Sárospataki Református Lapok 1938.

Tel

TARTALOMMUTATÓ.

I. Vezércikkek és hasonló irányúak:

A korszerű egyházi adó kérdéséhez: Sárkány József. 171.
Aktuális kérdéseink. Balogh Jenő főgondnok. 79—80.
A mi hitünk. Farkas István püspök. 85.
A mi Istentől való küldetésünk. Dr. Zsiros József. 193—4.
A mi módszerünk. Kántor Mihály. 142. 146—7.
A párbér. Dr. Gesztelyi Nagy László. 28.
A Pentateuchos mózesi szerzősége feletti vita lezárása Zs. J. 210—1.
A sárospataki konferencia gyakorlati jelentősége. Svingor Jenő. 59.
A sárospataki ref. gimn. humáninternátusának felavatásakor. gr. Bethlen Pál. 178—9.
A személyes hit szerepe mai egyházi életünkben. Dr. Enyedy Andor. 87—88, 93—94, 101—102.
A tűznek nem szabad kialudni. Darányi Lajos. 262—3.
Az aratás és az igehirdetés. Darányi Lajos. 141.
Az elveszett kulcs. Svingor Jenő. 110—111.
Az evangelizáció kérdéséhez. Svingor Jenő. 45—46.
Az idegenszerűség varázsa egyházi életünkben. Dr. Komjáthy Aladár. 35—36.
Az igazi református keresztyén testvériség. Komjáthy Aladár. 157—8.
Áldott az Ur, hogy végre hazahozott Titeket. Dr. Marton János. 221—2.
Barth Károly politikai theologiája. Dr. Nagy Barna. 234—5, 239—41.
Beszélő kövek. Dr. Enyedy Andor. 180—81.
Célegyenest előre. Farkas István püspök segédlelkészeket kibocsátó beszéde. 177—8.
Egyházfőhatósági látogatás Sárospatakon. 63—4.
Egy Istennek tetsző ajándék. Martin Miklós. 150.
Elemi iskolai hiányok pótlása. Farkas István 24.
Emlékeztetőül. Komjáthy Aladár. 211—2.
Fejes István szerepe az új református énekeskönyv megalkotása körül. Dr. Gulyás József, 75, 82.
Gondolatok főiskolánk jövője felől. Dr. Gesztelyi Nagy László. 257—8.
Hazajöttök: — mind-mind nemsokára. Farkas István püspök. 199—200.
Hozzászólás a párbérrendszer tervbe vett reformjához. Kőrössy István. 19.
Isten dicsősége hajlékának felszentelése. Zs. J. 185-6.
Kalász-szedés. Főző László. 129—30.
Kalász-szedésről. Főző László. 196—7.
Két drága név. Zs. J. 149.
Kínai írásjelek az evangélium szolgálatában. Egressy Lajos. 106.
Komáromi János. Dr. Pethő Sándor. 11—12.
Közigazgatói jelentés az 1937—30. isk. évről. Dr. Máiyás Ernő. 122, 128, 134—5.
Legátus várás. Komjáthy Aladár. 105—6.
Lehet-e kétféle vallásoktatásban részesülni? 235—6, 241—2.
Lelkiébredés a magyar református egyházban. Gyülvészi István 7.
Miben akar az ifjúnak segíteni a lelkipásztor? Lenkey Gyula 41—2.
Miben segíthetek lelkipásztoromnak? Kövér Pál 71.
Mi nem felejthetünk. Lenkey Gyula. 223—4.
Mire tanit bennünket Március 15-ike? Dr. Harsányi István. 52—53.
Paplányok — káplánok — theologusok. Győry Kálmán. 153—4.
Pataki diákok ősi útja. Baráth Imre. 4—5.
Püspöki jelentés. Farkas István. 237-9, 243-7 251-2.
Ravasz László 3. kötete. Dr. Marton János 26.
Régi vallási vitairatok. G. J. 196, 202.
Lord Rotbermere in Sarospatak. Rothermere lord Sárospatakon. M. J. 227—33.
Sorok. Gondolatok. Farkas István. 99—100.
Szelektáljanak-e a tanárok? Baráth Imre. 82—83.
Teleky Pál gr. minisztersége. Dr. Marton J. 127—8.
Tompa Mihály száz év előtti ismeretlen írása Sárospatakon. Zsoldos Benő. 201—2.
Ujból kérelem. Komjáthy Aladár. 264.
Ujévi üzenet. Farkas István püspök. 1—3.
Uj iskolai év — új korszak. —id. 169.
Üdvözlés. Farkas István püspök és F. Farkas Géza főgondnok. 215. 221.
Ünnepélyes deklarációban . . . 262.
Vita a Pentateuchos mózesi szerzősége körül. 118.
Zsinati javaslatok „a genfi egyházban 400 évvel ezelőtt." Nagy Sándor Béla. 161—2, 165, 174, 191, 195—6.

II. Közéletünk.

Abauji egyh. megyei közgyűlés, Csabay István 258.
A bujdosó pataki diákok reliefje: Dr. Mátyás Ernő 55.
A főiskolai igazgatótanács gyülése. M. J. 182, 186—7, 190—1, 123—4, 129, 134.
A gömör-tornai egyházmegye közgyűlése. O. S. 211.
A gömöri ref. egyh. megye közgy. K. T. I. 263.
Ahová pataki diákjaink vonultak be. 224.
A Kálvin János Társaság jan. konferenciája. 265.
A lelkészi, tanári és tanítói konferencia résztvevőinek névsora. 106, 112.
Alsózemplén egyházmegyei közgyűlése. Kósa Szabó P. 209-10.
Alsózemplén öröme. Dr. gr. Bethlen Pál. 116—7.
A miskolci deszkatemplom. Zs. J. 163.
A IV. budapesti zsinat utolsó időszaka. M. J. 3—4, 8—9, 13—14, 29.
Angol levelezés megszervezése. 264.
A pataki angolok. Szabó László. 71—72.
A tapolcai konferencia. Kövér Pál. 124—5.
A tiszántúli egyh. ker. új püspöke Zs. J. 166—7.

Az alsóborsodi egyházm. közgyűlése. nb. 217—8.
Az alsózempléni egyházmegye rendkívüli közgyűlése. Kósa Szabó Pál. 65—6.
Az egyet. konvent ülése. Román Ernő. 88—90.
Az egyh. kerületi tanács ülése. nb. 33.
Az első magyar református világgyűlés. Darányi Lajos. 165—6.
Az ORJÓ életéből. Egerházy L. 182.
Az ORLE 1938. évi konf. Darányi L. 170—1.
Az ózdi református egyház deklarációja. 133.
Belmisszió előadók konf. Bpesten. Oláh István. 218.
Benedek Kata cikke. 111.
Beszámoló a sárospataki lelkészi-tanári és tanítói konferenciáról. Egressy Lajos. 90—1, 94—5.
Béth—El. Tussay János. 137—8, 141—2.
Diákjaink angol nyelvű műsoros estje. K. G. 66.
Egyetemes tanügyi bizottsági ülés. M. J. 60.
Egyházkerületünk fő s középfokú iskoláinak multévi élete. G. J. 159, 163.
Egyházkerületi közgyűl. Nádházy B. 247—9, 253.
Egy kanadai folyóirat Spatakról. Zsoldos B. 190.
Esperesi beiktatás Alsózemp. Dr. Nagy S. B. 174—5.
Esperes beiktatás Sajóvelezden. Sz. Z. 235.
Felsőborsod közgyűlése V. K. 241.
Ifjúsági konferencia Tapolcán. 129.
Isten színe előtt a misk. Deszkatemetőben. nb. 174-5.
Kálvinista kongr. Edinburghban. Dr. M. E. 125—6.
KIE körzeti konferencia Onodon. 112.
Komáromi est Sárospatakon. Dr. Marton János. 15.
Közgyűlés. Az alsózempléni ref. tanító egyesület közgyűlése. Horváth Imre. 202—3.
Lelkésszentelés. Nádházy Bertalan 253—4.
Lobbantás. Orgoványi György. 14—5.
Misszió köri értekezletek. 42.
Mult évi német diákunk levele. Rudolf Müller. 206-7.
Női konfer. Afsózemplénben. Főző László. 56.
Öreg pataki diákok gyűlése. 111.
50 év statisztikája Ózdról. 1888—1938-ig. 138—9.
Ref. nap és iskolaavatás Vajdácskán. 171—2.
Rendkívüli konventi ülés. Román Ernő. 216—7.
Schlatter Adolf. Hazagh Mihály. 150—1.
Szülői értekezlet a spataki gimnáziumban. 264—5.
Taktaközi ref. énekkarok találkozása. 1938. május 22. 111—2.
Teleky miniszter terve a falukutatás megszer. 194—5.
Theol. internátusunk életéből. Dr. Marton J. 368.
Tiszabercel ünnepe. M. E. 102.
Uj relief. M. J. 46.

III. Vers.

Adventi csendben. Gyülvészy István. 251.
A főiskola bujdosása. Szigethy Ferenc. 162.
A mélységből kiáltok hozzád Uram! P. Czinke I. 263.
Avatóra. Gulyás József. 179—80
Az Ur az én pásztorom. 23. zs. P. Czinke I. 263.
Dicsőség Istennek! Szigethy Ferenc. 215.
Karácsonyi ének. Szigethy Ferenc. 261.
Magyarország. G. J. 223.

IV. Könyvismertetés.

A nagy király követségében. Dr. Enyedy A. 95—6.
A református theológia védelme. Sipos István. 96.
A református keresztyén imádságos könyve. Vásárhelyi János. 191—2.

V. Irodalom.

5—6, 46—7, 73, 140, 175, 212, 219—20, 236, 249.

VI. Halottaink.

Balogh Elemér 77. Balogh Sándor 155. v. Csajka Endréné, Radácsy Jolán 220. Domján Elek 212. Koncz Endre 212. Farkasfalvi Farkas István 83—84. Farkasfalvi Mauks Györgyné, Szinyei Mária 84 Ifj. Görgey János 265. Hatvany Kálmánné, Bordeaux Szerén 9. Horváth Jánosné, sárospataki Harsányi Anna 167. Dr. Kecskeméthy Csapó István 97. Kiss Ernő 31. Özv. László Jánosné, Soltész Ida 53. Makláry Károly 136. 142. Medgyasszay Vinczéné, alsószőllősi Szánthó Julia 159. Péter Pál 206. Rácz Endre 143. Rohoska József 21. Szabó Ambrus 29. Szalay Károly 135. Lukács Géza 135. Özv. Szathmáry Ferencné, Makkay Mária 197. Szemerédi János 163. Özv. Tóth Lajosné, Szily Etelka 167—168. Ungváry Dénes 107.

VII. Igehirdetés. Imádságok.

A 95. pont közül az első. Sz. Z. 209.
A király hadüzenete. — Mindvégig szeretni. Sz. Z. 59—60.
A lelkiismeret két arca. Sz. Z. 31.
A magyar március örömüzenete. Farkas István 49—52.
A mennybemenetel igéi. Sz. Z. — Te ki mellett vagy? F. L. 100—101.
A mennyből adott akadály. Darányi Lajos. 205—6.
Amiket Isten készített az őt szeretőknek. Dr. Enyedy Andor. 81—82.
Áldás a betegségben. — Legfőbb ideje . . . 19—20.
Bemenetel az életre Dr. Enyedy Andor 69—70.
Ima. (egyh. megyei közgyűlésen) Janka Károly 201.
Imádság. 193.
Imádság Fejes István születésének százéves fordulójakor. Farkas István. 121.
Imádság húsvét első napján. Dr. Hegyaljai Kiss Géza. 69.
Imádság Janka Károly esperes beiktatásán. Dr. Marton János. 115—116.
Jézus születése és a mi újjászületésünk. 261.
Kincs a szántóföldben. Sz. Z. — Sáfárkodás. F. L. 42.
Még a vén is újjászülethetik. — A szentlélek hatása. Sz. Z. 109—110.
Sírkőavatási ima. Farkas István. 173.
Ut a hithez. — A szülőtisztelet, mint honmentés. Darányi Lajos. 86—87.
Világosságban járás. Sz. Z. 189—190.

VIII. Határokon túlról.

6, 26, 29, 47, 96, 155.

IX. Vegyes közlemények.

Hírek; szerkesztői üzenetek; pályázati hirdetések és hivatalos rész.

XXXIII. évfolyam. 1. szám. Sárospatak, 1938 január 8.

SÁROSPATAKI
REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Farkas István:* Újévi üzenet. — *M. J.:* A negyedik budapesti zsinat utolsó ülésszaka. (Folyt. és vége köv.) — *Baráth Imre:* Pataki diákok ősi útja. — Irodalom. — Határokon túlról. — Hirek. —

ÚJÉVI ÜZENET.

A tiszáninneni ref. egyházkerület gyülekezeteihez.

Olvasandó: *Ézsaiás 52. r. 7 v.*

Atyámfiai . . . . . Az újév első reggelén, — az ötszáz esztendő viharával dacoló Avasi öreg templomunkban Ézsaiás próféta eme gyönyörüséges igéje alapján hirdettem az Isten üzenetét: — **Mily szépek a hegyeken az örömmondónak lábai, aki békességet hirdet, jót mond, szabadulást hirdet, aki ezt mondja Sionnak: Uralkodik a te Istened!**

Ti veletek is, — ennek az igének a fényénél szeretnék beszélgetni most, mint a gyülekezetekben élő testvéreimmel — ez esztendei első levelemben . . . . .

Emésztő tüzek lángjában ég el, — sok nagyszerű alkotás, melyek megépítéséhez: temérdek veriték, gond, küzdés, munka kellett. Fegyvercsörgés, — halálhörgés, — lázadások, — pusztulás, — romok — bárhova nézünk. Még mindég — embervérre szomjas a magától és hatalmától öntelt ember . . . . Itt-ott — magasra felemelt karokkal: — még Istent is fenyegetik s Nélküle akarnak ujvilágot formálni gyarló emberek. Hivő ember, mosollyal nézi ezt az emberi agyarkodáást, mert tudja, hogy: — nem a tankok, nem is az egyre tökéletesbülő hadiszerszámok, de a Krisztusra talált és Őbenne élő — szép lelkek szépíthetik meg s tehetik újra boldoggá ezt a nagyon fájó világot . . . . . Hivő keresztyének azt is tudják, hogy mindörökre igaz marad, hogy: — **Az igazság felmagasztalja a nemzetet; a bűn pedig gyalázatára van a népeknek! . . . .** *(Péld. 14. r. 34. v.)*

Tudnunk kell azt, hogy Isten — a képemására teremtett embernek, a gyermekének — nem akarja sem kárát, — sem elvesztését . . . . . Isten maga gyújt számunkra világot mindég, akármilyen felhővel takartak és sötétek körülöttünk a nappalok és az éjszakák! . . . . . Azért váltotta valóra a Próféták álmát, várását — az idők teljességében is, amikor elküldötte szerelmes Fiát az: **Örömmondót** *— ebbe a világba, hogy amerre ő vele járnak az Isten-fiak, ott: — fény, szépség, erő és méltóság ragyogjon be a világba szólásunk és cselekedeteinken keresztül! . . . . .*

Milyen nagy ajándéka Istennek a földi ember számára az, hogy nemcsak mi üzenhetünk egymásnak — jó és rossz napok jöttével, — de Ő Maga is eleitől kezdve üzent minekünk: — Próféták és választottjai útján gyakori kijelentéseiben . . . .

Az üzenésekben: — a lelkünk egy-egy darabja kél útra. *A szárnyrakelő lélek pedig: csodát művel, könnyet töröl, sebet gyógyít, fájó szíveket vigasztal . . . . . Ugy-e emlékeztek kedveseim? ! . . . . .* **Milyen jó olvasgatni egy-egy: idejére megérkezett s nehezen várt levelet? . . —**

Édesanyai szerető szívtől messze eső kedves gyermek üzenésére: — hangosabban dobog a szívünk; a lélek csókjával csókolgatjuk az üzenetben hazajött: **küldőt, az örömhozót,** *— vagy még keservesebben siratgatjuk a bánat írót s a családtagjai egymáshoz símulva boldog örömmel emlegetik azt a távolról üzenő valakit, akit a szívük szeret! . . . .*

Látjátok — milyen jó az Isten!..... Neki gondja van arra, hogy akár öröm, akár bánat köszönt reánk, állandóan küldi üzenetét: — kedvelt fia — az Örömmondó által!.....

Az Örömmondótól küldi vígasztalását mindnyájunkhoz most is, az új esztendő kezdetén.... Nézzetek csak fel a magasságos egek felé s lássátok meg ti is: — Mily szépek a hegyeken az Örömmondónak lábai!.....

Isten orcája még a felhők felett is mindég, — mosolygó — örvendező arc. *Nem ú, — de mi vagyunk okai annak, hogy olyan szomorú orcával járja a világot a ma embere!*

Mikor Izrael népe — sokszori harcaiban egy-egy csatában győztessé lett, — meggyújtott fáklyákat hordoztak szerte a magaslatokon az: örömmondók. Meggyújtott tüzekből, — hegyormokon meggyújtott fényszórókon át vette örvendezésül s tudomásul a rónaság népe, hogy: övék lett a diadal!....

A mi emberi küldetésünk értelme: — az örök harc. A: „küzdés az élet maga"!.... Ha nem dulnának is szemünk láttára fegyverrel vívott harcok, — sok hosszú esztendők óta már;—a harc akkor sem szünetelne, — mert a béke idején is örök a harc, örök a küzdés: — a bűn s a sátán ellen!.....

Milyen jó tudni azt, hogy az igazi: Örömmondó, a Krisztus ott viszi kezében az égő fáklyát. Amerre jár, időtlen időkig lesz és marad: az Ég Örömmondója, aki bizonyosan mutat reá arra, hogy hogyan juthat el minden ember — egy-egy újesztendő jöttével a boldog élet útjára; — hirdetvén minden népek számára amaz örök isteni igazságot: aki békességet hirdet, aki jót mond; aki a szabadulást bizonyosra várja s aki élő hittel bizonykodja: **Ne félj!..... Uralkodik a te Istened!...:** *Annak minden esztendő boldog újesztendőt jelent.*

A búsuló magyarság igazi örömmondója az, aki a Krisztusban e világnak megjelentett ezt az örömhírt adja tudtul s ennek diadaláért harcol!....

Ne szomorkodj Testvér.....! Idejére másként lesz itt minden.!

Indul az újév, — tudd meg, hogyha: — magad indulsz el útjain — akkor, — útvesztőbe tévedsz!... Tárd ki a szíved kapuját az Örömmondó befogadására és akkor: — újra szép lesz itt az élet....

Hogy, — betegség, szegénykedés, koldustarisznya, csalódások, kenyértelenség, ruhátlanság, állásnélküliség — sok más bajok szállásolták el, talán éppen te nálad s éppen most magukat: — **Fel a fővel, Testvér!.**

Tedd oda a kezedet a láthatatlanul melletted álló Örömmondó kezébe!..... **Indulj: a fényforrások; a meggyujtott fénylő fáklyák; — az Élet hegyei felé!.....**

Ha ez a világ az: — Isten szerinti békét szolgálja; — ha a jót — magáért a jóért szólja és cselekszi; ha ez az ebek harmincadjára jutott magyar fajta nép gyötrő megalázottságából ki akar szabadulni, elestéből fel akar kelni és szabad nép, szabad nemzet fiaiként a jólértelmezendő szabadságot akarja megnyerni: — meg fogja nyerni — idejére — egészen bizonyosan, — ha hitének erejével hiszi és vallja: **Uralkodik a mi Istenünk!.....**

Csak türelem!.... Isten aratása idejében érik.... *Isten, — nekünk kedves, — jó ítéletét: bűnbánat és alázatos töredelem előzi meg.*

És győzni fog itt az Igazság, — *ha az egész nép — egyenként és összességében összefog. Nem a multat feszegetve, — de a jövendőbe nézve, — a szebb holnapokat várva: — élő hittel, hitvalló lelkek bátorságával bizonykodja, hogy:* **Él az Isten!** *S amint az édesanya nem feledkezhetik meg gyermekéről, úgy, — nem felejtkezik meg Ő mi rólunk sem.*

Szabad lesz és nagy lesz újra nemzetem: — ha, — bűnös tékozlásait; — önmaga és Isten ellen való vétkezéseit megismerve, forró könnyhullások között hajtja minden keresztyén magyar megfáradt fejét az Isten kezére és az ősi magyar átok és örökös testvércok helyébe, — az egymás szeretete után sóvárgó s minden felekezetű magyarban egymást testvérként szerető magyarok szebb, — Istennek tetszőbb élete indul útnak: — a magyar földön minden tájak felé élő magyarok életében.....

Bűnbánat, — örömvárás, — békeszeretet, — a jó követése, — az igazi szabadság szerelmével megteljesedett szívű népet lehet: *— ideig-óráig félretolni a népek közösségéből, — de az: —* **Örömmondó** *segedelmével készen vár minket újra az ősi föld; — az elrabolt rab magyar föld minden hajléka s az itthoni, — magyarnak maradott földön a szebb és boldogabb holnapok egész sora; — a magyar örök-élet!.....*

Az Örömmondóval induló embernek: — csak boldog jövendője lehet!

Atyámfiai! —: **Az élő Krisztust — nem látta még és nem is hallotta senki — az emberek fiai közül: remegni!**

Ha Ő veled, — hát akkor: miért remegsz?....

Pusztíthatják köröttünk az építményeket — a megdühödött harcosok. Mint olvassuk s romokban heverhetnek — sok szép templomok....

Csak egyre vigyázzunk ezen a szent földön magyar Testvéreim: — hogy — ami belső emberünk élő templomát ne érje pusztulás!... Ne feledjétek el magyar testvéreim!, — : **„Hű az Isten, — aki nekünk igéretet tett!"**.....

Az Örömmondóval együtt élve: győzelem lesz az osztályrészünk — s: **„A győzelem, — amely legyőzte a világot — a mi hitünk.!“.....**

Öntudatos, élőhitű kálvinista magyarokat neveljetek: lelkipásztor, tanár és tanító testvéreim!.... Templomlátogató, — lelkészt és tanítót minden jó munkájokban jó szívvel támogató presbiterek: — erősen álljatok őrtálló helyeiteken.!... Isten és emberszeretet; — áldozat és szolgálat fegyverzetébe öltözzetek mindnyájan, kicsiny és nagy gyülekezeteim népe! Senki se feledje közülünk, — hogy Isten minket, magyar kálvinistákat: — azért is küldött ebbe a világba, hogy a tiszta és emberi találmányoktól mentes evangéliumi hit élése és hirdetése mellett — legyünk: hajtó erő minden magyarok számára azért és arra, hogy: — több magunk megbecsülésével; Isten szerelemmel áldottan; testvéri megbékélésre készen álló s egyesülést sóvárgó erővel; felekezeti türelmetlenség és sok magyar bűnök legyőzésével szívünk szerint keressük itt ezen a megvert földön a minden igazán magyarokkal való lelki békét, hogy a megbékélt magyarok egyezségre jutásán át erősödjék a magyar fajta s ezzel: — a nagy és boldog magyar-Magyarország feltámadását siettessük!.....

És ti kedves fiaim és leányaim: — magyar ifjúság!... *Bárhol hallgatjátok most ezt az én üzenetemet — titeket kérlek mindenek felett, hogy nyissátok ki egészen szívetek ajtaját: az Örömmondó Krisztus befogadására. Az Örömmondó mindenek előtt a ti szívetekben vágyódik elszállásolni magát.... Ne feledjétek el, hogy maga Jézus tanította:* **„Valakik befogadták őt, — hatalmat adott azoknak, — hogy Isten fiaivá legyenek“!** *(Ján. I. 12. v.)..... Erre az istenfiúságra törekedjetek s majd meglátjátok, hogy több rózsa fog nyilni a magyar élet útjain!..... „Csalogató lidércfény a bűn“, — mely sokakat a halál útjára csalogat.... Üzzétek el a csalogatókat magatok mellől!.... Ti, — csak az: Örömmondóra nézzetek s a boldog élet lesz a jussotok.....*

Atyámfiai! — nem emlegetem most — az elmulott év mulasztásait. Sem a dícséret, — sem a gyalázat szavai nem csengenek az ajkamon. Most én is tiveletek együtt érzek, —: **— Hogy igy összetörten is jó; magyarnak s kálvinista magyarnak lenni!.....**

Nem nézek most hátrafelé: — csak előre! ....Üdvre praedestinált életem élő reménységével, — élő hitével — nézek: a hegyek felé!.....

A Tátra; az Erdélyi havasok ormán világosságot gyujtó Krisztusnak az örömüzenetét epekedve, — bizonyosra várom s bizonnyal hiszem a magyar fajta rabságból való szabadulását!....

Az Örömmondó Krisztust várjátok ti is mindnyájan gyülekezeteim népe!.... Gyakorta nézzetek az égre!..... Emeljétek fel a ti szemeiteket a hegyekre: — Onnan jő el a mi szabadulásunk!....

Megbékélvén szívünk szerint egymással; ujjászületett emberek új életét akarván élni — keressük az egységre jutást a hazát igazán szerető minden magyarokkal és akkor: — **boldog lesz ez az új esztendő!**

Az Istenét és Hazáját szerető lelkipásztor szeretetével köszöntelek és ölellek mindnyájan titeket Atyámfiai!

Az Isten békéje maradjon mindnyájan tiveletek!

Miskolc, 1938. január eleje.

Szerető testvéretek az Urban:

FARKAS ISTVÁN püspök.

Kérem lelkipásztor testvéreimet, hogy ezt a gyülekezetekhez írott levelemet a legközelebbi vasárnap délelőtti, vagy délutáni istentiszteleten, — katedrából olvassa fel minden lelkipásztor testvérem.

A negyedik budapesti zsinat utolsó ülésszaka.

g) Tanárok áthelyezése.

11. § Az V. törvénycikk 129. §-a után mint 129/a. §. a következő új szakasz iktattatik be:

Az egyházi törvénynek a lelkészek áthelyezésére vonatkozó rendelkezéseit (II. t.-c. 63—71. §§.) a jelen törvénycikk III—VIII. részeiben felsorolt iskolák tanáraira és igazgatóira is értelemszerűen alkalmazni kell. E tanárok és igazgatók áthelyezése ügyében a részletes szabályokat az egyetemes konvent állapítja meg.

h) Nyugdíj-törvény kiegészítése.

13. §. A IX. törvénycikk 9. §-a a következő rendelkezéssel egészíttetik ki:

Aki hetvenötödik életévét betöltötte, azt az ezen korhatár betöltését követő hónap elsejétől olyképen kell nyugdíjazni, mintha szolgálatképtelenségét az egyházi bíróság jogerős ítélettel megállapította volna.

14. §. A IX. törvénycikk 29. §-ának első bekezdése a következőképen módosíttatik:

A nyugdíjintézet tagjai az intézetbe történt belépésüktől kezdve tagságuk megszüntéig tagsági díj fizetésére vannak kötelezve. Az évi tagsági díj a tag javadalmának 5 százaléka.

15. §, A IX. törvénycikk 37. §-a a következő rendelkezéssel egészíttetik ki:

Felhatalmaztatik az egyetemes konvent, hogy a jelen törvény egyes olyan rendelkezéseit, amelyeknek életbeléptetésére a törvény későbbi időpontot állapít meg, a gazdasági viszonyok és a nyugdíjintézet anyagi helyzetének kedvező alakulása esetén a törvényben megszabott időpontnál korábban életbeléptethesse.

Az életbeléptetés fokozatosan is történhetik.

16. §. Ez a törvény a kihirdetés napját követő hónap elsején lép életbe.

i) A reverzális törvény kiegészítése.

Nem feltünő, hogy az országos zsinat a reverzális-üggyel foglalkozott a legbehatóbban.

Elvi kérdések tisztázása is szükséges volt itt. De még inkább az esett legnagyobb súllyal a mérlegbe, hogy az új törvényalkotás következtében új eljárás indul meg az ellenünk káros megegyezést kötökkel szemben.

A javaslat előadója Dr. Kovács J. István volt, akinek előterjesztése után magas szinvonalu tárgyalás következett.

Felszólalt többek között *Farkas István* püspökünk is. Kiemelte, hogy az ügy lelki és missziói kérdés. Majd erőteljesen mutatott rá felekezetközi és főleg nemzeti vonatkozására. „Ha azonban arra gondolok — mondotta, hogy az én küldetésem misszió s ha arra gondolok, hogy ez a kérdés a zsinat asztalára hosszas megfontolások után került, — akkor méltóztassanak visszaemlékezni az egyházkerületek főkurátori és püspöki megnyitó beszédeire; méltóztassanak visszaemlékezni, hogy 4—5—6 esztendő óta más egyebet sem csinálunk, mint zörgetünk és kopogtatunk úgy a kormánynak, mint magának a római katholikus egyháznak is a kapuján és mi bátran állunk ki oda a minden magyarok itélőszéke elé; hogyha valaki akarja a minden keresztyénnel való békés és egy úton való járást, akkor mi reformátusok elsősorban akarjuk! és mégis minden alkalommal visszautasításban van részünk. Mi bátran kiálltjuk oda mindenkinek, — hogy nem mi vagyunk ezért a rendelkezésért felelősek. Ám álljon itélőszék elé bárki más, de nem mi! Mi az 1868. évi LIII. t. c. idevonatkozó 12. §.-a visszaállítását kérve régóta zörgetünk, hogy a gyermekek nemeik szerint kövessék a szülők vallását, követvén a leány az anyja, a fiú az apja vallását. Mi elébe mentünk annak az egyesség megkészítésének, amelynek alapján a reverzális kérdés már nem volna többé magyar kérdés. S ha arra gondolok, hogy az én megbizásom missziói; ha azt látom, hogy a gyilkoló fegyverét valaki ellenem fogja és életem ellen tör; amikor ki tudom mutatni, hogy az eddig rendelkezésünkre álló statisztikai adatok egészen nyilván bizonyságok mellettem, akkor mi reformátusok a reverzális terén nem állhatunk tovább tétlenül ökölbeszorított kézzel való várással, mert halálunkat készíti a várás s 150 év mulva akkor itt ne keressenek református magyart. A református magyarság számára igenis a lét és nem lét kérdése ennek a kérdésnek a megoldása és amikor én itt állok, hiszem rendületlenül, hogy itt áll mellettem az én názáreti Mesterem. Én nem szoktam cselekedni, se beszélni soha olyat, amit az én Megváltó Krisztusommal ne beszéltem volna meg előre. Az én Megváltó Krisztusom: — amikor arra gondolok, hogy ez a kérdés lelkikérdés, — most azt mondja, hogy ne nyugtalankodjék, ne háborogjon a te szived! Ugyanakkor Ő arra is tanít, hogy aki egyszer az eke szarvára rátette a kezét, többé ne hátrafelé nézzen és ne mindég a multból idézzen érveket. Ne azt mondja, hogy mi történt ennek a kiválynak, vagy annak a császárnak az uralkodása ideje alatt, hanem nézze az életet, amely engem vár, a holnapra, a magyar holnapra, a bizonyos értelemben vett evangéliumi keresztyénségnek szebb holnapjára nézzen. És mikor az élet itt áll előttem és látom, hogy minden, de minden az életemre tör; ha látom azt, hogy minden a magyar református egyház életére tör itt a reverzális törvényen keresztül, akkor az én Megváltó Krisztusom azt mondja nekem, hogy: Aki pedig az eke szarvára rátette a kezét, nézzen előre! Az előre nézés pedig azt jelenti, hogy védjem az életemet s hogy: *akarjak élni!*

A reverzális ellen való védekezésre bennünket a katholikus egyház tanított. Méltóztassék ezt a megállapításomat szószerint és a való értelemben úgy venni, ahogyan mondom. Ha ők megtanítottak engem arra, hogy számukra valóban olyan szentség az utolsó kenet, amelyet meg kell vonni attól, aki tetteivel az anyaszentegyház megtagadójává lett: — akkor igenis az úri szent vacsora engem, a hitvesemet, a gyermekeimet, akikkel közösségben élünk, mindnyájunkat arra kötelez, hogy legyünk hűségesek a Krisztushoz mindhalálig! Az Ur szent asztalánál nem lehet találkozásom azzal, aki születendő gyermekein keresztül megtagadta a Krisztus anyaszentegyházával való közösséget. Inkább térjen ki, hagyja el egyházát, ez szabadságában áll neki. Mert az én egyházamnak csakugyan az életére tör az, mint ellenség, aki a reverzális adásával hűtlennek bizonyult a rábízott őrtálló helyen és az urasztalánál: a bűnbánat, a jóvátétel nélkül ne legyen többé helye. Mélységes tisztelettel, a legnagyobb szeretettel és ragaszkodással viseltetve az előadó úr iránt fejezem ki elismerésemet, — az előadott javaslatot elfogadom." (Folyt. és vége köv.)

Pataki diákok ősi útja.

Pár évvel ezelőtt egyik Patakon tartott ünnepség előtt, azt ajánlotta az egyik kedves barátom, hogy autójával elvisz az ünnepségre.

Persze örömmel vettem ezt az ajánlatot. Egy bodrogközi autós-utazás, a világ legkedvesebb passziója.

Egy szép napon nagy püfögéssel, prüszköléssel meg is állt kapum előtt barátom autója.

Pár pillanat alatt a balsai Tisza-hídon robogtunk át. Majd mint a puskából kilőtt golyó, süvített velünk a huszadik század gyorsröptű masinája a pataki réten át.

A Homok-tanyánál valami kerékpumpázás miatt megálltunk.

Amint nagy térdgyakorlatozással, colostokszerű gubanckodással kiszálltam az autóból, bájos, felséges látókép tárult elém.

Előttem állott Patak látóképe. A Királyhegy alatt szerénykedő öreg kollégium, a két kimagasló torony, templom, s a vár pompás távlati panorámája.

Az út két szélén terpeszkedő fák lombjai közül mintha angyalok integettek volna felém: Hogy

vagy te ember!? Isten hozott! Hol jársz itt? De régen láttalak!

Messziről mintha harangszót hallottam volna... Valami különös ünnepi érzés, áhitat szállta meg lelkemet.

Majd a soffőr kezemunkáját bámulva rájöttem, hogy mi okozza nálam eme különös, ünnepi hangulatot?

Hej de régen volt — tünődtem magamban, — amikor mint szegény pataki diák, egyik-másik hécei suszterbácsi által összecsirizelt, kitaposott sarkú cipőben gyalog rovogattam ezt az utat.

Szünidő előtt ugyanis édesatyám rendesen ilyen tartalmú levelet intézett hozzám: Kedves Fiam! A Bandi lovam megsántult, tehát gyalog jere haza. A többi fiúk is gyalog fognak hazajönni. Beszéltem az apjukkal. Tél van, nagy sár van a pataki réten. Jöhettek toronyirányában.

El is indultunk aztán egy-egy szép téli napon.

Az első pihenőt rendesen itt tartottuk a Homok-tanyánál.

Ezen a ponton már nem parancsoltak a professzorok. Szalonnázás közben fesztelenül nevezgettük Szinyey Endre tanárunkat „Tuberónak", az öreg jó Kérészy Istvánt „Pesta bácsinak."

Majd nehány órai gyaloglás után otthon termettem.

Emlékszem jól, hogy édesatyám első szavai ezek voltak: Lesz-e szekundád?!

Nem bizonyos, de lehetséges, — válaszolgattam nagy óvatossággal.

Hát ezért fizetek én érted? — hangzott a válasz atyám ajakáról.

Erre aztán bennem is feltámadt a régi pataki diák kuruc tempója, amit a bodrogközi gyalogjárás talán tulságosan magasra is emelt.

Ne tessék zúgolódni! — feleltem gyermeteg önérzettel. — Mit lehet várni gyalogjáró diáktól? A beregmegyesiek most is „vegyesvonaton" mentek haza vakációra. Én meg gyalog rovom itt az utat. Amikor szünidő után egy félnapi gyaloglás után beérek Patakra, Ellend József tanár úr rendesen engem szólít ki elsőnek. Beírja a szekundát s aztán az ördög se tudja kijavítani. Tessék vegyesvonatról gondoskodni, hogy én is azon járjak Patakra!

Megbolondultál?! — válaszolt atyám. — Ma már félig ki van kövezve a pataki rét útja. Hiszen ti urak vagytok! Hát hogyan tanult valamikor Szikszay Pál gávai táblabíró, Kossuth Lajos diákoskodása idején? Csónakon járt haza. Ha nagy szél kerekedett, odakötötte magát a ladik oldalához, arravaló tekintettel, hogyha kifordul a ladik, legalább a holttestét találják meg valahol.

Hallod már anyjuk, ez a fiú megbolondult; vegyesvonatot akar a pataki réten? — mondá atyám édesanyámnak.

A pataki réten sohasem fog járni vegyesvonat, — viszonzá édesanyám, kezében egy hatalmas tál hurka-kolbásszal, amit vacsorára hozott az asztalhoz.

Vacsorázás közben aztán kibékültünk. Hiszen mindig úgy volt és úgy lesz, hogy az evés, meg aztán némi italozás rendesen közelebb hozza az embereket.

S most, sok-sok esztendő multával, itt járva a Homok-tanyán, minden eszembejut.

Érzem a hurka-kolbász illatát. Hallom néhai szüleim szemrehányó szavait. A lombok közül mintha angyalok beszélnének hozzám: De régen jártál erre! Isten hozott!...

Majd az Ó Bodrog tájairól felröppent vadludak átvonulásában, mintha látnám az évek, az évtizedek száguldását, röpüléseit.

Egybeolvad előttem a mult és a jövendő képe.

Erre vonultak el valamikor a leggyalázatosabb elnyomatás idején Buzinkay professzor tanítványai, Kenézlő, Debrecen felé; erre lépdeltek harsány trombitaszóra II. Rákóczi Ferenc idejében a kurucok táborába beállott pataki diákok, s majd később a negyvennyolcas ifjú daliák. Erre róttuk az utat holmi foltos, kitaposott sarkú cipőkben, a letünt század végén, mi szegény, tiszamenti diákok.

S ma!? Kényelmes, keskenyvágányú vonaton, erre utaznak az utódok. Gyorsvonat, vegyesvonat, sínautó szeldelik át a pataki rétet.

Holnap!? Repülőgépen errefelé utaznak a késő utódok, a jövendő diákjai.

A drága mágnespatkó, a világ leggazdagabb lelkű mágnásnőjének: Lorántfy Zsuzsannának legdrágább ékszere, az öreg kollégium tovább fogja vonzani az örökélet vizéhez, a magyar szellemvilág ősi, szent forrásához a tanulni, művelődni vágyó ifjú sereget.

Csak egy a kérdés! Vajjon a mai gyorsröptű vonaton, majd repülőgépen száguldó ifjúság szeretni fogja-e a pataki rét akácos, nyárfás tájait úgy, mint a régi, foltos cipőben, csizmában lépdelő, vándorló szegény diák.

Amikor felnő, angyalok szavát fogja-e hallani a homoktanyai fák lombjai közül?

Átérzi-e majd az öreg kollégium távoli látóképe előtt az örökkévaló Isten szavát az égő csipkebokorból: Old le a te saruidat lábaidról; mert a hely, amelyen állasz, szent föld?!.....

Baráth Imre.

IRODALOM

— **Őrségváltás** címen értékes füzetet adott ki az alsózempléni egyházmegye. A füzet szépen örökíti meg az ötven éven át nagy érdemeket szerzett gondnok b. e. *Meczner Béla* emlékezetét. Tartalmazza azt az imádságot, amelyet a temetéskor *Farkas István* püspök mondott és a temetési beszédet *Kiss Ernő* esperestől. Valamint a gróf *Bethlen Pál* új gondnok beiktatásán, a sárospataki ref. templomban 1937. szep. hó 30 án tartott díszközgyűlésen és az azzal kapcsolatos istentiszteleten elhangzott imádságot és beszédeket. A szép megnyilatkozások egy darab történetet adnak. Hálásak vagyunk a megörökítésükért az egyházmegyének és illusztris vezetőségének.

— **A világ magyar reformátusságának létkérdéseiről** írnak az Igazság és Élet 1938. évfolyamának különböző számaiban az utódállamok, valamint az Egyesült Államok, Délamerika, Bécs, Párizs magyar reformátusságának szellemi vezetői, abból az alkalomból, hogy 1938 augusztusában a budapesti Magyarok Világkongresszusa után a debreceni ORLE konferenciával kapcsolatosan a Magyar Reformátusok Világgyűlése is megtartatik. Az Igazság és Élet előfizetési ára lelkipásztoroknak és másoknak évi 4 P, segédlelkészeknek és tanítóknak évi 3 P. A folyóirat szerkesztősége és kiadóhivatala: Debrecen, Központi Egyetem. Postatakarékpénztári számla száma: 42.569.

Határokon túlról.

Adomány a beretkei árvaháznak. A királyhelmeci járás választmánya ez évben is megszavazta a beretkei árvaház részére az 1000 csehkorona segélyt. A beretkei árvaház kis árváinak karácsonyfájára ez is egyik szép ajándék.

Isaák Imre máramaros—ugocsai esperes jelentése szerint, amelyet a nagyszőllősi közgyűlésen olvasott fel, a szektárius mozgalom két helyet ostromol leginkább: Visket és Forgolányt. Azonban a kilépések nem hitbeli indokból erednek, hanem szociális és viszketegségi ügyekből. Azért népünk egészséges kedélye és humora megtalálja a gyenge pontokat és kellő értékre szállítja le az „apostolkodók" mozgalmát.

A gömöri egyházmegyében nyugalomba vonulnak *Nagy János* szilicei és *Varga Antal* bátkai lelkipásztorok, valamint *Gáspár János* rimaszécsi tanító. *Samu István* balogi lelkészt iskolai körfelügyelővé, *Böszörményi András* rimapálfalvi tanítót tanügyi bizottsági előadóvá választották.

HIREK

— **Farkas István püspök üdvözlése.** Ujév délelőttjén küldöttségek serege kereste fel *Farkas István* püspökünket, melyeknek élén *Pósa Péter* esperes fejezte ki gazdag tartalmú beszédében az egyházközség, egyházmegye és egyházkerület köszöntését és újévi jókivánatait. Püspökünk válaszában a jövő év egyetemes egyházi és egyházkerületi nagy kérdéseit említve, a belmissziói munkák programmjáról adott iránytjelölő útmutatást.

— **Komáromi-est Sárospatakon.** Január hó 16-án nagyszabású irodalmi est lesz Sárospatakon a Komáromi János felállítandó szobra javára. A „*Magyarság*" c. budapesti lap szerkesztősége páratlan kedvességgel járul hozzá az est sikeréhez. Közülök szerepelni fognak: *Pethő* Sándor, *Keéky* István, *Bodor* Aladár és *Katona* Jenő.

— **Miniszteri elismerés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr Tóth Irén leánygimn. tanárnőnek nyugdíjba vonulása alkalmával a középiskolai oktatás terén hosszú időn át kifejtett buzgó és eredményes működéséért elismerését fejezte ki. Az okiratot, — csatolva melléje a református egyházkerület, mint iskolafenntartó legnagyobb elismerését kifejezéső jegyzőkönyvét, — bensőséges ünnnepi tanárgyűlés keretében adta át az ünnepeltnek Farkas István püspök. Az ünnepelt 32 évig állt a leánynevelés és ennek az iskolának szolgálatában, s ezalatt minden gondolata, egész ereje ezt az iskolát, ezt a célt szolgálta. Valóságos fogalom lett az Irén Néni név, mert ő a kötelességteljesítésnek, a pontosságnak, az odaadó munkaszeretetnek, az iskolának való élésnek mintaképe volt Érdemei elismeréseül 1927-ben az egyházkerület állandó igazgatóhelyettesnek választotta, 25 éves tanári szolgálata alkalmával igazgatói címmel tüntette ki. A legnehezebb igazgatói változások alkalmával mindig az ő vállán nyugodott minden teher, s ő viselte az átmenet minden baját. Az internátusban is hervadhatatlan érdemeket szerzett, mert 1905—1909-ig, mint felügyelő, 1909—1920 ig mint vezető a legnagyobb odaadással végezte kötelességét, s vezette az internátust, megalkotván annak szolgálati szabályzatát is Távozása alkalmával a tanári kar egy jutalom alapítványt létesített, melynek kamatai minden év végén egy olyan növendéknek adatnak ki, aki legjobban megközelíti Irén Nénit nemes erényeiben. Adja Isten, hogy minél több éven át gyönyörködhessen képmásában. — A gyűlés végén tanártársai és volt növendékei szép virágcsokrot nyújtottak át az ünnepeltnek.

— **Imahét a miskolci ref. egyházban.** Január 3-tól 8-ig, Miskolcon a gyülekezeti teremben imahetet rendezett a miskolci egyházközség, amelyen a következő előadások hangzottak el: hétfőn, dr. Enyedy Andor: „Hálaadás és könyörgés", kedden, Duszik Lajos ev. főesperes: „Az egyház rendeltetése és egyetemessége", szerdán, Nagy József vallásoktatólelkész: „Külmisszió", csütörtökön, Farkas István püspök: „A nemzetek élete és egymáshoz való viszonya", pénteken: Pósa Péter esperes: „A család és iskola," szombaton: Novotny Gyula: „A belmisszió." Az estéket nagy érdeklődés kisérte és az imahét gazdag lelkieredményekkel zárult.

— **Miskolci leánycserkészek Kistokajban.** A miskolci ref. leánygimnázium „2. Hámor" cserkészcsapata *Pálmay Lenke* csapatvezető-tanárnő fennkölt szellemű irányítása mellett nagy hálára kötelezte Kistokaj község segélyre szorult szegényeit. A cserkészcsapat ugyanis pénzt, élelmiszert és ruhaanyagot gyüjtött azzal a nemes szándékkal, hogy Krisztus kicsinyeinek boldog karácsonyi örömöt szerez, s szerető szíve Kistokaj szegényeit árasztja el a felsegélő szeretet melegével. December 19.-én 14 család részesült 8—8 kgr.-os élelmiszer segélyben. 2 kg. Og.g. liszt, 1 kg. zsirszalonna, 1 kg. cukor, ½ kg. mák, 3 és ½ kg. főzelék volt 1—1 csomagban. 45 iskolás leány gyermek alsó és felső meleg ruha anyagot, cipőt, harisnyát kapott. A szaloncukorkával telerakott karácsonyfa alja tele volt rakva I.—II. oszt. kis lányoknak való játékkal, olvasókönyvvel. A sok kedves ajándék kiosztásához a *Pósa Jolán* tanítónő által vezetett kistokaji leányegylet műsoros estje szerzett karácsonyi hangulatot. *G. I.*

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatak, 1938.

XXXIII. évfolyam. 2. szám. Sárospatak, 1938 január 15.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Gyülvészi István:* Lelkiébredés a magyar református egyházban. — *M. J.:* A negyedik budapesti zsinat utolsó ülésszaka. (Folyt. és vége köv.) — Hirek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.—

Lelkiébredés a magyar református egyházban.

Néhány évvel ezelőtt Sárospatakon egy igen népes konferenciát rendezett a theológia igazgatósága, melynek főtárgya ez volt: hogyan lehetne védekeznie egyházunknak a terjeszkedő szektákkal szemben? Elvitathatatlan, hogy az előadók a legnemesebb és a legtiszteletreméltóbb motivumoktól, egyházunkért és Jézusunkért lángoló szívük szent enthuziazmusától vezéreltetve igyekeztek utat mutatni a mai nehéz viszonyok között sokszor tanács és védelem nélkül álló lelkipásztorainknak a hűséges vigyázásra.

Az azóta eltelt évek sokféle tapasztalásai, küzdelmei, csalódásai engem arról győztek meg, hogy már ez az említett konferencia egyik külső megnyilatkozása volt annak a hitem szerint ma már általánosan felismert helyzetnek, hogy a magyar református egyház Isten kegyelméből egy nagy megujhodás előestéjéhez érkezett el. Áldott legyen ezért az Ő szent neve!

Nagyobbjelentőségű dolog ez a nyugdíjintézet újonnan életbelépő rendszerénél, a zsinat új törvényeinek sokfelé és sokféleképen vitatott problémáinál, bár távol áll tőlem, hogy ezek fontosságát is kétségbevonjam. Illő szerénységgel állítom azonban, hogy a lelki kérdések véghetetlenül komolyan a közérdeklődés központjába állítandók akkor, mikor egyházunk újjáébredésének jelei kezdenek feltünni mindenfelé körülöttünk. Mert azt hiszem, hogy Ecsedy Aladár barátommal együtt mindnyájan arról számolhatunk be, hogy városokban éppúgy, mint a legkisebb falvakban valami soha nem látott lelki szomjúság kezd mutatkozni, mely olthatatlan sóvárgással várja a kielégülést. Ezt a szomjúságot nem lehet eloltani és megenyhíteni semmi mással, csak az élet vizével: Jézus evangéliumával. Alszik az, aki ezt a mindent elsodró vágyakozást még észre nem vette; és bűnt követ el az, aki nem akarja észrevenni. Pedig éppen „Ideje már, hogy az álomból felserkenjünk" (Róm. 13:11).

Alighanem mindnyájan osztjuk egy nagy és Istentől különösen megáldott keresztyén személyiségnek azt a vélekedését, hogy Magyarországon a reformáció óta nem volt nagyobb arányú lelkiébredés. Ha most az Isten Szentlelke elközelgett hozzánk és kezdi árasztani ébredező szívekbe az eleddig szunnyadozó mennyei erőket, úgy érzem, hogy reánk egy nagy feladat vár: nyissuk meg az utat ezeknek az áldott erőknek ama csatornák felé, melyek egyházunk századok óta könnyel és sok imádsággal megszentelt intézményeiben készen vannak. Hadd áradjon az élet vize ezekbe a drága csatornákba, hadd öntözze meg az elhervadt mezőket, a pusztuló tájakat! Hadd viruljon ki a magyar református egyház sivatagján az a gyönyörű virágszál, mely Isainak törzsökéből és gyökereiből növekedik (És. 11:1.).

Nem a szekták vannak hivatva a lelkiébredés áldásait nemzetünk és szenvedő fajtánk drága kincsévé tenni, hanem az Isten egyháza, melyet tulajdon vérével szerzett (Csel. 20:28.). Az a kérdés most már, hogy felismerjük-é idejében a hivatásunkat! Mutat-é föl ebben a munkában számottevő eredményeket a sok helyen megszervezett Kálvinszövetség? Van-e kézzelfogható és szemmel látható eredménye az évek óta készített és feldolgozott belmissziói statisztikáknak? Fakad-é tartós és áldott virágzás a konferenciák nyomában? Igazságtalanság volna itt mindezekben az elért eredményeket észre nem venni, vagy lekicsinyelni. Legyenek áldottak azok a kedves lelkek, akik e munkamezőkön szívesen és készségesen engedelmeskedtek az élő Krisztus hívó és elküldő szavának!

Kétségtelen azonban, hogy a felhajnalló egyházi lelki ébredésben a legfontosabb, nélkülözhetetlen emberi tényező csak egy lehet: a Jézustól megragadott, újjászületett keresztyén élet! Kérjük Istenünket: Lelke által adjon ilyen megujhodott életű lelkipásztorokat, lelki munkásokat a mi forrón szeretett lelki édesanyánknak, református egyházunknak! Mert élet csak életből fakadhat. És meg van írva: „Amit tudunk, azt mondjuk és amit látunk, arról teszünk bizonyságot" (Ján. 3:11.). Krisztustól tanított és látásokat Ő általa látó szí-

veken fog felépülni a református egyház megujhodásának felséges temploma.

Mi hát a teendő? Szeretettel élesztgetni a kigyuló tüzeket, felkarolni mint édes gyermekünket az egyházért és Krisztusért dolgozó evangéliumi mozgalmakat és mindenekfelett szüntelenül esedezni érte, hogy a mi Urunk és Királyunk adjon sok szeretetet, sok hűséget az őrálló helyeken vigyázó szolgák szívébe! Teremtsen Ő maga egyetlen érintésével megujult lelkeket!

Én hiszek az én magyar református egyházam boldog megújulásában. Örömtől reszkető szívem ezt az ébredést várja. Nem hiába várja! Érzem és tudom, hogy elközelgett mihozzánk is az Istennek országa .... *Gyülvészi István.*

A negyedik budapesti zsinat utolsó ülésszaka.

i) Reverzális törvény kiegészítése.

A legtöbb szempontú beszédet a reverzális kérdésben *Dr. Ravasz László* tartotta. Ezeket mondotta:

„Főtiszteletű és Méltóságos Országos Zsinat! Méltóztassanak megengedni, hogy én is igénybe vegyem nagybecsű türelmüket, ha talán kissé szokatlan is, hogy valaki az elnöki székből leszáll és résztvesz a vitában. Ugy érzem azonban, hogy ilyen rendkivül fontos kérdésben minden olyan embernek, akinek véleményére, állásánál és helyzeténél fogva, az egyházi közvélemény kiváncsi, módot kell találni arra, hogy véleményét ebben a kérdésben kifejthesse.

Az ülés előtt egyik zsinati tagtársunk azzal a kérdéssel fordult hozzám, nem volna-e helyes dolog, ha minden zsinati tárgyalást imádsággal kezdenénk. Azt mondottam, hogy éppen azért, mert ötletszerűen hallom ezt az indítványt, most nem adok rá érdemi választ, hanem tessék erre vonatkozólag az indítványt megtenni és a zsinat bölcsessége bizonyára meg fogja hozni erre a határozatot. Nagyon érzem a szükségét egyénileg is mint hivő ember, hogy az ilyen kérdéseket a zsinat nemcsak a maga törvényhozói felelősségével, hanem azzal a felelősséggel is intézze, amellyel tartozunk az egyház Urával szemben. Ez talán kiemelné a kérdéseket abból a lehetőségből, hogy szenvedélyes vitatkozás tárgyai lehessenek.

Most különösen szükséges, hogy a zsinat elmondhassa magáról, hogy alázatosan, felelősségteljesen és szenvedélytelenül foglalkozott e nagyon fontos üggyel. Ennek eléréséhez szükséges az, hogy minden ide nem tartozó vagy már elintézett ügyet, kérdést, méltoztassanak a szóbanforgó kérdésről lehántani. Ne tessék tehát ebbe a kérdésbe belevegyíteni azt, szabad-e az egyháznak valamely hivét az Urvacsorától eltiltani vagy nem. Ezt a kérdést a református egyházban már kétféle fórum véglegesen eldöntötte. Eldöntötte először meglévő egyházi törvényünk az egyházközségi biráskodásról szóló szakaszokban. Aki tehát ezt a meglévő egyházi törvényünket tisztán jogi szempontból megtartandónak minősíti, — ki az, aki ellenkező véleménnyel lehetne, — annak vallania kell azt, hogy az egyháznak joga van az Urvacsorára sákramentumától bizonyos esetekben bizonyos hiveit eltiltani. Ne tessék tehát az ezzel kapcsolatos érzelmi anyagot idehozni, ne tessék azt mondani, hogy lehetetlenség a sákramentumot fegyelmi eszköznek kijátszani. Ezt mondhatják azok az egyházak, amelyeknek a törvényeiben ilyen rendelkezések nincsenek. Mi nem mondhatjuk. Hála Istennek, hogy nem mondhatjuk. És nem véletlen dolog az, hogy mi ezt nem mondhatjuk. Mi ezt azért nem mondhatjuk, mert az egyházfegyelem benne van a református egyháznak a szerkezetében és lényegében. Méltóztassanak meggyőződve lenni róla, ha a református egyház a fegyelem alapelveiről letesz, éppen olyan mérhetetlen öncsonkítást végez, mintha az igehirdetésről, vagy a sákramentumok kiszolgáltatásáról tenne le. Mert református alapelv, hogy az egyháznak, az igaz egyháznak három nyilvánvaló jegye van: a tiszta igehirdetés, a sakramentumok kiszolgáltatása és az egyházfegyelem. Erre vonatkozólag legyen szabad emlékezetükbe idéznem a Heidelbergi Káténak 82. kérdését: Bocsáthatók-e az Ur asztalához azok is, akik életükkel és vallástételükkel azt bizonyítják, hogy hitetlenek és istentelenek? Nem! Feleli a káté.

A Heidelbergi Káté a mi szimbolikus könyvünk. Erre pedig — méltóztatnak hallani — hogyan felel a káté: „Nem, mert az Isten szövetségét sértené és az Ő haragját felgerjesztené az egész gyülekezetre. Annak okáért az egész keresztyén gyülekezetnek kötelessége — nem joga, ez egy praktikus megoldásnak a kérdése, hogy forduljunk ahhoz a pedagógiai eszközhöz —, Isten előtt való kötelessége, hogy az ilyeneket — Krisztus és az apostolok szerint a mennyország kulcsaival élvén — kebeléből mindaddig kizárja, míg életüket meg nem jobbítják."

A Heidelbergi Kátéban van egy másik kérdés és felelet. Ez arról szól, mi módon kell a mennyország kulcsaival élni, a kulcsok hatalmát gyakorolni. Ez, méltóztatnak tudni, a potestas clavium, a kulcsoknak hatalma. „Mi módon nyílik meg és mi módon zárul be a mennyország a keresztyén fegyelem által?" — kérdi a Káté. „Oly módon, — feleli — hogy Krisztus parancsolatából azok kik a keresztyén névvel nem keresztyén tudományt vallanak," — ez az egyik eset — „nem keresztyén módon élnek: minek utána néhány ízben atyafiságosan intést kaptak és tévelygéseikkel és bűneikkel fel nem hagynak: a gyülekezetnek, avagy az általa e célból megbizottaknak megjelentetnek." Ez az egyházközségi bíróság, itt van az egész egyházközségi bíróság alapja. „S ha erre az intésre nem hajtanak semmit, ezek kirekesztik őket a szent sákramentumokból való eltiltással a keresztyén gyülekezetből, Isten pedig a Krisztus országából. De viszont, ha valóságos megjobbulásf igérnek és mutatnak, mint Krisztusnak és az egyháznak tagjai ismét visszafogadtatnak."

Honnan vette ezt a Heidelbergí Káté? Sehonnan másból, mint a Szentirásból. A Szentírásnak félreérhetetlen igéi állanak e mögött. Most a sok közül csak ezt olvasom fel:

„Ha pedig a te atyádfia vétkezik ellened, — ez nemcsak a személyt, ez jelenti a gyülekezetet is — menj el és dorgáld meg őt négyszemközt; ha hallgat rád, meg nyered a te atyádfiát. Ha pedig nem hallgat rád, végy magad mellé még egyet vagy kettőt, vagy két vagy három tanuvallomással erősíttessék minden szó. Ha azokra nem hallgat, mondd meg a gyülekezetnek, ha a gyülekezetre sem hallgat legyen olyan előtted, mint a pogány és a vámszedő. Bizony mondom néktek, amit megköttök a földön, a mennyben is kötve lészen, és amit megoldotok a földön, a mennyben is oldva lészen. Ahol ketten-hárman egybegyülnek az én nevemben ott vagyok közöttük."

Ne méltóztassék tehát ezt az érzelmi romantikát kijátszani a javaslat ellen, hogy az evangéliumnak bűnbocsátó és irgalmas természete kizárja a fegyelmet. Ez a kérdésnek a felét állítja és helytelenül állítja, mert a református egyház igenis vallja és hirdeti, hogy az ő fegyelmi eljárása a szeretetből származik és az egy forró szeretetnek a következménye, egy olyan nagyobb szeretetnek a következménye, amely nem tűr, amely nem alkuszik, amely küzd a léleknek és küzd az Istennek az igazságáért és önmagának tisztaságáért. Könnyű egy általános irgalmassági attitude alá odahelyezni esetleg súlyos kérdéseknek a tudomásul nem vételét, vagy megbocsátását, de nehéz dolog az örök szeretet parancsa alapján anélkül, hogy haragudnék, anélkül, hogy átkozódnék szeretettel és hűségesen, reménykedve, de keményen fegyelmezni és amellett mindig szeretni! Ne tessék tehát ebbe a nehéz kérdésbe ezt az érzelmi és amellett antikálvinista gondolatot beengedni; menjünk mi csak azon az úton, amelyen elindultak a mi őseink és amelyen nekünk tovább kell mennünk. Igy lopóznék be észrevétlenül a tiszta kálvinista felfogásba bizonyos idegen szellem, elsősorban a hozzánk legközelebb álló s velünk igen sok dologban édesegy lutheránus egyházból a fegyelem nélküli evangélium nem református gondolata, utána pedig és tul rajta más egyházi felfogás, amely tőlünk merőben idegen. Eppen úgy jobbfelé, ha nem maradunk meg az evangélium álláspontján, egyházi fegyelmezésünk a törvény gondolatán mehetne át a katholikus formába és gyakorlatba, amire nem utalok, mert Kun Béla t. barátom tiszta világossággal fejtette ki, hogy hol van az az éles határvonal, amely a kettőt elválasztja.

Még egy másik kérdést kell erről a dologról lehántani. Ne méltóztassék ennél a kérdésnél a rendesnél nagyobb jelentőséget tulajdonítani annak a gondolatnak, hogy az 1868. évi LIII. t. c.-nek a visszaállítása milyen nagyszerűen megoldaná a kérdést. Ez nagyon igaz, valóban nagyszerűen megoldaná a kérdést, csak az a baj, hogy ennek a gyógyszernek nincs reális értéke, mert — nem kapható. Ha például én a Szaharában vagyok és keresek egy oázist, akkor nem mondhatom azt, hogy milyen nagyszerüen megoldaná a kérdést, ha én most a Mátrában vagy a Bükk rengetegeiben volnék. Persze, hogy megoldaná, de a világon a legnehezebb dolog nekem odamennem és amig odamennék, addig ugyan tízszer meghalhatnék a szomjúságtól. Aki tehát azt mondaná, hogy ne csináljunk semmit, hanem indítsunk egy mozgalmat az 1868. évi LIII. t. c. visszaállítására és ezzel mindent orvoslunk, az tulajdonképen azt mondja, hogy nem érdemes ez a dolog arra, hogy gondolkozzunk felette, tűrjünk, szenvedjünk és tegyük az orvoslást egy lehetetlen fikciótól függővé. A világon a legrosszabb orvoslási eljárás olyan orvosságot rendelni, amilyen nincs a patikában.

Nagyon szomorú dolog, hogy ezt kell mondanom. Azonban nem azért lehetetlen, mintha nem volna helyes és nem volna kívánatos. Egyszerűen a létező hatalmi viszonyok és politikai állapotok következtében lehetetlen. Tegnapelőtt hallottunk a Tisza István-körben egy rendkívül érdekes előadást, Kun Béla tisztelt barátomét. Ebben az érdekes előadásban a t. tudós előadó úr többek között azt is mondotta, hogy amikor az első Wekerle-kormány jött és megjelent az egyházpolitikai törvényekkel, már akkor hozta az 1868. évi LIII. t. c. rendelkezésének eltörlését és vele együtt a reverzális lehetőségét, egyszerűen azért, mert az egyházpolitikai törvények felvetésének a lehetőségéhez is sine qua non volt, annak az 1868. évi LIII. t. c.-nek a hatálytalanítása, amelyet mióta érvényben volt, az egész katholikus egyház magára nézve a legtűrhetetlenebbül sérelmesnek tart Ez kétségtelen tény s miután türhetetlenül sérelmesnek vette, érezte magát feljogosítva arra, hogy minden eszközzel megkerülje a rendelkezéseket. Ez volt az erkölcsi alapja a tengersok keresztelési esetnek és ennek a harcnak.

(Folyt. és vége köv.)

HIREK

Hatvany Kálmánné
sz. Bordeaux Szerén

A halál álmára hunyta le szemeit a hűséges öreg pataki diáknak, *Hatvany Kálmánnak*, a Mezőssy Béláék és Finkey Ferencék volt derék osztálytársának, nyug. sárospataki kir. járásbírónak hitvese január 9-én, legboldogabb házasságának 37-ik évében, Debrecenben. Utoljára ott, a ref. püspöki palotában laktak. Előbb jóideig Sárospatakon. Még tanári lakásban is — a háborús években. Olyan udvarban, ahol egy tanárné, Kérészy Istvánné, a rózsák asszonya virágok emlékét hagyta hátra. De éppen ilyen otthonokban volt otthon a megboldogult drága lelke. A házias munka, atyafiságos érzés, magyar vendégszeretet és kedves jókedv által bearanyozott hajlékokban. Ilyenné tette elfogyhatatlan kedélyének friss áramlása, asszonyi hivatásának fáradhatatlan és vídám szolgálata az ő házát is. Régi magyar és régi református úri házzá. Amilyen élet folyt egykor a Hatvany-kuriában, tul a határon, a ladmóci fészekben, amely faluban töltötte el gyermekéveit a nagy Fejes István püspök és amilyet éltek a rokonság többi tagjai, a Zsarnayak, Előry Fülöpök, Benedekek stb. szép- és nagyhírű református hada. Ebbe a körbe vitte bele talán távoli eredetű családja megmaradt örökségé-

ként csodálatos finomságú humorát, szelleme báját és szíves szeretetreméltóságát, amelyek még akkor is aranyfonálként csillogtak, amikor a megfáradt test a tulsó partok felé kezdett roskadozni. Hűséges szeretet támogatta és most födje be irgalmával az örök Szeretet. Legyen áldott emlékezete!

— **Farkas István püspökünk** január 16-án Nagykőrösön tart előadást a *Szeretetszövetség* szolgálatában.

— **Gróf Bethlen Pál** főiskolai világi gondnok január hó 9.-én hivatalos ügyek intézése céljából Sárospatakon tartózkodott.

— **„Lobbantás".** A sárospataki főiskolában január hó 15-én egy régi diákbúcsúztató feleleventésével hódolnak a nagy halott öreg diák, a kitűnő író, Komáromi János emlékének. Január 16 án lesz a magasnívójú Komáromi-irodalmi est.

— **Szabó Lajos** bodrogközi missziói lelkészt a *Szeretetszövetség* hívta meg lelkészeül. Szabó Lajos a meghívást elfogadta. Legyen működése új megbízatásában is Istentől áldott.

— **25 éves lelkészi jubileum.** Meghatóan szép ünnepe volt az alsóberecki református egyháznak jan. hó 9.-én. Az őszinte szeretet hálás érzésével üdvözölte az egész gyülekezet az ő lelkipásztorát, *Molnár Lászlót,* aki most töltötte be alsóberecki lelkészi szolgálatának 25. évét. 1913 január 10.-én jött Alsóbereckibe, mint helyettes lelkész s azóta — három hónap kivételével, mit a lelkészválasztás ideje alatt Cigándon töltött — állandóan itt teljesít buzgó lelkészi szolgálatot. A gyülekezet a nap emlékeül értékes ajándékkal lepte meg a jubiláns lelkipásztort, melyet az istentisztelet után *Magyar* László községi iskolai igazgató-tanító meleg szavakkal nyujtott át. A község részéről *Kabay* András körjegyző üdvözölte a lelkészt, az iskolás gyermekek és ifjúsági egyesületek pedig szavalatokkal és virágokkal kívántak sok boldog évet és Istentől sok áldást lelki vezérük további életére és munkásságára. Az ünneplésre nem számított lelkész keresetlen, de megható, meleg szavakkal köszönte meg gyülekezetének ragaszkodó szeretetét.

HIVATALOS RÉSZ.

Alsóborsodi lelkészeket a Nyugdíjintézeti Ügyrend 34. §-ának rendelkezése értelmében felhívom, hogy a vonatkozó egyházi anyakönyvi kivonatok csatolása mellett, a családjukban 1937. év folyamán bekövetkezett születési, házasságkötési és halál-eseteteket f. hó 25-ig okvetlenül jelentsék be az esperesi hivatalnál.

Adott esetből kifolyólag az alsóborsodi iskolaszéki elnökök figyelmét felhívom arra, hogy iskola-orvosi vizsgálatok alkalmával a tanítók és tanítónők utasíttassanak a vizsgálaton való jelenlételre. Néhány helyen megtörtént, hogy ilyen orvosi vizsgálat alkalmával az osztályt a tanítók magára hagyták, s e miatt nemcsak a gyermekek fegyelmezése vált nehézzé, de a szükséges egészségügyi vonatkozásu felvilágosításokat sem kaphatta meg az iskola-orvos. Szükséges ez azért is, hogy az osztály-tanítók a legrövidebb úton értesülést szerezhessenek a tanulók olyan betegségéről, melynek ismerete a többi tanuló, vagy a tanítás érdekében feltétlenül szükséges.

Felhívom az iskolaszéki elnököket, hogy erre a rendelkezésemre hívják fel az osztály-tanítók figyelmét, hogy többé az ily irányu panasz ne érkezzék hozzám.

Áldott újév kivánásával és atyafiúi szeretettel vagyok:

Miskolc, 1938 január 6. *Pósa Péter* s. k. *esperes.*

Alsózempléniek figyelmébe! Esperes betegségének ideje alatt az elnökségi hatáskört illetőleg Janka Károly legidősebb lelkészi tanácsbíró, a közigazgatási ügyeket illetőleg Janka Péter egyházmegyei lelkészi főjegyző helyettesíti az esperest. Lelkészi főjegyző *minden kedden Sátoraljaujhelyben az esperesi hivatalban* tartózkodik, tehát az érdekeltek személyesen lehetőleg ekkor keressék fel őt megjelölt helyen.

Sátoraljaujhely, 1938 január 10. *Janka Péter e. m. főjegyző, esperes-h.*

Alsózempléniek figyelmébe! A lelkészi családokban történt mindennemű változás a vonatkozó születési, házassági vagy halotti anyakönyvi kivonat kiséretében január 25-ig esperesi hivatalhoz beküldendő.

Ugyaneddig az iskola megnevezésével és a hittan óraszám megjelölésével jelentés teendő azok részéről, akik állami elemi iskolában hittant tanítanak.

A számadások e hóban elkészítendők s illetékes számvevőkhöz küldendők. A tállyai járás új számvevőjéül Kósa Szabó Pál helyett Benke Kálmán ondi lelkész választatott meg; a tokaji járás egyházai számadásának felülvizsgálásával pedig — mivel Major Gyula számvevő elhalálozott — ideiglenesen Kiss Pál prügyi lelkész bizatott meg, így e járás egyházai oda küldjék számadásaikat és költségvetéseiket. *Janka Péter egyh. m. l főjegyző. h. esperes*

Felsőborsodiak figyelmébe! Miután rendes esperesünk testi megerősödése orvosi vélemény szerint esetleg még pár hónapot igényel, a f. hó 10-én tartott egyházmegyei tanácsülés az E. T. I. t.-c. 92. §-a értelmében úgy rendelkezett, hogy Esperes Urat az egyházmegyei elnökség hatáskörébe eső dolgokban én alulírott, — az egyh. közigazgatás körében pedig az em. főjegyző helyettesítse. Ennekfolytán mindennemű írásbeadvány ezután *Tóth János em. főjegyző-esperes-helyettes urhoz Sajóvelezdre* küldendő. Atyafiúi szeretettel Sajóecseg, 1938 január 11. *Lőkös Sándor* em. tanácsbíró-dékán.

Felsőborsodi lelkészek figyelmébe! A mult év folyamán beállott családi változásokról — anyakönyvi kivonatok csatolásával — legkésőbb f. hó 25-ig jelentést kérek. Sajóecseg, 1938 január 5. *Lőkös Sándor* h. esperes.

Szerkesztői üzenetek. S. K. Szíveskedjék a félévi előfizetési díjat beküldeni és minden rendben van. — L-y Gy-a és K-r P-l. Jönnek. Köszönet. **Többeknek:** 52 számunk volt.

ELŐFIZETÉSI DIJ:

Egész évre ... ... **10 Pengő.**

Fél évre ... ... **5 Pengő.**

Lelkészek, tanítók és Kálvin-szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja **egész évre 5·— P.**

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatak, 1938.

XXXIII. évfolyam. 3. szám. Sárospatak, 1938 január 23.

SÁROSPATAKI
REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**
FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Dr. Pethő Sándor:* Komáromi János. — *M. J.:* A negyedik budapesti zsinat utolsó ülésszaka. (Folyt. és vége köv.) — *Orgoványi György:* Lobbantás. — *Dr. Marton János:* Komáromi-est Sárospatakon. — *Janka Károly:* Emlék-vacsora. — *I. B.:* Az egyházkerületi szavazatbontó bizottság ülése. — Adományok a Komáromi János szoboralapra. — Hirek. — Hivatalos rész.

Komáromi János

Dr. Pethő Sándor beszéde a sárospataki főiskola január 16-iki ünnepi estjén.

Mélységes meghatottsággal és elfogódottsággal állok meg ebben a hajlékban, a magyar nemzeti kultura büszke és leronthatatlan fellegvárában. Érzem és tudom: ezek a falak, ezek a kövek inspirálnak és köteleznek. A genius loci, amelyen át a magyar szellem egyik legősibb, legszebb és legértékesebb formája bontott szárnyakat s amely egy négyszázesztendős életfolytonosság hagyományait és reménységeit őrzi itt, arra kötelezi a Dunántul fiát, hogy alázattal hajtsa meg fejét e megszentelt csarnokban, azoknak a nagy embereknek manesei előtt, akiket ez az Alma Mater bocsátott dicső útjokra s azok előtt a kiváló férfiak előtt, akik e sötét napokban is képviselik és ápolják áldott munkájukkal a pataki szellem tradicióit.

Ha ez a dicső és nemes kollégium annyi nagy magyar ideáljának, eszmevilágának és álmának dajkálója volt, amelyért az osztatlan és egységes magyar közszellem soha el nem muló hálával borul le a bodrogparti Athén öreg kövei előtt: mink, a Magyarság szerkesztősége különös szeretettel és hódolattal áldjuk ennek a scolának életét és munkáját, hogy többi nagy növendékeinek fénylő sorában nekünk adta és nevelte Komáromi Jánost, nemrég még értékeink díszét, az egyik leggyökeresebb és legelbájolóbb magyar rezdülésű szellemet, e tájvidéknek talán legnagyobb és legsajátabb irodalmi képviselőjét, akit csak az imént adtunk vissza a földnek, amelyből vétetett.

Az én igénytelen előadásom tárgya és célja nem Komáromi János értékelése, vagy méltó helyének megállapítása a magyar szellem történetében. Elvégezték ezt nálamnál hivatottabbak és illetékesebbek, amikor termésének megméretése alapján, aránylag még nagyon fiatal korában súlyosnak találták és arra érdemesnek, hogy befogadják őt a magyar szellem legelőkelőbb alakjainak díszes és tisztes gyülekezeteibe. És elvégezték ezt a magyar közönségnek legmélyebben és legösztönösebben és legtüzetesebben magyar rétegei, akik könyveit olvasták és szerették és akiket annyi magasztos lelki élményben részesített és gazdagított. És idők multán el fogják majd végezni és befejezni az eljövendő ivadék irodalomtörténészei, akik majd megfölebbezhetetlenül állapítják meg rangját a magyar szellem kiválóságainak hierarchiájában.

Én csak személyes vonatkozásokkal szeretném Önökhöz emberi közelségbe hozni az eltávozottatt, én, kinek abban a megtisztelő és soha el nem felejthető szerencsében volt részem, hogy a géniusz első félénk szárnypróbálgatásaitól kezdve egészen összeroskadásáig barátja, híve és társa lehettem s akinek pályafutása, ha más szférák között is, együtt haladt és életkorunk szebb szakán összefonódott az övével.

Az Élet című keresztény szépirodalmi hetilap szerkesztője voltam a háború előtt. Egy elbeszélés futott be egyszer hozzám 1910. őszén, ezzel az aláírással: Pataki Névtelen. Az írás olvastán már az első sorokban meglepett és meghatott a mondatok lirájának elmondhatatlan ritmusa, szómuzsikája, egy-egy képének borongó eszmeisége, életérzésének különös, folyton mélyülő melankóliája. A történetet magát régen elfelejtettem: az írást soha. Valami olyan fűszere volt e novella különös atmoszférájának, amelynek ízét utóbb mind gyakrabban és mind erőteljesebben éreztem, amikor már a kis Pataki Névtelenből Komáromi János lett, az az elragadó és megejtő varázsú mesélő, aki gyerek és ifjúkorának emlékeiből szinte kifogyhatatlan bőséggel és elevenséggel támasztotta fel a lelkeket, amelyeknek árnyai itt bolyonganak az öreg bástyafalak és történelmi kövek között s amelyektől többé soha, de soha nem tudott megszabadulni. Valami olyan kedves, derűs, majdnem harsány kedélyhumor ömlött ebből az

írásból, amely csak olyan lélekben fakadhatott, aki egész életében megmaradt pataki diáknak, naiv tréfáival, ronthatatlan tisztességével és szemérmetességével, az élettel szemben való magatartásának azzal a csodálatos egyszerűségével, természetességével és bájával, amelyet Shakespeare az emberi jóság teljének nevezett.

De ha még oly közvetlen, nyájas és harsány is volt ez a humor, mint egy ártatlan diákcsiny öröme, s még oly természetes is, mint ahogy a patak folyik a tokaji Sátorhegy oldalán : volt benne valami szomorkás, búsongó, zúzmarás, borzongató, mint azok a hideg és hosszú árnyak, amelyeket a vihorláti rengetegek vetnek alkonyatban e boldog és áldott vidékre. S e hideg és nehéz árnyékok, valami különös szellemidézés csodájára, együtt elevenedtek meg lelkében a pataki vár tornyainak és kazamatáinak nyugvást nem talált árnyaival : a természet és a történelem, az élet-teljesség és a multba való révületek, az időszerűség és a multérzés fantasztikus keverékében.

Mert ez a hegyaljai táj, a Bodrogköz, a pataki vár és a kollégium volt Komáromi János szellemi és lelkivilágának inspirativ miliője, el nem homályosuló háttere, állandóan formáló tényezője, kimeríthetetlen élmény-, emlék- és ihlet forrása. Hiszen magyar — de még mennyire magyar ez a táj ! De mégis csak az egyetemes magyarság népi térfogatának peremén van, a fenyegető nagy hegyek tövében, olyan magyarság ez, amely bár a legősibb településés, de sorsa a pihenőtlen hajsza, az élet-halálharc, a német idegenség, vagy a szláv ellenségesség meg nem szünő nyomása alatt, a lélek és a tetterő szakadatlan résenállásában s azoknak a nagy, tragikus erőfeszítéseknek véget nem érő ressentimentjában, amelyek két halhatatlan névhez kapcsolódnak : u. m. Rákóczihoz és Kossuthoz.

Ez a kor és ez az élmény, ennek a viszontagságos sorsú magyar nemzetrésznek centrális emléke : a kurucság és a szabadság, a német irtózat s a magyar szellem méltósága s magánossága, e föld umbrái nem hagytak békét soha e táj kései iródeákjának : velük álmodozott és ébredezett. De nemcsak a fényfelhőben lebegő nagyoknak glóriáját látta. Az ő alakjai — Rákóczinak csak a fantomja sugárzik át ezeken az emlékeken és alakokon, mint a tűz az alabástromon — a kicsinyek, a névtelenek, az elesettek az övé, akiket ő exhumált ki e föld rögeiből, s ő mutatta meg nekünk azokat, akik gyakrabban nagyobbak voltak, mint a hadvezérek. Az ő kurucai nem Jókai és Herczeg Ferenc nyalka, hetyke, patyolatos lovagjai, hanem a rongyos gárda : a Buga Jakabok, a Szuhayak, a Zöld Demeterek s mindenekfelett az Esze Tamások, azok, akik a magyar szabadsághősök tündöklő plejádjában szinte alig láthatók s akik mégis ennek a fekete földnek tektonikus rengéseit jelezték, élték és szenvedték s akiknek önerejű tüneménye szinte elhomályosul a nagyoknak fényuszályában.

De nemcsak a szegények és az elesettek és az összeroskadtak iránt kiapadhatatlan szociális részvét hajtotta Komáromi Jánost a rongyos gárda felé, hanem a realisztikus szemlélete, a romantikának kék párafényében is fehér izzású képzelete, az emberi gyarlóság miserikordiánus szeretete. S ha ő irta is meg a magyar szép próza legszebb naiv époszát az Esze Tamásban, ebben a magyar Bulyba Tárászban : csodálatos és izmos realizmusa olyan valószerűekké tudta tenni kóbor, mezitlábas garabonciásait s a humornak olyan gyémántporaival szórta tele ezeket a szegénylegényeket, hogy könnyes mosolyának tündöklésében látjuk őket, mint azt a halhatatlaa figurát is, amelyet ő teremtett meg s ő rögzített a magyar irodalomba : Vidróczkit, ezt a szeretetreméltó és hazug svihákot, kinek alakját még gyermekkori emlékei tartották meg lelkében és szőtték a szemléletébe.

A háború alatt majdnem minden magyar író megírta a maga háborús naplóját vagy haditudósitását. Vannak közöttük a technikának és a mesterségnek vagy a propagandának jelentékeny termékei : ezt a háborút magyar szemmel és magyar szívvel azonban csak Komáromi látta, irta és élte végig. És ha valaki a magyarság bús áldozatkészségének, majdnem irreális és hiábavaló heroizmusának irodalmi filmjét akarja végigpergetni szemünk előtt : Szebbet, igazabbat, meginditóbbat nem olvashat a Mit búsulsz kenyeres ?-nél. Olyan szívbemarkoló hangokat senki sem tudott megütni fajunk tékozló hősiességének tárogatóján, mint aminő emléket állíttott ő Petrovay kapitánynak és honvédbajtársainak, akik nagyrészt ott pihennek a galiciai síkság barázdái között. Tőle tudtuk meg, hogy ez a háború bánat és szenvedés, de azért férfias és szép elrendelés és kötelesség. A retorikus hazafiság szólamai helyett olyan mondhatatlan bánatok zokognak ezekben az irásokban, amelyeknek mi közük sincs a pacifisták lágy sirámaihoz s amelyek egy iszonyú fátum férfias teherviselésének könnyed és bús sóhajai, Istenem, mi is ezen sirnivaló, mit búsulsz kenyeres, mikor semmid sincsen ?

Nincs nap, hogy elárvult íróasztalánál vissza ne idéznők e halhatatlan pataki diák szellemalakját. Ugy érezzük mégis, ha élő alakjának képmását felállítjuk : csak a pataki kollégium lehet méltó, amelynek a szó szoros értelemben nemcsak tanítványa, de örökbefogadott gyermeke is volt, hogy a késő ivadékok számára irásain tul is átmentse a feledés homályából ezt a nagyon jó embert, ezt a vitéz katonát, ezt az utolsó kurucot, ezt a nagyon kiváló írót, a pataki szellemnek ezt a méltó megtestesülését, mindnyájunknak szeretett Jankóját s a nemzeti irodalom eredeti, nagy értékét. Eljöttünk, hogy ehhez a kegyeletes munkához segítséget hozzunk, eljöttünk, hogy itt is elsirassuk benne a mi veszteségünket s eljöttünk, hogy megdicsőitsük benne a pataki kollegiumot, amely annyi nagy név után kiröpitette eresze alól ennek a hegyaljai földnek legnagyobb énekesét, kinek neve és emléke legyen áldott mindörökké.

— **Választás.** Az alsóborsodi református egyházmegye lelkészi jegyzőül *Nagy József* vallásoktató lelkészt választotta meg.

A negyedik budapesti zsinat utolsó ülésszaka.

i) Reverzális törvény kiegészítése.

Most méltóztassanak — folytatta a beszédét Ravasz László püspök — egy egyszerű történeti szemléletet végrehajtani. Ha 1894-ben, a ferencjózsefi kor tetőpontján, Tisza Kálmán szabadelvű rezsimjének ugyancsak a tetőpontján, amikor a világon mindenütt, Magyarországon különösen egy tökéletesen hatalmon lévő szabadelvű irányzat kormányzott, amikor a római egyházzal, a Vatikánnal szemben az akkor létező világ legnagyobb hatalma, az osztrák császár és magyar király, Ferenc József egy szabadelvü megoldás mellé állott egész súlyával és tekintélyével és ennek a két tényezőnek, annak a Ferenc Józsefnek, akinek a pápai szék betöltésénél döntő szava volt és az uralmon levő szabadelvü kormányzatnak együttes erejével éveken keresztül alig sikerült néhány szótöbbséggel keresztülvinni az egyházpolitikai törvényeket, amelyeknek ellenértéke az 1868. évi LIII. t. c. eltörlése volt: lehet-e azt gondolni, hogy akkor ebben a mostani világban. ebben a kis Magyarországban, az arányszámában 15 %-kal megnövekedett katolicizmus ellenére, mely hatalmi szempontból összehasonlíthatatlanul kedvezőbb helyzetben van, mint Mária Terézia óta bármikor, mi előjöhetünk a tulzott idealizmusnak a látszata nélkül azzal, hogy az egyházpolikai törvények az utolsó betűig maradjanak érvényben, de ennek ellenszolgáltatásaképen a másik fél által nyert vivmány: a reverzális törvény töröltessék el és az 1868. évi LIII. t. c. megint állíttassék vissza? Amely pillanatban ez komolyan felvettetnék, abban a pillanatban vagy az következnék, hogy napirendre térnének a kérdés felett, vagy pedig az következnék, hogy azt mondanák: örülünk, hogy tetszettek vállalni a felelősséget az egyházpolitikai törvények reviziójáért, vegyük elő az egész kérdést; itt van például már a legillusztrisabb és a legilletékesebb férfiú által fogalmazott és bemutatott törvénycikk a házasság megkötésére vonatkozólag; ez a házasság megkötését, hasonlóképen és különösen felbontását az egyházak között osztja meg olyan formában és lehetőségekkel, amilyeneket el lehet várni egy ilyen exponált indítványozótól. Azért tehát méltóztassanak a vita anyagából egyelőre kihagyni azt, hogy mi valami konkrét eredményt tudjunk elérni az 1868. évi LIII. t. c. visszaállításával.

Amilyen mértékben ki kell vetnünk a mostani tennivalóink közül, éppen olyan erőteljesen lehet és kell hangoztatnunk azt, hogy az 1868. évi LIII. t. c. a magyar jogfejlődésnek és jogalkotásnak egy egészen sajátságos műve, amely ilyen módon nagyjelentőségű békességszerző munkát végzett a magyar közéletben és a hozzávaló visszatérés mindig a bölcs, magyar, szabadelvü és az egyházakat mégis megbecsülő, kiegyensúlyozott egyházpolitikának volna a ténye; egyenlőre azonban ezt helyezzük vissza a reménységek világába.

Még csak egy dologra kivánok rámutatni, arra, ami sokszor felmerült az előzetes tárgyalások során. Eszerint az 1894. évi XXXIII. t. c. 4. §-a, amelyre Kun Béla t. barátom rámutatott, esetleg aggályossá teszi egy fegyelmi törvénynek a meghozatalát a reverzális kérdésében, mert alaptörvény mondja ki, hogy senki olyan magatartásáért, amelyet a törvény megenged, egyháza által fegyelmi büntetéssel nem sújtható. Ahhoz az okfejtéshez, amelyet Kun Béla t. barátom elmondott s ami rám nézve is nagy tanulsággal szolgált, csak a következő egyházpolitikai megjegyzést teszem: szeretném látni azt a kormányt, amely a magyar református egyházat akkor, amikor védekezik a reverzális veszedelme ellen, egy rákényszerített harcban, az élete fenntartásáért, egy védelmi akcióra határozza el magát, meg akarja fosztani a fegyverétől és ugyanakkor soha egy mondattal nem kifogásolja, sőt meg sem meri mondani, hogy ezt a fegyvert a kisebbség ellen a többség már husz esztendeje használja? Én azt hiszem, hogy nem hivatkozhatnék a t. Kormányzat arra, amire igen t. barátom, Petri Pál utalt emelkedett hangú, szép beszédében s az ő aggodalmára és komoly érveire teljes elismeréssel és köszönettel gondolok, nem hivatkozhatnék arra a kormányzat, hogy egészen más, amikor a kormány az államfő által ezt a rendelkezést hitelesíti és egészen más, amikor a Codex Juris Canonici rendelkezését, amely rajtunk kivül álló hatalom ténykedése, egyszerüen tűri; nem hivatkozhatik azért, mert ha komoly és lelkiismeretes ember az a miniszter, akkor meg kell állapítania, hogy itt nem a formai jog kérdéséről van szó, neki arra kell a tekintetét fordítania és azért a tényért kell a felelősséget vállalnia, hogy 1918. óta (vagy 1894. óta — ez más kérdés —) ténylegesen, mint élő gyakorlat, a többségi egyháznak ez a fegyelmi joggyakorlata — sokkal szigorúbban, mint mi terveztük — benne van a mi életünkben. Kérdem tehát minden becsületes magyartól: Mit tett a magyar kormányzat arra vonatkozólag, hogy ezt megakadályozza, és mit tett arra vonatkozólag, hogy ezzel szemben megvédjen minket? Hát csak akkor jut neki eszébe az államhatalom alkalmazása és gyakorlása, amikor a kisebbséget a támadó többséggel szemben önvédelmében, jogos önvédelmében kell megakadályozni, és nem akkor, amikor a támadó többséget a támadásban kell megakadályozni?

Főtiszteletű és Méltóságos Zsinat! Az utolsó pedig, amire Kun Béla t. barátom is rámutatott, de szükségesnek tartom, hogy én is rámutassak, az, hogy ez az intézkedés, ez az aktus nemcsak azt jelenti, hogy mi komolyabban és erőteljesebben fogunk ezentul a reverzális ellen küzdeni, hanem azt is, hogy ezt a küzdelmet rendszeresen és egyöntetűen óhajtjuk csinálni, tehát nagyon fontos és kellő időben megtett intézkedés arra nézve, hogy megvédjük a református egyházat e küzdelemben a tulzó és helytelen magatartás kiszámíthatatlan változataitól. Mert a helyzet feszült, a keserűség egyre gyül, nemcsak a pásztor küzködik véres körmökkel a kezei közül kiszakított minden egyes lélekért, hanem a gyülekezetek, a közösségek egyre inkább elkeserednek, egyre inkább közösségi kér-

déssé válik a reverzális ügy, tömegek mozdulnak meg, nem a mi hibánkból, hanem a helyzet súlya következtében. És én meg akarom óvni a magyar református egyházat attól, hogy egy ilyen felébredt és elterjedt, megsűrűsödött keserűségnek erős gőznyomására itt is, ott is jóvátehetetlen és hozzánk méltatlan cselekedetre határozzák el magukat egyesek, vagy alsóbb testületek. Ez a törvénycikk nemcsak sarkantyú, hanem ez épen annyira fék is, és ezt a részét is méltóztassék nagyon erősen figyelembe venni.

Azt hiszem, hogy a református egyháznak a reverzális kérdésében ez a szigorúbb és egyenletesebb eljárása a mi sorainkban a méltóság érzetét és a biztosság tudatát fokozni fogja s mindenesetre kiküszöböli azt az érzést, hogy esetleg elmulasztottunk valamit kötelességeinknek a megtételére. Ezért olyan mérhetetlenül fontos dolog, hogy birói eljárás ügye legyen a reverzális kérdés. Birói eljárás tárgya legyen, ahol három fórumon eskü alatt független birák itélkeznek, ahol a legsúlyosabb esetek az egyházkerületi bíróság elé kerülnek; ahol nem egy automatikusan életbelépő és automatikusan kijátszható közigazgazgatási eljárás folyik, hanem birói eljárás s az egyház birói hatalmának gyakorlásával a birói lelkiismeret fejlődik és növekedik. Képmutatást csinálnánk akkor, ha közigazgatási uton mégis csak büntetnénk, de a büntetést a birói hatáskörből kivonjuk, mert ezzel magunkat ámítjuk s a református felfogásnak és gondolkodásnak nem felelünk meg.

És a legeslegutolsó, Főtiszteletű Zsinat, az, hogy tudja meg mindenki, hogy ezzel a határozattal a magyar református egyház feladatának csak egy részét oldotta meg, azt a fegyelmező, szankciót adó eljárást, amely szükséges az ő további missziói tevékenységéhez. Azt elhinnni, hogy ezzel a református egyház elvégezte a maga feladatát, éppen olyan képtelenség volna, mintha valaki azt mondaná, hogy egy jó büntetőjogi kodex meghozatalával a nemzetnevelés kérdését elintéztük. Sőt nagyon erőteljesen kell hangsúlyoznunk, hogy ez szükséges intézkedés, meg is kell tenni, de ne higyje azt senki, hogy ezzel a kérdés megoldódott, ez a kérdés mégis csak a pasztoráció, a személyes lelkipásztori gond, az igehirdetés, a bizonyságtétel, a gyülekezeti munka végzésében pedig a Szentlélek Istennek a munkája. Én hiszem azt, hogyha a magyar református egyház alázatosan és hivő lélekkel kutatja azt, hogy a Szentlélek Uristennek mi az akarata, már pedig Ő az akaratát a Szentírásban előttünk megjelentette, olyan határozatokat fog hozni, amelyek tetszeni fognak a Szentlélek Istennek. Tisztelettel ajánlom a módositott javaslat elfogadását.

(Folyt. és vége köv.) *M. J.*

Lobbantás.

„Kik idevalók, lelkiismeretesen megjelentek, csak Komáromi János diáktestvérünk nem jöve el közibénk."

Január 15-én, szombaton este búcsúztatta el a pataki skóla hűséges, öreg diákját, Komáromi Jánost. Valakitől, aki a jelenben élt, búcsúztunk a mult régi, szép módján. A *„lobbantás"* ősi, százados diákbúcsúztató szavaival a pataki főiskola mégegyszer kinyujtotta áldó karjait hű fia után és szent köszöntéssel immáron végtelen határokon túl a lélekhez szólott. Könnyes szemmel figyeltük mindannyian, kik ott voltunk, ezt a nagyszerű, ódonságával is megrázó szertartást. Visszafojtott lélegzettel álltunk a gyertyák lobogásában és hallgattuk, hogy dobog, zeng a bibliás szavakban az elmult kor szíve, emléke és mélységes hite.

A Mudrány-terem közepén hosszú asztal körül, melyen a regula szerint nem szabad semminémű terítőnek lenni, negyvenen ülnek tógátusok, képzősök, gimnazisták. Közöttük két professzor és a lobbantás vezére, a szénior. Az asztal főhelyén és azzal szemben senki. Ott a lélek vigyázza a hozzászólók szavát. A főhelyen csak egy felfordított cseréptál, azon egy karaj kenyér, mellette egy marék hamú, előtte borral telt fakupa és azzal szemben a lelki és testi vitézség éke, biblia és kard. A főhelytől jobbra a szénior, a búcsúztató tógátus és Komáromi János volt osztályos társa, Bálint József tanár ül; baloldalon pedig a számontartó esküdt diák és Komáromi volt professzora, Szilágyi Benő cimz. igazgató, aki itt a főiskolai tanári kar képviselője is, helyezkedik el.

Akkor felemelkedik helyéről a szénior. Öklével háromszor az asztalra üt, „csend és figyelem" kiáltással hívja lobbantásra a búcsúztatókat. A teremben minden láng kialszik. Felgyúl a szénior és a körötte ülők gyertyája. Mindenki meggyujtja a mellette ülő gyertyáját, míg körben fellángol a fény és ebben a titkokat rejtő lánglobogásban számonkéri az esküdt diákot a megjelentekről Kalydy szénior: „Számontartó esküdt testvérem, őrzöd-é híven szép szokásainkat és tartod-é iskoláink törvényeit?" Az esküdt diák erre igy kezdi a seregszemlét: „Kik idevalók, lelkiismeretesen megjelentek, csak Komáromi János diáktestvérünk nem jöve el közibénk," — majd a szénior válaszára „Komáromi János mindig hív diáktestvérünk vala. Bizonyára nem lelkiesméreti hiányosság miatt nem jöve el közibénk," a maga tisztének illően eleget tévén, szól: „Komáromi János diáktestvérünk a mindeneket elrendelő Uristen akaratából és Idvezítő Jézusunk hívására örök békébe és dicsőségbe távozék." Most fekete lepellel takarja be a főhelyre tett cseréptálat, fakupát. De a lélek gyásza nem örök, ezért a szénior levéteti véle a fekete takarót. Felhangzik a kórus gyászéneke és a szénior hívása nyomán — „Búcsúztató diáktestvérem, mondj tehát jó szavakat a mi Komáromi János diáktestvérünkről — balján felemelkedik a tógátus és a lobbantás ősi ritusa szerint igy kezdi beszédét: Halld meg lélek, mert néked beszélek!" A búcsúztatót Vályi József, a Theol. Egylet elnöke tartotta.

A búcsúztatás után Szilágyi professor, Komáromi volt tanára „pálmát és koronát ad az ő emlékezetének, bizonyságot szolgáltatván arról, hogy mindég szorgos volt az Ur tudományában és minden igaz ismeretben. Ezzel tiszta és tetsző igazsággá erősödék az emlékezet." Még lobognak a gyertyák, míg a professor háromszor kezet fog a búcsúztató diákkal, de már hangzik a hívás: „Olt-

suk el a lángot!", és ebben a mély, hallgató sötétben rázendít a kórus Komáromi kedves és igaz nótájára: „Páros csillag az ég alján . . ."

Az ének után háromszori „csend és figyelem" kiáltással ismét „lobbantás"-ra hívja búcsúztató gyülekezetét a szénior. Ujra lángolnak a gyertyák. Az esküdt diák ekkor kérdést tesz fel a tiszteletes széniornak: „Szivből és regulásan eleget tettünk a mi szép szokásunknak, kivánsz-e még valamit tőlünk, tiszteletes szénior uram?" A szénior intése után mindenki, aki az asztalnál ül, kezébe veszi lángját és poharát, háromszor megkerüli az asztalt és a főhelyre érve mindannyiszor szent köszöntésül koccint az emlékeztető fakupával a lélek előtt, akit ide hívtak és aki velők virraszt az asztal főhelyén. Mikor a bejárásnak vége, az esküdt diák jelenti: „Tiszteletes szénior uram, eleget tevénk minden regulának." A szénior így válaszol: „Ha eleget tevétek, szálljon áldás, békesség mindnyájunkra. A földi élet csak buborék, de Isten lehellete örökkévaló. Törjön szét lelketek próbáján a halál félelme. Imádkozzatok, dolgozzatok és örvendezzetek."

A szó már szivünkben dobban. Súlyos és örök szavak kergetőznek az árnyakkal, melyek életre kelnek e furcsa, vibráló lángolásban. Felejthetetlen kép. Súlyos, szép és titokzatos, mint az a világ, melybe áthajol.

A gyertyák pedig lassan . . . lassan, csendesen fogynak el. Mint a lehellet, valami névtelen fájdalom suhan szét. A gyülekezetet még tartja a szénior szava: „Ne menjetek el lángaluvásig! Szóljatok egymásnak a tudományról, dicsérgessétek a ti öreg iskolátokat, beszéljetek a ti Komáromi János diáktestvéretekről és énekeljetek hozzá illő, méltó éneket." És Komáromi János újra szólt mihozzánk „A pataki diákok"-ban, a skóla árnyában rejtőző halhatatlan, a Rákóczi, Kazinciak szellemével, a pityergő dombbal, az iskola kapuja elé 20 krajcárral letett s az Isten és az Alma Mater szeretetére hagyott ádáz kis mendurral. Még felhangzik a „Válásra int immár az óra" búcsúja, még szól a szénior: „Menjetek tehát nyugalomra. Ne légyen máma tinéktek a ti kaputoktól eltérő utatok, ne légyen máma több éneketek és italt se izleljetek. Tiszteljétek meg csendességgel a ti Komáromi János diáktestvéretek lelkét és emlékezetét. Áldás és békesség mindnyájunkkal." A gyertyák kanóca félrebillen és kialszik a fény.

Megilletődve hazamentünk.

Orgoványi György.

Komáromi-est Sárospatakon.

A sárospataki öreg kollégium, a százados, ősi *Alma Mater* ünnepi fényű irodalmi estet rendezett január 16-án immár halhatatlan diák-fiának, az író *Komáromi Jánosnak*, Patakon felállítandó emlékműve javára az illusztris, budapesti, politikai, nagy napilap, a *„Magyarság"* írói és művészi gárdájának közreműködésével, ezeknek a ma már egészen szokatlan, feltünő és meglepő, sőt megható módon a soraikból kihullott iránt az összeroppanáson és a siron tul is hű bajtársaknak önkéntes és szives szolgálatával.

A gondos és nagyméretű előkészités után — a meghivón a fővédnökök és védnökök hosszú és díszes sora olvasható — nem lep meg, hogy a Mudrányterem óriásöblű középcsarnoka s diákok százaival teletűzdelt oldalhajói zsufolásig megteltek s a nyüzsgő, zsibongó közönségen pillanatok alatt a nagy alkalmak villamos árama fut át. Kezdődik az est A zaj elült. Egyszerre pattogva, frissen *Katona nóták* (Szeghő) csendültek fel. A főiskolai kórus énekelt. *Szabó Ernő* főiskolai ének- és zenetanár könnyed közvetlenséggel vezényelt. Ilyen ütemekbe vegyült egykor a fiatal, délceg katona, Komáromi János sarkantyújának pengése. Átsuhan rajtam: nem peng már többé a sarkantyuja. S a mélységes csendben emlékezést mond Komáromiról *dr. Pethő Sándor*, a „Magyarság" főszerkesztője.

Érezzük a nagy estet.

A kivételes kulturáltságú szellem virtuóz biztonsággal legelső mondatától kezdve lenyügőző ura hallgatóságának. A genius loci-t idézi. A hely nagy umbrái előtt hódol. S szikrázó világossággal jelöli ki helyét a magyar szellem reprezentánsai közt e táj öléről kinőtt Komáromi Jánosnak. Az irónak és az embernek. A léleknek, amely benne incarnálódott. Olyan igazsággal, amely egy nagy történetiró megfelebbezhetetlen itéletét revelálja. S a szépség és szeretet olyan bájával, amelyet a személyes élmény férfias lirája önt el a beszélő finom tartózkodású, mégis melegsugárú szavain.

Örömmel adjuk közzé lapunk első helyén az egész beszédet.

Ebben dobbant meg az est szive.

Két izben énekelt *Kéthelyiné Vakots Margit* diszkrét, gazdag személyisége varázsát árasztva magas művészetével. S ugyancsak két táncot mutatott be *Keéky Ilcsi*. Hindu táncával távol világok művészi álmát jelenítette meg, kozák tánca pedig üde természetesség volt.

Bodor Aladár döbbenetes erejű verseket olvasott s a magyar lét ijesztő mélyei felé mutatott szédületes sodrú poémaival.

Katona Jenő iró és a *Korunk Szava* szerkesztője modern témáját („Az új magyar irói nemzedék szociális inspirációi") az ő ismert történelmi, szociális és politikai szemléletének prizmáján áttörten fejtegette. Sajátos szellemiségét harcos élességgel képviselte.

Keéky István iró-szerkesztő magyaros zamatú, érdekes földizű s tiszta levegőjü humoros elbeszélést olvasott fel.

Az estet ünnepi vacsora követte a Rákóczi-körben.

Dr. Marton János.

Emlék-vacsora.

A Pataki Diákok Orsz. Szövetségének budapesti Egyesülete folyó évi január hó 12-én egy emlék-vacsora keretében újította fel a néhai Maklári Pap Miklós tanár emlékezetét éppen a megboldogult halálának 1 éves fordulója alkalmából. Az emlékvacsora megjelentek Makláry Pap Mik-

lós hozzátartozói, a Mitrovics és Bartha család tagjai is.

Panka Károly dr. a budapesti egyesület elnöke megnyitó beszédében kegyelettel emlékezett meg a közeltmultban elhunyt, egykori pataki diákokról, így: Forgon Lajosról, Csontos József gimn. igazgatóról, Komáromi Jánosról és Szalóczy Pálról. Az elhunytak meleg szivű méltatása mély hatást gyakorolt a jelenlevő, mintegy 45 volt pataki diákra és azok hozzátartozóira. Makláry Pap Miklós emlékezetét Szegheő Lukács Pál ujította fel gondos, mindenre kiterjedő. a nagy tanár életét, munkásságát, nevelői kiválóságát, egyéni nemességet jeljemző, megkapó és végig lebilincselő beszédben, amiért a család nevében dr. Mitrovits Gyula egyetemi tanár, a Főiskola nevében pedig Janka Károly lelkészi gondnok mondott az előadónak meleg köszönetet. Az emlékbeszédet annak írója lapunk rendelkezésére fogja bocsátani és így lapunk olvasó közönségének módjában lesz élvezni annak úgy tartalmi gazdagságát, mint írói szépségeit. A továbbiak során Panka Károly dr. derűs apróságokat ujított fel Makláry Pap Miklós életéből. Az egyesület megjelent tagjai közel éjfélig maradtak együtt, barátságos beszélgetések és kedves visszaemlékezések által varázsolva körükbe a Főiskolát és az annak körében eltöltött áldott és boldog időket.

Nagy elismerés illeti dr. Panka Károlyt, mint a Pataki Diákok Országos Szövetsége budapesti egyesületének lelkes, tevékeny és buzgó elnökét, hogy időről időre ilyen szellemiekben is gazdag összejövetelek által ápolja a Főiskola egykori neveltjei lelkében a Főiskola, annak tanárai és intézményei iránti ragaszkodást és szeretetet.

Janka Károly.

Az egyházkerületi szavazatbontó bizottság ülése.

A tiszáninneni egyházkerület novemberi gyűlése az új törvények alapján általános tisztújítást rendelt el. A presbiteriumok szavazatai befutottak s most bontotta fel az egyházkerületi szavazatbontó bizottság e nagyfontosságú szavazatokat.

A szavazás meglepetést nem hozott, sőt a legszebb, legpéldásabb egyetértést és szeretetet tanusította az eddigi egyházkerületi tisztikar iránt, mert csaknem teljes egyhangúsággal választottak meg újra mindenkit. Egy üres hely is volt a világi tanácsbíróságnál, mert gróf Bethlen Pál urat az alsózempléni egyházmegye bizalma gondnokká hívta el s így az ő helyére Kun József dr. egyetemi professzor úr került, a miskolci egyház főgondnoka. Egyébként az eredmények a következők:

Lelkészi tanácsbírók lettek: Janka Károly, dr. Marton János, Román Ernő (mind a hárman egyhangúlag 435 szavazattal!), Kovács István, Hubay Mihály, dr. Lengyel István és Szilva István.

Világi tanácsbírák: Soldos Béla, dr. Kérészy Barna, Bernáth Aladár. dr. Trócsányi József, dr. Kun József, Lukács Béla és gróf Vay Arthur.

A sárospataki főiskola lelkészi és világi gondnoka: (egyhangúlag) Janka Károly lelkészi és gróf Bethlen Pál világi gondnok.

Az egyházkerület főjegyzői is megkapták az egyhangú szavazatot: dr. Enyedy Andor lelkészi és Horváth Zoltán dr. világi főjegyzők.

Az egyházkerületi lelkészi jegyzők: Nádházy Bertalan és Kiss József csak nehány szavazattal maradtak az egyhangú szavazat alatt (433 és 431). A világi jegyzők iránti bizalom is hasonlóképpen nyilvánult meg: dr. Idrányi Béla (egyhangú) és Farkasfalvi Farkas Ábrahám iránt 433 szavazattal.

Dr. Kérészy Barna egyházkerületi főügyész 435 szavazattal.

Egyházkerületi ügyész: dr. Tolnay Ferenc 430 szavazattal.

Az egyházkerületi tanárképviselők: dr. Mátyás Ernő, Novák Sándor (egyh.), Péter Pál (egyh.), Porcs Kálmán és dr. Egey Antal lettek.

Az egyházkerületi tanítóképviselők közül Göőz Pál (egyh.), B. Tóth István, Jakab Imre, Fiedler István és Lovász Bertalan nehány szavazatkülönbséggel a legnagyobb bizalmát nyerték ki az egyházkerület közönségének.

A többi szavazatok jelentéktelen számban megoszlottak.

Fenti új tisztikar a legközelebbi kerületi gyűlésen kapja megerősítését. A választás 12 évi időtartamra szól.

Addig is az Isten áldását kérjük az új tisztikarunk minden jó munkájára. *I. B.*

A Komáromi János szoboralapra

a január 16-iki irodalmi estéllyel kapcsolatban védnöki tiszteletdíjak címén a következő adományok folytak be:

1. dr. Bessenyey Zénó 5·— pengő, 2. dr. Erőss József 20 P, 3. H. Kiss Géza 5, 4. Zsóry György 5, 5. Harsányi Gusztáv 7, 6. Eperjessy Ferenc 20, 7. dr. Borbély Sándor 10, 8. dr. Kiss László 5, 9. dr. Egey Antal 10, 10. dr. Buza László 20, 11. Tóth Dezső 10. 12. Faber Rudolf 5, 13. Boross Adolf 5, 14. Gesztelyi Nagy László dr. 15, 15. dr. Moskovits Mór 6, 16. dr. Tamedly Mihály 10, 17. dr. Tóth Alajos 5, 18. dr. gróf Bethlen Pál 20, 19. Bináth Menyhért 10, 20. Finkey József 5, 21. Pavletits Béla 20, 22. Janka Károly 10, 23. Rozsonday István 3, 24. dr. Trócsányi György 4, 25. dr. Sasi Nagy Imre 5, 26. dr. Gaál Endre 25, 27. Molnár Gyula 5, 28. dr. Kiss Sándor 10, 29. dr. Gulyás József 5. 30 dr. Rácz Lajos 5, 31. Nagy Ferenc 5, 32. Hallgató Sándor 5. 33. Kiss Zsigmond 4, 34. dr. Jármy Béla 5, 35. Moór Béla 5, 36. dr. Mezőssy Béla 10, 37. dr. Marton János 10, 38. dr. Mátyás Ernő 10, 39. Szilágyi Benő 5, 40. Mészáros Bálint 5, 41. Pavletits Ödön 5, 42. dr. Asztalos Kálmán 5, 43. dr. Erdőhegyi Lajos 10, 44. Tóth Mihály 5, 45. dr. Katona György 10, 46. Farkasfalvi Farkas Géza 20, 47. dr. Finkey Ferenc 20, 48. Pósa Péter 3, 49. Farkas István 10, 50. Kis Tóth Miklós 3, 51. dr. Erőss János 5, 52. dr. Terhes Tivadar 20, 53. dr. v. Nagy Sándor 3, 54. Görömbey István 10, 55. Farkas Elemér 5, 56. Jancsó Sándor 5, 57. dr. Nemes Bertalan 10, 58. dr. Keéky Lajos 5, 59. Pungur Béla 10, 60. dr. Koncz Endre 5, 61. dr. Trócsányi Jó-

zsef 10, 62. Bódy Dénes 5, 63. Emődy László 10, 64. Kazinczy Gábor 100, 65. Vitányi Dezső vitéz 5, 66. Zacher Endre 5, 67. Darányi Lajos 5, 68. dr. Enyedy Andor 3, 69. Harangodi Nagy András 10, 70. dr. Fáy István 10, 71. id. Csajka Endre 6, 72. Medgyasszay András 5, 73. Harsányi Gyula 2, 74. Kovács Dezső 4, 75. dr. Benyovszky László 5 pengő, összesen: 713 pengő. — *Jegymegváltás címen a következő adományok folytak be:* Zsoldos Benő 3 P, Hatvany Kálmán 3, dr. Várady Sándor 3, Sulyok János 1·50, dr. Görgey János 5, Horkay István 5, Princz Dávid 5 pengő, összesen 25·50 P. *Felülfizetés címen befolyt adományok:* dr. Szabó Zoltán 2·50 P, Faltys Ferenc 1, Mattyasovszky Kálmán 1, Makó Dezső 50 fillér, összesen 5 pengő. Az egyházkerületi pénztár adománya 25 pengő. *A négyféle címen befolyt adományok összege: 768 P 50 fillér.* A küldött nagylelkű adományokért ezuton mond köszönetet *A főiskola igazgatósága.*

HIREK

— **Farkas István püspökünk** tartotta jan. 18-án, Budapesten, a Kálvin János társaság falu nagygyűlésén az első áhitatot. Az Ige parancsa alatt mutatott rá az evangéliumi magyar népszeretet és népszolgálat szent kötelességeire.

— **A szenzációhajszoló falukutatást, mint parazitát, le kell sepreni a nemzet testéről** — fejtette ki — nagy örömünkre — *Szabó Imre* budapesti lelkipásztor a Kálvin János kör falukonferenciáján és védte meg kijelentését mindenféle irányzat kisajátításával szemben.

— **Harsányi Gyula, a sárospataki egyházközség főgondnoka** olyan beszéddel üdvözölte újévkor a presbitérium élén *Darányi Lajos* lelkipásztort, amely szélesebb körök figyelmét is méltán magára vonhatja. Az eucharisztikus év nagy társadalmi jelentőségére mutatott rá s ami minden tekintetben méltó magatartásunk követelményeit hangoztatta.

— **Beszámoló**. Ujcsanáloson a karácsony ismét a békesség és szeretet ünnepe volt. Az ifjúsági, leány- és nőegylet segítségével 25 iskolás gyermeket ruháztak fel. Ezenkívül több rászoruló szegény 6 kg. lisztet, 5 kg. babot, kisebb mennyiségű krumplit és szalonnát kapott. Karácsony első napján délután az iskolában szép műsoros karácsonyfaünnepély volt, amelyen a gyermekek mintegy 110 szeretet csomagot kaptak. A csecsemők segélyezésére a Zöld keresztnek 21 pengőt adtak. Legyen áldott mindezekért az Isten!

— **Reliefalapra** a gömör-tornai egyházmegyéből a következő adományok érkeztek be: Komjáti 1·24, Szilas 1·26, Putnok 3, Hét 2, Bánréve 1·50, Gömörszőllős 1, Kelemér 2, Szinpetri 1, Perkupa 2, Varbóc 1, Teresztenye 0·50, Szőlősardó 1, Égerszög 1, Kánó 1, Jósvafő 2, Ragály 1, Trizs 1, Zubogy 1, Szuhafő 1, Alsószuha 1, Imola 1, Aggtelek 1, Zádorfalva 2 pengő, összesen 31 P. A nemeslelkű adományokért és a gyűjtést végző esperes úrnak fáradozásáért ezúton mond köszönetet a *főiskola igazgatósága.*

HIVATALOS RÉSZ.

I. sz. Körlevél.

Valamennyi Lelkésztestvérem figyelmébe!

I. A vallás- és közoktatásügyi minisztériumtól két nagyfontosságu irat érkezett hozzám, amelyeket szükségesnek tartok teljes egészében közölni Lelkésztestvéreimmel.

„6654/1937. II. sz. Méltóságos és Főtiszteletű Püspök Ur! Az 1937. évi november hó 30-án tartott minisztertanács — előterjesztésemre — hozzájárult ahhoz, hogy

1., a törvényesen bevett vallásfelekezetű és 1937. évi október hó 31-e után elhalt lelkészek özvegyei, illetőleg kiskoru árvái részére a férj, illetőleg az apa elhalálozása napját követő három hónapon át kiutaltassanak mindazok az illetménykiegészítő államsegélyek (kongrua, korpótlék, családipótléksegély), — melyek az elhalt lelkész részére járnának abban az esetben, ha az említett időben az illető még életben lenne és tényleges szolgálatban állana;

2., az említett idő tartama alatt az elhalt lelkész teendőinek ellátására netán alkalmazott lelkész részére semmiféle címen vagy néven illetménykiegészítő államsegélyek ki nem utalhatók.

Erről Méltóságodat nagybecsű todomás és további szíves eljárás végett oly felkéréssel van szerencsém értesíteni, hogy az illetménykiegészítő államsegélyben (kongruában, korpótlékban, családipótlékban, vagy családipótléksegélyben) részesülő lelkészek elhalálozásának hozzám történő bejelentése alkalmával — a bélyegtelen halotti anyakönyvi kivonat csatolása mellett — méltóztassék velem a ref. egyetemes konvent elnöksége utján, — azt is közölni a jövőben, hogy az elhalt lelkész által életében élvezett szóbanlevő illetménykiegészítő államsegélyek a lelkész elhalálozása napját követő 3 hónap tartámára névszerint kinek a kezeihez (özvegy, illetőleg árváknak, illetőleg gyámnak és hová, pontosan mely címre) legyenek utalványozandók. Fogadja Méltóságod stb. A miniszter helyett Szily Kálmán dr. államtitkár."

Ezzel kapcsolatban kérem Esperes Testvéreimet, hogy a haláleset bejelentésekor szíveskedjenek az igényjogosult nevét és pontos címét velem közölni, hogy olyan értelemben tehessek előterjesztést az illetmények 3 havi kiutalására vonatkozólag.

II. „7.590/1937. II. ü. o. szám. Méltóságos Főtiszteletű Püspök Ur! Az 1937. évi 7.000. M. E. számu rendelet 4. §-a szerint a lelkészek részére járó korpótlék illetményt — az 1933. évi 1409/M. E. számu rendelet 11. §-ának (1) bekezdésében foglalt rendelkezés hatályonkivüli helyezése mellett — 1938. évi január hó 1-től kezdve az 1932. évi 3.000/M. E. számu rendelet 10. §. első bekezdésében foglalt rendelkezés szerint kell megállapítani.

Az 1913. évi XXXVIII. t. c. alapján járó lelkészi korpótlékok ugyanis — amelyek 1927. évi július hó 1-étől kezdődőleg 50 % erejéig voltak engedélyezve az 1932. évi 3000/M. E. számu rendelettel, 1932. évi július 1-től kezdődőleg 10 %-al (tehát 50 %-ról 45 %-ra), majd az 1933. évi 4000/M. E. számu rendelettel 1933. évi március hó 1-től kezdődőleg az eredeti 50 % további 5 % val (tehát 45 %-ról 42·5 százalékra) csökkentettek. Az 1937. évi 7000/M. E. számu rendelet fent

hivatkozot rendelkezései következtében pedig a jelenleg 42·5 % erejéig folyósított lelkészi korpótlékok 1938. évi január 1-től kezdődőleg újból 45 % erejéig fognak utalványoztatni.

Erről Méltóságodat tudomás és további szíves eljárás végett azzal van szerencsém értesíteni, hogy 1938. évi január 1-től kezdődőleg a lelkészek részére korpótlék címen a következő összegek fognak utalványoztatni:

5 évi, korpótlékra igénytadó szolgálati idő után I. korpótlékképen havi 20 P 40 f

10 évi, korpótlékra igénytadó szolgálati idő után I—II. korpótlékképen havi 40 P 80 f.

15 évi, korpótlékra igénytadó szolgálati idő után I- III. korpótlékképen havi 51 P.

20 évi, korpotlékra igénytadó szolgálati idő után I—IV. korpótlékképen havi 61 P 20 f.

25 évi, korpótlékra igénytadó szolgálati idó után I—V. korpótlékképen havi 71 P 40 f.

Az évi 1600 koronát meghaladó tiszta jövedelmű lelkészi állásokon működő lnlkészek 1938. évi január 1-től kezdődőleg a — helyi forrásból eredő és az 1898 : XIV. tc. 11. §-a alapján megállapított — tiszta jövedelmüket az 1913. évi XXXVIII. tc.-ben előírt értékhatárokra (korpótlékra igénytadó 5 évi szolgálat után évi 2000 koronára, 10 év után évi 2100 koronára, 15 év után évi 2600 K-ra, 20 év után évi 2800 K-ra, 25 év után évi 3000 K-ra) kiegészítő korpótlék államsegély 45 %-át fogják kapni, (az 1 K. = 1 P. 36 filléres átszámítási kulcs alkalmazása mellett) havi részletekben.

Nem mulaszthatom el annak hangsulyozását, hogy a fentiek szerint utalványozandó korpótlékok a valóságban az 1913. évi XXXVIII. t.-cikkel megállapított korpótlékok nem 45 %-ának, hanem több mint 50 százalékának felelnek meg, mivel a korpótlékok a tényleges 1 K. = 1 P. 16 filléres átszámítási kulcs helyett az 1 K. = 1 P. 36 filléres átszamítási kulcs alapján folyósíttatnak.

Végül mngjegyzem, hogy az 1937. évi 7000 (M. E. számu rendelet intézkedései nem érintik az 1933. évi 1400 (M. E. számu rendelet 11. §-a 2. bekezdésében foglaltakat, amelyek szerint az 1932. évi julius hó 1-tól 1933. évi junius hó 30-ig terjedő idő tartam — miként az állami tisztviselők illetményei, úgy a lelkészi korpótlék szempontjából — továbbra is teljesen figyelmen kivül hagyandó. Fogadja Méltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánítását, Budapest, 1938. jan. 7. a miniszter helyett dr. Szily Kálmán sk. államtitkár.

Amikor ezeket a leíratokat közzéadom, — nyomatékosan felkérem esperes testvéreimet, hogy a lelkészözvegyek és árvák érdekeinek védelme érdekében a leirat jól való értelmezése szerint s a legpontosabban járjanak el s hozzám alkalomadtán jelentéseiket halasztthatatlanul mutassák be. *Lelkésztestvéreimet pedig felhívom arra,* hogy mind a két leírat rendelkezéseiről szerezzenek alapos áttanulmányozás utján tudomást s annak tartalmát tudomásul vévén, úgy magok, mint családtagjaik — annak a szellemében járjanak el.

III. **Incze Gábor budapesti ref. lelkész lefordította** Hastings: „Angyalnak orcája" című nagyszerű könyvét. Ő a lelkészek, tanítók és gyülekezetek számára kedvezményes áron 3 P 50 helyett felajánlja 2 P 12 fillérért, amiben már a portóköltség is benne van. Mivel lelkészek, tanítók, gyülekezeti munkások a könyvet áldással használhatják melegen ajánlom megszerzésre. Kapható Incze Gábor Nagytiszteletű urnál Budapest, II. Török u. 4. sz.

Miskolc, 1937. nov. 15. Atyafiúi szeretettel:
Farkas István
püspök

Alsózempléniek figyelmébe! Kérem lelkésztestvéreimet, hogy az ORJÓ-val kötött temetkezési biztosítás évi díját, mely a kor revizió folytán ez évben 17 P., legyenek szívesek február 15-ig az egyházmegye pénztárába befizetni. Sátoraljaujhely, 1938 január 18.

Janka Péter
e. m. lelk. főjegyző, h. esperes.

Lelkészképesítő vizsgai tételek.

I. Az 1938. évi szeptemberi I. lelkészképesítő vizsgálatra:

1. Prédikáció írandó: II. Tim. 2 : 9 alapján.

2. Ujszövetségi theologiából: János evangéliuma Krisztusképe.

3. Ószövetségi theologiából: A próféták messiási váradalma.

4. Dogmatikából: A végső dolgokban való hit.

II. Az 1939. évi II. lelkészképesítő vizsgálatra:

1. Gyakorlati theologiából: Egy egyházvidék vallásos jellegü népszokásainak ismertetése és értékelése.

b) Prédikáció írandó: I. János 3 : 20 alapján.

c) Irásmagyarázat írandó: Gal. 5 : 22 alapján.

b) Kátémagyarázat írandó: a Heidelbergi Káté 57. kérdése és felelete alapján.

2. Magyar protestán egyháztörténetből: Ráday Pál irodalmi működése.

3. Egyházjogtanból: A presbiteri irányzat küzdelme a magyar ref. egyháztörténelemben.

Megjegyzés: Figyelmeztetjük a lelkészképesítő vizsgálatokra készülő theologus és s. lelkész atyánkfiait, hogy a dolgozatok beadásának határideje 1938, illetve 1939 augusztus 1-e. A dolgozatok *lehetőleg gépírással és okvetlenül fűzve, vagy bekötve adandók be.* Később érkezett dolgozatok csak rendkivül indokolt esetben (betegség) és csak püspöki engedély alapján vétetnek figyelembe. Az I. lelkészképesítő vizsgálatra a prédikáció, a másodikra az irásmagyarázat könyvnélkül is megtanulandó.

Egyházkerületünk lelkészképesítő bizottságának 1937 szeptember 13-án hozott 2. sz. határozata értelmében a Főtiszteletű püspök úr megbizásából a II. lelkészképesítő vizsgálatra állókkal közöljük:

A Szentírással való naponkénti, épülés céljából történő foglalkozás előmozdítására és bizonyságául a II. lelkészképesítő vizsgálatra állók köteleztetnek arra, hogy a theol. akadémián elkezdett bibliaolvasási naplót (magánexegezis) a s. lelkészi évek alatt is tovább folytassák. Minden napot felölelő naplóikat munkanaplóikkal és más irásbeli dolgozataikkal *egyidejüleg* tartoznak a jelzett határidőig a theol. igazgatói hivatalba beküldeni. A határozat érvénye az 1938. évben javító- vagy teljes vizsgálatra állók számára f. év február 1-vel kezdődik.

Miskolc—Sárospatak, 1938 január 12.

Farkas István *Dr. Mátyás Ernő*
püspök. *theol. igazgató.*

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatak, 1938.

XXXIII. évfolyam. 4. szám. Sárospatak, 1938 január 30.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Kőrössy István:* Hozzászolás a párbérrendszer tervbe vett reformjához. — *Sz. Z.:* I. Áldás a betegségben. II. Legfőbb ideje. — *Balázs Győző:* Hitoktató lelkész. — *M. J.:* Rohoska József. — Hirek. — Hivatalos rész.

Hozzászólás a párbérrendszer tervbe vett reformjához.

A napokban megérkezett a lelkészi hivatalokba a Tiszajobbparti Mezőgazdasági Kamarának az a javaslata, amelyet a Kamara igen tisztelt vezetősége a m. kir. Földmivelésügyi miniszter urhoz terjesztett fel a mai lelkészi és kántortanítói párbér-rendszer általános megváltoztatása céljából. A javaslat — tagadhatatlan — a legnemesebb szándéknak, az egyház és hazaszeretetnek, a gazdatársadalmon s általában az adófizető egyháztagokon, nem utolsó sorban a nehéz szolgálatot még nehezebb körülmények között teljesítő papságon és kántortanítóságon való segíteni akarásnak bélyegét viseli magán.

Örömmel üdvözöljük a javaslatot. Két lényeges célja az, hogy egyfelől a hívek vállaira igazságos mértékben kerüljön a párbérteher, másfelől pedig a lelkészek és kántortanítók biztosabban és idejében jussanak fizetésükhöz.

Evégből javasolja a kamara a progresszivitás elvének a megvalósítását az egész országban. Ez helyes. A másik fő cél lenne: a párbérnek együttes kezelésbe való vétele, amely esetben biztosabban és idejében befolyik.

A főelvek és célkitűzések tehát feltétlenül helyesek. A részletekben azonban lenne egy kis igazitani való. A párbér 50 százalékának párok után egyforma mértékben való kivetése nem elégítené ki a szegényebbeket és a kisebb gazdákat.

Hogy a legszegényebb hívek mentesíttessenek a párbérváltság fizetésének kötelezettsége alól, a presbitériumnak évről-évre való kijelölése alapján, ez nagyon helyes és szociális elgondolás, de ennek a tehernek más vállakra való áthárítása *az előzőleg már életbe-léptetett progresszivitás mellett* bajosan volna keresztül vihető; egyszerűen nem vállalják.

Viszont a javadalmasokra sérelmes a javaslatnak az a pontja, amely az elemi kárt szenvedett agrár-lakosság párbérjárandóságának bizonyos százalékban való elengedését a lelkész és kántortanító terhére óhajtaná eszközölni.

Az elemi kárt szenvedett agrár-lakosság párbérterhén szerintünk sokkal egyszerűbben úgy lehetne és kellene könnyiteni, hogy az elengedett összegért az állam kárpótolná a lelkészeket és kántortanítókat; az állami költségvetésben ez a kis tétel igen szerényen huzódhatnék meg, hiszen nem minden évben és csak vidékenként volna reá szükség. Ilyen irányban kérjük tehát a Mezőgazdasági Kamara nagybecsű közreműködését.

Boldva, 1938. január hó 22-én.

Kőrössy István ref. lelkész.

IGEHIRDETÉS.

I. Áldás a betegségben.

Lekció: János 9 : 1—12 Alapige: János 11 : 4.

Bev. Az egyenetlen, gyorsan változó időjárás, talán a fűtőanyag, táplálkozás, ruházkodás elégtelensége ilyenkor meg szokta szaporítani a betegek számát. Templomunkban is nem egy hely azért üres, mert gazdáját ágyhoz szögezte, vagy legalább is szobához kötötte a betegség. Bajnak, csapásnak tartjuk, Isten lálogatásának is szoktuk nevezni. Ha azonban a betegséget valóban Isten látogatásának tekintjük, abban nem csupán figyelmeztetés, fenyítés és ítélet, hanem áldás is van.

Ahol Isten jár, ott hatatma és áldása egyaránt jelen van. (Főtétel.) Ezért lehet áldásává a betegségnek, hogy I. gyengeségünk, segélyreszorultságunk az erő és segedelem Urához vezet, II. egymáshoz tartozásunkat szorosabbra fűzi, III. a megtartott, vagy visszanyert egészségért háládatosságra készt.

A Szentírás tele van annak bizonyságaival, hogy egy-egy halálosnak látszó betegség a lelki újjászületés kiindulópontjává lett nemcsak a beteg, hanem a hozzá közel állók számára is. Sohasem érzi jobban az ember a maga semmiségét, esendőségét, mint betegsége gyöngeségében és elesettségében. Hogy tud bízni a gyógyszerben, az orvos-

ban s mennyire alkalmas ilyenkor arra, hogy bízzék abban az Orvosban, ki mind a testet, mind a lelket meg tudja építeni a halálos nyavalyából.

Egymáshoz is közel visz a betegség. A beteg családtag a ház központja. Övé az éléskamra legféltettebb csemegéje, érette elcsendesül az ajtócsapkodás, hangos, civódó szó, még imára is kulcsolódik a máskor fenyegetőző kéz, sőt legalább egy sóhajtásnyi imádság születik érette még annak a családtagnak az ajkán is, aki máskor káromkodni szokott.

Egy tanár hosszabb időn át látogatta egy művész családját. Mindjobban megbarátkoztak. Egy napon a házinő így szólt barátjához: „Most megmutatom Önnek házunk szentélyét." S bevezette őt egy távolabb fekvő, csöndes szobába és ott feküdt, hosszú, bénító betegségben sínylődve — a művész legnagyobb leánya. „Ime, ez a mi szentélyünk — mondta a művész — itt szolgálunk mi Istennek szeretetben, türelemben, naponkénti imádságban és az ő szent akaratán való megnyugvásban."

Ki az, aki ne lett volna, vagy akár ma, vagy holnap ne lehetne ezután beteg? Aki bírja, vagy visszanyerte betegségét, az használja azt Isten dicsőségére. Mind életünkben, mind halálunkban legyen nyereségünk Krisztus, mind egészségünkben, mind betegségünkben jelentsünk nyereséget Krisztusnak.

II. Legfőbb ideje...

Lekció: Mt. 20:1—16. Alapige: Ján. 11:9.

Nappalaink még rövidebbek, mint az éjszakák, de a csak egy-egy perccel hosszabbodó nappalok, rövidülő éjszakák annak az igazságnak a képei, hogy a világosság küzd a sötétséggel és diadalmaskodik rajta. Ez a küzdelem a saját életünkben is folyik. Hívő emberek sötétségben töltött időnek nevezik életüknek hitetlenségben lefolyt szakát.

Krisztus az élet világossága. (Főtétel). I. Nélküle az élet sötétségben botladozás és elbukás. II. Vele céltudatos haladás és munka felülről kapott rendeltetésünk betöltésére. Legfőbb ideje, hogy felserkenj, aki még nappal is aluszol, hogy felragyogjon néked a Krisztus. (Zárótétel.)

A tizenkettedik óra, a nap vége, a naplemenetének, a hazamenetelnek Istentől rendelt ideje. Minden élet számára más és más a tizenkettedik óra. Krisztus *tudta*, hogy mikor következik az övé. Ez erőnek és félelemnélküli bátorságnak forrása volt számára. Nem árthatott néki addig Judás árulása, Kajafás áskálódása, míg ideje be nem telt.

Mi nem tudjuk, melyik a tizenkettedik óránk. Talán ez! Talán utolsó alkalom a világosságban járásra, lelkünk üdvösségével való törődésre.

Boldog, aki még korábban indulhat a munkába hívó Ur szolgálatára, még boldogabb, aki egész napját, kora ifjúságától néki szentelheti.

Sz. Z.

— **„Theol. segélyalap"-ra**. 1938. január hó 1-től adományoztak özv. Székely Istvánné 1, Janka Károly 5 pengő. A küldött adományokért őszinte köszönetet mond *a theol. akadémia igazgatósága.*

Hitoktató lelkész.

A *Lelkészegyesület* december 25-iki számában Szundy Béla aláírással megjelent egy különben nagyon ügyes, sok termékeny gondolatot felölelő cikk, melynek címe: „Módszeres vallásos nevelést!"

A cikkel nem foglalkozom. Csak a címül vett két szó használatában rejlő következetlenségre kívánok rámutatni. Nem a Szundy, hanem a magam cikkének címére gondolok, nem is azért, mert talán Szundy használta, nem Ő nagyon helyesen nem használta; hanem azért, mert a „hitoktató lelkész" szót éppen a Szundy ügyes okfejtése alapján is száműzni szeretném már egyszer a mi használatunkból éppenúgy, mint a „hittanár" hivalalosan is bevett elnevezést az általános használatból.

Hitet tanítani? Hitet oktatni? Contradictio in adjecto. Más a hit és más a vallás. Utóbbi lehet a tanítás anyaga. Előbbi? A hit a vallásos neveléssel is csak elmélyíthető. Hinni senkit nem fogunk megtanítani. Hitformát taníthatunk, de a hithez élmények útján vezethetjük el a ránkbízott lelkeket. Élménnyé kell tennünk az Igét. Az Irás szelleme, lelke beáramlása számára kell valahogy megnyitni a szíveket; lelkeket kell lélekkel telíteni, hogy úgy tüzesedjék át az ész, az elme, acélosodjék a cselekvő akarat. A lélek önmagára lelése az a titkos pillanat, amelyikben az Isten felé tárult élet megtelik Szentlélekkel. Ekkor születik a hit De a hit nem tanításból származik. Az nem oktatás tárgya. Hitoktató tehát nincs. Hittanár sincsen

Lehet valaki vallástanár, vallástanító. S ha az, vigyázzon különösen ma, amikor az általános nagyhangúság és még veszedelmesebb „nagyképűség", a mindenáron új, a „puskapor föltalálás" a pedagógia fölkavart tavain is görögtüzes hajókon úszkál, mondom, vigyázzon a vallástanár s ne higyje el, hogy csak az jó, amit ma találnak föl! Természetes, hogy a vallásos nevelés sem lehet más, mint módszeres. Nem új találmány. Jó öreg Comenius már tudott róla. Sőt Origenes is tisztában volt vele. Csak vigyázzunk, az úgynevezett „módszermánia" is azok közé tartozik, amikre azt szoktuk mondani: „medicina peior morbo!"

Nemrégiben láttam egy tekintélyes szaklapban két úgynevezett „óravázlatot" — a vallásórákhoz is. Meg sem nevezem a lapot. Akiket érdekel, már úgyis mosolyogtak fölötte. A mai kor minden nagyképűsége kiabál belőle. Óravázlat! S egy nyolcadik osztályos óra vázlatába besuszterolja a mai így érvényesülhetés titánja jóformán jó két hónap anyagát. Igaz, hogy tetszetős. És ha az óravázlat cél, akkor ebből a szempontból ez a mindnyájunk okulására leközölt pedagógiai bozót summa cum laude fokot biztosíthat szerzőjének. De ha az óravázlat csak egyszerű kisegítő eszköz, akkor pedagógiai s legkivált egyházi legfőbb felügyelő hatóság útján irtandó az a szellem, amit képviselni látszik ma egyik-másik nem Isten felé,

hanem „istenek felé“ néző „evangéliomos boxbajnok.“

Vallásórákon mindörökké egy lehet a Mester. Vele és Őáltala a tanterem porszeme is mindmind arannyá válik. Jézus az emberiség legnagyobb pedagógusa. Próbáljuk meg csak egyszer már egészen Őt követni, a valláspedagógiában legalább. Tanít a pedagógia-történelem szokratizáló módszerről. Iktassuk be a vallástanításba a jézusi pedagógia ma még teljesen kiaknázatlan módszerkincstárát.

Valahogy minden gyermek lelkéhez más a módszer titka. Jézus pedagógiájában mindenikhez találunk utasítást, ami ebben a két szóban foglalható össze: Lélek és Élet!

Miskolc. *Balázs Győző.*

ROHOSKA JÓZSEF
1871—1938.

Január hó 26-án, szerdán éjjel meghalt Budapesten, a Szent István-kórházban *Rohoska József,* volt sárospataki theol. akadémiai tanár. Már közel két évtizede ugyan, hogy tragikus körülmények közt elszakadt a főiskolától, de halálának hírére még egyszer tiszta fényben gyul ki előttünk tanári működésének az összeomlás végzetes évét megelőző szakaszában, s így egy év leszámításával — mondhatni teljes egészében nagy és ritka emberi kvalitásokat reveláló emlékezete. A megboldogult nem volt főiskolánk tulajdonképeni neveltje. 1871-ben született Kunhegyesen. Csak mint III. éves theol. akadémiai hallgató jött az 1893—94-ik iskolai évben hozzánk. De amikortól kezdve Sárospatakon megjelent, személye a legszebb remények hordozója lett, csupa fényes ígéret és merő biztatás. Mintha nyomban eljegyeztetett volna élete a főiskola szolgálatával. Zökkenés, törés és ellenállás nélkül szárnyalt előre. A theol. akadémiai tanfolyamot kitűnő eredménnyel végző ifjút a főiskola egyik legnagyobb diákkitüntetésként theologiai segédtanárnak alkalmazta, a héber és az újszövetségi görög nyelv előadójául. Következő két éven az utrechti egyetem hallgatója, aki hosszas európai utakat tett s megtanult németül, hollandul és Angliában angolul. S nem feltűnő, hogy a nagykészültségű ifjút Fejes István sátoraljaujhelyi lelkész vette maga mellé segédlelkészül s a fiatal káplánnak szónoki képessége, kitűnő előadói tehetsége, társadalmi műveltsége, vonzó személyisége olyan hírnevet szereztek, hogy két évi segédlelkészi működés után egyházkerületünk a Warga Lajos halálával megüresedett egyháztörténelmi tanszékre az 1900—1901-ik iskolai évre rendkivüli tanárként alkalmazta.

1901. május 7-én egyházkerületünk theol. akad. magántanári vizsgája alapján rendes tanárrá választotta meg, s egyszersmind hozzájárult ahhoz, hogy az apósa, Peremartoni Nagy Gusztáv halálával megüresedett újszövetségi tanszék tantárgyait vehesse át.

Az ifjú tanár nemes becsvággyal végezte tanári munkáját és agilitással kezdette meg tudományos theol. irodalmi működését, s egymásután nyerte el a főiskola kormányzásában is az állásával járó tisztségeket. A tanári kar részéről tagja lett a főiskola igazgató-tanácsának, majd theologiai dékánná és főiskolai rektorrá választották. Működését általános elismerés kisérte. Ünnepi alkalmak kedvelt szónoka s mint ilyen ér el nagy sikereket. Nagy előszeretettel fejteget világnézeti kérdéseket s a theologiai liberálizmus igéi élnek ajakán még akkor is, amikor a magyar református egyház már rálépett a hitvallási és evangéliumi megujhodás útjára. De nemes szíve, finom modora és emberi jósága minden élesebb összeütközéstől távoltartják.

Kedvenc könyveinek, gyönyörűen növekvő családjának és tudós kedvteléseinek él. A kis városka csöndjében, a saját háza virágos kertjében távoli, resignált és passziv szemlélője a világeseményeknek, amelyek az 1914—18-iki nagy háború orkánjában, gyökerében renditették meg a régi világot. S amelyik évben az apokalypszis szörnyei tapostak át rajtunk, egész eddigi életével és tapasztalataival ellentétes síkra tolódott át. Pályája tragikusan összeomlott. Hivatásával szakitania kellett.

Ugy tudjuk, hogy végzetes lépésének következményeit hősies lélekkel hordozta. Magát a világnak nem adta el. A magános lelkek vérharmatos utján járt. Élete emberi tragikummal tele via dolorosa lett. S amikor elvégeztetett, a főiskola tanári kara mély részvétét tolmácsoltatta a gyászsujtotta család előtt, az előljáróság nevében pedig Janka Károly főiskolai lelkészi gondnok, a megboldogult régi barátja, volt theol. akadémiai tanfolyamtársa sietett a család vigasztalására. *M. J.*

HIREK

— **A „Komáromi szobor“-alapra** újabban a következő adományok folytak be. Lipták István 10, Tárczy Árpád 3, dr. Zsiros József 5, Radó József 3 pengő. A küldött szíves adományokért ezúton mond köszönetet *a főiskola igazgatósága.*

— **A „Magyarság“ a Komáromi-estről, a pataki napokról** ismételten megemlékezett. Január 25-iki számában nagyon szépen irja: „Komáromi János szellemét idéztük Patakon. Nekünk kenyeresünk volt s Pataknak örök diákja, lélekben ottlakója, poétája. Itt díszsírhelyet, ott szíveket kapott. Az iró Komáromi János az országé, az ember a nagyon ráemlékezőé, az örök ragaszkodó gyermek, a legigazibb Komáromi János Sárospataké, az öreg iskoláé. Ezek a szálak csillogóbbak, hozzátalálóbbak, vele szemben öregebbek, mint az esztétikai kánonok. Komáromi János lelkébe az ősiskola életén át lehet igazán belátni, ahogy az ő irásain keresztül lehet betekinteni Sárospatak lelkébe.“

— **Miniszteri elismerés.** A Vallás és Közoktatásügyi Miniszter Ur *Fürész Róza* leánygimnáziumi tanárnőnek nyugalomba vonulása alkalmával a középiskolai oktatás terén kifejtett buzgó

és eredményes működéséért elismerését fejezte ki. Az okiratot, csatolva hozzá a református egyházkerület mint iskolafenntartó legnagyobb elismerését kifejező jegyzőkönyvi kivonatot, bensőséges, ünnepélyes tanári gyűlés keretében adta át az ünnepeltnek *Farkas István* püspök. Az ünnepelt 36 évig állt a leánynevelés és ennek az iskolának a szolgálatában s a a Róza néni név fogalom lett intézete körében. Érdemeit Farkas István püspök méltatta, a tanári kar nevében az igazgató búcsúzott s a növendékek hálaját *Dapsy Mária* VIII. o. növendék juttatta kifejezésre.

— **Stewart James,** aki, mint az angol világbirodalom hirneves footbalistája a legnagyobb népszerűségben fürdött, Krisztus hívó szavára otthagyta a pénzt és hirnevet szerző pályáját, hogy az evangélium örömüzenetének hirdetője legyen. Sárospatakon január 27-én a ref. templomban János ev. 3: 1—18 v. alapján tett bizonyságot Isten szeretetének nagyságáról, aki az ő egyszülött fiát adta e világért, hogy bárki hiszen Őbenne, el ne veszszen, hanem örök élete legyen. Este pedig a főiskolai imateremben Máté 22: 41—46 verse alapján beszélt arról, hogy mit jelent a „Te" életedben Krisztus? Hisszük, hogy bizonyságtevése megnyílt szívekre talált s így idejövetele nem volt hiábavaló. Az Isten áldása kisérje további útján.

— **Magyar est.** A geleji ref. egházközség január 23-án szeretetvendégséggel egybekapcsolt magyar estet rendezett. Az iskola nagy terme kicsinynek bizonyult a 400 főnyi lelkes sereg befogadására, úgy, hogy a szeretetvendégség a két iskolában folyt le. *Nagy Sándor* lelkipásztornak a családi élet köréből való előadása mellett szerepelt a leány és Ifj. Egyesület tagjaiból alakult szavalókórus Nagy Sándor két költeményével. *Bacsó Bertalan* főjegyző finom magyar dalokat adott elő Búgyik Imre kántor harmónium kisérete mellett. Szabó György geleji földmíves pedig saját verseiből adott elő. Az egyházi énekkar magyar dalokat énekelt Nagy Zoltán karnagy vezetésével. Fekésházy Lajos tanító pedig az egyház üzenetét olvasta fel, melyre Nagy Zoltán válaszolt az egybegyültek nevében. A hivek épülése mellett jelentősebb anyagi eredménnyel is zárult az est.

— **Pályadíjnyertes lelkészek.** A Diósgyőrvasgyári Turán Irodalmi Egyesület novellapályázatának első díját: ezüst plakettet *Borsovai Lengyel Gyula* szendrőládi lelkész nyerte el, az országzászlóavatási ódára kiírt pályázat első díját pedig *Szigethy Ferenc* sajószentpéteri lelkész kapta oly módon, hogy az Egyesület arcképét festeti meg a pályadíjnyertes lelkésznek.

— **Beszélő számok.** Az Országos Református Szeretetszövetség 1937-ben árva, agg, rokkant stb. intézeteinek felszerelésére 51.186 30, fenntartására 95.228.18, összesen 146 414.48 pengőt forditott. Ezzel szemben bevétele volt tagdíjakból 41.705, adományokból 12.015, estélyekből 6152, árvanapból 7146 államsegélyből 5488, ellátási díjakból 50.393 pengő. Egyéb fedezet vegyesekből s a jelentékeny áthozatalból állott elő. A 75.000 naptárra kiadása volt 13 071.12, bevétele 12.950.82 pengő, tehát a 8 ives naptár 24 filléres ára nem nyújt teljes fedezetet. Még rosszabb a helyzet az Értesítőnél, amely 1653.43 pengő kiadás mellett 622.65 pengő bevételt tüntetett fel, de ez a két kiadvány mint propaganda eszköz mégis fenntartandó, mint amely másutt fizeti ki magát. 6 év alatt reményre jogosító eredmény. Isten áldása kisérje fejlődése további útján!

— **Gyülekezeti énekkarok** számára a „*Korál*"-sorozatban a következő füzetek kaphatók: I. 1. *Goudimel*: XXIII. és LXXXIV. zsoltár (vegyeskari motetta). I. 2 *Karácsonyi* dalok (vegyeskar). I. 3 *Árokháty* B.: Négy genfi zsoltár (háromszólamú egynemű kar). I. 4. Négy ének *Kálvin* énekeskönyvéből (2 egyszólamú kar orgonakisérettel és 2 vegyes kar). I. 5. *Kapi-Králik* J.: Ünnepi karok (4 háromszólamú egynemű kar). II. 1. *Arokháty* B.: Régi magyar énekek (4 vegyeskar). II. 2 *Kenessey* J.: Négy régi magyar ének (vegyeskar). — A Korálfüzetek megrendelhetők a szerkesztőnél (Árokháty Béla Budapest, XI. Budafoki-ut 57.) darabonként 20 fillérért. Énekkaroknak legalább 20 példány rendelésnél 20 százalék kedvezmény.

HIVATALOS RÉSZ.

II. sz. Körlevél.

162. sz./1939.

A tiszáninneni ref. egyházkerület: — egyházkerületi tanácsát, Miskolcra 1938 február hó 10-én d. e. 9 órára a ref. egyház gyülekezeti termébe tisztelettel meghívjuk.

Tárgy: A nyugdíjbevallási ivek felülvizsgálása s még esetleg beérkező esperesi ügyiratok.

Miskolc, 1938. jan. 24.

Farkasfalvi Farkas Géza főgondnok. — *Farkas István* püspök.

Felhívás az Esperes urakhoz!

Felhívom esperes testvéreimet, hogyha volna már tárgyalásra készen álló olyan ügydarabjuk, melyeket a febr. 10-i egyházkerületi tanácsülésen tárgyalhatnánk, azokat febr. 5-éig kérem, hogy hivatalomhoz küldjék be.

Miskolc, 1938. jan. 24. Atyafiúi szeretettel:

Farkas István
püspök

Zempléni lelkésznék figyelmébe! A Zempléni Lelkésznék Bibliaköre február hó 1-én, kedden d. e. 10 órakor tartja szokásos bibliaóráját a sárospataki lelkészlakáson. Mindenkit szeretettel várnak.

ELŐFIZETÉSI DIJ:
Egész évre --- --- --- --- --- **10 Pengő.**
Fél évre --- --- --- --- --- --- **5 Pengő.**
Lelkészek, tanítók és Kálvin-szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja **egész évre 5·— P.**

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatak, 1938.

XXXIII. évfolyam. 5. szám. Sárospatak, 1938 február 6.

SÁROSPATAKI
REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Farkas István:* Elemi iskolai hiányok pótlása. — Határokon túlról. — Hirek. — Hivatalos rész.—

Elemi iskolai hiányok pótlása.

Fenti cím alatt, egy névtelenül maradni kívánó — vezetői egyéniségtől; — a magyar gyermekeket és tanítókat igazán szerető, szép lelkű testvérünktől egy nagyszerűen megkészített memorandum érkezett hozzám, hogy megszívlelvén az ő meglátásait s hozzá csatolván az én elgondolásaimat is, tegyünk valamit arranézve, hogy az elemi iskolai hiányok falusi és városi gyülekezetekben egyaránt fokozatosan pótolva legyenek.

Szívesen fogadok el minden tanácsot, amivel használni tudunk magyar fajtánknak s különösképen pedig a jobb jövőt váró és azt bizonnyal megkészítő gyermekeinknek és ifjainknak.

Püspöki körutaimon — alaposan szoktam szétnézni, a gyülekezetekben. Egy szép paróchia; külső és belső ruhájában ünneplőbe öltöztetett templom; a gondoskodó kezekről beszélő iskola láttára fel-felújjong a lelkem ..... De, — annál jobban fájdítja szívemet — ha: itt-ott — elhanyagolt, düledező, sokszor bizony roskadozó egyházi épületeket látok. Kérdő szavamra, hogy miért van ez így, — *rendesen ez a válasz: — Nagyon szegények vagyunk!*

Először is ki kellene már egyszer gyógyulnunk abból a magyar betegségből, mely életunottan — legtöbbször csak a szegénységet emlegeti és várja, hogy sült galamb módjára legyen megkészítve számára, áldozatok hozatala nélkül egy-egy egyházi épület.

Szegények vagyunk! — tudom én azt..... *De tudom azt is, hogy gazdag az Isten* s ezt nem szabad elfelejtenünk soha..... *Az a — „gazdag Isten" — ha látja az emberi igyekezetet: osztogatja áldásait; — ajándékozó Isten lesz — csak fogjuk meg mi is a dolog végét.* Ne sopánkodjunk, hanem egymás hite által próbáljunk alkotni; áldozatban való példamutatással próbáljunk romokon újakat építeni s ha egyszer elindultunk, akkor nincs többé megállás és a megkezdett munkára, — mint áldott harmathullás a mezőre, úgy jön a felülről kapott segítés..... Azok a kicsiny, pár száz lelkes kis gyülekezetek, melyeknek lelkipásztorai s tanítói hajdanán — állami fizetéskiegészítés nélkül tudtak megélni s neveltek fel gyermeksereget a haza értékes és hű fiainak; — azok a gyönyörű szép fehér templomok, iskolák — amelyeket: — apáink, nagyapáink: egyházhűsége, veritéke, temérdek munkája, áldozata, — sokszor — ma már el sem képzelhető akadályokat legyőző kemény akarása épített meg, — ezek az élő kövek, ha beszélni tudnának, elmondanák azt is, hogy az elődök anyagiakban — a mai magyaroknál is szegényebbek voltak, de az ő szivöket: *az élő Isten élő szerelme szorongatta és így lett egy-egy kicsiny sereg csoda-művelővé és így épültek: templomok, paróchiák és iskolák ezrei!* .....

Látom én a megujított és újonnan épült templomokat és iskolákat, de bizony meg kell látnunk azt is, hogy sok helyen: repedeznek a templom falai; hull a vakolat épületeinkről s nincs, aki legalább bemeszelgesse; a paróchia: — itt-ott — egyszerű földműves emberek kulturigényeit is alig elégíthetné ki s az iskolák pedig, ha csak nem a mostani idők építményei, valljuk meg őszintén, sok helyen kétségbeejtően elhanyagoltak.

És mert: — gyermekeinkért — magyar fajtánk szebb holnapjáért velem együtt aggódó szép lelkekkel ezekről a kérdésekről komolyan beszélgetünk, ígéretet tettem arra, hogy a memorandum megkészítőjének intenciói szerint, de a magam meglátásait is nyíltan feltárva, beszélgessek ezekről a nagyfontosságú kérdésekről veletek: — kedves lelkipásztor, tanító és presbiter testvéreim.

A nagy nyilvánosság előtt tárom fel hibáinkat és mulasztásainkat főképen azért, hogy munkába állva ezen a téren is, elinduljunk nagy és komoly cselekedetek elvégzésére. Nekünk meg kell látnunk az idők jeleit; nekünk meg kell hallanunk az őrtálló számára adatott jelszót: — Megállunk a bástyán szilárdan, rendületlenül! — mert az idők gonoszok. Ha iskoláink jó híre-neve elvész; ha fehérre meszelt templomaink és paróchiáink összedülnek: — nagy halottat temetnek a romok alá..... A szín-tiszta magyarság kihült szivére omolnának azok a romhalmazok.

Azt is tudom én, hogy szegénységünk mellett egyéb más nagy, az áldozatunkat kívánó nagyobb bajok is vannak gyülekezeti együttéléseink-

ben. *Tudom én, hogy egyszerre mindent megjavítani nem lehet.*

De lehet és kell apránként — évekre elosztott — okos gazdálkodás terveí szerint! Nem mindent, — de amit kell és lehet: — azt — mindig idejében kell megcsináltatniok azoknak, akiket Isten maga állított be földi gazdaságának sáfárságába.

Az egyházak költségvetéseit átalnézve, igen fájdalmasan látom azt, hogy épületfenntartás és gondozás; egyházfenntartási alap létesítése címleteken alig szerepel egy-egy csekélyke összeg, még a nagy egyházak költségvetésében is. Hányszor hirdettem már és fogom is hirdetni mindég, hogy a mi küldetésünk rokon a szántó-vető ember küldetésével: — aki, ha egyszer rátette a kezét az eke szarvára — előrenéz! *Az előrenéző kálvinista magyarságnak tudnia kell, hogy előbb-utóbb eljön az ideje annak, hogy máshonnan kapott segítség várása nélkül, amiképen apáink cselekedték azt! — a magunk erejéből kell fenntartanunk anyaszentegyházunk mindennemű intézményeit.*

Elég sok vihar tépett meg bennünket századok során; elégszer kellett megkóstolnunk a nekünk juttatott szegényes, mostoha gyermek sorsát jelző fekete kenyeret — de a viharok útjába kiálló anyaszentegyházam soha nem esett kétségbe, felvette keresztjét és minél fájdalmasabb volt az élet adta teher a vállakon, annál inkább bizott küldetésében és annál inkább vágyódott alkotni, teremteni a romokon újat, — jobbat és szebbet a régieknél!

Ez alkalommal, — ismételem a hozzám juttatott memorandum alapján, főleg az elemi iskoláinknál tapasztalható hiányok pótlásáról s azoknak miképen való eszközölhetéséről próbálok veletek veletek ebben a levélváltás formájában beszélgetni — lelkipásztor, tanító és presbiter testvéreim! Hajoljatok csak közelebb a szívemhez és felfigyelvén a mélyekről felsiró panaszok szavára — igyekezzünk tiszta meglátással meglátni a bajokat és próbáljunk, mi is kemény akarással elindulni, hogy eltakaríttassanak a romok mindenfelé a mi portáinkról és megújuljanak körülöttünk külső és belső formájában: emberek, intézmények és épületek s hogy mint élő kövek, intézményeink, *s minden nemü alkotásainkon keresztül hirdessük a magában és az Istenben bízó magyarok felé: élünk és élni fogunk!*

A memorandum megkészítőjével megegyezve, — pontonként fogom ismertetni közös elgondolásainkat, hogy melyek azok a tennivalók, amelyek várakoznak reánk az iskolákkal kapcsolatos építőmunkáink terén.

1. ..... Uj iskolák építhetésének megnyeréséhez szükséges államsegély kérvények — az építkezés biztosításához szükséges telek felajánlása s legalább a kézi és igás napszámok vállalásával — a Kultuszminiszter Urhoz, minden olyan gyülekezetből beadandók — ahol az iskola építése elodázhatatlannak látszik. Tessék zörgetni, — kérni. Ha máképen nem megy a dolog — tessék személyesen is utánajárni az illetékes minisztériumnál s a nép jajjkiáltásaira felfigyelő Vezetőség meghallgatja a kérő szót, én legalább ezt így látom, — minden indokolt esetben. Ismerek olyan lelkipásztort, aki ne haragudjék meg érte, de bátran elmondom róla, hogy iskolaépítési kéréseivel, valósággal a Kultuszminisztérium réme lett. Ha kiküldötték az ajtón — az ablakon ment vissza. De kérte jussát a nemzeti vagyonból, — nem a maga uraságáért, hanem a magyar gyermekek megmentéséért és zörgetését siker koronázta. Iskolákat építtetett egy kicsi községben s rendbehozatta egyházi épületeit. Igaz, hogy népe is áldozott, mert ennek a kettőnek együtt kell járnia, — ha komoly sikert akarunk elérni.

Egyházkerületünk falvai és városkái csonka országunk északi tájának végváraivá lettek. Ha ezek a végvárak nem lesznek megtartó oszlopai az ősi szép magyarságnak, akkor jaj minekünk. Most, amikor megvan a jóakaratu szándék és segíteni akarás az államkormányzat vezetőségében, munkába kell állnunk nekünk is és új iskolák egész seregének kell itt felépülniök. Az a fő, hogy valahára ébredjenek mindenütt a Patópálok!.....

2. Államsegély nyerés esetén, figyeljünk arra mindenütt, hogy a községeknek nem minden áron a szélén: — nem magas domb oldalon, hanem játszótérrel ellátott sík helyen; a faluszivében épüljenek meg az iskolák. Olyan sajnálatos egyik másik községben a 6—7 esztendős kicsi gyermeknek a sorsa, aki téli viharban magas hegyoldalakra vagy domb tetőkre kénytelen menetelni kora reggeli órákban, vagy még fájdalmasabb látvány, hogy ha a falusi térdig érő sarat kell taposniok és egyik másik kis emberke alig látszik ki a sárból.

3. Iskoláink külső és belső rendje ellen is hallunk gyakorta panaszt. Az új iskolák építésénél már— igyekeznek gondot fordítani arra, hogy lehetőség szerint kielégíttessenek — haladó kor megvalósítható igényei. De, — régebbi iskoláinkat is át lehetne kevés költséggel alakítani olyanná, hogy kivánatos hely legyen az a tanítók és a gyermekek számára egyaránt.

A belső rendről meg éppen kell beszélnünk, mert e tekintetben bizony nagyon sokszor szomoru meglátásaim vannak nekem is. A tantermek sok helyen nem tiszták, nem gondozottak. Ne értsen engemet egyetlen tanító testvérem se félre, — valljuk meg őszintén, mintha sok helyen a tanítói: nekem minden mindegy jelszavával igazgattatnék az iskola is. Asztalok, padok porosak. Sokszor bizony rozogák. Tábla sok helyen nincsen. Szemléltető eszközeink hiányzanak a legtöbb helyen. Még a régi jó világból megmaradott térképeink rongyosak. Az ügyes tanító testvérek által kért: földgömb és új térképek — meg —, legfellebb pár történelmi szemléltető kép az összes tanítási segédeszköz. Sok helyen még szekrényt sem látunk a füzetek és tanszerek őrizésére.

Tanító testvéreim nálamnál jobban tudják, hogy a gyermek — nem csak az eszével és szivével, — de legtöbbet talán, — a szemével tanul. Üres iskolában — hol nincsen szemléltető — látnivaló, keveset őriz meg a gyermeki lélek. Az ő kicsiny értelmének még nincs olyan átfogó és komoly tudás után vágyodó öntudata, hogy a tanító bácsi kedves szép szavára odafigyelve lelkében el-

raktározzon mindent, — ellenben szemléltetés utján — ártatlan lelkében sok-sok szép dolog meg marad. Nagy igazsága van, az engemet ez irásom megírására sarkaló memorandum megkészítőjének, amikor azt mondja: *nevelői hatásokat elérni; — tisztaságra, rendre nevelni — csak: tiszta és jól felszerelt iskolában lehet.*

Bűnös mulasztások történtek e téren is a multban. Az elődöknek apránként, évenként kellett volna s kell most is, beszerezni mindent — de legalább a legszükségesebb dolgokat, amelyek az iskola felszereléséhez szükségesek. Ne emlegessük folyton, — hogy az iskolai előljáróság nem törődik az ilyen dolgokkal. A hivatását szerető ügyes tanítónak, a föld alól is elő kell tudni teremteni lelkipásztor testvérével egyetértésben szolgálván őrtálló helyükön azokat az anyagi erőket, amelyek segedelmével megvalósítható volna mindenütt az, hogy a tanító és a gyermekek második otthonává alakuljon át minden iskola. Csoda művelő ezermesterséget is akarnia kell vállalni a hűséges és jó tanítónak. Az igaz szeretettel a szülők és gyermekek felé hajló tanítói munka el tud érni mindent — ha akar. Nincsen olyan szegénység a magyar földön, hogy a szülő meg ne tegyen mindent csak azért, hogy embert tudjon nevelni a gyermekéből. Tessék megkeresni azt a kulcsot, amellyel ki lehet nyitni a szülői szivek ajtaját és azok az apránként összeadott fillérek — megindítói lehetnek nagy cselekedeteknek. *Hiszen minden nagy dolognak őse: a kicsiny kezdet.*

4. Az iskolák takaritásáról gondoskodni: — fűtést, világítást, tisztogatást elvégeztetni — egyházi törvényeink és szabályrendeleteink szerint minden egyháznak magának kötelessége volna.

Törődni kell komolyan ennek a rendelkezésnek a végrehajtásával. Téli időben a fűtésről való gondoskodás — becsületbeli kötelessége legyen minden egyháznak. Kötelességünk védeni minden magyar gyermeknek egészségét. Minden elveszendő magyar gyermek halottja a nemzeti ügynek is. Kivánatos volna, hogy a padlók olajozva legyenek mindenütt, mert a nagy por szülője, mint azt már az orvosok megállapitották, a legtöbb fajta betegség megszerzésének.

5. Tanítótestvéreinknek, ellenőrizni kell minden reggel az iskola szellőztetése és kitakarítását végző megbizott munkáját. Hiába olajoztat a iskolafenntartó, ha a gyermekek behordják a sarat, elszórják az ételhulladékot, papirost és egyéb szemetet és ezzel pár nap alatt tönkreteszik az olajozást.

Következetes nevelési rendszerrel kell biztositania tanitó testvéreimnek a tanteremben: — az állandó rendet és tisztaságot.

Naponként, — a rend fenntartásával megbizott gyermekek, mint ellenőrök, a rendre való nevelés által maguk is, mint katonák, fegyelmezett emberekké válnak. Az osztályok naposai, a tanítók felügyelete mellett kell, hogy még azt is ellenőrizzék, hogy nem jött-e fel valamelyik gyermek mosdatlanul, vagy fésületlenül az iskolába. Nem megszégyenítéssel, de okos és helyes nevelői módszerrel az ilyen gyermekeket igenis rendbe kell hoznunk tanító és tanítvány testvérek igaz testvéri szeretetével.

6. Hogyan gondoskodjunk mostani nagy szegénységünkben a hiányzó szemléltető eszközökről?..... Lassan, de megkészített terv szerint való előhaladással. Nem mindent egyszerre, hanem itt is fokozatosan.

A tantermek falai ne legyenek, csak fehérre meszelt falak, hanem a padok, butorok és tanszereken kivül egy két sarokban legyen egy-egy virág állvány. Tavasztól őszig terem a faluban virág s télen a tanulók által megkészített szlöjd kapcsán megkészítendő virágok is helyet foglalhatnak a teremben. A virágkultusz igen jó hatást vált ki a gyermekek lelkéből. A virágokat a tanteremben a gyermekek gondozzák. Odakünn az udvar egy-egy sarkában, a játszótér körül vagy mellett — milyen szép egy-egy virágoskert. — A szemléltető eszközök, képek fokozatos bevásárlása a tanító testvérek találékonyságával mehetne könnyen mindenütt.

7. Tanítótestvéreink a szükséges szemléltető anyagot az egyes tárgyak keretében maguk is gyüjthetik és kivánatos volna, hogy gyűjtessék növendékeikkel. Ha nem egyéb, de legalább is — a földrajz, történelem, természeti és gazdasági ismeretekhez szükséges képeket, levelezőlapokat, képes újságok mellékleteit, hirdetményeket, nyomtatványokat, stb. gyűjtsenek és gyüjtessenek össze tanítótestvéreink s az egybegyűjtött anyagot ők maguk rendezzék és tanítási egységenként csoportosítsák. A csoportosításhoz szükséges kartonokat: egy esztendőben 4—5 pengőt alig tesz ki ennek az ára, adja az iskolafenntartó. Csoportositsa és a maga rajzaival egészítse ki a tanító testvér és akkor megindult a munka ezen a téren is. Lepke, rovar, tojás, gyökér, levél, toll, régi pénz, bélyeg, ásvány, stb. gyüjteményeknek a létesítésére nagyszerűen felhasználhatók a gyermekek. Ipari műhelyek képben való bemutatása; gyáraknak rajzképe. A csont, a rongy összegyűjtéséből készített papirgyártás; a bőr, a vas, az acél feldolgozása; a vegyiszerek készítéséről szerkesztett prospektusok. Egy egyszerü levélváltás utján a gyáraktól megkérve rendelkezésre állanak a tanítótestvéreknek.

8. A vegytani és természettani kisérletekhez szükséges eszközöknek házilag való előállítása — nehéznek látszik. Azonban ezeket is lehet leegyszerűsítve, valami olyanokkal helyettesíteni, amelyek olcsók és házilag is beszerezhetők, illetve előállithatók. Azt ajánlja az én általam megszeretett kedves memorandum irója, hogy „olcsó vegytani kisérletek“ — cimü pár fillérbe kerülő füzetet Jászberényből — Móczár Miklós jászberényi állami tenitóképzőintézeti igazgatótól minden iskola olcsón beszerezhetné.

9. Azt az elgondolást is helyesnek itélem, hogy kivánatos volna, ha a tanítói járáskörі gyűlések a szemléltető eszközök gyűjtésével és rendezésével, a vegytani és természettani eszközök házilag való előállításával is gyakorlatilag foglalkoznának. A régebbi tanító nemzedék nem volt erre a munkára előkészítve. Ennek előkészítését tehát pótlólag a tanítói gyűléseken, szemináriumon kell elvégezni. Sőt, — nagyszerű dolog volna az a kezdeményezés, ha a nyáronként egy-egy tanfolyam rendeztetnék tanítóink számára.

10. Kívánatos volna, hogy ha egy-egy központi helyen, mint pl. Miskolcon is megtekintenék tanító testvéreink a tanszermuzeumot. Nemcsak a gyermekek, hanem a tanító testvéreink számára is nagyszerű alkalmak az ilyen látogatások arra, hogy újabb ötleteket és gondolatokat kaphatnának egy egységesebb, tökéletesebb és gyakorlatiasabb tanítási módszer feldolgozása és elsajátítására nézve.

11. Ma, amikor a gépek dominálnak minden téren jó dolog látni azt, hogy a gépek valóban érdeklik a gyermekeket. A furó-faragó, a festmények, képek, virágok, a természet csodás nagy munkái megfigyelésére gondot fordító gyermek — nemcsak maga tanul, hanem, hogyha megbízást nyer erre, gyűjti az anyagot és egyszerű munkaeszközével maga is alkot szemléltető eszközöket. Ha más vidékre megy a gyermek s ha valamit lát nem felejti el az iskolát s annak gyűjteményeit és visz magával valamit: követ, régi irást, más helyen látott növényt, virágot vagy más efélét és igyekszik gyarapítani az iskola felszerelését ezeken az apró, gyűjtő munkákon keresztül is.

12. *Nem utolsó, hanem az első dolgok közé tartozó tennivalónk volna például az iskolai muzeumokban egybegyőjteni a régi háziipari eszközöket, népviseleti és egyéb magyar emlékekről beszélő dolgainkat. Ha másképen nem, rajzok, falusi híres vőfélyek és násznagyok kézírásainak bevonása és megőrzése által — visszahivogatni az elmult szép időket.*

Én, — tőlem megszokott őszinteséggel írtam tanító, lelkipásztor és presbiter testvéreimhez ezt a levelemet. Higyjék el mindnyájan, hogy a magyar gyermekért aggódó lelkem igaz szeretete diktálta ennek minden sorát. Beleírtam e sorokba a magam meglátásait is s amiket írtam legnagyobb részt az én meglátásaim is azok. De ismételten leszögezni kívánom, hogy az indíttatást e levélírásra abból a memorandumból kaptam, amelyet nálamnál különb szakértő és a magyar népet igazán szerető szép lelkek juttattak el hozzám. Azt akartam, hogy ez a memorandum ne maradjon az iróasztalom fiókjában. Amint a memorandum megkészítői, úgy én is csak azt szeretném elérni, hogy a fentebb elmondottak figyelembevételével *és fokozatos keresztülvitelével* egyházkerületünk iskolái belső rend és felszerelés tekintetében kivétel nélkül eljussanak mindnyájan arra a szinvonalra, amelyet a mai kor az iskolától megkövetel. Én bízom munkatársaim: lelkipásztor, tanító és presbiter testvéreim jóakaratú, megértő támogatásában és bizonyosra hiszem, hogy velem együtt mindnyájan ti is valljátok testvéreim: — *Olyan lesz a magyar jövő, amilyennek neveljük gyermekeinket az iskoláinkban és a templomainkban.*

Lelkipásztor testvéreimnek rendelem, hogy ezt a levelemet, tanítótestvéreinkkel együtt az iskolaszékekben és presbitériumokban beszélgessék meg és minden lehetőt kövessenek el arranézve, hogy iskolaügyünk egy jó lépéssel ez esztendőben már előrehaladjon.

Miskolc, 1938. febr. hó. Atyafiúi szeretettel

Farkas István
püspök

HATÁROKON TÚLRÓL.

— **Szentesi harangavatás.** Megható módon folyt le a szentesi gyülekezetben a gyülekezet adakozásából öntött új harangok felavatása. Szolgáltak az ünnepélyes aktusnál *Máthé Miklós* perbenyiki, *Virágh Béla* királyhelmeci és *Adorjány Győző* kisgéresi lelkipásztorok.

HIREK

— **Theol. tanárok országos konferenciája.** A debreceni öreg kollégium ősi falai közt tartotta ezévi tanácskozását a theol. tanárok országos konferenciája. Az elnöki tisztet Dr. Kállay Kálmán, a lelkészképző intézet igazgatója gyöngélkedése miatt, hivatali helyettese, Dr. Erdős Károly töltötte be. Két napi munkával elkészítették az ötéves theol. tanfolyam tantervet. A konferencia tagjainak tiszteletére febr. 2-án, Dr. Révész Imre theol. dékán, febr. 3-án, Csikesz Sándor rector magnificus adott díszebédet.

— **Dávid Zoltán előadása** a „Péntek Esték"-sorozatban január hó 28-án meglepő hű képet tárt fel ennek a nevelési munkában mesteri szinvonalra emelkedett tanárnak nemzedék-látásáról. Színes és lebilincselő előadásban, kitünő és hatásos példák felhozásával mutatta be a koronként változó diáklelket, hogy azután megnyugtató optimizmussal hangsulyozza a mindig forrongó, de mindig érlelődő ifjúságba vetett őszinte hitét.

— **Ifjúság-szeretet.** Kövespataky Lajos bodrogkeresztúri m. kir. állatorvos, volt pataki diák, 50 pengőt adományozott a sárospataki gimnáziumban a magyar irodalomban a legkiválóbb tanuló évvégi jutalmazására.

— **Pataki cserkészek téli tábora.** Gimnáziumunk cserkészei *Szabó Károly* főiskolai tanár, parancsnok vezetésével Mátraházán 8-napos téli tábort tartottak.

— **A „Komáromi-szobor alapra"** adományoztak I. 29-én: Dr. Szabó Sándor 20, Révész Menyhért 3, Szabó Gyula 3 P-t. Köszönetet mond az adományozásért *a főiskola igazgatósága.*

HIVATALOS RÉSZ.

Alsózempléniek figyelmébe! Az alsózempléni egyházmegye lelkészértekezlete a következő pályakérdéseket tűzte ki: 1. A lelkészválasztás módja a Kálvini iratokban. Pályadíj 20 pengő. 2. A párbér kérdés korszerű megoldása. Pályadíj 15 pengő. 3. Egyházi beszéd írandó István király napjára. Textus szabadon választva. Pályadíj 10 pengő. Pályázhat minden kebelbeli lelkész, segédlelkész és hitoktató testvérünk. A jeligés levéllel ellátott pályaművek május 20-ig adandók be az egyházmegye lelkészértekezleti elnökéhez. Atyafiságos szeretettel Gesztely, 1938 febr. 1. *Kun Zoltán* értekezleti elnök.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatak, 1938.

XXXIII. évfolyam. 6. szám. Sárospatak, 1938 február 13.

SÁROSPATAKI

REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Dr. Marton János:* Ravasz László 3 kötete. — *Dr. Gesztelyi Nagy László:* A párbér. — : Farkas István püspököt díszpolgárrá választotta szülőfaluja: Tiszabercel. — *Egerházy Lajos:* Értesítés. *M. J.:* A 4-ik budapesti zsinat utolsó ülésszaka (vége). — Határokon túlról. — Hirek. — Hivatalos rész.

Ravasz László 3 kötete.

Éppen most jelent meg a Franklin Társulat kiadásában. Mind a három kötet egyszerre. *Legyen világosság* címmel.

S olyan páratlan irodalmi esemény, hogy a köteteknek úgyszólván a vétele és egyszerű átforgatása három főgondolat minél előbbi közlésének kényszerével nehezül ránk.

I. Az első főgondolat annak a kiemelése, hogy a kötetek szinte új felfedezést hoztak. Ravasz László szellemiségének eddig ilyenformán még meg nem tapasztalt jellegzetességét tárják fel. Lenyügöző módon revelálják. T. i. grandiózus monumentalitását.

Ismeretes, hogy Ravasz Lászlónak minden írása új volt. Friss, rendkívüli és csodálatos. Aztán kötetei sem elkésve érkeztek egymásután. Szaporán jöttek az évek során: *Látások könyve; Orgonazúgás; Túl az emberi életút delén; Alfa és omega* stb. Ezek a kötetek egyre terjedelmesebbek lettek, bővebbek, nagyobbak és kiadósabbak. És kétségkívül aranysúlyúak voltak. De mégis úgy tűntek fel, mint ritkaságok, csodálatos rendkívüliségek. Szikrázó drágakövek. Fellobbanó fények. Nem is sejtett látások. Elbűvölő hangulatok. És száz, meg száz évben egyszer nyíló virágok. Utolérhetetlen bájjal elömlő szépségek. Aranyalmák ezüst tányéron.

Ez a három kötet, amelyből az I. 531 oldal, a II. 532 és a III. 538, összesen 1601 oldal, minden előzőt összefoglalva, nem pótolva, vagy kiegészítve, mintha azok előhang, indulás, kezdés, vagy rügyfakadás volnának, s ezek a dús és tetjes zengésű szimfónia, a megérkezés, virágba borulás és teljes érettség lennének — ezek a kötetek az egész Ravasz Lászlót mutatják. Azt a döbbenetesen nagyszerű tényt, hogy nála nem az egyes kötetek után még úgy gondolható jelenség van: a rara hora — parva mora, a csodálatos ihlet ritka alkalma és röppenő perce. Itt azt látjuk, hogy nála közönséges és mindennapi az. A lángelme fényével az ősgyökerekig lát s ahogy mond valamit, az a szépség ormán van s szavain keresztül mindenféle és fajta emberi tudáson túl és felül magasabb világok igazságainak és életének hordozója, Isten üzenetének tolmácsa.

Alig lehetne összefoglalni tárgyainak széles körét. Csak jelezzük, hogy vannak itt predikációk, alkalmi predikációk, agendák, az Irodalom, Magyar sors, Nevelés és Tekintőn cím alatt az emberi szellem multjának és jelenének minden területét bámulatos biztossággal, világossággal mutogatva, feltárva és az Ő mennyei Urának ihletése alá helyezve.

II. Második főgondolatul az izgat, hogyan tudná a saját egyháza ezt az irodalommá rögződött üzenetet a maga lelki, szellemi közkincsévé tenni? A nagy festők művei haláluk után válnak igazi értékekké. Klasszikusok halhatatlan szelleme is életművük egészében kristályosul ki és lesz éltető eszmévé. Ravasz László három kötetével a szemünk előtt nőtt a klasszikusok közé. Egyházának evangéliumi munkásai ellehetnek-e e kötetek nélkül? Milyen hatalmas gárdára kell itt gondolnunk! 1100 igehirdető, 2546 tanító, mintegy 600 tanár, 18—20.000 presbiter, növő ifjaknak és leányoknak egész serege, művelt családok beláthatatlan sora nélkülözheti-e azt az ihletést, ami Ravasz László 3 kötetében megáradt? Ott fog-e a paróchiális könyvtárban, vagy a családi asztalon állni, hogy kérdések felmerülésekor azt mondják: Da mihi Magistrum?!

III. Harmadik főgondolat, amelyek kifejezésére kényszer alatt állunk, az, hogy a magyar nemzet iktassa be ezeket a köteteket a nemzetnevelés ható erő közé. Ha nincs más cím rá: kultura néven. Mérnök, politikus, író, eszthetikus és bármely speciális élethivatást betöltő munkájának és életének magasabb értelmét találja itt meg. Tartozzék a keresztyénség bármelyik felekezetéhez.

Aki figyelmesen forgatja Ravasz László 3 kötetét, látja, hogy az üzenet, amely abban van, világviszonylatban is, egész korunknak szól. Mutatja egyben a magyar szellem lebírhatatlan erejét, diadalmas nagyrahivatottságát és isteni misszióját. Elkövethetjük-e azt a mulasztást, hogy ne szóljon minden magyarnak, az életet, megmaradást és győ-

zelmet sóvárgó egész magyar nemzetnek? Végezze mint irodalom azt, amit tesz a Ravasz László élő és személyes hatása. A jobb és bal halálos végletei ellen szenvedélyeken, vakságon, pártokon és bűnökön felül zengje az örökkévaló Úr Istenét.

Dr. Marton János.

A párbér.

A Sárospataki Református Lapok jan. 30 iki számában e kérdésről ír vezércikket Kőrössy István lelkész úr és elismerés hangján említi a miskolci mezőgazdasági kamarának a párbér terhek enyhítése ügyében megindított mozgalmát. Nagy kérdés ez éppúgy, mint az egyházi adó és a sok helyen még ma is szokásos lukma.

A Duna-Tiszaközi Mezőgazdasági Kamarának a levelezői már évekkel ezelőtt felhívták a kamara figyelmét azokra az óriási terhekre, amelyeket ezek miatt a lakosság viselni kénytelen, azokra az aránytalanságokra, amelyek itt tapasztalhatók. Éppen emiatt határozta el e sorok írója még 1929-ben, hogy ezt a kérdést tanulmány tárgyává teszi. Összegyüjtöttem az ország valamennyi községéből s valamennyi felekezetéről az egyházi adózásra s párbérre vonatkozó adatokat. Kb. 100, e kérdésnek a terhét érző egyént kérdeztem meg arra vonatkozólag, mit lehetne tenni? Beszereztem a belügy- és kultuszminisztériumból, továbbá a közigazgatási bíróságtól az erre vonatkozó összes rendeleteket, szabályzatokat, döntvényeket. Átnéztem e kérdésnek az egész irodalmát s három éven át több nyelven leveleztem a világ minden tájára, hogy külföldről az exotikus világrészekről is tájékoztatást szerezzek az egyházfenntartás, az egyházi adó, az egyházi teherhordozásra vonatkozólag. Mondhatom, olyan adatgyüjtés áll kamaránk, illetőleg e sorok írója rendelkezésére, amilyen párját ritkítja. E kérdésről egy csomó cikket írtam már, egy csomó előadást tartottam különböző egyházak meghívására és kérésére. Most kezdtem hozzá az anyagnak a feldolgozásához s remélem, hogy néhány hónap mulva elkészül ez a munka, amely az összes felekezeteknek — elsősorban a református egyház — adózási, párbér és lukma ügyeit felöleli, tárgyalja, javaslatokat fog magában foglalni, amelyek megjelölik a teendőket. Éppen azért ezeknek a feldolgozásával most — tekintélyes számú ezirányú véleménynek a nyilvánosságra hozatalával és összefoglalásával — az illetékes egyházi főhatóságok és kormányszervek asztalára, ha Isten erőt ad, egy olyan munkát fogok még az év folyamán lehelyezni, amelynek alapján ezt az égető, szétágazó, bonyolult, igazságtalanságokat, rendszertelenségeket tartalmazó adózás és párbér-rendszert, amely ma sújtja a ref. egyházat, olyan elvek alapján tudjuk megoldani, melyek mindenkit ki fognak elégíteni. Ehhez azonban szükséges az egyházkerületek komoly akarása, az egyházi vezérférfiak komoly nekibuzdulása és elhatározása, mert komoly eredményt csak úgy tudunk elérni.

Atyafiságos szeretettel: *Dr. Gesztelyi Nagy László.*

Farkas István püspököt díszpolgárrá választotta szülőfaluja: Tiszabercel.

Február 8-án, kedden küldöttség kérte fel a díszpolgári oklevél átvételére.

Kedden délelőtt Korocz László lelkész és Veres János főjegyző küldöttségben jelentek meg Farkas István püspök előtt s hírül hozták, hogy a szabolcsmegyei Tiszabercel község, Farkas István szülőfaluja, díszpolgárává választotta.

Jöttünk — mondotta többek között a küldöttség vezetője — hogy egy régi kedves tartozást rójjunk le a szabolcsi föld szerelmese előtt s egyben felkérjük, hogy díszpolgári oklevél átvételére Tiszabercelen — annak a hősi szobornak a leleplezése alkalmával, amelyen ott fénylik a méltóságod testvérének hősi neve is — megjelenni szíves legyen.

Farkas István püspök a meghatottság hangján válaszolt a küldöttségnek s többek között ezeket mondotta:

— Hálás szívvel fogadom az ősi földből sarjadt magyar fajtának ilyeténképpen való megbecsülését. Sokszor elgondolom, hogy nem lettem-e hűtelen a szabolcsi rónákhoz, amikor szolgálatom végzésére a Tisza jobbpartjára hívott el az Isten. Úgy vagyok én is, mint Pókayné, kérdezem ezt is, kérdezem azt is, melyiket szeressem? Mind a kettőt szeretem. Hogyne szeretném azt a földet, ahol ringott a bölcsőm s ahol nyugszik az édesapám . . . Ennek a városnak törvényhatósági bizottsága örökös tagjává választott s hogy ti is megemlékeztetek rólam, a szülőföld fiai, jól esik nekem. Mondjátok meg odahaza e találkozás visszhangjaként azoknak, akik küldöttek titeket, ha erőt ad az Isten, élő szóval fogom elmondani közöttük örömemet. Jelentsétek, hogy az üzenet nekem parancs lesz.

ÉRTESITÉS.

Ez úton is értesítem a Nagytiszteletű lelkész urakat, hogy Szendrey István, a Gazdák Biztosító Szövetkezete volt tisztviselője, ki a miskolci Orjó iroda vezetésével volt megbízva, jobb jövő reményében állásától megvált s más intézet kötelékébe lépett, bennünket többé nem képvisel.

Szíveskedjenek a lelkész urak ezt tudomásul venni s aszerint cselekedni s tudatni ezt a helyi megbízottjainkkal, valamint alkalomszerűleg híveinkkel is. Szíveskedjenek odahatni, hogy a megkezdett vágányon továbbra is minél nagyobb lendületet vegyen az Orjó áldásos temetési segélyakciója és hogy híveink mindenféle biztosításaikat a velünk szerződéses viszonyban lévő Gazdák Biztosító Szövetkezeténél eszközöljék. Az iroda egyházkerületi felügyeletét és irányitását továbbra is Pósa Péter esperes úr lesz szíves gyakorolni. A mult eredménye arra kötelez, hogy a jövendő fokozható reménységéért minél nagyobb megértéssel és összefogással dolgozzunk. Atyafiságos tisztelettel: *Egerházy Lajos*
Orjó igazgató.

A negyedik budapesti zsinat utolsó ülésszaka.

i) Reverzális törvény kiegészítése.

Alapos tárgyalás után hozta meg a zsinat aztán a következő törvénykiegészítést:

12. § A VI. törvénycikk 47. §-ának B) pontja a következő rendelkezésekkel egészíttetik ki:

Az ellen, aki gyermekeinek más vallásban leendő nevelésére egyházunkra sérelmes megegyezést adott, a 47. §. B) c) vagy d) pontja szerint kiszabott büntetés időtartama legalább egy, legfeljebb öt év. A büntetés az ítéletben kiszabott időtartam eltelte előtt is hatályát veszti, ha a vétkes egyháztag a megegyezés hatályának megszüntetésével vétségét jóváteszi. Jóvátétel nélkül ellenben az ítéletben kiszabott büntetési időtartam eltelte után is hatályos marad mindaddig, amíg a megbüntetett egyháztag az egész gyülekezet színe előtt a templomban ünnepélyes formában ki nem nyilatkoztatja, hogy elkövetett bünét töredelmesen megbánta.

A reverzális törvényhez *Utasítást* adott ki a zsinat.

A hozott törvények összeolvasása után a zsinat utolsó ülésszakát bezárta. (Vége.) *M. J.*

Határokon túlról.

— **A Kárpátaljai Református Lelkészegyesület** a közelmultban tartotta meg konferenciáját és közgyűlését Beregszászban. A gyülést megelőző isteni tisztelet után *Isaák Imre* elnök, a máramarosugocsai református egeházmegye esperese tartotta meg beszámolóját az egyesület működéséről, és új célkitüzéseiről. Indítványára kimondotta a közgyűlés, hogy változatlan kitartással küzd a lelkészek helyzetének javítása érdekében s a lelkészi továbbképzés céljából a lelkészi baráti körök munkáját intenzívebbé teszi. Az egyesület képviselteti magát az ez évben Debrecenben tartandó református magyar világkonferencián. *Vasady Béla* előadást tartott. *Bertók Béla* püspök a Szeretet című egyházi néplap kérdésében adott tájékoztatást, majd megtartották a tisztújítást s megválasztották a következő tisztikart: elnök *Isaák Imre* esperes, técsői lelkész, alelnök: *Szutor Jenő* beregszászi, dr. *Sárkány Lajos* királyházai és *Balogh Sándor* eszenyi lelkészek, főtitkár: *Tornyay János* tekeházai lelkész, titkár: Ruszka Zsigmond ungvári hitoktaltó. pénztárnok: Simon Zsigmond asztélyi lelkész, jegyző: Horkay Barna nagyszőllősi lelkész, ellenőr: Kallós Béla beregardói lelkész, választmányi tagok: Bary Gyula beregi esperes-lelkész, Szabó Béla huszti lelkész és Kása Ferdinánd csongori lelkész.

Lapzártakor kaptuk a fájó hírt, hogy:

KISS ERNŐ sátoraljaújhelyi lelkipásztor, az alsózempléni egyházmegye esperese, a sárospataki főiskola igazgató-tanácsosa, zsinati rendes tag február hó 10-én, Budapesten, ahová súlyos epebántalmakkal szállították, meghalt. Temetése 12-én lesz Rákoskereszturon.

HIREK

— **Halálozás.** Andó Lajos volt tiszakeszi ny. lelkipásztor január 16-án, 75 éves korában Miskolcon elhunyt. Temetésén, január 18-án, Pósa Péter esperes úr hirdette a feltámadás és örök élet igéit. ABFRA.

— **Meghalt Szabó Ambrus, a legöregebb pataki diák.** Az „*Uj Magyarság*“ írja: „Egy évvel ezelőtt száznegyedik születésnapján még az asztalfőn prezideált öreg Szabó Ambrus bácsi, aki az abai magyarok apáit és nagyapáit tanította a betűvetésre. Arcán egészséges pirosság, előtte tele pohár, csöppet sem reszkető kezében pipa: így fogadta a jókivánságokkal érkező vendégek seregét, a jegyzőt, a tanítókat, s a falu népének küldöttségét. Száznégy esztendővel a vállán, egészségesen, szellemileg frissen örült az életnek Szabó Ambrus, aki Kossuth Lajos zászlói alatt már verekedett a szabadságért, s harcolt később Königrätznél is és sokszor elmesélte: hogy találkozott Ferenc Józseffel a csatatéren. A postakocsi korában volt fiatal, de többször mondogatta, mennyire megbarátkozott az autóval, repülőgéppel és rádióval, amelynek ördöngős masinája előtt órákig el tudott üldögélni. Százöt esztendős lett volna tíz nap mulva, február 19-én, ezt a dátumot azonban már nem tudta megérni. Szeliden jött érte a halál, nem szenvedett öreg Ambrus bácsi. Szerdán csendesen elaludt, ahogy illik azokhoz, akik megették már kenyerük javát, s álmatlan éjszakák csendjében összebékültek az elmulás gondolatával. Nyugodjék békében!

— **„Virág a tanteremben“** cimmel írja a *Pesti Hirlap* február 9-iki száma a következőket: „A tiszáninneni református egyházkerület püspöke, Farkas István, felsőházi tag, nyomtatásban is közzétett levelében az elemi iskolák berendezésének hiányaival is foglalkozik. Megszivlelésre méltó gondolatokat vet fel levelében, hogyan lehetne az elemisták tantermét nyájassá, derültté tenni, hogy az apró tanulók a kedves környezetben valóban jólérezzék magukat. Bizonyára a nagyköltő szép verssora derengett a tudós püspök úr lelkében, az, hogy „Szeresd a virágot és ne féltsd szívedet!..“

akkor, amidőn levelét megírta, mert többek között annak a kívánságnak ad hangot, hogy a tantermekben, bútorokon és tanszereken kívül, legyen egy-egy virágállvány is. „Tavasztól őszig terem a falun virág — folytatja a püspök — és télen a szülők szlöjdmunkájával készülő virágok is helyet foglalhatnak a tantermekben. A virágkultusz igen jó hatást vált a gyermekek lelkéből, ezt ne felejtse egyetlen tanítótestvér se. A virágokat az iskolatermekben a gyermekek gondozzák s odakünn az iskolaudvarban, a játszótér körül is milyen szép a virágos kert!" A püspöki levél prózában van írva és mégis úgy hat, mint egy kedves színes, virágos költemény!..

— **Cserkésztisztek kitűntetése**. A Magyar Cserkészszövetség a napokban ünnepli fennállásának huszonötéves jubileumát. Ebből az alkalomból elismerő oklevéllel tűntette ki a sárospataki cserkészek tisztjeit: Boda Béla, Szabó Károly, Zana István gimn. tanárokat és Basky István segédlelkészt.

— **Előfizetési felhívás.** 1932—38. években mondott egyházi beszédeimből mintegy 45—50 et, körülbelül 12—13 ívnyi terjedelemben még húsvét előtt nyomtatásban megjelentetnék, ha megfelelő számú előfizetést kapnék. Előfizetési ár 3·50 pengő, amelyet címemre kérek utalványon beküldeni. A könyv bolti ára természetszerüleg jóval magasabb lesz.. *Dr. Enyedy Andor*, Miskolc, Palóczy-u. 35. szám.

— **A Komáromi szoboralapra** újabban a következő adományok folytak be. Hodossy Béla 5, Dávid Zoltán 5, Fodor György 10, Bartók György 10. Farkas Sándor 5, dr. Haury József 2 pengő. A küldött adományokért őszinte köszönetet mond a főiskola igazgatósága.

— **A Hevesi Ref. Nőegylet** 5 iskolás gyermeket felruházott és január 22-én a szegények felruházására újabb gyűjtését rendezett.

— **Missziói munka.** Az ősz folyamán nagyszabású ifjúsági konferencia: Sajóhidvég, Taktaszada, Prügy, Tolcsva, Bodroghalász és december 17-én Berzéken férfiértekezlet, gyülekezeti nap volt. A szomszédos gyülekezetek megkeresték egymást ezeken a lelki, kedves találkozókon. A találkozás eredményeit nem lehet számokkal mérni, de különösen kis gyülekezetben nagy erőforrásul szolgáltak. Megláttuk a magunk hibáit, ébredezett a felelősségérzet, amellyel tartozik mindenki, aki beletartozónak érzi magát: a Krisztus által összetartó lelki közösségért. Sokaknak csak az anyagi bajokon akad meg a tekintetük. Ezek a találkozók azonban befelé és felfelé is irányozták tekintetünket. Nagyon sok örömöt jelentett az ifjúságnak is a missziói munka. A jelenlevők vágyakoznak mindig ilyen összejövetelek után azért csak az a kérésünk: Isten adjon erőt és lélektől vezérelt vezetőt hasonló alkalmak megrendezéséhez.

— **Az abauji ref egyh. megyei gyűlésen** — egy szegény theológus ifjú részére — a következő adományokat gyüjtötték: Farkas Elek 1 P, Medgyasszay Andor 1, Makay Kálmán 1, N N. 1, Nagy Lajos (Kajata) 1, Tóth Jenő 1, Kántor Ferenc 1, Tamáska János 1, Csabai István 1, Fóris János 1, Kukoró Ferenc 1, Sebestyén Sándor 1, Matusz János 1, Antalfy Gyula 1, Tóth Lajos 1, Nagy Lajos (G. Ruszka) 1, Mikes Zoltán 1, Kozma Sándor 1, Kocsis Sándor 1, Kádár József 1, Nagymáthé Béla 1, ifj. Hörcsik Lajos 1, Halász Károly 1, Misley József 1, Szilvásy Jenő 1, Sárközy Lajos 1, Pásztor István 1, Kiss József 1, id. Hörcsik Lajos 1, Görgey János 1, Szent-Imrey Pál 2, Szilágyi Gusztáv 2, Bárczay János 2, Bárczay Lajos 2, Vay Arthur gróf 1, Papszász József 1, N. N. 1, Téglássy András 5, Dr. Legyel István 1, vitéz Szalay László 1, Szilva István 1, Keresztyén István 1, Erőss Sándor 1, Kiss Pál 1, Botos Ferenc 1, N. N. 1, Dr. Kiss Lajos 1, Kovács Dániel 2 P. Összesen 57 P. A jószívű adományokért az áldozatoslelkű adakozóknak és az ezt intézőknek ezúton mond köszönetet a theol. akadémia igazgatósága.

HIVATALOS RÉSZ.

III. sz. Körlevél.

Valamennyi Lelkésztársam figyelmébe!

Szabó Lajos bodrogközi missziói lelkésztestvérünk egy nagyszerű cikksorozatot indít most meg a Keresztyén Család heti lapunkban. A cikksorozat célja, hogy népi hitvédőket neveljen a szekták ellen. Szeretettel ajánlom lelkipásztorok és gyülekezetek figyelmébe ezt az írást, annyival is inkább, mert Szabó Lajos ezen a téren nagy gyakorlattal és gazdag tapasztalatokkal rendelkezik s bizonyára nagy haszonnal fogják olvasni a gyülekezdti tagok is írásait.

Miskolc, 1938. febr. 8. Atyafiúi szeretettel:

Farkas István
püspök

Alsóborsodi lelkipásztorok figyelmébe! Az 1937. évi számadások okmányaikkal és az eredmény rovatában is kitöltött 1937-es költségvetéssel együtt legkésőbb február végéig elkészítendők és az illetékes számvevőköz küldendők. Alsózsolcától—Hejőbábáig: Komjáthy József diósgyőri, Hejőcsabától—Noszvajig: Szabó József mezőnagymihályi, a többiek Vattáig bezárólag: Kiss Albert ároktői lelkipásztorhoz, mint számvevőhöz küldjék.

Az egyházközségek éppen úgy, mint a lelkipásztorok az egyházmegyei pénztárnál nyilvántartott hátralékai fizetésére és törlesztésére minden lehetőt kövessenek el, hogy a lelkészi nyugdíjintézeti és közalapi hátralékok miatt súlyos bonyodalmak ne álljanak elő.

Miskolc, 1938. febr. 8-án. Atyafiúi szeretettel:

Pósa Péter s. k.
esperes.

Felhívás!

"Keresem Pataky János és Horváth Mária házasságlevelét. Házasságot kötöttek 1765—1791. évek között, valahol Zemplén, Abauj, vagy Borsod megyében.

Annak a Nagytiszteletű Lelkész Urnak. aki ezen házasságlevelet nekem elküldi, a rendes kiállítási díjon kívül felajánlok 30 P-t. *Pataky* Andor fhdgy. Miskolc, Rudolf laktanya."

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatak, 1938.

XXXIII. évfolyam. 7. szám. Sárospatak, 1938 február 20.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Sz. Z.:* A lelkiismeret két arca. — *Dr. Nagy Barna–Dr. Nagy Sándor Béla:* Kiss Ernő. — *nb.:* Az egyházkerületi tanács ülése. — Hirek. — Hivatalos rész.

IGEHIRDETÉS.

A lelkiismeret két arca.

Alapige: Cselek. 24:16.

Bev. Pál ezeket a lelkiismeretről szóló igéket egy előkelő római állami tisztviselő előtt mondja.

A lelkiismeretesség egy tisztség betöltésében a római gondolkodás szerint is a legfőbb követelmény volt, így Félix tiszttartónak is meg kellett érteni, hogy mit jelent az, midőn Pál apostol magát lelkiismeretes embernek nevezte. Lelkiismeret nélkül nincs is ember, még az sem, akit lelkiismeretlennek szoktunk nevezni. A lelkiismeret értéke, minősége azonban mindig Istenhez való viszonyunktól függ. (Főtétel.) Ezért a lelkiismeret botránkozás nélküli, vagy botránkoztató. (Felosztás.)

Egy író (Sperl.) azt mondja, hogy ha lelkiismeretünkre hivatkozunk, mondjuk meg mindig, hogy a *kettő* közül melyikre gondolunk. Mert szerinte kettő van. Egyik tetteink előtt áll elönkbe, mint kicsi, gyönge gyermek. Lábunk elé plántálja magát, ha rosszat akarunk tenni és fel akar tartani. Ha ez nem sikerül neki, előre lendülő lábunk rátipor, vonaglik egy kicsit és meghal.

Azonban egy napon, mikor nem is sejtjük, fegyveres, páncélos óriásként lép elénk. Szemünkbe néz. Hiába próbáljuk elűzni. Többé nem távozik, közénk és barátaink, családtagjaink közé áll, megfélemlít és elrabolja békénket. Ez e bün *utáni* lelkiismeret. Ekkor látjuk, milyen jó lett volna a kicsiny gyermekre hallgatni. Ime: a botránkozás nélküli és botránkozással teljes lelkiismeret képe.

Igazi lelkiismerete csak annak lehet, aki azt mindenekfölött *Isten előtt gyakorolja.* Igéje által vezetteti, imádságban erősiti, Fia egyházában melengeti, váltságszerző vérével tisztogatja. Az ilyen lelkiismeretről lehet elmondani a költő szavával, hogy az „szent harang", másként csak vészharang, vagy lelkünk vesztét sirató lélekharang. (Az itt elmondottakra épen e napokban adódott egy megdöbbentő illusztráció a most folyó csecsemőgyilkossági eljárásban. Megöltek egy piciny gyermeket. S pár napra rá a törvény félelmes, páncélos óriása előtt állnak a rossz lelkiismeretű anya, orvos és szülésznő.) *Sz. Z.*

KISS ERNŐ
1890–1938.

Még sokkal közelebb van hozzánk, semhogy alakját tisztán kivehetnők. Még sokkal fátyolosabb a szemünk, semhogy egyénisége és személyisége méreteit pontosan megtudnók állapítani. Mégis irnunk kell róla, mert nagyon szeretett minket s mi is nagyon szerettük őt.

A Harangod szülte és küldte ide közénk: Báj, ahová nagy megfáradások közben később is haza-hazatért, s mindig új erővel jött meg édes anyja s az édes anyaföld öleléséből. Izzó magyarságát s szónoki készségét már pataki diáktársai észrevették, kis Kossuthnak becézték. Sokszor elbeszélte, milyen élvezettel búvárolta végig már káplánévei alatt az egyházmegyei, kerületi és konventi jegyzőkönyveket. Mintha már akkor érezte volna, hogy esperesnek született. Míg hat évi sajóhidvégi lelkipásztorság után, 33 éves fővel emelték az alsózempléni egyházmegye esperesi székébe. Az ő számára az esperesi tisztség igazán nem jutalmat, nem decorumot jelentett, hanem rendkívül nehéz és felelős szolgálatra való elkötelezést.

Hivatali működését a törvény erélyes érvényesítése, a higgadt bölcsesség és nagy szeretete jellemezte. Mint minden igazi esperesnek, neki is második bibliája volt az egyházi törvénykönyv. De ennek intézkedéseiben is mindenütt a bibliai alapot, a krisztusi szellemet kereste. Ezért tudta a paragrafusokat is meglelkesíteni, hitvallásá tenni. Keménysége, erélye közismert tulajdonsága volt, tekintélye nagy és tiszteletet parancsoló. De mindezt szeretete és jóakarata hatotta át. Fegyelmezésében mindig volt valami feledhetetlen, megkapó szelídség. Akik kivülről, messziről, értetlenül gőgösnek és ridegnek látták, el nem tudják gondolni, mennyi alázatosságot hordozott a megtévesztő külső. Mennyiszer fizetett jutalmat nem váró jósággal az ellene áskálódóknak! Neki fájt legjobban, ha keménynek kellett lennia. Láttam, amikor napokig vívódott, míg rászánta magát egyik lelkésztársa hivatali felfüggesztésére. Hivatásos jogászok mond-

ják, hogy élvezet volt vele tárgyalni, olyan biztos kézzel és jogi szakértelemmel vezette a legkínosabb bírósági ügyeket is. Bámulatos volt emberismerete. Amerre megfordult — márpedig egyházmegyéjét, nem is egyszer, alaposan végigvizitálta, — 10—20—30 embert mindenütt személyesen ismert, nemcsak az arcáról s külső körülményei szerint, de jelleme mélyén is. Különösen felejthetetlen a falusi hivekkel, ezzel a törzsgyökös magyar kálvinista néppel való társalkodása. Milyen türelemmel hallgatta őket, milyen atyai jóságú tudott lenni hozzájuk. Amerikai útját is „canonica visitacio"-nak tekintette: ott lelte meg egyházmegyéje szétszórt nagy 53-ik gyülekezetét bányákban, gyárakban, munkásotthonokban.

Éltető eleme a szolgálat volt. Néha a szokottnál is nagyobb súlyt jelentett az, de nélküle — tragédiák útvesztőjében — bizonyosan leroskadt volna. A sebzett szív a szolgálat oltárán tiszta lánggal égett tovább. Mégis szinte végig megőrizte lelke derűjét. Emberektől nem sokat várt sem önmagára, sem az egyházra nézve. Sokat csalódott bennök, megtanulta ezt humorrat viselni, bár belül nagyon fájt a humor. A forradalom idején is mint szikla állt meg kis gyülekezetében és a szuronnyal szemben is rendíthetetlen hitvalló maradt, de látta az időket, amikor erős emberek gerince viasszá válva hajladoz s ezért nem vetette testben a bizalmát, ha az egyház jövőjéről volt szó. „Ne az államgépezet legyen a mi erősségünk, hanem népünk hite és vallásos öntudata."

Ha szemmélyisége legbelső titkát keressük, azt nem találjuk meg másutt, mint az evangéliumból táplálkozó erős hitben, amely lelki békességet és megbocsátó szeretetet szül. Sok háborúság között erős vár volt, mert rendíthetetlenül hitt. Méltóságteljesen lendülő prédikációi a zaklatott, sietö embervilágba — már tónusokkal is — egy másik ország: az emberi értelmet felülhaladó békesség országának üzenetét hozták. Azért szerette annyira azt az éneket: „Légy csendes szívvel és békével életednek Istenében....

Ilyen csendes szívvel és békével nézett másfél hónapig farkasszemet a halállal. Aki halálos ágyán beszélt vele, kicsinyhitűségében megszégyenült ennek a hitnek rendíthetetlenségén. Bár nagyon fájt itthagynia az élete utolsó másfél évét megaranyozó feleségét és árva gyermekeit, mégis — inkább vágyott már elköltözni, mert nagyon elfáradt a végén.

Az ő élete már itt e földön el volt rejtve a Krisztussal Istenben, most odaát megfényesedett.

A gyászoló szívek — mind akiket szeretett s a kik szerették — találjanak vigasztalást abban a hitben, amelyből ő élt s amellyel meghalt.

Legyen áldott az ő hűséges sáfárságban és nagy szenvedésekben elfogyott életének emlékezete!

Dr. Nagy Barna.

A temetésről külön tudósításunk számol be:

Valami döbbenetes, fájó érzés, keserű fájdalom szorította össze az alsózempléni református egyházmegye lelkipásztorainak szívét, amikor végigszáguldott a telefonvonalakon a sikoltó vészhír: meghalt *Kiss Ernő*, mindnyájunk szeretett esperese. Bizony hihetetlen volt számunkra a fájdalom első pillanataiban a szomorú hír s csak lassan kezdtünk feleszmélni a rettenetes valóságra.

Temetése február hó 12-én történt a rákoskereszturi új köztemetőben. Ott ravatalozták fel távol egyházmegyéjétől s az általa annyira szeretett ősi földtől. A budapesti temetések általános méreteihez képest imponáló volt az a részvét is, amit a temetésen jelenlévő gyászoló sereg mutatott. A lesújtott család tagjain kívül ott láttuk a sátoraljaujhelyi gyülekezet, az alsózempléni egyházmegye, a sárospataki főiskola, az Egyetemes Konvent küldöttségeit. A ravatalnál összegyült koszoruk tömege mutatta a gyász őszinte megnyilatkozását.

A temetési szertartás a XC. zsoltár eléneklésével kezdődött. Az igehirdetést *Janka Károly*, főiskolai gondnok végezte. Szavai őszinte könnyeket fakasztottak a gyászolók szemeiben, amikor Zemplén ősi földjének gyászáról szólott, ahol most a sátorhegyektől a Muhi pusztáig s a Tiszától a Hernád és Sajó folyásáig 52 gyülekezet harangja sirvabúgva zeng és gyászolja az elköltözött kormányost. A vigasztalás igéi után *Szabó Imre*, a budapesti egyházmegye esperese mondott szívből fakadó imádságot. A sírnál *Janka Péter* egyházmegyei főjegyző végezte a szertartást, majd az alsózempléni egyházmegye nevében *Gróf Bethlen Pál dr.*, a nemrégen beiktatott új egyházmegyei gondnok mondott utolsó istenhozzádott.

„Előttem lebegnek még — mondotta Bethlen gróf — beiktató szép szavaid és annak a derüs szeptember végi napnak az emléke, amikor Sárospatakon — alig mult el még négy hónapja — hogy beiktattál és hogy átadtad a gondnoki pecsétet, és máris itt állok árván, hogy az árván maradt alsózempléni református egyházmegye nevében én mondjam el a fájdalmas búcsú szavát.

Te már 21 éve, hogy az egyházat szolgálod, engem csak nemrég hivtatok és megindultunk a szolgálat útján jó reménységgel, jó egyetértésben sok szép elgondolással és nem is sejtettük, hogy olyan hamar ütni fog a búcsúzás órája.

A Mindenható úgy akarta, hogy sokat szenvedjél lélekben és sokat szenvedjél testben.

Mint akinek az utolsó időben gyakran adatott alkalom veled találkoznom, tanusíthatom, hogy milyen erős volt a lélek, amely Benned lakozott.

Sokat szenvedett lelked elköltözött az örök hazába.

Sokat szenvedett tested megpihent az anyaföldben.

Nekünk, akiket itt hagytál azért fájdalmas a búcsúzás, mert nagyon szerettünk.

A koszoruk elhervadhatnak, de földi életed kedves emlékét szeretettel zárjuk magunkba.

A pecsétet, a gondnoki pecsétet, amelyet rámbiztál, hiven megtartom és megőrzöm.

Földi poraid nyugodjanak békében.

Sokat szenvedett lelked találja meg az örök üdvösséget.

Kedves Testvérem! Isten veled!"

A sátoraljaujhelyi gyülekezet nevében *dr. Szent-Györgyi Zoltán* főgondnok, a sárospataki főiskola nevében *Bódy Dénes* főiskolai tanár s az alsózempléni tanítóság nevén *vitéz Nyitray Károly* tanítóegyesületi elnök mondottak könnyekig meghatva búcsúszavakat. A sírt körülvevő palástos zempléni pásztorok pedig zokogva búcsúztak az elköltözött vezértől, akit hazahivott az Ur magához.

Nagy Sándor Béla.

Az Egyházkerületi Tanács ülése.

A nyugdíjintézeti törvény életbe léptetése céljából szükségessé vált a díjlevelek mai értékelése. Ez az értékmegállapítás négyszeres ellenőrzésen megy keresztül. Ennek az ügyében hívta össze az Egyházkerületi Elnökség a tanácsot február 10-re a miskolci gyülekezeti terembe.

Éneklés után Püspökünk felolvasta a szentleckét: Ézsaiás 40. rész 26—31. verseit, vele imádkoztunk. Farkas István püspök, Lukács Béla, majd Zsóry György tanácsbiró világi elnöklése mellett ment végbe a tanács-ülés. Egyházkerületi főgondnokunk ugyanis, nem lehetett jelen.

Imádságos lélekkel emlékeztünk meg Kiss Ernő és Szentmártony Dániel beteg esperesekről.

Néhány folyó ügyet intézett el az Egyházkerületi Tanács: így, Sajószentpéter föld eladási ügyét, az egyházmegye jóváhagyásától feltételezetten, megerősítette; a sajóvárkonyi templom- és iskolaépítés ügyében, ha a névszerinti szavazás igazoltatik, jóváhagyást adott; Miskolc 6.000 P-ős templomépítési kölcsönét is elvileg megerősítette. Kónya József kovácsvágási 72 éves lelkipásztor nyugdijazásához hozzájárult.

Ezek után 10 előadó referálásában tárgyalás alá vette a harmadfélszáz díjlevél felülvizsgálását. Sok apró, nem egyszer elnézésből eredő hibát javított ki. Azt is láttuk, hogy olyan lelkészi állás is van, amelyiknek értékelése a legjobb akarat mellyett is alig éri el az évi 700 pengőt. Megállapította az Egyházkerületi Tanács, hogy a díjlevelek körül sok zürzavar van, amelyet rendezni kell.

Délután a Közigazgatási Bíróság négy ügyet tárgyalt.

nb.

HIREK

— **Farkas István** püspök úr anyaszentegyházunk építését szolgáló generális vizitációs munkáját ez évben is folytatni fogja, mégpedig az alsózempléni egyházmegyében, a Harangod vidéki egyházközségekben. A generális vizitációt két szakaszban fogja a püspök úr végezni, május 7—14-ig és 18—25-ig.

— **Közös lelkészi, tanári és tanítói konferenciát** rendez május 2—4-ig tiszáninnei egyházkerületünk elnöksége és sárospataki theol. akadémia tanári kara. A konferencia előkészületei már megtörténtek, jövő számunkban a meghivót kibocsátjuk.

— **Tanulmányi felügyelői ellenőrzést** tartott febr. 3—8 között a sárospataki ref. tanítóképzőintézetben *Kovács Dezső*, az intézet egyházkerületi tanulmányi felügyelője. Az ellenőrzést Janka Károly főiskolai gondnok elnöklésével konferencia követte, amelyen a tanulmányi felügyelő elismeréssel nyilatkozott az intézet felszereléséről, s az abban folyó oktatói és nevelői munkáról.

— **Sajtóhiba.** Lapunk 6. száma első cikkének utolsó mondatába értelemzavaró sajtóhiba csúszott be. A „*zengje*“ szó után betoldandó: „*Isten üzenetét.*“

— **A sárospataki református tanítóképzőintézet** február 12-én este tartotta magasszinvonalú hangversenyét az intézet tornatermében. Az énekkar és a zenekar finom kidolgozással előadott darabjai, a *Várady Lajos* gyönyörködtető énekszáma és a *Szabó András* harmónium száma mind szép bizonyságai voltak az intézetben folyó értékes ének- és zeneoktatásnak. A kitűnően sikerült hangverseny elsősorban az intézet fiatal és agilis ének- és zenetanárának, *Tóth Károlynak* az érdeme, aki ez alkalommal mutatta be saját szerzeményű, kedves hangulatú Menuetjét.

— **Theol. cserkészek hirei.** Még a népfőiskolai tanfolyam hallgatóinak jelenlétében, bensőséges karácsonyi ünnepély keretében tett fogadalmat 17 theol. öregcserkész, melyet megragadó bizonyságtétellel Gróf Teleki László dr., a Kie alelnöke, a Cserkészszövetség új külügyi megbizottja vett ki tőlük. — A 25 éves jubileumát ünneplő Magyar Cserkészszövetség jubileumi oklevelét a theol. csapat parancsnokának is megküldötte. — Február első hetében Pálházán télitáboroztak a Timótheus öregek Szabó Zoltán dr. vezetésével. A Hegyköz 7—800 m-es párkányhegyein, melyekről Kassát is látták fájó sóvárgással, félméteres hóban siklottak siléceik. Tábori ujságuknak, a „Sirám“-nak új évfolyama egészséges jókedv és egybeforrasztó esti áhitatok emlékeit őrzi. Igeszolgálatot a pálházai és füzéri kis leányegyházakban végeztek.

— **A miskolci ref. leánygimnáziumban** szokássá vált, hogy a VIII. osztály az érettségi előtt a nagy közönségnek nyivános előadás keretében bemutatja mindazokat az értékeket, amiket az osztály önmagából ki tud termelni. Az idei VIII. osztály előadása keretéül Borsod megye ismertetését tűzte ki s elindulva a falukutatók ma még aligjárt ösvényén, végigvezetett az egész megyén, meg-megállva ennek mindazon helyiségeiben, melyek valamilyen tekintetben túlnőttek a megye határán. Külön-külön előadók ismertették a megye történelmileg nevezetes helyeit, megálltak az emléktáblák előtt, a megye nagy polltikusainak, költőinek, iróinak, dalköltőinek, szobrászának érdemeit méltatták. Elvezettek a megye néprajzilag nevezetes helyeire, bemutatván a népszokásokat, énekeket, táncokat az illető nép ruházatában. Valóban értékes munkát végeztek. A szereplők egytől-egyig jók voltak és megérdemelték a sok tapsot. Műsorukat első este a növendékeknek, másik két este a nagyközönségnek mutatták be, melynek résztvevői a VIII. osztály értékes munkájáról a legnagyobb elismeréssel nyilatkoztak. Az utolsó előadás jutalmául az igazgató 3 órás táncot engedélyezett.

HIVATALOS RÉSZ.

IV. sz. Körlevél.

I. Valamennyi Lelkésztestvérem figyelmébe.

A vallás- és közoktatásügyi miniszteriumtól az alábbi 6625/1937. II. számmal jelzett leirat érkezett hozzám. *Kérem Lelkésztestvéreimet, hogy amennyiben volna egyházkerületünkben olyan egyház, amelynek annak idején az O. F. B. által juttattak földet, az alábbi rendelet szerint eljárni sziveskedjenek.*

„Szükségessé vált az egyes egyházközségek részére — a földbirtokrendezés során megváltott földekből és vagyonváltság földekből — lelkészi javadalom céljaira juttatott földterületek jelenlegi állagának itteni nyilvántartásba vétele.

Ebből a célból van szerencsém Méltóságodat tisztelettel arra kérni, méltóztassék a bölcs főhatósága alá tartozó mindazon lelkészi állásokról, melyek a földbirtokrendezés során ily földterületekhez jutottak, lelkészi állásonként — az alábbiak szerint részletezett — törzslapot készíttetni és azokat hozzám bemutatni :

1. Lelkészi állás neve és egyházi főhatósága.

2. Juttatott földterületnek a) nagysága (a kat. holdak és négyszögölek számának művelési ágankénti pontos feltüntetésével), b) kat. tiszta jövedelme.

3. A juttatást elrendelő hatóság rendelvényének időpontja és ügyszáma (pl. az O. F. B itéletének száma és kelte jelölendő meg, a vonatkozó itélet pedig másolatban csatolandó).

4. A juttatás (birtokba lépés) időpontja.

5. Mennyi a szóbanlevő földterület haszonbéri jövedelme évenként buzaértékben kifejezve. (E pont igazolására a politikai községi előljáróság által kiállított és a járási főszolgabíró által érdemben hitelesített bizonyítvány csatolandó.

6. A lelkészi állás javadalmazásához : a) mekkora földterület tartozott a szóbanlevő juttatás előtt, b) mekkora földterület tartozik összesen a juttatás óta (a kat. holdak és □ ölek számának pontos feltüntetésével).

7. Ki van-e már fizetve az ujonnan nyert földterületi többlet ? ha igen, ez mely időpontban történt ? Ha pedig ez nem lenne kifizetve, úgy

a) mily feltételek mellett történt a szóbanlevő juttatás ?

b) a juttatott földterület tulajdonjogának megszerzése végett az egyházközség mely pénztárnak, mely időpont óta évente, vagy havonta mily összegeket fizetett, továbbá

c) figyelemmel az 1937. évi 2000/M. E. sz. rendeletében (megjelent a Budapesti Közlöny 1937. március 21-i 65. számában) foglaltakra — a juttatott földterület árának teljes kiegyenlítése és a lelkész javadalmazásába való tényleges átengedése mely időpontra várható ?

A fenti adatok kimutatása tekintetében érdekelt egyházközségeket méltóztassék — a törzslapokat hozzám juttató előterjesztésben — névszerint is megnevezni, illetőleg felsorolni.

Az egyes törzslapok az érdekelt egyházközségek előljáróságai (lelkész és gondnok) együttes aláírásával s ezenkivül esperesi megerősítéssel is ellátandók. A 6. b) pont alatti földterület nagyságának igazolására méltóztassék a vonatkozó kat. birtokivet is csatoltatni. Amennyiben pedig a kat. birtokív és a törzslap adatai között eltérés mutatkoznék, úgy ez eltérés oka a helyhatósági bizonyítványban szintén igazolandó."

A kiállított törzslapokat és mellékleteit az illetékes Esperes urhoz március 6-ig kérem beküldeni, az Esperes urak pedig az esperesi megerősítés után március 12-éig küldik a püspöki hivatalba.

II. Esperestestvéreimet kérem, hogy az 1937. évi lelkészi s. lelkészi változásokkal kapcsolatosan a törzskönyvi adatokat hozzám sürgősen küldjék be.

Miskolc, 1938. febr. 15. Atyafiúi szeretettel :

Farkas István
püspök

Alsózempléni lelkipásztor testvéreim figyelmébe ajánlom, a március hónapban tartandó ref. női értekezleteket. Márc. 5-én d. e. 10 órakor Ujcsanálosan, 6-án d. u. 2 órakor Hernádnémetiben, 7-én d. e. 10 órakor Taktaszadán, 10-én d. e. 10 órakor Prügyön, 11-én d. e. 10 órakor Tokajban, 12-én d. e. 9 órakor Vámosujfaluban, 15-én d. e. 10 órakor Alsóbereckiben, 16-án d. e. 10 órakor Józsefmajorban, 17-én d. e. 10 órakor Bodroghalászban.

Az értekezletekre szeretettel várjuk református nő testvéreinket. Az értekezleten résztvevők esetleg szükséges élelemről maguk gondoskodnak. Az értekezlet időtartama 3 óra. Az értekezleten résztvevők a nőitábor jelvényének megszerzésével (20 fillér) a református nőszövetség országos munkáját támogatják Jelvények az értekezlet helyi gyülekezetének lelkipásztori hivatalánál kaphatók. Érdekelt lelkésztestvéreimhez részletes tájékoztatást küldök.

Az énekkarok a közös énekdarabot megkapták. Kérem kántortestvéreimet, hogy a májusig levő időt használják fel az ünnepélyre való készülésre, tegyük szív ügyünkké az énekkari ünnepélyeken résztvevő ref. férfiak táborozásának kérdését. Az énekkari ünnepélyek pontos idejét közolni fogom. Testvéri köszöntéssel : *Főzó László* missriói előadó.

Felhívás!

„Keresem Pataky Pál (: nem János) és Horváth Mária házasságlevelét. Házasságot kötöttek 1765—1791. évek között, valahol Zemplén, Abauj, vagy Borsod megyében.

Annak a Nagytiszteletű Lelkész Urnak, aki ezen házasság levelet nekem elküldi, a rendes kiállítási díjon kivül felajánlok 30 P-t. *Pataky* Andor fhdgy. Miskolc, Rudolf laktanya."

ELŐFIZETÉSI DIJ :
Egész évre ... ... **10 Pengő.**
Fél évre ... ... **5 Pengő.**
Lelkészek, tanítók és Kálvin-szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja **egész évre 5·— P.**

Nyomtatta : Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel Sárospatak, 1938.

XXXIII. évfolyam. 8. szám. Sárospatak, 1938 február 27.

SÁROSPATAKI
REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Dr. Komjáthy Aladár:* Az idegenszerűség varázsa egyházi életünkben. — *Marton János:* Theol. internátusunk életéből. — Meghívó közös lelkészi-tanári és tanítói konferenciára. — ORJÓ temetési segélyek. — A pataki gimnáziumi tanulók győzelme. — Hirek. — Hivatalos rész.

Az idegenszerűség varázsa egyházi életünkben.

Ha a köztudat szerint nem is volna a legmagyarabb egyház a mienk, ha nem is a ref. keresztyénség viselné a „magyar vallás“ nevet, akkor is annak kellene tartanunk, mert ugyanazok a sajátságok vannak meg nálunk úgy nemzeti, valamint egyházi életünkben is. Jó példa erre az idegenszerűség óriási varázsa itt is, amott is. Ha idegen ember jön hazánkba, akármilyen egyszerű, szürke, hétköznapi ember legyen is, az előtt térdet és fejet hajt itt mindenki. Nemcsak áhitattal hallgatják, hanem egyenesen megcsodálják és pár óra alatt mindenki felfigyel rá és kialakul a közvélemény, hogy még ilyet nem láttunk és hallottunk. De nemcsak a magyar társadalomban van ez így, hanem sajnos egyházi életünkben is. Hívjuk, hozzuk az idegeneket és azokkal az idegen eszméket, a végén azután azt látjuk, hogy a magunk dolgait teljesen elhanyagoljuk, ellenben kultuszt csinálunk az idegenekből, csak az tetszik nekünk, amit idegenből plántáltak át hozzánk.

Vegyük csak sorba egymásután és akkor látni fogjuk, hogy mennyire nem segítik elő egyházi életünket, pedig minden idegen szóra azt hisszük, hogy megmozgatja közönyben élő lelkeinket és minden idegen mozgalom jobban hozzákapcsolja a ref. keresztyéneket az anyaszentegyház testéhez. Itt van mindjárt az *Evangelical Alliance,* amely minden évben rendezi a maga imahetét. Nemcsak az ország fővárosában élő református keresztyének jönnek össze ilyenkor más evangéliumi felekezetek tagjaival, hanem a vidéken is. De tisztelettel kérdezem mindenkitől, aki annyira lelkesedik ezért az egyesülésért, hogy tudja-e a kisebb vallási csoportoknak (szektáknak) azt az eléggé el nem ítélhető eljárását, hogy egy-egy ilyen közös összejövetelen a maguk igazságait propagálják és ezt a nehány napot a ref. keresztyének térítésére használják fel? Pontosan megmondani nem tudom, de valamelyik fővárosi ref. templomban a pad alatt nyujtogatták ref. keresztyéneknek vallásos irataikat, hogy abból necsak épüljenek, hanem annak hatása alatt „találják meg az igazi utat.“ Ezt csinálják az adventisták, metodisták stb., akikkel „közös alapon“ nekünk ref. keresztyéneknek dolgoznunk kell, már ha egyébért nem, de az Evangelical Alliance elképzelése szerint. Hátha azok a közös találkozások nem ábrándítják ki a mi testvéreinket az ilyen vegyes összejövetelekből, akkor csak „épüljenek egymás hite által“, de lesznek még a budapesti gyülekezetekben olyan ref. keresztyének és vidéken is, akik látják ezt a lehetetlenséget és óvakodnak minden olyan egyesüléstől, amelyikből anyaszentegyházunknak csak kára lehet.

Azután ott van az *oxfordi mozgalom.* Sok mindent lehet hallani róla. Hála Istennek, most már mind ritkábban. Nagyon sok ref. keresztyént megfogott. Egyik-másik azzal fedte a mozgalomhoz való csatlakozását, hogy őszinte keresztyének vannak benne és azoknak bűnbevallása ragadta meg őket. Hát a magyar református egyház nem mindig az őszinteségre nevelte a tagjait? Hát kell-e nyíltabb ember a magyar református lélekénél, aki valóban tiszta evangéliumi életet él? Nem szeretnék abba a hibába esni, hogy a magyar ref. keresztyéneket minden hiba és tévedés alól mentesítsem, de minden elbizakodottság nélkül merem, vagy merhetem mondani, hogy e hazában is lehetnek az Idvezítőnek olyan alázatos és őszinte követői, mint amilyen az az amerikai luth. lelkész, aki az oxfordi mozgalmat megindította. Azután azt is mondták egyesek, hogy azért lettek oxfordistákká, hogy az értelmiséget visszahozzák az egyházi életbe. Ez a legszörnyűbb naivitás, mert azoknak nagy részével (föltétlen tisztelet a kivételnek), nem nagyon bir boldogulni halandó ember. Azok már nem járnak templomba, nem élnek úri szent vacsorával, semmiféle gyülekezeti életet el nem ismernek, hanem csak a house-partyt, (engedelmet kérek, ha nem jól írom), ahol vezettetés van. Legyen szabad azt is megírnom, hogy ez a mozgalom, amely szintén száműzte a felekezeti jelleget és senkitől nem kérdezi, hogy melyik religióhoz tartozik, olyan szörnyű félszegségeket ter-

mel, hogy azokkal egyszer majd külön foglalkoznunk kell. Hónapokkal ezelőtt egy fiatal oxfordista ismerősöm, aki még hozzá eléggé ismert nevű lelkipásztor is, úgy hívogatott engem egy housepartyra, hogy egyenesen megdöbbentem. „Jöjj el, ne kíméld magadat" — mondta lelkesen. Mikor látta, hogy nem tud velem boldogulni, ilyen hangnemben érvelt: „Sok mindent hallasz Döbrössy Lajostól, akinek egy beszédében több evangélium van, mint hires íróinknak összes köteteiben." Mondanom sem kell, hogy erre a szörnyű beszédre egy szavam sem lehetett, hanem egyszerűen otthagytam oxfordista atyámfiát, mert kijelentése lehetetlenné tette akkor a további beszélgetést, sőt még az ismeretségünket is meglazította. Hiszem, hogy minél kevesebbet találkozom vele mindaddig, amig az oxfordi ragályból teljesen ki nem gyógyul.

A harmadik pedig, akiről beszélni óhajtok *Stewart a labdarugó evangelista*. Sokat hallottam róla, de azt még mindig nem tudom, hogy van-e valami köze a ref. keresztyénséghez? Százával mentek hozzá a ref. keresztyének, de azt senkitől nem tudtam meg, hogy mit is beszélt hát? Mik voltak azok a nagy igazságok, amelyeket olyan prófétai erővel hirdetett? A többféle előadásból csak annyit szögezhetek le szerényen, hogy bizonyára azért tudott úgy hatni, mert idegen ember volt. Nem hinném, hogy valami nagy teológiai műveltsége lenne!? Azután az ilyen labdarugó evangelista, hányszor hirdetett ref. templomokban olyan elveket, amelyek a ref. keresztyénséggel ellentétben állanak. Nem tudom elhinni még látatlanban sem, hogy egy ifjú Timotheus atyánkfiának a hitbeli, vagy az értelmi szinvonalát felülmulná, mégis milyen becses!!

Meg kell védenünk egyházi életünket az ilyen idegenszerűségtől, vagy idegen emberektől, mert akkor a mi derék egyháztagjaink fognak elidegenülni tőlünk. Magyar református ember nem szokott a templomban nevetni, mintahogyan teszik azt külföldön, amikor vége van az Igehirdetésnek, akkor beszélgetnek, nevetnek, sőt még a kalapjukat is felteszik, úgy viselkednek épen, mintha már az utcán volnának. Magyar kálvinista ember beidegződött szokása az, hogy akkor is megilletődve lépi át a templom küszöbét, ha nem istentiszteletre megy. Él benne ez: „Szent e hely, legyenek szentek, kik e házban megjelentek." Jobban fel kell figyelni ezekre a nagyon komoly jelenségekre és harcolni kell ellene, mert egyházunk ellen van, mint a hitetlenség, klerikalizmus, és más többi veszedelem. Ápoljuk a külföldi atyafiakkal való összeköttetésünket, de csakis úgy, mintahogyan azt apáink tették, vegyük át azt, ami kovász lesz a magyar református egyházi életben, de semmiféle homályos, vagy kétesértékű szólamokért, ref. keresztyénségtől messze álló emberekért ne lelkesedjünk és ne engedjük, hogy félszeg viselkedésükkel az Isten igéjét józan és világos fejű magyar kálvinista népünk előtt nevetségessé tegyék.

Komjáthy Aladár.

Theol. internátusunk életéből.

Csendesnapi előadás.[1]

Félévkezdő előadásaimban talán tulságosan is erőteljesen nyilatkoztam az 5 éves theol. tanfolyam ellen, amilyen formában azt most tervezik.

Nagyobb félreértések kikerülése végett egy szempontot megismételek: a mai magyar viszonyok közt, amikor talán forradalmak peremén táncolunk s a robbanásig feszültek az ellentétek: nem az volna-e kivánatos, hogy a halálos végletek közt hánykódó magyar élet gyógyitására menjen ki minél előbb mindenki, aki missziót kapott, aki missziót érez. Küldetést nyert Istentől evangéliumi munkavégzésre. Mert a politikai és társadalmi orvosszerek nem mentenek meg a fenyegető veszélytől.

Tüzben égünk meg, ha ez a munka, szilárd alapokat fundálva, nem folyik, nem emel gátakat, von igazi gyepüt. Nem formál lelkeket.

Ilyen missziói lélek nyerésére és megszilárdítására, ha 4 év nem elegendő, 5 év sem lesz elég.

Tehát egy nagyon lényeges szempontból nem idő kérdéséről van szó, hanem alkalmas, készséges lélekről, szellemről, amelyik menteni, felrázni, megszabadítani, útba igazítani, irányitani, megváltani akar — annak az erejével, akinek: *teljes hatalom adatott mennyen és földön.*

Azok a megjegyzések, vélemény nyilvánítások és egyes gondolatok, amelyeket irásban beadtak az internátusi életről — most jobban meggyőznek, mint valaha, hogy ez a missziót-érző és munkátváró és tenni-akaró lélek itt a theológus ifjúságban megmozdult. S a legközvetlenebbül a maga élete formálásában, a jövő munkájára is előkészítőleg — érvényesülni akar.

Vak volna az, aki nem lát bajokat, hiányokat, fejletlenséget, stb. De mennyire örülni kell, hogy megjegyzéseik alapján a legtermékenyebb gondolatok megbeszélése merülhet fel.

Igy úgyszólván a végével — a következtetések levonásával kezdhetem meg előadásomat.

1. Uj felfedezésként derül ki a jelentésekből —, nevezzük röviden a 15. sz. irat diákszólásával: — a „mendurprobléma", a gimnáziumi tanulókkal való együttlakás. Milyen aggodalommal néztünk ez elé az új helyzet elé! Mennyi problémát látszott az felvetni és mennyi nehézséget mutatott.

A jelentések azt mutatják, hogy az internátusnak most ez a legérdekesebb oldala. A jelentések egész sora foglalkozik vele.

Nem az a lényeges, hogy mi milyen munkát szántunk az ifjúságnak és milyen feladatokat láttunk az ő számukra, hanem, hogy ők maguk, theológus ifjaink milyen feladatok megoldása körében élnek.

25. sz. „Nagyon jó, hogy diákszobába kerültem, mert én is tanultam tőlük. Tudom azt, hogy példaadásom, bármily kis mértékben, de hatással van rájuk, azért felelősségérzettel lakom közöttük."

[1] Kivánatosnak tartották egyszer már egy ilyen előadás közzétételét.

26. sz. „Én örülök, hogy diákszobában lehetek és jól érzem magamat közöttük. A félévi vakációban, mikor haza mentek, alig vártam már, hogy visszajöjjenek. Üres volt a szoba nélkülök. Az igaz, hogy diákjaim a jobb diákok közé tartoznak. Nagyon megkönnyíti a munkám az, hogy mindnyájan engedelmesek."

A 11. sz. „Megtanultam igazán szeretni a gimnazista diákot. De nemcsak szeretni, hanem felelősséget érezni irántok. A negyedévi intő óta egy teljesen szegénysorsú diákot ingyen tanítok. És egy jobb nebulót szintén."

Egy ilyen adatot nem győzünk eléggé dicsérettel kiemelni A pataki diáktestvériség legszebb tradicióinak a feleleventése ez. Lehetetlen, hogy a kicsinyek s gyámoltalanok ingyen felkarolása ne legyen itt otthonos.

Igaz, a jelentésekből a romantikus tulzás képe is feltárul. A 6. sz „Ugy látszik, mintha a gimnazistáknak a szabadban töltött idejük és a testnevelési órák sem lennének elegendők arra, hogy a testükben feszülő energiát levezethetnék. Talán sok a szilencium idejők. Sok bosszuságot kellett lenyelnem a folytonos dobogásuk miatt. Többször felnéztem hozzájuk és természetesen a szobafelügyelő nem lévén otthon, a legnagyobb rendetlenségben találtam őket. Az egyik a szekrény tetején hangosan kacagott, a másik feje fölé emelt székkel az asztal körül kergette a harmadikat s pokoli zajt csaptak." Sötét kép. Egy esetet általánosít. A megfestője se veszi fölöttébb komolyan. Hiszen azt mondja szinte egy lélekzetvétellel alább, hogy: legkellemesebb emlékei közé tartozik a gyermekek közt végzett foglalatossága. A gyermekek hamar megszeretik. Szivesen hallgatnak rá és kérik, hogy beszéljen még nekik, stb.

A 24. sz. irat szerzője szerint is: Még nem tanulták meg a hangtalan járást. Nyargalnak a lépcsőkön. „Néha azt hiszi az ember, hogy az egész emelet leszakad féktelen lendülettel lerohanó lábuk alatt."

Az 1. sz. irat is azt mondja, amikor éppen azt sorolja fel, hogy a félévben mely munkákat olvasott — „Most be kell fejeznem jelentésemet, mert a fölöttem levő szobában annyira ugrándoznak, hogy életveszélyes a szobában bennmaradni."

E két megfélemült léleknek a megvigasztalására, hadd olvassam fel Kölcsey Ferencnek egy epigrammáját, amelyet egykor a debreceni főiskola egyik deszkás-gerendás (1870 előtt) mennyezetére írt (később krétával ujra átírták):

„Tiszteletes vénség, agg boltozatidnak alatta
Megvallom. remegek; félve: nyakamba omolsz.
Hagyd el, — szóla az agg, nem igen van okod remegésre,
Vén nagyapád is már ellenem így panaszolt."

A mi költőnk is mondja:

„Nincsen az aggódásra elég ok, meg sohse rázza
Mendur-lábdobogás iskola ősfalait."

18. sz. szerint: Gimnáziumi tanulók közé kerülve, megváltozott az élete. A gyermekek jelenlétét jótékony korlátként érzi. Kis gyülekezetté igyekszik átformálni a szobát. Kedvesek és értékesek a szobaáhitatok. Sokszor a gyermekek imádkoznak. A problémáik érdekesek, megkapóak. Az önuralom és a szolgálattudat fejlődött benne.

A *28. sz.* azt vallja, hogy a theológusoknak igazán a „gimnáziumi tanulók közt a helye." Nekik már itt szolgálni kell. Az elméletet és gyakorlatot nem lehet elválasztani. Van ebben a szolgálatban szépség. Jó érzés azt látni, hogy a kis diák nem bukott el félévkor, amiben ha nem is sok, de egy kis részem nekem is volt.

A 20. sz A gyerekek közt látta be, hogy nem lehet erőszakoskodni s jóindulatú ráhatást, nevelői munkát kell végeznie. Igy foglalkozik pedagógiával és gyermeklélektannal.

És hadd fejezzem be ezt a kérdés kört a 19. sz. irat írójával, akinek ez a véleménye: „Aki lelkipásztori pályára készül és erre érez egy kis hivatottságot is magában, az lakjék legalább egy évig gimnazistákkal." Én ezt a gondolatot elfogadom. Illetékes helyen előterjesztem és megvalósítani segíteni fogom.

2. A folyosókon a jelentések többsége szerint szilencium időben is előfordulnak a beszélgetések, sőt a „világmegváltó megbeszélések" s általában panasz van, hogy a szilenciumi időben is alkalmatlankodnak, a látogatásokkal némelyek, zavarják a munkát. Ezennel kilátásba helyezzük a sanctiót azok ellen, akik a szilencium csendjét megszegik.

Segíteni fogok a 21. sz.-nak, aki azt írja, hogy ő magát „csendkereső"-nek nevezné. „Ezt keresem, mint valami mániákus, de ritkán csiphetem nyakon. Ez az ádáz mendurhad oly izgága, oly csendbojkottáló, annyira harciméntipus, hogy a csend mint valami elérhetetlen áll előttem. Szinte kedvem volna ódát írni a csendhez, de a rimek is elszáguldoznak tőlem. Itt sok dolog hadüzenet a a szelid és jámbor csöndnek. Igaz, a tiszteletes kollégák is sokszor elég tiszteletlenek a csend jogainak elismerésében.

Azért jóleső nyugodtsággal megyek mindig az „áhitat terembe", mert ott végre az imádkozás alatt végtelen isteni csönd hull a lelkemre s visz a kimondhatatlan csendbe, az Isten elé."

3. Az olajozott padló ellen általános az ellenszenv. Árt a cipőnek. Szennyezi a ruhát, különösen a fehérneműt stb. Valaki az indítványozza, hogy vállalják kéthetenként a szobák felsurolását.

Megkérdezem a tiszteletes theol. ifjúságot, nyilatkozzék: vállalják-e két hetenkint a súrolást?

(Rövid megbeszélés. Főérv a súrolás ellen, hogy nem szüntetheti meg a nagy port. Természetesen önként vállalt munkáról van szó.)

4. Amennyiben a zajt nagymértékben az idézi elő, hogy egyes szobákban a padló recseg, előjegyzem, szakemberekkel próbálom megvizsgáltatni a padlók recsegését és tőlük fogok véleményt kérni a baj kiküszöbölésére.

5. Indokoltnak látom azt az indítványt, hogy tanfolyamot kell nyitni a folyosón való rendes járás, ajtó nyitás és bezárás, mosdókban kagylók tisztántartásának elsajátítására, ismét igérem az ajtócsapkodás csökkentése ellen az ajtófélfák már megkezdett és kipróbált kibélelését.

A folyosóra pedig kiterítem a neszfogó, gondozott otthont jelentő, szép, nagy, hosszú álomszőnyeget, mivelhogy ez még egyelőre csak álom.

6. Ugyancsak feljegyzem és tárgyalás tárgyalás tárgyává tétetem azt a gondolatot, hogy amennyiben keresztülvihető: a szobák évente ne csak egyszer legyenek kimeszelve, hanem többször is a nagy ünnepi szünidők alatt. Nemcsak a tisztaság, hanem a fertőtlenítés szempontjából.

7. Minden lehetőt megteszek és végig tanácskoztatom, hogy hetenként egyszer a fürdés lehetővé legyen téve az I. emeleten is. (A II. emeleten megvan.)

8. Nem látszik semmi akadálya annak, hogy tízóraira tej és kifli kapható legyen.

Csak legyen kellő számú jelentkező és pontos fizető. Ez csak a kivitel dolga. Előbb is lehetett volna reá gondolni.

9. Arra is szakvéleményt kérek, hogy megvalósítható-e az u. n. állítható villany. Szemükre tekintettel kérik ezt némelyek.

10. Legfrappánsabb kívánság az, hogy évente néhányszor orvosi vizsgálat legyen. Az talán kivihetetlen, hogy minden hónapban egyszer, de 3 hónaponként indokoltnak látszik; évenként egyszer pedig elkerülhetetlennek. Természetesen sablontól mentesen. Törzslap nyitással.

11. Nagy rokonszenvvel fogadom azt a gondolatot, hogy a szép érzék fejlesztendő s így minden szobában legyen az asztalon — a szezonnak megfelelően — egy vázában virág. Kiegészíteném ezt azzal, hogy legyen önmaguk gondozta élő virág. (Eddig is volt több szobában.)

S valóban meg kell hallgatniok egy társukat, aki azt kívánja, hogy szeressék a szobájukat, amint ő is megszerette, és tegyék azt otthonná, kedvessé, barátságossá és családiassá. Még ha nem is úgy, mint náluk otthon. Mert akkor nyolcan kellene, hogy lakjanak együtt, de családias érzéssel.

Az aki „elegáncia"-t sürget, bizonyára megelégszik, hogy a szobákon a jóízlés nyomai ott legyenek.

S nem helyesebb úton jár-e az a társuk, aki a főiskola puritán szellemét akarja magába felvenni? Helyesen vetik fel némelyek a szobaversenyt.

12. Az aztán bizonyára nem elég, hogy egy néhány kívánja a durvaság. bántó neveletlenség, darabosság megszüntetését. Ez a belső életforma kialakítása felé vezet át. Figyelem, tapintat, előzékenység még a világ fiainál is előfordulnak, mennyivel inkább megérthetők egy theologusnál. S határozottan figyelem jele, hogy egy jelentés néhány centiméterrel hosszabb ágyat kiván egy velünk barátságos viszonyban levő nagyhatalom itt tanuló diákja, a mi kedves vendéghallgatónk számára, (Német diákunk, R. Müller, 190 cm magas) mert internátusunk nem helyesli a Prokrusztes módszerét, természetesen távoltartva azt a gondolatot, hogy ez azt is jelképezze, hogy az illető állam is itt politikailag is megvesse a lábát és az Ostraumban szabadon és otthonosan kinyújtózkodhassék.

13. Még soha nem derült ki a beadott iratokból annyira, mint most, hogy a belső élet kialakításában az ifjúság aktivitásának, cselekvő megmozdulásának ekkora nagy jelentősége van.

Az áhitatokat most már elengedhetetlenül szükségeseknek ítélik. Épülni vágynak. Nem a fungenst kezdik birálgatni. A szokás és sablon mögött felgyul az áhitat. Parancsot várnak sokan reggel az egész napra az Igében. Óhajtják a betanult formák mellőzését. A lélek őszinte és közvetlen életének megmozdulását. Sokan estére is kivánják a közös áhitattartást, még nem gondolják meg, amit mások tapasztaltak, hogy a csendes szobai áhitat és bibliaolvasás menynyire megszentelheti a szobát. Itt testvéri kapcsolatokat teremt. Ellenszenveket megszüntet; vitát, civódást lecsillapít, haragosokat kibékit. És utal a nagyobb közösséggel is testvéri kapcsolatok kötésére. A közösségi szellem is nő. Van panasz a törtetők, tanítványvadászok, működérvényezők ellen. De mennyi megértést is hangot talál még ezek védelmére is S bizonyára naiv a testvériségnek az a gondolata, hogy szobákat és emeleteket összeköt a hazulról kapott csomag, de jó jel, ha valaki azt mondhatja, hogy szivesség, baráti jóindulat itt elfeledtette vele a szülei háztól való elszakadást és bevonta a közösség meglátásának és szolgálalának gondolatába s vannak bibliás theologusuk hatására bibliás gimnazisták. És hadd fejezzem be előadásomat az utolsó ponttal.

14. Ha egyikük felfedezte, hogy más itt az internátusi élet, mint máshol és más a pataki theologus és a debreceni theológus és Patakon van 3 internátus, amelyek különböznek egymástól, hadd induljon el a II. félévi internátusi élet azzal az elhatározással, hogy mi mindent megteszünk egyenként, szobánként és összesen arra, hogy internátusunk e féléve lélekben, szellemben, belső életben — a testvérinternátusokat is imádságunkban Isten elé víve, az eddiginél is különb legyen — Istenünk kegyelméből megváltó Krisztusunk által.

Marton János.

Meghívó

közös lelkészi-tanári és tanítói konferenciára.

Tiszáninneni egyházkerületünk elnöksége és a sárospataki theol. akadémia tanári kara 1938. évi május hó 2—4 napjain Sárospatakon konferenciát rendez. A konferencia központi gondolata: A hit problémája.

Erre a konferenciára tiszáninneni egyházkerületünk lelkipásztorait, tanárait és tanítóit szeretettel meghívja a konferencia vezetősége.

A konferencia programja és időbeosztása:

I. nap d. e. 8—½9-ig: Mózes hite, bibliamagyarázat, végzi: Farkas István püspök.

½9—9-ig: A konferencia megnyitása, végzik: Farkas István püspök és dr. Mátyás Ernő theol. akad. igazgató.

9—10-ig: A hit bibilai szempontból. Előadó: dr. Mátyás Ernő, előadás után megbeszélés.

10—11-ig: A hit róm. kath. szempontból. Előadó: dr. Marton János. Előadás után megbeszélés.

D. u. 4—5-ig: A hit ref. szempontból. Előadó: dr. Nagy Barna, előadás után megbeszélés.

5—6-ig: A hit szektárius szempontból, előadó: Szabó Lajos, előadás után megbeszélés.

6—1/2 7-ig: Illyés hite. Bibliamagyarázat, végzi: dr. Zsiros József.

II. nap d. e. 8—1/2 9-ig: Péter hite, bibliamagyarázat, végzi: Szabó Dániel.

9—10-ig: A gyermek hite, előadó: Darányi Lajos. Első hozzászóló: Szathmáry Ferenc

10—11-ig: Az ifjúság hite, előadó: dr. Szabó Zoltán, első hozzászóló: Tárczy Árpád.

11—12-ig: A felnőtt ember hite, előadó: Gyülvészy István, első hozzászóló: Benke József.

D. u. 4—5-ig: A hit és tudás, előadó: Svingor Jenő, előadás után megbeszélés.

5—6-ig: A családvédelem, előadó: dr. Komjáthy Aladár, előadás után megbeszélés.

6—1/2 7-ig: Pál hite, bibliamagyarázat, végzi: Nádházy Bertalan.

III. nap d. e. 8—1/2 9-ig: János hite, bibliamagyarázat, végzi: dr. Ujszászy Kálmán.

9—10-ig: A személyes hit szerepe mai egyházi életünkben, előadó: dr. Enyedy Andor, első hozzászóló: Oláh István.

10—11-ig: A kölcsönös hitépítés szerepe mai egyházi életünkben, előadó: Kiss József, első hozzászóló: Várhelyi Lajos.

11—1/2 12-ig: Záróbeszéd, tartja: Farkasfalvi Farkas Géza egyházkerületi főgondnok és záróima, tartja: Janka Károly.

A főiskola vezetősége gondoskodik a főiskola, a Rákóczy-vár és a város nevezetességeinek a konferencia résztvevőinek való megmutatásáról, III. nap d. u. elutazás.

A konferencia résztvételi díja: 10 P., amely összegből 7·50 P étkezési díj, 2·50 P pedig jelentkezési díj. A teljes összeg a konferencián való megjelenés alkalmával egyszerre fizetendő. Felkérjük egyházkerületünk espereseit és belmissziói előadóit, hogy lelkipásztor, tanár és tanítótestvéreinknek a konferencián való részvételét szeretetteljes propagandájukkal mozdítsák elő. Jelentkezési határidő: április 1. Kedvezményes jegyek megszerzésére a tanfolyam vezetősége megteszi a szükséges lépéseket. A vonatok érkezését és indulását később közöljük. Szeretettel kérjük a konferenciára jelentkezőket, hogy lehetőleg még május 1-én estére biztosítsák érkezésüket, hogy a konferencia megnyitásán mindenki itt legyen. Pontos érkezését minden jelentkező testvérünk jelentse a konferencia vezetőségének. Tanárnők, tanítónők elszállásolásáról is gondoskodunk.

A konferencia rendezősége nevében:

Farkas István püspök. — *Dr. Mátyás Ernő* theol. akad. igazgató.

ORJO temetési segélyek.

A tiszáninneni egyházkerületben az elmult 1937. év folyamán, *lelkészek és lelkésznék* halála esetén az ORJO a következő temetési segélyeket folyósította: Demeter Bertalan Rakacaszend 100, Major Gyula Csobaj 100, Eötvös Ferencné Tiszaszederkény 300, Demeter Bertalan Rakacaszend 1000, (rizikó bizt.) Major Gyula Csobaj 1000 (rizikó bizt.) Összesen; 2500 pengő.

A pataki gimnáziumi tanulók győzelme.

Dr. Pintér Jenő, budapesti tankerületi kir. főigazgató, mint a magyar diákok nyelvvédő pályázatának versenybizottsági elnöke február közepén azt az örvendetes hírt közölte a gimnáziumi igazgatósággal, hogy „A magyar diák hivatása anyanyelvünk védelmében" című pályázaton az első díjat, 100 P-őt 422 középiskolai diákpályázó közül Király István, a sárospataki ref. gimnázium VII. osztályu tanulója nyerte el. Dicséretet kapott még iskolánk növendékei közül Vitkay Bertalan VI. o. tanuló. Tudósításunkat dr. Pintér Jenőnek a Magyarosan című nyelvművelő folyóirat legutóbbi számában „A magyar ifjúság nyelvvédő pályázata" címmel irott beszámolójából vett következő idézettel fejezzük be: „A magyar iskola méltán büszkélkedhetik neveltjeivel. A tanárokat elismerés illeti meg diákjainak szelleméért is, tudásáért is." Király István VII. o. tanuló a magyar nyelvből dr. Jakob Károly tanítványa.

HIREK

— **Tanügyi látogatás a sárospataki ref. gimnáziumban.** Csorba György egyházkerületi középiskolai tanügyi előadó febr. 22-én és 23-án végezte gimnáziumunkban tanügyi látogatásait. Tapasztalatairól a május hóban tartandó látogatása alkalmával fog beszámolni.

— **Csendes nap a sárospataki theol. akadémián.** Febr. 17-én csendes napot tartottak a sárospataki theol. akadémia tanárai és hallgatói. Szabó Zoltán a XXXII. zsoltár 1—6. verseinek magyarázatával állította a résztvevőket Isten igéje mértéke alá. Az internátusi életről Marton János internátusi igazgató adott elő. Dr. Zsiros József A prófétai lélek a lelkipásztori szolgálatban, dr. Nagy Barna A hit és a cselekedetek címen vezettek termékeny megbeszélést.

— **Komáromi János szoboralap javára** Baráth Imre 4 pengő összeget adott, amelyet köszönettel nyugtáz a főiskola igazgatósága.

Hassunk oda, hogy gyülekezeteink tagjai lépjenek be az

ORJO TEMETKEZÉSI CSOPORTBA,

különböző biztosításaikat pedig az összes Egyházkerületek szerződéses biztosítójánál, a

„Gazdák Biztosító Szövetkezeté"-nél eszközöljék.

— **Péntek Esték.** A legutóbbi Péntek Esték c. előadássorozatban Héthy Lajos gimn. tanár tartott előadást Shakespeare nagy tagédiái címmel. Előadása két részre oszlott. Az első részben tudományos felkészültséggel nyujtott bepillantást a nagy angol drámairó korába és tárgyalta azokat a körülményeket, melyek a vigjáték és történelmi darabok utját a nagy tragédiák irására téritették, míg előadása második részében Shakespeare nagy tragédiájának hőseit, azok lelki életét s rajtuk keresztül az örök emberi szenvedélyeket mutatta be. Shakespeare örökké időszerű voltát s nagyságát éppen az adja meg, hogy hősei életét a mindenkori ember örömei, szomorúságai, szenvedélyei mozgatják s a nagy költő épp a világot mozgató szenvedélyek kitünő rajzában remekelt. A jól sikerült előadást dr. Mátyás Ernő közigazgató nyitotta meg és zárta be.

— **A sátoraljaujhelyi lelkészválasztás** megindult. 3 lelkipásztort: Kovács József Noszvaj, Nagy Sándor Béla Bodrogkeresztur, Halász Károly Aszaló — bemutatkozó szolgálatra meghivtak.

— **Zempléni lelkésznék figyelmébe.** A Zempléni Lelkésznék Bibliaköre szokásos havi bibliaóráját március 1-én, kedden délelőtt tartja a pataki lelkészlakáson. Mindenkit szeretettel várnak.

— **Műsoros estet** rendezett Sárospatakon febr. 19-én a református nőegylet nagyon gazdag műsorral. Prológot mondott Boda Béláné. Schumann: Zongoraötösét játszották Sárospatak és a környék legjobb muzsikusai. Két szép énekszámmal szerepelt a képző énekkara. Dr. Makkai Sándor egyetemi tanár egy bájos elbeszélésével frenetikus hatást ért el. Novák Sándor verseiből Szabó Károlyné adott elő és Képes Géza eredeti költeményeiből olvasott fel néhányat. A művészi rész utolsó pontja volt: Magyarország: Élőkép, színes és friss jelenet.

HIVATALOS RÉSZ.

V. sz. Körlevél.

I. Az ORJÓ pártolása ügyében!

Csodálatos, az Istennek akarata a mi életünkben.

Évekkel ezelőtt, — szinte könyörögve kértem lelkipásztor testvéreimet, hogy havonként való 5 pengő félretétele által gyüjtsünk alapot családunk számára az eljöhető rossz napokra.

Akkor nem hallgattak meg Testvéreim. Sürgetésre sem értették meg sokan, hogy azzal a havonként félreteendő 5 pengővel, Isten kegyelméből nyerendő életidőnk esztendein át, valamit tudnánk gyüjteni árván maradható özvegyeink és gyermekeink számára. Nem értettek meg Testvéreim. Nagy hiba volt. Ha akkor meghallgatták volna kérő szavamat ma már a 230 lelkipásztor havi 5 pengőjéből — mint utána számítottam kb. 300.000 pengőnk volna egybegyüjtve. Mennyi jót tudtunk volna cselekedni ennek az összegnek okos felhasználásán és biztosításán keresztül? Elhallgattam az indítványommal – különösen akkor, amikor munkába állott az Országos Református Jóléti és Gazdasági Társulat temetkezési segély akciója. Temetkezési biztosítások létesítésével egy ügyes lelkipásztor nemcsak a maga házanépére gondol, hanem hívei között is propagandát csinál, mert látnia kell, hogy a mai nincstelen világban, sokszor még a halottak eltemettetésére sincs meg a szükséges anyagi fedezet.

Ujból kérem azért lelkipásztor testvéreimet, hogy úgy a maguk családja, mint a gyülekezeti tagok között — a temetkezési biztosítási intézmény terjesztése érdekében kövessenek el mindent, hogy minél többen jelentkezzenek új tagok gyanánt. Hiszen az ORJÓ vezetőségével kötött megállapodás szerint, ha a temetkezési biztosításra felvett tagok száma emelkedőben volna — emelkednék az elhalálozó ref. lelkészek igazolt hozzátartozóinak segélyezésére folyósítandó összeg is. Az a temetkezési biztosítás pedig, amelyik kb. évi 20 pengő ellenében, az elhunyt lelkész halála esetére 1000 pengőt juttat az özvegy és az árvák számára olyan jótétemény, amelyet nem tudok eléggé ajánlani lelkipásztor testvéreim figyelmébe. Remélem, hogy már minden egyes egyházmegye megcsinálta ezt a biztosítást. Közeli időkben még fáj a szívünk a rágondolásra is, hogy éppen az ifjabb lelkipásztorok seregéből mentek el egy páran sorainkból, akiknek a családja számára, hogy milyen kibeszélhetetlen áldás az évi 20 pengő ellenértékéül kifizetendő 1000 pengős biztosítási összeg, azt azt hiszem nem kell senki előtt sem magyaráznom.

Szeretettel kérem Lelkipásztor testvéreimet, tanító-testvéreinkkel és a presbitériummal egyetértésben kövessenek el mindent a ORJÓ-val való kapcsolatok kiépítése érdekében. Bizony nagy igazán mondja temetési énekünk: „Homlokunkra nincsen irva, mikor szállunk le a sirba.„ !..

II. Utóbbi időben, rendkivüli segélykérvényekkel annyira elhalmozzák lelkipásztor testvéreink a Kultuszminisztériumot, hogy előbb-utóbb az lesz a vége, hogy senki sem kap segítséget. Aki kapott a mult esztendőben, az ne kérjen újra. A miniszter úr már elrendelte rajtam keresztül, hogy 3 év után lehet csak kérni nagyon indokolt esetben segélyt. Éppen azért miniszteri rendeletre utasításom van figyelmeztetni lelkipásztor testvéreimet e miniszteri leirat betartására.

Miskolc, 1938. febr. 19. Atyafiúi szeretettel:

Farkas István
püspök

Meghívó.

194. sz./1937.

Az alsózempléni ref. egyházmegye közgyülésének alkotó tagjait tisztelettel meghivjuk a Sárospatakon, a főiskola tanácstermében folyó 1938. évi *április hó 6. napján* délelőtt fél 10 órakor tartandó rendkivüli közgyülésre.

A közgyülés tárgya: Esperes halálának bejelentése, megállapítása s az igy megüresedett esperesi tisztség betöltése iránti határozathozatal, továbbá a folyó évi március hó 25. napjáig az esperesi hivatalhoz beérkező közgyülési ügyek tárgyalása.

Budapest—Cigánd 1938. febr. hó 23.

Dr. gróf Bethlen Pál egyházm gondnok, v. elnök. *Janka Károly* esperes h. l. elnök.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatak, 1938.

XXXIII. évfolyam. 9. szám. Sárospatak, 1938 március 6.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Lenkey Gyula:* Miben akar az ifjúnak segíteni a lelkipásztor? — *Sz. Z.:* Kincs a szántóföldben. —*F. L.:* Sáfárkodás. — Missziói köri értekezletek. — Népmozgalmi, anyakönyvi, statisztikai adatok a miskolci ref. egyházban. — Hirek. — Szerkesztői üzenetek.

Miben akar az ifjúnak segiteni a lelkipásztor?

Kivonat a sárospataki népfőiskolán 1937 december 17-én tartott előadásból.

„Örvendezz a te ifjúságodban .... járj a te sziveidnek utaiban, és szemeidnek látásában. De megtudd, hogy téged mindezekért az Isten itéletre von."

A fiatalság csupa fény és napsugár, csupa tavasz és kezdő nyár. Ezért sokat is várnak tőle. Minden ifjú előtt nyitva áll az élet. Mikor megismeri az emberi önzést, a szivtelen gazságot, a féktelen irigységet, a kiméletlen nagyravágyást, ennek cselszövényeit, azután a közönyt, a lekicsinylést, a rágalmazást, — akkor bemocskolja lelkét, tisztasága megtörik, — s lesz zugolódó, gyülöletes roncs.

Ti mindnyájan földmüvelők vagytok. A gazdasági élet fejlődésének szempontjából a pásztor áll első helyen, s azután következik a földműves. Az pásztorál, nevel, gondot visel, segít, támogat, — őriz, — ez pedig munkába állítja a neveltet, hogy dolgozzon, és az elvetett mag többet és jobbat teremjen.

Minden földműves ifjú nem iskolázhat, bár közülök bőforrásként törnek elő a haladásnak, a nép kulturális jólétének zászlóvivői. Kellő iskoláztatás és nevelés mellett az állami élet egyik legértékesebb eleme. Ezt a nevelést végzi a sárospataki népfőiskola. Századokon át innen kapta a tudományt, az igét, és a legnagyobb értéket a szeretetet; hite, hazája, és az emberiség megtartása terén.

Ha hivatására ébred a magyar ref. ifjú, elhagyatott falvakban és távoli tanyákon, — ki akar segíteni? A falukutató? Ki üzletnek használja és gyarmatának minősíti, úgy szellemi mint anyagi oldalról. Nem. Főként a lelkipásztor! Mert ő van legközelebb hozzá. Ki azért állt az őrhelyére, hogy te lásd meg és fordulj hozzá teljes bizalommal, — égető szükségeidben, nagy kérdéseidben, de mindenek felett szived-lelked tisztaságának nevelésében, mert abból indul ki minden élet. A pásztornak, ki nem béres, az a hivatása, hogy titeket pásztorálva, neveljen, — és az anyaszentegyházunk, a társadalom és a nemzet javára, — a jól nevelt — testben és lélekben egészséges ifjút munkába állítsa, hogy jobb jövöt termeljen.

Ezért tűztem ki életem feladatává azt az igét, hogy másoknak szolgálva égetem el életem, de az Isten szine előtt. (Aliis serviendo consumor!) S hogy szolgálhassak, nem szünök meg önmüvelésel, az emberi élet mindenféle nagy és kis kérdéseiben gyakorolni magam, hogy alkalmas legyek a szolgálatra.

Miben akarok segíteni? Abban, hogy ifjúi szivetek inkább a jót, mint a rosszat akarja. Hogy tiszta fejjel láss az életben, józan életet éljetek velem együtt. Mindenben hitedet vidd győzelemre, s református eszményeidet semmiért fel ne áldozd. Ref. gondolatoktól áradó könyvet olvass és olvastass. Segíteni akarok minden bajban, búban, gazdasági és a létérti küzdelmekben, tanításommal és vigasztalásommal, mely nem a megnyugvás, hanem az élni akarás nemes küzdelme. Gyülöletre soha, de szeretetre kivántam és kivánom nevelni az ifjúságot. Pedig sokszor megszomorítottak már a legjobbakban való csalódásaim. Azért akarok segíteni abban, hogy az állati ösztönöket szelidítsék, a hibákat megértő lélekkel javítsák. S ha néha szigorral, mint a jó pásztor a tilosban járó bárányka lábát is eltöri, hogy megjavitsa, — figyelmeztető vagy feddő szavaim ne távolítsanak el, — hanem még nagyobb bizalommal közeledjetek a pásztorhoz, ki életét adja a juhaiért. Mert fontos az, hogy a juhoknak, tiszta és fényes gyapjujok és zsiros husok legyen. Ez azonban csak a bizalmon épülhet fel, mely közel hozza egymáshoz a pásztort és a nyájat. Azok megismerik hangját és rábizzák életüket.

Segíteni akarok a családi élet megválasztásánál is, hogy otthonotok legyen, hová mindenkor örömmel térhetsz be. Csak a közös hit tesz itt is boldoggá. A család tisztasága, házi áldás, hosszú élet. Légy bizalommal nagy kérdéseid között, pásztorod legjobban örül, ha házasságod sikerül. Őrizd egészséged.

Segíteni akarok a hazaszeretetnél, mely ne szalmaláng, hanem a röghöz kötöttségből kifejlődő nyelvi öntudat legyen, hogy a hit és haza egygyé forrva — megértsük, hogy Isten nekünk csak egy hazát adott és azt meg kell tartanunk.

Ennek a tiszta, boldog életnek elérése azon múlik, bizalommal fordulsz-é pásztorodhoz, megérted-é, hogy mi reformátusok oly kevesen vagyunk, hogy mi átlagemberek nem maradhatunk, nekünk felül kell emelkedni, mert csak így lehetünk győztesek.

Ezek a főtételek, — segíteni akarok mindenben és mindenkor, hogy híveim ifjúságából — becsületes, megelégedett emberek, — önfeláldozó szülők, lelkes hazafiak, s mindenekfelett hitben gazdag, jólelkű emberek legyenek. Mint községi vezetők, szövetkezeti és gyülekezeti vezetők, mindenkor megállják helyöket és becsületére váljanak ref. egyházunknak.

Kétféle ifjúság van, könnyű és súlyos, gyémánt és szén, — az anyag egy, csak az egyik magába veszi a fényt és sokszorozva löveli ki, míg a másik elnyeli. Legyetek ti fénypontjai falvaitoknak, s a sok értékes előadásokra és életkérdéseitekre felvilágosítást, tanácsot, mindenkor lelkipásztorotoktól kérjétek ki. Néma gyermeknek az anyja sem érti a szavát. Ne mulasszátok el — bizalommal keressétek az együttmunkálkodást, mert az élet folyam, mely vissza nem tér, — Isten ítéletre von. Teremtsetek életetek által ifjú barátaitok között egy új lelkiséget, melyet innen az Alma Mater falai közül visztek magatokkal. Vegyétek komolyan ittléteteket, tanulástokat, felkészülésteket, — mert most már titeket is küld, hogy harcoljatok és küzdjetek a ref. magyar nép boldogságáért. Bízzatok lelkipásztoraitokban, kik mások szolgálatában égnek el, kik segíteni akarnak abban, hogy — ifjúságotokat senki soha meg ne útálja.

Lenkey Gyula
ref. lelkész.

IGEHIRDETÉS.

I. Kincs a szántóföldben.

Alapige: Mt. 13: 44.

A napokban Szeged környékén földmunkások hunsirokat találtak, melyekben páratlan értékű maradványokat ismertek fel a tudósok. Az ujságok azt is megírták, hogy egy munkásnak a kezéből alig tudtak kiszedni egy kétezeréves lándzsát, aki abból mindenkép vésőt akart csinálni.

Urunk szerint a mennyeknek országa páratlan, mindenekfelett való, de rejtett kincs. (Főtétel.)

I. Meg kell találni, II. meg kell szerezni és III. helyesen felhasználni.

A *megtalálás* elsősorban nem tőlünk és nem a véletlentől, hanem Istentől függ. Mindazok, akik lelkük üdvösségét megtalálták, bizonyságot tesznek arról, hogy Isten keze vezette őket. A *kegyelem* órája volt, hogy Őt az Ő Fiában megtalálták s benne életük megváltóját felismerték. Életük legáldottabb órája volt ez. Megtalálták a mennyeknek országát, mert a mennyeknek országa megtalálta őket.

II. *Meg is kell szerezni* a kincset. Ez a kincs az egész életet megváltoztatja. A megtaláló mindenét amije addig volt, eladja, hogy ezt birtokolhassa. Itt is ez történik. Ime a tanítványok mindent odahagynak, hogy Krisztust követhessék. Tőlünk talán nem kívánja Isten, hogy családot, foglalkozást odahagyjunk, de azt igen, hogy hagyjuk el vétkeinket, a sátánnal való barátkozásunkat és adjuk oda néki egészen szivünket.

III. A *felhasználás* is komoly kérdés. Némelyeket a hirtelen meggazdagodás könnyelmüvé, pazarlóvá, majd ismét kolduszszegénnyé tesz. Életünk tartalmává kell, hogy legyen, amit Istentől kincsképen kaptunk.

Tapasztaltál-e már mindebből valamit? Ha nem, akkor még *előtte* vagy életed legnagyobb leletének. Keresel, ásol utána egyáltalában? Vagy tétlenül, lelked mozdulása nélkül ülsz most is templomi székedben — a mesgye szélén? *Sz. Z.*

II. Sáfárkodás.

II. Tim. 1: 14.

Főtétel: Istentől kapott kincsek forognak az ember kezén.

I. Aminek értékét nem ösmerjük, nem is becsüljük.

II. A keresztyén ember kezén forgó kincsek.

III. Értékeink megőrzése.

Zárótétel: Kérjük Isten Szentlelkét a reánk bizott kincsek megőrzéséhez.

I. Gyermekek, akik nincsenek tisztában a tárgyak értékével, teszik azt, hogy órát, vagy más értéktárgyat, padlón, vagy az út porában huzgálnak. Többre becsülnek sokszor egy górószárat, hinta lovat, kincset érő dolgoknál. stb.

II. Felnőtt ember, sőt keresztyén ember is ilyen könnyelmüen játszik, vagy nem törődik olyan dolgokkal sokszor, amik egész életére, sőt üdvösségére is jelentőséggel bírnak. Porba, szennybe, közönybe, megvetésbe huzgálják testüket, lelküket. Nézzük a kezükön forgó kincsek között: az Evangéliumot, Sákramentumokat, hitünket. Hogy sikkadnak el kezeink között. Kincsek, amiket Isten bizott reánk. stb.

III. Ezeket az értékeket nem bizhatom másra. Senki nem őrizheti helyettem, mert nekem is jutott azokból és énreám is vonatkoznak. A megőrzés első módja, hogy ez értékeket ösmerjem fel. Szeressem. Kérjem aztán Isten Szentlelkét, mert a magam ereje kevés hozzá, hogy megőrizhessem.

Ne szünjünk meg, mindennapi sáfárkodásunkhoz, segítségül kérni Isten Szentlelkét. *F. L.*

Missziói köri értekezletek.

A felsőborsodi egyházmegye vámosi köre a kör minden egyházközségében (1937 dec. 3-án Boldván, 14-én Sajóvámos—Sajósenyén, 1938 január 18-án Zilizen, 25-én Hangács—Nyomáron, febr. 3-án Sajóecsegen, 15-én Sajóbábonyban) megtartotta a maga ifjúsági és leányegyesületi összejöveteléből, vallásos estélyéből, lelkipásztorok tanítók egymásközötti bibliai eszmecseréjéből, megbe-

széléséből álló értekezletét. Az ifjúsági és leányegyesületi összejövetelen bibliai eszmecserét vezettek: 2—2 alkalommal Kövér Pál zilizi lelkész, köri elnök, Kazay József, boldvai s. lelkész, 1—1 alkalommal Felméry Albert sajóbábonyi-, Kőrössy István boldvai lelkész, Tóth Miklós sajóecsegi s. lelkész, 4 izben előadást tartott Országh László sajóvámosi tanító (Hogyan ne szórakozzon és hogyan szórakozzon az ifjúság?). A lelkészek és tanítók egymás közötti bibliai eszmecseréjét vezették: Kazay József és Kövér Pál. A vallásos estéken bibliát magyaráztak: 4 esetben Mikola István hangács—nyomári lelkész, 2 esetben Kövér Pál, 1—1 esetben Lőkös Sándor sajóecsegi lelkész és Kazay József. Előadásokat tartottak: 5-ször Kőrössy István (Keresztelő János. Családlátogató körúton. Őseink templomszeretete, A mi templom szeretetünk), 4-szer Várady József sajóvámosi lelkész (Hitébresztés. Északi fény. Nők az egyházi munkában), 3—3-szor Felméry Albert (A szeretet. A kovász. Önvizsgálat), Lőkös Sándor (Külsőség vagy lélek? A káromkodás. A megértés), 2-szer Kövér Pál (Ne ölj! A jó kertész), 1-szer Mikola István (Hova fejlődik a világ?). Közreműködtek a helybeli tanítók által vezetett énekkarok. Voltak énekszólók, szavalatok is. Isten tegye áldottá s mindenütt megvalósulóvá ezt a magvető munkát.

Népmozgalmi, anyakönyvi, statisztikai adatok a miskolci református egyházban.

I.

Született és megkereszteltetett: 435 (Tavaly: 415). Ebből 226 fi és 209 nő. Törvényes: 191 fi és 163 nő, összesen 374. Törvénytelen: 35 fi és és 26 nő, összesen 61. A 435 újszülött közül levonásba vétetik az Erzsébet kórházban született, vidékről benntartózkodó anyák 56 gyermeke. A miskolci gyülekezet születés általi szaporodása tehát 379 lélek.

II.

Konfirmáltatott 449 lélek (Tavaly: 396). Ebből 228 fi és 221 nő. Életkor szerint: gyermek fi 205, nő 199, felnőtt fi 23, nő 22.

III.

Házasságra lépett összesen 272 pár. Ebből egyházi megáldásban részesült önkéntes jelentkezés és megkeresés utján 222 pár. Ebből 92 pár tiszta ref. pár (Tavaly 78). 81 pár reverzálist javunkra kötött vegyes pár, 34 reverzális nélkül esküdött róm. kat. vegyespár, 9 pár reverzális javunkra kötött gör. kat. vegyespár, 2 pár reverzális nélkül esküdött gör. kat. vegyes pár, 3 pár evangélikus vegyes pár. 1 pár reverzálist javunkra kötött unitárius vegyes pár, 1 pár reverzálist javunkra kötött izraelita vegyes pár. Egyházi megáldásban nem részesült s ez elől mereven elzárkózott 42 pár, akiknek legnagyobb része az újabb évvégi felkeresések és meglátogatások alkalmával már felbontotta házassági kötelékét. Evangélikus templomban esküdött 8 evangélikus vegyes pár.

Egyházunk javára megegyezés köttetett 94 esetben (Tavaly 85). Ezek közül 83 róm. kat., 9 gör. kat., 1 unitárius és egy izraelita részről köttetett.

Egyházunk kárára megegyezés köttetett 45 esetben (Tavaly 55). Ezek közül 44 a róm. kat. egyház és 10 a gör. kat. egyház javára köttetett. A 45 megegyezés közül 27-t református férfi és 18-t református lány kötött. Az egyházunk javára és kárára kötött megegyezések különbsége tehát 49, egyházunk javára. (Tavaly 30, tehát 19-el több.)

IV.

Egyházunk kebelébe áttért 51 lélek (Tavaly 33). Ezek közül 20 fi és 31 nő. Felekezetek szerinti megoszlás: róm. kat.-ból: 35, görög kat.-ból: 4, evangélikusból: 1 és izr.-ból 11 lélek tért át.

V.

Egyházunk kebeléből kitért: 37 lélek. (Tavaly 32.) Ebből 9 fi és 28 nő. Felekezetek szerinti megoszlás: Róm. katolikussá lett: 31, gör. katolikussá: 4, evangélikussá: 1 és görög keletivé: 1.

Az áttértek és kitértek közötti különbség tehát 14 lélek egyházunk javára.

Meghaltak és eltemettettek száma 338 (Tavaly 297). Ezek közül 184 fi és 154 nő, Ebből a számból levonásba jön az Erzsébet kórházban elhalálozott vidéki betegek száma, amely 41 fi és 30 nő, összesen tehát 71 lélek. Igy a miskolci gyülekezet elhalálozott tagjainak a száma: 143 fi, 124 nő, összesen: 267 lélek. (Tavaly 246.)

A gyülekezet jelenlegi lélekszáma kb. 18.548.

Urvacsorával élt összesen 10 133 lélek.

HIREK

— **Vendégelőadások a sárospataki theol. akadémián.** Február hó 19-én *Svingor Jenő* radostyáni lelkipásztor, egyházkerületi belmissziói előadó *Az evangélizációról*, február hó 26-án pedig *dr. Szabó Aladár* gödöllői lelkipásztor *Az irattérjesztésről* tartottak igen érdekes előadást a theol. ifjúság előtt. Dr. Szabó Aladár február 27-én igehirdetői szolgálatot is végzett a főiskolai imateremben nagy bizonyságtevő erővel.

— **A Magyarság** c. budapesti lap volt szerkesztője, a kiváló író és hű öreg pataki diák *Komáromi* János emlékének ápolására Budapesten a református theológia dísztermében irodalmi estét rendez.

Hassunk oda, hogy gyülekezeteink tagjai lépjenek be az

ORJÓ TEMETKEZÉSI CSOPORTBA,

különböző biztosításaikat pedig az összes Egyházkerületek szerződéses biztosítójánál, a

„Gazdák Biztosító Szövetkezeté"-nél eszközöljék.

— **Az egyetemes tanügyi bizottság** március hó 16-án fog ülést tartani Budapesten. Tárgysorozatán ott szerepel a theol. tanfolyam öt évre emelésének terve is.

— **Vitéz Nyitray Károly** szép nekrológot írt b. e. Kiss Ernő esperesről a *Tanítók Lapjába*. Meleg szavakkal rajzolta meg a megboldogult viszonyát a tanítói karhoz.

— **A sárospataki főiskolai relief alkotások** létesítése során a f. iskolai évben a *Bujdosó pataki diákok* c. relief megvalósítása van programmon. Erre a főiskola három művészt kért fel pályázatra, névszerint Dabóczi Mihályt, Vitéz Szabados Bélát és Szűcs Istvánt. A pályázatok már be is érkeztek és rövidesen sor kerül azok elbirálására.

— **Niemann Fr. J.,** a mainzi pedagógiai intézet nyugalmazott igazgatója, aki már több mint két hónapja főiskolánk vendége és lelkes vezetője a theológián, tanítóképzőintézetben és gimnáziumban rendezett németnyelvű tanfolyamoknak, március 20-án *dalbemutató délutánt* fog tartani. Ez alkalommal fogják előadni a tanfolyamok hallgatói azokat a kedves dalokat, amelyeket Niemann úrtól tanultak.

— **Módszeres értekezlet** volt február 28-án a sárospataki ref. főgimnáziumban, melyen Szabó Gyula angol. int. igazgató beszámolt angliai tanulmányútján tett iskolai tapasztalatairól. A beszámoló nagy tanulmánynak csak egy részét olvasta fel, a másik részét élőszóval vázolta, rámutatván a magyar és angol középiskolák közti különbségre is. Az előadásért az igazgató köszönetet mondott.

— **Martin Miklós** szerencsi hitoktató segédlelkész lett püspöki kinevezés folytán a bodrogközi missziói lelkész, *Szabó Lajos* utóda, aki annyi rátermettséggel, eredeti módon, egész szívvel és nagy lelkesedéssel töltötte be azt a missziói munkát. Kisérje áldás az utód pásztori tevékenységét.

— **A nemzet életérdeke, a keresztyén állam törvényhozási joga és a felekezeti szempont** nagyon világosan nyilatkozik meg abban a jegyzetben, melyet *Bangha Béla* helyezett el a lap aljára abban a cikkében, amelyet újra a keresztény unióról írt (Magyar Szemle, XXXI. k. 299. l.), mondva a reverzálisüggyel kapcsolatban: „Ezeknek a kérdéseknek unió nélkül való megoldhatatlanságára vall az az egyesek által újabban felvetett indítvány is, hogy az államhatalmat magát kellene felszólítani: ne ismerjenek el érvényesnek semmiféle reverzálist, hanem hajtsa keresztül a maga erejével a vegyesházasságokban a „nem nemet követ" elvét. Eltekintve attól, hogy ha akadna is kormány, amely erre vállalkoznék, célt nem érne vele, legfőlebb kulturharcot provokálna, mert a „nem nemet követ" elvét a katolikus Egyház dogmatikai okokból sohasem fogadhatná el: ez az elgondolás azért is aggodalomkeltő volna, mert a totalitárius államhajlandóságok korában, — melynek például Németországban a protestáns egyházakon éppoly súlyos sebeket ütnek, mint a katolicizmuson — juttatna az államnak veszedelmes beavatkozásra alkalmat a lelkiismereti terület felé." Tehát mindegy, hogy a magyar nemzeti lelket széttépi a reverzális harc, az a fő, hogy egy egyházi szempont épen maradjon. Mindegy, hogy a magyar nemzeti állam fejedelmi módon támogat egyes egyházakat, ha ez az állam a ker. egyházak közt a külső viszonyt jogilag akarja szabályozni, már kong a harang, hogy „veszedelmes beavatkozás" történhet a „lelkiismereti" ügybe. Nagy mumus az állam. De olyan jó mumus, mint a mienk, a magyar, főleg bizonyos egyházak iránt — még nincs egy a világon.

— **Gyermekünnepély.** A gelei egyház iskolás növendékei febr. 20-án hazafias gyermekünnepélyt tartottak. Nagy Sándor lelkipásztornak: „A babiloni fogság" c. bibliai versesművét 85 növendék adta elő. A hallgatóságra mély hatást tett a zsoltárokkal és hazafias énekekkel átszőtt előadás.

— **Teaestélyek Zilizen.** 1937 december 31-én és 1938 február 27-én a ref ifjúsági és leányegyesület a négyszólamú férfiénekkar segítségével rendezett teaestélyeken komoly és víg, irodalmi értékű, építő hatású műsoros számokat mutatott be. Klasszikus és modern írók kisebb szindarabjai, nagyobb szinművek egyes jelenetei, dialogok, monológok, szavalatok, szóló énekek, énekkari darabok, beszéd hangzottak el. Voltak társas játékok is. A tiszta jövedelem részben a hejőpapi árvaház, részben a beszerzendő templomi lámpák javára szolgál. A gyülekezet érdeklődése olyan nagy, hogy a gyermekek részére az évek óta működő vasárnapi iskola keretében teadélután rendezése határoztatott el.

— **Kálvin János Társaság kiadványai** címen több értékes füzet jelent meg. 1. sz. dr. Sebestyén Jenő: Mit akar a Kálvin János társaság? 2. sz. dr. Sebestyén Jenő: Isten szolgája Kálvin János. 3. sz. dr. Csekey Sándor: A református vasárnapi iskola. 4. sz. dr. Sebestyén Jenő: A református theologia jövője. 5. sz. Zugor István: Az egyházak és egyházi tisztviselők közadói. 6. sz. dr. Sebestyén Jenő: Az eucharisztia és az eucharisztikus kongresszusok református szempontból. A füzetek valamennyie figyelemre méltó. Most a 6. számút emeljük ki, amelyet valóban minden művelt magyar református embernek olvasnia kellene. Dr. Sebestyén Jenő olyan biztos vonalvezetéssel mutatja fel a róm. kath. és református úrvacsorai felfogás lényegét és különbözőségét és olyan, minden felekezeti érzékenységet elkerülő módon adja elő a tiszta ref. tanítást, hogy erről csak a legnagyobb elismeréssel lehet megemlékezni. A 6. sz. füzet ára 20 fillér.

Szerkesztői üzenetek. **Sz. I. B.** Meleghangú írás. Sajnos, elkésett. — **B. J. H-i.** Abban megegyezhetünk, hogy a Sp. Ref. Lapokban nem csak egy irányzathoz tartozó cikk jelenhet meg; továbbá, hogy a cikkek tartalmáért a felelősséget a cikkírók viselik s a szerkesztőnek nem kötelessége folyton megcsillagozni azokat a nyilatkozatokat, amelyekkel esetleg nem ért egyet. Az u. n. hivatalos jelleg meg kétségtelenül arra kötelez, hogy a *református gondolkozásmód* érdekében írt cikkeknek első sorban helyet adjunk.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatak, 1938.

XXXIII. évfolyam. 10. szám. Sárospatak, 1938 március 13.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Svingor Jenő:* Az evangélizáció kérdéséhez. — *M. J.:* Uj relief. — *Harsányi László:* Irodalom· Határokon túlról. — Hirek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Az evangélizáció kérdéséhez.

Febr. 12-én közel másfélórás előadást tartottam a sárospataki theol. ifjúság előtt az evangélizációról. A témát magam választottam és szükségesnek látom ennek az előadásnak legalább rövid vázlatát nyilvánosság elé vinni.

Az evangélizáció, mint valami törvénytelen gyermek, sokszor még lelkészek részéről is mostoha elbánásban részesül. Maga a gyermek alig pár esztendős.[1] Egy szövetség áll a háta mögött: Az evangélizáció barátainak társasága, melynek tagjai sorába én is oda tartozom teljes szivemmel.[2]

Mi az evangélizáció? Erre már nem könnyű megfelelni. A közel multban egy kedves barátom, egyházkerületünk egyik legkiválóbb lelkésze, félig tréfásan azt mondta, hogy a belmiszió elvesztette hatását; valami újat találjak ki, mint kerületi előadó. Példákat is hozott fel a saját pásztori munkájából. Én erre azt mondtam: ez az új már utban is van és ez az evangélizáció. Viszont egy másik kedves barátom úgy kritizált meg engem, hogy én az Isten országáról meglepő tárgyismerettel szoktam beszélni, holott mind a mai napig csak a küszöbéhez jutottam. Fájdalmas, velőkig ható kritika, de kénytelen voltam elfogadni. Ugyanekkor azt is megláttam, hogy nem csak én vagyok ezzel igy, hanem a lelkésztársaim is sokan, sőt ami még szomorúbb: a magyar ref. egyház gyülekezeteinek nagy száma. A küszöbön állunk, de az utolsó lépést nem birjuk megtenni. Az a lendület, ami erre a lépésre késztet bennünket, az evangélizáció. Fölkavarja a mozdulatlan vizet; háborgást támaszt a legkeményebb lélekben is. Életet hoz a halál dermesztő birodalmába. Husz éve vagyok pásztora egy kis gyülekezetnek. Valami lelki élet volt itt, az kétségtelen, de ekkora lelki éhséget, mint amit nálunk négy napos evangélizáció támasztott, scha életemben nem láttam. Áll ez a saját szivemre is; ma olyan nekem, mintha most kezdeném elülről, az első szerelem lázas hevületével, az egész szent szolgálatot. Pedig az evangélizátor nem volt varázsló. A legegyszerűbb eszközökkel dolgozott: az igehirdetés ősegyszerű eszközeivel.

Ugy gondolom, hogy az evangélizációt két textusból kiindulva lehet legjobban megérteni és megmagyarázni. Egyik a lényegére mutat. „Mimódon menekedünk meg mi, ha nem törödünk ily nagy idvességgel?" Zsid. II. 3. Mi az a veszély, amitól menekülni kell? Csak ki kell nyitni a szemünket és szétnézni magunk körül. Gondoljunk arra a református fiatalemberre, akit Szegeden anyagyilkosságért kivégeztek s aki lelkipásztorának megköszönte a siralomházi szolgálatát. Hány szív megy tönkre naponként sőt percenként, mert nincs aki emlékeztesse az idvességre. És ami még borzasztóbb: ez a tönkremenetel örökre szól, de nem megsemmisülés, hanem örök gyötrelem. Testi szenvedés, egy átfinomult, elváltozott test örök szenvedése, mint az amputált láb ideg és agyfájdalma. Lelki szenvedés, mert pl. soha nem juthatunk feltámadott s idvezült kedveseinkhez, pedig már itt a földön pokolbeli szenvedéseket okozott az elvesztésük. És ott örökre elveszítjük Istent, mint ahogy a beomlott tárnában elfogy a levegő. Az evangélizáció erre figyelmeztet mindenkit félreérthetetlen nyomatékkal és rettentő tárgyilagossággal.

Másik textus az evangélizáció eredményét öleli föl. Máté XXI. 31. „A vámszedők és a parázna nők megelőznek titeket az Isten országában." Minden társadalomban van egy tiszteletre méltó rend, egy fenntartó osztály. Ezt sértette meg Jézus a fenti igével ott a templom tornácában. Dehát az evangélium nem csak valláserkölcsi tan vagy világnézet. Nem is akar csupán erkölcsnevelő intézmény lenni. Jézus nem csak tanító, hanem ennél sokkal több, megváltó: bünösök Megváltója! S amíg te igaznak tartod magad, nem tudsz Vele mit kezdeni, ő sem veled. Van emberem, aki teljesen elrontott élet volt, minden bűnön átesve és ma a legjobb munkatársam minden gyülekezeti munkámban. Van asszony, akit a férfiak egész se-

[1] Ugy érti illusztris cikkírónk, hogy t. i. az az evangélizációs mozgalom pár esztendős, amelyről ő beszél; s ez bizonyára a pár ezer esztendős evangélizációnak egyik mostani, legújabb hulláma. *Szerk.*

[2] Kár, hogy bővebben nem hallunk erről a társaságról. A sárospataki előadás ezen a ponton nem volt ily szükszavú. *Szerk.*

rege mondott magáénak, de ma a legalázatosabb s talán leghívebb lélek a bibliakörben. És egész sereg lelket sorolhatnék fel. Jézus a bünösöket jött megváltani, s téged is. Az evangélizáció erre az eredményre dolgozik.

Azt persze nem hallgathatom el, hogy vannak veszedelmei az evangélizációnak, legalább is egy mindenesetre. Óriási éhséget támaszt és ha a pásztor hite kevés vagy gyönge, nem bírja kielégíteni ezt az éhséget. Ilyenkor az evangélizáció a szekták szállascsinálója. És vannak akadályai. Ilyenek mi magunk is lehetünk: a lelkészek. Ha nem merjük vállalni, hogy valaki a gyülekezetünkben idvességről, megtérésről beszéljen, mert mi magunk esetleg messze vagyunk ezektől a dolgoktól. Ha a küszöbön álló, az ajtón dörömbölő magyar ébredésnek utjába fekszik a mi megtérni nem akaró szivünk. Fiatal barátaimnak, a theológusoknak megmondottam, hogy meg kell térniök még ott az iskola padjai közt, mert ahova megtéretlen szivvel megy közülök valaki, az a gyülekezet elveszett.

Ma két adat is van a birtokomban, ami arra enged következtetni, hogy ez az itt kifejtett gondolatsor a legjobb, a leghelyesebb uton járt. Egy kedves levél a sárospataki kiszállásom után egyik theológus hallgatóm kezéből. Ebben a szivben igénytelen szavaim Isten Lelke segítségével teljes munkát végeztek. Másik adatom Abaujvárról van, ahol pár nappal ezelőtt teljesen a fenti szellemben igyekeztem hirdetni Isten igéjét. Egy 73 éves, piros arcú, fehér haju szép agg: Szabó József gondnok, a fárasztó nap végeztén megrázta kezemet és azt mondotta: „Örülök, hogy reformátusnak születtem!" Szivem leghőbb vágyának teljesedését foglalta ezzel szavakba.

Nagyon örülnék, ha velem egyetértő testvéreim foglalkoznának ezzel a kérdéssel. Sőt annak is, ha a másként gondolkozókkal vitát álhatnék írásban vagy szóban e fölött a helyszüke miatt nagyon is vázlatosan érintett kérdés fölött.

Svingor Jenő.

Uj relief

kerül még ez iskolai év folyamán a főiskola főbejárata falain már eddig is megalkotott reliefek sorába.

Március elsejére a felkért ifjú művészek pályaműveiket beküldötték. A biráló bizottság március 11-én a bírálat munkáját is elvégezte.

Az új relief tárgya: — *A bújdosó főiskola* — a művészeket a bírálat szerint különösen nehéz feladat elé állította. A bújdosásnak már az ideje 1671-től, megszakításokkal 1704-ig, sőt bizonyos vonalon 1716 után is —, fölöttébb hosszú. A helyek is: a kenézlői tiszai átkelés, aztán Debrecen, az otthontadó Gyulafehérvár Apafi Mihály fejedelem és a nagyasszony: Bornemisza Anna kegyes jótékonyságával és hittestvéri együttérzésével, Marosvásárhely; más oldalon Gönc, Kassa a külvárosi kisiskolával —, annyi emléket idéznek fel, hogy egy relif rendelkezésre álló szük tere alig bírná azt befogadni. Nem is említve annak a léleknek hősi harcát, mely a száműzetés sanyarúságát töretlen életerővel bírta.

A biráló bizottság a pályaművekkel általában meg volt elégedve.

Szűcs István az indulás percének lázas izgalmát tünteti fel. A kis tér zsúfolásig tele mozgalmas alakok kal. Egy diák búcsúzik a többiek nevében öreg tanárjuktól. A többi szekérre rakja az értékeket: a könyveket, főleg a tudománytermő és világosságszóró szerszámot: a nyomdát, a sajtót. Másik diák felemelt karral int az iskola elhagyott épülete felé.

Maga a művész jelezte, hogy művében csak első elgondolásait vázolta meg. Igy — ebben a formájában —, kidolgozatlannak kellett a hangos érzéseket tükröző művet minősíteni.

Vitéz Szabados Béla sugárzó ötletességgel, sőt vakmerő képzelettel egy drámai képben ragadta meg a bujdosó főiskola sorsát.

A háttérből előreszökkenve, két diák hatalmas alakja küzd két óriástestű, tátott szájú, vérengző nyelvét lihegve kinyujtó farkassal. Előttünk a kor lelke: dühöng a Furor Bestiae. A küzdők mögött vonul a menekülő diákcsapat. Diákok sora látszik. Megrakott szekerek vonulnak egymásután.

Az ábrázolt jelenet nem látszott eléggé a birálók előtt történeti, vagy mondai hitelűnek, szimbolikája pedig élesnek, vagy többféle magyarázatot megengedőnek tünt fel.

Dabóczy Mihály a válás pillanatát tárja fel. Kigördül a költöző szekér az ősi csarnok íves boltozatai alól. Diákok huzzák. Mintha temetnének. Komor végtelen, néma bánat ismétlődő üteme fagyott meg az alakokon. A hangtalan gyász, a dermesztő fájdalom tükröződik. S mindez viszonylagosan kiérett módon, letisztult modern nyelvű művészettel.

Igy a *Dabóczy Mihály* műve lett a nyertes, őt bízták meg a szükséges változtatás megkívánása mellett, melyet a történeti hűség követel a kivitellel. *Vitéz Szabados Béla* műve nyerte el az I. díjat, 50 P-t, *Szücs Istváné* pedig a második díjat, 40 P-t.

Dabóczy Mihály tehetséges, fiatal művész. Újabb tárlatokon figyelmet keltő műveket állított ki. Főiskolánkban egy relief: a gályaraboké, tőle van. *M. J.*

IRODALOM

Hastings: „Angyalnak orcája."

Fordította: Dobos János és Incze Gábor. Dr. Ravasz László tanulmányával: „A vasárnapi iskola és a gyermekistentisztelet." Budapest, 1937. 126 l. Ára: 3·20 pengő.

Az utóbbi időkben — mindnyájunk igazi örömére — egyre több szó esik a vallástanitás, a vasárnapiiskola és a gyermekistentisztelet fontosságáról. Egymásután jelennek meg a vallástanitási segédkönyvek, útmutatók, vasárnapiiskolai vezérfonalak és gyermekistentiszteleti prédikációk, amelyek a gyermekek és ifjak vallásos nevelésével foglalkozókat akarják segíteni felelősségteljes, nehéz munkájuknak a végzésében. Ebbe a nemes szolgálatba kapcsolódnak bele Hastingsnek a ma-

gyar fordításban megjelent, kétségtelenül nagy értéket képviselő művei is.

A VI. kötet elején, amelyet az előző öt kötetből nyert áldások alapján őszinte örömmel vettünk kezünkbe, dr. Ravasz László bevezető tanulmánya a vasárnapiiskoláról és a gyermekistentiszteletről szól. Miért szakadt a vallástanítás két ágra, hogyan fejlődött ki a vasárnapiiskolai munka, mik ennek a jelességei és kísértései, mi a szerepe a gyermekistentiszteletnek, ezekre a kérdésekre kapunk itt rendkívül világos és minden, a gyermekek közt végzendő vallásos-nevelői munkánk számára roppant ösztönző hatású s eddigi eljárásunkat újra revideálni késztető, — a tárgyat szuverén biztossággal kezelő, mesteri feleleteket.

A tanulmány után 44 gyermekistentiszteleti beszédvázlat következik, melyek közül néhány olyan kerekded, befejezett egész, hogy minden kiegészítés nélkül is felhasználható. Egy-egy újtestámentumi textusnak vagy textusrésznek alapos kortörténeti, bibliai-földrajzi, evangéliumi és emberismerettel megírt feldolgozásai ezek a beszédvázlatok, amelyeknek mindegyikéből mély és tiszta hit árad felénk. A textus megvilágítására alkalmazott történetek mindig eredményesen mélyítik el az alapíge vezérgondolatait, a gyakorlati alkalmazás pedig sokszor rövidsége ellenére is élesen mutat rá azokra a kötelességeinkre, amelyeknek elvégzése mulhatatlanul szükséges az „angyalarc", az igazi emberarc kiformálásához.

Ezek a beszédvázlatok, amelyek ifjúsági istentiszteleti igehirdetésekhez és KIE-ben tartandó bibliamagyarázatokhoz is felhasználhatók, református egyházunknak a gyermekek és ifjak között dolgozó munkásai számára új és értékes segédeszközök a kitűzött cél még áldottabb és alaposabb szolgálatához. Illesse köszönet a fordítókat és a kiadót egyaránt.

Az első kötet kivételével, mely teljesen elfogyott, minden kötet kapható kötetenként 3·20 P-ért (díszes egészvászon kötésben 4·70 P-ért), a Budapesti Ref. Egyházmegye Gazdasági Hivatalában. (Kálvin-tér 8.) Lelkészek, tanítók és gyülekezetek a VI ik kötetet 2 P 12 fillérért kaphatják, amiben már a portóköltség is benne van.

Harsányi László.

Határokon túlról.

— **Új tisztikar a felsőzempléni egyházmegyében.** A közvetlen szomszédságban levő, de tőlünk világok távolába esett, elszakított *felsőzemplénben* is őrségváltás volt. Még a hír is alig tudott átjönni róla a rideg kinai falakon. Az aggastyán *Virágh József* a mult év őszén lemondott esperesi tisztéről s az ő lemondása tisztújítást vont maga után. Ennek során esperes lett: *Dobos Sándor*, ladmóci lelkész, gondnok: *Mertens Alfréd*, — még mindkettő volt pataki diák. Lelkészi főjegyző: *Balázs János* lasztoméri lelkész, tanácsbírák: *Böszörményi Sándor* homonnai, *Papp István* legenyei, és *Jencsik János* gálszécsi lelkész, világiak: *Széll Gyula* lasztoméri földbirtokos, *Papp Dezső* gálszécsi gondnok, *Bessenyey György* migléczi földbirtokos, és *Virágh Sándor* nagymihályi pénzügyi főnök. Két lelkészi és egy világi tisztség s a lelkészi aljegyzői meg a világi jegyzői tisztség pótszavazással töltetett be, ezekkel: *Kerekes Kálmán* toronyai, *Erdélyi András* lasztóci lelkésszel, *Kiss Dezső* mihályi tanítóval, *Erdélyi Zoltán* ujlaki lelkésszel és *Szemere Miklós* azari földbirtokossal.

HIREK

— **Farkas István püspök rádiós beszéde.** Március 15-én d. e. 9 órai kezdettel a budapesti kálvin-téri templomból rádióközvetítéses igehirdetés lesz. A beszéd tartására Farkas István püspökünket kérték fel.

— **Március 15-én** hazafias ünnepélyt tart a főiskola tanári kara és ifjúsága. Az ünnepi beszédet Dr. Harsányi István tartja.

— **Pintér Jenő leveléből,** melyet *Király István* sárospataki gimnáziumunknak a Magyar Tudományos Akadémia diákok nyelvvédő pályázatán nagy elismeréssel pályadíjat nyert kiváló tanulójához intézett, — jóleső érzésekkel közölhetjük a következőket: — *„Ugy látszik, Sárospatakon még élnek Kazinczy Ferenc nemes eszméi. Amig ez a szellem nem vész el, nemzetünk megnyugvással nézhet jövője elé."*

— **A fedett uszoda** ügyében a sárospataki főiskola köziskolai széke f. márc. hó 9-én beható megbeszélést folytatott, amelyekben a szép terv kisebb keretek között megvalósíthatónak bizonyult.

— **A nyári angol nyelvi** kurzus szervezése évek óta ismételten tárgyalások anyagát képezte a sárospataki főiskolában. E kurzus amelyet újabban diáknyaraltatással is tervez a főiskola egybekapcsolni megvalósíthatónak látszik, elegendő számú jelentkezés esetén. Rövidesen elkészülnek a tájékoztatók, amelyek részletekbe menő felvilágosításokat fognak nyújtani.

— **Az „Új Magyarságban" Oláh György** nyilatkozik a munkatáborokról a *Korunk szava* egy hirhedt és sajtópert provokált cikke kapcsán. O írja: „Hál' Istennek, többen vagyunk, akik nemcsak íróasztal mellől, szerkesztőségi levelekből ismerjük a magyar főiskolás munkatábor-mozgalmat. Nekem például máig felejthetetlen az a két nap, amelyet a sárospataki kollégium munkatáborában töltöttem. Az északi határ mellett, erdős hegyek közepén találtam meg őket, olyan elhagyott völgykatlanban, ahol az erdőzúgás is úgy hallatszik, mint távoli vízesések zuhogása. Tizenöt-husz méter magas szálfákat döntöttek ott ki, egész gyökérzetüket kiásták a földből, amely olyan kemény volt a meszes-márgától, mint a nyersréz. Rövidre nyírt hajjal, zsákszerű katonanadrágokban, ujjatlan trikókban talicskáztak itt hat hét óta reggel öttől déli tizenkettőig. Teológusok, jogászok, tanárok, ügyvéd-bojtárok, kész káplánok, minden születési és társadalmi különbség nélkül. Hatheti nyöszörgő erőfeszítés után is úgy csattant a csákány, mintha tegnap kezdték volna. Nézni is élvezet volt ezeket

a poros irodákból, tantermekből, görnyesztő iskolapadokból idekerült és bronzbarnára sült fiúkat, akik hat hét alatt csakugyan megtanulták, mi a falusi szegény ember sorsa, mit jelent a kétkézimunka, az akkord-napszám, hogy él a kubikos s hány millió talicskafordulás és csákányütés hoz létre egy ilyen másfélszáz méter hosszú autóútszakaszt. Soha áhitatosabb órákat nem töltöttem tábortűznél, mint e nyirkos erdő mélyén az ő buvóhelyükön, mikor este a rőzselángtól bevilágított nagy zászlóárboc alatt összegyültek és énekeltek, bibliát olvastak, vagy nagy magyar reformtervekről, telepítésről, mocsarak lecsapolásáról, országépítésről vitatkoztak."

— **Református női-konferencia Ujcsanáloson.** Fazekas Lajosné és Főző László missziói előadó vezetése alatt márc. hó 5 én körzeti női konferencia volt Ujcsanáloson. Résztvettek a körzethez tartozó egyházak, — Megyaszó, Alsódobsza, Sóstófalva, Gesztely, Hernádkak, Ó és Ujcsalános — asszonyai és leányai, mintegy 300-an. A fenti vezetők missziói lelkü előadásai mély hatást váltottak ki a jelenlévőkből. Közben több alkalmi szavalat hangzott el, melyek közt kitűnt Stephán Lszló két költeménye. A konferencia után a jelenlevőket a háziasszonyok megvendégelték. A konferenciát Főző László bűnbánati igehirdetése zárta be. Hiszszük, hogy a mag termőföldbe esett, s gyümölcse 100 annyit hoz majd.

— **Táborzárás.** A 763. sz. „Sztáray Mihály" cserkészcsapat és a theológus „Öregek" testvércsapata márc. hó 6-án tartotta meg nagysikerü táborzáró ünnepélyét az ipartestület nagytermében. A terem zsúfolásig megtelt a cserkészszülők- és cserkésztestvérekből álló nagyszámú közönséggel. Az est nagyszerü hangulatát már kezdetben megadta a Dr. Zsiros József theol. prof. és Szabó Ernő főisk. ének- és zenetanár által ez alkalomra irt új csapatinduló. Szindarabok, ének- és zeneszámok fokozták a hangulatot. Itt igazán megtanultunk örülni: Minden arról az igazi cserkész szellemről tett bizonyságot, amelyet dr. Zsiros József parancsnok és felesége áldozatos, fáradságos munkával fejlesztenek és ápolnak a még eléggé ritka tipusu alakulat, az iparos cserkész fiúk között.

HIVATALOS RÉSZ.

VI. sz. Körlevél.

I. Valamennyi Iskolaszéki Elnök figyelmébe!

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr a Hivatalos Közlöny 1938. február 1-i számában kiadott rendelete szerint (67.800/1937. sz.) a népiskolai rendes és pótbeírások időpontját legkésőbb minden év május 20-ig kell a községi előljáróságnak bejelenteni. Mivel ez az Iskolaszéki Elnök urak kötelessége, felhívom szíves figyelmüket a határidő pontos betartására.

II. Valamennyi tanintézet Igazgatóságának figyelmét felhívom arra, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter ur 43.000/1938. rendelkezése szerint (Hivatalos Közlöny 1938 febr. 15.) az iskolai oktatás céljaira a legfontosabb postai, postatakarékpénztári és vasuti ürlapok előállítási áron állanak az iskolák rendelkezésére. Az ürlapok bármely postahivatalnál megrendelhetők a beszerzési ár lefizetése mellett.

III. Valamennyi Lelkésztestvérem figyelmébe!

Zugor István biai lelkipásztor: „Egyházak és egyházi tisztviselők közadóiról" szóló füzetét ajánlom Lelkésztestvéreim figyelmébe, hogy maguk is tudják az adójukat előre pontosan megállapítani, illetve a kivetést ellenőrizni. A füzet ára 60 fillér. Kapható a Kálvin János Társaság cimén Budapest, IX., Ráday u. 28. Levelezőlapon megrendelhető.

IV. Valamennyi Iskolaszék figyelmébe!

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr a nem állami elemi iskolai tanítók illetményeinek szabályozására újabb rendeletet adott ki (megj. a Hivatalos Közlöny 1938. jan. 1. számában 83.600/1938. II. szám alatt), melynek áttanulmányozására és az ahhoz való alkalmazkodásra hívom fel valamennyi iskolaszék figyelmét azzal, hogy gondoskodjanak arról, hogy a ref tanítók az ezen rendeletbe foglaltaknak megfelelően s pontos időben kapják a javadalmukat.

Miskolc, 1938. márc. 10. Atyafiúi szeretettel:
Farkas István
püspök

Alsózempléni kántor testvéreimmel és az énekkarokkal szeretettel közlöm, hogy f. évben énekkari ünnepélyeink a következő sorrendben lesznek. Május 15-én Bodrogkereszturon, 22-én Tiszaladányon, 29-én Nagyrozvágyon, Jún. 6-án Megyaszón. Az ünnepélyek d. u. 2 órakor kezdődnek.

Ünnepélyünk egyházi részén az énekkarok egy közös darabbal (Szabolcska: Szeretet a világ megváltója.) és egy-egy külön darabbal működnek közre. Az ünnepélynek ehhez a részéhez a helyi énekkar egy szavalót ad.

Ünnepélyünk második része a hősök emléktáblájánál, vagy oszlopánál történik. Itt minden énekkar koszorut helyez el és elénekel egy hazafias darabot. Ünnepélyünknek ezt a részét a Hiszekegy és Himnusz közös eléneklése nyitja és zárja a használt letétben. Ezt az énekkarok éneklik.

Ünnepély befejezése után az énnekkari tagok ismerkedésre egy megjelölt helyen összegyülekezünk, ahol az énekkarok tetszés szerinti darabok éneklésével szórakoztatják egymást. A részvétellel és helyi rendezéssel kapcsolatos kérdésekben külön-külön megkeresem karvezető testvéreimet.

Az énekkarok beosztását, hogy t. i. melyik ünnepélyen vegyenek részt, karvezető testvéreimre bizom. Egész természetesnek találom azonban, hogy ezeknek a találkozásoknak a jelentőségét minden református testvérem és elsősorban a vezetők érzik és tudják, tehát minden énekkar ott lesz valahol a közösség után vágyó és egységet kereső ünnepélyek valamelyikén. A lélek tüze és hitünk ereje mellett lelkesítsen más felekezetekneк minden követ megmozgató tevékenysége.

Testvéri köszöntéssel, *Főző László missziói előadó.*

Szerkesztői üzenetek. V. Cs. S. Befutott. Közöljük minél előbb. — **Sz. I. B.** Szeretnék alkalmat találni a közlésre.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatak, 1938.

XXXIII. évfolyam. 11. szám. Sárospatak, 1938 március 20.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Farkas István:* A magyar március: öröm üzenete. — *Dr. Harsányi István:* Mire tanít bennünket március 15.-e? — Hirek. — Hivatalos rész. —

A magyar március: öröm üzenete.

Írta s a Kálvin-téri templomban március 15-én elmondotta Farkas István püspök.

Alapige: Lukács 2. r. 14. v.
„Dicsőség a magasságos mennyekben az Istennek, és e földön békesség, és az emberekhez jóakarat!...

Magyar Testvéreim!... A most olvasott igére felfigyelve, az Isten akaratát mindenben megértő keresztyén ember — hitbizonyságával nézhetünk be az Isten csodálatos műhelyébe s érthetjük meg a nemzetek sorsát is intéző akarásait...

Az öntudatos nemzeti megújhodás; az Istentől kapott küldetéstudat bátor megvallása; a századokon át sóvárgott — szabad, független nemzeti állam kiépítéséhez kívánatos elindulás; a szabad vallásgyakorlat és gondolatnyilvánítás; az embert — az emberért megbecsülő, — jogkiterjesztés; az emberségesebb intézmények létesítése; a társadalmi válaszfalak ledöntése; a nemzet lelkiegységének komoly akarása s a többi vívmányok is — mind! — egy egészen mássá, — a réginél jobbá lett nemzet fiainak újjászületéséről beszélnek!...

Az új élet adója pedig — mindig az Isten!

A magyar március népe kitárta szívét az Isten előtt és elfogadta — amit néki szánt ajándékul!... Minden nemzetnek — az az öröksége, amit az Isten időnként neki szánt... Adhat is — el is vehet a magáéból — amint akarja... Jó tudni ezt! — s jobb hinni ezt!

A nemzetek háboroghatnak; hadi felszereléseiket rettenetes iramban tökéletesíthetik — de: Megáll az Istennek Igéje!... *„Én vagyok az Úr"* — üzeni az Isten e világnak!

Ítéletes és kegyelmes Isten — a mi Istenünk!...

A betlehemi mezőkön, a József és Mária: — isteni gyermekének, — pihegő szíve felett felcsendült bölcsődal igézte meg a magyar március ifjainak a lelkét — amikor apáink vére árán szerzett hazánkban — századokon át tartó megaláztatás s bujdosás után — elérkezett nemzetünk számára is: *az idők teljessége* s vele a kegyelem esztendeinek kezdete...

Milyen szép is volna az élet kedveseim! — ha nemcsak karácsonykor énekelnénk az Ég: — legszebb dalát, — hanem mindennapos imádságunkká állandósulna az!

Ne felejtsd el, — én — árva magyar népem, hogy — a mai gyűlölködő világ; — az egymás ellen törő népek csak akkor várhatják a szebb holnapot, ha egymáshoz hajolván a szívek — éneklik és élik: — *mint a magyar március idusának hősei tették — az Ég örömüzenetét:*

Dicsőség a magasságos mennyekben az Istennek;
és e földön békesség;
és az emberekhez jóakarat!...

I.

Magyar Testvéreim!... A Tisza partján, — már kizöldültek a füzesek; hegyek oldaláról, — már lekívánkoztak: — a fehér harangú hóvirágok; — alvó barázdákban — már, — nyugtalankodik az élet...

Csodálatosan szép: — a magyar föld tavasza!...

Mámoros feszültség tartja állandó izgalomban a magyar lelkeket is. — *Új — magyar márciusban élünk,* — amaz elsőnek, — szívet melengető lázával!... Új, — magyar életakarások, — forró lehellete simogatja orcánkat... *Nagy, — nekilendüléssel indul az élet!...*

A magyar lélek: ez a halhatatlan Személyiség, — álmos szemét, — mintha újra nyitogatná... Lassan lassan, — ráeszmélünk, hogy legújabbkori, — szörnyű megaláztatásunk esztendei: — *a kegyelem évei számunkra.* Várja az Isten, — hogy: a próbatételt kiálljuk-e; — keresztjeinket alázattal hordozzuk-e; — a testvéri megbékélést — szívünk szerint munkáljuk-e?... Mert az Istennek — ezekben telik öröme!...

Ébred a nemzet: — úgylátom!... Sietni kell!... Munkára vár Isten — minden magyart!

Nemzetébresztő és mentő: — evangéliumi akarások; — szociális és gazdasági segítő munkák; — szívesen felajánlott áldozatok; — a nép-

pel és a népért történő megmozdulások; — a belső béke, — a nemzet lelkiegységének komoly akarása minden vonalon — mind, — a magyar telkek új tavaszának jöttét zsoltározzák körülöttlünk: —

Dicsőség a magasságos mennyekben az Istennek!...

Ezt az evangéliumot, — kell ma — nagyon jól megtanulnia minden magyarnak!...

Hitünk szerint: egyének és közösségek — mindnyájan, — eszközök vagyunk az Isten kezében.

A legszentebb életközösség: — a Krisztus teste, — a látható, — a történelmi és hitvallásos egyházak...

Minden egyház életében: — annyi a szépség, — az erő és méltóság — amennyit: — alázatos szolgálatain keresztül, — az Isten: életéből, — akarásaiból és gondolataiból — e világba beragyogni tud!...

Egyházhűség és áldozatos honszeretet formálja: örökkévaló értékké — a nemzetet!...

Imádkozzunk — akármilyen templomban: — királynak, koldusnak; úrnak és szolgának — egyformán hinnie kell, hogy: — bűnös, — nyomorult. — Isten kegyelmére rászorult emberek vagyunk mindannyian s az egyházaknak — mindenek felett való küldetése: — az Isten dicsősége szolgálata... *E jelben — győzni fog minden időben s minden veszedelmek között!*

Moszkva és Madrid tűzcsóvái — ideig-óráig, — megemészthetik a keresztyénség szentélyeit. A keresztyénség templomait lefoglalhatják sátáni célokra... Az is lehet, hogy: — felekezetek meghalhatnak! — de: — a Krisztus és az Ő anyaszentegyháza — él és élni fog örökké!...

Ezekben a vérzivataros időkben, hirdetnie kell a történelmi és hitvallásos egyházaknak — különös erővel, — hogy: — *a legnagyobb értékcsökkenést a nemzet életében azok okozzák — akik: — embereket imádva, — új pogányságot hirdetve — Isten dicsősége s Krisztus királysága ellen törnek!...*

A Krisztus keresztje; a magyar dicsőség és bánat; a sorsközösség és egymásra utaltság; a közös veszedelem ellen való bátor védekezésre, — testvéri megbékélésre köteleznek! Futásunk célja közös: — az Isten legyen a minden a mindenekben s hogy: Krisztus legyen a szívek királya!

A vallásszabadság kivívása — a márciusi ifjak értelmezése szerint: a türelmes egyházakra vár. Ne feledjük el, hogy: *„Egy az Úr; egy a hit; egy a keresztség s egy az Isten és mindeneknek atyja — aki mindeneknek felette van és mindenek által és mindnyájunkban munkálkodik."* ... (Efézus 4. r. 5—6.)

„Mindnyájan Isten fiai vagytok: — a Krisztus Jézusban való hit által" — hirdeti Pál apostol nagy bátorsággal a Galatáknak. (Galata 3. r. 26.)

Egyenlőség, szabadság, — testvériség nagy gondolatai: — ennek a hitnek erejével lettek beírva a márciusi ifjak szivébe!... Ezért legyen: — a ma egyházának s a hazát igazán szerető minden magyaroknak győzedelmi éneke:

Dicsőség a magasságos mennyekben az Istennek!

II.

Az egyház, — elsősorban — híveivel törődik. De, nem szabad elfelednie senkinek sem, hogy: *nemcsak: — Isten gyermekei, — hanem a nemzet fiai is vagyunk!*

Minden magyar ember, — élő tagja a nemzeti közösségnek s ha egy tag beteg — fájdalma az — a nemzet egyetemének is!...

Ma: — a hálaadás mellett, — az őszinte bűnbevallás napja is van... Valljuk meg, — Isten és önmagunk előtt, — hogy nemzetünknek: — nagyon sok meg megújuló sebe volt és van ma is.

Legfőbb bajunk, — hogy a magyar lélek: nem örvendező lélek!

A magyar fajta — egymáshoz simulása; az Isten szerinti lelki béke szerelme nem állandósult a magyar életben.

Harcok, nemzeti veszedelmek idején — az egész világ bámulatát kiérdemlő hősök módjára harcoltak az apák és a fiak... A béke napjai jöttével azonban, — elfelejtettük énekelni és élni: — az Ég legszebb dalát: — *Legyen békesség közöttetek!*

Szabadságra született és századokon át idegenek járma alatt nyögő fajtánk — ez a keménynyakú nép!, — a magyarfajtabeliekkel való megbékélésre: — *„El-el indult — félútjáig s visszafordult —: szeméből: — a könny kicsordult!"* — de, — *megmaradt — haragtartó magyarnak.*

Megbánta később — haragtartását... De hát késő a bánat — a nagy dolgokban!... Goethe mondja egyik szépséges írásában: „Egy dolgot, — rosszul megcsinálni — százszor is lehet, — de jól: — csak egyszer"!...

Egyszer —: jól — megbékélni, — ehhez, — nem értettünk mi magyarok sohasem!...

Magyar Testvéreim!... *Dalköltők azt állítják, — hogy: — diszharmóniából születnek a legszebb dalok!*

Igazuk lehet!... Azért, — olyan kimondhatatlanul szép: — a magyar nóta is!... Mert hát, — a diszharmóniából — van itt, — minálunk — túlontúl is elegendő... *Milyen szép lennne a magyar élet, — ha egyszer szívetek szerint megbékélnétek egymással magyarok!...*

A nemzet fiai életében a leghatalmasabb nevelő erő: — az Istentől kapott küldetéstudat felismerése és: — az önbizalom önnönmagunkban!

Tudnunk, — hinnünk kell azt, hogy: — ide — a Duna-Tisza tájára mi: — nemcsak jöttünk, — hanem ide minket az Isten maga köldött és vezérelt... Nem, — csak embernek, — de: magyarnak teremtett minket az Isten!

Jöttünk ide, — hogy a viharok útjába álljunk ezer esztendőn át. Jöttünk ide, hogy legyünk áldás a: — jóság — a kultúra fegyvereivel vértezetten!... A mások javáért hordott keresztek, nem szakadtak le soha a vállainkról.

És mégis, — mindig: — egyedül maradtunk!

Igaz testvér módjára, — nem szeretett minket soha, — senki — az Istenen kívül, — ezen a világon!... S — legnagyobb baj, hogy mi magyarok: — nem szerettük s ma sem szeretjük egymást igazán!...

Vesztünkre törő idegeneknek, — egy-egy szép szóra — sokszor mindent megbocsátottunk!...

Térj már eszedre egyszer nemzetem! Istenedben s magadban bizva —: indulj el már egyszer — az egymással, — szivük szerint megbékélt magyarokat váró életutakon!...

Légvárépítés, délibábkergetés helyett: — az öntudatos életakarat, — a felébredt küldetéstudat és Istenszerelem vezessenek téged: — szebb holnapjaid felé!...

A mi Istenünk a békesség Istene is!

Sok kicsiny szikrából — születnek a lobogó lángok!... Sok, — apró szentjánosbogár — villódzó szárnya, — bevilágítja a sötét erdőt is!

Az Isten békéjét sóvárgó és élő magyar: — fénylő tűzoszlop a világban!

— Békéljetek meg egymással valahára: — magyarok! — hogy: — nagy fényesség támadjon a magyar éjszakában!

II.

Jó akaratot kértek — emberektől — emberek számára: — a betlehemi angyalok!

Egy kicsi jóakaratot kértek, a magyar fajta számára — a márciusi ifjak is!

Az emberekhez való jóakaratú lehajlás: — a mi időnkben is azt jelenti: — *Törődjetek jobban a magyar fajtával!... Védjétek, szeressétek és erősítsétek — különösen a magyar falu népét, — nem feledvén el azokat a szent szolgálatokat, amelyeket a nemzeti lélek megmaradásáért állhatatos hűséggel végeztek minden időben!*

Igaz, — nagyrabecsüléssel ismerem el a magyar történelmi osztály: nemzetfenntartó nagy értékeit!...

De, — hiszem és hirdetem, — hogy: — a történelmi magyarság — élő, — szent magjának; minden igazi magyar ügy — élesztő kovászának; — a magyar lélek szépségeit őrző drága kincsnek — a magyar falvak ősi népét tartom!

A falukutatásból, — sokszor: sportot űző falujárók — újabbi időkben, — sok: — feltépett sebét mutogatták fel a nagy nyilvánosság előtt a magyar fajtának... *Hallunk, — sirató éneket is arról, hogy talán nem is sokára: — meghal a magyar lélek és élet!*

Emberek! — ne a rútat, — hanem a szépet meglátni — menjetek, — a falu népéhez!... Hogy, — elesett, árva, szegény, — sokszor lerongyolt a magyar fajta — az nagy baj kétségtelenül, *de ezen nem jajveszékelni, hanem ezen a bajon segíteni kell!*

Lássátok meg magyarok, hogy ezer baja mellett is, nem panaszkodik ez a magyar fajta!.... Ragyogóan tiszta, szép a magyar lélek... Hirdetem róluk a magyar fajta szerelmesével, Adyval: — *„Ősi, — szép és rémületlen!"* — ma is, a magyar falvak lakóinak lelke!

Nincsen párja a világon a magyar fajtának. Idegenek is mondják, hogy: — bárhová vezeti sorsuk — mindenütt megmaradnak magyarnak! A rózsa kelyhéből: — akác-, vagy rozmaring illat nem fog áradni soha... *A magyar szív, — mindenütt magyarul dobog!*

Dalaiban; istenes énekeiben; bibliás keresztyénségében; tisztességtudásában; született, — úri modorában; törvény- és tekintélytiszteletében; puritán erkölcseiben; minden helyre való alkalmas voltában; fáradhatatlan munkaszerelmében; harcok jöttével — rettenthetetlen, hősi bátorságával — sok más kiváló tulajdonságaiban ősi, szép és rémületlen a magyar lélek!

Hogy most szegénykedik? — Ő nem panaszolja ezt! Sorsát békén tűri. Ő igénytelen és le tud mondani sok mindenről. Erre tanítja a magyar fajta — vezetőit is. Hagyjátok őt dolgozni és emberhez illően élni: emberek! Ne izgassátok őt jelszavakkal! Tegyetek meg mindent, hogy: emberebb ember; — keresztyénibb keresztyén — még — magyarabb magyar lehessen!

Egy kicsike jóakaratot kér csupán ez a magyar fajta!

Szívesen adott jó szóért; — a velük való őszinte törődésért — minden áldozatra képes ez a nép. Éhezve, fázva, rongyosan, fekete kenyéren élve is: a Hősök népe ő!...

Nem kutatni, de meglátni; — megszeretni és megszerettetni kell a falu népét — ezeket a verítékező és imádkozó magyarokat; — akiknek verítéke hullásán át borul kalászba a magyar róna!...

Állítsátok őket oda tükörül: a magyar dalt, a magyarság ősi szokásait; a magyar puritán erkölcsöket s a többi szép magyar erényeket elfelejtő városok népe elé és *lássátok meg mindnyájan magyarok: — a rajtuk és bennük magyarnak megmaradott magyar lélek szépségeit!*

Ne, — idegenből hozott jelszavakat adjatok nékik, — de: a régi, ősi, — szép magyarság virágbaborulását — gyümölccsé érlelését munkáljátok!

A jóakarat: a lélek karjának az ölelése. Simogató kéz, mely az elesettet, a bajbajutottat: — felemeli, védi és segíti... Paloták, nemesi kúriák, nádfedeles kicsi házak minden lakói — hajoljatok közelebb egymáshoz! — s törődjetek ezután jobban egymással!... Az új márciusnak, ezek volnának, — jóakaratról beszélő — nagy: magyar cselekedetei!

Minden munkás, élő tagja a nemzet testének s jussa van az emberhez illő élethez.

Nemcsak a nemesség, de a „fajtánkhoz való hűség" is: kötelez. Kötelez: — a segítő nagy cselekedetekre.

Jóakaratú, emberséges fajszeretettel; — népmentéssel — több lesz itt minálunk is: a ringó bölcső s az élet szerelméről csendül majd az ének szerte mindenfelé a magyar mezőkön:

Nagyon szeressétek egymást magyarok!

*

Úgy érzem, hogy már útban is vannak — a magyar falu felé: ezek a nagy cselekedetek!

Csodavárás helyett: az Istenben és magunkban való bízás lesz, — lassan úrrá — a magyar szívek felett.

Útban van az új magyar március!

A legszebb virága a magyar tavasznak, az a krisztusi módon való gondoskodó szeretet, — amellyel a falu: munkában megrokkant öregjeiről, kíván gondoskodni a nemzet.

A kultúra áldásai; az egészségügyi: lélek- és életmentés; a szociális és gazdasági alkotások egész sora; az új idők — boldogabb, — az emberségesebb — új magyar élet eljövetelét hirdetik.

Ne fájdalmas jajongással, hanem az élet szerelemtől megittasult lélekkel hivogassátok be házaitokba — a magyar élet ország útján bujdokló Krisztust magyar testvéreim!... Nem fájdalmas lemondás, hanem az élet szerelme kell ide közénk! Meghalni? — ez könnyű dolog! Magyarok, — Testvéreim: — Élni, — élni: ez a legnehezebb!... Ehhez kellenek az igazi hősök!

Ha több nem, de pásztortüzek legalább: — maradtunk egész Európa számára ezer esztendőn keresztül. Ha nem láttak meg, — ha sokszor fel feltépték a sebeinket: — ne fájjon az ma!.... Áldassék érte az Isten!

Ne kérj senkitől semmit én magyar népem, csak az Istentől! Ne keress bűnbakot senkiben! Meakulpázva, — hajtsd oda bűnbánat könnyeitől öntözött orcádat az: Isten kezére! Békélj meg Isteneddel, testvéreiddel s önmagaddal! Találj még egyszer önnönmagadra! Akard élni valahára: a magad életét s a többit bízzad az Úr Istenre!...

Tanulj: a bibliás magyar gazdától — én nemzetem!

Nézzed csak! — mikor aratás jöttekor — jég veri el egy esztendei küzdelmes munkájának gyümölcsét — búzatermését: — kicsordul a könnye ennek láttára!... De, bízó hittel emeli fel szemét az Égre... Újra szánt, — hinti a magot, várja kikelését, szárba szökkenését az érett csíráknak; — várja új aratását! — mert tudja, — hogy: Isten a gazda!

Fel a szívekkel magyarok!... Élünk és élni akarunk!

Senkit nem bántva; az igazi Isten békéjét sóvárogva, becsülettel és hűséggel szolgálva Isten és Haza ügyét – azt várjuk: — amit az Isten nekünk a magáéból ad! Istennel együtt járva; — jóakaratú testvérszeretet zászlóit lobogtatva; — egymással testvéri módon megbékélve — zengjen hát az ajkunkon az Ég legszebb dala:

Dicsőség a magasságos mennyekben az Istennek, és e földön békesség és az emberekhez jóakarat: Ámen.

Mire tanít bennünket március 15-e?

Főiskolánk március 15-iki ünnepélyén a Mudrány-termet zsúfolásig megtöltő közönség előtt az *első* márciusi események jelentőségének feltárása után azokra a feladatokra mutatott rá az ünnepi beszédet mondó *dr. Harsányi István* gimn. tanár, amelyeknek betöltésére bennünket, ma élő magyarokat márc. 15.-e kötelez.

I. *Legelső feladat*, hogy minden magyar polgár *nézzen a szívébe*, keresse ott meg s *élje át újra a* magyar nemzeti érzés élményét. Értse meg, érezze meg, hogy a hazafiság, a nemzeti érzés *határozott, egész életre szóló minden életmegnyilvánulásunkra* egyformán kiható és kötelező állásfoglalás. Akkor vagyok magyar, *ennek* a nemzetnek a fia, ha mindennek örülök, ami magyar fejlődést, előmenetelt, haladást, anyagi és szellemi gazdagodást jelent; de *fáj*, ha ezeken a a területeken éppen az ellenkezőt tapasztalom. Még tovább megyek: *jobban* örülök a magyar előhaladásnak, mint másénak, *jobban* fáj a magyar fájdalom, mint a másé. Nem közömbös előttem semmi magyar nemzeti életmegnyilvánulás. *Az így érző* magyarok összességének egy áldozatra mindig kész tagja akarok lenni. *Csak az a magyar*, aki *így* gondolkozik, aki *így* vallja magát magyarnak. Azok, akik egyik napról a másikra könnyen leszakadnak a magyarság testéről, közösségéből, akik viselkedésükkel, szellemükkel, életükkel akármelyik más fajhoz, más közösséghez való tartozásukat erősebbnek érzik és mutatják a magyarsághoz láncoló erőknél, akiket érdekeik másfelé lendítenek, mint a magyar érdekek: azok nem lehetnek igazi magyarok.

Önismeretre, kritikai önismeretre szoktat bennünket *ez* a hazafiság! Rámutat értékeinkre, de nem rejti el előlünk hibáinkat sem, mert csakis erőink és gyöngeségeink *okos* mérlegeléséből származhatnak meggondolt és a magyar életet előbbrevivő cselekvések.

Nem retten vissza azonban ez a hazafiság a *mások megmérésétől*, megbirálásától sem, miután magán végrehajtotta a szükséges önbirálatot. Figyeli a magyar élet minden megnyilvánulását, ahol látja, hogy vakvágányra jutott: hősi kiállással, prófétai elszántsággal igyekszik megkeresni s másoknak is megmutatni az igazi utat.

Persze vigyáznunk kell: a nagyszájú magyarkodás meg ne tévesszen senkit. A ruhára és kirakatokba kitett nemzetiszín szalag nagysága, az elkoptatott hazafiúi szólamok kongó harsogtatása nem biztosítéka az igazi, lelki-testi magyarságnak. Hány fájó példát tudnánk elsorolni ennek a ténynek az igazolására. Régi nagy magyar igaz szava mondja: *„Ha a hazafiasság elhagyja a szívet, rendesen az ajakra száll."* — Korántsem a szó a mértéke tehát a nemzeti érzésnek, hanem a tett.

II. Éppen ezért, érces hangon kiáltja felénk márc. 15. a második nagy parancsot: *minden igaz magyarra valami feladat elvégzése vár!* Keresse és találja is meg minden magyar a maga feladatát, munkakörét. Nincs olyan kis ember, akinek vállaira ne rakott volna komoly feladatokat a magyar sors! Értse meg végre mindenki, hogy nincs feladatnélküli, jelentéktelen magyar! A legkisebbnek is fontos a szerepköre.

Az önkritika és önbizalom kell hogy elvezessen mindenkit igazi feladatköre felismerésére és betöltésére. Persze ehhez az is szükséges, hogy minden igazán dolgozni akaró magyar megkapja a neki megfelelő munkateret. Zárt, levegőtlenül fuldokló, csak önmaguk érdekeit mentő társadalmi osztályok helyett olyan *egységes társadalom kell*, amelyikben mindenki értéke szerinti helyet kap. Csak így lehet, hogy minden ember megtalálja a maga feladatát, s minden feladat megtalálja a maga emberét. Mai életünkben egyik komoly akadálya ennek a szomszédba-kacsingatás. Hányan vannak, akik kényelemszeretetből, apró érdekből, kitartáshiány következtében idegesen sóvárognak át mások munkaterületeire. Megbénulnak, mert önmaguk alapos ismerete nélkül úgy érzik, hogy másutt jobban helyt tudnának állni, mint ahol vannak. A hivatalnok azt hiszi pl., hogy pompás hadvezér, a

mesterember, hogy jó miniszter lenne, s ez az ábránd gátolja őket igazi értékeiknek kifejtésében. Milyen szomorú az, mikor pl. a fejlődő diák-ifjú a felnőttek életformáját akarja élni, mikor az inas azért boldogtalan, mert úgy szeretne étni, mint segédei, a közkatona pedig, mint a tisztjei. *Minden magyar igyekezzék elhelyezkedni okosan kiválasztott életpályája kereteí között, s ne mérgezze meg a maga és környezete életét örökös másfelé vágyakozással.*

A kritikai feladatvállalás azonban megtanít bennünket a magyar babonák leküzdésére is. Hiszen eddig is husunkba vájtak már azok a babonák, amelyek becsukták a keresztyén magyar társadalom szemét, amelyek hirdették, hogy a magyar nem való kereskedőnek, nem való szabad pályára. Ezekkel a szólamokkal ragadták ki kezünkből *tőlünk testestől-lelkestől idegen elemek a vezetést, nemegy fontos munkamezőn! Elérkezett az ideje annak, hogy ezeken a területeken is megkezdődjék a magyar munkavállalás, az új belső honfoglalás.*

S akárhová állított sorsunk : egymás iránt érzett szent felelősséggel lássuk el munkakörünket. Minden magyar felelős minden magyarért. *Ezt nem* szabad elfelejtenünk egy pillanatra sem, ha azt akarjuk, hogy Magyarország csakugyan a magyaroké legyen!

III. A kritikai hazafiasság és munkavállalás mellett még egy általános parancs hangzik felénk a márciusi szózatból: a *testvériség* parancsa! Az egyenlőség, testvériség, szabadság hármas jelszavából ez bizonyult a legidőtállóbb fogalomnak. Végzetes hibája magyar életünknek, hogy sokkal inkább azt keressük, ami elválaszt és gyengit, mint ami összekapcsol és erősít bennünket. Pedig ennek a bűnös, nemzettékozló betegségnek mielőbb el kell mulnia közülünk. Sohasem volt nagyobb szükség minden nemzeti erő összefogására, mint most, amikor kivülről s belülről egyaránt komoly veszélyek fenyegetnek. Bűn ilyenkor minden osztálygőg, aminek pedig *számtalan változata* található meg nálunk. Talán sehol sem acsarkodnak jobban egymásra a különböző társadalmi rétegek, foglalkozási ágak tagjai, mint nálunk. Talán sehol sem tudja egyik ember a másikat olyan mélyen megvetni és gyűlölni mint éppen nálunk. S mennyi, de mennyi alkotó munkát lehetne elvégezni azzal az energiával, amit egymás megszólására, rosszakaratú kisebbitésére fordít a magyar. Olyan sikos talajon, amilyenen most járunk, olyan puskaporos levegőben, amilyet most szivunk be: csak úgy érezhetjük magunkat biztonságban, ha tudjuk, hogy *testvérek vesznek körül bennünket. Testvérek, akik segitő kezet nyujtanak, ha bajba jutunk, testvérek, akik ránk is mindenkor számithatnak.*

M. T. K. Sok mással együtt ime ezeket üzeni nekünk március 15-e:

új, átértékelt, kritikai, nemzeti érzés,
felelősségteljes munkavállalás,
testvéri egymástkeresés és egymásratalálás.

A Petőfi Talpra magyar! felhívására *ennek megvalósítása a korszerű válasz.* Ez az a feladat, ami a mai magyar ifjúságra vár. Mindezek összefoglalásaként csengjen fülünkbe egy másik nagy költőnk sokszor elmondott, de talán kevésszer átérzett szózata: *Hazádnak rendületlenül légy hive, óh magyar!* Igen: *rendületlenül,* ragaszkodjunk minden *talpalatnyi földhöz,* darab kenyérhez, munkamezőhöz, ami a mienk, s becsüljük meg azt. Ne pusztuljanak, de sokasodjanak kezünkben a szellemi és anyagi javak, hogy mindig biztosabban vethessük meg lábunkat a magyar földön. A magyar életszótárból pedig egyszer s mindenkorra üzzük el a tömérdek tagadást, hiányt, gőgöt, taszítást, panaszt, s állítsuk helyükbe a lángoló akarást, a törhetetlen hitet, munkát, a felelősséget, a testvériséget; mert *„vagy lesz uj értelmük a magyar igéknek, vagy marad régiben a bus magyar élet"*

Ezt üzeni nekünk, mai magyaroknak 1848. március 15. *Dr. Harsányi István.*

HIREK

— **Halálozás.** *Özv. László Jánosné,* szül. *Soltész Ida* keresztyéni türelemmel viselt hosszas szenvedés után 1938 márc 15-én példás életének 88-ik, özvegységének 46-ik évében visszaadta nemes lelkét teremtő Urának. Az elköltözöttet drága szálak fűzték főiskolánkhoz. Atyja dr. Soltész János főiskolai orvos és tanár; nagybátyja Soltész Ferenc a görög és a latin nyelv kiváló ismerője, szótárszerkesztő. Az ősök bibliás hitéből táplálkozó tanárcsalád művelt és nemeslelkü leányát 1873-ban vette feleségül a *biharnagybajomi* gyülekezet tudós lelkipásztora: *László János,* akit kiváló képzettsége elismeréséül egyházmegyei főjegyzővé, egyházkerületi tanácsbirává, a lelkészképesitő bizottság tagjává és zsinati póttaggá is megválasztottak. 19 évig tartó boldog házaséletüket Isten 9 gyermekkel áldotta meg. Közülök három korán elhunyt. Férjének 1892-ben történt elköltözése után a hat gyermekkel támasz nélkül maradt özvegyre nehéz idők következtek. De Istenbe vetett bizalommal hordozta a kereszteket. Sirigtartó sebet ütött lelkén rajongásig szeretett három fia, a költői tehetségű Andor és Sándor, a harctéren elesett Kálmán halála. Temetésén, mely márc. 17-én volt, Darányi Lajos lelkipásztor hirdette az Igét. Elmulását három gyermekén kivül kiterjedt rokonság gyászolja.

— **Március 15-ikének** megünneplése a főiskolában a szokásos módon történt meg. Délelőtt fél 9 órakor istentisztelet volt a városi templomban, melyen az igét Kalydy Miklós szénior hirdette. Délután 3 órakor a Mudrány-teremben ünnepély volt, melyen a főiskolai ifjúságon kívül a katonaság és a városi közönség is nagy számmal vett részt. A főiskolai kórus szép éneke után Harsányi István dr. gimn. tanár emlékezett meg a nap jelentőségéről s vonta le a mai magyarság szempontjából értékesíthető következtetéseket. A gimn. szavalókar sikerült száma után a gimn. vonósnégyes száma gyönyörködtette a közönséget. Majd Demeter Gyula sikerült szavalata következett (Reményi: „A legszebb szó"-t adta elő). Végül a kórus katonanótái zárták be a Mudrány-teremben

tartott ünnepélyt, Ezután felvonulás következett, mely a Petőfi-tábla, majd a Kossuth-tábla előtti két ünnepséggel áldozott Petőfi és Kossuth emlékének. (Az előbbi előtt Istók Miklós szavalt s Halász András mondott beszédet, az utóbbinál Vályi József gyujtotta fel az emlékezés mécsesét, mely bevilágitott a jelenbe is.) Este fél 9 órakor tánccal egybekötött estély volt, nagyszámu közönség részvételével. A főiskolai zenekar hatásos Brahms-száma után Czegle Imre mondott bevezetőt, utána dr. Gulyás József olvasta fel P. Szathmáry Károly ismeretlen elbeszélő költeményéből azt a részt, amelyben a költő a szabadságharc egyik derüs jelenetét énekli meg, hogyan szedi rá Bem az osztrák fővezért s hogyan foglalja el tőle Szebent. Utána a gimn. vegyeskar szépen előadott népdalai következtek. Végül Peterdy Sándor: Domine Bogádi c. 3 felvonásos szindarabját adta elő az ifjúság, mely a pataki iskola elüzetésének történetét hozta szinre. A sikerült előadás a diákság szellemi munkája mellett — a díszletek festésének munkája révén — másnemű nagy teljesitő képességéről is bizonyságot tett, amiben a rendezők (Meczner Béla és Novák József) is nagy érdemmel birnak. A technikai rendezés nagy munkáját Erdélyi László tanár végezte.

— **A sárospataki ref. tanitóképzőintézet** ifjúsága március 15-én d. e. 11 órakor a diszteremben összegyült nagy közönség előtt tartotta meg szinvonalas ünnepélyét. Az ünnepi beszédet Várady Lajos V. é. tanitónövendék, önképzőköri elnök mondotta, aki megkapó és meggyőző erővel mutatott rá a nagy nap jelentőségére. Beszédének díszes keretet adtak a Balogh Zoltán és Nagy Dezső V. é. tanitónövendékek szavalatai, a Várady Béla I. é. tn. énekszáma és a zenekar és énekkar jól sikerült szereplése, mely Tóth Károly ének- és zenetanár munkájának a gyümölcse.

— **Női konferencia volt Hernádnémetiben** márc 6-án, amelyen a deteki, hernádkaki, berzéki, kesznyéteni és a hernádnémeti gyülekezet asszonyai találkoztak bensőséges összejövetelen és oly szép számban, hogy az iskolatermek befogadásukra szükeknek bizonyultak s igy az egész konferencia a templomban folyt le. Előadók: Főző László e. m. missziói előadó és Fazekas Lajosné konventi megbizott voltak. A nagyhatású előadást szeretetvendégség követte, amelyen Móriczné Nyitray Margit vezetésével a hernádnémeti leányegylet énekkara több számmal, Szendi Piroska és Fulek Zsófia szavalataikkal járultak hozzá az összejövetel sikeréhez, Göndöcz Piroska okl. tanitónő és Göndöcz László s. lelkész pedig azt mutatták be, hogy végzik ők a leányköri munkát.

— **H. Nagy András** ref. főgondnok a „Tinódi Lantos Sebestyén Társaság" országos irredenta pályázatán két versével aranyoklevelet nyert.

— **Pataki tanárok szolgálata Miskolcon.** Márc. 13-án dr. *Zsiros József* a miskolci VI. egyházrész számára tartott „Az önfeláldozó szeretet" címmel egy népes teaest keretében mély hatást kiváltó előadást. Az est iparostanoncok, szegény konfirmandusok részére hozott szép bevételt. Dr. *Nagy Barna* márc. 15-én a martintelepi egyházrész ünnepélyén ünnepi beszéd tartásával mélyitette el a magyar március értelmét és jelentőségét.

— **Boda Béla** sárospataki gimn. tanár a MOVE csapatok egyéni versenye során második, az országos pontversenyben első és az országos cserkésztiszti ijversenyen szintén első helyezést ért el.

— **Fegyelmi birósági itélet.** Az olaszliszkai református egyháztanács 1938. évi március 3-án tartott gyülésén tárgyalta a Kecskés Etel szegilongi lakos ügyét, aki kárunkra adott reverzálist édesanyja: özv. Kecskés Istvánné beleegyezésével. Presbitérium a zsinat által hozott törvény alapján az urvacsorától öt évi időre mindkettőjüket eltiltotta.

— **Gimnáziumunk** olaszországi tanulmányútjára az előkészületek befejeződtek. A jelentkezők száma 90, akik közül 50 gimnáziumi növendék, a többi pedig szülő és a növendékekhez hozzátartozó egyén. A kirándulás vezetője: *Zana* István. Csak a külpolitika szólhat közbe.

HIVATALOS RÉSZ.

VII. sz. Körlevél.

Valamennyi Iskolaszék figyelmébe!

A vallás- és közoktatásügyi minisztérium a nem állami tanitók illetménykimutatásait, (akik első izben választattak meg), most nem a régi minta után, hanem ujonnan szerkesztett Kimutatás alapján kivánja elkésziteni.

Mivel minden iskolafentartó egyházunk eminens érdeke, hogy az első izben megválasztott, illetve alkalmazott kisegitő, vagy segédtanerők az államsegélyt rendesen megkapják, azért felhivom az Iskolaszék figyelmét, hogy az 1938 január 1-étől első izben alkalmazott tanitók bejelentését a Néptanitók Lapjában (márciusi 6-ik szám) megjelent ürlap szerint készitsék el és küldjék sürgősen be a m. kir. központi illetményhivatalnak Budapestre.

Atyafiúiszeretettel:

Miskolc, 1938. márc. 14.

Farkas István
püspök.

Alsóborsodi ref. lelkipásztorok figyelmébe!

A napokban minden lelkészi hivatal cimére szétküldöttem a megfelelő számú vagyonleltári iveket. A betelt ivekről az adatokat szíveskedjenek az üres ivekre átirni s a megjelenő egyházlátogató küldöttségnek átszolgáltetni. Megjegyzem, hogy némely cimlet már teljesen kifogyott, ezt szükség esetén más cimlet átalakitásával vagy iv-papiros megvonalozásával kell pótolni. Amennyiben valamelyik egyházközségnek még szüksége van vagyonleltári ivekre, kérje az esperesi hivataltól, mely azonnal meg fogja küldeni. Ahonnan a gondnoki számadások még be nem küldettek volna, az iletékes számvevőhöz azonnal beterjszetendők.

Miskolc, 1938 március 17.

Atyafiui szeretetttel:

Pósa Péter s. k.
esperes.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatak, 1938.

XXXIII. évfolyam. 12. szám. Sárospatak, 1938 március 27.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Dr. Mátyás Ernő:* A bujdosó pataki diákok reliefje. — *K. G.*: Shakespeare angolul Sárospatakon. — *Főző László:* Női konferenciák Alsózemplénben. — Meghívó a közös lelkészi-tanári és tanítói konferenciára. — Hirek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

A bujdosó pataki diákok reliefje.

Felhívás egyházkerületünk lelkipásztoraihoz és gyülekezeteihez.

Sárospataki főiskolánk főbejáratának művészi reliefekkel való felékesítése munkájában programmszerűen haladunk előre. Évről-évre beépítünk ősi falainkba legalább egy domborművet.

Amint a főiskola kapuján belépünk, jobbra feltűnik előttünk főiskolánk alapítójának, Kopácsi Istvánnak alakja kinek karjai áldólag terjeszkednek az Ige fundamentumán létesült főiskolánkba belépő diákok fölé. Tovább a Lorántffy Zsuzsánna és Comenius alakja lép elénk. A dombormű híven szemlélteti azt a gondolatot, hogy főiskolánk 400 éves multjában, európaiságában is mindig a legmagasabb szellemi igényeket ápolta. Majd a főbejárat oszlopai mögött elénk áll a gályarabok nagy művészi értékű emlékműve, szemlélteti az ősi hitünkért való gyötrelmes szenvedés végtelenségét.

A f. iskolai évre a főiskola bujdosása eseménye megörökítését vettük tervbe. Szép és nehéz feladat előtt állottak a művészek. E lapok hasábjain éppen az elmult hetekben olvastunk a befutott pályatervek felől egy művészi látásokból támadt hű ismertetést. A nyertes alkotása a bujdosásnak induló diákok ábrázolásával az akkori komor tragikus kálvinista sorsot akarja tükrözni.

Egyházkerületünk 1935. évi november hó 14-i közgyűlése 50. sz. határozatában a húsvét első napi perselypénzeket 10 esztendőre a főiskola főbejáratában létesítendő művészi reliefekre ítélte meg. E határozat alapján az elmult esztendőkben szép összegekkel adakoztak gyülekezeteink, amely adakozás bizonysága a főiskola iránti hűségnek, áldozatkészségnek soha ki nem apadó forrásai felől.

Főiskolai ifjúságunk, tanári karunk, egyaránt meghozzák áldozataikat évről-évre e célra, de mi e törekvésünkben elsősorban gyülekezeteink áldozatkészségére építünk. Az elmult esztendőkben megnyilatkozott spontán buzgóság azt a reménységet kelti bennünk, hogy gyülekezeteink ez évben is meghozzák áldozataikat e téren. Szeretettel kérjük azért ez ügyünket is mindenkor szívükön hordozó lelkipásztortestvéreinket, *virágvasárnapján hivják fel gyülekezeteik figyelmét arra, hogy a húsvét első napján sárospataki főiskolánk e céljáért fog történni az adakozás,* kérjük továbbá lelkipásztor atyánkfiait arra is, hogy a begyült pénzeket rövid időn belül az esperesi hivatalba küldjék be, esperes atyánkfiait pedig arra kérjük szeretettel, hogy az összegyűjtött pénzeket kimutatás kíséretében főiskolai pénztárunkba juttassák el.

DR. MÁTYÁS ERNŐ
akad. és közigazgató.

Shakespeare angolul Sárospatakon.

A sárospataki ref. gimnázium angol ágazatának növendékei ápr. 2-án este 8 órai kezdettel fogják előadni eredeti angol nyelven Shakespeare „Macbeth“ című tragédiáját az angol-internátus ebédlőtermében.

Az angol iskolák előadásain ez a darab szerepel leggyakrabban az „As you like it“ („Hogy tetszik“), a „Julius Caesar“ és a „Midsummer Night's Dream“ („Szentiván éji álom“) mellett. A darab közkedveltségének főoka az, hogy végig színes és mozgalmas s a növendékek nagy izgalommal és lelkesedéssel tudnak belekapcsolódni egyrészt a darab reális történelmi eseményeinek ábrázolásába, másrészt a csodás elemek színrevivésébe.

A darab a XI. században játszik s Macbethről annyit tudunk a történelemből, hogy Skócia királya volt. Egyébként a darabban természetesen több célzás esik eseményekre, szokásokra, mely célzásokat az Erzsébet-korbeli közönség első hallásra megérthetett. A darab főeseménye ez: Macbeth, Duncan skót király győzelmes hadvezére királyságra vágyik. Felesége csak fűti beteges nagyratörését. Duncan királyt vendégül látják kastélyukban s éjjel álmában megölik. A gyilkosságot később Duncan fia torolja meg, aki megöli Macbeth-et.

Shakespeare-re élénken hathatott az az esemény, hogy Stuart Mária, szeretőjének Bothwellnek hatása alatt rábirta beteg férjét, hogy egy félreeső kastélyba költözzék s Bothwell emberei a házat a királlyal együtt az éj leple alatt felrobbantják. Ez az esemény Shakespeare gyermekkorára esett, élénken foglalkoztathatta képzeletét s valószínűnek látszik, hogy e hidegen megfontolt borzalmas és példátlan királygyilkosság emléke vezethette a nagy költő tollát Macbeth és felesége gyilkos tettének ábrázolásánál.

A darab hirhedt részletei a boszorkány-jelenetek. Ezek kellő méltányolásához mindenekelőtt tudnunk kell, hogy Shakespeare napjaiban a mágia, a boszorkányság tudománya rendkivüli elterjedtségnek örvendett s egyáltalán nem lepte meg az egykorú közönséget e csodás lények szinpadon való szerepeltetése. Boszorkányok jósolják meg Macbethnek, hogy király lesz s később is megmegjelennek előtte, mint saját, gonoszságban elmerülő lelke vágyainak képviselői.

A boszorkány-konyha jelenet nagyszerűen sejtteti az egész darab légkörét, melyben földöntúli gonosz hatalmak harcolnak egy emberi lélek birtoklásáért. A világirodalomban csak Goethe „Faust“ jában szerepel még a boszorkány-konyha, mint a légkör megteremtésének hatásos eszköze.

A darab előadására nagy lelkesedéssel készülnek a növendékek Mr. Maguire és Mr. Collishaw angol tanárok irányítása mellett. *K. G.*

Női konferenciák Alsózemplénben.

Az alsózempléni egyházmegye f. évi missziói munkaprogrammja szerint, március hónapban Ujcsanálos, Hernádnémeti, Taktaszada, Prügy, Tokaj, Vámosujfalu, Alsóberecki, Józsefmajor, Bodroghalás községekben tartott református női tábor konferencián résztvett 1686 nő. Résztvevők között volt 20 lelkipásztor, 19 lelkésznő, 4 segédlelkész, 12 tanitó, 10 tanitóné és 2 tanitónő. A nagyrozvágyi kör konferenciája ez éven elmaradt.

Képviselve voltak a konferencián: Alsódobsza, Alsó-, Felsőberecki, Báj, Berzék, Bodrogkeresztur, Bodroghalom, Bodroghalász, Csobaj, Erdőbénye, Erdőhorváti, Gesztely, Hernádnémeti, Hernádkak, Karos, Kesznyéten, Kenézlő, Józsefmajor tanya, Legyesbénye, Megyaszó, Ond, Olaszliszka, Prügy, Taktaszada, Taktaharkány, Taktakenéz, Tarcal, Tiszakarád, Tiszaladány, Tolcsva, Tokaj, Ujcsanálos, Vámosujfalu és Vajdácska református gyülekezetei. Az egyházmegye 52 gyülekezetéből 33 gyülekezet.

A konferenciák munkásai voltak Isten kegyelméből Fazekas Lajosné az országos református nőszövetség szervező titkárnője, Főző László missziói előadó, a helyi gyülekezetek lelkipásztorai, lelkésznéi, tanitói, tanitónéi, akik a helyi rendezést végezték.

Akik ott voltunk mindannyian éreztük a munka szükségét, láttuk az előző évi munka áldásait, éreztük a felelősség súlyát, hogy még mindig nem tettünk meg mindent, ami a mozgalomban az ember része és kötelessége. Van sajnálni valójuk azoknak a gyülekezeteknek, akik a mozgalomba, a nagy testvéri közösségbe valamilyen oknál fogva nem kapcsolódtak még be. Egymással pedig találkoznunk kell, hogy meglássuk a közös célt, a közös feladatokat, a református tábort, hogy épüljunk hitből hitbe. hogy kialakuljon a lelkek imaközössége.

A bizonyságtevő előadások mellett a gyülekezetek képviselői beszámoltak a mult évben végzett munkáról és a női bibliakörök jövő évi munkatervéről.

Ezek a beszámolók bizonyságai az ébredésnek. Mindig többen és többen hajolnak az Ige fölé. Mindig több és több református nő lesz munkása a gyülekezeteknek. Az árvaházak, szeretetintézmények, gyülekezetek szükségeinek a kielégitésére a női bibliakörökből indul meg a munka.

A konferenciák résztvevői azzal az Isten előtt tett igérettel és fogadástétellel tértek haza, hogy a jövőben még nagyobb buzgósággal hajolnak az Ige fölé, látogatják a templomi istentiszteleteket, élnek Urvacsorával, szolgálnak a gyülekezetekben, ügyelnek a lelki-testi tisztaságukra és mindezek elvégzéséhez naponként kérik Isten Szeentlelkét..

Egyházmegyénkben most már harmadik éve voltak rendszeres női táborozások. Ezeket a táborozásokat Isten kegyelméből minden év március havában, lehetőleg mindig más-más gyülekezetben, megtartjuk.

Szeretettel hívjuk és várjuk azokat a testvéreinket, gyülekezeteket. akik még nem kapcsolódtak bele a nagy közösségbe, jöjjenek, hadd épüljön a nagy református keresztyén egység.

A konferenciák résztvevőinek, képviselt gyülekezeteknek találkozásán, a végzett munkán, a legkisebb áldozaton, fáradtságon legyen Isten áldása.

Főző László
missziói előadó.

Meghívó
közös lelkészi-tanári és tanitói konferenciára.

Tiszáninneni egyházkerületünk elnöksége és a sárospataki theol. akadémia tanári kara 1938. évi május hó 2—4 napjain Sárospatakon konferenciát rendez. A konferencia központi gondolata: A hit problémája.

Erre a konferenciára tiszáninneni egyházkerületünk lelkipásztorait, tanárait és tanitóit szeretettel meghivja a konferencia vezetősége.

A konferencia programmja és időbeosztása:

I. nap. d. e. 8—½9-ig: Mózes hite, bibliamagyarázat, végzi: Farkas István püspök.

½9—9-ig: A konferencia megnyitása, végzik: Farkas István püspök és dr. Mátyás Ernő theol. akad. igazgató.

9—10-ig: A hit bibilai szempontból. Előadó: dr. Mátyás Ernő, előadás után megbeszélés.

10—11-ig: A hit róm. kath. szempontból. Előadó: dr. Marton János. Előadás után megbeszélés.

D. u. 4—5-ig: A hit ref.szempontból. Előadó: dr. Nagy Barna, előadás után megbeszélés.

5—6-ig: A hit szektárius szempontból, előadó: Szabó Lajos, előadás után megbeszélés.

6—½7-ig: Illyés hite. Bibliamagyarázat, végzi: dr. Zsiros József.

II. nap d. e. 8—½9-ig: Péter hite, bibliamagyarázat, végzi: Szabó Dániel.

9—10-ig: A gyermek hite, előadó: Darányi Lajos. Első hozzászóló: Szathmáry Ferenc

10—11-ig: Az ifjúság hite, előadó: dr. Szabó Zoltán, első hozzászóló: Tárczy Árpád.

11—12-ig: A felnőtt ember hite, előadó: Gyülvészy István, első hozzászóló: Benke József.

D. u. 4—5-ig: A hit és tudás, előadó: Svingor Jenő, előadás után megbeszélés.

5—6-ig: A családvédelem, előadó: dr. Komjáthy Aladár, előadás után megbeszélés.

6—½7-ig: Pál hite, bibliamagyarázat, végzi: Nádházy Bertalan.

III. nap d. e. 8—½9-ig: János hite, bibliamagyarázat, végzi: dr. Ujszászy Kálmán.

9—10-ig: A személyes hit szerepe mai egyházi életünkben, előadó: dr. Enyedy Andor, első hozzászóló: Oláh István.

10—11-ig: A kölcsönös hitépítés szerepe mai egyházi életünkben, előadó: Kiss József, első hozzászóló: Várhelyi Lajos.

11—½12-ig: Záróbeszéd, tartja: Farkasfalvi Farkas Géza egyházkerületi főgondnok és záróima, tartja: Janka Károly.

A főiskola vezetősége gondoskodik a főiskola, a Rákóczy-vár és a város nevezetességeinek a konferencia résztvevőinek való megmutatásáról, III. nap d. u. elutazás.

A konferencia résztvételi díja: 10 P., amely összegből 7·50 P étkezési díj, 2·50 P pedig jelentkezési díj. A teljes összeg a konferencián való megjelenés alkalmával egyszerre fizetendő. Felkérjük egyházkerületünk espereseit és belmissziói előadóit, hogy lelkipásztor, tanár és tanítótestvéreinknek a konferencián való részvételét szeretetteljes propagandájukkal mozdítsák elő. Jelentkezési határidő: április 1. Kedvezményes jegyek megszerzésére a tanfolyam vezetősége megteszi a szükséges lépéseket. A vonatok érkezését és indulását később közöljük. Szeretettel kérjük a konferenciára jelentkezőket, hogy lehetőleg még május 1-én estére biztosítsák érkezésüket, hogy a konferencia megnyitásán mindenki itt legyen. Pontos érkezését minden jelentkező testvérünk jelentse a konferencia vezetőségének. Tanárnők, tanítónők elszállásolásáról is gondoskodunk.

A konferencia rendezősége nevében:

Farkas István püspök. *Dr. Mátyás Ernő* theol. akad. igazgató.

HIREK

— **Horthy Miklósné új segélyakciója** ünnepi hetet akar biztosítani a legszegényebb magyaroknak is azokon a napokon, amikor világra szóló fénnyel folyik majd az eucharisztikus kongresszus és tündöklően felragyog a magyar égen István király emlékezete. Törvényül lehetne hirdetni a Főméltóságú Asszony szózatából: „Krisztus Urunk a szegényekhez hajolt le először és az a Szent Jobb is nemcsak kardforgató jobb volt, hanem kenyérosztó jobb is.“ Az ilyen nemzeti „*áldozatnál*“ ott lesz a magyar reformátusság is.

— **Farkas István püspökünk** márc. 15-iki rádió prédikációja Budapesten a szokásos sorozatban megjelent és már nem is kapható. Elfogyott. Lapunk is kiadja a beszédet a *Sárospataki Kis Füzetek* 4. darabjaként. Ha egyes gyülekezetek több példányszámra reflektálnának, kérjük, hogy azonnal jelentsék szerkesztőségünknél. Mondanunk sem kell talán, hogy a 20 filléres füzet minél több példányban való megrendelését ajánljuk.

— **Dr. Schumann F. K. professzor Sárospatakon.** Dr. Schumann F. K., hallei professzor, aki március hó két hetében a debreceni Tisza István tudományegyetem theol. fakultásán csereprofesszorként előadásokat tart, márc. hó 25-én az egyetem rectorának, Dr. Csikesz Sándornak kíséretében Sárospatakra utazott. A vendégprofesszor páratlan érdeklődéssel szemlélte Sárospatak értékeit és nagy figyelemmel fordult a főiskolán folyó munka sajátosságai meglátására. Délután az ifjúság előtt hatalmas előadást tartott a ma már mondhatlan sulyúvá lett témáról: Van-e természeti theológia, átszőve személyes meggyőződése és bizonyságtevő hite melegével tudományos megalapozottságú állásfoglalását. Az előadást dr Nagy Barna theol. rk. tanár tolmácsolta kitünő szakavatottsággal.

— **Henry A. Procter őrnagy, angol parlamenti képviselő üdvözlése.** Az Angol-internátus tanári kara és ifjúsága egy köszönő és üdvözlő levélben kereste fel Henry A. Procter őrnagy angol képviselőt abból az alkalomból, hogy a „Daily Telegraph and Morning Post“ egyik mult heti számában egy nyilt levelet tett közé, melyben az osztrák eseményekkel kapcsolatban Magyarország helyzetére és reviziós követeléseire hívta fel újból az angol közönség figyelmét. A lelkes magyarbarát angol képviselő a levélben rámutatott ez alkalommal is a békeszerződések igazságtalan rendelkezéseire, melyek főképpen Magyarországot sujtották s amelyek orvoslása nélkül — szerinte — a Dunavölgyében tartós béke nem lehet. Henry A. Procter őrnagy az angol képviselők magyarbarát csoportjának egyik legtevékenyebb tagja s hazánkban már többször megfordult. Két évvel ezelőtt megfordult Sárospatakon is, John Hindley Walker liverpooli gazdag kereskedő barátja és Nagy Emil ny. igazságügyi miniszter társaságában. Az angol-internátus vendégei voltak, két napot töltöttek itt, közben átrándultak Sátoraljaujhelybe is, ahol többek között megtekintették a határfolyót, a „hajózható“ Ronyvát.

— **Lelkészképesítő vizsgálatok Sárospatakon.** Március hó 22-én lelkészképesítő vizsgálatok voltak Sárospatakon. Az első vizsgálatra állt és kibocsátást nyert: vitéz *Egri József*, *Pazar Andor* és *Sarkadi Nagy József*; második viszgálatot tett

és lelkészi oklevelet szerzett: *Kiss László* és *Lovas Gyula*. Javító vizsgálatra utasíttatott egy segédlelkész. A kibocsátás szertartását végezte bensőséges szavakkal és szép imádsággal *dr. Enyedy Andor*, főjegyző, püspökhelyettes.

— **A sátoraljaujhelyi lelkészválasztás** egy lépéssel előbbre ment. A presbitérium többsége márc. 23-án *Kovács József* noszvaji lelkipásztor meghivás útján való megválasztása mellett döntött.

— **A Péntek Esték** ezidei előadássorozatában az utolsó hangzott el március hó 18-án, *dr. Nagy Barna* theol. professzor előadásában. Nietzschét, mint utitársat mutatta be és elevenítette meg mindvégig lenyügöző és a hallgatóság figyelmét magával ragadó előadásában. Az előadást *dr. Mátyás Ernő* közigazgató vezette be. Ő zárta be a végén a f. évi sorozatot, is köszönetet mondva a hallgatóságnak érdeklődéséért és az előadóknak közreműködésükért.

— **A sárospataki református tanítóképzőintézetben** a szokásos csendes-napok március 25-én és 26-án voltak. Ez alkalommal Kiss Sándor konventi missziói lelkész, és Soós Géza, az S. D. G. szövetség alelnöke szóltak az ifjúság, a magyar ref. egyház és az erdélyi ref. tanítóság és ifjúság legégetőbb kérdéseiről és kerestek feleletet a mi Urunk Jézus Krisztus evangéliumában. A pataki S. D. G. kollégiumok új tagjainak felavatása szombaton délután történik. A csendes napokat urvacsoraosztás zárja be.

— **Niemann Fr. J. Sárospatakon.** Kis három hónapot töltött egyházkerületünk püspökének meleg ajánlása és tanügyi főhatóságaink szíves támogatása mellett *Niemann Fr. J.* a mainzi pedagógiai intézet nyug. igazgatója Sárospatakon. Egy nyelvtanitási módszert próbált ki. Nagy lelkesedés, izzó munkavágy és fáradhatatlan buzgalom töltötte el az egész idő alatt, amíg különböző tagozatú diákjainkkal, kicsinyekkel-nagyokkal s a városi társadalomnak is egyes csoportjaival foglalkozott és nyelvtanárainkkal módszeres értekezleteket, beható megbeszéléseket folytatott. Készülő könyvét nagy érdeklődéssel várjuk. Módszerének hiányai is láthatókká lettek, de ezek nagyon lecsökkennek a sodró áramú buzgalom mellett, amellyel a nyelvet beültetni törekedett tanítványai lelkébe. Márc. 19-én a főiskola imatermében: Deutsches Leben in Lied und Wort címen egy bemutató délutánt is tartott, amely a pedagógiai kisérlet sok előnyét és sok vitatható pontját feltárta, de mindenesetre dicsérte *Niemann* úr nagy érzékét, hivatottságát és töretlen, eredményt elérni óhajtó kedvét. A közönség a délutánt meleg tetszéssel kisérte. *Niemann* úr munkáját *Novák Sándor* gimn. igazgató köszönte meg ötletes szavakkal.

— **A geleji Ker. Ifj. Egyesület** márc. 15-én hazafias ünnepélyt rendezett. Megnyitó beszédet tartott Vályi Nagy Lajos elnök Az ifjakés leányok szavalókórusa Nagy Sándor lelkipásztor alkalmi költeményét adta elő és hazafias énekeket énekelt az ifjúság Fekésházy Lajos tanító betanításában. 3 rövid színművet is előadott az ifjúság. Azokat rendezte Szűcs Ferenc. A lelkipásztor záróbeszédével ért véget a lelkes ünnepély 460 főnyi közönség részvétele mellett.

— **Tanulmányi ellenőrzői látogatást** végzett a sárospataki ref. tanítóképzőintézetben *Móczár Miklós* tanügyi főtanácsos, a jászberényi állami tanítóképzőintézet igazgatója. Örömmel jelenthetjük, hogy a négy napig tartó látogatást befejező konferencián teljes megelégedéssel szólt az intézetről és az abban folyó értékes oktatói és nevelői munkáról.

HIVATALOS RÉSZ.

Hivatalos értesítés

az alsózempléni egyházmegye esperese és a Harangod vidéki lelkész testvérekhez.

Hosszas megfontolás után úgy kell rendelkeznem, hogy az idei tavaszi harangodvidéki püspöki körút elmarad. A megboldogult esperes vezér utódja még nincs megválasztva. Meg kell várnom ezt a választást. Az ország mai állapota is arra késztet, hogy mi magyar reformátusok — csak csendben — ünnepeljük ünnepeinket. Ha Isten éltet ősszel — találkozunk. Addig — készítsétek szíveiteket és házaitokat — az általam is olyan nehezen várt boldog találkozóra.

Miskolc, 1938. márc. 21. Atyafiúi szeretettel:
Farkas István
püspök

1938/218. sz.

Az alsózempléni ref. egyházmegye elnökségétől.

Felhívás.

Atyafiságos szeretettel hívjuk fel az alsódobszai, erdőbényei, hernádkaki, hernádnémeti, sátoraljaujhelyi, vámosújfalusi és zemplénagárdi egyházközségeket, hogy a mult évről még be nem szolgálatott húsvéti perselypénzeket haladéktalanul fizessék be a főiskola pénztárába.

Emlékeztetni kívánjuk egyidejűleg egyházmegyénk egyházközségeit, hogy a folyó évi húsvét ünnepi perselypénzek is a főiskolai relief-alap céljaira szolgálnak s hogy az áldozatkészség kezéből így letett és begyülő adományokat ne tartsák maguknál, hanem az ünnep elteltével rendeltetési helyére, a főiskola pénztárába késedelem nélkül fizessék be. A bujdosó pataki diákok domborművéről fog szólni ezúttal hozzánk a hagyományos kálvinista áldozatkészség.

Budapest—Cigánd, 1938 márc. 21.

Dr. gr. Bethlen Pál — *egyházm. gondnok, v. elnök.*
Janka Károly — *esperes h. l. elnök.*

Alsózempléniek figyelmébe. Kérem azon lelkésztestvéreimet, akik a temetkezési biztosítás után járó évi díjat az egyházmegye pénztárába még mindig nem küldték be, legyenek szívesek a 17 P-t haladéktalanul beküldeni.

Tájékoztatás céljából közlöm továbbá, hogy az egyházi közigazgatás keretébe tartozó s elnökségi intézkedést vagy jóváhagyást nem igénylő ügyek (tehát a megerősítendő egyházi adókivetések és költségvetések is) alulírotthoz Nagyrozvágyra küldendők. *Janka Péter*
egyházm. l. főjegyző, esperes h.

— **Szerkesztői üzenetek.** v. Cs. S.: Levél ment. — Dr. K-y A-r. Válasz befutott. A kellő alkalmat várjuk a közlésre.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatak, 1938.

XXXIII. évfolyam. 13. szám. Sárospatak, 1938 április 3.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Svingor Jenő*: A sárospataki konferencia gyakorlati jelentősége. — *Sz. Z.*: I. A király hadüzenete. II. Mindvégig szeretni. — *M. J.*: Egyetemes tanügyi bizottsági ülés. — Komáromi János útra készül. — Pataki diák husvéti vakációja Londonban. — Határokon tulról. — Hirek. — Hivatalos rész.

A sárospataki konferencia gyakorlati jelentősége.

A májusi konferencia programmja első tekintetre nagyon elvontnak és elméletinek tünhetik fel az olvasók előtt, de végzetes hiba lenne, ha ilyennek fognák fel. Ebben a mai, lázasan gyakorlatias életben meg kell végre értenünk, hogy nincs a világon praktikusabb, termelőbb és teremtőbb valami, mint a hit. A hit kapcsolat a minden élet kútforrásával: Istennel. Krisztus azért jött, hogy az emberi szívet Istenhez kapcsolja, hogy életük legyen és bővölködjenek ezek az Istenre talált szivek.

Isten ezt a térítő hatalmat nem csupán Fia számára tartotta fenn, hanem kész vele megajándékozni bármely hívő gyermekét. Sőt Isten egyik legdrágább ajándéka számunkra épen az a képesség, hogy bizonyságtételünk nyomán más szivek is rátalálnak Istenre s elfogadják Krisztust Megváltónak. Valami kibeszélhetetlen öröm az, hasonlatos az ifjú szülők öröméhez az első gyermekük bölcsője fölött, mikor kétségtelen vallomást nyerünk arról, hogy egy lélek, a mi igénytelen beszédünk nyomán jutott el a Szoros Kapuhoz és lépte át az Istenországának küszöbét. Ha addig kételkedtünk a saját megtérésünkben, Isten ezzel az ajándékkal üti rá a pecsétet a mi keresztyén életünkre, ezt a jelt adva, hogy elfogadta eddigi igyekezetünket.

Természetesen Isten bizonyos feltételekhez köti ezt az ajándékot. Aki embereket akar foglyul ejteni Krisztusnak, annak nagyon alázatosnak kell lenni. Nem azzal kezdeni: nézd emberfia, én ilyen tökéletes, megtért keresztyén vagyok, hanem azzal; Testvérem, én úgy látom, te igen nagy bajban vagy. Magamról tudom ezt, mert én valamikor nálad is mélyebben állottam, Krisztus azonban így és így szabadított ki engemet. És az alázatosság mellett teljes hit szükséges. Aki téríteni akar, annak teljes szivével hinnie kell Krisztusban. Kell, hogy mindene legyen Krisztus. Ismertem egy polgári iskolai igazgatót, aki spiritiszta írómédiumitását még akkor is megtartotta, mikor már régen kiábrándult ebből a szerfölött kétes tudományból. Hát spiritisztáknál minden lehetséges, de a keresztyén életben tisztára képtelenség, hogy valaki lelkeket nyerjen Krisztusnak, mikor ő maga nem tud hinni Krisztusban.

A májusi konferencia gyakorlati jelentősége tehát nyilvánvaló. *Anyaszentegyházunknak egyetlen egy szükséglete van: a hit és mi ezt akarjuk szolgálni ezzel a konferenciával.*

A cigalei öbölben láttam egy kis olasz kápolnát, amely tele volt mindenféle hajó-képekkel. Volt ott utasszállító hajó, halászbárka, még hadihajó is. Elmerült hajók és a képek adományozói egy-egy szörnyű katasztrófából menekült emberek. A mi lelkünk Isten temploma. A képek benne drága testvérarcok, akiket Krisztus hatalmával mi mentettünk meg egy-egy összetört, elmerült élet roncsai közül arra a másik, halhatatlan életre. Adjon bőséges áldást Isten a mi kedves konferenciai előadóink munkássága nyomán; helyezzen el a lelkük templomában minél több kedves baráti arcot, akik az ő igénytelen szavaik nyomán találták meg a megmentő kapcsolatot Isten szíve és a saját szivük közt örökkön-örökre. *Svingor Jenő.*

IGEHIRDETÉS.

I. A király hadüzenete.

Alapige: Máté 21:12—13

Királyok, államfők látogatásának rendjét nagy gonddal és mindenre kiterjedő részletességgel készitik elő. Bevonulásuk utvonalát, lakosztályuk fényét, időbeosztásuk mikéntjét mind előre megszabják. A virágvasárnap királyának útját is kijelölte egy felsőbb akarat, a megváltó isteni szeretet a betlehemi jászolbölcsőtől a golgotai keresztig s azon túl a halál fölötti győzelemig és az Ő jobbján ülés dicsőségéig. A fővárosban nem a főpapi, vagy helytartói palotába visz a bevonuló király útja, hanem az Atya házához.

Krisztus Király útjába azóta is beléesik a templom. (Főtétel.) I. Szent haragja hadat üzen annak, ami benne Isten dicsőségének imádatával

ellenkezik. II. Igéje ítéletével és erejével meg akarja tisztítani azt.

Kisgyermekkorától ismeri Krisztus a templomot, valamikor anyja vezette oda először kézenfogva. Tudja, hogy csak a lelki haszonra való törekvés az, ami megférhet falai közt. Imádság, zsoltár, ige hangjai szólhatnak benne csak, nem a kapzsiság, tülekedés vásári zsivaja. Mammon szolgáit valóban királyi fennséget sugárzó szent haraggal űzi el onnan, ahol csak az igaz Istennek szabad szolgálni.

Honnan veszi ezt az ellenállhatatlan erőt. „Meg van írva . . .“ Isten igéje adja néki a jogot erre.

A *mi* templomunkban is jár Krisztus virágvasárnapon. Bizonyos, hogy itt is akad tisztogatni valója. Nem annyira a falakon, épületeken, hanem közöttünk és bennünk. Mert bennünk is sok minden van, ami Isten dicsőségét nem szolgálja, imádságos szolgálatával össze nem fér. De hiszen mi is haragszunk bűneinkre, mi is meg akarunk tisztulni, testünket, életünket a Lélek templomaivá tenni. Segíts, Urunk, Királyunk, Jézus s a Te Igéd erejével tisztíts itt magadnak kiváltképen való népet. (Tit. 2 : 14.)

II. Mindvégig szeretni . . .

(Nagypénteki) Alapige: Ján. 13 : 1.

. . . . „szerette az övéit e világon, mindvégig szerette őket.“

Embervoltunk tökéletlenségében osztozik szeretetünk tökéletlensége is. Szeretetünk sokszor fellángol emberek, eszmék iránt, de szeretetünk ereje sokszor változik, s néha egészen elfogy. A mi szeretetünkhöz sok esetben ilyen szavak illenek: egy darabig, ideig-óráig, sokáigtartó. Hányan vannak, akikben csak egyetlen fajtájú szeretet tart *mindvégig:* a bűnös önszeretet.

Krisztus szeretete a szeretet teljessége volt, az örök, megváltó szeretet, mindvégig való, soha el nem fogyó. (Főtétel.) I. Annak bizonyult próbáiban. II. Ránk is kiterjedt áldozatában.

Krisztusnak azért is kellett oly sokat szenvedni, hogy mi, akik szomjan halónál jobban szomjazzuk a szeretetet, megláthassuk az Ő szeretetének elfogyhatatlanságát. Mert szeret, azért kell szenvedni. A szenvedés kemény próbáiban mutatkozik meg a szeretet ereje. Talán megcsökken annak ereje, mikor egyik tanítványa eladja, leghűbb tanítványa megtagadja, legkedvesebbjei alusznak, míg ő halálos verítékben tusakodva imádkozik? Nem, az ő szeretete mindezt elfedezi. Emberi számítás szerint ki kellene ábrándulni az emberekből, mikor köpdösik, ostorozzák, arculverik, „feszítsd meg“-et kiabálnak azok is, akiket reménytelen nyavalyákból gyógyított meg. Szeretete változatlan! Meg kellene utálni végleg az embert, mikor szeget vernek kezébe, lábába és haláltusáját is gúnnyal és szidalommal nehezítik . . . . Imádkozik gyilkosaiért. Mindvégig tartó szeretete mindent elfedez, mindent eltűr.

Ez a teljes, örökszeretet sugárzik szét ma is a nagypéntekből. Megkérdi, mint Mestere megtagadását bánó Pétertől: Van-e bennünk iránta viszontszeretet. Feleljünk: Bánom bűneimet és én is szeretlek, Megváltó Krisztusom, sírom éjjelén is átragyogó, szent kezedet el nem bocsátó viszontszeretettel! *Sz. Z.*

Egyetemes tanügyi bizottsági ülés

volt Budapesten márc. hó 16—17-én. Igaz, csak bizottsági ülés. De ismeretes, hogy egyetemes konventünk tanügyi határozatait e szakbizottsága előterjesztései szerint szokta meghozni. Azért van e bizottsági javaslatoknak nagy súlyuk. S éppen olyan időben, amikor *Hóman* miniszter alapvető törvényjavaslatok tételével, ill. törvényekkel szervezi át egész iskolarendszerünket és más oldalról, amikor világtörténeti események szelője csapott át ismét magyar életünkre.

A súlyos idők egész hordereje megülte tanácskozásukat. Egyetemes konventünk elnöksége értekezlet tartását is szükségesnek látta s ennek következményeként egyetemes konventünk elnöksége tájékoztatót is fog küldeni iskoláink igazgatóságaihoz a legfontosabb nevelési és oktatási kérdésekben a mai sorsdöntő időkre vonatkozással.

A különböző iskolák állapotáról és működéséről a jelentések most is előre megjelentek. A bizottsági tagoknak előre megküldettek.

Új előadó az egyetemes vonatkozású tanügyi tárgyakra *Barthos Indár* nyug. tankerületi főigazgató volt.

A theologiai ügyek közül a jelentésen kívül kiemeljük a következőket:

Az egyes theol. főiskolákra a felvételek az egyetemes konvent által megállapított számban történtek. A létszámcsökkenés már a mult évben 30 volt. A külföldi tanulmányúton járt theológusok megnyugtató jelentéseket tesznek végzett tanulmányaikról. A tiszántúli egyházkerület a lelkésztanítóképzés tárgyában még mindig a legtermészetellenebb sínpáron vesztegel: a konventi rendelkezés törvényességét vitatja. A közjogi szakbizottság elé utaltatik a kérdés megállapítása. A lelkipásztorok továbbképzése az egyházkerületek további gondjába ajánltatik. Dunántul figyelemreméltó kezdéseket indít. Az új theol. tanterv elkészült. A fenntartó egyházkerületeknek kell nyilatkozniok, hogy vállalják-e az 5 éves theol. tanfolyam csekély újabb terheit. Állandó országos jellegű vallástanárképesítő bizottság szervezése ezidőszerint nem látszik az egyes egyházkerületek közakaratán nyugvó módon megvalósíthatónak. Dunántul és Tiszáninnen a tervnek ellenmondott, Tiszántul mellette van, de súlyt helyez arra, hogy a vizsgálatok bizonyos időközben Budapest mellett Debrecenben is tartassanak és hogy a vizsgálóbizottsági tagok többsége ebből az egyházkerületből kerüljön ki. A javaslat meg akarja kérdezni az egyházkerületeket arra nézve, hogy változó vizsgaszékhelyek mellett helyesnek tartják-e állandó, országos vizsgáló bizottság szervezését. Az egyházkerületek majd nyilatkoznak.

A főkérdés: a tantervreform — szintén több vonatkozásban az egyházkerületek elé kerül. *M. J.*

Komáromi János útra készül...

A „MAGYARSÁG" szerkesztősége bajtársi érzéssel dolgozik Komáromi emlékének megörökítésén.

A lap márc. 27-iki száma írja:

„Elárvultan áll *Komáromi* János íróasztala a *Magyarság* szerkesztőségében. Ha valaki betéved a szerkesztőségnek abba a szobájába és véletlenül ráülne az ő karosszékére, valahogy visszahúzódik mozdulatközben és megilletődötten érintetlenül hagyja az ő asztalát.

Mert Komáromi asztala nem olyanformán üres, mint más hiányzóké. A szerkesztőségek méhkaptárszerű, zsongó zajának és villamosfeszültségének közepette is népes ez az elárvult hely az ő örökségbe hagyott mélabujával; aki a szobában utolsónak egyedül marad, annak meg is szólal az ő csöndje, mint távoli gordonka muzsikája. Visszajár ide kisérteni Mikes baráti lelke, a nehézsóhajú Esze Tamás, a szomorkás mosolyra fakasztó Vidróczki, a kis Mudrony Sanyi, meg a kisebb-nagyobb pataki diáktársai. Nem mulhatnak ők el, mert halhatatlan lelket és örökkévaló formát kaptak ők Komáromi János által és folytatniok kell az ő életüket és rendeltetésüket a mi magyar életünkben.

És ugyanigy élnek, bolyongva ott kisértenek ezek az alakok és érző lelkük az ezernyi magyar könyvtárakban; vidéki udvarházak könyvespolcain, komoly tanári könyvtárakban, kisdiákok megbecsült, rongyolódó könyvkincsei között. Élnek, följárnak, rendelésük van, indulniok kell, tovább.

Megalakul az Emlékbizottság

Akik meghallották és átérezték ezt a hivásukat, Komáromi János írásainak rendeltetését, baráti összejövetelt tartottak és igéretet tettek az elköltözött barátnak, hogy teljesiteni fogják azokat a kötelességeket, amelyeket Komáromi szellemi és erkölcsi hagyatéka reájuk ró. Megalakitották a *Komáromi János Emlékbizottság*-ot.

A *Komáromi-emlékbizottság* legfelsőbb vezetését ezuttal is egyik legbensőségesebb, bizalmas barátja, a *Magyarság* főszerkesztője, *Pethő* Sándor dr. vállalta, mellette és utána hosszú sora az akkor köréje csoportosult baráti arcoknak.

Emlékmű Patakon, síremlék a Kerepesi-temetőben

Az emlékbizottság célul tűzte ki, hogy Komáromi Jánosnak az ő gyökeres ősi földjén, zemplén hazájában, sárospataki főiskolájának emlékkertjében méltó emléket állít. Az emlékbizottság véleménye abban alakulgat ki, hogy az ő költészetében halhatatlanul megformált nagydiákot (ki ne emlékeznék Korpa János szivderitő alakjára?), meg a mellette áhitatosan ráfigyelő kisdiákot (a kis Komáromi-arcu Mudrony Sanyit) örökiti meg szoborcsoportban Ez az emlékmű egyszersmind az egész magyar diákságnak, Komáromi leghűségesebb olvasóinak emlékszobra volna.

Kiadják Komáromi hátrahagyott műveit

Célja továbbá az emlékbizottságnak, hogy Komáromi János földi nyugvóhelyén, a budapesti Kerepesi-temetőben is méltó siremléket állíttasson, a fővárostól adományozott díszsirhelye fölébe. Ide méltó arányu, komoly, temetői jellegű sirkővet terveznek, Komárominak és a költészetében megalkotott alakoknak talán domborművű ábrázolataival.

Kötelességül vállalja az emlékbizottság Komáromi János hátrahagyott, könyvformában még meg nem jelent irodalmi műveinek folytatólagos kiadását, mégpedig az eddig megjelent Gyüjteményes kiadás formájában, előreláthatólag nyolc kötetben.

A diadalmas zarándokút

Megnyugvással és a kötelességteljesítés örömével adunk hirt Komáromi emlékének ez utrakeléséről a magyar szivek, a nagyszámú névtelen barátok felé. Komáromi János tehát újra zarándokutra indul... Hát bizonyosan meg is fog érkezni.

A szerkesztőségi szoba küszöbén, kivülről, úgy halljuk, megállott valaki. Tréfás méltóságtartással és parancsolón hármat dönget az ajtón botja fejével... Ismerjük, a mi Komáromi Janónknak a szokása volt ez. Valaki tréfásan sarkigtárja előtte az ajtót. És ő bevonul hallatlan fönséggel és ránkszól magasról:

— Császárvadász Komáromi jelent meg, talán fölállhatnátok tisztelegni!

Mi pedig fölállunk — és ezuttal igazán komolyan —: tisztelgünk neki.

Pataki diák husvéti vakációja Londonban.

Huszthy Géza VII/a. osztályos tanulónk, mint az angol-ágazat legjobb növendéke, április 9-től 26-ig bezárólag az Anglo—Hungarian—Society (Angol—Magyar Társaság) költségén Londonban és környékén fog — mint a Társaság vendége — tanulmányutakat tenni. A londoni magyar követségtől meg is érkeztek már a szükséges okiratok és a Budapesttől Londonig és vissza I—II. osztályra szóló jegyfüzet s az úton való élelmezésre 3 font sterling (kb. 72 P) a gimnáziumi igazgatóság címére, aki azokat Szabó Gyula angol-internátusi igazgatónak, illetőleg Huszthy Géza tanulónknak adta át. Örömmel üdvözöljük az angol—magyar kapcsolatoknak ezen tényekben való megnyilatkozását. Huszthy Géza Londonban és környékén a legelőkelőbb angol családok kastélyainak lesz vendége. Elviszik Stratfordba, Shakespeare szülőhelyére, Shakespeare darabok előadására, azonkivül angol Collegeok-ban tanítási órákat hallgatni. Gimnáziumunk angol ágazatának ezen kitüntetéséért s egyedül a Sárospataki Ref. Gimnázium részére megrendezett tanulmányútért e helyen is köszönetünket fejezzük ki a Társaság elnökének: Lord Londonderrynek, Sir Geoffrey Knox budapesti angol követnek, Sir Thomas Hohler volt budapesti brit követnek, Masirevich Constantin távozó londoni magyar követnek és dr. Sima László londoni magyar követségi sajtóelőadónak, aki ezen ügyet előkészítette és megrendezte.

Határokon túlról.

A biharpüspöki egyházba febr. 13-án iktatták be *Orth Imre* lelkipásztort. A beiktatást *Vadnai Béla* esperes végezte. — Romániában az új alkotmányban lefektetett valásügyi törvények értelmében a polgári házasságkötést feltétlenül meg kell előznie az egyházi esküvőnek. — Az ungi egyházmegyéhez tartozó *Valykóc-mátyóci* egyházban febr. 24-én *dr. Magda Sándor* püspök vezetésével körzeti presbiteri konferencia volt, melyen a környékbeli 9 egyházból mintegy 60 presbiter jelent meg. Az előadások a *szolgáló, hitvalló* és *bibliaolvasó presbiterről* szólottak. — *A komáromi egyházmegye* febr. 24-én Komáromban lelkészértekezletet tartott, melynek főcélja az egyházépítés munkájának megbeszélése volt. Az értekezleten 36 lelkipásztor vett részt. — A máramaros-ugocsai egyházmegye agilis esperese *Isaák Imre Feketeardóban* febr. 23-án a környékbeli egyházközségek presbiterei bevonásával áldásos konferenciát rendezett. A megbeszéléseken az Isten igéjére hallgató, hűséges és minden eshetőségre felkészült presbiterek neveléséről volt szó. — A létesítendő theol. és középiskolai internátus részére 1937 dec. 31-ig az egyházközségek megajánlásából 116,291 csehkorona gyült össze. — *Varga Károly* a jókai gyülekezet nyugalmazott lelkipásztora 74 éves korában elhuyt. Temetése márc. 4-én volt a komáromi temetőben.

HIREK

— **Iskolai főhatósági látogatás Sárospatakon.** Farkas István püspök és Farkasfalvi Farkas Géza egyházkerületi főgondnok április hó 5—7-én főhatósági látogatást végeznek Sárospatakon. A vizsgálatban részt vesznek Janka Károly főiskolai l. és Dr. gróf Bethlen Pál v. gondnok is.

— **Dr. Szabó Zoltán két előadása Nagykőrösön.** A dunamelléki egyházkerület a végzett theológusok részére saját felekezeti tanítóképző-intézetében, Nagykőrösön tart tanítói képesítést nyujtó tanfolyamot. Ilyenformán terveltük mi is annak idején Sárospatakon ennek a kérdésnek a megoldását, még ha teljes megértést mindenfelé nem is találtunk. Nagykőrösön már a mult iskolai évben tartottak a lelkész-tanító jelölteknek reájuk különösen vonatkozó előadásokat. Igy: Göde Lajos („Gyakorlati lelkipásztori kérdések"), Paczolay György („A falu modern problémái és a ref. lelkipásztor"), Okos Gyula („Egy heti lelkipásztori munkám"), Hetessy Kálmán („Egyházi adópolitika és adózás"), Czeglédy Sándor („A legújabb magyar bibliafordítások), dr. Juhász Béla („A felnőttekkel való bánásmód lélektani alapjai") és Váczy Ferenc („A ref. elemi népiskola mint missziós terület és missziós eszköz") Ezeknek az előadásoknak keretébe illeszkedett be a mult héten Dr. Szabó Zoltán két előadása.

— **Április 5-én lesz a „Macbeth" angol nyelvű előadása.** A lapunk mult számában jelzett angol-internátusi angol nyelvű műsoros-est, amelyen egyebek között Shakespeare egyik tragédiája, a „*Macbeth*" kerül szinre, április 2-ról április 5-re (keddre) tétetett át, s ez előadáson való részvételüket megigérték *Farkas István* püspök és *Farkasfalvi Farkas Géza* főgondnok is, akik aznap érkeznek főiskolánk körébe a három intézeti ág meglátogatására.

— **Körzeti leánykonferencia.** A diósgyőrvasgyári református Leányegyesület március 25-én Kádár Zoltán s. lelkész vezetésével körzeti leánykonferenciát rendezett 162 leány és több érdeklődő részvételével. A konferencián Svingor Jenő radostyáni lelkipásztor „Az áldozat története a keresztig", Nádházy Bertalan vasgyári lelkipásztor „Krisztus engesztelő áldozata", dr. Enyedy Andor miskolci lelkipásztor „A hívek hálaadó áldozata" c. tartottak előadásokat, a résztvevők nagy érdeklődése mellett. Délben a Vasgyár hatalmas méretű üzemeit látogatták meg a konferencia résztvevői. Délután kedves és bensőséges szeretetvendégségen kerültek közelebb egymáshoz a leányszivek.

Zempléni lelkésznék figyelmébe. Áprilisi bibliaóránkat április 6-án, szerdán, az egyházmegyei gyűlés napján tartjuk d. e. 10 órakor a sárospataki lelkészlakáson. Testvéreinket szeretettel várjuk.

— **Felsődobsza** egyházközségünk szorongó érzéssel várja iskolaépítési segélyének kedvező elintézését. Olyan nehéz helyzetben van, hogy a segély elmaradása esetén kénytelen lesz a rozzant iskolának a hivatalos hatóság általi bezárattatását kérni.

HIVATALOS RÉSZ.

IX. sz. Körlevél.

Valamennyi Iskolaszék figyelmébe.

A vallás és közoktatásügyi miniszter ur 108.231-1938. sz. alatt kelt rendeletében (megj. a Hivatalos Közlöny 1938. febr. 1-i számában) intézkedett a szabványosított iskolai füzetek és egyéb iskolai tanszerek kötelező használatáról. A magyarországi református egyház iskolái számára ez csak akkor lesz kötelezővé, ha azt a konventi gyűlés is elfogadja.

Az egyetemes konvent elnökségétől felhivást kaptam, hogy hívjam fel az egyházkerületem iskoláinak és iskolaszékeinek figyelmét a következőkre: „a szabványosított iskolai füzetek és egyéb iskolai tanszerek használatának elrendelése kérdésében az egyetemes konvent fog dönteni, ezért a most kasználatban levő irkákból, füzetekből csak annyit szerezzenek és szereztessenek be, amennyire ebben a tanévben szükség lesz, de a vonatkozó konventi határozat közhirré tételéig a szabványosított iskolai füzetekből se szerezzenek készletet."

Miskolc, 1938. márc. 28. Atyafiúi szeretettel:

Farkas István
püspök

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatak, 1938.

XXXIII. évfolyam. 14. szám. Sárospatak, 1938 április 10.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: —: Egyházfőhatósági látogatás Sárospatakon. — —: A sárospataki református főiskola gimnáziumának humán-internátusa. — *Kósa Szabó Pál:* Az alsózempléni ref. egyházmegye rendkívüli közgyűlése. — *K. G.:* Diákjaink angol nyelvű műsoros estje. — *Kiss Ferenc:* Református irat-terjesztés. — Hirek. — Hivatalos rész.

Egyházfőhatósági iskola-látogatás Sárospatakon.

Alig lehetett volna alkalmasabb időpont iskolalátogatásra, mint éppen a mostani, amikor a közvetlen közelünkben lezajló világtörténeti esemény ismét vakító világossággal vetette fel a csonkaország problémáját és a maradék magyarságot döbbenetes erővel figyelmezteti, hogy távoltartva magától minden idegen és kalandos elméletet, rend- és egységbontó fegyelmezetlenséget s hisztériás rémületet, létének örök forrásait ragadja meg; azokat az erőket, amelyek ezeresztendős története alatt megtartották: a tántoríthatatlan nemzeti érzést és az összes életviszonyokat átalakító és megszentelő keresztyénséget, mert ezek most létparancs és isteni parancs is a számára.

Azért nemcsak hivatali kötelesség teljesítés, hanem féltő szeretet hozta iskolai főhatóságunkat a főiskola és testvérintézete, a ref. tanítóképző körébe és az izzó hazaszeretet és rendíthetetlen evangéliumi hit prófétai megnyilatkozásaival mutogatták az egyedül biztos és csalatkozhatatlan útat, mely út, igazság és élet egyben minden magyar számára, vallva, hogy:

„Akik biznak az Ur Istenben
Nagy hiedelemmel,
Azok nem vesznek el
Semminemű veszedelemben.“

A vizsgálat, felügyelet, számonkérés napjai egyuttal a vallástétel, belső összefogás, lélekben való egybeforrás, világos útmutatás és a hősies helytállás bátor és bízó lelke fellobbantásának napjai voltak.

Farkas István püspök és Farkasfalvi *Farkas Géza* egyházkerületi főgondnok április 5-én érkeztek meg Sárospatakra, dr. gróf *Bethlen Pál* már előző napon itt volt s végezte a felügyelet munkáját s az ő és *Janka Károly* gondnok vezetésével fogadták a főiskola igazgatói: dr. *Mátyás Ernő* akad- és közigazgató, *Novák Sándor* gimn. igazgató és dr. *Egey Antal* a tanítóképző-intézet igazgatója — a tanári kar képviselőivel együtt az egyházkerületi elnökséget.

Április 5-én a küldöttség nyomban a gimnáziumot látogatta meg. A tanítási órákon kívül megtekintették az összes internátusokat és intézményeket, az új kórházat és a humán-internátus épületét. Részt vettek az Erdélyi János gimn. önképzőkör élvezetes és tanulságos gyűlésén, amelyen az ifjúság pezsgő életű munkája megpillantásán kívül a legmeglepőbb pont volt a Simándi-féle, XVIII. századbeli fizikai tanítás a Simándi és Kézi professzorok által készített üvegfestmény levetítésével. Április 5-én délután a három intézet összes tanárai részvételével értekezletet tartott a főgondnokság, amelyen Farkas István püspök lélekrázó szavakkal tárta fel a mostani idők követelte tanítói és nevelői munka sorsdöntő jelentőségét és tette a kölcsönös megnyilatkozások által áldott hatásúvá a tanácskozást, teljes bizalommal lévén felőle, hogy az intézetek igazgatói és tanárai odaadó szívvel fognak majd egyetemes konventünk irányító utasításainak is mindenben eleget tenni.

Április 6-án, szerdán d. e. a főgondnokok a főiskola testvérintézetét, a ref. tanítóképzőintézetet látogatták meg. Itt dr. Egey Antal tanítóképzőintézeti igazgató kíséretében jelentek meg az egyes osztályokban és a gyakorlóiskola alsó és felső tagozatában. Látogatásuk alkalmával nemcsak a tanítás menetét és az egyes szaktanárok munkáját figyelték meg, hanem minden alkalommal meleg szeretettel érdeklődtek a növendékek hogyléte felől is, majd pedig prófétai lendületű, hittől és hazaszeretettől áttüzesedett, buzdító beszédeket intéztek az ifjúsághoz és a gyermekekhez. Az intézet anyagi és szellemi ügyei iránt való érdeklődésük, az ifjúsággal való érintkezésük, jóságos, atyai bánásmódjuk, lélekébresztő, mély és tiszta látásra nevelő beszédeik ékes bizonyság volt amellett a forró és féltő szeretet mellett, amellyel ezt a fontos hivatást betöltő, a falu jövendő vezetőit képző intézetet körülölelik.

A püspök és főgondnok úr, látogatásuk után

teljes megelégedésüket fejezték ki a látottak és hallottak felett és elismeréssel nyilatkoztak az intézetben folyó nevelői és oktatói munkáról és a növendékek fegyelmezett magatartásáról.

Ápr. 7-én a theol. akadémia vizsgálata során a csütörtöki áhitatot Farkas István püspök tartotta.

A Máté ev. 13. r. 44—50. v. alapján Isten igéje parancsszavával kötötte a lelkekre az „elrejtett kincs", a „drága gyöngy" megkeresésének, gyalomba fogásának kötelességét és a segélyre, támaszra, világosságra és vígasztalásra szorult, ingadozó, tanácstalan, fáradt és megterhelt lelkek megkeresésének és Istenhez vezetésének elodázhatatlan, szent és sürgető munkáját s foglalta össze Isten színe előtti áhitatban mind a három nap tanulságait, érzéseit és vágyait, óhajtásait és szentséges imádságait.

A délelőtt az egyes tanárok előadásainak meghallgatásával telt s közben az összes konkrét kérdések testvéri szeretettel tanácskozás tárgyává tétettek.

Az aratás urától kérünk áldást a magvetésre.

Sárospataki Református Főiskola Gimnáziumának Humán-Internátusa.

Már elkészült. Egy új diákvár. Igazi diákotthon lesz. Várja őszre a lakóit.

Örülünk, hogy bő ismertetését nyujthatjuk.

Sárospatak, a Főiskola.

Sárospatak multjánál és természeti adottságainál fogva a legideálisabb iskolaváros. Ma az internátusok városa. Egészséges éghajlata és könnyen elérhető szép erdős hegyei biztosítékai az egészséges diákéletnek, a Bodrog folyó vizisportokra kiválóan alkalmas; a Főiskola modern csónakházában mintegy 20—25 csónak áll a tanulók rendelkezésére.

A Főiskolát Perényi Péter főúr 1531-ben alapitotta s alig van a magyar történelemnek nagy alakja, akinek valami kapcsolata ne lett volna az ősi iskolával. A Főiskola intézeti ágai: Theol. Akadémia, Gimnázium és velük kapcsolatban működő, ugyanazon egyházi főhatóság alatt álló Tanítóképző. A szép multú Jogakadémia jelenleg szünetel.

A gimnáziumnak két ágazata van: I. Latin ágazat, melyben I—VIII. osztályig tanulnak latint, V. osztálytól kezdve a második modern nyelv az angol. II. Angol-ágazat, melyben I—VIII. osztályig angolt, az V. osztálytól latint tanulnak a növendékek. Ez az intézet országunk egyetlen angol gimnáziuma. Az angol ágazatot angol érettségi vizsga fejezi be.

Az internátus.

A Humán-internátus 1937. őszén került tető alá, Medgyasszay István műépitész tervei szerint épült és 1938. szeptemberében fogjuk megnyitni. Az épület az állomástól 3 percnyi távolságra, a 15 holdnyi iskolakertben épült az angol-internátus szomszédságában.

Az intézet célja.

Az intézet célja családias, egyszerű, de egészséges és minden tekintetben kifogástalan szellemű, meleg otthont és komoly, vallásos, hazafias, önálló életre való nevelést adni növendékeinek.

Valláserkölcsi és családi nevelés.

Nagy gondot fordítunk a növendékek lelki nevelésére, e célból mint református intézet, heti bibliaórákat, valamint vallásos és nevelő tárgyú megbeszéléseket tartunk növendékeinkkel. Nagy gonddal ügyelünk, hogy más vallású növendékeink is eleget tegyenek vallásos kötelezettségeiknek, melyeket saját vallástanáraik irányítanak. A családias nevelést biztosítja az épület szerencsés beosztása is, mivel négy növendék, mint egy kis család él együtt, egy felső osztályos növendék felügyelete alatt, aki egyúttal felelősséggel is tartozik az intézet vezetőségének a szoba rendjéért.

Testi nevelés, sportok, kirándulások.

A lelki gondozás mellett ugyanolyan nagy fontosságú növendékeinknek egészséges, edzett életre való nevelése. Ebből a célból minden napot reggeli tornával kezdünk, jó idő esetén kint a parkban. Szabad időben gondoskodunk növendékeink sportlehetőségeiről. Ilyenek: tenisz, úszás, evezés, korcsolyázás, sízés, vitorlázó repülés, játék stb. Sárospatak szerencsés fekvése lehetővé teszi, hogy egész évre kidolgozott terv szerint bejárjuk a környék erdő-borította hegyeit, nagymultú várait és történelmi emlékeit. Szabad időkben megismertetjük növendékeinkkel a nagymultú pataki várat, az Árpád-királyok kedves helyét, a Rákócziak ősi fészkét.

Az internátus épülete.
Játék-, olvasó-, zene- és rádiószoba, műhely.

A 80 személyes épülettömbnek egyelőre egyik szárnya épült fel, mely 40 növendék befogadására alkalmas. Tervünk szerint a közeljövőben az épület másik felét is felépítjük. Az egy emeletes modern épület vízvezetékkel, központi fűtéssel, külön mosdókkal, fürdőszobákkal és légvédelmi fedezékkel van ellátva. A tanulók keleti fekvésű, világos, izlésesen berendezett szobákban laknak. A sodronyos ágyak lószőr matracokkal vannak felszerelve. Minden tanulónak külön szekrénye és könyvespolca van. Az internátus célja sokoldalú foglalkoztatás és kiképzés. Zeneszobánkban zongora és zenetanításhoz szükséges egyéb berendezés áll növendékeink rendelkezésére. Van az épületben egy nagy játékterem, ping-pong asztallal és egyéb játékszerekkel, külön szoba rádióval. Tekintettel vagyunk a modern nevelés követelményeire, e célból az olvasószobában különféle lapok és írógép is van, melyet szabadon használhatnak a növendékek. Ugyanezt a célt szolgálja az intézet jól felszerelt faipari műhelye is, amelyben szakirányítás mellett díjmentesen dolgozhat minden növendék.

Állandó felügyelet, tanulmányi ellenőrzés.

A növendékek egész nap gondos felügyelet

alatt állanak. Az intézet vezető tanárán kívül az épületben lakik egy felügyelő tanár (mindketten a gimnáziumban tanító tanárok) és 2 theologus. A növendékek csoportosan, felügyelet mellett mennek iskolába és az étkezés helyére. Délután mindenki számára kötelező szilencium van, amikor csak tanulással foglalkozhatnak. Jó idő esetén az iskolakertben is lehet tanulni. A délutáni szabadidőben csak tanári engedéllyel hagyható el az épület. Az intézet vezetői állandóan ellenőrzik a növendékek iskolai előmenetelét és szükség szerint gondoskodnak, a szülők kívánságára és költségére a magántanításról, amelyre az intézet külön szobáiban kényelmes lehetőség van.

Egészség.

A Főiskolának külön orvosa, szakképzett ápolója és új modern kórháza van 4 percre az internátustól. Kisebb rosszullét, megfázás stb. esetén az intézetben levő gyengélkedőben helyezzük el a növendékeket.

Ellátás.

A teljes kiépülésig a 3 főétkezést a Főiskola tápintézetében (az intézettől 4 percnyi, a gimnáziumtól 2 percnyi távolságra), a tízórait az iskolában (2 dl. pasztörizált tej és egy sütemény) és a kávé vagy gyümölcsből álló uzsonnát az intézetben fogyasztják el a növendékek. Mosást az intézet ad.

A növendékek kötelező felszerelése.

Minden növendék köteles magával hozni: ágyneműt (párna, paplan, 3—3 lepedő, paplan és párnahuzat), fehérneműt: 6 nappali ing, 6 alsónadrág, 4 hálóing, 10 pár harisnya, 10 db zsebkendő, 5 db törülköző (akasztóval), 3 db lábtörlőruha, fürdőnadrág, fürdőköpeny vagy lepedő, 1 db zsák a szennyesnek. Az egyöntetüség céljából minden növendék számára közösen szerezzük be az ágytakarót a szülők költségére. Ezek az illetők tulajdonában maradnak s azokat eltávozásuk alkalmával magukkal viszik.

Intézeti szám.

Minden növendék összes fehérneműjébe kötelező az internátustól kapott számot belevarrni, de kötelező az egyéb felszerelési tárgyakat is ezekkel a számokkal ellátni.

Levélírás.

Minden növendék köteles szombaton haza levelet írni.

Az internátus napirendje.

Reggel 6 órakor felkelés, 6 óra 10 percig reggelitorna, utána mosakodás, öltözködés; 6.40—7.30 szilencium; 7.30—8 reggeli, iskolába menetel. Délután 2.10—4.15 szabad foglalkozás, játék, sport, zene, stb; 4.15 uzsonna; 4.30—6.30 szilencium; 6.30—7 szabad foglalkozás; 7—7.30 vacsora; 7.45—8.30 szilencium, utána fürdés, lefekvés.

Vasár- és ünnepnapokon felkelés reggel 7 órakor.

Díjak és fizetési feltételek.

Felvételi díj egész évre 10 P. Internátusi díj protestánsoknak egy évre (tanévre) 600 P, más keresztyén vallású növendékek számára 650 P, izr. tanulók számára 700 P, melyben lakás, ellátás, mosás és műhelyhasználati díjak bennfoglaltatnak. A díjak negyedévenként előre, indokolt esetben azonban, a Gazdasági Választmány elnökének külön engedélye alapján havi részletekben is fizethetők. Külön fizetendők természetesen a gimnáziumi tandíj, betegsegélyző díj, vegyes díjak, stb., melyeknek évi összege kb 130—140 P. Minden internátusi díj a főiskolai pénztár címére (Sárospatak, csekkszámla száma: 42814, vagy postautalványon) küldendő.

Zsebpénz.

Zsebpénzt a növendékek nem tarthatnak maguknál. Iskolaszerek, könyvek, sportfelszerelések vételére, cipő- és ruhajavításokra és más szükséges kiadásokra a szülők kötelesek 30 P-t az internátusi vezetőtanárnál befizetni, melynek felhasználásáról a növendékek költségjegyzék vezetése mellett számolnak el odahaza.

Felvétel.

Az internátusba a gimnáziumnak csak latin ágazati növendéke vehető fel, kivételesen fölvehetők a humán-internátus összlétszámának $^1/_5$-e arányában angol ágazati I.—II. osztályos növendékek is, ha legalább általános jó osztályzatuk van. Felvételért az internátus igazgatóságához minden év június 30-ig lehet folyamodni a következő iratok beküldésével:

I. Születési anyakönyvi kivonat.
II. Ujraoltási bizonyítvány.
III. Utolsó iskolai évről szóló bizonyítvány.
IV. Orvosi bizonyítvány a növendék egészségi állapotáról.
V. Szülői nyilatkozat az anyagi kötelezettség vállalásáról.

A felvételről július 15-ig minden folyamodó értesítést kap.

Minden tájékoztatást és felvilágositást készséggel ad az internátus vagy a gimnázium igazgatósága. (Gimn. igazg. telefonszáma: 25, az internátusé .....)

Az alsózempléni ref. egyházmegye rendkívüli közgyűlése.

Az alsózempléni ref. egyházmegye alkotó tagjai szinte teljes számban jöttek össze április 6-án Sárospatakon, hogy elárvult helyzetük dolgairól tanácskozzanak.

A LXXXIV. zsoltár első versének eléneklése után Janka Károly kormányfőtanácsos, legidősebb lelkészi tanácsbíró lélekből fakadó, gyönyörű imában emelte fel a lelkeket a kegyeletes emlékezés és Istenközelség fenséges magasságába. Majd dr. gróf Bethlen Pál egyházmegyei gondnok feledhetetlen szavak kíséretében nyitotta meg a gyűlést, fájó szívvel emlékezvén meg mindenek előtt a megrázó

váratlansággal elhunyt elnök haláláról: Kiss Ernő esperesről. Utalt a két protestáns egyház vezetősége által az István király emlékév és eucharisztikus világkongresszus ügyében kibocsájtott közös proklamáció jelentőségére, a történelem szekerének az Ausztria csatlakozásában bekövetkezett hatalmas dübörgésére, a kormányzói szózatnak lelkeket megnyugtató és egyedül helyes irányt szabó voltára. A megnyitó szavakért Janka Péter egyházmegyei főjegyző tolmácsolván a közgyűlés köszönetét, megkezdődtek az ügyek tárgyalásai. Tanítók erősítettek be, s a tokaji járás számvevőjévé Kiss Pál választatott. Az egyházi gyüjtések körüli visszaélések meggátlására felhivatott a fokozott figyelem.

A rendkívüli közgyűlés legfontosabb tárgya Janka Károly helyettes esperes szép tollal irott jelentése volt. Mély meghatódottsággal hódolt ennek kapcsán az egyházmegye 14 éven át volt vezére: Kiss Ernő esperes emlékének, s az esperesi tisztet megüresedettnek állapitván meg, arra a szavazást május 4-i határidővel elrendelte. Elparentáltatta az egyházmegye többi halottait is: Major Gyula csobaji lelkész, Csontos József gimnáziumi igazgató, Czike Ferenc és neje, Tömösváry Ferencné szül. Szabó Jolán, László Jánosné, Kozma Gedeonné. Sajnálattal vétetett tudomásul dr. Bessenyey Zénó világi tanácsbíró lemondása, akit az egyházmegyei gondnok marasztalása sem tudott visszatartani az egyházmegye eddig nagyértékűnek tapasztalt szolgálatában, s tiszte szavazás alá rendeltetett. Kiss Ernőné kérelme a számvevőszék elé utaltatott. A kegyeleti idő ügyében a törvény világos rendelkezése megállapittatott. Sima csatlakozási és felebbezési ügye elutasittatott. A tiszaluczi párbérügyet nem lehetett elbirálni, ezért az egyházközség új határozat hozatalára utasittatott. A debreceni nyugdíjas lelkészek körének ügyében a Zsinat már határozott. *Kósa Szabó Pál.*

Diákjaink angol nyelvű műsoros estje.

Április 5-én, kedden este 8 órakor kezdődött a sárospataki gimnázium angol-ágazatának angolnyelvű műsoros estje az angol-internátus díszermében, melyen a nagyszámú érdeklődők között ott láthattuk éppen a főiskolát látogató főiskola előljáróit is: Farkas István püspök, Farkasfalvi Farkas Géza főgondnok, Janka Károly lelkészi és dr. gróf Bethlen Pál világi gondnokot is. Szabó Gyula int. igazgató közvetlen, meleg üdvözlő szavai után angol dalok hangzottak el, melyeket Szabó Ernő főisk. ének- és zenetanár készített elő és vezényelt. Majd Shakespeare „Macbeth" című tragédiájának előadása következett, mely őszintén nagy meglepetést jelentett mindnyájunknak. Semmiképen sem szokványos iskola-előadás volt ez, melyet elnéző jóindulattal néz végig a szülőkből, tanárokból és ismerősökből álló közönség. Nem akarjuk túlértékelni az előadást, de annyit bátran kijelenthetünk, hogy nagyvárosi Shakespeare-előadások illuziójába ringatott bennünket az egész előadás. Még akik nem értettek angolul, azokat is végig le tudta kötni a szerepek töretlen vonalvezetése, a korszerű maszkok és ruhák összhangja s a műszaki rendezés hibátlan menete. Leggyakrabban ez a kérdés hangzott el a szünetekben: „Hogy lehet az, hogy ezek a növendékek, akik angol nyelvű Shakespeare-előadást sohasem láttak — legtöbben magyar nyelvűt sem — ilyen pompásan megértették és kifejezték ez angol remekmű szellemét?" A felelet erre igen egyszerű: ezek a növendékek megszokták már a nagy angol alkotóművészek közelségét és természetesnek tartják, hogy igaz hangot tudnak adni azok szellemének.

A címszerepet Horváth István VI. o. t. játszotta. Szerepét a legapróbb részletekig finoman kidolgozta, a hosszabb magánbeszédekben ébren tartotta a közönség érdeklődését nagyszerű arcjátékával. Mátyás Sarolta VII. o. t. egyáltalán nem maradt el szereplőtársa mögött az alakítás finomságában. A Macbeth-hagyományokhoz hiven Lady Macbeth szerepét szerepét erős termetű színésznők játsszák. Az első eltérés ettől a hagyománytól mult éven a karcsú Margaret Rawlings pazar alakítása volt. Mátyás Sarolta, aki Margaret Rawlings örökébe lépett, e színdarabban igazi drámai színésznőnek mutatkozott.

A három főszereplő között Opler Gábor, aki Banquo szerepét játszotta, olyan nagyvonalúan alakított, olyan nyugodt előkelőséggel mozgott a színpadon és valósággal zeneileg is tökéletes színpadi ejtéssel beszélt, hogy játéka egy igazi nagy színpad Banquojának is díszére vált volna.

Meg kell dicsérnünk Diner János V. o. tanulót, aki szinte az utolsó pillanatban vállalkozott Lady Macbeth komornájának szerepére és e szerepet kellő könnyedséggel játszotta végig. Meg kell még emlékeznünk az egyik gyilkost alakitó Baranyay Ákos harcsabajuszos maszkjáról, mely viharos derültséget keltett mindaddig, mig viselője el nem tünt a színről.

A darabot Mr. Maguire, az intézet egyik angol tanára rendezte, a nagy londoni színházak tanulmányozásán csiszolt ízléssel, nagy körültekintéssel és odaadással.

Az angol műsoros est városunk igazi nagy kulturális eseménye volt, a budapesti rádió híradásában, a napisajtó pedig részletes beszámolóban foglalkozott vele. *K. G.*

Hassunk oda, hogy gyülekezeteink tagjai lépjenek be az

ORJÓ TEMETKEZÉSI CSOPORTBA,

különböző biztosításaikat pedig az összes Egyházkerületek szerződéses biztosítójánál, a

„Gazdák Biztosító Szövetkezeté"-nél eszközöljék.

Református Iratterjesztés.

Az Országos Református Szeretetszövetség szerkesztésében megindul az ősz folyamán a „Népbarát" című kiadvány sorozat. Közelebbi tudnivalók megtalálhatók a Lelkészegyesület április 2.-i 14. számában.

Felkérjük a református írókat, hogy ebbe a magyar nép számára készülő, a nép nyelvén, a nép szívéhez szóló, a népet érdeklő történeti, szépirodalmi, valláserkölcsi és költői alkotásokat tartalmazó áldott vállalkozásban vegyenek részt. Küldjék be írásaikat a Népbarát szerkesztőségének: Budapest XIV. Stefánia ut 29. szám.

A Népbarát jobbára füzetes és nagy példányszámú kiadásokban a következő sorozatokat foglalja magában:

I. sorozat: *Énekek éneke.* (versek, színdarabok.)

II. sorozat: *Mondások szava.* (bibliai elmélkedések.)

III. sorozat: *Akik a szentek lábait mosták.* (képek a szeretetmunkából.)

IV. sorozat: *Maradj velünk.* (imádságok.)

V. sorozat: *A négy szelek felől.* (útirajzok, néprajzok, idegen világok.)

VI. sorozat: *Légy jó egészségben.* (Mit kell tudni a testről és a világról.)

VII. sorozat: *Képes könyvek.* (Beszélő biblia, A magunk portájáról, Egyháztörténeti képek.)

VIII. sorozat: *Krónikák könyve.* (mondák, történetek, elbeszélések.)

IX. sorozat: *Megújult lélek.* (A belmisszió és ébredés munkái.)

X. sorozat: *A bizonyságok fellege.* (Egyháztörténeti részmunkák.)

Az alacsonyra szabott árak miatt és mellett egy nyomtatott ivért 40 pengő honoráriumot adhatunk, de ezt szívesen adjuk. *Kiss Ferenc*
ny. egyetemi tanár, ügyvezető igazgató.

HIREK

— **A magyarországi ref. és evang. egyház pásztoraihoz és gyülekezeteihez** eljutott már az a szózat, amelyet a két prot. egyház legfőbb dignitáriusai intéztek hozzájuk, eléjök tárva, hogy István király halála kilencszázéves évfordulójakor „a nemzeti ünneplés nagy közösségéből részt kérünk", az eucharisztikus kongresszust illetőleg pedig, hogy „öntudatos református és evangélikus ember ezzel az ünnepléssel semmiféle lelki közösséget nem vállalhat, mert az oltári szentségről szóló római katholikus dogma hitünk tanításával merőben ellenkezik", de viszont kívánatosnak tartjuk, hogy „római katholikus testvéreink ünneplését részünkről semmiféle bántó hang meg ne zavarja."

— **Alsózemplén esperesjelöltje.** Április hó 6-án, az egyházmegyei közgyűlés után egy népes értekezletet egyhangúlag és nagy lelkesedéssel *Janka Károly* cigándi lelkipásztor, kormányfőtanácsos, a sárospataki főiskola lelkészi gondnoka esperesi jelöltsége mellett foglalt állást. Janka Károly hosszas vonakodás után, a hódoló szeretetnyilvánulás előtt meghajolva, a jelöltséget elfogadta.

— **Értesítés.** Dr. *Enyedy* Andor „A nagy Király követségében" című 49 igehirdetést tartalmazó könyve megjelent. Kapható *Ferenczy* Béla miskolci könyvkereskedésében. Bolti ára 5 pengő.

— **Kérelem.** Szerény ellátásért csendes parochián minden munkát vállal *Nagy Zoltán* ref. s. lelkész. *Tokaj.*

— **Szivem temploma** címen megjelent dr. H. Kiss Géza szép imádságos könyve. Szerkesztőségünkhöz beküldetett. Bővebb ismertetését ígérjük. Ennek megtörténte előtt is a könyv megrendelését szívesen ajánljuk. Ára félvászonkötésben 5 P. Csekk: 29,351.

— **A sátoraljahelyi lelkészválasztás** folyamán az első meghivási kisérlet meghiusult, amennyiben Kovács József noszvaji lelkész, amint lapunk pontosan megírta, csak a presbiteri gyűlésen megjelent presbiterek szavazatának általános többségét nyerte meg. A presbiterium ápr. hó 5-iki gyűlése elé két beadvány érkezett. Az egyik, az érvényes választói névjegyzékben foglalt összes jogosult választók általános többségének aláírásával a Kovács József noszvaji lelkész meghívása iránti óhaját jelentette be, a másik ugyancsak az összes jogosult választók általános többségének aláírásával a Nagy Sándor Béla bodrogkereszturi lelkész meghívása iránti óhaját terjeszti elő. A presbitérium a két beadványt felterjesztette az esperesi hivatalhoz.

— **Ifjúsági munka Egerben.** A református ifjúságért csüggedés nélkül harcol Egerben a Dr. Baltazár Dezső ref. ker. ifjúsági egylet. Az év elején imahetet tartott. Minden hónap első napjainak valamelyikén a pártoló, tagokkal együtt tart összejövetelt. Február 2-án az egész gyülekezet számára műsoros estet rendezett. Ennek legkiemelkedőbb része volt Ecsedy Aladár vallásos tartalmú színművének az előadása. Az egyesület nagy erőfeszítést tesz az ifjúsági otthon felállítására.

— **A sajókazinci lelkészi** kör lelkészei *Sajókazincon* 1937. október 31-én, *Barcikán* advent első vasárnapján, *Ivánkán* január hó 16-án lelkészköri összejövetelt tartottak, amikor is *Sajókazincon* Cserháty Zoltán Nehémiás k. 2. r. 17. verse alapján bibliamagyarázatot tartott s Bartha Gyula a „Kálvinista Művészetről" tartott előadást, szavalatok voltak és Göőz Béla igazgató tanító vezetésével a vegyeskar énekelt. *Barcikán* Bodnár László János I. 3. r. 5. verse alapján bibliát magyarázott, Bartha Gyula adventi elmélkedést tartott, Sebestyén Sándor s. lelkész egy vallásos irányu novelláját olvasta fel. Szavalatok voltak és a leányegyleti énekkar Papp Lajos tanító vezetésével énekelt. *Ivánkán* Cserháty Zoltán a LVI. zsoltár 9. verse alapján bibliát magyarázott, Bodnár László „Mit tehetnek a ref. egyháztagok az egyházukért" címmel előadást tartott, Sebestyén Sándor s. lelkész felolvasott. Szavalatok voltak, s Szűcs Gyula tanító

vezetésével az ifjúsági vegyeskar énekelte: Ady—Bathó. Az Ur érkezése, Kodály Zoltán, Genfi zsoltár s Bethówen: Testvériség című darabokat szép előadásban. Mind a három helyen a hívek nagy érdeklődést mutattak a lelkészköri gyűlés iránt, szép számmal megjelentek a templomban, a lelkészek pedig azzal az érzéssel végezték a kedves munkát, hogy egymás hite által való épülés nélkülözhetetlen a lelkipásztor számára.

— **Adományok az ápr. 5-iki angol nyelvű műsoros est költségeinek fedezésére.** vitéz Asbóth Aladárné 1, dr. Baranyai Zoltán 2, Bálint J. 0·50, dr. gróf Bethlen Pál 3, Boda Béla 1·50, Borbás Lajos Bpest, postán 5, Bódy Dénes 1, Blumberger E. 0·50, Dávid Zoltán 1, Diner Béla 5, d. Domján Béláné (London) 4, dr. Csontos Ernő 1, dr. Egey Antal 1, Farkas István püspök 3, Farkasfalvi Farkas Géza főgondnok 20, Hallgató Sándor 1, Harsányi Gyula 2 dr. Harsányi István 1.50, Horváth István 5, Horváth Istvánné 0·40, gróf Hoyos Viktor 2, dr. Iczkovits Vilmosné 1, dr. Jakob Károly 0·50, Janka Károly gondnok 2, Katona Gézáné 2, Lázár Károlyné 1, dr. Ma ton János 2. dr. Mátyás Ernő 2, dr. Meczner Béla 1, dr. Nagy Barna 1, Novák Józefné 1, Novák Sánoor 1, Novák Sándorné 1, dr. Róth N. 1, báró Reichlin Farkas 5, dr. Sebestyén Lászlóné (Füzfőgyártelep, postán) 5, Szücs István 1, Tárczy Árpád 1, Tóth Károly 1, báró Waldbott Frigyes 5, N. N. 1, N. 0 50, összesen: 97·20 pengő. A nemesszívű és angol-ágazatunk ügyét pártoló adományozóknak ez úton mond hálás köszönetet az *Angol-internátus Igazgatósága.*

HIVATALOS RÉSZ.

X. sz. Körlevél.

Valamennyi Lelkésztestvérem figyelmébe!

Minden nemzet a legnagyobb erőfeszítést fejti ki napjainkban azért, hogy bármilyen eshetőségre készen álljon.

Mi magyarok a légvédelem terén még alig tettünk valamit. Most a honvédelmi Miniszter úr azzal a kéréssel fordul a lelkészkedő papsághoz, hogy a Légoltalmi Liga útján alakuló légoltalmi csoportok szervezésébe és vezetésébe kapcsolódjanak be és azt minden rendelkezésükre álló eszközzel támogassák. E kérelem nem indokolatlanul szól a lelkészekhez, miután a légoltalom nagy — talán pótolhatatlan erkölcsi értékeket és anyagi javakat féltő és mentő törekvés, — melyet mindnyájunknak a legszentebb kötelességünk teljes erőnkből támogatni.

Felkérem Lelkésztestvéreimet, hogy e nemzetmentő munkából vegyék ki részöket.

Miskolc, 1938. április 6. Atyafiúi szeretettel:

Farkas István
püspök

Felsőborsodiak figyelmébe!

Meghívó.

A felsőborsodi egyházmegye f. év május 7-én (szombaton) Sajószentpéteren, d. e. fél 10 órai kezdettel *rendkivüli egyházmegyei közgyűlést tart,* melyre a gyűlés alkotó tagjait ezennel meghívjuk.

Tárgy: Szentmártony Dániel esperes lemondása feletti tanácskozás.

Az ezen felül esetleg tárgyalni kivánt ügydarabokat legkésőbb április 26-ig Tóth János espereshelyetteshez Sajóvelezdre kérjük küldeni.

Ugyanazon a napon e. m. tanács-, és birósági ülés is lesz.

Zsóry György *Lőkös Sándor*
e. m. gondnok. *lelkészi h. elnök.*

Alsózempléniek figyelmébe!

1. A f. hó 6-án tartott egyházmegyei gyűlésünk szavazást rendelt el a halálozás folytán megüresedett esperesi és a lemondás folytán megüresedett 1 világi tanácsbirói tisztségre. A szabályszerűen kiállított, szavazati számértéket feltüntető, lelkipásztor, gondnok, presbiteri jegyző aláírásával és az egyház pecsétjével ellátott szavazó-lap zárt boritékban f. évi május 4-ig küldendő be Nagyrozvágyra h. espereshez.

2. Az egyház- és iskolalátogató küldöttségek a következőkép alakíttatnak meg és osztatnak be: I. Tiszaluci járás: Szabó Andor, Veres Imre, Nagy Dezső. II. Megyaszói járás: Pataky Sándor, Bernáth István, Bartha Lajos. III. Tállyai járás: Kun Zoltán, Makó Dezső, Károlyi János. IV. Tokaji járás: Nagy S. Béla, Kovács Lajos, Kató János. V. Tolcsvai járás: Verebélyi Dezső, Csathó József, vitéz Nyitray Károly. VI Sátoraljaujhelyi járás: Janka Péter, Főző László, Pongrácz Sámuel. VII. Cigándi járás: Tantó János, Buttykay István, Nagy Béla (kenézlői tanító). VIII. Nagyrozvágyi járás: Hegedüs László, Molnár Ferenc, Kocsár István.

3. A virágvasárnapi perselypénzek — közalap javára — egyházmegyei pénztárba küldendők.

Nagyrozvágy, 1938 ápr. 7. Atyafiúi szeretettel:

Janka Peter
esperes h.

Az alsózempléni ref. egyházmegye elnökségétől.

Felhívás az alsózempléni ref. egyházmegye presbitériumaihoz.

Az alsózempléni ref. egyházmegye mai napon tartott közgyűlésének a határozata értelmében felhívjuk a kebelbeli presbitériumokat, hogy egyfelől a halálozás folytán megüresedett esperesi, másfelől a lemondás folytán megüresedett világi tanácsbirói tisztségre az egyh. I. t. c. 89. §-ának 2. bekezdése értelmében (lelkipásztor, főgondnok, vagy gondnok és a presbitériumi jegyző aláírásával és az egyházközség pecsétjével ellátottan) kiállított szavazataikat zárt boritékban, a boritékon kivül a szavazatérték feltüntetésével Janka Péter espereshelyettes úr címére folyó évi május hó 4. napjáig, mint a szavazatok beadására kitűzött határidőig beterjeszteni a törvényes következményekre való figyelemmel el ne mulasszák.

Kelt Sárospatakon 1938. évi április hó 6 án. Az alsózempléni ref. egyházmegye elnöksége:

Dr. gróf Bethlen Pál *Janka Károly*
egyházmegyei gondnok. *espereshelyettes.*

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatak, 1938.

XXXIII. évfolyam. 15. szám. Sárospatak, 1938 április 17.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Dr. H. Kiss Géza*: Imádság. — *Dr. Enyedy Andor:* Bemenetel az életre. — *Kövér Pál:* Miben segíthetek lelkipásztoromnak? — *Szabó László*: A pataki angolok. — *Egerházi Lajos*: A korai jégkárok veszélye. — Irodalom. — Hirek — Hivatalos rész.

Imádság

husvét első napján.

Ige: Lukács 24 : 1—35. János 20 : 1—25.

Élőknek és holtaknak Istene, Atyám a feltámadott Jézusban, szent magasztalással, a megváltottak hallelujah kiáltásával keresem Felségedet hitünk szép győzedelmi ünnepén.

A hála és áldás köszönő szavaival állok előtted, amiért kegyelmes voltál szeretteimmel együtt e fényes nap örömére elhozni. A kereszttől jövök és a sírok kertjéből s az Úrasztala bőséges ajándékaival szeretném várakozásomat a megelégültek boldogságával felváltani.

Szívem benső szomorkodásban érett meg e mai nap gyönyörűségére. Bűneimben ne romlottságomat lásd, hanem gyengeségemet. Alázatomban magam is az állhatatosság nagyobb erejére óhajtozom, hogy keményebb ellenállással tudjak a véteknek magam körül határt szabni.

Kérlek azért, igazság Istene, aki annyi kegyelemmel gondoskodtál a váltság nagy munkájában az ember javáról, Szentfiad halálának gyümölcseivel erősíts meg a jó győzelmének hitében és a gonosz támadásainak visszaverésében!

Krisztusomnak köszönhetem, hogy felemelt fejjel nézhetek át az élet látóhatárán és a temető fejfái felett ott látom az örökélet hajnalhasadását. Kérlek, segíts, hogy aki bátrabbá lettem a halállal szemben, erősebb lehessek a vétekkel szemben!

Következő napjaim gondjára vessen jóvoltodból aranyfényt a husvét, hogy kicsinyhitűséggel meg ne tagadjam Uramat. Imeő fenséggel viselte el helyettem a kínok halálát és homlokán a tövis, kezén a szögek nyomával emlékeztet mindenkor arra, hogy vérével vett meg annak az országnak a számára, amelyet őérette adsz a hitvallók seregének.

Élőknek és holtaknak Istene, kimondhatatlan örömmel kerestem ma helyet a bizonyságtevők közt, óh kérlek, hallgasd meg Krisztus imádságát, ki értem is kér: tarts meg övéinek győzelmes táborában Ámen!

Dr. H. Kiss Géza.

Bemenetel az életre.

Márk ev. X: 17—22.

A húsvét az élet ünnepe. Amint a természetben a zsendülő vetés, a fakadó rügy, a nyíló virág: úgy a mi emberi világunkban a sírjából kikelő Jézus hirdeti, hogy az élet erősebb, mint a halál. Mindnyájan szeretünk élni, akarunk élni. Még aki megunta is az életet, mert az reá nézve gyötrelmessé, kinossá, örömtelenné vált, abban is dolgozik az életösztön. Az életösztön újjongott fel a tanítványokban, a sírhoz menő asszonyokban, mikor látták, megtudták, hogy a halottnak vélt Mester él. Az örökélet ajándékának örülünk mi is, amikor húsvétot ünnepelünk. Jézus Krisztus feltámadása biztosítéka, záloga a mi feltámadásunknak, az életre való bemenetelünknek. Nincs már szívünk félelmére, nézni sírunk fenekére: mert a sírban és a halálban az új, az örök, a földinél boldogabb élet kapuját látjuk. Tudjuk azonban azt is, hogy ezen a kapun csak Jézus módján, Jézus által lehet bemennünk.

A felolvasott igében az említett gazdag ifjút is az életösztön, az élet vágya, szerelme viszi Jézushoz, hogy megkérdezze tőle, mit cselekedjék, hogy az örökéletet elnyerhesse? Jézus két módot, feltételt mutat, jelöl ki neki: az isteni parancs megtartását és az áldozatot.

Ha be akarsz menni az életre, tartsd meg a parancsolatokat. A János ev. 15. r. 10. versében: „ha az én parancsolataimat megtartjátok, megmaradtok az én szeretetemben: amiképen én megtartottam az én Atyámnak parancsolatait, és meg-

maradok az ő szeretetében." Isten az embertől nem pompázó szertartásokat, külsőségeket, nem oltáron elégő drága és költséges áldozatokat, hanem engedelmes szívet kíván, mert ő az engedelmes szívű embert szereti, mint ahogy Jézus Krisztus is engedelmes élete, haláláig tartó engedelmessége által maradt meg az Isten atyai szeretetében. Isten megkívánja minden gyermekétől, hogy parancsainak engedelmeskedjék. Az első bűn a paradicsomban s a legtöbb bűn a mai és mindenkori ember életében az Isten parancsával ellenkező élet vagy cselekedet. De ne gondoljuk ebből, hogy az erkölcsi kapcsolatokat csak Isten kedvéért, jótetszéséért kell megtartanunk. Ezekkel Isten nem a maga tekintélyét, még csak nem is a társadalom békéjét és biztonságát, hanem a mi életünket védi. Az erkölcsi törvény áthágása és megsértése az életerőt emészti, a törvény megtartása pedig az életerőt növeli bennünk. Aki paráználkodik, az a tiszta, lelki élet örömei közül letaszítja magát és leránt magával mást is az érzéki, állati, a tisztátalan élet fertőjébe, iszapjába, szennyjébe, alacsonyságába. Aki öl; testet, szellemet, vagy lelket: öl bottal, doronggal, gúnnyal, közönnyel, szellemi vagy lelki dolgok iránti érzéketlenséggel: az rendesen már megölte magában az életet. Aki a más életét nem becsüli, annak a maga élete is értéktelen semmi. Aki lop, aki a más vagyonából, keresményéből, becsületéből akar élni: vagy aki csak az időt lopja: az lemondott arról, hogy az élete tevékeny, termékeny, gyümölcsöző, erőkifejtő, s így erőben növekedő élet legyen. Aki hamis tanubizonyságot tesz mások ellen, az hazugságával, rágalmaival megmérgezi és elrontja az őszinteségnek és igazságnak, a jóakaratnak, a kölcsönös védekezésnek és segítségnek azt a légkörét, amelyben jó élni, sőt egyáltalán lehet élni. Aki kárt tesz másnak, az magának is kárt tesz, mert romboló indulatok által engedi magát letéríttetni az alkotó, az építésben örömét lelő élet útjáról. Aki nem tiszteli atyját és anyját, akiktől, akik által az életet kapta, az magát az életet veti meg, az élete alapját rugja ki maga alól, az élete tápláló forrását tömi be.

Az első húsvéti tanítása tehát a halálon Jézusnak ez: Tartsd meg a parancsolatokat, az isteni törvényt, nem azért, hogy jó vallásos ember, vagy világ szerint tisztességes ember légy: hanem azért, hogy élj. Úgy mondja Ő ezt ma neked, mint az orvos adja a gyógyulni kívánó betegnek az utasítást. A beteg is, ha nem tartja meg az orvosi utasítást, nem az orvost csalja meg, hanem önmagát: mi is, ha akár nyíltan, akár titokban megszegjük, áthágjuk az erkölcsi törvényt, az isteni parancsolatot, nem Istennek ártunk, nem is a törvénynek, hanem magunknak, mert a magunk életét veszélyeztetjük, kockáztatjuk az engedetlenségünkkel.

Az isteni parancs megtartása mellett azonban más is kell még az életre való bemenetelhez. A gazdag ifjúnak, aki önérzetesen mondja, hogy a parancsolatokat megtartotta, ezt az utasítást adja Jézus: egy fogyatkozás van még benned: ha tökéletes akarsz lenni, add minden vagyonodat a szegényeknek és kincsed lesz a menyben. Ha az ember be akar menni az örökéletbe, oda kell adnia, fel kell áldoznia mindent, ami a lelket ehhez a mulandó léthez és világhoz fűzi. A vagyon az embert odaköti a világhoz, a földhöz s ha az ember a világé lesz, akkor el is múlik a világgal. A vagyon egyideig életfeltétel, mi biztosítja mulandó életünk fenntartását; de az örökéletre menetelben akadály lehet. Hány vagyonos ember van, aki nem tud élni, nem tud jószívű, adakozó, örvendező, gondtalan lenni, nem tudja teljes bizalmát Istenbe vetni a vagyona miatt. De nemcsak a vagyont kell feláldozni, ha be akarunk menni az életre, hanem mindent, ami a világhoz köt. Fel kell adni, el kell hagyni a hiúságot, amivel a világ előtt akarunk tetszelegni; a nagy önérzetet, amivel emberek szemében akarunk sokat mutatni és jelenteni. Fel kell adni azt, amik vagyunk, hogy újjászületve, érzéki mivoltunkból kivetkőzve, megigazulva elnyerhessük az örökkéélő Isten közösségét, az üdvözültek közötti lakozást. Jézus igaz volt és szent volt, mégis meghalt a kereszten és úgy emeltetett mennyei Atyja jobbjára: mi nekünk is meg kell öldökölni magunkban az óembert, meg kell feszíttetnünk Krisztussal, hogy vele együtt támadjunk fel.

A gazdag ifjú búsan ment el Jézustól, mert sok jószága vala, amiktől nem tudott megválni. Csak akarta, kereste az életre való bemenetelt, de nem nyerhette el, mert nem akarta meghozni az érette kívánt áldozatot. Többre becsülte vagyonát, mint a Krisztusban neki is felkínált örökélet mennyei kincsét, ezért nem tudott húsvéti emberré, örvendező és hálaadó emberré válni.

Hogy a húsvét öröme teljessé lesz-é bennünk; az attól függ, tudunk-e Istennek engedelmeskedni s tudunk-e Isten szavára hallgatva, mulandó életünk formájából, javaiból kivetkőzve, magunkról azokat, mint a fa a hervadt levelet lerázva, belépni az élet kapuján, amelyet feltárt előttünk a húsvéti sír, a halálból kikelő Jézus biztatására, hívására hallgatva, elindulni az Isten kegyelméből nekünk ajándékozott új, örök élet felé. Ámen.

Dr. Enyedy Andor.

Miben segíthetek lelkipásztoromnak?

A sárospataki népfőiskolán tartott előadás vázlata.

E kérdésben kettős megállapítás foglaltatik: 1. Segítenem kell. 2. Segíthetek. Segítenem kell, mert mi reformátusok az egyetemes királyi papság újtestámentomi gondolatát valljuk (1 Pét. 2:9). Nálunk a vallás, az egyház nemcsak a pap dolga, hanem minden Krisztusban hívő, vallását, egyházát szerető egyháztagé. Nálunk nincs áldozópapság, hanem minden egyháztagnak kötelessége, hogy magát odaadja és a reábizottakat odavigye Istennek élő áldozatul. Hogy szóval és tettel, példaadással másokat is Krisztushoz segítsen s így támogassa lelkipásztora erre irányuló munkáját. Segíthetek is lelkipásztoromnak, mert különben

Isten, ki lehetetlent nem követel, nem is kívánná ezt tőlem. (Filip. 4:13).

Az első feladatom: az imádkozás. Imádkozzam lelkipásztoromért, igehirdetéséért, pásztori munkájának eredményességéért magánosan, vagy ha környezetem erre megfelelő, velük együtt. Hogy ez nem hiábavaló, bizonyítja 2. Thess. 3:1. Tanulságos történet szól egy lelkipásztorról, aki szomorúan tapasztalja, hogy jól induló, lelkeket ébresztő munkája kezd hatástalanná válni, mikor beállít hozzá egyik egyháztag s elmondja: ennek én vagyok az oka, mert kezdetben imádkoztam a tiszteletes úrért, ám később ezt elhanyagoltam. Imádkoznom kell családomért, barátaimért, még ellenségeimért is, a Szentlélek által történő megtérésükért.

Az imádkozáson kívül ismernem kell a *Bibliát* és hítvallásos könyveinket. Olvasom a Bibliát épülés céljából is, keresve, hogy mit üzen nekem az Isten s milyen szolgálatra akar felhasználni. Templomi istentiszteleten, vallásos estélyen, ifjúsági egyesületben való részvétel alkalom arra, hogy hitemben megerősödjem s példamutató élettel, másoknak tanácsot adni tudó képességgel felruháztassam.

Hogy jó példát mutathassak, mindenütt igyekezzem *illedelmesen* viselkedni. Ne húzgáljam a szomszédom haját, ne beszélgessek, ne rajzolgassak a padokra istentisztelet alkalmával stb. Viseljem jól magam barátok közt, utcán, fonóban. Vigyázzak lelki-testi tisztaságomra. Legyek odahaza is tiszteletadó, szeretetteljes, mert elsősorban otthon kell megmutatnom, hogy nemcsak szó, hanem élet a keresztyénségem.

Csak ha az eddig említett feladatokat betöltöttem adhatok másoknak tanácsot. Hogyan? Úgy hogy beszélgetés során kerülöm a szennyes szavakat, igyekszem a társalgást jó irányba terelni s figyelmeztetem barátaimat, hogy a trágár, léha beszéd méreg, a tiszta pedig orvosság, erő. Utcán, társaságban nem duhajkodom, sőt másokat is igyekszem meggyőzni a felől, hogy az ilyen viselkedésűek nem különb-voltukat, ellenkezőleg műveletlenségüket, durvaságukat, vadságukat mutatják meg. A fonót nem tekintem züllési alkalomnak. Az ott levőket arra iparkodom rábírni, hogy kuplék helyett szép magyar nótákat daloljanak, olykor viszont énekeljenek. A Bibliából, az egyházi, hazai történelemből vett vagy más jellemképző, tiszta, nemesítő elbeszélést olvassanak fel s azokról beszélgessenek. A magam tiszta életének például állításával felhívom a fiatalságot a tiszta élet lehetséges voltára, a paráznaság elrettentő következményeire, egyéni, családi nemzeti szempontból. Arra, hogy az üdvösségtől zárja el Isten a paráznákat (Jel. 22:15). De nem hagyom említés nélkül azt sem, hogy a tisztátalan beszédért, duhajkodásért is menynyire szomorkodik, haragszik és büntet az Isten, viszont öröme és áldása kiséri az ellenkezőképen cselekvőket.

Ha jóakaratú figyelmezmeztetésem hiábavalónak látszik, ha kigúnyolnak, kiközösítenek érte, akkor sem úszom együtt az árral, szembe merek fordulni a zsarnoki közvéleménnyel. Merek önálló lenni, a saját lábamon megállani, de lelki-testi tisztaságomat nem dobom a Sátán prédájául. Jézusomhoz, legigazabb barátomhoz igazodom. Tőle kérdezem meg, hogy „mit szól hozzá?“ S az ő helybenhagyása nekem tökéletesen elég a jóban való megmaradáshoz. A tőlem elfordultakért imádkozom, a reámhallgatókat magammal viszem az ifjúsági egyesületbe, templomba. Bibliás, imádkozó, öntudatos, élő egyháztagságra segítem őket eljutni, elsősorban a magam életének példaadásával. Készséggel vállalom lelkipásztorom megbízását s lelkiismeretesen el is járok benne (szavalás, jegyzőkönyvírás, játékvezetés, jótékonysági akcióba belekapcsolódás stb.).

Mindig szem előtt tartom, hogy ezt a segítő munkát csak abban az esetben végezhetem el, ha életközösségbe lépek és maradok az Ur Jézus Krisztussal. *Kövér Pál.*

A pataki angolok.[1]

A sárospataki diákok előadták a Macbethet — angolul. A fiúk bizonyosan tudták, hogy mit beszélnek, de a hallgatóság körében alighanem voltak, akik egy kukkot sem értettek belőle.

Ez az előadás — Patakon! — nagy dolog, és én igen örülök neki; ha előre tudtam volna róla, elmentem volna meghallgatni és megnézni. Amit az ilyen előadáson látni lehet, az még érdekesebb, mint amit hall az ember. A kálvinisták majdnem mindnyájan fajmagyarok lévén, általában nehéz mozgásúak; mozdulataikban sok az ösztönösség, a nyerseség, ami rokonszenves, mert nem hazug; de óriási önfegyelem kell a mozdulatok „nyugati ritmusának“ elsajátításához. Lehet, hogy a pataki angol előadáson kellemes meglepetéssel állapítottam volna meg, hogy a magyar fiú nagyon is alkalmas arra, hogy belőle angol gentlemant neveljenek.

De mit szól ehhez az angol előadáshoz Vörösmarthy Mihály? Hiszen ezzel az előadással az ő leghíresebb verse meg van cáfolva!

A nagy világon e kívül
Nincsen számodra hely,
Áldjon vagy verjen Sors keze,
Itt élned-halnod kell!

A pataki diákok közül azok számára, kik a Macbethet angolul játszották, a nagy világon e kívül igenis van hely, nagyon sok hely, mind az ötvilágrészben, s nem muszály nekik itt élni, ha nem akarnak — nem halnak éhen a nagy világban sehol. Az angol nyelv tudása a legjobb útlevél a nagy világba.

Nyelvtudás alatt azonban csak igazi tndást értek. Semmi okom sincs feltenni, hogy a pataki diákok közül a szorgalmasabbaknak tudása nem igazi. De szeretném próbára tenni őket, vajjon meg-

[1] Ezt a cikket a *Pesti Napló* április 8-iki számából vettük át. A rendkivül eredeti szellemű *Szabó László* írta. A csillagos jegyű cikkek írója. Nekünk nagyon tanulságos egyszer-egyszer magunkat meglátni egy ilyen nagy író sajátos felfogású tükrében. *Szerk.*

értik-e azt a szép dalt, melynek szövege, fonetikus írással, így kezdődik:

Dzsedzs bi fedzs,
Dzsedzs bi fedzs,
Dzsedzs e szájvim
Dzsedzs bi fedzs!

Egy híres angol író járt itt Pesten, harminc-nyolc évvel ezelőtt. Ágai Adolf doktor elvitte a Bálóné korcsmájába, halpaprikást enni. Az angol bírta! A badacsonyi kéknyelűt is jól bírta! Tetszett neki a cigányzene és a magyar nóta. Ágai meg akarta neki mutatni, hogy tudunk mi angol nótát is: maga mellé intette a nagybőgőst és a nagybőgő szólókíséretével rázendített:

Dzsedzs bi fedzs,
Dzsedzs bi fedzs...

Az anglius felette nagyon bámult: a *hang* tiszta angol volt, de az *értelem* megfoghatatlan...

— Well Doctor, — azt mondja — ez valami hegyi skót tájszólás lesz, — semmit sem értek belőle!

Ezen nagyszerűen mulattunk, mert a dallamból azonnal észrevettük, hogy Ágai angol kiejtéssel ezt a régi nótát dalolja:

Jaj be fáj,
Jaj be fáj,
Jaj a szívem
Jaj be fáj,

Vajjon a pataki diákok Macbethnek nem a magyar szövegét szavalták — angol kiejtéssel?

Ezt persze csak tréfából kérdezem, mert tudom, hogy nagyon megváltozott már a kálvinista világ is. Jókai kilencvenhat évvel ezelőtt a kecskeméti kollégiumban tanult franciául, de mikor két évvel később Pestre került, rémülve vette észre, hogy újra kell kezdenie a tanulást; ugyanis kecskeméti mestere nem vette tudomásul, hogy a franciák másként ejtik ki a betűket, mint mi, — például a *jamais* szót nem franciásan ejtette ki, hogy *zsamé*, hanem egészen magyarosan, minden betűt hangoztatva: *ja-ma-is* és a hangsúlyt az első szótagra helyezve... Még nem született e világra olyan francia, aki saját anyanyelvét megértené, ha magyarosan ejtjük ki.

Valaha minden kálvinista főiskolánk híres volt, és méltán. Sokszor panaszoltam, milyen nagy kár volt, hogy egész közoktatásunkat nem az ő példájukra, hanem német mintára rendezték be. A magyar kultura nagyon sokat köszönhet annak is, hogy a kálvinista főiskolák, Debrecen, Patak, Pápa, Enyed, évente egész rajokat bocsátottak ki „idegen akadémiákra", pedig ehhez minden diáknak külön kellett engedelmet kérnie a császár-királytól. Helvéciában Tigurum, Berna, Geneva, Lausanna és Basel, Belgium Foederatumban (a mai Hollandiában) pedig Trajectum és Franecker, Skótországban Edinburgh sok magyar ifjút nevelt tudós pappá és professzorrá. Nem hiszem, hogy csak egy is künn maradt volna közülök, még akkor se, ha itthon csak egy szegény kis parókia várt rájuk. Keresztesi József, a bihar-érmelléki traktus esperese, százötven évvel ezelőtt, hollandiai diák korában búslakodott:

Jobb a hazánk füsti más ország tüzénél,
A leánya is szebb Anglia szüzénél,
Kedvesebb a húsa német ciberénél,
Igy sóhajt egy magyar a Rhenus vizénél.

Viszont, ma sokan sóhajtanak, hogy hogyan lehetne innen minél messzebbre elmenni? De én tudom, hogy ha el tudnának menni, nemsokára már azért sóhajtoznának, hogy hogyan lehetne — hazajönni!

Ha itthon marad is az ember, angol tudásával akkor is részese lehet egy másik, igen nagy kultúrának is, ujságok és könyvek révén. Annak, aki angolul tud és a gimnáziumot elvégezte, angol nyelvtudása tízszer többet ér, mint az érettségi bizonyítványa.

A pataki diákok magyarságának semmit sem árt az angol nyelvtudásuk. Rájuk nem hat a sovinizmusnak az a vad formája, mely a pénzt alkalmasint elfogadná ugyan az idegentől (ha az idegen olyan bolond lenne, hogy adna), de az idegen nyelv tanulását kifogásolja, csupán csak azért, mert érzi, hogy a nagyobb műveltségű ember őt le fogja nézni. Akik tehetségtelenek vagy lusták egy idegen nyelv megtanulására, azok a legvadabb soviniszták, — eleven példái azoknak, akikről már Rabelais megírta a Gargantuaban: *Ils font de nécessité vertu* — „erényt csinálnak a kénytelenségből", nemzeti érdemmé avatják a tudatlanságot, csak azért, mert ez van bennük.

Az igazi magyar fej csoda jó, és többnyire rendkivül tehetségesnek bizonyul a magyar fiú, ha jó kézbe kerül. Hiába vették el Pataktól a jogakadémiát, — a Macbeth angol előadása azt sejteti velem, hogy Patak ősi kollégiumára még szebb jövő vár, mint amilyen dicső volt a multja.

Szabó László.

A korai jégkárok veszélye.

A jégkár kétségkivül egyik legsúlyosabbika a gazdát fenyegető elemi csapásoknak. Ideje, helye és mértéke teljességgel kiszámíthatatlan, ellene védekezni egyáltalán nem lehet s így sokszor katasztrófális méretű pusztitásának vagyonvédelmi szempontból *egyetlen ellenszere* van: *a biztosítás, amelynek minél szélesebb gazdarétegek részéről való igénybevételét döntő fontosságu köz- és magánerdek parancsolja.* Ennek dacára az idevágó, — ma már elég részletes — statisztikai adatokkal lehet igazolni, hogy hazánkban még igen sok gazda *nem mérlegeli kellően azt a védelmet, amelyet a jégbiztosítás jelent, a nyugodt termelés és zavartalan üzletvitel szempontjából.*

A jégkár azonban nemcsak a gazda, hanem a biztosító intézet szempontjából is súlyos kockázattal jár, amit világosan bizonyít az, hogy a kárarány ebben az üzletágban *hosszú éveken át veszteséges üzleti eredményhez vezetett.* Most javulás mutatkozik.

Nemcsak a magyar társadalom, hanem ma már az egész református közönség hivatott biztosítási szerve a Gazdák Biztosító Szövetkezete is ebben az irányban keresi a megoldást és talán

joggal számíthat arra, hogy a gazdaközönség méltányolva azokat a fontos érdekeket, amelyek a szövetkezet további megizmosodásához fűződnek, lehetővé fogja tenni, hogy vezető pozicióját a jégüzletben nemcsak megtarthassa, hanem még erősíthesse is, ami mindennél fontosabb érdeke a magyar gazdatársadalomnak. A szövetkezet díjtételei és feltételei a mult éviekkel szemben mindössze annyiban változtak, hogy egy sereg község kedvezőbb helyosztályba került azért, mert ezekben a községekben az utóbbi években számottevő károsodás nem történt. Jégbiztosításokat a folyó évben is csak hat százalékos önrészesedés kikötése mellett fogad el, *tehát a hat százalékos és ennél kisebb károkat nem téríti meg.* Most is megadja a szokásos gazda, vitézi, tartam és kármentességi engedményeket. Hitelképes egyéneknek a díjfizetés tekintetében halasztást engedélyez. Mivel az elmult évek tapasztalatai azt mutatják, hogy a koratavaszi jégkárok igen súlyos károkat okozhatnak, kívánatos a jégbiztosítást mielőbb megkötni, annyival is inkább, mivel a fizetendő díj ugyanaz, akár korábban, akár később adja is fel valaki jégbiztosítását. Az ORJÓ igazgatóság (Erkel utca 19, Üllői ut 17.) vagy a Gazdák helyimegbizottja minden jégbiztosítás kérdésben szivesen szolgál kimerítő felvilágosítással.

IRODALOM

Előfizetési felhívás.

A megújult protestáns, közelebbről református keresztyén egyházi öntudatot és a belőle fakadó egyházi missziói munkát világítja meg, fejti ki és állítja teljes rendszerbe **dr. Makkai Sándor** volt erdélyi református püspök, debreceni egyetemi tanár új, nagy műve, amelynek címe:

AZ EGYHÁZ MISSZIÓI MUNKÁJA.

A magyar protestáns teológiai irodalomban ez az első ilyen értelmű, *minden kérdésre kiterjedő rendszeres missziói teológia.* Magának az Egyháznak élő, organikus, személyiségéből fejti ki a lelkipásztorkodás, a gyülekezeti munka és a külmisszió összes problémáit és azok mai értelmű megoldását.

Hogy ennek a körülbelül 400 oldalra terjedő munkának tartalmáról tájékoztatást adhassunk, ideiktatjuk összevont tartalomjegyzékét:

Első rész: Bevezetés: **Az Egyház történeti képe, élete, tevékenységei.** Első fejezet: Az egyház történeti képe. — Második fejezet: Az egyház élete. — Harmadik fejezet: Az egyház külső (önfenntartó) tevékenységei. — Negyedik fejezet: Az egyház belső (tartalmi) tevékenységei.

Második rész: **A pásztori misszió.** Első fejezet: A lelkipásztor élete. — Második fejezet: A pásztori misszió alapjai. — Harmadik fejezet: A pásztori misszió szempontjai. — Negyedik fejezet: A pásztori misszió módjai.

Harmadik rész: **A gyülekezeti misszió.** Első fejezet: A gyülekezeti misszió kialakulása. — Második fejezet: A gyülekezeti misszió alapkérdései. — Harmadik fejezet: A gyülekezet mint missziói közösség. — Negyedik fejezet: Az intézményes szeretetmunka.

Negyedik rész: **A külmisszió.** Első fejezet: A külmisszió a protestáns teológiában. — Második fejezet: A külmisszió munkája. — Harmadik fejezet: A külmisszió alapkérdései. — Negyedik fejezet: A külmisszió és a gyülekezet.

A könyv 1938 május havára jelenik meg. Ára előfizetőknek 12 pengő, melynek előzetes beküldése esetén a művet portómentesen szállítjuk. Utánvétel esetén a szállítási költség a megrendelőt terheli. A bolti ár magasabb lesz. Fizethető havi 2 P részletekre is. Kiadó: *Révai Testvérek Irodalmi Intézet R.-t.* Budapest, V, Vadász-u. 16

Gönczy Béla füzetei. *Eucharistia és úrvacsora.* Tájékoztató az intelligens református keresztyének számára. Egy példány ára: 20 fillér. *Mi az eucharistia és az eucharisztikus kongresszus?* Tájékoztató a református keresztyének számára. Két talpraesett füzetet írt *Gönczy Béla* vésztői lelkipásztor. Az egyikben intelligens reformátussá-gunknak fejti ki az úrvacsora református tanát róm. katholikus testvéreink nagy eucharisztikus kongresszusára tekintettel komoly hangon bibliai alapvetéssel. Ez a füzet 16 lap terjedelmű, a másik kis füzet 4 oldalra terjedő röplap. Népies hangon, de megkapó erővel és tiszta világossággal tanít bibliai alapon az úrvacsoráról. Irányítja református népünket és gyökeres magyar nyelven megmondja, hogy nekünk, reformátusoknak miért kell távoltartanunk magunkat a róm. kat. ünnepléstől. A nagyobb füzet ára 5 példány megrendelésénél 80 fill. A kis traktátus ára legalább 100 példány rendelése esetén 1 P. 1000 példány ára 8 P, már 500 példányt 1000 példányos árban számít. Rendelés a *vésztői ref. lelkészi hivataltól.*

HIREK

— **Istentől gazdagon megáldott boldog husvéti ünnepeket kíván olvasóinknak a Szerkesztőség.**

— **Első cikkünk** Dr. H. Kiss Géza: Szivem temploma c könyvéből, a **második** cikkünk dr. Enyedy Andor: A nagy király követségében c. kötetéből közölt mutatvány.

— **Angol politikus levele Angol Internátusunk igazgatójához.** *Procter* Henry A. őrnagy, az angol alsóház tagja azonnal válaszolt arra az üdvözlésre, amellyel e kiváló politikust angol internátusunk a magyar igazság mellett írt feltünő cikkéért köszöntötte. Szabó Gyula igazgatóhoz a többek közt ezeket írja: „Igazán ritka dolog, mikor politikusnak ilyen köszönetben van része. Felesleges mondanom, hogy Magyarország ügyét mindig szívemen fogom viselni és tőlem telhetőleg mindent elkövetek, hogy *jogos követeléseiket mindenkor újra meg újra a világ lelkiismerete elé tárjam.* Legközelebb, ha Magyarországra megyek, újból meglátogatom az Önök iskoláját is."

— **Niemann Fr. J. nyug. ig. köszönő levele Farkas István püspökhöz.** Niemann Fr. J. mainzi

nyug. ped. igazgató sárospataki tanulmányútját befejezvén, érdekes levelet intézett egyházkerületünk püspökéhez. *Főtiszteletű Püspök Úr!* Német hazámból a hála első szava a Főtiszteletű Püspök úrhoz szól. Főtiszteletűséged nyújtott nekem nagylelkű előzékenységével, amellyel egész életemre lekötelezett, — módot és lehetőséget arra, hogy nyelvtanításom módszerét fő- és középiskolai tanulók között kipróbálhattam. Készülő művem végső formáját és azt, ami benne a legjobb, az ottani nyelvtanárokkal való együttműködés által nyerte meg. De ezenfelül még volt alkalmam arra is, hogy a csupa szív és úri lelkű, valóban lovagias magyar népet megismerjem, nagyra értékeljem és megszeressem. Bárcsak minél több németnek nyilna ilyen közvetlen tapasztalat szerzésre alkalma! Nagyon gyorsan sok ferde előítélet megszünne a nagyszerű magyar népről s helyet adna a tiszteletnek és hódolatnak. Engemet az én ottani tartózkodásom mindennapi megfigyelései megerősítettek abban a meggyőződésben, hogy a magyar népet lovagiasságban és érzései előkelőségében egyetlen más nép sem mulja felül. S egy ilyen nép, ha van isteni igazság, nem is olyan messze jövőben lenyügöző láncait széttépi és régi dicsőségét új fényben ragyogtatja fel. Isten óvja és áldja meg Magyarországot!

— **Dr. Enyedy Andor** miskolci lelkipásztor április 3-án a miskolci Kálvin Szövetség VII. körzete összejövetelén nagy figyelemmel hallgatott előadást tartott az emberi élet különböző viszonyaiban mutatkozó *„Szélsőségekről."*

— **Egyházközségi főgondnoki beiktató Bőcsön.** Április hó 10-én ünnepélyes keretek közt iktatta be egyházközségi főgondnoki tisztébe Bőcsön Munk András földbirtokost Pósa Péter esperes. Az igehirdetői szolgálatot Román Ernő alsózsolcai lelkipásztor végezte.

— **A debreceni templom-tervpályázat eredménye.** A debreceni egyetemi templom tervpályázatára 11 szerzőtől 15 pályamű érkezett. Első díjat kapott *Borsos József* debrecení építész, második díjat *Dolhey Imre* dr. és *Körmendi Nándor* budapesti építészmérnökök közös terve, harmadik díjat *Réti László* budapesti építészmérnök terve. Megvették még négy építészmérnök egy-egy tervét. Kár, hogy a nagyszabású templom a jubileumi ünnepélyre nem készül el. A jubileumi előkészületekről elég keveset hallunk.

— **Felsőborsodiak figyelmébe.** Isten segítségével május 15-én (tizenöt) ifjúsági és leányegyesületi konferenciát tartunk Sajókazincon a központi titkárok részvételével. 8-tól 9 óráig megérkezés, jelvény (ára 10 fillér) kiváltás. fél 10-től 12-ig istentisztelet, elnöki megnyitó, minden helyről egy fiú és egy leánykiküldött egy bibliaverssel köszönti a konferenciát, titkárok előadása. Fél 1-től fél 2-ig közebéd: gulyás (ára 50 fillér) bor nélkül. Fél 2-től mintaösszejövetelek. 5-kor evangélizációs est. Jelentkezni öt nappal előbb kell a sajókazinci ref. lelkészi hivatalnál, jelezve az ebéden résztvevők (tanácsos mindenkinek a közebéden résztvennie), a fogatok számát. Várjuk az ifjúságot, de a felnőtteket is. *Kövér Pál, missziói előadó.*

HIVATALOS RÉSZ.

XI. sz. Körlevél.

Lelkipásztor testvérek — Iskolaszéki elnökök és Tanító testvéreinkhez!

I.

Sok helyen megtörtént, hogy intézeti bélyegzők hamisított okmányokra felhasználtattak. Kérem az iskolák igazgatóit és lelkipásztorokat, hogy az iskola és az egyház bélyegzőjét jóhiszemüen bár — de indokolatlanul nem hivatalos iratokra ne üssék rá. A bélyegzőt könnyen lehet hamisítani és rossz szándékú emberek egyház és iskola kárára könnyen felhasználhatják. Bélyegzőt éppen ezért csak a feltétlenül szükséges és elkerülhetetlen esetekben használjunk.

II.

Az országútakon és a községeken áthaladó gépjárműveket — iskolás gyermekek parittyával, kővel dobálják igen gyakori esetekben és ezzel a szépen fejlődő idegenforgalmat veszélyeztetik. Iskolai tanítások óráin az itt-ott előforduló esetek szomorú következményeire hivatkozva, úgy igyekezzünk gyermekeinket az iskolában nevelni, hogy ezek miatt iskolánkba járó növendékeink ellen panasz ne forduljon elő sehol sem.

III.

Több izben előfordult, hogy iskoiai beíratások alkalmával, — az iskolák igazgatói a tanuló személyi adatait nem hivatalos okmányok, hanem a szülők bemondása alapján jegyezték be és így a bizonyítványokba téves adatok kerültek bele nemcsak, hanem így nem a maguk felekezeteinek vallásóráira jártak a növendékek sem a vég bizonyítvány megnyerése alkalmával ezek miatt sok helyen zavarok álltak és állanak elő ma is. Nyomatékosan felhívom az illetékesek figyelmét arra, hogy beírás alkalmával: *csakis a születési anyakönyvi kivonat alapján eszközöljék a bejegyzéseket.*

IV.

A nagykőrösi ref. tanítóképző-intézet tanárai egy nagy értékű könyvet adtak ki: *„A református népiskolai nevelés legtőbb kérdései"* címen. Tárgyalja a református népiskolai ügy minden életbevágó kérdését s elfogulatlanul meg lehet állapítani, hogy a könyv nagyban előfogja mozdítani egyetemes egyházunkban kialakulóban lévő kérdéseknek a helyes irányba terelését.

A könyv értékét mutatja, hogy rövid idő alatt 450 példányban fogyott el a többi egyházkerületekben. A könyv ára 2 pengő. Kapható a nagykőrösi ref. tanítóképzőintézet igazgatójánál. A könyv megszerzését tanító testvéreimnek és a ref. népiskolai nevelés iránt érdeklődőknek igen melegen ajánlom.

Miskolc, 1938. április 11. Atyafiúi szeretettel:

Farkas István
püspök

Alsóborsodi lelkészek figyelmét felhívom a mult évi egyházkerületi közgyűlés (1937. nov. 10.) jegyzőkönyve 129. pontjának rendelkezéseire és az azok szerint való eljárásra. Az ünnepek után meginduló egyházlátogatások idejére minden adat együtt legyen. Áldott és idvességes ünnepeket kívánva atyafiúi szeretettel vagyok Miskolc, 1938 április 12-én, *Pósa Péter* s. k. esperes.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatak, 1938.

XXXIII. évfolyam. 16. szám. Sárospatak, 1938 április 24.

SÁROSPATAKI

REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Dr. Gulyás József*: Fejes István szerepe az új ref. énekeskönyv megalkotása körül. (Folyt. és vége köv.) — Sárospatakról a felsőházban. — *y. ó.*: Putnoky Móric titkostanácsos, képviselőházi háznagy t. b. ref. presbiteri aranyjubileuma. — Hirek — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek. —

Fejes István szerepe az új ref. énekeskönyv megalkotása körül.

Az új ref. énekeskönyv megalkotásának ügye nagyon sokáig vajúdott. 1875-ben a dunamelléki egyházkerület indítványozta az énekeskönyv megújítását; az indítványt a többi kerület elfogadta. 1878-ban kezdte meg az énekeskönyvi bizottság a működését.* Sürgette a munkát az 1881-i debreceni zsinat is (225. sz.), de eredményesebb munka csak akkor kezdődött, mikor Szász Károly után Fejes István sátoraljaujhelyi lelkész lett a bizottság elnöke, 1888-ban.** Ő adta ki 1890-ben a magyarországi ref. egyház énekeskönyve megujitásának programmját, s kezdte meg az Előmunkálatok füzeteinek kibocsátását. Az I. füzet, mely a Nagy Péter által kibocsájtott 3 füzetből alkalmasnak talált darabokat is magába foglalta, 1890-ben jelent meg; az utolsó (VII.) 1903-ban. (Ez utóbbit épen a Lévay javításaival ellátva őrizzük a pataki nagykönyvtárban.) Az I. füzetben a Fejes igazitásaival vannak a szövegek. De küld az egyházkerületi bizottságok elnökeihez is darabokot, hogy bírálják meg azokat. A II. füzetben 41 zsoltár, 10 dicséret szövege van egy szerzőtől. (Sp. 1890). A III. füzet, (melyben 69 zsoltár átdolgozása van), valamint a IV-V. is Sárospatakon jelent meg 1891-ben. A VI-ban dicséretek vannak, a közlő szerint többnyire olyanoktól — fájdalom — akiknek a költészethez kevés közük van; A VII. füzet 1903-ban jelent meg. A végszó szerint az egyetemes énekügyi bizottság megállapitotta úgy a dallamokat, mint a felveendő szövegeket, pótlásul még néhány ének felvételét mondotta ki. Az imádságokra nézve is előterjesztést tesz.

Közben azonban már 1901-ben megjelent az addigi előmunkálatok alapján a Fejes szerkesztésében egy gyüjtemény. Tudniillik az énekügyi bizottság 1900-ban elhatározta, hogy az eddigi előmunkálatokból, részint a kéziratos gyüjtemények becsesebb darabjait felhasználva, kibocsájt egy gyüjteményt, s a bizottság 1900. tavaszán Sátoraljaujhelyben ez ügyben gyűlést is tartott, melyen résztvett Szabolcska Mihály is. A következő évre (1901) egy nagyobb bizottságot hivott össze Fejes Budapestre, melyen a szövegbirálók is részt vettek (Baksay S., Balogh F., Czike L, Lévay J., Radácsy Gy., Váró F.) E gyüjtemény a következő részekből állna: I. Programm szerint átdolgozott zsoltárok, II. programmon kivüli zsoltárok, (Sz. M. A. összehasonlitva), III. a magyarországi énekeskönyvből való dicséretek (lehetőleg rövidebben), IV. Az erdélyi (1838) énekeskönyvből való dicséretek, V. új énekek (a szerzők nevét magánál feljegyezve tartja), VI. dallamok. A Gyüjtemény meg is jelent (1901-ben). Fejes hagyatékában fennmaradt annak a feljegyzése, hogy melyik darab kitől van. Megállapithatjuk ebből, hogy mindegyik csoporthoz oda van irva a megnevezettek nevén kivül: a többi tőlem van. Különösen az új énekek csoportjában olvasható sokszor a neve, vagy mint szerzőé, vagy mint igazitóé. Oroszlánrésze van Fejesnek e gyüjtemény létrejöttében. Nincs itt terünk darabról-darabra részletezni (pedig érdemes volna), mit végzett Fejes e gyüjtemény megirása körül. Fennmaradott Fejesnek az a jegyzéke is, amely mutatja, hogy melyik darab mely bíráló kezéhez került. (Közülök szép számmal szerepel Lévay s Radácsy Gy.) Helyszűke miatt azonban e 6 bíráló munkájára sem térhetünk ki.

(Folyt. és vége köv.) *Gulyás József*

* 72 zsoltárt talált elfogadhatónak, a magyarországi dicséretek közül 154-et, az erdélyiek közül 140-et

** Tagjai: Szász K., Kiss Á., Baksay S. Lévay, Szász Béla, Radácsy Gy.

Sárospatakról a felsőházban.

Finkey Ferenc dr. koronaügyész, sárospataki főiskolánk volt professzora és melegszivű barátja, az országgyűlés felsőházának április hó 8-án tartott ülésén a gyakorlati irányú középiskoláról és a tanitóképzésről szóló törvényjavaslatok tárgyalása során nagy értékű hozzászólásában a

mi angol internátusunk gyakorlati irányú oktatásával kapcsolatban a következőket mondotta:

„. . . Én a részletekhez és a tantervhez természetesen nem óhajtok hozzászólni, de egyet, ami nekem igazán szívügyem, nagyon szeretnék ő nagyméltósága a miniszter úr kegyes figyelmébe ajánlani, amit már két évvel ezelőtt is felhoztam, tudniillik azt, hogy az élő nyelveket gyakorlatias irányban tanítsák. A javaslatban három helyen is fel van véve, hogy a középiskolai növendékeket és a tanítóképző növendékeket is élő nyelvre kell tanítani — ez lesz a tantervben — és egy másik élő nyelvet is kell önként választaniok. Ez mindenesetre nagyon helyes, hiszen nem kell magyaráznunk, most már mindnyájan látjuk, mennyire szükséges az idegen nyelvek ismerete, hogy érintkezni tudjunk a szomszédainkkal, a távoli külfölddel és hirdetni tudjuk igazunkat a világ előtt. Természetes, hogy ez szükséges, de viszont szükséges az is, hogy ez a nyelvtanítás gyakorlati módon történjék, hogy tényleg beszélni és írni tanuljanak meg az iskolában. Vagyis nem grammatizálni kell, tehát nem úgy kell nyelvet tanítani, mint még a közelmultban is, amikor a der-die-das-szal, a grammatikával öltek bennünket, már pedig grammatikából sohasem lehet megtanulni egy nyelvet, hanem igenis nyelvmesterekkel, illetve az illető nyelven perfektül beszélő tanárokkal gyakorlati módon kell a tanulókat az élőnyelvekre oktatni.

Annak példájául, hogy ez mennyire nem lehetetlen, legyen szabad mégegyszer felhoznom azt, amit a mult évben is felhoztam, a sárospataki református gimnázium egyik ágát, az angol internátust, amely gróf Klebelsberg, akkori kultuszminiszter által megteremtve, hét évvel ezelőtt indult meg és amely oly szép eredményt ért el, hogy például a mult héten Shakespeare egyik legnehezebb darabját, a Macbeth-et adták elő VI. és VII. gimnazisták, teljes egészében, angol nyelven. Az előadáson ott voltak a felsőházi tagok közül is többen és elragadtatással nyilatkoztak arról, hogy milyen szépen és kifogástalanul beszélnek a gyermekek angolul és korukhoz képest a legtökéletesebben adták elő a darabot.

Azt is bátorkodom megemlíteni, hogy ennek az intézetnek egy növendékét, egy VII. gimnazistát most két hétre kiviszik Londonba a londoni tanulmányi körök és ott tanulmányi utat biztosítanak számára. Ők adják az ehhez szükséges pénzt, ezenkívül az illető diák előadást is fog ott tartani a magyar viszonyokról.

Ha ilyen gyakorlati eredményeket tudunk elérni, akkor mindenesetre csak örülni lehet annak a gyakorlatiasságnak, hogy a magyarságnak ilyen valóságos apostolaivá neveljük ezeket a fiatalembereket. Óhajtom, hogy a többi tárgyakban is ilyen szép gyakorlati és reális eredményt érjen el a miniszter úr a javaslatával."

— **A pápai** ref. főiskolai tanárok „protestáns esték" címen tartott előadásai véget értek. A nagyhetet megelőző vallásos estéken is tevékenyen közreműködtek.

Putnoky Móricz titkostanácsos, képviselőházi háznagy tb. ref. presbiteri aranyjubileuma.

A maga nemében szinte egyedülálló ünnepeltetésben volt része Putnoky Móricznak, a magyar képviselőház legrégibb képviselőjének szülőfalujában, Kelemérben.

A Tompa Mihály ecclézsiája, a keleméri ref. egyház ugyanis 1888 április 15-én a római katholikus vallású ifjú földbirtokost tiszteletbeli presbiterré választotta. Az alig 22 éves Putnoky Móricz azonban, bár saját egyházának teljes lélekkel híve volt, a szegénységgel küzdő református egyházat mindig segítette abban a meggyőződésben, hogy minden keresztyén egyház megérdemli a pártfogást, akár kereszt, akár kakas legyen templomának tornyán.

Nagyobb építkezéseknél a többi helybeli református földbirtokosokkal egyenlő mértékben adományozott az egyház részére; ha elakadt az egyház anyagiakban, ő is ott volt azok között, akik ingyen vetőmagot adtak az egyház földjébe, hogy parlagon ne maradjon a föld. A jobbára kálvinista Szárazvölgy egyházainak minden ünnepén ott volt és van egy életen át s nincs olyan egyháza a református felekezetnek, amelyen vagy egyházi, vagy iskolai ügyeinek előbbrevitelében ne segített volna már. Az egyháznak jegyzőkönyvei teljes történelmi hűséggel bizonyítják az ő jótékonyságát.

S tette ezt egy szép, békés, nyugodt harmónikus életen át csendben, feltűnés nélkül. Soha nem hirdette, ha jót cselekedett. Ha az egyháznak jegyzőkönyvei nem volnának, ő legszívesebben eltitkolná nemes tényeit. Az egész életét valami végtelen szerénység és jóság jellemzi. Megértés mindenkivel szemben, még az ellenkező meggyőződésüekkel, sőt a bünösökkel szemben is, mert az a Krisztus tőrvénye. Teljes önzetlenség a közszolgálatban s a haza függetlenségének lángoló szeretete. Az összeomlásig mindig az 1848-as függetlenségi párt híve s ezért az eszméért áldozott hitvestársával együtt igen nagy értékeket. Többször megtörtént vele, hogy amit neki köszönhetett valami segítségre szoruló ember, más közéleti nagyság dicsekedett el vele s ha csak mások meg nem cáfolták a dicsekedőt, boldogan mosolyogva hallgatott s örült, hogy ismét sikerült kitérni egy köszönet elől. Ha kormánypárti ellenfele alkotmányos költségekkel adós maradt a választás után szegénysorsú embereknek, nemes gesztussal kifizette többször, s tovább folytatta nemes életét az Irás eme parancsolatát megtartva: „Ne tudja a te balkezed, mit cselekszik a jobb kezed."

50 éves tb. presbiteri jubileumán husvét első napján felkeresték a régi gömöri ref. egyházmegyéből elszakított egyházak lelkészei és világi vezető férfiai Hubay Kálmán gömör-tornai esperes és báró Ragályi Balassa Ferenc egyházmegyei gondnok vezetésével, hogy üdvözöljék a jubilánst keleméri lakásán. Az elnökségen kivül jelen voltak Lipták István alsószuhai, ifj. Hubay Kálmán ra-

gályi, Ablonczy László keleméri lelkészek, Hanvay László ny. huszárezredes és Ragályi Ferenc világi tanácsbirák, Csiszár László földbirtokos világi jegyző.

Hubay Kálmán esperes Putnoky Móriczot, báró Ragályi Balassa Ferenc e. m. gondnok pedig Putnoky Móriczné szül. Károlyi Saroltát üdvözölték meleg, szeretetteljes szavakkal, a megbecsülés, tisztelet és elismerés hangjain.

Putnoky Móricz a tőle megszokott rendkivüli szerénységgel válaszolt, hangsúlyozva, hogy túl becsülik érdemeit, hisz ő csak kötelességét igyekezett teljesíteni úgy, amint azt a nemzet érdekében jónak tartott s ha valami sikerült neki az életben, azt a jó Istennek tulajdonította.

A jelenlévők azzal a meggyőződéssel oszlottak szét, hogy nagy szerencsére e csonkaországnak, ha vannak még Putnoky Móriczok, akik erejök, szivök teljességéből szolgálnak minden nagy ügyet. *y—ó.*

HIREK

Balogh Elemér A Felvidék elszakított reformátusságát súlyos gyász érte. Örök álomra hunyta le szemeit ápr. 17-én a konvent lelkészi elnöke, Balogh Elemér, 73 éves korában. Iskoláit Budapesten végezte, majd Skóciában járt. 1895 óta pozsonyi lelkész, 1921 óta püspök. 1929 óta konventi I. elnök. Mint egyháztörténész is kiváló. A gályarabok nyomdokait követte és kutatta egy életen át gyönyörű lelkesedéssel. Mint püspök, megteremtette a pozsonyi ref. internátust. Kedden, ápr. 19-én délután temették el nagy részvét mellett. Temetésén a csonkaországi ref. egyház is képviseltette magát. Bertók Béla püspök végezte a szertartást.

— **Közös lelkészi, tanári és tanítói** küszöbön álló konferenciánkra eddig összesen 26 lelkipásztor, 11 tanító, tanítónő, 4 tanár és tanárnő jelentkezett. A kedvezményes vasuti jegyek megszerzésére a lépéseket megtettük és jó reménységgel vagyunk, hogy még idejében szétküldhetjük azokat. További jelentkezéseket is elfogadunk még *f. hó 28-ig*, de az ujabban jelentkezők részére kedvezményes vasuti jegyet már nem tudunk biztosítani. A gazdag programmu konferencia fokozottabb érdeklődést érdemelne meg.

— **Szavazás az alsózempléni esperesi tisztségre.** Az alsózempléni egyházmegye megüresedett esperesi tisztségére a sárospataki egyházközség presbitériuma f. április hó 22-én tartott gyülésen 3 szavazatát *Janka Károly* cigándi lelkész, egyházmegyei és egyházkerületi tanácsbiró, főiskolai lelkészi gondnokra adta.

— **Hirek Erdőhorvátiból.** Erdőhorvátiban az eddigiekhez viszonyítva, nagy lendületet vett az egyház híveinek belső élete. A sárospataki diákság körében az 1910-es években néhány ifjú által terjesztett ú. n. „élő-keresztyén" eszméket gyakorlatilag először itt alkalmazták. A gyülekezet nagy ellenszenve a „bethánistaság" iránt csak nagyon nehezen volt legyőzhető és nagy erőfeszítésre volt szükség és hosszú évek elmúlására, hogy a figyelem a belmisszió felé felébredjen. — Az elmult ősszel megalakult nőegylet és leányegylet buzgó munkát fejtett ki. A nőegylet karácsonyfa-estét rendezett és tizenöt szegény gyermeket látott el szeretet-ajándékkal. A leányegyletnek pedig szép és felemelő találkozása volt március 6-án a sárospataki főiskola ifjúságával, amikor Czegle Imre, Fazekas Gábor, Istók Miklós és Tóth Kálmán személyében kiszállt „Regős-csoport" élvezetes és szép műsorral gazdagította nagyszámú hallgatóság előtt a leányegylet bájos egyfelvonásosait. — A gyülekezet e télen szerzett be 130 P értékben temploma részére egy pompás Maxim égőt. — *Az egyház eleven életében* kimagasló napot jelentett a virágvasárnap, amikor a *Szendy Pál* tolcsvai lelkész elnökletével tartott díszközgyűlés keretében nyujtotta át a kerület országgyűlési képviselője, *dr. Rátz Kálmán* a kultuszminiszter úr elismerését *Győry Kálmán* lelkipásztornak, abból az alkalomból, hogy 25 éve munkálkodik a lelkészi pályán és a közélet mezején. Ugyanekkor adták át az irodalmi téren is negyedszázada munkálkodó költő-papnak hazafias-irredenta versei elismeréseképen a „Tinódi—Lantos—Sebestyén" írói társaság aranykoszorúját. Az elvonuló, csendet szerető, ünneplésre soha nem vágyó lelkipásztort az egyházkerület nevében *Farkas István* püspök, az egyházmegye részéről pedig *Janka Péter* h. esperes köszöntötték nagy meghatódást kiváltó leveleikben. Az egyházközség részéről az üdvözletet a hű munkatárs: *Buday Imre* tanító és *Tóth János* gondnok fejezték ki. Jól esett látni, hogy az olasz harctéren tábori-lelkészkedett, fizikailag megrokkant, háborús érdemekben gazdag lelkipásztort közel 20 évi, erdőhorváti lakozása után is osztatlan megbecsüléssel veszi körül a gyülekezet. Mint lapunk cikkíróját, sok kedves írás örök-diák lelkű „elkövetőjét" mi is szeretettel köszöntjük.

— **A sátoraljaujhelyi lelkészválasztás.** A gyülekezeti tagok által meghívásra előterjesztett két lelkipásztor közül a hivatalos megállapítás szerint egyik sem nyerte meg az érvényes választói névjegyzékben foglalt összes jogosult választók általános többségét. Igy ez a második meghívási kísérlet is meghiusult.

— **A sárospataki református nőegylet** f. ápr. hó 25-án a főiskola tanácstermében közgyűlést tart. A közgyűlés tárgyai a szokásos évi jelentések.

— **Az ózdi missziói egyház** tagjai március 27-én az egyházlátogatóság által végzett istentisztelet után dr. Komjáthy Aladár lelkipásztornak nagyon szép Orle palástot adtak abból az alkalomból, hogy 20 éve megválasztott rendes lelkésze az ózdi egyháznak. A palástot szép beszéd kíséretében Benyhe Sándor egyházgondok adta át; dr. Komjáthy Aladár meghatva mondott köszönetet a nemvárt ajándékért.

— **A szakácsiak örömünnepe.** Régi vágya teljesedett be a szakácsi kis gyülekezetnek. A több, mint 400 pengős költséggel beszerzett két hangsoros, tiz változatú templomi harmoniumot virágvasárnap adta át kedves rendeltetésének. Az örvendező gyülekezet előtt, amelyhez a környékről

is sokan csatlakoztak. Nagy Lajos laki lelkipásztor hirdette az igét. A gyülekezet asszonyai a nap emlékére díszes urasztali terítőt adományozták. Az áldozathozatalból a kis egyház tagjai is kivették a maguk részét, de a nyilvánosság előtt is tolmácsolják szíves köszönetét mindazoknak, akik örömük teljességéhez anyagi támogatásukkal hozzájárultak.

— **A berlini magyar reformátusok** számára a Collegium Hungaricum dísztermében husvét első napján d. e. ünnepi istentisztelet volt. A Berlinben élő magyar reformátusok száma 130. Ezek közül az istentiszteleten 30-an jelentek meg s 21-en vettek urvacsorát. A lelkészi teendőket a Magyar Református Egyetemes Konvent megbizásából Koncz Sándor okl. lelkész, volt sárospataki theologus végezte.

— **Magyar faluk és tanyák művelődési sorsa a magyar sorsközösségben** címmel a *Tanítók Lapja* 8. számában rendkivül figyelemre méltó cikk jelent meg *Kántor Mihálytól.* Az országos kormányzatnak az *egymilliárdos programm* lebonyolítása után, ha ennek keretei közt ennek a cikknek életbevágó követelményei kielégítést nem nyernek és tudjuk, hogy nem nyerhetnek, mert ez a programm elsőrenden a honvédelem mindennél előbbrevaló dolgát nézi, újabb óriási áldozathozatalával ennek a kérdésnek a megnyugtató megoldására kell vállalkoznia, mert a magyar nemzet = minden magyar fizikai megvédése után a következő lépés: minden magyar lelki megvédése a nemzeti művelődés, az iskola által. Megdöbbentők e cikk adatai. Szinte izgatás számba mennek. De most nem szabad izgatni. Most áldozni kell. Terheket vállalni és terheket hordani. A viszonyok igy változnak meg. A jobb holnapot türelemmel kell lelki téren kivárni. És erre a lelki mentésre szükség van a nemzeti lélek megmaradása szempontjából. Gyönyörűen szemlélteti a *Kántor Mihály* cikke a hiányos és egyenlőtlen iskoláztatás következményeit: „Ez az oka a magyarság érzés- és gondolatvilága kettészakadásának. A *törzsnek:* a falusi magyarságnak erkölcsi eszméi, hagyományai, érzésvonalai a falu határánál megszakadnak, a város pedig a maga öncélúságának érzésével idegenné vált a falura nézve egész anyagi és szellemi világában. A falu például arról dalol, hogy „Vékony héja van a piros almának...", a város pedig a „banán"-ról; a falu a Tiszáról, a város a Niagaráról; a falunak szép a sárga csikó a sárga csengővel, vagy a hat ökör széles-villás szarvakkal; a városnak pedig a teve, amelyiknek van egy, vagy két púpja, „sőt több más." A falu dalaiban a *magyar* határ, *magyar* puszta, *magyar* mező és ezek füve, fája, virága, állatvilága és az itt dolgozó magyarság képezik az érzelmi vonalak mutató-pontjait, addig a városnak: Kairó, Hollywood, és Jáva földje a dalba szökkenő érzésalapja." — Ennek a cikknek az adatait és célzatát örökké napirenden kell tartani a lehető megvalósulásig. Legyen specialistája lapunkban derék cigándi iskolaigazgatónk, *Kántor Mihály.*

— **Szélhámos gyüjtők.** Borsodban autón két egyén jár a debreceni ref. egyház iraterjesztése ajánló levelével s körbélyegzőjével ellátott képek árusítása céljából, melyeket a Prot. Szeretetszövetség javára árul. A debreceni ref. egyház iratterjesztése közli, hogy ő ily képek eladásával senkit nem bizott meg, a körbélyegzős lenyomat csak hamisítás lehet, az Országos Református Szeretetszövetség pedig jelzi, hogy Prot. Szeretetszövetség egyáltalában nincs s a cím csak megtévesztésül használtatik. Különösen a ref. lelkészek felkéretnek, hogyha hozzájuk benyit az itt leirt gyüjtő, azonnal adják át az illetőt a rendőrségnek. Budapest, 1938 április 9. *Kiss Ferenc.*

HIVATALOS RÉSZ.

XII. sz. Körlevél.

Segédlelkészeink figyelmébe!

Az utóbbi időben mind többen keresnek fel segédlelkészeink köréből azzal a kéréssel, hogy járuljak hozzá ahhoz, hogy házasságot köthessenek. Még gyakrabban megtörténik az, hogy a püspök tudta nélkül segédlelkészek kiválasztani akarván élettársukat eljegyzést kötnek, és igy nagy bizonytalanságban tartanak esetleg hosszú éveken át egy-egy leányt, akinek esetleg a paróchia után való hosszu várás ideje alatt alkalma volna megnyugtató házasságot kötni.

Szeretettel kérem segédlelkésztestvéreimet, hogy csak abban az esetben forduljanak hozzám engedély kéréssel, — mint azt az egyházkerületi szabályrendelet is rendeli, — ha menyasszonyuk részéről hitelt érdemlő és egészen bizonyosra biztosított anyagi előfeltételek megvannak arra, hogy paróchia elnyerése nélkül is megvan a lehetőség a házasságkötésre és igy a család alapitására.

Azt is minden esetre kivánom, hogy a házasságkötéseket ha későbbi időre halasztják a jegyespárok, az eljegyzést is csak püspöki engedéllyel tartsák meg.

Miskolc, 1938. április 16. Atyafiúi szeretettel:
Farkas István
püspök

Meghívó.

Az alsóborsodi ref. egyházmegye tanácsát f. évi május hó 24. (kedd) d. e. 10 órára a miskolci ref. egyházközség Palóczy u. gyülekezeti teremben tartandó ülésre összehívjuk. Felkérjük az 1937. október 12-én tartott egyházmegyei közgyűlés által az 5. c) határozat szerint megválasztott tanácstagokat, hogy a kitűzött időpontban és helyen megjelenni sziveskedjenek. A tanácsülés a már bejött és a május 15-ig még beküldendő ügyek tárgyalásával fog foglalkozni.

Miskolc—Budapest, 1938. április 20-án.

Br. Bottlik István s. k. e. m. gondnok. *Pósa Péter s. k.* esperes.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

T-i ismeretlennek: A hírek beküldőinek nem győzünk elég meleg köszönetet mondani. El-elzsibbadnak még a legerősebb karok is. De névtelenül beküldött híreket nem közlünk. — **Gy-y K-n E-i:** Igy is melegen köszöntünk. Leveled nem érkezett meg.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatak, 1938.

XXXIII. évfolyam. 17. szám. Sárospatak, 1938 május 1.

SÁROSPATAKI

REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Balogh Jenő* főgondnok: Aktuális kérdéseink. — *Dr. Enyedy Andor*: Amiket Isten készített az őt szeretőknek. — *Dr. Gulyás József*: Fejes István szerepe az új ref. énekeskönyv megalkotása körül. (Folyt. és vége.) — *Baráth Imre*: Szelektáljanak-e a tanárok? — Hirek — Hivatalos rész.

Aktuális kérdéseink.

Ha követve nagy elődeimnek hagyományos szokását, szólni kívánnék az egyházunkat érdeklő legfontosabb közéleti kérdésekről, társadalompolitikai és nemzeti közművelődési problémáknak egész garmadája tolulna elém.

Tekintettel az üléseinken elintézésre váró ügyek tömegére, csak néhány főbb kérdés vázolására szorítkozom; hangsúlyozván, hogy nincs okom változtatni azokon, amiket erről a múlt évben elmondhattam.

Csonkamagyarországnak jelenlegi szomorú helyzete mellett is megnyugtató az a tény, hogy szemben a száz év előtti történelmi eseményekkel, különösen azzal, hogy akkor a szükséges alkotmányjogi és társadalompolitikai reformokat a legnemesebb magyar államférfiak törekvései ellenére sem lehetett kellő időben és fokozatosan megvalósítani, — napjainkban a törvényhozásnak mindegyik tényezője, éppen úgy, mint a kormány és az egyházak egyetértenek abban, amit én is két évtized óta sokszor sürgettem: meg kell tenni minden igazán célravezető és alkalmas intézkedést avégből, hogy *a magyarságnak szélesebb néprétegei számban, gazdaságban, jólétben és műveltségben gyarapodjanak*, különösen pedig, hogy népegészségügyi, élelmezési, lakásügyi és művelődési viszonyai javíttassanak.

Tudjuk és átérezzük, hogy e nagy célok mielőbbi megvalósíthatása végett nemcsak az államnak, hanem nekünk egyeseknek is jelentékeny áldozatokat kell hoznunk. Csak azt az óhajt kell kifejeznem, hogy a valóban szükséges és sürgős milliárdos beruházási programm megvalósítása a legközelebbi években se szüntesse meg református testvéreinknek nagy áldozatkészségét, amelyre egyházi, szegénygondozási és oktatásügyi célokra továbbra is szükség lesz. Arra nézve, hogy szociális célokra még mennyit kell tenni, csak egy adatot említek: a közsegélyben részesülőkről közzétett hivatalos statisztikai kimutatásból legutóbb megdöbbenéssel szereztem tudomást arról, hogy még 1936-ban is hazánk egyes megyéiben, különösen az északi megyékben 21.000 egyén segélyt nem kapott és voltak olyan közsegélyre szorulók, akik közsegélyből egy egész évre 20, sőt 14 pengőn aluli összeget kaptak. Ezek a szegények tehát legnagyobb mértékben rászorulnak az egyházak vagy magánosok részéről érkező további jótékonyságra

Ezzel szemben haladásról is szólhatok. Megnyugvással említem fel, hogy a Ft. Konvent által mult évi ülésszakunkban előadott előterjesztésnek is megfelelően törvényhozásunk megalkotta a mezőgazdasági munkásoknak kötelező öregségi biztosításáról szóló törvényt. Ez a helyes és szükséges törvény adózóinkra, a törvényhatóságokra, különösen pedig a munkaadókra és ezek közt a manapság gyakran támadásban részesülő nagybirtokosokra is jelentékeny, (évenként összesen 13,000 000 pengő) terhet fog róni, viszont több mint 620.000 érdemes, igénytelen, elöregedett mezőgazdasági munkást óv meg életének végén gondoktól és nélkülözéstől.

Amikor a magyar felsőház ezt a javaslatot bizottságaiban és teljes ülésén behatóan tárgyalta, örömmel győződtem meg arról, hogy a birálat még többet kívánt a munkásság részére megállapitani. Valóban, mihelyt a pénzügyi feltételek elő lesznek teremthetők, a segélyezésben részesülők körét ki kell terjeszteni és a támogatás mértékét tovább kell fejleszteni. Egyuttal a 41 §-ból álló javaslat anyaggyüjteményének tanulmányozása mindenkit meggyőzhetett afelől is, hogy egyszerűnek látszó társadalompolitikai óhajoknak törvényhozási megvalósítása is mennyi számítást, adatgyüjtést, mily gondos előkészítést tesz szükségessé. Tanulság ebből: könnyű társadalompolitikai reformokat általánosságban, három-négy sorban követelni, de a komoly törvényhozásnak éppen a reform tartóssága és megalapozása érdekében mindenekelőtt a lehetőségeket kell megvizsgálni és a pénzügyi előfeltételeket kell megteremteni.

Ezért kell Ft. Konvent hangsúlyoznom, mekkora baj az, hogy napjainkban is még nagyon sokan sörögnek-forognak, sőt a köztereken hangos-

kodnak „az ahhoz szükséges tulajdonságok nélkül fennhéjázó apostolok, akiknek amint a legnagyobb Magyar“ — *Garat* című munkájában maró gunnyal ostorozta, — összes bölcsességük csakis abból áll, hogy el kell venni mindent, különösen pedig a földbirtokot, azoktól, akiknek van és odaadni azoknak, akiknek nincs, különösen odaadni akkor is, ha az utóbbiaknak sajnos sem gazdasági képzettségük, sem szellemi tulajdonságuk, sem szorgalmuk, sem megfelelő felszerelésük nincs ahhoz, hogy azt a földet kellően meg is tudják müvelni.

Minden tudományos cáfolat és komoly birálatok ellenére éppen egyházunk tagjai közül sokan vannak, akik folyóiratokban vagy a nép számára szerkesztett néplapban a legradikálisabb földreformot követelik.

Minthogy nem vagyok birtokos, ebben a kérdésben elfogulatlannak érzem magamat s mivel kárhoztatni szokták azt, ha egyházunknak hivatalos szolgái színt nem vallanak, álláspontomat néhány mondatban vázolni kívánom.

Mindent el kell követni arra, hogy minél több, végeredményben lehetőleg mindegyik derék, takarékos és szorgalmas magyar munkás szerezhessen magának házhelyet is, ha munkájával és takarékosságával elérni tudja, kisebb földbirtokot is, ott kerti veteményeket termelhessen, néhány állatot tarthasson és öregségére az új törvénnyel neki jutott segélyt is megkapva, ott nyugodtan, gond nélkül élhessen.

Habár a hazai termelés fokozása jelentős szempont, még ennél is *nagyobb nemzeti* érdek az, amit halhatatlan emlékezetű főgondnok-elődöm, (gróf Tisza István saját szavai c. munka 1927. 149. sz. l.) így fejezett ki: „lehetőleg növelni kell a falusi, saját gazdaságában élő, anyagilag, erkölcsileg független erőteljes magyar családoknak a számát, más szóval törekedni kell arra, hogy minél több *életképes*, egy-egy családnak állandó megélhetést biztosító, jól kezelt kisbirtok keletkezzék és maradhasson fenn.“

Kivánatos ezenfelül, hogy a telepítési törvénynek, általában a földbirtokpolitikai reformoknak végrehajtása minél gyorsabb ütemben történhessék meg. Ennek a földbirtokpolitikai reformnak azonban megvannak a maga végső határai és nemrég mutatta ki a kormánynak terveit és a lehetőségeket jól ismerő miniszteri osztályfőnök úr, hogy a „földnélküli gazdasági cselédeknek és a mezőgazdasági munkásoknak egész tömegét (összesen kb. egymillió százezer embert) az összes nagybirtokok felosztásával is csak 30 százalékban lehetséges kisbirtokhoz juttatni.

Ezért kivánatos volna, ha különösen számos fiatalabb segédlelkészünk irattáskája számára nem szerkesztene évtizedekre szóló programmokat, hanem egyfelől a szükséges társádalompolitikai reformok feltételeit és keresztülvitelének lehetőségét alapos közgazdasági, statisztikai, földrajzi és egyéb tanulmányokkal sokkal behatóbban vizsgálná meg, egyidejüleg *fokozottabban* teljesítené azokat a feladatokat, amelyek ebben az Isten és Krisztus ellen féktelenül lázadozó korszakban a széles néprétegek hitéletének emelése, az egyházak külső és belső építése körül, valamint több más téren, így az iskolákból kikerült fiatalkoruak szabad idejükben való foglalkoztatásának irányítása körül reájuk is várnak.

Bizonyára a Ft. Konvent helyeslésével találkozom, amikor kiemelem, hogy ez üléseink alkalmával is, mint mindenkor, meleg szeretettel gondolunk a határokon túl élő magyar reformátusokra, valamint a *magyar ifjúságra*, amelynek jelentékeny része életének egyik legválságosabb korszakában oly sok nehézséggel küzd A magam részéről joggal kivatkozhatom arra, hogy a magyar felsőházban négy év előtt hosszabb beszédemben, más alkalommal pedig egyik felszólalásomban ráirányítottam a t. kormány figyelmét a tanulmányaikat végzett, de még elhelyezéshez nem jutó fiatalságunk gondjaira, másfelől a falvakban és kisebb városokban élő magyar ifjúság nehéz helyzetére is.

Teljesen *átérezzük*, hogy egyházunknak egyik legfontosabb ügye: *az ifjúsági munka* végzése és pedig ilyen jelentős ügy nemcsak a tanulmányaikat folytató, vagy már bevégzett, illetőleg oklevelet szerzett, hanem a földműves *ifjúság gondozása is*.

Mikor ezek fontosságát hangsúlyozom, szükségesnek tartom a magyarországi református ifjúságnak — beleértve a tanuló ifjúságot is, — ebből a székből a következőket üzenni:

Megértjük aggodalmaikat, állandó ragaszkodással és önzetlen jóakarattal tesszük meg érdekükben a tőlünk telhetőt, de felhívjuk figyelmüket arra, hogy a t. kormány évek óta különböző intézkedésekkel törekszik helyzetüknek gyökeres javítására.

Azok előtt pedig, akik szívesen hallgatják azt a napjainkban divatos szólamot, amely az ő küzdelmeikért is a ma élő, vagy az előző nemzedéket iparkodik felelőssé tenni, — két igazságot szükséges hangsúlyoznom. Az egyik az, hogy aki a multnak megbirálására, vagy éppen lekicsinylésére érez magában hajlandóságot, az ne a köziróknak politikai célzatú fejtegetéseiből, hanem a *tárgyilagos* történetirásból keressen tájékoztatást.

A másik igazság a következő: a nemzet sorsának irányítására csak a Gondviseléstől nyert hivatottság, ezenfelül évekre terjedő, nagyon alapos tanulmány és annak a belátása képesit, hogy aki vezetésre vállalkozik, annak intézkedései — vagy kezdeményezéseinek összes *következményeit* is alaposan meg kell fontolni.

Az ifjúság ne ragadtassa magát hirtelen elhatározásokra, hanem minél mélyebb és minél szélesebbkörű tanulással készüljön a reá váró nagy feladatoknak lelkiismeretes betöltésére.

Balogh Jenő
konventi világi elnök.

— **Harmónium kerestetik.** A Miskolci Ref. Kórházmisszió imaterme berendezésével kapcsolatban beszerezni kíván használt, de jó állapotban lévő harmóniumot. Ajánlatokat a harmónium leirásával és ármegjelöléssel özv. Apostol Bertalanné ref. lelkész neje, elnöknő, Miskolc. Lévay József utca 46. szám, címre kérjük küldeni.

Amiket Isten készített az őt szeretőknek...

Farkasfalvi Farkas István ravatalánál Rásonyban, 1938. évi április hó 24-én.

I. Korinthus 2. rész 9—10. vers:

„Amiket szem nem látott, fül nem hallott és embernek szíve meg sem gondolt, amiket Isten készített az őt szeretőknek. Nekünk azonban az Isten kijelentette az ő lelke által; mert a lélek mindeneket vizsgál, még az Istennek mélységeit is."

Gyászoló testvéreim! Ezt a ravatalt a hirtelen és váratlanul jött veszteség és elválás fájdalma mellett különösen szomorúvá, lélekrenehezedővé és szívtépővé teszi az az ellentét, melynek elgondolásától és átérzésétől, bármennyire szeretnénk is, nem tudunk e ravatal mellett megszabadulni. Ez az ellentét abban van és abból van, hogy mi volt ő, mi lehetett volna még és mivé lett? Hogy mi várt reá ezen a földön és mi következett be, mi esett meg rajta? Nem akarom ennek az ellentétnek a részletezésével és kiszínezésével amúgy is nagy fájdalmatokat még nagyobbá tenni, vérző szívetek sebét még jobban kimélyíteni; de mégis rá kell mutatnom, tapintanom erre a sebre és meg kell mondanom, hogy ebben a gyászos esetben, ez az ellentét fáj a legjobban nektek, közvetlen hozzátartozóinak; és nekünk mindnyájunknak, kik őt veletek együttérző szívvel gyászoljuk és siratjuk.

És ha van egyáltalán valami, ami enyhíteni, elviselhetővé tudná tenni ezt a fájdalmat, akkor egyedül a hit az, amely az élet és a halál ellentététől, a földi élet és az örökélet ellentétéhez fellebbez és a lélek mélyéről feltörő kérdésekre nem a haláltól, nem a néma ravataltól, hanem Istentől, a lélek és az élet Urától, az ő mélységeit kutatva kéri és várja a megnyugtatást, a felvilágosítást, a feleletet.

Ez a hit azt hirdeti a felolvasott ige által, hogy ő, akit nemcsak a ti szemeitek, hanem mindnyájunk szemei gyönyörködve néztek, a mennyei életformának olyan dicsőségébe, káprázatos szépségébe öltözött, amilyet szem nem látott, amelynek a tündöklését és ragyogását emberi szem nem bírná el. Hogy ő, akiről boldogan hallottuk, hogy épül földi mennyországának hajléka, mostmár hallja az ő mennyei Atyjának szavát: neveden hívtalak el, megváltottalak, enyém vagy te. Hogy amint jött ez a szörnyű szerencsétlenség, amint belépett házatokba a halál, úgy jött el és úgy hajolt le ehhez a mindnyájunknak kedves ifjúhoz az élet Fejedelme, Jézus Krisztus, hogy általvigye őt abba a boldogságba, amelyről fül nem hallott, mert onnan még nem jött vissza senki: mert azt a boldogságot még hívő gyermekeinek is csak sejtésben jelentette ki és tárta fel a mennyei Atya.

S hogy ez a hit erőre kapjon és megbirkózzék bennünk ennek a ravatalnak a fájdalmával, ahhoz az kell, hogy rá gondoljunk itt arra a mindennél nagyobb és fájdalmasabb ellentétre, aminek örök jelképe Jézus Krisztus golgotai keresztje. Ő Istennek egyszülött fia volt: benne volt az erőnek, szépségnek, jóságnak, bölcsességnek teljessége: ő volt az igazság és élet fejedelme és mégis mint emberek között az utolsó, mint fájdalmak férfia és betegség ismerője kínoztatott és adatott halálra és feszíttetett meg a kereszten. Ezt az ellentétet a kereszten azért adta Isten, hogy ennek az ellentétnek a feszültségében embersorsunk minden fájó ellentéte kiegyenlítődjék, minden kérdése feleletet és megoldást nyerjen. Isten azért adta halálra egyszülött fiát, hogy mi Ő általa Isten gyermekei és örökösei legyünk. Azért engedi meg rajtunk a bűn és halál rombolását és pusztítását, hogy megmutassa újjáteremtő, megelevenítő és üdvözítő hatalmát és dicsőségét. Isten azért engedte meg ezt a szörnyű, végzetes esést, hogy elesett fiát Magához emelhesse, Magához ölelhesse. Azért ragadta ki ezt a mindnyájunknak kedves ifjút mindabból, amit szerető szívek készítettek neki: hogy ő meglássa, mi az, mennyire mindennél több, nagyobb és drágább az, amit Isten készített a mennyben az őt szeretőknek.

E hit által van e ravatal gyászának, a veszteség és elválás fájdalmának vigasztalása. Van vigasztalás, ha ti gyászoló szülők, akik bírtátok őt eddig gondozó, féltő, nevelő szeretetetekben, látásban: bírni fogjátok és bírni tudjátok őt ezután is a hitetekben. Van vígasztalás, ha te, édesapja, aki hőse voltál és vagy a haza és nemzet szolgálatának, vezére a mi hiten épült anyaszentegyházunknak, bátor és rendíthetetlen vallója igaznak ismert eszményeidnek: hőse tudsz lenni az Isten akarata és végzése előtt alázatosan és engedelmesen meghajoló hitnek is. Van vígasztalás, ha te, édesanyja, testvére, szépséges menyasszonya, minden szerettei megálltok e lemondani nem akaró szívnek a tiltakozásában, meggyőződésében, hogy ő nem halt meg, hanem él Istenben és Istennél és vár Titeket mennyei viszontlátásra, örök együttlétre. Van vigasztalás, ha ti, akik közel álltok ehhez a gyászoló családhoz, átérzitek, hogy mindnyájatok életének egy-egy vígasztaló és gyógyító balzsamnak kell lenni azon a két átütött szülei szíven, amelynek a vérzését, fájdalmát, folyton hulló könnyét csak Isten hatalma tudja megállítani. Van vigasztalás, ha mi, akik itt gyászolunk e ravatal mellett, fel tudunk tekinteni hitünk szemeivel életünk és üdvösségünk fejedelmére, Krisztusra, aki leszállt a mi bűnünk és mulandóságunk nyomoruságába, hogy a benne hivőket felemelje abba a dicsőségbe, abba a boldogságba, amit szem nem látott, fül nem hallott, embernek szíve meg sem gondolt, amit az őt szeretőknek s köztük ennek a mi elköltözött kedvesünknek készített az Isten, aki előtt leborulva imádkozzunk eképen:

Életnek és halálnak ura, örökkévaló Isten! Te vagy az, aki előszólítod az embert az életre, kiállítod a világba. Te vagy az, aki átvezeted az embert születés és halál fájdalmán, az élet örömein, küzdelmein és csalódásain. Te vagy az, aki benépesíted az ember számára a földet szerető szívekkel, megértő lelkekkel, azokkal akiket adsz neki és benépesíted számunkra az eget azokkal, akiket a halál által kiragadsz karjaink közül.

Te csókoltad életre ezt a daliás ifjút, szülők

örömét, család büszkeségét, szép magyar fajtánk kimetszett remekét. Te öltöztetted fel testi erőbe, szellemi frissességbe, a szív jóságába és a lélek gazdagságába. Te engedted meg, hogy fiatal életének ilyen hirtelen szomorú vége legyen. És Te hirdeted, Te mondod, Te üzened itt a ravatala felett, hogy ez még nem itt a vég, hogy ő nem a halál lovasa, hanem az élet örököse, azé az életé, amelynek kapuját Krisztus nyitotta meg engesztelő áldozata által az ő számára is, hogy ott lássa meg és élvezze a Te országodnak és közelségednek szem nem látott, fül nem hallott, emberi szív által meg sem gondolt, de hit által nekünk kijelentett dicsőségét. Te vagy az, aki erőt adsz az ő elvesztésének szörnyű fájdalmához, emberfeletti megpróbáltatásához. Óh töredelmes és alázatos szívvel kérünk, hogy amint megjelent ebben a házban és bontogatja fekete szárnyait és a lelkünkre nehezedik döbbenetes csendjével, iszonyú némaságával a halál, úgy jelenjen meg a gyászoló szülők, családtagok, rokonok és ez egész gyülekezet előtt a feltámadott, az örökké élő Jézus és mondja: én vagyok a feltámadás és az élet, aki én bennem hiszen, ha meghal is él. És add, hogy mi tudjunk hinni Őbenne és Tebenned és a Te Szentlelked vígasztalásában, igéreteidnek valóságában a Te mindenekre elégséges megtartó, szabadító, bünbocsátó és üdvözítő kegyelmedben. Ámen.

Befejező áldás:

Elbocsátunk immár, elköltözött halott utolsó utadra. Elbocsátunk azzal a hittel, hogy Istennél kárpótlást nyertél itt félbeszakadt fiatal életedért, életed minden meglevő és kínálkozó örömeért és javáért. Megnyerted a teljességet a rész szerint valóért, az örökkétartót a mulandóért és ideigvalóért, a láthatatlant a láthatóért, a mennyet a földért. Óh, az Isten, aki téged megáldott kárpótlással, áldja meg lesujtott kedvesedet, áldjon meg mindnyájunkat kegyelme vígasztalásával.

Dr. Enyedy Andor.

Fejes István szerepe az új ref. énekeskönyv megalkotása körül.

(Folytatás és vége.)

Mikor a Gyüjtemény a birálaton is átesett, megjelent az Előmunkálatok VII. füzete, majd ezek alapján 1903-ban az u. n. első próbaénekes. (Énekeskönyv a magyarországi ev. ref. anyaszentegyház híveinek használatára. Budapest, 1903. (Hornyánszky.)

Fejes iratai közt fennmaradtak az énekeskönyv darabjainak szerzőiről szóló feljegyzések is (1903. máj. 14-ről). Ennek a közzététele is óhajtandó lenne, de helyszűke miatt most ettől is el kell tekintenünk. Megállapíthatjuk azonban ennél is azt, hogy ennek megalkotásában is oroszlánrésze van Fejesnek. Pl. a zsoltárok közül átírt 84-et; a magyarországi énekeskönyvből átvett 120 darab igazítása tőle való; az erdélyiből átvettek közül 22 igazítása szintén. Az új énekek közt 44 eredeti énekkel szerepel Fejes, a többieket is részint átírta, részint igazította (58). Feljegyezte azt is, hogy a szerzők, bírálók, dallamszerzők mennyi tiszteletdíjat kaptak. Ez 1903. május 14.-i irat szerint döntött a konvent 1903 júniusában (54. sz. alatt). A benne lévő imádságok Fejestől valók.

Amíg azonban az ügy idáig eljutott, nagyon sokat kellett Fejesnek levelezni, törődni, dolgozni, sürgetni. Tervbe-vette, hogy énekszövegeket fog kérni egész sereg jónevű irótól (Gyulai, Szász K., Vargha Gy., Jókai, Baksay, Illyés B, Jakab Ödön, Pósa L., Kozma A., Szász Gerő, Tolnay Lajos, Lévay, Zempléni Á., Lampérth G.) Sok válaszolt, több szöveget is küldött. Sajnos, a nevesebbek közül csak Lévay, Pósa, Szabolcska, Tompa verseit látjuk, így nem csoda, ha magának Fejesnek kellett kezébe venni a tollat. 1905-ben még ad ki egy jelentést a próbaénekesről. Ne gondoljuk azonban, hogy ezzel az énekeskönyvügy nyugvópontra jutott. További munkát sürgettek. A konventi jegyzőkönyv 1905: 45:[1], 1906: 24:[1], 1906: 51:[5], 1907: 18:[12]. pontja, az 1904-7.-i zsinat LV., 1907. LXIII–IV, pontjai mind azt mutatják. hogy az ügy forrongó állapotban van. Erre utal a hevesnagykúnsági egyházmegyéhez tett indítvány is (1904). Tudniillik a régiséghez ragaszkodóknak a reform sok volt, s a zsinat utólagosan leszavazta önmagát. Erre Fejes visszavonult. 1907. január 30-án már Baksay az énekügyi bizottság elnöke (ápr. konv. 84. 7. sz.). Az egyházkerületek közül az I. próbaénekest az erdélyi s a tiszántúli nem fogadta el, értékesnek s gazdagnak tartja, a dunamelléki is elfogadja, de csak átdolgozva, a dunántúli nem nyilatkozott.

Az átdolgozás 1916-ig tartott. Ekkor jelent meg a II. próbaénekes Debrecenben. Ebben a Fejes 45 darabjából csak 19 maradt meg. Ezt a II. próbaénekest azután az 1917-ben megnyilt zsinat elfogadja s kötelező erejűvé teszi.

Iktassuk ide az 1903. konventi ülés 54. pontjának határozatát: Fejes érdemeiről: „A konvent énekeskönyvünk javítása hosszú idő óta húzódó ügyében a szerencsés megoldás vizére tereléséért... ...az ügyet elhatározottságával önfeláldozó, példás munkásságával, ihletével és lelkesedésével a megfeneklés veszélyétől megmentő Fejes Istvánnak köszönetét fejezi ki s az ő közegyházunk érdekében végzett nagybecsű s messze időkre szóló munkálkodását elismeréssel iktatja jegyzőkönyvébe."

Most, mikor Fejes István születésének százados évfordulója emlékének megújítása felé közeledünk, nem lesz időszerűtlen ezek emlékezetbe idézése.

Gulyás József.

Szelektáljanak-e a tanárok?

Az országos ref. tanáregyesület legutóbbi közgyűlésén dr. Gulyás József c. igazgató a szelekcióról tartott előadást.

A régi jó világban, amikor még a mi nemzedékünk tanult Patakon, eme témáról semmiféle előadást nem tartottak a tanárok, hanem egyszerűen szelektáltak.

Dr. Gulyás József előadása élénk világosságot vet a mai magyar szellemi élet tájékozatlan,

kaotikus utvesztőire. A professzoroknak ma már — fájdalom, — kérdésbe kell tenni olyan igazságokat, amelyeknek holtbizonyosságáról meg van győződve minden gondolkozni szerető halandó.

Hát lehetséges dolog az, hogy minden gyermek, aki a világra születik, akiért a neveltetési költséget a szülők képesek lefizetni, — szellemi munkára nyert küldetést az Örökkévaló Istentől!? Hát a testi, a fizikai munka semmi!? Hát mi lesz a magyar földből, ha annak tájékairól, a virágos rétekről, mezőkről mindenki a hivatalos szobák iróasztala mellé vágyakozik!?

Egyszerű, de nagy kérdések ezek. Bevilágítanak a huszadik század irtózatos rémének, a kommunizmusnak szörnyűséges mélységeibe.

Dr. Gulyás József nagyon helyesen hozza fel itt a szülők érveléseit, miszerint az élet sokszor nem igazolja az iskolát. Mert hát voltak nagy emberek, költők művészek, tudósok, államférfiak, akik az iskolában a hátulsó padokban ültek. S egyikkel-másikkal sok baj volt a középiskolában.

Hát igaz, hogy Edison sokszor mondogatta a számtani, fizikai képletekre s egyéb technikus terminusokra: A tudósok tolvajnyelvét sohasem értettem. Faradayról, a híres angol tudósról is, akinek fizikai kisérleteivel néhai b. e. Ellend József annyira „foglalkoztatta" a régebbi pataki gimnazistákat, fel van jegyezve szavahihető emberek részéről, hogy egyetlenegy számtani képletet sem ismert.

Ebből azonban nem következik, hogy minden matematikai képlettől irtózó, lusta diák Edison vagy legalább is Faraday lesz kint az életben.

Az igazi, született zseniknek. — bármit tegyünk is, — mindig szűk lesz nemcsak a pataki kollégium, hanem az oxfordi egyetem belvilága is. A született zsenik Isten küldöttei, csodateremtései lesznek minden időben.

A korlátlan gondolkozású, hitetlen, ostoba emberek így is nehezen hisznek a bibliai csodákban. De még nehezebben hinnének, ha Isten kegyelme lángelmékkel meg nem ajándékozná a világot.

A tanári kar különben is, hála a gondviselésnek, sok esetben észrevette már ilyen alkalommal az oroszlánkörmöket.

Van erre is példa elég.

Néhai jó Szabolcska Mihály például valami pompás humorral mesélgette el annak idején, a régebbi békés-bánáti egyházmegye, papjai előtt, a saját egyéni nézeteit a dogmatikáról.

Az igazat megvallva — beszélgette a fehér asztal mellett, kezében egy hatalmas tajtékpipával — a dogmatikát én soha ki sem vágtam. Tóth Sámuel debreceni theologiai tanár, a colloquálás alkalmával néhányszor reám is kiabált: Szabolcska ur! maga ebből a studiumból egy árva hangot sem tanult. — Beismerem Nagyt. Ur! — válaszoltam. — Azért nem tanultam meg, mert féltem, hogy ez a tudomány tönkreteszi a hitemet. Pedig nem tűröm, hogy az én hitemet bármiféle tudomány tönkretegye... Hát aztán valahogyan kiegyeztem Tóth Sámuel Nagyt. úrral.

De kiegyezett vele az akkori egész debreceni theologiai tanári kar. Mert annak ellenére, hogy nem nagyon szerette a theologiai studiumokat, mégis a theologiai tanárok véleménye alapján Párizsba küldetett tanulmányutra.

Persze, kénytelenek voltak vele kiegyezni a professzorok, mert már theologus-diákkorában, az egész országban zengett egyik remek népdala: Miért turbékoltok búgó vadgalambok?

De tegyük kérdésbe, vajjon mi történt volna, ha a szelekció jogos követelményét vele szemben is érvényesítették volna az akkori professzorok a legkiméletlenebb alakban. A felelet könnyű: Szabolcska Mihály akkor is Szabolcska Mihály maradt volna.

Lehet, hogy szűkebb körben világitott volna. De az is lehetséges, hogy tisztán irói pályára szoritva, az Olympus még magasabb csúcsára emelkedett volna.

Száz szónak is egy a vége. Csak szelektáljanak a professzorok. Sőt! Igyekezzenek visszatérni a régebbi puritán idők ösvényeire.

Gondolják meg, hogy ha ők kevésbbé szelektálnak, majd szelektál helyettük az élet, a világ, az egyház, az állam, a társadalom. Amit esetleg elmulasztanak, majd pótolja helyettük a rideg, reális élet. Ez az utánpótlás azonban drága lesz. Egy estleges nemzeti katasztrófát is vonhat maga után.

A szelektálás ténye, eljárása, élettani és bibliai igazságokon épül fel. Hiszen a cséplőgép a legremekebb symboluma a világ, az élet szelekciójának.

Keresztelő János így beszél Jézusról: Akinek szórólapát van az ő kezében és megtisztitja az ő szérüjét. (Máté 3. 12.)

Az apostoli hitforma igy nyilatkozik Jézus életéről, az utolsó nagy szelekcióról: Itélni fog eleveneket és holtakat.

S az orgona kedves búgása mellett, milyen áhitattal énekelgetjük néha a mi istenfélő magyarjainkkal az 50-ik zsoltár eme sorait:

Eljő az Isten ő fényességében,
Semmit el nem hallgat itéletében.

Baráth Imre.

Farkasfalvi Farkas István

Mint senki által nem sejtett fagyos fuvallat, úgy tört rá a lombbal, virágokkal érkező tavaszi alkonyat az élet szerelmesére.

Mint a 26 évvel ezelőtti tavasznak gyermeke, hozta a gömörmegyei *bodollói*, nemesi udvarház falai közé a harmadik fiúval beköszöntő *teljességét* a családi boldogságnak, és mint tavaszban járó gyermeke, vitte azt április 24-én *Rásonyban* magával az ősi sirbolt néma falai közé... Vitte a fényt, az örömet, — hagyta a bút s szerelmet maga után.

Virágerdővel boritott koporsóján egybefolyt az ég, s a nagykiterjedésű és köztiszteletben álló *Farkasvalfi Farkas család* könnyűivel a rab magyar szülőföld, a boldog jövendő küszöbén összetört ifjú mennyasszonynak, az ezrekre menő gyá-

szoló közönség soraiból a katonabajtársaknak, a rásonyi ifjú földesurat annyi szeretettel körülvett gazdatársadalomnak és érzéseiben nem utolsó helyen említhető, *ősi sárospataki főiskolának* könnye.

Gyászolt az ég, — s az emberek,
Az ősi park s madársereg,
S míg annyi szív ott elárvult
„Sir megnyilott, sir bezárult."

Igy ment, így távozott el körünkből váratlanul, nagy hirtelenséggel, a helybeli és szikszói református egyházi énekkarok bús melódiái között, *dr. Enyedy Andor* egyházkerületi főjegyző szivekbe markoló és meggyőző erejű igehirdetése, és *Pásztor István* rásonyi lelkipásztor vígasztaló bucsúszavai után, az egykori kedves, szelid lelkű, ezelőtt 8 évvel már önkéntelenül „válásra" induló pataki diák : Farkasfalvi Farkas István.

Mi boldog örömmel és nagy reménységgel néztünk akkor a távolban is a gyermeki ifjú nemes puritán családi tradiciók aranyértékével átölelt jövője elé, ki egyszerűbb társai közül való kiemelkedését már akkor megkülönböztető kötelességérzésével, szorgalmával, a drága otthon meleg köréből hozott ritka kedvességével, tanárai iránti tiszteletével, az Alma Mater iránti hűségével, hálájával, és társai iránti rokonszenves barátságával hagyta a pataki iskola falai között emlékül.

És ma a kora sírjába elpihent kedvesünknek zavartalan nyugodalmat, súlyos próbáltatások alatt itt hagyott Szeretteinek vigasztalódást kívánva, nem a síri éjszakába, de az általa megnyert örök élet tavaszába tekintve valljuk, hogy tetszett az Örökkévaló Istennek az itt hagyott földi boldogságnál is „valami jobbat készíteni az Őt szeretőknek." A. B. F. R. A.

B—s.

HIREK

Farkasfalvi Mauks Györgyné
szül. Szinnyei Mária

folyó évi április 25-én elhunyt. A megboldogult Szinnyei Gerzson, a főiskola volt tanárának, nagynevű főkönyvtárosának és hosszú időn át volt pénztárosának leánya volt, aki családjában a Márta-lelkületet látta s azt egyháza, s a családja iránti szeretetben igyekezett megvalósítani. Halálát a Katona, Dely, Kun, Harsányi, Szinnyei-családok gyászolják. Temetésén dr. Nagy Barna theol. tanár imádkozott, Darányi Lajos lelkipásztor hirdette az Igét, a főiskolai kórus énekelt.

— **A Kántus-Kórus találkozóval** *kapcsolatos hangverseny május 7-én szombaton lesz, amelyre szeretettel meghívja a nagymúltú Kórus volt tagjait s főiskolánk ifjúsága barátait a rendezőség. Figyelmet érdemel ez a barátságos találkozó, mert két testvériskola szép tradiciójáról van szó.*

— **Az Egyetemes Konvent** Budapesten április 27—28. napjain ülésezett. A közgyűlést *Balogh Jenő* főgondnok, világi elnök nyitotta meg nagyértékű beszéddel, melyből részleteket lapunk vezető helyén közlünk.

— **A felvidéki ref. konvent új lelkészelnöke.** A *Balogh Elemér* püspök elhunytával megüresedett Konvent lelkészi elnöke a szlovenszkói és kárpátaljai reformátusoknak a hivatalban idősebb püspöke, *Bertók Béla* munkácsi lelkipásztor lesz.

— **A Parókhiális Könyvtárbizottság** április 26-án Budapesten gyűlést tartott. Több fontos kérdés megvitatása után jelentették, hogy a közeljövőben *Dr. Révész Imre* debreceni egyetemi tanár „*A magyar protestáns egyház története*" című munkájának I. kötete meg fog jelenni.

— **H. Nagy András** tiszaluci ref. egyházi főgondnok a Fővárosi Napló országos nótapályázatán szövegével aranyoklevelet nyert.

— **Lelkészértekezlet.** *Dr. Ravasz László* püspök vezetésével a kecskeméti és solti egyházmegyék lelkipásztorai május 13-án Kecskeméten értekezletet tartanak. Az értekezleten *Dr. Vass Vince* kecskeméti és *Papp Géza* szabadszállási lelkipásztorok „Mit prédikáljunk" cimen tartanak előadást. *Dr. Ravasz László* püspök „Időszerű kérdések megbeszélése" c. tart bevezetőt. Az Igét *Czeglédy Sándor* ceglédi lelkész fogja hirdetni.

— **Zempléni lelkésznék figyelmébe.** Májusi Bibliaóránkat május 3-án, kedden d. e. 10 órai kezdettel tartjuk a sárospataki lelkészlakáson. Minden testvérünket szeretettel várunk.

— **A felsőborsodi egyházmegyében** a felsőbánvölgyi kör lelkipásztorai folyó hó 11-én, Nagyvisnyón értekezletet tartottak. Keresztury József nekézsenyi lelkész Ef. IV. 1—3. alapján a lelkipásztorok egymás közötti és a gyülekezetek életében is a lelki egységre való törekvés nagy fontosságát hangsulyozta. Bertha István dédesi lelkész „Hogyan prédikáljunk, hogy hallgassanak?" címmel tartott érdekes és sok gyakorlati utmutatást nyujtó előadást. Kocsis Béla nagyvisnyói lelkész aktuális kérdéseinket szedte sorba s állította élénk megvilágításba. Az egész értekezleten s az azt berekesztő eszmecserén kidomborodott az erős kívánság, hogy az egységes irányítású református sajtót, bármily áldozatok árán is, odázhatatlanul létre kell hívni.

HIVATALOS RÉSZ.

Jelentkezés
a sárospataki ref. tanítóképzőintézetbe.

A jövő tanévtől kezdve a sárospataki ref. tanítóképzőintézet fokozatosan átalakul liceummá. Az első osztályba jelentkezni már lehet az igazgatóságnál.

A liceumba azok iratkozhatnak be, akik a *tanítói pályára készülnek*, vagy akik gyakorlati pályákon óhajtanak elhelyezkedni.

Fenntartási és mellékdíjak címén a beíráskor 64 P, februárban 35 P fizetendő. Az intézet internátusában a tartásdíj havi 42 P. Segélyeseknek havi 34—26—18 P. A felvételnél és a segélyezésnél a május 31-ig jelentkezők előnyben részesülnek. Bővebb felvilágosítást a tanítóképzőintézet igazgatósága nyújt.

Sárospatak, 1938. április 20-án.

Dr. Egey Antal
igazgató.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel
Sárospatak, 1938.

XXXIII. évfolyam. 18. szám. Sárospatak, 1938 május 8.

SÁROSPATAKI

REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Farkas István püspök*: A mi hitünk. — *Darányi Lajos*: 1. Ut a hithez. 2. A szülőtisztelet, mint honmentés. (Igehirdetés.) — *Dr. Enyedy Andor*: A személyes hit szerepe mai egyházi életünkben. (Folyt. és vége köv.) — *Román Ernő*: Az egyetemes konvent ülése. — *Egressy Lajos*: Beszámoló a sárospataki lelkész-tanári és tanítói konferenciáról (Folyt. és vége köv.) — *Főző László*: Énekkari ünnepélyek Zemplénben. — A „Daily Telegraph and Moring Post" c. angol napilap angol-internátusunk „Macbeth" előadásáról. — Hirek — Hivatalos rész.

A mi hitünk.

Konferenciai megnyitó beszéd. Tartotta:
Farkas István püspök.

Református magyarok, — ha találkozóra jövünk össze, mindig ott ragyog lelki szemeink előtt a Krisztus Golgotai keresztje.

Ez a: — hitben és nem látásban járó kis sereg is itt, — ma — ezalatt a kereszt alatt állott meg igaz alázattal.

A keresztről való beszéd — ma — újból: *bolondsággá lett sokaknak,* akikről mi is bizonnyal hisszük, hogy elvesznek — de, nekünk a keresthordozásra kiválasztott magyarságnak ma, — különösen: *megtartás és erő!*

Életünk egyedül csak Krisztusban van és pedig: hit által. A hiten kívül nem várhat más sors senkire, mint az Ádámban való halál, — tanítja Kálvin s mi ezt, — bizonnyal hisszük és valljuk.

A bűneink és tékozlásaink miatt való elesettségünket megszánó Isten, ingyen — kegyelemből a kereszten tette teljessé üdvösségünket és váltságunkat, amint azt örökkévaló tanácsában mint örökkévaló megmásíthatatlan akaratát eltervezte..... Hitünk nagy titka ez a tanítás! — ismételgetik sokszor az emberek. A Krisztustól édes rabságba ejtett igazán hívő lelkek számára azonban, — nem titok: — hanem *újjászülő erő* — a kereszt bolondsága!.....

Az Istennek, minket megtartó bizonyságtétele ez, — melyet a Krisztus Jézusban az igazán hívőknek, — az Isten maga jelentett és jelent meg ma is az ő Lelke által.

Aki a kereszt alatt Istennel akar találkozni, annak a mindeneket újjászülő Lélekhez kell hozzásimulnia. El kell fogadnia a Krisztusban megtapasztalt kegyelem drága ajándékát azáltal, hogy vallást teszünk mindenütt és mindenkor Ő róla, — megyünk utánna; — éljük őt úgyannyira, hogy minden mi munkánk szólásunk és cselekedetünk beszédes bizonysággá lesz arról az emberek között, hogy a Krisztustól fogva tartva: *élünk többé nem mi, hanem él mi bennünk a Krisztus.*

A mai, — vesztét érző ember-világ, csak a Krisztus király vezérlete alatt mehet át az annyira sóvárgott túlsó part: — *az Isten szerint való béke birodalmába.*

Hinnünk kell, hogy az Isten lelke munkál a keresztyénség sokféle felekezeteinek munkáiban, ha azok az evangélium fegyverzetébe öltözötten: nem uralkodni akarnak egymáson, hanem egymással nemes versenyre kelve nemesebb és tisztább élet élésével vágyódnak munkálni egyedül az Isten dicsőségét, és szolgálni az emberiség javát.

Hinnünk kell, hogy egyének és közösségek őrtálló helyét Isten rendeli el. Különböző templomokban — lehet, végezni Istennek is tetsző szolgálatot.

Hinnünk kell azonban rendületlenül és mindenekfelett abban, hogy a mi történeti és hitvallásos evangéliumi magyar református egyházunkba való beállíttatásunk — az Isten akaratából történt. Az örökkévaló magyarság számára azért küldött ebbe a világba minket az Isten, hogy a halhatatlan magyar lelkek a mi hitünk által, a mi anyaszentegyházunkon mint eszközön keresztül megtartassanak.

Nem lehetünk hát — általános keresztyénség hirdetői, hanem az öntudatos, evangéliumi református keresztyénség apostolaivá kell lennünk éspedig úgy, hogy közöttünk mindenki megingathatatlanul álljon őrtálló helyén és végezze hűséggel szent szolgálatát, melyet nyert az ő Istenétől. Isten dicsősége — a Haza boldog holnapjának munkálása s a Krisztusban testvéreinkké lett minden igazán magyarok javának munkálása legyen a mi tisztünk és feladatunk minden időben.

Nemes versenyt támasztva a keresztyénség felekezetei között: fejleszteni kell a felekezeti öntudatot. Hinnünk kell a történelmi és hitvallásos evangéliumi ref. keresztyén egyházunk Istentől kapott küldetésében. Krisztus Király vezérlete alatt,

kötelességünk a nemes versenyben megállni helyünket minden körülmények között; szolgálván Isten dicsőségét és a Haza üdvét.

Csak a szolgáló hit lehet diadalmas hitté!

Ilyen gondolotokkal eltelve üdvözlöm a konferenciára megjelent hittestvéreket s mai gyülésünket megnyitom.

IGEHIRDETÉS.

1. Ut a hithez.

Lekció: Márk 16:9—18. Textus: Márk 16:15.

Bevezetés: Ha a feltámadott Krisztus mindenütt hittel találkozhatott volna, akkor nekünk, hinni alig tudó embereknek, kétségbe kellene esnünk, mert akkor a mi kishitűségünk elvetett voltunknak lenne a jele. Igy azonban, amikor látjuk, hogy Krisztus velök is szóba állt, feltámad bennünk is a remény, hogy megnő, megerősödik a mi hitünk is. Ha a husvéti csodát első hallásra elhitte volna mindenki, akkor azt gondolhatnánk, hogy elhamarkodott volt az a hit. Igy azonban, hogy látjuk józan eszünk tiltakozását és szinte halljuk mindannak a felsorolását, ami a mi érvelésünkhöz tartozik, és végül mégis hinni látjuk őket: nem tehetünk mást, mint keressük azt az utat, amit Jézus mutatott meg a hit felé.

Főtétel: A hit utjára az lép rá, aki bizonyságtételével Isten gyermekévé akar tenni másokat is.

Felosztás: Nézzük meg I. a tanítvánnyátétel szükségét és II. kik azok, akik ezt a munkát végezni tartoznak.

I. A tanítvánnyátétel az evangélium hirdetése minden teremtésnek. Most nem is azt nézzük, másokat hogy lehet tanítvánnyá tenni. Most azt az igazságot kell elfogadnunk, hogy mi azáltal lehetünk hivő tanítványok, ha másokat is tanítványokká akarunk tenni. Ugy tud az ember legjobban haladni Isten felé, ha másokat vezet. Akkor lesz az élet mindennap tisztább, ha érzi az ember, hogy az ő élete példakép gyanánt rendeltetett. Akkor vigyáz az ember minden szavára, ha tudja, hogy beszéde magvetés. A beszéd nemcsak annak megmutatása, hogy mi van a szivben, hanem beszédem annak is meghatározása, hogy mi lesz azok szivében akik hallgatják. Örök tapasztalata az a hivő embernek, hogy a tanítvánnyátétel közben lesz az ember maga is igazán tanítvány. Nemcsak másokért, hanem önmagadért vállald tehát a tanítvánnyátételt, az Isten nagyságos dolgairól való bizonyságtételt. Amig másokat vezetsz a hit felé, Isten kegyelméből magad is haladsz. Mint az előbb hinni nem akaró, de később kiküldöttekké lett tanítványok. Szinte az a gondolat támad az emberben, hogy hogyan merte Jézus az evangélium sorsát ilyen hitetlen és keményszivű emberekre bízni. Azért, mert Ő tudta, hogy hívők lesznek, ha érezni fogják a másokért való felelősséget.

II. Arra a kérdésre, hogy kik tartoznak ezt a munkát végezni, azt lehetne felelni, hogy mindenki. Az alapigéből mégis ez a felsorolás vehető ki:

a) Akiket a bűntől megszabadított. Nem titkolni, nem elhallgatni, hanem megvallani kell a bűnt. Hirdetni, hogy Jézus a szabadító, Isten a kegyelmes Atya.

b) A gyászolóknak, a megkeseredett szivűeknek. Ők beszélhetnek igazán és meggyőzően Isten vigasztaló erejéről.

c) Akik taníttattak Isten dolgaira. Régebben igen sokan voltak, akik iskolába se jártak, ezeket nem tanulták, Jézus élettörténetét, az egyház hősies küzdelmét nem tanulták. Ma mindenki tanulja, tehát jobban tanítvány.

Összefoglalva azt lehetne mondani, hogy mindnyájunkat kötelez Jézus. Mindenkinek az életében van Istennek olyan ajándéka, hogy ha azt elmondja, nyilvánvalóvá lesz, hogy jó az Isten. Vagy pedig olyan bánat és gyász volt az életében, hogy ha azt elmondja, hogy hogyan erősítette az Isten, akkor nyilvánvalóvá lesz, hogy kegyelmes az Isten.

Ezen az úton indulj el még ma!

2. A szülőtisztelet, mint honmentés.

(Anyák (szülők) napjára.)

Lekció: Efézus 6:1—10. Textus: Mózes 20:12.

Akkor sem mellőzés, ha csak anyák napjának nevezzük ezt a napot. Ezen a napon ugyis mindenki a saját édes anyjára gondol, igy nem esik ki senki, nem mellőztetik senki.

Főtétel: Szüleink tiszteletével Istennek tartozunk.

Felosztás: I. Ez az istení parancs először kötelesség, II. igéret, vagy fenyegetés.

I. Tisztelni tartozol szüleidet, még akkor is, ha nem érdemlik meg. Ha be tudnád bizonyítani, hogy nem teljesítették kötelességüket. Tisztelni kell a részeges apát is, a kicsapongó anyát is, mert Isten ezt parancsolja. Még a szülő maga sem mentheti fel a gyermekét ez alól a parancs alól. Ime itt látszik meg, hogy a gyermek a szülőt Istenen keresztül tartozik nézni. A szülőnek is azt kell megérteni, hogy az ő érdekét ezen a földön is Isten akarja legjobban biztosítani. Ezért kell minden szülőnek még jobban Istenhez menekülni.

További igazság az, hogy ennél a parancsolatnál bünbánattal kell megállanunk mindnyájunknak. Nem tiszteltük és nem tiszteljük szüleinket. Igaz, sok a nehézség. Egy más korban él a szülő és más korban a gyermek, a következő nemzedék. Sokat változik a világ. Más lesz az uralkodó gondolat, a világnézet. Emberileg teljesen meg lehet érteni és meg lehet magyarázni azt az ellentétet, ami volt, vagy van köztünk és szüleink között. És mégis bünbánat kell, hogy legyen a szívünkben minden sértésért, haragért, büszkeségért és nembeszélésért. Lehet, hogy igazad van e világ szerint, de nincs igazad, mert Isten szerint a gyermek nem a maga igazát keresheti a szülővel szemben, hanem a maga tisztelet adóját tartozik vele szemben leróni. Nem állhatsz össze apáddal anyádat szidni, vagy anyáddal apádat. Mingkettő egyformán a tisztelet személye, még akkor is, ha az egyik mindig áldott, a másik mindig átkozott téged.

Nem a vagyonért, nem a jóság mértéke szerint, Istenért kell tisztelni az apát és anyát. Még a mostohát is.

II. Általában úgy szoktuk értelmezni, hogy ehhez a parancsolathoz a hosszu élet igérete van kötve. Ha azonban jobban megnézzük a parancsolatot, akkor vesszük észre, hogy nem az van egyszerűen, hogy hosszu ideig élj a földön, hanem *azon a földön*, amelyet az Úr ád tenéked, tehát a hazád földjén. Igy aztán nem is annyira az egyes ember életéről, mint a haza, a nemzet, a szabadság életéről van itt szó. Igy aztán nem csupán igéret lesz ez, hanem fenyegetés is. Elveszhet a hazám, ha nem tisztelem szüleimet. Talán azért veszett el, mert megsértettük Istent az által, hogy nem volt előttünk apa az apa és anya az anya. Igy aztán nem kötelezett a testvériség törvénye sem.

Most mindent a faj, a nemzet szempontjából szeretünk nézni. Még pedig arra is törekszünk, hogy az a fajmentés ne legyen idegen utánzat. Ime Isten ajánl itt valamit: ha hosszu ideig akarsz élni a nagy magyar földön, a neked adott, most tőled elvett, de újra visszaadható földön, akkor tiszteld apádat és anyádat. És légy olyan apa és olyan anya, hogy lehetetlen legyen az, hogy ne tiszteljenek.

Teljesitsd Isten parancsát, hogy tied lehessen az igéret is! *Darányi Lajos.*

A személyes hit szerepe mai egyházi életünkben.

Előadás. Tartotta *Dr. Enyedy Andor* az 1938. május 2—4-iki sárospataki konferencia utolsó napján.

Mielőtt a szerepről tárgyalnánk: tárgyaljunk előbb a szereplőről és szereplése színhelyéről.

Szereplőnk a személyes hit. Vagyis nem az az elméleti hit, amelynek alapja és zsinórmértéke a teljes Szentírás, klasszikus foglalata az apostoli hitvallás, a reformáció korában szükségessé vált és létrejött, reánk nézve ma is irányadó kifejezői református hitvallási könyveink. Nem az közösségi (kollektiv) hit, amelyet általában vallottak, vallanak és vallani fognak egyházunk mindenkori tagjai. Személyes hit az, amit egyházunknak egy-egy ma élő tagja vall: vagyis amennyit ő a szentírás, a hitvallások, az egyház hittartalmából igaznak tart, amennyi bizalmat merít önmagára és másokra nézve ebből az igaznak tartott hittartalomból s amennyire ez az igaznak tartott hittartalom hozzáigazítja az egyes egyháztag gondolkozását és cselekedeteit, egyéniségét és életét hitünk fejedelmének, Jézus Krisztusnak tökéletes és hitünk hőseinek az átlagból kiemelkedő és az átlag számára követendő példaként feltárt egyéniségéhez és életéhez.

Ennyit egyelőre a személyes hitről, mint szereplőről. Most pedig vessünk legalább egy futó pillantást a személyes hit szereplési helyére, mai egyházi életünkre. Mai egyházi életünkről közmegállapitás, hogy válságban van. Válsága külső és belső: amint külsők és belsők az okok, amelyek válságát előidézték, éppenúgy külsők és belsők az eszközök, az erők, a tényezők is, amelyek az egyházat válságában próbaállóvá tenni, válságából kivezetni hivatva vannak. Az itt következők célja azt megmutatni, arra utalni, hogy a személyes hit hiányának milyen szerepe van egyházunk válságának előidézésében és kimélyítésében: viszont a személyes hit meglétének és hatásának milyen szerepe van egyházi életünk válságának leküzdésében, a válság alkalmainak kihasználásában, a válságból kiemelkedés csodájának felmutatásában.

Általánosságban mindjárt elmondhatjuk, hogy Urunk Jézus Krisztusnak a Péter vallomására adott válasza (Máté 16. r. 18. v. „... Te Péter vagy és ezen kősziklán épitem fel az én anyaszentegyházamat") szerint a személyes hit az a kőszikla fundamentum, amelyen az egyház, annak élete és munkája felépül és fennáll. Az egyháztagok személyes hite tehát az egyház létkérdése, exisztenciális kérdése. A személyes hit a feltétele, eszköze azonban nemcsak az egyház létének, fennállásának: hanem annak is, hogy az egyház valóban egyház, Istentől és Krisztustól a lelkek között vett hivatásával tisztában levő, ennek a hivatásnak a magaslatán álló, s hivatását mindig, mindenütt, mindenkivel szemben betöltő intézmény és szervezet legyen. Vezetőink e személyes hite által lehet az egyház anyja azoknak, akiknek atyja az Isten. Élő és munkálkodó tagjainak személyes hite teszi az egyházat szentté, eggyé, egyetemessé, mindenkiévé, közösséggé. Személyes hit által lehet csak református az egyház, vagyis főben és tagjaiban folyton megújuló; intézményeiben, módszereiben a fejlődő világ és haladó élet követelményeihez, adottságaihoz alkalmazkodó.

Ezek azonban általánosságok. Keressük és tárjuk fel a személyes hit szerepét mai egyházi életünk embereiben.

Mi lehet a lelkipásztor személyes hit nélkül? Lehet a theologiai, vagy más tudományok tudora, lehet költő, iró, nagyszerű szónok: lehet kiváló közigazgatási ember: törvények, paragrafusok, jegyzőkönyvek, akták gyártója: lehet pénzügyi szakértő, mintagazda, szenvedélyes épitő: lehet jó férj és családapa, társasági ember, politikai vezér: csak éppen az nem lehet, aminek elsősorban lennie kell: nem lehet igehirdető, nem lehet hitrenevelő, nem lehet Istennek lelket épitő munkatársa, nem lehet az élő Jézus bizonyságtevője, nem lehet mennyei küldött, nem lehet fegyelmező, terelgető és legeltető pásztor. Lehet és van ugyan hatása a hit nélkül; szinből, kötelességből, muszájból hirdetett igének is: de ami az igehirdetésbe meggyőző és megragadó erőt ad, az mindig az igehirdető lelkész személyes hite. A francia forradalom idején mondta Mirabeau Robespierre: „Ez az ember még sokra viszi, mert minden szót hisz, amit kimond." Az igehirdetésben is csak az viheti valamire, sokra, akiről a hallgatók csalhatatlan ösztöne megérzi, hogy hiszi, amit mond, mert a lelkében élménnyé vált hitigazságokat, az általa szubjektivált objektiv hittartalmat prédikálja: mert hisz és azért szól. Hittani leckéket be tud a tanitványaival emléztetni a hitetlen vallásoktató is: de bennük hitet ébreszteni, hitet fejleszteni, hitbeli élményeket kelteni csak a hivő oktató tud, mert életet csak élet ébreszt és csak a fejlettebb élet hat növelően, táplálóan a fejletlenre. Lelkeken uralkodó, lelkekből hasznot húzó

lehet a hitetlen lelkipásztor is: de lelkeket építeni csak az tud, aki a maga lelkének személyes hitáltali, naponkénti épüléséből tudja: mit kell a lélekben lerombolni, mit kell a lélek kertjéből, mint veszedelmes gyomot kiirtani, és mit kell a léleknek adni, hogy a lélek épülhessen, a lélek Isten temploma lehessen. Krisztusról történelmi és fogalmi ismereteket adhat a hitetlen lelkész is: de Krisztust, mint élőt, megjeleníteni, kiábrázolni, a lelkek elé állítani csak a személyes hitű lelkész tudja. Palástjával, magas mellényével, hosszú kabátjával mutathat és terjeszthet valami ünnepélyességet a hitetlen lelkipásztor is, de a közönséges és kopott ruha alól is önkéntelenül kiáradó magasabbrendűséget, fenköltséget csak a hívő lelkész áraszthat, mert amint a katona méltósága és nagysága a bátorságában, a tudósé a tudományában, a királyé a hatalmában, úgy a lelkész méltósága és nagysága a hitében van. Református lelkész a szó igazi értelmében csak hívő ember lehet: mert mi találtuk fel azt a semmiféle más intézménynél nem tapasztalható rendszert, hogy lelkipásztoraink csak a lelkiismeretükből jövő gátlásokra, vagy indításokra vannak utalva, amelyek ha hiányzanak, vagy nem megfelelően működnek, akkor azoknak a szerepét semmiféle külső vagy belső gátlás vagy indítás nem pótolja. Már pedig, ha a református lelkész nem fegyelmezi s a szükséghez képest nem korlátozza önmagát, nem mérsékli, vagy ítéli halálra a romlott emberi természetből fakadó nagyravágyását, hiúságot, élvezetvágyat, érzékiséget, önzést, gyűlölködést, akkor nem tudja mindezekben fegyelmezni híveit, vagy tanítványait sem: s ha nem áll mindenek előtt követendő példaképpen a szünetelést alig ismerő munkában, áldozatban, szolgálatban: akkor híveitől vagy tanítványaitól is hiába kíván, azoknak is hiába prédikál ilyeneket. A személyes hit segíti a lelkészt tennivalóinak meglátása, feladatkörének kitűzésére és körülhatárolására, erői és képességei okos és gazdaságos felhasználására, a nem bizonytalan, vagyis a célt világosan látó és az eredményről látatlanban is mindig bizonyságot tápláló futásra. A személyes hit, nem pedig az apologétika és polemika, segíti, hogy megfelelő helyzetben a megfelelő feleletet tudja adni, minden körülmények között fel tudja magát találni, s az emberi tudás és gondolkozás szövevényes birodalmában el tudjon igazodni, a helyes irányban tudjon maradni, másoknak is irányt tudjon szabni. Személyes hit által lehet a lelkipásztor mindeneknek mindenné, hogy mindeneket megnyerjen, ötletessé, változatossá, sokoldaluvá, fejlődővé, mindig tökéletesebbé. Személyes hit által érzi meg, hogy mikor mit kell mondania, emberekre és körülményekre milyen igét kell, s mimódon alkalmaznia, éhes és szomjas lelkeket milyen lelki legelők felé kell terelnie. Személyes hit által küzdheti és győzheti le a lelkészi pálya különleges kísértéseit: a nagyképűséget, fölényeskedést, zsarnokoskodást, a világ tényleges hatalmasságai előtti gyáva meghunyászkodást: az erőteljes lelki élet ellenhatása gyanánt gyakran jelentkező érzékiséget és anyagiasságot. Személyes hit által mozdíthatja el hívei lelkéből, gyülekezete felől a közöny, a tévelygés, az előítélet és babona hegyeit s döntheti el, vezetheti áldott fordulókhoz egyesek, családok, falvak és városok népének életét és sorsát.

(Folyt. és vége köv.)

Az egyetemes konvent ülése.

Április 27—29-én volt. Ugy kezdődött, mint máskor: *Ravasz László* püspökelnök bibliaolvasásával és áhitatos imádkozásával. Ugy az ő imádkozó, mint az ősz pátriárcha világi elnök megnyitó szavai, — (közölve e lap előző számában) a megkönnyebbülés szellőjeként simogatták a konventi tagok lelkét, akik országunk, s vele és benne egyházunk várakozásoktól terhes eme napjaiban világító sugár után vágyakoztak s azt meg is nyerték. E több nagy, homloktérben álló nemzeti és egyházi kérdésre kiterjedő, az élettapasztalat által bőven támogatott bölcseséggel ékeskedő megnyitó méltó nemcsak az elolvasásra, de a megszivlelésre is. Főként az ifjúsághoz van adresszálva, de érthet belőle az idősebb nemzedék is: hogy sorsdöntő nemzeti kérdések intézéséhez hivatottság is, de e mellett sok és alapos tanulmány és hiteles adat birtoklása is szükséges, mert az e téren kezdeményezőnek nemcsak pillanatnyi s többnyire csak látszólagos sikerekkel, de az utólagos következményekkel és kihatásokkal is előre tudni kell számolni.

Megnyitó után kegyelettel emlékeztünk a konvent halottairól. Kettő volt s mindkettő tiszáninneni: Meczner Béla, világi rendes és Kiss Ernő lelkészi póttag. Köszöntötte a konvent új tagjait: Bernáth Aladár v. rendes és dr. gr. Bethlen Pál v. póttagokat, szintén a mi kerületünk képviselőit. Ezután tértünk át a megalakulás formaságaira s itt örömmel említem meg, hogy miniszterelnökünk a mai túlfűtött politikai légkörben is szakított időt arra, hogy az első nap délelőttjének jórészét, mint konventi tag, közöttünk töltötte. A 317 pontból álló tárgysorozat letárgyalását a kitűnő bizottsági előkészítés tette lehetővé.

A paróchiális könyvtárbizottság jelentéséből kiemelem, hogy a rendelkezésre álló összegből nagyobb mennyiségű papírt vásárolt be, hogy az esetleges drágulástól mentesüljön. A legközelebbi 2 évi könyvilletmény Dr. Révész I. Magyar ref. egyh. történetének 2 kötete lesz. A Theologiai Lexikon és Magyarázatos Biblia szerkesztése és előkészítése is javában folyik.

A missziói bizottság előterjesztéseiből: a ref. leányegyesületi munka megszervezése s általában a ref. női tábor kialakításának kérdése, melyre vonatkozó útmutatás fog megjelenni a belmissziói útmutatóban. Az ORJÓ által tervezett szociális munkaprogramm tervezet az összes egyházközségeknek meg fog küldetni, hogy a presbitériumok vegyék tárgyalás alá és tegyék meg rá vonatkozóan az észrevételeiket. A szórvány és tanyagondozó albizottság jelentése és javaslatai, mint már jeleztem, — alapos és széles látókörű vitát váltottak ki. Hetessy Kálmán szakértője e kérdésnek, s mint előadó rámutatott arra a megdöbbentő hely-

zetre, hogy Dunamelléken c. 100 ezer, Tiszántúl c. 200 ezer azoknak a reformátusokká kereszteltéknek a száma, akikeket a népszámlálási statisztika Isten csodájára még ma is reformátusoknak mond, de a kiket nem ér el az egyház keze gyakran egy egész életen át. Erről az óriási tömegről lemondani csaknem öngyilkosság volna. A rendszeres munka meg fog indulni. Ezen a téren legkedvezőbb helyzetben van a mi kerületünk, nemcsak mert legkisebb számú a szórvány és tanyavilága, hanem mert püspökünk előrelátása már évekkel ezelőtt észrevette nálunk e mindenki által elfelejtett, elmellőzött vadont, de helyesen megválasztotta az orvoslást előidéző gyógymódot is a bodrogközi tanyamissziói s. lelkész beállításával. Ajánlottuk, hogy Szabó Lajost, mint e téren úttörő szakembert, vonja be a bizottság tanácskozásaiba és tervezgetéseibe.

Élénk vitára adott alkalmat a közalapi bizottság jelentése is, mely szerint a hátrálék katasztrofális jelleget öltött, amennyiben 1 évi közalapi járúlék előírás 145.052 P, ezzel szemben az 1937. év végén a hátrálék 213.000 P. S ebből 171 egyházközségnek 2 évi járuléknál is nagyobb a hátráléka, s ez a hátrálék 197.700 P-re megy. S ebben nagysága szerint is, de talán inkább lakosságának elesettségére való tekintettel a Tiszántúli kerület szerepel a legnagyobb számokkal: 111 egyh. község 159.863 P-vel, a mi kerületünk 38 egyh. községe, 15.959 P-vel, amelyből abauji 5, alsóborsodi 18, alsózempléni 15 egyh. község, felsőborsodi és gömörtornai nincs. Ezekre vonatkozólag a konvent azt határozta, hogy azokba az egyházközségekbe, ahol ilyen 2 évinél magasabb hátrálék áll fenn, s amelyek ezt ez év júl. 1-ig nem rendezik legalább oly mérvben, hogy tartozásuk a 2 évi járulék alá szálljon: egy 3 tagú egyházkerületi bizottságot küld ki, természetesen az egyházközség, illetve a bizottság által esetleg hibásnak talált közeg vagy közegek költségére júl. 1—aug. 31. között, s e bizottságok felülvizsgálják az egyházközségek vagyonkezelését 1930—38. évekre nézve s javaslatokat készítenek.

A lelkészi nyugdíjintézetnél szintén sok a hátrálék, azért az esperesek kötelezetnek, hogy ahol akár a tagnál, akar az állásfenntartónál a 300 P-t meghaladja a hátrálék: ezekről különkülön tegyenek jelentést. S makacs nem fizetés vagy elégtelen esperesi intézkedés esetén a fegyelmi eljárásig elmenő rendszabályok fognak alkalmaztatni. Az új nyugdíjintézeti törvény életbeléptetésével kapcsolatos munkálatok a befejezéshez közelednek, s már ma is megállapítható, hogy részint a felértékelés, részint a lakásérték beszámítása folytán az alapjavadalmak összege erősen, 1.5 millió P-vel emelkedett, de természetesen arányosan nőni fog az ezzel szemben támasztott nyudíjigény is. Az átmenettel kapcsolatos intézkedéseket is megtette a konvent nyugdíjintézeti bizottság javaslatai értelmében. A belépési járulék, mely a fizetés emelkedése folyományaként áll elő, 6 év alatt lesz egyenlő évi részletekben törlesztendő. Elutasíttatott a tiszántúli kerület amaz előterjesztése, hogy a lelkészek nyugdíja egyenlősíttessék, azaz ne a javadalom s az ennek arányában befizetett díj legyen az irányadó a nyugdíj összeg megállapításánál, hanem csak a szolgálati idő. A törvénnyel is ellenkező, de nem is indokolt kérésnek találtatott. A rendszeresített állásokon működő, de lelkészi minősültséggel nem biró egyházi tisztviselők, pl. egyházi pénztárnokok, — nyugdíjintézeti tagul való belépése engedélyeztetik. A nyugdíjas lelkészek és lelkészözvegyek illetményeinek csonkitatlan összegben való kiutalása iránt megvan a jó reménység már a legközelebbi időre, csak még a nyugdíjbizottság fog pontos számításokat végezni. E sorok írója felhívta a konvent figyelmét arra, hogy amikor 2 évvel ezelőtt az új nyugdíjtörvény életbe léptetése szönyegre került s b. e. Baltazár püspökkel nem hivatalosan, de bizalmas körben tárgyalást folytattunk, az életbeléptetés lehetősége és nehézségei felől, többen azon véleményünknek adtunk kifejezést, hogy az előre látható magas járulékokkal csak úgy fogunk tudni megbirkózni, ha az állam részéről az évi hozzájárulás felemelése biztosítható volna. Amire b. e. nagy vezérünk azt válaszolta, hogy ez iránt jó reménységben lehetünk, de ezzel a kéréssel nem lehet addig a kormány elé menni, amig a törvény életbeléptetése meg nem történik, amig faktumra nem lehet rámutatni. Csak ha ez meglesz: akkor lehet rámutatni a tényleges nagy terhekre. Im most bekövetkezvén ez az állapot, felszólaló az elnökség, illetve az elnöki tanács jóindulatát kérte e lépés megtételére, mire az elnökség készséggel tett igéretet is, s némi biztató kilátásra is reményt nyújtott. Ugyancsak indítványozta alúlírott a késedelmi kamatnak 8 százalékról 6-ra való mérséklését, amelyre vonatkozólag igéretet nyertünk, hogy a nyugdíjbizottság e kérdéssel foglalkozni fog és a teljesítésének nem igen lesz akadálya.

A szanáló bizottság megszüntetése már a zsinat által kimondatván. itt is tudomásul vétetett. Bár ne lenne többé szükség az életrekeltésére! Egyházkerületünket érintő fájdalmas ügy, hogy a kerület eddigi káplántartási kóngruájából 10 egység, vagyis havi 10×28 pengő elvonatik, és pedig azon egyházakéból, amelyek eddig kápláni és külön káplántartási kongruát is kaptak. Ezek pedig: Abaujvár, Abaaujszántó, Aggtelek, Noszvaj, Onga, Pácin, Rudabánya, Szászfa, Tiszaluc, Ujcsanálos. Kápláni kongruájuk ezeknek is megmarad, csak az ellátás teljes terhe a lelkipásztorokra száll. Ez új rend július 1-ével lép életbe. Püspökünk vékségig menő harcot folytatott a történelmi jogért, amikor t. i. még nem volt kápláni kongrua s a mi kis gyülekezeteink lelkészei akkor is eltartották a káplánt azokon a helyeken, melyek káplántartó helyekül kijelöltettek, s ezek a helyek e jogon léptek aztán káplántartási kongrua étvezetébe, amikor az életbelépett. A tiszántúli nagy gyülekezetek nem kaptak, mert nem tartottak káplánt. Ám ma már be kell ismernünk, hogy más a helyzet, s bizony csak püspökünk szívós védekezésének köszönhető, hogy e téren még nagyobb apasztást nem kellett elviselnünk, mert amikor a Tiszántúl 5000 lélekszámú gyülekezetek káplánjai számára sem jut kongrua, okvetlen előtérbe kerül

a kérdés, hogy ime Tiszáninnen meg 1000-en alul, vagy valamivel felül lévő lélekszámuakra jut, még pedig két egység is. Ezt a privilégiumot képtelenség volt Tiszántullal szemben eredményesen tovább védelmezni.

Az egyházkerületek felhivatnak, hogy a beírási díjak kezelését szigorúan ellenőrizzék, az egyházak pedig arra, hogy a beírási díjakról a kir. tanfelügyelőségekhez beterjesztendő kimutatással azonos kimutatást terjesszenek évről évre egyházi iskolai hatóságuk elé. A kulturadó bevezetését hiába forszírozza a konvent: a kormány szerint nem aktuális. A konventnek azonban nincs kifogása ellene, ha más alkalmasabb terepen próbálunk propagandát indítani a kérdés előbbvitelére. A párbérrendezés ügyében tett kerületi előterjesztésünkre a konvent úgy határozott, hogy a kerületek utján felhívja az egyházmegyéket, hogy a törvényben lefektetett vagyonaránylagos adókulcs életbeléptetésére, ahol annak szüksége mutatkozik, tegyenek erőteljes intézkedéseket. A fegyver a kezükbe van adva: tessék használatba venni. A községtől származó iskolai segélyek leszállítása vagy esetleg megvonása ügyében konvent közbelépésére a pénzügyminiszter úgy intézkedett, hogy azok az egyházak, amelyeknek költségvetésébe felvett állandó jellegű községi segélyek összegét a miniszterközi bizottság vagy a bizottságra hivatkozással bármely közig. hatóság indokolatlanul leszállítja, vagy törli, azonnal forduljanak jogorvoslatért az egyet. konventhez tett előterjesztéssel. A ref. tanítóknak az OTBA kötelékébe való besorozása iránti kérelmét a minisztérium teljes jóindulattal fogadta. Az 5 éves theológiai tanterv teljes kidolgozásban a konvent elé került. Itt most nem ismertetem nagy fontossága dacára sem azért, mert azt a konvent letette a kerületekhez véleménynyilvánítás céljából, az meg kiadja az egyházmegyéknek, s így lesz alkalma vele minden érdeklődőnek megismerkedni. Az egyháztagok fegyelmezése ügyében egységes szabályrendelet készítése határoztatott el, ugyancsak a lelkészválasztás helyére és rendjére nézve is, ezek is letétetnek előbb a kerületekhez hozzászólás végett. Tárgyaltatott ama panasz, hogy némely helyen a leventék eltiltatnak a vallásos összejövetelek látogatásától, ezzel kapcsolatban illetékes helyre felterjesztés tétetik aziránt is, hogy a levente-versenyeknek önnep- és vasárnap d.e. tartása tiltassék el, mert az ilyen ünneprontások erősen hozzájárulnak a közerkölcsök amúgy is tapasztalható süllyedéséhez. Több vallássérelmi eset is került ismét szőnyegre.

A különféle államsegélyek felemelése iránt tett elnökségi közbenjárásra az állam részéről még semmi válasz nem érkezett. Bárcsak a hallgatás beleegyezést jelentene! A tanítói nyugdíjhátrálékok ügye az elnökség állandó érdeklődésének tárgyát képezi. Felterjesztés tétetik a konvent részéről az iránt, hogy nagy ünnepek első napján táncmulatság sehol se engedélyeztessék. A Presbiteri Világszövetség kontinentális konferenciája 1939-re Budapestre hivatott meg. A gyűlést a lelkészelnök buzgó imádkozása rekesztette be.

Román Ernő.

Beszámoló

a sárospataki lelkészi-tanári-tanítói konferenciáról.

A mai hitetlenségtől és tévhitektől kavargó világban, amikor az erős és gyönge hitű embernek hite egyformán száz féle támadásnak van kitéve, amikor a nemzeti eszmék és a nemzetköziség egyaránt világnézeti igényekkel és talmi fényű jelszavakkal valósággal fojtogatva igyekszenek rátelepedni az embernek nemcsak a szivére, hanem a lelkére is, — a tiszáninneni egyházkerület elnöksége és a pataki Theol. Akadémia tanári kara irányt mutatott a május 2—4-i konferenciával. A konferencia központi gondolata: a *hit problémája*, a célja: a *szolgálat* volt. Szolgálni az Isten országát egymás hitének erősítése és eszmék tisztázása által. Távolról sem merünk arra gondolni, hogy rövid beszámoló keretében ennek a zsufolt programu konferenciának hű képét nyujtsuk, hanem csupán néhány gondolat-foszlányt adunk annak gazdag tartalmából.

A konferencia megnyitó istentiszteletét Farkas István püspök végezte V. Móz. 31 : 1—6 alapján. Magával ragadó, lendítő erejű igehirdetésében — Mózes hite kapcsán — elemi erővel tört elő hatalmas bizonyságtevése. Személyes hite mindenki számára kiapadhatatlan erőforrásként nem is csupán buzogott, hanem kibeszélhetetlen gazdagsággal ömlött és Istenbe vetett rendíthetetlen hitéből táplálkozó, a nagy magyar hazába vetett reménysége lenyűgöző erővel hatott a konferencia résztvevőire és a főiskola ifjúságára. Messzire világító fáklya ő, és magasan lengő zászlót tart kezében. Farkas Isván püspök magát soha meg nem tagadhatja: a hívő embernek és a bizakodó, nemzetének felkelő napját soha nem lankadó reménységgel váró magyarnak tündöklő példája plasztikusan magasodott benne előtünk. Imádsága alig járható mélységekből tört elő: a hivő ember alázatával kérte Istentől — akár csak Mózes az igéretföldjét — legalább az ifjúság számára a történelmi Nagy—Magyarország eljövetelét.

Dr. Mátyás Ernő theol. akad. igazgató bevezető szavaiban rámutatott az emberi hit ingadozó voltára, de az Isten kegyelme által való megszégyenülésére. Majd Farkas István püspök nyitotta meg a konferenciát lapunk első hasábjain található, bizonyságtevő gondolatoktól gazdag beszéddel.

Dr. Mátyás Ernő „A hit bibliai szempontból" című előadásában, kiemelte, hogy az Ujszövetségben, Jézus mellett a hit Pál és János személyiségében nyer legélesebb kifejezést. Jézus hitében az a gondolat uralkodik, hogy halálon át a dicsőségbe visz utja és hogy az Ő halála megváltó halál. Pál apostolnál és János evangélistánál a hitnek ez a tartalma sajátos lelkivilágukban tükröződik. Az Ótestamentum megértéséhez csak Jézus által juthatunk el: az ótestamentumi hit szerint is Jézus a jövendő királya s erre a királyságra a másokért hordozott szenvedések visznek el bennünket.

Dr. Marton János előadásának tárgya: „A hit a katholicizmusban". Példákkal szemléltette, hogy

mennyire sokrétű jelenség a katholicizmus s hogy benne a hit is csak a nagy összefüggés egészéből érthető meg. Rámutatott arra, hogy a szellemtörténeti vizsgálódás nyomon tudja kísérni a bibliai hit olyan nagymértékű átalakulását a katholicizmusban, amelyre a Luther „kopernikuszi" felfedezésének el kellett következni.

Dr. Nagy Barna a hitet ref. szempontból tárgyalta, ami tulajdonképen nem más, — mondotta, — mint a hit bibliai szempontból. Egyben „hitbeli atyáink útbaigazító tanítását" is követte. Ezek alapján a hit *ajándék*, Istentől kegyelemből adott lehetőség arra, hogy Őt a bűnös ember megismerje. A hit továbbá *csoda*, mert általa velünk van Isten az Ő Igéjében. A hit *eszköz* az Isten kezében, hogy általa igazzá tegye az embert. A hit *felelet*, nem emberi kezdeményezés, mert gyökere az Isten Igéje. A hit *ismeret* és pedig az Isten irántunk való jóakaratának ismerete. A hit *igaznak tartás*. Isten kegyelmi igéretének igaznak tartása. A hit *bizodalom*, amikor hisszük, hogy Isten igéretei reánk vonatkoznak, ezért ki van zárva a szolgai rettegés. Külön kiemelte a hit *eszchatológikus* jellegét, amit mi elhanyagoltunk, de népszerűsítették a szekták. Az egésznek koronáját képezi az *üdvbizonyosság*, mert a keresztyén ember nem magára, hanem az Isten bizonyos igéreteire néz.

Szabó Lajos a szekták hitéről szólott. Alaposan ismeri őket, hiszen — állandó harcban van velük. Eleven példákkal illusztrálta a tanaikban uralkodó zürzavart. De feltárta a veszedelmet is, amit jelentenek számunkra, mert legtöbbnyire a legértékesebb lelkeket viszik el. Erejük abban áll, hogy megtérésüket tettek követik. Előadása a hozzászólások özönét indította meg, ami a veszedelem nagyságát és általánosságát magában is eléggé bizonyítja. Tanulság: csak eleven, tettekben megnyilvánuló hittel lehet felvenni ellenük a harcot.

Az első napot dr. Zsiros József áhitata fejezte be Illés hitéről I. Kir. 18: 21, 31—40 alapján.

Énekkari ünnepélyek Zemplénben.

Az alsó-zempléni lelkipásztor és kántor testvéreim figyelmét ismételten felhívom május hónapban rendezendő énekkari ünnepélyeinkre. Ez az ünnepély református, keresztyén és magyar táborozás is. Jelentőségéről e három ponton érdekelt testvéreim előtt nem kell beszélni.

Szükségét is fölösleges emlegetnem, mert a körülmények, a más világnézetűek erőteljes mozgalma ezt eléggé hangsúlyozza.

Csak azok maradhatnak el, akik nem ismerik az ügyet, melyet szolgálnak és azt a veszedelmet, amely mindnyájunké, külön-külön is. Akik nem érzik a vállukra helyezett felelőség súlyát.

Az ünnepély helye és ideje:

F. évben május hó 15-én d. u. 3 órakor Bodrogkereszturon, ide várjuk Sátoraljaujhely, Sárospatak, Makkoshotyka, Bodroghalász, Bodrogolaszi, Olaszliszka, Tolcsva, Erdőhorváti, Erdőbénye, Szerencs, Ond, Tállya, Tarcal, tokaji gyülekezetek énekkarait.

Május hó 22-én d. u. 3 órakor Tiszaladányon, ide várjuk Báj, Csobaj, Prügy, taktakenézi református gyülekezetek énekkarait.

Május hó 29-én d. u. 3 órakor Nagyrozvágyon, ide várjuk Cigánd, Tiszakarád, Zemplénagárd, Ricse, Semjén, Pácin, Karcsa, vajdácskai református gyülekezetek énekkarait.

Junius hó 6-án d. u. 3 órakor Megyaszón, ide várjuk Alsódobsza, Ujcsanálos, Gesztely, Hernádkak, Hernádnémeti, Berzék, Tiszaluc, Taktaharkány, taktaszadai református gyülekezetek énekkarait.

Amennyiben valamelyik énekkar másik helyen kiván részt venni az ünnepélyen, ezt közölje az illetékes karvezetővel.

Kérem karvezető testvéreimet, hogy részvételükről, a tagok számáról, a kocsik számáról, 20 fillér beküldésével május 15-ig pontosan adjanak értesítést az illetékes református énekkar vezetőségéhez.

Az énekkarok, karvezetők, gyülekezetek munkájára Isten áldását kérve, küldöm testvéri köszöntésemet:

Főző László, egyh. m. előadó.

A "Daily Telegraph and Morning Post" c. angol napilap angol-internátusunk "Macbeth" előadásáról.

A "Daily Telegraph", mely az egyik legismertebb és legelőkelőbb angol napilap, a f. hó 19-iki számában közli azt a levelet, melyet a "Macbeth" sárospataki előadásával kapcsolatban angol-internátusunk egyik angol tanára, Mr. G. Patrick Maguire küldött a lap főszerkesztőjéhez. Az a tény, hogy ezt a levelet a "Daily Telegraph" érdemesnek tartotta a közlésre, mutatja, hogy a "Macbeth" itteni előadása nemcsak a hazai angol kultura történetében jelent fontos határkövet, hanem az angol közönség is nagy szimpátiával és jóleső érzéssel vett róla tudomást. Az esetről különben a magyar rádió is megemlékezett f. hó 21.-i hiradásában. Az angol-lap "Macbeth Magyarországon" címmel közli Maguire tanár levelét, melynek magyar fordítása a következő: „ B. lapjukban pár hónappal ezelőtt egy érdekes cikket olvastam az angol nyelv és kultura külföldön való terjedéséről és arról a feladatról, mely ezzel kapcsolatban az angol kományra és közönségre vár. Bizonyára érdekelni fogja az Önök olvasó közönségét, hogy itt Kelet-Magyarország egyik gimnáziumában, Sárospatakon, épen most adták elő Shakespeare „Macbeth" c. tragédiáját angolul és pedig szép sikerrel. A diák-szereplők még ezt a nehéz nyelvet is pompásan megtanulták és az előadás minden tekintetben nagyszerűen sikerült. Meg vagyunk győződve, hogy az ilyen kulturális kapcsolatok azok, amelyeken keresztül az egyes országok egymáshoz közelebb juthatnak, és őszintén reméljük, hogy az angol renaissance drámáiból nem ez volt az utolsó, amit itt szinre hoztunk."

Érdemes megemlíteni azt is, hogy a „Daily Telegraph" most már másodízben foglalkozott a pataki angolgimnáziummal. Az első megemlékezés az internátus angol nyelvű diáklapjával, a „College News" mult évi nyári számával kapcsolatban tör-

tént, amikor a lap egyik cikkirója, aki „Peterborugh“ álnéven a lap egyik állandó rovatát szerkeszti, meleg elismeréssel szólott a pataki angolos diákok munkájáról és a főszerkesztő Huszthy Géza vezércikkének egyes részeit szószerint is idézte.

HIREK

— **Uj esperes.** Az alsózempléni ref. egyházmegye szavazatbontó bizottsága *Janka Péter* egyházmegyei főjegyző, h. esperes és *dr. Kiss Sándor* egyh.-megyei gondnokhelyettes elnöklete alatt Sárospatakon tartott ülésében felbontotta az esperesi tisztségre beadott szavazatokat. A szavazatok, amint az előrelátható volt, nagy egyhangúsággal *Janka Károly* cigándi lelkipásztor, kormányfőtanácsos, sárospataki főiskolai lelkészi gondokra estek. Igy Alsózemplén ref. esperese — D. V. — *Janka Károly* lett. Egyházi közéletünk országos nevű munkását új megbízatásában, amely elől már két esperesválasztáskor kitért, mély tisztelettel és szeretettel üdvözöljük. Élete továbbra is legyen közöttünk áldás. Ad multos annos!

— **Fontos konventi határozat.** Lapunk mai száma közli a V. K. M.-nek a képviselőválasztói jogosultság elnyerése céljából a népiskola VI. osztályáról szóló bizonyítvány megszerzése tárgyában kiadott rendeletét. Foglalkozott ezzel az egyetemes konvent is és: „annak kifejezése mellett, hogy a V. K. M. rendeletben érintett tanfolyam tartására utasítást nem adott, a főhatósága alatt működő népiskoláktól ilyen tanfolyamról hozzá jelentés nem érkezett, a Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter Ur megküldött rendeletében foglaltakat tudomásul veszi és az egyházkerületek útján a helyi iskolai hatóságokat felhívja, hogy ilyen tanfolyamokat — az idevonatkozó törvényes rendelkezés kiadásáig — a jövőben se tartsanak a Népiskolai Szervezeti és Szolgálati Szabályzattal eltérő magánvizsgaengedélyt ne adjanak. Arról azonban nem mond le az Egyetemes Konvent, hogy a fennálló jogszabályok szerint egyházunk tagjait a népiskolai bizonyítvány birtokába juttassa.“

— **A „Miskolci Református Leányegylet“** görömböly-tapolcai üdülőháza ebben az esztendőben is várja mindazokat, akik olcsón és jól, vallásos környezetben akarnak nyaralni. Magaslati levegő, gyönyörű környék biztosítják a nyaralás kellemességét. Junius 15-től szept. 1-ig áll az üdülő a nyaralók rendelkezésére. Tájékoztatót kivánatra szivesen küld Barcsa Klára Miskolc, Bizony Ákos u. 5. A nyári idényben Görömböly—Tapolca.

— **Sárospataki református tanítóképzős sikere.** Az SDG. szövetség országos virágvasárnapi konferenciája alkalmával bibliaismereti és zsoltárismereti versenyt is rendezett a vezetőség, amelyen az ország majdnem minden ref. középiskolája képviselve volt. Az anyag a bibliaismereti részen a teljes Uj-Szövetség, a zsoltárismereti részen a 150 zsoltár volt. Most olvassuk nagy örömmel, hogy mind a bibliaismereti, mind a zsoltárismereti versenyen *Lénárt József,* a sárospataki ref. tanítóképzőintézet III. é. növendéke, az egyik SDG. kollégium buzgó tagja lett az első, amelynek jutalmaképpen két hétig ingyen nyaralhat Balatonszárszón.

— **Az Orsz. Ref. Szeretetszövetség hírei:** A Szövetség *pénztári hivatala* május 1-től Debrecenből Budapestre költözött. Mindennemű pénz, csomag és egyéb küldemény ezután erre a címre küldendő: Budapest, XIV., Stefánia út 29. szám. A csekkszámla a régi marad. — **Keresünk** a felsőborsodi egyházmegye területén élő olyan megbizható ref. özvegyasszonyt, akinek legalább 3 iskolaköteles gyermeke van és aki elvállalná nyomári árvaházunk vezetését. Kérjük lelkésztestvéreinket, hogy hívják fel erre a hirdetésre az általuk alkalmasnak tartott egyének figyelmét. Közelebbi felvilágositásokkal szívesen szolgál a Szövetség központi irodája. Budapest, XIV., Stefánia-út 29. sz.

HIVATALOS RÉSZ.

XIII. sz. Körlevél.

Valamennyi Iskolaszék figyelmébe!

A vallás és közoktatásügyi Minisztérium 109.070—1938. IX. ü. o. szám alatt kelt rendeletét megküldte hozzám is hasonló inkézkedés kérésével.

Hivatkozott rendeletben a képviselőválasztói jogosultság elnyerése celjából tartott kiegészítő tanfolyamoknak a beszüntetését rendeli el, amely olyan felnőttek részére tartatik — sok helyen — akik IV. elemi osztályt elvégeztek s az V. és VI. osztályból pedig e tanfolyam elvégzése után kapnának bizonyitványt.

A rendelet szerint: „Felhívom a népiskolák helyi hatóságait, hogy minden ilyen tanfolyam működését azonnal szüntesse be, hasonló célból felnőttek részére a népiskola osztályainak tantárgyaiból magánvizsgálati engedélyt, az országgyűlési képviselők választásáról szóló javaslat törvényerőre emelkedéséig, illetőleg a végrehajtási utasítás kiadásáig ne adjanak és bizonyítványt (értesítőt) ne állítsanak ki.“

A tiszáninneni egyházkerület iskoláiban — ha volna valahol — tudtom nélkül ilyen tanfolyam, — utasítom az iskolaszéket a fenti értelemben való eljárásra.

II.

A Magyar Ref. Külmissziói Szövetség elnöksége azzal a kéréssel keresett fel, hogy a pünkösdi ünnepek valamelyik napján az egyházkerület lelkészei igehirdetésükben emlékezzenek meg a magyar külmisszióról s valami támogatást küldjenek a Szövetségnek.

Ebben az ügyben minden lelkésztestvéremet körlevélben fogja felkeresni a Külmisszió Szövetség elnöksége, körlevelükben foglalt kérésüket e helyről is szivesen ajánlom lelkésztestvéreim figyelmébe.

Miskolc, 1938. május 3. Atyafiságos szeretettel:

Farkas István
püspök

ELŐFIZETÉSI DIJ:
Egész évre ... **10 Pengő.**
Fél évre ... **5 Pengő.**
Lelkészek, tanítók és Kálvin-szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja **egész évre 5·— P.**

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatak, 1938.

XXXIII. évfolyam. 19. szám. Sárospatak, 1938 május 15.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Dr. Enyedy Andor*: A személyes hit szerepe mai egyházi életünkben. (Folyt. és vége köv.) — *Egressy Lajos*: Beszámoló a sárospataki lelkészi, tanári és tanítói konferenciáról (Folyt. és vége.) — Felhívás a sárospataki ref. gimnázium angol-internátusába való jelentkezésre az 1938—39. isk. évre. — Könyvismertetés. — Határokon túlról. — Elszámolás. — Hirek. Hivatalos rész. Nyári menetrend.

A személyes hit szerepe mai egyházi életünkben.

Előadás. Tartotta *Dr. Enyedy Andor* az 1938. május 2—4-iki sárospataki konferencia utolsó napján.

(2.)

Hogy maradjunk a közelben, a lelkész családja tagjainál, bizony itt is fontos, sokszor sorsdöntő a személyes hit. Hogy bénítja, korlátozza, erőtleníti a lelkész munkáját feleségének hitetlensége, hitközönye, vagy kishitűsége. Milyen árva az a lelkész, aki még feleségében sem talál hitre segítő, hitét erősítő társat. És milyen rossz, leverő hatást tesz a gyülekezetre, ha a lelkész családja tagjai, gyermekei nem járnak a templomba, nem olvasnak bibliát, nem élnek úrvacsorával: s az életükkel, ruházkodásukkal, viseletükkel nem igazolják, nem erősitik a lelkész igehirdetését, tanítását: s ha a lelkészlakból dícséretmondás helyett léha mulatozás, szitkozódás, perpatvar zaja, lármája hallatszik ki. Ellenben mennyi ihletés, ösztönzés, mennyi megbékélés, kiegyenlítődés, kezdeményezés fakad abból, ha a lelkész és felesége hitbeli dolgokban egyakaraton vannak s micsoda átütő ereje van az olyan igehirdetésnek, amelynek állandó szemléltetése a lelkész családjának élete.

A tanító személyes hite éppenolyan fontos, nélkülözhetetlen tényező az egyházi, gyülekezeti életben, mint a lelkészé. Hiszen a tanító hivatása a betűvetés, számolás és egyéb tudnivalók elsajátitása mellett az. hogy az iskolában, mint egyházunk veteményeskertjében palántákat neveljen látható és láthatatlan egyháznak: benevelje a gyermeket a Szentháromság egy igaz Istennek abba a titokzatos közösségébe, amelybe a keresztség őket elpecsételte, imaéletre és igéből élésre szoktassa, s az ő utjának módja szerint olyan bűntől való iszonyodást, annyi hitet, reménységet, szeretetet neveljen belé, amelytől felnőtt korában se tudjon eltávozni, elszakadni. A tanító hivatása az, hogy minden rosszra hajlamos, verekedő, állatot és embert kinzó, mindent pusztító és romboló gyermekekből készítsen népet, minden jó cselekedetre igyekezőt, s valósággal a szülés fájdalmai és gyötrelmei között igyekezzék tanítványai lelkében kiábrázolni Krisztust. Hát hogy tudja mindezt megtenni, ha nincs személyes hite? Sem az imádkozást, sem az igét, sem a jót nem kedveli meg az olyan tanító mellett, aki ezeket nyilvánvalóan nem kedveli. Nem nőhet a gyermek Isten gyermekévé, Krisztus tanítványává, Szentlélek templomává: ha nem látja és érzi, hogy tanítója éli és élvezi ezt a szent lelki közösséget. Nem fog tüzet a gyermek lelke, ha hideg és közönyös a tanítója lelke. Jó oktató lehet a tanító, ha nincs is hite, de jó nevelő, Krisztushoz vezérlő mester nem, sohasem. Ellenben milyen áldás az iskolára, a gyermekseregre a hivő tanító. Hogy meg tudja érezni a gyermekek lelkében azt a zsengés, fogékony, érzékeny talajt, amelybe élvezet és kiváltság az evangélium jó és nemes magvait vetni, az elvetett magvak szárbaszökkenését és növekedését, izmosodását s majd az életben gyümölcsözését gyönyörködve nézni. Amilyen öröm a jó kertésznek, a szenvedélyes gyümölcsfagondozónak megtisztitani a fát a helyes fejlődésében és termékenységében gátló ágaktól, éppenolyan boldogság a hivő iskolamesternek metszegetni, tisztogatni, óvni a gyermeki lelket. Hogy pótolja egy hivő tanító lelkiismeretlen, hanyag, rossz szülők nevelő munkájának hiányait, ellensúlyozza azok rossz hatását, kártékony befolyását s hogy veti meg kőszikla alapját a jövő nemzedék jóirányú fejlődésének, áldott és áldást árasztó, áldást termelő életnek. De a tanítónak hivatása van nemcsak az iskolában, hanem az egyházban is. Milyen hideg huzatot tud csinálni egy hitetlen, hitbelileg közömbös tanító a legmelegebb gyülekezeti életben, a leglázasabb gyülekezeti munkában, ellenben hogy meg tudja erősiteni, fel tudja fokozni a lelkész ilyenirányú munkáját, vagy pótolni a lelkész elmaradt munkáját ő, aki a gyülekezet tagjaival gyermekeik révén, vagy mint régi tanítványaival olyan közeli és közvetlen viszonyban, összeköttettésben, ismeretségben van.

Ugyanezt lehet mondani a felekezeti iskoláinkban működő tanárok személyes hitéről is. A felekezeti tanárt az különbözteti meg a nem felekezeti

tanártól, hogy a felekezeti tanár a tanításügyi és a nevelésügy munkája mellett, illetve a tanítás és nevelésügy munkájában hitbeli munkás is, a református keresztyén hit vallója, terjesztője, továbbplántálója. Ezt a hivatást kétféleképen töltheti be. Először azzal, ha a magának személyi eszményt, követendő példaképet kereső, ezért minden felnőttet, különösen tanárt a fényképező gép élességével figyelő diák elé a református keresztyén jellem, vagyis a bűneiben töredelmes, de üdvbizonyságában boldog: Isten és emberek előtt alázatos, szerény, kegyelemből élő, de a kegyelemből élő, de e kegyelem birtokában méltóságteljes egyéniségnek, személyiségnek mintáját tárja. Másodszor, hanemcsak lényével, hanem tanításaival is utal Krisztusban magát kiábrázoló Istenre, az elmét megvilágosító, szívet vigasztaló Szentlélekre. Nem az kell ehhez, hogy a tanítást prédikációvá kenetesítse, hanem az, hogy tanítása át legyen itatva a Krisztusban kijelentett örök igazságtól, református keresztyénségünk józan, tiszta alapelveitől. Sem a vallástanár, sem a kivülről jövő diákmisszió nem tehet egy felekezeti iskolát az élő hit veteményes kertjévé: ha maguk a tanárok nem személyes hittel megáldott egyéniségek: ellenben a vallástanár, a lelkipásztor, a diákmisszió munkája igen áldásos és hatásos abban az iskolában, ahol az ezek által hirdetett igazságokat a diákság tanárai egyéniségében, nyilatkozataiban, cselekedeteiben aláhúzva és megerősítve látja.

Személyes hit által lehetnek a presbiterek igazán presbiterekké, a gyülekezet öregjeivé, bölcseivé, a nyájban őrállókká, lelkigondozókká, az egyház ügyes-bajos dolgaival lélek szerint foglalkozókká. Semmiféle presbiterképzés nem pótolhatja a személyes hitet, ha az hiányzik, mert a presbiterképzés csak arra jó, hogy hívő és minden jócselekedetre kész előljáróknak hitbeli és egyházi dolgaikban segítségükre legyen. A hitetlen presbitérium azonban nem igényli ezt a segitséget és nem is veszi annak hasznát, mert ő csak ellenzék akar lenni és kölönc, amely a legjobb lelkész munkáját is megakasztja, elgáncsolja, a rossz lelkész mulasztását, hibáját pedig nem javítja és nem pótolja. Nem tud őrködni az egyház anyagi és lelki értékei felett az a presbiter, aki ezeket az értékeket nem a hit szemeivel nézi és becsüli, nem tud vigyázó lenni a lelkek felett, ha ő maga nem vigyáz a hit által magára. Az élő hitű presbiter azonban fel sem becsülhető munkatársa, segítője a lelkésznek, mert neki a hívekhez könnyebb, közvetlenebb útja, hozzáférhetése van, főként a vele egyivásuakhoz. egy réteghez tartozókhoz, mint az állásánál, képzettségénél fogva többé-kevésbé mindig más lelkésznek. Az élő hitű presbitérium csodás teljesítményekre hevítheti a lelkészt, akinek imádságaival, megértésével, közreműködésével, együttérzésével mindig mögötte, illetve mellette áll és csodás átalakulást idézhet elő a gyülekezetben, mert megsokszorozva hirdeti a nép közt, amit a lelkésztől hall, viszont a mulasztásra, hanyagságra hajló lelkész is vigyázni fog magára és erőt vesz magán, ha érzi, hogy az Isten dolgát, az Urnak dolgát komolyan vevő presbitérium ellenőrzése alatt áll. (Vége köv.)

Beszámoló

a sárospataki lelkészi-tanári-tanítói konferenciáról.

(Folyt. és vége.)

A második nap reggeli áhitatát Szabó Dániel tartotta Péter hitéről Ján. 1 : 42—43. alapján.

Darányi Lajos témája : a gyermek hite volt. Megállapította, hogy a gyermekek nem egyformák a hit szempontjából sem, szerinte a lányok jobbak. (Élénk tiltakozást váltott ki ezzel a fiús apák részéről!) Testvérek között is a legnagyobb ellentétek fordulnak elő, a különbségen nyilván Isten dolgozott. Itt értette meg igazán a prédestinációt. A gyermeknél az ragadta meg, hogy a hitre *alkalmas*: tud *elfogadni*. Hisz a mesében, ezért közel áll hozzá az ószövetség világa, amelyben egy nép élte gyermek-korát. A gyermeknek ezt az alkalmas voltát ki kell használni: rá kell írni az Isten nevét, mielőtt más rá nem írja a Sátánét. Erre csak az képes, aki előzőleg megtanulta a gyermek nyelvét. A hozzászólások a tankönyvek stílusának revideálását követelték.

Dr. Szabó Zoltán az *ifjúság hitéről* szólott. Megállapította, hogy az ifjúság életforma és a döntés népe. Mivel tovább kell mennie, mint a felnőtteknek, nem vihet magával mindent, amit rá akarnak rakni, csak azt, amiről úgy véli, hogy hasznát veszi. A vallásban is így válogat: mit *használ* neki a vallás? Az ifjúság a jövőé, azért látásokat lát. Aki az ifjúságot vezetni akarja, annak meg kell tanulni annak „konyha-nyelvét," és azt, hogy szolgája az ifjúságnak. *Tekintélye* csak a hősnek van előtte, ezért Krisztust kell megmutatni. Az ifjúság hitének tüzét az Isten adja, mi csak az oxigént fujhatjuk hozzá. Erre rámehet a nevelő lélegzete. De ha valaki ennek ellenére is fújni akarja, hajoljon közel a tűzhöz.

Gyülvészy István a felnőttek hitéről beszélt, amely *öntudatos* elfogadás. Emellett azonban gyermeki hitnek is kell lenni. Forrása a Szentírás, amelyből táplálkoznia kell és akkor állandóan növekedő és győzedelmes hit lesz.

Svingor Jenő a hit és tudás problémáját taglalta mély meggyőződéssel és a kettő harcosainak hosszú sorát szólaltatta meg. Előadása diadalmas örömújjongás volt afelett, hogy a tudomány túlhaladta önmagát és az Írás fénylik újra.

Dr. Komjáthy Aladár az adatok gazdagságával tárta fel a családvédelem szükségességét. Nemzeti és egyházi érdek követeli a sürgős orvoslást. Az egyház feladata a valláserkölcsi nevelés, az államé az anyagi segítség nyújtása.

A napot *Nádházy Bertalan* áhitata fejezte be, amit Pál hitéről tartott Gal. 2 : 20 alapján.

A konferencia utolsó napjára *dr. Ujszászy Kálmán* kérte Isten áldását. Igehirdetésében János lüktető, magával sodró hitéről beszélt Ján. 3 : 36, 1 : 14, 20 : 29 alapján.

Dr. Enyedy Andor előadásának közlését kérte a konferencia, azt tehát e lap hasábjain megtalálhatjuk.

Kiss József „A kölcsönös hitépítés szerepe mai egyházi életünkben" címmel tartott előadást. Közvetlen és színes módon mutatta be, hogy egymás hitét építeni lehet, sőt szükséges is, legfőképpen a lelkipásztornak.

A konferenciát a résztvevők buzgó éneklése és Janka Károly őszinte lélekből fakadó, magasan szárnyaló imádsága zárta be.

A konferencia áldott magvetés volt. Legyen köszönet érte a rendezőknek és áldassék érte Istennek szent neve. *Egressy Lajos.*

Felhívás

a sárospataki ref. gimnázium angol-internátusába való jelentkezésre az 1938—39. iskolai évre.

A sárospataki ref. főiskolában a V. K. M. erkölcsi és anyagi támogatásával 1931-ben megnyilt angol-gimnázium és ezzel kapcsolatos angol-internátus kitűnően bevált s ma már országos érdeklődésnek örvend. *Sir Geoffrey Knox*, a brit birodalom budapesti követe a legnagyobb elismerés hangján nyilatkozott a benne folyó munkáról s az eddig elért eredményekről. *Dr. Llewellyn-Jones*, a nagy magyarbarát v. angol parlamenti képviselő, aki 1936 májusban 2 napot töltött az intézetben, a *Pesti Hirlap* egyik munkatársának arra a kérdésére, hogy mi volt a legnagyobb élménye akkori magyarországi látogatása során, így nyilatkozott: „Kétségtelenül sárospataki látogatásom. Nagybritannián kívül sehol sem láttam olyan jól megvalósított angol nevelést, mint a sárospataki intézetben. Az intézet megalapozása tökéletes, a kivitel a leggondosabb." (L. a Pesti Hirlap 1937. jún .1-i számát!) *A londoni Anglo-Hungarian Society* az idei husvéti vakáció alatt 3 hetes angliai tanulmányútra hívta meg az intézet legjobb növendékét, mely meghívás ugyancsak az intézet eredményes működésének az elismerése.

Cél: Az angol nyelvnek szóban és írásban való tökéletes elsajátítása. Külön helyi tanterv. Angol az I—VIII., latin az V—VIII. osztályban. Az angol nyelvnek szóban és írásban való tökéletes elsajátítását célozza és segíti elő az is, hogy *a növendékek a világtörténelmet az V—VIII. osztályokban angolul tanulják, angol születésű tanárok* vezetése alatt. *Angol érettségi.* Az itt végzett növendékek érettségije belföldi viszonylatban teljesen azonos érvényű bármely más hazai gimnázium érettségijével, ezenkívül azonban jogot nyújt az angliai és amerikai egyetemekre való beiratkozásra is. A társalgási nyelv: angol. Angol nyelvű diáklap, a "*College News*," melyet a diákok maguk szerkesztenek. Eddig megjelent számairól nemcsak nálunk, de Angliában és Amerikában is elismerően nyilatkoztak. Nagy elismeréssel szólott róla az egyik legelőkelőbb angol napilap is, a "*Daily Telegraph*", az 1937. aug. 12-iki számában. — Angol nyelvű önképzőkör és szinielőadások. A f. iskolai éven (április 5-én) rendezett "*Macbett*" előadással a budapesti rádió hiradásában, a napi sajtó pedig részletes beszámolóban foglalkozott s dicsérő szavakkal emlékezett meg róla a "*Daily Telegraph and Morning Post*" is az ápr. 19-i számában. — Családias otthon és egyéni nevelés. *G. A. F. Knight*, a budapesti skót misszió lelkésze, aki az intézetben a mult isk. éven tett látogatásáról egy hosszú cikket írt a "*Hungarian Quarterley*"-be, az angol nyelv tanításában elért kitűnő eredmény és a sportok intenziv művelése mellett főképen az intézeti nevelés családias jellegét, a tanárok és diákok egymáshoz való közvetlen viszonyát dicséri, mely nevelési elv az angol iskoláknak is legjellemzőbb vonása. (L. a "Hungarian Quarterley" 1937. őszi számát: III. évf. 3. sz.) — Elsőrangú ellátás. Sportok. (Az intézetnek külön sporttanára van!) Az angolon kívül német és francia társalgási órák. Zenetanítás. Rádió. Gépírás. Fényképezés. Házimozi.

Az ellátási díj, melyben a gimnáziumi tandíjon kívül minden bentfoglaltatik, évi 1250 P. — Elsősorban *az I. osztályba jövők* vétetnek fel. *Ajánlatos a minél előbbi jelentkezés*, miután a megüresedő helyek száma meglehetősen korlátolt, és a jelentkezőknek csak egy része volt felvehető a f. isk. évre is. — Részletes Tájékoztatót kívánatra készséggel küld az Igazgatóság. Cím: *Angol Internátus Igazgatósága, Sárospatak. Telefon: 41.*

KÖNYVISMERTETÉS.

A nagy király követségében.

Irta: dr. Enyedy Andor. Miskolc, 1938. 192 l.

49 prédikáció, nagyobbik felében (1—130 l.) az egyházi év ünnepei felére, adventtől pünkösdig tartó ünnepekre vonatkozó és ünnepkörökbe illeszkedő alkalmi igehirdetések. A többi 15 prédikációban is sok az alkalmiság: Két reformációi. István király előtti vasárnapi, Konfirmációi beszédek; iskolai év végére, aratási vonatkozású prédikációk.

Nemcsak az alkalmaknak, hanem a tartalomnak gazdag változatossága, a gondolatbőség áradása, a gondolatközlés szinte filmszerűen színes és érdekes fordulatossága is megnehezítik, hogy egy összefoglaló szempontot keressünk és találjunk ennek a kötetnek a megitélésére, súlypontjának kitapintására.

Nem mondhatjuk azt, hogy „*városi*" lelkipásztor igehirdetése, hiszen a prédikációk legtöbbjét talán betűnyi változtatás nélkül el lehetne mondani, — a szerző mindenesetre elmondhatta volna — akár egy kis falusi eklézsiában is. Érezzük ugyan a nagytemplom, nagy gyülekezet, nagy munkamező nagyvonalú munkatényezőjének lüktetését, de sok helyen látjuk a legszemélyesebb pásztori gondozás hajszálereinek finom szivárgását. (41; 46; 134. lap.)

Legegységesebb alapot ad a megitélésre — úgy érezzük — a kötetnek a címe. „A nagy király követségében." A szerző igehirdetői munkásságának *jellegét* is tükrözteti ez a cím. Krisztus király legátusa, nunciusa, „diplomatája" ő, s szolgálata nemes és lelki értelemben vett követségben

járás, nehéz, felelősségteljes, nagy felvontsággal és felkészültséggel, nagy munkában folyó diplomáciai képviselete az Örökkévalónak. Mintha az „*utasítás*“ világosságával és határozottságával ismerné a Megbízó megbízásának mindenre kiterjedő részleteit, oly biztonsággal nyul témáihoz, oly kitérésnélküli következetességgel itatja beléjük a textusok parancsait. 39 újtestamentomi textusa közül 20 a nagy legátusoknak — főleg Pálnak — apostoli leveleiből, az Urhoz annyira közel álló ős-keresztyén egyház missziói és lelkigondozói „jegyzékeiből és átirataiból“ van véve.

Pontosan ismeri azonban azt a munkaterületet, embereit, lelküket, nyelvüket, ahol ezt a szent képviseletet végzi.

Megbízást vett és visz az árva magyar nemzetért is és ennek számára is majdnem minden prédikációjában nem egy-egy olyan gondolata, mely a magyar ügyet az Ige üzenetének fényében szemléli és szemlélteti.

Sokszor jelent be és visz hadüzenetet az ősi ellenség, a bűn ellen, a hivő lélek integritásáért és imperiálizmusáért.

Kényes kérdések tárgyalását sem kerüli ki (eucharisztia, István király) s diplomáciából itt is remekel, amikor határozott és meg nem alkuvó tud lenni, anélkül, hogy tapintatlan és sértő lenne.

A szomszédos prédikációk többször fonódnak össze sorozattá, ami a kötet értékét szintén emeli s egyben használhatóságát is fokozza.

Őt is kérjük, hogy a következő kötetben a tartalomjegyzéket textusjegyzékkel is egészítse ki.

A könyv ajánlása azoknak a lelkitestvéreknek szól, akik hitből akarnak élni; kegyelemből hit által akarnak megigazulást és üdvösséget találni. A magunk részéről örömmel szélesítjük ki ezt az ajánlást *tanáccsá*: szerezzék meg ezt a kötetet azok a hivatásos és önkéntes munkások, kik ugyanezért a célért dolgoznak. *Sz. Z.*

A református theologia védelme

különös tekintettel az ószövetségi bibliai tanulmányokra.

Fenti címen *Sípos István* budapesti vallástanító-lelkész, theol. magántanár tollából egy terjedelmesebb füzet jelent meg, mely tulajdonképpen válasz akar lenni a szerző „*A pentateuchos mózesi szerzősége*“ c. dolgozatának *dr. Kállay Kálmán* debreceni egyetemi professzor által írt bírálatára. Már most megjegyezni kívánjuk, hogy Sípos István ebben az írásban a válaszadásnak olyan fajtáját választja, amely személyeskedő s bántó hangjával a magyar ref. tudományos theologiai irodalomban megengedhetetlen. Sértő ez a hang nemcsak azért, mert egy tudományos képzettségéről általánosan ismert, hivő lelkű kutatót akar vele bántani, hanem azért is, mert a komoly tudományos munka egyik legfontosabb alapfeltételének, az objektivitásnak a mellőzésével áll ki a református theologia védelmére, amely mindnyájunk ügye s nem keret, ürügy és alkalom személyes támadásra és egy m. tanári dolgozat hiányosságai és hibái elfedésére. Részletes bírálatot lapunkban a teljes mű megjelenése után adunk.

Határokon túlról.

— **Lelkészegyesületi gyűlés Beregszászban.** Április 21-én nagysikerű lelkészegyesületi gyűlés zajlott le Beregszászban. Istentisztelet után *Szabó Károly* nagybégányi lelkész, e. m. tanácsbíró kegyeletes megemlékezést tartott *Tóth* József elhunyt bótrágyi lelkészről, aki hosszú ideig volt a bótrágyi gyülekezet munkás, építő vezetője, az egyházmegye tanácsbírája és a tóháti lelkészi kör elnöke. *Illyés István* csonkapapi lelkipásztor „A lelkész, mint gazda“ címen tartott előadást hasznosnak, sőt szükségesnek nyilvánítva nemcsak anyagi, hanem lelki oldalról is, hogy a lelkész gazdálkodjék. A felolvasást nagyszámú hozzászólás követte. Elvileg kidomborították, hogy a lelkész elsősorban Verbi Divini minister.

— **Református nap és énekkari hangverseny Nagykaposon.** Az ungi ref. egyházmegye lelkészi és tanitói egyesülete május hó 8-án „Református Napot“ s vele együtt énekkari hangversenyt rendezett Nagykaposon. Igét hirdetett *dr. Magda Sándor* püspök, előadást tartott *Lengyel* József egyházkerületi belmissziói előadó és *Simon* József abauji esperes. Több református énekkar: a csicseri, bési, nagykaposi, salamoni, palágyi, vajáni, szürtei, gálócsi, vajkóci stb. versenyzett a *Nyomárkay Sándor* által ajándékozott versenyserlegért.

— **Árvaest Páskaházán.** Virágvasárnap a beretkei árvaház növendékei látogatást tettek és árvaestet tartottak Páskaházán. A szíves fogadtatáson és ellátáson kívül a kis gyülekezet 900 korona értékű szeretetadományt ajándékozott a kis árváknak.

— **Nagyidán május 16—17. napjain presbiteri konferencia lesz** gazdag előadássorozattal. Előadásokat tartanak lelkipásztorok és világiak egyaránt.

Elszámolás

az 1938. május 2—4. napjain tartott lelkész-tanári és tanitói konferencián befolyt összegekről.

Bevételek:

Étkezési díjakból	333·70 P.
Jelentkezési díjakból	116·60 P.
Borravalókból	9·— P.
Összesen	459·30 P.

Kiadások:

Tápintézeti étkezésért	297·90 P.
Tápintézeti cselédségnek	20·— P.
Kedvezményes jegyek ára	30·31 P.
Mosásért és takarításért	18·— P.
Portóköltségekre	10·— P.
Nyomtatványokért	3·90 P.
Konferenciai jelvényekért	—·90 P.
Relief-alapra	78·29 P.
Összesen	459·30 P.

Sárospatak, 1938 május 10.

— **Az Amerikai Magyar Református Egyesület** az egész amerikai magyarság legnagyobb és legerősebb szervezete, melynek az Egyesültállamokban 20.000-nél több tagja s 206 fiókegyesülete van, Washingtonban 100.000 dollárért székházat vásárolt.

HIREK

Dr. Kecskeméthy Csapó István A bölcs és hívő kolozsvári professzor, fáradhatatlan munkás, atyai jóbarát és az örökélet ösvényeit híven mutató mester élete 75. évében, május hó 10-én visszaadta lelkét örökkévaló Urának. A nekünk ajándékozott drága életért áldjuk teremtő Istenünket.

— **Az Akadémia tagválasztó nagygyűlése.** A Magyar Tudományos Akadémia nagyhetének kiemelkedő eseménye volt május 6-án a tagválasztó nagygyűlés. A választások során most szünetelő jogakadémiánk volt professzorai, annakidején igazi dicsekedései és büszkeségei közül *tiszteleti* taggá választották *Finkey Ferenc* r. tagot; *levelező* taggá *Dr. Buza László* szegedi egyetemi tanárt. Szeretetteljes üdvözlésünket küldjük a „mieink" szép kitűntetéséhez!

— **Találkozó.** A Főiskola Mudrány-termében május 7-én volt a debreceni Kántus és a pataki Kórus hagyományos találkozója. A debreceni Kántust elkísérte *dr. Erdős Károly* egyetemi tanár, *Nagy Sándor* vallástanár és *Szigethy Gyula* ének- és zenetanár is. Monteverdi, Rossini klasszikus énekkari művei mellett, hallottuk a modern magyar népi zenének legszebb termékeit is. A két énekkar valóban versenyzett abban, hogy műsorán tökéletes feldolgozásban a legpompásabb számokat mutassa be. A debreceni Kántus Szigethy Gyula vezénylésével igazán megérdemelt sok tapsot kapott. Ezen az estén került bemutatásra Zsiros J.—Szabó E.: Cserkészindulója. Az induló evangéliumi szellemtől áthatott szövegét *Zsiros* József dr. teol. tanár írta a 763. sz Sztáray Mihály és a 764. sz. Timótheus öreg cserkész-csapat tízéves fennállásának ünnepélyére. Az induló zenéjét *Szabó* Ernő szerezte és hangszerelte zenekarra és vegyeskarra. — A riadó felhangzása után a zenekar zsoltáros levegőjű bevezetésével kiválóan alkalmazkodott a szöveg szellemléhez. Az induló pattogó ritmusa, a vegyeskar hangorkánja szép sikert biztosított. A művészi értékű est iránt feltünő csekély érdeklődés mutatkozott, amiben lehet a rendezés fogyatékosságának is része. Diákjaink és kedves vendégeink bizonyára abban a hitben voltak, hogy jó bornak nem kell cégér. Most ez nem bizonyult igaznak. Máskor másnak kell lenni a beharangozásnak. Az ifjúság hívó harangszavára összejövetelén ott lesz az ifjúság igazi barátja, a nagyközönség.

— **Egy német barátunk írja** lapunknak: „Alig néhány éve, hogy érintkezésbe jöttem Magyarországgal. De ha a mi német helyzetünket tekintem, mintha esztendők óriás sora telt volna el. Hiszen mi míly messzire jutottunk Hitler vezetése alatt politikai téren! Évezredes álmok valósultak meg és virágvasárnap az egész német nép egy szivvel-lélekkel adta le *Igen* szavazatát a Führer mellett. De az egyházi élet mennyi álma foszlott szerte eközben. Én nem akarom azt mondani, hogy: a nemzeti szociálizmus ebben a hibás. Mert csak az lett nyilvánvaló, ami már régen tény volt: a német nép a maga tömegében teljesen elidegenedett az egyháztól; és azzal, ha Hitler holnap azt parancsolná, hogy mindenkinek keresztyénnek kell lennie, ezzel még nem lenne segítve az egyházon. Az Úr Isten szigorú ítéletet tartott felettünk. Most kellett lakolnunk a liberális theológia magvetéséért és mostmár csak egy feladatunk lehet: megadni az államnak, ami az államé és megadni Istennek, ami az Istené. Azt jelenti ez, hogy minden hatalmi igényünkről, amelyik a népegyházban magától érthető volt, le kell mondanunk, mert nem vagyunk többé népegyház. Ellenben minden erőnket arra kell fordítanunk, hogy új gyülekezeteket alapítsunk. Az Úr-Istent pedig arra kérjük, hogy adja erre az Ő Szentlelkét. Mert ez lesz egyházunknak sorsdöntő kérdése: Kapunk-e új gyülekezeteket?"

— **Búcsúznak a theologusok.** Május 13-án megszólalt az iskola harangja: 15 theologus búcsúzott el az Alma Matertől Isten szavával szívében. Vályi József IV. é. theologés buzgó imával borult le az Egek Ura előtt, aki négy éven keresztül magának nevelte, szentelte és áldotta őket. Az életünk soha semmivel nem lesz erősebb, csak ha tisztán hangzik fel Isten tiszta igéje közöttünk. Nagy szegénységünk, erőtlenségünk idején szükséges, hogy az legyen erőforrásunk, amit Isten nekünk adott. Erősítse és vezesse a búcsúzó theologus ifjakat is az a biztos tudat, hogyha Isten akaratát cselekszik, üdvösségük éppoly kevésbé maradhat el, mint annak a hűsége, aki elhívta őket szolgálatára.

— **Gimnázisták búcsúja.** Virágdíszbe öltözött máj. hó 11-én Főiskolánk öreg csengője. Gimnáziumunk 40 diákja vett búcsút az Alma Matertől, tanáraitól s diáktestvéreitől. Mindenik arcon ott fénylett az elmult 8 esztendőnek hálás emlékezete és a boldog jövőbe vetett reménység. A VIII. osztály nevében Halász András köszönt el meghatódott hangon. Nagy György VII. oszt. tanuló pedig szívélyes módon mondott búcsúszavakat a ballagó öreg diákoknak. A válás nem tart örökké; a pataki diák vissza-visszatér nemcsak azért, mert fogadalma kötelezi, hanem főképen azért, mert visszahozza lelke, melyik itt él és izmosodik Isten dicsőségére.

— **Tanulmányi kirándulást** vezettek Szabó Károly és Erdélyi László sárospataki tanárok Aggtelekre, a cseppkőbarlang megtekintésére a mult héten. A kirándulás során diákjaink megtekintették Miskolc, Diósgyőr, Lillafüred, Görömböly—Tapolca nevezetességeit és a Bükk-hegység sok szép pontját.

— **Kerületi gyorsíró verseny** volt május hó 8-án Sárospatakon 60 fiú és leánynövendék részvételével. A versenybizottság elnöke *Novák Sándor* gimn. igazgató, tagjai pedig Dr. Urbán Barnabás, Bálint József és Zana István tanárok voltak.

— **A British Council ösztöndíját is elnyerte Huszthy Géza.** Alig egy hete, hogy Huszthy Géza, az angol ágazat VII. osztályos növendéke, közel húsz napos angliai tanulmányútjáról hazaérkezett, amelyet a londoni Anglo Hungarian Society vendégeként tett meg, idehaza már várta is a vallás- és közoktatásügyi minisztérium értesítése, amely

szerint a március hó végén az egész ország területére kiterjedően rendezett angol nyelvű versenydolgozatok eredménye alapján elnyerte a British Council kéthetes angliai tanulmányútra szóló ösztöndíját is. A tanulmányút a nyári szünidőben lesz, s annak minden költségét a londoni Angol Tanács fedezi.

— **A KIE nyári tábora.** A Ker. Ifj. Egyesület ezévi nyári táborát *Dunavecsén* rendezi meg. A tábor idői beosztása a következő: Jun. 5—6 családos KIE-tagok találkozása; jun. 29. pesti és pestkörnyéki KIE-konferencia. Jul. 1—14 cserkészapród tábor; jul. 17—24 országos serdülő tábor; jul. 24—30 országos tanonc tábor. Aug. 5—12 nemzetközi fiútábor, 16—19 éves korig; aug. 14—15 dunamenti konferencia; aug. 16—20 világtestvériség tábor; aug. 21—28 országos vezető hét: aug. 28—szept. 2 ig országos földmíves ifjúsági konferencia.

HIVATALOS RÉSZ.

Meghívó.

Az alsózempléni ref. egyházmegye közgyűlésének alkotó tagjait atyafiúi szeretettel hívjuk meg a Sárospatakon f. évi junius hó 8-án délelőtt 9 órakor a főiskola tanácstermében megtartandó közgyűlésre, amely alkalommal fog a ref. templomban végbemenő istenitisztelet során a megválasztott esperes hivatalába ünnepélyesen beerősíttetni. A beerősítés megtörténtével a beérkező közgyűlési ügyek fognak tárgyaltatni. Azok beadási határideje folyó évi május hó 31-e. Délután 3 órakor a főiskola tanácstermében bírósági ülés lesz, melyre ezen az úton hívjuk meg a bíróság tagjait és az érdekelteket.

Közöljük azt is, hogy az adminisztratív ügyeket a közgyűlésig Janka Péter egyházmegyei főjegyző, espereshelyettes úr intézi.

Budapesten—Cigándon, 1938. május hó 10-én.

Az alsózempléni ref. egyházmegye elnöksége:

Dr. gr. Bethlen Pál egyházmegyei gondnok világi elnök.

Janka Károly esperes helyettes lelkészi elnök.

— **Alsóborsodi lelkipásztorokhoz.** Felhívás nélkül a sárospataki főiskolai reliefek céljaira szolgáló husvét első napi perselypénzt csak az alábbi egyházközségek küldték be: Tiszaoszlár, Tiszakeszi, Alsózsolca, Heves, Tiszatarján, Sály, Bükkzsérc, Kistokaj, Tiszanána, Nemesbikk, Szirma, Miskolc, Diósgyőr és Harsány. Felhívom a többi egyházközségek lelkipásztorait, hogy az egyházkerületi közgyűlés vonatkozó határozatának engedelmeskedve a perselypénzt e közlemény megjelenésétől számított egy héten belül okvetlenül küldjék be az esperesi hivatalhoz. Amennyiben valamelyik egyházközség közvetlenül a főiskolai pénztárba küldötte volna be a perselypénzt, arról jelentését a jelzett határidőn belül tegye meg. A mulasztó lelkipásztorokat rendbirsággal fogom sujtani. Miskolc, 1938. május 11-én.

Pósa Péter esperes.

— **Közhirrététel.** A Sárospataki Református Lapok 16. számában meghírdetett alsóborsodi egyházmegyei tanácsülést május hó 24-ről, kényszerítő körülmények miatt junius hó 8. délelőtt 10 órára halasztjuk el. A tanácsülés a miskolci református egyházközség Palóczy utcai gyülekezeti termében fog megtartatni. Erre az ülésre a tanácstagokat tisztelettel meghívjuk. A május hó 30-ig beküldendő ügyek az ülésen tárgyaltatni fognak. Miskolc—Budapest, 1938. május 11-én.

Egyházmegyei elnökség.

2467—1938. szám.

Pályázati hirdetés.

A dunamelléki református egyházkerület budapesti theológiai akadémiáján üresedésben levő két tanári állásra, úgymint

1. az ószövetségi bibliai tudományok
2. a gyakorlati theológiai tudományok

tanszékére pályázatot hirdetek.

Pályázhatnak olyan okleveles református lelkészek, akiknek az illető tudományszak tanítására az Egyházi Törvényekben és a Dunamelléki Református Egyházkerület Budapesti Theologiai Akadémiájának Szervezeti, Rendtartási és Vizsgai Szabályzatában megkívánt képesítettségük van.

A megválasztott tanárok kötelességét az érvényben levő jogszabályok és rendelkezések állapítják meg.

Az egyházkerületi közgyűlés fenntartja azt a jogát, hogy a tanszéket egyelőre ideiglenesen, vagy helyettes, illetve rendkívüli tanárral töltse be.

A rendes tanár javadalma: Az állami fizetési rendszer VII. osztálya 3. fokozatának megfelelő fizetés, 10 százalékos levonással; a rendkívüli tanár az állami fizetési rendszer VIII. fizetési osztály 3., a helyettes tanár a IX. fizetési osztály 3. fokozatának megfelelő javadalmat kap 10 százalékos levonással.

A pályázati kérvényeket a szükséges okmányokkal felszerelve *1938 június 8-ig* kell beadni a dunamelléki egyházkerület püspöki hivatalához (Budapest IX., Ráday-u. 28. sz.).

Budapest, 1938. május 14. (P. H.)

Ravasz László püspök.

Nyári menetrend.

Érvényes 1938. május 15-től 1938. október 1-ig.

Indul

Saujhely	Sárospatak	Miskolc	Budapest
5·17	5·30	7·13	——
6·10	**6·21**	**7·30**	**10·42**
7·33	7·46	9·34	——
11·30	11·43	13·20	18·30
11·30	11·43	**13·20**	**15·56**
14·15	14·40	**Szerencsre érk.**	16·14
16·56	17·08	**19·05**	**22·24**
20·23	20·40	22·59	5·00

Érkezik

Budapest	Miskolc	Sárospatak	Saujhely
——	5·17	7·28	7·40
0·45	6·44	9·24	9·34
7·08	**10·13**	12·08	12·20
8·12	12·44	15·29	15·39
14·10	**17·25**	**18·46**	**18·55**
17·25	21·35	23·30	23·40
19·19	**21·47**	23·30	23·40

A vastagabb számok a gyorsvonat menetidejét jelentik.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatak, 1938.

XXXIII. évfolyam. 20. szám. Sárospatak, 1938 ma.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Farkas István*: Sorok, gondolatok. — *Sz. Z.*: A mennybemenetel igéi. *F. L.*: Te ki mellett vagy? (Igehirdetés.) — *Dr. Enyedy Andor*: A személyes hit szerepe mai egyházi életünkben. (Folyt. és vége.) — *Svingor Jenő*: A tapolcai konferencia programmja. — *M. E.*: Tiszabercel ünnepe. — Angol nyelvtanulás és diáknyaralás a Sárospataki Ref. Főiskola Angol-internátusában. — Hirek. — Hivatalos rész.

Sorok. Gondolatok.

Farkas István püspök tiszaberceli hősi szobor- és országzászló-avató beszédéből.

A magyar földön nyugtalankodó — itt e tájon élő magyarok számára a lelkek békéjét legalább egy napra visszaadó, imádságra serkentő ünneppé magasztosult ez a mai találkozó.

Ugy — ejt, — édes kábulatba s úgy járja át egész valónkat az ünnepi hangulat, mint mikor akác illattal telnek meg a szabolcsi falvak.

Amit nem tudnak megvalósítani az élők, azt megcselekszik a halottak. Egymáshoz simulásra késztetik a máskor civódó magyarokat.

A nagy kálvária járásban lassan egyebünk sem marad biztatónak — csak ők, — a hősi halottaink, akikkel dicsekedni tudunk!

„Nincsen annál nagyobb szeretet, mintha odaadja valaki az ő életét barátaiért!“ . . .

A názáreti Jézus, a kereszt felé indulva tanította így a tanítványait! . . . .

És azóta, hogy elhangzott az isteni szó — : Az önzetlen honszerelem — örök szép harci riadója lett és marad ez a — Krisztustól tanult Napiparancs! . . . .

Apostolok, mártírok, hősök nagy cselekedetei őrzik valójában az emberiség történetét.

Korunkat — hősöket váró kornak szeretik nevezni. — Jobb volna reánk nézve: ha már ott élnénk a hősök korában: — a beteljesedésben és nem a várásban!

Minden munkamezőn állít be az Isten: hősöket.

A hősök viharban, napsütésben: — megállanak Isten vártáján rendületlenül.

Az élet, — ez a nagy küzdőtér mindnyájunkat csatasorba állít; — ezért kell várnunk éppen most, ezekben a fergeteges időkben a magyar — élet hősi korszakának eljövetelét!

Hősök nemzetévé kell lenned neked is — porig alázott nemzetem s én édes magyar fajtám! . . . . .

Én bízó magyar vagyok s hiszem rendületlenül, hogy idejére, el is fog jönni közzénk újra: — ez a hősöket termő új idő, melyért: „Buzgó imádság epedez százezrek ajakán“ . . . ! . . . .

Isten — mindig előre mutatja meg a jeleket.

Isten a mélybe azért enged bennünket levettetni, hogy a: magasba emeljen fel — Ő maga! . . . .

Az életünkben, — csak: — az az igazán drága érték — amiért megszenvedünk!

A szenvedések mellett, — a halál nagy aratása, — vérrózsák a csatamezőkön; diadalok s bukások — ezek is: intő jelek felülről. — Isteni törvény rendeli azt, hogy halálból támadjon az élet! . . .

Áldozatul adott emberéletek nélkül, nem születnek e világba: hősi nemzetek! — Hősök útmutatása: Itt van a példánk kövessétek! . . . . .

A szolgálat emel fel a hősök seregébe! . . . . A szenvedésből és a hősi áldozatok hozatalából — e történelmi patinájú vármegye fiainak eleitől fogva — bőven kijutott . . . . . ! . . .

Vármegyénk átjáró kapuvá lett, gyakori küzdelmeink során az egész magyarság számára.

Bocskay, Bethlen, Rákóczi hajdui, kurucai — ezen a szent földön álmodoztak, vonultak fel a hadak élén s itt toborozták szabadságharcainkon a vitéz katonákat.

A magyarság: mint élő történelmi Személyiség, hogy él — s sok-sok apró magyarok, hősi cselekedeteinek köszönheti létét!

„Csak sast nemzenek a sasok“ ! — Ne felejtsd ezt soha szabolcsi magyarom . . . .

Új jelszavak és új várások tartják ma állandó izgalomban, — a magyar lelkeket. A jelszavakból s különösen az idegenből hozott jelszavakból: — kaptunk mi már eleget századok során. Ezeknek az idegenből hozott parancsoló jelszavaknak lettünk koldusai.

Fáradt robotosok módjára vonszolják itt az emberek életüket.

Nem — lemondás, hanem az életszerelem és életakarat hősi dala illik az ajkunkra.!

Igaz, nagyok a szenvedéseink!, — de hát ebből a szenvedésből — higyjétek el, mindenkinek kijut.

A nép várása: — szép szavak igérgetéseiben ma már, — nem nyerhet kielégülést. Cselekedetek kellenek!

A nép vezetői legyenek ébren. — A szegénykedés: — a legnagyobb — bűnbe ejtő kerítő! — Munkát és kenyeret adjatok a szegényeknek.!. — Jól megfontolt törvényekkel és azok végrehajtásával kell elindulnunk az új honfoglalás felé.

A mélyekről felbuggyanó — áldott vizeket nem szokták elfojtani, — sőt!, — alkalmas módon és eszközökkel vezetik be ebbe a világba, hogy való értékké formálódjanak.

A magyar néplélek mélyeiről feltörő: százados jajjok és bajok panaszát, — nem elhallgatni, de emberséges módon elcsitítani, meggyógyítani, — a hősi nemzet, — hős vezetőinek mindennél szentebb feladata legyen!.....

Ne nézzünk le senkit — születése, s foglalkozása miatt! Nem tudjuk, vajjon nem egy szegényes, — nádas vityillóból küldi-e s állítja-e az élre az Isten: — a magyarság új lelki vezérét!

Jussa van e szent földön minden magyarnak ahhoz, hogy emberhez illő életet élhessen.

Ezért van szükség szociális és gazdasági, — emberséges intézkedésekre s ezért kell jobban törődnünk egymással, mint ezt eddig cselekedtük.

Testvéri békejobbot nyujtson egymás felé — minden Istennek tetsző közösség ....

Nincsen nekünk e nagyvilágon, — sehol egy jó barátunk.!... Minek vagyunk hát mi magyarok is egymásnak ellenségei?.....

A messze keletről — Isten karja vezetett ide minket.

Ha Isten és a küldetésében bízó magyar összefognak, nem lesz itt akadály, hogy újra mienk legyen a történelmi nagy Magyarország!

Nemzeti megújhodásunk, legelső tennivalója azonban: — az őszinte: — magyar bűnbánat legyen!

Mit tékozolt el a magyarság századok során, ezt éppen itt: — a szabolcsi mezőkön minden magyarnak tudnia kell!

Tudnia kell azt is minden jó magyarnak, hogy vér, áldozatok és új harcok nélkül elleneink nekünk nem adnak vissza semmit!

Könnyen lehet, hogy új harcok előestéjén állunk. Harcainkhoz hősök kellenek! Légy hát készen e harcra drága nemzetem!

Ne féljetek!..... Legyetek bátrak és erősek! Isten veletek lesz és újra tietek lesz, amiért annyian meghaltak: a történelmi, az egységes és oszthatatlan: — nagy Magyarország!

IGEHIRDETÉS.

1. A mennybemenetel igéi.

(Áldozócsütörtökre.) Csel. 1 : 6—11.

A lélek hite könnyebben tapad ahhoz a Krisztushoz, aki gyermekként fekszik a jászolban, mint Mester és Orvos tanít és gyógyít, mint Áldozat vonaglik a Kereszten, — de nehezebben szárnyal a mennyei dicsőségbe emelkedő Ura után. Mintha földbe, — e világba gyökerezett lábbal állva maradt volna a ma embere az Olajfák hegyén, akitől mérhetetlen magasságba, áthidalhatatlan távolságba távozott az Idvezítő, egyedül hagyva az embert a földön bajaival és kínjaival.

Ami *meg nem szakadt, ami folytonos maradt az emberi lélek és Idvezítője közt: az az Ige összekötő szála.* (Főtétel.) Áldozócsütörtöknek két igéjét halljuk itt: egy *megbizatást* és egy *igéretet.* (Felosztás.)

Ha még eddig meg nem figyeltük, mert figyeljük meg, hogy Krisztus prédikálás, — *igehirdetés közben* emeltetik fel. Megdicsőült teste már elválik a föld porától, de szent szavai még abból a magasságból is elérik az övéi fülét, melyből egyre bűvölő látókörrel látja először a szent várost, majd a körülfekvő Judeát, a távolabbi Samáriát, majd az egész világot: mint egyetlen óriási munkamezőt, melyen beláthatatlan táblák várnak aratásra, aratókra és betakarításra. És alig hangzanak el az Ő szavai, máris követeinek ajkáról hangzik tovább az ige: „...ez a Jézus, aki felviteték tőletek a mennybe, aképen jő el, amiképen láttátok őt felmenni a mennybe.“ Isten üzenetének, a Szentige hirdetésének, a Szentírás útmutatásának folytonossága meg nem szakadt, fennáll, most is az prédikáltatik, s megmarad az a mi Urunk dicsőségében való visszajöveteléig. Azért szent kérésünk minden úrvacsoraosztás utáni imádságban, hogy tartassék meg köztünk az Ige prédikáltatása.

Különösképen kell, hogy szóljon a megbízás igéje ma konfirmandusaink seregéhez. Jövőjük, sorsuk, olyan titok, mely az Atya hatalmába helyeztetett. (7. v.) Fiatal ujoncai ők a Vezér seregének. Az ő hadi tervét, világtervét nem ismerik. De a Vezér ismeri azt. És ismeri az ő regementjének minden katonáját. Ha bajba kerültök éltetek nehéz posztján, idejében segítséget küld. Lehet, hogy néha csak annyit üzen, amennyit Pálnak: „Elég neked az én kegyelmem.“ De lehet, hogy épen ott árasztja meg majd legbővebben Szentlelke hatalma erőit, ahol a te harcod folyik. A mi Vezérünk Igéjével tartja és akarja tartani veled az állandó összeköttetést! *Sz. Z.*

2. Te ki mellett vagy?

Főtétel: A keresztyén embernek Krisztus mellett van a helye.

Felosztás: I. Az ember pártoskodásban születik.

II. Pártoskodás jellemzi életét munkáját.

III. Krisztusban egységet talál.

Zárótétel: Légy Krisztussal, élj Krisztussal.

Gondolatok: Mindnyájan egyek legyetek, ez az Isten akarata.

I. Születésed előtt már folyik a vita, mi legyen a neved, ki legyen a keresztapád. Kire hasonlítasz. Milyen vallásu légy. Neveléseddel kapcsolatban egy csomó kérdés.

II. Ha öntudatra ébredsz, Te is kezded. Kit szeretsz jobban? Anyádat-e vagy apádat. Ki legyen játszótársad és ki parancsoljon? Te, vagy más. Feltételekhez kötöd a tanulást, a szorgalmat. Elhelyezkedel a társadalomban és éles különbséget teszel benne. Külön véleményt képviselsz a politikában. A községi, az egyházi életben. Te szerzel magad-

nak hiveket, vagy másnak leszel a hive. Pártvezér, vagy párt tag lesz belőled. Mindegy, hogy lelkészválasztáskor, gyülekezeti fegyelmezésnél, egyházi munkánál, vagy otthon a családban, vagy a politikai életben. Érzed, hogy párt ember vagy? Igy telik el egy élet nyugtalansággal és meddő küzdelemmel. Igy bomlik az egység. A pártoskodás miatt intette meg az apostol a korinthusi gyülekezetet.

III. Ki feszíttetett meg érted? Vajjon a pártelnök, jól beszélő embertársad? Akire azt mondod, jó szava van. Jól tud érvelni állítása mellett? Nem ez a Te mestered. Mindnyájan egyek legyetek, ez az Isten akarata. Akinek nevére kereszteltettünk, annak a tulajdonai vagyunk, ez pedig Krisztus. Benne megszünik minden pártoskodás és ellenfél helyett testvért látsz. Társadalmi rétegződés helyett nagy keresztyén ember közösséget. Az egységet egyedül csak Krisztus jelenheti számunkra. Ő részekre nem osztható.

Te ki mellett vagy? Légy Krisztussal élj Krisztussal. *F. L.*

A személyes hit szerepe mai egyházi életünkben.

Előadás. Tartotta *Dr. Enyedy Andor* az 1938. május 2—4-iki sárospataki konferencia utolsó napján.

(3.)

De óriási szerepe van gyházi életünkben az egyháztagok személyes hitének is. A szülők hitének, amellyel gyermekeik lelkében az iskola és templom épitő munkájára, magvetésre előkészitik a talajt s tovább folytatják az iskola és templom áldott befolyását, nevelő hatását. Ha nem hivők a szülők, bizony nincs mihez fogózni, kötődni, nincs mibe vetni az iskolának és a templomnak: vagy ha épitett és vetett, lerombolja és kiszaggatja annak eredményét a szülei hitetlenség állandó kártékony hatása. Fontos az öregek hite, mert csak az az áldott egyházi adomány, amely hitből fakad. Fontos az öregek hite, a felnőttek hite, mert utánok indulnak a fiatalok. Fontos a fiatalok hite, mert ők hozhatnak az egyházba új életet. Fontos a gyermek hite, mert az ember egész életén át úgyszólván gyermekkorában szerzett hitkészletéből él. Fontos az egyháztagok hite, mert csak a személyes hit által lesz méltó és alkalmas a gyülekezet egyházalkotmányunkban biztositott s tőle egyházi szervezetünk alapelveinek feladása nélkül el nem vonható lelkészválasztási és egyéb jogainak gyakorlására, személyes hitük teszi képessé az egyház tagjait a világi dolgaikban is kivánatos tiszta látásra, helyes itélőképességre, összetartásra és szervezkedésre.

S itt álljunk meg egy pillanatra. A helyett, hogy mint manapság sokszor tesszük, keserű és panaszos sirámokat hangoztatunk az egyháztagok, vagy egyik-másik társadalmi társadalmi réteg hitetlensége, hitbeli közönye miatt: meg kell vizsgálnünk, mi az oka ennek a nagy hitközönynek, a személyes hit lépten-nyomon tapasztalható hiányának. És akkor reájövünk vallásoktatásunk és vallásos nevelésünk újabban talán enyhülő, de gyökeresebb enyhitést igényelni látszó hiányaira, fogyatkozásaira. Lelkészképzésünk, tanitó és tanárképzésünk, középiskolai és elemi iskolai vallásoktatásunk sem volt és nincs még ma sem a megkivántató módon a személyes hit ébresztésének, az ez alapon való minősítésnek, a hitnevelésnek, a hitgyakorlatoknak a szempontja alá állitva. Vallástanításunk még ma is túlnyomó részben adat és ismeretközlés: még pedig olyan anyaghalmazattal és olyan nehéz irályú tankönyvekkel, amelyek az értelmet terhelik, foglalkoztatják, a hitképzésre időt, alkalmat, irányitást nem adnak. Konfirmációi oktatásunkban is nem a hivő, a hivő egyháztag képzésére esik a súly, hanem a másutt és máskor is tanult vallástani anyag ismétlésére, könyvnélkülizésre. Lelkészi karunk nincs a hit és hitetlenség, az igaz hit és tévhit közelharcára, a hinni akaró, de hínni nem tudó, kételyektől gyötört lélekkel, az egyes lélekkel, a gyermek lélekkel, az ifjú lelkével, a nagyur, a szegény ember, a beteg, a halottját siratő, a reményeiben megcsúfult, a csapástól sújtott, vagy jólétben élő ember lelkével való személyes foglalkozásra ránevelve. Vasárnapi bibliai iskolai munkánk, ifjúsági és bibliaköri munkánk nehézségének, elakadásának mind ez a közelharctól való megfutamodás, húzódás az igazi oka. Nem a személyes hit a választásoknál, az elismeréseknél, az elhelyezéseknél a minősités és elbirálás alapja: hanem más, a lelki munka szempontjából mellékes, sőt hátrányos és gátló szempontok. Nem adunk alkalmat lelkészeknek, tanitóknak, tanároknak, presbitereknek, személyes hitéletük ápolására és fejlesztésére. Nem sietünk a segitségére annak a gyülekezetnek, amely hitetlen előljárói és vezetői alatt már a lelki halál sírjának szélén tántorog. Fontos előttünk egyének és családok érdeke, de nem fontos az egyháztagok nagy tömegének lelki élete, az egyhának a tagok személyes hitén felépülő léte.

Mindezek alapján belátom és tudom, hogy az élő és személyes hit Isten ajándéka: mégis azt hiszem, hogy egyházunknak mai állapotában többet kellene tenni az egyháztagok személyes hite felébresztésére és ápolására: azért bátor vagyok a konferencia elé terjeszteni és elfogadásra ajánlani a következő határozati javaslatot:

A fokozatos egyházi hatóságdk, vagyis az egyházkerületi közgyűlés utján a konventhez, hogy mivel a személyes hit hiányai rombolóan jelentkeznek mai egyházi életünkben, viszont a személyes hit erejére egyházunknak mai válságos helyzetében, nagy feladatai és küzdelmei között nélkülözhetetlen szüksége van.

1. Vegye fontolóra és áldozatot, költséget, munkát nem kimélve épitse ki konfirmációi és vallásoktatási rendszerét olyanná, hogy az a személyes hit felébresztése, tervszerű és rendszeres fejlesztése szempontjából a mainál alkalmasabb, a követelményeknek megfelelőbb legyen. Alkosson meg új vallástanitási és konfirmációi anyagbeosztást és módszertant, bocsássa ezt elméleti és gyakorlati embereknek, szakköröknek rendelkezésére a legszélesebbkörü és legalaposabb megvizsgálás és hozzászólás céljára: hívjon össze e célból or-

szágos vallástanitási és konfirmációi szakértekezletet. Vegye ki a forgalomból az alkalmatlannak bizonyult tankönyveket és irasson megfelelő módon újakat, de ezeket vizsgáltassa felül a vallástanitásban jó elméleti és gyakorlati érzékűeknek bizonyult egyházi munkásokkal, főként vallásoktató lelkészekkel.

2. Vigye, illetve vitesse bele a minden téren folytatott vallásoktatásba, de különösen a lelkész- és tanitó-képzésbe a személyes hit felébresztésének és fejlesztésének elméleti és gyakorlati szempontjait.

3. Adjon és adasson alkalmat lelkészeknek, tanároknak, tanitóknak, presbitereknek, egyháztagoknak személyes hitéletük kérdéseinek megbeszélésére, személyes hitük fejlesztésére.

4. Tegye rendszeressé, intézményessé, hogy amelyik gyülekezetben az egyháztagok személyes hitélete nem részesül elég gondozásban: oda időnként, de legalább évenként egyszer kiszálljon egy vagy több hitéleti munkás és igehirdetéséből, bizonyságtételéből, szolgálatából a hivő lelkek táplálékot, irányitást, buzditást, utbaigazitást kapjanak.

Az egyházkerületet pedig felkéri a konferencia, hogy amig a felterjesztett inditványok dolgában az egyetemes konvent országos hatállyal intézkednék, a saját hatáskörében tegye magáévá az inditványokban felvetett eszméket s azok megvalósítására kövessen el mindent, amit keretei között elkövethet. (Vége.)

A tapolcai konferencia programja.

A Tiszáninneni Egyházkerület Elnöksége az idén is megrendezi a szokásos évi konferenciát az egyházkerület gyülekezetei számára és pedig junius hó 16-án. A programm a következő:

1. Imádság és bibliamagyarázat: Békeség Krisztusban. Farkas István püspök.
2. Elnöki megnyitó. Farkasfalvi Farkas Géza e. ker. főgondnok.
3. Előadás: Egyenlőség Krisztusban. Dr. Enyedy Andor.
4. Testvériség Krisztusban. Dr. Szabó Zoltán.
5. Szabadság Krisztusban. Svingor Jenő.
6. Imádság és a konferencia bezárása. Janka Károly esperes.

A konferencia reggel 9 órakor kezdődik. A további tudnivalókat később fogjuk közölni, azonban már most felkérjük a lelkész és tanitó urakat az érdeklődés felkeltésére. Ugyancsak felkérjük a közönséget, hogy reggel 9 órára már foglalja el a helyét mindenki a konferencia területén. A pontos kezdés azért kivánatos, hogy bent a városban elkerüljük a torlódást, ahol ugyanezen a napon kath. hittestvéreink is seregszemlét: urnapi körmenetet tartanak.

Svingor Jenő
egyházker. missz. előadó.

— **Japán nyelvre** a teljes bibliát először 75 évvel ezelőtt, 1863-ban Dr. Bettelheim Bernát János, a kalandor életű hittérítő magyar orvos fordította le. Bibliafordításával Bettelheim nemcsak a keresztyénség, hanem az egész fehér faj érdekében felbecsülhetetlen munkát végzett.

Tiszabercel ünnepe.

Szép és emlékezetes napja volt május 15-e Szabolcs megye Tiszabercel községnek. Ezen a napon nyujtotta át ugyanis nagy fiának, *Farkas István* püspökünknek díszpolgári oklevelét. Ragyogóbb volt a kedves májusi napnak a sugárzása, a tiszaparti füzesek szelid poézise is vonzóbb volt e napon, mert a testvériség érzésével is áthatott fajszeretetnek olyan felemelő megnyilatkozásai hangzottak el, amelyek még nagyon sokáig fognak zsongani az ünneplő sereg lelkében.

Reggel 8 órakor érkezett szülőfalujába, felesége kiséretében kedves püspökünk. A községháza előtt a község előljárósága fogadta s az üdvözlésre püspökünk lelkéből a szülőföld iránti szeretet hullámai ömlöttek forró vallomásba. A paróchia előtt az egyházmegye és az egyházközség vezetősége üdvözölte, itt boldog visszaemlékezések nyiltak püspökünk lelkében, amelyek nyomán mi is láttuk őt mint kis fiút növekedni a paróchia tövében. Alázatos érzésekkel tett bizonyságot arról az áldott örökségről, amelyet volt lelkipásztora és rektora utján nyert.

A díszpolgári oklevél átadása a képviselőtestület díszközgyűlésének a keretében történt, ahol püspök urunk érdemeit *Korocz* László lelkipásztor ecsetelte találó beszédben. Püspökünk a hazatérő fiú hálás érzéseivel köszönte meg a szép kitüntetést, életében mutatva példát arra, hogy hogyan kell a közéletet szolgálni, a hazát szeretni, a nemzetet épiteni. Az izléses kiállitásu díszpolgári oklevél megható emléke lesz püspökünknek. A templom, az iskola, a szülői ház és atyja sírja müvészi rajzai ékesitik. — Édesatyjára is sok hálás gondolattal emlékezett e napon püspökünk.

Ezután a szép alkalom után történt meg a hősi emlékmű és az országzászló felavatása. Itt *Okolicsányi* Lajos földbirtokosnak a nagy háborúra emlékező beszéde után tartotta meg püspökünk hatalmas avató beszédét, amelynek, amelynek legértékesebb gyöngyszemeit lapunk hasábjain hozzuk.

A kedves ünnepnapról azzal az érzéssel távoztunk, hogy szép dolog, jövendőt is igérő elégni anyaszentegyházunk, népünk szeretetében és szolgálatában.

M. E.

Angol nyelvtanulás és diáknyaralás

a Sárospataki Ref. Főiskola Angol-internátusában.

A Sárospataki Ref. Főiskola vezetősége, tekintettel a sok oldalról kifejezett igényre, 1938. július 1-től július 31-ig, megfelelő számú jelentkező esetén, **angol nyelvtanulással** és *üdítő sportolással egybekötött nyaralást rendez középiskolás fiúk számára.* A tanfolyam célja, hogy az angol nyelv gyakorlását és elsajátítását elősegítse a tanuló számára anélkül, hogy külföldre kellene utaznia. *Nagyszerű sportlehetőségek és kitűnő ellátás által* szakszerű tanári vezetés és gondos felügyelet mel-

lett kedélyes és hasznos nyaralást biztosítunk a jelentkezők számára. A 80 személy befogadására alkalmas *Angol-Internátus* a lehető legnagyobb kényelmet és higéniát biztosítja. Az internátus *15 holdas parkjával és az iskolakerttel, a város alatt folyó Bodrog a Főiskola modern csónakházával és az intézet négy pompás tenisz-pályája a legjobb nyaralást biztosítják.*

A tanfolyamon pontos napirend szerint **két született angol tanár,** *egy külön sporttanár és több* magyar-nyelvű angol tanár foglalkozik a fiúkkal, akik természetesen az egész napi foglalkozást, szórakozást, sportot ellenőrzik. *Külön orvosi felügyelet.*

A nyaralás ideje: 1938. július 1-től július 31-ig. Érkezés Sárospatakra július 1-én, július 31-én mindenki elhagyja az intézetet.

A nyaraláson való részvétel díja: 150 pengő. Ebből 30 pengőt a felvételről való értesítésünk után kell elküldeni, mert csak így tekintjük a jelentkezést véglegesnek. 120 P az érkezés napján fizetendő. E díjban bentfoglaltatik: lakás, naponta ötszöri bőséges étkezés, angol társalgási díj, teniszpálya-, zongora-, (négy zongora van az intézetben) és csónakhasználati díj, valamint a mosás is.

Napirend: 7 órakor felkelés, reggeli-torna a parkban, öltözködés. 7 óra 45-kor reggeli. 8—10-ig angol társalgás. 10—1-ig délelőtti foglalkozás: tenisz, evezés, úszás stb. 1 órakor ebéd. 3-ig pihenés, levélírás, szabad foglalkozás stb. 3—7-ig fürdés, strandolás, evezés stb. 7 órakor vacsora. 7 óra 30-tól 9-ig olvasás, rádió, billiárd, ping-pong, (külön játéktermek), sakk, séta a parkban, fürdés (zuhany napközben is, kádfürdők). 9 órakor lefekvés.

Ezenkívül több alkalommal teszünk *egésznapos kirándulást,* amikor Sárospatak környékének gyönyörű hegyvidékét és nevezetességeit mutatjuk meg a tanulóknak. Kirándulásaink színhelyei: *Pusztavár, Regéci vár, Fűzéri vár, Kincstári vadaskert, Radványi Kastély-szálló és vadaskert, Széphalom stb.*

Ezen kirándulások költségeit (esetleges vonatköltség) mindenki külön fizeti, tehát pár pengő zsebpénz hozatala kötelező. Mozilátogatási lehetőség.

Felszerelés: ágynemű, (az intézet csak matracot ad) 6 ing, 6 alsónadrág, 6 pár zokni, 10 zsebkendő, 4 hálóing, 6 törülköző, fürdőnadrág, mosdó- és cipőtisztító-felszerelés, legalább 2 öltöny ruha, felöltő, legalább 2 pár cipő (egy erős kiránduló cipő is legyen). *Ez a felszerelés minimális, amit mindenkinek hozni kell.*

Jelentkezés: írásban 1938 június 4-ig az Angol-internátus címére. Jelentkezéskor közlendők: Név, születési év, vallás, szülők foglalkozása, melyik iskola hányadik osztályát végezte, tanult-e már angolt s milyen volt a félévi általános osztályzata, orvosi bizonyítvány egészségi állapotáról. Jelentkezéskor beküldendő egy szülői nyilatkozat, amely szerint gyermekük résztvételéhez hozzájárulnak anyagi kötelezettségeknek eleget tesznek.

A felvétel felől a beérkezett jelentkezések szerint az igazgatóság dönt s erről minden jelentkező június 15-ig értesítést kap.

Sárospatak, 1938, április.

Ref. Főiskola Vezetősége.

HIREK

— **Évvégi dátumok a főiskolában.** Május hó 22-én az ének- és zenevizsgák. 29-én tornaünnepély. A pünkösdi szünet június 3-án, pénteken délelőtt a harmadik óra után kezdődik és 8-án estig tart. Június hó 9—11-én lesznek az évvégi összefoglaló vizsgálatok. 12-én a tanév ünnepélyes bezárása. Június hó 13-án kezdődnek az érettségi vizsgálatok.

— **Szentmártony Dániel meggyógyult.** Amint tudjuk a felsőborsodi egyházmegye esperese a mult év november 20-tól betegszabadságon volt. Május elején gyógyultan visszaérkezett borsodi paróchiájára, ahol a gyülekezet nagy szeretettel és örömmel fogadta a nehéz betegségéből felépült lelkipásztorát. Szem nem maradt szárazon, amikor az istentisztelet után hosszas betegsége után először szólt a gyülekezethez és megköszönte az egyházközségnek azt a keresztyéni magatartását, hogy pásztorukkal egyek voltak a bajban és most együtt örvendeznek a viszontlátásnak. Pásztornak és nyájnak az imádságát meghallgatta az örökkévaló Isten. Itt említjük meg, hogy a felsőborsodi egyházmegye május 7-én Sajószentpéteren tartott rendkívüli gyűlésében egyhangulag visszatartotta az esperesi tisztségéről betegsége miatt lemondott Szentmártony Dánielt és kérte a tisztség további betöltésére. Jól esik ebben a rideg és önző világban ennyi szeretetről hallanunk.

— **Nyilatkozat.** Dr. Sipos István tollából f. é. április hó folyamán megjelent egy „A Református Theologia Védelme" c. könyv, amely válaszul akar szolgálni arra, amit a Pentateuchos Mózesi Szerzősége c. könyvével kapcsolatban a mult év folyamán a „Református Életben" ill. az „Igazság és Életben" írtam. — Mivel Sipos azt igérte, hogy május hó folyamán még egy második kötetben is válaszolni fog a fenti egyházi lapokban megjelent birálatomra, ezuton közlöm a református egyház nyilvánosságával, hogy Sipos István könyveire a választ a megigért második kötet megjelenése *után* fogom megadni. — Megjegyezni kivánom még azt, hogy erre a megigért második kötetre legfeljebb 1938. junius 30-ig vagyok hajlandó várakozni. Ha ez addig nem jelennék meg: válaszomat a már megjelent első kötet alapján fogom megadni. Debrecen, 1938. május 16. *Dr. Kállay Kálmán* egyetemi ny. r. tanár.

— **Az évvégi vizsgák a sárospataki református tanítóképző-intézetben** is megkezdődtek. Május 20—21-én volt az V. év osztályvizsgája, amelyen Móricz István, a főigazgatóságtól kiküldött tanügyi fogalmazó is megjelent. 23—25-én írja az V. év az írásbeli dolgozatokat. Június hó

3-tól d. e. 11 órától kezdődik a pünkösdi vakáció és 7-ig, kedden estig tart. Szerdán, június hó 8-án vizsgázik az I. év, 9-én a II. év, 10-én a III. év, 11—13-án a IV. év. Június 14-én lesz a gyakorlóiskola vizsgája. A tornaünnepélyt június 12-én d. u. tartja meg az intézet.

— **Lelkészi becsületszék.** A testvér ev. egyház lelkészegyesülete rendkivüli közgyűlésében a kari becsület ápolása, fenntartása és védelmezése érdekében egyházkerületenként becsületszékek felállítását határozta el. A becsületszék által kirótható büntetés lehet intés, feddés, fegyelmieljárás kérése és a lelkészegyesületből való kizárás. — A közgyűlés állást foglalt a lelkészi egyenruha bevezetése mellett is.

— **Református ifjúsági és leányegyesületi konferencia** volt május 15-én Sajókazincon (Felsőborsod), hol 12 gyülekezetből 140 fiú és 182 leány (a helybeliekkel 400 összesen) gyült össze lelkipásztorok vezetésével. Szép számmal jöttek felnőtt érdeklődök is. Délelőtt az igét Kövér Pál missziói előadó hirdette, elnöki megnyitót Lőkös Sándor espereshelyettes, üdvözlést Bodnár László helybeli lelkész mondott. Előadást tartott Kovács Péter földmüves ifjúsági titkár (kibontakozás mai helyzetünkből), Victor Erzsébet a M. K. L. N. Sz.-nek főtitkára (K. L. E.-ek programmja). Délután mintaösszejöveteleket vezettek: Tamás Ferenc konventi ifjúsági s. lelkész, Kovács P. és Viktor E. Az evangelizáló összejövetelen az igét Tamás Ferenc hirdette, beszélt Victor Erzsébet. — Énekeltek a sajókazinci, sajóecsegi ifjúsági vegyes karok, voltak énekszólók, szavalatok, beszámolók, bibliai igés köszöntések. Ez áldott magvetésért elsősorban Isten választott eszközeit: az értékes munkát végző titkárokat illesse elismerés.

— **Cserkész-ügyességi és céllövő versenyt** rendeztek május 15-én a 763. sz. Sztáray Mihály és a 234. sz. II. Rákóczi Ferenc sárospataki cserkészcsapatok. A versenyen a ref. tanítóképző-intézet cserkészcsapata lett az első. A versenyzők alapos képzettségről és szinte bámulatraméltó leleményességről tettek tanubizonyságot. A cserkészek fegyelmezettsége és a csapatokban uralkodó szellem azt mutatja, hogy mindkét csapatban jó munka folyik.

HIVATALOS RÉSZ.

XIV. sz. Körlevél.

A Nagytiszteletű Esperes urak és valamennyi református iskolaszék figyelméb.

I. A vallás- és közoktatásügyi minisztériumtól az alábbi leiratot kaptam:

„A közelmultban többizben is előfordult, hogy a nem állami elemi iskolai tanítóválasztások ellen azért nyújtottak be felebbezést, mert az iskolaszék szabálytalanul alakult meg, nem volt mindenkinek szavazati joga és így a határozatok nem lettek jogerősek.

Az ilyen tárgyú felebbezések nagymértékben késleltették a választás elbirálását és ennek folytán a fizetéskiegészítő államsegély gyors kiutalását. A netán vitás szavazati jogok miatt a megválasztott tanítót — illetményeinek késedelmes kiutalása következtében — sokszor érzékeny károsodás érte, sőt több izben a tanitás folyamatosságában is zavarok állottak be.

Ennél fogva tisztelettel van szerencsém felkérni a Főtiszt. Egyházi Főhatóságot, hogy a jövőben az iskolaszékek újjáalakulását, illetőleg magukat az iskolaszékeket ellenőriztetni méltóztassék a tekintetben is, hogy megalakulásuk és működésük megfelel e a fennálló rendelkezéseknek, főként pedig a 4426/1902. szám alatt kelt rendeletnek."

Az iskolaszéki elnököket e rendelkezésnek, egyházi törvényeink szellemében való végrehajtására s a Nagytiszteletű Esperes urakat a megalakított iskolaszékek ellenőrzésére felhívom.

Lelkészi nyugdíjintézeti ügyben.

II. Az egyetemes konvent folyó évi április 27—28. napjain tartott ülésében a következő határozatot hozta.

„Az egyetemes konvent kimondja, hogy az E. T. IX. t. c. 5. §-ának b) pontja szerint nyugdíjintézeti tagságra jogosított ama lelkészeknek, kántoroknak, ének- és zenetanároknak, akik a lelkészi nyugdíj és özvegyárva gyámintézetben annak idején valamely ok miatt nem léptek be, akiknek a felvételhez való jogosultságuk az ügyrend 12. §-a értelmében a felvételre való jelentkezés elmulasztása miatt elenyészett, megengedi, hogy az 1938 január 1-évvel életbelépett új lelkészi nyugdíjintézetbe jogosított tagul beléphessenek, ha belépési szándékukat legkésőbb 1938 május 31-ig a nyugdíjintézet intéző bizottságánál bejelentik, feltéve, hogy eddig eltelt teljes szolgálati idejüket beszámíttatják, az összes elmaradt járulékokat teljes szolgálati idejükre pótlólag befizetik s feltéve, hogy a nyugdiintézetbe való felvételüknek nincs más törvényes akadálya (Pl. korhatár betöltése, más nyugdíjintézetnél, államnál szerzett nyugdíj igény stb.).

Ha kerületünkben esetleg volna valaki — ilyen, — be nem jelentett, nyugdíjintézeti tagságra jogosított testvérünk — kérem, hogy felvételre azonnal jelentkezzék.

Miskolc, 1938. május 18. Atyafiságos szeretettel:

Farkas István
püspök

Pályázati hirdetés.

*Sajókeresztur*i ref. egyház presbitériuma nyugdíjazás folytán megüresedett — jelenleg helyettes tanítóval betöltött — kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Értékegység: 54. Kötelesség: I— VI. osztatlan és ismétlőiskola tanítása, belmissziói munkák végzése díjlevél szerint. Az állás betöltése minősítés alapján hármas jelöléssel történik. Állás szeptember 1-én foglalandó el. Pályázati határidő: lap megjelenésétől számított 30 nap. Azt a pályázót, kinek érdekében bárki részéről is előszóban, vagy írásban közbenjárás történik, jelölésből kizárjuk. Gyülekezetben, csak meghívás esetén szabad megjelenni saját költségen. Kertmegváltás címén 60 pengő fizetendő a jelenlegi tanítónak. Kellően felszerelt kérvények válaszbélyeggel ellátva Iskolaszéki elnökhöz küldendők. Sajókeresztur u. p. Sajóecseg.

Sajókeresztur, 1938 május 19-én. Az iskolaszék nevében.

Berecz József
iskolaszéki elnök.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatak, 1938.

XXXIII. évfolyam. 21. szám. Sárospatak, 1938 május 29.

SÁROSPATAKI
REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Komjáthy Aladár*: Legátus várás. — *Egressy Lajos*: Kínai írásjelek az evangélium szolgálatában. — *y—s*: A lelkészi, tanári és tanítói konferencia résztvevőinek névsora. (Folyt. és vége köv.) Hirek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Legátus várás.

Örömmel várjuk mindenfelé a pünkösti legátust. Élénkséget és derüt hoz a lelkipásztor családjába, örökkévaló igazságokat pedig a gyülekezetnek. Református keresztyén gyülekezetet — legalább itt a tiszáninneni kerületben — az úgynevezett kettős ünnepeken el sem lehet képzelni legátus nélkül. Annyira hozzá tartozik az ünnephez, hogy háborus időben, vagy a forradalmak alatt, amikor nehéz volt a bodrogparti Athénből valahová eljutni, egyik-másik gyülekezetbeli tagnak a mondását idézem, ha nem szószerint is: „nem volt nyugalmunk az ünnepen, mert nem hallottunk legátust." A legátus olyan népszerű ember a gyülekezetekben, aki mellett még a segédlelkipásztor is elbujhat. Boldogok az emberek, ha kezet foghatnak vele, ha megkérdezhetik tőle, hogy mit csinálnak a diákok Patakon stb. Fiatalabb lelkipásztor koromban többször volt eszembe, hogy a requirálást be kellene szüntetni a gyülekezetben, mert még is — gondoltam magamban — nem a mai világba illő valami már az, hogy egy pár perces látogatás után művelt fiatal embernek néhány pengőt nyomjanak a markába. Majd összeszedi a pénzt az egyházfi és a látogatás minden anyagi vonatkozás nélkül megtörténhet. Nagyon jó, hogy ezt a dolgot nem bolygattam, mert akkor a legáció elveszítette volna egy nagyon fontos alkotórészét. A mi egyházunk tagjai azt a néhány fillért, amit a legátus munkája fejében félre tesznek, azt kizárólag csak a legátusnak szeretik oda adni. A legátus dolgozik meg érte és ő vegye fel a jutalmat is. Munkás gyülekezetben logikus ez a gondolkozás, mert a munkabért csak a munkásnak adják, senkinek másnak, még az asszonynak, mint hitvestársnak, vagy a közeli atyafiságnak is csak nagyon kivételes esetekben. Nem kényszerből adnak a legátusnak, mint ahogy fizetik az adót és a párbért, hanem jókedvvel és szivesen. Könnyüvérű és általában könnyen költekező embernek tartják az ipari munkásokat, de tapasztalatból tudom és látom, hogy tartozhat az a munkás százfelé, de a legátumot, azt mindenkor félre teszi és megőrzi. Nagyon meghat néha, ha hallom, hogy egyik vagy másik gyülekezeti tag már jóelőre gondoskodott a legátumról és a rejtekhelyet, ahová a szegényes munkáslakásban a pénzt eltette, nem hajlandó senkinek sem elárulni. Mindez azt mutatja, hogy sokszor a vallásellenes tanokkal fertőzött gyülekezetben is mennyire megbecsülik a legátus munkáját és személyét. A legátus szeretete még az egyháztagságot is erősíti. Szóval minden körülmények között jó hatással van a gyülekezet vallásos életére, mert tud hatni, mert le tudja kötni a figyelmet, mert érdeklődést kelt mindenfelé, mert vonzóerejű az igehirdetése. Akit sokszor hallanak, bizony megunhatják azt, különösen ha nem valami lelkes igehirdető, még ha többszörös tanácsbiró, vagy kitünő adminisztrátor, vagy ha nagyszerű pénzügyi tekintély is az egyházi életben. De akit csak nehányszor, hozzá még eleven fiatal ember is, gondolhatjuk, hogy menynyire becses a gyülekezet szent szine előtt.

De meg is kell becsülnünk ma a sárospataki főiskola ünnepi követét. Milyen más diákok vannak ma, mint amilyenek voltak 20, vagy 30 évvel ezelőtt. Pompás és eléggé nem dicsérhető az a nevelés, amiben a mai teológus nemzedék részesül. Azután belső fegyverzettségük, hitük, müveltségük, társadalmi simaságuk, mind azt igazolják, hogy egyházunknak a jövő lelkipásztor nemzedéke felett nincs oka aggódni. Csak beteges lélekkel lehet a mai ifjúságra azt mondani, hogy léha, a kötelességét csak hirből ismeri, amikor mindennap reggel 7 órától estig szakadatlanul készül élete pályájára, professzorainak irányitása mellett. Micsoda gyakorlati képzettségben részesülnek az ifjú teológusok, amikor vasárnapi iskolát vezetnek, ifjúsági mozgalmakban tevékenykednek, bibliakörök vezetői és tagjai, egyszóval úgy készülnek az életre, ahogyan a mai idők megkivánják azt a leendő gyülekezet lelkipásztorától.

Nem tudom miért pünköstkor kevesebb a legátum, mint máskor. Soha nem tudtam ennek a dolognak nyitjára jönni. Azt nem lehet mondani, hogy szegényebbek az emberek, vagy soványab-

bak ilyenkor már az erszényeik, vagy alábbhagyott volna a legátus iránt érzett szeretetük. Többfelé érdeklődtem ebben a tekintetben, mindenütt csak azt hallottam, hogy úgy van, mint a lakóhelyemen. Ha gyöngeségből, vagy emberi tehetetlenségből nem is tudunk ezen segíteni, legalább azt tegyük meg, hogy fogadjuk meleg szeretettel a főiskola ünnepi követét, mert benne nemcsak pásztorságra készülő diákot szeretünk meg, hanem az Alma Matert is, amelynek egész életünkön át adósai maradunk. Várjuk a legátust a paróchiák kálvinista szegénységével, de szivünk szeretetének és melegségének Istentől kapott gazdagságával.

Komjáthy Aladár.

Kinai irásjelek az evangélium szolgálatában.

Május 13-án élvezetes érdekes, és tanulságos előadásban volt része a sárospataki gyülekezetnek és a főiskola ifjúságának. *Schoppe Károly*, aki 29 évig volt Kinában missziónárius, most pedig már hatodik éve itthon: Európában szolgálja a misszió ügyét, tartott előadást a kinai misszióról. Kedves és hitépítő előadással szemléltette, hogyan állítják döntés elé az igét meghalló kinaiakat és magyarázzák meg nékik az evangélium mély igazságait a saját irásjeleikkel. Róm. 3:23—24-et például négy képpel irják le.

Az első *kép*: a *bűn* jele. Ez két jelnek az összetételéből származik: felül van a: *4* jele és alatta: a fül, a szem, a száj és a láb helytelen cselekvésének a jele. Ezek együtt a *bűn*. Jelölve, hogy 1. ne halld meg azt, amit nem kell meghallanod, 2. Ne lásd meg azt, amit nem kell meglátnod, 3. ne mondd azt, amit nem kell mondanod, 4. ne menj oda, ahová nem kell menned. A bűn képe alatt áll az „én" jele. Azt jelenti, hogy *én* vagyok bűnös, *én* állok a bűn alatt. Tehát nem az „ember," nem valaki más, hanem *én* állok a bűn alatt. S ha valaki megérezte a személyes bűn átkát s megrendülve szabadulni akar alóla, meg kell tennie a döntő lépést: ez a hit.

A harmadik kép, a hit is két részből áll. A „szó" jeléből, amely mellett a „személy" jele áll. Nem elég tehát csupán szájjal hinni (a szó jelében a száj jele is benne van) nem elég csupán megtanulni a hitigazságokat, hanem az egész embernek mellékük kell állani. Aki megtette a döntő lépést, éz szakított a bűnnel, az a megigazulás részesévé lesz. A megigazultság jele — a negyedik kép — a kinai irás szerint: felül a „bárány" alul az „én" jele. A négy kép értelme: én, aki a bűn alatt állok, hit által a Bárány vérében, akit Isten ingyen kegyelemből küldött, megigazulok. Schoppe bizonyságot tett arról, hogy a kinaiak páratlan memóriájukkal könnyen megtanulhatják a hitigazságokat, ami által könnyen száj-keresztyénekké válnak, ám így a saját irásukkal döntésre kényszerítik őket. Dönteniök kell, mi előtt keresztyénnyé lennének, a bűn és a Bárány között, hogy igazzá lehessenek. Vajha ezt az igazságot mi is minél jobban a szivünkbe zárnánk.

Egressy Lajos.

A lelkészi, tanári és tanítói konferencia résztvevőinek a névsora.

Farkas István püspök, Miskolc,
Janka Károly főiskolai gondnok, Cigánd.

Előadók:

dr. Mátyás Ernő,
dr. Marton János,
dr. Nagy Barna,
Szabó Lajos,
Darányi Lajos,
dr. Szabó Zoltán,
Gyülvészy István,
Svingor Jenő,
dr. Komjáthy Aladár,
dr. Enyedy Andor,
Kiss József.

Janka Péter N.-rozvágy,
Batta József Cserépfalu,
Mizser Lajos Cserépfalu,
Kovács Béla Füzérradvány,
Szabó Dániel Hejőcsaba,
Kun Zoltán Gesztely,
Kiss Pál Prügy,
Demeter József Eger,
Nagy András Eger,
Tóth Lajos Felsődobsza,
Kovács Józse Noszvaj,
Magyar László Felsődobsza,
v. Nyitray Károly Hernádnémeti.
Győri Kálmán Erdőhorváti,
Tóth József Gönc,
Faragó György Golop,
Fodor Lajos Perkupa,
Makó Dezső Erdőbénye,
Kovács László Makkoshotyka,
Farkas Elek Gönc,
Kocsár István Gesztely,
Halász Károly Aszaló,
Hegedüs László Hernádkak,
Kövér Pál Ziliz,
Pásztor István Rásony,
Pásztor István Beret,
Benke József Hejőpapi,
Vitkay Bertalan Bodroghalom,
Nagy János Miskolc,
Ablonczy Dániel Budapest,
Egressy Lajos Spatak.
Szundy Béla Bodroghalász,
Császár József Miskolc,
Varga József Miskolc,
Molnár László Alsóberecki,
Baksy István Abaujvár,
Péter Pál Miskolc,
Péter Pálné Miskolc,
Pap István Miskolc,
Verebélyi Dezső Semjén,
Almássy Bertalan Felsőnyárád,
dr. Óváry Zoltán Miskolc,
dr. Úváry Zoltánné „
v. Domokos György „
Nádházy Bertalan Diósgyőr,
dr. Karácsonyi János Parasznya,
Szabó Lajos Parasznya,
Pataki Sándor Kenézlő,
Kántor Mihály Cigánd,
Kassay Sándor Telkibánya,
Kenyeressy Károly Berzék,
Ilosvay Ferenc Miskolc,
Szabó József Miskolc,
Csorba Zoltán Miskolc,
Oláh István Putnok,
Bakos Zoltán Mezőzombor,
Barna Aladár Miskolc,
Fidler István Láca,
Szathmáry István Sárospatak,
Szathmáry Ferenc, Sárospatak,
Kovács Dezső Spatak,
Marsalkó Bertalan Szalonna,
Balázs Csaba Olaszliszka
Tury Sándor Paszab,
Bernáth István Viss,
Várhegyi Lajos Hejőpapi,
özv. Palumby Béláné Sárospatak,
Kállay Julia Sárospatak,
Néma Irén Hejőpapi,
Néma Ida „
Paphalmi Istvánné Saujhely,
Paphalmy Ida Saujhely,
dr. Szabó Erzsébet Miskolc.

(Folyt. és vége köv.)

— **Kitünően sikerült** május 26-án az angol-internátusi növendékek zenevizsgája, amelyen az angol-internátusi szülők közül is sokan jelentek meg és bőséges tapsokkal jutalmazták a szereplőket. E tapsok végeredményben a növendékeket előkészítő tanerőknek szóltak.

HIREK

— **Unghváry Dénes, gimnáziumunk VIII. osztályos növendéke,** aki az osztályvizsgálat közben a vizsgálattól visszalépett, május 20-án szülei egyik birtokán Gyónon, véletlen baleset következtében életét vesztette. Mindnyájan rendkivül sajnáljuk ezt a megnyerő külsejű, szelidlelkű ifjút, aki III. osztályos korától kezdve volt tanítványunk, közben egyideig az Angol-Internátusnak is növendéke. Mélyen érzett részvéttel állunk meg kora sírja mellett.

— **A Fejes István-emlékünnepély** Sárospatakon június hó 12-én d. u. 6 órakor lesz. Az emlékbeszédet Dr. Enyedy Andor egyházkerületi főjegyző fogja tartani.

— **Állandó népfőiskola szervezése** iránt tesz előterjesztést a sárospataki főiskola tanári kara a főiskolai igazgató-tanács júniusi ülése elé.

— **Konfirmáció a Főiskolában.** Az évenként megismétlődő konfirmábió május 26-án ünnepélyes keretek között ment végbe. A lélekemelő alkalomra igen sok szülő gyült össze a virágdíszben öltöztetett imateremben. Bódy Dénes vallástanár ünnepi igehirdetése után 46 fiú és 2 leány tett vallást az élő istenbe vetett hitéről és fogadott hűséget anyaszentegyházunknak amely növelte, ápolta, táplálta őket kisded koruktól fogva. Dr. Szabó Zoltán theol. tanár, főisk. lelkész ágendázása után a konfirmált növendéksereg, a tanári kar, a szülők és az ifjúság járult az Ur szent asztalához, hogy részesüljön abban a kegyelemben, amelyet Krisztus szerzet hívei számára.

— **Az eucharisztikus világkongresszus** május hó 24-én Budapesten fényes külsőségek közt megnyilt. Egyes lapokból az ünnepségeknek csak külsőséges, szinte sablonos mozzanatairól értesülünk, az összejövetel áhitatát csak a jelenlevők érezhetik. A szellemi megnyilatkozások (egyes diplomatikus formában nyujtott megítéléseket nem veszünk tulságosan zokon), a szokottabb általánosságok körében mozognak.

— **Gróf Bethlen Pál,** Alsózemplén egyházmegyei gondnoka fogja június hó 8-án hivatalába beiktatni ünnepi közgyűlésen az új esperest, *Janka Károly* cigándi lelkészt, főiskolai lelkészi gondnokot. A meghivók az ünnepélyre szétküldés alatt vannak.

— **A bujdosó pataki főiskola** képét ábrázoló reliefet az évzáró ünnepély napján, június hó 12-én fogják leleplezni. Beszédet mond Dr. Szabó Zoltán theol. tanár.

— **Érettségi kormányképviselő.** A Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter Ur a sárospataki ref. gimnázium érettségi vizsgálatára dr. Kun Sándor debreceni ref. gimn. igazgatót küldötte ki. Az érettségi szóbeli vizsgálatok június 13—17-ig fognak tartani.

— **Érettségi vizsgálati elnök állami gimnáziumoknál.** Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter ez iskolai évtől kezdve azt az új szokást hozta be, hogy felekezeti tanárokat is kinevez állami gimnáziumokhoz érettségi vizsga elnöknek. E kitüntetés ez évben először három református gimnáziumi tanárt ért, közöttük Novák Sándor sárospataki ref. gimnáziumi igazgatót, aki a miskolci áll. Hunfalvy János gimnáziumhoz van kinevezve érettségi vizsgálati elnökül.

— **Magánvizsgák a sárospataki ref. gimnáziumban** junius 20-án és 21-én lesznek.

— **Gimnáziumi ének-, zene-vizsga volt** május hó 22-én a sárospataki főiskolában. Az énekvizsgán a vegyeskar három magyar népdalt mutatott be kiváló sikerrel. A zenevizsgán különösen kitűntek hegedűben *Bernáth István*, *Opler Gábor* és *Nyéky Boldizsár*, zongorában *Hajdu László*, *Kocsis Elemér*, *Farkas Imre*, *Csulya László* és *Hubay László* növendékek.

— **Látogatások a főiskolai nagykönyvtárban.** A tavaszi napok a kirándulók, iskolák, cserkészek, magánosok, szülők nagy tömegét hozzák Sárospatakra a város, köztük a főiskola nevezetességeinek megtekintésére. A közelmultban pl. a következő iskolák növendékei jártak a főiskolában: az ujpesti Kanizsai Dorottya; nyiregyházi ev. leánygimnázium, ujhelyi Carolineum, miskolci ref. leánygimnázium, miskolci gazd. egylet, miskolci Hunfalvy gimnázium, miskolci áll. polgári, stb. növendékei.

— **Folyamodványok a kis-internátusba az 1938/39. tanévre.** Az 1938/49. tanévre a kis-internátusba folyamodni akaró gimnáziumi tanulók kérvényeiket *június hó 5-ig* nyujtsák be a gimnáziumi igazgatói hivatalhoz. Az internátusban jelenleg lakó tanulók kérvényt, a kérvényen kívül lelkészüktől bizonyítványt is kötelesek mellékelni. A felvételért elsősorban jeles, vagy jó előmenetelű, példás magaviseletű, szegénysorsú református tanulók folyamodhatnak. A kérvényeket a sárospataki ref. főiskola nagytiszteletű és tekintetes Igazgatótanácsához kell címezni. Tekintettel az érdeklődők nagy számára és az internátus csekély befogadó képességére, ajánlatos a felvételért azonnal folyaomdni. A theol. internátusban is nyílik hely gimn. tanulók számára.

— **A Főiskolai Tápintézet** messzemenő kedvezményeket nyújt jóviseletű, jeles és jó előmenetelű szegénysorsú tanulóknak. Kedvezményért június 5-ig lehet folyamodni a theol. akad., illetve a gimn. Igazgatóságánál benyújtott és az Igazgatótanácshoz címzett kérvénnyel. A kérvény mellékletei: a) szegénységi bizonyítvány, b) lelkészi igazolás arról, hogy a szülők jó egyháztagok és hogy 1935 június óta reverzális-adás tekintetében sem esik a család kifogás alá.

— **Széphalmi-ünnepély.** F. hó 14-én, szombaton a sárospataki főgimnázium 3 felső osztálya 4 tanár vezetésével kirándult Széphalomra, ahol Kazinczy Ferenc sirjánál emlékünnepélyt rendezett. Az ünnepély Jakob Károly dr. tanár megnyitó beszédével kezdődött. Szereplői a VII. a) és b) osztály növendékei voltak. Gulyás József tanár beszéde zárta be a kegyeletes ünnepélyt, amely után Kazinczy Lajos széphalmi szobránál volt rövid rögtönzött kis ünnepély, amelyen Gulyás József tanár emlékezése után Kőszeghy Zoltán VII. osztályos tanuló elszavalta a Nemzeti dalt. Ugyanakkor a

többi osztály hegyi kirándulásra ment, egy csoport az ujhelyi Kálváriát nézte meg, az I. osztály pedig a füzéri várhoz rándult ki.

HIVATALOS RÉSZ.

XV. sz. Körlevél.

A segédlelkészek családipótléksegélye ügyében.

A vallás- és közoktatásügyi minisztérium a II. lelkészi vizsgával rendelkező segédlelkészek részére, ha eddig csak két családipótlékban részesültek hozzájárult ahhoz, hogy *a harmadik és harmadikon felüli családtagok* is kaphassanak családipótlékot, illetve ezzel egyenlő összegű családipótlék segélyt.

Az érdekelt családos segédlelkészeknek a családipótléksegély megállapítását esperesük és püspökük útján kérelmezniök kell a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter urtól.

A kérelemhez oly helyhatósági bizonyítvány csatolandó, amelyik a kérvényezés alapjául szolgáló eset természetének megfelelően igazolja, hogy

1) a s. lelkész feleségével közös háztartásban együtt él és felesége nem áll állami, vagy az állammal viszonosságban álló hatóságnál, hivatalnál, intézetnél, intézménynél tényleges szolgálatban, illetőleg ilyenektől nyugellátást nem élvez.

2) a segédlelkész névszerint megnevezendő gyermekei — kiknek születési időpontja is feltűntetendő — nem bírnak oly önálló keresettel, vagy jövedelemmel, illetőleg nem részesülnek oly ellátásban, amelynek értéke a havi 32 pengőt elérné, vagy meghaladná.

3) Az 1937. évi 5900 vkm. sz. körirat 1—5 pontjaiban megjelölt egyéb családtag (szülő vagy nagykorú gyermek, vagy teljesen árvaságra jutott unoka vagy örökbefogadott, illetőleg nevelt gyermek) után a pénzügyminiszter úr esetről-esetre történt előzetes hozzájárulása alapján *már családi pótlékban részesülő segédlelkész* az ily családra vonatkozólag *ezuttal* csak azt tartozik igazolni, hogy e családtagja vele közös háztartásban él s e családtagnak saját jövedelme nincs.

A segédlelkészeknek a feleség utáni családipótléksegély 1938. évi július hó 1-étől leendő engedélyezését az esetben is kérelmezniök kell, ha feleségük után már egy ideig élveztek ugyan családipótlékot, de jelenleg feleségük helyett az első gyermeken kivül a második gyermek után állanak családipótlék élvezetében.

Kérem azért azokat a családos segédlelkészeket, akiknek fenti rendelkezés révén joguk van harmadik és további családipótlékra illetőleg segélyre, hogy a fentkivánt igazolásokat minél előbb az esperesi hivataluk útján adják be hozzám, a minisztériumhóz intézett kérelemmel együtt.

Miskolc, 1938. május 25. Atyafiságos szeretettel:

Farkas István
püspök

Alsóborsodi református iskolaszékek figyelmébe. Felelősség mellett utasítsák az iskolaszéki elnökök iskoláink igazgatóit és tanítóit, hogy a népiskolai értesítőket és bizonyítványokat mindenkor lássák el az iskola pecsétjével, valamint arra is, hogy az értesítőket és bizonyítványokat igazgatók, tanítók és iskolaszéki elnökök mindig sajátkezű aláírással lássák el, mert a névbélyegzők használata értesítőkön és bizonyítványokon a legszigorúbban tilos. Amennyiben ilyen szabályszerütlenségek tudomásomra jutnak, a mulasztókkal szemben szigorú megtorlás alkalmazásáról való gondoskodást hivatalos kötelességemnek fogom ismerni. Amennyiben az iskolaszéki elnök urak ezt a rendelkezést nem közölnék az iskola igazgatókkal és tanítókkal, a felelősség súlyát ők fogják viselni.

Miskolc, 1938. május 20-án. *Pósa Péter* s. k.
esperes.

Pályázati felhívás ösztöndíjra.

A Sárospataki Ref. Gimnázium pályázatot hirdet az itteni gimnáziumba (annak akár humán, akár angol ágazatába) az 1938—39. évre beiratkozó ref. tanulók részére a következő alapítványi helyekre:

1. *Pálóczi Horváth Mária és Simon-alapítványra,* (két 400 P-ős vagy négy 200 P-ős ösztöndíj), melyre rokonok pályázhatnak, ilyenek hiányában ungi és szabolcsi származású nemes ifjak. Rokonság és jó tanulmányi előmenetel igazolása megkivántatik.

2. *Dókus Ernó és neje szül. Ragályi Ilona-alapítványra,* (50 P-től 600 P-ig terjedő évi ösztöndíjak, illetve segélydíjak.) Pályázhatnak a társadalom középosztályához tartozó, jóerkölcsü, tehetséges, szorgalmas, legalább jó előmenetelü olyan nyilvános fitanulók, akiknek szülei nincsenek abban az anyagi helyzetben, hogy fiúk neveltetési kiadásait a maguk megterhelése nélkül fedezhessék. A segélyezés mérve és módja az odaitélést intéző igazgatótanács eldöntése szerint állhat akár készpénzben, akár konviktusi, akár internátusi (angol-, vagy más gimn. internátusi) ellátásban (lakásban, vagy lakásban és teljes ellátásban), vagy ezek költségeinek a részbeni fedezésében.

Több pályázó közül az előfeltételek azonossága (ref. vallás, tanulmányi előmenetel, rászorultság stb.) mellett előnyben részesülnek az alapítók rokonai s a több gyermekkel megáldott szülők gyermekei.

Az alapítók rokonai alatt értendők Dókus Ernőnek és nejének szül. Ragályi Ilonának az oldalrokonai.

A folyamodó szülő úgy a saját, mint a felesége s gyermeke vagyoni helyzetét és jövedelmét községi bizonyítvánnyal tartozik igazolni, gyermeke tanulmányi eredményét pedig iskolai bizonyítvánnyal. Rokonok a vérségi összeköttetést születési és házassági anyakönyvi kivonatokkal tartoznak igazolni.

A Nagytiszteletü és Tekintetes Igazgatótanácshoz intézett pályázati kérvények 1938 június hó 5-ig küldendők be dr. Trócsányi József ösztöndíjelőadóhoz.

Sárospatak, 1938 május 23.

Dr. Trócsányi József
ösztöndijelőadó.

Szerkesztői üzenetek. Gy-y J-n. Mindenképen rajta leszek az ügy sikerén. Legjobb gyerekeink egyike. — B-e J-f H-i. Átadtam. — P-r I-n R-ny. Tőlünk, gondolod, hogy távol állott volna ilyennek még a feltevése is. Eligazítjuk.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatak, 1938.

XXXIII. évfolyam. 22. szám. Sárospatak, 1938 június 5.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *D. L.:* Még a vén is újjászülethet. *Sz. Z.:* A Szentlélek hatása. — *Rolla Margit:* A sárospataki vár alatt. — *Svingor Jenő:* Az elveszett kulcs. — Öreg pataki diákok gyűlése. — Benedek Kata cikke. — *Sz-n:* Taktaközi ref. énekkarok találkozása. — K. I. E. körzeti konferencia Ónodon. — *y—s:* A lelkészi, tanári és tanítói konferencia résztvevőinek névsora. (Folyt. és vége.) — Hírek. — Hivatalos rész. — Nyári menetrend.

Még a vén is újjászülethet.

János 3:1—8.

Ez a történet nem pünkösdkor történt és mégis pünkösdi történet, mert a Lélektől való ujjászületésről szól.

Krisztus végigtekint nemcsak a Nikodémus életén, hanem végigtekint minden templomi gyülekezet minden tagján és kimondja a tételt: szükség néktek újonnan születnetek:

Ebben a tételben először itélet, másodszor igéret van. Végül biztatás: a vén is ujjonnan születhet!

I. Jézus mondata először itélet az életünk felett. Azt jelenti ez az itélet, kogy elromlott, eltévesztődött az életünk. Ha ezután is úgy folytatunk mindent, mint eddig, akkor végünk!

Ehhez az igazsághoz könnyen eljuthatunk földi utakon is.

Vizsgáltassuk csak meg magunkat alaposan egy orvossal. Azt fogja mondani, hogy: kevesebb izgalom, kevesebb méreg, kevesebb dohányzás, kevesebb ital, kevesebb gond, de több önmérséklet, több nyugalom és béke.

Igaz, az orvos még csak levegőcserét és környezetváltozást ajánl, de már ez is arra az útra mutat, aminek a másik végén a mi megváltozásunk van.

Kérdezd csak meg családod tagjait, hogy mit szólnak az eddigi életedhez? Könnyes szemmel fogják mondani, hogy minden jó lenne, csak ne lennél olyan ideges, csak lehetne veled beszélni, csak ne csapnád be mérgesen az ajtót a figyelmeztető szóra. Minden jó lenne, csak te lennél jó.

Bűnbánó perceidben kérdezd meg önmagadat. Bizonyára eddig is voltál már úgy, hogy egy-egy családi vihar után összekulcsoltad a kezedet és odanéztél, ahol Istent sejted és úgy könyörögtél: Istenem adj erőt, hogy mássá lehessek.!

Hátha még a mindent tudó Krisztus szemével néznénk az embereket! Ő látja, hogy mi van a szívben és a hazugság kőfala mögött. Tudja, hogy mit takar sokszor a színes beszéd, udvariasság és illem. Tudja, hogy milyen közel vagy a kétségbeeséshez, milyen kicsi a hited és rövid a türelmed. Krisztus minden embert a multjával mindenestül néz és lát.

Ezért mondja ki olyan határozottan az itéletet: szükség néktek ujjászületnetek. Nem azt mondja, hogy: tanácsos, kívánatos, jó lenne, megérné; hanem azt mondja, hogy: szükséges. Nem azt mondja, hogy egy kicsit kell változtatni az életen, javulni kell, hanem azt mondja, hogy újjászületni kell. Minden ember élete születési hiba miatt, a bűn miatt romlott el, ezért itt más nem segít, csak újjonnan való születés, a Szentlélektől való újjászületés.

II. Krisztusnak ez a mondata: szükség nektek újonnan születnetek nemcsak itélet, hanem igéret is. Krisztus lehetetlent nem kíván. Amikor azt mondja, hogy szükséges, már azt is mondja, hogy lehet. Van rá mód.

Ujjászületni, mássá lenni Isten nélkül nem lehet. Az ujjászületést Isten az ő Szentlelke által kezdi és viszi véghez. Mintahogy a testi születésnél annak, aki születik, csak az a szerepe, hogy öntudatlanul bár, de rábízza magát teljesen Istenre. Az újjászületéshez az ember részéről hit és bizalom kel. Ne akarjon az ember okosabb, gondosabb lenni, mint Isten. Az újjászületést mi szívesebben nevezzük így: mássá lenni. Mássá úgy lehet az ember, ha ugyanakkor másé is lesz. Eddig a világé és önmagáé volt, ezután Istené kell, hogy legyen. Ujjászületni annyi, mint legyőzni ezt a világot, felülemelkedni minden akadályon, felemelkedni egészen Isten világába. Csak az újjászületés által lehet az ember boldog ezen a világon. Ez a boldogság abban áll, hogy még a legsötétebb földi felhőn is átüt a mennyei fény.

III. Az ember szeretne újjászületni, de újra, meg újra felújul ajkán Nikodémus lemondó ellenvetése: hogyan születhet újjá, aki vén?

Hogyan születhet újjá az, aki úgy hozzánőtt ehhez a világhoz, mint mi? Hogyan születhet újjá az az ember, aki mindent ezen a földön vár, sőt már semmit sem vár? Hogyan születhet újjá

az, akinek elfogyott a hite, elszáradt a reménysége, aki már a halál rokona, hogyan születhetik újjá, aki vén? Ujjászülethet-e ez a mi nemzedékünk, amelyikben annyi a koravén, elkeseredett, kétségbeesett ember? Hányan vannak, akik megvénültek, mielőtt ifjak lettek volna. Előbb megvénült a lelkük, mint a testük. Ujjászülethet-e az, aki vén, találkozhat-e napnyugta a napfelkeltével? Ez nékünk, újjászületni akaró véneknek a legnagyobb pünkösti kérésünk.

És felel rá Isten: igen, újjászülethet a vén is. Ujjászülethet a törtreményű, halni készülő, mindentől búcsúzó ember is. Vagyis mi is ujjászülethetünk.

Ujraéledő reménységgel énekeljük azért: az újjászületés nagy csodáját megcselekedni: Jövel Szentlélek Úristen. *D. L*

A Szentlélek hatása.

Alapige: Ef. 3:16.

Krisztus és a Szentlélek. Ezt a kettőt nem lehet elválasztani egymástól. Azonban meg lehet különböztetni ezt a kettőt egymástól, mint szent igénk is teszi.

Krisztus is, a Lélek is *adatott, küldetett* Istentől. (Főtétel.)

I. Krisztus: Isten munkája *érettünk.*

II. Szentlélek: Isten munkája *bennünk.*

Felosztás: Isten sok mindent tesz érettünk. Családba, népbe állít. Egyiket sem magunk választjuk meg. Mindkettőbe beleszületünk. Gondot visel, erőt ad, nehéz életakadályokon keze emel át. De a legtöbb, amit érettünk tett: hogy Fiát érettünk elbocsátotta, élete, halála, feltámadása által megváltott.

A Szentlélek sok áldott hatásának egyik legáldottabbika, hogy mindazt, amit Krisztus elvégzett az ember megváltásáért: a *mienkké, enyimmé* teszi. Mi haszna, ha csak hallomásból tudom, hogy van szabadulás, üdvösség, hogy Krisztus Megváltó: de én sötétségben tévelygek és kifulladva roskadozom terhei alatt.

A Szentlélek Istennek *bennünk* való munkája. Hatására döbbenek rá, hogy én vagyok bűnös, nem a szomszédom, hogy Krisztus *nekem* is Megváltóm, nemcsak a gályaraboknak, *nekem* is nélkülözhetetlen az Ige utmutatása és az imádság frissülése, nemcsak a lelkipásztornak.

Jövel Szentlélek, hogy lássam: Krisztus érettem is küldetett és jött az Atyától. (Zárótétel.)

Sz. Z.

A sárospataki vár alatt.[1]

Pataki diák volt a Nagyapám.
Most lenéz az ég csillag-ablakán,
mint a mesében.

A Bodrog most is erre kanyarog,
s a hold ezüstje épen úgy ragyog,
mint régen.

A templom tornya ép úgy messze néz,
s az akácillat, most is, mint a méz
olyan édes.

A házak ép úgy állnak hallgatag
s diák halad az ablakok alatt,
mint régen.

... Mert így járt erre ő is egykoron,
kiért most ezt a néhány szót fonom
koszorúba.

Itt járt az utcáu, ott a kert alatt,
s a főiskola fái közt maradt
a sóhaja.

Egy ódon kilincs keze simítását,
s egy régi tükör arca ifjú mását
tán őrzi még.

Tán a hangja is itt cseng valahol,
a vár alatt, ahol a szél dalol
a csendnek.

S a lábanyoma is itt van tán a porban...
Szeretném megkeresni, mint a holdban
a hegedűt.

Túl a határon van egy temető,
s egy sirhant, melyen csak vadrózsa nő
azóta már.

Ott alszik az, ki álmot itt szövött.
— Nagytiszteletű kezei között
a biblia.

E bús határ veri a szíveket!
Arra a sírra sohse vihetek
friss virágot.

Így köszöntöm hát innen, ahol régen
ifjú szivével dalolt, mint a réten
a pacsirta.

Pataki diák volt a Nagyapám.
Most rám néz az ég csillag-ablakán
s két szeme fényes.

Mint a könny.

ROLLA MARGIT.

[1] Rolla Margit most megjelent „Ezüstharang" c. verseskötetéből.

Az elveszett kulcs.

Mi, falusi lelkészek, tanítók sok furcsaságot tapasztalunk a híveinkkel való hivatalos érintkezés közepett. Valamelyik reggel, istentisztelet végeztével kiderült, hogy egyik családból a gyermekek kimaradoznak az iskolából. Odahaza elveszett a kulcs és most hol az egyik, hol a másik marad otthon házat őrizni. Nem épen vagyontalan familia, de miért ne takarítson meg pár fillért, mikor ennek ellenében mindössze egy kis tudomány, egy kis világosság megy veszendőbe.

A Tiszáninneni Egyházkerület szokásos, évenként egyszer visszatérő nagy ünnepe, testvéri találkozója közeledik. Isten szerelmének fényében s a hittestvéri szeretet meleg hullámaiban fürdik meg ezer és ezer református keresztyén ember, nagyok és kicsinyek, gazdagok és szegények. Vajjon nem

ér-e meg egy kis áldozatot, hogy te és én és mi valamennyien személy szerint vegyük ki részünket az ünnep minden áldásából? Nem szívbeli kötelességünk e legalább a jelenlétünkkel bizonyságot tenni, hogy nekünk drága ez a szent közösség, hogy mi vérszerint vállaljuk a szolidaritást az ott egybesereglő drága református testvérekkel, nemcsak a rangbeli magas személyiségekkel, de a falusi harangozóval és a legutolsó kis falusi gyermekkel?

Sokan vannak ma a református egyházban, — más felekezetekről nem szólok, — akik elvesztettek valami kulcsot, ami az életük értelméhez, a békességhez, a kábító zürzavarból, a szorongatott helyzetből kivezető ajtóhoz adatott Isten ezt a kulcsot kínálva kínálja nekünk a tapolcai felséges találkozón is. Drága evangéliumában irányt akar nekünk mutatni, arra hivatott lelkek által, a jelen válság döbbenetes sötétségében. Szabad-e sajnálni azt a kis költséget, azt a kevés fáradságot, ami ennek elnyeréséhez igényeltetik?

Akik már részt vettek egy tapolcai konferencián és szivükben ott vannak még a smaragd színű tó mellett, a napfényben fürdő lombok árnyában átélt testi-lelki felüdülésnek drága emlékei, kérem őket, mondják el ezeket minden testvérünknek. És erről a helyről külön megkérem az egyházkerület lelkésznéit, Farkas Istvánné főtiszteletű asszony nevében, vegyenek részt kivétel nélkül ezen a konferencián, melyen a délutáni órákban a Tiszáninneni Egyházkerület lelkésznéi számára tartatik értekezlet egy erőteljes megmozdulás érdekében, amelyben más egyházkerületek már megelőztek bennünket. *Svingor Jenő.*

Öreg pataki diákok gyűlése.

A *Pataki Diákok Országos Szövetségének Budapesti Egyesülete* most tartotta Budapesten a gyógyszerész Kaszinóban társas vacsorával egybekötött rendes közgyűlését, amelyen megjelentek Gaál Endre v. államtitkár, Kérészy Zoltán dr. egyetemi tanár, Borsos József ny. ügyészségi elnök, Szüts Ernő és Tatár József gyógyszerészek, Moskovits Mór dr. ügyvéd, Horányi József dr. Máv tanácsos, Terhes Tivadar dr. törvényszéki bíró, Tatár Sándor és Vas István postafelügyelők, Mészáros István külügyminiszteri előadó és felesége, Fodor Gábor Máv főmérnök és még többen a volt pataki diákok közül. Az egyesület agilis elnöke, *Panka Károly* dr. országgyülési könyvtárigazgató szép szavakkal emlékezett meg az egyesület halottairól: a 105 éves korában elhunyt Szabó Ambrusról és a nagy hirtelenséggel, tragikus módon elhunyt Farkasfalvi Farkas Istvánról. Majd előterjesztette az évi jelentést, amelyet egyhangúlag elfogadtak. Reho Gyula pénztáros bemutatta az 1937. évi zárszámadást és az 1938 évi költségvetést, amelyet szintén elfogadtak. Gaál Endre indítványára köszönetüket fejezték ki *Panka Károly* elnök iránt, aki összetartásra és az Alma Materhez való hűséges ragaszkodásra hívta föl az öreg diákokat. Náluk valóban nem üres szó a főiskola szeretete.

Benedek Kata cikke.

1933-ban *Jaschik Álmos* nagyhírű grafikus rajziskolájával megfordult Sárospatakon *Benedek Kata,* a rajziskola nagy művészi képességű tanárnője is. Benedek Kata most cikket írt a *Magyar Művészet* 2. számában *Sárospataki és Bodrogvidéki úrasztalterítők* címen. Gyülekezeteinkre nagyon tanulságos cikkéből idézzük a következőket:

„Öt—hat évvel ezelőtt néhány hetet töltöttem Sárospatakon és Jaschik Álmossal bejártuk a környék helységeit is, főleg művészi és népművészeti emlékeket keresve. Kutató útjainkon bukkantunk a református eklézsiák ládái mélyén nyugvó régi himzett asztalterítőkre. Legtöbb helyen csak kegyeletből őrzik őket és fogalmuk sem volt arról, hogy valamiféle művészi értékük is van a hímzéseknek.

Mi magunk a sárospataki és tokaji eklézsia anyagát gyüjtöttük fel. Dacára annak, hogy a pataki kollégium múzeumában vannak a történelmileg is nevezetes — Lorántffy Zsuzsánna által készített terítők, a sárospataki eklézsia birtokában még 16, a tokajiban 14 régi terítő van, a kisebb községekben is van 6—8 vagy még több.

Ottlétünket követő tavasszal a református kollégium szíves meghívására kiállítást rendeztünk az ott gyüjtött anyagból. A kiállítást látogató theologusok *(tanáraik)* buzdítására érdeklődni kezdtek és következő husvéti legációjuk alatt az általuk felkeresett községek urasztalterítőit lemásolták. Bár nem rajzoló emberek munkája, a másolatok hitelesek, mert selyempapíron puha ceruzával vagy cinkanállal átdörzsölve készültek és úgy az eredeti himzések minden formáját-hajlását hűen visszaadják.

Jó volna, ha a pataki theologusok, vagy más érdeklődők folytatnák a himzések selyempapíron másolását. Ehhez semmi különösebb rajzi tudás nem kell."

Benedek Kata aztán igazi szakavatottsággal megállapítja az urasztali terítők himzésének módját, stílusát, művészi értékét.

Két gyönyörű rajzolt is közöl. Néhai Deák Géza enemű gyüjtését, feledhetetlen kezdeményezését és izzó magyar lelkét idézve vissza közénk.

Értékeinkre ez a cikk is hívja fel a figyelmet.

Taktaközi Ref. Énekkarok találkozása.

1938, május 22.

A tömeget is érintő misszió munka egyike: az énekkarok közös ünnep-rendezése. De olyan szépen és eredményesen, mint az Tiszaladányban történt. Kétségtelenül Főző Lászlónké az érdem, hogy egy-egy ilyen ünnepen 5—600 embert teljesen le tudunk már kötni; őket nemcsak hogy fegyelmezni tudjuk, de valósággal aktív a részvételük. Hogy csaknem három órán keresztül el nem fáradtak (ülni alig ültünk 50-en) s érdeklődésük egy percre is meg nem csökkent: jó alapot kapott missziói lelkészünk igehirdetésében. A közvetlen hangon szólani s egyszerű emberek igehirdetését

szolgálni, így tömegben nehéz. — Közös énekeket hallgattunk: Báj-, Csobaj-, Prügy-, Tiszaladány énekkaraitól! Mi sem bizonyítja jobban énekkaraink fejlődését, otthoni komoly készülését, hogy közös darabjaik énekléséhez elég volt egy rövid próba. De meglepő volt egy-egy énekkarunk egyéni szereplése is s kétségtelen, hogy kántor-tanítóink érdeme az előadott alapos hozzáértéssel megválogatott darabok. Énekkaraink nem versenyeznek már, hanem gyülekezeti munkát végeznek ilyen helyen is s talán énekkaraink találkozója gyülekezetünk közelebb jutását a legjobb keretek között szolgálja. — De találkozása volt tiszáninneni és tiszántúli énekkarainknak is. Tiszalök egyházközség énekkara is itt volt: mélyítette a közösséget s az énekkar jó és kívánatos munkáját hálás tapsainkkal jutalmaztuk. Úgy tudom, hogy Tiszáninnen és Tiszán-túl találkozása ezutánra is nagyon foglalkoztatja a missziói lelkészünket. — Szilva István báji lelkész az énekkarok szerepéről szólott, a keresztyén közösség szempontjából, kidomborította énekkarunk egyházi s nemzeti szolgálatait. Két komoly szavalatot is hallottunk tiszaladányi egyesületi leánytól és fiútól. Itt is haladunk. — Az megint Főző László gondolata, hogy ezen a találkozáson megemlékeztünk a helyi hősi halottakról. Szinte rögtönzött volt ez az ünnepély, de missziói lelkészünk tanító-emlékeztő beszéde, énekkaraink elismerést érdemlő szereplése, ünnepélyeinket Karászi Dezső helyi lelkész bezáró, megható beszéde: utainkat megmutatták. Énekkarainkon keresztül nekünk is lehet és kell „nagy" találkozókra összejönni. Egy arra alkalmas helyen miért ne tudnánk egyházmegyénk énekkarainak találkozóját megrendezni? Kedves vendéglátás után egy igen szép nap emlékét hoztuk el mindannyian. *Sz—n*

K. I. E. körzeti konferencia Ónodon.

Május 22-én a szomszédos gyülekezetek K. I. E. ifjúsága számára körzeti konferencia volt Ónodon. Képviseltették magukat: Ónod, Sajóhidvég, Berzék és Sajókesznyéten K. I. E. ifjúsága. A konferenciát megelőző istenitiszteleten Takács Béla sajóhidvégi lelkipásztor hirdette az igét, nagy erővel és nagy hatással mutatva reá a mai ember Krisztustól elszakadt lelkiségének az egyszerű falusi nép körében is egyre ijesztőbben észlelhető eltévelyedéseire s felhiván az ifjúságot az egyre félelmetesebben tomboló s az egész emberiséget lelki összeomlással fenyegető hitetlenség ellen a K. I. E. munkában való odaadó részvételre s az evangéliumi hitben való hősies megállásra. Az istenitisztelet keretében az Ónodi K. I. E. hat újabb tagját avatta fel a helybeli lelkipásztor. A konferencián előbb a K. I. E. munkások számoltak be elmult téli munkájukról, majd Takács Béla és Kenyeressy Károly lelkipásztorok bevezető előadásai után s az ifjúság élénk érdeklődése és hozzászólása mellett megbeszélés folyt a következő témákról: Az ifjúságnak téli estéken kézimunkával való foglalkoztatása. Az ifjúságot közelről érintő sorsdöntő magyar problémák.

A lelkészi, tanári és tanítói konferencia résztvevőinek a névsora.

(Folyt. és vége.)

Sárospataki tanárok:
Bálint József,
Benkő Béla,
Boda Béla,
Bódy Dénes,
Böszörményi László,
Dávid Zoltán,
Erdélyi László,
dr. Gulyás József,
Halász Dénes,
Hallgató Sándor,
dr. Harsányi István,
Hegyi József,
Héthy Lajos,
dr. Jakob Károly,
Jakabfi László,
Képes Géza,
Novák Sándor,
Orbán István,
Szabó Ernő,
Szabó Gyula,
Szabó Károly,
Szilágyi Benő,
Szőke Balázs,
Tárczy Árpád,
Tóth Antal,
dr. Trócsányi József,
dr. Urbán Barnabás,
dr. Újszászy Kálmán,
dr. Zsiros József,
Zana István,
dr. Jakó János,
dr. Egey Antal,
Csuka Andor,
Ecsedy Lajos,
Farkas Elemér,
Hargitai Zoltán,
Harsányi László,
Lázár Károly,
Pándy Árpád,
Tóth Károly,
Zilahy Ferenc.

HIREK

— **Hősök ünnepe Sárospatakon.** A Főiskola május 29.-én reggel 9 órakor a világháborúban elhullt diákjaira emlékezett a hősök táblája előtt. A Hiszekegy eléneklése után Vályi József mondott ünnepi beszédet. Szavalt Bertalan Imre II. hh. A koszorúk elhelyezése után a Szózat eléneklésével ért véget a rövid, de bensőséges ünnepély. — A város előljárósága által, a hősökszobra előtt tartott ünnepély műsorában a Főiskola Istók Miklós II. hh. szavalatával és a Tanítóképzőintézet énekkara hatalmas alkalmi énekszámával vett részt. Az énekkart Tóth Károly ének- és zenetanár vezényelte. A szoborra a Főiskola nevében Novák Sándor gimn. igazgató helyezte le a koszorút.

— **Új theol. akadémiai igazgató.** A sárospataki theol. akadémia tanártestülete a lelépő dr. Mátyás Ernő theol. igazgató helyére *dr. Zsiros József* theol akad. r. tanárt, egyetemi magántanárt választotta meg az 1938 július 1-vel megkezdődő cyklusra igazgatónak. A tanártársai osztatlan bizalma által választott új theol. igazgató életére és működésére Isten gazdag áldását kérjük.

— **A gimn. igazgatósága felkéri a lelkész urakat,** hogy a gimn. V. osztályába jövő tanulók szüleit világosítsák fel, hogy a majdan esetleg theológiára készülő gyermek úgy a felvételnél, mint jótétemények odaitélésénél előnyben részesül, ha az V—VIII. osztályokban görögöt tanul. Már a gimn. V—VIII. osztályában évi 20 P-vel kevesebb tandíjat fizetnek a görögösök.

— **Igazgató-jelölés a sárospataki ref. gimnáziumban.** A sárospataki ref. gimnázium tanártestülete a *Novák Sándor* gimn. igazgató nyugalomba vonulása folytán megüresedett igazgatói állásra első helyen *Tárczy Árpád* igazgatóhelyettest,

második helyen *Dr. Gulyás József* cimz. gimnáziumi igazgatót, egyetemi magántanárt, harmadik helyen *Dávid Zoltán* gimn. tanárt jelölte megválasztásra. Gimnáziumi igazgatót június hó 13-án választ a főiskola igazgató-tanácsa.

— **A sátoraljaujhelyi lelkészválasztás** június hó 12-én lesz. A választást vezetik *Dr. Kiss Sándor* h. egyházmegyei gondnok és *Kósa Szabó Pál*. Az egyház presbiteriuma és összes választóinak általános többsége *Dr. Nagy Sándor Béla* bodrogkeresztúri lelkipásztor meghívása mellett foglalt állást.

— **A ricsei lelkipásztori állásnak** meghívás útján való betöltése iránt hozott határozatot a ricsei egyház. *Varga János* tokaji katechétát óhajtják megválasztani.

— **Tanári búcsúvacsora.** *Szilágyi* Benő címzetes igazgatótól és *Kovács* Dezső volt tanítóképzőintézeti igazgatótól nyugalombavonulásuk alkalmából június hó 2-án, csütörtökön este, a tápintézetben rendezett vacsorán, bensőteljes, meleg, baráti körben búcsúzott el a theologia, gimnázium és tanítóképzőintézet tanártestülete Már az is, hogy a tanári karok tagjai szinte kivétel nélkül ott voltak ezen a felejthetetlen összejövetelen, beszédes bizonysága volt annak az őszinte szeretetnek és megbecsülésnek, melyet az ünnepeltek, érdemekben gazdag nevelői pályafutásuk alatt, puritán életükkel, s az oktatás- és nevelésügy iránti lelkesedésükkel méltán vívtak ki maguknak. Mátyás Ernő közigazgató szavaiban ott csengett a jelenvoltak igaz elismerése, tisztelete, s a főiskola és a kartársak hálája mindazért a jóért, amit tettek. A búcsúzók visszatekintésében, a sok kedves emlékben és derűs epizódban pedig ott ragyogott két áldozatos, nagy eszményekért hevülő szívnek becsületes tisztasága, megkapó hűsége és örök ifjúsága. Ad multos annos!

— **Zempléni lelkésznék figyelmébe.** A zempléni lelkésznék júniusi bibliaórájukat 8.-án, szerdán délelőtt az esperesbeiktatás után tartják a sárospataki lelkészlakáson.

— **Zászlóavatás.** Áldozócsütörtökön avatták fel a templomban a ref. elemi iskola zászlaját, amely alkalomból Darányi Lajos lelkipásztor mondott avató beszédet. A gyermekkar Szathmáry István kántortanító vezénylésével énekszámot adott elő s a gyermekek egyéb műsorszámokkal is szép munkát végeztek.

— **„Példák gyüjteménye"** címen jelent meg Pócs Lajos református külmissziói segédlelkész könyve, mely 1037 illusztrációt tartalmaz az evangéliumi igazságok megvilágítására. Lelkipásztorok, vallástanitók, tanítók, belmissziói munkások nagy haszonnal forgathatják ezt a könyvet szolgálatukban, de a benne levő példák lelki gyarapodást jelentenek a hívő keresztyén közönség számára is. Átnézte és élőszóval ellátta Csűrös István ny. ref. gimnáziumi vallástanár. Ára kötve: 4 P, fűzve: 3 P. Postai küldés esetén 20 fillér portó. Megrendelhető a következő címen: Pócs Lajos, Budapest, IX. Calvin-tér 8. II. 17. Postatakaréki csekkszámla: Pócs Lajos, Budapest, 51.236.

— **„Kálvinizmus és élet"** címen tartja a Magyar Református Diákok Soli Deo Gloria Szövetsége főiskolás konferenciáját Dunavecsén a Keresztyén Ifjúsági Egyesület táborában június 21-től 25-ig. A konferencia részvételi díja 10 P. Jelentkezni lehet június 15-ig a szövetség központjában. Bp IX. Kálvin-tér 8. Részletes programmot kívánatra küld a *Központ*.

HIVATALOS RÉSZ.

XVI. sz. Körlevél.

Lelkipásztor, és tanítótestvéreimhez, — a gyülekezetek presbiteriumaihoz és egyházkerületünk népéhez a tapolcai konferencia ügyében.

Istennek kegyelméből, pár esztendő óta Istennek és embereknek tetszően sikerült megrendeznünk a tapolcai egyházkerületi konferenciát. A lelki közösség ápolása, a gyülekezeti munkások és vezetők találkozása Isten felséges templomában, mindenkor feledhetetlen élmény volt és hiszem, hogy lesz a jövőben is a megjelentek számára. Közeli és távoli falvak népe a lélek indítására vágyódik évenként legalább egyszer erre a találkozóra, hol a közös ének, imádság, igehallgatás, anyaszentegyházunk nagy dolgairól való meghitt beszélgetés során tiszta meglátások ölelnek mindnyájunkat körül. Megható nézni és látni a találkozón a magyar föld egyszerű fiait: verítékező munkásokat, dolgos földmíveseket és iparosokat, a nép vezetőit, előljáróit — lelkipásztorokat, tanítókat, tanárokat presbitereket, gyülekezeti munkások egész seregét, hogy ragyogó orcával, boldog örvendezéssel hajolnak egymáshoz és mint régnem látott atyafiak simulván egymáshoz, olyan jól esik elmondani mindent egymásnak Isten színe előtt, hogy erőt merítsünk mindnyájan a reánk váró újabb küzdelmek folytatására.

Higyjétek el kedves testvéreim, hogy szükségünk van nekünk évenként legalább egy napon egy-egy ilyen lélek-fürdőre, amikor kiszakítjuk magunkat az otthoni élet ezer gondja és baja közül és új környezetben — új találkozókon vágyódunk újjászületni a Lélek által mindnyájan.

Ez esztendőben június hó 16-án, a római katolikus egyház által úrnapjának ünnepelt napon kívánjuk megkészíteni ezt a találkozót, azért is, hogy sok helyen a túlbuzgó vezetőség úgy is kényszerítéssel kívánja megtartani a nem katolikus vallású magyarokkal is ezt az ünnepnapot. Mi nem az ő elgondolásuk szerint kívánunk ünnepelni, de megkészítvén ezt a boldog találkozót az Úr dicsőségét kívánjuk magasztalni ez ünnepi találkozó megkészítésével. Kérlek titeket lelkipásztor, tanító, tanár és presbiter testvéreim, hogy a közelgő pünkösti ünnepen katedráról is a lelkipásztorok, egymással való beszélgetés során a többi atyafiak, buzdítsák egymást arra, *hogy a június 16-i tapolcai találkozón egyházkerületünk református keresztyén magyarjainak impozáns nagy serege jöjjön össze újból nagy találkozóra.* Tegyetek meg mindent arranézve, hogy egymást hivogatván minél nagyobb sikere legyen ez ünnepi találkozónak.

A tudnivalókat Svingor Jenő egyházkerületi missziói előadó és Illyés Bertalan püspöki titkár testvéreim

fogják közleményeikben veletek tudatni s kérek minden résztvevőt arra, hogy tekintettel a megjelentek nagy számára, egy levelező lapon a gyülekezetekből e találkozóra feljövő testvérek számát már jóelőre közölni szíveskedjenek. Adja Isten, hogy az ő kegyelme nyugodjék meg rajtunk e boldog találkozón s mindnyájan titeket szeretettel köszöntve vagyok

Miskolc, 1938. május 31. szerető testvéretek:

Farkas István
püspök

Kérelem — Lelkipásztorné Testvéreimhez!

Június 16-án a tapolcai konferencia nagy napján, délután 3 órakor a tapolcai erdő-szélen tartandó lelkipásztornék konferenciájára szeretettel hívom meg kerületünkbeli összes református lelkipásztor testvéreink feleségeit. Ideje, hogy mi is megmozduljunk. Gondoskodás történt arról, hogy szívet és lelket gyönyörködtető programm legyen. Az előadók közül a következők neveit sorolom fel: Fazekas Lajosné nagytiszteletű asszony, dr. Enyedy Andor és Nádházy Bertalan lelkészek. Jöjjetek el kedves lelkipásztorné testvéreim minél számosabban e találkozóra. Szeretettel hívunk és várunk mindnyájatokat. Testvéri köszöntéssel:

Miskolc, 1938. május 31. *Farkas Istvánné*
ref. püspök felesége.

Tudnivalók a tapolcai konferenciáról.

Ezidén június 16-án rendezzük az egyházkerületünkben hatalmas megmozdulást jelentő tapolcai konferenciát. A Sárospataki Ref. Lapok régebbi számai is már hírülvitték ezt minden egyházunkba. Mindazok mellett azonban a tájékoztatás feladata reámhárult, mert egy nagy konferenciánál, ahol több mint négyezer emberre számítunk, a rend és siker csak abban az esetben biztosítható, ha az odajövők már előre tájékozva vannak s alkalmazkodnak az előírt rendszabályokhoz.

A csodálatosan szép fürdőhely ez idén még nagyobb felkészültséggel várja testvéreinket. Az eddig is bevált konferencia helyét csak annyiban változtatjuk, hogy az előadó asztalt igyekezünk a hegy oldalába magasabbra vinni. Ez a hely a csolnakázó tó déli sétaútja mellett egy erdei tisztás. Arra most is előre kell figyelmeztetnünk a megjelenőket, hogy ne hozzanak magukkal féltett ruhát, hanem kirándulásra, vagy hétköznapra való egyszerű öltözetben jöjjenek. Sajnos 4000 szék talán az egész Tapolcán nincsen, ülőhelyet csak kivételesen tudunk adni pár száz főnek. Azért arra is kérjük a főképen kocsin jövőket, hogy pokrócot hozzanak magukkal, amire letelepedhetnek.

A kocsikkal jövők a vámoknál megkapják jelvényeiket s ezen jelvény birtokában vámot nem kell fizetniök sem reggel, sem délután. Igazolványt kell azonban a lelkészi hivataltól kérniök, hogy a konferenciára jönnek. Ezek a kocsik 6—8 óra között haladjanak keresztül a vámon, mert a jelvényosztók csak e két óra között tartózkodnak ott.

Akik vonattal jönnek azoknak a következőket ajánlom figyelmébe: A konferencia napja kat. ünnepnap (Urnapja) s így az államvasutak által bevezetett weekend jegy érvényben van. A weekend jeggyel Bódvaszilas, Eger, Erdőbénye, Mezőkeresztes, Putnok, Sárospatak, Sátoraljaujhely, Szendrő, Szilvásvárad, Szin, Tokaj állomásokról lehet már egy személynek magában is 33 százalékos kedvezménnyel Miskolcig jönni. Ez a jegy szerdán déltől, péntek délig érvényes. Akik más állomásokról indulnak 30 kilométeren belül menettérti jegygyel, 30 kilométeren felül pedig 8 személynek 20 százalék. 25 tagból álló csoportnak 33 százalékos kedvezmény jár. Természetesen ezt is a vasútállomáson előre kell kérni az állomásfőnöktől. (A kedvezmény 8—25 személyig 20 százalék.)

A csütörtökön reggel befutó vonatoknál 7—8 óra között külön autóbuszok fognak várni a konferenciára jövőkre, melyek egyenesen Tapolcára viszik a résztvevőket. Akik a városba be jönnek, vagy későbbi vonattal érkeznek azok a Széchenyi utca és a Kazinci utca sarkán az Automata étterem elől induló autóbuszokra szállhatnak, miután az ott várakozó rendezőktől átvették jelvényeiket. Az autóbusz jegy ára 70 fillér, oda-vissza.

Felhívom a figyelmet arra, hogy az eddigi konferenciáktól eltérően nem 10, hanem 9 órakor kezdődik a konferencia s 12 órakor véget ér. Élelmiszert legegyszerűbb mindenkinek magával hozni, de közebédet is rendezünk azok számára, akik az azon való részvételt előre bejelentik (kb. 1 P 60 fill). Minden lelkészi hivatal számára szétküldöttünk egy jelentkezési lev. lapot, amit 2 filléres bélyeggel lehet visszaküldeni, de az aláíráson kívül nem lehet rajta csak a két szám azaz a jelentkezők száma és az ebédet igénylők száma, ha más közölni valójuk van, akkor 10 filléres bélyeg felragasztása mellett azt is közölhetik a válaszlapon.

A konferencia korábbi kezdése arra is több alkalmat ad, hogy a fürdőhelyen szétnézhessenek a résztvevők. Erről a következő számban fogok, a kedvezményes fürdő stb. jegyek felsorolása mellett tájékoztatót adni.

Fontosnak tartom megemlíteni, hogy azt a panaszt, hogy a távol állók a gyengébbhangú szónokok hangját nem hallották kiküszöböltük, mert erős hangszórók fogják az előadók hangját felerősíteni és a legtávolibb helyen is jól hallhatóvá tenni.

Illyés Bertalan
püspöki titkár.

Nyári menetrend.

Érvényes 1938. május 15-től 1938. október 1-ig.

Indul			
Saujhely	**Sárospatak**	**Miskolc**	**Budapest**
5·17	5·30	7·13	— —
6·10	**6·21**	**7·30**	**10·42**
7·33	7·46	9·34	— —
11·30	11·43	13·20	18·30
11·30	11·43	**13·20**	**15·56**
14·15	14·40	**Szerencsre érk.**	16·14
16·56	17·08	**19·05**	**22·24**
20·23	20·40	22·59	5·00

Érkezik			
Budapest	**Miskolc**	**Sárospatak**	**Saujhely**
— —	5·17	7·28	7·40
0·45	6·44	9·24	9·34
7·08	**10·13**	12·08	12·20
8·12	12·44	15·29	15·39
14·10	**17·25**	**18·46**	**18·55**
17·25	21·35	23·30	23·40
19·19	**21·47**	23·30	23·40

A vastagabb számok a gyorsvonat menetidejét jelentik.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatak, 1938.

XXXIII. évfolyam. 23. szám. Sárospatak, 1938 június 12.

SÁROSPATAKI
REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Marton János*: Imádság. — *Dr. gróf Bethlen Pál*: Alsózemplén öröme. — *Svingor Jenő*: A tapolcai konferencia programja. — —: Vita a Pentateuchos mózesi szerzősége körül. — *I.*: Templomszentelés Hernádkakon. — Hirek. — Hivatalos rész.

Imádság.

Alsózemplén uj esperesének, *Janka Károlynak* beiktatásakor 1938 junius 8-án mondotta: Marton János e. i. tanácsbíró.

Mindenható Istenünk, mennyei Atyánk a Jézus Krisztusban! Uj őrségváltás ünnepi érzése hívta össze magyar Sionod egyik egyházmegyéjét — híveidnek seregében — színed elé. Előtted, örökkévaló Atyánk, aki vagy a kezdet és a vég; az Alfa és az Omega; akihez nem férhet változás, vagy a változásnak árnyéka.

Porgyermekeid állunk előtted; érezve, megismerve és megvallva véges, elmúló, esendő és bűnös voltunkat. „Nyakunkon a halál igája, lelkünkben a bün tüskéje.“ Tudjuk a mi formáltatásunkat s megemlékezünk róla, hogy por vagyunk.

És mondhatatlan hálaadással köszönjük meg, hogy Te minket ebből a látható világból, az elmulás, bűn és vétek, kárhozat és halál országából megváltottál. „Ugy szeretted e világot, hogy a te egyszülött fiadat adtad érette, hogy minden, aki hiszen ő benne, ne vesszen el, hanem örök élete legyen.“ Fiadat érettünk küldötted el. „Az ige testté lett és lakozék miközöttünk és láttuk az ő dicsőségét, mint a te egyszülöttednek dicsőségét, aki teljes vala kegyelemmel és igazsággal.“

S te elhívtál minket az ő szolgálatára. Az uj-szövetségnek, a veled való kiengesztelődésnek szolgálatára. Nem a betűnek, nem a halálnak, nem a kárhoztatásnak, hanem a léleknek és az igazságnak szolgálatára.

Óh nem mi magunktól gyültünk össze: Te gyüjtöttél minket egybe. Harangod szava zengett szét, Rákóczy öreg harangja. Mennyei kezed mozdult meg. Örök végzésed titkos pecsétjét törted fel. Nekünk jönnünk kellett az új őrségváltásra.

Óh alig tegnap volt itt őrségváltás. Alig néhány hónappal ezelőtt indultunk el földi reménységeink szerint hosszabb munkavégzésre, huzamosabb együttmüködésre.

Porgyermekeid hadd beszélhessenek előtted az ő földi reményeikről.

Egyik őrállónk helyére, akit érett gabonaként csürödbe betakarítottál, uj őrállót küldtél. Nagy nemzetség nevűt, hitvalló családból. Emlékezünk a fejedelemre, aki a félelmek királyával szemben állva vallotta: Ha Isten velünk, kicsoda ellenünk.

Gyönyörködve hallottuk az uj őrállónál is az ő vallástételét a te igazságaidról, a hivó szóra felelő hivő engedelmesség hangját, az alázatos jelentkezést a szolgálattételre.

Az ő oldalán ott volt a mi másik őrállónk. Érett férfiuság erejében.

Kezében biztosnak látszott a kormánypálca. Reménységünk őt korán ölelte körül. Bizodalmunk rajta állandóan megnyugodott.

Hiszen úgy éreztük, hogy alakját Te formáltad.

A szerény tiszaparti hajlékból kiemelted. Bátorság lelkét adtad neki, hogy igazságod mellett megálljon. Szolgálatodban semmitől ne félve, csak reád tekintsen. Jogok megvédője, igazság harcosa legyen. És lépése biztos volt. Szava nem ingadozott. Megnyilatkozása útbaigazítás és tanács, véleménye annyiszor döntés és itélet lett. Hogy népünk komolysága bölcseséggé, vezetni tudása kormányzássá nemesült nála, Te cselekedted; igéddel tápláltad, hogy lelke mélyén ott lakozzék a belőled származó igazság és szeretet.

Az őrségváltáskor megpróbáltatások felett győzedelmeskedve, a szeretetben megújulva láttuk — gazdag nyár igéretével, felfokozott munkakedvvel.

Egyszerre nagy hirtelenséggel átnyilaltattad rajta az odaátköltözés elvégzésének megérzését. Szívén átvonaglott az általa már soha többé nem védhető szeretteitől való elszakadás fájdalma, meghallotta a visszahívó parancsot a széles, nagy, terjedelmes munkamezőről, amelyet annyira szeretett.

Világos szeme meglátta a földi véget. Magához vette örök igéreteid bizonyosságának jelét, pecsétjét és zálogát. Te benned bízva, várta akaratod beteljesedését. S amikor elérkezett az óra, mi megnémultunk hatalmas kezed erejének megmutatásán.

Ur Isten, mennyei Atyánk, kezed hozta el az őrségváltást!

Nekünk új őrállót kellett állítanunk.

Emberi óhajtásaink a tanácskozáskor egyakarattal egy régi szolgádon pihentek meg s készletésünk percében könnyes szókkal hangzott el ajkán a munkavállalás:

„Ha kiontatom is italáldozatként a ti hitetek áldozatánál és papi szolgálatánál;" mégis munkálkodom, mindnyájatokkal együttmunkálkodom.

Porgyermekeid hadd beszélhessenek Előtted az ő választottukról, hisszük, a Te választottadról.

A hegyaljai kis ház hamar elbocsátotta. Hívta a százados ház, az ősi főiskola.

S amikor ennek ölén megnőtt, lelkének mindene lett a drága Alma Mater s ő is az Alma Mater-é lett egészen.

Örök szövetségbe kötötted őket.

Evangéliumodat innen kapta, igazságaidat öreg iskolád ötvözetében nyerte. Szolgálatainak rendjén iskolád lelkével járt.

Aztán parancsoltál felőle angyalaidnak; vitted szolgálatról-szolgálatra, építésről-építésre, nyereségről-nyereségre. Szerény kezdetekből nagy feladatokra. Kis iskolákból, kis, fehér templomokból nemzetépítésre az országházban, főiskoládnál a kormányrudhoz.

S most mikor újra megingott körülöttünk a föld és orkán csapdossa a magyar gályát, szolgád a fedélzeten látja a munkát. Pásztoraid élén. A téged félők, benned bizók élén. A tiéid élén.

Szívében kigyul mindaz, aminek eddig ismertük: a hűség embere, a hála embere, az alázat embere, a szeretet embere.

A hűség embere hallja: Légy hű mindhalálig és én neked adom az életnek koronáját.

A hála embere feleli: Szívemet áldozatul Te neked szentelem.

Az alázat embere nem válogat a munkában. Mindent végez, ami a keze elé kerül. Aktákra írja gyöngybetűit, szívekbe szórja evangéliumod drága gyöngyét.

A szeretet embere lehajlik a kicsinyekhez, elhagyottakhoz, szenvedőkhöz, megkeresi az eltévelyedetteket, legelteti a te bárányaidat, legelteti a te juhaidat, vállalkozik, hogy szertejárjon, hogy akiket nekünk adtál, megőrizze s azok közül egy is el ne vesszen.

Hivatalos elindulása napján könyörgünk érte: Szenteld meg őt a Te igazságoddal; a Te igéd igazság.

Ur Isten, mennyei Atyánk! Szólits vele együtt mindnyájunkat a munkára. Az élet és halál mesgyéjén — evangéliumod mellé, Szent Fiad mellé. Értesd meg jeleidet, csodáidat, parancsaidat és ítéleteidet, hivásodat és akaratodat.

Add, hogy mi Neked adjuk át magunkat. Add, hogy Neked engedjünk; hogy mindenek Neked engedjenek. A világ nagy szakadékai ne mélyüljenek, elnyeléssel ne fenyegessenek, hanem megszünjenek. A Gonosz szörnyű munkája megálljon. A Sátán zuhanjon alá, mint villámlás bitorolt trónjáról. Jöjjön a Te országod. A mi földi országunk is megépüljön. Szomorú, árva, széttépett népünk, viharba dobott, szenvedő magyar nemzetünk a Tied és eggyé legyen.

Könyörgünk a mi országunkért is. Légy segítségül. Legyűnk áldott eszközeid. S földi és mennyei megváltásunkért, amit kezed készít, zengjen nevednek a dicséret nemzedékről-nemzedékre, örökkön-örökké. Ámen.

Alsózemplén öröme.

Esperest beiktató beszéd.

Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Történelmi levegő, hitvalló kálvinista szellem áradozik ezekről a falakról és ezeknek a lelket formáló ősi elemeknek a hatása alatt szólok az alsózempléni református egyházmegye nevében.

Hogy mennyire halandó vándorai, hogy mennyire mulandó sáfárjai vagyunk ennek a földi életnek, hogy gyászos elmulás és öröm milyen gyors ütemben váltakoznak, azt mi sem emlékezteti jobban mint az, hogy alig néhány hete búcsúztunk egyházmegyénk elköltözött espereséről, máris itt ünnepeljük új lelki vezérünket.

Elhangzott a beiktatásnak puritán egyszerűségében megragadó liturgikus része, elhangzott az eskü és legyen szabad ezek után kifejezést adnom az egyházmegye örömének.

Tisztelt egyházmegyei közgyűlés!

Több ezer éves szokás — hisz az apostolok is előző nemzedékektől vették — hogy valahányszor valakit meg akartak áldani, kezük rátételével mintegy bemutatták Istennek az illetőt.

Az apostolok a kézrátétellel azt fejezték ki, hogy azt, akire rátették a kezüket, mintegy felajánlották az Istennek.

Kálvin tanított meg bennünket arra, hogy ezt a régi szokást miként értelmezzük és hogy melyik az az értelmezés, amely a mi hitelveinknek megfelel.

Kedves testvéreim!

Én nekem az imént elhangzott imádság közben az a látomásom támadt, hogy mi ebben az ünnepélyes órában valamennyien rátettük a kezünket egy becsületben megőszült, tapasztalatokban gazdag, hitében tántoríthatlan, kipróbált lelkipásztortestvérünknek a fejére és ezzel bemutattuk, mintegy felajánlottuk őt az Istennek.

Nagytiszteletű egyházmegyei közgyűlés!

Nekünk magyar kálvinistáknak soha sem szabad megszünnünk egyházunkat épiteni és ennek a magasztos célnak az érdekében legyen szabad ennek az ünnepélyes órának két tanuságára rámutatni.

Az egyik tanuság az a felemelő testvéri egyetértés, amelynek jegyében ehez a beiktatáshoz eljutottunk.

Egyházi törvényeink szabják meg azokat a kereteket, amelyeken belül a mi egyházunk autonomiája gyülekezeteinkben, egyházmegyéinkben alkotmányos életforma szerint külsőleg is érvényesül.

Az alsózempléni református egyházmegye itt a mi lelki világítótornyunknak, a sárospataki főiskolának a tövében — Isten különös kegyelme folytán sohasem szűkölködött és ma sem szűköl-

ködik olyan Istentől megáldott lelkipásztorokban, akikre az egyházmegye mindig, minden pozicióra számíthat.

És bár semmi kivetni való nem lett volna abban, ha az esperesi szolgálatért az Istentől egyformán elhivatott férfiak között alkotmányos úton nemes versengés fejlődött volna ki — mégis lelki örömmel láttuk azt az igazán testvéri belátást és egyetértést, amely közülünk mindenkinek a magatartását vezérelte.

Most már elmondhatom — hiszen nem követek el indiskréciót senkivel szemben, hogy én ennek a szép egyetértésnek a kialakulását már a választást megelőző jelölő értekezleten lelki örömmel láttam.

A jelölő értekezletre egymás iránti szeretettel és bizalommal mentünk, nem azért, hogy egymást legyőzzük, hanem azért, hogy egymást meggyőzzük.

Méltóztatnak emlékezni, hogy azon a jelölő értekezleten — Istennek egyformán tetsző — többrendbeli gondolatok, tiszteletreméltó kombinációk merültek fel és amikor valamennyien a legjobb igyekezettel kerestük az Anyaszentegyház érdekét és amikor jószándékú hangok emelkedtek, amelyek főtiszteletű Janka Károly személyét jelölték meg, abban a pillanatban elhallgatott nem egy tiszteletreméltó gondolat — a Szentlélek ereje szállotta meg a lelkeket és megtörtént az Anyaszentegyház érdekében az egységes állásfoglalás.

Ha szabad ebből a testvéries egyetértésből példaadó konzekvenciát levonni, úgy a tanuság abban áll, hogy az alsózempléni egyházmegye alkotó tagjai a mi kedves lelkipásztor testvéreinkkel együtt, tudtak — minden más tiszteletreméltó szempontot félretéve — jó egyetértésben egyek lenni.

A másik példaadó tanuságot a mi szeretve tisztelt esperesünk, főtiszteletű Janka Károly szolgáltatta azzal a példájával, hogy amikor az ő elhivatásának a gondolata felmerült, tudott áldozatot hozni, tudta pihenését, tudta jól megérdemelt nyugalmát az Anyaszentegyházért feláldozni, tudott sokoldalú, felelősségteljes és nehéz szolgálata mellett még több terhet, még több szolgálatot vállalni

Vajha ennek az esperesválasztásnak a jó példája áthatná az alsózempléni református egyházmegyének mind az ötvenhárom gyülekezetét és vajha a mi gyülekezeteinkben az egyháznak, az iskolának ügyei is mindig ezzel a példát adó testvéri egyetértéssel intéztetnének. Kérem lelkipásztortestvéreinket, hogy a példát vigyék hírül az ő gyülekezeteikben.

Tisztelt Egyházmegyei Közgyűlés!

De nevezetes a mi főtiszteletű Janka Károly esperes urunknak a megválasztatása azért is, mert ezzel a választással egy ősrégi kapcsolatot újítottunk fel, egy ősrégi kapcsolatot, amely a Tiszáninneni püspöki hivatal felállításáig szokásban volt, s amely kapcsolat abban állott, hogy a zempléni esperes egyúttal a sárospataki főiskolának a gondnoka is volt.

Főtiszteletű Esperes Uram!

Már a külsőségekből is méltóztatik átérezni, hogy milyen bizalommal és milyen nagy szeretettel vesszük körül a főtiszteletű esperes urat.

És hogyha a főtiszteletű Esperes úr életének mai nevezetes állomásáról visszalekint, a megtett tett útra, a szülőföldtől, Mádtól, Kovácsvágásra, Homonnára, tanításaira, a tanítványokra, az ujságokra, amelyeket annyi szeretettel szerkesztett, a versekre, amelyeket annyi lelki örömmel megírt, aztán a rozvágyi, a cigándi tisztes paróchiákra, ezen nevezetes stációira, akkor oda konkludálok, hogy ha létezik egy lelkiállapot, amelyet úgy szoktunk nevezni, hogy a híven teljesített kötelességnek a felemelő tudata, úgy biztosan tudom, hogy a főtiszteletű esperes úr jól ismeri ezt a jól megérdemelt lelki érzést.

De ne csak a multra tekintsünk vissza, tekintsünk előre a jövőbe is, mert az Anyaszentegyház a főtiszteletű esperes úrtól még sokat vár.

Legyen a főtiszteletű esperes úr ennek az érdemes egyházmegyének jóságosan szigorú lelki vezére, legyen a mi kedves lelkipásztor testvéreinknek, tanítóinknak, hittestvéreinknek, mindnyájunknak bölcs irányítója.

Legyen nekem gondnoki szolgálatomban bölcs tapasztalataival, tanácsaival segítő, egymás jószándékát soha félrenemértő hanem egymás jószándékát mindig megértő elnöktársam.

Ugy intézzük ennek az egyházmegyének a legkisebb ügyét, mintha az a legnagyobb ügy lenne. Ugy tartsuk meg a jó rendet, hogy az egyházmegyénk javát, Isten dicsőségét szolgálja.

És amikor ezektől a gondolatoktól eltelve, üdvözöltem a Főtiszteletű Esperes urat, munkásságára a jó Istennek gazdag áldását kérem.

Dr. gróf Bethlen Pál.

A tapolcai konferencia programja.

1938 junius 16. d. e. 9 órától.

1. Imádság, bibliamagyarázat: Békesség Krisztusban. Farkas István püspök. 2. Elnöki megnyitó. 3. Előadás: Egyenlőség Krisztusban. Dr. Enyedy Andor. 4. Előadás: Testvériség Krisztusban. Dr. Kovács J. István. 5. Előadás: Szabadság Krisztusban. Svingor Jenő. 6. Befejező imádság. Nádházy Bertalan.

Lelkésznék konferenciája.

D. u. 3 órától. 1. Imádkozik és bibliát olvas Dr. Enyedy Andor. 2. Elnöki megnyitó. Farkas Istvánné, püspökné. 3. Előadás: Imádkozzál és dolgozzál. Fazekas Lajosné. 4. Szavalat. Papp Mária. 5. Előadás: A lelkészné és az ura predikációja. Nádházy Bertalan. 6. Befejező imádság. Svingor Jenő.

— **Miskolci iskoláztató szülők figyelmébe.** A miskolci református egyház diákotthona az 1938—39. iskolai évre felvesz bármely miskolci iskolába járó tanulót. Havi ellátási díj 45 P, melyért a tanulók lakást, jó polgári kosztot és szigorú tanulmányi felügyeletet kapnak. Jelentkezni lehet a Ref. Esperesi Hivatalban (Papszer, 14.) vagy a diákotthonban, Tompa-u. 6. sz. alatt.

Vita a Pentateuchos mózesi szerzősége körül.

Az a vita, mely a Sipos István budapesti vallástanító-lelkész, theol. magántanár „A Pentateuchos mózesi szerzősége“ című terjedelmes, de sok kifogás alá esett m. tanári dolgozatának a dr. Kállay Kálmán debreceni egyetemi tanár tollából kikerült bírálata folytán a szerző és bíráló között keletkezett, egyre nagyobb hullámokat vet. Szakemberek között hasonló viták gyakran szoktak lenni. A tudományos kutatásoknál nemcsak megengedhető, hanem egyenesen szükséges az, hogy „*sine ira et studio*“, tehát minden szenvedélyességtől és személyi tekintettől mentesen az érvek mérlegelésével vélemény nyilváníttassék. Amíg a tudomány fegyvereivel *komoly* kutatók vívják a harcot, addig rendjén is van minden, feltéve, ha a felek „*szabályszerűen*“ (νομίμως: 2. Tim. 2:5) küzdenek egymással.

Aggályainkat fejezzük ki azonban afölött a mód fölött, ahogy ebbe a vitába a belső somogyi egyházmegye lelkészértekezlete beleavatkozik és beleavatkozásra toboroz.

Engedjenek meg, de elhamarkodottnak itéljük azt a lépést, hogy állásfoglalást sürget, amikor még annak a véleményét sem ismeri egészen, akinek a pártjára állott. Sipos István ugyanis azt igéri, hogy ugyanennek a kérdésnek a megvilágítására még egy 300 oldalas könyvet jelentet meg. (l. A Ref. Theol. védelme 199. l.)

Nem hallgatta meg továbbá a másik fél véleményét. Pedig Dr. Kállay Kálmán egyházi lapjaink hasábjain nyilatkozatot tett közzé, hogy Sipos Istvánnak felelni fog.

Sajnálatunkra, súlyosan egyoldalúnak kell bélyegeznünk azt a szembeállítást, amellyel a Sipos és Kállay felfogását, — teljesen a Sipos nagyhangú deklamálása után indulva, a közönség elé tárja.

Legyenek meggyőződve, hogy Kállay a „*nagy elvi kérdésekben*“ éppen olyan alapos bírálója lesz Siposnak, mint a „Pentateuchos szerzősége“ szakkérdésében.

Tiltakozunk az ellen, hogy dr. Kállay Kálmánnak, — mielőtt ő ezekben a kérdésekben álláspontját kifejthette volna, — véleményeket imputáljanak. Várjuk meg a Kállay feleletét! Ne vezettessük félre magunkat innen-onnan kikapott, az összefüggésből kiragadott mondatok által.

Szeretettel felhívjuk a belsősomogyiak figyelmét arra, hogy köriratuknak ez a pontja:

„De kérdezzük, hogyan képesek a lelkipásztorok eleget tenni... hivatásukkal járó, természetes elkötelezettségüknek, ha megtörténhetik az, hogy mikor szent hivatásukra előkészülnek, a bibliai tudományokat előadó professzor részéről oly tanításban részesülnek, amely ahelyett, hogy felfegyverezné őket a hitetlenség ellen való harcra, összetöri azt a hitet is, amit magukkal vittek a főiskolára“,—

ha dr. Kállay Kálmánra vonatkozik, aki Isten kegyelméből állami szolgálatban is — emberi szóval beszélve —, egyik dísze egyházunknak és valódi büszkesége lelkészképzésünknek, — már nem a vitatkozás „szabályszerű“ terén mozog, hanem a rágalmazás és becsületsértés határait súrolja. És ha nem dr. Kállay Kálmánra érti, miért írják ezt a röpiratba?

És nem találják szőrnyűnek a felelősséget azért, hogy hívő presbitereket szólítanak fel a bizonyságtevésre az igazság mellett „még akkor is, ha a hivatott tanítók cserbenhagynák azt“. A „hivatott tanítókra“ hallgatni kell és nem izgatni ellenök.

S a kedves belsősomogyi testvérek hívják fel bizonyságtevésre a hívő presbitereket az igazság mellett, aki a Krisztus, amint meg van írva: Én vagyok az út, *az igazság* és az élet. És ne tévesszék össze az igazságot a Sipos István meglehetősen gyenge magántanári dolgozatával.

A felmerült kérdés komoly vitájában lapunk annak idején részt vesz.

Templomszentelés Hernádkakon.

Egyházkerületünknek kicsiny, de buzgó egyháza Hernádkak. Mikor gyülekezeteink nagyrésze csak panaszkodik és elviselhetetlen terhekről beszél, a hernádkakiak áldoztak, cselekedtek! Alig kapva kivülről segitség gyanánt valamit, épitettek. Veritékező magyarok a lelkük egy-egy darabját épitették be a kövekbe.

A templomszentelést Farkas István, püspökünk végezte nagy lelkiörömmel. A gesztelyi határban dr. Gosztonyi István szerencsi főszolgabiró és Kun Zoltán esperesi megbizott várták a Püspök urat, kinek kiséretében volt Illyés Bertalan titkár is.

Törzs Tibor a választókerületnek országgyülési képviselője is ott várta a püspököt feleségével T. Mátrai Erzsivel, aki a Nemzeti Szinház országhirű művésznője. A falu népe nagy csoportban vette őket körül. A hernádkaki szépen feldiszített diadal-kapunál Juhász Pál főjegyző a községi előljáróság élén köszöntötte a Püspök urat keresetlen szép szavakkal, mialatt a velünk jövő biciklis leventeosztag és lovasbandérium felsorakozott.

A lelkészlak előtt Hegedüs László lelkipásztor könnybeborult szemmel, boldogan tett bizonyságot arról, hogy mennyire várta a gyülekezet ezt a napot. Majd gyermekek, ifjak, leányok és felnőttek köszöntötték a szeretettel várt püspököt és a Püspök urnak meg voltak a köszönő, buzdító szavai mindenkihez. Ő volt talán a legboldogabb.

Megérkezés után megcsendültek az új templom harangjai és a Püspök urral az élen megindult a gyülekezet a templom felé.

A templom előtti téren nagy, hatalmas tömeg várakozik. Első pillanatra látni, hogy sokan csak kivülről fogják az Igét hallgatni. A templom ajtaja előtt a Püspök ur rövid beszéd kiséretében átadja a templom kulcsát a gondnoknak, aki meghatva vette azt át. Percek alatt megtelt a templom hívőkkel s bizony nagyon sokan maradtak odakünn, pedig a templom tágas, szép fehérre meszelt és boltives, a hernádkaki gyülekezet kényelmesen el fog férni benne.

Kun Zoltán esperesi megbizott bibliaolvasása és imádsága után felcsendült a vegyeskar szép éneke. Horváth Imre tanító nagyszerű munkát végzett úgy az énekkar, mint a vegyeskar betanításával.

Püspök úr a II. Kor. VI. 16. alapján a pünkösti lélekről megkapóan predikált s bizony egy szem nem maradt ott szárazon, olyan kibeszélhetetlen élmény volt az, mert a templomból kijövet sokan emlegették, amit nem fog ez a nemzedék — ez az imádkozó nép, — soha elfelejteni.

A templomszentelés egyuttal püspöklátogatással is össze volt kötve. Nemcsak a presbiteri gyülésen, hanem a hivek meglátogatásával is — egész nap a néppel törődve — közöttük forgolódott, buzdítván őket további egyházszeretetre.

A szép nap után azzal a boldog megnyugtató érzéssel jöttünk haza, hogy amíg ilyen lelkészeink, lelkésznéink, tanitóink és presbitereink és áldozatkész hivő gyülekezeteink vannak, addig ne féltsük a magyar kálvinista egyházat. *I.*

HIREK

— **Janka Károly** esperesi beiktatása ünnepi közgyűlés keretében június hó 8-án történt meg Sárospatakon. Részletes tudósítást a jövő számban adunk.

— **A sárospataki ref. tanítóképzőintézetben** a tanitóképesítő vizsgálatok június 17-én. pénteken kezdődnek Az ezévi vizsgálatokra a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium Magyari Béla tanügyi tanácsost, a miskolci tankerületi főigazgatósághoz beosztott szakelőadót küldte ki kormánybiztosul. — A legutóbbi tanári gyülésen személyi ügyeket is tárgyalt a tanár-testület. *Pándy Árpád* helyettes tanárt lelkiismeretes és buzgó munkája nyomán rendes tanárrá való megválasztásra, *Hargitay Zoltán* és *Tóth Károly* h. tanárokat eddigi minősítésükben való további alkalmazásra ajánlja az igazgatótanácsnak ill. az egyházkerületnek.

— **Köszönet.** Az alsóborsodi egyházmegye papsága theologus segélyalapra 59 pengő összeget adományozott. A küldött adományért ezúton mond köszönetet a theol. akadémia *igazgatósága.*

— **Alsózempléni** lelkésztestvéreimet tisztelettel értesítem, hogy junius 26-án Szerencs határában, az u. n. Hidegvölgyben leányok és ifjak részére egésznapos táborozást tartunk. A táborozásra szeretettel várjuk az érdeklődőket.Különösen a közeleső gyülekezetek ifjúságát. Gyülekezés 26-án reggel 7 órakor a református elemi iskolák udvarán. Szeretettel hívom erre a táborozásra egyházmegyénk diák-ifjúságát is. Tudnivalók: Bibliát, főleg énekeskönyvet mindenki hozzon magával. Napi élelmezésről mindenki maga gondoskodik. A napi programmot mindenki a helyszínen tudja meg. Kérem lelkésztestvéreimet, hogy a gyülekezet ifjúságának részvételi szándékát legkésőbb jun. 23-ig közöljék a szerencsi ref. lelkészi hivatallal. Ez a hirdadás különösen fontos az elindulás szempontjából. A gyülekezetek érdeklődő tagjait a délutáni istentisztelet után szeretettel várjuk. Táborhelyen d. e. 10—11-ig istentiszteletet tartunk. Hazaindulás d. u. 7 órakor. Részletes tájékoztatással szívesen szolgálok. Testvéri köszöntéssel: *Főző László* m. előadó.

— **Meghívó.** Az abauji Lelkészegyesület alkotó tagjait július 13-án (szerda) reggel 9 órakor kezdődő és Szikszón egyik iskolai helyiségben tartandó évi rendes gyűlésünkre testvéri szeretettel meghívom. Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. Párbérkérdés megbeszéléssel. Bevezeti Szilva István. 3. Lelkészválasztási törvény reformja. Megbeszéléssel. Bevezeti Kádár József. 4. Pályamunka bírálata. Egyházmegyei értesítő ügye. 6. Árvaház ügye. 7. Esetleges indítványok s javaslatok megbeszélése. Indokolatlan elmaradás a szokásos bírsággal bűntettetik. A megbeszélésre kitűzött tárgyakhoz hozzászólásra való készületet minél több lelkésztestvéremtől kérem, a tárgyak fontosságára való tekintettel. Testvéri köszöntéssel: *Kiss József* egyesületi elnök.

— **A „Miskolci Református Leányegylet"** görömböly-tapolcai üdülőháza ebben az esztendőben is várja mindazokat, akik olcsón és jól, vallásos környezetben akarnak nyaralni. Magaslati levegő, gyönyörű környék biztosítják a nyaralás kellemességét. Június 15-től szept. 1-ig áll az üdülő a nyaralók rendelkezésére. Tájékoztatót kivánatra szívesen küld Barcsa Klára Miskolc, Bizony Ákos u 5. A nyári idényben Görömböly—Tapolca.

HIVATALOS RÉSZ.

XVII. sz. Körlevél.

Valamennyi iskolaszék Elnökségének figyelmébe.

A vallás- és közoktatásügyi Minisztérium a vármegyei és városi közigazgatási bizottságokhoz a következő rendeletet intézte (74.230/1938. VI. sz.):

„Többizben előfordult, hogy az iskolafenntartók az államsegélyes tanítói állásoknak választás útján történt betöltését azért, mert a tanítóválasztás időpontjában a magas helyi javadalom miatt államsegély kiutalására egyelőre még szükség nincs, nem jelentik azonnal, illetőleg a vonatkozó tárgyiratokat *nem terjesztik fel hozzám* a választásoknak végső fokon leendő elbírálhatása végett. A választási irotokat sokszor csak évek multán terjesztik fel hozzám, *amikor már a fizetéskiegészítő államsegély kiutalása szükségessé válik.* Ilyenkor azonban a netán szabálytalan választások elbírálása, illetőleg azoknak jóváhagyó tudomásvétele a legtöbbször nehézségekbe ütközik. Hivja fel tehát a tek. közigazgatási Bizottság a nem állami iskolafenntartókat, hogy amennyiben *államsegélyes tanítói álláson* jelenleg olyan tanító működnék, akinek régebbi (az 1937. év előtt megejtett) megválasztására vonatkozó iratait még nem terjesztették volna fel, az elírt módon **haladéktalanul** terjesszék fel, amennyiben pedig az iratok utólagos beszerzése csak nagy késéssel történhetnék meg, úgy arra vonatkozó jelentését a tek. közigazgatási Bizottság hozzám tegye meg, a jövőben pedig az 1907. évi XXVII. t.-c. 21. §-ában foglaltaknak a legnagyobb gondossággal és feltétlenül tegyen eleget."

Felhívom az iskolaszékeket, hogy ha volna ilyen eset egyházkerületünkben, akkor ott a legsürgősebben tegyék meg a választásról szóló bejelentést.

II.

Valamennyi esperesi és lelkészi hivatalhoz, az állami elemi iskolákban működő óradíjas hitoktatók óradíja tárgyában.

Felhívom a tiszáninneni egyházkerület valamennyi állami elemi iskolánál működő óradíjas hitoktatóját (lelkészek, s. lelkészek és tanítók), hogy az 1937/38 évi, a vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr által rendelkezésemre bocsátandó államsegélyből való díjazásuk céljából, az illetékes esperesi hivataluk útján terjesszenek fel bizonyítványt arról, hogy mely állami iskolában heti hány órát tanítottak. Az igazolványt *az állami elemi iskola igazgatójával láttamoztassák* és úgy terjesszék fel illetékes esperesi hivatalukhoz, folyó évi *június 20-ig.*

Felhívom a lelkésztestvéreim figyelmét, hogy e körlevelemről az érdekelt hitoktatókat (tanítókat) haladéktalanul értesítsék.

A Nagytiszteletű Esperes urakat pedig felkérem, hogy a *bizonyítványokat összesítéssel ellátva július 1-ig terjesszék a püspöki hivatalba.*

Miskolc, 1938. június 1. Atyafiságos szeretettel:

Farkas István
püspök

545/1938.

Alsózempléniek figyelmébe. Szabolcs—Ung. közig. egyelőre egyesített varmegyék kir. tanfelügyelőjének 2116/938. sz. megkeresése alapján felhívom egyházmegyénk ezen népoktatási kerülethez tartozó egyházak iskolaszéki elnökeit, hogy június 23-ig jelentsék be hozzám, hogy iskoláikban létesített-e a tankönyv kölcsönkönyvtár? Általában figyelmeztetem iskolaszékeket, hogy a beíratási díjak elszámolása és felhasználása tekintetében szigorúan ragaszkodjanak az 1936. évi VII. tc. s az ennek alapján kiadott rendeletekhez.

Cigánd, 1938 június 9. *Janka Károly*
esperes.

Kérés. Egyik egyházközségünk készpénzért, 400 kat. hold körüli birtokot akarna venni. Esetleg 2—3 darabban is. Főkivánság, hogy a föld jó legyen és haszonbérbe holdankint körülbelül 2 mázsa búzát és a föld adóját mg lehetne kapni. Megfelelő épületek is szükségesek' Lehetőleg vasút, vagy jó közlekedési ut közelében keresi a birtokot. Ügynököket nem óhajt igénybe venni. Kéri azért a lelkész-testvéreket, hogy ha tudomásuk volna ilyen eladó birtokokról, szíveskedjenek a Szerkesztőséget értesíteni. Kész kiadásaikat az egyházközség közvetlenül fedezni fogja.

Változás a tiszáninneni Orjó iroda vezetésében. A Miskolc Kossuth u. 20. szám atatt működő egyházkerületi ORJO iroda vezetésével az ORJO igazgatósága Kiss Ernő ref. segédlelkészt bizta meg. Kérjük lelkész testvéreinket, hogy teljes bizalommal forduljanak hozzá ORJO temetési és minden egyéb biztosítási ügyben. Kiss Ernő már évek óta működik az ORJO-nál s minden reménységünk meg van arra, hogy itt is egyházunk és híveink érdekeit a legmesszebbmenően fogja támagatni.

Tudnivalók a tapolcai konferenciáról.

II.

A konferenciára jövőknek újra emlékezetébe idézem, hogy nem 10 (tiz), hanem 9 (kilenc) órakor kezdődik a konferencia s így a Miskolcon való időzésre nem jut annyi idő azoknak, akik a reggeli vonattal jönnek, célszerű tehát az állomásról egyenesen az ott várakozó autóbuszokkal kimenni Tapolcára s csak a délután folyamán visszajönni Miskolcra. Az autóbuszok sürün indulnak visszafelé is.

A szekereken és kocsikon jövők számára a lelkész urak ne feledjenek igazolványt adni, mert az 2 pengőt jelent, legalább is a két vámfizetés alkalmával.

Azt is figyelmébe ajánlom a Miskolcon keresztül jövőknek, hogy az autóbusz megállótól kb. 6—7 percnyire lévő új, most épülő deszkatemplomot nézzék meg, mert egy drága élménnyel lesznek gazdagabbak. Természetesen azt is inkább a konferencia után, mert reggel igyekezni kell kifelé.

Pokrócot, vadászszéket, kisszéket a kocsinjövők vigyenek, mert kevés ülőhely áll rendelkezésre.

A fürdő és csolnak jegyek árai a konferencia jelvénnyel rendelkező tagjainak 33 százalékkal olcsóbbak, úgy a strandot, mint a többi fürdőket használhatják. Igaz, hogy nagy munkálatok folynak úgy a strand mint a melegvizű fürdő körül, mert új bazeneket s hideg strandot építenek, de ez nem fogja zavarni a forgalmat.

Érdekes a Várhegy tetejéről szétnézni, ahová a tó mellől tiz perc alatt felérhetünk. Még érdekesebb — különösen alföldi ember számára — a kőbánya megnézése, de ide engedéllyel lehet csak bemenni, azt azonban készségesen megadják. A bánya 10 percnyire van a fürdő központjától.

Maga a villatelep is érdemes a bejárásra, sok kedves és szép villában gyönyörködhetünk. Ma már több mint 280 villa épület áll Tapolcán.

Még a lelkésznék konferenciájára itt is fehívom a figyelmet kérve, hogy erre a nagyon kedvesnek s áldásosnak igérkező gyűlésre minél nagyobb számban jöjjenek el lelkésztestvéreink feleségei. A konferencia kezdete délután 3 órakor.

Ha az idő kedvező lesz, hiszem, hogy olyan óriási református tábor sereglik össze Tapolcán — aminő még egyházkerületünkben soha nem volt.

Miskolc, 1938 június 8. *Illyés Bertalan*
püspöki titkár.

— **Cigánd** ref. egyházközsége pályázatot hirdet jelen tanévben halálozás folytán megüresedett egyik, helyettesítéssel betöltött másik nő-tanítói állásra. Javadalom: helyi hozzájárulás egyháztól további megállapításig kezdő fizetés 10 százaléka, a törvényes lakáspénz mindkét állásra nézve. Ezen kívül egyik (VI.) állás javadalmához tartozik 6 egység (3 öl tűzifa beszállítva) és 272 négyszögöl kertilletmény. Kezdő-tanítónő segédtanítói minőségben alkalmaztatik. Kötelessége: az iskolaszék által reá bízott osztály, vagy osztályok vezetése, belmissziói munkában, leányegyesület vezetésében segédkezés, kézimunka-tanítás. Pályázati határidő e hirdetmény megjelenésétől számított 21 nap. Választás csak államsegély kiutalása után válik érvényessé. Állás 1938. évi szeptember elsején elfoglalandó. Válaszbélyeggel ellátott kérvények „Ref. lelkészi hivatal, Cigánd" címre küldendők. Tudakozódásokra nem válaszolunk.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatak, 1938.

XXXIII. évfolyam. 24. szám. Sárospatak, 1938 június 19.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Farkas István:* Fejes István születésének százéves fordulójakor. (Imádság.) — *Dr. Mátyás Ernő:* Közigazgatói jelentés. (Folyt. és vége köv.) — *Dr. Nagy Sándor Béla:* Esperes-beiktatás Alsózemplénben. — *M. J.:* A főiskolai igazgató-tanács nyári ülése. (Folyt. és vége köv.) — *Kövér Pál:* A tapolcai konferencia. — Diákjótétemények a sárospataki főiskolában. (Folyt. és vége köv. — Hirek. — Hivatalos rész.

Fejes István születésének százéves fordulójakor.

Imádság.*

A sárospataki emlékünnepélyen elmondotta:
Farkas István püspök.
Alapige: Jel. 14:12—13.

Örök Isten a Te csodás létednek — dicsőségét minden mutatja. Fent s alant — akár-hol, látszik a Te dicső mivoltod, mert az Eget s földet Te tartod.

Reggelenként, — mig az ajkunk el-el zengi imáit — vár a küzdés, gyönyörűség lesz a munka, biztatónk az égi hit, hogy Istenünk nem hágy magunkra . . . . .

Nappalunknak eltüntével, a csillagok új fényével leszállsz hozzánk, szárnyaidat bocsátva ránk, — nyugtot adón fedezget be oltalmad.

Szent Fiad és Igéd nekünk a legnagyobb ajándék, — melyre hogy ha szívünk hallgat, fénylő napként ragyog reánk végtelen nagy szerelmed.

Ha kétség közt hányattatunk, csüggedni kezd a szívüuk: Te vagy nekünk egyedüli reményünk.

Mikor fájó, nehéz keresztet hordunk: — Lelkünk néz a Golgotára s megdicsőült Krisztusunk, ki — meghalt értünk imádkozva, mindig áldva néz le reánk.

Hogyha bűnök terhe nyomja föld felé a vállaink: Fiad üzen a keresztről: Sirasd meg, sirasd meg bűneidet óh ember!

Azt akarod, hogy a népek — mint testvérek, egymást szeretve benned éljenek . . . . . Te hivogatsz egyességre, a Te erőd a mi fegyverünk — Légy hát velünk! Tőled várjuk megujulásunk. Jövel hozzánk s mint angyalunk szállj le csendesen, bánatunkhoz szólj édesen, — Isten galambja szállj le reánk.

Éltünk őszét, majd ha reánk elhozod — taníts minket, hogy a szívünk ne féljen, bízó hittel az égre nézzen . . . . . Vígaszul add poharunkba, édes szin borod . . . . . Jó gyümölccsel tedd áldottá életünk . . . . . A haláltól ne remegjünk! Haza megyünk s Hozzád megyünk: — Agyába száll, ki a sírban megpihen! . . . . . .

Örök Isten! 100 esztendőnek előtte — egy kicsi gyermekkel áldottál meg egy boldog édesanyát. Gondod volt reá a végezetig. Kézen fogva Te magad vezetted — szép hosszú életén át. Bölcs szívet, nagyságos dolgaid titkaiba belátó elmét — Te adtál neki. Te akartad, hogy kerületünk népének lelkivezére legyen! Az volt s mindvégig hűségesnek találtatott ítéletünk szerint!

Már régen ott pihen kihült szíve az anyaföld ölében s eszményekért hevülő lelke nálad lelt új hazát.

Most, hogy emlékezetbe idézzük szép élete nagy cselekedeteit: — Téged áldunk és dicsérünk, — hogy nekünk adtad őt.

Köszönjük, hogy édes rabságba ejtette lelkét Szent Fiad Igéje.

Köszönjük, hogy mindig ott tartotta kezét Szent Fiad kezébe.

Köszönjük, hogy — dalt — éneket — zengő zsoltárokat adtál az ajakára . . . . .

S míg itt e kis sereg ma róla emlékezik, az ő zsoltárait emlegeti szivében, — Ő énekével magasztalunk Téged s köszönjük, hogy lelke darabjai itt zengenek ma is köröttünk.

Taníts minket Atyánk úgy élni le az életünket, hogy amikor mint Ő, — mi is hazatérünk — mirólunk is elmondhassák az élők: Boldogok a halottak, akik az Urban halnak meg, mert megnyugosznak az ő fáradalmaiktól és az ő cselekedeteik követik őket. *Ámen.*

* Ezt a kis imádságot — néhai Fejes István püspöpünk által irott, énekeskönyvünkben használt dicséretekből, mint az ő lelkének imádságait kötöttem össze bokrétába.
Farkas István püspök.

Közigazgatói jelentés

az 1937—38. iskolai évről.

Elmondotta a sárospataki ref. főiskola 1938 jún. 12.-i évzáró ünnepélyén *dr. Mátyás Ernő* akad. és közigazgató.

Magyar létünk és sorsunk kérdései régen voltak égetőbbek, mint mostanában s talán sohasem tusakodtunk egész mivoltunkat inkább kockára vetve magyar jövendőnkért, mint napjainkban. Az elmult hónapok viharos történelmi eseményei megrázkódtatták egész világunkat, de magyar életünket is különösen exisztenciálisan érintik. Veszélyben van a magyar élet s a veszély létünk gyökeréig hatoló. Minél sötétebb felhők tornyosulnak életünk ege felett, annál komorabb élethalálharcunk. A világtörténelem apokaliptikus fordulatai között, az egyre közelebbről reánk nehezedő ellentétes erők ütközőpontjában fogjuk élni sajátos magyar életünket?! A csüggedés és remény ellentétes érzéshullámai között sodródik tova életünk.

A mostani vulkánikus események sodrában egyre világosabbá lesz előttünk az, hogy végképen szétesik, egyedeire bomlik az a nemzet, amelynek tagjai egymástól elszigetelten akarják élni a maguk életét. Csak, mint egységes élő szervezet tudunk megállani ezekben a viharos időkben, akkor, ha mindnyájan érezzük, hogy létünknek az alapja a nemzetben van, s ha éppen ezért exisztenciánkat készek is vagyunk mindenestől a nemzetnek vissza adni.

Minél keményebb az idegen eszmeáramlatok ostroma, s minél nyomasztóbb nagy nemzetek politikai, kultúrális és szociális ereje, annál exisztenciálisabban érezzük, hogy csak úgy lehet létjogosultságunk, ha élni tudjuk önmagunkat, a mi ősi forrásokból táplálkozó magyar életünket.

Minél vadabb a nyers erők uralma, annál szilárdabb meggyőződéssel hirdetjük, hogy a magyarság nemzet s hogy a nemzet szellemi jelentés s hogy a rejtett, sajátosan magyar lelki kincsek kitermelése teheti naggyá, erőssé nemzetünket.

De hirdetjük azt a gondolatot is, hogy az egyetemes magyarságon belül vannak a magyar szellemnek sajátos árnyalatai, és hogy a mi sárospataki szellemünk nemcsak egyéni vonásokban, de értékekben is olyan gondolatokat tartalmaz, amelyeknek továbbplántálása egyetemes nemzeti érdek. Ilyen szellemiségünk vezetése alatt igyekszünk ezért szolgálni a nemzetnevelés nagy létérdekeit.

Makkai Sándor: „Magyar nevelés, magyar műveltség" c. munkájában hangsúlyozza azt a gondolatot, hogy a nemzetnevelésnek legfontosabb tényezője a tanítás. Az ismeretek világában, a jelentések birodalmában bontakozik ki ugyanis a gyermek és ifjú lélek és ezekben találja meg önmagát. Mi is, amikor ezen az ünnepélyes alkalmon mérlegre vetjük egy évi iskolai munkánkat, legelőször tanításunk munkájára vetünk egy pillantást.

Sok nehéz és meggondolatlan problémája van a középiskolai oktatásnak. Mi is viaskodunk ezekkel a kérdésekkel. Korántsem tekinthetjük befejezettnek munkánkat. (Folyt. és vége köv.)

— — — — — — — — — — —

Esperesbeiktatás Alsózemplénben.

Az alsózempléni egyházmegye az új lelki vezért, *Janka Károly* cigándi lelkipásztort, a Főiskola gondnokát június hó 8-án iktatta be esperesi hivatalába. Az ünnepélyes alkalommal megjelentek körünkben a közgyűlés alkotó tagjain kivül az egyházkerület s a testvér egyházmegyék kiküldöttei is élükön *Farkas István* püspök úrral, de ott láttuk a sárospataki Főiskola és a különböző világi hatóságok képviselőit is.

A beiktató közgyűlés istentisztelettel kezdődött, amelyen dr. Marton János theol. professzor, egyházmegyei lelkészi tanácsbíró bibliát olvasott, majd buzgó imádsággal kérte a Mindenható segedelmét az ő újonnan elhívott szolgájára és az egybegyültekre. A közgyűlést *dr. Bethlen Pál gróf*, az alsózempléni egyházmegye gondnoka nyitotta meg; utána *Janka Péter* lelkészi főjegyző ismertette a szavazatbontó bizottság jelentését, amelynek alapján a közgyűlés *Janka Károlyt* törvényesen megválasztott esperesnek nyilvánította. Az új esperest a közgyűlésbe egy bizottság hívta meg, amelynek tagjai voltak: dr. Kiss Sándor tb. e. m. gondnok, Bernáth Aladár vil. tanácsbíró, Kun Zoltán tanácsbíró és dr. Nagy Sándor Béla lelkipásztor. A közgyűlés lelkes ovációval fogadta az új esperest és meghatott csendben hallgatta eskütételét. Ezután *dr. Bethlen Pál gróf* egyházmegyei gondnok mondotta el beiktató beszédét. Az új esperes keresetlen szavakkal köszönte meg az egyházmegyei gondnok köszöntését, majd a szószékre ment és megtartotta székfoglaló beszédét.

Az esperesi székfoglaló beszédet különös figyelemmel hallgatták az egybegyültek. Méltó is volt a figyelemre, mert erőteljes bizonyságtétellel mutatta meg azt az egyetlen, örök fundamentumot, amelyre az egyházi élet minden munkáját építhetjük, s amely tegnap és ma s örökké ugyanaz. Különösen megható a beszédnek az a része, amikor önvallomást tett tépelődéseiről, hogy vajjon vállalhatja-e a nagyobb szolgálatot az alkony felé hajló korban s éppen most az egyetemes válságok ítéletes idején. Ámde a Lélek, ama pünkösti Lélek segítségül jött a tépelődések idején. „Izzó tűzzé válva lelkemben a pünkösti Lélek — mondotta többek között az új esperes — nem félek immár az élre állani. Inogjon bár a föld, jöjjön akármi, a Krisztuson, mint egyetlen és örök alapon meg fogok állni és tovább fogok építeni és bár életem alkonyatra hajlott és sír felé vezető utamra hosszan esnek az árnyékok, hiszem és vallom, hogy az én Uram, Istenem az én erőtlenségemben is tartogat valami jót az ő szent Fia számára..." „Hiszem és vallom, hogy ha többre nem is hívott el az Isten, legalább azt akarja, hogy estéli harang csengő szava legyek az őrtoronyban, vészt jelző, ha baj van, imára, munkára, az Ur szolgálatára szólító a köznap és ünnep csendes óráiban." Janka Károly székfoglaló beszéde az egyházmegye életének különböző egyesületeire nézve is programmot adott. „Első helyen

úgy értelmezem kötelességeimet, — mondotta — hogy szigorúan fogok őrködni egyházmegyénk *hitélete* felett, hogy kapuinkon se a hitetlenség, se a modern pogányság be ne törjenek . . .“ „. . . Minden gyülekezetben fokoztatni kívánom a *belmissziói* tevékenységet . . .“ „. . . Elnöktársammal együtt Isten segedelmével az egyházközségekben végzendő *felügyeleti látogatásaink* során igyekszünk közvetlen tudomást szerezni a gyülekezetek belső életéről . . .“ „A *szociális gondozás* körében abban az irányban szeretném keresni a kibontakozást, hogy egyházmegyeileg összefogva, tervszerűen és intézményesen végezzük el az e téren reánk váró állandó jellegű szeretetmunkát. Erre nézve az Országos Szeretetszövetség erdőbényei otthona és annak kifejlesztése nyujt számunkra lehetőséget.“ „*Világnézeti kérdésben* egyedül az Ur Jézus a Mesterem!‘ „. . . Mi együtt élünk és halunk ezzel a *nemzettel*, sőt meggyőződéssel adok hangot annak, hogy a mi gyöngeségünk a multban is ártott a nemzetnek s hogy az, aki ma gyöngít minket, az ma is ellensége a magyarnak!“ „. . . Eskümhöz híven minden erőmmel védeni fogom *egyházi és iskolai önkormányzatunkat*, mert hiszem és vallom, hogy az erősséget elsősorban nemzetemnek ad.“ „. . . Mélyebb betekintést kívánok tenni *egyházközségeink háztartásába*. Erre alkalmat fog szolgáltatni többek között a költségelőirányzatoknak és egyházi adókivetéseknek komoly és alapos felülvizsgálata, mielőtt azok megerősitést nyernének.“ „. . . Gondos őre kívánok lenni úgy a gazdagok talentumainak, mint a szegények és özvegyek filléreinek.“ Végezetül az új esperes meghatott szavakkal kérte a munkatársak segítségét a felelősségteljes munkához. „Az én nappalom már rövid, a munkámmal sietnem kell, ha azt akarom, hogy Isten ügyét sikerrel szolgáljam . . . Arra kérlek titeket nagy szeretettel, hogy ebben a munkámban ne akadályozzon meg és ne késleltessen közületek senki sem, sőt jöjjetek ehhez a munkához segítségemre pontosságotokkal és azzal a szeretettel, amellyel e szolgálatra hívtatok el. Én csak a szolgálatban és a szeretetben akarok első lenni köztetek, jutalmat és elismerést nem várva, csak viszontszeretetet.“

A székfoglaló beszéd elhangzása után az új esperes a küldöttségek üdvözlését fogadta. Az egyházkerület küldöttségének nevében maga *Farkas István* püspök mondott testvéri köszöntést. A küldöttség tagjai között ott láttuk többek között: *dr. Enyedy Andor* egyházker. főjegyzőt, *Hubay Kálmán* gömör-tornai esperest, *báró Ragályi-Balassa Ferenc*, *Zsóry György* és *Téglássy András* egyh. megyei gondnokokat. A testvér-egyházmegyék nevében *dr. Enyedi Andor*, az ORLE nevében *Egerházy Lajos*, a szülőföld nevében *Kósa Szabó Pál* mádi lelkipásztor s a cigándi egyházközség nevében *Kántor Mihály* igazgató tanító mondottak szives köszöntő szavakat, amelyekre *Janka Károly* esperes meghatottan külön-külön válaszolt.

A közgyűlés ünnepélyes része a Himnusz eléneklésével ért véget. A közgyűlés alkotó tagjait és a velünk együtt ünneplő vendégek seregét az új esperes a főiskolai tápintézetben ebéden látta vendégül.

A közgyűlés ügyeinek tárgyalása a főiskolai tanácsteremben folytatódott *Janka Károly* esperes és *dr. Bethlen Pál gróf* egyházmegyei gondnok elnöklete mellett. Beerősítést nyertek állásukba *Fiedler István* lácai és *Szundy Béla* bodroghalászi lelkipásztorok. *Radácsy György*, az ujonnan választott világi tanácsbiró az esküt letette. A közgyűlés elhatározta egyházmegyei vándorkönyvtár létesítését a lelkészi továbbképzés céljából. Az erdőbényei szeretetszövetségi árvaházat közgyűlésünk a gyülekezetek segítő szeretetébe ajánlotta. Foglalkozott a közgyűlés a ref. gyülekezeti énekkarok számára készített közös alapszabály-tervezettel *Főző László* előadásában. Az egyházmegyei bíróság öt közigazgatási ügyet is letárgyalt. Végezetül *Janka Péter* egyházmegyei főjegyző buzgó imádságban mondott köszönetet a Mindenható segedelméért, s a közgyűlés a 245. dicséret 10. versének eléneklésével véget ért

Dr. Nagy Sándor Béla.

A főiskolai igazgató-tanács nyári gyűlése

június hó 13-án volt Sárospatakon. Mind a lelkészi, mind a világi igazgató-tanácsok közül — nagy sajnálatunkra — többen akadályozva voltak a megjelenésben. Igy nélkülöznünk kellett dr. gr. Bethlen Pál főiskolai világi gondnok jelenlétét is (orvosi tanácsra kényszerült elmaradni a gyűlésről). Helyette az elnöki tisztet Bernáth Aladár hivatalkorra legidősebb igazgatótanácsos töltötte be.

A gyűlésen mint igazgatótanácsos először jelent meg Tóth Dezső, akit Janka Károly gondnok meleg szavakkal üdvözölt s tőle a hivatali esküt kivette.

B. e. Kiss Ernő emlékezetét jegyzőkönyvileg megörökítotte, helyének betöltésére előterjesztést tesz, az egyházkerületi közgyűlésnek. Szép jegyzőkönyvi pontok jelentették be Csontos József és Rohoska József elhunytát. A Fejes István püspök emlékünnepéllyel kapcsolatban határozatba ment, hogy Farkas István püspök imádsága, dr. Enyedy Andor emlékbeszéde és dr. Gulyás József Fejes-szobor c. költeménye a főiskola ezévi Értesítőjében közzéadatnak és különlenyomatban is megjelennek a Sárospataki Kis Füzetekben. Jelentés érkezett a gyűlés elé az új kórház átvételéről, Ez január első napjai óta van használatban. A kórház épületében 4 szobában 20 ágy nyert elhelyezést. E szobákon, ill. termeken kívül a következő helyiségek vannak még: rendelő, várószoba, egy raktárhelyiség, egy ápolónői szoba, mellékhelyiségek. A fertőző osztályon 4 betegszoba van és 10 ágy lesz elhelyezve. E helyiségeken kívül van még a pavillonban két ápolónői szoba, két fürdőszoba, rendelő, mosókonyha, raktárhelyiség, egy fertőtlenitő és egy fatartóhelyiség. A fertőző betegek számára rendelt épület a nyár folyamán lesz teljesen felszerelve. A főkönyvtárnoki jelentés a nagykönyvtár élénk forgalmáról, az állandóan folyó katalogizáló munkáról tesz jelentés és dr. Gulyás József könyvtárigazgató fáradhatatlan tevékenységét tünteti fel. Az ifjúság egészségügye ezen az éven ked-

vező volt. A konviktusi jelentés szerint ez év folyamán elfogyasztottak a diákok 9146 kg. marhahúst, 3746 kg. sertéshust és 157 kg. borjuhust. Tizórai tejben kaptak 23219 adagot. Burgonyát, babot, zöldséget a konviktus a györgytarlói gazdaságból vett igen jó minőségben rendes piaci áron. Az élelmiszerek árának állandó emelkedése miatt a konviktusi díj 230 P-re emeltetett.

Elismerésének kifejezése mellett vette tudomásul az igazgató-tanács a Péntek Esték-ről szóló jelentést. Kifejezte elismerését Dabóczy Mihály szobrászművésznek, a bujdosó pataki diákok reliefje alkotójának sikerült művéért és dr. Szabó Zoltánnak a relief leleplezésekor mondott beszédéért. Hozzájárult a Komáromi emlékmű létesítése szép tervéhez. Elvileg helyesli a fedett uszoda létesítésének a tervét is, csak a fedezet tekintetében vannak aggályai, azért ez az ügy visszatétetett a gazdasági választmányhoz. Ennek a fedett uszodának a kérdésében különben a legalaposabb tanulmányokat tétette meg a köziskolai szék. Pontos számítások állanak a rendelkezésére az építés és az évi fenntartás szempontjából egyaránt. A pompás intézmény létesítése egy ötödannyi összegbe sem kerülne, mint a főiskolai kórház. Megvalósítását éppen úgy elő lehetne készíteni, mint az ifjúsági kórházét. S amint az dicsekedése a főiskola gondosságának, s őrzi főként a dr. Kun Zoltán főiskolai orvos nevét, úgy ez is belátó, bölcs szülők előtt nagy értéket és vonzó erőt fog jelenteni. Még azt a rémet is oszlatni fogja, mely a szülői társadalom részéről, az áldozatát időnkint megkívánó Bodroggal szemben fennáll. A tanári kar erről az oldalról is érzi a legsúlyosabb felelősséget.

A főiskolai betegsegélyző alap tervezete csak a szeptemberi ülésen kerül tárgyalásra. Az igazgató-tanács tagjai nem voltak abban a helyzetben, hogy a munkálatot áttanulmányozhatták volna.

(Folyt. és vége köv.) *M. J.*

A tapolcai konferencia.

A hit csodája.

Mint Farkas István püspökünk mondotta: a hit csodálatos cselekedete volt ez a június 16-iki görömböly-tapolcai konferencia. Emberileg nézve minden ok megvolt a csüggedésre. Esett éjjel, esett reggel az eső, fellegtábor takarta el a napot s mégis nemcsak vonaton, autobuszon, hanem az esőbensárban szekéren, sőt biciklin is hatalmas sereg érkezett Tapolcára. 88 helyről több mint 4000 ember. A becsületes munkától kérges tenyerű falusi nép özönlött a kies fekvésű Bethesda tavához felüdülni, megtisztulni.

A kereszt alatt.

A természetnek Isten remekelte gyönyörű templomában, ősi tölgyek lombsátora alatt felzengő ének és imádság után püspök urunk Mk. 15:21, 39—41. alapján tartott igehirdetése a Golgothára haladó Krisztus keresztje alá állított bennünket. Szíveket foglyul ejtő erővel jelenítette meg Czirenei Simonnak, Máriának és a kegyes asszonyoknak alakját. Elkötelezően serkentett bennünket, hogy a Krisztus keresztjének egy-egy darabját hordozzuk mi is azzal a tudattal, hogy erre Isten választott ki, tegyünk bizonyságot az Ur Jézus Krisztusról és imádkozva szolgáljunk neki.

Rend és hit.

Dr. Nemes Bertalan kir. közjegyző, miskolci presbiter mondotta a megnyitót, bevezetve Kol. 2:5-tel s találóan alkalmazva az igét testileg távollevő, de lelkileg velünk időző világi vezetőnkre, gyászsujtotta egyházkerületi főgondnokunkra. Igaz szeretettel emlékezett meg 70 éves évfordulója alkalmából Kormányzó urunkról, a rend és hit példaképéről. E rendnek és hitnek erősítését szolgálja a mostani konferencia is.

Krisztus a középpontban.

Az első előadást Dr. Enyedy Andor egyh. ker. főjegyző tartotta: *Egyenlőség a Krisztusban* címen. A Krisztusban való egyenlőség nem a vagyoni, rangbeli, vallási és világi életmódbeli egyenlőséget jelenti, hanem a kegyelemből hit által Krisztusban nyert megigazulást. Krisztus a gazdagokat sáfárkodásra, a szegényeket a lelki örömökre, a rang és cím után futókat a szolgálatbani elsőségre tanította. Az emberek egyenlők a bűn okozta romlottságban, mi a Krisztusban való egyenlőség magasságába akarjuk őket ebből a mélységből felemelni.

Dr. Kovács J. István budapesti ref. theol. tanár, *Testvériség a Krisztusban* c. előadása következett. A konferencián szíves szeretettel megjelent professzor reámutatott az őskeresztyéneknek a pogány világot bámulatbaejtő testvéri szeretetére, majd a Kálvin János genfi egyházában s az utóbbi években nálunk is a testvériség lelke által életre hívott szeretetintézményekre. Csak ha Krisztusban testvérek leszünk lehetünk egy jobb világ munkásaivá.

Svingor Jenő egyh. ker. missziói előadó *Szabadság a Krisztusban* címen tartotta a harmadik előadást. A mindennapi életből vett példákkal illusztrálta a Ján. 8:32. és I. Kor. 3:17. v-ben olvasható isteni kijelentést az Úr Lelke által megmutatott igazság szabadító erejéről. Krisztusra nézzünk s akkor vagyon, rang, elmélet rabjai helyett a Krisztusban szabadságot talált s a szabadsággal élni tudó emberek leszünk. Istennek tetsző cselekedet volt.

Befejezés.

Id. Szilva István lelkész *Tapolca himnusza* c. szép versét olvasta fel. Nádházy Bertalan lelkész áhitatosan imádkozott. A XC. zsoltár eléneklésével, püspökünknek a szeretet lelkétől áthatott áldásával, s a Himnusszal ért véget a konferencia, melynek hatása azonban hitünk szerint maradandó lesz a lelkekben.

Itt említjük meg, hogy aznap délután volt a kerületi *lelkésznék konferenciája* főtiszteletű Farkas Istvánné elnökletével. Ő mondotta az elnöki megnyitót is. Dr. Enyedy Andor Luk. 8:1—3. v. ol-

vasta fel és imádkozott, Fazekas Lajosné Ján. 20:11—18. v. alapján a lelkésznére váró munkákról, az imádkozó és életével ezt megbizonyító lelkésznéről beszélt. Papp Mária szavalt, Dr. Nagy Lászlóné énekelt. Nádházy Bertalan „a lelkészné és az ura predikációja" címen tartott előadást. Svingor Jenő imádkozott. Itt is voltak gyülekezeti énekek. Értékes munkát végzett ez a konferencia is.

Kövér Pál.

Diákjótéteményekek a sárospataki főiskolában:

1. Konviktusi jótéteményben

részesülnek az 1938—39. iskolai évben.

I. A theol. akadémia hallgatói közül: *A IV. évfolyamon:* **Dobos** István 80 P, **Z. Elek** Béla 80, **Hazagh** Mihály 120, **Kolláth** József 80, **Merényi** Dániel 80, **Nagy** Sándor 120, **Réti** Gábor 80, **Szendy** János 80, **Vincze** József 100 P.

A III. évfolyamon: **Bazsó** Béla 120 P, **Bertalan** Imre 80, **Csorba** Géza 80, **Istók** Miklós 100, **Rácz** Ferenc 80, **Torró** Zoltán 100 P.

A II. évfolyamon: **Polák** Géza 120 P, **Takács** Béla 100 P.

II. A gimnáziumi tanulók közül: *A VIII. osztályban:* **Biró** József 20 P, **Csulya** László 20, **Darab** Lajos 30, **Daróczy** Ferenc 40·56, **Fekete** Barnabás 30, **Harsági** Géza 38·84, **Illésy** Sándor 32·60, **Kőszegi** Zoltán 70, **Kuti** Lajos 90, vitéz **Nagy** Dezső 30, **Paszternák** László 39·26, **Rivó** Zoltán 70, **Szepessy** Imre 30, **Szombatfalvi** Albert 70, **Varju** Gyula 20 P.

A VII. osztályban: **Bene** Dezső 45 P, **Emri** János 45, **Füzy** István 53·84, **Kóródy** Lajos 15, **Kukoró** Ferenc 32·76, **Pataki** Sándor 70, **Szabó** István 60, **Szőnyi** István 47·14, **Vitkay** Bertalan 20 pengő.

A VI. osztályban: **Balla** Bertalan 15, **Balla** Lajos 15, **Deák** Béla 40, **Gönczy** Ferenc 20, **Győry** László 31·50, **Lazanyi** István 63, vitéz **Soltész** Bertalan 15, **G. Szabó** Csaba 15·88 P.

Az V. osztályban: **Baksy** Tibor 22·50 P, **Fekete** Gyula 50, **Komáromi** József 50, **Majdik** Zoltán 60, **Marády** András 50, **Orbán** László 40 pengő.

A IV. osztályban: **Béky** Zoltán 65 P, **Béres** Elek 40 P, **Fekete** Iván 30 P, **Majdik** Ferenc 59·10 P, **Molnár** Lajos 20 P, **Müller** Gábor 20, **Nagy** Dániel 20, **Papp** Ferenc 15, **Szacsury** János 100, **Réti** András 20, **Tarr** Sándor 50 P.

A III. osztályban: **Csehi** Elemér 25·74 P, **Dula** Gusztáv 10, **Jávorkay** László 30, **Kiss** László 25·60, **Kóta** László 31·30, **Lovas** János 40, **Nagy** Ferenc 15·40, **Nagy** József 15·62, **Szakács** János 30, **Szeles** Sándor 30, **Szücs** László 20, **Takács** László 20 P.

A II. osztályban: **Bartha** Sándor 30, **Bernáth** Géza 31·80, **Csiszár** Miklós 45, **Farkas** László 10, **Juhász** Dezső 15·70, **Kalmár** István 15, **Kalydy** György 10, **Nagy** Albert mt. a tartalékból, **Pogorisky** Pál 20, **Sütő** Tibor 15·60, **Szabó** István 25, **Szarka** László 15 P.

Az I. osztályban: (a tartalékból): **Erdélyi** Károly, **Sinka** Ferenc, **Tankó** István.

2. A theol. internátusban jótéteményben részesülnek:

A IV. évfolyamon: **Dobos** István 30 P, **Z. Elek** Béla 30, **Kolláth** József 30, **Merényi** Dániel 30, **Nagy** Sándor 50, **Réti** Gyula 20, **Szendy** János 30 P.

A III. évfolyamon: **Bertalan** Imre 30 P, **Csorba** Géza 30, **Istók** Miklós 50, **Rácz** Ferenc 30 pengő.

A II. évfolyamon: **Polák** Géza 50 P, **Takács** Béla 50 P.

HIREK

— **Horthy Miklós** Kormányzó Ur Őfőméltósága 70-ik születésnapját hálaadó szívvel ünnepelte e héten a hálás Magyarország. A sárospataki főiskola kormányzó testületének, tanárainak és diákjainak hódoló érzéseit *Farkas István* püspök az évzáró ünnepélyen lelkesedéstől izzó szavakkal tolmácsolta.

— **A sárospataki főiskola évzáró ünnepélye** junius hó 12-én gazdag tartalommal, hatalmas érzéseket mozgatva meg folyt le. D. e. 9 órakor történt a főbejárat új reliefjének, a bujdosó pataki diákok emlékét megőrökítő domborműnek a leleplezése. Avató beszédet mondott dr. Szabó Zoltán. A gondosan kidolgozott dombormű Dabóczy Mihály fiatal szobrászművész alkotása. A 10 órakor kezdődő istentiszteleten, amelyen Farkas István püspök, az igazgató-tanács több tagja, a tanártestület és az ifjúság vett részt, dr. Nagy Barna teol. rk. tanár végezte a szolgálatot. Igehirdetése a régi ref. igehirdetés legszebb tradicióit idézte fel, az örök igét tolmácsolta új köntösben. A hivatalos évzáró ünnepély helye a főiskolai imaterem volt. Majdnem szűknek bizonyult a nagy közönség befogadására. Dr. Mátyás Ernő akad. és közigazgató évi jelentése a tőle megszokott magaslaton mozgott s egységes nézőpontból tekintette át az iskolai év minden munkáját. Részletet közlünk a jelentésből. A közigazgató jelentésének felolvasása után következett a különböző jutalmak, szorgalom- és ösztöndíjak kiosztása. Szakadatlan sorban jöttek a kis és nagy diákok munkájuk koronájának átvételére. Befejezésül Farkas István püspök széles perspektiváju beszédben méltányolta a tanártestületek évi munkáját és szeretetben gazdag érzéssel kötötte az Alma Mater iránti hűséget tanárok és diákok szivére. Délután kedves hangulatú műsoros összejövetel volt a nagy nap zsufolt gyülekezeteihez képest csekély érdeklődéssel.

— **Fejes István emlékünnepély.** Az évzáró ünnepély napján d. u. 6 órakor Fejes emlékünnepély volt a főiskolai imateremben. Farkas István

püspök imádsága, dr. Enyedy Andor emlékbeszéde sugárzó fényben állította a lelkek elé a nagy ember és püspök képét. A kegyeletes érzések felkeltését elősegítette Gulyás József Fejes szobor című szép költeményének elszavalása is.

— **Uj gimnáziumi igazgató.** A főiskolai igazgató-tanács a gimnáziumi szék hármas jelölése alapján az első helyen ajánlott *Tárczy Árpád* igazgató-helyettest választotta meg teljes egyhangúsággal gimn. igazgatónak. Tárczy Árpád tanári és igazgató-helyettesi működésével tanártársai és az előljáróság osztatlan bizalmát nyerte meg. Igazgatói működése elé nagy várakozással és a legszebb reménységgel nézünk. Élete legyen továbbra is áldás! Személyében hordozza a főiskola nagy küldetését s erejét sokasítsa meg. Aki őt a százados főiskola körében a szolgálatra és vezetésre elküldötte.

— **A sátoraljaujhelyi lelkészválasztás.** Junius hó 12-én a sátoraljaujhelyi egyház *Dr. Nagy Sándor Béla* bodrogkereszturi lelkészt választotta meg lelkipásztorának. Sajnos, a választást noha az alsózempléni egyházmegyei bíróság a választás ellen beadott egy panaszt már elutasított, fellebbezéssel támadták meg.

— **Toronygombfeltételi ünnepély Varbón.** A varbói egyházközség június 6-án felemelő ünnepély keretében helyezte el újonnan fedetett tornyára a toronygombból, kakasból és csillagból álló finomművű hármas csúcsvégződést. Az ősi XC. zsoltár elhangzása után Molnár Béla lelkész bibliát olvasott és imádkozott, majd megáldotta a jelvényeket. Ezt követően a leányok énnekkara a 98. dícséret első versét énekelte. Majd ismét a lelkész szavai hangzottak, aki felolvasta a kakas belsejébe elhelyezett emlékirat szövegét és a kendőajándékozó lányok névsorát. Azután ezek a fehér ruhába öltözött lányok megfogták a kötelet és percek alatt helyére tétetett a szép csúcsvégződés. Még odafenn lelkes köszöntőt mondott egyik munkás. A gyülekezet végül a 105. dicséret első versét énekelte és elimádkozta a magyarok Himnuszát.

— **Lelkészválasztás.** A kovácsvágási ref. gyülekezet a Kónya József nyugdíjbamenetelével megüresedet lelkipásztori állásra június hó 12-én meghívás utján, egyhangú lelkesedéssel Fürjész István tornyosnémeti segédlelkészt választotta meg. A gyülekezet és lelkipásztor szép frigyére Isten gazdag áldását kérjük.

— **Kedvezményes üdülés.** Az Országos Református Tanítóegyesület Balatonalmádiban levő üdülőházában a ref. lelkészek és családtagjaik ugyanoly kedvezmények mellett nyernek ellátást, mint a tanítóegyesületi tagok. Napi penzió 3·80 P-től. Érdeklődőknek részletes felvilágosítással szolgál az ORTE iroda, Debrecen, I. postafiók 124.

— **Uj leányliceum.** A miskolci református leánygimnázium igazgatótanácsa elhatározta, hogy a jövő iskolai évtől kezdve a leánygimnázium felső tagozatával párhuzamosan leányliceumot is szervez. A jövő évben a gimnázium V. osztálya mellett a liceum I. évfolyamát nyitja meg. Felvilágosítást nyujt *az igazgatóság.*

— **Alsózempléni** testvéreim figyelmébe. Jun, 26-án Szerencs hidegvölgyben tartandó ifjúsági táborozásra a környékből érkezők 26-án reggel 7 órakor a szerencsi ref. elemi iskola udvarán gyülekeznek. Kedvezőtlen idő esetén Szerencsen a ref. iskolában tartjuk meg az összejövetelt.

— **A miskolci ref. leánygimnáziumban** a jövő iskolai évre július 1 és 2, napjain lehet beiratkozni, az internátusi felvételert jun. végéig kell jelentkezni.

— **Konferencia.** Szinben május hó 11-én a tornai rész ifjúsága részére konferencia volt, melyen a kicsiny Torna 8 gyülekezetéből 77 ifjú vett részt. Kovács Bálint ifjúsági lelkész igehirdetésével és előadásával áldásos munkát végzett. A magvetésben részt vettek még Bokor János komjáti, Fodor Lajos perkupai lelkészek. Kedves volt a konferenciát rendező gyülekezet részéről, hogy — bár mindenki hozott magával élelmet — senki sem maradt a gyülekezeti tagokhoz meghivás nélkül.

— **Könyvtárlátogatás.** 1937 július 1-től a Nagykönyvtárat 700-an látogatták meg és ezenkívül 28 testület (iskolák, cserkészcsapatok, turisták) 30—40—70, sőt 180-as létszámmal is.

HIVATALOS RÉSZ.

Az alsózempléni ref. egyházmegye presbitériumaihoz.

Egyházmegyei közgyűlésünk szavazást rendelt el egy lelkészi tanácsbirói és egy világi aljegyzői állásra. Felhívom lelkésztestvéreim utján a presbitériumokat, hogy egyházközségeik szavazatát szabályszerűen kiállítva lelkész-, gondnok-, presbiteri jegyző aláirásával, az egyház pecsétjével ellátva, azon a szavazat számértékét feltüntetve a megállapított határidőig, folyó évi július hó 31-ig az esperesi hivatalhoz minden további felszólítás bevárása nélkül küldjék be.

Egyidejüleg ráirányitom a presbitériumok figyelmét az egyházmegyei missziói előadó urnak az iskolás gyermekekkel az aratás folyamán eszközlendő kalászgyüjtés tervére, melynek részletes ismertetését a missziói előadó ur a kivitel és cél közelebbi feltüntetésével az iskolák tanitóival, illetve igazgatóival fogja közölni.

Cigánd, 1938 június 14. Atyafiui szeretettel vagyok

Janka Károly
esperes.

Meghívó.

Az alsóborsodi egyházmegye rendes, hitoktató és segédlelkészeit július hó 5-én d. e. 9 órakor a vasgyári templomban kezdődő, majd a gyülekezeti teremben folytatandó lelkészértekezlet gyűlésre ezennel meghívom. Gyűlés után saját költségünkön egyszerű közebéd a vasgyári vendéglő kerthelyiségében. Tárgysorozat a helyszinen lesz szétosztva. Esetleges indítványok a gyűlés előtt legalább 3 nappal az elnökhöz adandók be. Testvéri szeretettel Alsózsolca, 1938 jún. 14. *Román Ernő* ért. elnök.

— **Szerkesztői üzenetek:** G-y J-s. Köszönet a pontosan küldött hírért. — R-n E-ő. Szivesen ott leszek, hacsak lehet.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatak, 1938.

XXXIII. évfolyam. 25. szám. Sárospatak, 1938 június 26.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Dr. M. J.:* Gróf Teleky Pál miniszterségе. — *Dr. Mátyás Ernő:* Közigazgatói jelentés. (Folyt. és vége köv.) — *M. J.:* A főiskolai igazgató-tanács nyári ülése. (Folyt. és vége köv.) — *Svingor Jenő:* Ifjúsági konferencia Tapolcán. — *Főző László:* Kalászszedés. — Diákjótétemények a sárospataki főiskolában. (Folyt. és vége.) — Hirek. — Hivatalos rész.

Gróf Teleky Pál miniszterségе

a Házban tartott expozéja után, ha szabad teljesen politikamentes lapunkban véleményt nyilvánítani, korszakalkotó nagy igéretnek mutatkozik.

A miniszter nemcsak — amint az angol mondaná —: The right man in the right place —: A megfelelő ember a megfelelő helyen, hanem éppen a megfelelő időben jött. Pont a kellő időben.

A nagy alapvetés után, amelyet mégis csak Klebelsberg Kúnó gróf indított meg, — emeljük ki most hatalmas építkezéseit s miután Hóman Bálint iskolaszervezési törvényei az óriási kereteket megvonták, — ezek a keretek nem méltatlanok a nemzet egész története és művelődése ügyének átgondolójához, a feladat ma ezeknek a kereteknek lélekkel való megtöltése.

Itt jelenik meg igazi küldött- és elválasztottként gróf Teleky Pál személyisége.

A nevelés lelkét hozza.

Legelső szavával minden kétséget kizáróan megéreztette és világosan kifejezésre juttatta ezt:

„Sajnos, *közoktatásügyi* miniszteri címmel állok itt és nem azzal a címmel, amely ezt a helyet jobban megilletné, *nevelésügyi* miniszteri címmel."

De a cim nem köti meg és végképpen nem akadályozza abban, hogy fel ne tárja a lehető legnagyobb természetességgel, irodák, hivatalok, bűrók és száraz, holt paragrafusok világától ezermértföldes távolságban, a nemzetnevelés gondolatával egész csordultig tele lelkét. Vallomás, amit mond. Nemcsak program és kitűzött elmélet, nem kifundált theoria a beszéde, hanem megélt és megtapasztalt élet. Sőt életformáló ige. Világosság. Fölfelé vonzás. Ihletés. Meleg inspiráció. Világviszonylatban is a legmagasabb, amit korunk kinyilatkoztathat.

Az individualizmus és kollektivizmus világszakadékában nem a terméketlen ellentétkiélesítő, nem a meddő theorétikus.

Hanem mintha éppen nemzete sorsdöntő pillanatára a messze világokból érkezett volna vissza, megcáfolhatatlan világossággal mondja meg neki:

„A világon minden *egyéni*. Nem lehet *emberiséggel* foglalkozni, hanem csak *emberekkel*."

Az egyénnel való tudatos, felelősség- és szeretetteljes foglalkozás a nevelés:

„Az iskolát én *nem tanító, hanem nevelő iskolának tartom*."

Szirokkókiégette lelkek elképedésére a legmagasabb poszton, az őrálló helyen vallja be:

„Amióta voltam ezen a helyen, azóta *egy nevelésen mentem keresztül, amit a magyar gyermekek végeznek ei rajtam,* mint cserkésztiszten." És a legtermészetesebben bevonja az egyént a nagy kollektivum, a nemzet szolgálatának gondolatába azokon a közösségeken keresztül, amelyek adottságokként megvannak.

„Egyedül az iskolában nevelni nem lehet, nevelni csak *egységesen lehet a társadalmat,* az iskola szerves része ennek a nevelésnek. El kell mélyíteni a kapcsolatokat a *családi és iskolai nevelés között*." Ha legyőztük a nagy veszélyt, amely — *„az egyéniség, lelkiség és vele a lelkiismeret kiölésének a veszélye"*, jön a további lépés megtételének a kötelezettsége: az egységes társadalom, valamennyi társadalmi réteg, a tömegek gazdasági és szociális nevelése, gyönyörű fordulatban: az *„una eademque nobilitas"* kialakítása.

Gondja lesz rá, ígéri, hogy kiválassza azokat a tanárokat, akik *nevelni tudnak.*

Népi oktatás és *felső oktatás* közt nem tűr válaszfalat, mert „a nemzetnevelés *szerves* egész, a népnek mindenki tagja."

Divatos jelszavak nem érvényesülhetnek.

A szakember igazi tudásával játszva veri vissza ezeket, a zsurnaliszta bölcseség színes szappanbuborékait elfujja.

„Túltermelés abban az értelemben, amelyben a közfelfogás tárgyalni szokta, *nincs*."

„A túlterhelés a *nagy osztályokban* van."

„Az úgynevezett praktikussági hullámról vallott álláspontot nem osztom, s kénytelen vagyok— amikor mindenki már a praktikus oktatást emlegeti — *hangsúlyozni az elméleti oktatás jelentőségét.*"

„Ha a tanuló el is felejti, amit az iskolában tanult, *ezek beolajozzák eszének csapágyait.*"

És mi érdekelhetne minket más jobban ma, amikor a legnagyobb felekezeteket is a külső, a látványos vallásosság veszedelme fenyegeti és már óvást kell emelni az utcára hurcolt kegyesség, az aranyvonatok bensőséget nem biztosító vallásossága ellen, mint az, hogy a miniszter szerint: „a vallásos érzés elmélyítésére szükség van." És klaszszikusan értelmezi a felekezeti iskolák jelentőségét.

„A felekezeti iskola azért is jó, hogy érezzék az emberek: *nemcsak egy államnak a polgárai, hanem egy vallásfelekezethez is tartoznak, ami éppen olyan kötelék.*"

S felekezeti elfogultságon felülemelkedve, hirdeti, hogy a felekezeti különbség „*közösséget is jelenthet,*" „amikor két vallásfelekezet a legteljesebb egyetértésben tud síkraszállni olyan áramlatokkal szemben, *amelyek minden vallásfelekezetet, s általában az emberek hitét,* amely mindennek az alapja, *támadják meg.*"

Ilyen szellemben tekinti át a miniszter az összes problémákat, iskolatípusok, magyar lélek, magyar néphagyományok, öregek és ifjak generációs ellentétének, tanárok és diákok politizálásának stb. kérdéseit.

Egy kitűnő képviselő előtt rejtély volt a Teleky gróf miniszterségé, előttünk nem rejtély, hanem: csapás és nemzeti szerencsétlenség lenne, ha sorsdöntő időkben nem tudnánk felismerni azt, aki éppen a küldött, az elválasztott és sorshordozó, aki pártpolitikától mentesen a legnagyobb politikus. Nemzetének a maga dolgát értő első szolgája.

Dr. M. J.

Közigazgatói jelentés

az 1937—38. iskolai évről.

Elmondotta a sárospataki ref. főiskola 1938 jún. 12.-i évzáró ünnepélyén *dr. Mátyás Ernő* akad. és közigazgató.

Sok kritika hangzott el középiskolai oktatásunk felett amiatt is, hogy tulságosan sok receptiv munkát végeztek ifjaink. Éppen ezért egyre több aktivitást igyekszünk középiskolai és tanítóképzőintézeti oktatásunkban biztosítani. Mégpedig az egyéni és gyakorlati oktatást is figyelembevevő munkáltatóiskola modern módszere útján. Sok jó gyümölcsét látjuk ennek a munkának gimnáziumunkban és tanítóképzőintézetünkben egyaránt.

— — — — — — — — — — —

Sok szó esik a modern barbárság térfoglalásáról. A nyers erők előretörésével egyre nő a feszültség is a világmindenségben. Az ilyen idők végképen nem kedveznek a művészeteknek. A világtörténeti események nyomán roppant kataklizmák kisértenek. Telve van a világmindenség zavarral. Talán sohasem volt nagyobb szükség a zene és az ének harmóniát teremtő hatalmára, mint ma. Főiskolánk azonban, mintha dacolna a viharos időkkel. Évről-évre fejlettebb lesz ének- és zenekulturánk. A klasszikus zenének is sok kimagasló megnyilatkozását hallottuk az elmult év folyamán, de a népi ének és zene harmóniát teremtő erejére pedig azért van olyan nagy szükségünk, mert a harmóniában találja meg az emberi lélek önmagát, a népi énekben és zenében pedig ősi magyar mivoltunkat ragadjuk meg. Zenei életünknek kimagasló eseményei: a Matuska—Szabados hangverseny, az Erdélyi Önképzőkör hangversenye, az ének- és zenevizsga a gimnáziumban és az angol-internátusban, a kórus-kántus találkozó alkalmával rendezett hangverseny a theológia közreműködésével. Itt említjük meg azt is, hogy theológiánkon a más theológiákat óraszámban és intenzitásban egyaránt felülmuló ének- és zenetanítás folyik. Megemlítjük még a tanítóképzőintézetünk hangversenyét, egyházi zenei fejlődését, valamint az S. D. G. virágvasárnapi konferenciájával kapcsolatos bibliai és zsoltárismereti versenyben egy sárospataki tanítóképzőintézeti növendékünk győzelmét.

Ha Imre Sándor a nevelői gondolkodás térfoglalását úgy említi, mint korunk egyik jellegzetes vonását, s ha világszerte szemlélhetjük az erők ilyen irányú megmozdulását, főiskolánkban az egyre inkább elhatalmasodnak a nevelői törekvések.

— — — — — — — — — — —

A sokoldalú nevelői törekvéseknek igen jelentős segítői az internátusok. Azonos szellem hatja át ezek működését. Ezekben bontogatja legszabadabban szárnyait a sajátos pataki lélek. Az Ige alatti fegyelemben és a modern eszmék által is megtermékenyített közösségi szellemben formálódnak itt jellemekké ifjaink. De egyéni szinek is megnyilatkoznak internátusainkban. Az angol-internátusban a főiskola puritán etikai szellemével párosult, az angol Collegek sajátos, versenyre is serkentő közösségi szelleme formál a modern kor követelményeit fokozottabban szolgálni képes ifjúnemzedéket. A theol. internátusban az Ige alatti fegyelem és a spontán forrásokból szabadon megnyilatkozó lelki igények találkozása biztosít jellegzetességet. A tanítóképzőintézet internátusában az önfegyelemből is táplálkozó katonás rend az érték. A kis-internátusban a családiasság szelleméből is táplálkozó szolidaritás a megkülönböztető vonás.

Abban a meggyőződésben vagyunk, hogy annál termékenyebb egy ifjúság élete, minél távolabbi világokba tudja terjeszteni létének gyökereit. Elsorvadnának ezek a gyökerek, ha lezárnók kapuinkat a minket ostromló szellemi hatások előtt s ha összeszűkített világunkba zárkózottan akarnók megtartani életünket. Annál inkább tudunk növekedni magyar mivoltunkban is, minél inkább sajátos magyar lelkünknek megfelelő széleskörű szellemi hatásokból tudunk táplálkozni, s az a legjellegzetesebb főiskolánkra, hogy az elmult iskolai évben egészen ellentétes pólusokból is táplálkozott élete.

(Folyt. és vége köv.)

A főiskolai igazgató-tanács nyári gyűlése.

(Folytatás.)

A gimnázium életéből fontos az Angol-internátus igazgatójának jelentése. Teljes ellátásos növendék 81 volt az internátusban. Körülbelül 20

növendék felvételi kérését hely hiány miatt el kellett utasítani. Már a mult évben.

Ebből is nyilvánvaló, hogy az angol tagozathoz kevés az egy internátusi pavillon.

Egy teljes angol tagozatú gimnáziumhoz legalább két pavillonra lenne szükség.

Az 1938—39-ik évi felvételi kérvények sem intézhetők el nyugodtan.

Kevés a hely a jelentkezők számára. Pedig a felvételnél nagyon erős szelekció nyilvánul meg. Mi lesz majd egy nehány esztendő mulva?

Tanulmányi eredmény szempontjából az évvégi eredmény az elmult éveknél is jobb volt. Jeles rendű lett 10, jó rendű, 15, elégséges 35.

Az élelmiszerek drágulása miatt az Igazgatótanács az ellátási díjat az Egyházkerületi Elnökség hozzájárulásával kénytelen volt évi 50 pengővel felemelni, így prot. szülők évi 1250, róm. kath.-ok 1300 és izr. vallásuak évi 1350 pengőt fizettek.

Internátusi tanárok és felügyelők voltak szeptembertől: Héthy Lajos, G. S. Maguire és Szőke Balázs, továbbá Bogdányi László okl. középiskolai tanár, Bónis Béla theologus és Ködöböcz József segédlelkész. Az internátus angol nyelvű diákujságjáról, a College News-ról több angol és amerikai iskola igazgatója nagy elismeréssel nyilatkozik. A kts diákujság angol és amerikai kollégiumi lapokkal csereviszonyban áll. Az angol-magyar kulturkapcsolatnak ez a sikerült diáklap is elősegítője, mert a két nemzet ifjúságát közeli, szinte személyes kapcsolatba hozza. A növendékek legnagyobb része levelezésben áll külföldi diákokkal. Az angol nyelvű önképzőkört A. B. Callishaw és G. P. Maguire angol születésű tanárok vezették.

A kis-internátus- és a theol. internátusban 101 tanuló nyert elhelyezést. Orbán István felügyelő tanár nagy elismeréssel emeli ki, hogy a theol. felügyelők teljesen belekapcsolódtak az internátusi ifjak életébe, nemcsak felügyelők, hanem elsősorban barátok is akarnak lenni. Ez kölcsönös szeretetet eredményez s a nevelői munka sikerét jótékonyan előmozdítja. Az egyházkerületi elöljáróság, főiskolai lelkészi gondnok, egyházkerületi tanügyi előadó és a különböző szakfelügyelők látogatása a tanítás és nevelés munkájának magas szinvonaláról tesz megállapításokat. Jelentéseket olvastak a rendkivüli tantárgyak vizsgáiról, a torna-athletikai sportünnepélyről. Helyettes tanárokul alkalmazottak nevét a hirek rovatában közöljük. A tankönyvváltoztatásokhoz, az angol ágazatban használandó új angol könyvek bevezetéséhez az igazgatótanács hozzájárult. Helyeselte az u. n. alsós önképzőkör tervét és az osztálykönyvtárak fejlesztésének gondolatát.

(Folyt. és vége köv.) *M. J.*

Ifjúsági konferencia Tapolcán.

Azt a semmivel nem törődő, lélekrendítő szomjúságot látva, mely a legutóbbi tapolcai konferencián is megnyilatkozott, Isten lelkétől indíttatva Püspök úrral együtt arra az elhatározásra jutottunk, hogy a ránk következő augusztus 20-án egy ifjúsági konferenciát hívunk egybe a kerület mindkét nembeli ifjúsága számára ugyancsak Tapolcára. Természetesen a gyülekezet felnőtt tagjait is nagyon szívesen látjuk ezen az egybesereglésen. Már most felkérjük az egyházkerületi lelkészeket és tanítókat, különösen missziói előadóinkat, hogy erre a napra ne tegyenek semmi más összejövetelt, hanem teljes szívökből munkáljanak azon, hogy a hívó szó minden kerületbeli ref. ifjúhoz és leányhoz eljusson. Az ellátás tekintetében leghelyesebb, ha mindenki maga gondoskodik magáról hazulról hozott élelmiszerekkel. Akik ezt bármi okból nem tehetnék, azoknak megelégítésére Miskolcról hívunk egy-két pecsenyesütőt. Általában arra törekszünk, hogy minden a legcélszerűbben és legegyszerűbben bonyolíttassék le, mert ezen a napon, István király ünnepnapján Tapolcafürdőn egyébként is nagy vendégsereg szokott összegyülekezni.

Hisszük, hogy Isten ezt a napot is gazdagon meg fogja áldani számunkra. *Svingor Jenő.*

KALÁSZSZEDÉS.

Kedves Lelkipásztor és Tanító Testvérem!

Tudod-e, hogy mennyi érték pusztul el a tarlón? Még gereblyézés után is széthullva ott marad a sok szép kalász. II. Mózes 23:11; III. Mózes 19:9; V. Mózes 24:19; Ruth 2:2 mind Isten rendelkezései az elhullott kalászokról.

A vajdácskai református gyülekezet biblia-iskolájának tagjai az 1936. és 1937. években végezték a kalászszedés munkáját. Évente 120 kg. búzát szedtek így össze. Mit gondolsz: ha Magyarország 1200 református gyülekezete közül csak 800 gyülekezetben végeznék ezt a munkát, mennyit lehetne évente összegyüjteni?

Fel tehát a munkára. Indítsd el, vezetsd, irányítsd a kicsi kezeket az elhullott kalászok felé. A munka szervezése:

1. Lelkesedni kell a munkáért vezetőnek, gyermeknek és a gyülekezetnek.

2. Vezető aratás idején, mikor már bőven van aratott és gereblyézett tarló, vasárnap reggel összegyüjti az iskolás gyermekeket. Felteszi a kérdést: gyermekek, kik pénzzel és vagyonnal még nem rendelkeztek, hogy tudnátok ti szolgálni árváknak, szegényeknek, külmissziónak támogatására? Rávezeti, hogy kezük munkájával, idejükből áldozva kincseket rakhatnak össze, ha a tarlón lévő kalászokból kereszteket gyüjtenek. (Az ügyért lelkesedő vezető úgy adhatja elő ezeket, hogy a gyermekek lelkesedésbe törnek ki és elhatározzák: megtesszük.)

3. Az elhatározás után meg kell beszélni a gyermekekkel a gyűjtésnek az idejét, a kapott eredmény elhelyezését.

4. A szedés idejének (napot értve) megállapításánál figyelemmel kell lenni a piacnapokra, amikor a szülők távol vannak a falutól, a déli órákra, amikor a gyermeknek ebédet kell vinni

a mezőn levő szülőknek. A legjobb a megállapított napon, reggeli istentisztelet után, amikor a gyermek nem tikkad úgy el a melegtől, két órai időtartamra küldeni ki küldeni ki őket. Jó, ha a vezető ezalatt az idő alatt ellenőrzi a munkát.

5. A kalászszedés helye a gereblyézett tarló. Minden gyermek az édesapja földjén szedeget. Ők meghivják magukhoz azokat a gyerekeket, akiknek nincsen földjük. A vezető engedélyt kérhet a határban levő nagybirtokokon levő szedésre is.

6. A gyermeket figyelmeztetni kell, hogy a keresztből húzni nem szabad, mert az lopás, úgyszintén a gereblyézetlen tarlón való szedés is stb.

7. Az összegyüjtött csomókat a vezető lakásának kertjében keresztbe rakják. Ha egyszerre nem vett részt minden gyerek, a szedést meg lehet ismételni. Fognak hozni olyanok is kalászcsomót, akik nem járnak iskolába. A kalászszedő gyermekek neveit és a szedett csomók számát pontosan jegyezze a vezető.

8. Gondoskodás a kicséplésről. A kalászokat szekeren, vagy minden gyerek egy kévét kezében, viszik a cséplőgéphez. A gyermekeket innen visszatartani nem lehet, részvételük szigorú felügyeletet igényel. Kalászszedés és cséplés jelenetét egy-egy fényképfelvétellel örökítse meg a vezető. A kalászszedő gyermekek neveit és a gyüjtés eredményét helyi szokás szerint közölje a vezető a gyülekezettel.

9. Az eredmény egy negyed része külmissziói, egy negyed része szeretetszövetségi, egy negyed része egyházmegyei, egy negyed része a helyi gyülekezet megnevezett missziói céljaira fordítandó. A helyi gyülekezetnek szánt egy negyed rész pénzértékét a biblia-iskola, vasárnapi iskola nevére betétkönyvön helyezik el. Ebből alap létesítendő gyülekezeti terem stb. építési céljaira. Vezető a gyüjtött mennyiségről missziói előadó utján számol az Egyházmegyének. A gyüjtésről a helyi gyülekezet presbitériuma is jelentést tesz.

10. A jelzett vasárnap-reggeli megbeszélés eredményét, ill. a gyermekek elhatározását aznap d. e. szószékből közölje a lelkipásztor a gyülekezettel és kérje a szülőket, hogy ne akadályozzák gyermekeiket ebben a szolgálatban, mert egy olyan szeretetet engednek ezáltal erősödni, aminek a szülők, a gyülekezet közössége és sokan hasznát veszik.

Ezt a felhívást elküldöm egyházmegyénkben minden lelkipásztor és tanitótestvéremhez azzal a kéréssel, hogy tegyék magukévá ezt az ügyet és kritikát csak azután gyakoroljanak, miután megpróbálták ezt a munkát és az eredmény külön és együtt előttük lesz. Ezt a felhívást nem elmélet, hanem gyakorlat szülte, miután a reámbízott gyülekezetben a biblia-iskolás gyermekek két nyáron végeztek kalászszedést. Az anyagi eredmény mellett sokkal nagyobb értékű volt az az áldás, ami a lélekre hullott ennek a munkának végzése közben. „Velünk az Isten. Testvéri köszöntéssel:

Főző László
egyházmegyei missziói előadó.

Diákjótétemények a sárospataki főiskolában:

3. Felvételek a kisinternátusba

s a nyert kedvezmények:

VIII. osztályosok: **Biró** József 20 P, **Daróczi** Ferenc 30, **Fekete** Barnabás 30, **Harsági** Géza 30, **Kőszeghy** Zoltán 35, **Paszternák** László 20 P.

VII. osztályosok: **Balázsi** László 30 P, **Bene** Dezső 35, **R. Emri** János 20, **Kóródi** Lajos 15, **Kukoró** Ferenc 30, **Péchy** Sándor 15 P.

VI. osztályosok: **Bakos** László, **Balla** Bertalan 15 P, **Balla** Lajos 15 P, **Barthos** Gyula 15 P, **Győry** László 15 P, **Lazanyi** István 30 P.

V. osztályosok: **Baksy** Tibor 10 P, **Bartha** Károly 25 P, **Barthos** Tibor 15 P, **Czövek** László, **Fekete** Gyula 30 P, **Komáromi** József 30 P, **Marádi** András 40 P, **Puskás** Lajos 10 P, **Szaniszló** István 10 P, **Szombathy** Tibor 10 P, **Tóth** Imre 15 pengő.

IV. osztályosok: **Béky** Zoltán 25 P, **Béres** Lőrinc, Elek 30 P, **Kóródi** Andor 15 P, **Nagy** Endre —, **Szabó** László 15 P, **Thomka** Miklós —.

III. osztályosok: **Balla** Viktor 15 P, **Bartha** János 10, **Bartha** Lajos 25, **Csehi** Elemér 20, **Jávorkay** László 20, **Kóta** László 20, **Kukoró** László 10, **Örvendi** Zoltán 10, **Szaniszló** György 10 pengő.

II. osztályosok: **Bartha** Sándor —, **Czövek** György —, **Csiszár** Miklós 20 P, **Kalydy** György —, **Nagy** Tibor 10 P, **Pogorisky** Pál 15 P, **Sütő** Tibor 10 P, **Szarka** László 10 P, **Vojtkó** Béla 15 pengő.

I. osztályosok: **Bihari-Nagy** Árpád, **Kalotaszegi** András, **Kiss** József, **Kovács** Huba, **Tankó** István.

4. Gimn. tanulók felvétele a theol. internátusba s a nyert kedvezmények:

VIII. osztályosok: **Rivó** Zoltán, **Szombatfalvy** Albert.

VII. osztályosok: **Koflanovits** György 15 P, **Szabó** Levente 10, **Szinyéry** György —, **Szőnyi** István.

VI. osztályos: **Hubay** László 10 P.

V. osztályosok: **Bornemisza** András, **Gönczi** Tibor, **Pataki** Sándor, **Petrássy** Tibor.

IV. osztályosok: **Gáll** Béla 10 P, **Gyülvészy** Barnabás, **Vágfalvy** Ottó.

III. osztályosok: **Bernáth** István, **Csombor** János 10 P, **Dula** Gusztáv, **Fehér** Zoltán, **Kiss** Ernő 10 P, **Sápi** Dezső 10 P, **Takács** László, **Tóth** Kálmán.

II. osztályosok: **Bernáth** Géza, **Blank** Tibor, **Dula** Géza, **Farkas** László 15 P, **Kalmár** István, **Molnár** László, **Szabó** István 10 P, **Vass** Zoltán.

I. osztályosok: **Bakó** Gyula, **Bárdos** Zoltán, **Blank** Aladár, **Éger** László, **Hadnagy** János, **Tóth** Gusztáv, **Tóth** Zoltán, **Vass** László.

Feltételesen, hely ürülése esetén felvehetők:

Kis-internátusban: Lovas János III., Vizsolyi János I., Bári Márton II., Fehér Béla IV., Nagy Albert II. o. t.

Theológiai internátusban: Urai József III. o., Szabó Csaba IV., Andrássy Dénes IV., Kiss Elek VII., Juhász Dezső II., Csapó Ferenc VII. o. t.

5. Felvételek az Angol Internátus manzard termébe.

Szakács János III. o. t. **Majdik** Ferenc IV., **Szacsuri** János IV., **Tarr** Sándor IV. o. t. **Majdik** Zoltán V., **Orbán** László V. o. t. **Deák** Béla VI. **Pataky** Sándor VII., **Deme** László VIII., **Király** István VIII., **Kiss** Miklós VIII., **Kuti** Lajos VIII. o. t.

6. Tandíjkedvezmények a gimnáziumban.

Egynyolcad kedvezményt kapnak: **Sütő** Tibor II., **Csehi** Elemér III., **Baksy** Tibor, **Timmer** Ferenc V., **Péchy** Sándor VII. o. tanulók.

Egynegyed kedvezményt: **Bernáth** Géza, **Juhász** Dezső, **Kalmár** István II., **Borsós** József, **Jánosi** Béla, **Jávorkai** László, **Nagy** Ferenc, **Nagy** József III., **Antal** András, **Fekete** Iván, **Nagy** Dániel, **Pap** Ferenc **Pálóczy** László, **Réti** András IV., **Bistey** Andor, **Nagy** Miklós V., **Balla** Bertalan, **Balla** Lajos, **v. Soltész** Bertalan, **G. Szabó** Csaba VI., **Kóródy** Lajos, **Kukoró** Ferenc VII., **Bíró** József, **Csulya** László, **Darab** Lajos, **Dévay** Zoltán, **Kőrössy** József, **Nagy** Dezső, **Pál** Zoltán, **Paszternák** László, **Szepessy** Imre, **Varjú** Gyula VIII. o. tanulók.

Fél kedvezményt: **Bartha** Sándor, **Csiszár** Miklós, **Kiss** Ernő, **Pogoriski** Pál, **Szabó** István, **Szabó** Gyula II., **Kiss** László, **Szeless** Sándor, III., **Béres** Elek, **Csehi** István, **Majdik** Ferenc, **Müller** Gábor, **Rubányi** Károly IV., **Egry** Barnabás, **Pataky** Sándor V., **Deák** Béla, **Gönczy** Ferenc, **Győry** László, **Lazanyi** István VI., **Bene** Dezső, **Emry** János, **Pataky** Sándor, **Szabó** István, **Szőnyi** István VII., **Daróczy** Ferenc, **Harsági** Géza, **Illésy** Sándor, **Jónás** András, **Kőszeghy** Zoltán, **Lengyel** Ferenc, **Nagy** József, **Szombatfalvy** Albert VIII. o. tanulók.

Háromnegyed kedvezményt: **Bráda** Ferenc, **Kóta** László, **Szakács** János III., **Béky** Zoltán, **Tarr** Sándor IV., **Fekete** Gyula, **Komáromy** József, **Majdik** Zoltán, **Marádi** András, **Orbán** László, **Puskás** Lajos V., **Fűzy** István VII., **Fekete** Barnabás, **Kúti** Lajos, **Nagy** György, **Rívó** Zoltán VIII. o. tanulók.

Teljes mentességet: **Szacsúry** János, **Tömösközy** Ilona IV., **Balogh** János VII. o. tanulók.

7. Felvétel a Dókus—Ragályi alapítványra.

A VIII. osztályban: **Csulya** László 60 P, **Deme** László 200, **Király** István 200, **Kiss** Miklós 200, **Kőrössy** József 100 P.

A VII. osztályban: **Kiss** Elek 200 P, **Kofflanovics** György 150, **Pallaghy** Sándor 400, **Szabó** Levente 200, **Vitkay** Bertalan 60 P.

A VI. osztályban: **Barthos** Gyula Pál 100 + 20 = 120 P, **Hubay** László 150, **Kocsis** Elemér 200 P, **Nagy** Sándor 100 P.

Az V. osztályban: **Ablonczy** Zoltán 100 P, **Bartha** Károly 100, **Barthos** Tibor Péter 100 + 20 = 120, **Czövek** László 150, **Petrássy** Tibor 100, **Puskás** Lajos 100, **Szombathy** Tibor 150 P.

A IV. osztályban: **Bernáth** Elemér 1.270 P, **Bernáth** István 100, **Dévay** Ferenc 150, **Fekete** Iván 60, **Gyülvészy** Barna 150, **Kóródy** Andor 150, **Kukoró** László 200, **Molnár** Lajos 60, **Szabó** László Endre 150 P.

A III. osztályban: **Antal** László 60 P, **Balla** Viktor 100 + 50 = 150, **Cseh** László 100, **Csombor** János 100, **Dula** Gusztáv 60, **Kiss** Ernő Géza 100 + 20 = 120, **Kiss** László Zoltán 100 + 20 = 120, **Kiss** Sándor Lajos 100, **Kovács** Endre 150, **Takács** László 60 P.

A II. osztályban: **Blank** Tibor 60 P, **Czövek** György 100 + 20 = 120, **Farkas** László 60, **Kalydy** György 60, **Kiss** Pál Péter 100 + 20 = 120, **Nagy** Tibor 60, **Vass** Zoltán 60 P.

8. Felvétel az özv. Pogány Istvánné-alapítványra.

Jánosi Ferenc segédlelkész 500 P, **Ködöböcz** József segédlelkész 145 P, **Ruszkay** Endre gyakorló tanárjelölt 200 P.

9. Felvétel a Muraközy-alapítványra.

Lengyel Ferenc és **Darab** Lajos VII. o. tanulók 50—50 P.

10. Felvétel a Gesztelyi Nagy Kálmán-alapítványra.

G. Nagy Sándor V. o. tanuló.

11. Felvétel a Dóczi Imre-alapítványra.

Balla Viktor III. tanuló.

12. Felvételek a Pálóczi Horváth Mária és Simon családi alapítványra.

Árvay Attila I. o. tanuló és **Kovács** Endre II. o. 200—200 P, **P. Horváth** János II. é. theol. 400 P, **Győr** Zoltán II. é. theol. 200 P.

HIREK

— Csak szeptembertől kezdve vonul nyugalomba Novák Sándor gimn. igazgató. Novák Sándor, az országos nevű költő, sárospataki gimnáziumunk igazgatója, már a mult év tavaszán beadta nyugdíjazás iránt a kérvényét a vallás- és közoktatásügyi minisztériumhoz. Azonban a főiskolai előljáróság és Egyházkerületi Elnökség őt nagyon nyomós közbelépéssel még egy évre közérdekből a szolgálatban visszatartotta. Novák Sándor vállalta a munkát. De szeptemberben már távozik a gimnázium éléről. A különböző testületek ekkor búcsúztatják.

— **Az országos theológus konferenciát** a Hittanhallgatók Egylete rendezte 1938. jún. 16—19. napjain Sárospatakon. A konferencia címe: „A lelkipásztor falun." Megbeszélésre kerültek a falusi lelkipásztorkodás főbb kérdései: a gyülekezeti munka, az evangélizáció, az iskola, a reverzális- és a szekta-kérdés, a falu szellemi irányításának problémája, a politika, a segédlelkész falun, a theológus készülése falura és a magyar falu problémája Erdélyben. Előadók voltak: dr. Enyedy Andor egyházker. főjegyző, Darányi Lajos, Ecsedy Aladár, Főző László, Szabó Lajos, Temesváry Béla, Orbán József, Kovács István és Nagy Ödön. A konferencia értéke a szellemi gyarapodáson kívül abban van, hogy lépéseket tett a theológus ifjúság lelki egysége felé. Igazi testvéri találkozása volt ez a megjelent theológus ifjúságnak.

— **20 éves érettségi találkozón** látta viszont az Alma Mater 1918-ban érettségizett fiait. Június 19-én d. e. 11 órakor az imateremben folyt le a kedves találkozó, melyen 15-en jelentek meg a régiek közül. Imádkozott Darányi Lajos ref. lelkész, társai nevében pedig Szepessy Kálmán orvos üdvözölte a főiskolát, s a főiskola részéről dr. Mátyás Ernő közigazgató köszönte meg azt. Az ünnepély után a hősök emléktábláját és elhunyt tanáraik sírját koszorúzták meg a hazatért öreg diákok.

— **Értesítés.** Alsóborsodi lelkipásztortestvéreimet értesítem, hogy a júl. 5-iki lelkészértekezlet alkalmával ebéd 3-féle alakban készül és pedig: 2 P., 1·60 P., és 1·10 P-ős árakban. Ez utóbbi menü. Tájékozás szempontjából szükséges, hogy akik a közebéden részt óhajtanak venni, egy levelezőlapon tájékoztassák a vasgyári lelkészi hivatalt egy pár nappal a gyűlés előtt, hogy hány személyre és melyik fajtából kérnek ebédet. Testvéri szeretettel: *Román Ernő lelk. egyesületi elnök.*

HIVATALOS RÉSZ.

XVIII. sz. Körlevél.

Valamennyi Lelkipásztortestvérem figyelmébe.

A vallás és közoktatásügyi Miniszter úr felhívott, hogy a 70.300/1937. sz. körrendelettel rendszeresített azonossági számnak az egyházi anyakönyvi hivatalokra való kiterjesztésének előkészítése végett a szükséges adatokat terjesszem fel. Ezért felkérem Lelkipásztor testvéreimet, hogy az alábbi kérdésekre (egy félív papíron baloldalon felírva a kérdéseket, jobboldalon feleletet) sürgős és pontos választ adjanak s küldjék azt f. június hó 30-ig az illetékes esperesi hivatalukhoz.

1. Egyházközség neve, ahol 1870 jan. 1-től 1895 okt. 1-ig megvannak a születési anyakönyvek. — 2. Ha nincs meg, csak részben, mely évekről vannak meg 1870—1895 között? — 3. Az anyaegyházon kívül milyen társ, leány, vagy fiók egyházakra vonatkozó születési anyakönyvek őriztetnek itt? — 4. Az anyaegyháznak, társ-, leány-, vagy fiókegyháznak vannak-e a kérdezett időszakról megszállt területen sz. anyakönyvei? — 5. Évfolyamonkint vannak-e az anyakönyvek vezetve és évfolyamokon belül vannak-e folyószámozva? — 6. Milyen állami anyakönyvi kerületnek a területére esnek ma a *a)* az egyházi anyakönyvi (lelkészi) hivatalok? *b)* az elcsatolt területen fekvők? (e két utóbbi kérdésre a jegyzőtől tessék felvilágosítást kérni).

Kérem a Nagytiszteletű Esperes urakat, hogy a hozzájuk érkező jelentéseket gyüjtsék össze és azt együttesen július 10-ig hozzám küldeni szíveskedjenek.

Miskolc, 1938. június 14. Atyafiságos szeretettel:

Farkas István
püspök

XIX. sz. Körlevél.

Valamennyi elemi népiskola iskolaszékének figyelmébe!

I. A vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr elrendelte (41.458/1938), hogy a fizetéskiegészítést élvező nem állami elemi iskolai helyettes és kisegítő tanerőknek fogadalmat kell tenni.

Azért ha bármely ref. népiskolánkban alkalmazott ilyen tanerő erre felhívást kap, annak haladéktalanul köteles eleget tenni.

II. A vallás- és közoktatásügyi minisztérium 73.763/1938. VI. szám alatt arról értesített, hogy a tanítóválasztásokat lehetőleg már július hónapban ejtsék meg a választás előtt álló egyházak, mert az augusztus hónapban választott tanítónak csak szept. 1-től s a szeptemberben választott tanítónak csak a választás napjától fogja a fiz. kiegészítő államsegélyt kiutalni. Korábban is működött segéd vagy rendes tanító szabályszerű átválasztása tanévközben is bármikor megtörténhetik.

Miskolc, 1938. jún. 22. Atyafiságos szeretettel:

Farkas István
püspök.

Pályázat hirdetés.

Az emődi ref. egyház presbitériuma pályázatot hirdet a megüresedett kántortanítói állásra. Javadalom: 30 értékegység + 240 P., ezt kiegészítő államsegély, természetbeni lakás és kert. Kötelessége: a kántori szolgálat, az iskolaszék által rábizott osztályok tanítása, énekkar vezetés, belmissziói munkában segédkezés, irodai teendők végzése, szükség esetén lelkész helyettesítése. Pályázati határidő a megjelenéstől számított 21 nap. A kérvényhez melléklendők: születési bizonyítvány, állampolgárság igazolása, tanítói és kántori oklevél, működési bizonyítvány, más egyházmegyéből pályázónak esperesi bizonyítvány, bizonyítvány az eskű letételéről, bizonyítvány a belmissziói munkában való jártasságról és a katonai szolgálat igazolása. Állás betöltésénél figyelembe vétetnek a vonatkozó miniszteri rendeletek. A betöltés minősítés és hármas jelölés alapján történik. A bemutatkozás — saját költségére — a pályázótól kívánatos, ha erre meghívást kap. A választás csak miniszteri megerősítés után válik jogerőssé. Az állás f. évi szeptember hó 1-én foglalandó el. Költözködési költséget az egyház nem téríti meg. Kellően felszerelt kérvények — válaszbélyeggel ellátott és megcímzett borítékkal, valamint egy üres levelezőlappal, — ref. iskolaszéki elnök, Emőd, Borsod vm. címre küldendők.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatak, 1938.

XXXIII. évfolyam. 26. szám. Sárospatak, 1938 július 3.

SÁROSPATAKI

REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: Az ózdi református egyház deklarációja. — *M. J.*: A főiskolai igazgató-tanács nyári ülése. (Folyt. és vége.) — *Dr. Mátyás Ernő:* Közigazgatói jelentés. (Folyt. és vége.) — Hirek. — Hivatalos rész. —

Az ózdi református egyház deklarációja.

Június 26-án ünnepelte az ózdi ref. egyház félszázados jubileumát. Farkas István püspök úr mondott megrázó erejű beszédet s vezette a diszközgyűlést, amelyen az alábbi deklarációt fogadták el:

Mi, az ózdi misszió-egyház tagjai, az örökkévaló Isten iránti mélységes hálaadással borulunk le ezen a napon a mi Mennyei Atyánk előtt azért a kegyelemért, hogy ezt a szórvány gyülekezetet — beékelve más vallásuak közé — 50 éven keresztül megtartotta úgy, hogy az elődök szent örökségét, a tiszta evangéliumi hitet megtarthattuk és a református keresztyén öntudat fejlesztésére teljes erővel törekedhettünk. Hálásak vagyunk Istennek azokért a lelkekért is, akik számban kevesen ugyan, de annál nagyobb buzgalommal fogtak hozzá a templom megépítéséhez és néhány évi szívós munka után reményük valóra vált, megépült az Isten háza és megnyiltak annak ajtói az imádkozó és hivő lelkek előtt.

Ünnepélyesen kijelentjük, hogy nem akarunk elmaradni az elmult fél század mögött, hanem imádságos és hívő lélekkel akarjuk épiteni tovább Isten országát és minden erőnkkel arra törekszünk, hogy ezt a szellemi és erkölcsi tőkét, amit eddigelé az apák összehordtak, azt a fiak folytonosan szaporítsák. Legelső sorban is arra gondolunk, hogy az evangélium tüze tovább lobogjon a gyülekezetben. Necsak a központban, hanem a szórványokban is. Ne legyen itt református keresztyén, aki az egyházzal való összeköttetés szükségét ne érezné, aki imádkozó életet ne élne és az örökkévaló igazságokat ne tartaná lelke egyetlen táplálékának. Evégből a lelkek gondzására mindent megtesz az egyház és semmiféle anyagi áldozattól nem riad viissza. Amennyre lehetséges az evangélizáció egy-egy szórványban, azt ezután még fokozottabban fogja megtenni, nogy a gyülekezeti vallásosság annál inkább biztosítható legyen. Hangsúlyozzuk, nem akarunk soha olyan vallásos életet teremteni, amelyik csak a központra ügyel, hanem éppen olyan fontos nekünk az a szórvány is, ahol csak ketten, vagy hárman vannak, mert azok is az Urei és előtünk föltétlen beccsel és ugyanolyan értékkel bírnak, mint a többiek, hiába mutatnak számban kevesebbet. Arra törekszünk tehát, hogy a református keresztyén öntudat mélyebb legyen. Zsoltáros és bibliás egyháztagjaink legyenek, mert csak ebben az esetben járnak szívesen az Ur hajlékába és lesznek Isten igéinek hallgatóivá és megtartóivá. Éber szemmel vigyázunk arra, hogy egyházunk érdekeit vegyes házasság esetén mindig úgy védelmezzük, hogy soha ne legyünk a meghátrálás emberei. Egyházunk evangéliumi alapját védjük, a tantisztaságot megőrizzük és a hitelveinkkel nem egyező felfogást gyülekezti életünkbe becsuszni sammi körülmények közt nem engedjük. Gyakorolni fogjuk az egyházfegyelmet, e tekintetben is a magyar református anyaszentegyház gazdag története áll előttünk. Nem ijedünk meg azért semmiféle modern hitetlen megnyilatkozástól, hanem megyünk előre a magunk utján, nem nézve mást, mint az anyaszentegyház üdvét és boldogulását. Alázatos lélekkel óhajtjuk, hogy a mennyország kulcsai a kezünkben legyenek, és soha többé nem engedjük visszatérni az olyan gyülekezeti életet, mely a bűn terjedését tétlenül és tehetetlenül nézi.

Olyan református keresztyéneket óhajtunk nevelni a jövőben is, akik a legszentebb eszménynek tartják a hazát. Akik hivő lélekkel vallják, hogy a magyar református keresztyén ember életében a hit és haza ikertestvérek és egymástól elválaszthatatlanok. Magyarok voltunk eddig és minden körülmények között azok maradunk aztán is. Nemcsak a nyelvet őrizzük féltékenyen, hanem a történelmi Magyarország egyetlen porszeméről nem mondunk le soha. Imádkozunk és dolgozunk magyar hazánk területi épségéért.

Végül kijelentjük, hogy minden téren és minden tekintetben hazánknak és anyaszentegyházunknak holtig hűséges és engedelmes gyermekei leszünk konfirmációi fogadalmunkhoz híven és gyülekezetünk fejlesztésére áldozatos lélekkel törekszünk továbbra is. Erre segítsen meg minket a minden kegyelem Istene.

A főiskolai igazgató-tanács nyári gyűlése.

(Folyt. és vége.)

A tanítóképző-intézet 1937/38. évi működéséről a jelentés megnyugvással vétetik tudomásul s felterjesztetik az egyházkerületi közgyűlés elé. Felterjesztés megy az egyházkerület és az egyetemes konvent elé a tanítóképző liceummá és majd tanítóképző-akadémiává való átalakítása tárgyában. Az igazgató eddig tett intézkedései jóváhagyatnak. Pándy Árpád r. tanárrá választásra ajánltatik. Hargitai Zoltánt és Tóth Károlyt az 1938/39-ik évre h. tanárokul alkalmazza az igazgató-tanács. Csuka Andor testnevelési tanfolyamra megy. A tantárgyfelosztást az igazgató tanács jóváhagyja; 1938—39 évi költségvetést megerősítés végett az egyházkerületi közgyűlés elé terjeszti.

A gazdasági választmány jelentést tett Györgytarlóról és Bálványosról a P. Horváth pusztáról a Perked-Mosolygóról az itt folyó gazdálkodásról, azután a humán internátus építéséről és a kórházépítésről, a gimnázium keleti szárnyának rendbehozásáról s a főiskolai vagyondézsma ügyének állásáról. A Dókus-házban Budapesten liftet kellett építeni a lakások nagyobb jövedelmezése biztosítása szempontjából. Az igazgató-tanács a Weiszer Károly és neje szül. Győry Klára és Czóbel Istvánné szül. Győry Irén alapítványt az alapítók iránti kegyeletének és mély hálaérzetének kifejezése nyilvánítása mellett elfogadta.

A közös gyűlés ítélte oda a különböző jótéteményeket (lapunk a mult számban már leközölte ezeket) és vette fel az új szeniortól az eskűt.

A közös gyűlés utolsó pontjaként Janka Károly I. gondnok az előljáróság elismerését tolmácsolta a tanítói és nevelő munkával szemben, amelyet a tanártestületek végeztek. *M. J.*

Közigazgatói jelentés

az 1937—38. iskolai évről.

Elmondotta a sárospataki ref. főiskola 1938 jún. 12.-i évzáró ünnepélyén *dr. Mátyás Ernő* akad. és közigazgató.

(Folyt. és vége.)

Főiskolánk életének az elmult évtized alatti, az angolszász kultura felé való irányultságának gondviselésszerűsége talán sohasem ütközött ki inkább, mint éppen az elmult iskolai évben. Nemcsak azért, mert egy egyoldalu és az egész magyar életünket ostromszerűen elárasztó német szellemi hatást ellensúlyoz, de azért mindenekfelett, mert az angolszász kulturális hatásokban nagyobb mértékben meg tudjuk ragadni magyarságunkat. Az angol-internátus és angol gimnáziumi ágazat létesítésével annak idején az a törekvés érvényesült, hogy az angol-amerikai protestantizmus szellemének nyissunk utat. Angol-internátusunk igazgatójának nyári tanulmányutjában, amelyen szerzett ösztönzéseiről egy gimnáziumi módszeres értekezleten számolt be, s amely munkálata felől a tankerületi főigazgató is kitüntető formában emlékezett meg, egy olyan döntő lépés történt, amely a mi magyar talajunkon a mi létérdekeinknek megfelelően a legértékesebb eredményeket igéri.

A szellemi élet azonban csak akkor egészséges és termékeny, ha a hatásra visszahatás is következik. Nem volna méltó főiskolánk nagy tradicióihoz, közelebbről angol-internátusunk és angol gimnáziumi ágazatunk közel egy évtizedes munkájához, ha nem tudta visszahatni a nyert hatás nyomán. Büszke és boldog önérzettel teszünk bizonyságot arról, hogy értékes nemzeti szolgálatot is jelentően hatott vissza az angol kulturális világra, ami páratlan a magyar életben. Gondolok itt Shakespeare Macbeth-jének április hónapban történt angolnyelvű előadására, ami nemcsak a magyar közvélemény sok értékes megnyilatkozásában talált visszhangra, de a legnagyobb angol lapokban is igen kitüntető formában jutott szóhoz.

— — — — — — — — — — —

Egyoldalú és talán veszélyes is lenne főiskolánk szellemi irányultsága, ha az angol protestantizmus szellemének ebbe a régióiba bocsátaná be életének gyökereit s ha csak ilyen távoli világokra igyekezne hatásokat gyakorolni. Az a veszély is fenyegetne, hogy elveszítené igazi mivoltát. Minél kritikusabbá lesz magyar életünk veszélyezett volta, annál követelőbb hangok hangzanak el arról, hogy népi forrásokból kell újjáteremteni kulturánkat, művészetünket és politikai életünket. Főiskolánk szelleme sokszor emlegetett korszerűségének bizonysága az, hogy közel egy évtizede még egy olyan időben indította meg ezt a magyarság létérdekét képviselő munkát, amikor még homályos körvonalai is alig látszottak jelentőségének. Az is gondviselésszerű életünkre, hogy akkor, amikor az egyik oldalon olyan intenzivvé lesz az angol kultura felé való irányultságunk, egy ellenkező pólusból is bőségesen táplálkozik életünk, az ősi népi értékekből.

S itt is az a jellemző, hogy nemcsak hatásokat nyerünk, de a sajátos népi kincsekben formálni is igyekszünk népünket. Kiemelkedő eseménye e tekintetben iskolai évünknek a theol. akadémi által karácsony előtt rendezett népfőiskolai tanfolyamunk, amelyik nemcsak a népi lélek értékeinek adása és elfogadása tekintetében volt gazdag, nemcsak a sokoldalú népnevelői munka folytán volt igéretes, de a magyar testvériség szolgálatának is olyan bizonyságát szolgáltatta, amelyre felfigyelt az egész magyar közélet. Hadd említsem meg azt is, hogy a sok vonatkozásban kompromittált falumunkának is a mi theol. akadémiánk faluszemináriuma volt a legszilárdabb mentsvára. Ha országosan is ennyire megbecsültek ezek a munkáink, mennyire alkalmasak arra, hogy ezekben igazi magyar mívoltunkat mindig teljesebben ragadjuk meg!

— — — — — — — — — — —

Közel egy évtizede annak, hogy gróf Klebelsberg Kunó egy látogatása alkalmával azt mondotta, hogy főiskolánkat a dekadencia fenyegeti. Ugyanakkor a magyar élet minden vonalon a növekedésnek a jeleit mutatta. Ma talán sok-sok tünet azt mutatja, hogy aláhullóban van a magyar élet. Milyen jól esik azt éreznünk, hogy itt e falakon

belül a fejlődés hullámaiban élünk. Mennyi tartalmat, szépséget és lendületet ad életünknek az az érzés, hogy itt minden az élet felé mutat. Amikor azonban sok-sok erőteljes szellemi élethullám öröme elárasztott minket, nem feledkezhetünk meg arról, hogy fejlődésben való létünknek ezt az örömét uj épületeink növekedésének szinte naponkénti szemlélete is táplálta bennünk, Még az ősz folyamán elkészült új kórházunk — az úgynevezett Debreczeni-ház átalakításával lett megoldva — és egy új modern pavillont is építettünk fertőző betegek részére. A szép teleknek parkirozása után egyik legszebb szigete lesz ez az épületcsoport főiskolánknak. S talán az egész országban sincs iskola, amelyik ilyen egészségügyi intézménnyel rendelkeznék, mint a mienk.

Fokozott az örömünk az u. n. Humán-internátus épülése felett. Örülünk azért, mert az egyelőre 40-es létszámú internátus ujra egy olyan diáksereget fog Patak felé vonzani, amely eddig kevéssé képviselt még nálunk, s amelyen keresztül mint új rétegen át fog belesugározni főiskolánk friss szelleme a nemzet vérkeringésébe. Örülünk azért is, mert a szép épület külsejében is alkalmazkodik a tradicionális kollégiumi stílusokhoz. Jele annak, hogy internátusunk puritán szellemünk otthona akar lenni. Mindenek felett örülünk azért, mert építésében ugyanaz a körültekintő, önfeláldozó és puritán szellem ölt testet, — az egyidejű kórház építésben is, — mint amelyből a korábbi nagy építkezések is kinőttek.

HIREK

— **Gyászhirek.** Szalay Károly főg. tanár, jeles költő 79 éves korában elhunyt. — Lukács Géza Gömör vm. ny. alispánja 81 éves korában elhunyt. Kedden temették.

— **Iskolai éveleji dátumok a theologián.** Az I. évre felvett theologusok személyes bemutatkozása augusztus 27—28-án. Javító és pótkollokviumok ideje szeptember 1—3. Alapvizsga szept. 22—24. Leventeoktatói tanfolyam szept. 5—24-ig. Évmegnyitó szeptember 11. Beiratkozások szept. 5—7. Csendes nap szeptember 26-án.

— **Jelölések a helyettes igazgatói állásra.** A sárospataki ref. főgimnáziumban a Tárczy Árpád igazgatóvá választásával megüresedett h. igazgatói állásra a gimn. szék hármas jelölés alapján Hallgató Sándor, Erdélyi László, dr. Urbán Barna tanárokat jelölte.

— **Uj tanári alkalmazások.** A Főiskolai Igazgatótanács juniusi gyülése a következő tanévre helyettes tanárokul folytatólagosan alkalmazta Jakabfi Lászlót és Héthy Lajost. Tóth Antal h. testnevelési tanár, angol-internátusi sporttanárt egyelőre szintén helyettes tanári minőségben alkalmazta a jövő tanévre. Szőke Balázs óraadót az egyik angol tanszéken szeptembertől kezdődőleg az Igazgatótanács helyettesi minőségben alkalmazta. Zana István angol-internátusi nevelő tanár a jövő tanévre megbizatott a Humán-internátus vezetésével. Képes Géza az Angol-internátusban szeptembertől kezdődőleg a német társalgási órák ellátására nyert megbizatást.

— **A gimn. igazgatótanács** kéri Nagytiszteletü Lelkész és Tanító urakat, hogy az érdekelt szülőkkel közöljék, hogy az I. osztályba nem vehetők fel nyilvános tanulókul olyanok, akik szeptember 3-ig 12. életévüket már betöltötték. Az ilyenek csak magántanulók lehetnek. Ajánlatos, hogy már most iratkozzanak be az új növendékek, mivel esetleg szeptemberben már nem lesz hely. Külön figyelmébe ajánljuk a Lelkész és Tanító uraknak, hogy az u. n. tehetségvizsga szeptember 3 án lesz. A tanítás szeptember 5 én kezdődik. Utólagosan szeptember 2—3-án lehet beiratkozni.

— **Az ujhelyi lelkészválasztás ügyében** beküldött cikkeket az ügy bírói letárgyalása előtt és alatt nem közlünk. Utána legnagyobb egyházjogászainkat megszólaltatjuk. Közöttük lapunk egyházjogi szerkesztőjét is.

— **Az angolinternátus** megüresedett helyeire 54 jelentkező közül 19 vétetett fel. A humán-internátusban még 6 hely üres.

— **A zempléni lelkésznék** júliusi bibliaóráját július 5-én, kedden d. e. 10 órakor tartják a sárospataki lelkészlakáson.

— **Lelkészválasztás.** A debreceni Árpádtéri egyházrész kedden döntött a pótválasztás alá került H. Kiss Géza s Biky Gábor közt. H. Kiss Gézát választották meg.

— **A sárospataki tanítóképzőintézetben** a képesítőn 7 jeles, 13 jó s 12 elégséges oklevél adatott ki.

— **Az OMKE** 300 P-ős pályadíjat tűzött ki erre a kérdésre: Miért válasszuk a kereskedői pályát? Nagyon sokan pályáztak rá a középiskolás növendékek közül. Az első díjat (300 P.) Király István, a sárospataki ref. főgimnázium VII. o. növendéke nyerte, aki a nyelvvédő pályázaton is első díjat nyert s akinek munkáját az intézet könyvtárai lényegesen támogatták.

— **A miskolci református leánygimnáziumban** az érettségi vizsgálatok szóbeli részét június 20—24. napokon tartottuk meg. Elnök, mint más esztendőben, az idén is Farkas István püspök ur, az igazgatótanács elnöke volt, a kormányt pedig dr. Zehery Lajos min. tanácsos, c. ny. rk. egyetemi tanár képviselte. Az eredmény a tanári kar és a növendékek együttes jó munkáját mutatja. Kitüntetéssel érettek: Fóris Eulália, Frank Márta, Fürth Judit, Köteles Valéria és Stern Márta. Összesen: 5. Jelesen érettek: Czeglédy Éva, Jeney Klára, Juhász Éva, Király Edit, Minnich Hedvig és Tellman Ilona Katalin. Összesen: 6. Jól érettek: Baky Magdolna, Bárdos Lilla, Bernáth Katalin, Czövek Juliánna, Császár Juliánna, Cservenyák Etelka, Csohány Aranka, Dapsy Mária, Dobos Erzsébet, Doktor Ilona, Gebauer Anna, Gombos Erzsébet, Haas Erzsébet, Könyves Ilona, Lakatos Mária, Venczel Ernesztina és Wvinstock Erzsébet. Összesen: 17. Érettek 11-en. A szeptemberben tartandó javító vizsgálatra utasíttatott 2 tanuló.

HIVATALOS RÉSZ.

XX. sz. Körlevél.

I.

Valamennyi lelkésztestvérem figyelmébe!

Az egyetemes konvent ezévi közgyűlésén a közalapi egyszersmindenkori segélyek engedélyezésénél a következő határozatot mondotta ki, melyet az esperes urakkal már körlevélben közölt:

Ezentul a közalapi egyszersmindenkori segély engedélyezése iránti kérést csak akkor veszi érdemi tárgyalás alá, ha az, az e célra szolgáló és minden rovatában pontosan kitöltött nyomtatványon az egyházmegyei és egyházkerületi közgyűlés utján és ezek határozatával terjesztetik elő.

Az esperesek ezekből az ürlapokból csak azoknak az egyházközségeknek adnak, amelyek a közalapi egyszersmindenkori segély adományozásánál megkövetelt feltételeknek mindenben megfelelnek.

A határozat az egyházmegyei gyüléseket felhívja, hogy már I. fokon utasítsák vissza a feltételeknek meg nem felelő kérelmeket. Nem részesíthető közalapi egyszersmindenkori segélyben az az egyházközség, amely

a) közalapi hátrálékban van

b) fornyot, orgonát, lelkészi, vagy tanítói lakást vagy melléképületeket épít, javít, vagy ezeknek elvégzéséből származott adósság törlesztésére kér segélyt

c) 3 éven belül már részesült közalapi egyszersmindenkori segélyben.

A közalapi intézőbizottság által hozzám juttatott körlevél még ezeket mondja:

„Istennek hála, egyre szaporodik azoknak az egyházközségeknek a száma, amelyeknek nincs közalapi hátrálékuk, de nem csökken azoknak az egyházközségeknek a száma, amelyek a konventi jegyzőkönyvben évenkint közölt eljárási mód ellenére is — bár tudják, hogy a feltételeknek nem felelnek meg — beadják közalapi egyszersmindenkori segély iránti kérelmöket. Ez az eljárás egyrészt a felettes egyházi hatóságukat ok nélkül terheli, másrészt megnehezíti a segélyezésre valóban rászorult és érdemes egyházközségek kérvényének alapos elbirálását. Ezért ismételten kérjük, hogy annak az egyházközségnek, amelyik a feltételeknek nyilvánvalóan nem tud megfelelni, ne méltóztassék a kérvényezéshez szükséges ürlapot kiadni“ . . . . .

A fentiekhez való szigoru alkalmazkodásra hívom fel lelkésztestvéreim figyelmét, mert ellenkező esetben maguknak és nekem is, de a többi egyházi hatóságoknak is csak felesleges és hiábavaló munkát adnak.

II.

Anyakönyvvezető Lelkipásztor Testvéreimhez!

A Nagyméltóságu Vallás és Közokt. Miniszter Ur 6000/1938. II. ü. o. számu leiratára, amennyiben e rendelkezést magam is helyesnek itélem, a következő meghagyást hirdetek meg Lelkipásztor testvéreim előtt:

„Az anyakönyvekbe az anyakönyvvezető vagy a helyettes felügyelete alatt bárki díjtalanul betekinthet. Ezen jogosultság azonban csak egyes bejegyzések megtekintésére terjed ki. Az anyakönyvek tételenkénti átvizsgálásával járó, vagy a betekintés fogalmát meghaladó feljegyzések és munkálatok csak hivatalos célra, csak az anyakönyvezetők vagy a felügyelő és az ellenőrző hatóságok által eszközölhetők.“

Miskolc, 1938. június 29. Atyafiságos szeretettel:

Farkas István
püspök

— **Alsózempléniek figyelmébe.** Július hó 12-én délután 2 órától a főiskola lelkészi gondnoki hivatalában egyházmegyei ügybeu megbeszélésre alkalmat adok.

Cigánd, 1938 június 28. *Janka Károly*
esperes.

PÁLYÁZATI HIRDETÉS.

A református egyetemes konvent tanügyi bizottsága a Debrecen sz. kir. város és a tiszántuli református egyházkerület könyvnyomdavállalatával kötött szerződése alapján pályázatot hirdet a következő református népiskolai tankönyvekre:

1. Egyháztörténelem az V. osztály számára.
2. Számtani gyakorlókönyv a I. II. III. IV. V. VI. osztály számára (hat gyakorlókönyv).
3. Földrajz IV. osztály számára

A kiadandó könyvet az ország összes református népiskoláiban használni fogják. A pályázat nyilt, azon részt vehet minden református tankönyvíró. Pályázni lehet már nyomtatásban megjelent művel is. A tankönyvek a református világnézetet hirdessék, a református szellemű vallásos nevelés eszközei legyenek, s az érvényben levő állami tanterv és utasítás alapján az újabb pedagógiai, didaktikai és methodikai eredmények felhasználásával osztott iskolák számára készüljenek.

A pályaművek beadásának határideje 1938 nov. 1.

A pályanyertes mű a Debrecen sz. kir. város és a tiszántuli református egyházkerület könyvnyomda-vállalat tulajdonába megy át. A díjnyertes mű szerzője a tankönyvek után nyomtatott ivenként 54·10 P. díjazásban részesül. A tankönyvekből egy kiadás I—III. osztályig 20.000 pld, IV—VI. osztályig 10.000 pld. Pályadíjnyertes szerző az első kiadásból a teljes ivenkinti összeget, a további kiadásokból, míg a mü forgalomban marad, minden kiadásnál az ívenkinti díj 50 százalékát kapja tiszteletdíjként. Ha a mű átdolgozását rendelné el a konventi tankönyvügyi bizottság, akkor az eredeti ívenkinti iróidíj 75 százaléka illeti meg a szerzőt.

A szerzői díj egy-egy év végén december hó 31-ével az eladott példányok arányával számoltatik el.

A nyomtatott példányokról a vállalat könyvet vezet, mely a tankönyv szerzőjének betekintésre bármikor rendelkezésére áll. Egyebekben a vállalat a pályadíj-nyertes mű szerzőjével a pályázati hirdetés alapján irásbeli megállapodást létesít.

Budapest, 1938.

A református egyetemes könventi tankönyvügyi-bizottság elnöksége:

Balogh sk. *főgondnok, világi elnök.*

Ravasz sk. *püspök, lelkészi elnök.*

ELŐFIZETÉSI DIJ:
Egész évre ... ... **10 Pengő.**
Fél évre ... ... **5 Pengő.**
Lelkészek, tanítók és Kálvin-szövetségi tagok kedvezményes áru előfizetési díja **egész évre 5·— P.**

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatak, 1938.

XXXIII. évfolyam. 27. szám. Sárospatak, 1938 július 10.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Zs. J.*: Makláry Károly. — *Tussay János:* Beth-el. — *tj:* Lenkey Gyula 25 éves lelkipásztori jubileuma. — 50 év statisztikája Ózdról. — *Főző László:* Énekkari ünnepélyek. — Hirek. — Hiv. rész.

MAKLÁRY KÁROLY

1876 május 24—1938 július 7.

Lapzártakor rádió útján vettük a lesujtó hírt, hogy Makláry Károly, a tiszántúli egyházkerület püspöke, július 7-én váratlanul elhunyt. Akik ismerték, tudták, hogy tövist hord testében; a nemes fának ez a hirtelen kidőlése mégis mindenki számára megdöbbentő. Református Anyaszentegyházunk s a tiszántúli egyházkerület különösen még ki sem heverte azt a veszteséget, mely Baltazár Dezső halálával érte, rövid másfél év után ismét temetnie kell azt fiát, akire hűségéért és önfeláldozó munkájáért a nagy elődök drága örökét rábízta Isten gondviselő kegyelme.

Ároni családból hívta el az Örökkévaló az Ő szolgálatára. Bölcsője a helyőpapii parókián ringott. A szülői házban kapott indításokat a tiszáninneni egyházkerület iskolái: a miskolci gimnázium és a sárospataki Alma Mater hivatástudattá erősítették a nemes vágyakat hordozó, eszményi terveket bontogató ifjú lelkében. Theologiai tanulmányait Sárospatakon és Budapesten végzi. 1898-tól 1901-ig s. lelkész Tiszanánán. Első lelkipásztori állomása a nyékládházai gyülekezet, ahonnan három esztendő mulva, 1904-ben kunhegyesi lelkipásztorrá választják meg. Harmincesztendeig munkálkodott itt az Úr szőlőjében. Közben az egyik tisztséget a másik után bízzák reá. Nyolc éven át a hevesnagykúnsági egyházmegye pénztárosa, 12 évig a tanügyi bizottság elnöke, 15 éven át főjegyzője, 20 évig tanácsbírója. 1924-ben egyházkerületi jegyzővé, 1928-ban tanácsbíróvá választják. A következő évben már lelkészi főjegyző. 1934-ben a debreceni Árpád-téri gyülekezet lelkipásztora lesz; 1936-ban a magyar református egyház legnagyobb kerületének püspöke. Az országos zsinat tagja, az egyetemes konvent jegyzője és birája.

A megbízatásokkal együtt nőtt a lelke, fokozódott a munkaképessége. Szolgálatainál csak az egyházáért való aggódása, a Krisztushoz való hűsége és szeretete volt nagyobb. Ez vezette a lelkészválasztási törvényjavaslat elkészítésében, belmissziói tevékenységében s az egyház intézményeinek külső és belső megerősítésében és kiépítésében. Magával s a reábizottakkal bölcsen számottevő lélek, aki a nehéz órákban, a küzdelmek között önfeledten bízta rá magát megváltó Királya vezetésére. Lelkiismerete azért mindig nyugodt, szive megbékélt, egész egyénisége sugárzó és vonzó. Erős fundamentumon áll, amelyet Isten vetett a világ teremtése előtt. Bizton látta o célt, amely felé Megváltója szavát követve, elindult, ahová most negyven évi szakadatlan szolgálat után megérkezett, hogy számot adjon hűséggel és önfeláldozással végzett sáfárságáról.

„Az igaznak emlékezete áldott." (Péld. 10:7 a.)

Zs. J.

BETH-EL.

I. Mózes 28:13—17.

Beth-El: Isten háza. Főképpen azért az, mert Isten nyomorultjai laknak benne. Azzá teszi multja, melyből főként Friedrich von *Bodelschwing* pásztor hirdeti még ma is, betegeknek és egészségeseknek egyaránt: mit jelent eszköznek lenni Isten kezében. Hirdeti, hogy belmissziói intézetek számára fontosabbak pénz, ház és minden más kellékeknél az élő emberek, akik Jézusért az elmerülők és otthontalanok felé karjukat nyujtják, s azoknak segítő testvéreivé lesznek. A vak G. Hermanntól elkezdve, nevek, cselekedetek, valósággá lett akarások összhangja zengi: Ahol Isten Igéje élő, ahol jelen van Jézus Krisztus, ott megépül Isten háza. Az 1860-as években már dolgoznak az Úrnak ebben a szőlőjében.

Azóta multak az évek. Házak mellé házak sorakoztak, ékesen és szép rendben, mint az Úr hajlékához illik. A jó mag meghozza a maga gyümölcsét. Ma nemcsak Németország, de Hollandia és Afrika területén is végzi Beth-El a maga munkáját.

50—60 bibliai neveket viselő hajlék fogadja be a különféle betegeket, kiknek életében vagy „az atyák vétkeit büntette meg Isten," vagy csak „pillanatra engedte el kezüket" és romlás, pusztulás lett a vége. Epilepsziások, tévelygők, kedélybetegek, nyomorultak, tehetetlen öregek. Mind egyek abban: betegek, orvost keresnek, segítségre várnak. Számuk 4000 körül van ma, férfiak, nők és gyermekek. — „Ha Isten összezúz, kezei meg is gyógyítanak."

Bethel, egy domboktól körülzárt völgyben terül el. Már fekvése is tanítani akarja lakóit, hogy egyedül csak felfelé kereshetünk szabadulást. A föld „függélyes felületéről." Különösen látja és érzi ezt az a beteg gyülekezet, mely bizakodva reméli egy más élet ajándékát. — Talán csak odaát kapják meg!

Néhány napot köztük töltve, meg lehet látni, hogy „otthon" vannak. Idegen a nyomorúság, a bánat, az öröm pedig kedves vendég. Milyen jótéteménye ez Istennek. Kegyelem az ítéletben. Az Ő akaratára „a keserüből is édes jön ki." Az epilepsziások élete különösen megrendítő. A tébolyodottak vagy nyomorultak életét mindenki ismeri. — Ez az élet „családjuk" körében játszódik le. A „*Hausvater*" vagy „*Hausmutter*" egy-egy család feje. Családok szerint külön épületekben is laknak. Nem lopják napjaikat. Orvosi megállapítás szerint, aki csak képes, dolgozik.

Egy kis csapat a kertek tavaszi munkáját végzi, a másik nyomdában segédkezik vagy valahol, ahol használni lehet őket. A gyermekek iskolába mennek. Tanulják a betűvetést, vagy valamelyik mesterséget. Készülnek az életre. Ki tudja, mi vár rájuk? Akiket mesterségüktől szólított el Isten, itt tovább folytatják. Dolgoznak Isten házáért. A beteg asszonyok és leányok kézimunkái mind értékesíthetők, sokszor egészen művészi alkotások. Szükség is van erre, mert a betegeknek csaknem fele szeretteinek elvesztése avagy hanyagsága miatt nem fizethet semmit eltartásáért. A nyomorultak egész élete gondozóik kezében van. Ezt a gondozói munkát végzik a „*Schwester*"-ek és „*Bruder*"-ek. Munkájukat nem lehet körvonalazni röviden, mert a betegek természete szerint változó, — mondhatnám, házanként más a szokás. Tisztán tartják őket és lakásukat, felügyelet- és segítéssel vezetik életüket. Dolgoznak velük és érettük. Mind azt csinálják, amit a betegek nem tudnak megcsinálni maguknak. Igazi keresztyéni munka. A „bethel"-i „Bruder"-nek bizonyságot kell tenni, hogy a beteg valóban testvére. — Milyen ez a betegség? Az emberek úgy élnek, járnak kelnek otthonukban, mint mi a szülei háznál. A következő pillanatban már hangos jajdulás hasít az ember felé. Szokatlanul, fájón, s fájdalmatkeltőn. Lassan szünik a beteg fájdalma, elvörösödött arcából barátságosan tekintenek a bizonytalanba szemei... Szavai még akadoznak, de szíve dobbanásaival onnan belülről kifelé lüktet kékült ajkára a hála szava: „köszönöm *testvér*." Egymásnak is testvérei. Egymásnak is segítenek hordozni a terheket. Keresztyének!

(Vége köv.) *Tussay János.*

Lenkey Gyula 25 éves lelkipásztori jubileuma.

A Bánvölgye egyik virágzó gyülekezetének, Bánhorvátnak, kedves és emlékezetes ünnepe volt jun. 19-én. A már széles körben ismert lelkipásztorának, Lenkey Gyulának negyedszázados lelkészi működését koszorúzta meg a gyülekezet, felemelő, díszes ünnepség keretében. Fényes és nagyszámú közönség töltötte meg az este 6 órakor kezdődő ünnepi istentiszteleten az Ur hajlékát. Megjelent fáradhatatlan püspökünk, Farkas István is, kit a község határában az együtt érkező dr. Enyedy e. ker. főjegyzővel és hitvesével diadalkapus köszöntés fogadott. Ott volt Ronkay Ferenc, a kerület képviselője, Szepessy Gyula főszolgabiró, tanácsbiró, Sáfrány István népműv. titkár, Bodnár Zoltán em. világi jegyző, Szabó Lajos ORSz lelkésze, az ünnepelt rokonsága és környékbeli jóbarátai. Az istentiszteleten dr. Enyedy Andor a lectio után megkapóan szép imádságot mondott, majd Tóth János espereshelyettes alkalmi igehirdetése után, mit a jelenlevők nagy figyelemmel hallgattak, Farkas István püspök az Urasztala előtt intézelt nagyhatású beszédet az ünnepelthez és a gyülekezethez. A helybeli tanító által betanított két gyermekkari ének kedves változatosságul szolgált.

Este bankett volt az iskolában, hol sok tartalmas, szellemes, vídám hangú felköszöntő méltatta a jubilans érdemeit, huszonöt év szívós munkáját, a baráti visszaemlékezések derüs epizódjaival tarkítva. Itt adta át a jubilánsnak a gyülekezet és tisztelőinek ajándékát, egy szép ezüst tálcát, Osváth Lajos bányafőmérnök, ki az egész ünnepség fáradhatatlan megrendezője volt. Arról a csöndben és reklám nélkül végzett munkáról, mit az ünnepelt lelkipásztor negyedszázad alatt a bánhorváti gyülekezetben végzett, egy csinos kiállítású füzet is jelent meg ez alkalomra. *tj.*

50 év statisztikája Ózdról.

1888—1938-ig.

I. Született 2867 gyermek, ebből fi: 1467, leány 1400.

II. Meghalt összesen 1340, ebből fi 728, nő 612.

III. Házasságot kötött 782 pár, ebből tiszta pár 225, vegyespár 557. Reverzálist köttetett javunkra 344 esetben, reverzális köttetett kárunkra 310 esetben. Reverzálist nem kötött 220 pár. Megjegyezni kívánjuk, hogy 1918-ig nagyon rosszul állottunk a reverzálist illetőleg, mert a misszió területén lévő 7 anyakönyvi hivatalban mindenütt a kárunkra kötött reverzális volt a többszöröse a javunkra kötöttnél, de ez utóbbi két évtized alatt annyira változott a helyzet, hogy ma már három anyakönyvi hivatalban a javunkra kötött egyezmények nagyobb számban vannak a kárunkra kötött egyezményeknél. Nehéz munka volt még ilyen eredményt is produkálni, amikor olyan rengeteg oldalról fenyeget bennünket veszély.

IV. Attért hozzánk 295. Kitért tőlünk 87.

V. Konfirmált összesen 671.

Ez utóbbi három adat hiányos. mert például a konfirmációi anyakönyvből több esztendő bejegyzése hiányzik, néhány áttérő és kitérő szintén nem jegyeztetett be. 1888-ban 300 tagja volt az ózdi missziónak, ma pedig 3200 van. Senkié másé, mint Istené a dicsőség.

Énekkari ünnepélyek.

Alsózemplénben, június 6-án Megyaszón fejeződött be az énekkari ünnepélyek sora. Május 15-én Bodrogkereszturon, 22-én Tiszaladányon, 29-én Nagyrozvágyon volt ünnepély. Résztvettek az ünnepélyeken: az alsódobszai, bodrogkeresztúri, cigándi, erdőbényei, báji, csobaji, nagyrozvágyi, megyaszói, prügyi, ricsei, sajóhidvégi, sárospataki, olaszliszkai, tályai, tolcsvai, tiszalöki, tiszaladányi, pácini, ujcsanálosi és vajdácskai ref. énekkarok, összesen 587 taggal. Képviselve volt az egyházmegyének 19, a tiszántúli kerületnek 1 gyülekezete. Az ünnepélyen résztvevők száma kb. 6000 ember.

Elismerő oklevelet kaptak, szorgalmas munkájukért azok az énekkari tagok, akiknek 20 vagy ennél több évi énekkari tagságuk van. Ilyenek voltak 187-en, akik között 40 évi tagsága van Éles Sándor, Kelemen József és Sulymossy Sándor tiszaladányi férfi testvéreinknek.

Az ünnepély három részre tagozódott; *egyházi rész,* melyen Igehirdetés és az éneklés gondolatköréhez tartozó előadás volt. Ez éven „Református énekkar a keresztyén közösség szolgálatában" volt a tétel.

Második a hazafias rész, ennek keretében minden énekkar megkoszorúzta a hősök emléktábláját, vagy szobrát.

Harmadik rész, az énekkari tagok ösmerkedése. Ezen népdalok éneklésével szórakoztatták egymást; ekkor élvezték a helyi gyülekezet vendégszeretetét, melyet a legegyszerűbb formában, de a legnagyobb szeretettel készítették a helyi gyülekezetek nőtagjai.

Igy állottak az ünnepélyek, Isten, haza és népmüvelés szolgálatában.

Azzal bucsúztak el egymástól az énekkarok, hogy ha Isten életünknek kedvez, egy év mulva a már megjelölt helyen találkozunk. Testvéri köszöntéssel *Főző László* missziói előadó.

HIREK

— **Farkas István** püspök nyári pihenőjére elutazott. Hivatalába augusztus első napjaiban tér vissza.

— **Gyászhir.** Rácz Endre ondi ny. ref. tanító 59 éves korában jun. 23-án elhunyt.

— **Pataki tanárok külföldön.** A főiskola támogatásával Dr. Mátyás Ernő Angliába, Képes Géza Észtországba mentek tanlumányútra. Dr. Szabó Zoltán pedig augusztusban szándékozik Németországba menni. Kalydy Miklós volt szenior Lobethalban missziós telepen van Németországban.

— **Seregszemle Simán.** A kis filiális-egyháznak szép ünnepe volt május hó 29-én. Ekkor avatták fel igennagy örvendezés mellett a tetemes állami segítséggel felépült új iskolát. Délelőtt *Győry* Kálmán erdőhorváti lelkész hirdette az igét a teljesen megtelt kedves kis templomban. Majd a hősök fái előtt *Makó* Dezső helybeli lelkész tartott seregszemlét a holtak és élők felett. Végül az új iskola tágas, napos-szellős termében felavató imádság és a tetemes áldozatos közmunkát teljesítők neveinek felolvasása után átadatott az iskola Isten megsegítő gondviselésébe.

Feladatunk címmel 32.000 példányos különlenyomatban jelentette meg a Néptanítók Lapja júl. 1-i számának a vezércikkét, amelyben Teleki Pál kultuszminiszter a tanítók, s tanárok rendjét tájékoztatta terveiről s eljuttatta minden nevelőhöz.

— **A pápai református tanítónőképző-intézet jövője.** A dánántuli református egyházkerület tanácsa június hó 28-án Pápán ülést tartott. A tanács többek között foglalkozott a tanítóképzésre vonatkozó törvény értelmében a pápai tanítónőképzőintézetnek liceummá és tanítónőképző akadémiává átszervezésével. Az egyházkerületi tanács kimondotta, hogy 1938. évi szeptember hó elsejével a liceum első osztályát megnyitja és azután fokozatosan a következő osztályokat s annak idején a tanítónőképző akadémia első, majd második évfolyamát. Egyben a leghatározottabban kifejezésre juttata, hogy ragaszkodik a pápai tanítónőképző intézet fenntartásához. A pápai nőnevelő intézetnek csonkítatlan formájában fenntartása, illetve liceummá és tanítónőképző akadémiává átszervezése a dunántuli református egyházkerület létkérdése, mert míg a többi egyházkerületben a tanítónőképzőkön kivül vannak a nönevelés szolgálatában álló ref. középiskolák: leánygimnáziumok, addig Dunántulon ez az egyetlen református jellegű nőnevelő intézet. Kivánatosnak tartja azonban az egyházkerületi tanács az összes református tanító- és tanítónőképző intézetek csorbíttatlan fenntartását s ily irányban felterjesztést is intézett az egyetemes konventre.

— **Felhívás** az amerikai magyar református lelkészek magyarországi missziói körútja tárgyában. Az Országos Református Lelkészegyesület vezetősége három amerikai magyar református lelkipásztort (Dr. Takaró Gézát New-Yorkból, Dr. Újlaky Ferencet Toledóból és Béky Zoltánt Trentonból) igehirdetői körútra kért föl. A három amerikai lelkipásztor missziói körútja szeptember, október, esetleg még november hónapban fog végbemenni. A vendéglelkészek igehirdetői körútját az ORLE-bizottság készíti elő. Ezúton hívjuk fel a magyarországi református egyház gyülekezeteinek, illetve az egyházközségek lelkipásztorainak és presbitériumainak a figyelmét erre a missziói körútra és bizalommal kérjük őket, hogy augusztus 10-ig értesítsék a missziói körútat előkészítő ORLE-bizottság előadóját, Dr. Vasady Béla egyetemi tanár, ORLE tanulmányi főtitkárt (Debrecen, Központi Egyetem) arról, hogy a magok számára leginkább mely napra szeretnék valamelyik amerikai magyar református lelkész igehirdető szolgálatát biztosítani. Az amerikai lelkészeket meghívó egyházköz-

ségek gondoskodnak az illetők elszállásolásáról és étkezéséről; vasúti költségeik más forrásból fedeztetnek. Amely gyülekezet állomással nem rendelkező politikai község területén fekszik, a vendéglelkészt szállító autóról, vagy kocsiról is természetesen a saját költségén gondoskodik.

— **Két hir:** I. Az egyiket a **„Magyar Kultura"** hasábjairól vesszük (1938. év; 7. sz. 223. l.) — Az első: A *Református Élet* c. felekezeti közlöny nagy cikkel tisztelte meg a magyar katholicizmust s benne elsősorban ennek a katolicizmusnak fellegvárát, a Magyar Kulturát. Bár tudjuk a protestáns lelkipásztorok, tanárok, sőt szemináriumok leveleivel igazolhatjuk, hogy a Magyar Kultura ezeknek az uraknak nagyobb lelki tápláléka, mint az útszéli gondolatokból szerkesztett Református Élet, ez a parányi organum a parányok torz lélektana szerint a repedésig felfuvalkodva, olyan lekicsinylő hangon beszélt a Magyar Kulturáról, mintha legalább is ő szülte volna meg. Ha egyszer időnk lesz — de most igazán vannak fontosabb katolikus és magyar feladatok — ki fogjuk mutatni, hogy az egész magyar kálvinizmus hogy fordult át az utolsó 30 évben a katolikus példaadás nyomán és annak szinte szolgai követésével a száraz semmittevésből a mélyebb lelkiéletre, a szinte Krisztus Istenségének tagadásáig menő pozitivizmusból az elmélyedő vallásosságba. Nem látjuk be, hogy miért volna az megalázó vagy sértő a magyar protestantizmusra, miért kell ez ellen habzó szájjal és felháborodva tiltakozni. Ha igaz az, hogy „Kálvin írásaiban a Szentlélek teológusának milyen útjai vannak a mély evangéliumi misztika felé", akkor végre örülniök kell, hogy erre a mély útra visszataláltak. És áldaniok kell azt, — jelen esetben a katolicizmust — akinek érintésére és ihletére ide visszakanyarodtak. A Református Élet azonban messze elmaradt a magyar protestantizmus lelki elmélyülésétől s ezért az elismerés vagy a köszönet bókja helyett a „római arc kettősségeiről" beszél. Szívesen elismerjük a Református Életnek, hogy nekünk, akárcsak Krisztusnak, kettős arcunk van: egy meleg, szives, lelkes, szerető testvéri arc a jók, a gyöngék, a szenvedők és a bűnösök felé s egy kérlelhetetlenül hideg s könyörtelenül lesujtó arc a farizeusok felé. A Református Élet bizonyára ezt az utóbbit látta meg bennünk. De magára vessen, ha ezt kellett meglátnia!

— A másikat a **Vállalkozás, Építkezés** VI. évfolyam 16. számából vesszük: Celldömökről jelenti tudósítónk: A felekezeti türelem és békesség szép példáját szolgáltatták a pápai református kollégium tanárai, amikor azzal az ajánlattal fordultak a közönséghez, hogy hajlandók önzetlenül és díjtalanul az ősi 800 éves pórdömölki templom rendbehozására három vármegye területén gyüjtést rendezni. A kollégium tanárainak meghívására Schulek Nándor építész hajlandó díjtalanul elkészíteni a templom restaurálási terveit. A község egyhangulag segítséget és támogatást szavazott meg a nemes célra. A két hirhez nem kell kommentár!

— **A „Református Keresztyén Imádságos Könyve"** cím alatt mintegy 25 iv terjedelemben jelenik meg *Vásárhelyi* János püspök imádságos könyve. A könyv hétköznapi, alkalmi imádságokat, elmélkedéseket és a Kálvin műveiből vett gondolatokat és szemelvényeket tartalmaz. A könyv megjelenésére felhívjuk olvasóink figyelmét. Megrendelhető az Erdélyi Református Egyházkerület Iratterjesztése (Cluj, Strada Bratinua 51.), vagy a Minerva Könyvkiadóvállalat (Cluj, Strada Baron L. Pop 5.) útján. Ára egész vászonkötésben fekete 80.— színes 90.— leu.

HIVATALOS RÉSZ.

PÁLYÁZATI HIRDETÉS.

Varbó református presbitériuma pályázatot hirdet elhalálozás folytán megüresedett kántortanítói állásra. Javadalom: 1., lakás, pince, udvar melléképületekkel, 2., 15. kat. hold föld, 3., búza, mustpénz, fa — kb. 800 aranypengő értékben, 4., közmunkaváltság 24 ar. korona, 5., stóla, 6., 16 P adóátalány, 7., államsegély: 52 értékegység. Kötelesség: presbitérium által megjelölt osztályokban, gazdasági fiúiskolában tanítás, kántorizálás, énekkarvezetés, belmissziói munkában segédkezés; lelkész törvényes helyettesítése, leventeoktatás megválasztandónak feladata lesz. Jelenleg helyettes működik az állásban. Pályázati határidő a hirdetés megjelenésétől számított 21 nap. Próbaéneklés, orgonázás csak meghívásra. Megjelenés kizáró ok. Állás elfoglalása szeptember 1-én. Folyamodványok válaszbélyeggel küldendők. Ref. iskolaszék elnöke, Varbó, u. p. Parasznya.

PÁLYÁZATI HIRDETÉS.

A szászfai ref. egyház megüresedett s az elmult iskolai évben helyettessel betöltött kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalmazás: természetben 43 értékegység (23 m hold föld, 12 q vegyestermény magtárból kimérve, 16 m^3 tűzifa beszállítva és 178·50 P. évi készpénz) és államsegély, valamint lakás megfelelő kerttel. Kötelessége: az iskolaszék által rábizott felsőbb osztályok tanítása, a belmissziói munkában való részvétel. Szükséges iratokkal felszerelt kérvények a szászfai ref. iskolaszék címére küldendők (Szászfa, u. p. Krasznokvajda, Abauj vm.) Pályázati határidő: megjelenéstől számított 21 nap.

— **Az alsózempléniek figyelmébe!** Tekintettel arra, hogy a f. hó 12-én tartandó megbeszélésre oly sokan jelentkeztek, hogy az a délután folyamán lebonyolítható nem lenne, ezért az érdeklődőknek már 11-én délután 4 órától 6-ig és 12-én reggel 8 órától délután 1 óráig fogok készséggel rendelkezésükre állani Sárospatakon, a Főiskolában lévő gondnoki szobában.

Cigánd, 1938. július 7-én. *Janka Károly*
esperes.

— **Felsőborsodiak figyelmébe!** A napokban szétküldött belmissziói iveket aug. hó 15-ig kérem kitöltve beküldeni. Esperesi hivatal, Sajóvelezd.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatak, 1938.

XXXIII. évfolyam. 28. szám. Sárospatak, 1938 július 17.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Darányi Lajos:* Az aratás és az igehirdetés. — *Tussay János:* Beth-El. — *Kántor Mihály:* A mi módszerünk. (Vége köv.) — Hirek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenet.

Az aratás és az igehirdetés.

Az aratás nem is annyira tartalmat, anyagot ad az igehirdetésnek, hanem inkább aktualitást, alkalmat nyujt igen sok Ige megértésére. Akkor a leghálásabb a helyzet, ha bőaratás van, mert akkor az aratás bizonyíték, érv, amit mindenki megért. Amellett bizonyiték és érv, hogy Isten szeret, Isten gondot visel. Hála Istennek, most az ország legnagyobb részében jó aratás van, amit még örvendetesebbé tesz az, hogy ára is lesz a búzának. Nézzük meg azért, hogy milyen igazságok elmondására nyújt alkalmat ez az aratás.

1. *A legfeleslegesebb valami az aggodalom.* Felesleges, mert nem használ és felesleges, mert nincs rá szükség. Az elmult ősztől kezdve mennyi aggodalom-féreg rágta a gazdák szivét. Féltek fagytól, szárazságtól, jégesőtől. Hányszor elmondtuk mindnyájan, hogy megint nem lesz kenyér. És ime lesz. Ha bármelyik ember ilyen kézzelfoghatóan be tudja előttünk bizonyítani, hogy nem volt igazunk, legalább annyit megteszünk vele szemben, hogy bocsánatot kérünk tőle. Isten bebizonyította, hogy nem volt igazunk akkor, amikor aggodalmaskodtunk. Álljon meg most mindenki, aki aggodalmaskodott, bocsánatkérő bűnbánattal Isten előtt. Valljuk meg, hogy gyenge a hitünk, hogy nagyon ingatag valami a mi reménységünk. Kérjük Istent, hogy legyen segítségére a mi hinni akaró hitetlenségünknek.

2. *„Zengjen hálaének."* Szólítson fel az igehirdetés mindenkit hálaadásra. Az igazi keresztyén imádság a hálaadás. Kérni a pogány is tud. Kérni az ellenség is szokott. Hálát adni azonban csak a gyermek, csak a hivő tud. Még a leggorombább emberek is ismerik ezt a szót: köszönöm. Köszönje meg mindenki Istennek a több búzát, ami biztosítja a nagyobb és fehérebb kenyeret. Ne csak a földmíves szive legyen tele hálaadó imádsággal, hanem mindenkié. Mindenkié, aki szokott kenyeret enni, aki imádkozza az Uri imádságot. Meleg, nyári vasárnapokon fáradtan ül be a templomba a falu népe. A legtöbb a prédikáció harmadik mondatánál már alszik is. Lehetne így kezdeni a prédikációt: ma ne aludjék senki. Rövid lesz az igehirdetés. Egyetlenegy felszólításból áll. Abból, hogy mindenki köszönje meg a maga szavaival, a dicséret verseivel, házankint található imádságos könyvek ódon nyelvezetével azt, hogy Isten megadta az évi kenyeret. Milyen jó lenne, ha Istennek is bő aratása lenne a hálaadó imádságokból.

3. *Istennek is van aratása ezen a földön.* És kell a munkás az Isten aratásába is. Kellenek a hivő lelkek, akik felelősséget éreznek másokkal szemben is. Kellenek az aratók, akik megtalálják az utat a mélységbe jutottak szivéhez is. Az aratás időhöz kötött munka. A legbűnösebb a legjobban elkeseredett embernek is van az életében olyan idő, amikor Istenhez lehetne vezetni, amikor meg lehetne nyerni a lelkét, amikor még nem pergett ki a szem az érett kalászból. Ezért kellenek a munkások. Hadd érezzék meg még az elhullott kalászok is, hogy még tarlózó kezek is vannak. Nehéz ez a munka. Éget a nap, szúr a tarló, de ez az ut vezet az aratás Urához.

4. *Aratáskor vagyunk legközelebb Nagymagyarországhoz.* A felvidék ruténjei és szlovákjai ilyenkor érzik, hogy Isten mennyire egynek teremtette ezt a földet, hogy mennyire az Alföldre tette le az ő buzájukat is. Bizonyosan valamilyen formában ők is imádkoznak ilyenkor a határok leomlásáért. Kérjük az aratás Urát, hogy érlelje meg ezt az imádságvetést is a maga idejében!

A vetés és aratás követik egymást. Bárcsak, amíg odakint keresztekben áll az élet, templomok csendjében folyna az élet beszédének drága magvetése! *Darányi Lajos.*

BETH-EL.

I. Mózes 28:13—17.

(Folyt. és vége.)

Lelkigondozásuk ott kezdődik, ahol nemcsak befogadták őket Béth-Elbe, Isten házába, hanem ott valóban testvérekre is találtak Krisztus által. Ebben van igazi szépsége a „Bruder"-ek munkájának. Szeretni őket, mint Krisztus szeretett minket. Ha életünket nem is kérik, de nyugalmunkat, kényességünket adjuk oda érettük, Krisztusért. Sok-

szor aprólékosak, felnőtt gyermekek. Néha talán a durvaság köveivel dobnak meg — ki tudja, tehetnek-e róla? — milyen sokat jelent ilyenkor a Szentírás értelmében kenyeret tartani kezünkben.

A beteg is tud igazán szeretni, tud igazán örülni, őt is szerették és becézték a szülei háznál, mint minket. Várja, hogy szeressék ma is.

Az egész Bethel közös neve: „*Sion gyülekezet.*" Hozzá tartoznak az egészségesek és betegek egyaránt. Gyülekezet Krisztus keresztje alatt. Szabadulásért kiáltanak. Bizony a mi Istenünk az, aki Egyiptomból kivezette népét és a Sinain törvényt adott: „*Én vagyok az Úr*"...! Sion királya ura a lelkeknek, kik viselik szeliden és jókedvűen a kereszteket, nem úgy, mint mi: „feketén és lázadón."

A minap 20 beteg leányt és fiút konfirmáltak. Hitvallásuk, tudásuk, magatartásuk méltónak mutatta őket Isten kegyelmének elfogadására. Imádsággal kezdődnek és végződnek napjaik. Bibliáját olvassa és szereti mindenki. A templom imádkozó és bünbánó gyülekezetet fogad be. Van gyülekezeti estélyük, biblia órájuk. Közösség, mely a halálból az élet felé halad.

Beth-El nem külső, tehát nem leírható, hanem belső ajándékokat ad. Nem a takarítás vagy betegápolás mesterfogásait viszi innen magával az ember mint nyereséget, hanem annak valóságát, hogy Isten házában volt. Nem emberek törekvései, jócselekedetei, hanem Isten valóságos tettei építik ma is tovább Bethelben *Beth-el-t.* Van jövője, mert sorsa Isten kezében van.

Ma is sok kételkedő Nátánael kérdezi: „Názáretből támadhat-e valami jó?" Bethel munkájában a Krisztust megtalált Filep felel, ki a kételkedőt bizonyságtevővé teszi az élő Krisztus elé állítva: „Jer és lásd meg"! (János 1:46—50)

Észrevettük-e már hazánk nyomorúltjait igazán. „Aki egyet befogad, engem fogad be" — szól Jézus Krisztus. Mint itt Beth El-nek, a magyar református egyházunknak is csak akkor van élete, ha Krisztus erejét hordja szét tettekké vált igehirdetésekben. Már Pál apostol megmutatta, hogy mi a *diakonia.* Nékünk is vannak diakónusaink! Ha nemcsak a segítségért kiáltók, de Isten kegyelméből segítségnyújtásra képesek is Krisztushoz fordulnak, megépül Beth El. Akkor az egész világ Beth-El, Isten háza, Krisztus királysága lesz. Uram „jöjjön el a Te országod"!

Bethel, 1938 március. *Tussay János.*

A mi módszerünk.

Ez a cikk csupán összefoglalója akar lenni annak a munkának, amely a cigándi református gyülekezetben már 6 éven át folyt. A munkamező helyzetképe 6 év előtt a következő volt:

Cigánd 4727 lakosából 80 százalék a református. Földmíves magyarok. A falu 4 négyzetkilométernyi kiterjedésű. Sáros időben útjai járhatatlanok. Lelkész, segédlelkész és 8 tanító áll munkában. A falu széleire Ricse felől a millenisták és Jehova tanui, Dombrád felől a baptisták kíséreltek meg gyenge eredményű betörést. Az elfoglalt fészkeket azonban megtartották és állásaikat erősíteni kezdték. A templomi és ifjúsági munka nem járt megfelelő eredménnyel a falu megtisztítására, mert a templomot az ellenség gondosan kerülte, sőt alapelvnek állította fel tagjai részére a templom kerülését. Tehát a küzdő felek között nem volt érintkezés. Az ifjúsági munka csak az ifjúság arcvonalán érvényesült, egyébként hatástalan maradt. Tulajdonképeni jó munkát a felderítés és hírszerzés terén végeztek Az ostrom Ricse felől egyre erősbödött. Már az iskolásgyermekek is el voltak látva „*Hol vannak a halottak?*" s hasonló füzetekkel. A templombajárók száma fogyni kezdett.

Ezekután el kellett hagyni a szószék fedezékszerű megkötöttségét és keresni az ellenséggel való érintkezést, kikényszeríteni a közelharcot. Ezt a munkát a lelkipásztor, *Janka Károly* vezette.

Az első érintkezést a szombat estéken tartott vallásos estéken kerestük. Áhitat után sorra vettük a falunkban terjesztett mérgező iratokat. Felolvastuk, ismertettük a Szentírás tükrében s igyekeztünk az igazságot díadalra vinni. Vártuk, hogy majd jelentkezik az ellenfél és szembeáll. Nem találkoztunk vele. Azok jöttek a vallásos estékre, akiket a lelkük úgyis idehozott volna. Mig azonban mi az iskolában mutogattuk az evangélium tiszta fegyvereit, addig a „*futkározó atyafiak*" a falunak hol az egyik, hol a másik pontján tüntek fel, a védtelenül hagyott részeken. Módosítani kellett hát a harcmodort. Megtartván a szombati vallásos estéknek kialakított formáját, vasárnap este bibliakörök tartását vettük célba. Eleinte lelkészek és férfitanítók együtt mentünk egy-egy atyánkfia házához, jó református hoz és tévelygőhöz egyaránt. Beláttuk azonban, hogy ez így nehézkes és erőtékozlás. Nem arra van szükség, hogy egymásnak segítsünk kalászt tépegetni, mert az aratni való sok. Azért előzetes előkészületek után négy öt helyét kerestük fel egyidőben a falunak, sőt kiegészítettük magunkat hívő, Istentől áldott lelkű ifjakkal is. Ezek is kaptak egy-egy bibliakört. (Bibliakör alatt ebben a tudósításban nem állandó tagokból, hanem mindig másmás személyekből alakult olyan kisebb keresztyén csoport értendő, akik bibliával foglalkoznak.)

(Vége köv.) *Kántor Mihály.*

HIREK

MAKLÁRY KÁROLY Lapunk előbbi számában hírt adtunk arról, hogy *Makláry Károly* püspök, aki az 1891—95. iskolai években főiskolánkban tanult, július 7-én váratlanul elhunyt. A tiszántuli egyházkerület nagy halottjának a temetése július 10 én volt a debreceni nagy templomból. A templomot zsúfolásig megtöltő gyülekezet előtt a XC. Zs. 1. v. eléneklése után *Harsányi Pál* esperes imádkozott s Istennek az Ézs. 55:6—11 v-ben megírt Igéit olvasta. Az igehirdetést *dr. Ravasz László* püspök végezte a Róm. 9:16 v. alapján. Bizonyságtevésében rámutatott arra, hogy *Makláry Károly* nem

a törtetők balga hitére építette életét, hanem tudott sorban állni, kicsinyben is hű lenni és csak akkor lépett elő, amikor szólították. Élete és halála azt mutatja, hogy nem a mi akarásunk és futásunk dönt felettünk. Nem mi megyünk a számunkra öröktől fogva elrendelt cél felé, hanem Isten visz bennünket. A temetőben az egyházkerület részéről *Uray Sándor* egyházkerületi főjegyző, a négyszázéves kollégium részéről *dr. Kállay Kálmán* egyetemi professzor, lelkészképzőintézeti igazgató búcsuzott el a püspöktől. A temetésen a tiszáninneni egyházkerületet *dr. Enyedy Andor* egyházkerületi főjegyző és *Pósa Péter* alsóborsodi esperes, a főiskolát *dr. Zsiros József* theol. igazgató képviselte.

Rácz Endre Református tanítókarunk egyik értékes tagját veszítettük el Rácz Endrében. 1879-ben született Mádon, ahol atyja. id. Rácz Lajos a mádi egyház lelkipásztora volt. Iskoláit főiskolánkban és tanítóképzőnkben végezte. Előbb Bánócon, majd 1902-ben Ondon lett ref. tanító, ahol 1936-ig, nyugalombavonulásáig munkálkodott. Testvéröccse volt dr. Rácz Lajosnak, főiskolánk nagy munkássúgú professzorának. Életét mindenben a határozott, világos látás, erős akarat, nagy rendszeretet és pontosság jellemezte. Községében már 1904-ben szövetkezetet alapított s hires mintagazda volt. Ugyanilyen szép és mintás családi életet élt fel feleségével, Radácsy Emmával. Nagy szerepet vitt az egyházmegyei tanítóegyesület életében is. Temetése június 24 én volt Ondon igen nagy részvét mellett. A vígasztalás igéit Horváth István szerencsi, Benke Imre vizsolyi és Benke Kálmán ondi lelkész hirdették. Gyászolják a Rácz, Radácsy, Finkey, Harsányi Gesztelyi Nagy és Ajtay-családok. Igaz részvéttel osztozunk mi is a gyászolók fájdalmában.

— **A felvidéki dunáninneni egyházkerület** a *Balogh* Elemér elhunytával megüresedett püspöki széket *Sörös* Béla losonci lelkipásztorral töltötte be. Az új püspök személyében a magyarságért minden áldozatra kész, munkás lelkipásztor került az elszakított reformátusság élére, aki gerinces magyarságáért már fogságot is szenvedett. A losonci theol. szeminárium megalapítása és fenntartása az ő nevéhez füződik. Kifelé kapcsolatokat teremtett az angol és amerikai protestáns egyházakkal s főtörekvését képezi a csonkahazai reformátussággal való kapcsolatok elmélyítése. Isten kegyelme vezérje tovább új munkamezején is!

A budapesti ref. egyházmegye *dr. Szabó Imre* esperes és *dr. Tasnádi Nagy András* egyházmegyei gondnok vezetésével jún. 24-én Budapesten közgyűlést tartott. A közgyűlés igen meleg szavakkal búcsúzott el a nyugalombavonuló id. dr. Szabó Aladár józsefvárosi lelkipásztortól, a magyar belmissziós munka megindítójától. „Nem állanának itt és nem lennének tele ezek a templomok — mondotta az egyházmegye világi elnöke — ha Szabó Aladár félszázaddal ezelőtt, sokszor gunytól kergetve is társaival együtt meg nem indítja nagyszerű munkáját."

— **Új theológiai akadémiai igazgatók.** A budapesti theol. akadémia a *dr. Sebestyén Jenő* lemondásával megüresedett igazgatói tisztségre *dr. Budai Gergelyt*, az újszövetségi tudományok tanárát választotta meg. — A pápai theol. akadémia *dr. Trócsányi Dezső* lemondása folytán az igazgatói teendők végzését *dr. Tóth Lajos* ószövetségi professzorra bizta.

— **Cserkészcsapataink táborozása.** Gimnáziumunk cserkészcsapata, a 134. sz. Hegyaljai Erő *Szabó Károly* parancsnok vezetésével jún. 15-től 29-ig a balatonmenti Révfülöpön táborozott. A képzőintézet 234. sz. II. Rákóczi Ferenc csapata *Harsányi László* parancsnok vezetésével Gesztelyben a Hernád partján ütötte fel júl. 1-től 15-ig tartó táborát. A theológia 764. sz. Timotheus cserkészcsapata jún. 15-től 23-ig tartó tiszai vízi táborát *dr. Szabó Zoltán* parancsnok irányította. A ref. egyház kötelékében működő 763. sz. Sztáray M. cserkészcsapat *Kocsis János* vallásoktató lelkész vezetésével a sárospataki határ Gordonyos nevű részén táborozik júl. 3-tól 18-ig.

— **Az abaúji egyházmegye** lelkipásztorai (családjukkal együtt) 20 án, (szerdán) testvéri találkozóra jönnek össze az „Aranyosi" fürdőrészen. Enni és inni valóról ki ki saját maga gondoskodik. Vendégeket szívesen várunk. Találkozás délután 3 órakor.

— **Az SDG szövetség** debreceni csoportja július 15-től augusztus 1-ig Bodrogkereszturon konferenciát rendez, melyen *Krisztus az egyén életében, Krisztus a közösség életében, Krisztus a nemzet életében, Diadalmas élet* címek alatt veszik tárgyalás alá az ifjúság égető problémáit. Előadók lesznek: *Dr. Rugonfalvi Kiss István, dr. Illés Endre, dr. Nagy Sándor Béla és Főző László.*

— **A disznóshorváti ref. egyháztanács** a boldvai ref. egyháztanács értesítése folytán Kocsis Istvánt volt boldvai, jelenleg szuhakállói lakost, — mivel Juhász Máriával kötött házassága által Perkupán, azaz a tornai járás főszolgabírói hivatalában a ref. egyház kárára olyan értelmű egyességet kötött, hogy a születendő gyermekek az anya, illetve a róm. kath. vallást követik, — f. év június hó 8-án tartott ülésben öt évre az Urvacsora vételétől eltiltotta. Egyben a határozatnak a Sárospataki Ref. Lapokban való közzé tételét elrendeli.

— **Harang-avatás Sajókazán.** A pünkösti ünnepek másodnapját a sajókazai gyülekezet örömünnepévé tette a gyülekezeti tagok adományából készült harang ünnepélyes felavatása és felhuzása. Még a háborúban elrekvirált harangjuk pótlásául készíttette a közösen megnyilvánult áldozatkészség. Régi, szép templomuk zsufolásig megtelt részint a helybeli, felekezeti különbség nélkül jelenvolt hívek, részint a környékbeliek részvétele által. Az avatási istentiszteleten *Bodnár* László kazinci lelkész olvasott lekciót és mondott mély tartalmú, megkapó imádságot s *Tóth* János sajóvelezdi lelkész, espereshelyettes hirdette az Igét és áldotta meg a harangot. Utána a helybeli lelkész, *Varga* Imre ismertette a harang megszerzésére irányuló mozgalmat, az annak érdekében megnyilvánuló szép áldozatkészséget, mely a harang árán kivül még pár száz pengő felesleget is jelentett. Boldog

örvendezéssel hallgatta a gyülekezet apraja-nagyja a felhuzott harang első megkondulását és szép csengését, mely az elesett hősök emlékének szólt. A harang megszerzése körül sokat fáradozott az egyház agilis lelkésze, *Varga* Imre és tanítója *Palcsó* Dezső, ki az énekkarnak az istentiszteleten elhangzott szép énekeit is ügyesen vezette.

HIVATALOS RÉSZ.

XXI. sz. Körlevél.

A Nagytiszteletű iskolaszéki elnök urak figyelmébe!

Szíves tudomás és további eljárás végett tisztelettel közlöm a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter urnak az újonnan alkalmazott nem állami elemi iskolai segédtanítók fizetéskiegészítő államsegélye tárgyában 73.763/1938. VI. ü. o. szám alatt kiadott alábbi rendeletét:

„A fizetéskiegészítő államsegély élvezetével egybekötött nem állami elemi népiskolai tanítói állásoknak segéd- vagy rendes tanítóval szabályszerű választás útján való betöltése tárgyában 70.057/1934 VI. sz. a kelt rendeletem kiegészítéséül és módosításául értesítem a főtiszteletű Egyházi Főhatóságot, hogy az augusztus hónapban megválasztott tanítók államsegélyét *csak a rákövetkező szeptember hó 1-től utalhatom ki,* még abban az esetben is, ha a működés megkezdésének igazolt és a vonatkozó felterjesztésben jelentett időpontja augusztus hó valamelyik napjára esik. A szeptember hónapban megtartott tanító-választások alkalmával megválasztott tanítók államsegélyét pedig *a működés megkezdésének napjától utalom ki.*

A szabályszerű tanító-választások tehát oly időben tartandók meg, hogy a tanítás — a választási jegyzőkönyvek egyházifőhatósági jóváhagyása után — *szeptember hónapban feltétlenül megkezdődhessék. Evégből a tanító-választások a jövőben már július hó folyamán is megejthetők.*

Egyben értesítem a főtiszteletű Egyházi Főhatóságot arról is, hogy a tényleg és jogilag is már megüresedett, fizetéskiegészítő államsegély élvezetével egybekötött tanítói állások *segéd vagy rendes tanítókkal — szabályszerű választás útján — tanév közben* bármikor is betölthetők."

Miskolc, 1938 július 8. *Dr. Enyedy Andor*
püspök. h.

XXII. sz. Körlevél.

Lelkipásztor testvéreim figyelmébe!

Az E. T. IX. t. c. 5. §-ának b) pontja olyképen való kiegészítése végett, hogy a b) pontban foglalt feltételek mellett a jogosított tagok közé felvehetők legyenek a rendszeresített álláson működő egyházi tisztviselők, nevezetesen pénztárnok, ellenőr, egyházi intézmények vezetői, tisztviselői, — az ügy előkészítése céljából az Egyetemes Konventnek szüksége van arra, hogy összeirassanak azok a működő egyházi tisztviselők, akik a javaslat elfogadása esetén a lelkészi nyugdíjintézetbe felveendők volnának.

Felhívom azért Lelkipásztor testvéreimet, szíveskedjenek összeírni a területükön működő fentnevezett egyházi tisztviselőket, akik a lelkészi nyugdíjintézetnek tagjai kívánnak lenni.

Az összeírásban fel kell tüntetni a tisztviselő nevét, szolgálati helyét, szolgálatának minőségét, korát, családi állapotát, gyermekeinek számát és ezek korát, továbbá a tisztviselő javadalmát és szolgálati éveinek számát.

A kimutatások f. év szeptember 5-ig az esperesi hivatalokhoz küldendők. A Nagytiszteletű Esperes urak pedig szeptember 15-ig összesítve küldik a püspöki hivatalhoz.

Miskolc, 1938. július 11. Atyafiúi szeretettel:
Dr. Enyedy Andor
püspök h.

Missziói értekezlet. A magyarországi ref. egyház missziói előadói számára f. év október 11—12. napjain lesz Budapesten a szokásos évenkénti missziói értekezlet. Hogy az értekezleten lehetőleg minden előadó résztvehessen, ezuton kérem egyházi testületeink elöljáróit, hogy a jelzett napokra gyűlést lehetőleg ne méltóztassanak kitüzni. Az értekezlet tárgya: Az evangélizáció kérdése lesz, s azon minden érdeklődőt szívesen látunk. Dr. Enyedy Andor konventi missziói előadó.

A felsőborsodi lelkészek figyelmébe! A felsőborsodi egyházmegye lelkészértekezlete f. évi július hó 28-án (csütörtök) d. e. 8 órakor Sajószentpéteren az iskolában közgyűlést tart, melyre lelkésztestvéreimet szeretettel meghívom. Távolmaradás igazolandó! Tárgyalás alá kerülnek a „Lelkészegyesület" 1938. első (1.) és hetedik (7.) számában közölt ORLE körkérdések és más közérdekű (a mult gyűlésről fennmaradt tételek). Ebédre jelentkezni Szigethy Ferenc lelkésztestvérünknél július 25-ig lehet!

Szilvásvárad, 1938 július 6-án *Hubay Mihály*
lelkészértekezleti elnök.

Felsőborsodiak figyelmébe!

Meghívó. A felsőborsodi egyházmegye 1938. aug. 11-én, csütörtökön, Sajószentpéteren a község tanácstermében reggel 9 órakor *tanácsülést,* 10 órakor *rendkívüli közgyűlést,* utána *bírósági ülést* tart, melyre az alkotó tagokat ezennel meghívjuk.

A közgyűlés legfontosabb tárgyai lesznek: Szentmártony Dániel esperes lemondása, s a gyűlés elé terjesztett ügyek tárgyalása.

Kérjük a tanácsbírákat és tisztviselőket, hogy teljes számban szíveskedjenek megjelenni, mert a bírósági ügyek két tanácsban fognak tárgyaltatni.

A közgyűlésre és tanácsülésre szánt ügydarabok aug. hó 1-ig küldendők be Tóth János espereshelyetteshez, Sajóvelezdre.

Zsóry György e. m. gondnok, vil. elnök. **Lőkös Sándor** e. m. tanácsbíró, lelk. h. elnök.

Felsőborsodiak figyelmébe. Több egyház lelkésze még mindig nem küldötte be a XVIII. sz. püspöki körlevélre a befelelést, kérem azt haladéktalanul hozzám küldeni. Esperesi hivatal, Sajóvelezd.

Szerkesztői üzenetek. **Többeknek:** Helyszűke miatt bővebben csak a holtakról szoktunk megemlékezni.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatak, 1938.

XXXIII. évfolyam. 29. szám. Sárospatak, 1938 július 24.

SÁROSPATAKI
REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**
FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN. DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Dr. Mátyás Ernő:* Kálvinista kongresszus Edinburghban. — *Kántor Mihály:* A mi módszerünk. (Folyt. és vége.) — Hirek. — Hivatalos rész. — Vasuti menetrend.

Kálvinista kongresszus Edinburghban.

Nagy kanyarodóval jutottam el Edinburghba, a skótok fővárosába, az ottani július 6—11-ig tartó kálvinista kongresszusra. Útközben megcsodáltam Nürnberget, a történelmi emlékeket és friss szellemből támadt modern alkotásokat egyesítő várost, Bayreuthot, a Wagner Richárd szellemét lehelő virágos várost, Lipcsét, a könyvek világvárosát, Hallét, magyar diákjaink egyik legfőbb fészkét, Wittenberget, a gazdag Luther emlékeket őrző várost. Sokáig állottam London, a minden képzeletet felülmuló világváros roppant arányainak lenyűgöző hatása alatt. De otthonosan mégis Edinburghban éreztem magamat csupán.

Pedig milyen idegen ez a város is sok tekintetben. Mintha a Teremtő keze úgy formálta volna a földjét, hogy a világ legregényesebb városa épüljön meg rajta. Karakterét legfőképpen a nagy nemzeti emlékeket őrző hegyen épített vár határozza meg. Magasan emelkedik ki a történelmi patinájú házak fölött. S milyen különösen romantikus érzéseket keltő a környék is! Változatosabb, érdekesebb tájat nem láttam sem itthon, sem külföldi utazásaimban. Mégis mennyire otthonos levegőjű ez a város! Amikor először léptem be a Free Church of Scotland fogadótermébe, úgy éreztem, mintha valamelyik ősi kollégium falai közé léptem volna be. De azért éreztem magam otthon mindenekfelett Edinburghban, mert rokon ott a lélek, az evangélium forrásaiból táplálkozó skót kálvinizmus szelleme. Ez a keresztyén szolidaritást és érzületet is árasztó sajátos kálvinista lélek határozta meg az egész kongresszus lefolyását, s azért volt olyan otthonos annak a levegője.

Angliában, főképpen a brit birodalom fővárosában Londonban barangolva és szemlélődve gyakran volt az az érzésem, hogy ez roppant gazdag ország kitágul számomra az egész világmindenséggé, hogy átfogja az egész földkerekségét. Az edinburghi kálvinista kongresszuson az volt a benyomásom, hogy ez a nagy összejövetel az egész világ kálvinizmusának szellemi régióit fogja össze. Ott láttuk a kongresszuson Németország, (benne Ausztria) Franciaország, Hollandia, Svájc. Dánia, Csehszlovákia, elsősorban az angol birodalom, Irország s mindenek felett Skócia képviselőit éppen úgy. mint az Amerikai Egyesült Államok, Délafrika, Uj-Zéland küldötteit, mintegy 130 delegátust, akik a kongresszus ideje alatt skót református családok szivesen látott vendégei voltak. Magyar református egyházunkat dr. Sebestyén Jenő, dr. Török Istvan theol. professzorok, Nagy Sándor a dunamelléki egyházkerület püspöki titkára és a sorok írója képviselték. Milyen széles világokat fog át ez az összejövetel, mennyi sajátos szint hordozó, és mégis közös a lélek. Nagy reformátorunk Kálvin János szellemében, mindenekfelett az Ige gondolataiban egyszerre megtalálják egymást a lelkek.

Természetesen a kongresszus szellemét mégis elsősorban a skót egyház, közelebbről annak edinburghi képviselői határozták meg. Éppenazért igen bő alkalmunk volt azon keresztül bepillantást vetni a skótok életébe is. Mennyi egyszerűség, természetesség, őszinteség sugárzik ezekről a kedves arcokról! Tanácskozásukban mennyi a komolyság, magánérintkezésükben mennyi a derű! E helyen is hálásan emlegetjük, hogy magyar református egyházunk és magyarságunk meleg szívű barátja Macdonald Webster, a skót egyház főtitkára miképpen tartott minket magyarokat szárnyai alatt.

Az egész kongresszus lefolyása is az itthoni nagy gyűlésekre emlékeztető. Mély kegyességet árasztó áhitattal kezdődik a New College nagytermében. A kongresszus tiszteletbeli elnöke D. D. Dániel Lamont professzor, a skót egyháznak volt moderátora, elnöke D. D. Donald Maclean professzor. Méltóságteljes hangú megnyitó beszéd után megkezdődnek az előadások. Központi gondolat: A református hit és annak etikai következményei. Az előadások témái pedig a következők: A református hit és annak etikai következményei az egyén életében, a családban, az egyházban, a társadalomban, az államban, a gazdasági életben, a művészetben, a hit és tudás viszonya, az ótestamentum jelentősége a keresztyén életben. Az első előadást éppen dr. Sebestyén Jenő tartja. Nagy

aktivitással és elevenséggel, későbbi hozzászólásaiban is talpraesetten képviseli a magyar kálvinizmust. Az összes előadásokon méltóság, nagy szellemi felkészültség és valami sajátos kálvinista karakter sugárzik át.

Érdekes társaság van együtt ezen a kongresszuson. Fiatalabb arcot alig látni. Az 50 évesek közül került ki nagy része az előadóknak és résztvevőknek egyaránt. De fiatalos és friss a szellem általában. A legmodernebb theol. probléma világ feszegeti a résztvevők gondolkozását. A résztvevő theologusok gondolkozását nagy részben Barth Károly és Brunner Emil theol. gondolkozása határozza meg.

Nyilvános és ünnepélyes estélyek tartásában sem szűkölködik a kongresszus. Július 7-én és 8-án nagy nyilvános összejövetelek voltak a nagy közönség részére. De a még szélesebb nyilvánosság is tudomást szerez a nagy összejövetelről. Az egyes nemzetek kiküldöttei rádióban számolnak be egyházaik életéről. A magyar ref. egyház életéről Nagy Sándor a dunamelléki egyházkerület püspöki titkára tart beszámolót.

11-én délben a kongresszust ünnepélyes formában berekesztik. Mennyi nyugalom és gondos vezetés nyilvánult meg egész lefolyásában! Az elnök megemlíti, hogy a következő, 2 év mulva tartandó kongresszus színhelye Németország lesz. A Kálvinista kongresszusokat 2 évenként tartják, 1932-ben Londonban, 1934-ben Amsterdamban, 1936-ban Genfben ülésezett a kongresszus. Rövid percek alatt szétoszlik a delegátusok serege a Free Church of Scotland helyiségeiből a világ minden tája felé.

Magam is hazafelé vettem utamat másnap. Hazatérőben is megtekintettem több várost: a Patakkal annyira rokon ősi diákvárost, Cambridget, a híres College-ok városát. Megcsodáltam a kölni dómot. Magamba szívtam Beethoven városának, Bonnak a tiszta levegőjét, az érdekes barokk város, Koblenz után Goethe városa, Frankfurt és a külföldi németek városa, Stuttgart jellegzetes német szellemében, majd Heidelberg és Tübingen nagy tudományos tradiciókat árasztó és tünemények szép vidékeken fekvő városainak szellemében fürdettem meg lelkemet, de a messzi távolból mégis a legmelegebben Edinburgh int vissza, a regényes hangulatú, karakterisztikus vonásokat bőven árasztó város, ahol a lélekrokonságnak és a keresztyén egységnek oly sok áldott hatását tapasztaltam meg.

Dr. Mátyás Ernő.

A mi módszerünk.

(Folyt. és vége.)

Nagy szeretettel fogadtak minden helyen. Egy kívánságuk volt. Ne küldjük az ifjakat a biblia magyarázására, hanem magunk menjünk. Ugy tekintettük ezt a kívánságot, mintha ezzel Isten akarná irányítani a munkát. Elmaradt hát az ifjak kiküldése, ellenben bevonattak helyettük a tanítónők. Így egyidőben 8—9 helyen tudtunk bibliakört tartani. Érdekes, hogy a nép nem bibliakörnek, hanem *imaestének* nevezi ezt a tevékenységet. Ez lett aztán az állandó munkaelosztás. A keresztülvitel módja a következő volt:

Minden pénteken este 4—5 órai kezdettel összejöttünk a segédlelkészlakon, s ott Janka Károly lelkész ismertette a tárgyalandó bibliai részt. Jegyzeteket készítettünk, felmerülhető kérdéseket megtárgyaltunk, tapasztalatainkról beszámoltunk. Első éven a bibliaköri munka tárgyai azok az Igék voltak, *melyeket az ellenség bomlasztásra* használt. A második év tárgyköre a *lélek a Szentírásban.* Ez fontos volt a lélektagadókkal szemben. A harmadik éven *Krisztus az Ószövetségben,* majd a következőn *Krisztus az evangéliomokban* és az apostoli idők cselekedeteiben. Az ötödik évben *Krisztus mint bíró* a Jelenések könyvében, a folyó évben pedig Krisztus az apostolok leveleiben. A filippibeli gyülekezethez írott levéllel kezdtük, melyet ez éven végig olvastunk és megtárgyaltunk.

A bibliai előkészítés idején beszéltük meg azt is, hogy ki-ki a falunak melyik pontjára menjen. A nehezebb, tehát a jobban megtámadott pontokon a lelkészek jelentek meg. A hely megszerzését az egyházfiak végezték. Megtörtént, hogy valamelyik család kifejezte óhaját arra nézve, hogy ki menjen hozzá. Ezt mindig figyelembe vettük. A munkaidő rendszerint karácsonytól húsvétig tartott.

Eredmények: A vallásukat elhagyott reformátusok közül az egyházba sokan visszatértek. Hadjáratuk megállott, erejük teljesen felmorzsolódott. Azok tartják még magukat, akik a támadás idején mint a téveszmék apostolai jelentkeztek, azonban nem a másféle meggyőződés ereje, hanem viselkedésük szégyene tartja inkább távol őket a visszatéréstől. Templomunkban a férfipadok zsúfoltak, éppígy a leányok és legények padjai is. Az asszonyok sorai nem telnek meg teljesen. Különösen a 25—35 éves édesanyák hiányoznak. Arra magyarázzuk, hogy *mint édesanyák* maradnak ilyenkor otthon. Istené legyen a dicsőség, hogy ez éven már nem kellett a helyet minden alkalommal keresni, hogy hová is menjünk vasárnap este, mert igen sokszor kaptunk meghívást a gyülekezet tagjaitól. Nemcsak ők örülnek a mi látogatásunknak, hanem reánk nézve is benső óhajtássá vált ez a találkozás és mindig nagyon boldogok vagyunk, mikor egy-egy hajlékba bekopogtatunk s onnan belülről kedves hang mondja, hogy: „Szabad!" Az is megtörténik, hogy már éneklés fogad. Kedvesek, jók hozzánk. Mintha csak hazamentünk volna, az édesapánk házához.

A mult év statisztikája a következő:

Hetvenhét összejövetelen 2882 egyháztag vett részt, tehát átlagosan egy bibliakörnek 40 résztvevője volt. Ha tudjuk, hogy ez a 40-es létszám alacsony és szűk falusi lakások kisded szobáiban szorongott két három órán keresztül, hogy papjával, tanítójával együtt beszélgethessen Isten dolgairól *bizalmasan, azaz otthon,* akkor nem fogjuk ezt a létszámot kevésnek mondani. Ezenkívül volt 21 vallásos este. Ebből hetet a *reformáció emlékünnepét* megelőző héten esténként átlagosan

700 résztvevővel a templomban tartottunk, majd a többit karácsonytól húsvétig az egyik iskolateremben, átlagosan kétszáz résztvevővel. Egybevéve a bibliakörön résztvettek számával, közel 11.000-en voltak azok, akik a hivatalos istentiszteleteken túl is áhítoztak Isten Igéje után. A templomi esti istentiszteletek látogatóinak nagy számát azonban olyanok tették, kiket a mai magyar sors megfosztott attól, hogy ünnepi ruhában járhassanak nappal a templomba. Mily szívesen vették ezek az esti harangszót!

Miután az ellenség nem támad, talán abba is hagyhatnók a munkát? Nem lehet abbahagyni két okból. Egyik: hogy bibliaköreink az őrjárat szerepét töltik be, amire szükség van, mert a Sátán serege is talpon . . . a másik ok: hogy a mi szívünk is vágyik utána.

Cigánd. *Kántor Mihály.*

HIREK

— **A kecskeméti ref. jogakadémia új dékánja.** A kecskeméti egyetemes ref. jogakadémia tanári kara az 1938—39 iskolai évre *dr. Rácz Béla* professzort választotta meg a jogakadémia dékánjává.

— **Új theologiai tanárok.** A budapesti theol. akadémián a gyakorlati tanszéken *dr. Czeglédy Sándor* theológiai magántanár helyettes tanári minőségben nyert alkalmazást. Az ószövetségi tudományokat óraadói minőségben *dr. Pap László* budapesti vallástanár és *Panyik Andor* lelkész fogják előadni.

— **Tompa Mihály** szobrának felállítása Budapesten régi vágya nemcsak a „Gömöri Egyesületnek", hanem az egész ország társadalmának. A nagy költő emlékének valóban ott kell lennie a fővárosban is, mert ezt kívánja nagyjaink iránt való kegyeletünk. Évtizedeken keresztül a kedvezőtlen helyzet megakadályozta a szép terv véghezvitelét, de a gondolat nem aludt el: életre tör egy lelkes úrnő irásain keresztül. *Üzennek a gömöri bércek*" c. jelentek meg *P. Kálniczky Vilma* régi emlékei Tompa Mihályról. A könyvet a Gömöri Egyesület adta ki. Jövedelme által a lelkes úrnő a szunnyadó régi gondolatot szeretné valóraváltani, szobrot emelni Tompa Mihálynak! Kegyeletes kötelességet teljesítünk, mikor lelkész és tanító testvéreink segítő buzgalmát kérjük e nemes ügy érdekében.

— **A felvidéki lévai ref. egyház** halálozás folytán megüresedett lelkészi állását egyhangú meghívással *Czeglédy Pál* esperessel töltötte be.

— **A Magyar Evangéliumi Keresztény Diákszövetség** július 2—3-án Tahiban konferenciát tartott. A konferenciával kapcsolatban a szénior-osztálynak is találkozója volt, amelyen *Jézus mi-érettünk, Jézus mibennünk, Jézus miáltalunk* címen megbeszéléseket folytattak a diákszövetség szénior-tagjai.

— **A sárospataki ref. egyház** kebelében működő 763. sz. Sztáray Mihály cs. csapat táborozásának utolsó napján július 17-én a sárospataki ref. templomban megujította fogadalmát. Ugyanezen a napon délután a környékbeli egyházak ifjúságának bevonásával KIE-konferencia volt, amelyet *sárospataki Harsányi Gyula* főgondnok vezetett be tartalmas elnöki megnyitóval. *Kocsis János* vallástanító-lelkész „Ifjú a munkában", *Darányi Lajos* lelkipásztor „Ifjú a szórakozásban" címmel tartottak eszmeltető előadásokat.

— **KIE üdülőtábor és konferencia a dalmát tengerparton.** A jugoszláviai ker. ifj. egyesületek szövetsége julius 30-tól augusztus 14-ig ezen a nyáron is megrendezi dalmát tengerparti táborát s arra elfogad jelentkezőket a magyarországi ker. ifj. mozgalom tagjai vagy azzal kapcsolatban lévő jelentkezők közül is. A táborban jelen lesznek a bácskai és bánáti magyar testvéreink is. A tábor helye az Adriai tenger partján a Raguza melletti Mliniben lesz. Megfelelő szállásról a női résztvevők számára is gondoskodnak. Az utiköltség és teljes ellátás díja 120 P. Jelentkezni lehet julius 20-ig a KIE szövetségnél (Budapest VIII. Horánszky ut 26.), ahol a jelentkezők bővebb felvilágosítást kaphatnak.

— **Külföldi KIE.-hírek.** Ausztráliában a munkanélküliek között komoly evangéliumi munkát indított a KIE. A *melbourne*-i KIE házban 1937-ben 48,846 munkanélküli fordult meg. — A kinai KIE-t vezetője, *dr. Hermann Liu* egyetemi igazgató meggyilkolásával sulyos veszteség érte — Az indiai *Lahore*-ban a KIE olyan előadássorozatot kezdett, amelyen bizonyos meghatározott témakörrel kapcsolatban a nem ker. emberek is elmondhatták nézeteiket. Az előadások a nem keresztény hallgatókra rendkivüli hatást gyakoroltak. — A lengyel KIE ezidei fiú-táborát a nagy lengyel kikötő város, Gdynia mellett rendezi meg. — A délafrikai KIE-mozgalom vezetője, *L. M. Briggs* az ottani egyesületek életének nagy fellendüléséről számol be. Különösen élénk a KIE-munka Durban-ban, Fokváros-ban és Johannesburg-ban.

— **Eladó harmónium.** Tiszta új állapotban levő, soha nem használt, rendkivül díszes kiállítású. magasépítésü (orgonaszerű) harmónium eladó. Felvilágosítást készségesen ad: Felméri Albert ref. lelkész, Sajóbábony (Borsod vm.).

HIVATALOS RÉSZ.

XXIII. sz. Körlevél.

A Nagytiszteletű esperes és iskolaszéki elnök urak figyelmébe!

Az Egyetemes Konvent 3413/1938. számú leirata alapján tudomásvétel és a 79/1927. számú konventi határozatban foglaltaknak megfelelő eljárás végett szeretettel közlöm a nagytiszteletű esperes és iskolaszéki elnök urakkal, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 458—1938/V. 2. szám alatt kelt rendeletével kiterjesztésképen elrendelte, hogy a jövőben a fizetéskiegészítő államsegélyt élvező nem állami népiskoláknál alkalmazott helyettes és kisegítő tanerőktől is ki kell venni a fogadalmat. Miskolc, 1938. július 18. Atyafiúi szeretettel:

Dr. Enyedy Andor püspök h.

743/1938. sz.

Alsózempléni presbitériumok, lelkipásztorok, tanítók figyelmébe!

1. F. évi június hó 8-án tartott egyházmegyei közgyűlésünk 17. sz. határozata értelmében minden iskolafenntartó egyházközség köteles az *iskolák fűtésére szolgáló tüzelőanyagot* f. évi augusztus hó 25-ig *beszerezni,* annak megtörténtét és a tüzelőanyag mennyiségét az esperesi hivatalnak *bejelenteni,* az *iskolák fűtését és takarítását* az erre a célra felfogadott egyén által *végeztetni,* s annak, vagy azoknak a *nevét* az esperesi hivatallal ugyancsak f. évi augusztus hó 25-ig *közölni.* Felhívom az érdekelt egyházközségek előljáróit, hogy ezeknek a rendelkezéseknek mulhatatlanul tegyenek eleget, mert ezek végrehajtását a közigazgatási hatóság fogja ellenőrizni s a mulasztó egyházközségeket bírsággal fogja sújtani. Ezt a bírságot a mulasztásban vétkes egyházi tisztviselőre fogom áthárítani.

2. Ugyanazon közgyűlésünk 26. sz. határozatával támogató szeretetébe vette fel az Orsz. Ref. Szeretetszövetség *erdőbényei árvaházát* és elkötelezte a kebelbeli gyülekezetek lelkipásztorait, hogy a Szeretetszövetségnek egyházmegyénk területén egy nyugalmazott lelkipásztor nagylelkű adományából létesült egyetlen intézményét gondoskodásuk tárgyává tegyék, s alkalmas módon hívják fel arra a gyülekezeti tagok figyelmét. A belmissziói alakulatok (nőegylet, leányegylet, ifjúsági-egylet) közreműködésével rendezzenek évenként — a nyári és őszi betakarítás idején — *gyüjtést* az árvaház számára s az összegyüjtött adományokat küldjék el közvetlenül az erdőbényei árvaház címére.

3. Az egyházmegyei lelkészi tanácsbírói és világi aljegyzői tisztségre elrendelt *szavazás* határideje f. évi július hó 31-én lejár. Szolgáljon ez az értesítés is emlékeztetésül! Költségkimélés és az ügykezelés egyszerűsítése céljából a szavazatlapokat saját borítékukban küldjék az esperesi hivatal címére, — a borítékon kívül *szembetünően jelezve,* hogy szavazó-lapot tartalmaz. Ugyancsak a kevesebb papírfogyasztás és munkamegtakarítás érdekében arra kérem lelkésztestvéreimet, hogy kimutatások beterjesztése alkalmával (mint aminők voltak: a szül. akvekről, tankönyvkölcsön-kvtárakról szóló jelentés) *kisérő-iratot ne mellékeljenek,* mert az felesleges. Ugyanilyen szempont alá esnek: választói névjegyzék, missziói jelentés, számadás, költségvetés, — *hacsak érdembeli megjegyzést nem kívánnak fűzni* ezekhez. Egyébként az esperesi hivatal tudja ezek rendeltetését. Igy nem duzzasztjuk az egyházmegye irattárát semmi jelentőséggel nem bíró kisérő levelekkel A magam részéről nem tekintem sem hanyagságnak, sem tiszteletlenségnek, ha ezek a kísérő-iratok elmaradnak. Viszont a kézbesítést a magam részéről is egyszerűsíteni kívánom. Azzal, hogy valamelyik hivatalhoz kézbesítési-ív mellett küldök ügydarabot (felhívás, végzés, ítélet stb.) ez a kézbesítésre szóló felhivás nélkül is azt jelenti, hogy azt a vétíven megnevezettnek ki kell kézbesíteni, s annak megtörténtével a kézbesítő-ívet visszaküldeni, vagy a kézbesíthetetlenséget jelenteni. Ezek idő- és anyagmegtakarítást jelentenek, az ügy rovására csak a *pontatlanság* lehet!

4. F. évi *július hó 25-én délelőtt 8 órától 12 óráig* a hozzám fordulni óhajtóknak a főiskola *lelkészi gondnoki hivatalában* rendelkezésükre fogok állani.

Atyafiságos szeretettel vagyok:

Cigánd, 1938. évi július hó 15-én.

Janka Károly
esperes.

1037/1938. sz.

Ösztöndíj pályázati hírdetmény.

A sárospataki ref. gimnázium Igazgatótanácsa megbízásából pályázatot hirdetek az „Ifj. Farkasfalvi Farkas Géza és Farkasfalvi Farkas István" alapítvány két 500—500 P-ős ösztöndíjára 1938—39. iskolai évre olyan jeles vagy jó előmenetelű ref. vallású, jóerkölcsű ifjak részére, akiknek atyja a középosztályhoz tartozik, de vagyoni vagy jövedelmi viszonyainál fogva fia tanítatásánál a támogatásra rászorul. Az egyik 500 pengős ösztöndíjat olyan ifjú kaphatja meg, aki a gimnázium humán ágazatában tanul s a humán internátusnak lesz a növendéke, a másikat pedig olyan ifjú, aki az angol ágazaton tanul, de szintén a humán internátusnak lesz a növendéke. Olyanok is pályázhatnak, akik az Igazgatótanács júniusi ülésén már valamely más, a fentinél kisebb összegű alapítványi helyre felvétettek. Felvétel esetén azonban a kisebb összegű alapítványi kedvezményt elvesztik. Két hely a humán internátusban fenn van tartva, s ha olyan pályázik, aki eddig a humán internátusba nem folyamodott, az 500 pengős ösztöndíj odaítélése egyszersmind a humán internátusba való felvételt is magával vonja. Az Igazgatótanácshoz címzett kérvényeket alulírotthoz 1938. augusztus hó 15-ig kell benyújtani. Esetleges kérdezősködő levélhez válaszbélyeg melléklendő.

Sárospatak, 1938. július hó 18. napján.

Dr. Trócsányi József s. k.
ösztöndíjelőadó.

Nyári menetrend.

Érvényes 1938. május 15-től 1938. október 1-ig.

Indul

Saujhely	Sárospatak	Miskolc	Budapest
5·17	5·30	7·13	— —
6·10	**6·21**	**7·30**	**10·42**
7·33	7·46	9·34	— —
11·30	11·43	13·20	18·30
11·30	11·43	**13·20**	**15·56**
14·15	14·40	**Szerencsre érk.**	16·14
16·56	17·08	**19·05**	**22·24**
20·23	20·40	22·59	5·00

Érkezik

Budapest	Miskolc	Sárospatak	Saujhely
— —	5·17	7·28	7·40
0·45	6·44	9·24	9·34
7·08	**10·13**	12·08	12·20
8·12	12·44	15·29	15·39
14·10	**17·25**	**18·46**	**18·55**
17·25	21·35	23·30	23·40
19·19	**21·47**	23·30	23·40

A vastagabb számok a gyorsvonat menetidejét jelentik.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatak, 1938.

XXXIII. évfolyam. 30. szám. Sárospatak, 1938 július 31.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN. DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Zs. J.*: Két drága név. — *Martin Miklós*: Egy Istennek tetsző ajándék. — *Hazagh Mihály*: Schlatter Adolf. — Kimutatás. — Hírek. — Hivatalos rész.

Két drága név.

A nagyra hivatott, de korán hazatért két testvérnek, a szeretve-szeretett két fiúnak: *ifj. Farkasfalvi Farkas Gézának* és *Farkasfalvi Farkas Istvánnak* a neve a fájdalommal és hálával csordultig telt szülői szívek áldozatos szeretete által létesített alapítvánnyal örökre beépült a sárospataki főiskola életébe. Istennek, aki az Ő szent Igéje szolgálatára hitvalló ősök imádságos és mártir élete felhasználásával iskolát fundált itt, örök akarata ment azzal végbe, hogy ez a két név, amely nemcsak a magyar református Anyaszentegyháznak volt igéretes, nemcsak a vesztes szülőknek *„olyan kimondhatatlanul drága"*, hanem magának Istennek is kedves és drága volt, *„örökre fennmaradjon és hirdesse a soha nem múló szeretetet."* Ennek a megtartó szuverén isteni gondolatnak a szolgálatát vállalták a szülők már akkor, amikor boldog örömmel elfogadták, magukhoz ölelték és szent reménységgel gondozták az ő ingyen kegyelemből kapott életüket. Ezt a szolgálatot sugározta a nemesveretű földbirtokos-család életének minden mozzanata. Efelé a cél felé futottak ők, amikor a négyszázados iskola falai között letelepedtek a róluk örök dekrétummal rendelkező láthatatlan mennyei Király lábai elé, hogy itt megtöltsék *„lelküket az egyház és haza iránti lángoló szeretettel."*

Hogy életükkel hogyan szolgálhatták volna magyar református Anyaszentegyházunkat és mit tehettek volna a magyar hazáért, arról csak sejtéseink lehetnek. Hazatérésükkel a segítésre szorulók számára olyan áldások megindítói lettek, amelyeknek hatása máris érezhető. Arra a hálára gondolunk itt elsősorban, amely a nevükre tett alapítványt létrehozta, amely az alapítólevélből komoly figyelmeztetésként csendül ki minden végzett és még itt élő pataki diák felé. Jó tudni, hogy a hála mindenekfelett Istennek szól, aki intézményeket hoz létre s lelkeket támaszt, akik ezeknek az intézményeknek az életében az Ő kezének munkáját, gondviselő irgalmát és világmegtartó hatalmát látják. Hálás csak az lehet, aki bizton látja s tudatában van annak, hogy mit kapott Istentől. Az *ifj. Farkasfalvi Farkas Géza* és *Farkasfalvi Farkas István* neve ennek a hálának a motiválója lesz itt nemcsak annak a két *jeles* vagy *jó előmenetelű* ifjúnak az életében, akik évente 500—500 P-ős alapítvány birtokában tapasztalják meg azt, hogy *van jóság, szeretet és irgalom* s mindez a golgothajárás és a kereszthordozás következményeként lehet a miénk, hanem mindenki életében, aki itt valamit csak kap és megérez a Krisztusban megjelent isteni kegyelemből.

Az Isten iránti hálán kivül ez az alapítvány ékesen hirdeti a sárospataki főiskola megbecsülését is. Viszonzás ez azokért az ajándékokért és szellemi javakért, amiket ettől a szellemi édesanyától *„kaptak."* Azért a *„nagyszerű tradiciótól áthatott nemes szellem"-ért*, *„amely képessé tette volna őket arra, hogy hű, áldozatkész és hasznos tagjaivá váljanak egyháznak és hazának egyaránt."* Főiskolánk valóban egész élete folyamán annak a lelkiségnek a melegágya volt, amelyben a fejlődő emberpalánták Isten iránti hűséggel s a haza iránti áldozatkészséggel táplálták és táplálják életüket. Ebből a hivatásteljesítésből adódott létjogosultsága. Ezért elévülhetetlen és örökérvényű az a munka, amely itt folyik. Ezért erős a mi hitünk és szilárd a meggyőződésünk arról, hogy itt Isten Szent-Lelke munkál, akinek engedelmeskednünk kell, ha azt akarjuk, hogy Isten velünk és általunk az Ő uralmát megszilárdítsa s magyar népünknek jobb jövőt készítsen.

Az a hajlék, amely most már magát az alapítványt jelenti, a rendeltetésének való átadással különös jelentőséget kapott. Örökké beszédes bizonyság lesz arról, hogy a szülői házból idereglett gyermekek az Alma Mater kebelén meleg otthont találnak, amelyben a *szeretet* féltő gonddal őrködik minden diáklélek felett. De emellett a múló földi dolgokon túl mennyei valóságok: Isten szerető szíve, atyai hajléka felé mutat, ahová a legfőbb tanítómester: Jézus Krisztus hazavárta az Ő két áldottlelkű, kedves tanítványát.

Két drága névvel: az *ifj. Farkasfalvi Farkas Géza* és a *Farkasfalvi Farkas István* nevével lett gazdagabb az Alma Mater. Legyen áldott Isten, aki őket adta, aki ezt a két nevet a sárospataki főiskola életén keresztül az Ő szent országába beépítette. *Zs. J.*

Egy Istennek tetsző ajándék.

Józsefmajor és környéke tanyanépe életpróbált emberekből verődött össze, akik hősies erőfeszítéssel templomot építettek maguknak, melynek minden kődarabja, belső berendezése, a primitiv perselytől a püspök úr által adományozott műkőpadlózatig az Isten után vágyó lelkek áldozatkészségét hirdeti. A keresztelő edényt a volt missziói lelkész édesanyja, az úrasztali terítőket a gyülekezet nőtagjai adományozták. Urasztali kehely még nem volt, pedig a gyülekezet azt is szeretett volna. Megindult a gyüjtés, gyültek is a fillérek, ámde a templomépítésből adósság maradt. Törleszteni kellett. A kehelyre gyült pénzt idefordították.

A gyülekezet nem nyugodott. Ha a saját anyagi erői nem birják, erősebbre kell támaszkodniok. Kire gondolhattak volna másra, mint a szülőföldre és ott is arra a közösségre, melyből kiszakadtak. El-elbeszélgettek arról, hogy melyik ősgyülekezetben milyen és hány kehely van. Egyszercsak a Tiszakanyárból ideszakadt telepesek levelet írtak haza, s megkérték az anyaegyház presbitériumát, hogy az ottani három úrasztali kehely közül egyet ajándékozzanak a józsefmajori gyülekezetnek.

A kérést a tiszakanyári presbitérium tárgyalás alá vette, s meghatottan hallgatta a lelkipásztor tolmácsolásában. Olyan kérés volt ez, amelyet elutasítani nem lehetett.

Elővették hát a három kelyhet. Az egyik több mint száz esztendős, abból még a szépapák, s ükapák vették magukhoz az Ur vérének jegyét. A másik, jószívű adomány. Hálátlanság volna tovább adni. A harmadikat mostanában nyerték az ifjak egy tűzoltóversenyen. Az az ifjúság egyházhoz ragaszkodásának a jele. Töprengett a presbitérium: melyiket a három közül? S nem tudtak megválni egyiktől sem.

Uj terv született. A fiatalság és a presbitérium előadást rendeztek. A kelyhet ennek jövedelméből szerezték be.

1938. július 24-én délután szekéren érkezett Józsefmajorba a tiszakanyári lelkész, igazgató-tanító és gondnok. Hozták az új kelyhet. A templom előtt emberek szorongtak, meghatott lélekkel vették körül szeretetükkel a kedves vendégeket. Bensőséges istentisztelet közben nyujtották át a drága adományt, mely ime, két gyülekezetet köt össze a szeretet láncával. A gazdagabb egyház felkarolta a szegényebb ügyét. Az ablakon besugárzó aranyos napsugár megcsillant az ezüstkelyhen, azt sugározta, arról beszélt, hogy a Tiszántulról testvéri kéz nyult át a Tiszáninnenre, megmutatva, hogy testvérek vagyunk.

Jelentőségében ez a tett túlnő egy kis gyülekezet belső életén. Ha minden nagyobb egyházközség magára vállalná egy kis gyülekezet részbeni megsegítését, ha mind több és több testvéri kéz fonódna egymásba; ha minden körülmények között megmutatnánk, hogy a Krisztusban testvérei vagyunk egymásnak, de más volna a mi egyházi életünk.

Martin Miklós.

Schlatter Adolf.

Egy fénylő csillaggal lett szegényebb a protestáns theológiai világirodalom s a német evangélikus egyház égboltja: május 19-én elköltözött az élők sorából az újtestámentum tudós professzora: Schlatter Adolf, életének 86. esztendejében.

Majdnem három emberöltővel ezelőtt látott napvilágot az egyszerű kereskedői ház szülöttje Svájcban, Szt. Gallen városában. S attól az időtől kezdve, amikor Isten titokzatos akaratának engedelmeskedve megindult élete útján, amely a kesswili gyülekezet lelkipásztori hivatalából a berlini egyetemre, majd innen második hazájába, Tübingenbe vezette, hogy egy kis gyülekezet pásztorából az egész tudományos világ nagynevű tudósa legyen, egész életében Krisztus parancsának engedelmeskedett, melyet a mester tanítványaihoz intézett: „Abban dicsőíttetik meg az én Atyám, hogy sok gyümölcsöt teremjetek és legyetek nékem tanítványaim." (Ján. 15 : 8.)

Igy lett ő is Krisztus tanítványává, Isten igéjének magvetőjévé, hogy szavai és írásai által mint professzor és igehirdető, mint tudós és mint egyházának szolgája a Krisztusba, életünk megmentőjébe és urába vetett hitre neveljen. Ez a szinte már aggkorba hajló élet minden munkássága ilyen kettős vonalú. Egyfelől a tudós theológus, másfelől az egyházát építeni és szolgálni akaró hivő ember. Ez a két párhuzamosan haladó vonal igen sokszor egybeesik vagy keresztezi egymást, de sohasem kerül ellentétbe egymással. Schlatter Adolf tudományos munkássága sohasem volt öncélú, hanem amit e téren mint exegeta, dogmatikus és ethikus alkotott, azt mint az egyház szolgája tette, a gyülekezet építésére. S munkájának ez a kettőssége talán leginkább feloldódik abban a feladatban, amelynek megvalósítására egész életét odaáldozta: t. i. a nekünk adottban ama valóságot — megismerni.

Gyakorlati munkásságának talaja az egyház és a nép. Az az egyház, mely — az ő szavai szerint — „élő emberek közössége, embereké, kik tér és idő által vannak egymáshoz kötve, akik cselekednek és akarnak." Ennek a cselekvő közösségnek, az egyháznak szolgált egész tudományos munkásságával. A másik, még mélyebb közösség, melybe beállítottnak tudta magát: az ő népe, mely számára egy az Istentől néki adott valóság, mely létének meghatározója s mely nélkül ő semmi. Ezért a legmesszebbmenő következtetés, hogy „közülünk senki sem él önmagának, s hogy mi mindazzá, amik vagyunk, népünkből fejlődhetünk és ezzel fennáll az államnak a joga tagjaitól még az életet is megkövetelni." (Erlebtes.)

E világhírű tudós professzor, a „vallásos zseni" iránt, de sokkal inkább a mindenben példaadó mester iránt a hű tanítványok részéről megnyilvánult szeretetnek, ragaszkodásnak és megbecsülésnek méltó kifejezése volt az a sorozatos ünnepség, mely 23-án a temetéssel vette kezdetét, hol a különböző egyesületek képviselői helyezték el koszorúikat a frissen hantolt síron, majd ezt követőleg az egyetem rótta le kegyeletes

háláját ünnepi megemlékezés keretében, e hervadhatatlan érdemű, több évtizeden át kebelében szolgáló munkása iránt. Pár nappal később a Német Ker. Diákszövetség (DCSV) székházában gyültek össze közelebbi ismerősei, hogy egy baráti körben mégegyszer elbeszélgessenek az immár örök nyugalomra tért életéről — a legifjabb tanítványokkal együtt, akikkel Schlatter Adolf szellemi erejének még késő öregségében is bámulatos frisseségéről téve tanubizonyságot, egészen az utóbbi évekig fenntartotta a legszorosabb személyes kapcsolatot.

A csillag letünt, de fénye fennmaradt. Vegyünk tőle búcsút saját szavaival, melyek Hindenburg halála hírének vételekor hangzottak el ajkáról: „Köszönjük Istennek e gazdag életet."

(Tübingen.) *Hazagh Mihály.*

Kimutatás

a sárospataki ref. főiskolában készülő reliefek céljára beküldött husvéti perselypénzekről.

1. Az abaúji egyházmegyéből: 1. Abaujkér 1·— P, 2. Abaujszántó 1·90, 3. Abaujvár 6·90, 4. Alsóvadász 9·95, 5. Aszaló 2·20. 6. Bakta —, 7. Beret 1·90, 8. Csenyéte 0·90, 9. Csobád 0·90, 10. Felsőcéce 1·20, 11. Felsődobsza 2·48, 12. Felsőfügöd 0·40, 13. Felsőméra 1·90, 14. Felsőregmec 0·90, 15. Fony 1·20, 16. Fulókércs 1·—, 17. Füzérkajata 2·—. 18. Füzérradvány 4·—, 19. Gagybátor 1·90, 20. Gönc 4·50, 21. Göncruszka 2·58, 22. Hejce 1·—, 23. Hernádbüd 1·—, 24. Hernádszentandrás 1·—, 25. Hernádszurdok 1·—, 26. Kázsmárk 0·90, 27. Kiskinizs 1·51, 28. Korlát 1·62, 29. Kovácsvágás 1·—, 30. Kupa 1·—, 31. Nagybózsva 1·—, 32. Nagykinizs 1·20, 33. Novajidrány 0·96 34. Nyiri 2·11, 35. Onga —, 36. Pamlény 0·50, 37. Pusztafalu 1·55, 38. Rázsony 1·—, 39. Selyeb 0·90, 40. Szalaszend 1·—, 41. Szászfa 1.—, 42. Szemere 1·40, 43. Szentistvánbaksa 1·40, 44. Szikszó 6·61, 45. Telkibánya 2·—, 46. Tomor 1·—, 47. Tornyosnémeti 3·56, 48. Vilmány 2·—, 49. Vily 1·90, 50. Vizsoly 1·50, 51. Zsujta 1·74 P, összesen 157·99 P.

2. Az alsóborsodi egyházmegyéből: 1. Tiszaoszlár 1·90 P, 2. Tiszakeszi 3·—, 3. Alsózsolca 6·28, 4. Harsány 3·33, 5. Tiszatarján 3·17, 6. Sály 4·90, 7. Bükkzsérc 1·36, 8. Kistokaj 0·44, 9. Heves 1·40, 10. Tiszanána 2·06, 11. Nemesbikk 5·08, 12. Szirma 2·00, 13. Miskolc 22·—, 14. Diósgyőr 6·—, 15. Ládháza 1·—, 16. Mezőnyék 1 —, 17. Mályi 1·—, 18. Bőcs 5·—, 19. Egerlövő 3·50, 20. Tiszaszederkény 5·72, 21. Tiszadorogma 2·—, 22. Hejőbába 1·90, 23. Mezőkeresztes 2·90, 24. Gelej 2·90, 25. Noszvaj 7·27, 26. Felsőábrány 2·30, 27. Vatta 1·18, 28. Hejőszalonta 1·—, 29. Emőd 3·90, 30. Ároktő 1.40, 31. Bükkaranyos 0·70, 32. Mezőcsát 5·—, 33. Mezőnagymihály 1·04, 34. Maklár 0·60, 35. Átány 1·90, 36. Eger 4·90, 37. Borsodgeszt 1·10, 38. Igrici 0·90, 39. Tiszapalkonya 1.17, 40. Sajókeresztur 2·—, 41. Poroszló 8·—, 42. Kisgyőr 1·95, 43. Martintelep 2.—, 44. Onod 5·—, 45. Tiszavalk 1·78, 46. Cserépfalu 3. —, 47. Hejőcsaba 5·— P, összesen 149·73 P.

HIREK

— **A tiszántúli egyházkerület** esperesei és gondnokai *br. Vay* László egyházkerületi főgondnok elnökletével értekezletet tartottak s a *Makláry* Károly halálával megüresedett püspökségre egyhangú állásfoglalással dr. *Révész* Imre debreceni egyetemi tanárt jelölték. Dr. Révész Imrével, akinek megválasztásával a nagymultú Révész-család immár a harmadik püspököt adja a magyar református egyháznak, egy minden tekintetben kiváló s vezetésre alkalmas személyiség kerül a tiszántúli püspöki székbe. A megválasztandó új püspök beiktatása a kollégium jubileumi ünnepségei, tehát október 4.-e előtt meg fog történni.

— **Az I. és II. lelkészképesítő vizsgára jelentkezők figyelmébe.** Miheztartás végett az I. és II. lelkészképesítő vizsgára jelentkezők figyelmét felhívom a következőkre: 1. A kitűzött házi írásbeli dolgozatok beadási határideje a vizsgázók mindkét csoportja számára *augusztus 1.-e.* 2. A II-ik vizsgára állóknak a prédikáción, kátémagyarázaton, írásmagyarázaton és a szakdolgozaton kívül *munkanaplójukat és magánexegézisüket* is mellékelniök kell a szolgálati bizonyítvánnyal és azzal a *kérvénnyel együtt*, amelyet a vizsga engedélyéért a Főtiszteletű és Méltóságos lelkészképesítő-bizottsághoz intéznek. *Theol. igazgató.*

— **A magyar reformátusok világgyűlése** augusztus 23-án lesz Debrecenben. A világgyűlés gazdag programmú. A nagytemplomban igét hirdet *Szabó* Imre esperes; ugyanott bibliát olvas és imádkozik *Farkas* István püspök. A világgyűlést megnyitja *br. Vay* László egyházkerületi főgondnok. Üdvözlések következnek azután, melyekre *dr. Ravasz* László püspök ORLE. elnök válaszol. Hitvallásos deklaráció, határozati javaslatok. Záróimádságot mond *Medgyasszay* Vince püspök. Délután 6 órai kezdettel műsoros est, melyet a rádió is közvetít. Itt megnyitó beszédet mond *dr. Ravasz* László püspök, ünnepi előadást tart *dr. Makkai* Sándor: „Krisztus magyar családja" címen s záróbeszéd dr. *Tasnádi Nagy* András egyházmegyei gondnoktól. Az ünnepély fényét értékes szavalatok és énekszámok fogják emelni. A világgyűlés jelentkezési díja 1·50 P, étkezési díj 2·50 P. Jelentkezni lehet az ORLE gyűlési irodájánál (Debrecen, Kollégium.)

— **A tapolcai egyházkerületi ifjúsági konferencia programmja.** Mint már jelentettük, aug. 20-án Tapolcafürdőn konferenciát tartunk az egyházkerület mindkétnembeli ifjúsága számára. Természetesen a felnőtteket is nagyon szívesen látjuk és szeretettel várjuk. A konferencia kezdete délelőtt 10 óra. — 1. Bibliamagyarázat: Farkas István püspök. 2. Barátság a barátaimmal: Novotny Gyula püspöki s. lelkész. 3. Barátság szüleimmel és tanítóimmal: Dr. Csorba Zoltán tanár. 4. Barátság Krisztussal: Kiss József lelkész, missziói előadó. — Az előadásokat hozzászólások követik. Közben erre előzetesen jelentkező ifjak és leányok szavalataikkal, ifjúsági énekkarok énekszámaikkal szerepelhet-

nek. Délután szórakoztató alkalmi összejövetelt tartunk az ifjúság közreműködésével. Akik ellátásukról nem saját maguk gondoskodnak, azok számára lacipecsenyesütők állnak rendelkezésre. Már most kérjük a lelkész- és tanító testvéreinket, minél előbb jelentsék egy lapon a püspöki hivatalhoz, hogy a gyülekezetükből hány résztvevőre számíthatunk? *Svingor Jenő* egyh. ker. missziói előadó.

— **Az abauji lelkészértekezlet** Július 13-án Szikszón tartotta ülését. Kiss József költői lendületű megnyitó beszédében az idők vizének örvénylő sodráról beszélt, amely magával ragadja fellángolásainkat, terveink és vágyaink virágait. Ebben az örök változandóságban egy változhatatlan valakihez kell kötnünk életünk kicsiny sajkáját: a Krisztushoz. Korunk válsága nem anyagi válság, hanem lelki válság. Szomjas a lélek, de élővízzel nem itathatják meg mások, egyedül a Krisztus mai tanítványai. A gyűlés napirendjéből kiemelkedett két égetően fontos kérdés tárgyalása: az egyik a párbér-kérdés, a másik a lelkészválasztási törvény reformja. A párbér-kérdésben a szemben álló felfogások tisztázása után keletkezett határozati javaslat szerint veszedelmes dolog lenne az egyházi adó beszedési jogát átadni az államnak. Mert, ha állami adó válna belőle, s az állam ebből fizetné a lelkészeket, akkor egy esetleges vallásellenes kormány uralomra jutása után mindent elveszítenénk. Sokkal helyesebb, ha a terményfizetéseket igazságosabbá tesszük az állami egyenesadó arányában való kivetéssel. A lelkészválasztási törvény tárgyalásánál egyetértett az egész lelkészértekezlet abban, hogy a jelenlegi törvény nem felel meg céljának. Ezért olyan új törvény alkotását javasolja, amely a megbízhatatlan és éretlen tömegek kezéből kivenné a lelkészválasztás jogát és azt a presbitériumokra ruházná. Megmaradna azonban a gyülekezet szavazásra jogosult tagjainak az egyszeri egyhangú meghíváshoz való joga. *I—s.*

— **Zempléni lelkésznék figyelmébe.** A zempléni lelkésznék szokásos havi bibliaórájukat augusztus 2.-án, kedden délelőtt 10 órától tartják a sárospataki lelkészlakásban. Mindenkit szeretettel várnak.

— **A ricsei ref. egyház** nyugdíjazás folytán megüresedett lelkészi állására június hó 12-én tartott közgyűlésén *Varga* János tokaji hitoktató-lelkészt egyhangúlag meghívta. Az új lelkipásztornak állomáshelyét nov. 1-ig kell elfoglalnia.

— **Sipos József** áll. el. iskolai tanítót, a sátoraljaujhelyi ref. egyház karnagyát a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr a VII. fizetési osztály 3-ik fokozatába nevezte ki.

— **Az erdélyi ref. lelkipásztorok** *Vásárhelyi* János püspök vezetésével a marosmenti Csombordon értekezletet tartottak.

— **Református kántori továbbképző tanfolyam.** A Magyar Református Énekvezérek Egyesülete augusztus 15—17. napjain Törökszentmiklóson kántori továbbképző tanfolyamot rendez. A tanfolyamra *Sütő* Zoltán törökszentmiklósi kántortanítónál lehet jelentkezni.

HIVATALOS RÉSZ.

XXIV. sz. Körlevél.

Az egyházkerület lelkipásztoraikoz.

Egyházi lapjainkban megjelent a „Felhívás az amerikai magyar református lelkészek missziói körútja tárgyában." Eszerint három amerikai ref. lelkipásztort: dr. Takaró Gézát, dr. Ujlaky Ferencet és Béky Zoltánt igehirdetői körútra kért fel az ORLE vezetősége a Magyar Református Világgyűlés alkalmából. A körút szeptember, október, esetleg november hónapokban fog végbemenni. Célja az amerikai és magyarországi reformátusság lelki és szellemi egységének munkálása és a kapcsolatok erősítése. Eddig kevés jelentkezés történt.

Felhívom az egyházkerület lelkipásztorait, hogy az érintett „Felhívás" értelmében minél többen jelentkezzenek augusztus 10-ig dr. Vasady Béla ORLE tanulmányi főtitkár úrnál, (Debrecen, Központi Egyetem) azzal, hogy melyik napra szeretnék a maguk részéről valamelyik nevezett amerikai magyar református lelkipásztor igehirdetői szolgálatát biztosítani. Az esperes urakat felkérem, hogy a kebelbeli lelkipásztorokat sziveskedjenek a missziói szolgálat igénybevételére buzdítani, hogy a szentcélú vállalkozás eredményes lehessen, s a kapcsolatok erősebben kiépülhessenek.

Atyafiúi szeretettel vagyok

Miskolc, 1938. júl. 20. Püspök megbízásából:

Pósa Péter
püspök h.

XXV. sz. Körlevél.

Lelkipásztor testvéreim figyelmébe!

Az Egyetemes Konvent 1938. április 27—28. napjain tartott ülése 41/1938. számú határozatára hivatkozással a Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Nemzeti Szövetsége azzal a kéréssel fordult hozzám, hogy az *1938. augusztus 14-én* tartandó „Református Ifjúsági Mozgalom" napja gyülekezetenkénti megrendezésére hívjam fel lelkipásztor testvéreim figyelmét.

Miután az ifjúsági nap célja a református ifjúsági munka programmjának megismertetése a gyülekezettel, ezenkivül pedig a gyülekezetek különböző műveltségű és társadalmi osztályba tartozó fiainak testvéri találkozója és az egymásért való felelősség felkeltése, felhívom lelkipásztor testvéreim figyelmét az ifjúsági nap megtartására s a KIE központja által lelkipásztor testvéreimhez küldendő programmnak a helyi körülmények figyelembevétele melletti felhasználására.

Az ifjúsági nap perselypénzének mikénti felhasználásánál melegen ajánlom a baranyai református gyülekezetekben folyó telepítési akció támogatását. A pénz dr. Péter Zoltán igazgató Debrecen, Kollégium, vagy Református Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Szövetsége, Budapest, VIII., Horánszky-utca 26 szám. Csekkszámla száma: 45.580. címre küldhető.

Atyafiúi szeretettel:

Miskolc, 1938. július 27. **Pósa Péter**
püspök h.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatak, 1938.

XXXIII. évfolyam. 31. szám. Sárospatak, 1938 augusztus 7.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Győry Kálmán:* Paplányok—káplánok—theológusok. — *Baráth Imre:* Molnár úr rendet csinál. (Folyt. és vége köv.) — Határokon túlról. — Hírek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Paplányok-káplánok-theológusok.

A Püspök úr tiltó rendelkezése a káplánok nősülhetése tárgyában nagy megnyugvást keltett. Különösen a lányos papcsaládok körében. S én mint lányos apa, ebből a szempontból érzem magam hivatva foglalkozni ezzel a szükségszerűvé vált rendelkezéssel.

A világot sokszor rendítették meg katasztrófák, öröknek hitt igazságok omoltak össze, sokszor lett romhalmazzá az élet és annak minden java-dicsősége, de mindig volt valami, ami a pusztulást túlélte és a romok felett biztató zölden zsendült meg, mint az új élet megindítója, a jövendő záloga: *A szeretet.* Minden érzések között és mindenkor a legnagyobb, amit még mondat közben is nagy betűkkel kellene írni, amit mementóul kellene szemeink elé állítani, mert nem azért lett testté és küldte el hozzánk és értünk Isten, hogy bemocskoljuk és lábbal tapossuk.

Mégis a szeretet ellen vétenek legtöbbet és legkönnyebben az emberek . . . Úgy tesznek, mint valami portékával . . . tucatholmival. Hízelgő szavak tetszetős mázával vonják be, s mikor egy-egy féltve nevelt gyöngéd leány hámozni kezdi róla a csalogató burkolatot, akkor látja csak, hogy silány holmival csapták be.

Pedig hogy mi a szeretet és hogyan kell azzal élni, meg vagyon már régen írva. Az első korinthusi levél 13. része erről szól. El kell olvasni, élni kell vele, vérré kell tenni magunkban, — minden emberben. Csak az a nagy baj, hogy nem így van. A legszentebb és legmagasztosabb érzelem dolgában tiltó rendelkezések, parancsuralmi eszközök válnak szükségessé. Aki rosszul él valamivel, esztelenül akarja alkalmazni, azt észre kell téríteni, ha másképpen nem megy, hát ostorcsapással. Mert a tévesen felfogott és rosszul alkalmazott szeretet már nem szeretet, amely éltet, hanem pusztító tűz, romlásnak, Sátánnak a tüze.

Mi is voltunk valamikor fiatalok, de valahogyan vigyáztunk arra, hogy szeretetünk világért se csapjon át arra a térre, ahol az már teherré, sőt átokká válhat. Ifjú életünk minden törekvése az volt, hogy a szeretetnek ne meggyalázói, de megszentelői lehessünk.

Nagyon sok jel mutat arra, hogy ma ez is másképpen van. A „szeretet hosszútűrő, kegyes". Hát nem türelmetlen és nem kegyetlen „szeretet" az, amikor már az első éves theológus „komoly" szándékkal lép fel a lányos papcsaládnál, hosszú éveken át kiélvezi a helyzettel járó előnyöket, nem gondol arra, hogy lehetetlen helyzetet teremtett, hogy a nősülési lehetősége még a messze távolban van, hogy az érzés-forrás kiapadhat, a szeretet tüze kihülhet, hogy a rápazarolt szívesség, jóság, hűség meg a pénz is mind és nagyon sok minden válik értéktelen por és hamuvá . . . Püspök urunk szavai szerint „nagy bizonytalanságban tartanak hosszú éveken át egy-egy leányt, akinek alkalma lett volna megnyugtató házasságot kötni."

A „szeretet nem cselekszik éktelenül", „nem keresi a maga hasznát." Hát nem éktelen eljárás és nem önhaszon keresés az, amikor a theológus már első éven megkezdi a lányos papházhoz való járást, jogokat formál, bírál, intézkedik, igényekkel lép fel, amiket illik kielégíteni, hiszen majd valamikor annak idején ő lesz a család büszkesége . . . hiszen máris ő az, akire vártak, akinek jönnie kellett, aki nélkül a paplány ott vénült volna meg?

A „szeretet mindent hiszen, mindent remél, mindent ellűr . . ." Hát nem hitetlen, nem reménytelen, nem türelmetlen „szeretet" az, amikor egy első-, másodéves theológus leköt egy paplányt, hogy mintegy jóelőre „biztosítsa" magát, megzavar békét, nyugalmat, jóhírnevet, beszéd tárgyává teszi, sőt gyanusítgatás helyévé a papcsaládot, paplakot, ahelyett, hogy hinne, remélne, tűrne, várna . . . mindenekfelett minden ereje megfeszítésével tanulna, küzdene, gazdagítaná lelkét, minél előbb szerezne diplomát, hogy kész emberként jelenjen meg azon a helyen és családnál, ahol éppen elfoglaltsága miatt testileg keveset, lélekben azonban szeretet által annál többet volt jelen?

Én családos pap vagyok, lányaim vannak . . . amit írok, tapasztalatok alapján írom. Püspök urunk nagyon idejében jött tiltó rendelkezésével

kapcsolatban nem lehet elhallgatni olyan jelenségeket, amik égetnek és fájnak . . . Egy theológus három évig járt egy papcsaládhoz, mint „komoly“ szándékú ember . . . Aztán valami fordulat állt be, s egy másik lánynak udvarolt ugyanolyan „komolyan.“ Amikor barátja figyelmeztetni próbálta indokolatlan lépésére, ezzel a fölényes kijelentéssel utasította vissza a figyelmeztetést: „Nem akarok két szék közé esni.“ Ehhez nem kell szó és nem kell magyarázat, — csak azt üzenjük a leendő papnak, hogy a mi időnkben ezt másképpen csináltuk. Mi tudtunk szakítani is, ha kellett, — el tudtunk távozni, ha már teherré váltunk, de jeljemtelenséget nem csináltunk.

Lehet ahhoz hozzászólni, hogy egy lányos papcsalád „komolyan“ vehet-e egy első-, másodéves theológust; ha „komolyan“ veszi, miért veszi komolyan? Efelett nem bizonykodom, reá bízom kinek-kinek az ízlésére, — én sohasem vettem „komolyan.“

Püspök urunk tiltó rendelkezése kimondottan a káplánokra szól, de mélységesen köszönöm neki, hogy alkalmat adott nekem e cikkem megírására . . . A theológusok „komoly“ szándékú fellépése ellen kiáltok vétót apai szívem minden jogával és kötelességével.

Az ifjú theológusoknak ugyanilyen szeretettel üzenem: Ne igyekezzenek most még „komolyan“ fellépni a lányos papcsaládoknál, ne okozzanak időnapelőtti gondot, aggodalmat és könnyeket... ne tekintsék főleg kísérleti nyulaknak a paplányokat, hanem tekintsenek rájok a tiszteletes lelkipásztor-családot megillető tisztelettel, mert azok a paplányok nem egyszer varrják össze édesapjuk sok martir-harcban megtépett palástját . . . mert azok a paplányok szent komolysággal készülnek az életre . . . Azért Püspök urunknak a káplánokra vonatkozó tiltó rendelkezését komolyan vegyék és tegyék magukévá.

Ha pedig nem volnának hajlandók e tanácsot megszívlelni: a bölcs theológiai professzor urakra vár az a feladat, hogy őket e téren mérsékletre intsék . . . Mert az idők jelei gonoszak.

Győry Kálmán.

Molnár úr rendet csinál.

Annyi csintalan, gézengúz, léhűtő gyermeket régen vettek fel a pataki főgimnázium első osztályába, mint az 1889. év őszén.

Onnét tudom ezt, mert ekkor irattak be engem is az én jó szüleim Patakon. A bevonulás az öreg kollégium falai közé nagyon tetszett.

Emlékszem jól, hogy a vencsellei révnél keltünk át a Tiszán, szeptember elsején.

Már a révnél látszott, hogy valami hires városnak kell lenni annak a Pataknak.

Mindenki oda igyekezett. A révben álldogáló szekereken szétszedett ágyak voltak láthatók. S a szekerek körül magamformájú apró gyermekek. Jöttek a nyiri falvakból s haladtak Patak-felé.

Tágra-nyitott szemekkel bámultam a mindinkább közeledő hegyek bordázatát, a bodrogparti erdőrészleteket s az erdő felett kóválygó ezüstszinű halászmadarakat.

Majd feltünt a vár, felénk meredő, rámanélküli hatalmas ablakaival. S az előttünk és utánunk zörgő szekerekről hangok hallatszottak: Rákóczi, Rákóczi . . . . .

A vártól jobbra a góthikus, katholikus templom bámult a hegyek-felé. Távolabb a református templom hatalmas tornya meredt az ég-felé. S mellette az öreg kollégium manzard-teteje ragyogott a nyárvégi napfényben.

Aztán megálltunk a Kis-utcán, a Horkay-kaszárnya kicsiny udvarán.

Három özvegy papné élt ekkor ebben az udvarban. S mindhárman kosztos diákokat tartottak.

Egyik özvegy papnénál — miután a főgimnáziumi igazgató úr beírta nevem, egy hatalmas fedelű könyvbe, a tabellába, — engem is elhelyeztek.

Harmad magammal laktam egy szobában. Egyidejü, egy-vívású 11 esztendős gyermekek.

S ha a jó Isten, Molnár hittanhallgató urat, le nem telepiti a Horkay kaszárnya egyik sarki szobájában, minden valószinűség szerint, pár év mulva utonállók lettünk volna valahol a bényei hegyek között.

Egyik kis pajtásom ugyanis, egyik bőcsi vasutas hóka-fejű fia, mindjárt az első estén felvilágositott bennünket, hogy az Uristen ezt a világot élvezetekre és szórakozásra teremtette.

Kitöltötte a kalamárisból a tintát s Cicu bácsitól rúmot vásárolt és töltetett a tintás-üvegbe. Lecketanulás helyett lopvást iszogattunk, cigarettázgattunk a szép őszi esték idején.

Majd jött a tarlórépa szezon ideje. Az iskolakert szomszédságából, kabátunk alá rejtve, hordtuk haza a tarlórépát. Szóval keveset törödtünk a tanulással.

Karácsonykor aztán meg is kaptuk, amit kerestünk. Gyalázatosan eltenyereltünk mindhárman. Egy-egy csapat elégtelen tanjegyet vittünk haza kriszkindliképen.

Még a temérdek szekunda csak hagyján lett volna! De történt más is. Az én szegény apám például osztálytanáromtól egy levelet kapott, amelyben holmi kurta-lére bocsátott sajnálkozások és részvétnyilatkozatok mellett egyenesen arra kérte, hogy adjon oda engem valamelyik tisztességes kovácsmester mellé inasnak, tekintettel testi alkalmatosságomra.

Dehát szegény jó Horkayné tiszteletes asszonyomnak is volt ám esze. Félt, hogy megfogyatkozik a kosztosok száma egy lélekkel. Tehát egy levelet menesztett atyámhoz, amelyben arról értesítette, hogy lakik a Horkay kaszárnya egyik sarkában egy Molnár József nevű hittanhallgató, aki azon komoly nyilatkozatot tette előtte, hogy belőlem embert tudna formálni, ha szabad kezet biztosítanának neki a nevelés terén.

Igy hát a karácsonyi szünet után Molnár úr lett a nevelőm. Magas, csontos, szikár ember; Attilára emlékeztető hatalmas sas orral, előre álló ajakkal.

(Folyt. és vége köv.) *Baráth Imre.*

Határokon túlról.

— **Püspökbeiktatás.** A felvidéki dunamelléki egyházkerület új püspökét: *Sörös Béla* losonci lelkipásztort, theol. szemináriumi igazgatót aug. 18-án fogják püspöki hivatalába beiktatni Komáromban.

— **Egyházkerületi konferencia Rozsnyófürdőn.** A felvidéki tiszáninneni egyházkerület július 5—6-án Rozsnyófürdőn *Dr. Magda Sándor* püspök, *Dr. Mertens Alfréd* egyházmegyei gondnok és *Négyessy János* ig. tanácsos elnöklésével konferenciát tartott. *Dr. Magda Sándor* püspök bevezető előadása után *Csáji Pál* szepsii lelkipásztor „A lelkipásztor magán élete és otthona", *Papp József* és *Lenkey Lajos* lelkipásztorok „A lelkipásztor a társadalmi életben", *Meskó Dezső* és *Varga Lajos*: „A lelkipásztor és tanító", *Simon József* esperes és *Csomár Zoltán* lelkészek: „A lelkipásztor és tanító közös munkája a gyülekezetben", *Varga Imre* és *Konkoly Thege István*: „Igehirdetésünk főbb problémái", *Böszörményi Sándor*: „A presbiter nevelés". *Dr. Mertens Alfréd* világi elnök és *Varga Imre* rimaszombati lelkész: „A ref. egyház tagjai a nemzeti életben" címen tartottak tartalmas és eszméltető előadásokat. A konferencia elhatározta, hogy szept. 1-től kezdődőleg Kassán ref. középiskolás lányok és fiúk részére az ifjak tanulmányi előmenetele érdekében internátust létesít.

— **Vallásos ünnepély Nagytoronyán.** A nagytoronyai asszonykör július 10-én rendezett vallásos ünnepélyével rekesztette be a tél-tavaszi hónapok estéin odaadással végzett bibliaköri munkáját. Az ünnepélyen *Kerekes Kálmán* helybeli lelkész imádkozott, *Koncsol János* deregnyői lelkész Péld. 9 : 10 v. alapján írásmagyarázatot tartott.

HIREK

— **Halálozás. Balogh Sándor** (1858—1938.) ny. vámosatyai lelkipásztor, főiskolánk volt jeles diákja, életének 80-ik évében elhunyt. A megboldogult a beregi egyházmegyében, melynek előbb tanácsbirája, majd tiszteletbeli tanácsbírája volt, Jézus Krisztusnak mindvégig hűséges szolgája maradt. Temetésén, mely július 8-án ment végbe Csatáry Jenő jándi, Hézser Lajos gelénesi és Orosz Sándor csorodai lelkipásztorok hirdették Isten vigasztalást adó Igéit.

— **Új tanárok gimnáziumunkban.** Az Igazgatótanács gimnáziumunkban szeptember 1-től *Palumby Gyula* történelemszakos tanárt helyettestanári minőségben és *Ablonczy György* görögszakos tanárt óraadói megbízatással alkalmazta. Főiskolánknak mindketten jeles diákjai voltak. Az Alma Mater kebelén végzendő munkájukon és életükön Isten áldása nyugodjék meg! — Az Angol-internátus két angol születésű tanára *A. B. Collishaw* és *G. P. Maguire* a tanév végén megváltak a főiskolától. Helyükre az erre a célra kiküldött bizottság a pályázók közül szept. 1-től *Vincent Barber* és *H. E. Nottridge* angol születésű tanárokat alkalmazza. V. Barber tanulmányait a readingi, H. E. Nottridge pedig a cambridgei egyetemen végezte.

— **Dr. Hegyaljai Kiss Géza debreceni lelkipásztor.** Lapunk rövid hirben már közzéadta, hogy Debrecenben az Árpád-téri református egyház híveinek nagy többsége rendkivüli lelkesedéssel választotta meg lelkipásztorává dr. Hegyaljai Kiss Géza bőcsi lelkészt, lapunk ismert munkatársát. A debreceni lapok feltűnő melegséggel számolnak be az eseményről. A Debreceni Ujság közli az új lelkipásztor életrajzát. Megjegyzi, hogy dr. Hegyaljai Kiss Géza lelkipásztor személye és egyénisége nem ismeretlen már az egész debreceni egyházi és társadalmi életben. Igen sokszor volt alkalma már a debreceni közönségnek megismernie ennek a kivételes lelkészi és irodalmi felkészültségű lelkipásztornak fényes tudását és magával ragadó egyéniségét. — A DEBRECEN, mely már előbb közölte az író életrajzát, vezércikk helyén jelenti be a választás eredményét. Többek közt ezt írja: Hegyaljai Kiss Gézában, ki jelenleg bőcsi lelkész, igen értékes lelkipásztort nyert az Árpád téri egyházrész. Lapunk olvasói előtt ismeretes működése, mely úgy egyházi, mint irodalmi és történetkutatási téren máris gazdag eredményeket mutat fel. B K.

— **ORLE-konferencia Debrecenben.** A Magyar Reformátusok Világgyűlésével kapcsolatban az ORLE augusztus 24—26 napjain gazdag programmu konferenciát rendez. 24-én *dr. Viktor János*: Az eucharisztikus világkongresszus c. *Ifj. dr. Szabó Aladár*: Aktuális dátumok c. *Szabó Imre*: A pásztor a Főpásztor előtt c. *Dr. Nagy Barna*: Faj, nemzet, egyház c. *Dr. Kiss Géza*: Népünk igényei velünk szemben c. 25-én *dr. Vasady Béla*: A Szentírás ihlettsége c. *Dr. Hoffman Konrád* a zsidómissió világbizottságának titkára: A ker. egyházak missziói életének erőpróbáján c. *Darányi Lajos*: A lelkipásztor teendői a reverzális körül az új zsinati utasítás alapján cimmel tartanak előadásokat. 25-én tartja közgyűlését az ORJÓ is; ezen a napon lesz a *Vallásoktató lelkészek*, a *segédlelkészek* és a *református nők* konferenciája. Augusztus 26-án pedig az ORLE tart közgyűlést. Reggelenként áhitatok vezetik be az előadásokat, esténként Debrecen egyes templomaiban evangélizációs istentiszteletek lesznek.

— **A sárospataki ref. tanítóképző-intézet** ifjú tanára: *Hargitai Zoltán* a debreceni Tisza-István tudományegyetem bölcsészeti karán „Summa cum laude" eredménnyel doktorátust tett. A kiváló sikerrel letett vizsga után képzőintézetünk tehetséges tanárának, akit „sub auspiciis gubernatoris" avatásra terjesztenek fel, további munkájához Istentől áldást kivánunk.

— **A „kalászszedés" első fecskéje.** 100 kg. buzát eredményezett Vajdácskán a kalászszedés, melyben 76 mindennapi iskolás gyermek vett részt. Máté 19 : 14.

— **Alsózempléni ref. lelkész** testvéreimet kérem, hogy 14-én, a Ref. Ifjúsági mozgalom (RIM) napján d. u. istentisztelet keretében ismertessék az ifjúsággal a Mozgalom jelentőségét, és célját.

— **Református nap.** Alsózempléni testvéreimmel közlöm, hogy egyházmegyei munka-programm szerint augusztus 20-án Vajdácskán Református Napot tartunk. Programm szerint külön foglalkozása lesz nőknek, férfiaknak, leányoknak és ifjaknak. Ellátásáról minden résztvevő maga gondoskodik. Mérsékelt áron tudunk ebédet készíttetni azok számára, akik igényüket aug. 15 ig a lelkészi hivatalnál bejelentik. Kívánatos, hogy a résztvenni szándékozók a lelkészi hivatal utján augusztus 15-ig részvételi szándékukat közöljék a vajdácskai lelkészi hivatallal. Költségkimélés szempontjából több értesítést a Ref. Napra vonatkozólag nem küldünk.

— **A Magyar Reformátusok Világgyűlésére és ORLE konferenciára jelentkezők figyelmébe** Azok a ref. lelkipásztorok és családtagjaik, valamint azok a ref. férfiak és nők, akik a Ref. Világgyűlésre, ill. ORLE konferenciára az ORLE-gyűlés irodájánál (Debrecen-ben) jelentkeznek s a jelentkezési díjakat oda beküldik, augusztus 10-ike után a konferencia rendezőségétől 50 százalékos vasuti jegy váltására jogosító utazási igazolványt kapnak.

— **Lelkészértekezleti gyűlés Felsőborsodban.** Nagy érdeklődés mellett ment ez végbe Sajószentpéteren Hubay Mihály elnöklésével július 28 án. Szobonya Sándor lelkésztársunk buzgó imádsága után az elnöki megnyitó ragadta meg szíveinket megszokott lendületességével és komolygával. Nagy részvéttel emlékezett meg a gyűlés Makláry Károly tiszántuli püspök elhunytáról és nagy szeretettel üdvözölte a gyengélkedése miatt távolmaradni kényszerült esperest, Szentmártony Dánielt. — Előadások hangzottak el a legfontosabb kérdésekről, a mai párbérrendszer korszerű rendezéséről, a református gyülekezeti tagnak a falu életében való szerepéről, a lelkészképzés reformjáról, az egyházfegyelem gyakorlása során kiszabható büntetésekről. Előadók voltak: Lenkey Gyula, Tóth János, Gyülvészi István, Máthé Zoltán. A lelkészképzéssel kapcsolatos javaslataikat írásban is benyujtották Svingor Jenő és Keresztury József. Kívánatosnak mondta ki az értekezlet az összes párbértermészetű járandóságok egységes kezelésbe adását az iskolai adókhoz hasonlóan, állást foglalt az öt éves theológiai tanterv megvalósítása mellett, hangoztatva a felveendő hallgatókkal szemben szigorú szelekció alkalmazását, a hitvallásos jelleg kidomboritásának szükségességét és a gyakorlatiasság elvének érvényesítését. A gyűlésen jelen volt Zsóry György egyházmegyei gondnok is, kit a jelenlevők melegen ünnepeltek. A pénztár megvizsgálása, pályatételek kitűzése után Gyülvészi István hálaadó imájával fejeződött be az összejövetel.

HIVATALOS RÉSZ.

XXVI. sz. Körlevél.

Valamennyi iskolaszéki elnök figyelmébe.

Az egyetemes konvent elnöki tanácsa a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr felkérésére kimondotta, hogy a magyar kormánynak az egyesületi tagságra vonatkozó rendelkezését kiterjeszti a ref. tanítókra és tanárokra is. Ezek alapján minden tanító 2 példányban köteles kiállítani a püspöki és esperesi hivatalok útján szétküldött Nyilatkozatot s azt folyó augusztus 20-áig illetékes esperesi hivatalához beküldeni. Kérem az iskolaszéki elnök urakat, hogy e rendelkezésemet a tanító urakkal közölni szíveskedjenek.

Miskolc, 1938. aug. 4. Atyafiságos szeretettel:

Farkas István
püspök

784/1938. sz.

Alsózempléni lelkipásztorok és tanítók (-nők) figyelmébe!

Felhívom egyházmegyebeli lelkésztestvéreimet, hogy a címükre megküldött azokat az ürlapokat, amelyek a 3.400/1938. M. E. sz. rendelet értelmében a köztisztviselők által kitöltendők, legyenek szívesek az egyházközségükben alkalmazott tanítóknak, illetőleg tanitónőknek haladéktalanul kézbesiteni, őket azoknak legkésőbb 8 nap alatti kitöltésére utasítani, ennek megtörténtével a minden tanerő által 2—2 példányban kitöltött *Nyilatkozat*-ot legkésőbb f. évi *augusztus hó 16 napjáig* hozzám haladéktalanul megküldeni. Figyelmeztetnem kell lelkésztestvéreimet, hogy a mulasztásból folyólag őket is felelősség terheli, mivel a tanerőkre nézve a Nyilatkozat ki nem töltése vagy a rendelt időre be nem küldése fegyelmi eljárást von maga után, ebben pedig a mulasztó iskolaszéki elnököknek is osztozniok kell. Ez a rendelkezés a V. K. M. úr kérelme alapján az Egyetemes Konvent elnökségének utasítására történik.

Augusztus hó 8-án d. u. 2 órától 4 óráig a hozzám fordulókat a főiskola lelkészi gondnoki szobájában készséggel meghallgatom.

Cigánd, 1938 aug. 2. Atyafiúi szeretettel vagyok:

Janka Károly
esperes.

Alsózempléniek figyelmébe. Az alsózempléni ref. egyházmegye lelkészértekezleti gyűlése 1938 augusztus 18-án Sárospatakon lesz megtartva a főiskola tanácstermében d. e. fél 10 órai kezdettel a következő programm szerint: 1. Áhitat, tartja Csathó József. 2. Megemlékezés Major Gyula lelkésztársunkról, tartja: Kis Pál; Kiss Ernő esperesről, tartja: Dr. Nagy Barna theol. tanár. 3. A lelkészválasztási törvény reformja, tartja: Dr. Nagy Sándor Béla. 4. A kálvineumi tanítónőképző ügyében javaslat, előterjeszti: Főző László. 5. A párbér kérdésről előterjesztést tesz Tantó János. 6. Az egyetemes konvent által kiadott vagyonkezelési nyomtatványok ismertetése: Janka Károly esperes. 7. Jelentés a beérkezett pályamunkáról. 8. Előterjesztések, indítványok. Ez értekezleti gyűlésre lelkésztestvéreimet szeretettel meghívom. *Kun Zoltán* értekezleti elnök.

Szerkesztői üzenetek: K. G. B-cs. Julius hóban Pataktól távol voltam. A lap munkájában nem vettem részt. Kívánságodnak most igyekszem eleget tenni. — M. L. A-i. Beküldött cikke lelkészértekezletek tárgysorozatába tartozik. — St. L. Sz-cs. Egy lapban megjelent cikkre ugyanott szokás feleletet adni.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatak, 1938.

XXXIII. évfolyam. 32. szám. Sárospatak, 1938 augusztus 14.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Komjáthy Aladár*: Az igazi református keresztyén testvériség. — *Baráth Imre*: Molnár úr rendet csinál. (Folyt. és vége.) — *Dr. Gulyás József*: Egyházkerületünk fő- s középfokú iskoláinak mult évi élete. (Folyt. és vége köv.) — Hírek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenet.

Az igazi református keresztyén testvériség.

Balatonfüreden pihentem nehány hetet. Az egyik nap egy szekér állott meg a házam előtt, két jókinézésű földmíves emberrel. Fát árultak. Amig a szekér állott, az egyik ember az utca egyik, a másik meg az utca másik oldalán árulta a fát. Megkérdeztem őket, hogy hová valók? Megmondták, de azt is mindjárt, hogy református keresztyének. Mondanom sem kell, hogy örömre hangoltak. Magyar kálvinista földművelő embert látni és hozzá még kettőt egyszerre, nagy dolog egy olyan szemnek, amelynek ritkán van része ilyesmiben. De az örömemet csak fokozta, különösen az egyik embernek a gyülekezeti életről való értelmes beszéde és nagyszerű tájékozottsága. Tudott mindent, ami az egyházi életre vonatkozott és látszott rajta, hogy sokat ad az egyházára, nem szégyelli református keresztyénségét. Azonban minden egyéni benyomásnál többet ért az a nehány mondat, amit soha életemben nem lehet elfelejteni, ami az igazi református keresztyén testvériségről szólt. Elmondta ez a derék földműves ember, hogy a veszprémi gyülekezet emeletes iskolát építtetett. Ehhez az iskolához azonban nemcsak a veszprémiek járultak hozzá önkéntes adományaikkal, hanem fuvarral, kézi napszámmal a vámosi, szentkirályi, szabadjai, inotai gyülekezet tagjai is. Egyszeri hívó szóra mentek, lovukkal, szekerükkel, ha iga nem volt, akkor csak egyedül segítettek megépíteni a veszprémi atyafiak szép iskoláját. Napokig a hatása alatt állottam ennek a beszédnek. Úgy voltam vele, hogy nem tudtam tőle szabadulni. Hiába próbáltam másra gondolni, mindig ez a felemelő, testvéries megnyilatkozás jutott eszembe. Hát még ilyen is van a mai anyagias, opportunus és érdekvilágban? Amikor a szegények azért járnak az Isten házába, hogy lássa őket a presbitérium, mert úgy gondolják, hogy hátha ahhoz szabják majd az adományt, ki menynyiszer volt hallgatni az Isten Igéjét? Aki többször volt, nagyobb adományt, aki keveset volt, annak a jövőben igyekezni kell, ha az adomány nagyságát növelni akarja, mert minél templomosabb valaki, annál jobban támogatja az egyház. Nem mondom, hogy ez a gondolat vezet minden szegény embert, de azt merem hangoztatni, hogy nagyon sokat. Aki szeretetmunkát végez, az megtanulja az embereket ismerni, hogy nemcsak Janus-arcuk van, hanem annyi, ahány fajta a kérésük és szembe alázatosak, hátmögött képesek bármilyen képtelennek látszó rágalom megindítására. De nem bölcselkedni akarok az emberek szörnyű keresztyénellenes viselkedéséről, hanem inkább azt szeretném kiemelni, hogy ezt az igazi református keresztyén testvéries megnyilatkozást nekünk sem szabad a fülünk mellett elbocsátani. Sokszor nem halljuk meg a kiáltó szót, pedig nekünk szól elsősorban. Hányszor kapunk felhívást adakozásra, hányszor kopogtatnak szívünk ajtaján és nem hat meg semmi, csak megyünk tovább a magunk önzéssel teljes útján. Egészséges közszellemre volna szükség a magyar református keresztyén anyaszentegyházban és olyan testvéries együttérzésre, mint a felsorolt gyülekezetekben, de nem szórványosan, hanem mindig, valahányszor baj és szükség van, akkor nem kellene nekünk sem az állam, sem pedig másfajta segítségre szorulnunk. Ha tűz, vagy víz pusztít lakhelyünkön, mindig menjünk a károsult támogatására, ne várjuk a felhívást, keresztyéni kötelesség az és semmi más.

A mi egyházkerületünkben is vannak segélyre szoruló gyülekezetek mindig. Egyik helyen a templom renoválására készülnének, másik helyen az iskola szorongatja a gyülekezetet, harmadik helyen elemi csapások tették szegénnyé a gyülekezet tagjait, de igen sokszor a kéréstől csak az tartja vissza az embereket, hogy másutt is nagy szegénység van, hátha nem tudnak adni egy fillért sem?! Pedig minden hivő lélek ismeri azt a bibliai igazságot, hogy „minden időben szeret az igaz barát és testvérül születik a nyomorúság idejére.“ (Péld. 17 r. 17 vers.)

Anyaszentegyházunknak nem tudunk másképen eleven életet biztosítani, csak akkor, ha sohasem tévesztjük el szemünk elől, hogy mi a refor-

mátus keresztyéni kötelesség minden irányban. Nem dicsekvéssel, magyar és kálvinista voltunk folytonos hangoztatásával, hanem Istenországát építő cselekedetekkel tudjuk megmutatni azt, hogy a keresztyén igazságok és evangéliumi elvek nem süket füleknek hangzanak el, hanem olyan érzékeny lelkeknek, akik rögtön reagálnak minden cselekélységre, valahányszor az anyaszentegyház ügyéről van szó. Testvéries magatartással sok mindent el lehet érni, ellenben a szűkkeblűséggel, csak az önmagunk szeretetével mindent meg lehet ölni.

Sokan azt mondhatják az ilyen beszédre, könnyű annak, aki adhat, de nyomorúságból nem lehet adakozni. Ne felejtsük el soha, hogy eleink sem feleslegükből, hanem szegénységükből adtak és mégis megvolt a magyar református keresztyén egyház. Én úgy látom, hogy mi most roppant puha és kishitű emberek vagyunk mindig. Megijedünk még a haraszt zörgésétől is és igyekszünk magunk irányában hangolni az embereket, mert „szeretjük ugyan népünket", de csak addig, amig nincs vele semmi baj, ha azonban egy-két szót hallunk, ami nem kedvez nekünk, akkor egyszerre helyet akarunk cserélni, mert mozogni érezzük lábunk alatt a talajt. Ne emberekre építsünk, hanem Istenben bízó hitre és mindenkor fejlesszük azt az igazi keresztyén testvériséget, amelyben elszakíthatatlan kötelék a szeretet. *Komjáthy Aladár.*

Molnár úr rendet csinál.

(Folyt. és vége.)

A legelső reggelen, amikor bejelentettem előtte, hogy erős fej- és torokfájásom következtében sem a „carpo" ige ragozását, sem az „Anyám kincse" című verset nem tudtam megtanulni, úgy vágott fejen egy kemény mogyorófapálcával, hogy a szemem is szikrákat hányt.

Csak ekkor jöttem rá a fájdalom ama nemére, amit a mai fogorvosok kisugárzó fájdalomnak szoktak nevezni. Csak ekkor kezdtem megérteni, hogy miért mondja Julius Cézár egy helyen: Félek a sovány emberektől!...

De ha csak egy ütést mért volna reám!? Az első után azonban jött a többi. S majd a püfölések és ütlegelések sorozata közben így dikciózott Molnár úr: Öcsém! Beregvármegyei parasztember gyermeke vagyok én. Patkós csizmába és gubába hozott be az apám Patakra. Maholnap pap leszek. Maga meg elzüllik!?...

Másnap virradóra a nagy csühölés után, nem volt szükség a mogyorófa pálcára. Ugy fújtam a latin igék ragozását, hogy Molnár úr mosolyra derült. A tanárok pedig egyre-másra mondogatták feleleteim után: Fiam! Nem ismerek rád.

S nyakra-főre irogatták nevem után a „jeles" tanjegyeket.

Persze a következő iskolai esztendőben, az egész Kis-utcában hire futamodott Molnár úr sikeres nevelői munkásságának. Ahány naplopó, gézengúz, lacibetyár kis-diák lakott a Kis-utcában, mind-mind tanítványa lett Molnár úrnak, aki már ekkor átköltözött a szomszédba Mátyásné asszonyom portájára.

A ház teteje — ma is emlékszem — elavult fazsindelyből állott. Igy aztán Molnár úr esőzések idején, esernyő alatt üldögélve a szobában, a folyton csepegő gerendák alatt, — folytatta a nevelői munkásságát.

S minthogy már ekkor temérdek tanítványa volt, csak hármas-négyes csapatokban jelenhettünk meg előtte.

Micsoda megható koncertek között folyt le egy-egy ilyen reggeli leckéztetés!

Húszan-harmincan kint várakoztunk az udvaron egymásra. S amig tompított zúgással, mormogással olvasgattuk a leckét, Molnár úr csepergős szobájából holmi tisztán kivehető vesszö-suhintások után ilyen-forma szavak voltak hallhatók: Jaj, jaj, jaj.... juj, juj, juj!... Soha többet nevelő úr!.... Csak most az egyszer!.....

Aztán hatalmas, harsány hangon felhangzott Molnár úr dikciója, amit tisztán ki lehetett venni a bezárt ajtó mögül is: Öcsém! Beregvármegyei parasztember gyermeke vagyok én. Patkós csizmába és gubába hozott be az apám Patakra. Maholnap pap leszek. Maga meg elzüllik!?....

Igy ment ez aztán pár évig napról-napra, amíg egy szép szeptemberi napon Molnár úr letette a kápláni vizsgát s elhagyta Patakot.

Tanítványai is lassankint szétszóródtak a kollégium tájékáról, a szélrózsa minden irányában.

Engem azonban, mint aki reklámot csináltam annakidején Molnár úrnak, folyton kisértett ama gondolat, hogy felfedezzem, hogy mi lett, hol él ama férfiú, aki annyira-amennyire, többé-kevésbbé embereket formált belőlünk, gézengúz apró gyermekekből?

Hosszas kutatások, keresgélések után fel is fedeztem. Bihar vármegyében, Értarcsán él Molnár úr; még pediglen a református paróchián, mint a gyüjekezet buzgó lelkipásztora.

Hát szó, ami szó, nem valami nagy eklézsiát kapott a gondviseléstől. De mégis híres eklézsia papja. Mert hát erről az eklézsiáról tartotta fenn a hagyomány, hogy egyik egykori nagyralátó református papnövendék, valahol Heidelbergben addig udvarolt egyik német egyetemi tanár lányának, amíg feleségül ment hozzá s Értarcsára vitte papnénak a latinul beszélő germán leányzót. S egy napon a kedves, szőke-hajú, német tiszteletes asszony, látva a paróchia nádfedelének lelógó, korhadt kévéit, így elmélkedett férje előtt, a nagy német tudósok nyelvén: Promisisti mihi magna palatia, nunc habitamus Értarcsa. (Igértél nekem nagy palotákat, s most lakunk Értarcsán.)

Ha másról nem is, de erről a mondásról, örökké nevezetes az én nevelőm parókhiája. No meg aztán nevezetes mostani lakójáról is. Mert hát sokan vagyunk még életben, akiknek éjszakának idején, ha nehéz álma van, égfelé mered még a hajunk szála is, sőt egyikünk-másikunk jajgat is, mint a fába szorult féreg, amidőn halljuk: Öcsém! Bereg vármegyei parasztember gyermeke vagyok én...

Reggelre virradva azonban hálával és szeretettel gondolunk Molnár úrra, mert ő volt ama vitéz férfiú, aki rendet csinált a soraink között.

Baráth Imre.

Egyházkerületünk fő- s középfokú iskoláinak multévi élete.

A tiszáninneni egyházkerület 4 féltett kincsének az életét kíséri figyelemmel évről-évre: 2 patakinak és 2 miskolcinak. Lássuk, hogyan mentek előre ez intézetek „mind az ismeretben, mind pedig a szeretetben."

A sárospataki ref. főiskola 407. esztendejének az értesítője nagy gazdagodásról számol be, úgy anyagilag, mint szellemileg. A közigazgatói beszámoló jelentőségéhez híven méltatja Farkasfalvi Farkas Géza alapítványát, a humán-internátus, a kórház felépítését; az anyagi ügyek c. rész örvendetesen konstatálja, hogy a főiskola a szanálást kiheverte. A jótétemények összege (főiskolától, egyesektől, államtól) 48739 P. Az iskolai élet rendes menetéből kiemelkednek a holland jamboreen való részvétel, a Ref. Tanáregyesület gyűlése, a Király István és Huszthy Géza sikerei, Szilágyi Benő kitüntetése, a népfőiskolai tanfolyam, a Komáromi-emlékest, a tornaversenyek, a debreceni kántus látogatása, a bujdosó diákok reliefjének leleplezése, a Fejes-ünnepély, stb. Az akadémián 4 sikeres pályamunka kapott koszorút. Az I. félévben a theológia létszáma 65, a II.-ban 66 volt. Tizenegy alapvizsgázó közül ugyanannyi felelt meg a követelményeknek. A gimnázium gazdag életének részletes ismertetésére nincs helyünk. Elég csak utalni a változatos magyar dolgozati tételekre, az ifjúság munkáját tárgyaló gazdag részre, a kiváló tanulók nagy tömegére, az érettségi eredményére, a szertárak, könyvtárak gyarapodására, stb., hogy lássuk, mennyire kihasználta az intézet a mult év minden percét. Pontos adatok emlékeznek meg az iskola benépesüléséről, (1923—4-től), az internátusokban lakókról (angol 80+12, kisint. 64, theol. int. 37), az iskolaépületek területéről. A gimnazisták létszáma: vizsgázott 450+49; a szülők közül legtöbb Zemplén vármegyében lakik (108), ref. 376, tanulási eredmény 78+169+220 (bukott 20+12.) Érettségin 47 közül kitűnő 4, jeles 7, jó 13, érett 13, javítás 6. Az internátusokról szóló részben különösen az angol van bőven ismertetve. A tudományos és jótékonysági intézmények, szertárak, egyesületek (köztük a Rákóczi-sportkör) ismertetése után a jövő évi tájékoztató található, szép képekkel tarkítva. Végül a függelékben a Fejes István-emlékünnepély, Csontos József emlékezete, a Ref. Tanáregyesület pataki gyűlése s Orbán István székfoglalója olvasható (a sárospataki és a marosvásárhelyi iskola kapcsolatairól.) A gyász boruja sem kerülte el az intézetet (Kiss Ernő, Csontos József, Unghváry Dénes stb.)

A sárospataki ref. tanítóképző 81. tanéve is a szorgos munkálkodás jegyében folyt le. Búcsút vett az intézet régi igazgatójától, s új igazgató kezébe tette le sorsát. A tanári kar tagjai közül az eltávozottak helyére új munkaerők léptek. (Hargitai Zoltán, Tóth Károly.) Az ifjúság úgy a tanulásban, mint az önművelésben szép munkát végzett. Képesítőre bocsájtatott 32 tanuló. Ezek közül jeles 7, jó 13, elégséges 12. (Köztük volt 2 lelkésztanító is.) A kántorképesítőt is sok megszerezte. Vizsgázott 163 növendék, ref. 116, magyar 162, (német 3.) Sárospatakon lakik a szülők közül 26, a megyében 47 (köztük több bejáró) jeles 8, jó 66. Gimnáziumból jött 15, reálgimnáziumból 24, polgáriból 91, érettségivel 3, theológiával 2. Az épületekről szóló kimutatás és a tankönyvjegyzék zárja be az 55 oldalas értesítőt.

(Folyt. és vége köv.) *G. J.*

HIREK

— **Halálozás.** *Medgyasszay Vinczéné, sz. alsószőllősi Szánthó Julia*, áldásos életének 65-ik, boldog házasságának 42 évében aug. 6-án Budapesten kínos szenvedés után visszaadta nemes lelkét teremtő Urának. A nagyasszony anyai ágon ároni családból származott, annak lelkiségét hozta magával és plántálta tovább gyermekei életében. Befelénéző lélek volt, akit nem tudott megejteni a világ. Egyedül megváltó Krisztusa szavára figyelt, Őt követte hűségesen földi élete utolsó mozzanatáig. Innen érthető, hogy szívének melege átsugározódott kedves családja kis körén. Jóságát, szeretetét azok is megérezték, akik távolabb állottak tőle. Mély hitével, imádságos, szelid lelkével és önfeláldozó hűségével sokaknak adott példát a Krisztusi élet folytatására. Temetése augusztus hó 9-én volt Balatonkenesén. Elhunytát férje: *Medgyasszay Vince*, a dunántuli egyházkerület püspöke s négy gyermeke gyászolja. A vesztes szíveken nyugodjék meg Isten vigasztaló kegyelme.

— **A sárospataki ref. gimnázium igazgatósága** szeretettel kéri a Nagytiszteletű Lelkesz Urakat, hogy a községükben lakó pataki diákokat értesítsék, hogy a tanéveleji dátumok nem úgy alakulnak, mint az az Értesítőben közölve van, hanem a következőképpen: A javítóvizsgálatok szeptember 5-én, a magán- és különbözeti vizsgálatok írásbeli része szeptember 5-én, szóbeli része szept. 6-án, a tehetségvizsga sseptember 8-án lesz. Utólagos beíratkozások szeptember 7—8-án; a tanítás szeptember 9-én $^3/_4$8 órakor áhitattal kezdődik. A tanév ünnepélyes megnyitása szeptember 11-én. A tanítás naponta 8 órától $^3/_4$2 óráig tart, tehát a nem humán vagy angol-internátusban lakó növendékek részére nagyon kívánatos, hogy a szülők 10 óráiról gondoskodjanak. Legmegfelelőbb a tej-tizórai, amelyet egy péksüteménnyel napi 10 fillérért a Főiskola ad. Az I. osztályba azok is felvehetők, akik 12. életévüket betöltötték, de szeptember 15-ig még nem multak el 13 évesek. A leendő V. osztályosoknak szülei jól gondolják meg, hogy gyermeküknek görögöt, vagy angolt fog-e tanulni. A gö-

rögösök valláskülönbség nélkül 20 P tandíjjal kevesebbet fizetnek évente, a jótétemények odaitélésénél és a theologiára való felvételnél előnyben részesülnek. Úgy az internátusokban, mint a tápintézetben az étkezés szeptember 7-én kezdődik.

— **Szavazatbontás.** Az alsózempléni ref. egyházmegye tavaszi közgyűlése két tisztségre, egy egyházmegyei lelkészi tanácsbíróságra és egy világi aljegyzőségre rendelt el szavazást. Az egyházmegyei szavazatbontó bizottság a beérkezett szavazatokat f. évi aug. hó 8-án tartott gyűlésében bontotta fel és állapította meg, hogy a szavazatot mind az 52 egyházközség pontosan beküldte a rendelt időre, valamint megállapítást nyert minden szavazat szabályszerűsége. A lelkészi tanácsbíróságra a szavazatok általános többségét senki nem kapta meg, miért is szükebb szavazás rendeltetett el a két legtöbb szavazatot nyert Nagy Sándor Béla (45) és Kósa Szabó Pál (37) egyházmegyei lelkészi aljegyzők között. Világi aljegyzőségre a szavazatok általános többsége (72) dr. Janka Géza sárospataki ügyvédre esett s így őt a bizottság az egyházmegyei közgyűlésnek megerősítésre ajánlja. Az érvényes 101 szavazatból 17-et dr. Bálint Zoltán szerencsi ügyvéd kapott, a többi Kántor Mihály és Kocsár István között megoszlott.

— **Lelkészképesítő vizsgák.** Főiskolánkban a lelkészképesítővizsgák szeptember 12—16 napjain lesznek a következő beosztással: szept. 12-én az első vizsgázók irásbeli vizsgája, 13—14-én szóbeli; 14-én este exmisszió. A második lelkészképesítőre jelentkezők írásbeli vizsgája 14-én, szóbeli vizsgája 15—16 án lesz.

— **Előfizetőinknek** sajnálattal hozzuk tudomására, hogy az egyházkerületi elnökség jóváhagyásával lapunk évi előfizetési díját a nyomdai munkabérek 50 százalékos emelkedése miatt 10 pengőről kénytelenek vagyunk 12 P-re felemelni. Ez a 2 P-ős áremelés már a f. 1938. évre is érvényes. Ez év második felében esedékes 5 P helyett tehát 7 pengő küldendő be a lap előfizetésére.

— **Hátrálékos előfizetőinkhez.** Azoknak az előfizetőinknek, akik előfizetési díjaikkal régebb idő óta hátrálékban vannak, a következő lapszámot már nem küldhetjük. A papírárak, különösen pedig a munkabérek 50 százalékos emelkedése következtében minden lapszámért súlyos összegeket kell fizetnünk. A lap nemküldésével járó kellemetlen következményekért az egyh. kerületi elöljáróság is, a szerkesztőség is elhárítja magáról a felelősséget.

— **A National Bible Society in Scotland** az elmult évben Magyarországon okt. végéig 34.641 drb bibliát és bibliai részt terjesztett el. 7000-el többet, mint az előző évben. A bibliatársulat a szegénysorsú hittanhallgatók számára minden évben elküldi héber- és görögnyelvű ajándék-bibliáit.

— **Negyvennégy prédikációvázlat** jelenik meg még augusztus havában az 1938—39. iskolai év minden vasárnapjára a budapesti ref. vallásoktató testület kiadásában. A könyvárusi forgalomba nem kerülő könyvet 1 pengő 58 fillérért lehet megrendelni a budapesti ref. egyházmegye gazdasági hivatalában: Bp. IV., Kálvin-tér 8.

— **Az Amerikai Magyar Ref. Egyesület** az amerikai magyar ref. ifjúság számára tanulmányversenyt rendezett. A verseny győztesei, akik a második és harmadik nemzedék tagjainak sorából kerültek ki, jutalmul ingyenes tanulmányútra jöhettek az óhazába s résztvehetnek a debreceni Tisza István tudományegyetem nyári egyetemi tanfolyamán is.

— **Balatonaligán** *Rauszek Jenő* ny. miniszteri tanácsos és felesége Isten dicsőségére s elhalt leányuk emlékezetére egy kétszáz lélek befogadására alkalmas templomot építettek. A templomot *Medgyasszai Vincze* dunántuli püspök imádságával s *dr. Ravasz László* dunamelléki püspök igehirdetésével adták át Isten dicsőségének a szolgálatára.

HIVATALOS RÉSZ.

Felhívás az alsózempléni egyházmegye presbitériumaihoz.

Az egyházmegyei szavazatbontó bizottság a mai napon tartott gyűlésében az egyházmegyei közgyűlés által elrendelt szavazatok eredményéhez képest szűkebb szavazást rendelt el f. évi szeptember 15-iki határidővel a lelkészi tanácsbírói tisztségre legtöbb szavazatot nyert Nagy Sándor Béla (45) és Kósa Szabó Pál (37) lelkészi aljegyzők között. Felhivom az egyházmegye presbitériumait, hogy szavazataikat a kitűzött határidőre az esperesi hivatalhoz terjesszék fel. A szavazólapok a lelkipásztor, gondnok, presbiteri jegyző aláírásával és az egyházközség és nem a lelkészi hivatal pecsétjével látandók el a szavazólapon is, a külső borítékon is a számérték feltüntetésével és a borítékon azzal a jelzéssel, hogy az szavazólapot tartalmaz. Cigánd, 1938 aug. 8.

Atyafiúi szeretettel vagyok: *Janka Károly* esperes.

— **Az abauji ref. egyházmegyei tanítóegyesület** évi rendes közgyűlését folyó évi szept. hó 8-án fogja az alsókékedi fürdőben megtartani, melyre a nagytiszteletű lelkészi és tanítói kart ez uton is tisztelettel meghívom. Abaujvár, 1938. aug. 6.

Fiedler István egyesületi elnök.

Felsőborsodiak figyelmébe! A f. hó 11-én Sajószentpéteren tartott rendkívüli egyházmegyei gyűlés a Szentmártoni Dániel lemondásával megüresedett *esperesi tisztségre* a szavazást elrendelte. Felkérem ennek a határozatnak alapján az egyházközségek presbitériumait, hogy szavazataikat augusztus hó 30-ig az esperesi hivatalba: Sajóvelezdre küldjék be. **Espereshelyettes.**

A görömböly-tapolcai ifjúsági konferencia, melynek lapunk 30. számában programmját is közöltük, közbejött akadályok miatt **augusztus 20-ról bizonytalan időre elmarad.** Ezúton hívom fel lelkipásztortestvéreimet, hogy a konferencia elmaradásáról értesítsék az egyházközségeikben munkálkodó ifjúsági vezetőket. Radostyán, 1938. augusztus hó 12.

Svingor Jenő egyh. ker belmissziói előadó.

Szerkesztői üzenet. Sz. F. S-r. Kiszedve várja a megjelenést.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatak, 1938.

XXXIII. évfolyam. 33. szám. Sárospatak, 1938 augusztus 21.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

SÁROSPATAKI REF. GIMNÁZIUM IGAZGATÓSÁGA 1531.

TARTALOM: *Nagy Sándor Béla*: „Zsinati javaslatok" a genfi egyházban 400 évvel ezelőtt. (Folyt. köv.) — *Szigethy Ferenc*: A főiskola bujdosása. — *Zs.*: A miskolci deszkatemplom. — *G. J.*: Egyházkerületünk fős középfokú iskoláinak mult évi élete. (Folyt. és vége.) — Hírek. — Hivatalos rész.

„Zsinati javaslatok" a genfi egyházban 400 évvel ezelőtt.

Ebben az évben mult 400 éve annak, hogy Kálvin János az első egyházszervező javaslatokat beterjesztette a genfi városi tanácshoz.

. . . Amikor most országos zsinatunk olyan kérdésekben készül határozatokat hozni, amelyek egyházszervezeti s különösen egyházfegyelmezési szempontból sorsdöntő fontosságúak lehetnek egyházunk jövője számára, bizonyosan nem lesz érdektelen elővenni ezeket a 400 éves javaslatokat. Ezeknek éppen egyik fontos része ma is aktuális. A többféle véleménynyilvánítás mellett hallgassuk meg Kálvin hozzászólását is!

Az egyház szervezetére és istentiszteleti rendtartására vonatkozó javaslatok. **1537. január 16.**

Igen tisztelt Uraink, bizonyos, hogy valamely egyház csak abban az esetben mondható jól rendezettnek és szabályozottnak, ha abban a mi Urunk szent Vacsoráját gyakran kiszolgáltatják és látogatják. Ezt pedig olyan helyes rendszabály szerint cselekszik, hogy senkisem bátorkodik ahhoz másképen járulni, mint Istennek tetsző módon és különös tiszteletadással. Épen ezért, — az egyháznak a maga tisztességében való megőrzése végett, — szükséges a kiközösítés fegyelmi szabálya, hogy ezáltal fenyíttessenek meg azok, akik nem akarják magukat szépszerével és teljes engedelmességgel alávetni az Isten szent Igéjének.

Ezenkívül nagyon alkalmas az egyház építésére némely zsoltárok eléneklése nyilvános könyörgések alkalmával, amikor Istenhez imádkozunk, vagy az ő dicséretére énekelünk avégből, hogy mindnyájunk szíve felindíttassék és buzdítást nyerjen hasonló imádságok és hálaadó dicséretek mondására ugyanazon egy érzelemmel.

Harmadsorban, fölötte kívánatos, sőt szükséges, — a népnek a tudomány tisztaságában való megőrzése végett, — hogy a gyermekeket zsenge koruktól fogva oly módon oktassák, hogy képesek legyenek vallást tenni hitükről avégből, hogy meg ne gyöngüljön az evangéliumi tudomány, sőt szorgalmasan gyakorolják a mellette való határozott bizonyságtevést, amely közvetlenül apáról fiúra szálljon.

Végezetül az a zsarnokság amelyet a házasságok ügyében gyakorolt (t. i. a Pápa) s az általa rendelt igazságtalan törvények okozzák, hogy sok vita támad s ezek eligazítására tanácsos lenne bizonyos rendszabályok megalkotására gondolni, amelyek irányításul szolgálnának s nézeteltérések esetében azok elintézésére rendet teremtenének.

— — — — — — — — — — —

Nagyon kívánatos volna a Jézus Krisztus szent vacsoráját legalább minden vasárnap kiszolgáltatni, amikor együtt van a gyülekezet sokasága, különösen ha tekintetbe vesszük azt a nagy vigasztaló erőt, amit a hívek általa nyernek, s azt a lelki hasznot, amely a hit által közölt ígéretekből származik, vagyis, hogy mi valóban részeseivé leszünk a Jézus testének és vérének, életének és halálának, az ő szellemének és minden javainak. Az ebben rejlő biztatások indítanak minket az Isten reánk árasztott kegyelmének és csodadolgainak megismerésére, magasztalására és dicséretére, végezetül pedig arra, hogy keresztyéni módon éljünk, egyesülvén jó békességben és testvéri egységben, mint egy-ugyanazon test tagjai. És valóban, Jézus nem azért rendelte az Urvacsorát, hogy azzal évenként kétszer, vagy háromszor éljünk megemlékezésül, — hanem azért, hogy általa hitünket s kegyességünket többször gyakoroljuk, amelyre a keresztyén hívek egybegyülekezése ad alkalmat, amint írva találhatjuk az Ap. csel. 2. részében, hogy a mi Urunk tanítványai foglalatosak valának a kenyérnek megtörésében, — ez az Urvacsorára vonatkozó rendelkezés; — és ez volt mindig a régi egyház gyakorlata mindaddig, amig be nem vezették a szégyenletes misét, amelyben a minden hívővel való közöltetés helyett behozták azt a borzalmas szentségtörést, hogy egy (t. i. ember) áldozott mindenkiért. Ez által az Urvacsora teljesen megsemmisült és eltöröltetett. A nép gyarlósága miatt azonban fennállott az a ve-

szély, hogy ez a szent és felséges szertartás megvetésnek lesz kitéve, ha oly gyakran kiszolgáltatják. Erre való tekintettel jónak láttuk, hogy addig, amig a nép a mostani gyarlóságából megerősödik, ezt a szent Vacsorát minden hónapban egyszer szolgáltassák ki a három templom egyikében, amelyekben most prédikációt szoktak tartani, vagyis a Szent Péter, a Szent Gervasius és a tóparti templomokban, — oly módon, hogy egyik hónapban a Szent Péter, másikban a tóparti, a harmadikban pedig a Szent Gervasius templomban történjék (az úrvacsoraosztás), majd ismét ugyanebben a sorrendben elölről kezdődjék. Mindamellett ez nemcsak egyetlen városnegyednek, hanem az egész egyháznak (gyülekezetnek) szól s ezért meg kell állapítani az alkalmas időpontot és azt a megelőző vasárnap mindenütt ki kell hirdetni. Hogy pedig semmi illetlen dolog ne történjék, sőt a lehető legnagyobb méltósággal fogadják ezt a felséges szertartást, azt láttuk legjobbnak, hogy a kenyeret és a bort, a mi Urunk testének és vérének szent jegyeit az Ige szolgái osszák szét, akiknek valójában az a tisztségük, hogy végezzék mindazt, ami az isteni szolgálat körébe tartozik. Hogy pedig mindenek ékesen és szép renddel, zavar és durvaság nélkül menjenek végbe, feladatunknak tekintettük arra is reámutatni, hogy milyen rendet kell követni a népnek ebben a dologban, továbbá figyelmeztetni minden egyest, hogy kerüljék a zűrzavart. Önöket pedig kérve kérjük: alkalmasnak látszó módon hassanak oda, hogy mindenki helyesen viselkedjék s úgy jöjjön ide, különös tiszteletadással, amiképen azt Szent Pál nékünk parancsolja. (Folyt. köv.) *Nagy S. Béla.*

A főiskola bujdosása.

— Az emlékrelief leleplezésekor. —

A múltbalátás hegyormán megállok
S letűnt idők nevét kiáltozom,
Az időt hívom, hol korok, határok
Neve tetszik fel messzi sírokon.
A századot hívom, hol sűrű felleg
Könnyet ont ma is tenger bú miatt —
S könnyel, felhővel én is csak kesergek —
Évszázad! együtt sír veled fiad!

Késő fiad a múltba, ködbe réved,
Ahol minden igazság elveszett —
Ködön és múlton Alma Mater téged
Minden gyermeked százszor áld, szeret.
Sárospatak felkélsz az évszázadból,
Csupa felhő nagy komor homlokod,
Ahány felhő, az mind csak téged gyászol,
Ahány sóhajtás, mind a rokonod.

A diákszoba csendes ablakán át
Idehallik a panaszló beszéd —
(Testvér, ha azt a síró arcot látnád,
Szived százszor szakadna szerteszét!)
Egy diák szól a kenyerespajtásnak:
Pajtás holnapra nem lesz kenyerünk!
Nekünk száz felől száz sok sírt megástak,
Az Alma Mater nem anyánk nekünk!

Menekülni kell Patak városából,
Mi örömünk itt többet senkié!
A kor lelke, mint pusztító tűz lángol,
A kor lelke: A Furor Bestiae!
Hazátlan lettünk mi édes hazánkban
A rögből szakadt egy-vér magyarok,
A Tudomány lett mibennünk hazátlan,
Pedig kit Isten áldásnak hagyott!

Diáktestvér szedd össze minden kincsed:
A szivedhez forrt minden könyvedet,
Az Alma Matert anyádnak tekintsed
S őt is mentsd, amily gyorsan mentheted.
Riadót kiált Pósaházy hangja
S Buzinkay tanár úr esdekel,
Az ő szavuk a szived szent parancsa —
Lássuk hát a diák most hogy' felel!

Szekérbe görnyed Patak sok diákja,
Maguk fogják szekérbe magukat,
Indulásuk az egy igaz ég látja
S reménységet az igaz Isten ad!
S a velük harcoló nyomda betűje
Az is mind indúl, mind velük megyen —
(Ölelő karként mintha fel-feltünne: —
Patakot hívja, várja Debrecen.)

Debrecen lesz most hirtelen az otthon —
De a diáknép épp hogy odaér,
Arra ébred, hogy vándorbotot fogjon
S Erdélybe megy, hol új hazát remél.
Gyulafehérvár lesz a fejealja,
De könnyet ont forrásként ott a hegy
S a Sallai Pál hangját egyre hallja
S minden diák Patakra visszamegy.

Aztán Csécsy lesz Patak teste-lelke,
Több a tanárnál: édesegy szülő,
Ezer diákját egyre csak terelte
S száz veszélyen át haza vitte ő.
Vitte ölelte tanítványit Göncre
S nyolc éven át oktatta őket itt,
Göncről az Isten Kassára vezette,
Hol hét éven keresztül küzd, tanít.

S Patak felett csak most kélt fel a hajnal
S a szabadulás ideje vele:
Mindent legyőzött boldog diadallal
Haza ment a hű fiak serege!
Az Alma Mater mézédes emlőjén
Otthon virúltak a muzsafiak
Csak néha borúlt új kevés baj jöttén
Borúsra arcuk kis sebek miatt!

S te, ki most itt állsz: új század diákja
Ez emlék előtt s szived tiszteleg,
Lásd meg: e Scólát újonnan fundálta
Egy sok sebektől vérzett kor neked.
Köszönd meg ezt a bujdosott diáknak
S becsüld meg jelen boldogságodat,
Becsüld meg azzal, hogy ez Oskolának
Tudásodból, mit tenszivedtől várhat,
Homlokára fonj koszorút, sokat!

Szigethy Ferenc.

A miskolci deszkatemplom.

A *Farkas István* püspök elgondolása alapján mintegy 75.000 P-ös költséggel tervezett deszkatemplom építése rövidesen befejezést nyer. A templom remekbekészült székely stilusával, az ácsmunkának a legapróbb részletekig való finom kidolgozásával, bibliai motivumú ablakaival a maga nemében csonka hazánk egyedülálló építési alkotása, Miskolc városának pedig az avasi templom mellett másik jellegzetes híressége lesz. Beosztása a temetés céljának megfelelő. A szószékkel szemben van a főravatalozó a temetendők koporsójának elhelyezésére. Tőle jobbra és balra két ravatalozó terem kettes beosztással más halottak befogadására. Télen a templomot három kályha fogja fűteni a hívek adományozása folytán. A hívek buzgóságát és áldozatkészségét fogja hirdetni a templom mindkét harangja, az orgona, a négy urvacsorai kehely, egy keresztelői edény, az urvacsorai kenyértartó tál, a terítők, a csillárok, valamint a bibliai motivumokkal ékes ablakok. A templomhoz nehézség nélkül járható, kényelmes lépcsőzet vezet fel. A bejáratnál tulipános erdélyi kapu fogad egy kis és egy nagy ajtóval; ez az u. n. Bathó-kapu. A kis kapu felett B. E. (Bathó Eszter) monogramm emlékeztet a kegyeslelkű adományozóra (Bathó István s leánya) akinek alapítványa kamataiból lassan 50.000 P gyült össze a deszkatemplom építési céljaira. A nagy kapu homlokzatán a következő felírás várja a hívek seregét: *„Békesség a bémenőknek, Idvesség a kijövőknek.“* A feltünő szépségü templom kivülről fenyőgerendákból, belül tűzálló heraklitanyagból épült. Felszentelése s Isten dicsősége szolgálatára való átadása szept. 18-ra van tervbevéve.

Farkas István püspök, aki a Bathó-alap 50.000 P-jéhez a még szükséges 25.000 pengő sok gonddal és nehézséggel járó összegyüjtését magára vállalta, a templom felépítésével maradandó értékü munkát végzett. A deszkatemplom beszédes bizonyság amellett, hogy nemcsak a küzdelmekben megfáradt s a szenvedések alatt megroskadt magyar népben ébresztgeti a szunnyadó tüzeket, hanem maga is odaáll a verejtékkel és imádsággal épitők sorába. A miskolci három gyülekezeti terem, a martintelepi új templom s a most készülő, művészi kivitelü deszkatemplom egyházkerületünk *templomépítő püspökévé* avatják őt. *Zs.*

Egyházkerületünk fő- s középfokú iskoláinak multévi élete.

(Folyt. és vége.)

Hasonlóképen búcsúzással kezdődik a *miskolci* ref. Lévay József főgimnázium értesítője is: Kosztolányi Zoltán megy nyugdíjba 36 évi szolgálat után. Utána egy tanulmány olvasható az élőnyelv tanításának időszerü kérdéseiről. Az iskola mult évi élete örvendetes, s egyben szomorú eseményről számol be: az V. osztályt párhuzamosítani kellett volna, de mert államsegélyt nem kapott, engedéllyel 70 tanulót kellett 2 osztályába felvenni. Megosztályoztatott 576 rendes és 6 magántanuló. Jeles volt 85, jó 123. Bukott 58. Miskolcon lakik 281. Az I. osztály földrajzi ujítása (Európa) nem vált be. Szeretné az értesítő, ha végre nyugodtan folytatódnék a tanítás a gimnázium átszervezésének befejezése után. Az iskolai élet folyását nem zavarta semmi különösebb dolog. Érdekes volt a bibliai verseny, melynek győztesei arany, ezüst és bronz érmeket kaptak. Két hétre olaszországi tanulmányútra vitte el a növendékeket Csorba Zoltán, de sok kisebb kirándulás is volt. Az ifjúsági sportkör győztesei is nagy, kis ezüst, bronz, sőt arany érmet is kaptak. A készpénzben kifizetett segélyezés összege 964·65 P. Az ifj. menza 15 tanulónak adott ízletes ebédet. Összes jótétemény 6626·21 P. Az érettségi eredménye: kitüntetéssel érett 5, jelesen 3, javít 5, ismétel 1, végleg elbukott 1 tanuló.

A miskolci ref. leánygimnázium (a Tóth Pál-intézet) szintén búcsúsorokkal kezdi az év történetét. Fényképmellékletek mellett meghatottan vesz búcsút Tóth Irén, Fürész Róza, Demes Péter tanároktól, s örömmel emlékezik meg Gálffyné negyedszázados jubileumáról. Ezután Domokos György értekezik a mennyiségtan tanításának lélektani szempontjáról. Vizsgázott 528 rendes tanuló, 28 magántanuló. Ref. 273. Az iskola székhelyén lakik 325. Jeles 117, jó 210, elégs. 201, elégtelen 22+6 tanuló. Bejáró 73. Érettségin 42 közül kitüntetéssel érett 5, jelesen 6, jól 17, érett 11, javít 2. Az érettek közül nem mennek pályára 16-an. Helyszüke miatt nem tudta az intézet párhuzamosítani az V. osztályt. Sok apró kirándulás mellett említhető az aggteleki, egri. Az internátusnak 47 növendéke volt. A jótétemények összege 10997 P.

Végignézve a négy értesítőt, elmondhatjuk, hogy az egyházkerület elégedetten néz iskoláira! Ad multos annos!

G. J.

HIREK

Szemerédi János A halál angyalának érintésére megállott egy nemes szív dobogása. Meghalt *Szemerédi János* a pápai állami tanitóképzőintézet igazgatója, a sárospataki volt állami tanitóképzőintézet egykori tanára. Aránylag fiatalon, 52 éves korában hunyta le örök álomra szemét aug. 16-án Sárospatakon, ahonnan hitvestársat választott magának, ahová nyaranta vissza-visszatért, hogy drága emlékei között pihenje ki az esztendő fáradalmait. *Szemerédi János* maga volt a megtestesült szerénység, aki nagy tudásával, kitartó szorgalmával vívta ki a maga számára a felső körök elismerését. Őszinte és hü barát. Mély hitével, az istentiszteletek és bibliakörök szorgalmas látogatásával sokaknak adott példát. Aug. 17-én a tanitóképző udvaráról temették el a pataki ref. temetőben nyugvó kis gyermeke mellé. Temetésén *Darányi Lajos* ref. lelkész hirdette a vigasztalás Igéit; a sirnál *Dr. Egey Antal* tanitóképző igazgató vett tőle búcsút a kartársak

s tanítóképzőintézeti tanárok Országos Egyesülete nevében. *Dávid Zoltán*, főiskolánk tanára sógorát gyászolja benne. Legyen pihenése áldott! Emlékét mi is kegyelettel őrizzük. *G.*

— **Külföldön élő pataki diákok kitüntetése.** A Grand Rapids-i (Amerika) theologiai szeminárium igazgatósága a végzett hallgatói exmissziói ünnepélyére Amerika legkiválóbb ref. tudósait szokta felkérni záróbeszéd tartására. Az elmult iskolai évben a választás főiskolánk volt jeles diákjára: *dr. Vincze Károly* perth-amboy i esperes-lelkészre esett, aki a kibocsatási ünnepélyen: „A Ma üzenete a Holnaphoz Zs. 19:2" címen tartott előadást. Az Alma Mater kiváló diákjának mélytartalmú előadásából az angol világi lapok is bőven közöltek szemelvényeket. — *Bíró Sándor* jeles növendékünk, aki előbb a *princeton*-i, majd a *yale*-i egyetemen folytatta tanulmányait, a yale-i egyetemen jeles eredménnyel doktorátust szerzett. Amerika e híres egyetemén ő az első magyar diák, akit az egyetem doktorai közé fogadott. Szépsikerű vizsgáját az egyetem tanácsa azzal jutalmazta, hogy a debreceni egyetem 400 éves ünnepségeire őt küldötte ki az egyetem képviselőjéül. — *Gönczy Árpád* volt főiskolai szénior a *princeton*-i egyetemen az egyetem 12 legkiválóbb diákjával ügyütt magisteri fokozatot nyert. A következő évben tovább folytatja tanulmányait a doktori fok elnyeréséért.

— **Főiskolánk új intézményének,** a humán-internátusnak a felavatása szept. 11-én lesz a következő programm szerint: 1. XC. Zsoltár, énekli a közönség. 2. Imádkozik és Bibliát olvas *Janka Károly* főiskolai lelkészi gondnok. 2. Avatóbeszédet mond *dr. gróf Bethlen Pál* főiskolai világi gondnok, 4. *Tárczy Árpád* közigazgató átveszi az internátust, 5. *Istók Miklós* III. é. hh. szavalja *dr. Gulyás József:* Avatóra című költeményét, 6. *Farkas István* püspök záróbeszéde, 7. Hymnus, énekli a közönség.

— **KIE világszövetségi táborozás Magyarországon.** A Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Világszövetsége, melynek székhelye Genf, a világ különböző nemzetiségű ifjúsága között minden évben megrendezendő ifjúsági táborát az idén mintegy 15 nemzet ifjúságából Magyarországra hozta aug. 3—12.-e között a Magyar KIE mozgalom gyönyörűen felépített dunavecsei táborába. Erre az alkalomra több külföldi KIE ifjúsági vezető érkezett Magyarországra. A világszövetség részéről Carl von Prosch főtitkár, a magyar mozgalom részéről dr. Teleki László gróf és Pógyor István voltak a tábor vezetői.

— **A Soli Deo Gloria-Szövetség** augusztus 8—15-ig Balatonszárszón a középiskolás fiuk részére konferenciát tartott, amelyen *Szabó Lajos* volt *józsefmajori* lelkipásztor, a Szeretetszövetség lelkésze „A tiszaháti magyar", *Takács Árpád* györgytarlói tanító pedig „A tanyai magyar" címen tartott előadást. — Ugyanott aug. 15—22-ig faluvezető konferencia lesz, amelyen a nagy magyar ref. vezetők életét állítják a falu jövendő vezetői elé. Az előadók között van *dr. Szabó Zoltán* theologiánk tanára, aki „A reformátusság, mint nemzetfenntartó elem" címmel tart előadást.

— **A KIE. nyári táborai.** A KIE. református egyházunk ifjúsága számára különböző helyeken nyári táborokat rendez. Igy a felsőbaranyai egyházmegyében Nagyharsányban, a középszabolcsi egyházmegyében Ibrányban augusztus 19—22-ig. A külsősomogyi egyházmegyében Balatonszárszón szeptember 3—6-ig, a tatai egyházmegyében szeptember 2—5-ig. Országos ref. ifjúsági tábor és serdülő vezetőképző Balatonszárszón aug. 29—szept. 2-ig. Földmíves ifjúsági konferencia Dunavecsén aug. 29—szept. 2-ig. A debreceni KIE. serdülő konferenciája aug. 13—16-ig, a 16 éven felüliek számára aug. 17—21 ig lesz.

HIVATALOS RÉSZ.

Felhívás lelkipásztor- és tanító testvéreinkhez.

Egy magát megnevezni nem akaró adományozó évi 300 P ösztöndíjat ad elsősorban gazdasági cselédek vagy napszámosok, másodsorban törpebirtokosok, harmadsorban kisiparosok gyermekeinek a sárospataki ref. gimnáziumban hat egymásután következő esztendőn át való taníttatására, ha az illető növendék évről-évre érdemesnek bizonyul e segélyezésre. Az adományozó az ösztöndíjat a Szeretetfalva lakói által a lelkész- és tanító urakkal együtt ajánlandó gyermek részére óhajtja biztosítani. Erre a körülményre tekintettel felhívjuk egyházkerületünk amaz egyházközségeinek lelkipásztorait és tanítóit, amely egyházközségekből az 1936—7-ben tartott sárospataki népfőiskolai tanfolyamokon népfőiskolai növendékek vettek részt, hogy a népfőiskolásokkal való megbeszélés alapján válasszanak ki az alapítvány intencióí szerint *községenként 1—1* olyan tehetséges gyermeket, akiket a tehetségüknél és szorgalmuknál fogva alkalmasnak ítélnek erre az ösztöndíjra való pályázásra. A kiválasztott növendék ne legyen 13 éves, de 10 évesnél idősebb legyen s ennek nevét a Nagytiszteletű Lelkész Úr jelentse be augusztus 25-ig a gimn. igazgatóságnak, amely a kiválasztott növendék részére írásbeli tételt fog megküldeni. A kidolgozott tételeket legkésőbb szeptember 1-ig kell Gimnáziumi Igazgatóság Sárospatak címre visszaküldeni, s ezek alapján a gimn. igazgatóság a szeptember 8-án tartandó tehetségvizsgára fogja behívni a legértékesebbnek látszó pályázókat. Az ösztöndíjat az a növendék fogja megkapni, amelyik tehetségvizsgán legkiválóbbnak bizonyul. E tehetségvizsgára való beküldés költségeit az illető növendékek szülei, vagy más hozzátartozói viselik. A tehetségvizsgára behívott növendékek hozzák magukkal a következő okmányokat: Születési, újraoltási és elemi iskolai bizonyítvány. Az a növendék, amelyik az ösztöndíjat elnyerte, már vissza sem megy falujába, hanem Patakon marad mint I. osztályos tanuló. Ajánlatos tehát azok szüleinek, akiket a tehetségvizsgára behívnak, erre bizonyos mértékig előkészületeket tenniök. Értesítjük lelkipásztor- és tanítótestvéreinket, hogy a felhívást külön lenyomatban megküldjük népfőiskolánk volt növendékeinek is, ami tehát számukra is felhívást jelent az ez ügyben való eljárásra. Sárospatak, 1938 augusztus 16.

Az Igazgatóság.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatak, 1938.

XXXIII. évfolyam. 34. szám. Sárospatak, 1938 augusztus 28.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Nagy Sándor Béla*: „Zsinati javaslatok" a genfi egyházban 400 évvel ezelőtt. (Folyt. köv.) — *Darányi Lajos:* Az I. Magyar Református Világgyűlés. — *Zs. J.:* A tiszántuli egyházkerület új püspöke dr. Révész Imre egyetemi tanár. — *Pósa Péter—Kiss Ernő:* Kimutatás. — Hírek. — Hivatalos rész.

„Zsinati javaslatok" a genfi egyházban 400 évvel ezelőtt.

Lapunk előbbi számából kimaradt e cikkhez irt az a megjegyzésünk, hogy a *javaslatok* forditása már a Zsinat 1937. decemberi ülésszaka előtt készen volt. Azóta a Zsinat meghozta határozatait, Kálvinék javaslatai azonban az *Országos Zsinat* törvényalkotása után sem veszitették el aktualitásukat, sőt az egyházfegyelmi határozatok és törvények megtartásánál és végrehajtásánál sok ingadozó lélek számára döntő jelentőségük lehet. Azért közlünk belőlük részleteket. — Szerk.

A legfőbb és legkívánatosabb rendszabály, amelyre a legnagyobb gond fordítandó, az, hogy be ne szennyeződjék és meg ne fertőztessék ez a szent Vacsora, amely avégből rendeltetett és szereztetett, hogy a mi Urunk Jézus Krisztus (testének) tagjait egyesítse az ő fejükkel s őket egymás között is egy testté és egy lélekké tegye; ezért azok, akik gonosz és bűnös életükkel nyilvánvalóan mutatják, hogy egyáltalán nem tartoznak Jézushoz, innen kiközösíttessenek. Az ő sakramentumának megcsúfolása által ugyanis a mi Urunkat éri súlyos gyalázat, nékünk pedig vigyázni kell, hogy hanyagságunk által helyet ne adjunk magunk között ennek a fertőzésnek, — amely annyira csúfsággal illeti Istent, — tekintve, hogy Szent Pál is súlyos büntetést hirdet azok számára, akik méltatlanul bánnak ezzel a sakramentummal. Szükséges tehát, hogy azok, akiknek ez hatalmukban áll, úgy rendelkezzenek, hogy akik az úrvacsoraosztáson megjelennek, azok Jézus Krisztus megpróbált tagjai legyenek.

Evégből alkalmazta a mi Urunk az egyházban a kiközösítés javító és fegyelmező szabályát, amellyel azt akarta, hogy azok, akik keresztyénhez méltatlan, rendetlen életet élnek s a figyelmeztetések ellenére sem akarnának megjavulni és a helyes útra térni, eltávolíttassanak az egyház testéből s miként a megüszkösödött tagok, levágattassanak, — mindaddig, amíg bűnbánatot nem tartanak, elismervén az ő hibájukat és gyarlóságukat. A fegyelmezésnek ezt a módját parancsolja az Ur az ő egyházának a Máté ev. 18. részében. *Nékünk tehát kötelességünk ezt gyakorolni, hacsak meg nem vetjük e nékünk adott parancsolatot.* Példánk van reá a Sz. Pál: I. Tim. 1. és Kor. 5. részekben azzal a komoly intéssel, hogy semmiképen ne is társalkodjunk azokkal, akik keresztyéneknek mondják ugyan magukat, mindazonáltal közismert paráznák, csalók, bálványimádók, átkozódók, részegesek s ragadozók. Ha pedig van bennünk valamelyes istenfélelem, szükséges, hogy ez a rendszabály helyet találjon a mi gyülekezetünkben. Még ha nem volna is ilyen világos parancsolatunk, akkor is szükségképen ennek alkalmazására indítanának minket azok az okok, melyek alapjául szolgálnak e rendszabálynak, s azok az eredmények, melyek belőle származnak. Először is (t. i. ennek alkalmazásával) Jézus Krisztust nem éri oly megszégyenítés és káromlás, mintha az ő egyháza csupa bűnbe merült, gonosz embereknek társasága lenne. Másodszor azok, akik ilyen fegyelmezésben részesülnek, bűneik miatt szégyenkezve és restelkedve magukba szállanak és a javulás útjára térnek. Harmadszor: a többieket nem rontja és nem fertőzi meg a velük való érintkezés, sőt inkább az ő példájuk által figyelmeztetést kapnak, hogy hasonló hibákba ne essenek. (Folyt. köv.) *Nagy S. Béla.*

Az I. Magyar Református Világgyűlés.

Először azt a fájdalmat kell éreznünk, hogy tarthatunk Magyar Református Világgyűlést: ez a maroknyi magyar reformátusság szét van szórva az egész világon.

De azután érezhetjük azt a felemelő, biztató érzést is, hogy a világ magyar reformátusai érzik összetartozandóságukat és a találkozáskor nemcsak örülnek egymásnak, hanem tanulnak egymástól.

Ezen a világgyűlésen a nem magyarországi reformátusok tanítása volt a legerősebb. Vagyis: általuk küldte Isten a legdrágább üzenetet.

Az augusztus 23 iki Világgyűlésnek az eseménye négy részben történt. 1. A felvonulás, 2. a nagytemplomban istentisztelet, 3. ugyanott üdvözlések és azokra adott válasz, 4. a délután 6 órakor kezdödött műsoros délután.

1. A felvonulásban azok voltak elsők, akik különben a legtávolabb esnek tőlünk térben és legkevésbbé érezhetik az otthon közelségét. Amerika, Franciaország, Németország, Erdély, Délvidék, Felvidék. Különösen a Felvidékiek sora hosszú. Azt érzi az ember, amint végigtekint rajtuk, hogy ezek nemcsak református magyarok, hanem azok is akarnak maradni. Próféciát érez a lélek: Isten meg is engedi ezt nékik. A felvonulásban ők vezettek. A lelki felvonulásban is. Minden szavuk higgadtabb mint a miénk és arról beszél, hogy nekik nincs más menekülésük, mint Krisztus.

Külsőségében is méltóságos ez a felvonulás. Indul a négyes sor a Kollégium udvaráról. Megkerüli a Nagytemplom előtti parkirozott részt és aztán bemegy a templomba. Jelképezi ez az életet. Végül az Isten háza. Ötezren az Isten hajléka felé.

2. Amikor mentünk be a templomba, úgy látszott, hogy ennyi ember akadály egymás számára. Az elől levők elfoglalják a helyet. Már a karzaton is alig van hely. Állni kell. Sokaknak az az érzése: jobb volna kevesebben lenni. De amikor felcsendült a XC. zsoltár első verse, akkor mindenki érzi, hogy nem akadály, hanem szárny vagyunk egymás számára. Csak akkor vagyunk egymás lába alatt, ha előre akarunk jutni, de ha felfelé akarunk haladni, akkor segítjük egymást. Mennél többen vagyunk, annál jobban.

Szabó Imre igehirdetése megindította, aztán letörölte a könnyeket. Feltárta, hogy az a legnagyobb magyar kérdés, hogy meddig és hogyan maradhatunk meg mi továbbra is magyarnak. Felelt rá: Krisztussal örökké. Csak Krisztussal. Ő a mi sorsunk.

3. A nagygyűlést Farkas István püspök bibliaolvasása és imádsága kezdte meg. Isten ölelő karjaiba vezette a vendégeket és az itthon lakókat.

Minden üdvözlés gyönyörű igazságokat adott. Különösen a következőket emeljük ki. Az amerikai elmondotta, hogy Amerikában látják, hogy mire képes a református magyar lélek. Ott, ahol nem az ősök által épített templomok, paróchiák, egyházi földek vannak, hanem mindent nekik kellett és kell megszerezni. Ott látszik meg, hogy az a drága az embernek, amit maga szerez, amiért az ő verejtéke hullott. A németországi, — Bécsről szólva, arra mutatott rá, hogy a magyar reformátusok abban a templomban tartanak Bécsben istentiszteletet, amely nem messze van annak az osztráknak szobrától, aki magyar földön is el akarta némítani a magyar református éneket. És ime, Bécsben is zeng és fog zengeni.

Dr. Ravasz László válaszában szólt arról, hogy a mai magyarság három létformában éli életét. 1. A csonka törzsön. Itt kell úgy élni, hogy minden külföldön élő magyarnak erkölcsi méltóságot adjon az itthoniak élete. 2. A kisebbségi sorsban élők. Ők szenvedve biztatók. 3. A diaszpórában élők, elszállott szikrái a nagy tűznek. Ők az apró illusztráció ennek a népnek hite és erkölcsi értéke szempontjából.

Határozati javaslatokat is fogadott el a Világgyűlés. Elhatározta, kogy rendszeresíti a Világgyűlés tartását. Megiratja a világ református magyarjainak életét képekben és írásban. Ennek a gyülésnek emlékére füzetet ad ki. Stipendiumot létesítenek az utódállamok területén élő ifjak részére, hogy nagy református központokban megismerjék a magyar református életet és a magyar életet itthon.

4. A műsoros délután méltó befejezést adott ennek a napnak. Minden műsorszám olyan egymásbólfolyó és egységes volt, mintha egy ember írta volna. Istennek hála, tudunk egyek is lenni.

Dr. Ravasz László megnyitójában a magyar vér és élet titkáról adott kinyilatkoztatást.

Dr. Makkai Sándor beszélt a mi családi közös vonásunkról. A gályák és üldözések letörhetetlen szomorú vonásáról. Kisebbség és mártir egyház vagyunk. Krisztusban mégis diadalmaskodó és örvendező.

A világgyűlésen Tiszáninnenről is szépszámban vettünk részt.

A már említett ünneprészek között volt a Kossuth szobor és a Kölcsey emléktábla megkoszoruzása.

Ez a világgyűlés bebizonyította, hogy a szétszórtság lelkileg gazdagodás forrása lehet. Imádkozzunk, hogy ez a forrás soha ne apadjon ki.

Darányi Lajos.

A tiszántúli egyházkerület új püspöke dr. Révész Imre egyetemi tanár.

A tiszántúli egyházkerület júl. 14-én tartott gondnoki és esperesi értekezlete s az azt követő rendkívüli közgyűlés után kétségtelenné vált, hogy a *Makláry Károly* halálával megüresedett püspöki széket a Tisza István tudományegyetem országosnevű egyháztörténeti professzorával: *dr. Révész Imrével* fogják betölteni. Ebben a püspökválasztásban a sok érdekes és örömteli mozzanat mellett két dolog különösen megkapó. Az egyik a vezetőknek és vezetetteknek, az esperesi és gondnoki karnak, továbbá a lelkipásztortestületnek és az egyházközségnek az az egyöntetű állásfoglalása, amellyel *dr. Révész Imre* megválasztása mellett síkraszállottak. Ezzel nyilvánvalóvá lett, ami eddig kevés püspökválasztásnál volt tapasztalható, hogy személyi kapcsolatok mellőzésével is lehet püspöki széket betölteni s hogy az Anyaszentegyház érdekeit minden egyéni és minden más érdek elébe helyező józanbelátás és igaz keresztyén meggyőződés is teremthet közvéleményt. *Dr. Révész Imrével* u. i. olyan személyiség kerül a tiszántúli egyházkerület élére, akit életkörülményei, tehetsége, tudományos képzettsége, az Isten Igéjéből merített a hitvalló ősökéhez hasonló bátorsága minden tekintetben alkalmassá tesznek arra a szolgálatra,

amely *ma* a tiszántúli egyházkerület püspökére vár. Van valami rendeltetésszerű abban, hogy választott szolgája életét ároni családból sarjasztja ki Isten, hogy egy olyan édesatya oldaláról indítja el az Ő áldott szőllőskertjében : a magyar ref. egyházban való munkálkodásra, amilyen *dr. Révész Kálmán* tiszáninneni püspök volt, aki feltétel nélkül vállalta és egyforma örömmel végezte a lelkipásztori, az esperesi, majd pedig a püspöki megbízatásokkal vállaira nehezedő felelősségteljes munkát s aki mennyei Királya szolgálatával nemes tudományszeretetét is átplántálta fia lelkébe. Innen érthető az, hogy *dr. Révész Imre* 1912 ben, alig 23 éves korában már a kolozsvári theol. fakultás egyháztörténeti tanára, a következő évben pedig Sárospatakon „A tudományos egyháztörténetírás" c. munkájával theol. magántanári oklevelet szerez. Ettől kezdve mint tanárnak részint tudományos irodalmi, másrészt mint lelkipásztornak az egyházi élet különböző területein kifejtett áldásos munkája folytán neve és élete egyrejobban felszívódott református Anyaszentegyházunk életébe.

A másik dolog, ami ezt a püspökválasztást széppé és felemelővé teszi, a *dr. Révész Imre próféta vonakodása*, mely magatartásával Krisztus megbizatást elfogadó szolgáinak bibliai példát adott. A sok más figyelembeveendő szempont mellett jó volna ezt mindenkor halálosan komolyan venni s minden püspökjelölés és választás egyik alapfeltételévé tenni. *Dr. Révész Imrének* nem volt tervei és célkitűzései között a püspökség. De amikor kemény tusakodás közben az egyházkerület állásfoglalásában felismerte az *Anyaszentegyház Urának reá vonatkozó szent akaratát*, megrendült lélekkel átadta magát, hogy élete ne legyen akadály Annak akarata érvényesülésénél, aki örök időknek előtte rendelkezett felőle. Az ilyen engedelmességből csak erő és megújhodás támadhat. Ez az engedelmesség önfeláldozó szolgálatvállalás, amelynek — hisszük — megadja gyümölcseit a minden kegyelem és minden áldások szent Istene. *Zs. J.*

Kimutatás

azokról a híveinkről, akiknek hozzátartozói a tiszáninneni egyházkerületben 1938 január 1-től július 31-ig temetési segélyben részesültek.

Tarcali István Sajószentpéter 117·24 P, ifj. Fazekas László Putnok 181·75, Buday Zoltán Vily 39·86, Ráki Jánosné Szuhafő 78·16, Lucskai István Legyesbénye 111·86, Balázsi János Mezőcsát 55·57, Hakler József Mályi 58·52, Kiss Ernő Sátoraljaujhely 131·90, Kiss E. Saujhely 112·36, Molnár József Sárospatak 20, Csutor Árpád Eger 156·32, Czók Gábor Pusztafalu 117·24, özv. Szendrey Péterné Külsőbőcs 48·70, özv. Téchy Lajosné Sátoraljaujhely 312·64, özv. Karikás Gyuláné Miskolc 290·64, özv. Karikás Gyuláné Miskolc 290·64, Jordán Jánosné Gönc 78·16, özv. Sarkadi Bálintné Tolcsva 78·16, özv. Kóródi Kálmánné Hejőszalonta 112·36, Demes Ferenc Tiszaladány 156·32, N. Szabó Sándor Szirma 149·48, Nagy Józsefné Putnok 204·17, Toróczy Ignácz Taktaharkány 156·32, Kusnyár Gyula Ózd 449·42, Budai Sándor Poroszló 71·16, ifj. Kocsiss József Boldva 57·52, Fodor István Ózd 117·24, özv. Erdélyi Dávidné Miskolc 312·64, Csik Mihályné Átány 224·71, Jánossy Sándor Miskolc 449·42 P. Összesen : 4902·80 P.

1938-ban egyházkerületünkben 31 esetben történt temetési segélykiutalás Orjó Igazgatóságunk részéről, 4902.80 P értékben. Jóléti Társulatunk áldásos munkájáról ez mindennél jobban beszél.

E kimutatással kapcsolatban két dolgot kérünk lelkésztestvéreinktől :

1. Ebben az évben Isten az igért szép aratást már minden helyen valóra váltotta. Ez az idő — az aratás és cséplés utáni idő — taggyüjtés szempontjából mindig eredményesebb szokott lenni, mint az év első fele. Kérjük azért lelkésztestvéreinket, hogy mind a helyi megbizott, mind a kiküldött központi taggyüjtők útján szorgalmazzák fokozottabb mértékben a taggyüjtést, nem győzve eléggé hangsúlyozni az ORJO temetési segélyakciójának fontosságát.

2. Ez az idő legalkalmasabb a hátrálékban maradt tagdíjak beszedésére is, ami igen fontos feladat. Erre is kérjük azért lelkésztestvéreinket, hogy az ORJO helyimegbizottak útján, különösen a nagyobb díjhátrálékosokat ismételten szólítsák fel nemcsak hátrálékaiknak, hanem mindenkori díjaiknak pontos megfizetésére.

Egyházi temetkezési segélyakciónkban a nagytiszteletű lelkésztestvéreink jóindulatú és fokozottabb mérvű támogatását kérve, életükre és minden munkájukra a jó Isten gazdag áldását kivánjuk.

Pósa Péter
esperes, Orjó egyh. ker. felügyelő.

Kiss Ernő
irodavezető.

HIREK

Horváth Jánosné szül. *sárospataki Harsányi Anna* életének 74-ik, boldog házasságának 54-ik évében hosszas szenvedés után aug. 22-én Tokajban elhunyt. A megboldogult azok közül a nagyasszonyok közül való volt, akik hűséges életükkel példát mutatnak, akiknek jósága a szenvedők számára gyógyító balzsamír, szeretete túlér a családi élet szűk körén, akiknek életéhez hozzátartoznak a Jézus Krisztus kicsinyei : az elhagyottak, a szegények, az özvegyek és az árvák. Horváth Jánosné a szó bibliai értelmében a tokaji gyülekezet angyala volt. Aug. 23-án Tokajban temették el. Elköltözését hitvestársa : *Horváth János* tokaji ny. ref. lelkipásztor és testvére sárospataki *Harsányi Gyula*, a sárospataki egyház főgondnoka továbbá kiterjedt rokonság gyászolja. Legyen pihenése áldott.

özv. Tóth Lajosné *szül. Szily Etelka* főiskolánk kórházának volt gondnoknője, a pataki kis diákok áldottlelkű „Etelka néni"-je aug. 23-án Budapesten visszaadta jóságos lelkét teremtő Urának. Harmincöt évig (1892—1910 és 1916—1933) állott főiskolánk szolgálatában s mindenkor a Máriák Istenben bizó hitével, a Márták hűségével és önfeláldozával ápol-

gatta az ő „kicsikéit". Az 1901—2 főiskolai értesítő szavait idézve „valóságos édesanyja volt az Alma Mater szenvedő fiainak, aki vidám kedélyével édessé tette a szenvedő betegek keserű napjait s nem egy életet mentett meg gondos ápolásával." Sok munkában megfáradt testét örök szeretetével takargassa be, lekének sebeit sebeivel gyógyítsa meg megváltó Ura, aki neki a megbizatást adta, akinek ő mindvégig alázatos szolgálólánya maradt. Temetése 25-én volt a rákoskeresztúri új temetőben. A Pataki Diákok Országos Szövetségének koszorúját *Kádas Miklós* miskolci telekkönyvvezető helyezte ravatalára. Emléke az általa szeretettel ápolt s keze alatt gyógyulást talált pataki diákok lelkében örökké élni fog.

— **A miskolci ref. Lévay József gimnáziumban** a javító vizsgálatok szept. 1-én, a magán- és különbözeti vizsgálatok 5—6-án, az írásbeli érettségi vizsgálatok 5—6—7-én, a szóbeli érettségi vizsgák 12-én lesznek. Beiratkozások szept. 2—3-án, tanévnyitó ünnepély 8-án d. e. 9 órai kezdettel, tanítások kezdete 9-én reggel 8 órakor. Az I. osztályba azok is felvétetnek, akik 12. évüket betöltötték, de szept. 15-ig nem multak el 13 évesek.

— **Főiskolánk vendégei.** A felvidéki abauji reformátusok 150 tagból álló csoportja, mely *Csáji Pál* szepsi-i lelkipásztor vezetésével indult el a debreceni ref. világgyülésre, aug. 22-én meglátogatta főiskolánkat. Aug. 24-én pedig amerikai magyar ref. testvéreink tekintették meg az Alma Matert s nevezetesebb intézményeit *Borsi Kerekes György* washingtoni lelkipásztor vezetésével.

— **Évmegnyitó a miskolci református leánygimnáziumban.** A nyomtatott Értesítőben hirdetett éveleji időbeosztások a következőleg módosulnak: szept. 5-én 8—9-ig lesz az alakuló értekezlet, 5—6-án 9—12 óráig javító-, pót- és magánvizgálatok, 7—8-án d. e. 9—12-ig a pótbeirások lesznek, 9-én a javító érettségi és 9-én foglalják el helyeiket az internátusi növendékek, 10-én reggel 9 órakor lesz az iskolai év ünnepélyes megnyítása és 12-én reggel 8 órakor kezdődik a tanítás.

— **Uj tanár gimnáziumunkban.** Gimnáziumunk tanári testülete legutóbbi ülésén döntött a földrajz-természetrajz tanszéknek helyettes tanárral való betöltéséről. A tanári kar a pályázók közül első helyen *Erdődy László* okl. tanárt ajánlja megválasztásra az Igazgatótanácsnak.

HIVATALOS RÉSZ.

XXVII. sz. Körlevél.

Esperes testvéreimhez és lelkipásztor atyámfiaihoz!

I. 1. Szükségét látom annak, hogy részint az őszi egyházmegyei közgyűlések megtartásával, részint az én reám váró kötelességek végzésével kapcsolatosan, hogy kötelességösszeütközések ne álljanak elő — határidőhöz kötött munka beosztásomat közöljem úgy a nagytiszteletű esperes urak, mint lelkész testvéreimmel.

Az évmegnyitók, a lelkészi vizsgák után: *szept. 20—25 között* püspöki látogatást végzek. Majd a debreceni újabb nagy ünnepségek után újból püspöki körútra indulok *okt. 19—22 napokon.*

Ebben az esztendőben még felsőbb rendelkezésre *rendkivüli konventi és zsinati gyűlés is tartatik.* A rendkivüli körülmények miatt úgylátom, hogy az egyházkerületi közgyűlésünket — majdan az egyházkerületi főgondnok urral való megbeszélés után — *csak november 22 után tarthatjuk meg.*

Őszi egyházmegyei gyűlések úgy tartandók meg, *hogy november 10-re legkésőbb, minden egyházmegye feiterjesztései és jelentései hozzám befussanak.* Nagyon természetes dolog, hogy az esperesi jelentéseket remélvén, hogy már előre két példányban készülnek azok, — még a gyűlés megtartása előtt megkapom.

2. Ha Isten életünket megtartja őszi egyházkerületi közgyűlésünk *lelkészszenteléssel lesz egybekapcsolva.*

Rendelem, hogy esperes testvéreim *vegyék számba* azokat a lelkészeket, akik egyházmegyéjükből még felszentelés alá nem kerültek.

A lelkészszentelés alkalmából a következő adatok beszerzését kérem *november 1-ig* egyházmegyénként összefoglalva bejelenteni: Az életrajzhoz szükséges adatok: 1. Születési hely és idő. 2. Hol végezte a középiskolát s mikor tett érettségit? 3. Hol és mely években végezte a theol. akadémiát s tette le az I. II. lelkészi vizsgát? 4. Hol és mely időben szolgált mint s. lelkész s ha külföldön járt, melyik egyetemen mennyi időt töltött? 5. Mikor és hol foglalta el rendes lelkészi hivatalát? 6. A felszentelendő lelkipásztor testvéreket felhívom, hogy akik közzülök óhajtanak résztvenni abban a versenyben, amelynek alapján a püspök a lelkészszentelési igehirdetést a legkiválóbbnak bizonyultra reá bizza, szíveskedjenek kiválasztott textusukat s predikációjuk rövid vázlatát hozzám *okt. 15-éig megküldeni.* Abban a reményben vagyok, hogy többen is fognak jelentkezni, hogy részvegyenek ebben az áldott versenyben. 7. A hitoktató lelkésztestvérek közzül azok a lelkipásztorok, akik mint díjleveles hitoktatók szolgálnak gyülekezeteikben és még nem voltak felszentelve szintén felszentelés alá kerülnek.

II. Szeretettel közlöm mindenik egyházmegye lelkipásztoraival kölönösképen, hogy néhai *dr. Tüdős István és néhai dr. Révész Kálmán püspök urunk* tetemei felé emlékkövet állítunk fel szept. hó 4-én d. u. 4 órakor tartandó ünnepi istentisztelet keretében emlékbeszéd tartásával. Aki ezen a bensőséges ünnepen részt kivánnak venni, azokat szeretettel hívjuk és várjuk e meghitt találkozóra.

III. *A miskolci ref. egyház deszkatemetőjében egy gyönyörüséges szép templom épült nagylelkű adakozók és áldozatos egyháztagok támogatásával.* Ez a szép fatemplom *szept. 18-án a délelőtti istentisztelet keretében lesz felszentelve.* Akiket érdekel a miskolci egyháznak ez a szent ügye, azokat szeretettel hívjuk meg a templomszentelés ünnepélyére.

Miskolc, 1938. aug. 22. Atyafiságos szeretettel:

Farkas István
püspök

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatak, 1938.

XXXIII. évfolyam. 35. szám. Sárospatak, 1938 szeptember 4.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: —*id:* Új iskolai év — új korszak. — *Darányi Lajos:* Az ORLE 1938. évi konferenciája. — *Sárkány József:* A korszerű egyházi adó kérdéséhez. — *Sz. I.:* Református nap és iskola-avatás Vajdácskán. — Hírek. —

Új iskolai év — új korszak.

Újra megnyíltak az iskoláknak elég hosszú pihenésre bezárt kapui, s megkezdődött az új iskolai év. Tanár és tanítvány a jóleső pihenés folytán megújult erővel, kedéllyel és elevenséggel áll meg a sok reménnyel és várakozással átfont új munka küszöbén. Új munka, új feladatok, új remények! De a taníttató szülői társadalom számára egyben új terhek és új gondok is. Hála azonban az ősi rög termőerejének, mely a Mindenható jóvoltából ez évben oly gazdagon jutalmazta a reáfordított verejtékes munkát, ez a máskor annyira súlyos teher és gond most jelentékenyen enyhült.

E minden iskolában általános megújhodáson túlmenően a mi sárospataki főiskolánkban különösen annyi újszerűség állt elő, hogy ezek miatt az új tanévet egyben új korszak kezdetének lehet nevezni.

Hogy a személyi újszerűségeken kezdjük, új igazgató került a teológiai igazgatói székbe, új a gimnáziumi igazgatói székbe, s ő általuk a közigazgatói székbe is, vagyis minden vezető állásba. Új emberek nagy tudással és tehetséggel, nagy munkabírással, buzgalommal és lelkesedéssel, s bizonyára új tervekkel és elgondolásokkal. Rajtuk kívül új lesz az igazgatóhelyettes, és most áll munkába egy új internátusi vezetőtanár, továbbá részint nyugalombavonulás, részint új szervezés és kicserélődés folytán hat új helyettes és nevelő tanár, akik bizonyára új és remélhetőleg értékes színeket hoznak iskolánk életébe.

Most lép életbe a régen várt s a vakáció folyamán megjelent új gimnáziumi Tanterv és Utasítások, s az új Rendtartás. Ezek a gimnáziumok életét új alapokra fektetik, és hosszú időre megszabják. Valóban új korszakot jelentenek, amelynek az a lényege, hogy az iskola munkájában a hangsúly az oktatásról a nevelésre tevődik át, amellett maga az oktatási rész felfrissül a szaktudományok új eredményeinek az átvételével, s jobban hozzásimul az élet gyakorlati követelményeihez.

Új internátus nyílik meg: a hézagot potló szép Humán-internátus, új tanszék szerveztetett: a második testnevelő tanszék, és új osztály párhuzamosíttatott, immár az ötödik. Mindegyik új fejlődést, terjeszkedést és színeződést jelentő fontos esemény.

Új alapítványok nyílnak meg: az ifj. Farkasfalvi Farkas Géza és Farkasfalvi Farkas István-alapítvány évi 2, egyenként 500—500 pengős ösztöndíjjal 2 ifjú számára és a jelképes Szeretetfalva alapítványa évi 300 pengős ösztöndíjjal egy legszegényebb népi rétegből származó tehetséges tanuló számára. Az egyiket megrendítő eseménnyel kapcsolatban meghatóan, a szív legmélyéről feltörő nemes érzés hozta létre, a másikat egy nemzete sorsát kutató fényes magyar elmének az a döbbenete, mellyel a nemzethalálból kivezető egyetlen lehetséges utat meglátta. Mindakettő az anyagiak hiánya miatt különben lappangva elkallódó magyar tehetségek kiművelésének lehetővé tételével a szebb magyar jövőt lesz hivatva szolgálni.

Új tankönyvek egész sora szorítja ki használatból a régieket, közöttük olyanokat is (Szinnyeiféle Nyelvtanok), melyek félszázadon át forogtak az egész országban a tanulóifjúság kezében, tehát nemzedékek hosszú sorát nevelték.

Új színt nyer érettségi vizsgánk is, mert ebben az évben jut fel angol ágazatunk a VIII osztályba, egyben betetőződéséhez: az angol nyelvi érettségihez, ami hazánkban egyedülálló, nagyjelentőségű új dolog.

Végül Tanítóképző Intézetünk most alakul át új iskolafajjá: négyosztályos liceummá, melyet érettségi vizsga fejez be, s amelyre épül a főiskolai jellegű kétéves tanítóképző akadémia, mely tanítóképesítő államvizsga kiállása után nyujt tanítói oklevelet.

Ime annyi és oly jelentős újszerűség, hogy a kezdődő iskolai évet valóban új korszak kezdetének nevezhetjük.

Intézetünk ilyen nagyszerű fejlődése, külső tényezőiben és belső tartalmában, személyeiben és eszközeiben való ilyen áldásos gazdagodása kell, hogy tanárt és tanítványt, kormányzókat és kormányzottakat a legnagyobb lelkesedéssel töltse el, és a legnagyobb erőkifejtésre buzdítsa. Hisszük, hogy így lesz, s a Mindenható kegyelméből isko-

lánk régi dicsősége új színekkel lesz még tündöklőbbé.

Az új korszakban vezessen bennünket a régi dicsőség, a régi fény, a régi szeretet és lelkesedés, s a megdicsőült régiek magasztos ösztönző példája!

—*id.*

Az ORLE 1938. évi konferenciája.

Esős, borús idő járt Debrecen felett augusztus 24—26. napjain. Aki kirándulásnak szánta Debrecent, csalódott. Rossz volt az idő. Aki azonban elmélyülni akart, az meggazdagodva térhetett haza. Aratásra nem jó, de a magvetésre, ugarszántásra igen alkalmas az olyan idő, amilyen az említett napokon volt. Már pedig a lelkészgyűlések célja mindig a magvetés.

Mindaháromnap áhitattal kezdődött. Czeglédy Sándor, Bakó László és dr. Vass Vince voltak a bizonyságtevők.

Az előadások rövid ismertetését a következőkben adjuk:

Dr. Victor János: Az eucharisztikus világkongresszus. Az elmult három hónap is igazolta azokat, akik azt mondták előtte is, hogy nincs okunk az aggodalomra. Jelentősége nem lehet annyi, mint amennyit vártak tőle. Lefolyása megmutatta a római katólicizmus három ismert vonását: 1. Szereti a tömeget. Akkor van elemében, amikor tömegeket vezényelhet. 2. Az érzékekre igyekszik hatni. 3. Szeret uralkodni. Rámutatott ezeknek a vonásoknak bírálatára és tanulságára is. Ha a rólunk való mélységes hallgatás a megértés jele, örömmel vesszük. Ha azonban az azt akarja jelenteni, hogy minket itt Magyarországon elhanyagolható kisebbségnek tekintenek, akkor az a legnagyobb sértés lenne.

Dr. Szabó Aladár a következő év fontosabb egyháztörténeti évfordulóit ismertette.

Szabó Imre: A pásztor a Főpásztor előtt. Az Ap. csel. 20. részének utolsó versei alapján tartotta elénk az Ige tükrét. Megmutatott néhány papi típust. De a cél az volt, hogy mindenki magát lássa meg a tükörben. Ez az előadás volt a Jordánparti felhívás.

Dr. Nagy Barna: Faj, nemzet, egyház. Az Ige és Hitvallásaink alapján elvi alapon oldotta meg a kérdést. Ma különösen szükség van erre a megoldásra, mert igen sokan ebben a kérdésben Istent nem engedik szóhoz jutni. A hozzászólók gyakorlati megállapításokat tettek. A végső megoldást dr. Makkai Sándor fogalmazta meg: A magyar református egyház Isten legnagyobb ajándékát hirdeti, az Igét. De a néki adott munkaterület a magyar földön a magyar nép, tehát ennek minden kérdése az övé is és van is minden kérdésére felelete.

Dr. Kiss Géza: Népünk igényei velünk szemben. A dr. Kiss Géza által annyira látott ormánysági felhő határozta meg most is mondanivalóját. Az ott látott bajok orvoslását várja tőlünk a nép. Előadásának már eddig is látható eredménye az a nagyobb adomány, amit egy Adakozó az egyke elleni irat megírásának céljára adott.

Dr. Vasady Béla: A Szentírás ihletettsége. Egyházi berkekben most különösen időszerű ez a kérdés. Arra mutatott rá, hogy a helyes álláspont a dinamikus inspiráció álláspontja, ami szerint a tévedéstől sem mentesített emberek lettek Isten választásából a kijelentésnek emberi szavakba foglalói. Ezek az emberek nem eszközei, hanem munkatársai voltak Istennek.

Dr. Hoffmann Konrád angolnyelvű előadása Szenes László tolmácsolásában: A keresztyén egyházak missziói életének erőpróbáján. A zsidókérdést abból a szempontból nézte, ami a szeretet törvényéből és a missziói parancsból következik. Ebből aztán azt a szükségképeni eredményt vonta le, hogy lehetetlen érzés az antiszemitizmus.

Eredetileg nem gondoltak arra, hogy hozzászólások is legyenek ehez az előadáshoz, azonban olyan lett a levegő, hogy alkalmat kellett adni a hozzászólásra.

Főleg Pap Béla mutatott rá arra, hogy ennek a kérdésnek van itt nálunk egy szociális és faji oldala is. Megállapította, hogy nem a gyülölet vezeti ma a zsidó kérdésben a magyar közvéleményt, hanem az önvédelem. Kifejtette, hogy egy nemzet nemcsak tagjaiban, hanem közösségében is szenved. Ilyenkor az ártatlan is szenved a többiért. Legtöbb embert az visz az érzelgősség területére, hogy csak az ártatlanok szenvedését látja. (De ki látja a mi magyar szenvedésünket, ez kinek fáj??)

Darányi Lajos: A lelkipásztor teendői a reverzális körül az új zsinati utasítás alapján. Előbb azt szögezte le, hogy a mi álláspontunk az abszolut antireverzálisos álláspont. A magyar felekezeti béke revizióját sürgetjük, amikor nem adjuk fel azt a reményt, hogy eljön az idő, amikor a törvényhozás eltörli a polgári házasság árát, az 1894. évi XXXII. tc.-ét és ismét visszaállítja az 1868. évi LIII. tc. 12. §-át. Addig felekezeti béke itt nem lehet. Addig, amíg a célul kitűzött „víg esztendő" eljön, folytassuk az önvédelmi harcot. Az új zsinati törvény nem ad teljes fegyvert a lelkipásztorok és presbitériumok kezébe, de már az is valami, amit ad. Egységesen, annak az utasítása szerint kell eljárnunk. 15 pontban sorolta fel a tennivalókat. Ennek az előadásnak a Pesti Naplóban már eddig is visszhangja támadt, igaz, hogy a sajtó téves tudósítása alapján a visszhang nem az előadás igazi tartalmával foglalkozik. A hozzászólók azt szögezték le, hogy a reverzális harcban a gyülekezetek *közötti* missziói munka vezethet eredményre.

Az Orle közgyűlésén Igét olvasott és imádkozott Farkas István püspök.

Dr. Ravasz László elnök irányt adó megnyitójában összegezte, hogy 1. miért van szükség a magyar földön a magyar református egyházra, 2. hogyan értelmezzük mi István király napjának nemzeti ünneppé nyilvánitását, 3. miért nem engedhetjük mi a Leánykálvineum Tanítóképzőintézetének feladását.

Jövő éven az ORLE gyülése Cegléden lesz.

Javaslat a jövőre nézve: 1. Tekintettel kell lenni az ember teherbíró képességére. Inkább egy nappal tovább tartson, de délelőttre legfeljebb kettő,

délutánra csak egy előadás essék. 2. A hivatalos hozzászólók helyett önkéntes hozzászólások legyenek. Azok rövidebbek lesznek és belső kényszerből szólanak majd. 3. Kíséreljük meg a reggeli bibliaköri munkát. Ezt ma már semmi sem pótolhatja.

Végül adunk egy Tiszáninneni összegezést. Tiszáninnenről kb. 70 lelkipásztor, segédlelkész és tanító volt jelen. Igét hirdettek: Farkas István püspök, Dr. Nagy Sándor Béla és Szabó Dániel Előadást tartottak: Dr. Nagy Barna és Darányi Lajos. A vallásoktatók gyülésén a miskolci mozgalmat ismertette Cseh József.

Felkért hozzászólók voltak: Kiss József és a segédlelkészek gyülésén Kovács István Gönc.

Megbeszélésnél felszólaltak: Szilva István Felsőfügöd és Nagy Sándor Gelej.

Darányi Lajos.

A korszerű egyháziadó kérdéséhez.*

Az abaúji Ref. Lelkészegyesület legutóbbi gyűlésében egy olyan javaslatot tett magáévá, amelyet nem lehet szó nélkül hagyni.

Azt nevezetesen, hogy egyházi célra ne kérjünk és ne vegyünk igénybe semmiféle segélyt. Vessük ki szükségleteinket a hívekre mind. S ha befizetik jó, ha nem azzal is érjük be.

Ez a javaslat szerintem nemcsak nem korszerű, de még nem is e világból való. Legfellebb a jövő század regényébe illő. Vagy hogy közelebbi határidőt mondjak, a „szabad egyház a szabad állam" korába.

De még az is bizonytalan távolságban van. Én pedig a korszerű kifejezést csak a mai viszonyokra érthetem.

A mai helyzet pedig az, hogy híveink terhe a nehéz viszonyok közt, még bizonyos államsegély ellenére is oly súlyos, hogy annak enyhítésén még a Mezőgazd. Kamara is töri a fejét. Ezen nem lehet segíteni olyan „biztatással," hogy jövőre még több lesz. Igaz ugyan, hogy azt csak akkor fizetik meg, ha akarják. A lelkipásztor pedig éljen meg, amiből tud.

A vízben fuldoklót is hiába biztatgatnánk azzal, hogy majd találnak fel valamikor olyan készüléket is, mely az úszni nem tudót sem engedi elmerülni. Sőt már van is, csak éppen most nem esik a keze ügyébe.

Ma mindenki tudja, hogy a neveltetési költség csak egy gyermek után 1000 P. Pedig még a többinek is segítség kellene. S maga a szülő sem lehet el kenyér nélkül, ami pedig készpénzen beszerezve, szintén igen drága. A nyugdíjas azt a kis nyugdíjat sem kapja meg egészen, amelyet pedig meg is fizetett becsületesen. Ha igényeit emlegeti, azt felelik, hogy nem lehet kielégíteni, mert nincs rá államsegély. Azzal is hiába biztatgatják, hogy nyugodjék meg, mert az utána jövőknek még rosszabbul is lehet dolga. Kérdem, ha még ma sincs kellőleg megalapozva az Intézet államsegély mellett, mi lesz jövőre, amikor az a hívek fizető kedvétől lesz függővé téve?...

Aki gonddal kél és gonddal fekszik, nem álmodik olyan szépeket, mint akinek jól meg van vetve a feje alja. Nem lehet csodálkozni rajta, hogy én is, s velem együtt sokan Angyallal — a szükség angyalával viaskodunk éjszaka és államsegélyről álmodozunk, amiről nincsenek is rossz emlékeink.

Igaz, hogy én az adósegélyt arra a célra fordítottam, amelyre adták. De tapasztaltam is a jó hatását. Annak tulajdonítom, hogy egész működésem alatt egyetlen híja sem lett gyülekezetemnek kitérés folytán s hogy a kommun alatt még a hajam szála sem görbült meg. Pedig az Urasztalánál mondottam el felőle véleményemet. Mikor pedig a termény fizetésre kellett visszatérni, végette még a presbitériumot sem kellett összehívni, mert előre megállapodtunk, hogyha nem fog telni, hát visszatérünk a régi rendre.

Néhai Idrányi Barna barátomnak az volt a gyakran hangoztatott elve, hogy minden korszak gondoskodjék a maga szükségletéről. Hát ezt a javaslatot is ad akta lehet tenni arra az időre, amikor csakugyan időszerű lesz. Más kivezető út úgysem lesz.

Mi reformátusok azonban nem hagyhatjuk számításon kívül azt sem, hogy ellenfelünk kezén óriási állami birtok van, melyből kérnünk kell a megillető részünket.

Azt én is vallom, hogy a lemondást és takarékoskodást már most meg lehetne, sőt kívánatos is lenne megkezdeni, még pedig felülről, mert kiadásaink törpe egyházaink erejéhez képest túlontúl vannak méretezve. Vannak, akik a gyűléseken napidíj nélkül meg tudnak jelenni. Mért ne lehetne ezt általánosítani s az egész vonalon keresztül vinni?

Meg lehetne kezdeni a számítást arra nézve is, hogy a szabad egyházban hány törpe egyház lesz képes egy lelkészi állást fenntartani? Minden költségvetésben a szükséglet rovat tételeit kell előbb összeállítani, azokhoz alkalmazni a kivetést, pályatételül is azt kellett volna előbb kitűzni, hogy mennyivel kell apasztani mai kiadásainkat, hogy azokat híveink a saját erejekből is képesek legyenek fedezni. Az egyházi adó kérdésénél is célszerű lett volna megjegyezni, hogy abban nem a mára, hanem a szabad egyház korára kell tekintettel lenni. Akkor remélhetőleg akadt volna pályázó a működő lelkészek közül is.

Sárkány József
nyug. ref. lelkipásztor.

* E cikket, bár egyoldalú beállítottságú, több érdekes gondolatáért hozzászólás végett közöljük.
Szerk.

Református nap és iskola-avatás Vajdácskán.

Bensőséges ünnepe volt aug. 20-án a vajdácskai gyülekezetnek. Ebben az évben Vajdácskán volt az alsózempléniek református napi seregszemléje, melyen a bodrogkeresztúri, bodroghalomi, bereckii, erdőbényei, józsefmajori, cigándi, karosi, nagyrozvágyi, ondi, sárospataki, pácini és vámosujfalui gyülekezetek képviseltették magukat mintegy kétszáz taggal. Maga Vámosujfalu 75 tagot küldött.

A nap az új iskola udvarán tartott közös istentisztelettel kezdődött, melyen Szücs István s. lelkész hirdette az Igét. Majd Janka Károly esperes, akinek egyházmegyéjében ez volt az első hivatalos ténykedése, keresetlen szavakkal köszöntötte a résztvevőket és megnyitotta a konferenciát. Külön gyűléseztek a nők és férfiak. A nők részére Vitkay Bertalanné nagyt. asszony, a férfiaknak dr. Révész Menyhért járási tiszti orvos tartottak tartalmas, élvezetes előadást.

A délutáni programm középpontjában az iskola-avatás állott. Az avató beszédet Janka Károly esperes tartotta, melyben az egyházi iskolák nagy fontosságát hangsúlyozta lelkére kötötte a hallgatóságnak az iskolafenntartás nagy és szent kötelezettségét. Janka Péter egyházmegyei főjegyző és Darányi Lajos imádsága, valamint a helybeli ref. férfikar és vegyeskar énekszámai tették még emlékezetesebbé ez örömünnepet. Utána ifjúsági ünnepély volt, amelyből Darányi Lajos érdekes és élvezetes előadását és a bodrogkeresztúri s vámosújfalui leányok szavalatait kell kiemelnünk. Deo Volente a következő évben Vámosújfaluban lesz az egyházmegye Református nap-ja. Vacsorán a megjelentek a helybeli presbitérium szívesen látott vendégei voltak, közel 100 terítékes szeretetvendégségen. *Sz. I.*

HIREK

— **A gömör-tornai egyházmegye lelkész-egyesülete** aug. 4-én tartotta értekezletét Putnokon, a városháza tanácstermében. Ifj. Hubay Kálmán igehirdetése után Tókos Károly mondotta el, mély szántású gondolatokban gazdag, elnöki megnyitóját és üdvözölte a nagy számban megjelenő világi urakat, első sorban br. Ragályi Balassa Ferenc e m. gondnokot, — valamint a majdnem teljes számú lelkészi kart. — Lipták István alsószuhai lelkész azokat az újabb terheket és kötelezettségeket ismertette, amelyek az újabb lelkészi nyugdíj-terhekkel kapcsolatban hárúlnak lelkészekre és gyülekezetekre. Ezzel kapcsolatban két megállapítást tett az értekezlet: 1. hogy a felemelt járulékokat az özvegyek és árvák érdekében vállalnunk kell, 2. de a gyülekezetekre kirótt fenntartói járulék — ha hamarosan más megoldást nem találnak reá az illetékesek — felette nehézzé teszi a kis gyülekezetek helyzetét. — Oláh István putnoki lelkész előadása a ref. belmisszió és a szekták munkája közötti különbséget világította meg. Nagy Lajos putnoki s. lelkész pedig a „Szentírás ihletettsége“ c. értekezletét olvasta fel. Mindkét munka megnyerte az értekezlet tetszését. — A más egyházmegyébe távozó Király István helyére Oláh István választatott meg az alelnöki tisztségre, jegyző Fodor Lajos perkupai lelkész lett. Az értekezlet állást foglalt dr. Kiss Ferenc kálvineumi elnöksége mellett és támogatását ajánlotta fel a nyiregyházai kálvineumi tanítónőképző fenntartására irányuló tiszántúli mozgalomhoz. Végül a lelkészi kar a Horthy-repülő alapra felajánlotta egy havi fizetésének 1 százalékát — abban a gondolatban, hogy hazánk szent földjének védelmezése: isteni parancs. — A CXXXIV. zsoltár hangjai és Oláh István alelnök imádsága zárta be a gyűlést.

— **Taktakenézen** a Ref. Ifjúsági Mozgalom napján aug. hó 14 én jól sikerült ifjúsági körzeti konferenciát tartott körülbelül háromszáz résztvevővel. Megjelentek a szomszéd *prügyi* és *tiszadadai* (utóbbi tiszántuli község) gyülekezetek ifjai és leányai s a felnőttek közül is számosan. Az Ige szolgálatot *Kiss Pál* prügyi lelkipásztor végezte I. Péter 5 : 5—8 versei alapján, megrázó erővel mutatott rá az engedelmesség nagy parancsolatára. A Ref. Ifjúsági Mozgalom jelentőségét és célkitűzéseit *Szűcs József* tiszadadai lelkipásztor domborította ki lendületes, értékes előadásban. Záróbeszédet a helybeli lelkipásztor mondott, összefoglalva a konferencia tanulságait. Szavalatok s énekkari számok tették változatossá, vonzóvá a programmot, kedvessé és emlékezetessé magát a konferenciát.

— **Az alsózempléni ref. egyházmegye lelkészei** *Janka Károly* esperes vezetésével augusztus 18-án Sárospatakon értekezletet tartottak. Az értekezletet *Csathó József* vámosujfalui lelkész áhitata nyitotta meg. Az elhunyt *Major Gyula* csobaji lelkészről *Kiss Pál* prügyi lelkész, *Kiss Ernő* esperesről pedig *dr. Nagy Barna* theol. tanár tartott megemlékezést. További programm szerint *dr. Nagy Sándor Béla* a lelkészválasztási törvény reformjáról, *Főző László* a kálvineumi tanítónőképző ügyéről, *Tantó János* a párbérkérdésről értekezett, *Janka Károly* esperes pedig a vagyonkezelési nyomtatványokat ismertette.

— **Theológiai akadémiánk** első évfolyamára a kitűzött határidőig 16 ifjú adta be felvételi kérését. A tanári kar egy amerikai jelentkezőt, mivel végzettsége nem felelt meg a mi érettségizett ifjaink végzettségének, kénytelen volt elutasítani. A többi 15 ifjút augusztus 27—28-ra személyes bemutatkozásra hívta be. A személyes bemutatkozás alkalmával a jelentkezők lelki, orvosi, zenei-hallási vizsgálaton estek át. A theol. kar javaslatára az egyházkerületi elnökség 10 rendes, 5 rendkívüli hallgató felvételéhez hozzájárult. Az öt rendkívüli hallgató írásban kötelezte magát arra, hogy a theologia elvégzése után a tanári pályára lép.

— **Alsózempléni lelkésznék figyelmébe.** Az alsózempléni lelkésznék szokásos havi bibliaórájukat szeptember 6-án, kedden délelőtt 10 órakor tartják a sárospataki lelkészlakáson. Mindenkit szeretettel várnak.

— **A CE Ifjusági szövetség** aug. 18—21-én tartotta XII. országos konferenciáját Kőbányán. A tanácskozásokon az emberi életben érvényesülő nagy ellentétekről volt szó.

— **Vidékről Budapestre feljövő leányok** lakást, szeptembertől teljes ellátást is kaphatnak a főváros központjában fekvő családi jellegű Budapesti Református Leányinternátusokban (IX., Ferenc körut 12. III. em. és IX., Gönczy Pál-utca 6. III. em.). Ugyanott átutazó hölgyek számára olcsó lakás (ágyneművel 1·50 P, a nélkül 1 P). Érdeklődni lehet a fenti címeken.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatak, 1938.

XXXIII. évfolyam. 36. szám. Sárospatak, 1938 szeptember 11.

SÁROSPATAKI

REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Farkas István:* Sirkőavatási ima. — —: Gróf Teleki Pál Sárospatakon. — *Nagy Sándor Béla:* „Zsinati javaslatok" a genfi egyházban 400 évvel ezelőtt. — *nb.:* Isten színe előtt a miskolci Deszkatemetőben. — Irodalom. — Hírek. — Hivatalos rész.

Sirkőavatási ima.

Dr. Tüdős István és dr. Révész Kálmán püspökök sírjánál a miskolci Deszkatemetőben tartott sirkőavatási ünnepélyen elmondotta:

Farkas István püspök.

Lekció: Dániel XII. 1—3. v.

Örökkévaló igaz Isten!, áldunk és magasztalunk téged, aki nem halottaknak, hanem élőknek Istene vagy. Kegyelmed legnagyobb ajándéka életünkön az, — hogyha a föld porából teremtetted is az embert, örökkévaló tanácsod elgondolása szerint a Te lelkedből adtál nekünk. Ha a sir is a mi végső nyugágyunk, boldog bizonyossággal hisszük, hogy ama napon, melyet Te ítéletre tartassz meg — akkor is a Te lelkedet adod — azokba, akik test szerint már halottak, de egyetlenegy szódra majd megelevenednek. Mi bizonnyal hisszük, hogy meg-lészen a halottak feltámadása s akik a Krisztusban elaludtak, vele együtt elevenednek és dicsőittetnek meg. Azt is bizonnyal hisszük Édesatyánk, hogy a földi bujdosásunk esztendei alatt, míg által megyünk az életen Tehozzád, rendelsz miközöttünk, — üdvre elválasztott gyermekeid seregéből némelyeket, — akik úgy járnak közöttünk és előttünk, mint példamutatók a jóra s akik sokakat elvezetnek az életre.

Légy áldott az ilyen Választottaidért, akik fénylenek, mint az Égnek fényessége; akik — miként a csillagok, ragyognak örökké, mert sokakat vittek az igazságra.

Édes Atyánk! — A kereszthordozásban mindig előljáró tiszáninneni ref. egyházkerületednek, már régóta temetőkertünkben pihenő két lelkivezérének sirja mellett állottunk meg, hogy emlékük előtt tisztességet tegyünk s tégedet magasztaljunk a rajtuk keresztül minket megbecsülő kegyelem ajándékaiért.

Emléket állított sirjuk felett a hálás kegyelet, hogy ne legyenek elfelejtve mi közöttünk, hanem fényeskedjenek, mint a csillagok.

Mint a szántóvető, aki az eke szarvára téve kezét, csak előre néz, hogy jó munkát végezhessen földjén, — úgy adott példát egyikök: a hitben való járásra, egyházhűségre, és az épitő munkára. A másik meg, — nyilván megmutatta ennek a világnak a maga hűséges szolgálatain keresztül; nagy cselekedetekkel áldott életén át, hogy nem beszédben, hanem erőben áll az Isten országa.

Krisztus gyujtotta tüzek hevítették mindkettőjük szivét s míg éltek, úgy jártak közöttünk, mint a kibontott lobogó a hadak élén. Két hűséges fiad teste pihen itt s az igazságot kedvelő lelkük ott áll ítélőszéked előtt. Mi köszönjük, hogy őket nekünk adtad. Köszönjük, hogy nevük és emlékezetük fénylenek közöttünk, mint a csillagok.

Bizonnyal hisszük, hogy ők nálad vannak, — a Te tulajdonaiddá lettek s hogy boldogok az ilyen halottak, kik az Úrban halnak meg, mert nyugosznak ők az ő fáradalmaik után ...

Legyen Atyánk nekünk a mi hitünk szerint s nevük és emlékük legyen áldott mi közöttünk mindörökké. Ámen.

Gróf Teleki Pál Sárospatakon.

Szeptember 5-én, hétfőn a reggeli órákban szitáló esőben állt meg a kultuszminiszter gépkocsija a kollégium előtt, hogy pár perces időzés után vitéz *Szinay* Béla, a munkatáborok országos főparancsnokának, dr. *Fáy* István főispán és dr. *Kultsár* István miniszteri tanácsos, kormánybiztos kíséretében Ricsére induljon, hol a kultuszminiszter az egyik munkatábor munkahelyét és táborát tekintette meg. Déli 12 órakor érkezett meg újból a főiskolába. A főiskola és tanítóképző összes tanárainak jelenlétében *Janka* Károly gondnok üdvözölte meleg „Isten hozott"-tal, Farkas István püspök, Farkasfalvi Farkas Géza és dr. gróf Bethlen Pál főgondnok. illetve gondnok képviseletében is. Tartalmas, szép köszöntésének különösen azok

a gondolatok találtak visszhangra az illusztris vendég hódítóan közvetlen válaszában, melyekben azt hangsúlyozta, hogy a kultuszminiszter úr nem idegenben van, hazajött ide, hol mult és jelen. régi hagyományok és mai alkotó munka annyira összhangzó, sőt azonos az ő eszményeivel és munkájával. Ezután *Tárczy* Árpád közigazgató mutatta be a tanári karok tagjait. A nagykönyvtár megtekintésével is régi óhaja ment teljesedésbe a miniszternek, ki nagy érdeklődéssel hallgatta meg az általa sokra értékelt pataki falumunkák ismertetését s szemlélte meg átrendezés alatti állapotában is gyüjtését, melyből egyre inkább kibontakozik a tervezett néprajzi gyűjtemény. A négy pataki cserkészcsapatnak is kedves vendége volt a cserkészminiszter, ki kevés idejéből is szakitott arra néhány percet, hogy legalább az öregcserkészek otthonát megtekintette. A Mudrány-terem, az új humán-internátus, végül az angol-internátus következtek ezután soron, a pataki iskolaváros szebbnél-szebb s mind meleg méltánylásra talált alkotásai. Az angol-internátusbeli ebéd után még a tanítóképző és polgári iskola rövid megtekintése tette lelkesebbé a magas látogatás programmját, melynek folyamán kifejezte gróf Teleki Pál azt a szándékát, hogy Patakot ismételten meglátogatja.

„Zsinati javaslatok" a genfi egyházban 400 évvel ezelőtt.

— — — — — — — — — — —

Tekintetbe véve tehát, hogy az egyház nem maradhat meg a maga igazi állapotában e rendszabály megtartása nélkül, s hogy ennek semmibevétele Isten súlyos büntetésével fenyegetne, mi úgy láttuk helyesnek, hogy ezt a rendszabályt vissza kell állítani az egyházban és a Szentírásban található útmutatás szerint kell vele élnünk. Mindamellett ügyelni kell a jó rendre, nehogy kár származzék belőle s azt helytelen alkalmazás által meg ne rontsák és el ne ferditsék.

E végből elhatároztuk, hogy megkérjük Önöket, szíveskedjenek rendelni és választani bizonyos egyéneket, akik rendesen élnek s jó bizonyságuk van minden hivő előtt, továbbá, akik erős kitartással birnak és nem egykönnyen ingadoznak, s ezek a város minden részében külön-külön beosztva figyeljék minden egyes ember életét és magaviseletét és ha valakinek az életében valami feltünő, kifogásolni való bűnt látnak meg, közöljék azt valamelyik lelkipásztorral, hogy így mindenki, aki bűnös útra tért, a megjobbulásra serkentő testvéri intést és figyelmeztetést kapjon. És ha úgy látszik, hogy az ilyen figyelmeztetések semmit sem használnak, inteni kell, hogy konokságát jelenteni fogják az egyháznak. Ha pedig magába száll. ez már nagy eredménye ennek a fegyelmi szabálynak. Ha pedig nem akar reá hallgatni, itt lesz az ideje, hogy a lelkipásztor, — az illetékesek helyeslésével, — nyilvánosan tudtul adja a gyülekezetben, amit szükségesnek láttak elkövetni az ő megjavítása érdekében s hogy mindez eredménytelen volt. Ekkor majd nyilvánvalóvá lesz, hogy meg akar-e maradni az ő szívének keménységében. s ha igen, úgy elérkezett az ideje az ő kiközösítésének, vagyis úgy kell őt tekinteni, mint a hivők társaságából kitaszítottat s át kell őt adni megszégyenítésül egy időre az ördög hatalmának, — mindaddig, amig bizonyságait nem mutatja bűnbánatának és megjavulásának; annak jeléül pedig, hogy ő az Urvacsora közösségéből kizáratott, azt is ki kell hirdetni a többi hívek előtt, hogy egyáltalán ne tartsanak vele testvéri érintkezést. *Mindamellett az ilyen ne hanyagolja el az istentisztelet látogatását, hogy a tanításban ezután is részesüljön s hogy így legalább kitünjék, vajjon jónak látja-e majd az Ur megérinteni az ő szivét és visszatéríteni a jó útra.*

Az ilyenmódon fenyítendő bűnök azok. amelyeket az imént soroltunk el Sz. Pál szavaival és más hasonlók. Ha mások, — mint szomszédok, vagy rokonok, — szereznek tudomást ilyen bűnökről. első dolog, hogy az említett megbizottak kapjanak róla értesítést. Ők maguk is tehetnek panaszt, de ha úgy látják, hogy ennek semmi eredménye nincs, figyelmeztetniök kell ezeket a megbizottakat, hogy járjanak el tisztségükben.

Ime, ilyen módon látjuk helyesnek megoldani a kiközösítést és azt teljes egészében gyakorolni a mi egyházunkban. Ezen kivül pedig az egyháznak nincsen egyéb fenyító eszköze. Ha pedig lennének olyan arcátlan és teljesen romlott emberek. akik csupán nevetnének a kiközösítésen s nem nagyon törődnének azzal, hogy ilyen kitaszított állapotukban élnek-e vagy halnak, ez már önökre tartozik, hogy vajjon tudnák-e hosszasan eltűrni és büntetlenül hagyni Istennek és az ő evangéliumának ilyen megvetését és kicsufolását.

Továbbá, mivel alapos gyanuink vannak arra, sőt nyilvánvaló jelek mutatják, hogy ennek a városnak több lakója egyáltalán nem vetette magát alá az evangéliumnak, hanem — amennyire csak megtehetik — annak ellene mondanak, szivükben mindenféle babonaságokat táplálva, amelyek ellenkeznek az Isten igéjével, — ezért célszerű volna mindjárt azzal kezdeni, hogy megállapitjuk, kik akarnak a Jézus Krisztus egyházához tartozni és kik nem. Mert ha szükséges, hogy gyülekezetünkből még kiközösítés árán is eltávolítsuk azokat, akik ezelőtt az egyház tényleges és igaz tagjaiként szerepeltek, — mennyivel inkább szükséges, hogy megkülönböztessük ez egyház valódi tagjait azoktól, akik nem fogadhatók el ilyenekül.

(Vége köv.) *Nagy Sándor Béla.*

Isten színe előtt, a miskolci Deszkatemetőben.

Közeledik szeptember 18.-a, amikor a miskolci Deszkatemető székely stílusú fatemplomát, Isten dicsőségére felszentelik. Szeptember 4.-én délután a gyülekezet szíveinek első nagy találkozása volt a Deszkatemplom környékén. Megérkezett a két harang. Az egyiket *Juhász Béláné* adományozta

Ödön nevű fia emlékére. Súlya 425 kgr. A másikat, özv. *Mánik Sándorné* — jelenleg *Gedeon Elemérné* és leánya dr. *Román Zoltánné* adták *Mánik Sándor* emlékére. Súlya 217 kgr.

Szépséges napsütésben Ilosvay Ferenc lelkipásztor és Novotny Gyula püspöki segédlelkész vezetése mellett a leány- és ifjúsági egyesületek, valamint a gazdák küldöttségének kíséretében igen nagy közönség vonult a harangokat szállító kocsik után, a Deszkatemető elé. Ott várta a harangokat Farkas István püspök, dr. Enyedy Andor egyházkerületi főjegyző, a miskolci lelkészek palástos serege és a környékből összegyülekezett lelkészek nagy száma, a temető székelykapus bejárata előtt. Óriási sokadalom sereglett össze. A környező utcákat és a temetőkert egy részét is ellepték a várakozók. Némelyek húsz ezer főre is becsülték a megjelenteket. A harangokat 4 órakor elhelyezték a templom előtti téren. Azután megzendült a 100. dícséret. Megtelt lélekkel állapítottuk meg, hogy a nagy sokadalom szinte minden tagja énekelt. Nemcsak kíváncsiskodó tömeg volt. Farkas István püspök messzehangzó szóval olvasta fel Máté 11 : 28—30. verseit. Azután lélekből imádkozott. Hálát adott Isten nagyságának az adományokért, áldást kért az adományozókra és a harangokra. Majd mind a két harangot külön-külön a Szentháromság egy Isten nevében megáldotta.

Mialatt a harangokat felvitték és elhelyezték a szépséges templom tornyába, azalatt a nagy közönség, szinte az egész temetőt ellepve, felvonult boldog emlékű dr. *Tüdős István* és dr. *Révész Kálmán* sirjaihoz. A Tüdős és Révész család tagjai közül sokan voltak jelen. Eljött *dr. Révész Imre* tiszántúli püspök. A két fekete márvány kőlapon, még fehér iakarót lebegtet a szellő. Megzendül az ének: Az embereket te meghagyod halni... Farkas István püspök előfohásza után felolvassa Dániel 12 : 1—3. verseit. Imádkozik. Dr. Enyedy Andor a két, Istenhez tért püspök emlékét idézi fel beszédében. (Jövő számunkban közöljük!) Majd Nádházy Bertalan egymázmegyei főjegyző és Farkas Elek abauji esperes, megköszönik az emlékkövet adományozóknak kegyeletes áldozatát, az alsóborsodi és az abauji egyházmegye nevében. Dr. Barabási Kun József ny. egyetemi professzor, miskolci egyházközségi főgondnok, hálával veszi át a temetőkert két síremlékét gondozásra. Mikor felzendült a Nincs már szívem félelmére, majd Az Urnak irgalmát örökké éneklem és a Te benned bíztunk: megszólaltak az új harangok is, Isten dicsőségét hirdetve. *nb.*

IRODALOM

— **A tudományos és hívő theologia védelme.** *Dr. Kállay Kálmán* egyetemi tanár, lelkészképzőintézeti és kollégiumi igazgatónak „*A tudományos és hívő theologia védelme*“ című műve megjelent. Ez válasz Sipos Istvánnak „A református theologia védelme I. és II.“ című könyvére. Dr. Kállay Kálmán könyvének ára három pengő, amely teljes egészében a debreceni theologusok palástalapja javára megy. A könyv is a palástalapot kezelő széniori hivatalban (Debrecen, Kollégium) rendelhető meg. Széniori Hivatal, Debrecen. — Ugyancsak megjelent *Sipos Istvánnak*: **„A református theologia védelme“** című műve II. része.

— **Az Édenkerttől a Sinai-hegyig címmel** most jelent meg az Igazság és Élet Füzetei sorozat 13. számaként *negyvenkét vasárnapi iskolai tanítás Tomay Dezső* derecskei vallásoktató-lelkész tollából. E füzet minden vasárnapi iskolai tanító részére egy egész évi tanítási anyagot nyujt. Nélkülözhetetlen segédeszköz. Ára 60 fillér. Kapható minden könyvkereskedésben, de megrendelhető közvetlenül az Igazság és Élet kiadóhivatalától is (Debrecen, Központi Egyetem).

— **Irodalmi hir.** Ecsegi-Kazay József boldvai ref. segédlelkész Prágától Miskolcig című regényét az egyik budapesti könyvkiadóvállalat sajtó alá rendezte s a regény hamarosan kikerül a könyvpiacra. — A kiadó izléses prospektust küldött szét valamennyi tiszáninneni lelkészhez s hivatkozással arra, hogy kebelbeli író munkájáról van szó, kéri a lelkésztársakat a könyv megrendelésére. Tekintve, hogy a tiszáninneni lelkészkart ma senki sem képviseli a magyar regényirodalomban, kívánatos lenne, ha a törekvő fiatal író — aki különben volt pataki diák — megértő pártfogásra találna közöttünk.

HIREK

— **Segédlelkészek ünnepélyes kibocsátása.** Szept. 14-én, d. u. 6 órakor lesz a sárospataki nagytemplomban a most vizsgázó s. lelkészek ünnepélyes kibocsátása, mely alkalommal *Farkas István* püspök a theol. akadémiánkon végzett, s I. lelkészképesítő vizsgát tett ifjak között egy a róm. kath. egyházból áttért s. lelkészt is exmittálni fog.

— **Felvételek internátusainkba.** Az internátusi nevelés jótékony hatása az internátusokba való jelentkezéseknél mutatkozott meg legszembetünőbben. A most induló iskolai évre az angolinternátusba 134 gyermek felvételét kérték, felvétetett 84, kimaradt 50; 12 tanuló a manzardszobába nyert elhelyezést. A Humáninternátusba jelentkezett 101, elhelyezést nyert 42, nem volt felvehető 59. A Kisinternátusba felvételét kérte 80 tanuló, akik közül csak 57 számára lehetett helyett biztosítani, a többi 23 a városban lakásadóknál helyezkedett el. A theologus internátusban 54 theologuson kívül 33 gimn. tanuló lakik, 27 folyamodót el kellett utasítani.

— **Új esperes.** Felsőborsod új esperest választott. A sok szeretettel övezett, de gyöngélkedő *Szentmártony Dániel* mintaszerű gondossággal és nagy lelkiismeretességgel végzett esperesi tisztéről lemondott és a szavazatok abszolut többségét *Tóth János* sajóvelezdi lelkipásztor egyházmegyei főjegyző nyerte el. Az egyházmegye bölcsessége a valóban hivatottak közül egy bő tapasztalatú, az egyházigazgatás minden ágában kipróbált, az egyházmegye kormányrudjánál régibb idő óta hűség-

gel és hozzáértéssel helytálló munkaerőt választott el esperesének. Legyen áldott a régi munkás új munkakörében felülről jött erőkkel végzett munkája! Lapunk szeretettel üdvözli úgy is, mint a lap kedvelt és szívesen látott cikkíróját.

— **A zsidó misszió munkásai** aug. 26—30. napjain Budapesten a skót misszió épületében konferenciát tartottak.

— **Az elszakított gömöri egyházmegyében** esperessé 35 szavazatból 28 szavazattal *Lenkey Lajos* runyai lelkészt választották meg. Főjegyző lett *Konkoly* Thege István jánosi, aljegyző *Varga Imre* rimaszombati lelkészek.

— **A világ magyar reformátusságának létkérdései** címmel a Magyar Református Világgyűlés alkalmából jelent meg a könyvpiacon egy füzet, amely tíz beszámolót tartalmaz a magyarországi, amerikai, franciaországi, bécsi, romániai, csehszlovákiai és jugoszláviai magyar reformátusok helyzetképéről és életkérdéseiről. A füzetben olvasható beszámolókat a magyarországiak részéről *Makkai Sándor* és *Vasady Béla* debreceni egyetemi professzorok, az amerikaiak részéről *dr. Takaró Géza* newyorki és *Daróczy Sándor* cartereti lelkipásztorok, a franciaországiak részéről *Kulifay Imre* párizsi lelkipásztor, a bécsiek részéről *dr. Incze Gábor* budapesti vallásoktatási igazgató, a romániaiak részéről *László Dezső* kolozsvári vallástanár, a csehszlovákiaiak részéről *Varga Imre* rimaszombati és *Batta Pál* szádelői lelkipásztorok, a jugoszláviaiak részéről pedig *Ágoston Sándor* püspök írták. E füzetet minden oly magyar református embernek el kell olvasnia, aki szívügyének tekinti a világ magyar reformátusai lelki egységének istápolását. A füzet *Az Igazság és Élet Füzetei* sorozat 12. számaként jelent meg. Ára 1 pengő 20 fillér. Kapható minden könyvkereskedés útján. Megrendelhető közvetlenül az Igazság és Élet kiadóhivatalától is: (Debrecen, Központi Egyetem.) Ára bélyegben is megküldhető.

HIVATALOS RÉSZ.

XXVIII. sz. Körlevél.

I.

Valamennyi iskolaszéki elnök és tanítótestvérem figyelmébe!

A vallás és közoktatásügyi Miniszter úr C2.666/1938. számú rendeletében utasítja az állami segédtanítókat és tanítónőket, hogy ezentul hivatalba lépésük alkalmával fogadalom helyett hivatali esküt tegyenek s illetményeik az eskü letételének a napjától utalványoztatnak.

A segédtanítók és tanítónők rendes tanítóvá kinevezése alkalmával illetményeiket a kinevezései okirat keltét követő hónap első napjától kapják.

A Nagyméltóságú Miniszter úr hasonló eljárást kért a nem állami tanítókkal szemben is s így felhívom az egyházkerületem segédtanító- és tanítónőit, hogy a folyó szeptember hó 1-étől hivatalba lépők hivatali esküt tegyenek; a rendes tanítóvá választott tanítókat pedig értesítem, hogy illetményeiket a választási jegyzőkönyv keltét követő hónap első napjától utalja ki a pénzügyminisztérium.

II.

A vallás- és közoktatásügyi minisztérium irányítása mellett egy országos népművelési havi folyóirat indul meg. A lap felöleli a nemzeti- népi kultura minden ágát s egyuttal tanácsadója kíván lenni az ország népművelőinek.

A lap előfizetési ára egy évre 10 pengő s az előfizetést a vármegyei népművelési bizottsághoz kell bejelenteni.

A lap megrendelését a tanítótestvéreim figyelmébe ajánlom.

Miskolc, 1938. szept. 6. Atyafiúi szeretettel:

Farkas István
püspök

Az alsózempléni iskolaszékek figyelmébe!

A V. K. Miniszter Ur támogatásával az ősz folyamán egy havonként megjelenő népművelési folyóirat indul meg. Tekintettel arra, hogy a folyóirat a kultura minden ágát felölelni kívánja és ezáltal hasznos segédeszköznek mutatkozik az iskolán kivüli népnevelés szolgálatára és alkalmas forrásmunka lehet a téli esték előadásainak tartásához is, a folyóirat megrendelését jólélekkel ajánlom az iskolaszékek elnökeinek és az iskolák igazgatóinak szíves figyelmébe.

A megrendelés oly módon történhetik, hogy a folyóirat előfizetési díját felveszik az 1938/39. évi iskolai beiratási díjak terhére a tanítói könyvtárak részére történő beszerzések címén az 1939. évi iskolai költségvetésbe.

Az alsózempléni egyházmegye egy lelkészi tanácsbírói tisztére elrendelt szükebb szavazatok beadási határideje szept. 15-én lejár.

Cigánd, 1938 szept. 3-án. *Janka Károly*
esperes.

A felsőborsodi egyházmegye tanügyi bizottság tagjait a Miskolcon, a ref. gyülekezeti teremben reggel 9 órakor kezdődő ülésre szept. *hó 15-ére csütörtökre* ezúton meghívom. Szeretettel: *Gyülvészi István* t. ü. biz. elnök.

Meghívó.

Az alsózempléni ref. egyházmegye közgyűlésének alkotó tagjait atyafiságos tisztelettel hívjuk meg a f. évi október hó 12-én d. e. $^1/_2$9 órakor Sárospatakon a Főiskola tanácstermében tartandó rendes közgyűlésre. A közgyűléshez mindennemű felterjesztés f. évi október hó 2-ik napjáig teendő az esperesi hivatalhoz. Később beérkező ügyek nem kerülnek tárgyalásra. A közgyűlést megelőzőleg Dr. Nagy Barna theologiai tanár úr fog néhai Kiss Ernő esperes felett emlékbeszédet tartani. A közgyűlés főbb tárgyai: szavazatbontó bizottság jelentése, missziói, számvevőszéki és tanügyi bizottsági jelentések. Október hó 11-én d. u. 3 órakor a missziói bizottság, 4 órakor a számvevőszék, 5 órakor a tanügyi bizottság fog ülésezni.

A közgyűlés napján, október hó 12-én d. e. 11 órakor az egyházmegyei bíróság fog tárgyalni.

Cigánd—Budapest, 1938 szeptember hó 5-én.

Az egyházmegyei elnökség.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatak, 1938.

XXXIII. évfolyam. 37. szám. Sárospatak, 1938 szeptember 18.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Farkas István:* Célegyenest előre! — *Gróf Bethlen Pál:* A sárospataki református gimnázium humán-internátusának felavatásakor. — *Dr. Gulyás József*: Avatóra. — *Dr. Enyedy Andor:* Beszélő kövek. — *M. J.:* A főiskolai igazgató-tanács gyűlése. (Folyt. és vége köv.) — *Egerházy Lajos:* Az ORJÓ életéből. — Hírek. — Hivatalos rész.

Célegyenest előre!

Farkas István püspök: segédlelkészeinket kibocsátó beszéde.

Alapige: Filippi 3:13—14.

Kedves Fiaim!....

Lombhullás idején, szeretem nézni a költöző fecskék menetszázadait. Még van melege az őszbe hajló napsütésnek, de titokzatos életösztön sugja nekik, hogy közeledik a tél s a nádas házak érese alján készült boldog szállásukat, tengereken túl melegebb fészekkel kell felcserélniök.

Titeket is hívogat már, az ősi Alma Mater falain tulra — a másik part — a küzdő élet. Diáktanyámat itt hagyom már, ott zsong a szívetek alján a búcsúzó s könnyektől fátyolos szemmel néztek a holnapok szemébe, mert megfájdítja szíveteket annak a tudata, hogy nem úgy van már, mint volt régen! — nem várnak Titeket boldog szállások, fehérre meszelt paróchiák, káplántanyái.....

Kedves fiaim!.... Vigyázzatok, hogy kisértésbe ne jussatok. Istennek, — az Ő általa elválasztott kedves szolgáira nemcsak a paróchiákon van szüksége!.... Nem oda megyünk, ahová szeretnénk, hanem ott kell élnünk, ahova minket Isten maga állít!

Igy is van ez jól! s jó tudni azt, hogy nem az őrtálló-hely teszi boldoggá az embert, hanem az Istennek felajánlott; szív és élet.

Ha titkos égi kéz erősíti szárnyát a költöző madárnak hinnetek kell, hogy az Isten Tireátok is gondot visel.

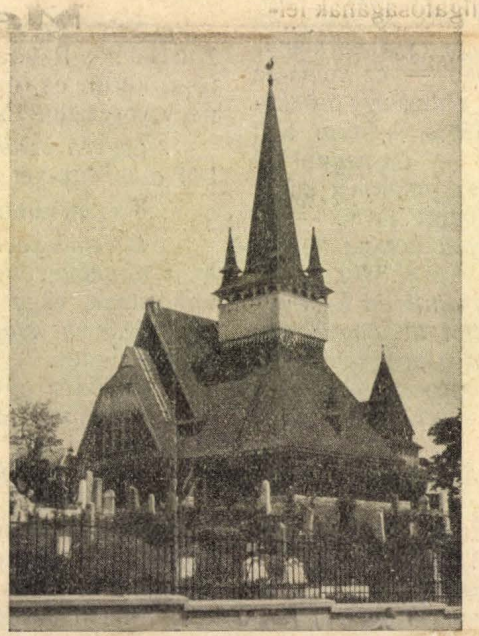

A miskolci új Deszkatemplom.

Magyar stílusban épült Farkas István püspök tervei szerint.

Felszentelési ünnepélye: 1938. szept. 18.

Az Istenben élő lélek — a hit által, szárnyakon repül. Tört szárnyakon, nem tud repülni a madár s a repülőgép sem Vigyázzatok, hogy épek maradjanak lelketek szárnyai!

Vulkánok égő poklává tette a ma embere ezt a világot. Viharok útjába került minden nemzet. Pusztulás, romlás, halál szele fujdogál mindenfelé. Mindig így volt a világi élet! Ha a magát istenítő ember eladta a lelkét a Sátánnak: a halódók útját járta. Kedveseim! a mi Istenünk nem a halált, hanem az életet akarja..... Minekünk: az Élet: Krisztus s Krisztus: az élet!.....

Ne féljetek!.... Ha fázós, vihar tépett is az életünk — vannak jelek, melyek arról beszélnek, hogy „nem halt meg, csak alszik itt az élet"!....

Krisztus mindig ébren van! Akadnak még érte égő szívek, akik akadályokat nem ismerve Hozzá sietnek s vágyódnak keblére simulni.

Ha most szemetekbe nézek, — égi tüzek felgyuladását látom ragyogni a tekintetetekben.

Soraitok között van egy ifjú társatok, aki a papi talárt — a kálvinista lelkipásztor egyszerű palástjával cseréli ma fel. Esze és szíve szavára hallgatva — a magát: egyedül idvezítőnek vallott keresztyén egyházból hozzánk vágyódott a szive. Ott hagyta a biztos kenyeret adó plebániát s boldog családi tüzhely lágy ölén kezdi új életét. Emberi hitető beszédek és más egyéb csalárd tudományokkal össze nem vegyített, tiszta evangéliumi egyházunk kútfőinél akar meríteni az örökélet vízéből. Vállalta sorsát — a ma nagyon fekete kenyeret adó kálvinista papok küldetését. Vágyódott a lelke hozzá simulni az evangé-

lium Krisztusához, aki nem azért jött ebbe a világba, hogy uralkodjék, hanem hogy szolgáljon mindeneknek s hogy megmentse lelkeinket az örök haláltól.

Más bizonyságtevésem is van ma számotokra!.

Első éves teológusaink sorába egy oklevelet szerzett asztalos iparost is vettünk fel az idén.... A gyalupad mellett verítékezve, szerzett érettségi bizonyítványt. *Nem rettent meg, amikor felfedtem előtte a kálvinista segédlelkészekre várható szomorú jövőt.* Krisztus szerelmétől szorongatott lelke, boldog odaszánással simult hozzá a Mesterhez, Akinek a keresztjéről való beszéd, az igazán hívőknek: — Megtartás és erő!

Kedves Fiaim! — im itt a jelek!.... Ha gyötörtetünk, szegénykedünk, ha csupa seb a testünk, a lelkünk, soha ne remegjünk. Egyetlen mentsvára a lelkünknek: Krisztus — velünk!. Simulj a szívéhez!. Árad a meleg, gyógyul a seb, könnyül a kereszt terhe, szépül az élet, ha szivére hajolsz. Nem vagy egyedül soha — Ő mindig veled!

Míg így beszélgetek Veletek kedves Fiaim — az utravalóul olvasott Igében, mint a megvilágított tájak, úgy áll elém most: Pál, a legnagyobb apostól. Reá hallgatok.

Halljátok mit beszél?.... *Nem gondolom, hogy már elértem volna, csak — igyekezem, hogy elérjem!*

Ha volna valaha az emberek között Krisztustól megragadott Lélek, — Pál apostol az volt!

Alázatos önvizsgálattal vallja be mégis, hogy nagyon messze van még a : Céltól. Ő tudta és élte amaz igazságot, hogy a krisztusi élet eszményképének kialakítása az életünkben — ez volna az élet igazi értelme.... Igaz, hogy ehhez egy örökkévaló élet is kevés volna... Mégis, — erre kell igyekeznünk! Szüntelenül tartó — önmagunkkal való elégedetlenség járja át egész valótokat s úgy induljatok el, alázatos önvizsgálattal Ti is, — de induljatok el még ma! — hogy *a kereszt* tövéig legalább eljuthassatok.

A másik nagyszerű dolog, amit az Igén keresztül predikál nekünk az Apostól, az, hogy: nem emlegeti sebeit. Börtön, megostoroztatás fájdalmai, guny, lenézés, méltatlan szenvedések sebei nem fájnak neki. Nem törődik velök — előrenéz! Hívja a kereszt!...

Amelyek hátam megett vannak elfelejtvén; azoknak pedig amelyek előttem vannak neki dőlvén, célegyenest igyekezem.... Értitek kedveseim!: — Igyekezem! — Tehát Előre!, bátran!....

Isten katonái — nem érzitek, hogy ez az utravaló mint napi parancs, ma a Krisztustól tinektek is adatik?...

Nem gondol azzal, hogy emberektől kap-e jutalmat s dicséretet.... Nem fontos, hogy mit tart róla a világ.

Ő az odafelvaló kincsekre néz.... Istennek, — a Krisztus Jézusban onnan felülről való elhívása jutalma ösztökéli belső emberét a hűséges szolgálatra....

Kedves fiaim! meggyorsult-e szivetek verése, ahogy ezeket a bizonyságtevéseket hallottátok? Látjátok-e itt ma a megnyilt egeket s a titeket magához hívogató Krisztust? *Betölti-e egész valótokat, a legméltóságosabb szolgálatra való beállíttatásotok öröme?*

Érzitek-e, hogy Isten maga hívott el Titeket s választ el ma Maga tulajdonává?

Érzitek-e, hogy az Isten — Maga simította el vállatokon, azt az édesanyátok könnyével, imádságával varrott első palástot?....

Én kérdeztem s ti feleljetek magatok az élő Istennek e feltett kérdésekre....

Én csak kérlek immár titeket.... *Zugolódás nélkül hordozzátok keresztjeiteket. Legyetek jeddhetetlenek és tiszták, hogy ragyoghassatok e jelenvaló világban mint a csillagok.*

Közeledjetek az Istenhez, hogy Ő is közeledjen Tihozzátok..... Közelebb Hozzád Uram mind közelebb, ezt az éneket zsoltározza reggel és este a szivetek.

Kedveseim, a kereszt vár mindnyájunkat. Engem is — Titeket is. *Induljunk hát. Célegyenest: Előre.!* Hiszem és vallom, hogy a Krisztussal együtt lenni mindennél jobb ez!.....

A sárospataki református gimnázium humán internátusának felavatásakor.

Felavató beszéd. Tartotta: *gr. Bethlen Pál* főiskolai gondnok Sárospatakon, 1938. évi szeptember hó 11-én.

Mint egy nagy család állunk itt a Lorántffy Zsuzsánna, Rákóczi György, Perényi Péter alapítása körül és örvendező lélekkel üdvözöljük a négyszázesztendős ősi törzsnek legújabb hajtását.

Legyen szabad ebből az ünnepélyes alkalomból csak egy-két gondolatot elmondani.

Tisztelt ünneplő Közönség!

Intézményekre is vonatkozik a természetnek az a törvénye, hogy vagy fejlődnek, gyarapodnak, virágzanak, vagy visszafejlődnek.

Már a stagnálás állapota is voltaképpen visszafejlődés.

Fejlődés gyarapodás, virágzás csak ott lehet, ahol a száraz, rideg kereteket az életnek lüktető ritmusa tölti be.

Ha pataki főiskolánkat a vitalitásnak ebből a szempontjából nézzük, úgy az elmult évtized korszerű alkotásai, az angol-internátus, sporttelep, csónakház, modernül felszerelt kórházunk és ez a humán internátus az életképes és korszerű fejlődés virágzó képét mutatják.

És ha a pataki főiskola multjába tekintünk vissza, megállapithatjuk, hogy főiskolánk már alapításától kezdve felismerte az internátusoknak nevelő jelentőségét, az internátusét, amely egyedül képes pótolni a távoli szülői otthon gondoskodó melegét.

Már évszázadokkal ezelőtt azok a régi pataki diákszállások, küldöttségi szállások, a mi öreg Trójánk, a Huta, a Fazekas-sor, majd a Paradicsom-sor, a Beleznai-sor, a nagy Szibéria, a kis Szibéria lényegükben mind internátusok is voltak.

De helyesen ismerte fel a főiskola mindenkori vezetősége azt a hazafias szempontot is, amely minden művelt nemzet vezetőosztályának, gerincének, az értelmiségnek, a középosztálynak neveléséhez, megtartásához fűződik.

Ez az elgondolás vezetett annak felismeréséhez, hogy a szegényebb családok tehetséges gyermekeit nevelő kis internátus és a tehetősebb családok gyermekeit nevelő angol internátus mellett feltétlenül szükséges egy olyan internátus, amely középosztályunk, főleg honorácior családok gyermekeinek nyújt a mai kor színvonalán álló nevelésre lehetőséget.

Tisztelt ünneplő Közönség!

Humán internátus!

Humán, humanitás, emberiesség, mit is jelentenek ezek a szavak?

A szótár, a lexikon, az enciklopédiák meghatározása szerint jelentik általában a klasszikus tudományokon felépült műveltség gondolatát.

De hogyha mélyebben keressük ezeknek az idegen hangzású szavaknak az értelmét, akkor látjuk csak, hogy ennél többet is jelentenek.

Jelentik és jelentették mindenkor az igaz emberinek összhangzatos, minden oldalú kiképzését, jelentik és jelentették mindenkor a szívnek és az észnek harmonikus egységét.

Humanitásnak nevezik az igazán emberies gondolkozás és érzésmódot, amely tudja azt, hogy embertársainkban az embert becsülve, önmagunkat becsüljük meg.

Csak az igazán humánus gondolkozású ember lehet altruista és ez sorsdöntő fontossággal bir nemzetünk szempontjából éppen ma, amikor annyi altruizmusra van szüksége a magyar társadalomnak.

Tisztelt ünneplő Közönség!

Ennek az épületnek a fundamentumába mult év augusztus 7-én egy okmányt helyezett el az építőbizottság, egy okmányt, *egy pergamentet*, amely klasszikusan egyszerű szavakkal örökítette meg a késő utókor számára ennek az alkotásnak az alapgondolatát.

Ez az okmány ott pihen mélyen a föld alatt, az alapkő biztos védő rejtekében, az alapkő csendjében, — *de amilyen hallgatag az a pergament*, épp olyan hangosan szólalnak meg ezek a kövek és ezek a falak és rajtuk keresztül a genius loci, a négyszázesztendős pataki szellem.

És ez a genius loci hangosan hirdeti mindnyájunknak, hogy az ősi pataki hagyomány, az ősi pataki szellem ma is élő valóság, ma is élő erő és hogy ez a sárospataki református főiskola úgy, mint az évszázadok során, szárnyrabocsátotta azokat az istenfélő, vallásos, művelt, felvilágosodott, puritán, gerinces és bátor magyar hazafiakat, akiknek a díszes névsora ott ékeskedik főiskolánk anyakönyveiben, — *úgy ez a sárospataki* református főiskola és ez a humán-internátus a jövőben sem fognak megszünni a magyar hazának korszerű neveléssel erős, vallásos hitű, ép lelkű és ép testű vezetőket nevelni.

És hogyha meghitt körben arra gondolunk, hogy ez a szép alkotás, a pataki főiskola négyszázesztendős fájának ez a legújabb hajtása voltaképpen kinek a nevéhez is fűződik, — *ha arra gondolunk*, hogy voltaképpen kinek az agyából pattant ki, ki kezdeményezte, ki tervezgette, ki készítette elő, ki gyüjtötte, ki tartalékolta, ki biztosította az anyagi fedezetet, ki az, aki mindezekből a nehéz feladatokból és gondokból, aki ebből a nehéz munkából a legnagyobb részt, az u. n. oroszlánrészt vette ki és ha arra gondolunk, hogy ki az, akinek minden idegszála ehhez a főiskolához fűződik, akkor lehetetlen, hogy a legnagyobb elismeréssel és hálával ne gondoljunk egy férfiúra, gazdasági választmányunknak és ennek az építőbizottságnak mindnyájunk által szeretett, mindnyájunk által tisztelt elnökére: Trócsányi József professzor úr Őméltóságára és amikor őreá gondolunk *és ő vele együtt ünnepelünk*, mi, akik az ő puritán egyéniségét, nemes gondolkozását ismerjük, jól tudjuk, hogy fáradhatatlan munkájának ez a mai eredménye, ez a humán internátus mennyi igaz belső örömmel tölti el az ő lelkét.

Tisztelt ünneplő Közönség!

Én ezekután befejezem!

Befejezem annak kijelentésével, hogy a sárospataki református főiskola vezetősége azzal a tudattal adja át rendeltetésének ezt az újonnan épült humán-internátust, hogy engedje meg a jó Isten, hogy ez az új intézmény gyarapodjék, virágozzék és adjon a mi hazánknak, a mi nemzetünknek és a mi református egyházunknak lélekben művelt, testben erős, vezető férfiakat.

Avatóra.

Két régi hősről zeng a hitrege.
Mindkettő egy anyának gyermeke.
Egyik előre néz: Prométheüs,
A másik hátra: Epiméthеüs.
Ez mind a kettő embert alkotott,
Csodásan szépet és dicsőn nagyot.
Az — égből sárba tűzlelket hozott,
Ez ajándékban mástól azt kapott.

E téren két új hajlék fog kezet.
Mindkettő egy anyától lelkezett.
Amaz az égtől büszke sorsot vár,
Ez vágyó kart a régi múltba tár.
Ők zord korunknak regehősei,
Családtól távol család őrei,
Emberformáló lélek-műhelyek,
Az Úrnak szentelt Vesta-tűzhelyek.

Itt áll e hajlék. Múltak fényköre
Lesz négy falának szegeletköve.
Filiczki, Kézi, Soltész, Szinyei:
A múlt szerelmét fennen hirdeti.
A latin szótár és Zsoldos Benő
Hangya-munkája lélekemelő.
És mennyi példa volna arra még,
E tárgyért itt hogy hány szív ége rég!

A „Bodrogparti Athén" nevezet
Multak ködébe eddig nem veszett.
E ház bizonyság: ezután sem vész,
Mert érte munkál itt szív, kéz és ész.
Mint agg regében (vonván bűverő)
A lant szavára kőhöz álla kő,
Úgy társult téglasorra téglasor
Itt, hol tanyát talált a régi kor.

Bár „férfiak és nem kövek teszik
A várost" és előbbre ők viszik,
De a palaestra hogyha fedve van:
A munka harcát állják boldogan.
Ily védfedél e drága ház is itt,
Mely híven őrzi Platón álmait,
S a Bodrog-parton Latium egét
Deríti ránk elűzve fellegét.

A muzsák itten leltek új hazát.
A Helicont is ide hozták át
Hellás honából, hogy legyen helyük,
Hol pihenőre hajthassák fejük.
Hogy, míg az érdek éles harca dúl
A nagy világban (haj, sokszor vadul),
E házban hangját ne hallják soha,
Mert megtörik falánál ostroma.

Mint viztükörből felmosolygó nap
Dus szint, sugárt az égi naptól kap,
Úgy hintse Róma s Hellás napja szét
E házban Phoebus sugárözönét,
Mely most (bár épen) félig készen áll,
S boldog reménnyel folytatásra vár.
Óh váltsa vágyát víg valóra majd
A jobb jövő, mit szívünk hőn ohajt.

Homér s Horátius tanyája te,
Védjen sokáig égiek kegye!
Altis ligetje légyen itt a kert,
S e ház: műhely, mit Pheidiás emelt!
Óh légy örökké tudomány hona,
Csonkán is a szív teljes temploma!
Óh légy, míg múlik századok sora,
A klasszikus derűnek otthona.

Gulyás József.

Beszélő kövek.

Dr. Tüdős István és *dr. Révész Kálmán* síremlékeinek avatásakor, 1938. szeptember 4-én elmondta *dr. Enyedy Andor* miskolci lelkipásztor, egyházkerületi főjegyző.

Az első, amit megemlíteni szükségesnek tartok ebben az ünnepélyes pillanatban, az, hogy ezt a két emlékkövet nem annak a két megboldogultnak emeltük, akiknek sírhantjai felett állanak. Nem nekik, először is azért, mert ők mind a ketten nem csupán hirdetői, hanem megvalósítói és példaképei voltak a semmiféle emberdicsőítést, embermagasztalást nem ismerő és nem tűrő, református egyszerűségnek, igénytelenségnek, puritánizmusnak. Úgy, hogyha ők a túlvilágról, új életformájukból hozzánk szólni tudnának, bizonyára erélyesen tiltakoznának személyüknek ilyen formában való megtiszteltetése ellen. De nem nekik emeltük ezeket az emlékköveket azért sem, mert hitünk szerint Isten őket, magukat formálta élő kövekké, oszlopokká, örök dicsőségének templomában.

De ha nem nekik: akkor kinek emeltük ezeket a gránitoszlopokat? Istennek: úgy, ahogy a bujdosó Jákób követ állított fel azon a helyen, amit Isten házának és az ég kapujának ismert fel. Istennek: hogy ha, amint a Jeruzsálembe vonuló Jézus mondotta, emberi ajkakon elhalkulna az Isten dícsérete, ezek a kövek is kiáltsák az ő dicsőségét, amit megmutatott ezen a két hű szolgáján.

Megmutatott dr. Tüdős Istvánon, akit a magyar őserő, a csontjaiba rekesztett tűz az egyszerű alsómihályii földmíves hajlékból felemelt a püspöki székig. Erőnek és tűznek férfia volt Tüdős István, elsősorban az igazság szolgálatában. A Krisztusban kijelentett örök igazságot kutatta és tárta fel, mint theologiai tanár, tudományos munkájában: az igazságot hirdette, mint lelkipásztor a szószékről: az igazság ihlette szerkesztői, írói tollát s az igazság volt az alapja, vezérelve egyházkormányzói működésének. A mindenkori, inkább igazságból mint az igazságnak élő, azt inkább magukhoz, a maguk érdekéhez alkalmazó, mint ahhoz alkalmazkodó farizeusok, a jelszavas tömegek, az igazságért való helytállás követelményével szemben kezüket mosó Pilátusok között úgy állt sokszor egyedül, magára hagyva, de makacsul, szívósan, rendületlenül, mint hitének fejedelme, életének mestere a nagypénteki reggelen, a kőpadolaton. Voltak tiszteletreméltó emberekkel ugyancsak tiszteletreméltó vitái, ellentétei. Nem volt előtte kicsi az igazság, ha kis ember igazsága volt is, nem volt előtte nagy a nagy ember sem, ha nem volt igazsága. Kérlelhetetlen és fáradhatatlan igazságkeresése egyéniségének az élesség, sőt érdesség látszatát adta: pedig e látszat mögött melegen érző szív dobogott, mély és gazdag érzések hullámzottak. Kisdiák koromban az egyhangú tápintézeti koszton olyan változtatást tett, amiért áldottuk a nevét, s ami beszédes bizonysága volt annak, hogy bele tudja élni magát a mindig éhes diák lelkiségébe. Szerette, kereste és hálásan élvezte a barátság tiszta és egyszerű örömeit. Püspöki beiktatásakor, amikor én, mint akkori alsómihályii segédlelkész, s utolsó a szónokok között, a bölcsőjét ringató szülőföld üdvözletét tolmácsoltam előtte: zokogásba fúló, töredezett szavakkal vallotta be, hogy most már nem birja visszafojtani feltörő érzéseit. Korai és váratlan halálát is egy csók okozta, amivel mint fájdalomtól sújtott apa, halott leányától búcsúzott. Szeretetételének különleges tüze az általa szolgált intézményekkel szemben hevítette. Rajongó szerelmese volt a sárospataki főiskolának s a jogakadémiát előre fenyegető csonkulástól a Miskolcra költöztetés merész gondolatával, megértés helyett nagy ellenzésre talált tervével akarta volna megmenteni. A miskolci egyházban, mint annak lelkipásztora, az általa alapított Egyházi Értesítőben állított magának

élő, eleven emléket: s az erőteljesebb lelkigondozásnak, az egyházrészek kialakításának, a lelki munkakeretek kiépítésének olyan korszakalkotó terveivel állt elő, amelyeket szintén fájó szívvel sorolhatunk a világháború vérzivatarának áldozatai közé. Megtette az előkészületeket az avasi öreg templom külső és belső restaurálásához, s nem rajta mult, hogy ez a gyönyörű munka végbe nem mehetett. Mint esperes és püspök a nagy, széles távlatú elgondolások mellett hajnaltól vakulásig rabja volt a másra nem bízott, gondosan és lelkiismeretesen végzett részletmunkának. Az erőt, amelyet Istentől ajándékba kapott, Isten dicsőségének szolgálatára adta, erejének naponkénti odaáldozásával, felemésztésével erősebb lett az egyház s erősebbek a lelkek, erősebb Isten sátora az emberek között.

De megmutatta Isten a maga dicsőségét másik nagy halottunkban, dr. Révész Kálmánban is. A hit embere volt ő. Hite nemcsak munkás, nemcsak gyümölcsöket termő, hanem próbaálló is volt. Különösen élete utolsó éveiben szörnyűbbnél-szörnyűbb csapások zúdultak reá, s ő ezeket igazi keresztyéni alázatossággal, türelemmel, férfias keménységgel, a bibliai Jóbéhoz hasonló példaadással viselte. Mennél több könnye hullt befelé, annál többet mosolygott kifelé, hogy a bánatával másokat ne keserítsen, sőt másoknak a fájdalomterhet hordozni segítsen. Olyan nyugodtan, mindenre elkészülve és mindent elkészítve ment szembe a halállal is, mint akiben életté, mindent lebiró erővé vált a hitnek nagy bizonyossága, igérete és szent várakozása. Hite mellé ragasztott tudományt. Óriási adatkészletével, nagyszerű áttekintésével, biztos tájékozottságával tudományos szaktekintély maradt akkor is, amikor a gyakorlati lelkipásztorkodás és egyházkormányzás elütötte a beható, állandó búvárkodástól. S tudománya mellé ragasztott jó erkölcsöt: átlátszó, egyenes, tiszta jellemet. Nem volt kapható kis dolgokban semmiféle csűrés-csavarásra, nagy dolgokban pedig éppen nagy önzetlenséggel és tiszta kézzel forgolódott. Emberekkel szemben sohasem színlelt vagy tettetett. Amilyen szigorú volt magához, olyan szigorú volt másokkal szemben is. Fegyelmet gyakorolt a kis és nagy bűnök elkenésének, elhallgatásának szomorú korszakában: megmutatva, hogy a fegyelemgyakorláshoz nem szabály, hanem ember; a köz, az anyaszentegyház érdekeit és szentségét mindenkivel szemben védeni és érvényesíteni kész ember kell. Tiszta jelleme mellé ragasztott örvendezésre mindig kész, jó és friss kedélyt és az atyafiakhoz való hajlandóságot. Családi hajléka az igaz, bensőséges szeretet temploma volt: szívének vonzókörében akik ott voltunk, ezt nem fogjuk elfelejteni soha. Egyéniségével súlyt adott a nagymultú kassai egyháznak, díszt az esperesi és püspöki tisztnek, tartalmi és jelentésbeli gyarapodást a Révész névnek. Méltó fia és szellemi örököse volt édesapjának, a XIX. század nagy Révész Imréjének: boldog és büszke édesapja a mi Révész Imrénknek, akiről, ha beszélt, csodálatos fénytől ragyogott az arca s akire égi lakából ma annyi áldó szeretettel tekint, mint amennyi jogos várakozással és imádságos reménységgel nézünk mi reá. Révész Kálmán a szó mély és igaz értelmében a jelen embere volt. Annyira benne élt a mult, mint ahogy benne él mindenben, ami jelen van: s annyi látása, érzéke, érdeklődése, fogékonysága volt a jövő iránt, mint ahogy általában mindig a jövő méhe a jelen.

Igen, amennyire sirokon állnak ezek az emlékkövek, annyira felfelé mutatnak: Istenre utalnak, akitől származik minden jó adomány és tökéletes ajándék, aki annyi kegyelmi ajándékkal gazdagította ezt a két, jókedvéből teremtett, s egész közéletünkre ajándékká vált nagy embert.

S nektek emeltük ezt a két követ, itt maradt szerettei az elhunytaknak. Tudjuk, hogy nincs özvegyebb özvegy, mint a lelkészözvegy: nincs árvább árva, mint a lelkészárva. Anyagi tekintetben is nagy esést jelent ez az elárvulás a gondtalan megélhetés magas szintjéről: pedig amilyen könnyű szokni a rosszból a jóhoz: olyan nehéz hozzátörődni a jó után következő rosszhoz. Ingoványos, bizonytalan talajra kerülést jelent ez a sors, még pedig rendesen olyan korban, a mikor a szilárd és biztos talajon is nehéz már a járás. De lelki szempontból még nagyobbat jelent lelkész özvegyének és árvájának lenni. Kiszakadást kimélyült és kifinomodott érzelmi, gondolati és akaratközösségből. lelkészcsaládok jellegzetesen meleg bensőségéből: elvesztését az oszlopnak, a támasznak, a láthatónak, akiért olyan könnyű volt hinni a láthatatlanban, de aki után olyan nehéz most már csak láthatatlan szárnyak alá menekülni, láthatatlan kézbe fogózni. Tudjuk, hogy nehéz ez a sors, a sorsotok: azért jövünk segítségetekre kegyeletetek adójának lerovásában: s azért állunk mellétek, hogy lássátok, érezzétek: hogy mindnyájunk nagy családja áll az utánok való gyászban mellettetek: készen mindig arra, hogy amennyire lehet; azt, amit ők adtak, amit ők jelentettek, legalább részben pótoljuk nektek.

S magunknak emeltük ezeket a köveket. Magunknak, hogy ma, amikor csonka hazánk integritásánál nem kisebb kérdés a magyar jellem és a magyar lélek integritása, épsége: álljanak ők emlékükben is előttünk s mi tudjunk felnézni reájuk: a jellemerő és lelki erő két megszemélyesítőjére. Magunknak emeltük e köveket, hogy ihlessenek és emlékeztessenek példájuk követésére, munkájuk folytatására: az igazság szolgálatára: a kis és nagy dolgokban való hűségre, a hitben való megállásra; a tudás fegyvereinek, hatalmának elsajátítására, az egymással való bátorságos és barátságos lakozásra, a tettetés nélküli szeretetre, a magunk odaáldozására, az egyház-, a templom- és a léleképítésre, multbeli okulásra, erőgyűjtésre, jövőbeli látásra, a magasságos Isten szolgálatára, az örökké élő király és egyetlen főpásztor, Krisztus követésére, üdvösségünk munkálására, az úttörésre hitben élő egyház, s a magyar Alsómihályi és a magyar Kassa felé. Magunknak emeltük e két emlékkövet, emlékeztetőül Ő reájuk és arra, hogy aki Krisztusnak szolgál, azt nemcsak emberek, kortársak és utodok megbecsülése és kegyelete veszi, öleli körül, hanem megbecsüli azokat az Atya is s ad nekik részt jobbján ülő Fiának dicsőségében és boldogságában.

A főiskolai igazgató-tanács gyűlése.

Nagy érdeklődést váltott ki ennek az iskolai évnek az elején, a szeptember hó 12-én tartott igazgató-tanácsi gyűlés. Az alkotó tagok csaknem teljes számban megjelentek. Sőt sárospataki tartózkodásával kapcsolatban megjelent az igazgatótanács gyűlésén Farkas István püspök is — éppen nagyon közérdekű ügy, a vagyonváltság tárgyalásánál és alkalmat vett a hozzászóláshoz, amely által mindjobban tisztázódott ebben a kérdésben a főiskola részéről teendő helyes intézkedések tételének sorozata.

Az elnöki széket Janka Károly főiskolai l. és dr. gróf Bethlen Pál v. gondnok töltötte be. Jelen voltak: dr. Bessenyey Zénó, Téglássy Andor, Barabási Kun József, Pósa Péter, Farkas Elek, Medgyasszay András, Janka Péter igazgató-tanácsosok s a tanártestület igazgató-tanácsos tagjai: Tárczy Árpád, dr. Zsiros József, dr. Egey Antal, dr. Mátyás Ernő, Hallgató Sándor, Szabó Gyula és Tóth Mihály; a gazd. választmány részéről: dr. Trócsányi József és Harsányi Gyula igazgató-tanácsosok. A jegyzőkönyvet vezette: Marton János.

Janka Károly ügyvezető gondnok ez alkalommal megnyitó beszédet mondott, amelyben kitért a főiskola legaktuálisabb kérdéseire, hogy az igazgatótanács konkrét határozatai a főiskola mostani egész helyzetének általános ismerete mellett legyenek meghozhatók.

A köziskolai szék ügyeit Tárczy Árpád közigazgató adta elő. Jelentést tett arról, hogy szept. hó 5-én gróf Teleki Pál kultuszminiszter meglátogatta főiskolánkat, megtekintette épületeinket, gyüjteményeinket, és intézményeinket s a legmélyebben érdeklődött a főiskolában folyó mindennemű munka iránt. Az igazgatótanács örömmel vette tudomásul a jelentést s abban a meggyőződésben van, hogy a főiskola és intézményeinek nagy célkitűzései a legbensőbb összhangban vannak a kultuszminiszter ur eddigi nagy érdekű megnyilatkozásaival s hiszi, hogy a kultuszminiszter magas érdeklődése csak újabb erőforrás a nemzetnevelés munkájában századok óta forgolódó főiskolának a hűséges és fáradhatatlan, lankadást és csüggedést nem ismerő szolgálattételre.

Olvastatott a nyugalomba vonuló Novák Sándor gimn. igazgatónak a főiskolai igazgató-tanácshoz és az egyházkerületi közgyűléshez intézett búcsúlevele. Az igazgató-tanács a gimnáziumi szék és a köziskolai szék felterjesztett jegyzőkönyvi pontjait, amelyek hűséggel rajzolják meg Novák Sándor tanári és igazgatói működésének képét és sokoldalu személyiségét, elfogadja és a maga részéről is megőrökíti az ő kivételes egyénisége érdemeit.

A tanári betegsegélyző tervezetének tárgyalása a juniusi igazgató-tanács elé utaltatott. A köziskolai szék feladata lesz ennek az üdvös tervnek jó kidolgozása. A nyári angol kurzus ügye tovább érleltetik. Szeretetfalva ösztöndíj pályázati feltételei megállapíttattak A humán internátus felavatása örvendetes tudomásul szolgált.

A theol. akadémia ügyei dr. Zsiros József előadásában kerültek tárgyalásra.

A theol. akadémia I. évfolyamára 10 hallgató vétetett fel rendes hallgatónak. Elszakított területről felvétetett két ifjú, ezek között az egyik, Kulcsár István Prágában, a huszita szemináriumban szerzett abszolutóriumot. Légoltalmi kiképzés a honvédelmi miniszter rendelkezése szerint lesz.

Odaitélte az igazgató-tanács a szeptemberre fenntartott konviktusi és internátusi jótéteményeket. A jövő iskolai évben önként jelentkezők számára a theol. akadémián a szlovák nyelvet is tanítani fogják. (Folyt. és vége köv.)

Az ORJÓ életéből.

Az Országos Református Jóléti és Gazdasági Társulat eddigi, — aránylag rövid működése alatt — több, mint ötnegyed millió pengőt juttatott a reformátusok szociális és gazdasági jólétének előmozdítására. Temetési segély osztályának taglétszáma felül van az ötvenezeren. Figyelmét kiterjeszti a mindennapi életnek a reformátusokat érintő minden megmozdulására és áll ilyenekben híveink rendelkezésére.

Debrecenben tartott közgyűlésen az elhunyt *Makláry Károly* helyébe *dr. Ravasz László püspököt választották elnökké,* ki magasröptű székfoglaló beszédében úgy nyilatkozott, hogy „sohasem tudtam helyeselni az olyan lelkipásztori típust, melynél a lelkijavak szolgálata második renden következett és elsőrenden híveinek, gyülekezetének, avagy önmagának anyagi érdekét szolgálta és építette. Hogy mégis az ORJÓ elnökségét elvállalom, azért teszem, hogy kifejezésre juttassam, hogy úgy, ahogy az ORJÓ ezideig munkálkodott és úgy, ahogy ezentul kell munkálkodnia, az elsőrenden lelkimunka, lelket építő munka: anyagi eszközök gyűjtésével Isten országát építjük, lelket vetünk és lelket kívánunk aratni. Tehát, mikor Isten országa igazságát keressük, akkor jutunk el a mindennapi kenyérhez, akkor jutunk el a gazdasági függetlenség nagy természeti követelményéhez, akkor jutunk el az egymás terhének hordozása nagy jelentőségéhez és akkor jutunk el ahhoz, hogy segítsünk egymáson és jutunk el a hódító fillérek nagy hőskölteményéhez, a sok kicsi fillérek ahhoz a hatalmas munkájához, amikor összeállnak azért, hogy egy új erkölcsű világrendnek az alapját szolgáltassák."

Egerházy Lajos igazgató javaslatára a közgyűlés 500.— pengőt bocsájtott dr. Ravasz László elnök rendelkezésére, hogy azt legjobb belátása szerint az *egyke elleni propaganda* céljaira fordítsa.

Egerházy Lajos ORJÓ igazgató.

— **Leventeoktatói tanfolyam.** Theologiánk I., továbbá III—IV. éves hallgatói szept. 7—26 napjain légvédelmi kiképzéssel kapcsolatos leventeoktatói tanfolyamon vesznek részt. A tanfolyamon résztvevők száma 32.

HIREK

— **A főiskola évmegnyitó ünnepélye** szept. 11-én fényes ünnepségek keretében folyt le. A nagytemplomi istentiszteleten az igét megrázó erővel hirdette *Béky* Zoltán trentoni (Amerika) lelkész, főiskolánknak volt kitűnő diákja, a főiskolai imateremben súlyos tartalmú, széles látókörű és sok aktuális kérdésünkre irányitóan rávilágító évmegnyitó beszédet mondott *Tárczy* Árpád gimn. és közigazgató. A tanuló ifjúsághoz lelkesedéstől izzó és a templomi igehirdetésre gyönyörű visszhanggal felelő buzdító szavakat mondott *Farkas* István püspök, aki felhasználta az alkalmat a nyugalomba vonuló, de a főiskola minden tényezője által elismeréssel és szeretettel körülölelt *Novák* Sándor gimn. igazgató elbúcsúztatására, valamint a közigazgatói tisztéről lemondó dr. *Mátyás* Ernő érdemei kifejezésére, az új igazgatók: *Tárczy* Árpád gimn. és közigazgató, valamint dr. *Zsiros* József theol. akad igazgató szives szavakkal és a legszebb reménységgel való üdvözlésére.

— **Segédlelkészek exmissziója.** Szeptember 14-én délután 6 órakor kezdődő istentiszteleten a városi templomot zsúfolásig megtöltő gyülekezet előtt exmittált *Farkas* István püspök 15 segédlelkészt az igehirdetői szent szolgálatra, köztük egy a róm. kath. egyház kebeléből áttért s különbözeti vizsgát tett segédlelkészt is. A lelkeket megindító szertartáson az imádságot mondotta dr. *Enyedy* Andor egyházkerületi főjegyző, prédikált az exmittálandók közül *Vályi* József főiskolai szénior, a vizsgát tett segédlelkészekről jelentést tett dr. *Zsiros* József theol. akad. igazgató, a kibocsátási szertartást végezte *Farkas* István püspök. A kibocsátási beszédet lapunk első helyén közöljünk.

— **A humán internátus felavatása.** A főiskola évmegnyitó napján, szeptember 11-én bensőségés ünnepséggel nyert felavatást sárospataki főiskolánk legújabb intézménye, a művészi szépségű, a főiskola öreg épületének stílusát tükröző, belső berendezésében is mintaszerű és meleg otthonnak induló humán-internátus. Érdeklődő szülők, kivonult diákjaink és nagyszámú közönség élén megjelentek itt Farkas István püspök, Farkasfalvi Farkas Géza egyházkerületi főgondnok, Janka Károly főiskolai lelkészi és dr. gróf Bethlen Pál világi gondnokok, Tárczy Árpád, dr. Zsiros József, dr. Egey Antal igazgatók és a tanártestületek tagjai. *Janka* Károly I. gondnok költői szépségű avató imádságot, gondnoktársa: dr. gróf *Bethlen* Pál rendkívül finom szellemű avató beszédet mondott. Dr. *Gulyás* József „Avatóra" című szép költeményét *Istók* Miklós theologus szavalta el. Az avató ünnepélyt *Farkas* István püspök komolyan eszméltető és áldó szavai zárták be.

— **A sárapataki református tanítóképző-intézetben** a tanév megnyitása szeptember 8-án, csütörtökön délelőtt folyt le ünnepélyes keretek között. Reggel fél 9 órakor áhitat volt, amelyet *Harsányi* László, az intézet vallástanára tartott. Utána a díszteremben gyűlt össze az intézet tanári kara és ifjúsága, ahol dr. *Egey* Antal igazgató emelkedett szavakban mutatott rá a most megnyilt új középiskolának, a liceumnak a jelentőségére és azokra a kötelességekre, amelyek nevelőkre és növendékekre várnak. A gyakorlóiskolákban szeptember 9 én, pénteken reggel istentisztelettel kezdődött meg az évi munka. Itt említjük meg, hogy a liceum I. osztályába 41 növendék iratkozott be.

— **Dr. Vincze Károly látogatása Sárospatakon.** Dr. Vincze Károly amerikai esperes-lelkész, aki a magyarok világkongresszusára kiküldöttként jelent meg, itthon kosszabb utakat tett. Prédikált Budapesten a Szilágyi Dezső-téri és a Fasori-templomban, Debrecenben a nagytemplomban. Sárospatakra pár napi tartózkodásra érkezve, baráti és tisztelgő látogatásokat tett; szeptember 16-án pedig a theologusok esti áhitatán az igében szólt az ifjúsághoz, ezt a formát tartva közölni valóihoz az egyedül megfelelőnek. Áhitat után az ifjúságnak ajándékozott egy magával hozott amerikai zászlót. Kis és nagy diákok rendkívüli érdeklődéssel hallgatták az amerikaiak zászlómegbecsüléséről mondott szavait. Vincze Károly elutazása előtt 50 P összeget fizetett be a főiskolai pénztárba. Ebből 25 P ahhoz az alaphoz csatolandó, amelyből a b. e. Radácsi György volt nagy professzorunk arcképének megfestését tervezik (Dr. Vincze Károly adománya az első összeg erre a célra!), 25 P pedig a theologusok segélyezésére fordítandó. Kísérje áldás hű tanítványunk útjait!

— **Értesítés.** Az árvanap ez évben október 9-re esik, amikor az Országos Zsinat s az Egyetemes Konvent határozatai szerint minden templomban az ige erről szól s minden iskolában ünnepély rendezendő. Az ORSz az illetők dolgának megkönnyebbítésére árvanapi füzetet ad ki beszédekkel, szavalatokkal, kottáz egyházi és világi vonatkozású dalokat, valamint az ORSz mai helyzetének ismertetésével. A füzet a központi irodában (Budapest, XIV. Stefánia-ut 29.) 44 fillér beküldése ellenében megrendelhető. Az Értesítő most megjelent száma mellékletként négy alkalmi egyházi beszéd is megjelenik, amit az ORSz minden lelkészi hivatalnak megküld, egyben jelzi, hogy ez a melléklet csak a lelkészi példányokhoz csatoltatik. Budapest, 1938. szept. 14. Kiss Ferenc ny. egyetemi tanár, ügyvezető igazgató.

— **Új gazdaságtantanár** lépett szolgálatba szeptember 1-től a sárospataki ref. tanítóképzőintézetben *Németh Jenő* személyében, *Farkas Elemér*, a sárospataki téli gazdasági iskola igazgatójának helyére, aki a földmívelésügyi minisztérium megbízásából két éven át példás lelkiismeretességgel látta el a gazdaságtan tanításának a tisztét.

— **Lelkészképesítő vizsgák főiskolánkban.** Főiskolánkban a lelkészképesítő vizsgák szeptember 12—15. napjain voltak. Az I. lelkészképesítő vizsgára jelentkezett 14 ifjú közül jeles eredménynyel vizsgázott négy, u. m *Ablonczy László, Czegle Imre, Kóris Lajos és Vályi József;* jós eredményű vizsgát hét ifjú, elégséges lett kettő; egy vizsgázó két elégtelen osztályzattal egy év mulva javító-vizsgálatra utasitatott. Ezenkívül egy javító-vizsgás

két elégtelen osztályzatát elégségesre javította ki. Különbözeti vizsgát tett egy római kath. egyházból áttért s. lelkész, aki jó osztályzatot kapott. — A II. lelkészképesítő vizsgára tizen jelentkeztek. Közülök jeles lelkészi oklevelet hatan nyertek: *Batta Sarolta, Csák József, Erdélyi Dezső, Palumby Gyula, Tóth Lajos* és *Zsuffa Tibor*. Három ifjú jó, egy pedig elégséges oklevelet szerzett. Egy ifjú egy tárgyból elégségesre javított.

— **Névváltozás.** A miskolci református leánygimnázium igazgatótanácsa elhatározta, hogy az iskola címét a következőre változtatja: „A Miskolci Tóth Pál Református Nőnevelő-Intézet Leánygimnáziuma és Liceuma." Nőnevelő intézet azért lesz, mert felső tagozatában gimnázium és liceum s az ilyen kettős tagozatú iskolák felvehetik ezt a nevet az új 1938. XIII. t.-c szerint. A Tóth Pál nevet pedig azért kapja, mert egyik legnagyobb igazgatója volt Tóth Pál, aki 31 éven keresztül állt ennek az iskolának az élén s ez alatt országos nevet szerzett az iskolának, biztos alapokra fektette, fejlesztette és felvirágoztatta. Elődeink Tóth Pál iskolának hívták az iskolát, s mi most hálából és tiszteletből, hivatalosan is felvesszük nevét s halhatatlanná tesszük ezáltal emlékét.

— **Templomszentelés Varbón.** A varbói ref. egyház augusztus 28-án tartotta 5.000 pengős költséggel újjáalakított templomának felszentelési ünnepélyét. A délelőtti istentiszteleten az igehirdetést Lőkös Sándor esperes helyettes végezte, mély hatást keltve a tömött templom hallgatóságának lelkében. Bencs Lajos sajólászlófalvai lelkész pedig az úrvacsorai ágenda szertartását végezte. A helybeli gyülekezetet és a nagyszámú vendégeket egybevéve 600 lélek élt az úrvacsorával Sokáig fog emlékezetben maradni Varbó reformátusainak e lélekemelő ünnepélye.

— **A missziói előadók 1938. okt. 11—12-i budapesti értekezletén** előadók: Dr. Enyedy Andor, Benkő István, Vasady Béla, Szabó Zoltán, Szabó Aladár, Győry Elemér, stb. Az előadásokon a missziói előadókon és egyházunk missziói munkásain kívül mindenkit szivesen látunk, akik részvételi szándékukat a konventi irodában (Bp., XIV., Abonyi-u. 21. sz.) október 1-ig bejelentik, kedvezményes jegy igazolványt is kaphatnak. A jelentkezésnél a kiinduló állomást is kérem megjelölni. *Dr. Enyedy Andor* miskolci lelkipásztor, konventi missziói előadó.

— **Torony- és harangszentelés Bükkaranyoson.** Felemelő szép ünnepnapja volt a bükkaranyosi református egyházközségnek az elmult vasárnap, szept. hó 11-én. A gyülekezet nagy áldozatkészségével, az állami egyenes adó 100 százalékának önkéntes megajánlásával megépitett tornyot és a lelkészpár által ajándékozott új harangot szentelte fel e napon az alsóborsodi egyházmegye esperese. A 106 évvel ezelőtt megkezdett templomépítés tulajdonképen most nyert teljes befejezést. A tágas templomot teljesen betöltő közönség szemében örömkönnyek csillogtak és szivében buzgó hállaadás lángja gyult az örökkévaló Isten megsegítő kegyelméért. Ugyancsak felavatta az esperes a gyülekezeti termet is, amit az ifjáság épített darabonként összehordott téglákból az összes fuvaroknak és kézi napszámoknak önkéntes végzésével. Bár a gyülekezeti terem még sok hiányosságot mutat, de egyuttal példaadó cselekedet arra nézve, hogy mit tud a helyesen vezetett ifjúság végezni.

— **Uj Kálvin tanulmány** jelenik meg az őszi könyvpiacon Nagy József theol. m. tanár tollából. Az ötives tanulmány címe: *Kálvin igehirdetése*. Tartalomjegyzéke rávilágít a mű hézagpotló voltára, nemcsak a magyar theol. irodalom terén. Nagy József genfi tanulmányai eredményét adja e könyvben, Kálvin sok kéziratban levő prédikációjának tanulmányozását a Corpus Reformatorumban megjelent prédikációkon kivül. A tanulmány 3 részből áll: Kálvin igehirdetésének külső lefolyása és képei. Kálvin igehirdetésének alapgondolatai. Négy eredeti Kálvin prédikáció magyar fordításban. (Soli Deo Gloria. Karácsony. Husvét. Pünkösd.) A tanulmányt a csehszlovákiai reformátusok theol. szaklapja: A református világszemle adja ki, famentes fehér papiron, fekete karton boritólappal, izléses kiállításban. Ára portóval együtt Magyarországon 2 pengő 10 fillér, theológusoknak 1·75 P. Megrendelhető: Ref. Vallásoktató Testület címén, Budapest, IX. Kálvin tér 8.

HIVATALOS RÉSZ.

Meghívó.

Az alsóborsodi református egyházmegye közgyűlésének alkotó tagjait tisztelettel meghívjuk a f. évi október hó 18-án, délelőtt 9 órakor Miskolcon, a református egyházközség gyülekezeti termében tartandó évi rendes közgyűlésre. A közgyűlés főbb tárgyai: esperesi-, tanügyi-bizottsági-, missziói-jelentések tárgyalása, valamint a közgyűlés elé beérkezett és beküldendő ügyek. A tárgyaltatni kívánt ügyek iratait október 8-ig kérjük az esperesi hivatalhoz beküldeni. Előző napon délután 3 órakor tanügyi, fél 5-kor missziói bizottsági ülést tartunk, amire az alkotó tagokat tisztelettel meghívjuk.

A közgyűlés napjának délutánján 3 órai kezdettel az egyházmegyei bíróság fog néhány ügyet tárgyalni.

Budapest—Miskolc, 1938 szeptember 14.

Az egyházmegyei elnökség.

Meghívó.

A felsőborsodi ref. egyházmegye 1938 október 17-én, Sajóvelezden, d. e. 9 órai kezdettel fogja megtartani esperes beiktatással kapcsolatos rendes őszi közgyűlését, melyre a gyűlés alkotó tagjait s az érdeklődőket ezennel meghívjuk.

A közgyűlés egyéb tárgyai lesznek: a különböző évi jelentések; egyházaknak a közgyűlés elé tartozó ügyei, melyeknek iratai október 5-ig küldendők be Sajóvelezdre.

Miskolc, 1938 szeptember 15.

Zsóry György e. m. gondnok. — *Lőkös Sándor* lelkészi h. elnök.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatak, 1938.

XXXIII. évfolyam. 38. szám. Sárospatak, 1938 szeptember 25.

SÁROSPATAKI
REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**
FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Zz. J.*: Isten dicsősége hajlékának felszentelése. — *M. J.:* A főiskolai igazgató-tanács gyűlése. (Folyt. és vége köv.) — *Benke József:* Kérő szó. — *Gróf Haller Gábor:* Patakon jártam. — Hírek. — Hivatalos rész.

Isten dicsősége hajlékának felszentelése.

Szept. 18-án, ezrek jelenlétében adta át *Farkas István* püspök a miskolci „tetemvár"-on épült, művészi kivitelű, gyönyörű magyaros stílusú deszkatemplomot Isten dicsősége szolgálatának. Az ünnepségre felsereglett lelkipásztorok élén haladó püspököt az őszi verőfényben díszruhás rendőrök, leventék, cserkészek, árvalányhajas lovaslegények s falusi lányok sorfala mögött a *tetemvár* körül beláthatatlan sokaságú gyülekezet várta. A megjelentek között volt *Balogh Jenő* az egyetemes konvent világi elnöke, *Pálóczi Czinke István* felvidéki püspök, *Lukács Béla* miskolci főispán, *Lukács Endre* borsodi alispán, *Bruckner Győző* a miskolci jogakadémia dékánja, *Lichtenstein László* országgyűlési képviselő, *Sáfrán Géza* altábornagy, *Támedly Mihály* tankerületi főigazgató, továbbá *Fekete Bertalan* polgármester a városi s *Liptay András* altábornagy a katonai kiküldöttek élén. A sárospataki főiskolát *Dr. Zsiros József* teol. igazgató képviselte.

A tempom előtt *Farkas István* püspök *Barabási Kun József* főgondnoknak átadta a templom kulcsát s engedélyt adott a templom megnyitására. A templomot zsufolásig megtöltő gyülekezett előtt a püspök áldást kért az egek Urától az Ő dicsősége hajlékára, azután Agg. 2 : 3. és 9. v. alapján megrázó erejű bizonyságtevéssel hirdette az Igét, rámutatva arra, hogy mit kell érteni Isten dicsősége alatt:

„Hírnév, dicsőség nagyon kopott szó már a mai használatban. Emberek magasztalása, szárnyrakelt nevek dicséretére könnyen dobálják a mai világban: a dicsőséges jelzőt. Református keresztyén embernek tudnia kell: hogy *Egyedül Istené a dicsőség!*

A keresztyén élet, akkor lesz — hódító, győzedelmes életté — amikor mindennemű életmegnyilatkozása — az örökké létező, látható, személyes Istennek a kisugárzása.

Isten, az örökkévaló: Van! .... Ő, a Minden a mindenekben!

Nincs — itt vagy ott — hanem, ott van mindenütt. Nincs elrejtve orcája. Felfedi, láthatóvá teszi Ő magát s akarja, hogy nézz a szemébe s lásd meg munkáiban.

Izráel népe fedett orcával nézett az Ur dicsőségébe. A Krisztusban megváltottak tudják, hogy mi mindnyájan: Isten gyermekei, Krisztus megváltottjai s az örökélet várományosai vagyunk .... Váltságunk ez isteni ténye, mint az Atya mosolya, öröme ott ragyog mindenkin ebben a világban.

A Krisztus az isteni dicsőség tökéletes hordozója. Ő az egyedüli az emberek között, — aki: képe a láthatatlan Istennek.

Krisztus is az Atyától kapta dicsőségét. Főpapi imájában — az Atya dicsőségével való megdicsőíttetést kéri. S mert megjelentette az Atya nevét, szeretetét az embereknek, — Neki adta az Atya azokat, akiket elválasztott s akik az Isten beszédét megtartják ....

Az Atyától kapott dicsőséget Krisztus nem tartotta meg magának, hanem minékünk ajándékozta azt .... Azóta vagyunk olyan viszonyban Istennel, mint a gyermek az édesanyjával .... Nézzed a gyermeket, ha anyját meglátja: mosolyog, repdes és az anyja csókja után eped.

Isten dicsősége: — összessége a világban élő összes tisztaságnak, fénynek, szépségnek, rendnek, törvénynek, erőnek, hatalomnak s a tökéletes jóságnak .... Minden az Istené! .... Nagyobb az Isten a világnál! — aki érteni akarja, az Ő dicsősége nagy titkát, előbb ezt kell hinnie rendületlen hittel.

Minden templom új erőforrás, ha abban az Isten dicsősége hirdettetik! .... Minden templom, az Istennel való csodálatos találkozás s az Övele való egyesülés áldott — szent helye ....

Gondoskodott róla Maga az Isten, hogy bizonyságtételek legyenek itt ma ember munkáiban arról, hogy valóban: Isten dicsősége ragyog e Házban! ....

Majd magáról, a templomról s annak építéséről szólva, elsősorban a *kegyelet templomának* nevezte azt, amelybe az egyetlen gyermekét elvesztett Baló-házaspár az építés céljaira juttatott 50.000 P-ős adománnyal beépítette életét.

Kedves Testvéreim!

„A leghatalmasabb építő és életformáló erő: a szenvedés.... A Bató-házaspár nagy cselekedete azért született meg ebben a világban, mert a keresztjeik hordozása közben megeredt a könnyükben... Isten dicsősége ragyogott azokban vissza.... Isten pedig szivéve ölelte őket mindhármukat s egymásra találtak: mint örökké élő szülők s a kedves gyermek.

A kegyelet: Isten dicsőségében a legfényesebb sugár.“

....„Az emlékezet temploma is ez a hajlék!

Emlékezésre, igenis sok oka van az itt élő magyarnak.... A szent magyar földön, mindenütt — hol magyar keresztyén templom épült az Isten dicsőségére: az Úr Lelke járt itt eleitől fogva.... *Ahol pedig Ő jár, ott kellene élni a szabadságnak is!....*

— — — — — — — — — — —

Sokszor lerongyolt életünkkel, — a „csak azért is“ vagy a „csak azért se“ jelszavasai voltunk. Pathó Pálok nembánomsága, urhatnámsága, tehetetlen kényelmessége juttatott minket az árvaságra! Kellett nekünk: Muhi, Mohács, Arad, Trianon ostora, hogy ráeszméljünk arra az igazságra, hogy csak a bűneitől megtisztult nemzet fiai lehetnek igazán szabadok.

Emlékezet okáért is állnia kell itt ennek a hajléknak, hogy legyen az iménti megállapítás mellett is örök mementó is szomorú időkből ez a Ház....

— — — — — — — — — — —

Itt dörömböl már az új élet kapuján, az igaz magyarság lelke, — a nemzetmentő s nemzetnevelő gondolatokon át..... Kormányosok, vezetők, nagyon vigyázzatok s el ne siessétek e dolgot! Századok mulasztásait egyszerre pótolni nem lehet. *Sokszor csak rombol az, akt mindenáron építeni akar!* Egy itt a fontos, — tudnia kell azt minden igazán magyarnak: — *Aki pedig a maga házanépéről, a maga fajtájáról gondot nem visel, alábbvaló az a hitetlennél!* Nem én mondom, hanem az Isten Fia tanította ezt így!

Az emlékezet — a jó és rossz napok arcába való visszatekintés — az Isten szívéből született legszentebb gondolat.

Áldozatos egyházszeretet, boldog szállásának is szeretném nevezni ezt a Házat!

Igy és ilyen templom, mint ez, kevés épült ezen a világon! Szép szóra, önként vállalt felajánlásokkal, átkos egyházi adó kivetése nélkül — szerető szívek adták össze amaz említett Alapítványon felül, az építéshez szükséges összeget.... Mi kértünk s az imádkozó lelkek, ezekben a nehéz időkben, a maguk keveséből is adtak sokat, szivesen.

.... A magyar fájdalomból született, élő magyar reménység temploma is ez a Második Hajlék!

Nemcsak a miskolci reformátusok, hanem a város minden igaz fiának is dicsekedése lesz ez a hajlék!

A Tátra alján, a rabságban tartott magyar munkások döntötték ki a zugó fenyvesekből e templom gerendáit s a kopjafákat.

Tisza vizének habjai csókolgatták azokat a deszkákat, amelyek amonnan túlról, rab magyar földről uszva jöttek a vizen, lassú méltósággal —, mint a temetési menet.

A nagy hegyek alján, erdélyi székelyek faragták, ácsolták a zsindelyt a tetőzetre.... Jöttek, mint holt anyag s élővé épültek — örökkévaló dicsőségre.

Tudjátok-e ezt, ti magyarok, — hogy itt majdnem minden odaátról való?!

Magyar! — aki e templomba betérsz, vagy mellette elmégy, úgy nézz fel e hajlék karcsú tornyára, hogy itt: üzenet minden — odafentről!

Riadó itt minden, az elszakított végekről!... Visszhangja kél itt a Késmárk felől szárnyrakelő, magyar bánatok zsongó énekének... De élő reménység is. A magyar fájdalom legszebb arcú gyermeke született itt, velünk együtt sirja, zokogja ma a világ minden tája felé: Lesz még kikelet — Kassa s Kolozsvár felett!

.... A magyar élniakarás és tudás, — művészi alkotása is ez a Ház!

A templomai miatt sokszor gunyolt kálvinista magyar lelkek is, bizonyságot tehettek itt ma arról, hogy műemléket, puritánt, egyszerűet, fenségeset, magyarosat, — Istennek is kivánatos szállást — tud készíteni az Isten után vágyódó magyar kálvinista fajta is!...

A tervezők lelkét, Isten maga ihlette meg. *Ilyen szépet, csak az imádkozó magyar lélek álmodhat és alkothat!*

Kegyelet, emlékezet, egyházhűség, magyar fájdalomból született élő reménység, élniakarás és tudás mind egy-egy drága gyöngyszem az Isten dicsőséges koronájából.... *Bizony mondom néktek, az Ur dicsősége ragyog e Házban.!!.“*

Zs. J.

A főiskolai igazgató-tanács gyűlése.

Az egyre fejlődő és sok tagozattal működő gimnázium több ügye került az igazgató-tanács elé. Az ügyeket az új gimnáziumi igazgató, Tárczy Árpád adta elő.

Beiratkozott a gimnáziumba — a magántanulókkal együtt 528. A mult évihez képest a létszám 16-tal emelkedett. Az összes protestánsok száma: 428, ami 79·55 százaléknak felel meg. Az órarend megállapítása tudomásul szolgált. A fennálló és egybefonódó tagozatok miatt a tanrend megállapítása nehézségekbe ütközik. Uj intézkedések megtételének szüksége forog fenn. Kivezető az államsegély szerződés revíziójában van. Az 1912-ben kötött államsegélyszerződést az idő túlszárnyalta. Életképes tagozatok álltak elő. A gimnázium egész belső rendje átváltozott a fenti idő óta. Az igazgató-tanács konkrét kérelmet terjeszt egyházi főhatóságunk útján a vallás- és közoktatásügyi minisztérium elé. Az új középiskolai tantervvel kapcsolatos intézkedések (Utasítások az egyes tantárgyak tanítására; Rendtartás) megtörténtek. A VIII. osztály párhuzamosíttatott. Az új tankönyvek bevezetése megerősíttetett. Ujabb tandíj, konviktusi és internátusi jótéteményeket ítélt oda az igazgató-tanács. Az angol-internátusi igazgató jelentése a felvételekről örömmel szolgált tudomásul. A most

megnyíló humán internátus is azonnal betelt. A felvett 42 tanuló közül 33 ref., 4 ev., 4 róm. kath. és 1 izr. Angol tagozati 19, latin tagozati 23. Az ifj. Farkasfalvi Farkas Géza és Farkasfalvi Farkas István alapítvány 500—500 P. összegű jótéteményére Kiss Elek VII. és Kukoró László IV. osztályú tanuló vétetett fel. A néhány év óta rendszeresített tehetségvizsgára állt 9 növendék. Segélyt kap közülök 5. Szeretetfalva 300 P-s ösztöndíját az igazgató-tanács a gimnáziumi szék javaslatára Bárány Sándor taktaszadai leendő I. osztályú tanulónak ítélte oda. A döntésről az alapítványtevő értesíttetik. A humán-internátus revideált szabályzata egy tanévre életbe lép. Az angol és humán-internátusnál felügyeleti és nevelői munkára segédlelkészek alkalmaztatnak; az angol-internátusban: Bíró Sándor és Vatai László, a humán-internátusban: Tussay János és Péter József.

A gimn. szék hármas jelölése alapján igazgató-helyettessé Hallgató Sándor választatott meg két évre, akit kartársainak bizalma az első helyen ajánlott a megválasztásra. Janka Károly gondnok a megválasztott igazgató-helyettest meleg szavakkal üdvözölte, kérve, hogy azt a mintaszerű szaktanári munkát, amelyet eddig szélesebb körben is kiváló elismerést aratva végzett, továbbra is folytassa ismert hűségével, tudásával és lelkiismeretességével, nem különben azt a nagy pedantériát igénylő adminisztratív munkát, amely különösen a gimn. igazgatói hivatal pénzkezelése által hárul a vállaira.

Határozatot hozott az igazgató-tanács az angol-internátusi sporttanári állás jellegére nézve. Tóth Antal 1938. szept. 1-től kezdődőleg rendes tanárrá választásra ajánltatik, valamint a latin-görög szakos tanári széken rendes tanárul való kinevezésre Hegyi József. A földrajz szakos tanári állásra helyettes tanárként alkalmaztatik 1938. szept. 1-től Erdődy László. Az angol-internátusban megüresedett mennyiségtan—fizika szakos nevelő tanári állásra Vajda Szabó Pál nyert alkalmázást.

Zemplén vármegye 300 P-s ösztöndíjára a gimn. szék felterjesztése alapján Rívó Zoltán VIII. osztályú tanuló ajánltatik.

A filológiai és szépészeti múzeum szétválasztatott. A régi mozigépet 700 pengőért eladták. Az oktatófilm ügyében az előterjesztést az igazgató-tanács elfogadta. A leányfelügyeleti díjat havi 4 pengőre emelte fel.

Dr. Egey Antal igazgató terjesztette elő a tanítóképző-intézet ügyeit. Beiratkozott 159 növendék. Ebből református 113; 71 százalék. Az első osztályba, amely már liceumi I. osztály, beíratkozott 41 növendék. Farkas Elemér helyett, akinek működéséért köszönetet mond az igazgató-tanács, a gazdaságtani órák ellátását Német Jenő gazdasági tánár fogja teljesíteni. A javítóvizsgálaton megfelelt 8 növendék, osztályismétlésre utasittatott 5. Tóth Mihály és Ecsedy Lajos a nyáron szakértekezleten vettek részt Budapesten. — Ujabb jótétemények ítéltettek meg a növendékeknek. Az intézet zárszámadása elfogadtatik és az egyházkerületi közgyűlés elé terjesztetik. Összes kiadás volt 68.370 P.

(Folyt. és vége köv.) *M. J.*

Kérő szó.

A hejőpapi árvaházak nevében fordulok kérésemmel egyházkerületünk, — különösen pedig Alsó-, Felsőborsod és Gömör-torna lelkipásztoraihoz és gyülekezeteihez, — kérve, nyissák meg ismét szíveiket árváink számára s szeretetadományukkal segítsék árvaházainkat, az ország egyik legnagyobb árvatelepét Istentől rábízott lélekmentő munkájának végzésében.

Nagy szükségben vagyunk ismét, újra üres kamrával megyünk a tél elé. Mindenfelől bő aratásról hallottunk s a mi községünkben már hatodik éve, — most is gyengén teltek a zsákok, — borsó, bab, lencse, jóformán semmi sem termett. Ugy az élelmiszerárak, mint a személyzet bére 30—50 százalékkal emelkedett s viszont az ORSz. mind több és több feladattal bízatik meg, — az ellátmányt felemelni nem tudja. Hűvösödnek a napok, közeledik a tél s még nem tudjuk, hogy lesz fűtőanyagunk s napról-napra kisebb darab kenyér jut gyermekeink kezébe. Segítsetek testvérek az árvák gondját hordozni!

Tudjuk, hogy mindenfelől kérnek népünktől, s ez sokszor keserűséget vált ki lelkéből, — a magyar ember pénzét nem szívesen adja, de kenyeréből, — különösen ha árvákról van szó, — mindig készséggel tud juttatni s az sohasem ragadomány, de szíves adomány.

Lelkésztestvéreinktől csak azt kérjük, — ajánlják gyülekezetük figyelmébe az igazi istentiszteletnek ezt az alkalmát s tegyék lehetővé az adományok összegyüjtését s hozzánk való eljuttatását. Mivel pedig húsleves minél ritkábban kerül asztalunkra, a szokásos csigatészta helyett inkább egyszerű száraz tésztát, tarhonyát, főzelékfélét, lencsét, babot, kukoricát, krumplit stb. szeretnénk kérni. És hisszük, hogy nem hiába, mert az Urtól is kérjük azt, — 70 árva gyermekünk mindennapi imádságával: Add meg a mi mindennapi kenyerünket!

Hejőpapi, 1938 szept. 20. Hittestvéri szeretettel

Benke József lelkipásztor.

„Patakon jártam"

címen bájos sorokat ír gróf *Haller Gábor* a *Pesti Napló* szept. 11-iki számában.

„Patakon jártam — írja — nyárutós alkonyatban, zizzenő homályban meggyulladt a szívem. Ilyenkor kaptárnyi emléksereg lesz láthatóvá. Kár, hogy visszahozhatatlanul messzebb-messzebb lépnek tőlünk azok, amik voltak. Az, aki egy veszedelmesen bonyolult világ dolgaira szokott itt a fővárosban rákiáltani, Patakon szenvedélyesen féltékeny azokra, akik elfoglalták egykori helyét. Féltékeny vagyok a falujárókra, az Áhitat-terem soros szolgálataira, a márciusi szónokokra... És végül féltékeny vagyok reád, kedves utódom, ki ott ültél az iskolakert első padján s Isten tudja, min tünődtél... Talán te meg éppen énreám voltál féltékeny, akinek meg van a helyem és a kenyerem. És talán azért is irigykedtél, hogy éppen

itt e fényes fővárosban. Nem tudom. De sejtem, a vágy örök circulusára appelláltam. Ne tedd ezt, kérlek. Ne irigyelj. Sok-sok szépséget nem találsz meg itt, vagy csak nagyon hervadtan, ami ott úgy virít, mint sehol. A végletekig használd fel az idődet, kérlek, tünődő utódom, ki felett károgva szálltak az alkonyati égen a varjak Zsadány felé. A végletekig, mert olyan iskola nincs több, mint Patak s olyan levegő sehol sem lengedez, mint Patakon. Igazi magyar levegőben igazi veretes szabadság egy igazi fegyelem szeretetében. Használd fel nagyon a te ifjúságod idejét. Mert eljön az idő, amikor te is féltékeny leszel, de hasztalan. Úgy, mint én. Hiába barackozom a fejem, miért nem használtad ki jobban azt, amit lehetett volna, — az idő elrepült és nincs hatalom, amelyik újra előteremtené azt a Patakot, azt az időt, ami volt. Hiába vagyok féltékeny. Be kell érnem. Egy kaptárnyi emlék, egy pár bizonyítvány, egy csomó reggeli ötórai kelés, egy-egy mozdulat izmaimban, amiket az öregcserkészet adott örökbe. Ezek élnek bennem te drága oskola szépséges végrendeletedből. És bármi lesz, bárhová visz a sorsom, ezekért neked örökre hálás leszek."

HIREK

— **A budapesti theol. akadémia évmegnyitó ünnepélyét** szept. 22-én tartotta. Bibliát olvasott és a közimádságot vezette: Dr. Kováts J. István. Évmegnyitó beszédet tartott dr. Budai Gergely, aki dr. Sebestyén Jenő helyébe lépett mint igazgató. Fogadalomtétellel vették fel az I. éves hittanhallgatókat, beiktatták állásába a széniort és e napon tartottak a húsz év előtt végzettek *találkozót.*

— **Született angol tanárok a sárospataki gimnázium angol tagozatán.** 1838 szept. 1-től *V. Barber* angol-történet szakos okleveles tanár, aki 1937-ben végezte a readingi egyetemet és *P. S. Davies*, angol-történet szakos, aki a bangori egyetemen végzett, alkalmaztatnak tanárokul a sárospataki gimnázium angol tagozatán.

— **Helyreigazítás**. Lapunk legutóbbi számában kedves Főszerkesztő Uram figyelmességéből közzé lett téve a gyönyörű szép új templomunk képe. Nagy jóakaratból kis tévedés történt. Az aláírásnál az mondatik, hogy én terveztem. Vagyok olyan alázatos ember, hogy helyreigazítsam ezt a megállapítást és magamnak nem tulajdonítok semmi érdemet. Az igaz, hogy én elgondoltam, ceruzával papírra vetettem elgondolásaimat s az a művészlélek, aki valóban tervezte, elvben egy jottányit sem változtatott elgondolásaimon. Én ilyennek álmodtam meg lelkemben, amilyen s a művész tervező vonalvezetése, aprólékos sok munkája, nagyszerű alkotása művelte itt a csodát. Az én dolgom volt összegyüjtögetni lassan a pénzt. Megsegített az Isten. Ennyi az egész. Istené a dicsőség! ***Farkas István*** *püspök.*

A nagyon szép miskoici új templom mult számunkban megjelent képe alá *tévesen* került „tervei szerint" kifejezés; „elgondolásai szerint" — helyett. *Főszerk.*

— **A miskolci Kálvin szövetség** egyéb munkái mellett ismét megkezdette tanulóink étkeztetési segélyezését.

— **Volt therézianiumi növendékek az angol-internátusban.** A változás folytán, amely a bécsi Theresianiumot is érintette, az úgynevezett királyi alapítvány növendékei hazai iskolákban folytatják tanulmányaikat. A kultuszminisztérium ilyen intézetekül a budapesti Ferenc József-intézetet, a gödöllői premontrei gimnáziumot és a sárospataki angol-internátust jelölte meg. Több növendék Sárospatakra jött.

— **Felvételek a Dókus-alapítványra.** Kiss Pál Péter II. gimn. oszt. tanuló és Barthos Gyula VI. gimn. oszt. tanuló részére az igazgató-tanács a júniusi ülésen részükre már megadott összegeken felül 80—80 P-t állapított meg ösztöndíjul.

— **Ujabb konviktusi kedvezmények a theológusok részére a sárospataki theol. akadémián.** Az igazgató-tanács szept. 12-iki gyülése a konviktusi kedvezményeket odaitélte. Kapott pedig Fazekas Gábor 70 P., Szabó Imre 70, Baksy Zoltán 40, Berecz Árpád 70, Bodnár István 70, Csabay Pál 40, Molnár Lajos 60, Bárány István 50, Barsy Ernő 70, Csorba Dezső 60, Demeter Gyula 80, Galuska Imre 80, Horkay József 70, Mikolai Elemér 60, Nyiri Béla 80, Pünkösti Gábor 40, Rácz Zoltán 80, Szücs Lajos 50, Lajos Mihály 80, Kulcsár István 100 P. jótéteményt.

— **Internátusi jótétemények.** Az igazgatótanács szeptemberi gyülése az internátusi jótétemények a következőképen itélte oda: Balogh Dániel 40 P., Szabó Imre 50, Berecz Árpád 40, Csabai Pál 20, Molnár Lajos 40, Bárány István 25, Barsy Ernő 25, Csorba Dezső 30, Demeter Gyula 30, Galuska Imre 30, Horkay József 25, Mikolai Elemér 30, Nyíri Béla 30, Pünkösti Gábor 20, Rácz Zoltán 30, Szücs Lajos 20, Lajos Mihály 50, Kulcsár István 100 P.

— **Iskolai jótétemények gimn. tanulók részére.** *Tandíjkedvezmény:* Brindzár Ferenc $^1/_2$, Gulyás Ferenc $^1/_2$, Vas Lajos $^1/_2$, Erdélyi Károly $^1/_2$, Fodor Ferenc $^1/_2$, Pap Lajos $^1/_4$, Bacsó Bertalan $^1/_2$, Sóvári Sándor $^1/_2$, Thomka István $^1/_2$ kedvezmény. *Konviktusi kedvezmény*: Gulyás Ferenc 30 P, Vas Lajos 30, Erdélyi Károly 30, Tankó István 30, Sóvári Sándor 30, Thomka István 30, Molnár László 20, Bacsó Bertalan 30 P. összegben. *Internátusi kedvezmény:* Gulyás Ferenc 50, Vas Lajos 50 és Thomka István 50 P. összegben.

HIVATALOS RÉSZ.

Meghívó.

Alsóborsodi lelkipásztor testvéreimet az egyházmegyei gyülést megelőző nap esti 6 órakor (okt. 17.) Miskolcon a gyülekezeti teremben tartandó lelkészértekezleti gyülésre meghívom.

Testvéri szeretettel: Alsózsolca, 1938 szept. 21.

Román Ernő lelk. értekezleti elnök.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatak, 1938.

XXXIII. évfolyam. 39. szám. Sárospatak, 1938 október 2.

SÁROSPATAKI

REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Szabó Zoltán:* Világosságban járás. — *Zsoldos Benő:* Egy kanadai folyóirat Sárospatakról. — *M. J.:* A főiskolai igazgató-tanács gyűlése. (Folyt. és vége.) — *Nagy Sándor Béla:* „Zsinati javaslatok" a genfi egyházban 400 évvel ezelőtt. (Folyt. és vége köv.) — Könyvismertetés. — Hírek. — Hivatalos rész. — Téli menetrend.

Világosságban járás.

Bibliamagyarázat-vázlat a szeptember 28-iki csendes napra *János ev. 12: 35.* alapján.

Azoknak a ritka alkalmaknak egyike van, amikor szeretnénk, ha varázslatos ereje lenne a szónak: Ha újaknak rögtöni és világos útmutatást, régebbieknek teljes és végleges meggyökerezést s nekünk, tanároknak is még teljesebb és feltétlenebb önfeláldozást jelenthetne az. De csak a közönséges szavakkal rendelkezhetünk most is. Isten lelkének csodájára van most is szükség, hogy ezekből Igét halljunk. Jól is van így!

Ti, akik régebben, vagy most idejöttetek, nemcsak megélhetést, hivatást, de életcélt, egy bizonyos fajta *világosságot* is kerestetek, amelyhez érdemes hozzászabni és hozzá kell szabni egy egész életet. Vérszegény, pincevirágszerűen sápadt az élet, még a színes diákélet is, míg az életcél fénye meg nem tölti az életelevenség klorofiljával.

Tegyünk arról világos bizonyságot, hogy az *evangélium fénye* és világossága az, ami tisztán, vagy sejtelmes derengéssel idevonzott titeket s ennek a fénynek vezérlése alatt álltok *most*. A lélek szótárában igen-igen nagy szó a „most." Nagyon meg kell becsülnünk. Igénk úgy mondja itt: *még* egy kevés idő! De nagyon is kevés idő. Közületek eddig a legnagyobbaknak a negyedik év, legfiatalabbaknak alig néhány nap. Ezután? Az első éveseknek esetleg öt év, többieknek kettő, három, — egy pár hónap — talán mindnyájunknak csak egy pár nap! De bármennyi is: mindig tart a „*most*", míg bármennyi kevés idő is előttünk áll — addig a mi Urunk világosságának igéretében és szolgálatában vagyunk.

És járnunk is kell addig, végfogytig ebben a világosságban!

Járni a világosságban azt jelenti, hogy át kell azt vinni életünk és tetteink valóságába, hogy így tudjon az hatni és áradni rajtunk keresztül. Szünni kell annak a halálosan tragikus szakadéknak, ami szavaink és életünk közt szokott tátongani. Szavaink mögé élet kell, mint ahogyan Urunk szavai mögött ott állottak tettei! Bűnbánattal és alázattal valljuk: a mi tetteink nyomorultak és sohasem érdemszerzők. De mégis megtetszhetik bennük a hivő élet gyümölcstermése, mégis jóbizonyságok arról, hogy *gyökerezik*-e életünk a hitben és *cselekszik is Isten* rajtunk keresztül!

A világosságban való céltudatos járás módjai: 1. Az első csendes óránk parancsa, hogy *minden nap* legyen csendes óránk. A napi csendes óra döntő egy napunkra, életünk rendszeres Isten előtt állása döntő egész életünkre. És nagy döntésekre, az egész életszolgálatra is hétköznapok állandó és rendszeres Isten előtt állásával lehet felkészülni.

Mikor eljönnek az egész élet kockáravetésének alkalmai — ha nincs *előttük* ez a folytonos készülés, csak lelepleznek bennünket, de nem tehetnek győztesekké. (Kiki vizsgálja meg ennek igazságát most, mikor Isten esetleg 20 esztendő szavait és szólamait kívánja rajtunk tettekben behajtani.)

2. A járás: céltudatos lépések sorozata. A világosságban járás, a világosság életté válása: szolgáló tettek sorozata.

Istennek csak *valóságosan* lehet szolgálni. *Mostani,* bármelyik fajta szolgálatunk ugyanazokat a jellegzetességeket mutatja meg, amik egész jövendő szolgálatunkat jellemzik.

(Ha tisztség vadászat jellemezte eddigi életedet, — ha világosságra nem térsz, — a zsiros parókia kikorteskedése lesz életed „csúcspontja!!)

Krisztus nemcsak csodákat tett, hanem életének rengeteg olyan cselekedete és megnyilatkozása volt, ami *formában* nem különbözik a mi életnyilvánulásainktól. Isten *egész* segítségére, a szolgálatban való *teljes* hűségre van szükségünk a legapróbb munkánkban is.

Az ilyen szolgálatkészség számolt azzal is, hogy amikor Isten szolgálatba hívott egy szolgáló közösség tagjává tett. Jó ezt tudni, mikor az „én" önző, gyáva, magáért reszkető igényei így akkor jelentkeznek legjobban, mikor leginkább a közösségért szolgáló *tagnak* kell lenni az én-nek.

3. Ezért a világosságban járás: *fegyelemben* járás. A hátatok mögött lévő három „katona-hét“ bizonyos szempontból sokatok számára talán kicsinyes, kellemetlen szigorúskodások, „kibabrálások“ sorozatának is tünt fel. Nem ismerte fel az ilyen ember a katonaélet titkát. A katonaélet célja: döntő helyzetekben életét is odaadni a haza és fajta közösségéért. A váratlanul, hirtelen megkivánt teljes helytállás és önfeláldozás idején azon fordul meg minden, kijárta-e a katona a belérögződő fegyelem, a legfőbb vezető akarat alá rendeltség iskoláját.

S kérdjük, vajjon a mi életünk nem átadottságra, teljes önfeláldozásra rendelt és odaszánt élet? Civilben is, békében is! Még inkább vészes időben! Arra szántuk magunkat, hogy ne magunkéi legyünk, hanem azé, Akinek szolgálunk, s azoké, akikhez szolgálatra küldettünk.

(És hozzá talán a katonaélet romantikája: érdemkeresztjei, uniformisa, csillagai, előlépése nélkül!)

A hívő ember alapmagatartása: a fegyelemé!

4. A világosságban járás: *bátorságban* járás. A Szentírásban az év minden napjára van egy „Ne féljetek.“ A Kijelentés könyve a bátorság, rendületlenség, félelemnélküliség könyve: de csak a hivő ember számára!

Alapigénk utólsó szavait magyarázzuk; sötétségbe kerülünk, ha szavaink mögött nem állnak tetteink, ha theológiánk mögött nem áll élet, s nincs Vezetőre hallgató teljes fegyelem. Nem tudjuk akkor, hová megyünk, hová jutunk! Bizonyságot akarunk tenni arról, hogy számolva a test gyarlóságaival, idegek teherbíróképességeivel is csak *egytől* félünk: Nem háborútól, nem kommunistáktól, nem a haláltól, hanem, hogy a hit világossága el ne vétessék soha tőlünk, hogy sötétségbe ne járjunk!

Még itt az idő, talán kevés idő: járjunk világosságban! *Szabó Zoltán.*

Egy kanadai folyóirat — Sárospatakról.

A kanadai Winnipeg-ben megjelenő *„The Young Magyar—American“* című havi folyóiratot az ottani magyar konzulátus vezetőjének figyelmességéből minden hónapban pontosan kapom. Ez az angol nyelven, de tiszta magyar szellemben kitűnően szerkesztett lap ott a messze idegenben feltünést kerülve, zajtalanul rendkívül fontos szolgálatokat tesz a magyarság érdekeinek. Nemrég érkezett legutóbbi számában (Vol. III. No 6.) nagy örömmel fedeztem fel egy Sárospatakot dicsérő rövidebb cikket, melynek címe: „Sárospatak to Inaugurate Latin College.“ A humán internátus nemrégen végbement megnyitása alkalmából iródott odakünn ez a lelkes közlemény. Érdemesnek tartom arra, hogy hű magyar fordításban olvasóinkkal is megismertessem.

„A történelmi multú sárospataki református kollégium további gyarapodását fogjá jelenteni — írja a kanadai folyóirat — az a körülmény, hogy diákokat vesz fel speciális latinnyelvű tanfolyamra.

Az iskolát *Perényi* Péter alapította 1531-ben a város két a reformációhoz csatlakozott vezetőemberének, *Kopácsi* Istvánnak és *Sztárai* Mihálynak a segítsége mellett. Először alsófokú iskola volt, mely húsz év alatt kollégiummá fejlődött, ahol latin, görög nyelveket és theologiát tanitottak.

A kollégium a Rákócziak uralma alatt élte aranykorát. *Rákóczi* Zsigmond volt az, aki a saját könyvtárának adományozása által az akkori Magyarország legnagyobb iskolai könyvtárát létesitette.

De a kollégium csillaga elsötétült a Rákócziakéval. Egy évig a jezsuiták nyertek felette ellenőrzési jogot, ámde a kuruc idők Thökölyi és II. Rákóczi Ferenc alatt, akiknek zászlói alatt a diákok hűségesen küzdöttek: — megmutatták, hogy a kollégium a legjobb kezekben volt.

Rákóczi bukásával és ezt követő száműzetésével a császári hatalom ismét háborút hirdetett a kollégium ellen, de az egybetömörült diákok és városi lakosok ellentálltak a katonaságnak, mignem Frigyes Vilmos, Poroszország királya és I. György angol király közbeléptek a kollégium érdekében és kényszerítették Bécset, hogy hagyja abba a tettleges ellenségeskedést.

Még megpróbálták magánúton a kollégiumot elemi iskola rangjára leszállítani, de minden siker nélkül és a kollégium békében élte át a következő éveket. 1752-ben német tanszéket alapított az iskola, ezt követte a francia 1776-ban. A kollégium állandóan fejlődött, egészen az 1848—49-iki szabadságharcig, mikor is a diákok és tanárok egymás mellett küzdöttek a nemzet jogaiért.

A kollégium 1860-ban ünnepelte fennállásának háromszázadik évfordulóját. Három évvel később tizenegy új tanári állást rendszeresitett. Az angol nyelvet 1862-ben vezette ugyan be, de csak 1931-ben szilárdult meg végleg ez a tagozat, mikor az angol College megnyílt. Most pedig a hirneves pataki kollégium a maga gyönyörűséges történetének egy újabb lapját nyitja meg a latin College felavatásával.“

Eddig az angol cikk. A most még gyermekkorát élő humán-internátus ezt is kegyelettel és megértéssel könyvelheti el bizonyára el nem maradó, további sikerei között.

Zsoldos Benő
a budapesti kir. itélőtábla ny. bírája.

A főiskolai igazgató-tanács gyűlése.

(Folyt. és vége.)

A gazdasági választmányt jelentést tett a györgytarlói és bálványosi birtokokról. Már Imrédy Béla miniszterelnök úr kaposvári szózata előtt foglalkozott a választmány a cselédlakások fokozatos kicserélésével s a mai kor követelményének megfelelő cselédlakások épitésének tervével. Az épitkezések a kilátásba helyezett törvény megjelenése után fokozatosan megkezdődnek. A főiskola nagy súlyt helyez arra, hogy a szociális követelményeknek eleget te-

gyen. Igy a többgyermekes cselédeknél bevezette a családi pótlékot. Perked-Mosolygó áttér a házi kezelésre. Jelentés olvastatott a humán internátus építéséről. Az építkezés befejezést nyert, a vállalkozókkal a leszámolás folyamatban van. A csekély összegű túllépés, amely erősen indokolva van, megfelelő törlesztési terv készítésével nyer majd kielégítést. Az új kórháznál még a cselédlakás ügye megoldatlan. Erre is sor kerül. A Dókus-házban a lift rövidesen elkészül. A dollárkölcsön konverziója elfogadtatott.

Az ifjú Farkasfalvi Farkas Géza és Farkasfalvi Farkas István alapítvány alapító-levele elkészült. Igazgató-tanács mély megilletődéssel áll meg annak a korán elhunyt két ifjúnak az emlékezete előtt, akik gimn. tanulmányaikat főiskolánkban elvégezve s itt elnyerve az ihletet ref. egyházunk szolgálatára, csupa igéretet képeztek várt munkásságukkal egyházunk és főiskolánk javára és dicsőségére. És akiknek elvesztése feletti szent fájdalom a szülőket az ő emléküknek méltó megörökítése céljából az alapítvány tételére sarkalta. Igazgató-tanács igaz tisztelettel adózik a nemeslelkű alapítókkal szemben, akik siralmas gyászukban is erőt tudtak mutatni Isten előtti keresztyén alázatuknak, szeretetüknek és abból fakadó áldozatkészségüknek tettekkel való megbizonyítására és sebzett szívök vérével írták be nevüket a főiskola nagy alapítóinak sorába. Az alapító-levél az egyházkerületi közgyűlés elé terjesztetik.

A beruházási hozzájárulás kivetéséhez a szükséges vallomást a főiskola megtette.

A gimnáziumi szertárak dotációjára 1600 P. rendkívüli összeg került a költségvetésbe. A nyomda bérlete újabb egy évre Kisfaludy Lászlóval meghosszabbittatik. Az 1937—38. évi zárszámadás az egyházkerület elé terjesztetik. Jelentést ad a gazdasági választmányi elnök a P. Horváth-pusztán az 1925—37. évig terjedő 12 éven át végzett épitkezésekről. A gimnáziumi igazgatói hivatal pénzkezelése megvizsgáltatik. Az 1938—39. évi költségvetés megerősítés végett az egyházkerületi közgyűlés elé terjesztetik. Az angol-internátus iskolafenntartási hozzájárulásának megállapitására nézve részletes munkálat készítendő. A gazdasági választmány részéről még több kisebb ügy szerepelt a tárgysorozaton.

Janka Károly gondnok a tanácskozást, a főiskolát Isten őrizö gondjába ajánlva, bezárta.

M. J.

„Zsinati javaslatok" a genfi egyházban 400 évvel ezelőtt.

(Folyt. és vége köv.)

Másodsorban bizonyos dolog, hogy nincs erősebb elválasztó vonal, mint a hitbeli különbség; és ha mégis ki kell közösítünk azokat, — csupán bűneik miatt — akik hitben velünk egyeznek, akkor mennyivel inkább nem szabad az egyházban megtűrni azokat, akik a vallás dolgában teljesen különböznek mitőlünk. Ezen pedig úgy gondoltunk segíteni, hogy megkérjük Önöket arra nézve, hogy az Önök városának minden lakója tegyen vallást az ő hitéről, hogy megtudhassuk: kik azok, akik az evangéliumot követik és kik óhajtanak inkább a Pápa uralma alatt élni, mintsem a Jézus Krisztus országában. Ennélfogva az lenne keresztyén főhivatalnokokhoz illő eljárás, ha Önök, Tanácsuraink, kiki külön-külön, az önök tanácsában hitvallást tenne, amely által nyilván megmutatnák, hogy az önök hitének tartalma valóban ugyanaz, amely minden hívőt egyesít ugyanazon egy egyházban. Mert Önök ezáltal nyilvánvalóvá tennék, hogy mit kell cselekedni minden egyesnek, követve az Önök példáját: azután pedig önök közül egyeseket kijelölnének, akik néhány lelkipásztorral együtt mindenkit felszólítanának, hogy ugyanígy cselekedjenek; ez pedig csupán most az egyszer történnék, mivel még egyáltalán nem lett kinyilvánítva, hogy kiki milyen tanítást vall magáénak, pedig ez az egyház életének igazi kezdő lépése.

Ezenkívül ott vannak a zsoltárok, amelyeket énekelni óhajtunk az egyházban Péidát ad nekünk erre az ősegyház, sőt Sz. Pál bizonyságtétele is, aki azt mondja, hogy jó dolog szájjal és szívvel énekelni a gyülekezetben. Ennek építő erejét és az ebből származó nyereséget csak úgy tudjuk észrevenni, hogyha már próbát tettünk vele. Valóban, a hívek imádságai, — amint ez nálunk is történik, — annyira fagyosak, hogy emiatt szégyenkeznünk és restelkednünk kell. A zsoltárok tudnak minket annyira felserkenteni, hogy szíveinket Istenhez emeljük és képesek bennünk olyan tüzet ébreszteni, hogy Őt segítségül hívjuk, s magasztaljuk az Ő nevének dicsőségét. Igy tudhatjuk majd meg, hogy a pápa és övéi milyen áldástól és milyen vígasztalástól fosztották meg az egyházat, amikor a zsoltárokat, — amelyeknek pedig igazi lelki énekeknek kellett volna lenniök, — arra használták, hogy azokat egymás között minden értelem nélkül mormolják.

A mi véleményünk szerint ehhez úgy lehetne alkalmas módon hozzáfogni, hogy néhány gyermek énekeljen el szép csengő hangon egy olyan könnyű egyházi éneket, amit előbb jól begyakoroltak, a nép pedig figyelemmel hallgassa és gondolatban kövesse azt, amit szájjal énekelnek, s igy lassan lassan mindenki hozzászokik a közös énekléshez. Azonban minden zavar elkerülése végett szükséges volna, hogy Önök senkinek se engedjék, hogy durvaságával a szent gyülekezet nyugtalanítása céljából megbontsa az itt alkalmazott rendet.

Nagy Sándor Béla.

KÖNYVISMERTETÉS.

Vásárhelyi János: **A református keresztyén imádságos könyve.**

Az erdélyi református egyházkerület iratterjesztésének kiadványa. 8⁰— 354 lap.

A mi emberi életünk a másik ember életéből táplálkozik. Különös mértékben áll ez az igazság a keresztyén életben. A keresztyén élet is keresz-

tyén személyiségekből táplálkozik. Minél gazdagabb keresztyén személyiséggel kerülünk életközösségbe, annál termékenyítőbb hatások sugárzanak át azon keresztül a mi életünkbe. Ilyen kapcsolatot pedig elsősorban az imádság támaszt a lelkek között. Minél tisztábban buzog fel valakinek a lelkéből az imádság árja, annál termékenyítőbb hatásokat sugározhat bele életünkbe. De egy imádság is annál több építő erőt plántál a szívbe, minél inkább az Isten-lelke az inspirálója az imádkozónak s minél teljesebb az Ige világából terebélyesedett ki valakinek a személyisége. Az ilyen személyiség a szeretet ereje által indíttatva keresi felebarátaival a kapcsolatot, a lelki egységet.

Vásárhelyi János imádkozó keresztyén személyiség, imádságainak olvasása közben azonnal megérezzük, hogy testvéri érzések fűtik és a szeretet érzése viszi felebarátaihoz. De azt is megérezzük ezeken az imádságokon keresztül, hogy az imádkozó lelkületet benne — amelyet amint előszavában írja, édesanyja ébresztgetett először — az Ige világa és a Szentlélek ereje táplálja. Mindezekért Vásárhelyi János imádságai tápláló, életet formáló erőknek bőséges forrásai. Említsük meg még azt is, hogy keresetlen egyszerűség, tisztaság, s olyan gazdag őszinteség tárul fel ezeken az imádságokon keresztül, hogy ezekért a vonásokért is megragadják, áhitatba emelik a hívő, imádkozni szerető szíveket.

A gondos kiállítású és szép kötésű imakönyv beszerezhető: Budapest, Studium könyvkereskedés, IV.,Kecskeméti-u. 8. — útján. *M. E.*

HIREK

— **Három hónapos bünbánattartás.** A következő három hónapra, amíg magyar véreink politikai visszacsatolása megtörténik, — a sárospataki református egyház, bűnbánattartást hirdetett meg, hogy megtisztitott szivek tiszta érzése fogadja sziveinkre visszatérő magyar testvéreinket. A világ urainak bűnein pedig, akik az igazságot a hatalom szerint mérik, legyen Isten igaz ítélete!

— **A debreceni kollégium jubileumi ünnepségeit,** amint a napilapokból olvassuk, a háborús bonyodalmak következtében elhalasztották. Nagy aggodalmakkal gondoltunk a kritikus napokban a testvér főiskola készülő ünnepnapjaira. Most hiszszük, hogy még szegény magyarságunkra is napfényes idők derűjében szent örömök közt fogja azokat megtartani.

— **Csendes napot** tartott szept. hó 28-án sárospataki theol. akadémiánk tanári kara és ifjúsága. Reggel 8 órakor *Dr. Szabó Zoltán* szentírásmagyarázata a János ev. 12. r. 35. v. fölött a „még egy kevés idő" felhasználásáról, a világosságban való járásról és a sötétség szörnyűségéről szólt. Marton János internátusi igazgató, amikor Sárospatak a humán internátus megnyitásával valóban az internátusok városa lett, kegyeletes szavakkal idézve gróf Klebelsberg Kunó nagy emlékezetét, az ő itteni munkatársainak és egyházkerületünk összes gyülekezeteinek áldozatkészségével együtt, a theol. internátus speciális jellegét világította meg. A theol. internátusban a lelkipásztori szolgálatra való előkészület alkalmai is már megnyilnak. Dr. Nagy Barna pedig a háború mint ethikai probléma címen tartott hozzászólásokkal kisért érdekes előadást.

— **Az Amerikai Egyesült Államok követsége** felszólította theol. akadémiánk amerikai állampolgár hallgatóját, *Berecz Árpádot*, hogy a fenyegető *háborús* veszély miatt hagyja el Magyarországot. Theol. akadémiánk II. éves hallgatója kijelentette, hogy háború esetén is itt fog maradni, osztozva magyar testvérei sorsában.

— **Zempléni lelkésznék figyelmébe.** A zempléni lelkésznek októberi bibliaórájukat *október 4-én, kedden délelőtt 11 órai kezdettel* tartják a sárospataki református lelkészlakáson.

HIVATALOS RÉSZ.

XXIX. sz. Körlevél.

I. Valamennyi lelkész és tanító testvérem figyelmébe.

Az egyetemes konvent 77/1938. sz. határozata az árvák napja megtartására utasítja az egyházakat és iskolákat. Az árvanap ideje október második vasárnapja. A Szeretet Szövetség Igazgatója egy részletes körlevelet küldött minden egyház lelkészi hivatalának az árvanap megtartásáról és a perselypénzek beszolgáltatásáról. Nem kell lelkésztestvéreim előtt hangsúlyoznom az árvaügy rendkívüli fontosságát s épen azért elvárom, hogy a körlevélben adott utasításokat az ügyhöz méltóan fogják végrehajtani.

II. Valamennyi lelkésztestvérem figyelmébe.

Az Országos Frontharcos Szövetség október 9-én országos ünnepség keretében emlékezik meg az elesett bajtársakról.

A Szövetségnek az a kérése, hogy október 9-i istentiszteletek keretében megemlékezés történjék a frontharcosokról és a háború hősi halottairól, egyuttal pedig 11 órakor 5 perces harangszó hirdesse az élő és halott hősök iránti kegyeletet. Felhívom lelkésztestvéreimet, hogy ennek a felhívásnak az okt. 9-i árvanapi istentisztelet keretében alkalmas módon tegyenek eleget.

Miskolc, 1938 szept. 27. Atyafiúi szeretettel:

Dr. Enyedy Andor
püspök h.

— **Az alsózempléni ref. egyházmegye bírósága** október hó 12-én d. e. 11 órakor Sárospatakon a főiskola tanácstermében ülést tart.

Felsőborsodi lelkipásztortestvéreimhez! A lelkészi *rizikóbiztosítási díj* f. évi második részletét: 9 P 70 f-t — melynek befizetése okt. 1-én esedékes — hozzám sürgősen beküldeni kérem. Sajóecseg, 1938. szept. 27. *Lőkös Sándor* dékán.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatak, 1938.

XXXIII. évfolyam. 40. szám. Sárospatak, 1938 október 9.

SÁROSPATAKI
REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: Imádság. — *Dr. Zsiros József:* A mi Istentől való küldetésünk. — Teleki miniszter terve a falukutatás megszervezésére. — Házi ünnepély keretében ülte meg a debreceni kollégium 400 esztendős jubileumát. — *Nagy Sándor Béla:* „Zsinati javaslatok" a genfi egyházban 400 évvel ezelőtt. (Folyt. és vége.) — *G. J.:* Régi vallásos vitairatok. (Folyt. és vége köv.) — *Főző László:* Kalászszedésről. — Ifjúsági konferencia Miskolcon. — Hírek. — Hivatalos rész. — Téli menetrend.

Imádság.

„... Imádkozzatok egymásért..."
Jakab 5:16/b.

Örökkévaló Istenem!

Nekem is sok a hiányom, a szükségem és a panaszom. De most még sem önmagamra gondolok, hanem az én nemzetemre, idegenben élő magyar testvéreimre és különösen azokra, akik az elszakított Felvidéken élnek. Reájuk gondolva már nem panaszkodom, hanem imádkozom. Munkában megfáradt két kezemet imádságra kulcsolom össze, mert tudom, hogy Nálad van az az erő, amely segíthet, Nálad van az a hatalom, amely a mi porbahullott igazságunkat felemelheti, feljebb, mint a fellegek szállnak.

Jöjj Istenem, és hallgasd meg imádságomat. Add, hogy alázatos legyen minden szavam. Imádságos mondataim előtt járjon a bűnbánat, utána pedig jöjjön a Te áldásod.

Megalázom magamat Előtted egészen a magyar föld poráig, ahonnan vétetett a testem, és ahová majd visszatér az, és úgy kérlek, hogy legyen Előtted kedves ez a föld. Ennek minden porszeme álljon a Te oltalmad alatt. Biztass, hogy megőrzöd az ellenségjárástól, rettegéstől és újabb vérontástól. Biztass, hogy az egész magyar föld kedves Tenéked, és hogy visszaadod azt annak a nemzedéknek, amely egészen meg tudja alázni magát Előtted.

Könyörgök Néked, hogy legyen kedves Előtted a magyar vérből minden csepp. Add a Te szabadításodat vérontás nélkül. Hadakozzál Te érettünk a tanácskozásokon, idegen államférfiak előtt, hogy lássa meg mindenki a mi húsz esztendős sebeinket, és hozzák a gyógyító segítséget, amint az útszélre vetett sebesültnek vitte régen az irgalmas samaritánus.

Neked köszönöm meg mindazokat a pártfogókat, akik már eddig is mellénk állottak és ügyünkért szót emeltek.

Erős Istenem! Hatalmadat érezzük, erőd fogva tart minket. Most jöjj és mutasd meg a Te szabadításodat. Hadd örülhessen ez a nemzet. Hadd gyúljon fel itt a ködös magyar őszben az öröm és a reménység tüze. Húsz évvel ezelőtt ilyen őszi időben hullott sárba a zászlónk. Ez az ősz legyen a magyar bizakodás és szabadulás tavaszává.

Addig pedig, amíg jön a szabadításod, adj itt mindnyájunknak „nyugalmat, bizalmat és hitet."

Adj erőt felvidéki testvéreinknek, hogy meg ne rettentse őket az erőszak, és ne ingassa meg őket a szenvedés. Legyenek hősök, kitartók, egész a szabadulásig.

Ez az imádságom, ez a könyörgésem találjon kedvességet Előtted, mert egyetlen reménységem és bizalmam a Te Szent Fiadban van, akinek érdeméért hallgass meg kegyelmesen. Ámen.

A mi Istentől való küldetésünk.

Segédlelkészeink exmissziójakor mondott beszéd.

Főiskolánk életének két mozzanata különösképpen megragadja a lelkeket. Az egyik az, amikor kitárja kapuit és befogadja az ideküldött gyermeksereget, a másik pedig, amikor elbocsájtja kebeléből az élet útjára a hosszú esztendőkön át táplált, ápolt és a szolgálatra ránevelt tanítványokat. Ez a két mozzanat a mi Istentől való küldetésünk látható jele. Beszédes pecsét életünkön, amellyel Isten újból meg újból elkötelez bennünkpt a maga számára.

Senki előtt sem lehet kétséges az, hogy a küldetésben éppen azért, mert a szuverénül rendelkező Ur-Isten áll mögötte, örökkévaló értelmet nyer minden. A világ magában színes szappanbuborék csak, amely minden pillanatban füstté válhat, a küldetés szempontjai alatt nézve mennyei célok munkálásának és megvalósulásának szent helye. Földünk rothadó sárgömb, gennyes tele-

vény, amelyet azonban a Krisztus keresztjéről lehulló vér a váltság és a kegyelem áldásaival harmatoz tele. Az élet küldetés nélkül nyomorult tengődés, Isten szolgálatában megszentelt tettek hősi alkalma, amelyet érdemtelenül, ingyen kegyelemből sáfárkodásra kaptunk.

Ebből az is következik, hogy amit vagy akit Isten örök rendelése szerint a maga szolgálatába állít, annak át kell formálódni, mássá kell lenni, mint eddig volt. Ezt a várost emberek lakták azelőtt is, fogalommá, *Sárospatak*-ká mégis az evangéliumi igazságok befogadása által lett. A küzdelmek szentelték hegyen épített várossá, Isten anyaszentegyházának élő elemévé, a magyar szabadság bevehetetlen bástyájává. Iskolája külsőleg semmiben sem különbözött a többi kisvárosok iskoláitól, de a benne lakást vett isteni lélek s az a tény, hogy akarta, tudta és merte vállalni még megpróbáltatások és üldözések árán is a kijelentett és testté lett Isten ige szolgálatát, fölibe helyezte minden más iskolának, Főiskolává, — Alma Materré lett. Az a kis emberpalánta, akit a szülői hajlékból ideküld Isten, a szülők gyermeke marad továbbra is, ámde azáltal, hogy ő pataki diákká lett, valahol nagyobb gond, több verejték, mélyebb imádságok hatása alatt áldozatosabbá lesznek a szívek, s megszépülnek a lelkek. Istentől való küldetése tudatában kell itt minden tanárnak áldott eszközzé lenni. Az Alma Mater boltozatai alatt ma olyan tanítóknak van helye csak, akik a halhatatlanságra teremtett s reájuk bízott lelkeket véres erőfeszítéssel, szent önmegtagadással nevelik itt Isten országa számára. Aki ezt nem vállalja, az lehet tekintélytartó schólamester, vagy avult írások felett töprengő tudós, de sohasem lehet lélekformáló és léleképítő pataki tanár.

A nagy reformátor Kálvin János a genfi akadémia alapításakor ezt írja barátainak: „Küldjetek csak fát, mi nyilakat faragunk belőlük." Ez történt itt is. Mi a sárospataki főiskolát hősök és győzők iskolájának valljuk. A fákból nyilakká faragott, az agyag-emberekből acéllá keményített ifjak Istentől való küldetésük tudatában állnak itt most indulásra készen. Küldetésük elsősorban a magyar élet és magyar lélek számára szól. Ezt kell védeniök, megtartaniok s az örökkévalóságra átmenteniök, imádsággal, lemondással s ha szükség lesz rá, életük feláldozásával. Mindegy, hogy hol vár rájuk ez a hivatás. Lehet, hogy egy betegágynál, vagy egy roskadozó kunyhóban. Lehet, hogy Amerika valamelyik gyárvárosában, vagy a lövészárkok halálszagú vermeiben. Mindenütt ott kell lenniök, ahol egy magyar élet és magyar lélek kárhozatos veszedelemben van. És ott fognak lenni, ők nagyon jól tudják, hogy mire vállalkoztak, amikor a Krisztus nyomdokába léptek. Tudják, hogy nem lesz más fegyverük, csak a szívükhöz szorított biblia, benne az élő Isten szent Igéje, de feltétlenül meg vannak győződve arról, hogy megingathatatlan és megdönthetetlen igazság az, s hogy ennek az igazságnak az elfogadásától és elfogadtatásától függ nemcsak az örök dicsőség, hanem ennek a nemzetnek, de minden népeknek és minden egyes embernek az élete is.

Főtiszteletű és Méltóságos Püspök Ur! A mi Istentől való küldetésünk bizonysága Jézus Krisztus vitézeinek ez a maroknyi csapata. Az Alma Mater és szívünk kapui kitárulnak, hogy anyaszentegyházunk ifjú Timótheusai átvonuljanak rajta Főtiszteletűséged oldala mellé. Szeretettel kérjük, fogadja el és vezesse őket a Krisztusért megindult harcokban diadalról-diadalra . . .

Dr. Zsiros József.

Teleki miniszter terve a falukutatás megszervezésére.

Nagy érdeklődésre tarthat számot az a terv, amellyel gróf Teleki Pál kultuszminiszter veszi kezébe a falukutató munkát. A miniszter leiratából közölhetjük a következőket:

„Szándékom nagyobb számú, ha lehet 250 főiskolás ifjút a magyar táj és nép, és népünk társadalmi és közéletének kutatásába állítani. Célom evvel kettős. Egyrészt szükségesnek tartom, hogy a magyar ifjúság egy részének a magyar falu és a magyar nép iránti érdeklődését komoly irányba tereljük. Másrészt szükségesnek tartom, hogy a magyar ifjúság megismerje a problémák sokoldalúságát, nehézségeit és komolyságát, hogy megtanuljon helyesebben és nem egyoldalúan és könnyelműen ítélni.

A két feladat együttesen oldható meg és pedig egyelőre a jelzett számú fiatal emberek munkába állításával. Jelenleg kb. 25—30 olyan emberünk van, aki ilyen munkálatokban hasznosan közreműködni, vagy ilyeneket vezetni tud. Ehhez a számhoz mértem azt a számot, amelyet az ez évi munkákra toborozni fogok. A toborzottaktól nem várom azt, hogy azok mind komoly és állandó munkásaivá fognak válni a magyar föld és nép, falu és városkutatásnak, csak azt remélem, hogy egyharmad részüket sikerül erre nevelni és tovább felhasználni. Ezektől várom az első feladatnak az eddig képzett vezetőkkel közösségben való elvégzését, illetve a kutatásban való hasznos közreműködést. A többivel csak az a célom, hogy a komoly és egy bizonyos célra irányított munkával őket a magyar államélet és államvezetés hasznos tagjaivá fejleszteni segítsem, olyan emberekké, akiknek látóköre az ország problémáinak szemléletében tágabb lesz, akik életvalóan tudnak majd látni és a problémákat nem előítéletek, elméletek vagy jelszavak utján tudják, akarják majd megoldani.

A munka maga, a tanfolyam téli előkészülete után, főként nyáron úgy fog lefolyni, hogy az ország több kiválasztandó községébe, községcsoportjába, vagy tanyavilágába, vagy nagyobb tájára kiküldünk egyes kutató csoportokat, amelyek egy-egy ilyen példán a magyar élet mindazon társadalmi, gazdasági, nép- és földrajzi, közigazgatási, egészségügyi, stb stb. kérdéseivel fognak foglalkozni, amelyek egy-egy községben, vagy egy-egy tájban megfigyelhetők és amelyeknek összességéből alakul ki az ottani élet teljes képe.

Ennek a munkának előkészítéseképen ki fogjuk ezeket a fiatal embereket vezetni október ele-

jén egy dunántúli és egy tiszamenti területre — a tatai járásba, amelyet Magyary Zoltán professzor úr vezetése alatt kutattak át többünk tanítványai, és a Karcag és Tiszafüred közti területre, amelyen Győrffy István professzor úr vezetése alatt folyt rokontermészetű tájrajzi kutatás. Ezen a két területen meg fogjuk ismertetni a kivalasztott ifjúságot azokkal a problémákkal, amelyek e munkálatokat végző kutatók előtt felmerültek, valamint ezen problémák általuk kitermelt magyarázatával és ott, ahol gondolhattunk rá, ezeknek megoldásával, vagy orvoslásával. Szóval először meg fogjuk ismertetni velük a tájrajzi, néprajzi és közigazgatási környezet kutatás problémáit, feladatait, módszereit, különösképen azt, hogy a legkülönbözőbb problémák kapcsolódása folytán, a különböző szakemberek, az agrógeológusoktól a néplélektankutatókig hogyan dolgoznak együtt és működnek közre a teljes kép kialakítására.

Ezen bemutatás során ifjaink futólagos képet fognak nyerni, amely azonban szükséges ahhoz, hogy a tél folyamán októbertől májusig részleteket és összefoglalásokat céltudatosan tanulhassanak, előadásokon, olvasmányokban, vitázva és szemináriumi munkában éspedig úgy egyénenként, mint kis baráti közösségekben és kisebb kiszállások alkalmával, valamint közös előadásokon és vitaestéken."

Gróf Teleki miniszter szerencsés kézzel akarja bevonni a munkába a falukutatás eddigi kiváló erőit és jól átgondolt szervezetet ad az egész munkának.

Theol. akadémiánk két végzett hittanhallgatót jelentett be a miniszter úr tanfolyamára.

Házi ünnepély keretében ülte meg a debreceni kollégium 400 esztendős jubileumát.

Október hó 4-én, kedden délelőtt ünnepelte a debreceni kollégium négyszázados jubileumát. A nehéz politikai viszonyokra tekintettel a nagyszabásúnak tervezett ünnepély házi, úgyszólván családi keretek közt folyt le. Méltán mondotta dr. Révész Imre püspök beszédében —:

„Nem így gondoltuk ezt az ünnepélyt. Azt akarluk, hogy az egész világ idefigyeljen, de Isten, úgy látszik nem akarta ezt. Inkább azt, hogy ő reá figyeljünk." És beszédében Isten igéje üzenetét tolmácsolta az ünneplő közönségnek és tanuló ifjúságnak. Az ünnepi beszédet *Dr. Kállay Kálmán* egyetemi tanár, kollégiumi igazgató tartotta. A bensőséges ünnepséget követte a *Diakonissza székház* felavatása. Avató imádságot mondott Dr. Révész Imre püspök. A jubileumi nagy ünnepségeket későbbi, nyugodtabb időben tartják meg.

— **Theol. akadémiánk ifjúsága** az utóbbi napokban egészségügyi kiképzésben részesült. Dr. Révész Menyhért, Dr. Jakó János és Dr. Moskovits Ervin orvosok tartották a szükségessé vált előadásokat. Theol. ifjúságunk testületileg jelentkezett egészségügyi szolgálatra.

„Zsinati javaslatok" a genfi egyházban 400 évvel ezelőtt.

(Folyt. és vége.)

A harmadik pont a gyermekek oktatása, akik okvetlenül tartoznak vallást tenni az ő hitükről az egyházban. E célra szolgált hajdan egy bizonyos katekhizmus, amely arra volt hivatva, hogy mindenkinek megadja az alapot a keresztyén vallás ismeretére, s ez mintegy formulája volt a bizonyságtételnek, amely által mindenki vallást tett az ő keresztyénségéről; azonban ez a katekhizmus különösképen a gyermekek oktatására szolgált hogy megbizonyíthassák az egyházban az ő hitüket, amelyről a keresztség alkalmával nem tudtak bizonyságot tenni. Látjuk ugyanis, hogy a Szentírás mindig egybekapcsolja a mi hitünket a vallástétellel és arra tanít minket, hogyha „szívvel hiszünk az igazságra, szájjal teszünk pedig vallást az idvességre", amelyben hittünk. Ha pedig ez a rendszabály valaha alkalmas és elfogadható volt, jelenleg több mint szükséges, látva az Isten igéjének megvetését, amit a legtöbb helyen tapasztalhatunk s a szülők hanyagságát gyermekeiknek az Isten útján való nevelése iránt; erre nézve csodálatos bárdolatlanságot és tudatlanságot tapasztalhatunk, ezt pedig semmiképen sem szabad eltűrni az Isten egyházában.

Ennek rendezésére azt terveztük, hogy legyen a keresztyén hitnek egy rövid és könnyű foglalata, amelyet tanuljon meg minden gyermek, és az esztendőnek bizonyos részében jöjjenek a lelkipásztorok elé kikérdezés és megvizsgálás végett, hogy bővebb magyarázatot kapjanak a szerint, amint kinek-kinek a tehetsége szükségessé teszi, — mindaddig, amíg megfelelő készültségüket megállapítják. Azonban szíveskedjenek a szülőknek is elrendelni, hogy gyermekeiket buzgón serkentsék e könyv tanulására és legyen gondjuk arra, hogy a lelkipásztorok előtt kellő időben megjelenjenek.

Végezetül, minthogy (t. i. a Pápa) annyira összezavarta a házassági ügyeket saját kénye-kedve szerint, igazságtalanul és minden józan ész ellenére állapítván meg a rokonsági fokozatokat s szabályozván a válást, s minthogy kívánatos és szükséges, hogy az ebből nagyon gyakran származó vítás ügyeket Isten igéje szerint intézzük el, úgy határoztunk, hogy nagyobb biztonság kedvéért Önöket kérjük meg, alakítsanak maguk között egy néhány személyből álló bizottságot, hogy az döntsön és határozzon minden kérdésben, amelyek ebből kifolyólag előállanak; csatlakozzék hozzájuk néhány lelkipásztor, hogy jobban tájékoztathassák őket a felől, hogy mit kíván Isten igéje. Ezek a bizottsági tagok az említett lelkipásztorok közreműködésével mindenekelőtt készítsenek rendszabályokat az általában előforduló esetekre, s ezek szerint kell majd ítélkezniök. Mindamellett e rendszabályokat előbb Önök elé kell terjeszteni jóváhagyás végett, mielőtt további lépéseket tennének.

Most pedig, igen tisztelt Uraink, kérve kérjük Önöket teljes szeretettel és közakarattal az

Isten nevére; ha úgy látják, hogy ezek az intések és buzdítások valóban az Isten igéje szerint valók, ne minket tekintsenek, hanem inkább azt, akitől ezek származnak; hasonlóképen azt is vegyék figyelembe, hogy milyen fontos következményekkel járnak ezek az Isten dicsőségének szolgálatára és az egyháznak a maga épségében való megtartására. Ezek a meggondolások majd magukkal hozzák, hogy Önök készséggel és késedelem nélkül végrehajtják mindazt, amit nemcsak hogy kötelességüknek ismernek, hanem olyan igen szükségesnek is tartanak az önök népének a jó békességben való megtartása végett. És ne riassza el Önöket semmi nehézség, amit ezekben a dolgokban esetleg valaki felhozhat. Mert amikor mi Isten rendelésének követésére szenteljük magunkat, reménlünk kell, hogy Ő jóságából sikert és eredményt ad a mi vállalkozásunknak, amiképen Önök saját maguk is eléggé megtapasztalhatták, hogy eddigelé minden dologban, ahol az Úr Önöket kegyelmesen arra indította, hogy az ő dicsőségét keressék, Ő jött segítségül, hogy mindeneket jó eredményre vezessen. *Nagy Sándor Béla.*

Régi vallási vitairatok.

Az ember mindig szerette volna tudni a jövőt. E hajlamát aztán a kuruzslók, csalók ki is használták. Szépen pénzelnek belőle ma is (Csodapókok stb.). De vannak olyan jövőbe látók, akik vallásos meggyőződésükből írják meg a jövendőket. Pl. a főiskolai nagykönyvtár kézirattárában 3 ilyen kézirat van. Ezekről szóljunk most néhány szót.

Az első *Gaal József* kecskeméti gulyás látása 1750 tájáról. (49/4) Ez a gulyás 27 éves koráig katholikus volt s a ref. vallást ócsárolta. Egyszer álmot látott, amelyből 10 órakor ébredt fel. Reggel a társai mondják, hogy csütörtöktől vasárnapig aludt. Álmában 2 prédikátort látott, akik kérdések- és feleletekben tárták fel előtte a ref. vallás lényegét. Elmondja ezt a szürke barátoknak is. Majd a gazdája szénaboglyája mellett újból elaludt. Ujra álmot lát. Elmegy Ölvedi prédikátorhoz, aki elküldi őt Kőrösre a püspökhöz. Helmeczi püspök, majd a kőrösi tanács sokat vitatkozik vele. Végül azt ajánlják, hogy ne menjen haza Kecskemétre, mert a pápista esperes megfogatja. De ő visszamegy. Meg is fogják s Egerbe viszik a püspök elé. Vele is vitatkozni kezd. Végül elengedik azzal, hogy teste, lelke szabad, míg ő (a püspök) testileg rab, mert ezt a vallást fegyverek őrzik.

A másik kötet: „Hetedik trombita, amely által kinyilatkoztatnak az Istennek minden titkai." *Scholtz György* gombkötő munkája, 1752-ben leírta Miskolcon Négyesi Szepesy Ferenc. — Isten egy halottaiból feltámadott embert küld az emberekhez. Két látásról van benne szó. Az első 1751-ben a Sarlós Nagyboldogasszony napján volt, a második Szentmihály hava első napján.

Előljáró beszédében elmondja egyebek közt az élettörténetét is. Német származású, késmárki születésű, de rokonai elkerülték, ág. ev. vallású, de a ref. vallást találta tisztábbnak. 14 éves korában gombkötő lett. A pokolbeli sárkány (v. ö. Jk. 1931:73. pokoljárás.) 18 éves korában megtámadta. 1751-ben Hódmezővásárhelyen, mikor a plébános támadta a reformátusokat, látta az első látást. (Kéri az evangélikusokat, hogy ne haragudjanak meg érte.) — E szerint egy nagy sziklát lát, tetején a Sion várát. A 24 vén egy királyi székben ülőt imád. Majd a szikla barlangjába megy, aztán az Ur elé jut, aki meghagyja neki, írja meg, amiket látott. Azután egy nagy szél felviszi magasra.

Az első látást két könyvben tárgyalja (a 14—190 l.) Az első könyvben (14—162 l.) 7 rész van. (I. Isten törvénye. II. Hit. III. Imádság. IV. Keresztény ség. V. Vallás — Isten választása. VI. Penitencia. VII. Urvacsora.) A második könyvben (163—190 l.) szintén 7 tanítás (mindenik az Antikrisztus országát s Babilon bűnös országát s a kereszt jegyében való győzedelmet tárgyalja), s arról szól, miként lesz lélekben csodát tenni. Kifejti, hogy őt a Jézus küldte s az ág. evangélikusok is tévednek, mert nem értik Isten titkait. Utal a Szent Bertalan-éji vérnászra is.

A II. látás (191. l.—248. l.). Az úton járó egy követ lát, abból tűz csap ki, mely a ruháját megégeti. Szózatot hall, mely őt hazaküldi. — Aztán Dániel próféta jóslatát kezdi magyarázni. A praedestinatióról 7 tanítást mond. Az utolsó az úrvacsoráról szól. Végül egy könyörgés olvasható.*

* A Ráday-könyvtárban is van egy példány belőle. 1756 jún. 1-én kezdett bele.

(Folyt. és vége köv.) *G. J.*

Kalászszedésről.

Idézek egyik tanítótestvéremnek leveléből: „. . . olyan határtalan örömet, nagy munkakedvet, lelki megújhodást és megelégedést nyujtott a július 17- és 24-én megrendezett kalászszedés, hogy azt leírni nem lehet. Azt csak lélekben lehetett érezni, ott volt velünk a Krisztus, a Szentlélek. — Mindnyájan boldogok voltunk és vagyunk ma is, kik ott voltunk, hogy szívesen gondolunk vissza arra a pár órára. — Hasonló szolgálatokat máskor is kötelességemnek tartok elvállalni."

„. . . Éneklés, ima, a kalászszedés ismertetése után kimentünk a magyar féltve őrzött kincsére, a földjére. (Elsősorban az enyémre, azon kezdtük. Pár nap mulva jöttek a mi kálvinistáink is, hogy az övékre is menjünk.) — Olyan büszkeség töltött el mindnyájunkat, mikor a népes utcán jöttünk hazafelé, karjaink tele kalásszal. Hidd el . . . könnyet csalt sok szembe. Eredmény: 42 kg. termény. Nem sok! Mégis lelki megelégedést nyujt, mivel határunkat aratás előtt megcsépelte a jég elég nagy mértékben. Ha kevés is, de szívből adjuk. Ha tekintetbe vesszük, hogy hazánk 2000 községében csak 40 kg-ot gyüjtenének, az 800 q lenne, 8 vagon termény. Micsoda intézményeket lehetne ebből építeni, fenntartani, ha ez a gyüjtés évről-évre folytatódna."

„. . . egy-egy alkalomból 25 gyermek vett részt a gyüjtésben. Első alkalomkor a nagy diákok is (theológus, tanító, gazdász), 8 kis gimnazista, feleségem és magam."

„Megemlítem, hogy egyik nagy fiú azt mondotta: ő kijön, de engedjék meg, hogy ne gyüjtsön, inkább a nagyanyja terményéből 10 kg-ot „elcsap", azt hozza el. Láttad volna azt a felháborodást! Kedvesebb Istennek 1 szál felszedett kalász, mint akár 1 q — hasonlóan szerzett dolog. A fiú szedett velünk rendületlenül."

— Ezekhez nem kell hozzá tenni, de elvenni sem szabad. Azért idéztem, hogy e bizonyságtevéssel üzenjem, jóval aratás után, amikor újból előjönnek az eklézsiális gondok és küzdenünk kell a közönnyel szemben intézményeinkért és egyebekért, ime lehet. Lehet a kalászokból vagon rakományokat gyüjteni. Nem kell hozzá egyéb, csak az, hogy egy faluban, gyülekezetben, legalább egy lélek adja oda magát maradék nélkül az Isten kezébe. Nem megy másként Testvér, Te és én nem teszünk csodát, de Isten tehet általunk is. Ehhez az kell, hogy az előítélet és kritika menekülésének útjáról az önfeláldozás útjára lépjünk.

A Szeretetszövetség és Kálvineumok atyjának, dr. Kiss Ferenc professzor úrnak soraiból: „Örömmel olvastam a kalászszedésről . . . melynek igen sok nevelő mozzanata van."

Egy lelkipásztortestvérem leveléből: „ha Isten segít, a jövő évi gyermekistentiszteleteken és az azokat követő megbeszéléseken, igyekszem jóelőre megszervezni ezt az életrevaló akciót."

Testvéreim, eljöhet az idő, amikor nemcsak a kényelmes kész kamarákra támaszkodhatunk csupán, hanem utána kell néznünk a filléreknek, az elhullott kalászoknak is.

Örömmel hallottam arról, hogy kezdeményezésünk az egyházkerület több gyülekezetében visszhangra talált

Egyházmegyénkből idáig 14 gyülekezetből jött értesítés a gyüjtés eredményéről. 36 gyülekezet igérte a gyüjtést. Kérem, hogy mostmár a célnak megfelelő végső elszámolásra a jelentést és az eredmény pénzértékének 3/4 részét szíveskedjenek hozzám küldeni a kalászszedés vezetői, hogy az egyházmegyei gyűlésen elszámolhassak azok elhelyezéséről. Az eredmény 1/4 részét, bármily kicsi összeg, „Kalászszedő" vagy „Bibliaiskolás gyermekek" névre a gyermekek maguk tegyék takarékba, hogy induljon el egy helyi nemes cél megvalósítása felé a gondolat, a kicsi alap.

Testvéri köszöntéssel: *Főző László* m. előadó.

Ifjúsági konferencia Miskolcon.

Kedves Testvérek!

Mint minden esztendő őszén, az idén is megrendezzük őszi konferenciánkat, október 19-én, de nemcsak a leányok, hanem az egész ifjúság számára. Miénk a hívó szó! Titeket arra kérünk, nyissátok meg szíveiteket és hallgassatok a hívó szóra, mert üzenni akar mindnyájunk számára az Isten és találkozást keres a mi felzaklatott lelkünkkel, hogy igazi békét találjon az ezen a konferencián. Jöjjetek! A miskolci református leányegylet szeretettel vár mindannyiótokat, hogy megerősödve egymás hite által fogjunk a téli munkához.

A konferencia programja a következő:

9—9·30-ig	Áhitat.
9·40—10-ig	Üdvözlések. (Minden egyesületből egy tag Igével üdvözli a konferenciát.) Megnyitó.
10—11-ig	Előadás. Magyar ifjúság.
11—12-ig	Előadás. Református ifjúság.
12—2-ig	Ebéd. Város-nézés.
2—3-ig	Előadás. Külön leányok és fiúk részére. Ifjúsági élet és munka az egyletben, az egyházban és a társadalomban.
3-tól:	Szeretet-vendégségen látja vendégül a konferencia minden tagját a miskolci református leányegylet.

Tudnivalók: A Konferencia helye a miskolci új Deszkatemplom. — Jelentkezési díj minden személytől 20 fillér. A konferenciára jelentkezni kell legkésőbb október 15-ig. Miskolc, Ref. Püspöki Hivatal. A szeretet-vendégség műsorát a vidéki egyesületek szereplőiből szeretnénk összeállítani, ezért szeretettel kérünk szavalatokat, énekszámokat, párosjeleneteket. (Ezeket is kérjük a jelentkezésekkel együtt nagyon pontosan bejelenteni.) A szeretet-vendégség helye: a gyülekezeti terem. (Palóczy-u. 4.) Ebédről mindenki maga gondoskodik.

A miskolci Református Leányegyesület szeretettel üdvözli és várja a vidéki egyesületeket erre a nagy találkozóra. *A Leányegylet elnöksége.*

HIREK

özv. Szathmáry Ferencné
szül. Makkay Mária

Szathmáry Ferenc sárospataki ny. református igazgató-tanító édesanyja Sárospatakon október 5-én 88 éves korában elhunyt. Október 7-én temettük el terebélyessé nőtt családja, unokák és dédunokák könnyei s gyülekezetünk áldó imádságai közt. A temetésnél a vígasztalás igéit Ésaiás 63 : 16. alapján Darányi Lajos lelkipásztor hirdette.

— **Azt az imádságot,** amelyet lapunk első helyén közlünk, a sárospataki gyülekezet juttatta el minden egyes tagjához.

— **Október 6.** A sárospataki ref. egyház és sárospataki főiskolánk *október 6-án* istentiszteletet tartott. Szentírásmagyarázatot végzett *Vályi József* főiskolai szénior Jer. 31 : 15—17. v. alapján a magyar gyász és reménység *(„fiaid visszajőnek az ő határaikra")* hangjának megszólaltatásával építő erővel.

— **Ünnepélyesen beiktatták Dr. Révész Imrét, a tiszántuli egyházkerület új püspökét** ok-

tóber hó 3-án püspöki tisztébe a mostani idők által megszabott külsőségek közt. Az új püspököt, akit a tiszáninneni egyházkerülethez és a sárospataki főiskolához mélységes kötelékek fűznek, *Tárczy Árpád* főiskolánk közigazgatója meleghangú táviratban üdvözölte.

— **A missziói előadók értekezlete** Budapesten október 11—12. napjain fog lefolyni. Győry Elemér előadása helyett Muraközy Gyula tart előadást a „Gyermek és az evangélizáció" címen. Minden érdeklődőt szívesen látunk. Az értekezlet helye a budapesti ref. theol. akad. Ráday-könyvtár terme: IX. Ráday-u. 28 földszint.

— **A sárospataki főiskola és tanítóképző-intézet tanári kara a nemzeti repülő-alapra** fizetésének egy percentjét felajánlotta és befizette a sárospataki főiskolai pénztárba, ahonnan rendeltetési helyére jut.

— **Isten dicsősége e házban** címen ízléses füzetben jelent meg az a beszéd és imádság, amelyet *Farkas István* püspök tartott a miskolci új *Deszkatemplom* szentelési ünnepén 1938 szept. 18-án. A füzet címlapján látható a Deszkatemplom érdekes környezetű, a templom stílusát is szépen feltüntető képe.

— **Dr. Párducz Mihály** archeológus néhány napra a sárospataki főiskolai régészeti gyűjtemény tanulmányozására kapott engedélyt. A napokban jön Sárospatakra s végzi gyűjteményünkben, amelyet legújabban Dr. Jakob Károly gimn. tanár rendezett át, kutató munkáját.

— **Pataki cserkészek kitűntetése.** A légoltalmi parancsnokság elismerését és köszönetét nyilvánította a *Sztárai Mihály iparos cserkészcsapat* tagjainak, akik a reájuk bízott munkát nagy odaadással, kiváló ügyességgel és páratlan lelkesedéssel végezték. Ez a kis cserkészcsapat már régebben gondos vezetés alatt állt, szépen haladt előre és a mostani komoly próbatételnél derekasan megállta helyét.

— **Kassa felszabadulását** ünnepli az az Istennek hálát mondó prédikáció, amelyet *Lippóczi Miklós* lelkipásztor mondott, amikor Thököli Imre hadai megtisztították az ellenségtől a Felvidéket. A csaknem 250 esztendős aktuális könyvecske „Lelki örömmel és vigasztalással teljes predikáció" címen újból megjelent és *hatvan fillérért* kapható a budapesti ref. egyházmegye gazdasági hivatalában (Budapest, IX. Kálvin-tér 8.).

— **Huszonnyolc oldalas számot** adott ki az Országos Református Lelkészegyesület hivatalos közleményének, a Lelkészegyesületnek szerkesztősége a debreceni református Kollégium négyszázados évfordulója alkalmából Október 1-én jelent meg. Salve Alma Mater! címmel az ünnepi szám vezércikkét *Ravasz László* dunamelléki püspök, ORLE elnök írta. Ez ünnepi szám 60 fillérért megrendelhető a Lelkészegyesület Szerkesztőségénél (Debrecen, Központi Egyetem.). A 60 fillér bélyegben is megküldhető.

— **Tizedik évébe lép** az a misszió, amelyet a Bécsben lakó magyar reformátusok és evangélusok közt végez egyházunk. Okt. 9-én kezdi meg az 1938/39. év munkáját *Incze Gábor*.

HIVATALOS RÉSZ.

Többek érdeklődésére tudatjuk, hogy Püspök urunk szeptember 18-tól két héten át súlyos betegségben szenvedett, de most már Isten segítségével lábadozóban van s meg van a jó reménységünk arra, hogy november elejére átveheti a püspöki hivatal vezetését. Miskolc, 1938 október 4. *Püspöki titkár.*

Értesítés.

Valamennyi Lelkipásztor-testvéremhez!

A Sárospataki Ref. Lapok 39. számában közölt XXIX. sz. körlevélnek II. pontjában felhívtam Testvéreimet, hogy október 9-én az Országos Frontharcosok budapesti naggyűlése napján emlékezzenek meg az istentisztelet keretében a frontharcosokról és 5 perces harangozást rendeljenek el.

A Frontharcos Szövetségtől ma kapott értesítés szerint ez a naggyűlés a válságos politikai helyzetre való tekintettel elmarad. Ezért én is arra kérem Lelkipásztor testvéreimet, hogy körlevelem II. pontját tekintsék tárgytalannak.

Miskolc, 1938 okt. 5. Atyafiúi szeretettel:
Dr. Enyedy Andor
püspök h.

A felsőborsodi egyházmegye elnökségétől.

Értesítjük a felsőborsodi egyházmegyei közgyűlés alkotó tagjait, hogy az okt. 17.-re, Sajóvelezdre hirdetett őszi közgyűlés idejét közbejött rendkívüli körülmények miatt november 8-ra (kedd) kellett elhalasztani.

Ehhez képest a tárgyalandó ügydarabok okt. 25-ig küldendők be Sajóvelezdre. A beiktató gyűlés sorrendjéről később részletes tájékoztatót küldünk.

Az elnökség.

Téli menetrend.

Érvényes 1938. október 2-től 1939. május 14-ig.

Indul

Saújhely	Sárospatak	Miskolc	Budapest
5·17	5·30	7·13	— —
6·10	**6·21**	**7·40**	**10·42**
7·33	7·46	9·34	— —
11·30	11·43	14·10	18·30
11·30	11·43	**13·30***	**15·56**
14·35	15·00	**Szerencsre érk.**	16·34
16·56	17·08	**19·05**	**22·24**
20·23	20·40	23·47	5·00

Érkezik

Budapest	Miskolc	Sárospatak	Saújhely
— —	5·17	7·28	7·40
0·45	7·36	9·24	9·34
7·08	10·23	12·08	12·20
8·12	13·35	15·29	15·39
14·10	**17·35**	**18·46**	**18·55**
— —	17·42	19·27	19·38
17·25	21·58	23·30	23·40
19·19*	21·58	23·30	23·40

A *-gal jelzett áramvonalas, a vastagabb számok gyorsvonatot, a többi számok pedig az elindulási időt jelentik.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatak, 1938.

XXXIII. évfolyam. 41. szám. Sárospatak, 1938 október 16.

SÁROSPATAKI

REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Farkas István:* Haza jöttök: — mind-mind nemsokára. — *Janka Károly:* Közgyűlést megnyitó imádság. — *Zsoldos Benő:* Tompa Mihály száz év előtti, ismeretlen írása Sárbogárdon. — *Dr. G. J.:* Régi vallásos vitairatok. (Folyt. és vége.) — *Horváth Imre:* Közgyűlés. — Gyűlnek a magyar zászlók a felszabaduló felvidékieknek. — Hírek. — Hivatalos rész.

Hazajöttök: — mind-mind nemsokára!

Farkas István református püspök üzenete a hazatérő végek magyarjaihoz.

Az Ipolyságról — 20 esztendő óta elhallgattatott magyar imádság felzugó viharja simogatja a szivemet..... Az Élet könyve nyitva előttem. Isten Igéjét olvasgatom..... Szárnyakat kapott a lelkem..... Látások köröskörül..... Mintha Isten szavát hallanám s mintha az Isten dicsősége ragyogna szemem előtt a betükön át: — „Felhasad mint a hajnal a te világosságod és meggyógyulásod gyorsan kivirágzik és igazságod előtted jár; — az Úr dicsősége követ“..... (Ézs. 58_8)

Isten kezére hajtom könnytől ázott orcámat.... Imádkozni vágyódik belső emberem..... Nem hallom most, az örvendező nemzet mámoros ujjongását, az ujra magyarrá lett kicsiny szent darab földért,.... csak a szivem remeg, csak a könnyeim peregnek.

Aztán az istenes vén ember, agg Simeon áll meg lelki szemeim előtt, aki bizonyosra hitte, hogy meg nem hal addig, amíg meg nem látja az Urnak Krisztusát!....

20 esztendő óta hirdetem hittel a bástyán állva: Nem halok meg addig, amíg rab magyar földön élő magyar testvéreim, újra haza nem jöhetnek!..... Köszönöm neked Istenem, hogy mindenek között legkisebb szolgádnak hitét mind e mai napig nem szégyenítetted meg. Köszönöm, hogy a szivem mélyén zokogó örömmel sikoltathatom én is: *Hazajönnek: — mind-mind nemsokára!*

Maga az örökkévalóság volt számunkra ez a gyötrelmes 20 esztendő. Minden szenvedést megért, — ha valóban kivirágzik a mi igazságunk s ha gyógyulásunk ideje elkövetkezik!

Csak egy kis türelem még magyar Testvéreim — odaát is — idehaza is!.... Minden azt hirdeti most körülöttünk, hogy: Az Ur dicsősége jár igazságunk előtt..... Mikor kiáltunk — meghallja az Ur!.... Ha jajgatunk, ő maga mondja: Ime itt vagyok!....

A nagy fejedelem népét 20 esztendő óta — kegyetlen rabságban tartó börtön, vesztünkre készített várfalain *két kicsi kapu már kinyillott*..... Elég ahhoz egyelőre, hogy ezen a két kicsi kapun egy millió rabságban tartott magyar öröme, bánata mind-mind hazafelé szálljon!....

A csodákat mivelő honszerelem, nagyszerü bizonyságtételeiből, — itt — minálunk tanulhatná most meg a világ, hogy: — milyen is az igaz hazaszeretet!.... Fékezhetetlen, hömpölygő áradat módjára, egymáshoz simulva, gyötörtetést feledve, Istent átölelve, imádkozva, sirva s kacagva, epekedik — siet ez a mindenéből kifosztott árva magyar fajta nép: *Haza, — az édes anya kebelére!....*

Az Isten is velünk örül. Ő maga is akarhatta, hogy az a kapu nyiljék ki először, ahol a nagy Rákóczi fejedelem bölcsője ringott s ahol az ő örökké élő: Istent, Hazát s Szabadságot sóvárgó lelke járt hajdanán — a hadak élén.....

Rendületlenül hiszem, hogy nemsokára kinyilnak a többi kapuk is!.... Az én lelkem mélyén már állandóan ott zsong, ott bizonykodik az élő magyar reménység éneke: Hazajöttök; — mind-mind nemsokára!.....

Nem azért hiszem ezt élő hitem minden erejével, mert a lassan — észretérő világhatalmasai, a magukat győzőknek mondó emberek is legalább látszatra, így akarják immár ezt, hanem azért, mert hiszem és vallom, hogy: *Az én szép magyar Hazám felett — nincsen hatalma a halálnak!.....* Isten a magáéból annyit adhat a nemzeteknek is, amennyit akar. Amint megadja — úgy vissza is veheti, amit adott, — mert az Isten nagyobb az embereknél!.... Isten keze mérte ki, az örökkévaló magyarság számára állandó szállásul ezt a gyönyörüséges szép országot..... Isten karja vezérelt ide minket s maga akarja örökéletünket..... Bizonyosra várom, az új magyar tavaszok kivirág-

zását, kalászba érlelődését, — a diadalmat hozó: — szent magyar holnapot!....

Amig — Hazámért aggódó lelkem, így nyugszik meg szép csendesen az Ur Istenben, — leveszem tekintetemet kis időre az Isten dicsőségben ragyogó orcájáról....

A váratlanul jött örvendetes üzenet hirétől — boldog elaléltságban pihegő szivű édesanyánk, magyar Hazánk — szive dobogását hallgatom immár!.....

Adjátok ide a kezeteket hazakészülő magyar Testvérek s ti is, itthon élő atyafiak, — hajoljunk közel egymáshoz..... Kéz a kézben; szív a szívhez közel — beszélgessük meg elmult és eljövendő dolgainkat nyilvánságosan: — az Isten és az édes magyar anyánk előtt..... Vigyázzatok! — csendben, alázatos önvizsgálattal mondjunk el előttük mindent!...

„Gyenge szive van az édes anyánknak"!.... Hiszen, olyan sokszor busítotttuk, megszomorítottuk..... Ő mindent elfelejtett. Lássátok be, — az ő karja most is, mindig is ölelésre van kitárva..... Halljátok-e — meghallotta sóhajtásunkat..... Halljátok-e?.... suttog az ajka: Hazajöttök: mind-mind nemsokára?! Ugy lesz csakugyan, hogy hazajönnek fiaim messziről s leányaim ölben hozhatnak el?!....

Testvérek — most simuljunk nagyon erősen össze s mondjuk imádságos hitvallástétellel: *Úgy lesz édesanyánk!..... Hazajönnek: mind-mind nemsokára!.....*

Tudjátok-e mihez kell kezdenünk?

Uj szivet, bünbánat igaz könnyeivel megtürösztött uj szivet kérjetek velem együtt mindenek előtt az Ur Istentől drága magyar Testvéreim!.....

Összetört, megalázott minket az Isten.... A népek országútjára vetett ki bennünket s engedte, hogy hitványok rugdossanak meg minket!..... Rászolgáltunk erre az itéletre..... Megcsókoljuk az itéletes Isten kezét..... és elfelejtünk mindent, ami fáj.

Megérdemeltünk mindent!.... Gőgös kevélyen mentünk el egymás mellett — a vérzivataros idők előtt mi, — magunkat imádó magyarok..... A jólét, a földiek tulzott szerelme elvette tisztánlátásunkat..... Mintha megvénhedtek volna a szemek. Homály, sötétség vett minket körös-körül. A föld felé irányítottuk a tekintetünket s azért nem láttuk meg az eget!.... Pedig az Élet hegyén, ott áll eleitől kezdve a kereszt!.... Ott ragyogott, hivogatott a szép hajnalcsillag!....

Nem az Isten hagyott el bennünket, hanem mi vettük ki kezünket az Isten kezéből!.....

Az imádkozó, igére szomjas, egyházhűségben és áldozatos szolgálatban példamutató elődök — csodát művelve tudtak dacolni, szembe is szállani: — üldöztetéssel, mindennemű hatalmassággal!

Az Istennek szolgáló magyarság, a legnehezebb időkben is: — az Isten szeme előtt állott!..... És kivirágzott a mi igazságunk!

Első tennivalónk hát az, hogy ne átkozzunk senkit. Ismerjük meg temérdek: Isten, magunk és a fajtánk ellen való vétkezésünket. *Simuljunk hozzá a Krisztushoz.... Kezdjünk új életet!*

Ha valaki Krisztusban van, új teremtés az. A régiek elmultak, ime újjá lett minden. Mindez pedig Istentől van — aki minket magával megbékéltetett a Jézus Krisztus által és aki nekünk adta a békéltetés szolgálatát..... (II. Korint. 5)..... Krisztusért járunk követségben s mintha Isten kérne miáltalunk: — Krisztusért kérünk — békéljetek meg az Istennel!.....

Kedveseim!..... Én úgy érzem, hogy az Isten még egyszer, talán utóljára megsajnált minket s megkegyelmez nekünk.

Imádságban, Isten és Haza szolgálatában újjá lett szívet kérjünk mindnyájan az Istentől, hogy mindnyájan eljuthassunk az Igéret földjére.....

A másik tennivalónk az, hogy el kell távolítani minden gátlást, amely elválasztotta eddig: a magyart a magyartól.... Társadalmi, felekezeti s osztályharcok szűnjenek meg azonnal. Szép szavak igérete helyett a cselekvések idejének kell eljönnie!.

A robotoló magyarság sikolyának, panaszos jajjkiáltásainak fel kell érnie — a vezetők, a hatalmasok szivéig.

Meg kell gyógyítani a magyarság fájó sebeit.

Ezen a szent magyar földön joga van minden igazán magyarnak ahhoz, hogy házanépével együtt emberhez illő életet élhessen..... Jussa van itt minden igaz magyarnak egy darab édes és ízes puha magyar kalácshoz.

Jussa van ahhoz mindenkinek, hogy családalapítás útján, valláserkölcsi eszmények, igaz honszerelem oltártüzei lobogjanak kunyhókban, nádasházakban, nemesi kúriákon s fényes palotákban... Egy, — hitében erős, honszerelmében megingathatatlan, a magyar életet élni tudó és akaró — új magyarság növekedjék itt fel! Hősök kellenek ide közénk! — akinek az ő életük sem drága, csakhogy édes valóság lehessen — a boldogabb és szebb magyar jövő!

Minden magyarban testvért látva, a Krisztus királysága ellen törő sátáni munkák szennyes hullámai ellen — az evangéliumi tiszta keresztyénség — a megjobbított élet, a komoly akarások, az életszerelem bizonyságtevő nagy cselekedeteit kell odavinni a gát építésére!..... *Nekünk mindnyájunknak, mint jó testvéreknek, el kell indulnunk: — életre s halálra való odaszánással — az új honfoglalásra!*

Istennel, — mindenek lehetségesek az igazán hívőknek!

* * *

Míg így beszélgetek veletek — láttátok-e azt, amit én? Nézzétek csak, hogy kipirult a mi drága édesanyánk arca?.... Halljátok-e, hogy élhalkult a szíve dobogása?.....

A gyermekeiben boldog édesanya örömkönnyei peregnek végig elalélt orcáján..... Halljátok-e: üzen?..... Szól csendesen és édesen: *Mindnyájatokat várlak, visszavárlak!....*

Hazajöttök ugye: mind-mind nemsokára?.....

Hazajönnek: mind-mind — édesanyánk — haza, nemsokára! — ...

Testvéreim! Magyarok — odaát is — itt is —: Vigyázzatok és imádkozzatok, hogy újra meg ne szomorítsuk az édesanyánkat!.....

Egyházmegyei közgyűlést megnyitó

IMA.

1938. október 12.

Világok Ura! Felséges Isten! Aki teremtéd kezdetben az eget és a földet, hálaadással áldozunk Tenéked, hogy a földnek ezen a gyönyörűséges helyén adtál nekünk örökséget. Évszázados küzdelmek, emésztő harcok, csatamezők és vérnyomok jelzik ugyan mindenütt apáink utját, amerre csak virághozó, kenyértermő rögeit taposták, de ez a hely mégis a legdrágább nekünk az egész világon, mert minden füszálán, minden harmatcsepben, minden sóhajtásban, amely tovalebben, ott él, lüktet a szabadság, mint Tégedet, a tökéletes szabadságot ölelő imádság. Hányszor kellett kiáltanunk, hogy: „Ne bántsd a magyart!" Hányszor szállt ki erre hüvelyéből a kard, Te tudod óh mindentudó Isten, Akinek még, mint Hadurnak áldoztak a honfoglaló ősök ma vitássá lett feldult berkeinkben.

Melleink zilálnak, orcáink pirulnak, szemeink lesütve szégyenkeznek, hogy végzete utján idejutott ez a hősi nemzet, hogy örök jogaira alkudoznia kell szent igaza mellett. Nagy lehet a bününk, hogy így megaláztál, hogy itéleted mérlegén minket ilyen könnyűnek találtál. Igen, elismerjük, hogy sokat szolgává tett a Sátán közülünk, téptük, martuk egymást, ez volt a nagy bününk. Még ma is jó Atyánk, bár egy nap süt reánk az oltár két oldalán, hol egyiken palást, a másikon talár, — magyar a magyarnak nem egyszer szemben áll s nem akarja tudni, hogy ez végzet s halál. Hova is sülyedtünk?! Hogy így egyezkedünk! Folyót forrásától, csermelyt futásától, törzset az ágától elmetszeni engedünk. Beleszédül az agy. Ne sujtsd reánk villámidat, velünk közösséged Uram, meg ne tagadd. Vonagló ajakkal teszünk vallást Rólad. Unokáink' Atyánk értünk meg ne rójjad. Ha a ma száraz ág a törzsről lekorhad, messze kiterjedő lombsátorba vonjad, hogy a megifjult törzs szélső lombos ága, nyuljon ki messzire, a régi határra, amely ma lelkünknek, — fájdalom, csak álma. Azt, amit érdemlünk, add hálával vennünk, legyen minden röge megkinzó gyötrelmünk, hogy lelkünk égesse, fajunkból a romlást, népünkből a bomlást, végkép kirekessze!

Akarjad Uram, hogy mi akarjunk, szántson kenyérre a barmunk, törje e föld rögét az igánk, mondja a pap hittel az imát, tollát a költő napba mártsa, tanító-tanár tanítása legyen nagy jövő magvetése, művész hitét márványba vésse, gyárak zaja, gép moraja legyen e szebb jövő dala, munkás ne kifelé kacsintson, barát barátján csüggjön, ne a kancsón, ne folyjon köztünk trágár beszéd, ismételjék a rut mesét; Volt egy ország, szép, gyönyörüséges, amelyből leváltak a részek s kiszállt a lélek. — Most Uram bocsá' — egy-egy darabját uri szabók a testére szabják, hogy borzadva nézzék ezt a látványt s a négy égtájnak elkiáltsák, hogy így hiába adagolják, nem lesz belőle Magyarország. Uram vésd ezt mélyen szivünkbe, ne hozz szégyent Atyánk hitünkre. Alázz meg, de kegyelmedet ne vondd meg tőlünk! Népedet göröngyös utain vezesd, hogy Veled járva, Veled élve, szálljon elszánt erő szivébe, hogy dolgozzék százért is egy, míg itt a völgy s a hegy összemegy s zavartalan folytassa utját a Vág, Ipoly, Sajó s a Poprád. Addig pedig feledve bajt, áhitatosan minden ajk Uram, Te szent neved kiáltsa: Hiszünk a nagy feltámadásba! Ámen. *Janka Károly.*

Tompa Mihály száz év előtti, ismeretlen írása Sárbogárdon.

Az „*Uj Idők*" ez évi augusztus eleji számában ismertettem Tompa Mihálynak száz év előtti sárbogárdi szereplését, lényegében azoknak az adatoknak alapján, melyekkel megelőzően a pataki „Határőr"-ben is foglalkoztam. Tudvalevő ugyanis, hogy Tompa Mihály az 1837/38. iskolai év folyamán, — pataki diákpályájának egy éves megszakításával, — a sárbogárdi református iskola segédtanítója volt. Az említett cikk visszhangjául Kiss Boáz, a sárbogárdi ref. egyház h. lelkésze volt oly szíves saját készítésű fényképmásolatban megküldeni nekem, egyéb adatok mellett, Tompa Mihálynak egy száz év előtti ismeretlen kézírását, mely a sárbogárdi ref. egyház 1838. évi iskolai jegyzőkönyvének 124. és 125. lapjain olvasható. Ennek szövegét itt adom egész terjedelmében:

„Az 1838. évi július 15-én tartatott közvizsvizsgálatra im e következő *tudományok* adattak fel:

Férfi gyermekek tanultak így:

Első osztály:

A régibb szent Históriából két szakaszt.
Soltárt L-et.
Egy kerület vármegyét.
A számadásból öszve adást és kivonást.
Irást és éneklést.

II-ik osztály:

Olvasást és irást.
Könyörgéseket. Erkölcsi rendszabályokat. X. parancsolatokat.
Edvi Illés Pál könyvéből gyermekeknek való elbeszéléseket, verseket s meséket.

III. osztály:

Részint betűk ismeretét, részint szótagolást. Római számokat. Úri imádságot s erkölcsi meséket. Az éneklésben mindnyájan gyakoroltattak.

Tompha Mihál
Segéd Tanító mpr.

Az 1838. évi július 15-én tartatott közvizsgálatra e következő tudományok adattak fel:

Leánygyermekek tanulták ezeket:

I-ső osztály tanulta:

Az Ur vacsorájához először járuló kisdedeket elkészítő Catechismusból a szükségesebbeket, az ahoz megkívántató könyörgésekkel együtt.
A számadásból a négy rendes munkálatokat.
Irást és olvasást.

II-ik osztály:

Az ujjabb Szent Historiából a IV. V. és VI. szakaszokat.

A Soltárt, a C-ig.

A versekbe foglalt vármegyék közül három kerületet.

A számadásból öszveadást, kivonást és sokszorozást.

Irást, olvasást. Éneklést, X. parancsolatokat s könyörgést.

III-ik osztály:

A régibb Sz. Históriából két szakaszt.

L. soltárt.

Egy kerület vármegyét.

Öszve adást és kivonást.

Irást, olvasást. Éneklést és könyörgéseket.

IV-ik osztály:

Olvasást és Irást, továbbá Római Számok Ismeretét s Könyörgéseket, továbbá Edvi Illés Pál Iskolai kézi könyvéből elbeszéléseket s különbféle verseket.

V-ik osztály:

Szótagok s betűk Ismeretét, könyörgéseket és elmét formáló Meséket.

Tompha Mihál
Segéd Tanító mpr.

U. i. Az éneklésben gyakoroltattak."

Eddig tart az irás, a nagy költő szép gyöngybetűivel gondosan papírra vetve. Eredeti jellegzetessége, hogy Tompa Mihály a családi nevét akkor még „*Tompha*" néven jelzi. A közvizsgálati tananyag lelkiismeretes összeállítása is igazolja azt az elismerést, amellyel segédtanítójuknak távozásakor a jó sárbogárdiak adóztak.

Őszinte elismeréssel említem fel itt a sárbogárdiaknak azt a nemes és kegyeletes tényét, — melyről egyébként a sajtó annakidején nem igen vett tudomást, — hogy ez évi július hó 15-én leplezték le bensőséges ünnepség keretében azt az emléktáblát, amelyet Tompa Mihály száz év előtt sárbogárdi működésének emlékére az ottani református lelkészi lak falába illesztettek. Erről a tényről illik mindannyiunknak tudomást vennünk.

Zsoldos Benő.

Régi vallási vitairatok.

(Folyt. és vége.)

A mult számban ismertetett két látomás a keresztyén vallások közt levő különbséggel foglalkozik. De egy harmadik vitaíratunk is van. Ez azonban már a pogányság (a török) részéről fenyegető veszélyt tárja az olvasó elé, kézről-kézre járt, de soha meg nem jelent jóslat formájában.

Ez a kézirat a *Hunyadi* Ferenc tiszántúli ref. püspök kézírata (aki 1795-ben Patakra jövén, itt meghalt s itt is van eltemetve.) Ezt a 2798. sz. kéziratot Révész Imre ajándékozta a pataki könyvtárnak.

E jövendölés a XIX. századtól a XXVII. századig való eseményeket tárja elénk. Ő azonban a XIX. századot 1750-től 1900-ig számítja. Ebben a legfontosabb évszámok: 1750, 1840, 1870, 1882, 1950. A mufti megparancsolja, hogy minden mohamedán az ő birodalmába menjen, mely így megnövekedik. Felosztja 10 részre s 10 király alá rendeli. El akarja törölni a keresztyénséget. — A XX. században a török birodalom el akarja nyelni a keresztyén országokat. Ebben fontos évszám: 1960. — A XXI. században a mostani birodalom helyett 4 új pogány birodalom lesz. A török nyomásával szemben keleten egy keresztyén birodalom támad. — A XXII. században háború lesz az egész földön. — A XXIII. században a keresztyén hit megromlik, de a törökök közt is sok pártoskodás lesz. — A XXIV. században a törökökkel együtt az egész pogány világ összefog a keresztyénség ellen. 2370-ben a zsidók egy része megtér. — A XXV. században, főleg 2360—2410 közt a keresztyénség megszaporodik. — A XXVI. században, 2460—2510 közt, 2548, 2560—2610 közt a török birodalom elerőtlenedik s feloszlik, a XXVII. században pedig teljesen elpusztul (2610—2660). Az afrikai pogány birodalmak az összes pogányokkal szövetkeznek a keresztyénség ellen. Azonban minden elsülyed. Krisztus megjelenik, egy hit és egy nyelv lesz a földön. A holtak nem egyszerre támadnak fel. Egyelőre 288000 támad fel; fele az ótestamentumi zsidók, fele az újtestamentumi keresztyének közül. Az ekkor feltámadtak az ítélet napján meg nem ítéltetnek, hanem Krisztus kísérői lesznek. 1000 év elteltével jön az utolsó ítélet.

Az irodalomtörténet fontosnak tartja** a túlvilági látomások leírását, mi csak kuriózumként említjük meg, hogy a nép Csokonait is jövendőmondónak hitte.

G. J.

** Farenczi Z. JK. 1915. 439. Pintér II. 232, III. 491, I. 569.

Közgyűlés.

Az Alsózempléni Református Tanítóegyesület október 11-én tartotta meg évi rendes közgyűlését, amelyen megjelent Janka Károly esperes, gr. Bethlen Pál egyh. m. gondnok, Tárczy Árpád közigazgató, Pataky Sándor tanügyibizottsági elnök, Ormós Lajos ORTE elnök, dr. Tomcsányi Boldizsár kir. tanfelügyelő, Bencze András vm. népm. titkár, számos lelkipásztor és az egyházmegye tanítói kara csaknem teljes számban.

Janka Péter lelkész-elnök imája és bibliaolvasása után vitéz Nyitray Károly egyesületi elnök nyitotta meg a gyűlést. Elnöki megnyitóján a nemzeti feltámadás gondolata vonult végig. A mai nemzedék lelki problémáit veszi bonckés alá. Összehasonlítja a háború előtti és a mai ifjúság magatartását s végső következtetésképen megállapítja, hogy a háború előtti ifjúság jobban lelkesedett.

Ormós Lajos hozzászólásában a pesszimizmus veszedelmeit tárja fel. Tudja, hogy az elnöki megnyitóban tett összehasonlítás eredményeit csak pillanatnyi sötétenlátás váltotta ki. Hangoztatja, hogy a tanítónak mindig, még a veszedelmek idején is bizakodónak, optimistának kell lennie.

Ezután Horváth Imre egyesületi titkár számolt be az egyesület évi munkájáról. Kis Ernő

esperes és Rácz Endre v. pénztáros emlékezetét jegyzőkönyvileg megörökítette a közgyűlés. Szeretettel köszöntötte Janka Károly új esperest, s kívánt csendes, boldog éveket a nyugalomba vonuló B. Tóth Istvánnak.

A titkári jelentés után Szendy István debreceni igazgató-tanító *Szemléltetés a vallástanításról* címmel értékes előadást tartott. Bemutatja a Szendy-Fekete vallástanítási képsorozatot, melyet a benne rejlő pedagógiai értékéért minden ref. iskolába be kellene vezetni.

Ezután Barta Lajos mutatott be tanítást a Szendy—Fekete vallástanítási képek felhasználásával.

Az Egyesület egyhangulag elhatározta, hogy az 1938/39. iskolai évben tartandó népművelési tiszteletdíjáról lemond s azt a felszabaduló magyar iskolák kultúrális felszerelésének beszerzéseire ajánlja fel.

A mindvégig emelkedett szinvonalú gyűlésről a magyar feltámadásban vetett erős hittel távoztunk el. *Horváth Imre.*

Gyülnek a magyar zászlók a felszabaduló felvidékieknek.

Az alsózempléni egyházmegye okt. hó 12-iki gyűlésén *dr. Nagy Sándor Béla* indítványozta, hogy küldjünk nemzetiszínű zászlókat a visszacsatolandó zempléni református egyházaknak. A gyüjtést megindította 10 P adományozásával. Hamarosan össze is gyült 72 P. Adományoztak erre a célra: Bakos Zoltán 2, v. Nyitray Károly (ezen a listán) 1, Darányi Lajos 2, Szakolczay Bertalan 2, Pataky Sándor 2, Kovács László 2, Szendrey István 1, Molnár Pál 2, Kiss Pál 3, Szendy Béla 1, Kun Zoltán 1, Kósa Szabó Pál 2, Faragó György 1, Keresztury Károly 1, Hegedüs László 2, Verebélyi Dezső 2, Janka Péter 3, Bernáth István 1, Szabó András 2, Tantó János 2, Kovács Lajos 2, Tóth Albert 2, Kenyeressy Károly 2, Bagócsy Lajos 2, gróf Bethlen Pál 5, Janka Károly 5, Bernáth Aladár 2, Marton János 5 és dr. Janka Géza 2 P összeget.

A zászlók elküldésével megbízta az egyházmegye dr. Kiss Sándor, Hodossy Béla és Marton János tanácsbírákat.

Az alsózempléni ref. tanitóegyesület október 11-iki gyűlésén *Kocsár István* tanító indítványára valamelyik felszabaduló református iskolának óhajt nemzetiszínű zászlót küldeni. Összeadtak 20 pengő összeget.

Az alsódobszai református leányegyesület himezi a magyar nemzeti zászlót egy felszabaduló ref. egyházközség leányegyesülete számára.

Lapunk is elfogad és közvetít adományokat a zászlóalapra.

HIREK

— **Lobogó lelkesedéssel** vonult be sárospataki theol. akadémiánk egész ifjúsága *Vályi József* főiskolai szénior vezetése alatt Sátoraljaújhelybe október hó 11-én, hogy szemtanúja legyen Sátoraljaújhely örömujjongó ezrei közt annak a percnek, amelyen magyar katonáink lába ismét rálép a visszacsatolt magyar földre. Testületileg felvonult diákjaink azután a volt cseh állomás egész környékét megtekintették. Megjelenésük város-szerte kedves és rokonszenves feltűnést keltett.

— **Az alsózempléni egyházmegyei tanács tagjait** az október hó 12-iki egyházmegyei közgyűlés a következőképen választotta meg: Janka Károly esperes, dr. gróf Bethen Pál egyházmegyei gondnok, Tantó János, dr. Nagy Sándor Béla, Veress Imre, Kiss Pál, Kósa Szabó Pál, Asztalos Gyula, dr. Meczner Tibor, dr. Szabó Sándor, Kántor Mihály és dr. Janka Géza.

— **Lelkipásztorbeiktatás Kovácsvágáson.** A közeli trianoni határ árnyékában, a felhők közül lassan előtörő magyar reménység fényében várta és ölelte szívére október 2-án a kovácsvágási gyülekezet egyhangúlag választott új lelkipásztorát: Fürjész Istvánt. A beiktatást Farkas Elek esperes végezte Pappszász József szolgabíróval, az egyházmegye világi képviselőjével. Az esperesi beszéd az I. Kor. 4: 1—2 alapján tett megragadó bizonyságot arról, hogy a lelkipásztorban ne csak rokonszenves vezetőt, de igehirdetőt és lelkeket gondozó pásztort várjanak. Az új pásztor a Csel. 24: 24 alapján kötelezte el életét a bizonyságtevő szolgálatra. A jelenlévő lelkipásztorok egy-egy bibliai igével áldották meg az új őrállót. A sárospataki főiskola, a helybeli ref egyház, a község, a kitűnő énekkar részéről hangzottak el szívből jövő és szeretettel megválaszolt üdvözlések. A Főiskolából dr. Ujszászy Kálmán és dr. Szabó Zoltán, lelkipásztorok, s. lelkészek közül Görgey János, Keresztyén István, vitéz Kiss Lajos, Kocsis Sándor, Kovács István, Harangi László, Basky István, örültek együtt az örülőkkel. Az új pásztornak áldott szolgálatot kívánunk a kerület tájrajzilag is egyik legfestőibb fekvésű, lélekben is színes, de sok nehéz feladat megoldását váró gyülekezetében.

— **Pataki diákjaink lampionos tüntetése** tette mámoros hangulatúvá október 11-én az estet Sárospatakon, a kis diákfészekben. A napi munka elvégzése után percek alatt lángba borult diákjaink szíve és végeláthatatlan sorokban vonult a lampionos menet a főutcákon végig, s a hősi szobor előtt *Vályi József* szenior egetverő helyeslés mellett szólaltatta meg az elhúzódó magyar—szlovák tárgyalással szemben a magyar igazság szavát, és mutatott rá a magyar—lengyel közös határ százados jussára és európai szükségességére. Azután *Istók Miklós* III. é. theológus mondotta el szívbemarkolóan a Magyar Hiszekegy-et.

— **Sokan vannak,** akik elolvasás után eldobják könyveiket. Kedves Testvérünk azonban ne cselekedjék igy, mert nagyon hasznos munkát végezhet kiselejtezett könyveivel. Nemsokára itt az ősz vége és a tél, a tanyán élő magyar ember önmivelődésre fordítható időszakai. A Bodrogközi Ref. Misszió kis könyvtárát Kedves Testvérünk is gyarapíthatja tanulságos szépirodalmi munkák-

kal, képes iratokkal, építő, vallásos művekkel. Nagy épüléssel olvasná népünk a *középiskolai* magyar olvasó, földrajz, természetrajz, történelem könyveket. Hasznos volna a tanítóképző-intézeti hasonló könyvek mellett a gazdaságtan, egészségtan forgatása. Szíves adományokat szeretettel vár, — a közelebb eső helyeken előzetes értesítés esetén személyesen vesz át, — a *Bodrogközi Ref Misszió, József-major,* u. p. Tiszakarád. Zemplén vm.

HIVATALOS RÉSZ.

XXX. sz. Körlevél.

Meghívó.

A Tiszáninneni Református Egyházkerület 1938. évi közgyűlésére.

A tiszáninneni református egyházkerület folyó évi rendes közgyűlését november hó 22—23-ára (keddszerda) hívjuk össze Miskolcra, a Palóczy u. 4. sz. alatti gyülekezeti terembe.

A gyűlés kezdete d. e. fél 9 óra s a tárgyalásra váró sok ügyre tekintettel délután 3 órától 6 óráig tart. A közgyűlés fontosabb tárgyai: konventi határozatok és leiratok. Egyházmegyei felterjesztések. Iskolai jelentések és egyéb ügyek.

November 22-én, kedden este 6 órakor a Kossuth-utcai templomban, esti istentisztelet keretében az ifjú lelkészek felszentelését tartjuk.

Másnap november 23-án délelőtt fél 9 órakor az egyházkerületi rendes bíróság ülésezik.

Felkérjük az esperes urakat, hogy az egyházkerületi közgyűlésre terjesztendő ügydarabokat, legkésőbb november 10-éig küldjék be a püspöki hivatalba. Továbbá, hogy a lelkészszentelésre kerülő, azaz még fel nem szentelt, de megválasztott és megerősített lelkészekre vonatkozó adatokat f. évi XXVII. sz. körlevél szerint terjesszék be a püspöki hivatalba.

A lelkészszentelésre jelentkezett ifjú lelkipásztorok nov. 22-én este $^3/_4$ 6 órakor gyülekeznek a Palóczy utcai iskola udvaron (4. sz. a.), ahonnan ünnepélyes menetben indulnak a szentelési szertartásra a Kossuth utcai templomba.

A közgyűlésre, valamint a lelkészszentelésre az egyházkerület alkotó tagjait, egyházmegyéket, tanintézeteket, és tanítókat törvényes képviseletükben ezennel meghívjuk.

Miskolc és Rásony, 1938 okt. 12.

Farkasfalvi Farkas Géza sk. *egyh. ker. főgondnok.* — *Farkas István püspök.*

Bizottsági ülések.

Az egyházkerületi bizottságok ülései 1938, november 21-én tartatnak és pedig:

A középiskolai Tanügyi Bizottság ülése nov. 21-én délután 3 órakor a Palóczy utcai gyülekezeti teremben.

A Népiskolai Tanügyi Bizottság ülése nov. 21-én délután 5 órakor a Palóczy utcai gyülekezeti teremben.

Az egyházkerületi Misszió Bizottság ülése nov. 21-én délután 4 órakor a Palóczy u. 4. sz. iskola igazgatói szobájában lesz megtartva

Az egyházkerületi Szabályrendeletkészítő Bizottság ülése nov. 21-én d. u. 3 órakor a Palóczy u. 4. sz. alatt iskola igazgatói szobájában.

A Bizottságok elnökei felkérik fenti bizottságok tagjait a kitűzött üléseken való pontos megjelenésre.

A Tiszántúli Református Egyházkerület Vallástanárképesítő Bizottságától

Hirdetmény

a legközelebbi vallástanári vizsgára vonatkozólag.

A Tiszántúli Református Egyházkerület püspökének, mint a Vallástanárképesítő Bizottság elnökének megbízásából tudatom a vallástanári vizsgálat után érdeklődőkkel az alábbiakat:

a) A legközelebbi vallástanárképesítő vizsgálat Debrecenben 1938 november hó 14. és következő napjain fog megtartatni éspedig a zárthelyi írásbeli vizsgálat november 14-én d. e. 9 órakor a Kollégium kistanácstermében, a próbatanítás november 15-én, szükség esetén 16-án délelőtt a református gimnáziumban (illetve, amennyiben női jelentkező is lesz, a Dóczy-intézet leánygimnáziumában), a tanterv szerinti vallástanítási órán, a szóbeli vizsgálat november 15-én, szükség esetén 16-án a Kollégium kistanácstermében délután 3 órai kezdettel.

b) A vizsgálatra vonatkozó tájékoztató iránt a vizsgálat előadójához (Dr. Csikesz Sándor egyetemi professzor, Debrecen, Kollégium) kell fordulni.

c) A vizsgálat iránti kérvény a tájékoztatóban megjelölt mellékletekkel felszerelten a Tiszántúli Református Egyházkerület püspökéhez címezve 1938 október 25-ig küldendő be Debrebenbe. A kérvényhez mellékelni kell a feladóvevényt, amely szerint a jelölt a 60 P vizsgálati díjat és a 6 P bizonyítvány díjat a Tiszántúli Retormátus Egyházkerület pénztárába (Debrecen, Kollégium) az összeg rendeltetésének megjelölésével beküldötte. A díjak befizetése nélkül az Egyetemes Konvent 126/1932. sz. határozata értelmében senki vizsgálatra nem bocsátható.

d) A vizsgálatra állani kivánó jelöltek közöljék pontos címüket is, hogy a próbatanítás tárgya velük 1938 október 30-ig közölhető legyen, viszont a jelöltek tartoznak a kidolgozott próbatanítást három gépírásos példányban, mindhárom külön-külön félkemény (karton) boritékban november 10-én déli 12 óráig ajánlott levélben a vizsgálat előadójához beküldeni.

e) A vizsgálatra állani szándékozók személyesen jelentkezzenek november 14-én reggel fél 9 órakor a Kollégium kistanácstermében a vizsgálat előadójánál, aki a részletes vizsgabeosztást közölni fogja a jelöltekkel.

f) A jelölteknek előre gondolkodhatás céljából emlékezetébe hozzuk, hogy az oklevélre az újabb bélyeg illetéki szabályzat értelmében 10 P-ős okmánybélyeg ragasztandó.

Debrecen, 1938 október 6.

Elnöki megbizásból:
Dr. Csikesz Sándor
egyetemi professzor, a Vallástanárképesítő Bizottság előadója.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatak, 1938.

XXXIII. évfolyam. 42. szám. Sárospatak, 1938. október 23.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Darányi Lajos:* A mennyből adott akadály. — *Dr. M. E.:* Péter Pál. — *Rudolf Müller:* Múlt évi német diákunk levele. — Hírek. — Hivatalos rész. — Téli menetrend.

A mennyből adott akadály.

IV. Mózes 22:21—35.

(A sárospataki gyülekezetben 1938. október 3-tól minden este tartott bibliaóra egyikének vázlatos anyaga.)

Bálám, a próféta, elindult Bálákhoz, a moábita királyhoz. Bálák annak a felismerésében lehet tanítómester, hogy odafent dől el a népek közötti csata. Ő a hadseregét úgy akarja erősíteni, hogy prófétát hivat magához. Igaz, hogy átkozódni hívja a prófétát és nem imádkozni. Ebben már elrettentő példa. De abban, hogy hívja a prófétát, hogy seregének győzelmét az Isten munkája eredményeképen várja, figyelmet érdemlő példa.

Bálám Isten engedélyével elindult az útra. Azonban olyan érzések lehettek mégis a szívében, olyan ingadozások lehettek a gondolatában, hogy attól lehetett tartani, hogy veszélyes lesz ránézve ez az út. Ezért Isten újabb akadályt adott, hogy míg ezeket legyőzi Bálám, újra tiszta legyen a szíve.

Bálám szamarának megszólalása minden idők botránkozási köve. Azt mondják, hogy itt már a mesék mesgyéjét átlépte az Ótestámentum. Úgy akarták megmenteni ezt a részt az emberi bölcsesség előtt, hogy azt mondták, hogy ez nem is történet, hanem jelkép, szimbólum. Ha valaki tőlem megkérdezné most, hogy én hiszem-e azt, hogy ez a történet valóban történet, hiszem-e azt, hogy valóban megszólalt Bálám szamara, erre ezzel az egy szóval felelnék, hogy hiszem. Elhiszem, hogy ez szórulszóra így történt. Azonban azt is hiszem, hogy ez a történet nem azért történt meg, és nem azért jegyeztetett fel, hogy mi is üljünk fel egy szamárra és igyekezzünk azt megszólaltatni, hanem azért van ez a történet ott a Bibliában, hogy segítsen megnyitni szemeinket Isten nagyságos dolgai előtt.

1. Ez a történet először arra tanít, hogy az ember a maga bölcsessége, ügyessége tudatában ne legyen nagyon büszke. A szamár látta az angyalt, akit az ember, a próféta nem látott. Az emberi bölcsesség és ügyesség sok képességet kifejleszthet az emberben, de bizonyos képességeket meg visszafejleszthet. Az állat jobban tud az égre figyelni, mint az ember, pedig az állatnak lelke nincs. Sok állat hűségesebb a párjához, családjához, mint az ember átlag. Ha az állatnak lelke lenne, jóval több állat üdvözülne, mint ember. És ez azért van, mert az állatot nem vetkőztette úgy ki a „fejlődés", a történelem és a bűn eredeti állapotából, mint az embert. Bálám szamara nem arra akar minket rábirni, kogy legyünk állattá, hanem arra, hogy legyünk igazán azzá, amivé Isten teremtett, Őreá figyelő, irányítást tőle váró emberré.

2. Itt egy szamár látott többet, mint az ember. Virágvasárnap Jézus szamárháton vonult be Jeruzsálembe. Lehet, hogy ennek a magyarázata abban van, amit egyes írásmagyarázók mondanak, hogy akkor a szamár a királyok paripája volt. De mi most más magyarázatot veszünk. Ma a szamár az állatok bohóca: már megjelenésével mosolyt fakaszt az emberi arcokon. Azt az embert, aki jó, aki megbocsát, aki ma is sok gyermeket akar, aki hisz, aki komolyan veszi a bibliai Igét, azt az embert magunk között ma is úgy hívjuk, hogy: szamár. Bálám története azt mondja, hogy kellenek ezek a szamár emberek. Egy népnek, egy családnak az élete akkor lesz igazán értékes, ha mennél több ilyen szamár tagja lesz. Akik látják azt, hogy ki az Ur, ki a Király, akik látják az úton az akadályokat, akik sokakat könyörögve tartanak vissza, hogy csak arra ne menjetek, és ezzel életmentők, nemzeti és hithősök lesznek. Sok gúnyt, sok lenézést kell ezeknek eltűrniök. Bálám szamara is háromszor kapott ki. De a végén ők lesznek az ünnepeltek, vagyis ők lennének, ha át nem adnák a rosszul címzett dicsőséget az igazi tulajdonosnak, Istennek.

3. És megértjük azt is, hogy az akadályoztatás sokszor az Urtól van. Az út és a cél jó, de valamit nem viszünk, amit pedig kellene vinni, és valami olyat viszünk, amit az útszéli árokba kellene dobni. Addig fog akadályozni a mennyei kivont kard, amíg megtisztult szívekből mindenütt fel nem fakad a buzgó kérés. Addig szorongat az az Ur, amíg olyanná nem lesz ennek az egész népnek az élete, hite, reménysége, hogy elenged-

hessen minket a legveszélyesebb útra: a győzelem és a megálmodott álmok megvalósulásának útjára. Akkor mehetünk be a Felvidékre, ha gyakorta jártuk az imádság magaslatait.

Nem azon csodálkozom, hogy megszólalt Bálám szamara, hanem azon csodálkozom, hogy még ma is vannak hallgatni tudó magyarok, akik nem imádkoznak és nem hívnak másokat is oda, ahol mennyei látások születnek. Amikor megnyilik minden magyar szem és fül a mennyei valóság és hang előtt, akkor már elhárít az Úr minden akadályt a mi győzelmi utunkról is. *Darányi Lajos.*

PÉTER PÁL

A miskolci református tanártársadalomnak, egész egyházkerületünknek mély gyásza van. Folyó hó 14-én, 56 éves korában meghalt dálnoki *Péter Pál*, a Tóth Pál református nőnevelő intézet leánygimnázium és liceum igazgatója.

33 évig szolgálta az intézetét. Egyszerű lényében, zajtalan munkás életében nem volt semmi rendkívüli. De halálában több ezerszámra menő tanítványa és volt növendéke lelkében egyszerre csak kifényesedett alakja és a nagy sereg szívéből kicsordult a hála és szeretet hulláma.

Inkább közkatonához, mint vezérhez volt hasonló. Igazgatói minőségében is a szolgálat lelke irányította. De a búcsúzás óráiban hirtelen az élre került nemes személye, tanártársai lelkéből is forró hullámokban buggyant ki a tisztelet, a megbecsülés árja.

Tartózkodó nemes egyénisége nem kereste a közélet elismerését, sohasem akart magasan szárnyalni. De halálában egyszerre csak megnőtt, felibénk emelkedett alakja és roppant arányokat öltött személyének hatósugaraival.

Én úgy képzelem, hogy elköltözése hírére megremegtek az erdők, mezők is, amelyekkel annyira össze volt forrva és gyászbaborultak az ő kedves virágai, amelyekkel oly szeretettel foglalkozott.

A megdicsőülés gondolatának szépségéből és igazságából éltünk át valamit az ő halálában.

Péter Pál jellemes ember volt. Egyenes, őszinte, nyilt és határozott, férfias és bátor, mindíg derűs.

Erkölcsi jellem volt. Az igazság sziklaszilárd fundamentumára épült élete. Kötelesség, munka felelősség volt annak tartalma.

Az erdélyi bércek tiszta levegőjében érlelődött tiszta lénye. Nemes, székely tradiciók öltöttek benne testet és adtak lényének nemes patinát. Izzó magyarsága is innen táplálkozott.

Korai halála megrázott és összetört, de azután fel is emelt, mert élete egész ember élete volt s lénye kikristályosodott.

Keresztyén jellem volt. Nem beszélt sokat az Ő Uráról, de annál hűségesebben szolgált neki. Követésében az Ő szelídsége és szeretete áradt a szívekbe.

Ritka embertípus a ma életében, azért természetes, hogy nagy üresség támadt nyomában. Tanítványai, tanártársai, egész egyházkerületünk társadalma könnyes szemekkel kíséri távozó alakját. Milyen nagy az űr családjában egy példásan szépen eltöltött házasélet után!

Dálnoki Péter Pál Étfalván született, Háromszék megyében, 1882-ben. Egyetemi tanulmányait a kolozsvári Ferenc József tudományegyetemen végezte. 33 évig volt a miskolci református nőnevelő intézet tanára és szolgálata utolsó négy esztendejében igazgatója is. Özvegyén kívül négy gyermeke gyászolja.

Temetése október 16-án volt az intézet udvaráról, nagy részvét mellett. A temetési szertartást dr. *Enyedy Andor* egyházkerületi főjegyző és *Demes Péter* ny. vallástanár végezték. A tanári testület nevében dr. *Somogyiné Éva Anna* tanárnő, a miskolci tanári kör nevében *Porcs Kálmán* reálgimnáziumi igazgató, a tanulóifjúság nevében *Oláh Erzsébet* búcsúzott a megboldogulttól.

Friss sírhalmára lapunk részéről is elhelyeztük a kegyeletes emlékezés virágait. *Dr. M. E.*

Mult évi német diákunk levele.

Felelős szerkesztőnkhöz érdekes levelet írt a mult évi német diákunk, a rendkívül rokonszenves, a magyar nyelvben meglepő előmenetelt elért és nálunk szép emléket hagyott Rudolf *Müller*. Leveléből egy részletet változtatás nélkül közlünk.

Heiligenstadt, 1938, október 17.

Főtiszteletű Professzor úr!

Most már majdnem három hónapja, hogy otthagytam Sárospatakot és Magyarországot. Mindig örömmel emlékeztem róla és ezen a helyen még egyszer mély hálát szeretnék mondani a Főtiszteletű Professzor úrnak, minden főtiszteletű kollégájának, az egész főiskolának és különösen a diák társaimnak is, akik mindnyájon oly szeretettel fogadtak, hogy nemcsak igen kedves emlékezetet kaptam, hanem hogy ez a magyarországi tartózkodásom belsőleg is bőven ajándékozott meg és mozdított elő. Igen sokszor emlékeztem Magyarországról, különösen az utolsó hetekben és napokban, amelyek Németország részére meghozták a végső győzelmet s a legnagyobb örömet, Isten segítségével elmúlt a fenyegető háború veszélye és vérontás nélkül kapta a legbátrabb álmai valósággá váltását. De most mély érdeklődéssel az egész Németország néz a magyar Felvidék felé és az ő magyarvérű lakossága szabadságharcát nagy rokonszenvvel kíséri mindenki. Tegnap este még tizenkét óra után is ültem a rádiókészülék mellett és hallgattam a híreket a Pesti állomásról. Adjon Isten, hogy Magyarország is vérontás nélkül kapja a jogát ez után a húszéves igazságtalanság után. Azt a kérdést tekintik nálunk a legérdekesebbnek, hogy mi lesz a Szlovákokból és a Ruthénekből? Akarnak-e vissza Magyarországhoz, reprezentálja-e az új szlovák kormány a szlovák nép igazi véleményét? És aztán: hogyan ki fog alakulni az új cseh

állam kül- és belpolitikája. Lehetségesnek tartom, hogy otthagyja nyugateurópai barátait és Oroszországot is, mert látja, hogy vagy nem tudnak vagy nem akarnak segíteni és hogy aztán visszaállít normális, sőt talán barátságos visszonyokat minden szomszédjával.

Már érkezett Sárospatakon az új cserediák, Brendecke Siegfried? Ő még valamivel nagyobb mint én, úgy hogy talán jó lenne, ha a theol. internátus az ő német cserediákai részére egy új hosszabb ágyot állít elő. (Méltányos kívánság. Brendecke ur 197·5 cm. magas. *Szerk.*) És kimentek már külföldre a végzett teológusok vagy az nem lehet a politikai helyzetnél fogva? Azt írta Czegle Imre, hogy jönn, ha csak szabad lesz kimenni. Az új félév kezdődik nálunk November elsején. Addig itt maradok és itt is folytatom a Patakon kezdett munkát, szorgalmasan foglalkozzom a magyar egyháztörténelemmel. Halléban is szép lehetség lesz arra, mert ott állapították most a Forschungsstelle für sudosteuropäisches Kirchentum, melynek élén áll Bucsay úr. De mindig, ha így a jövőbe akarunk nézni és munkatervet készíteni, akkor a háború kísértete felmerül előttünk és minden egyéni tervet, amelynek tekintetnélküliségét csak oly időkben igazán érthetjük, fenyeget az ő irgalmatlan, de egyszersmind nagyszerű közönyével a kis, semmitsem jelentő egyén sorsával szemben. Egy nagyobb életre hív fel minket a fenyegető halál árnyéka. Adjon Isten, hogy jól értjük az órája nagyságát, de, ha lehetséges, múljék el tőlünk e pohár.

— — — — — — — — — — —

Rudolf Müller.

HIREK

— **Pályamüvek Baltazár Dezső püspök siremlékére.** Baltazár Dezső püspök siremlékére pályázatot hirdettek. A kitüzött határidőre *tizenegy pályamű* érkezett. A pályázók közt látjuk *Kisfaludy Strobl* Zsigmond, *Horvay János, Debreceni Tivadar* stb., nagy művészeket is. A pályaművek sorsáról legközelebb dönt a biráló bizottság dr. *Révész Imre* püspök elnöklete alatt.

— **Az Uj Magyarság** kiváló napilap részletet és jellemző idézeteket közöl október 18-iki számában *Farkas István* püspökünknek a hazatérő végek magyarjaihoz lapunkban megjelent *üzenetéből.*

— **A budapesti egyetem Pázmány-ünnepén** a serlegbeszédet *Vámossy Zoltán* orvostanár tartotta. Beszéde befejezésében mondotta: — „Egyetemünk ünnepi évfordulója alkalmából ne feledkezzünk meg a keleti magyarság erőfeszítéseiről sem, mert *Sárospatak, Debrecen, Nagyenyed* egészítették ki azt a nemzeti kultúrmunkát, amelyet a nagyszombati egyetem és a többi nyugati kultúrális intézményeink teljesítettek. A nyugati és keleti kultúra harcosai nem ellenfelek, hanem munkatársak voltak, *a katholikus és protestáns kultúrának meg kell férni egymás mellett* ebben a csapásoktól meglátogatott, de éppen kultúrája miatt soha tönkre nem tehető országban."

— **Szabó Lajost,** Főiskolánk neveltjét, volt bodrogközi missziói, — majd szeretetszövetségi lelkipásztort a belügyminiszter Hajdú megyébe szociális tanácsadóul kinevezte. Bizonyosak vagyunk abban, hogy új munkakörét is azzal a pásztori lélekkel hatja át, melynek annyi bizonyságát adta eddigi szolgálatában.

HIVATALOS RÉSZ.

XXXI. sz. Körlevél.

Valamennyi Lelkésztestvérem figyelmébe.

A f. év május havában Sárospatakon tartott lelkész-, tanár-, tanító konferencia előadásait dr. Mátyás Ernő v. theol. igazgató sajtó alá rendezte, a *Hit* című füzetben kiadta és postatakarékpénztári befizetési lap kíséretében minden lelkészi hivatalhoz megküldi.

Az értékes füzetet megvásárlásra én is jó lélekkel ajánlom Lelkésztestvéreimnek. A füzet ára 2 pengő.

Miskolc, 1938 okt. 20. Atyafiúi szeretettel:

Dr. Enyedy Andor
püspökhelyettes.

Meghívó.

Az abauji református egyházmegye évi rendes közgyűlését f. évi november hó 9-én reggel 9 órai kezdettel tartja *Szikszón* a község tanácstermében. E közgyűlésünkre a közgyűlés alkotó tagjait tisztelettel meghívjuk. A gyűlés reggelén fél 9 órai kezdettel istentiszteletet tartunk a ref. templomban. A közgyűlés tárgyai lesznek: Esperes jelentése, tanügyi, belmissziói bizottság jelentése és egyéb az egyházközségekből beérkező ügyek.

A tárgyalnt kivánt ügydarabokat *november hó 1-ig* kell beküldeni az esperesi hivatalba.

November 8-án d. u. 3 órakor *belmissziói bizottsági,* 4 órakor *tanügyi bizottsági* ülés lesz ugyancsak Szikszón a református iskolában. E bizottsági ülésekre a tagokat tisztelettel meghívjuk.

Gönc—Korlát, 1938 október 18.

Az egyházmegyei elnökség.

1034/1938. sz.

Az alsózempléni lelkipásztorok és presbitériumok figyelmébe.

Az egyházi I. t. c. 30. §-a értelmében *a választói névjegyzék* nov. 1-ig elkészítendő és attól fogva 15 napig közszemlére kiteendő. A törvény rendelkezéseinek pontos és szigorú betartását kérem. A névjegyzéket előkészítő bizottságban a törvény 30. §-a felolvasandó. Eljárásáról a bizottság jegyzőkönyvet vesz fel. Lelkésztestvéreimet a törvény minden intézkedéseinek, az azokban foglalt határidőknek, így a megerősítésre leendő felterjesztés idejének is szigorú betartására kérem. Névjegyzék nyomtatvány utánvéttel.

A főiskolai könyvkereskedéssel minden anya- és leányegyház számára a számadási és vagyonkezelési nyomtatványokat utánvét mellett annyi példányban küldettem el, hogy a pénztári főkönyv, zárszámadás, vagyonleltár és költségelőirányzat 2—2 példányban legyen ki-

állítható. Pénztári napló ívet egy példányra s egy évi használatra szólólag küldettem el. Kívánatos azonban, hogy a pénztári napló bekötve legyen; ezért elrendelem, hogy minden egyházközség megfelelő számú pénztári napló ívet köttessen be, (kisebb egyházközségek 50; nagyobbak 60—100 ívet) mert a bekötött pénztári napló könnyebben és biztosabban őrizhető meg. A nyomtatványok szerinti vagyonkezelés kötelező.

Az 1939. évi *egyházi és iskolai költségvetések* az Egyházi VII. t. c. 22. §-a értelmében f. évi október 31-ig készítendők el és ennek megtörténtével jóváhagyás végett hozzám felterjesztendők. A költségvetésekhez az egyházmegyei közgyűlés határozata értelmében a díjleveleket is (masolatban) mellékelni kell. A presbitérium által előirányzott közmunkák is felveendők a költségvetésbe megjelölve a cimeket, amelyekre a presbitérium úgy az igás, mint a gyalogos közmunkákat felhasználni kívánja, úgy amint azt a díjlevelek tartalma, az épületfenntartás előirányzása magával hozza. Legcélszerübb a közmunkákról külön előirányzatot készíteni és mellékelni s a költségvetésbe a végösszeget, mint azok pénzbeli értékét felvenni külön a javadalmasok, külön az egyház ebbeli szükségleteinek a címe alatt. Aki folyó évi nov. hó 10-ig a költségvetést hozzám be nem küldi, annak terhére és költségére minden további felszólítás nélkül járási számvevője által fogom a költségvetést elkészíttetni.

Szavazás rendeltetett el folyó évi dec. hó 1. határidővel egy egyházmegyei lelkész aljegyzői tisztségre és egy egyházmegyei tanító-képviselőre. A szavazatok a lelkipásztor, egyházközségi gondnok és presbiteri-jegyző aláírásával és az egyházközség pecsétjével ellátva, a szavazólapon és a boritékon is a szavazat számértékének feltüntetésével fenti határidőre küldendők be az esperesi hivatalhoz. Kisérőlevél felesleges, csak a boritékon jelzése annak, hogy tartalma szavazat-lap. A jelzést feltünő betükkel kérem.

Cigánd, 1938 okt. 19. Atyafiúi szeretettel vagyok:

Janka Károly
esperes.

Az abauji, alsózempléni, felsőborsodi és gömörtornai egyházmegyék elnökségeinek szíves figyelmébe ajánlom az alsoborsodi egyházmegye f. hó 18-án tartott közgyűlésének azt a határozatát, amely szerint a kebelbeli egyházközségek lelkipásztorainak kötelességévé tette, hogy Főtiszteletű Püspök Urunknak a Sárospataki Református Lapok 41. számában közölt felemelő üzenetét a legközelebbi, vagy az utána következő vasárnapon templomi szószékből olvassák fel. Egyházmegyei közgyűlésünk tisztelettel felkéri a testvér egyházmegyék elnökségeit, hogy hasonló rendelkezéseket foganatosítani szíveskedjenek.

Közgyűlésünk megbizásából Miskolc, 1938 október 19-én. *Pósa Péter* sk. esperes.

1. **Az alsóborsodi lelkipásztorok** figyelmét felhívom f. hó 18-iki közgyülésünk határozatára, hogy a Dr. H. Kiss Geza eltávozásával megüresedett egyházmegyei lelkészi jegyzői tisztségre, valamint Dr. Kosztolányi Zoltán gimn. tanár, c. igazgató nyugalomba vonulásával betöltendő tanárképviselőségre december 1. határidővel szavazást rendel el. A presbitériumoknak a 2 tisztségre való szavazatát szabályszerűen kiállítva fenti hatjridőig az esperesi hivatalhoz kell beküldeni.

2. *A jövő évi választói névjegyzék* megkészitésére felhívom lelkipásztor-testvéreim figyelmét. Nyomtatványt igénylők forduljanak az esperesi kivatalhoz.

3. *Iskolaszéki elnökök* figyelmébe ajánlom, hogy a tanítóság részére tartandó pedagógiai szemináriumok idejére tanítók és tanítónők részére szabadságot engedélyezzenek, lehetőleg maguk is — a legközelebbi helyen — részt vegyenek. Kivánatos, hogy a résztvevő tanítók részbeni fuvart, vagy fuvardíjat kapjanak egyházközségüktől. — Iskolaszéki elnökök a megjelenésre hívják fel a tanítók figyelmét, mert a szemináriumi anyag a nemzeti és társadalmi élet megerősödését munkálja. Alsóborsodiakat érdeklő szemináriumok tartatnak Tiboldda-rócon nov. 10., a Diósgyőrvasgyárban dec. 7., Miskolcon dec. 15.. Mezőkövesden 1939. január 12., Mezőcsáton február 23-án.

Miskolc, 1938 okt. 19 Atyafiúi szeretettel vagyok:

Pósa Péter s. k.
esperes.

Hirdetmény

a legközelebbi vallástanári vizsgára vonatkozólag.

Dr. Csikesz Sándor egyetemi tanár, a vallástanárképesitő bizottság előadója közli lapunk útján is, hogy elnöki döntés folytán a vallástanári vizsga idejét megváltoztatták. A vallástanári vizsgálat nem 1938 november hó 14. és következő napjain fog tartatni, hanem *november 9.* és *következő napjain.* Kérvény beadandó: okt. 25-ig. A kidolgozott próbatanítás beadandó: nov. 1-én déli 12 óráig. Személyes jelentkezés: nov. 9-én reggel fél 9 órakor.

Téli menetrend.

Érvényes 1938. október 2-től 1939. május 14-ig.

Indul

Saújhely	Sárospatak	Miskolc	Budapest
5·17	5·30	7·13	— —
6·10	**6·21**	**7·40**	**10·42**
7·33	7·46	9·34	— —
11·30	11·43	14·10	18·30
11·30	11·43	**13·30***	**15·56**
14·35	15·00	**Szerencsre érk.**	16·34
16·56	17·08	**19·05**	**22·24**
20·23	20·40	23·47	5·00

Érkezik

Budapest	Miskolc	Sárospatak	Saújhely
— —	5·17	7·28	7·40
0·45	7·36	9·24	9·34
7·08	10·23	12·08	12·20
8·12	13·35	15·29	15·39
14·10	**17·35**	**18·46**	**18·55**
— —	17·42	19·27	19·38
17·25	21·58	23·30	23·40
19·19*	21·58	23·30	23·40

A *-gal jelzett áramvonalas, a vastagabb számok gyorsvonatot, a többi számok pedig az elindulási időt jelentik.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatak, 1938.

XXXIII. évfolyam. 43. szám. Sárospatak, 1938. október 30.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Sz. Z.:* A 95 pont közül az első. — *Kósa Szabó Pál:* Alsózemplén egyházmegyei közgyűlése. — *Dr. Zsiros József:* A Pentateuchos mózesi szerzősége feletti vita lezárása. — *O. I.:* A gömörtornai egyházmegye közgyűlése. — *Komjáthy Aladár:* Emlékeztetőül. — Irodalom. — A theologus regősök nótaestje. — Hírek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek. — Téli menetrend.

A 95 pont közül az első.

Alapige: II. Kor. 5: 17.

A „reformációt" négy évszázad könnye és vére fényesítette régen magyar szóvá. Ugy a még csonka hazában, mint megszállt területen, ha valakinek a vallása református, aligha kell megkérdezni, mi az anyanyelve: bizonyosan magyar. A vallás, a református vallás is — a *hit*vallás rövidítése. Nemcsak egymáshoz köttetünk általa az egyházban, hanem az egyházon keresztül a mi hitünk Fejéhez.

Ezért a reformáció emléknapja nemcsak kegyeletes emlékek *felelevenítése*, hanem hitünkben való *megelevenedés* (főtétel) hálaadás, bünbánat és Krisztussal való új kezdet által. (Felosztás.)

Hálát kell adnunk az előttünk járók hitéért és fénylő példájáért. A nagyokért, akik nagy szolgálatokra való elhivatottságukkal egyház és nemzet történetébe irták nevüket. Azonban adjunk hálát a kicsinyekért is, a névtelen hűségesekért. Kik a *mi* templomunkat épitették, kiknek emlékét talán már egy mohos sirkő, sárgult levelű biblia, vagy imádságos könyv se őrzi, — de porrávált szívük imádság és hűség patakjait átömlesztették az egymást váltó nemzedékek a mi életünkbe is. Ezek a „régiek" ne muljanak el, hanem muljék el, a mi bennünk olyan régi — az ó-ember!

Ha az ő példájukat látjuk, már akkor is átcsap rajtunk a büntudat árnya. Mennyivel gyöngébbek, bátortalanabbak s boldogtalanabbak vagyunk náluk. De romlásunkat, deformáltságunkat a multak tükörénél még jobban megmutatja az Ige tüköre.

A reformáció megindulásakor ebbe a tükörbe nézett. Azért kezdődött — nem is kezdődhetett másképp — bünbánattal.

A wittenbergi 95 tétel közül az első a helyes bünbánatról, az igazi bünbocsánatról szól.

Egyházunk nem ünnepelhetné evangéliumibb módon a reformáció emléknapját, minthogy előtte bünbánó hetet tart, s aztán régi büneit megbánva, ó-embere megöldökléséért alázatos töredelemmel imádkozva, az úriszentvacsorában keresi lelke újulását, az igazi reformációt.

Mert ez a tulajdonképeni, állandó, mindigvaló reformáció: *Jézussal mindig újrakezdeni!* Ahol Ő van, ott folytonosan megébrednek a tiszta gondolatok, frissen fakad az imádság s folytonosan nő az Ige vetése. Olyan a Tőle áthatott szív, mint egy állandó tavaszban élő kert, hol állandó növésben, megújulásban, virágzásban van minden: mintha új teremtés lenne az.

Ha valaki Krisztusban van, valóban új teremtés az! *Sz. Z.*

Alsózemplén egyházmegyei közgyűlése.

Nemzeti remények és várakozások, de egyben féltések és aggodalmak feszült légkörében ült össze okt. 12-én Sárospatakon az alsózempléniek lelkészi és világi képviselete, hogy a történelmi idők rohanása közepette is megtalálja helyét és rendezze teendőit. Vonuló csapatok dübörgő, de ütemes zaja és a visszacsatolt Sátoraljaujhely-rész ide is elhatott lelkesedése vegyült bele a tanácskozás menetébe. Magán az egész gyűlésen mint alap és uralkodó hang a sorsdöntő óráit élő honon való csüngés vonult végig és az ütközött ki a legtöbb tárgy megvitatásán. Ez volt a mottója *Janka Károly* esperes költői lendületű, gyönyörű imájának, melyben áldást kért a szent munkára s a honáért élő és égő szív kicsordulása volt a dr. gr. *Bethlen Pál* egyházmegyei gondnok széles látókörű gyűlési megnyitója. Szinte természetes hajtása volt a közhangulatnak a dr. *Nagy Sándor Béla* által kezdeményezett s e lapban már ismertetett zászló-akció.

Maga a gyűlés formailag is megalakulván mindenek előtt néhai esperese: *Kiss Ernő* emlékének adózott, akinek egész egyéniségét, szép munkáját, terveit és csalódásait, szóval nemes szive minden nagyobb megmozdulását mesteri vonások-

kal dr. *Nagy Barna* rajzolta a jelenvoltak elé. Az áhitattal hallgatott, igazi kegyeletes emlékbeszéd kinyomatása és minden gyülekezet részére való megküldése határoztatott. Szivesen köszöntötte a közgyűlés az egyházmegye új tisztviselőit: dr. *Nagy Sándor Béla* lelkészi tanácsbírót és dr. *Janka Géza* világi aljegyzőt, kiktől a hivatali eskü kivétetett. Szivesen és sok áldáskivánással köszöntetett dr. Révész Imre, a tiszántuliak tudós, új püspöke. Lelkészi és tanítói beerősítések után *Janka Károly* esperes tette meg első esperesi jelentését. Lelkiismeret és pontosság, hibák és erények meglátása, a nagy feladatokat is meggyőző erő sugárzott ki a jelentésből. Rendet és fegyelmet, jóakaratot és szigort szem előtt tartó lélek megnyilatkozása volt e jelentés, melynek kapcsán több határozati javaslatot fogadott el a közgyűlés. Kerületi képviselők kiküldése, a különböző bizottságok jelentése, egyházmegyei tanács és a többi bizottságok újjáalakítása természetes végrehajtásai az új egyházi törvényeknek. Lelkészjelölő bizottság tagjai lettek: *Hegedűs László* és dr. *Asztalos Kálmán* rendes, Tantó János és dr. Kérészy Sándor póttagok. Néhai Csontos József helyére a számvizsgáló bizottságba *Szilágyi Benő* ny. főgimn. tanár választatott A cigándi körzet új számvevője *Csathó József* vámosújfalusi lelkész lett, miután a Vittkay Bertalan lemondása munkásságának jegyzőkönyvi dícsérete mellett elfogadtatott. Csobaj lelkészi díjlevél ügye elutasíttatott. Erdőhorváti presbiterek száma felemelése iránti kérelme nem volt teljesíthető. Vajdácska kérelme elnöki elintézésbe utaltatott. Semjén templomrenoválásához engedély adatott s közalapi segély iránti kérelme pártolólag terjesztetett tovább. Tiszaluc párbérügye az egyházközséghez utaltatott vissza. A beregi lelkészegyesület felterjesztését az egyházmegye nem tette magáévá. Stb.

A bíróság két tanácsban ülésezett s letárgyalt ügyei közül főként a sátoraljaújhelyi lelkészválasztás elleni felebbezés közérdekű, melyet a bíróság elutasíttatott. *Kósa Szabó Pál.*

A Pentateuchos mózesi szerzősége feletti vita lezárása.

Sípos István budapesti vallástanító lelkész „*A Pentateuchos mózesi szerzősége*“ című magántanári dolgozatának a dr. *Kállay Kálmán* debreceni egyetemi professzor által történt bírálatával megindult vitát, amelyben lapunk is résztvett s amelyet Sípos István „*A református theologia védelme I—II.*“ című irodalmi termékeivel a tudományos kutatások területéről a merő személyeskedés ingoványára igyekezett áttolni, Kállay Kálmánnak „*A tudományos és hívő theologia védelme*“ című alapos és körültekintő munkájával lapunk véglegesen lezártnak tekinti. Dr. Kállay Kálmán bírálatában a Sípos István által kizárólagos igazságnak hirdetett megállapításokat azok indokolásával együtt a megfelelő értékre szállította le s ezzel nemcsak Sípos Istvánnak adott feleletet, hanem minden ilyenfajta kísérletezéssel szemben rámutatott arra is, hogy Krisztus hűséges szolgáinak az Anyaszentegyház iránti joga és kötelessége a Kijelentésben számunkra adott kérdésekkel tudományosan foglalkozni, azokat a tudomány minden rendelkezésünkre álló eszközével megvizsgálni és megvilágítani. Ebben a vitában minden kétséget kizáróan beigazolódott az, hogy nyilvánvaló igazságokat nem lehet elhomályosítani addresszált vélemények előtérbeállításával, aminek helytelenségére többször nagyon komoly figyelmeztetések hangzottak el Sípos István felé. *A Pentateuchos mózesi szerzőségének bizonyítása nem sikerült.* Nemcsak azért, mert Sípos István nem rendelkezett azokkal az eszközökkel, amelyek egy ilyen komplikált, általa alkalmilag elővett probléma felvetéséhez és megoldásához feltétlenül szükségesek, hanem főleg azért, mert a felvetett kérdést helytelenül próbálta megoldani. Egyéniségének megfelelően olyan módokat használt vizsgálódásainál, amelyek eddig részint ismeretlenek voltak komoly kutatók előtt, részint pedig csak közvetve, vagy egyáltalán nem hozhatók kapcsolatba a tárggyal. Főhibájának kell tartanunk, hogy *erőszakos lélekkel* két egymástól meglehetősen távol álló dolgot próbált egymáshoz erőszakolni: egy *kánontörténeti problémát szisztematikai módszerekkel akart vizsgálni és megmérni.* Amit tudományos téren csinált, azt csinálta lelki téren is. Amikor látta, hogy véleményével alul marad, vakmerően sulyosan sértő vagdalkozásokba kezdett. A dr. Kállay Kálmánnak elégtételt szolgáltató Tisza István-tudományegyetem *hittudományi kara* méltán tiltakozik ez ellen a magatartás ellen, ezekben a sorokban: „Mélyen elítéljük azonban azt a személyeskedő, gyanusító és dúrva hangot, stílust és modort, mely Sípos István könyvében Kállay Kálmánnal szemben megnyilvánul. Mégha Sípos Istvánnak a szaktudományi kérdésben igazsága volna is, eljárása a református lelkipásztor szemponjából menthetetlen, mert támadásának hangja, formái merev ellentétben állanak az evangéliumi lélek gyümölcseivel (Gal. 5 : 22.). De el kell ítélnünk őt azért a hangért és formákért az elfogulatlan tudomány méltóságának nevében is. Tiltakozunk azért a református theologiai tudomány terén az ilyen módon vezetett támadás létjogosultsága ellen s azt a leghatározottabban visszautasítjuk.“ Szilárd a meggyőződésünk, hogy Sípos István e sorokból kihangzó figyelmeztetést ezután, ha nem is önmagáért, hanem Jézus Krisztusért, akinek szolgálatában áll, komolyabban fogja venni, mint az eddigieket.

Ami a dr. Kállay Kálmán vallásos meggyőződésére s a magyar református Anyaszentegyházhoz való viszonyára tett sértő megjegyzéseket illeti, Sípos Istvánnak be kell látnia, hogy tévedett. Dr. Kállay Kálmán mélyen hívő lélek, akit kortársai és tanítványai osztatlan megbecsüléssel és szeretettel vesznek körül, akit *Egyházkerülete* lelkiségének és szolgálatának megfelelő bizalmáról biztosít, amikor „szükségesnek tartja . . . a maga részéről is kijelenteni, hogy Dr. dr. Kállay Kálmán egyetemi ny. r. tanárt, Kollégiumunk és lelkészképző intézetünk igazgatóját nemcsak mint e súlyos felelősségű tisztségeiben kifogástalanul és áldásosan működő férfiút, hanem úgyis, mint *hitvalló református kereszt-*

tyén theologust és jellemet, mint eddig, úgy ezután is, legteljesebb bizalmával veszi körül." De a dr. Kállay Kálmán komoly hitét a legtömörebben saját bizonyságtevése fejezi ki: „Én a bibliában nemcsak a bibliai történést, a könyvek keletkezését, szerkezetét, nyelvét, íróit látom, hanem látom mindenek fölött a mögöttük álló Istent, aki él, uralkodik, áld és ítél. Érzem, látom és tudom őt hitemmel s nem a tudományommal" stb. (L. A tudományos és hívő theologia védelme 139 o.) Ezt a hitét egész eddigi élete igazolja. Ha Sípos István igazi keresztyén lélek, amint hirdeti, minden bizonnyal tudni fogja, hogy dr. Kállay Kálmán e nyilatkozata után milyen kötelesség vár rá. Különben neki is szólna az, amit Dávid a Sémei *szitkozódására* (2. Sám. 16 : 7) mondott: „Hagyjatok békét neki, hadd szidalmazzon, mert az Úr mondotta néki. Netalán rátekint az Úr az én nyomorúságomra és jóval fizet meg ma nékem az ő átka helyett." (2. Sám. 16 : 11/b—12. v.) *Zs. J.*

A gömör—tornai egyházmegye közgyűlése.

A gömör—tornai egyházmegye október hó 10-én tartotta őszi közgyűlését Miskolcon Hubay Kálmán esperes és az akadályozott báró Ragályi Balassa Ferenc helyett elnöklő Horváth Elemér tanácsbíró, ny. főispán elnöklete alatt. A különféle bizottságok jelentése után az egyházmegye közgyűlése táviratilag üdvözölte a mostani nehéz napokban a magyarságért élet-halál harcot vívó miniszterelnököt, biztosítván őt arról, hogy imádságaikkal támogatják küzdelmében a megcsonkított egyházmegye gyülekezetei. Tartalmas és a gyülekezetek minden ügyét szeretettel figyelembe vett esperesi jelentés után a kitűzött ügyek tárgyaltattak. Állásába beerősítést nyert ifj. Hubay Kálmán ragályi lelkipásztor, továbbá ifj. Kajzler Sándor alsószuhai tanító, és Doktor Ilona zubogyi tanítónő. Egy lelkészi tanácsbírói tisztségre szavazás rendeltetett. A konfirmáció idejéül a betöltött 15 év helyett a betöltött 14 év állapíttatott meg. A közgyűlést a bódvalenkei egyház látta vendégül, s bár előzőleg úgy volt tervbevéve, hogy otthonában keressük fel e gyülekezetet, e forrongó napokban lelkipásztoruk mégis úgy látta jónak, hogy a határtól távolabb eső Miskolcon élvezzük gondoskodásukat.

Abban a reményben váltak el egymástól az alkotó tagok, hogy a legközelebbi gyűlésen már a felszabaduló gyülekezetek képviselői is jelen lesznek. *O. I.*

Értesítés.

Az egyházközségek által vezetendő pénztári napló bekötve következő áron szerezhető be:

50 íves	8·50 P.	60 íves	9·70 P.
70 íves	10·90 P.	80 íves	12·60 P.
90 íves	13·80 P.	100 íves	15·00 P.

Kapható a főiskolai könyvkereskedésben, Sárospatakon.

Emlékeztetőül.

Csaknem két hónap óta feszült figyelemmel várjuk, hogy a *felvidéki* megszállott részből mit kapunk vissza? Nekünk az volna legideálisabb, ha Dévénytől Máramarosszigetig visszajönne minden. Jogigényünk van rá és nem az önzés beszél belőlünk és ha a világ hatalmasai nem a faji összetartozandóságról beszélnének, hanem történelmi birtoklásról, akkor menne is simán minden. Azonban mégis reményünk van arra, hogy magyar református testvéreink megnövelik a tiszáninneni egyházkerület számát, akik a visszacsatolandó területeken élnek.

Ebben az állandó izgalomban, amelyben ma élünk nem szabad megfeledkeznünk látszólag kis dolgokról, amelyek a valóságban azonban nekünk kötelességeink és sokat jelentenek, amelyeket máskor a csendesebb időben mindig hűen teljesítettünk. Emlékezzünk most is teologus ifjúságunkra és azt az 1 pengős adományt a mai izgalomtól fűtött időben se tagadjuk meg, vagy felejtsük el. Mindnyájan tudjuk, hogy a megszállott Felvidékről épen úgy jöttek tanulni a pataki Alma Mater kebelére a megcsonkítás után is, mint a békevilágban. Azután az is eszünkbe jut, hogy milyen nehézségek árán jöttek! Azoknak a szegény diákoknak legtöbbször nem volt útlevelük, hanem jöttek bújdosva, szökve, árkon-bokron, vizen uszva. Hányszor megtörtént, hogy utánuk lőttek a cseh határőrök, de azért csak jöttek ezer veszély között is, mert úgy érezték, hogy a világosságát és erejét, szellemi kincseket a pataki Alma Materben nyerhetnek. Ezek a megszállott területi derék teologus diákok tartották fenn a kapcsolatot a felvidéki magyar református gyülekezetek és a Főiskola között. Talán nem is tudták és nem érezték azt a rendkívül fontos missziót, amit rájuk bizott a nagykegyelmű Isten. Bizony ezek a diplomájukért megszenvedt fiatal Timotheusok hirdették az elegyithetetlen és tiszta evangeliumot a gömöri, abauji, zempléni, stb. elszakított részek magyar református keresztyénjeinek. Hamar megismerkedtek ezek a fiatal emberek azzal a nagy igazsággal, hogy magyarnak lenni tragikus sorsot jelent.

De ne gondoljuk, hogy csak ide jöttek szivesen a mi diákjaink, hanem még legációba is szivesen jártak haza a huszas években. Hiába volt ezer veszély, mentek, mert úgy érezték, hogy az Isten igéjével erősíteni kell a lelkeket és bátoritani minden további küzdelemre és szenvedésre. A megszállott területi gyülekezetek pedig boldogak voltak, hogy pataki legátust láthattak és hallgattak. Szülőfalum állandó lakóhelyemtől annyira van, mint egy távoli szórványom, ahol a megszállás óta mindössze csak egyetlen egyszer voltam, de akkor is mintha lopva mentem volna haza. Nem is kell mondanom, hogy azok a régóta nem látott kedves emberek a kérdések özönével leptek meg, hogy családommal együtt alig győztünk válaszolni, de azért számomra az volt az igazán feledhetetlen kérdés, amikor az egyik földmívelő ember a fülemhez hajolt és csendesen azt kérdezte, hogy eljön-e még az az idő, amikor a kettős ünnepeken

pataki diákok prédikálnak újból nekik? Hát eljön rövidesen, hisszük és reméljük. Mi pedig igyekezünk addig is elkészülni arra a drága alkalomra, hogy a szenvedőket szívünkre szorítsuk és közös imádságban mondunk fohászt azért, hogy akiket elveszítettünk azokat ismét viszontláthatjuk.

Sok helyen már meg voltak az egyházmegyei gyülések, ezek eddig nagyon jó alkalmak voltak az adományok összegyüjtésére, ha ezt el is mulasztottuk, azért küldjük be adományainkat e lapok szerkesztőségének, vagy a főiskolai pénztárnak. Ifjúságunk jelenti a jövendőt úgy a nemzeti, mint az egyházi életben, azért nem ilyen csekély, de még nagyobb áldozatot is meg kell hoznunk minden időben. *Komjáthy Aladár.*

IRODALOM

Előfizetési felhívás. Szíves tudomásul adom, hogy *Bibliai vallástörténet* című művem I—II. főrésze megjelent. Az I. főrész a tudományos bevezetést tartalmazza s átfogja a bibliai tudományok fejlődését az utolsó 100 év alatt. — A II. főrész az ószövetségi vallás története. — Szakemberek és művelt közönség egyaránt használják. Minden ízében tudományos mű és feltétlenül megbízható kalauz. Négyszáz év óta az első ilyenemű rendszeres összefogó munka Hazánkban. Ókori keleti művelődéstörténetet, vallásfenomenologiát, Izráel történetét, archeologiát és biblika theologiát ad mindenütt pontos és preciz exegetikai alapon az ószövetségi vallás fejlődéstörténeti rajzával együtt. Index és az ókori keleti szintér térképe van hozzá mellékelve. Terjedelme nyolcadrét alakban 713 lap. Ára előfizetésben portóval együtt 20·— P. Bolti ára jóval magasabb lesz. *Dr. Varga Zsigmond* egyetemi ny. r. tanár, Debrecen. Komlóssy-út 50. sz.

Kassa városának megvettetésekor, 1682-ben mondott predikációt, amelyet *Thököli Imre* udvari és tábori prédikátora, *Lippóci* Miklós tartott, ügyes füzetben adta ki *dr. Incze Gábor.*

A theológus regősök nótaestje.

Dr. Szabó Zoltán theol. tanár, cserkészparancsnok vezetésével október hó 24-én, hétfőn este a theológus öregcserkészcsapat regősei nagysikerű nótaestet adtak a Sárospatakon állomásozó katonák számára a Comenius Mozgó helyiségében. Régi katonanóták, népdalok emelték magasra az est hangulatát. A magyar dal szeretetében igazán találkozott a katona- és diáklélek. Ének és zeneszámok között szavalat és felolvasás gyönyörködtette a résztvevőket. Vályi József főisk. szénior előadást tartott a regős esten „A csehszlovák demokrácia és a megszállt területi magyar ifjúság" címen. Rámutatott arra a pusztításra, amit a „gyönyörű" cseh demokrácia végzett 20 év alatt a magyar ifjúság között a most felszabadulás előtt álló Felvidéken. A regőscsapat tagjai: Bazsó Béla, Bertalan Imre, Dobos István, Istók Miklós, Szabó Imre, Tóth Kálmán, igazi jó munkát végeztek!

HIREK

Domján Elek A tiszai ev. egyházkerület püspöke október hó 24-én, hétfőn reggel váratlan hirtelenséggel Nyiregyházán meghalt. A megboldogult hosszú ideig volt (1907—37) sátoraljaújhelyi ev. lelkész és éveken át tanította nagy szorgalommal sárospataki gimnáziumunkban a kevésszámú ev. diákságot. Egy éve foglalta el nyiregyházi kathedráját, már mint püspök. Erős nemzeti érzés hatotta át lelkét. Temetése október 26-án ment végbe óriási részvét mellett. A kormányt Bernáth Géza kultuszminisztériumi miniszteri tanácsos, a református egyetemes konventet Kállay Kálmán debreceni egyetemi tanár képviselte. Legyen áldott emlékezete!

Koncz Endre nyug. miniszteri tanácsos, ismert nevű pataki diák október hó 15-én történt elhunytát a *„Pesti Hirlap"* október hó 16-iki száma nyomán adjuk: „Megrendítő öngyilkosság történt szombaton délután a Báthory-utca 10. sz. házban. Itt lakott *Koncz Endre* 65 éves nyugalmazott miniszteri tanácsos a feleségével. *Koncz Endre* a Felvidék elszakítása után *Beregszászról* került Budapestre. Néhány évvel ezelőtt mint miniszteri tanácsos vonult nyugdíjba. Az utóbbi időben *idegeit rendkívül megviselték a már hosszú idő óta tartó politikai események* és a Felvidékről ide szakadt miniszteri tanácsos egyre nagyobb izgalommal figyelte a Felső-Magyarország visszacsatolásával kapcsolatos eseményeket. Szombaton délután egyedül tartózkodott a lakásában, Amikor a felesége a délutáni órákban hazatért és hiába csengetett, segítségül hívta a házfelügyelőt, aki felnyitotta a lakás ajtaját. Amikor *Koncz Endréné* a dolgozószobába ért, megdöbbenve látta, hogy férje a karosszékbe roskadva, az asztalra dőlve ül, halántékából szivárog a vér és mellette a földön revolver hever. A házfelügyelő telefonált a mentőknek, akik azonban már nem tudtak segíteni. Koncz Endre valószínűleg idegrohamában emelte maga ellen a fegyvert. Amikor Komáromban a tárgyalások megszakadtak a magyar és a csehszlovák küldöttek közt, kétségbeesve mondotta feleségének: Nem élem túl az eseményeket." — Temetése nagy részvét mellett folyt le a kerepesi temetőben. A temetésen megjelentek Tomcsányi Kálmán és Csatáry Béla államtitkárok vezetésével a belügyminiszter tisztviselői közül sokan. A belügyminiszteri tisztviselői kar nevében Szőllőssy Alfréd dr. miniszteri tanácsos, a Kansz-nevében Javornitzky Jenő miniszteri tanácsos, a sárospataki diákok nevében pedig *Panka Károly* dr. országgyűlési könyvtárigazgató mondott búcsúbeszédet. Legyen nyugalma csendes ABFRA.

— **Püspökeink körlevele** a mult vasárnap valamennyi gyülekezetünk szószékéről elhangzott református egyházunk tagjaihoz *a nemzet lelki egysége* megőrzése érdekében. *„E lelki egységnek először abban kell megnyilvánulnia* —, mondja a körlevél, *hogy* emberként álljunk felelős vezetőink mögött." „Az egész magyar nemzetnek egy nagy

megújuláson kell átmennie. A magyar nép- és sorsközösség a mai próbatétel kohójában el kell, hogy égesse mindazt, ami a magyart a magyartól elválasztja, össze kell hozni az egymástól elszakadt osztályokat, rétegeket és pártokat s valósággá kell válnia a mi nemzetünkben is a „tagok törvényének" a korinthusi levél tanítása szerint: „Ha szenved egy tag, vele együtt szenvednek a tagok mind, ha tisztességgel illettetik egy tag, vele együtt örülnek a tagok mind." Ez gyors és rendszeres szociális átszervezést jelent, az életformák megváltozását. a magyar közgondolkozás egységes és öntudatos kialakítását. A *nagyobb* Magyarország csak *különb* Magyarország lehet."

— **Imrédy Béla miniszterelnök nyilatkozata a hadba vonuló magyar népről.** „Egy tekintetet vetek arra a rétegre, amely ezekben a súlyos hetekben ismét bebizonyította, hogy kőszikla, amelyre felépíthetjük a magyar jövendő megvíhatatlan várkastélyát: a magyar föld népére. Más rétegeknek a sápadt aggódás és a hetvenkedő hurrápatriotizmus közti hisztérikus ingadozásaival szemben felejthetetlen az a magabízó, elszánt nyugalom, amellyel a hívószóra letette a kapát, a szerszámot, hogy kezébe vegye a fegyvert. Felejthetetlen nemcsak mint emlék, hanem mint emlékeztető minden időkre."

— **Felszabaduló egyházaink** visszacsatolásának kérdését tárgyalta október 25-én *az egyetemes konvent*. A jövő évi *február hóra új zsinattartásra* kér engedélyt.

— **A „Magyar a magyarért" akcióra** sárospataki főiskolánk tanári testülete eljuttatta adományát a városi hatósághoz. Diákjaink közt folyik a gyűjtés.

— **A napokban tartotta** a sárospataki gimn. igazgatóság az évenként szokásos értekezletet a *leánytanulók szüleivel,* másnap pedig a *szállásadókkal*. A megbeszélések tárgyai „A lányok helyzete a fiúgimnáziumban", illetve „A szállásadó mint szülőhelyettes" voltak.

— **A sárospataki gimn. ifjúság** részére *légoltalmi* gyakorlatot tartott az igazgatóság az elmult héten. A gyakorlatot többször meg fogják ismételni.

— **Dr. Nagy Sándor Béla a sátoraljaujhelyi ref. lelkipásztor.** A Kiss Ernő esperes halálával megüresedett lelkészi állásra *Dr. Nagy Sándor Béla* bodrogkereszturi lelkipásztort választotta meg a sátoraljaujhelyi gyülekezet. A választás ellen panasz adatott be, amelyet az alsózempléni egyházmegye közigazgatási bírósága, amint az mai számunk tudósításában olvasható, elutasított. Az egyházmegyei itélet ellen, úgy értesültünk, felebbezést nem nyújtanak be, így az új sátoraljaujhelyi lelkipásztor *Dr. Nagy Sándor Béla* lett. Szívesen üdvözöljük új munkamezején. Dr. Nagy Sándor Béla a fiatalabb lelkipásztori nemzedéknek egyik legértékesebb tagja. A gyülekezetében végzett hűséges pásztori s lelkigondozói munka mellett tudományos képzettségét is szépen gyarapította. Falusi munkahelyén szolgálva, szerzett theol. doktori fokozatot. Sátoraljaujhelyi működése elé a legszebb reményekkel tekintünk. Ad multos annos!

— **Református Egyház és Iskola,** a szlovenszkói és ruszinszkói református egyház hivatalos lapja okt. 15-én is rendesen megjelent, mint előbb is. Tartalma azonban a leghalványabb jelét sem mutatja — a cseh cenzura nyomása alatt — a mai időknek. A lap cikkeinek cimei: Református összefogás. A reformátoraink ismeretlen emberi arca. Révész Imre debreceni lelkipásztor beiktatása. A presbiter és a református iskola. Indítvány a komáromi ref. egyházmegye közgyűléséhez. Hirek. Két hir. Az egyik arról, hogy a losonci ref. theol. szemináriumban a rendszereres előadások október 17-én megkezdődnek ; a másik pedig arról, hogy a Molnár Mária ládájára kik adakoztak. Csak a Hivatalos Részben van ez a *Tájékoztató*: Megnyugtatás céljából közlöm a jegyzékét az 1938. október hó 9 én a szlovák magyar tárgyalások megkezdése idején a szlovák kormányhoz beadott hivatalos előterjesztéseknek. 1. 784/1938. A református Egyházi Törvények szentesítését helyettesítő államkormány részéről való megerősítésének kérése. 2. 785/1938. A református lelkészek és tanítók katonai szolgálatból való elbocsátása. 3. 786/1938. A losonci ref. theol szeminárium elismerése. 4. 788/1938. A visszatartott kongruák kifizetése 1919 és 1920-ról és későbbről is a jogosulatlanul üldözöttek számára. 5. 787/1938. A losonci református főgimnázium visszaadása és az egyház kártalanítása 1919. szeptember 23-tól 1938-ik évi visszaadás napjáig. 6. 789/1938. Az üldözött tanítók levont fizetésének kiutalása tárgyában előterjesztett kérelem. 7. 790/1938. Reámutatás azokra az elintézendő kérdésekre, amelyek a mai szlovák kormány fennhatósága alatt álló terület református egyházaira vonatkozólag ez egyházközségek Magyarországhoz való visszacsatolásánál az átadáskor szükségszerűleg figyelembe veendők. Komárom, 1938. okt. 11-én. *Sőrős Béla* s. k. ref. püspök. Ugyanígy jelent meg az október 22-iki szám is. A hirhedt demokrata állam még sejtetni sem engedi e lapban a nemzeti érzés brutális elnyomását és azt a lelki gyötrelmet, amelyben magyar véreink élnek. Egy református lelkipásztornak a legkegyetlenebb kinzás kikerülése elől éppen a napokban kellett halálos veszedelmek közt átszökni ide, a Masaryk és Benes hazugságra épült „mintaállamából." Ez a lelkipásztor a XVIII. században a *cseh-morva misszióban* résztvett lelkészek sarja.

— **A felsőborsodi esperesbeiktatás** november hó 8-án lesz *Sajóvelezden*, az új esperes: *Tóth János* gyülekezetében tartandó rendkívüli egyházmegyei közgyűlés keretében.

— **Hegyi József sárospataki tanár cikke az Esti Ujság-ban.** Hegyi József sárospataki tanár, ügyes tollú hírlapíró, *„Egy felvidéki ruszin falu kegyelettel őrzött Rákóczi-ereklyéje a sárospataki református kollégiumban"* címen írott cikkében a mostani politikai viszonyok között nagyon alkalomszerűleg eleveníti fel a ruszinok ragaszkodását a Rákóczi-névhez. Elmondja, hogy került az az asztal, amelyen nemzedékről-nemzedékre szálló hagyomány szerint a Magyarországból kibujdosni kényszerült II. Rákóczi Ferenc fejedelem utolsó éjszakáját töltötte, a főiskola birtokába.

— **Szavazás Alsózemplénben.** Az egyházmegyei közgyűlés által elrendelt szavazásnál, — amint értesülünk, a lelkészi aljegyzőségnél: *Csathó József* vámosujfalusi lelkipásztorra, a tanítóképviselőségnél: *Károlyi János* tarcali igazgató-tanítóra adják presbiteriumaink szavazataikat.

— **Zempléni lelkésznék figyelmébe.** A zempléni lelkésznék bibliaköre novemberi bibliaóráját 1-én, kedden délelőtt 10 órai kezdettel tartja a sárospataki lelkészlakáson. Testvéreinket szeretettel várjuk.

— **Alsóborsodi lelkészek** érdeklődésére tájékozásul közöljük, hogy a miskolci egyházközség presbitériuma a megüresedett egyházmegyei lelkészi jegyzői állásra *Kovács József* noszvaji lelkipásztorra, a miskolci Lévay József gimnázium tanárképviselőségére *Soós Mihály* gimn. tanárra adta szavazatát. *Miskolci ref. egyházközség elnöksége.*

— **Lelkészválasztás.** A Debrecenbe távozott dr. H. Kiss Géza volt bőcsi lelkipásztor helyére a belső- és külsőbőcsi társegyházak választói óriási többséggel Kalmár András miskolci s. lelkészt választották meg lelkészüknek meghívás utján. A Miskolcon nagyon népszerű és közkedvelt fiatal lelkész új állását a jövő hónap folyamán foglalja el. Isten áldása legyen az új lelkipásztoron és a választó gyülekezeten.

HIVATALOS RÉSZ.

XXXII. sz. Körlevél.

I. Valamennyi Lelkésztestvérem figyelmébe!

Az egyetemes konvent 85/1938. számú határozatára hívom fel Lelkésztestvéreim figyelmét. E határozat ugyanis kimondja, hogy az október 31-i istentisztelet alkalmával begyült perselypénzek (illetve október utolsó vasárnapi, ha az ünnep akkor tartatik) a közalap tőkéjének gyarapítására szolgálnak. Kérem azért lelkésztestvéreimet, hogy e perselypénzeket november hó elején pontosan küldjék be az illetékes esperesi hivatalukba.

II. Lelkipásztortestvéreim és az egyházközségi előljáróságok figyelmébe.

A „Magyar a magyarért" címen megindult testvéri segítő munka a magyar nemzet ihletésből fakadó felelete arra a kegyelmi időre, amelyet Isten elszakított véreink felszabadulásában napjainkban megadott. Ezért felhívom minden Lelkésztestvéremet és minden egyházközség előljáróságát és tagjait, hogy ebbe az áldott mozgalomba minden erejükkel kapcsolódjanak bele. Gyüjtőívek kibocsátásával, pénzbeli és természetbeli adományokat gyüjtsenek. Az összegyüjtött pénzt és a pénzre átváltható természetbeni adományok értékét az egyház pénztár-könyvén átvezetve a 66. számú postatakarékpénztári folyószámlára a gyüjtés befejezése után azonnal fizessék be a községi vagy városi gyüjtőhelyekre. Gyüjtésük eredményéről a pénzbeli és természetbeni adományok értékéről tegyenek jelentést az esperesi hivatalhoz. Az esperes urak pedig készítsenek a beérkezett jelentések alapján összesítő kimutatást az egyházmegye területén begyült adományok értékéről. Abban a bizonyos tudatban, hogy a trianoni sors és az abból való felszabadulás révén közelről érintett egyházkerületünk minden hivatalosa, egyházközsége és a hívők közössége hálás és buzgó odaadással fogja előmozdítani a magyar a magyarért című mozgalom sikerét vagyok

Miskolc, 1938 okt. 27. Atyafiúi szeretettel:

Dr. Enyedy Andor
püspökhelyettes.

Keresünk sürgősen állástalan s. lelkészt vagy nyugdíjas családos tanítót a tornaszentjakabi előkönyörgő tanítói állásra, melynél a tankötelesek csekély létszáma miatt csak helyi javadalom van s ennek készpénzben és terményekben kb. 650 P az értéke. Jó lakás, kerttel, melléképületekkel. Hegyes, egészséges, csendes hely, állomástól kb. 9 km. Érdeklődők forduljanak a rakacaszendi ref. lelkészi hivatalhoz (Borsod vm., u. p. Rakaca).

— **Lelkipásztortestvéreink figyelmébe.** Lapunk előző számában megjelent XXXI. sz. püspöki körlevél alapján a theol. igazgatói hivatal egyházkerületünk minden egyházközségének megküldötte a május hóban Sárospatakon tartott lelkész—tanári—tanítói konferencián elhangzott közérdekű előadásokat, amelyek dr. Mátyás Ernő mult évi theol. igazgazgató szerkesztésében és előszavával a „Hit" c. füzetben jelentek meg. Ezúton is szeretettel kérjük lelkipásztortestvéreinket, hogy egyházközségük részére a füzetet megtartani, s annak árát (2 pengő) a füzethez csatolt csekklapon a főiskolai pénztárba beküldeni szíveskedjenek. — *Theol. igazgató.*

Szerkesztői üzenetek. Sz-a S-n R-d: Egyháza hirdetése dijtalan. — O. I.: A tudosítást köszönöm. Ki van szedve. — N-y B-n D-r: Tudósítás megérkezett. Jön.

Téli menetrend.

Érvényes 1938. október 2-től 1939. május 14-ig.

Indul

Saújhely	Sárospatak	Miskolc	Budapest
5·17	5·30	7·13	— —
6·10	**6·21**	**7·40**	**10·42**
7·33	7·46	9·34	— —
11·30	11·43	14·10	18·30
11·30	11·43	**13·30***	**15·56**
14·35	15·00	**Szerencsre érk.**	16·34
16·56	17·08	**19·05**	**22·24**
20·23	20·40	23·47	5·00

Érkezik

Budapest	Miskolc	Sárospatak	Saújhely
— —	5·17	7·28	7·40
0·45	7·36	9·24	9·34
7·08	10·23	12·08	12·20
8·12	13·35	15·29	15·39
14·10	**17·35**	**18·46**	**18·55**
— —	17·42	19·27	19·38
17·25	21·58	23·30	23·40
19·19*	21·58	23·30	23·40

A *-gal jelzett áramvonalas, a vastagabb számok gyorsvonatot, a többi számok pedig az elindulási időt jelentik.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatak, 1938.

XXXIII. évfolyam. 44. szám. Sárospatak, 1938. november 6.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**
FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF.

TARTALOM: *Üdvözlés!* — *Szigethy Ferenc*: Dicsőség Istennek! — *Román Ernő*: Rendkívüli konventi ülés. — *nb:* Az alsóborsodi egyházmegye közgyűlése. — *Oláh István:* Belmissziói előadók konferenciája Budapesten. — Mieink, akik hazakerülnek. — Országzászlót ad Kassának Sárospatak. — Még a múzeumok is ünnepelnek. — Pataki diákjaink kenyérakciója. — Irodalom. Hírek. — Hivatalos rész.

ÜDVÖZLÉS!

A rab magyar földről az édesanya kebelére visszatérő testvéreinket szerető szívünk minden melegével köszöntjük. A CXXVI. zsoltár, — lelkünket boldog nyugtalanságban tartó vallomásai lettek most ti veletek együtt a mi imádságunk is: „Megtelt a mi szánk is nevetéssel s a nyelvünk pedig vigadozással!...“ „Hatalmasan cselekedett velünk az Úr, azért örvendezünk mi is veletek együtt.“ „Hozd vissza Uram a mi foglyainkat, mint patakokat a déli földön.“

Legyen áldott a szabadító Isten mindörökké!

Rásony—Miskolc, 1938 november hó 5-én. **Atyafiságos szeretettel:**

Farkasfalvi Farkas Géza
egyházkerületi főgondnok.

Farkas István
püspök.

DICSŐSÉG ISTENNEK!

Minden felhő a magasságos égen
Mint zászló lengjen ünnepélyesen,
Ég és föld együtt most arról beszéljen,
Hogy az Istennek dicsőség legyen!

Lengedező szél vigye hírül messze,
Hogy az Úr az Isten mindenek felett,
Egyik hegycsúcs a másiknak üzenje,
Hogy Nála nagyobb semmisem lehet.

Vihar támadjon, orkán nagy zúgása,
Száguldjon, szálljon szörnyű szél vadúl,
Az egész világ hadd hallja, hadd lássa:
Milyen az, mikor haragszik az Úr!

Ragyogjon fel a napnak tiszta fénye
Sugárözönbe vonva az eget,
A fény írja fel Istenről az égre:
Milyen Ő, mikor megbocsát, szeret.

Az angyalok a földre szálljanak le
És minden házhoz hírül elvigyék:
A jó Istennek az az üzenetje,
Hogy neki mindegy: a föld és az ég.

Egyik keze mindig a földet áldja,
Másik csillagok útját méri ki;
Ő gondol minden parányi bogárra
S mikor a sas száll, azt is figyeli.

Istenről tegyen fényes bizonyságot
Három Testvér: a Múlt, Jelen, Jövő,
Mindaháromra mindig ő vigyázott:
Mely már elment s amely még szembe jő.

Száz himnusz keljen fel Isten nevére
S ne fáradjon el áldani soha —
Mindanégy égtáj zengve Őt dicsérje,
Mint egybehangzó szent harmónia!

Amennyi fűszál: ünneplő ruhába',
Ahány darab rög: izzón, lelkesen,
Ahány emberajk: egyszerre kiáltsa:
A nagy Istennek dicsőség legyen!

SZIGETHY FERENC.

Rendkivüli konventi ülés.

Az egyetemes Konvent okt. 25-re rendkivüli ülésre hivatott össze. Részint a magunk halasztást nem türő dolgai, részint a Felvidék visszakapcsolásával összefüggő időszerű kérdések tették feltétlenül szükségessé az összehivását. Régen zengett olyan egetverő lelkesedéssel ajkunkon a megnyitó ének: Te benned biztunk eleitől fogva! Mintegy szervesen kapcsolódott ehez lelkészelnök bibliaolvasása: a 125—126—127. zsoltárok, melyeknek bizonyságtevései áldásos harmatként peregtek a hallgatóság lelkére: „Hatalmasan cselekedett az Ur mivélünk, azért örvendezünk! Akik könnyhullatással vetnek: vigadozással aratnak!" A magyar fájdalom és öröm összefonódott érzései dominálták a megnyitó imádságot is, hogy az Ur szabjon immár határt az északi végeken a megpróbáltatások sokasága alá vettetett magyarság bús gyötrelmeinek! Balogh Jenő világi elnök megnyitójában bibliás szavakkal festette a mi beteljesedés felé sietö reményteljes örömünket, kiemelten hangsúlyozva azt a vallásos elégtételt, hogy csodadolgokat cselekedett az Ur velünk, kik bizalmunkat nem a Népszövetségbe, hanem az Istenbe helyeztük mindenkor, kik hazánknak jogi formulákkal való feldarabolását sohse ismertük el hatályosnak, hanem alázatosan hivő kitartással vártuk az isteni igazság győzelmét az emberi jog felett. Látása szerint vallási és erkölcsi erők irányitották a világ vezető személyiségeit is, amikor minden módon, még áldozatok árán is, megmenteni törekedtek a világ békéjét. Ennek folyományaként jól esik hinnünk, hogy mostantól fogva a méltányosság és igazság fogják helyettesíteni az elvakultságból származott békediktátumokat. S nekünk ez új világban nem több beszédre, de több cselekedetre, a magyarság egyetemes nagy szempontjainak s egységének a munkálására, rendszeres szociális programm kidolgozására, és annak minél sürgősebb megvalósítására van szükségünk. Végül felszólította a konventet, hogy egy fél percnyi felállással, néma imádságban gondoljunk felvidéki hősiesen tűrő testvéreinkre s határőrző katona fiainkra, akik között, — fejezte be remegő hangon, — az én szeretett fiam is ott van. A konvent tagjai mélységes megindultsággal tettek eleget az elnöki felszólításnak.

A gyülés jelentősebb és közérdekű tárgyai közül kiemelem a következőket: A missziói bizottság javaslatára elhatároztatott, hogy a nőszövetségi munka a jövő évtől kezdődőleg minden gyülekezetben teljesen kiépittessék s a szeretetszövetség segélygyüjtő munkája ennek a keretében bonyolittassék le, s ennek ellenében a szövetség lemond a saját gyüjtéséről. A gyüjtött összeg az egyház gondnoka által kezeltessék és annak 30 százaléka helyi segélyezés, másik 30 százaléka egyházkerületi, 40 százaléka pedig Országos Szeretetszövetségi célokat szolgáljon. Ez a kulcs azonban rendkivüli csapás eseteiben a helyi segélyezés javára módosulhat. Minden adófizető után heti 2 fillér adomány begyüjtését kell számítási alapul venni. A határozattá vált indítványhoz püspökünk füzött teljes rokonszenvvel fogadott megjegyzéseket, melyeknek lényege az, hogy itt volna már az ideje, hogy a már 40 intézménnyel működő szeretetszövetség a közegyház által intézményesen stabil alapokra fektettessék. Erre vonatkozólag azonban még a várakozás álláspontjára helyezkedett a konvent, de ha a kérdés ilyen irányban fog érlelődni, az intézményes megoldás elől se a konvent, se a zsinat nem fog elzárkózni.

Az elnöki tanács előterjesztésében tárgyaltatott a Kállay—Sipos-féle polemikus ügy is, éspedig a tiszántuli kerület vonatkozó határozata kapcsán, melynek elvi kijelentéseivel és megállapitásaival a konvent egyértelműen egyetért, a tudományos és hivő theológiát nem tartja egymást kizárónak s éppen ezért a tudományos kutatás szabadságát a theológiai tudományok terén is megvédelmezi az egyház ama nagy életparancsának figyelembevételével, hogy mindenek építésre szolgálók legyenek. Ez a kutatás és véleményszabadság Sipostól sem tagadtatik meg, ám a polemiájának hangja, modora, formája az, ami az evangéliumi lelkülettel ellenkezik s nem épit, de rombol.

Jelentéseket hallottunk, hogy úgy fi-, mint nőtanitóképzőink megtették a lépéseket a liceumi tagozatok szervezése tárgyában. Konvent elnöksége utján felkéri a Minisztert, hogy a Felvidék küszöbönálló vasszacsatolásával összefüggően ne siessen a tanitóképző akadémiák zárt számának a leszegezésével, hanem majd a változott viszonyok figyelembevételével végezze azt el.

A tiszántuli püspök felterjesztése kapcsán engedélyezte a konvent, hogy népiskola igazgatójává nő is választható legyen, ahol egy tömbben és épületben nők a tanitók.

Talán a legjelentősebb része volt a konvent tárgyalási anyagának az a pont, mely a Felvidék reformátusságának közeli visszatérésével állott kapcsolatban. A közjogi bizottság javaslatai alapján abban történt megállapodás, hogy a visszacsatolás után is egyelőre minden egyházi szerv végezze tovább a kötelességét, vagy törvényes keretek közt gondoskodjék az ügyek továbbviteléről. Mert bár tetszetősnek látszanék, hogy önként, mintegy magától adottan történjék a régi keretek közé a visszatérés az egész vonalon: azonban tekintettel arra, hogy az érdekeltek akaratán kivül eső okokból ugyan és kényszerítő erők nyomása alatt, de mégis csak bizonyos jogi állapotok jöttek létre a megszállt részeken, éspedig az 1920. évi szeptemberi országos zsinat által tanácsoltan, azért ezeket a kialakult jogállapotokat figyelembe nem venni, felettök csak eltekinteni nem lehet. Tehát újolag meg kell tanácskozni és állapitani a visszatérés módozatait, éspedig a visszatérők meghallgatásával. De ez a rendezés nem történhetik egyházmegyénként, még csak kerületenként sem, hanem országosan, egyöntetűen a zsinat közbejöttével. Ezért az elnökség felhatalmaztatik, hogy jogviszonyrendezése címen zsinattartási engedélyt kérjen a jövő év elejére. Addig azonban a két részen levő egyházi testületek, illetve azok vezetői barátságos és testvéries megbeszéléseket folytassanak a visszatérés feltételeiről és módozatairól s azokról tájé-

koztassák a konventi elnökséget is. S amikor ezek szép rendben megtörténtek: akkor kerül majd sor a módozatok zsinat általi véglegesítésére. Történeti jelentőségű sorskérdésről van itt szó, melynek területi, szervezeti, személyi, stb. vonatkozásai vannak, amelyek tehát csak zsinat útján intézhetők el, mert minden közjogi rendnek az alapja a törvényes hatáskörök tiszteletbentartása. Legyen áldott az Úr neve, hogy immár ezekről is tanácskozhatunk!

Hosszú időt igényelt a lelkészi nyugdíjintézet ügyeinek a tárgyalása. A nyugdíjintézet intéző bizottságának elnökévé Révész Imre püspök választatott. Nagy örömmel járult hozzá a konvent ahhoz, hogy valamelyet orvosoltassék a nyugalmazott lelkészek ama kérelme, hogy a szanáló bizottság kényszerhelyzetszülte ama rendelkezése, hogy nyugdíjjárandóságuk 15%-kal lecsökkentetett, tekintettel arra, hogy az államsegély jelenleg évi 16 ezer pengővel emeltetett: 4%-os javítást adhatunk a nyugdíjasainknak, mert a jelzett összegből csak ennyire telik. A lelkészözvegyek sorsának javítására irányuló ama kívánság azonban, hogy az ő részükre már most havi 80 pengő minimum állapíttassék meg: mély sajnálatunkra 6 évig nem teljesíthető, hacsak a gazdasági viszonyok az állam részéről a magasabb hozzájárulást lehetővé nem teszik. Aztán volt a IX. t. c. életbeléptetésével kopcsolatban 70 db. fellebbezés a járulékkivetések ellen. Csaknem annyi egyéni kifogás és sérelemhangoztatás, amennyi a felebbezés. Kerületünkből is volt 15. A nyugdíjintéző bizottság alaposan átgondolt véleményei és javaslatai alapján konvent, ahol lehetett: igazságot szolgáltatott a felebbezőknek. A legtöbbnél azonban nem lehetett, mert a törvénnyel ellenkezőt kértek. Pl. sokan a lakás egyenértékének a magasságát sérelmezték, mások azt kérték, hogy a belépési járulék csak a jelen évtől számíttassék, visszamenőlegesen ne terheltessenek meg annak a kamataival, ismét mások, hogy a nagyobb fizetésüek 5000 pengőn felüli része is vonassék megterhelés alá, de nyugdíjigényük csak 5000 P maradjon. Voltak, kik a fizetés magas értékelése ellen felebbeztek: holott az ő bevallásuk fogadtatott el az intézőbizottság által s az ellen akkor nem is szólaltak fel, hanem csak most kaptak észbe, amikor már elkéstek vele. Sőt egyház is akadt, amelyik kategórikusan kijelenti, hogy ő nem hajlandó csak a régi 2%-os járulékot megfizetni. Mindezek és ezekhez hasonlók, amelyek a törvénnyel kifejezetten ellentétben állanak, természetesen elutasíttattak.

Az ülés fél 2 órakor lelkész elnök megható imájával végződött. Bírósági ügy ez alkalommal nem volt. *Román Ernő.*

Az alsóborsodi egyházmegye közgyűlése.

Október 18-án Miskolcon tartotta közgyűlését az alsóborsodi egyházmegye *Pósa Péter* esperes és báró *Bottlik István* egyházmegyei gondnok elnöklete alatt. Az alkotó tagok csaknem teljes számmal megjelentek és igen szép számmal voltak érdeklődők is. Éneklés, az esperes igeolvasása és imádsága után *Román Ernő* indítványára elrendelte a közgyűlés, hogy Püspök úr üzenete „a hazatérő végek magyarjaihoz", az egyházmegye templomaiban felolvastassék. Az esperesi jelentés akkor íródott, amikor Ipolyság és Sátoraljaújhely újra ölelkezett az ős magyar hazával. A beteljesedett reménység sugárzása ömlött el az első oldalakon. Egyben a visszatérők lélek szerinti várására hívta fel a szíveket. „Bárcsak az evangélium tisztán tündöklő demokráciája és Krisztusnak minden kicsiny és szenvedő emberhez lehajló szociálizmusa termékenyítené és gazdagítaná meg a magyar földet és az itt élő, halni kívánó magyarok életét." Rámutatott a visszatéréssel kapcsolatos református egyházi problémákra: a területi, adminisztrációs és nyugdíjintézeti kérdésekre, amelyeket az evangéliumi testvériséggel és a Szentlélek erejével lehet csak jól megoldani.

Temetőkertekben jártunk. Elsirattuk halottainkat: *Szalóczy Pált, Bársony Györgyöt* és feleségét, *Andó Lajost, Pósa Dezsőnét, Ráczy Árpádot, Csik Mihálynét.* Továbbá *Makláry Károlyt, Kiss Ernőt, Farkasfalvi Farkas Istvánt, Kövecsesi Lukács Gézát, Csontos Józsefet* és *Péter Pált.*

Majd Isten áldását kértük a több szolgálatra küldöttekre: *Janka Károlyra, Tóth Jánosra, dr. Révész Imrére.* Szeretettel emlékeztünk meg *Takács Mihály* felsőábrányi és *Szondy Lajos* tiszavalki lelkipásztorokról, akik egy negyedszázad óta szolgálnak.

Nyugalombavonult tanítóinknak — *Baksa Ilona, Ruttkay Berta, Szabó Ferenc* — békességes pihenést kívántunk

Örömmel vettük lelki leltárunkba a miskolci új templomot. Reménységgel eltelve gondoltunk az ötödik miskolci templomra, melyre *Nagy Lajos* nyugalmazott lelkipásztor 10.000 P adományát már be is fizette. Megköszöntük *Gomba Márton* és *felesége* 1000 pengős árvaalapítványát és *Farkas Pál* ny. tanító 300 pengős tibolddaróci adományát. Örömmel jegyezte fel az esperesi jelentés *Kormányzó Urunk* 4000 pengős ónodi templomrenoválásra küldött adományát.

Lélekszámunk 78.690. Reverzális ügyeregünk 84. Áttértekben nyereségünk 18. Köztartozásokban még mindig sok egyházközség igen nagy hátralékban van.

Báró Bottlik István egyházmegyei gondnok megnyitója szólott a krisztusi igazságnak életet teremtő erejéről, amelyre ma is olyan nagy szükség van. „A szociális igazság a krisztusi igazságból fakad, győzelme: a széthúzás helyett egyesít, és az osztálygyűlölet helyett testvériséget teremt. Nemcsak belpolitikai szükségesség, hanem külpolitikánk elengedhetetlen követelménye, hogy az állam életében az embert arra a piedesztálra emeljük, ahová őt az Úr Jézus helyezte, és a jövedelem egészséges megosztásával százezrek és milliók megélhetését biztosítsuk és biztosítjuk azoknak a testvéreinknek exisztenciáját, akiket húsz év kegyetlen megpróbáltatásai után ölelünk keblünkre. Ebben az országban, mely többet termel, mint

amennyit elfogyaszt, nem lesznek éhezők . . . A magyar keresztyénségnek nagy hivatása ennek a feladatnak megvalósításában támogatni a kormányt." Egyházmegyei gondnok indítványára hódoló táviratot küldtünk *Kormányzó Urunknak* és együttérzésünkről s áldozatkészségünkről sürgönyileg tettünk jelentést *vitéz Imrédy Béla* miniszterelnöknek.

Beiktattuk állásukba *Erőss Gyula* diósgyőri, *Sándor Ernő* miskolci vallásoktató és *Nagy Sándor* geleji lelkészt. Esküt tettek *Kiss Gyula* belsőbőcsi és *Tóth László* sajókeresztúri tanítók.

A tanügyi bizottsági elnök: *Molnár Béla* jelentéséből örömmel vettük tudomásul, hogy 121 tanítónk közül mindössze 9 az elégséges minősítésű, kiváló minősítésű pedig 58. Elrendeltetett a növendékek otthoni rendszeres látogatása; a Néptanítók Lapja hátralékának befizetése.

Benke József missziói előadó jelentése beszámol a munka fejlődéséről, természetesen sohasem lehetünk megelégedve ezen a téren, mert az aratni való mindig sok lesz. A zsoltárok óriási drágasága miatt állandó a panasz, és újra meg újra nem szününk meg zörgetni.

Választások: Lelkészjelölő bizottság: Takács Mihály, Csorba György rendes, Szabó József, dr. Mikuleczky Gyula póttagok. Egyházmegyei tanács: Elnökség: Román Ernő, Nádházy Bertalan, Szabó József, Mikes Géza, Benke József, Kovács József, Zsóry Lajos, vitéz Lukács Béla, Csorba György, Porcs Kálmán, dr. Dienes István, dr. Román Zoltán. Egyházkerületi képviselők: Várady Pál, dr. Filep Gusztáv, Tóth Sándor lelkészi rendes, Takács Mihály, Komjáthy József póttagok; dr. Fekete Gyula, dr. Korom Lajos, dr. gróf Haller István világi rendes, dr. Mikuleczky Gyula, Tóth Kálmán világi póttagok.

Egyházlátogatók: Mezőkeresztesi járásba: Pósa Péter—Kovács József; hevesi járásba: Takács Mihály—Kiss Elek; emődi járásba: Szabó József—Pósa Dezső; egri járásba: Kérészy István—Szilva Sándor; ónodi járásba: Várady Pál—Perjéssy László; mezőcsáti járásba: Szakács Pál—Arday László; tiszamenti járásba: dr. Filep Gusztáv—Técsy Béla; miskolci járásba: Komjáthy József—Nagy József.

Délután két kisebb közigazgatási bírósági ügy volt. *nb.*

Belmissziói előadók konferenciája Budapesten.

Dr. Enyedy Andor, konventi belmissziói előadó hivására október hó 11—12-én gyültek össze az egyházmegyék belmissziói előadói szokásos évi konferenciájuk megtartására a budapesti theológia Ráday-termébe. — Szorongó érzésekkel indultunk utra, mert ezekben a napokban folyt a komáromi tárgyalás a magyar és csehszlovák határkiigazitás ügyében s mindnyájan úgy éreztük, hogy lelkünkre fonódik a rab magyarok sóhajtása és mindnyájan féltettük — a 20 éve börtönbe zárt és most új életre támadó reménységeket az összeroppanástól. Féltünk, hogy kevesen leszünk, hiszen sokan csonka megyék végvárainak vagyunk őrállói. De olyan jól esett látni, hogy csaknem teljes számban együtt vagyunk. Odakint lázas izgalommal lesték az emberek az ujabb politikai hireket, de benn a csendben a Megváltó foglalta el helyét egész érzés- és gondolatvilágunkban.

A konferencia központi kérdése az evangélizáció volt. A tanácskozásokat bevezető áhitatokból, előadásokból és hozzászólásokból lépten-nyomon ez a parancs csendül ki: *evangélizálni!* Kibontakozott előttünk a magyar református egyház a maga nagyszerű szervezettségében, külső formájában és adminisztrációjában, amely mellett mégis emberi lelkek megszámlálhatatlan sokasága sodródik a kárhozat felé. Amikor az Igén keresztül magunkon éreztük a Megváltó vádoló tekintetét, megéreztük, hogy a nép szabadulás után sóvárog s szoros kapcsolatot teremtve a lélek Urával — meg kell mutatni előtte Jézusban a teljes szabadulás utját.

Az evangélizálás nem új dolog a református egyházban. Négyszáz éven keresztül ez volt a só és a melegítő tűz, mely a rontás hatalma elé állott és Isten kegyelmének édes érzetével melengette a lelkeket. Leglényegesebb vonása az, hogy csinálni kell! Fel kell ébreszteni azokat, akik hitetlenségben, közönyösségben élnek és akik Jézus követőinek látszanak, de nem követik Jézust. Tehát mindenütt szükség van reá, még akkor is, ha a módja együgyünek és szokatlannak látszik, hiszen egy családban is jobb, ha van egy beteg gyermek, akit ápolni, gondozni és szeretni lehet, mintha egy koporsó lenne helyette, amely fölött csak siratni lehet a multat.

Csupán törvényekkel és rendelkezésekkel nem lehet evangélizálni a gyülekezetet. A Lélek az, mely megelevenit. Enélkül el lehet érni azt, hogy úgy látszik, mintha volna élet az egyházban, de ez csak papiros keresztyénség, mely mögött nincs arany fedezet. Akiket az Ur elhívott, hogy pásztorok legyenek, azokat alkalmassá is tette az építésre. Mindent el kell követni, hogy ez a lélek meg ne aludjon bennünk, mert ha a só megizetlenül és ha a tűz meghidegül, mivel sózzák meg a sót és mivel melegitik a tüzet?!

Az evangélizálás olyan, mint a katonaság életében a toborzás. Csak kezdet, amely után jön a kiképzés, a katonává nevelés. Ez már unalmasabb munka, de ennek az eredménye a jó hadsereg. Az evangélizálást is követni kell a gondos gyülekezetépítésnek. Ima és bibliaórákon kivül igen áldott eszköz a családlátogatás. Van olyan hely, ahol esperesek és evangélizáló karizmával megáldott lelkipásztorok járnak faluról-falura s munkájuk nyomán új élet támad. Lelkipásztorok tesznek bizonyságot arról, hogy utána könnyebb a munkájuk és ilyenkor válik számukra valósággá az ige: az én igám gyönyörűséges.

Hisszük, hogy az előadók azzal az elszánással mentek haza megyéikbe, hogy a hallott nagyszerű tanításokat ott érvényesítsék. *Oláh István.*

Mieink, akik hazakerülnek..

Bár pontos adatok még nem állanak rendelkezésünkre, mégsem lesz érdektelen néhány hozzávetőleges statisztikai adatot közölnünk. A megszállás alá került egykori tiszáninneni kerülethez tartozó egyházmegyék lélekszáma 1936-os adatok szerint kb. a következő: Abaúji egyházmegye: 12 ezer, Alsózemplén 8 ezer, Felsőzemplén 12 ezer, Gömör 23 ezer, Ung 12 ezer, összesen 67 ezer. A visszakerülő anyaegyházak száma kb. 125. Mivel kerületünk jelenlegi lélekszáma 207 ezer, ez a szám a felszabadulás után 270 ezer fölé emelkedik!

Országzászlót ad Kassának Sárospatak.

A visszacsatolással kapcsolatos országzászlómegajánlásokból minden község igyekszik kivenni a részét. Országszerte osztatlan örömet váltott ki, hogy a nagy *Országzászló Bizottság* a Kassa város részére felkínált országzászlók közül a Rákócziak négyszázéves kollégiumának: a sárospataki ref. főiskola és Sárospatak városa által felkínált országzászlót fogadta el. A zászló elkészítésére és átadására már megtörténtek a szükséges lépések. A nehéz selyemből készülő zászlót Sárospatak asszonyai és leányai fogják hímezni. Egyik oldalán a magyar címer, a másikon a Rákócziak címere lesz. A magyar címert a bujdosó fejedelem jelmondata: „Cum Deo pro patria et libertate" fogja körülvenni. Ugyanezen az oldalon a magyar címer alatt foglal helyett Kassa város címere. A másik oldalon a Rákócziak címere alatt a zászlót két sarkában a főiskola és Sárospatak nagyközség címere fogja ékesíteni. Addig is, míg ez a zászló elkészül, a mindennapi használatra egy másik zászlót küld a főiskola és Sárospatak városa Kassa városának. Ezt a zászlót a bevonuló csapatokkal egyidőben sárospataki diákok viszik Kassára.

Még a múzeumok is ünnepelnek.

Most azt halljuk, hogy régi lobogók indulnak el a múzeumokból, boldog kezektől hordozva, vissza a felszabadult területekre, majd pedig arról értesülünk, hogy a Felvidékre utaló múzeumi emlékek kerülnek e napokban az érdeklődés középpontjába és nyernek új megvilágítást (mint pl. a Rutén-földről származó Rákóczi-asztalunk). Főiskolai Régiségtárunk most új oldalról kapcsolódik bele a nagy magyar ünneplésbe. Arról van u. i. szó, hogy a kassai református egyház adományából nálunk őrzött két, gyönyörű kivitelű Lorántfy Zsuzsánna-úrasztali teritőket úgy helyezzük el, hogy látásuk gyűjteményünk látogatói számára igazi lelki élményt jelentsen és előttük mindig emlékezetes maradjon. A szép gondolatot a *Bódy Dénes* vallástanár vezetése alatt álló gimnáziumi *I. Rákóczi György Egyesület* karolta fel azzal a nemes elhatározásával, hogy e kegyeletes tárgyakat úrasztalszerű elhelyezés mellett a maguk egészében külön-külön üveg alá téteti, amely célra 100 P összeget bocsát rendelkezésre. Kifejezésre akarja juttatni ezzel az egyesület nemcsak azt az általános magyar örömet, amelyet az ország, különösen pedig a Rákócziak iskolája érez Kassa városának visszacsatolásakor, és nemcsak a kassai református egyházzal való testvéri közösségünket akarja általa hangsúlyozni, hanem egyben áldozni kíván az Egylet nagy névadója, a bibliás fejedelem: I. Rákóczi György és fennkölt szellemű fejedelemasszony, a főiskola nagy dajkálója: Lorántfy Zsuzsánna drága emlékezetének. Az I. Rákóczi György Egyesület e cselekedetével a hazafiasságnak és vallásosságnak nálunk mindig egybeforrott eszméjét szolgálja.

Pataki diákjaink kenyérakciója.

Felszabaduló magyar testvéreink felsegítésére megindult akcióba pataki diákjaink is önként, megindító lelkesedéssel bekapcsolódtak. Előbb két napon át az étkezésnél kenyéradagukról mondtak le, majd amikor látták, hogy nagyon szerény összeg gyült össze, a tanítóképzőintézet növendékei három alkalommal, a főiskolai konviktusban pedig és az angol-internátusban egy alkalommal lemondottak a húsételről. Megtakarításuk folytán 291 P összeget juttattak el a hatósági segélybizottsághoz, mely azonnal kenyeret süttetett a diákok fillérein s viszik a bevonuló katonák a kenyeret a felszabadított területre. A diákok kenyerét.

IRODALOM

Segítsetek címmel a Szeretetszövetség naptára újból megjelent s a református lelkészi hivataloknak terjesztés céljából szétküldetett. A naptár a szokott beosztással: Ige, Elvek, Református munka, Emlékezzünk, Szépirodalom fejezetek alatt igen gazdag tartalommal szolgálja a református irodalom érdekeit és céljait. Cikkeket írtak bele Ravasz László, Farkas István, Révész Imre, Medgyasszay Vince püspökök, dr. Gesztelyi Nagy László, Péter János, ifj. dr. Szabó Aladár, Kadosa László; verseket és elbeszéléseket Szigethy Ferenc, Vecsery János, Sinka István, Szabó Pál, Bódás János, Szabó Lajos, Kovács József, Borsovai Lengyel Gyula. „A mi ügyünk" cím alatt érdekes sorok olvashatók az ápoltakról. A naptárt több mint 40 kép gazdagítja többnyire az intézetek életéből. Ára 30 fillér. Megrendelések a Szeretetszövetség központi irodájában: Budapest XIV., Stefánia-út 29. intézendők. A naptárt úgy a Szeretetszövetség munkájának megismerése céljából, valamint evangelizációs rendeltetésére tekintettel is melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe. A naptár 75.000 példányban jelent meg.

Vallásos estékre, bibliaköröknek, vasárnapi iskolához s templomi szószékre egyaránt alkalmasak azok az Evangéliumi Keresztyén Tanítások,

amelyeket a lelkes egyházi szónokok néhai Szalay József, volt nagybecskereki lelkipásztor nagy írásismerettel és buzgósággal írt. Ezeknek III.—IV.—V., VI.—VII. köteteiből özv. Szalay Józsefné nagyobb mennyiséget adott át a Szeretetszövetség javára szolgáló értékesítés végett. Ezeket a Szeretetszövetség kötetenként 50 fillér és 10 fillér portódíj ellenében az érdeklődők rendelkezésére bocsátja. A kötetek 18—20 ívesek és jó állapotban vannak. Megrendelhetők bélyegekben is a Szeretetszövetség központi irodájában (Budapest, XIV., Stefánia-út 29. sz.).

HIREK

vitéz Csajka Endréné
szül. Radácsy Jolán

vitéz Csajka Endréné, Sárospatak főbírájának felesége, a b. e. Radácsy György professzor, e lapok feledhetetlen főszerkesztőjének legkisebb leánya okt. 28-án boldog házasságának 18-ik évében hosszas betegség után Budakeszin visszaadta lelkét Teremtőjének. „Nemes szíve megszünt dobogni —, mondja a család gyászjelentése —, de meleg kedélye a halálban is éltető napunk. Tiszta lényének varázsát mindig magunkban hordozzuk. Derüs és jóságos tekintete továbbra is beragyogja otthonunkat, lelkünket. Hisszük, hogy a mennyei hajlékokban újra, örökre eggyé leszünk." A temetésnél a vígasztalás igéit lelket megragadóan Darányi Lajos lelkipásztor hirdette. Az elhunytat férjén és árván maradt fián kívül a Radácsy, Csajka, Finkey, Harsányi, Zombory, Ruttkay, Vitányi, Oelschläger, Asbóth, Benkő, Mihalovits, Béky stb. családok gyászolják.

— **A reformáció emléknapját** bensőséges érzésekkel ünnepelte meg sárospataki főiskolánk. Délelőtt a nagytemplomban volt istentisztelet úrvacsoraosztással, amelyen a Patakon tartózkodó ref. katonáink százai vettek részt. Délután a főiskolai imateremben volt ünnepély ének- és zenekarí számokkal. Az ünnepély középpontjában *Palumby Gyula* gimn. h. tanár ünnepi beszéde állott, aki a minden ízében aktuális vonatkozású beszédében gyujtó magyar érzéssel mutatott rá a reformáció nemzeti jelentőségére. Az ünnepély többi számai voltak: 1. Bach: Fantasia. Orgonán előadta Hubay Barna I. é. hh. 2. Rink: Hála és dícséret. Énekelte a gimn. vegyeskar. 3. Luther: Erős vár a mi Istenünk. Szavalta Istók Miklós III. é. hh. 4 Haydn: Largó assai a VI. vonósnégyesből. Előadta a főiskolai vonósnégyes. Tagjai: Tóth Kálmán II. é. hh., Barsi Ernő, Hubay Barna I. é. hh. és Vilimszky László VI. oszt. gimn. tanuló. 5. Händel: Largó. Előadta a főiskolai zenekar. 6. a) Halmos: XCVII. zsoltár. b) Árokháty feldolgozásában: a XLVII. genfi zsoltár. Előadta a főiskolai kórus és a tanítóképzőintézet énekkara.

— **A Kormányzó gyűrűjével „sub auspiciis Gubernatoris" fognak doktorrá avatni egy sárospataki tanítóképzőintézeti tanárt.** Nagy örömmel vette a hírt főiskolánk előljárósága, s a két testvérintézet tanári kara és ifjúsága, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr engedélye alapján sub auspiciis fogják doktorrá avatni *Hargitai Zoltánt*, a református tanítóképzőintézet fiatal, tehetséges tanárát. Ez a kitüntetés méltó elismerése Hargitai Zoltán páratlan szorgalommal és lelkiismeretességgel mindig jelesen végzett tanulmányainak és már megkezdett értékes irodalmi mnnkásságának és széleskörű növénytani szakismereteinek.

— **Konventi missziói lelkész.** *Koncz Sándor* s. lelkészt, volt főiskolai széniort Egyetemes Konventünk konventi középiskolai ifjúsági lelkészül alkalmazta. Koncz Sándor vezető szerepet vitt a pataki ifjúság lelkigondozása terén theológus és szénior korában. Az elmúlt években, mint egyik legtehetségesebb tanítványunk Baselben, Glasgowban és Berlinben folytatta tanulmányait szép eredménnyel. Német- és Angolországban több előadást és istentiszteletet tartott., rendszeres lelkigondozói munkát végzett az elmult évben a berlini magyar reformátusok között. A tehetséges és szorgalmas ifjú megbizatásának őszintén örülünk és Isten gazdag áldását kérjük további munkálkodására.

HIVATALOS RÉSZ.

XXXIII. sz. Körlevél.

Valamennyi lelkipásztortestvérem figyelmébe

Nem kétlem ugyan, hogy nemzetünk történetének e rendkivüli napjaiban mindenfelé külön intézkedések történtek az istentiszteletekre nézve, mégis főleg az egyöntetüség végett jelen körrendeletemmel elrendelem, hogy:

1) a bevonulás egész tartama alatt, tehát c. november hó 7—12-ig minden reggel 7—½8 óráig szóljanak a harangok s utána istentisztelet tartassék és:

2) egyházi középületeinkre a nemzeti zászló kitűzessék.

Miskolc, 1938. nov. 5. Atyafiúi szeretettel:
Farkas István
püspök.

Alsózempléniek figyelmébe! Egyházmegyei közgyűlésünk határozata értelmében felhívom azokat az egyházközségeket, amelyeknek egyházközségi körpecsétjeik nincsenek, hogy ezt a körülményt egy levelezőlapon hozzám haladéktalanul jelentsék, hogy az egyházközségek részére a szükséges körpecsétet együtt rendelhessem meg.

Cigánd, 1938. évi október hó 28-án.

Atyafiúi tisztelettel vagyok: *Janka Károly*
esperes.

Értesítés.

Az egyházközségek által vezetendő pénztári napló bekötve következő áron szerezhető be:

50 íves	8·50 P.	60 íves	9·70 P.
70 íves	10·90 P.	80 íves	12·60 P.
90 íves	13·80 P.	100 íves	15·00 P.

Kapható a főiskolai könyvkereskedésben, Sárospatakon.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatak, 1938.

XXXIII. évfolyam. 45. szám. Sárospatak, 1938. november 13.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**
FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF.

TARTALOM: *Üdvözlés!* — *Marton János:* Áldott az Úr, hogy végre hazahozott Titeket! — *Dr. Gulyás József:* Magyarország. — *Lenkey Gyula:* Mi nem felejthetünk! — Ahová pataki diákjaink vonultak be. — Theologus regőseink a felszabadított Felvidéken. — Pataki diákok legátusokként szolgálnak... — Bünbánati hét Miskolcon. — Hírek. — Hivatalos rész.

ÜDVÖZLÉS!

A rab magyar földről az édesanya kebelére visszatérő testvéreinket szerető szívünk minden melegével köszöntjük. A CXXVI. zsoltár, — lelkünket boldog nyugtalanságban tartó vallomásai lettek most ti veletek együtt a mi imádságunk is: „Megtelt a mi szánk is nevetéssel s a nyelvünk pedig vigadozással!...“ „Hatalmasan cselekedett velünk az Úr, azért örvendezünk mi is veletek együtt.“ „Hozd vissza Uram a mi foglyainkat, mint patakokat a déli földön.“

Legyen áldott a szabadító Isten mindörökké!

Rásony—Miskolc, 1938 november hó 5-én. **Atyafiságos szeretettel:**

Farkasfalvi Farkas Géza
egyházkerületi főgondnok.

Farkas István
püspök.

Áldott az Úr, hogy végre hazahozott Titeket!

Köszöntésül visszacsatolt tiszáninneni református testvéreinkhez.

Áldott az Úr! Csordul ki szívünkből a könnyes boldogság és forró hála szava, hogy végre hazahozott a Felvidékről visszacsatolt magyar véreinkkel együtt Titeket is, tiszáninneni református testvéreink.

Az emberi nyelvben nincsen szó, amely örömünket ki tudná fejezni.

Nem jött veletek az ezeréves határ.

Felejthetetlen helyek maradtak kivül az új határon, Pozsonytól Nagyszombaton, Kézsmárkon, Iglón, Eperjesen keresztül Nagyszőllősig, Husztig, Máramarosszigetig.

Ez kimondhatatlan fájdalmat vegyít egetverő örömünk áradatába.

De talán ilyennek kell lenni a mi tragikus sorsú magyar fajtánk örömének?

Mi soha nem örülhetünk teljes önfeledtséggel, maradék nélkül.

Határtalan örömünk fényére is rá kell borulni, mint fellegnek az erdőre, a mérhetetlen bánat feketeségének.

Mi csak sírva vigadhatunk.

Most is hallanunk kell sorsunk dalát, mint *Kodolányi* Julianus barátja hallotta a messzemesszе Ázsiában, Magna Hungaria kapujához eljutva a nótázó lovasoktól:

„Sűrű a lovunk sörénye,
Feketével ki fonta be?“

De az örömünk mégis fölséges öröm. Ünnepi öröm. Nem csak földi öröm.

Hiszen ami Velünk és Veletek történt, minden emberi várakozás ellenére és azon felül ment végbe.

„Hatalmasan cselekedett velünk az Úr“ —, idézzük mi is, mint lapunk élén vallja tiszáninneni

egyházkerületünk püspöke, *Farkas István* és főgondnoka, *Farkasfalvi Farkas Géza.*

És érezzük, hogy az örök Ige szavai azok, amelyekkel most érzéseinkről beszélni lehet.

S nem feledjük el, hogy Veletek együtt mi is megszabadultunk.

A lélekzet elállító veszedelemtől. A már-már kirobbanó világháborútól.

A szabadító Isten lépett közbe.

„Ha nem Ur az, aki velünk volt . . . .

Akkor elevenen nyeltek volna el minket . . .

Akkor elborítottak volna minket a vizek, patak futott volna át felettünk.

Akkor átfutottak volna rajtunk a felbőszült vizek.

Áldott az Úr, aki nem adott minket prédául!

Lelkünk megszabadult, mint a madár a madarásznak tőrétől. A tőr elszakadt, mi pedig megszabadultunk.“ (CXXIV. zsoltár verseiből.)

Még a nyár elején vésettük fel főiskolánk falán *A bujdosó pataki diákok* reliefjére:

„Hozd vissza, Uram, a mi foglyainkat, mint patakokat a déli földön.“ (CXXVI. zsoltár 4. v.)

Elsősorban Ti voltatok ezek a foglyok, tiszáninneni református testvéreink.

Titeket vártunk.

Mert elszakíthatatlanul a mieink voltatok. Testünkből való test. Vérünkből való vér. Lelkünkből való lélek.

Gondolunk püspökeitekre A mi P. Czinke Istvánunk állt először az életeken.

Istentől sem kívánhattunk volna más személyiséget a képviseltetésünkre, mint őt. Talán azért formálta Isten őt örök végzésében a tüzes érzés, a szárnyaló imádság, az átlátszó tisztaság, a legnemesebb közvetlenség emberévé, a magyar érzés ékesszavú tolmácsává, a tiszáninneni lélek egyik leghűbb inkarnációjává, hogy mikor elszakad tőlünk egy óriás darab drága föld, hordozza vállain annak lelkét. S tudjuk, hogy hordozta, amíg testi erői engedték. Szemrebbenés nélkül állt a halálos viharban. Amióta pedig átjött, zsoltárok panasza zokogott át a lelkén és a zsoltárok örök reménysége parázslott abban. Agg Simeonként megérte a Te szabadításodat, Istenem! Ő és vele együtt a mi nagy öregeink: Komjáthy Gábor és Szüts István espereseitek.

A második püspök, Péter Mihály, hőssé nőtt az érettetek és érettünk alkut nem ismerően vállalt harcban. Tömérdek alkalommal az ő ajkán és tollán szólalt meg a legnagyobb nyilvánosság előtt a magyar igazság.

A bölcs Idrányi Barna szoborszerű nyugalommal állt a helyén. Tündöklő fehér márvány az emlékezete. Nagyszalánc felől ő lesz továbbra is az élő tiltakozás, a szent összekötő kapocs.

Dr. Magda Sándor alakját a kisebbségi sors formálta modernné. Éles és kemény, de a világkapcsolatok széles távlataiba bekapcsolódó úgy, amint kívánhattuk.

És teljesen a mienk, aminthogy még valamennyi esperestek sárospataki theológiánkon végzett a gömöri esperestől, Ablonczy Páltól és az abaujitól, Simon Józseftől, mint a régebbi gárdához tartozóktól kezdve a hozzánk tömérdek szállal és személyes kapcsolatokkal fűzött fiatalabbakon — Virágh Béla alsózempléni és Dobos Sándor felsőzempléni esperesen át végig Komjáthy Gábor és Szüts István ungi esperesekig, akiket Isten agg Simeonokként az ő hatalma és dicsősége tanubizonyságaiul őrzött meg.

És ki tudná felsorolni a többi hű lelkészi és világi tanubizonyságtevőinket. Az élőket és a holtakat. A holtakat és mégis élőket: a Bodor Gáborokat és Szőke Istvánokat és akiket csak Istenünk ismer. Akiket az ő szent keze hozzánk haza-hozott, mind szeretettel fogadja egyházkerületünk és sárospataki főiskolánk, az Alma Mater.

Jogi vonatkozásait a visszatérésnek elvégzi a 1939. februárra megkérelmezett zsinat. Politikai vonatkozásban már intézkedett a magyar országgyűlés. Képviselőiteket behivta kebelébe. Iskolaügyben bölcs nagylelkűséget áraszt Teleki kultuszminiszter most megjelent rendelete az átmenet keresztülvitelére.

Alma Materünk külön szeretettel köszönt Titeket, a lelki édesanya örömével.

A mi itt épült — és Isten csodálatosan megsegített ezen a téren, az a Ti érettetek érzett gondból indult ki.

Ezt ne feledjétek el.

Az elszakított magyarnak akartunk szerény otthont, visszahívó és visszaváró hajlékot építeni internátusainkkal. Az Angol Internátus pedig a *magyar igazság szolgálatára való előkészítést* tűzte ki egyik főfeladatául.

Megcsonkultunk jogakadémiánk elvesztésével. A ti visszajöveteletekkel mi is azt kiáltjuk: mindent vissza. A jogakadémiát és minden félretett terveink megvalósítását is — el a népfőiskoláig és még ujabb terveinkig.

Az Alma Mater lelke nem változott.

Azt az Ur Őrzi.

Szolgáit is Ő küldi és keni fel, a seregeit is Ő toborozza.

Van néhány olyan kezdés nálunk, amit alig ismer és tesz még az egész nagy Magyarország.

Tehetségvizsgán választjuk ki évről-évre — már rendszeresen és szerény filléreinkhez képest fejedelmi elgondolással a magyar föld kimüvelésre méltó gyermekeit, a szétszórt gyémántdarabokat. Egy névtelennek maradni akaró alapítványt tett olyan nincstelen gyerek számára, aki fogadja, hogy iskolavégzés után hazamegy népe, faluja, övéi, vérei közé sorshordozónak, faluvezetőnek.

Nekünk megmondatott, hogy a ma missziója ez:

a megnagyobbodott Magyarország csak különb Magyarország lehet.

Mennyire mérhetetlenül fájna nekünk, ha Ti csalódnátok.

De mi széttépett ország, megalázott, kifosztott és meggyötrött föld voltunk. Tüzes kemencébe vetett nép. Vas gyűrűvel szorított terület.

Nektek nem szabad türelmetleneknek lenni.

Reformátusnak lenni: szolgálatot jelent, az örök dicsőségű Isten szolgálatát.

Mi arra hívunk és várunk Titeket, hogy építsük közösen, türve, fáradva, remélve és könyörögve a különb Magyarországot.

Áldott az Úr, hogy végre hazahozott Titeket, református testvéreink. *Marton János.*

Magyarország.

1. *Édes hazám, Magyarország,*
Mi vagy te?
Tán a beteg nagy világnak
A szíve,
Mely ha sajog, hogyha vérzik,
A fájdalmát messze érzik?
Húsz éven át ez a világ
Nem tudta,
Mi az oka, hogy ez a föld
Oly puszta?
Végre rájött, hogy szíve fáj,
S azt sínyli meg az egész táj.

2. *Édes hazám, Magyarország,*
Mi vagy te?
Tán a mesés Akastyánnak
Nagy hegye,
Melyről régi rege mondja,
Ami rokon, mindazt vonja.
Mint az a hegy a távoli
Érceket,
Úgy vonzod te a letépett
Részeket.
Most csak egyet s azt is félig,
De „nem múlik, ami késik"!

3. *Édes hazám, Magyarország,*
Mi vagy te?
Tán a világ legerősebb
Mágnese,
Önmagához, ami szép s jó,
Bűverővel mindent vonzó?
Húsz éven át, nem, örökre
Vontad te
Mind, kinek csak magyarul ver
A szíve.
„Ki a folyód vizét issza,
Vágyik az mind hozzád vissza."

4. *Édes hazám, Magyarország,*
A neved
Olyan, mint egy mennyországi
Üzenet,
Feltámadás trombitája,
Végítélet harsonája;
Mely ha zendül, holt csontok is
Mozdulnak,
S testvérükkel összeforrni
Indulnak.
Nincs már idő, sem távolság,
Melyek őket elválasszák!

5. *Zengjen neved e szép honban*
Mindenütt,
Amerre csak Isten fényes
Napja süt:
Erdély síkján, Tátra ormán,
Kék Adrián, bácsi rónán!
Mert ez az év feltámadás
Éve lesz.
Összetörik, amin függünk,
A kereszt.
Földre száll le a mennyország:
Az éppé lett Magyarország! *G. J.*

Mi nem felejthetünk!!!

Egy öröm-mámor vonul végig a Felvidéken a belépő honvédeink nyomán, és ez nem múló láng, mert alapja a szívek mélyén van elrejtve, mely most 20 év után hatalmas erővel tör elő, a visszatérő magyar református testvéreink lelkéből.

Hogyan, mivel fogadjuk őket, hogy megérezzék melegen szerető szívünk feléjök forduló őszinte érzését.

Hatalmas mozgalom indult meg a Felvidékért, ebben a szent várakozásban egy gondolatom támadt, annak kifejezésére, hogy mi szeretettel várjuk őket. Elgondolásomat megértéssel fogadta Sárospatak és a Főt. Püspök úr is.

Lelkésztestvéreim! Tudom nem mindeniketeket érint úgy a visszatérés, mint engem. — Én érzem, — hogy mi fáj nekik, — és mi fáj nekem. Szerezzünk nekik örömet. Visszatérő testvéreink iránt táplált szeretetünk, és soha nem felejtett hűségök és szenvedésük tudatának bizonyságául. Mily boldog érzés hatná át a tiszáninneni egyházkerület visszatérő gyülekezeteit, — ha minden gyülekezet részére felajánlanánk, a karácsonyi ünnepekre az urvacsorához szükséges kenyeret és bort. Természetben, — magyar föld termette, — Isten drága ajándéka. A Krisztusban egyesült szeretet újjászületése volna. A magyar református hittestvéri boldog ölelkezés volna azon az első Karácsonyon, melyet hisszük, a jó Isten mindnyájunknak megérni enged. Mi nem felejthetünk... Legyen ez a Karácsony a boldog szeretet összedobbanása — egyidőben, — egyakarattal, — az örökkévaló Isten dicsőségére, — a magyar református tiszáninneni egyházkerület ujra egyesülésének, — felejthetetlen drága napja. Cselekedjünk.

Még sokat írhatnék, — de csak egy parancs legyen előttünk, és ez mindent megmagyaráz és megértet: „Isten és Haza nevében, Előre!"

Az átadást később állapítja meg a felettes hatóság, csak az adományok felajánlása a fontos, (lehetőleg összes gyülekezeteink bevonásával, a tervet presbitériumokban megbeszélve), melyet a Sárospataki Ref. Lapok főszerkesztőjéhez kell küldeni, ki a jelentkezéseket számba veszi.

A Főtiszteletű Püspök úr a következőkben ír elgondolásomról:

„A megszállt területről — Isten kegyelméből és a kemény magyar akarással visszatérhető Kálvi-

nista magyar testvéreink számára, — a karácsonyi urvacsorához küldendő s az egyházaink által felajánlandó urvacsorai jegyek megküldésével javasolt szeretetmunka, — nagyszerű elgondolás. Én magam is örömmel járulok ehez. Felhatalmazlak arra, hogyha a cikkedet megírod, hivatkozzál az én örömteljes hozzájárulásomhoz is és arra is, hogy öt egyház részére, már a cikked közlésekor urvacsorai kenyeret és bort felajánlok én is. Kissé nehéz dolog lesz az elküldés... Épen ezért az volna a legjobb, hogyha pénzben küldenénk el az urvacsorai kenyér és bor beszerzési árát. Ha azonban kivihetőnek gondolod a természetben való adomány elküldését, az is megnyugtató lenne reám nézve. Minden helyes, amivel mi a testvéri szeretet ápolásában példát adunk a civódó magyaroknak... Farkas s. k. püspök."

Elküldöm tehát ezt a felhívást, találjon meghallgatásra, nem nagy érték, de a benne rejlő Isteni erő, kedves feléjökhajlás volna, — kik úgy is nélkülözték az igazi magyar szív szeretetét. A jelentkezéseket kérem Sárospatakra, a Sárospataki Ref. Lapok felelős szerkesztőjéhez, Marton János professzor úrnak küldeni. Beérkezett adományok:

1. Főtiszteletű Farkas István püspök úr, 5 (öt) egyháznak.
2. Dr. Enyedy Andor egyh. ker. főjegyző 1 (egy) egyháznak.
3. Lenkey Gyula ref. lelkész, 2 (kettő) egyháznak.

Bánhorvát, 1938 okt. 31. *Lenkey Gyula*
ref. lelkész.

Ahová pataki diákjaink vonultak be.

Amikor pataki diákjaink ételadagjaikból kenyér-akciót kezdettek a hazatérő magyarok megsegítésére, még nem is sejtették, hogy milyen jutalma lesz a megmozdulásuknak. Ők nem vártak semmi viszontszolgálatot.

És érdekes fordulata lett a doiognak.

November hó 8-ára kisült a 820 darab kis kenyér. Átkötötték mind nemzeti színű szalaggal. Két gimnáziumi tanuló, két tanítóképzős és két theológus néhány regőssel felpakkolózott a katonai teherautóra és a bodrogközi ködön, csípős hidegen és rázós úton leginkább cserkészköpenyegbe burkolózva, rohantak Királyhelmec felé. Ott kedvesen fogadták őket. A kenyér kétharmad részét letették. És azt mondották nekik, hogy van a közelben egy szerény, gyönyörű kis falu: Bodrogszög. Ott epedve várják a magyar hadsereget. És még oda nem mentek be a katonáink. Vigyék oda a többi kenyeret.

Azonnal rohant az autó.

A gyönyörű kis falu színmagyar népe örömujjongva fogadta őket. Diákjainkra hullt a virágeső, ők láthatták meg az első kicsorduló könnyeket, nekik énekelték az iskolások először a titokban megtanult Himnuszt, ők látták, hogy a szegény magyar asszony kezébe vette az ajándékul vitt kiskenyeret, letakarta a kendőjével és csókolgatta a nemzeti színű szalagot, míg hullottak a könnyei. Ebbe a faluba pataki diákok vonultak be először...

Theológus regőseink a felszabadított Felvidéken.

Öt regős theológusunk már napok óta a felszabadított magyarok közt jár. Ők úgy jártak, hogy — amint mondani szokták: törököt fogtam s nem ereszt. Előbb Sárospatakon nótaestet adtak az itteni katonáknak. A siker akkora lett, hogy estéről-estére ujrázni kellett a számaikat. Amikor pedig megnyilt a határ, hadseregünk itteni parancsnoksága magának kérte a diákokat. Egy-kettőre kész volt az engedély és azóta helyről-helyre mennek, viszik a magyar nótát, a magyar szivet és lelket, feledhetetlen élményekről üzenve és diákutánpótlást, ujabb regősöket kérve. S itt minden kis diák szomorú, hogy mind nem mehet.

Pataki diákok legátusokként szolgálnak

a következő vasárnap, november hó 13-án egész sor felszabadult egyházközségben. Viszik a főiskola pátensét és délelőtt-délután hirdetik Isten igéjét. A következő beosztással: Bodnár István, Takács Béla: Kis- és Nagytárkány. Vályi József, Balogh József: Borsi, Szőllőske, Bodrogszerdahely, Krizsán József, Berecz Árpád: Csarnahó, Nagy- és Kisbári, Csorba Géza, Baksy Zoltán: Zemplén, Kisujlak, Szentmária, Z. Elek Béla: Ladmóc, Merényi Dániel, Csorba László: Szentes, Véke, Szinyér, Boly, Vincze József, Csabay Pál: Szomotor, Bodrogvécs, Réti Gyula: Kiskövesd. Dobos István: Nagykövesd, Nagy Sándor: Örös, Hazagh Mihály: Nagygéres, Nagy Géza: Kisgéres, Bónis Béla: Perbenyik, Kalydy Miklós: Királyhelmec, Szendy János, Mikolai Elemér: Bacska, Bély, Polák Géza: Tiszasalamon, Kolláth József: Ásvány, Csőri István, Sükös Pál: Csap.

Bűnbánati hét Miskolcon.

1. Hétfő, november hó 14: *Isten elleni bűneink.* Tilalmának megszegése, parancsának elhanyagolása; azt cselekedtük, ami gonosz előtte, nem cselekedtük azt, amit kíván. 2. Kedd, november hó 15: *Magunk és mások istenítése.* Magyar bálványimádás. 3. Szerda, november hó 16: *Egymás elleni bűneink.* Felsőség kritizálása, alattunk állók megvetése. 4. Csütörtök, november 17: *Egymás marása.* Egység kialakításának hiánya, elmulasztása, közösségi szellem hiánya, pártoskodás. 5. Péntek, november 18: *Magunk elleni bűneink.* Talentumaink elásása, önzés, személyes hivatásunk fel nem ismerése, elhanyagolása, élősködés. 6. Szombat, november 19: *Hazánk, nemzetünk, fajtánk elleni bűneink.* Önmagunk lebecsülése, mások felmagasztalása, idegen majmolás.

— **Sallay Béla,** a csehek elől szőllőskei paróchiájából menekülni kényszerült ref. lelkipásztor, akit főiskolánk is néhány napon át szivesen fogadott falai közt november hó 10 én Szőllőskére változatos Odysseid után visszatért.

Különlenyomat a „Sárospataki Református Lapok“ 41. számából.

Hazajöttök: — mind-mind nemsokára!

Farkas István református püspök üzenete a hazatérő végek magyarjaihoz.

Az Ipolyságról — 20 esztendő óta elhallgattatott magyar imádság felzugó viharja simogatja a szivemet..... Az Élet könyve nyitva előttem. Isten Igéjét olvasgatom..... Szárnyakat kapott a lelkem..... Látások köröskörül..... Mintha Isten szavát hallanám s mintha az Isten dicsősége ragyogna szemem előtt a betükön át: — „Felhasad mint a hajnal a te világosságod és meggyógyulásod gyorsan kivirágzik és igazságod előtted jár; — az Ur dicsősége követ“..... (Ézs. 58$_8$)

Isten kezére hajtom könnytől ázott orcámat.... Imádkozni vágyódik belső emberem..... Nem hallom most, az örvendező nemzet mámoros ujjongását, az ujra magyarrá lett kicsiny szent darab földért,.... csak a szivem remeg, csak a könnyeim peregnek.

Aztán az istenes vén ember, agg Simeon áll meg lelki szemeim előtt, aki bizonyosra hitte, hogy meg nem hal addig, amíg meg nem látja az Urnak Krisztusát!....

20 esztendő óta hirdetem hittel a bástyán állva: Nem halok meg addig, amíg rab magyar földön élő magyar testvéreim, újra haza nem jöhetnek!.... Köszönöm neked Istenem, hogy mindenek között legkisebb szolgádnak hitét mind e mai napig nem szégyenítetted meg. Köszönöm, hogy a szivem mélyén zokogó örömmel sikolthatom én is: *Hazajönnek: — mind-mind nemsokára!*

Maga az örökkévalóság volt számunkra ez a gyötrelmes 20 esztendő. Minden szenvedést megért, — ha valóban kivirágzik a mi igazságunk s ha gyógyulásunk ideje elkövetkezik!

Csak egy kis türelem még magyar Testvéreim — odaát is — idehaza is!.... Minden azt hirdeti most körülöttünk, hogy: Az Ur dicsősége jár igazságunk előtt..... Mikor kiáltunk — meghallja az Ur!.... Ha jajgatunk, ő maga mondja: Ime itt vagyok!....

A nagy fejedelem népét 20 esztendő óta — kegyetlen rabságban tartó börtön, vesztünkre készített várfalain *két kicsi kapu már kinyillott*..... Elég ahhoz egyelőre, hogy ezen a két kicsi kapun egy millió rabságban tartott magyar öröme, bánata mind-mind hazafelé szálljon!....

A csodákat mivelő honszerelem, nagyszerü bizonyságtételeiből, — itt — minálunk tanulhatná most meg a világ, hogy: — milyen is az igaz hazaszeretet!.... Fékezhetetlen, hömpölygő áradat módjára, egymáshoz simulva, gyötörtetést feledve, Istent átölelve, imádkozva, sirva s kacagva, epekedik — siet ez a mindenéből kifosztott árva magyar fajta nép: *Haza, — az édes anya kebelére!....*

Az Isten is velünk örül. Ő maga is akarhatta, hogy az a kapu nyiljék ki először, ahol a nagy Rákóczi fejedelem bölcsője ringott s ahol az ő örökké élő: Istent, Hazát s Szabadságot sóvárgó lelke járt hajdanán — a hadak élén.....

Rendületlenül hiszem, hogy nemsokára kinyilnak a többi kapuk is!.... Az én lelkem mélyén már állandóan ott zsong, ott bizonykodik az élő magyar reménység éneke: Hazajöttök; — mind-mind nemsokára!.....

Nem azért hiszem ezt élő hitem minden erejével, mert a lassan — észretérő világhatalmasai, a magukat győzőknek mondó emberek is legalább látszatra, így akarják immár ezt, hanem azért, mert hiszem és vallom, hogy: *Az én szép magyar Hazám felett — nincsen hatalma a halálnak!.....* Isten a magáéból annyit adhat a nemzeteknek is, amennyit akar. Amint megadja — úgy vissza is veheti, amit adott, — mert az Isten nagyobb az embereknél!.... Isten keze mérte ki, az örökkévaló magyarság számára állandó szállásul ezt a gyönyörüséges szép országot..... Isten karja vezérelt ide minket s maga akarja örökéletünket..... Bizonyosra várom, az új magyar tavaszok kivirágzását, kalászba érlelődését, — a diadalmat hozó: — szent magyar holnapot!....

Amig — Hazámért aggódó lelkem, így nyugszik meg szép csendesen az Ur Istenben, — leveszem tekintetemet kis időre az Isten dicsőségben ragyogó orcájáról....

A váratlanul jött örvendetes üzenet hirétől — boldog elaléltságban pihegő szivü édesanyánk, magyar Hazánk — szive dobogását hallgatom immár!.....

Adjátok ide a kezeteket hazakészülő magyar Testvérek s ti is, itthon élő atyafiak, — hajoljunk közel egymáshoz..... Kéz a kézben; szív a szívhez közel — beszélgessük meg elmult és eljövendő dolgainkat nyilvánságosan: — az Isten és az édes magyar anyánk előtt..... Vigyázzatok! — csendben, alázatos önvizsgálattal mondjunk el előttük mindent!...

„Gyenge szive van az édes anyánknak“ !.... Hiszen, olyan sokszor busítotttuk, megszomorítottuk..... Ő mindent elfelejtett. Lássátok be, — az ő karja most is, mindig is ölelésre van kitárva..... Halljátok-e — meghallotta sóhajtásunkat..... Halljátok-e?.... suttog az ajka: Hazajöttök: mind-mind nemsokára?! Ugy lesz csakugyan, hogy hazajönnek fiaim messziről s leányaim ölben hozhatnak el?!....

Testvérek — most simuljunk nagyon erősen össze s mondjuk imádságos hitvallástétellel: *Úgy lesz édesanyánk!..... Hazajönnek: mind-mind nemsokára!.....*

Tudjátok-e mihez kell kezdenünk?

Uj szivet, bünbánat igaz könnyeivel megtürösztött új szivet kérjetek velem együtt mindenek előtt az Ur Istentől drága magyar Testvéreim!.....

Összetört, megalázott minket az Isten.... A népek országútjára vetett ki bennünket s engedte, hogy hitványok rugdossanak meg minket!..... Rászolgáltunk erre az itéletre..... Megcsókoljuk az itéletes Isten kezét..... és elfelejtünk mindent, ami fáj.

Megérdemeltünk mindent!.... Gőgös kevélyen mentünk el egymás mellett — a vérzivataros idők előtt mi, — magunkat imádó magyarok..... A jólét, a földiek tulzott szerelme elvette tisztánlátásunkat..... Mintha megvénhedtek volna a szemek. Homály, sötétség vett minket körös-körül. A föld felé irányítottuk a tekintetünket s azért nem láttuk meg az eget!.....- Pedig az Élet hegyén, ott áll eleitől kezdve a kereszt!.... Ott ragyogott, hivogatott a szép hajnalcsillag!....

Nem az Isten hagyott el bennünket, hanem mi vettük ki kezünket az Isten kezéből!.....

Az imádkozó, igére szomjas, egyházhűségben és áldozatos szolgálatban példamutató elődök — csodát művelve tudtak dacolni, szembe is szállani: — üldöztetéssel, mindennemű hatalmassággal!

Az Istennek szolgáló magyarság, a legnehezebb időkben is: — az Isten szeme előtt állott!..... És kivirágzott a mi igazságunk!

Első tennivalónk hát az, hogy ne átkozzunk senkit. Ismerjük meg temérdek: Isten, magunk és a fajtánk ellen való vétkezésünket. *Simuljunk hozzá a Krisztushoz.... Kezdjünk új életet!*

Ha valaki Krisztusban van, új teremtés az. A régiek elmultak, ime újjá lett minden. Mindez pedig Istentől van — aki minket magával megbékéltetett a Jézus Krisztus által és aki nekünk adta a békéltetés szolgálatát..... (II. Korint. 5.).....Krisztusért járunk követségben s mintha Isten kérne miáltalunk: — Krisztusért kérünk — békéljetek meg az Istennel!.....

Kedveseim!..... Én úgy érzem, hogy az Isten még egyszer, talán utóljára megsajnált minket s megkegyelmez nekünk.

Imádságban, Isten és Haza szolgálatában újjá lett szívet kérjünk mindnyájan az Istentől, hogy mindnyájan eljuthassunk az Igéret földjére.....

A másik tennivalónk az, hogy el kell távolítani minden gátlást, amely elválasztotta eddig: a magyart a magyartól.... Társadalmi, felekezeti s osztályharcok szűnjenek meg azonnal. Szép szavak igérete helyett a cselekvések idejének kell eljönnie!.

A robotoló magyarság sikolyának, panaszos jajjkiáltásainak fel kell érnie — a vezetők, a hatalmasok szivéig.

Meg kell gyógyítani a magyarság fájó sebeit.

Ezen a szent magyar földön joga van minden igazán magyarnak ahhoz, hogy házanépével együtt emberhez illő életet élhessen..... Jussa van itt minden igaz magyarnak egy darab édes és ízes puha magyar kalácshoz.

Jussa van ahhoz mindenkinek, hogy családalapítás útján, valláserkölcsi eszmények, igaz honszerelem oltártüzei lobogjanak kunyhókban, nádasházakban, nemesi kúriákon s fényes palotákban... Egy, — hitében erős, honszerelmében megingathatatlan, a magyar életet élni tudó és akaró — új magyarság növekedjék itt fel! Hősök kellenek ide közénk! — akinek az ő életük sem drága, csakhogy édes valóság lehessen — a boldogabb és szebb magyar jövő!

Minden magyarban testvért látva, a Krisztus királysága ellen törő sátáni munkák szennyes hullámai ellen — az evangéliumi tiszta keresztyénség — a megjobbított élet, a komoly akarások, az életszerelem bizonyságtevő nagy cselekedeteit kell odavinni a gát épitésére!..... *Nekünk mindnyájunknak, mint jó testvéreknek, el kell indulnunk: — életre s halálra való odaszánással — az új honfoglalásra!*

Istennel, — mindenek lehetségesek az igazán hívőknek!

* * *

Míg így beszélgetek veletek — láttátok-e azt, amit én? Nézzétek csak, hogy kipirult a mi drága édesanyánk arca?.... Halljátok-e, hogy elhalkult a szíve dobogása?.....

A gyermekeiben boldog édesanya örömkönnyei peregnek végig elalélt orcáján..... Halljátok-e: üzen?..... Szól csendesen és édesen: *Mindnyájatokat várlak, visszavárlak!....*

Hazajöttök ugye: mind-mind nemsokára?.....

Hazajönnek: mind-mind — édesanyánk — haza, nemsokára! — ...

Testvéreim! Magyarok — odaát is — itt is —: Vigyázzatok és imádkozzatok, hogy újra meg ne szomorítsuk az édesanyánkat!.....

Kérelem. *Farkas István püspök úr nevében arra kérem a visszacsatolt református gyülekezetek Nt. Lelkipásztorait, szíveskedjenek ezt a püspöki üzenetet a lap vétele után következő vasárnap a szószékből felolvasni.*

Sárospatak, 1938. november 11.

Dr. Marton János
a SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK
felelős szerkesztője.

HIREK

ROTHERMERE lord Sárospatakon. November hó 12-én délelőtt Rothermere lord, a nagy angol publicista kíséretével együtt meglátogatja Sárospatakot: a főiskolát, az Angol-internátust és a Rákóczi-várat. A nagy vendég látogatásáról a külügyminisztérium értesítette a főiskolát.

— **Kassa átvételénél, ahol Kormányzó Urunk** Őfőméltósága is jelen volt, a vármegyei küldöttséggel együtt főiskolánkat dr. Zsiros József theol. igazgató képviselte.

— **Reformációi emlékünnep Miskolcon.** A miskolci Kálvinszövetség ezidén is megrendezte évenként szokásos reformációi ünnepélyét a Kossuth-utcai templomban, október 31-én délután 6 órai kezdettel. Az ünnepélyre egybesereglő gyülekezet zsúfolásig megtöltötte a hatalmas templomot. Gyülekezeti ének után Pósa Péter esperes olvasott bibliát és buzgó imában kérte Isten Szentlelkének ihletését az ünnepélyre, különösen annak hitben és tudásban gazdag szónokára: dr. Tamedly Mihály tankerületi főigazgatóra, egyházunk presbiterére. Az imádság szárnyain ég felé emelkedő lelkeket a leánygimnázium énekkara ringatta további áhitatos hangulatba. Dr. Tamedly Mihály magas színvonalú előadását azzal kezdte, hogy egy német barátjával Wittenberg fölött repülve, áhitattal ejtette ki a Luther nevet. A barát és útitárs lekicsinylően intett. Mikor aztán a repülőgépről leszállva, vacsorázni mentek: újra előkerült a Luther neve. Ünnepi előadónk lelkesen fejtegette, hogy az ő fellépésével kezdődött el az új német művelődés, fejlődés és haladás. A barát és útitárs ezt kétségbevonta, s a német haladást a reneszansz és humanizmus forrásaiból származtatta. Arról szólt aztán az előadás első része, hogy a reneszansz és humanizmus egy korábbi lelki, vallási fellendülés és elmélyülés gyümölcse volt, s mikor ez a tudományos és művészi áramlás kezdte elveszíteni maga alól a hitbeli és erkölcsi talajt, akkor jött Luther és a reformáció, hogy a nagy tisztúlási folyamaton átvezesse a lelkeket és az egyházat. Az előadás második része pedig arról szólt, hogy miképen épített Luther új egyházat és új életet az igazság és szeretet kettős krisztusi alapjára, mimódon állunk mi is e kettős alapra támaszkodva ma a világ elé, mimódon indulhat meg az új magyar élet is ezen a kettős szent fundamentumon, az igaz szegeletkövön: Krisztuson. Az előadást feszült figyelemmel, fegyelmezett csendben hallgatta, élénk helyesléssel kísérte, és hálás tetszésnyilvánításokkal jutalmazta a hallgatóság. A Lévay József főgimnázium zenekara Szücs Gergely tanár vezetésével szavakkal ki nem fejezhető vallásos érzéseket tolmácsolt és ébresztett a hallgatók lelkében. Király Uzor főgimnáziumi tanár XVI. századbeli zsoltárfordításokat mutatott be, igen nagy hatást keltve. Szücs Loránt h. énekvezér, tanító orgonaszólója alatt megindultak a perselyezők, s a padokban kézről-kézre adott tálcákon 112 P-t gyűjtöttek össze az Árva-otthon fenntartására. Dr. Enyedy Andor záróbeszédében a magyar ref. keresztyénség mai hivatására mutatott rá.

— **A miskolci egyház új lelkészelnöke.** A miskolci egyház presbiteriuma október hó 29-ikén tartott ülésében elfogadta Farkas István püspök lemondását a lelkészelnöki tisztről. A lemondás oka az volt, hogy a püspök úr legutóbbi gyengélkedése miatt kénytelen sokirányú munkáját némileg csökkenteni. A presbiteriumnak meg kellett hajolni tisztelettel és szeretettel körülövezett lelkész-püspöke szempontjai előtt. A lemondás elfogadása során dr. Barabási Kun József főgondnok kegyeletes szavakban emlékezett meg a lemondó püspök lelkészelnöki működéséről, annak szemmel látható nagy eredményeiről. Uj lelkészelnökké a presbiterium Pósa Péter esperes indítványára egyhangú közfelkiáltással dr. Enyedy Andor lelkipásztort választotta meg, aki megköszönve az egyháztanács bizalmát, kifejezte, hogy lelkészelnöki működését világi elnöktársával, lelkész, presbiter és más munkatársaival teljes összhangban Isten dicsőségére, az anyaszentegyház és a nemzet javára kívánja folytatni.

— **Szülői értekezlet.** Közlöm a sárospataki ref. gimnáziumba járó tanulók szüleivel és szülőhelyetteseivel (szállásadókkal), hogy 1938. november 19-én, szombaton délután 3 órakor a főiskolai imateremben szülői értekezletet tartunk. Az értekezleten dr. Jakob Károly gimn. tanár „A tanulók elbírálása az új gimn. Rendtartás szerint" címen fog értekezni. A tanulók elbírálása folyó tanévtől kezdődőleg sok vonatkozásban teljesen új alapokon történik. Kívánatos, sőt szükséges, hogy a szülők erről tájékozódjanak. Épp ezért minden növendékünk szüleihez eljuttatjuk jelen meghívónkat és szeretettel kérjük őket, hogy az értekezleten jelenjenek meg. Ugyanakkor a gimn. tanári kar tagjai, úgy az osztályfőnökök, mint a szaktanárok rendelkezésükre állanak a szülőknek, illetve helyetteseiknek a növendékeket illető tájékoztatás céljából. Az értekezletet megbeszélés követi, s kérjük a szülők hozzászólását. A szülői értekezlet legkésőbb fél 5 körül be fog fejeződni, úgyhogy a vidéki szülők az óra után induló vonattal kényelmesen el tudnak utazni. — *Tárczy Árpád* ref. gimn. igazgató.

Külmissziói Kézikönyv. Irta: Virágh Sándor. Kiadta a Magyar Ref. Külmissziói Szövetség. 120 oldal, ára 1·50 P. Rendkívül fontos segédkönyv mindazok számára, akik a külmissziót közelebbről akarják megismerni. Tájékoztatást nyujt a külmisszió elvi kérdéseiről és történetéről. Megismerhetjük a pogány népek vallását és a közöttük folyó külmissziói munkát. Számos külmissziói történet, illusztráció teszi rendkívül érdekessé ezt a fontos külmisszió könyvet. Megrendelhető a kiadónál: Bpest, IX., Kálvin tér 8 II.

HIVATALOS RÉSZ.

XXXIV. sz. Körlevél.

I. Valamennyi lelkésztestvérem figyelmébe.

A Nagyméltóságú Belügyminiszter Úr a községi jegyzők mellé beosztott kisegítő munkaerőkön kivül minden vármegyei törvényhatóságba, a főispán mellé, egy szociális tanácsadót alkalmaz azért, hogy a megoldásra váró szociális feladatok és az orvoslásukhoz szükséges intézkedések megállapíthatók legyenek.

Mivel a szociális tanácsadók ügyköre sokban kapcsolódik a lelkészek missziói munkakörével, felhívom lelkésztestvéreim figyelmét, hogy a szociális tanácsadó urakat mindenben támogassák, sőt szükség esetén maguk keressék fel őket, hogy a szociális gondoskodás hiveinkre minél hathatósabban kiterjedjen.

Miskolc, 1938. nov 9. Atyafiságos szeretettel:
Farkas István
püspök.

1223/1938. sz.

Alsózempléniek figyelmébe!

Emlékeztetésül közlöm őszi egyházmegyei közgyűlésünk alábbi általános érvényű határozatait:

1. Egyházmegyei gyűlés elrendeli, hogy *a köznap reggeli isteni tiszteletek* kivétel nélkül minden anya- és leányegyházközségben megtartandók, s azokra az iskolás gyermekek a tanító felügyelete alatt felvezetendők.

2. Felhívja az egyházközségek presbitérumait, hogy jegyzőkönyvi határozattal kérjék a közigazgatási hatóságoktól a *korcsmák és italmérések* vasár- és ünnepnapokon a délelőtti és délutáni istentisztelet alatti zárvatartásának elrendelését.

3. Az egyházközségek *vagyonleltáraikat* újítsák meg és két példányban kiállítva 1939 február 15-ig birság terhe mellett terjesszék be az esperesi hivatalba.

4. Jövőre a presbitériumok által eszközölt és megerősített egyházi *adókivetések* jóváhagyás végett május hó 1-ig mindig beterjesztendők az esperesi hivatalhoz.

5. Minden egyházközség köteles vagy az ó-évnapi, vagy az újévi perselypénzt az *egyházmegyei missziói-alap* javára az egyházmegyei pénztárba beküldeni.

6. Elrendelte egyházmegyei közgyűlésünk, hogy a *kebelbeli tanítók a református Tanterv szerinti általános tananyagbeosztásukat, a vallástanító lelkészek és segédlelkészek pedig vallás- és énektanítási tanmenetüket* fegyelmi felelősség mellett készítsék el és azokat f. évi december hó 1. napjáig átvizsgálás és megerősítés végett terjesszék be a tanügyi bizottság elnökéhez. A tanügyi bizottsági elnök urat felhívom, hogy f. évi december hó 20-ig jelentse, hogy az egyházmegye ebbeli rendelkezésének minden érdekelt eleget tett-é.

7. Tekintettel arra, hogy az egyházmegyei pénztárnok úr panaszolja, hogy az egyházközségek *közigazgatási járulékaikat* egyáltalában nem fizetik és e miatt az egyházmegyei pénztár a legszükségesebb kiadásra sem talál már fedezetet, felhívom az egyházközségek lelkészeit, gondnokait és presbitériumait, hogy a közigazgatási járulékokat f. évi december hó 10. napjáig hiánytalanul fizessék ki, mert ellenkező esetben a kötelességüket nem teljesítő egyházközségek ellen, mély sajnálatomra, közigazgatási úton való végrehajtást leszek kénytelen folyamatba tétetni. Minél nehezebb idők járnak, annál szorosabb érintkezési kapcsolatokat kell fenntartaniok presbitériumainknak egyházfenntartó gyülekezeteinkkel, hogy személyes ráhatásukkal is iparkodjanak előmozdítani azt, hogy jó rend legyen egyházközségeinkben. Ennek a jó rendnek nem mindig a szegénység az akadálya, hanem igen sok esetben a vezetésre hivatottak és Isten által elhivatottak nemtörődömsége és hanyagsága.

8. *A reformáció emlékünnepi perselypénz* még csak hat egyházközségből érkezett be; a rend kedvéért kérem azokat, akik a perselypénzt még nem küldték el, hogy azt legkésőbb f. évi november hó 20-ig küldjék el, vagy jelentsék, hogy miért nem volt perselypénz.

Cigánd, 1938. évi november hó 7-én.

Atyafiságos tisztelettel vagyok: *Janka Károly*
esperes.

A felsőborsodi esperesi hivataltól.

1320/1938. sz.

Körlevél.

1. Midőn az esperesi tisztségbe való ünnepélyes beiktatásom s eddigi helyettesi működésem után az esperesi hivatalt véglegesen átveszem, — e helyről is melegen köszöntöm egyházmegyém lelkészeit, tanítóit, presbitereit, gyülekezeteit. Kérem, hogy viseltessenek irántam bizalommal és támogassanak nehéz munkámban megértő szeretetükkel.

2. Miheztartás végett közölni kívánom a következőket: Azok, akik személyesen óhajtanak velem tárgyalni, kívánatos, hogy ebbeli szándékukat előre jelentsék be levélileg, mert megtörténhetik, hogy hivatalos ügyben távol vagyok s így eredménytelen utat tesznek. A felek és az ügyvitel könnyebbsége céljából, — egy korábbi egyházmegyei határozat alapján, — igyekezni fogunk a telefont mielőbb bevezetni az esperesi hivatalba. Vasutvonalunkon öt vonatpár közlekedik naponta, ezek közül a legmegfelelőbb az, amely Miskolcról Putnokra érkezik reggel $^3/_4$9 órakor és indul Putnokról fél 12 órakor. Ennél egy órai idő áll megbeszélésre.

3. A f. hó 8-i közgyűlés határozata értelmében szavazat adandó be a *lelkészi főjegyzői* és *egy lelkészi tanácsbirói* tisztségre, dec. 1-i határidővel. Felkérem lelkésztestvéreimet a szavazással járó formaságok és a határidő pontos megtartására.

4. Ugyancsak a közgyűlés elrendelte, hogy templomaink feltétlenül ellátandók esti istentisztelet tartására megfelelő világítással. Ahol ezt lámpával akarják megvalósítani, azok az egyházak jelentsék be az esperesi hivatalnál, hogy milyen nagyságú és hány lámpára lenne szükségük, hogy ajánlatot kérjünk valamelyik cégtől a tömeges s így olcsóbb megrendelésre. Bejelentés november 21-ig.

5. Azok a lelkipásztorok, kik még felszentelve nincsenek és még mindig nem jelentették be a korábbi püspöki körlevélben foglalt adatokat, azonnal jelentkezzenek és most már közvetlenül a püspöki hivatalba küldjék be adataikat.

Sajóvelezd, 1838 nov. 10. *Tóth János*
esperes.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatak, 1938.

XXXIII. évfolyam. 46. szám. Sárospatak, 1938. november 20.

SÁROSPATAKI
REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**
FŐMUNKATÁRSAK: **DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF.**

TARTALOM: *M.J.: Lord Rothermere in Sárospatak.* Rotherme lord Sárospatakon. — *Dr. Nagy Barna:* Barth Károly politikai theologiája. — *Sz. Z.:* Esperesbeiktatás Sajóvelezden. — *er:* Lehet-e kétféle vallásoktatásban részesülni? — *M. E.:* Irodalom. — Hírek. — Hivatalos rész.

Lord Rothermere in Sárospatak.

The twelfth of November turned out to be a great day in Sárospatak: the day of the visit of *Lord Rothermere,* the great friend of Hungary.

The four centuries old building, the ancient Academy, and its eternally youthful students, all radiated their overflowing joy, their homage, and their warm love, towards the great guest in gratitude for his unforgottable deed, for being the first to speak out boldly against the blind indifference of the world: "Justice for Hungary!"

When he appeared here within the walls of our school after the glorious day of the reoccupation of Kassa, we felt it clearly and distinctly again: Justice is approaching. With elemental force the cry rose in our hearts: blessed be the bearers of Justice, blessed be the noble guest!

At the entrance of the Academy, where the President of the Academy's Governing Body, the *Right Rev. K. Janka,* and notabilities of the County and the Church, waited upon him, Lord Rothermere, arriving by car from Count Károlyi's Radvány Castle, was received by *Dr. J. Zsiros,* Director of the Theological Seminary. He was accompained by *Mr. M. Harmsworth, Mr. G. Ward Price, Mr. Collin Brooks, Mr. Morrison, Mr. Ivan Hordóssy* and *Mr. D. Ujváry.*

Dr. Zsiros addressed Lord Rothermere in the following terms:

My Lord,

It is a great honour for us to welcome you to the land of the Rákóczis. In walking within the holy walls of the Rákóczi School, where once Louis Kossuth studied, you tread not on alien soil, for our Academy, now four hundred and seven years old, stands for that same everlasting truth to which you have so often given voice. This truth is God's truth, and Jesus Christ's, before whom

Rothermere lord Sárospatakon.

Drága szép nap lett Sárospatakon *november hó 12.-e,* Magyarország nagy barátja, *Rothermere lord* látogatásának napja.

A négyszázados ház, az öreg főiskola és örökifjú tanulóserege amennyi újjongó örömet, ünneplő hódolatot és áradó szeretetet csak tudott sugározni, azt mind feléje ragyogtatta a nagy vendégnek az ő feledhetetlen tettéért; azért, hogy egy egész világ vak és süket gyűlöletével szemben elsőül szólta világgá: *Igazságot Magyarországnak!*

Ahogy a kassai bevonulás örömnapja után főiskolánk falai közt megjelent, szikrázó világossággal újra átéreztük: útban az igazság és elemi erővel tört elő a szívek mélyéről az óhajtás: áldott annak egyik hordozója, a nemes idegen.

A főiskola bejáratánál, ahol a főiskola gondnoka, *Janka* Károly s vármegyei és egyházi előkelőségek voltak, *dr. Zsiros József* akadémiai igazgató fogadta a gróf Károlyi radványi kastélyából autón érkező lordot. Kíséretében voltak: *Mr. M. Harmsworth, Mr. G. Ward Price, Mr. Collin Brooks, Mr. Morrison, Hordóssy Iván* és *ifj. Ujváry Dezső.*

Dr. Zsíros ezeket mondotta:

Nemes Lord!

Nagy megtiszteltetés az nekünk, hogy Önt itt a Rákócziak földjén üdvözölhetjük. Amint most belép a Rákócziak iskolájának megszentelt falai közé, ahol Kossuth Lajos is tanult, nem jön idegen helyre, mert a mi négyszázhét esztendős főiskolánk ugyanazt az örökkévaló igazságot szolgálja, amelynek érdekében Ön oly gyakran szót emelt. Ez az Igazság Isten igazsága; azaz Jézus Krisztusé, aki

all people and all nations must bow. Those, who serve this truth, all move in the same way. As followers of Jesus Christ we always think of you with the greatest reverence and cherish your name with the deep love of our Hungarian hearts.

May your stay here be blessed, may your entire life's work be blessed. My noble Lord, in the name of Rákóczi's School I again say, Welcome!

Lord Rothermere, passing through lines of Scouts, was conducted into the Assembly Hall by the Governors and Staff of the School. There the public and all the students of the School had gathered. The English National Anthem was sung, following which Mr. G. Szabó, Director of the English Boarding School, delivered an address of welcome.

My Lord,

In the name of the Governing Body and Staff of Sárospatak Academy, I have great pleasure in welcoming your Lordship to this School, and in expressing our deepest gratitude to you for having accepted our invitation and honouring us with your visit today.

Your name, and the noble work you have done for our country, are well known to us. Ever since you took up your courageous stand on behalf of Hungary, and first put our just claims before the conscience of the world, every Hungarian man and woman, youth and grownup, has looked upon you as the great champion of Hungarian justice and one of our best friends in the whole world. Ever since then we have never ceased to follow, with the keenest interest, the activities which you have displayed, for through many years it was very often only these activities of yours which gave us encouragement in our hardships and despair. Millions and millions of Hungarian hearts cheered up whenever you came into this country, and hope and trust and faith filled our souls whenever a new article of yours was published in your papers demanding justice for Hungary.

My Lord, we feel greatly indebted to you for the friendly hand which you stretched out to us, and for the noble-mindedness with which you have served our just cause, and I can assure you that there is no other place in this country which more appreciates your services than does this small community of our Academy.

After twenty years of humiliation and suffering justice has at last secured a victory in this part of Europe. A new dawn of joyous light has broken into our national life. A million Hungarians have returned to their motherland. This is a time of great rejoicing and happiness throughout the whole country. This generation of ours has never yet been so happy as it is today. And we are all the more happy that you have also come to share our rejoicing. And if, in past years, your goodwill and friendship were so often the only source of encouragement to us may I now take the liberty of asking you to draw encouragement from that

előtt minden népnek s minden embernek meg kell hajolnia. Azok, akik ezt az igazságot szolgálják, ugyanazon az uton haladnak. Mi, mint Jézus Krisztus követői, mindig a legnagyobb tisztelettel gongondolunk Önre, akinek nemes nevét magyar szívünk szeretetébe zártuk. Legyen áldott itt tartózkodása; legyen áldott egész életének munkája! Nemes Lord, a Rákócziak iskolájának nevében köszöntöm Önt: Isten hozta!

Cserkészek sorfala közt vezették fel a lordot a főiskola előljárói az imaterembe. Itt fényes közönség jelenléte mellett együtt volt az egész tanuló-ifjúság. Felhangzott az angol himnusz és *Szabó Gyula* angol-internátusi igazgató mondott üdvözlő beszédet:

Nemes Lord!

A sárospataki főiskola előljárósága és tanári kara nevében mély tisztelettel üdvözlöm Lordságodat ez ősi falak között és legmélyebb hálánkat fejezem ki azért, hogy meghivásunkat elfogadni és bennünket mai látogatásával kitüntetni méltóztatott.

Lordságod neve és az a nemes munka, melyet hazánk érdekében végzett, jól ismert mindnyájunk előtt. Mióta bátor kiállásával ügyünket magáévá tette és elsőnek tárta fel jogos követeléseinket a világ lelkiismerete előtt, azóta minden magyar ember, férfi és nő, fiatal és öreg, úgy nézett mindig Önre. mint a magyar igazság nagy bajnokára és egyik legjobb barátunkra. Azóta nem szüntünk meg a legnagyobb érdeklődéssel kisérni az Ön tevékenységeit, mert, bizony, hosszú éveken át igen sokszor az Ön nemes akciói jelentették számunkra súlyos megpróbáltatásunk és kétségbeesésünk közepette az egyetlen biztatást. Millió meg millió magyar szív dobbant itt össze, valahányszor Ön hozzánk jött, remény, bizalom és hit töltötték be lelkünket, valahányszor egy-egy ujabb cikket jelentetett meg ujságjai hasábjain, igazságot követelve Magyarországnak.

Nemes Lord, mi mindnyájan mélyen lekötelezve érezzük magunkat Önnel szemben, hogy baráti kezét felénk nyujtotta és hogy olyan nemes lelkűséggel szolgálta igaz ügyünket, és biztosíthatom, hogy nincsen hely ebben az országban, amelyik jobban méltányolni tudná az Ön szolgálatának az értékét, mint a mi főiskolánknak ez a kis közössége.

Húsz esztendei megaláztatás és szenvedés után az igazság — legalább részben — győzött Európának ebben a részében. Egy boldog fény uj hajnala köszöntött be nemzetünk életébe. Egymillió magyar tért vissza az anyaországhoz. Ezek a napok a boldog örvendezés és ujjongás napjai az egész hazában. A mi nemzedékünk még sohasem volt olyan boldog, mint ma. S a mi örömünk most annál nagyobb, hogy Ön is eljött osztozni ebben a mi nagy örvendezésünkben. És ha a multban igen sokszor az Ön támogatása és baráti szava volt számunkra a bizalom és reménység egyetlen forrása, engedje meg, hogy arra kérjem, a hazánk érdekében végzendő ezutáni nemes munkához merítsen erőt és lelkesedést abból az egyetemes ör-

general rejoicing which you have been able to witness yourself, to carry on your noble work for our country.

My Lord, you have come here from Kassa, a town of the Rákóczis, a place full of sacred memories to us all, and now you are here in another town of the Rákóczis. Sárospatak is a small town, but has always been proud of its connections with that great family whose name has been indelibly imprinted in the pages of Hungarian national history. Its two more interesting features are the Castle and the Academy, both full of fond associations with the names of that family. During the course of centuries, both before and after the Rákóczis, the castle has passed through many hands, but it still has the name Rákóczi Castle. The Academy, founded in 1531, still looks back on the time of the Rákóczis as its golden age.

This Academy has always been an important centre of Hungarian national culture. It has brought up such men as Louis Kossuth, the great leader of the war of Independence in 1848—49. One may say that Sárospatak is typically Hungarian for, on the one hand, it is a stronghold of Hungarian national traditions, while on the other hand, a home of modern culture, always eager to assimilate and then to propagate the best that western civilisation has to give us. The ideals which inspired our forerunners at this school are still alive, and of this the foundation of the English Department of uor Secondary School gives ample evidence. Sárospatak Academy has always been in close contact with the Protestant peoples of Europe, and seven years ago when this English School was opened we realised an old ideal of Hungarian Protestantism, the aim of which ideal has been to bring our people into closer contact with the Anglo-Saxon world in general, and more particularly with Great Britain.

This is the first and so far the only school in Hungary where English is taught thoroughout the whole curriculum. No doubt, the foundation of this school was an expression of the great respect which we have always felt towards the British nation, and during the last seven years one of the chief aims in the education of our boys and girls has been to help them, as far as possible, to become acquainted with all those spiritual and cultural qualities of the British people which have made that nation so great. We Hungarians have drawn much in the past from the spirit and ideals of the British people, and we do believe that today also much can be gained to our advantage from a close contact with British civilisation.

Institutions such as this are, moreover, destined to strenghten, through the medium of intellectual channels, friendship between your country and Hungary. And I trust that this School will also help to foster the growth of those feelings of mutual friendship and respect which have existed

vendezésből, amely most az egész magyarságot áthatja, s amelynek Ön is tanuja lehetett.

Nemes Lord! Ön Kassáról jött ide, a Rákócziak városából, arról a helyről, mely mindnyájunk számára annyi drága emléket őriz. És most itt van a Rákócziaknak egy másik városában. Sárospatak kis város, de mindig büszke volt e nagy családdal való kapcsolataira, amelynek neve kitörülhetetlenül beíródott a magyar nemzeti történelem lapjaira. Sárospatak két legnagyobb érdekessége a vár és a főiskola. Mindkettő telve van ama nagy család nevének drága emlékezetével. Hosszú századok folyamán a vár sok gazdát látott, a Rákócziak előtt is, után is, de még ma is Rákóczi-vár a neve. Az 1531-ben alapított főiskola még ma is úgy tekint a Rákócziak korára, mint eddigi élete aranykorára.

E főiskola a magyar nemzeti műveltségnek mindíg egyik legfontosabb helye volt. Olyan hazafiakat nevelt fel falai között, mint Kossuth Lajos, az 1848—49-i szabadságharc vezére. Sárospatak tipikusan magyar iskolaváros, mert, míg egyfelől mindig a magyar nemzeti tradiciók egyik erőssége volt, addig másfelől mindig otthont találtak benne a nyugati szellemi áramlatok is. A nyugati müveltség eszméinek legjava mindig lelkes fogadtatásra talált benne. S az eszmék átvételét mindig nyomon követte azok buzgó terjesztése is. Azok az ideálok, amelyek ennél az iskolánál elődeinket lelkesítették, ma is élnek itt, és ennek fényes bizonysága gimnáziumunk angol-ágazatának a létesítése. A sárospataki főiskola mindíg élénk összeköttetésben állott a nyugati protestáns országokkal, és 7 évvel ezelőtt, amikor az angol ágazatot megnyitottuk, a magyar protestantizmusnak egy régi ideálját sikerült megvalósítanunk, melynek célja az, hogy népünket az angolszász világgal, közelebbről Nagybritannia népével minél közelebbi és bensőségesebb kapcsolatba hozzák.

Ez az iskola hazánkban az első és eddig egyetlen olyan intézet, ahol az angol nyelvet a középiskolai oktatás egész folyama alatt tanítjuk. Kétségtelen, hogy ennek az intézeti ágnak az alapítása elsősorban annak a nagyrabecsülésnek a kifejezése kívánt lenni, melyet mi magyarok a brit nemzettel szemben mindig éreztünk és az elmult 7 esztendő alatt fiaink és leányaink nevelésében és oktatásában egyik főcélunk az volt, hogy, amennyire lehetséges, megismertessük őket mindazokkal a lelki és szellemi vonásokkal, melyek az angol népet olyan nagy nemzetté tették. Mi magyarok a multban igen sokat tanultunk az angol szellemtől és az angol néptől minden vonatkozásban, és hiszszük, hogy az angol szellem- és műveltséggel való közeli kontaktus ma is csak előnyünkre szolgálhat.

Olyan intézetek továbbá, mint amilyen a miénk is, már természetüknél fogva is arra rendeltettek, hogy a szellemi kapcsolatok ápolásával a két ország közötti barátságot is előmozdítsák. S én meg vagyok győződve, hogy a mi iskolánk is jelentékeny mértékben hozzá fog járulni annak a kölcsönös barátságnak és tiszteletnek a további elmélyítéséhez, amely a két országot már oly sok század óta összeköti. Viszont másfelől szabad legyen remélnünk, hogy a mindíg nemes angol lélek mind jobban és

for so many centuries between our countries. On the other hand, let me hope that the English mind, always noble, will more and more readiy understand and appreciate the historical part which our country has played in the past, is playing now, and will, we trust, play in the future also.

My Lord, in thanking you again for the pleasure which this visit to the School has given us, I should like to add that we feel that this visit will greatly add to the enthusiasm of our boys and girls, and will be a great encouragement to the whole staff. For it is contacts such as these which help so much to increase the sense that our work is really worth while. And when, as in your case, the Englishman is one whom we know to have the interests of our country at heart, that feelings becomes all the stronger.

I can assure you that this day will always be remembered as one of the happiest days of our School. May God bless Your Lordship for your kindness, and may our School prove worthy of the honour you have bestowed upon us.

After this G. Huszthy (Form VIII) in fluent English said:

Lord Rothermere,

I can hardly find the right words in this hour to interpret how grateful the feelings of the students of Sárospatak Academy are towards Your Lordship. Our generation, of which the oldest ones are just about eighteen, did not witness the terrible hours of the endorsement of the Treaty of Trianon. But as a representative of the students I must say that we knew perfectly well what it meant for Hungary, despite the fact that we didn't realise what we had really lost, having been born in the years which followed the revolution. But we have fathers who went through the horrors of the Great War and sank into embittered sorrow when they saw the heavy odds they were fighting against. For a moment they despaired; yet they realised that ultimate victory must come for truth and the principle of self-determination. Twenty years of subjection followed and now we have a proof of our justice. On November the 2nd, when our demands were fulfilled in Vienna, every Hungarian heart felt the greatness of that moment. The great result of twenty years' labour is that Kassa, this ancient Hungarian city, the centre of Rákóczi's War of Independence, is ours again, and it was only yesterday that the inhabitants of this town proved that they still belong to the country from whose body they were torn off. All of us rejoice greatly to hear this, for we sustain a traditional thankfulness for this family which was one of the geatest benefactors of the Academy in the 17th and 18th centuries.

Your Lordship cannot imagine the eagerness with which we followed the negotiations between Czechoslovakia and our Government. It was a glorious feeling when we were assured by the representatives of the Hungarian Minorities in Czeshoslovakia, Count Eszterházy and Andrew jobban meg fogja érteni és egyre nagyobb szimpátiával fogja kisérni azt a fontos történelmi hivatást, melyet népünk betöltött a multban, betölt a jelenben, és hisszük, hogy be fog tölteni a jövőben is.

Nemes Lord, amikor még egyszer megköszönöm Önnek azt a nagy megtisztelést, amellyel e látogatása során bennünket kitüntetett, csak annyit szeretnék még megemlíteni, hogy az Ön látogatása meggyőződésem szerint igen nagy mértékben meg fogja növelni azt a lelkesedést, mellyel fiaink és leányaink az angol nyelvet tanulják, s hogy ez a körülmény tanári karunknak is igen jóleső biztatás lesz a munka további folytatására. Mert az ilyen személyes érintkezéseknek mindig igen nagy építő és buzdító hatásuk van. És amikor, mint az Ön esetében is, egy olyan angol emberrel állunk szemben, aki hazánk ügyét annyira szívén viseli, ez az érzésünk még csak fokozódik.

Biztosíthatom Lordságodat, hogy erre a napra mint iskolánk életének egyik legkedvesebb napjára fogunk mindig visszaemlékezni. Az Isten áldja meg Lordságodat velünk szemben tanusított nagy megtiszteléséért!

Utána *Huszthy Géza* VIII. o. tanuló bravuros könnyedséggel mondotta a következőket:

Lord Rothermere!

Alig tudok szavakat találni ahhoz, hogy tolmácsoljam, mennyire hálásak a sárospataki főiskola ifjúságának az érzései Lordságod iránt. A mi generációnk, melyben a legidősebb is alig 18 éves, nem volt tanuja a rettenetes trianoni békeszerződés aláírásának. De a diákság képviseletében ki kell jelentenem, hogy egytől-egyig tökéletesen tisztában voltunk azzal, hogy mit jelentett ez Magyarország számára, annak ellenére, hogy nem foghattuk fel egészen, hogy alapjában véve mit vesztettünk el, mivel valamennyien a forradalmat követő években születtünk. Mert apáink is vannak, akik keresztül mentek a világháború minden borzalmán, s keserű fájdalommal látták, milyen reménytelenül küzdöttek. Egy pillanatra elcsüggedtek, de belátták, hogy az igazságnak és az önrendelkezés elvének győznie kell! Az elnyomatásnak húsz esztendeje követte ezt, de most bizonyítékát kaptuk igazságunknak. November másodikán, midőn Bécsben eleget tettek követeléseinknek, minden magyar szív érezte annak a percnek magasztos voltát. Húsz év kemény munkájának az eredménye, hogy Kassa, Rákóczi szabadságharcának központja, újra a miénk, s ennek az ősrégi magyar városnak a lakosai éppen tegnap adták ragyogó bizonyítékát annak, hogy még ma is ahhoz az országhoz tartoznak, melytől eltépték őket. Legjobban, azt hiszem, mi örülünk, mikor ezt halljuk, hiszen a Rákóczi család az iskola legnagyobb jóltevői közé tartozott a tizenhetedik és tizennyolcadik században.

Lordságod nem is tudja elképzelni, milyen figyelemmel követtük a magyar és cseh állam közötti tárgyalásokat. Csodálatos érzés volt, midőn a csehszlovákiai magyar kisebbség vezetői, gróf Eszterházy és Jaross Andor kifejezésre juttatták, hogy egyedüli céljuk az, hogy Magyarországhoz visszakerüljenek. És most végre teljesítették ezt a kíván-

Jaross, that their only aim was to return to Hungary. This aspiration has now been fulfilled and one million of our brethren had joined us. And at last we can go home to see those old, typically Hungarian towns like Rozsnyó, Ungvár, Léva, Losonc and many others, and all of us in this school have intimate connections with these places.

Certain foreign papers wrote that Hungarians have put forward demands to which the Czech authorities could not agree for they said that these demands were prejudiced and exaggerated. This statement is not true for one reason. All that we wanted was justice. Yes, justice for Hungary, based on the self-determination of minorities, so that the new arrangement could be brought about in complete accordance with the free will of nationalities. At last we have succeeded in securing this self-determination for those Hungarians who have so long been exiled.

The reasons for this success can be attributed not only to the works of those two powerful nations which helped us, but also to the efforts of various individuals. These felt the same way for 20 long years about the future of Hungary and their persistence made the present resurrection possible. We must especially be thankful to those foreigners, who did not lose their ambition when even Hungarians thought that all hope was lost. Among these we must welcome first of all the greatest friend of Hungary, our most honest helper, Lord Rothermere. Many of our boy scouts still remember him as the kindest host during the Jamboree, in 1929, but now the whole Hungarian nation turns towards him and thanks him for the work he undertook and succesfully fulfilled. My Lord, it is my pleasant duty to express the thanks of the students of our Academy for your work I may assure you that five hundred of young Hungarians from this school will be your friends for ever. Thank you for all you have done for us!

Then Miss S. Mátyás (Form VIII), presenting a beautiful bouquet to Lord Rothermere, said in excellent English:

My Lord,

Hungary, our country, has now got a place in the sun. Your Lordship, the sincere friend of Hungary, has found a place in the heart of the Hungarian youth for ever.

Now, when the whole country is decorated with flowers, we, Sárospatak students, bind the flowers of our joy into a bouquet and give it to you as a remembrance of our deep thanks. We shall always remember that it was you who first voiced that which had long been burning in our souls.

We would ask you, my Lord, not to forget us and not to forget that there are even now many Hungarian students living under foreign rule.

For we cannot forget them. No, never!

May you have a pleasant stay amongst us and may God bless you wherever you go!

Long live Your Lordship!

ságot, s egymillió testvérünk csatlakozott hozzánk. Végre itt az alkalom, hazamehetünk megnézni azokat a régi jellegzetesen magyar városokat, mint Rozsnyó, Ungvár, Léva, Losonc és még oly sok más. Valamennyiünknek bensőséges kapcsolatai vannak ezekkel a városokkal.

Egyes külföldi lapok azt írták, hogy a magyarok olyan követeléseket állítottak, melyek elfogultak és tulzottak voltak, s igy a cseh kormány nem fogadhatta el azokat. Ez az állítás nem igaz. Annál az egyszerű oknál fogva, hogy minden, amit kívántunk csak az igazság volt. Igen, csak igazságot követeltünk Magyarországnak, mely a kisebbségek önrendelkezési jogán alapul úgy, hogy az új határok megvonása a nemzetiségek akaratával teljes összhangban történjék. Istennek kell hálát adni, hogy végre sikerült biztosítanunk az önrendelkezési jogot azoknak a magyar testvéreinknek a számára, akik olyan soká száműzve voltak.

Ennek a sikernek az oka nemcsak annak a két nagy nemzetnek a munkájához fűződik, akik minket segítettek, hanem különböző egyéneknek a törekvéseihez is, akik húsz évig kitartásukkal lehetővé tették a mostani feltámadást. Elsősorban is hálásaknak kell lennünk azoknak a külföldi segítőtársaknak, akik nem vesztették el munkakedvüket és odaadóan segítettek még akkor is, amikor mi magunk, magyarok is úgy véltük, hogy minden reményünk elveszett. Ezek között is legelsősorban Magyarország legnagyobb barátjára kell gondolnunk, a mi legönzetlenebb pártolónkra, Lord Rothermere-re. Sok magyar cserkész emlékszik még rá, mint a legjobb házigazdára az 1929. évi Jamboree alkalmával, de most az egész magyar nemzet egy emberként fordul feléje, hogy megköszönje neki azt a munkát, melyet önként vállalt és szerencsésen be is fejezett. Nemes Lord, kellemes kötelesség számomra, hogy főiskolánk ifjúsága nevében hálámat fejezzem ki munkájáért. Biztosíthatom Lordságodat, hogy iskolánk ötszáz diákja örökre jóbarátja marad. Köszönjük Önnek, amit értünk tett!

Leirhatatlan lelkesedés közt adott át *Mátyás Sarolta* VIII. o. t. kifogástalan angol beszéd kíséretében a lordnak egy gyönyörü virágcsokrot.

Nemes Lord!

Magyarország, a mi hazánk, helyet kapott a nap alatt. Lordságod, Magyarország hű barátja, örökre helyet talált a magyar ifjúság szívében.

Most, amikor egész Magyarország virágdíszben áll, mi, pataki diákok, örömünk virágait szedtük csokorba és nyujtjuk át mély hálánk emlékéül. Köszönjük, hogy ez álmunk valóraválását először sugároztatta fel lelkünkben.

Kérjük, ne felejtsen el minket és ne felejtse el, hogy még mindig sok magyar diák él idegen uralom alatt.

Mert mi nem felejtünk, soha nem felejthetünk!

Érezze jól magát közöttünk és Isten áldása kísérje további útjait!

Isten éltesse sokáig!

Lord Rothermere was loudly cheered as he rose to reply to the speeches.

In reply to the speeches of welcome Lord Rothermere emphasised the fact that Hungary made a very good choice, when, having joined the Berlin—Rome axis, she built up friendly relations with the people of Herr Hitler and Signor Mussolini. This has been well proved by the latest events.

Then he continued:

We must not forget that not only the "Felvidék," but "Erdély" as well is closely concerned in this problem and we have every reason to believe that within a few years the Hungarians living there also will come back to the mother-country. All over the world I have met Hungarians and I have found them valuable and talented men everywhere; men who deserve to be judged with no less degree of fairness than men of any other nation. They have a right to it. There are now ten millon Hungarians living in this country and if they will be as good Hungarians as those of Rákóczi or Kossuth a population of fifteen million can soon be attained.

The singing of the Hungarian National Anthem concluded these proceedings.

Having inspected the Library of the Academy, Lord Rothermere, and those accompanying him, adjourned to the Boarding School for lunch. From the School he sent the following telegram to *Count Paul Teleki,* Minister of the Board of Education.

His Excellency Count Paul Teleki,
Minister of Public Instruction,
Budapest.

Having had the great pleasure today of being the guest of the Sárospatak Academy, I take the liberty of offering to Your Excellency my warmest congratulations upon the good work that is being done here not only in preparing the splendid new generation of Magyar Youth to carry on the national life of Greater Hungary, but also in ensuring a closer understanding between Britain and Hungary by spreading a knowledge of the English language in your historic country

Rothermere.

After the visit Lord Rothermere wrote from Budapest to Mr. Szabó, Director of the English Boarding School, in the following terms:

Hotel Ritz Dunapalota Budapest.
November 12, 1938.

Dear Mr. Szabó,

I was very much impressed by my visit to Sárospatak Academy today and deeply touched by the warmth of the reception given me by your staff and the students.

I am sending you 7,000 pengoes which I want you to award in prizes, 5,000 pengoes for the boys and 2,000 pengoes for the girls.

Zugó tapsviharban válaszolt az üdvözlésekre lord Rothermere.

Lord Rothermere az üdvözlésekre mondott beszédében hangsulyozta, hogy Magyarország jól választott, mikor a Berlin—Róma tengelyhez csatlakozva baráti viszonyt épített ki Hitler és Mussolini népével. Ezt különösen a legutóbbi hetek eseményei igazolták.

— Nem szabad elfelejteni — mondotta többek között —, hogy nemcsak a Felvidékről van szó, hanem Erdélyről is és hinnünk lehet, hogy néhány éven belül az ott élő magyarok is visszakerülnek az anyaországhoz. A világnak minden részében találkoztam magyarokkal — mondotta továbbá — és őket mindenütt értékes, tehetséges embereknek ismertem meg. Olyanoknak, akiknek joguk van ahhoz, hogy a többi népet megillető elbirálásban részesüljenek. Most tizmillió magyar él az ország határai között és ha az itt élők olyan jó magyarok lesznek, mint Rákóczi és Kossuth magyarjai, akkor elérhetik, hogy a magyar nemzet fiainak száma hamarosan tizenötmillióra növekedjék.

A fogadtatás a Himnusz eléneklésével ért véget.

A főiskolai nagykönyvtár megtekintése után a lord rövid tizóraira az Angol-internátusba ment kiséretével. Innen a következő sürgönyt küldötte *gróf Teleki Pál* kultuszminiszternek.

Gróf Teleki Pál kultuszminiszter Úr
Őexcellenciájának, Budapest.

Abban a megtisztelő szerencsében részesülvén, hogy ma a sárospataki főiskola vendége lehettem, engedje meg Excellenciád, hogy a legmelegebben gratuláljak Nagyméltóságodnak ahhoz a nagyszerű munkához, amelyet itt végeznek, nemcsak abban a vonatkozásban, hogy egy derék magyar ifjú nemzedéket nevelnek a megnagyobbodott Magyarország nemzeti életének szolgálatára, de abban a tekintetben is, hogy az angol nyelv ismeretének az Önök történeti országában való terjesztése által egy még nagyobb egyetértés útját segítik elő Nagybritannia és Magyarország között

Rothermere.

A látogatás után Budapestről a következőket írta Rothermere lord Szabó Gyula angolinternátusi igazgatónak:

Hotel Ritz Dunapalota Budapest.
1938. november 12.

Kedves Szabó Igazgató Ur!

A sárospataki főiskolánál tett mai látogatásom igen nagy hatással volt rám és mélyen meghatott az a fogadtatás, melyben az Önök tanári kara és ifjúsága részéről részesültem.

Mellékelten küldök Önnek 7,000 pengőt, mely összeget kérek majd jutalom dijakként kiadni; és pedig 5,000 pengőt a fiúknak és 2,000 pengőt a leányoknak.

The subjects of the examination for these awards I am quite content to leave to your judgment but I shall be very interested to hear later on what you have decided.

Yours very faithfully
Rothermere.

In addition Lord Rothermere has invited 15 of our students as his guests during the Summer holiday.

The Governing Body and Staff of the School greatly appreciate this generosity.

A worthy member of Lord Rothermere's company was *Mr. G. Ward Price,* who wrote the following significant words:

Budapest, 14th November 1938.

Dear Professor Szabó,

Before leaving Budapest this morning Lord Rothermere desired me to thank you once again in his name for the warm welcome he received and for the enjoyable time he spent at the Sárospatak Academy. He would be glad if you would convey his thanks also to Dr. Zsiros and to all the members of the Governing and Professorial Body of the Academy whom he had the pleasure of meeting on that occasion. He remembers also with sincere appreciation the eloquent speech delivered to him by Mr. G. Huszthy in the name of the Student Body and the charming presentation of a bouquet made by Miss S. Mátyás with such friendly words in English.

Lord Rothermere has had the opportunity of expressing to the Minister of Public Instruction in person his admiration of the magnificent work which is being carried on at Sárospatak.

I shall certainly myself take advantage, if an opportunity permits at some future time, of your kind invitation to return to Sárospatak and see something of the life of the school under normal circumstances, and if, at any time, you should wish to get into touch with me on any matter I shall be glad to hear from you. As I am out of England rather frequently a letter addressed to me at my home is likely to reach me more quickly than one sent to the Daily Mail. My address in London is: Devonshire House, Piccadilly, London W. I.

With renewed thanks in Lord Rothermere's name and also in my own for your kind hospitality,

Yours sincerely,
G. Ward Price.

Professor J. Szabó,
President of the English Boys' School,
Sárospatak Academy,
Sárospatak.

Sárospatak will cherish the memory of that unforgottable day. It is difficult to express in words the joy felt in this town at seeing the noble Lord who had lifted up his voice on behalf of Hungary crying "Justice for Hungary!"

Ami a jutalom díjak kiosztását megelőző versenyvizsga anyagának a kitűzését illeti, ezt a kérdést teljesen az Önök belátására bízom, mindenesetre azonban érdekelni fog a dolog, hogy e kérdésben miként határoztak.

Őszinte tisztelettel
Rothermere.

Ezenkívül Rothermere lord 15 diákot meghívott a nyári szünidőre vendégéül.

A lord szivességéért köszönetet a főiskola előljársága fog mondani.

Kiséretének kitünő tagja *Mr. G. Ward Price* szintén nagy értékű nyilatkozatot tett.

Ezeket írta:

Budapest, 1938. nov. 14.

Kedves Szabó Igazgató Úr!

Budapestről való elutazásunk előtt Lord Rothermere kifejezte előttem, hogy nevében még egyszer fejezzem ki köszönetét Önök előtt azért a meleg fogadtatásért, amelyben a sárospataki főiskola részesítette és azért az örömért, melyben ott tartózkodása alatt neki része volt. Nagyon örvendene, ha köszönetét lenne szíves tolmácsolni dr. Zsirosnak is, valamint a főiskola mindazon előljáróinak és tanárainak, akikkel abból az alkalomból szerencséje volt megismerkedni. Őlordsága jóleső érzéssel gondol vissza arra az ékesszóló beszédre is, mellyel Huszthy Géza a diákság egyeteme nevében fogadta, továbbá Mátyás Sarolta kisasszony szép virágcsokor ajándékára és a csokor átnyújtását kísérő kedves angol szavaira.

Lord Rothermerenek azóta alkalma volt személyesen is kifejezni a kultuszminiszter úr előtt csodálatát afölött a nagyszerű munka fölött, melyet az Önök iskolájában végeznek.

Én magam mindenesetre élni fogok a szíves meghívásukkal, ha arra alkalmam adódik, hogy újból ellátogassak Sárospatakra és az iskolájukban folyó életet normális körülmények között is megláthassam. Viszont ha Önök bármikor valamilyen ügyben szeretnének velem érintkezésbe lépni, kész örömmel állok rendelkezésükre. Miután én meglehetősen gyakran távol vagyok Angliától, az otthoni címemre küldött levél minden valószínűség szerint hamarább eljut hozzám, mint az, amelyet a Daily Mail címére küldenének. Londoni címem: Devonshire House, Piccadilly, London W. I.

Úgy Lord Rothermere, mint a magam nevében mégegyszer köszönetemet fejezve ki a szíves vendéglátásért, maradok szivélyes üdvözlettel:

G. Ward Price.

Szabó Gyula tanár úrnak,
az angol fiúiskola igazgatója,
Sárospatak.

Sárospatak egy feledhetetlen szép nap emlékével lett gazdagabb. Kimondhatatlan az öröme, hogy megdobbanhatott a szíve a nemes lord, Rothermere mellett, és a gondolat mellett: Igazságot Magyarországnak.

M. J.

Barth Károly politikai theologiája.

(I. közlemény.)

Egy hónap óta nagy port ver fel az a magánlevél, amelyet *Barth* Károly, a neves bázeli theologus ez év szeptember 19-én *Hromadka* prágai theol. tanárhoz írt s amelyet a prágai sajtó kivonatos közlése után — szintén kivonatosan — a holland, francia és német lapok is leközöltek. Ez a levél bizonyára a mi magyar református egyháztársadalmunk körében s ennek körén kívül egyetemes nemzeti közvéleményünkben is nagy feltűnést kelthet, amióta a *Református Élet* és a *Magyar Út* legutóbbi számai egy-egy külön cikkben foglalkoznak vele. Mint ismeretes, Barth Károly 1931. óta a mi sárospataki theol. akadémiánknak is tiszteletbeli professzora. Ez indokolttá teszi, hogy minket különös mértékben érintenek mindazok a kérdések, amelyek ezzel a levéllel kapcsolatban — kivált hazai közvéleményünkben — felmerülhetnek. Mégis, a magunk részéről, ezzel az üggyel elsősorban nem azokból a szempontokból kívánunk foglalkozni, amelyeket a Református Élet és a Magyar Út cikkírói kiemeltek, hanem elsőrenden és kifejezetten *theologiai* szempontból. Ezzel legkevésbbé sem vonjuk kétségbe, hogy amazok a szempontok is jogosan felvethetők. (A magyar protestántizmus külpolitikai mulasztásai; az eddiginél sokkal ügyesebb és életrevalóbb protestáns külügyi propaganda és hírszolgálat, új magyar protestáns nemzetnevelés szükségessége stb.) De meg vagyunk győződve arról, hogy ezek a szempontok is csak akkor lehetnek igazán helyesek és méltányosak, ha előbb figyelembe veszik azt a *theologiai hátteret* is, amelyben Barth levele és a cseh kérdésben történt állásfoglalása átfogó megvilágításba kerül. Távol áll tőlünk, hogy „szerecsenmosdatásra" vállalkozzunk, mintha bármiféle theologiai indokolással menthetőnek tartanók azt, hogy valaki illetéktelenül és a tények helyes ismeretének hiányában avatkozzék bele a mi nagy nemzeti ügyünkbe és esetleg ártson is annak. De erről tulajdonképen nincs is itt szó. Aki elfogulatlanul és figyelmesen elolvassa Barth levelét és nyilatkozatait, az beláthatja, hogy itt végeredményében a magyar-cseh kérdés felvetése nélkül csupán a cseh-német kérdésről van szó. (E sorok írója nem hallgatja el, hogy őt Barth Károlyhoz a tanítványi szeretet és hála szálai fűzik. De ez — lelkiismereti meggyőződése szerint — sohasem akadályozta s remélhetőleg most sem akadályozza meg a tárgyilagos tisztánlátásban. Itt nem Barth Károly személyéről és nem a „barthiánizmus" presztizsének védelméről van szó, hanem arról az *ügyről*, amelyet ez a theologus — még esetleges tévedéseiben is képvisel. — Hogy ezt a kérdést s a vele kapcsolatos nagy elvi kérdéseket megragadhassuk, először pontos fordításban egész terjedelmében közöljük Barthnak Hromadkához írt levelét s az ehhez fűzött megjegyzéseit, azután áttérünk annak a theologiai háttérnek megrajzolására, amely Barth legújabb írásaiban bontakozik ki előttünk.

A Bergli—Oberrieden-ben (Zürich kanton) 1938. szeptember 19-én kelt levél így hangzik:

„Kedves Hromadka Kolléga Úr!

Szívből köszönöm Önnek azokat a sorokat, amelyeket édesanyám halála alkalmából hozzám írt.

Hadd használjam fel ezt az alkalmat arra, hogy elmondjam Önnek, milyen őszinte részvéttel gondoltunk az elmult hetekben s gondolunk különösen a legutóbbi napokban Önre, az ön népére és hazájára. Ha Ön most ott bizonyára éjjel nappal már csak egy dologra tud gondolni, a magam részéről minden esetre biztosíthatom, hogy gondolatban én is szüntelenül Önnel együtt ugyanaz előtt a kérdés előtt állok. A tulajdonképeni szörnyűség nem is a hazugságnak és brutalitásnak az az áradata, amely a hitleri Németországból kiindul, hanem az a lehetőség, hogy Angliában, Franciaországban, Amerikában és nálunk Svájcban is elfeledhetnék: az Önök népének szabadságával emberi számítás szerint ma Európa és talán nem is csupán Európa szabadsága áll, vagy esik. Hát már az egész világ az óriáskigyó gonosz tekintetének varázslata alá került? S a háború utáni idők pacifizmusának — hogyan gondolkozhatnak most erről a dologról Ragaz cseh barátai? — most valóban minden, de minden elhatározási képesség ilyen szörnyű megbénulásában kell kihatnia? Most még — hétfőn, déli időtájban irom ezt — úgy látszik, a legrosszabb nem következett be: a nyugati hatalmak még nem mondták ki hozzájárulásukat Németország esztelen követeléseihez. De hát ha mégis hozzájárulnak? vajjon akkor az Önök kormánya és népe mégis és akkor igazán szilárd fog-e maradni? Szemem előtt lebeg, hogy ezzel Önök micsoda végtelen terhet és nyomoruságot vállalnának magukra. Mégis merem azt remélni, hogy akkor a régi husziták fiai meg fogják majd mutatni a tulságosan elpuhult Európának, hogy ma is vannak még férfiak. *Minden cseh katona, aki akkor küzd és harcol majd, értünk is — és ma fenntartás nélkül mondom ezt: Jézus Krisztus egyházáért is fogja azt tenni, mert Krisztus egyháza a Hitlerek és Mussolinik párás légkörében csakis vagy a nevetségességnek, vagy a kiirtásnak eshetik áldozatul.* Különös idők ezek, Kedves Kolléga Ur, amikor ép ésszel lehetetlen mást mondani, mint azt, hogy a hitért kötelességünk az erőszaktól való félelmet és a békesség szeretetét határozottan a második helyre és a jogtalanságtól való félelmet s a szabadságszeretetet ép oly határozottan az első helyre tenni! Még nem tudom elfojtani azt a várakozásomat, hogy ha Prága szilárd marad, talán London és Páris is újra megszilárdul. Az orosz segítség lehetőségére persze nem szívesen gondol az ember, mert az, még ha hatásos volna is, az ördögnek Belzebub által való kiüzését jelentené. De végtére is mit tudunk mi az isteni gondviselés terveiről és szándékairól, amelyek mind ebben érvényesülhetnek? Csak ez az egy bizonyos, hogy ami ellenállás emberi részről lehetséges, azt ma Csehszlovákia határain ki kell fejteni és a jó lelkiismeret, amellyel ezt tenni fogják — s ezzel együtt a végső siker! — attól függ, hogy bizodalmukat minél több-

ben ne emberekbe, ne államférfiakba, ágyukba és repülőgépekbe, hanem az élő Istenbe és a Jézus Krisztus Atyjába vessék. Nem utolsó gondja lesz Önnek az is, hogy népét a nehéz jelenben s a talán még nehezebb jövendővel szemben Isten Igéjére, mint életünk és halálunk egyetlen vigasztalására emlékeztesse és mind újra emlékeztesse. A német hadosztályok erősek lehetnek, de én nem tudom, hogyan és honnan vehetnék azok ezt a végeredményében egyedül fontos és tartható bizakodást.

Vajjon hogyan fog alakulni minden akkorra, amikorra ez a levél az Ön kezében lesz!? Ne mulassza el megmondani összes ottani barátaimnak, hogy én teljes szívvel Önökkel vagyok. Minden üdvözlet és minden szó, amelyet Ön még nekem írhat, fontos és értékes lesz nekem.

Az Önnel ma még jobban, mint valaha együtt érző Barth Károly s. k."

— Folyt. köv. — *Dr. Nagy Barna.*

Esperesbeiktatás Sajóvelezden.

November 8-án a putnoki állomásról szinte egyidőben indult két kocsisor. Az első sineken vitt virágos vonatokat, virágos katonákat, újjongó gyermekeket és polgárságot Bánrévére: a Felvidék e részének elfoglalóit és annak tanúit. A másik a velezdi országút két jegenyesora közt lovasbandérium által kísért autókon, kocsikon, szekereken a kerület püspökét, a felsőborsodi egyházmegye alkotó tagjait és vendégeit vitte arra az ünnepélyes gyűlésre, melynek keretében *Tóth* János a felsőborsodi esperesi tisztet foglalta el.

A falu bejáratánál levő diadalkapu előtt a község főjegyzője, a templom előtt zászlókat lengető iskolások, leventék fűzérében a beiktatandó esperes köszöntötte a püspököt.

A zsúfolásig teli templomban *Lőkös* Sándor végzett bibliamagyarázattal és imádsággal igazán emlékezetes szolgálatot. *Zsóry* György e. m. gondnok megnyitó beszédének minden szava nyomtatás alá kívánkozott. Az egyházmegye el is határozta annak egész terjedelmében való kinyomtatását. *Veress* Károly e. m. jegyző tett azután jelentést az esperesválasztásról. A meghívó küldöttség után megjelent esperest az egyházmegye tisztikara élén *Zsóry* György köszöntötte, átadva neki az egyházmegye pecsétjét. Az új esperes II. Tim. 2:3. és 15. alapján tartotta beköszöntő igehirdetését. Az üdvözlések sorát *Farkas* István püspök nyitotta meg. Szívből szólt, szívhez szólt és megszívlelésre méltóan. *Hubay* Kálmán az esperesek, dr. *Szabó* Zoltán a sárospataki főiskola, *Egerházy* Lajos az ORLE és ORJÓ nevében adták át lélekből jövő jókívánataikat, végül a gyülekezet gondnokának, leányainak, ifjainak, iskolásainak üdvözlései zárták be az üdvözlések sorát, melyekre az esperes megkapó közvetlenséggel válaszolt. Ezután következő friss, életteljes esperesi székfoglalójára, valamint a napnak még néhány toll alá kívánkozó epizódjára lapunk következő számában szeretnénk még visszatérni.

A közebéden *Farkas* István püspöknek az első magyar emberre mondott köszöntője csendítette össze a poharakat és döbbentette össze a szíveket.

A megjelentek sorában jól esett ott látni püspökünk hitvesét, Dr. Enyedy Andornét, vitéz Sáfrán Géza ny. altábornagyot, Farkas Eleket, Nádházy Bertalant.

Az egyházmegyei gyűlésnek a beiktatás utáni részéről lapunk külön tudósítást hoz. *Sz. Z.*

Lehet-e kétféle vallásoktatásban részesülni?

Ez a kérdés az 1938/1939. iskolai év eleje óta született meg a budapesti vallásoktatásban (és talán országszerte is?), amióta több intézet római katholikus vallásoktatója az igazgatóknál és a református vallásoktatóknál hivatkozni szokott a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter 1896. évi június 21-én kelt 17.577. sz. alatt kelt rendeletére. Olyan biztos volt a fellépésük és olyan határozott az állításuk, hogy az első pillanatban sokan el is hitték a kultuszminiszter rendeletét, amely szerint *a szülők kérésére megengedhető, hogy a törvényes vallásán kívül más vallásának tanóráját is látogathassa az iskolás növendék.*

Utánanéztünk a nevezett rendeletnek, amelyet alább egész szövegében közlünk. Roppant érdekes dolgok sülnek ki a rendeletből. Mindenekelőtt az, hogy éppen az ellenkezőjét rendeli el, mint amit a római katholikus vallásoktatók szeretnének.

A kultuszminisztérium egy zsidó gyermeknek megengedte, hogy a szülői akaratával járjon el a római katholikus vallástanra is, azonban megbélyegzi a zárdaintézetet, mert „szabálytalan eljárást követett el, amikor nevezett növendék a saját felekezetbeli lelkészétől való hittani osztályzat híján az I. osztályból a másodikba felvétetett."

Kimondja határozottan a rendelet, hogy *hasonló szabálytalanságok a jövőben elő ne forduljanak.*

Tehát **nem lehet kétféle vallásoktatásban részesülni!**

Sőt az sem lehet, hogy a gyámhatóság megengedje a gyermeknek a másvallásban való nevelést, érti alatta a másfajta vallásoktatásban való részesülést, mint amilyen a törvény szerint vallása, amelyet 18-ik életéve előtt sem változtathat meg. Mi történik ugyanis akkor, ha a gyámhatóság megadja az engedélyt pl. egy ref. gyermeknek, hogy római katholikus vallástanra járjon, de az osztálybizonyítványában mégis református vallásúnak van feltüntetve. Az osztálybizonyítvány okmány. Egy hamis adat benne pedig okmányhamisítás. Akár az van benne, hogy X. Y. református és vallástanból nem az arra illetékes református vallásoktató osztályozza, akár az íródik bele, hogy X. Y. református növendék római katholikus, (holott 18-ik életévig nem változtathatja meg vallását), kétségtelen az okmányhamisítás, amit a füg-

getlen magyar bíróság meglehetősen súlyosan büntetne, ha feljelentés érkeznék az ilyenfajta bizonyítványok kiállítói ellen.

Ma különösen a középfokú iskolák első és második osztályában lévő növendékek körül merül fel a vita, akiket az elemiben négy esztendeig vagy egyházi keresztlevéllel, vagy mindenféle keresztlevél nélkül vesznek fel, amikor azután a közép-fokú iskolák követelik az állami születési anyakönyvi kivonatot, akkor tünik ki, hogy már elnevelték és a gyámhatóság arra hivatkozik, hogy a zárdában járt gyermek már annyira hozzánőtt a római katholikus hitvilághoz, hogy a gyermek lelkiéletének kára, zökkenője nélkül nem volna lehetséges most már a vallástanban való változás és megengedi, hogy 18-ik életévéig gyámhatósági engedéllyel tovább is a római katholikus vallásórára járjon. Ez az engedély nagyon sok hamis okmánynak lesz a szülőanyjává, mert az évvégi iskolai bizonyítványok nem a valóságos helyzetről számolnak be, hanem hamis adatokkal operálnak.

(Folyt. és vége köv.)

IRODALOM

Joh. Val. Andreä: Az Úr jámbor szolgája. Szellemi szórakozás együgyű keresztyének mulattatására. *Dr. Makkai Sándor* fordítása. 1938. Az „Ifjú Erdély" kiadása. 20 l.

Vonzóbb, változatosabb hangú, színesebb, a lelkipásztori élet tévútait, hiúságait, gyarlóságait, örök kísértéseit derűsebben ecsetelő, annak mélységeit és szépségeit, a lelkészi szolgálat nagyságát komolyabban, melegebben és erőteljesebben megrajzoló művet keveset írtak még a fenti című művecskénél. Hálás és szép feladatra vállalkozott azért az „Ifjú Erdély", amikor Makkai Sándor gondos és hű fordításában ezt kiadta.

A szép költői mű először Strassburgban jelent meg 1619-ben. Szerzője: Johann Valentin *Andreä* Calwban, majd Wittenbergben evangélikus udvari lelkész, apát, kanonok, konzisztóriumi tanácsos és püspök volt. A mély hitű tudós, buzgó lelkipásztor, aki nevelésügyi kérdésekkel is foglalkozott, a genfi egyházzal is kapcsolatban volt és annak fegyelmét és rendjét saját egyházában is igyekezett bevezetni. Élénk szellemi kapcsolatban állott kora kiváló theologusaival és több értékes theologiai munkát is írt.

Az értékes építőerejű művecske megszerezhető a sárospataki theol. akadémia iratterjesztése útján. Melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe. *M. E.*

HIREK

— **A kassai országzászló felavatása,** amelyet a sárospataki főiskola és Sárospatak városa ad Kassának, országos méretű ünnepély keretében *november hó 27-én* lesz. Az avató beszédet *Dr. Javornitzky Jenő* miniszteri tanácsos, Kassa város utolsó magyar polgármestere és *Dr. Szabó Zoltán* sárospataki theol. akad. tanár tartja.

— **Harang- és templomszentelés.** November 6-án ünnepelt az abaujdevecseri egyház. Ekkor szentelte fel Farkas Elek esperes a templom új, kétmázsás harangját amelyet Csoma László ajándékozott 3 évvel ezelőtt tragikus hirtelenséggel elhunyt édesanyja emlékére. A harangszentelés után következett a kívül-belül megújított templom felszentelése. A templomrenoválás rendkívüli egyházi adó kivetése nélkül, a gyülekezet tagjainak adományából történt. A templomot szintén Farkas Elek esperes szentelte fel, azoknak pedig, akik nem fértek be az Istenházába, Mikes Zoltán bereti lelkész prédikált, végül Illés László baktai lelkész úrvacsorát osztott. A gyülekezet temlom- és harangszentelő öröme összeolvadt a felvidéki magyarság felszabadulása feletti ujjongó örömmel. A megható ünnepen résztvett farkasfalvi Farkas Géza egyházkerületi főgondnok és Téglássy András egyházmegyei gondnok is.

— **Vallástanári vizsga.** A nov. 9—10-én Debrecenben tartott vallástanárképesítő vizsgálaton egyházkerületünkből vizsgálatra állottak és vallástanári oklevelet szereztek: Molnár Pál sátoraljaújhelyi hitoktató s. lelkész, Sándor Ernő miskolci hitokt. lelkész és Szűcs István vajdácskai s. lelkész. Szívesen köszöntjük őket.

— **Harmonium,** egészen új, keveset használt **eladó.** Rövid leírása: diófa politúrozott szekrényben 10 változatú, 2 térdregiszteres, teljes 2 hangsoros, 5 oktáv hangterjedelmű, orgonahangú, nagyon szép hangszínezetű; kis templomban, vagy gyülekezeti teremben kitűnően megfelel közének vezetésére. Érdeklődőknek bővebb leírást küld ármegjelöléssel: *Ferencz Lajos* ref. lelkész Égerszög. (Abaúj-Torna vm.)

HIVATALOS RÉSZ.

A felszentelendő lelkészek figyelmébe!

Felhívom lelkipásztor testvéreim figyelmét arra, hogy a nov. 22-i lelkészszentelés alkalmával olcsó, tiszta és kényelmes szállást tudunk biztosítani a lelkészszentelésre kerülő lelkipásztorok és családtagjaik számára. A hálódíj az Avasi Turista Szállóban személyenként 1 P 50 fillér. Az elhelyezést azonban csak akkor biztosíthatjuk, ha előre, tehát még hétfőn délig értesítést kapunk a jelentkezőktől, mert a szobákat és hálótermeket füteni kell s ha kevesen jelentkeznek úgy csak a szobákat fütjük s akkor a későn jelentkezetteknek a terem befütése már késő lenne.

Kérelem a felsőborsodi lelkészekhez.

Egy tájékoztató körlevélből utólagosan értesültem arról, hogy a tanácsbírói tisztségre nevemet is ajánlásba hozták. Mivel öt évvel ezelőtt — gyengélkedésem miatt — alapos megfontolás után köszöntem le a tanácsbírói tisztségről és ez elhatározásom ma is fennáll, szívesen kérem lelkésztestvéreimet: ne szavazzanak rám, mert e tisztséget most sem fogadhatom el. Sajókaza, 1938 november 16. *Varga Imre* ref. lelkész.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatak, 1938.

XXXIII. évfolyam. 47. szám. Sárospatak, 1938. november 27.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**
FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF.

TARTALOM: *Farkas István:* Püspöki jelentés. (Folyt. és vége köv.) — *Dr. Nagy Barna:* Barth Károly politikai theologiája. (II. közlemény). — *V. K.:* Felsőborsod közgyűlése. — *er:* Lehet-e kétféle vallásoktatásban részesülni? (Folyt. és vége.) — A sárospataki egyháztanács köszönete. — Hírek. — Hiv. rész.—

Püspöki jelentés.

1938 november 22.

Ugy cselekedett az Isten a népekkel most is, — mint hajdanán — az idők teljességében! Adventi várakozások esztendei után — nagy hirtelen jött a magyar hajnalhasadás.

Mondják, hogy nemzetünk jó barátai művelték e csodát!.... Öntudatos keresztyén tudja, hogy: *megsajnált mégegyszer minket az Isten!* A jó barátok, Isten szerszámai voltak. A rabságban ülő nép szabadulásának új csodája ez, amit átéltünk. Véráldozatok nélkül térhetett haza az édes magyar anya keblére egy millió magyar! Ki hitte volna ezt pár hónappal ezelőtt?....

„Valaki járt itt" — a vérpárás öreg Európa földjén, Aki nagyobb s több, mint a békeszerzők!

Én hiszek, rendületlenül hiszek az örökké élő Krisztus örök lételében és a Lélek csodaművelő erejében.

Azért hát munkábaállásunk kezdetén Isten kezére hajtom örömkönnyektől ázott orcámat. A kassai hegyek felé emelem a szememet s a prófétával sóhajtgatom: „Mily szépek a hegyeken az örömmondónak lábai, aki békességet hirdet, jót mond, szabadulást hirdet, aki ezt mondja: Uralkodik a te Istened"! (Ézs. 52.)... Bizony — nagy dolgot cselekedett mivelünk az Isten!...

Milyen jó volt, a legnehezebb időkben is bízó magyarnak lenni! Ugy lett, amint nótázgattunk a fiainkkal: „Krasznahorka büszke vára, — nem lesz mindég — olyan csendes, olyan árva!.....

Isten csókja ott ég már a magyar orcákon. De még csak az egyik orcánkat csókolgatja. Még nem látja, — fajtánknak az ő kedve szerint való gyógyulását!.... Az elmaradt édesatyai csókot akkorra ígéri, bizton meg is adja! — ha majd — az erdélyi bércek, a Tátrák ormain ropog a hó a magyar katonák lábai alatt.... Még csak az egyik szemünk nevet — a másik könnyezik. Öröm poharunkban ma még üröm vegyül..... De majd, idejére, érdem szerint — kezünkbe adja még a mennyei gazda édes, ízes, tüzes borát, — ha hazajönnek mind — mind a testvérek a szomorú rabságból!.....

Ebben a szabadulásban is hiszek rendületlenül!

És most, hogy kitárluk szívünket az Isten előtt — a testvéri és atyafiságos szeretet tiszta érzéseivel köszöntünk Titeket hazatért — tiszáninneni egyházkerületi magyar testvéreink!

Rákóczi népe valóban a: „könny, a vér s a kard jogán" — lett századok óta a magyarság végvára odafennt!.....

A mostani rabság 20 esztendeje alatt — a szabadsághősök, mártírok, gályarabok dicsőséges serege megszámlálhatatlan ezerekkel növekedett közöttetek!

Nemcsak országos törvényeink parancsa, de belső emberünk őszinte ragaszkodása; a hit és vér közösség; a dicsőséges mult és szebb jövőt váró magyar lélek indítására is Isten és emberek előtt jó lelkiismerettel vallhatjuk be, hogy az országos határok és a jogi szabályoknak különbözősége mellett is: *Egy lelki közösség voltunk és vagyunk Veletek!*

Hisszük és valljuk, hogy az örökkévaló Isten eleve való elrendelése szerint is, de az örökkévalóságra teremtett magyarság küldetéstudata alapján is; a történelmi és hitvallásos anyaszentegyházunk — közös, nagyszerű küzdelmei jussán is, — széttéphetetlen egységbe tartozunk Veletek!

Ezért vannak kitárva itt a karok ölelésre s ezért lepi be orcánkat a tiszta öröm könnyeinek az árja s ezért suttogja ajkunk boldog örvendezéssel: — Kedves jó Testvérek! — az Isten hozott haza mindnyájan Titeket!

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés!.... Szemünk láttára készül a történelem.... Új világ van kialakulóban.

Ha Isten, emberek munkáin keresztül új világot akar teremteni, azt is akarja ám, hogy ez a világ: jobb, szebb legyen a réginél!.... Mert az Isten csak a jót — a jobbat akarja!

Valóban szebb és jobb ez a mi itteni magyar életünk — mint volt az odaáti? ez itt a kérdés s erre a kérdésre cselekedetekkel, — felelnünk kell!

Ha itt — ott vannak is még háborura uszítók, én úgy látom, hogy szivökben sóvárogva várják ma már mindenek, hogy boldog emberek életközösségévé alakuljanak át az országok.

A Krisztus — szilárdan tartja kezében a világ kormányrudját, bármennyire hangozzék fel gyakori támadás az anyaszentegyház ellen!

A Krisztus király vezetése alatt álló — igazi anyaszentegyházra, sohasem volt olyan nagy szüksége a világnak, mint a mi időnkben.

Ha kormányzati programmjának elsőjévé kívánja tenni országunk mai miniszterelnöke a tekintélytiszteletet — én hivő magyar lélekkel hirdetem, hogy első sorban *az anyaszentegyház, — az Ige tekintélyét kell minden vonalon visszaállítani!*..... Az Ige élése és szolgálatára kell elkötelezni az Isten képe másait — főben és tagokban egyaránt!..... Ember-imádat és dicsőítés helyett s az egymáson uralkodni vágyás helyett — meg kell tanítani a világot arra, hogy: „Egyedül Istené a dicsőség!“.....

Krisztus mondotta magáról: Ha felemeltetem e földről mindeneket magamhoz vonzok. (János 12:32).... *A magyarság lelkének, — ennek a Krisztusban égő szent tűznek kell ilyen — minden igazán magyart magához vonzó léleknek lennie!*

Ennek a Hazafelé, az apai házba való szivesen jövésnek, vonzódásnak a megteremtésén kell itt fáradoznia mindnyájunknak.

Nemzeti megújhodásról addig nem lehet beszélni — míg Krisztusban ujjá, mássá, jobbá nem születünk — a közös Hazában élő magyarok.

Akik hazajöttek, — azoknak jobb dolguknak kell lenni, mint odaát volt!

Ha itt-ott panasz hallatszik az anyaszentegyház ellen, annak nem a Krisztus az oka. Az anyaszentegyház a Krisztus teste. Ez a test: a hit s a Krisztus is csak egy! Felekezetek alakulhatnak sok formában — az anyaszentegyház azonban ismételem csak egy!

Ha a felekezetek szerint külön közösségekbe tagozódva élnek a keresztény magyarok — meg kell tenni mindent arra nézve, hogy minden magyar keresztyén felekezetek elszivlelvén egymást — egymással megbékéljenek. *A felekezetek nemes versenyében — az evangéliumok Krisztusának királyságát kell biztosítani!* Meg kell tanulnunk mindenekelőtt azt, hogy Krisztus nem a felekezetekért, hanem az emberért jött ebbe a világba. *Krisztus szemében érték, egyformán érték minden igaz magyar — bármelyik templomban imádkozzék, ha hitének jó gyümölcsei kedvesek az Isten előtt....*

Megváltozik ebben a magyar világban minden és gyarapodni fog a keresztyénség tekintélye, ha az őrtállók első sorban! — nem egymáson uralkodni — de mindeneknek szolgálni akarnak és az ember lelkek megmentésén fáradoznak!

Nem — csak, — predikálni, hanem élni kell a Krisztust!.... Az Ige hirdetése és élése mellett — a népet igazán szerető és javát munkáló, szociális és karitativ munkák végzése által kell és lehet mindnyájunknak Krisztus jó vitézévé átalakulnunk, hogy — a földön kevesebb legyen a nyomorúság, emberhez illően élhessen és újra boldog legyen az ember!....

Mert, — ehhez a boldogsághoz jussa van kivétel nélkül minden magyarnak!

Mi — nyiltan beszélhetünk ezekről a kérdésekről is. *Minden időben a történelmi küldetést nyert magyarság — élő lelkiismerete voltunk!*

Az őskeresztyénség emberi tudományoktól mentes evangéliumi tiszta tanításainak visszaállítását követelve, harcoltunk minden időben: a magyar fajtáért, a nemzet önállóságáért, a magyar lélek szabadságáért. *Népegyház voltunk minden és leszünk minden időben.* Mindent a néppel és a népért igyekeztünk megcselekedni. *Harcoltunk mindennemű elnyomatás, diktatura — abszolutizmus ellen.* Nem a mi bününk, hogy századokon át idegenek uralkodtak rajtunk. Dicsekedés nélkül mondhatjuk el, hogy sok részünk van abban, hogy zengő szép magyar nyelvünkön, — a magyar fajta puritán élete, ősi szokásai, tiszta erkölcsein keresztül — az örök szép magyarság átmentőivé lettünk..... *Soha nem harcoltunk parciális felekezeti érdekekért. Minden felekezetű magyarban a magyar testvért, az Isten gyeemekét néztük és szerettük.* Sohasem a magunk igazságáért, de mindenkor: az Isten dicsősége és a Haza javáért omolt a könnyünk és a veritékünk.

Nekünk fájt és fáj legjobban, hogy a Krisztus egyházának élő tagja: *a protestáns magyarok, — a vegyes házasságok kötése alkalmával a legdurvább megbántásban részesültek és részesülnek ma is, — jól lehet — országos törvények alkottattak védelmünkre.* Számunkra mindenkor első kötelesség volt és marad: — az alkotmányosan hozott hazai, országos törvényeket megtartatni és megtartani s a mi nevelésünk célja így is szolgálni a törvény és tekintély tiszteletét.

A mi missziói parancsunk a Krisztustól megtanult parancs.... Történelmi és hitvallásos egyházunk törvényes rendelkezéseit megtartani és megtartatni; a keresztyén hit és tiszta erkölcsöt élni s híveinket ebben nevelni; szegények, betegek, elhagyottak gondozásában hűséggel szolgálni — ez, — a mi evangéliumi egyházunkban minden hívő lelket kötelező parancs.....

Ezért hisszük és valljuk, hogy a hazajött drága testvéreink, velünk teljes lelkiegységbe való tömörülése, kivánatos szállássá teszi örök időkre — az egységes és oszthatatlan tiszáninneni egyházkerület kálvinista magyarjainak életközösségét.

Isten kegyelméből az ország megnagyobbodott immár. *A boldogabb ország megépitése, — a több magyarok egyet — akarásával még ezután következik el..... Ennek is el kell jönnie!*

Nemcsak az anyaszentegyháznak, de a sokat szenvedett országnak is fiai vagyunk.

Úgy látom, hogy valóban itt van a történelmi pillanat a nemzeti megújhodás, a szebb magyar holnap, a magyar fajta boldogabb életlehetőségeinek a megteremtéséhez..... Az idők jeleit meg kell látni. *Behunyt szemmel nem lehet elmenni — a mélyről feltörő régi jogos kivánságok mellett.* Korunk méhe telve népboldogító új akarásokkal. Ujjá, mássá kell tehát lenni itt minden magyarnak.

A tulzásoktól óvakodnunk kell. A legszebb gondolatnak is halála a hirtelenkedés és az idegen majmolás. A természetes fejlődés és lehetőség határai között, céltudatosan kell reformokat meg-

valósítani. *Hiszen a motornak is kell a fék, hát hogyne kellene az emberszívek mélyéről feltörő nyugtalankodó és lázadozásra hajlandó akarásoknak?*

Egy dolgot — bizonyosra kell tudni minden magyarnak, s ez az, hogy: minden reform itt mínálunk — a magyar lélek szülötte legyen s minden a magyar fajta megerősödését és örökéletét szolgálja!

Az a hősi sereg, amelyik vérzivataros időkben mindig hűséggel teljesítette kötelességét hazájával szemben, most is nagyszerű vizsgát tett. Feledhetetlenül szép jelenetek vonultak el szemeink előtt — Kormányzó urunk és a sokat szenvedett Haza iránt való magyar hűség ország — világ előtt való megmutatására. Őszi szántás mellől, a legelső hívó szóra mentek el harcbaszállni a magyar mezők fiai. Igaz, hogy mindenre elszántan mentek a többi őrtálló helyek harcosai is. De a sereg zömét kétségtelenül, most is — a szántó — vető magyarság, az ősi magyar fajta falunépe adta.

Ők a honszerzők .... Ők a honmentők — az egyetlen vezér, — a legelső magyar ember vezérlete alatt!... Ezt a fajtát minden magyarnak becsülni és szeretni kell!....

A magyar falvak népének életszínvonalát emelni, szaporodásukra, egészségükre, kultúrájukra gondot viselni — nemcsak ember becsülést jelent, hanem zálog leend ez az akarás a haza örökkévaló életének kialakítására is.

Utját kell állani az idegen országokba való kivándorlásnak. *Haza kell hozni minden tájak felől a felszabadult végekre a hontalanná lett, de magyarságukat mindenütt örökre megtartó hűséges magyarokat.* Ugy mérte ki az Ur Isten számunkra e szép ország határait, hogy ha egymást szerető magyarok élnek itt — jutnia kell minden magyar kezébe egy darab kenyérnek!

A pusztító háboruknál is félelmetesebb dolog — a lappangó forradalom, a titokban készített lázadás!

Komoly — magyar cselekedetekkel le lehet könnyen csendesíteni a titkon élesztett tüzeket!

Az új magyar élet kapuján dörömbölő Tiborcok és Esze-Tamások utódai nem voltak soha lázadók és alattomban kuttogók. Különösképen pedig nem voltak vezérségre törők!

A jussukat, egy darab izes magyar kenyeret kértek, azt sem ingyen soha, hanem, a munka, a becsületes szolgálat és nemzethűség jutalma gyanánt.

Istentől rendelt küldetését megértő, egységes néppé kell átformálni a magyart, hogy itt őrtálló helyén megelégedetten élhessen mindenki..... Meg kell tanítani ifjainkat arra, hogy minden foglalkozás Istennek tetsző, becsületet szerző, ha hívséggel végezzük el mindenütt reánkváró feladatainkat.

Ki kell gyógyulni abból a nyavalyából, hogy mi csak — katona és jogász nemzet vagyunk.

Nekünk a munka becsületét újra visszaszerző nemzetté kell válnunk. Legyünk különbek, mint mások! — ezzel a lelki fegyverzettel fog győzni a magyar ifjúság abban a harcban is, melyben értékei kitermelésére a multban nem adatott meg az egyoldalu, a hiányos, az élettől távol eső gyakorlati nevelés hiánya miatt a lehetőség.!... Író, tudós, költő, jogász, földet turó magyar, iparos, művész, lelkipásztor, izzig vérig úr — de jó kereskedő is lett volna és lesz is ez a nemzet fiain keresztül, ha erre is ráneveljük a fiainkat. És az egészségesen megoldott zsidó kérdésnek! ez a kulcsa!..

Ne feledjük azt sem, hogy a mi magyar népünk a hirteleni fellángolások nemzete. Igazán mondja Ady, hogy mi: „A hirteleni nekirohanások emberei vagyunk“..... *Éppen ezért kell megfontoltan és higgadtan fogni hozzá minden építő munkához.*

Azt se feledjük el, hogy a mi népünk olyan lesz, amilyennek lelkipásztorai, tanítói, és földesurai nevelik. Fájó szívvel látom — esztendők óta kiáltom már, hogy ezekről a nemzetnevelő nagy értékekről gondoskodni — a nemzetnek volna legelső érdeke. A halál szele fú ott, ahol a lelkipásztorok, tanítók, jegyzők s a városok lakóiról is szólva, ahol a tisztviselők gyermekei a szegénykedés miatt felkészültség nélkül maradnak odahaza.

Iskolapolitikánk nagy hibája, hogy egy-egy szűk, kicsi, rozzant teremben még ma is 100—120 gyermek tanul egy tanító vezetése alatt. Állásnélkül vannak tanítók ezrei. Szeretnünk kell ezt a nemzetnevelésre örömmel vállalkozó hatalmas sereget.

Az országos kultúradó bevezetésétől csodálatos módon rettegnek az emberek. Pedig, — ha van igazságos és szükséges adó, akkor ez az volna. Ezen a kulturadó bevezetésén keresztül kellene, minden iskolai, egyházi és kultur igényt kielégíttetni. Ebbe férne bele a tanítói nyugdíj fenntartásának elviselhetetlenül nagy költségeiről való gondoskodás is. Itt volna megvalósítható a lelkipásztorok jogos igénye is, hogy tisztes öregségükre — a nemzet szolgálatában végzett hasznos munkák jutalmául ők maguk és lealázóan csekély nyugdíjacskát élvező özvegyeik — az édesanyától nyernének megjutalmazást.

Körülbelül 208.000 kálvinista magyar élt — tiszáninneni egyházkerületünk csonkamagyarországi részében. A most visszatértek számát 65.000 körülire becsülöm. Igy hát — 273.000 magyar lélek épül be, mint lelkiegység, — a szent haza közösségébe.

Szép szám, — lehetne több is! Azért szólottam hát sok kérdésről őszinte-nyiltan. Ez a szin-tiszta magyar sereg — kell, hogy tényező legyen a sorsdöntő szebb magyar holnapok megkészítése idején.

Még csak hajnalodik!... A nemzet feltámadása csak akkor jő el igazán, ha újra boldog, békén dolgozható magyarság élheti a maga magyar életét a Duna—Tisza táján!

Sokat imádkozzunk, még többet dolgozzunk atyámfiai — az eljövendő szebb és boldogabb Magyarországért. (Folyt. köv.)

Barth Károly politikai theologiája.

(II. közlemény.)

Barthnak lapunk legutóbbi számában közölt levele, a különböző országok sajtóinak kivonatos leközlése folytán, élénk vita tárgyát képezte. Ezzel kapcsolatban több oldalról kérdésekkel halmozták el a levél íróját, akinek *Derksen* lelkész kérdésére

adott válaszát ismernünk kell, ha helyesen, a levélíró intenciói szerint akarjuk megérteni a Hromadka professzorhoz írt sorait. Derksen különösen azt a mondatot kifogásolta, amelyet mi is aláhúzva (kurzív szedéssel) közöltünk. — Ezenkívül tanulságos lesz még egy levél ismertetése is, amelyet Barth egy előttünk ismeretlen lelkipásztor feleségéhez írt. Ennek csupán minket érdeklő részletét adjuk. (E levelek másolatát annak idején maga Barth volt szíves megküldeni nekem, kérésem nélkül, újabb, kisebb írásaival együtt.)

„*A hozzám* intézett kérdésre feltétlenül megpróbálom röviden előadni azokat a meggondolásokat, amelyek az aláhúzott mondat mögött állottak és állanak:

Csehszlovákiának a hitleri Németországgal szemben ma elveszett ügyében *nem csupán* egy területi és népi kérdés szabályozásáról volt szó. Hogy ilyen (területi és népi) kérdés a Szudéta vidéken fennforgott, és azt meg kellett oldani, az nem vitás. Ugy látszik, hogy a versaillesi szerződés ott elviselhetetlen viszonyokat teremtett. S úgy látszik, hogy a csehszlovák kormány eddig nem találta meg a módját annak, hogy ezeket megszüntesse. Azonban az így felmerülő kérdés megoldásánál számolni kellett a következő előfeltételekkel:

1. Az esetleg fennforgó bajokon mindenesetre a jog felállításával (érvényesítésével), azaz az összes érdekeltek részvételével és meghallgatásával folytatott nemzetközi tárgyalás és döntés útján kellett volna segíteni. Midőn ehelyett Csehszlovákiákiával szemben, a túlerő erőszakos fenyegetésével, az egyoldalú diktátum útjára léptek, ennek az államnak először is az lett a kötelessége, hogy önmagát érvényesítse és így eddigi határait katonailag is védelmezze. Ezzel az önállítással rebus sic stantibus az európai politikai *rend* egyik kérdésére kellett feleletet adnia.

2. Az esetleg fennálló bajokon semmi esetre sem volt szabad azzal a határozottan még nagyobb bajjal segíteni, hogy Csehszlovákiát, mint a demokrata politika egyetlen keleti előharcosát, gyakorlatilag tehetetlenné tegyék, továbbá 4 millió európai embert a diktatúra rendszerének (titkos rendőrségének, barbár igazságszolgáltatásának, „gleichschaltolt" sajtójának, antiszemitizmusának, egyházi harcának, mithoszának stb.) kiszolgáltassanak és ezzel ennek a rendszernek új presztizst és új erőt kölcsönözzenek. Csehszlovákiának ebből a szempontból is kötelessége volt az önállítás és így a katonai védekezés. S ezzel az önállítással rebus sic stantibus az európai politikai *szabadság* egyik kérdésére kellett feleletet adnia.

Jézus Krisztus egyháza az európai politikai rend és szabadság kérdésével szemben nem lehet közömbös. Jézus Krisztus egyháza az Isten igéjének totális igényét hirdeti. Ezt az igényt a diktatúrák területén csakis vagy elejtheti és ezzel Isten és a világ előtt nevetségessé válik, vagy pedig fenntartja azt és ezzel a diktatúra általi kiírtatását vállalja magára. Ha befejezett tényektől kényszerítve készen kell lennie arra, hogy ez elé a dilemma elé álljon, magától mégsem helyeselhet és akarhat egy olyan politikát, amely az egyházat ez elé a dilemma elé állítja. Lehet, hogy az egyház kénytelen *elszenvedni* a diktatúrát. Azonban az egyház egyedül a rend és a szabadság politikáját *helyeselheti és akarhatja*.

Ha a politikai rendet és szabadságot veszély fenyegeti, akkor ez a veszedelem közvetve az egyházat is érinti. Ha egy igazi állam a politikai rend és szabadság védelmére kél, akkor ebben a védelemben közvetve az egyház is résztvesz. Az egyház nem venné komolyan saját igehirdetését, ha itt közömbös maradhatna. Mint egyház csakis lelkileg küzdhet és szenvedhet, s ezzel közvetve a legfontosabb és legdöntőbb dolgot teszi, aminek egy a rendet és a jogot védelmező államban ennek érdekében történnie kell. De viszont az egyház azt is el fogja ismerni, hogy az államnak és az állam katonáinak emberi küzdelme és szenvedése közvetve *érette*, az egyházért is történik.

Ilyen értelemben írtam én levelem aláhúzott mondatát. Ebben a mondatban szó sincsen az egyház küzdelmének és szenvedésének az állam küzdelmével és szenvedésével való „azonosításáról." De azt sem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy az egyház és az állam küzdelme és szenvedése között *van közösség* akkor, ha az állam, mint igazi állam kénytelen egy vak dinamikával szemben a rend érdekében és egy brutális zsarnoksággal szemben a szabadság érdekében fellépni. Akkor az egyháznak nem szabad az államtól eltávolodnia, hanem szolidárisan mellé kell állania. A cseh katonáról írt mondatom konkrét vonatkozással egész egyszerűen arra céloz, amit I. Tim. 2 : 1—3 a felsőségért való keresztyén imádság indokául nevez meg: „csendes és nyugodalmas életet éljünk, teljes istenfélelemmel és tisztességgel." Éppen erre van az igazi állam. S éppen ezért sajnos mindaddig, amíg rendbontók és szabadságtiprók vannak, katonáknak is kell lenniök s ezért valóban meg kell lennie a katona keresztyén dícséretének is.

Szeptember 19-én csak abban csalódtam, hogy úgy Csehszlovákiának, mint a többi európai rend- és szabadság-államnak ellenálló képességét, valamint az európai egyházak belátását is túlbecsültem akkor. Prága nem maradt szilárd és London és Páris sem szilárdult meg újra. Éz az egyháznak sem volt ehhez semmi mondanivalója, mert jobban el volt foglalva az általános béke kérdésével, mintsem — ahogy illett volna, — az igazi béke kérdésével. Mindnyájunknak fizetnünk kell majd azért, hogy az az ellenálló erő nem volt nagyobb, s hogy a kormányok, a népek és az egyházak hagyták magukat úgy elkábítani, ahogyan az szeptember 30. előtt és után történt.

Basel, 1938 október 26. *Barth Károly* s. k."

Részlet egy másik levélből:

„ ..... Feltétlen pacifizmus .... theologiailag lehetetlen. Az egyház Isten parancsolatát semmilyen elvvel, semmiféle „izmus"-sal sem azonosíthatja, a pacifizmussal éppoly kevéssé, mint a militarizmussal. Az egyház hirdetheti és kell is, hogy hirdesse a békét, de minden új szituációban fogékonynak kell lennie az iránt, hogy Isten igéjéből hallja meg, *mit* kell érteni minden egyes eset-

ben béke alatt. Tehát nem kötheti le magát amellett, hogy ez a béke teljesen és minden körülmények között abban álljon, hogy ne lőjjenek.

Az egyháznak imádkoznia és dolgoznia is kell azért, hogy az állam befelé és kifelé *igazi* állam legyen. Az igazi államhoz az is hozzátartozik, hogy a békét védelmezni: de épen *védelmezi* és pedig azt a békét, amely az *igazságosságnak* és a *szabadságnak* szolgál és igazságosságban és szabadságban terem. Csak *ebben* a békében hirdethető az evangélium is. Az evangélium minden más békében az elnyomásnak, vagy a gúnynak fog áldozatul esni. Az egyház elszenvedheti ezt, ha ez így következik, de nem akarhatja, hogy így következzék. Az egyháznak az evangéliumért, az igazi államot és így az igazi békét kell akarnia.

Az igazi békéért az egyház nem tilthatja meg az államnak, hogy a kardot viselje. És viszont az igazi békéért azt sem kívánhatja az államtól, hogy a kardot „hiába viselje." (Róm. 13 : 4.) Ha az állam a békét nem tudja többé másként védelmezni, akkor karddal kell azt megvédenie. Az egyház imádkozni és dolgozni fog azért, hogy ez ne váljék szükségessé. De az egyház nem hunyhatja be a szemét a bekövetkező szükségesség előtt — sőt meglehet, hogy az egyháznak ezt a szükségességet hamarabb meg kell látnia, mint magának az államnak!! — S akkor a maga tagjainak azt fogja mondani, hogy adják meg a császárnak, ami a császáré.

A diktatúra a tudatos és tervszerű igazságtalanság és szolgaság kifejezett kormányformája (regimentuma). A diktatúra mint olyan, az igazi béke veszedelme. A diktatúrák korában az egyháznak mindazokban az országokban, amelyeket a diktatúra még hatalma alá nem vetett, az igazi béke akaratával együtt az igazi béke védelmezésének készségét is helyeselnie és követelnie kell. Az egyháznak az evangéliumért és az evangélium hirdetése által fel kell hívnia a demokrata államot arra, hogy minden áron, a nyomorúság és a pusztulás árán is *erős* állam legyen, azaz a diktatúráknak a maga határain minden eszközzel megállj-t parancsoljon. S az egyház a maga tagjainak az evangéliumért és az evangélium hirdetése által köteles azt mondani, hogy van valami, ami rosszabb a halálnál *és* az ölésnél: önkéntesen igent mondani az antikrisztus gyalázatos uralmára.....

Basel, 1938 október 24. *Barth Károly* s.k."

— Folyt. köv. — *Dr. Nagy Barna.*

Felsőborsod közgyűlése.

Uj esperesünk beiktatása után folytattuk a gyűlés tárgysorozatszerinti pontjainak letárgyalását. Fájó szívvek vettük tudomásul *Lőkös* Sándor legidősebb lelkészi tanácsbiró és dékán lemondását. Érdemeinek elismeréseül tb. esperessé választotta a közgyűlés. Heiyére dékánná és nyugdíjintézeti pénzkezelővé *Kőrössy* István boldvai lelkészt választottuk meg. A megüresedett lelkészi tanácsbirói tisztségre, valamint esperesünk eddigi tisztségére, a lelkészi főjegyzői állás betöltésére, f. évi dec. 1-ig szavazás rendeltetett el. Mivel lelkészi jegyző jelenleg egy van, hogy a jegyzői teendők végzésében fennakadás ne álljon elő, átmenetileg *Bodnár* László sajókazinci lelkészt választotta meg a közgyűlés tb. lelkészi jegyzővé. Bekebeleztük egyházmegyénkbe *Péter* József segédlelkészt. Beerősítettük *Kóta* Lajos ládbesenyői rendes tanítót. Megalakitottuk az 1939-ik évre az egyházmegyei tanácsot és megválasztottuk a lelkészjelölő bizottság tagjait. — Majd letárgyaltuk a missziói bizottság jelentését, határozati erőre emeltük az ahoz fűzött indítványokat. Felhivtuk a gyülekezeteket, hogy az esti isteni tiszteletek tartásához a templomokba megfelelő lámpákat szerezzenek, ahol erre még szükség van. Tudomásul vette közgyűlésünk a missziói segédlelkészek jelentését, melyekből megállapítottuk, hogy mostmár a szórványokban élő hiveink sincsenek elhanyagolva. az egyházunkhoz való tartozás érzete ápolva van lelkükben. A tanügyi bizottság jelentése hű tükre a tanítói munkának. Ha itt-ott van is több kivánni való, az iskolák szellemi nivójának emelése tekintetében, általában komoly és felelősségteljes munkát végez tanítóságunk. Kéri egyházmegyénk a református népiskolai Tanterv és Utasítás haladéktalan elkészítését az Egyetemes Konventtől. Egyik legkiválóbb tanítónkat *Urbán* József bántapolcsányi tanítót, ki évek hosszu során magasan kiemelkedő eredményeket mutat fel az iskolai tanításban, igazgatói címmel való kitüntetésre terjesztettük fel. Határozatot hoztunk a barcikai iskola elnéptelenedésének meggátlására nézve. A ládbesenyői egyház segélykérvényét pártolólag terjesztettük fel. Jóváhagytuk a hegymegi egyház új párbérkivetési kulcsát. Utasítottuk a szendrői egyházat, a második tanító helyi javadalmának biztosítására.

Még több kisebb ügy elintézésével. az esteli órákban fejeztük be egyházmegyei közgyűlésünket.

V. K.

Lehet-e kétféle vallásoktatásban részesülni?

(Folyt. és vége.)

Jó volna, ha nemcsak a középfokú iskolákban, hanem az elemi iskolák első osztályától kezdve mindenütt csak az egyedül érvényes állami születési anyakönyvi kivonatot volna szabad az igazgatóknak elfogadni a gyermek vallásának megállapításánál.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter rendelete így hangzik:

Hivatalos Közlöny 1896. évi IV. évf. 272. lapja.

A tanköteles gyermekek a saját felekezetük hitoktatására tartoznak eljárni. (A m. k. vallás- és közoktatásügyi miniszter 1896. évi június 21-én 17.577. sz. a. kelt és ..... vármegye kir. tanfelügyelőségéhez intézett rendelete.)

F. évi március hó 25-éről keltezett 281. számú felterjesztésére miheztartás és további megfelelő szabályszerű eljárás végett, a tanfelügyelőséget a következőkről értesítem:

Nincs kifogásom az ellen, hogy a b.....-b.....-i zárda iskola II. osztályába járó M. I. izr. vallású tanuló — szüleinek határozott kívánsága folytán — az r. k. felekezet hittani órájára is eljárhasson, ha ebben egyébként a saját hitfelekezetbeli vallástani leckéknek vagy más tanóráknak összeesése által nem akadályoztatik.

Tekintettel azonban arra a körülményre, hogy az 1868. évi XXVIII. t. c. 45. §-a és az ezen hivatolt törvény végrehajtása tárgyában kibocsátott 1876. évi 20.311. számú utasítások 59. §-ának 3. pontja a hit- és erkölcstant a kötelező rendes tantárgyak sorába iktatja, melynek tanulása alól senki és semmi körülmények között fel nem menthető; arra való tekintettel továbbá, hogy hivatali elődömnek 1896. évi február 16-iki keltével kiadott 284. számú rendelete a fönt kifejezést nyerő elvet félreérthetetlenül oda magyarázza, miszerint a tanköteles gyermekek a saját felekezetük hitoktatására tartoznak eljárni; tekintetbe véve végül, hogy ugyancsak hivatali elődömnek 1878. évi május hó 5-én kelt 10.802. sz. rendelete értelmében a hit- és erkölcstanból való osztályzathiány, vagy elégtelen osztályzat, más tantárgyak hasonló eseteivel egyazon elbírálás alá esvén, szintén pótvizsgát, vagy osztály-ismétlést von maga után: mindezek figyelembevételével M. I. a saját felekezetbeli hit- és erkölcstan tanítása alól felmenthető nem lévén, szabálytalan eljárás követtetett akkor, midőn nevezett növendék a saját felekezetbeli lelkészétől való hittani osztályzat híján az I. osztályból a másodikba felvétetett.

Ezen okfőből eredőleg tehát felhívom a tanfelügyelőséget, miszerint terjessze ki figyelmét arra, hogy hasonló szabálytalanságok jövőben elő ne fordulhassanak. —*er.*

A sárospataki egyháztanács köszönete.

Megkapóan szépen méltányolta a sárospataki egyháztanács *Harsányi Gyula* kormányfőtanácsos, főgondnok indítványára lelkipásztorának a közeli napokban és hetekben teljesített igehirdetői munkáját. A következő határozatot hozta:

„A presbitérium átélte azokat a rettenetes napokat, amelyekben az egész Európa egy bekövetkezhető világháború szörnyűséges következményei hatása alatt állott, amidőn ennek izgalma megbontotta köz- és magán életünknek rendes működését. Tudjuk, hogy hazánkban még a nagyhatalmaknak müncheni egyezménye sem teremthette meg a nyugalmat. Ezekben az időkben a sárospataki református egyház talán egyetlen volt az országban, amely 1938. évi október hó 2-től kezdve minden este áhitatot tartott. Ennek helyéül az elemi iskolának egyik termét jelölte ki, ide azonban már az első napon sem fértünk be. Átmentünk templomunkba. A rendes lelkiszolgálat elismerésre méltó végzése mellett naponta magyarázta Szentkönyvünket és hirdette az Igét, imádkozott a jó Fiú alázatosságával, a költő lendületével, a hivő lélek szent meggyőződésével és meggyőző erejével felemelve a lelkeket oda, ahonnan, mint egyedüli forrásból — kért, könyörgött és várt .... Nem írhatjuk le ezeknek az áhitatoknak erejét .... A kép, ugyanis az erőtelen emberi kéz alatt fakó és szürke lenne .... Az áhitatok végével oszladozó hivek összeverődött csoportjai egymás között tovább elmélkedtek, magyaráztak és a hit által megerősödve és megvigasztalódva, kiki a maga módja szerint adott kifejezést megkönnyebbült érzéseinek. A nehéz, fájdalmas, bizonytalan időkben is volt hitünk és szép reménységünk! Isten áldja meg *Darányi Lajost,* hogy ehez juttatott minket."

HIREK

— **Gyászhír.** Váratlan hirtelenséggel, két napi súlyos szenvedés után elhunyt a finkei leányegyház 11 éven át húségesen munkálkodó kántortanítója: Osgyáni József. A fiatal, 34 éves korban elszólított hű egyházi szolgát özvegyén és 4 éves kis lányán kívül édesatyja, testvérei és árván maradt gyülekezetének nagy részvéte mellett helyezték a finkei temetőben nyugalomra. Koporsójánál Gyülvészi István lelkipásztor hirdette az igét, a sírnál pedig Göőz Pál és Joó Vencel tanítók búcsúztak el tőle a tanítótársak nevében. Mély bánatba merült kedveseinek legyen vígasza az ige, mely a gyászjelentésen is olvasható: „Örökéletet adott nekünk az Isten és ez az élet az ő Fiában van"!

— **Folynak a megajánlások** annak a mélységesen szép gondolatnak a megvalósítására, amelyet *Lenkey Gyula* vetett fel, hogy t. i. felszabadult tiszáninneni gyülekezeteink számára mi ajánljuk fel *karácsonyra* az urvacsorai kenyeret és bort. Ismételten szeretnénk hangoztatni, hogy lelkésztestvéreink hozzák ezt az egyes gyülekezetek tudomására és tegyék gyülekezeti üggyé, a testvéri közösség ügyévé.

— **Kerületi közgyűlésünkről** tudósítást legközelebb adunk.

— **Péntek Esték.** A sárospataki ref. főiskola tanári kara ebben az évben is megrendezi nagy látogatottságnak örvendő „Péntek Estéit." Az ezévi előadássorozat a megújuló Magyarország néhány alapvető kérdésével foglalkozik. Az első előadást nov. 17-én *Tóth Mihály* tartotta: „Az önmunkásság szerepe az új magyar tipus kialakításában" címmel. Az előadás előtt Tárczy Árpád közigazgató ismertette a „Péntek Esték" eddigi mísszióját és ezévi célkitűzését.

HIVATALOS RÉSZ.

Alsóborsodi lelkipásztorokat felhívom, hogy a jövő évi költségelőirányzatokat ne hozzám, hanem — amint az a nyomtatványon is olvasható — az illetékes számvevőhöz küldjék, A számvevő urakat kérem, hogy a hozzájuk érkezett költségvetéseket gondos felülvizsgálat után oly időben küldjék hozzám megerősítés végett, hogy a költségvetések még a folyó év végén vagy a jövő év legelső napjaiban az egyházközségek részére megküldhetők legyenek. — Ugyancsak szíves figyelmükbe ajánlom a választói névjegyzékkel kapcsolatos törvényszerű határidő betartását. Miskolc, 1938 nov. 23. Atyafiúi szeretettel vagyok *Pósa Péter* s. k. esperes.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatak, 1938.

XXXIII. évfolyam. 48. szám. Sárospatak, 1938. december 4.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF.

TARTALOM: *Farkas István:* Püspöki jelentés. (Folyt. és vége köv.) — *Nádházy Bertalan:* Egyházkerületi közgyűlésünk (Folyt. és vége köv.). — Irodalom. — A Lenkey Gyula indítványához. — Hírek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Püspöki jelentés.

1938 november 22.

(Folytatás.)

Egyház-kormányzás.

Egyházkerületünk hajója az elmúlott esztendőben — Istennek hála, nyugodt vizeken evezhetett. Elnöktársammal a legteljesebb egyetértéssel intéztünk el nagyon sok olyan kormányzati ügyet, amelyeknek csak az eredményei láthatók, — de vívódásainkat, munkáinkat csak az Isten látta.

Ezekben a nehéz időkben — hálára kötelezetten nyujtotta ki gondoskodó kezét felénk a magas kormány, amikor kéréseinket gyakorta meghallgatta. A Kultuszminiszter úr és az ő intencióit megértő államtitkárok — különösen, *dr. Szily Kálmán és dr. Zsindely Ferenc* urak és *Bernáth Géza miniszteri tanácsos* testvérünk egyházi és iskolai vonatkozásu kéréseinket mindenkor szeretettel bírálták el.

E helyen is illőnek tartom szívük felénkhajlását nyilvánosan megköszönni.

Országos zsinatunkon hozott új rendelkezéseket végrehajtattuk. Egyetemes Konventünk ez évben két ízben tartott gyűléseinek utasításai megvalósításáért minden lehetőt megcselekedtünk. Két ízben tartottunk egyházkerületi tanácsülést. Egy ízben jöttünk össze időszaki kerületi bírósági ülésre.

Jóváhagyásunkkal és irányításunkkal — kiváló eredménnyel rendezték meg illetékesek — a a sárospataki népfőiskolai tanfolyamot. A lelkészek és tanítók konferenciáján — szép számmal megjelentek — egy szebb jövő számára hintegették az áldott magvakat. A tapolcai egyházkerületi konferencia és a kerületi lelkipásztornék egybegyülekezése, minden képzeletet felülmuló látogatottságnak örvendett ebben az esztendőben is.

Nagy áldás számunkra az, hogy az egyházmegyék vezetői, különösebben az irányitást is végző esperes testvérek — a legmesszebbmenő jóakarattal, minden dicséretet megérdemlő felelősségtudattal és kötelességteljesítéssel állanak rendelkezésünkre. Mindannyian gyakorolják a személyes pásztorálást, intéssel, fegyelmezéssel, gyakori kiszállásokkal tesznek meg mindent arranézve, hogy mindenik egyházmegyénk a rend hazája legyen.

A belmissziói munkáról szerkesztett jelentés, az egyházlátogatóság meglátásai, az esperesi jelentések, a tanügyi bizottság felterjesztései — mind azt igazolják, hogy egészségesen lüktető élet folyik kerületünkben.

A felszaporodott közalapi hátrálékok behajtása körül hűséggel buzgólkodnak a gyülekezetek vezetői és az esperes testvérek. Ugy látom, hogy legfellebb 4—5 helyen lesz szükség arra, hogy az egyházkerületi vizsgáló bizottság kiszálljon.

Bizony meg kellene tanulnunk mindnyájunknak, hogy mindent a maga idejében cselekedjünk. A sok helyt közöny és hanyagság miatt felszaporodott hátrálékok — mindig az évi fizetni valók összegét duzzasztják meg, sok helyt — elismerem — elbirhatatlanul.

Félek, hogy a felemelt nyugdíjjárulékok és fenntartó járulékok befizetésénél a lelkipásztorok és egyházak ennek a sokszor helyrehozhatatlan mulasztásnak az útvesztőjébe kerülnek. Nagy hiba volna, ha nem teljesítjük ezirányú kötelezettségeinket. Magunk érdeke, családunk és gyermekeink jövendője kívánja meg azt, hogy esztendők óta való követelésünk, t. i. hogy magasabb nyugdíja legyen a lelkipásztoroknak és lelkészözvegyeknek — megvalősulván — akkor megértsék mindenek azt is, hogy több nyugdíjat csak több áldozathozatallal lehet biztosítani. Azt se feledje el közülünk egyetlenegy lelkipásztor sem, hogy hanyagságával a maga házanépének árthat könnyen. Hiszen a halál nem válogatós. Az ifjak is temetőbe térhetnek ma vagy holnap. A kivetett nyugdíjjárulékot helyettünk más fizeti meg. Aki pedig a halottak birodalmába tér, annak az özvegye nem kap addig nyugdíjat, amíg a hátrálékos nyugdíjjárulékok és tenntartói járulékok nincsenek kifizetve. Ne kritizáljanak olyan könnyelműen sokan, hanem törvénytisztelettel és a magunk iránt való kötelességteljesítéssel — ha kell még több rongyoskodással és igényekről való lemondással cselekedjünk meg mindent arranézve, hogy a nyugdíjjárulékok befizetése során is példamutatók legyünk mindeneknek.

Iskolai ügyek.

Az is megkönnyíti egyházkerületünk előrehaladó nyugodt kormányzását, hogy tanítóinkkal is — majdnem 100 százalékig dicsekedhetünk. Megértik az idő parancsoló szavát és temérdek munkát végezve, sok irányú elfoglaltatásaik ellenére is, hűséggel teljesítik kötelességeiket.

Nagy ajándék számunkra az Istentől az is, hogy középiskoláink, tanítóképzőintézetünk kebelén olyan igazgatók és tanárok szolgálnak, akik országos viszonylatban is dicsekedései lehetnek a nemzetnevelő iskoláknak.

A sárospataki angol internátus mellett — az új humáninternátus is megnyílott. A Rákócziak iskolájának jó hírnevét ez a nagyszerű intézmény is csak növelni fogja. Már ez esztendő elején sem voltunk képesek arra, hogy a jelentkező gyermekseregat a két internátusban elhelyezhessük.

Nagy megbecsültetése ez ősi iskolának az, hogy a magyar nemzet nagy barátja — *a kassai felszabadításra hozzánk személyesen lejött államférfiú, lord Rothermere* — személyesen kereste fel angol-internátusunkat és gyönyörködve nézte összes intézményeinket. Elragadtatásának és legteljesebb elismerésének jele az, hogy tőlünk való búcsúzása alkalmából az angol nyelvet tanuló fiúk részére 5.000 P s a leányok részére 2.000 P-ős alapítványt tett. Ezeket az összegeket le is fizettette. Ezenfelül megigérte, hogy a reánk következő nyáron 15 — angol nyelvet tanuló ifjút, költségeire, birtokán vendégül lát s autóbuszon utaztatja be velük egész Angliát. Még a helyszínéről sürgönyileg gratulált internátusunk nagyszerű voltához a Kultuszminiszter urnak.

Bár az illetékes előljáróság a helyszínén hálásan köszönte meg a nagy lord áldozatos szeretetét és kedvességét, kell, hogy egyházkerületünk is illő formák között, meleg üdvözlő sorokkal köszönje meg ezeket a nagyszerű cselekedeteket — a magyarság igaz barátjának. Az Isten hordozza őt karján soká, hogy megérje Ő is, amiért Ő is imádkozik: Nagymagyarország feltámadását.

Egyházkerületi leánygimnáziumunk is szép előhaladást mutatott fel, az elmult esztendőben. A leánygimnáziumi tagozat mellé a gyakorlati irányú liceumi tagozatot is bevezettük s már kezdetben nagy sikerrel. *Ez iskolai tipus megteremtésében elsők vagyunk a hazai református egyházak iskolái között.*

Tanítóképző intézetünk is a modern, új iskolatípussá lépett elő s a felszabadult végek felé nézve — megvan a reménységünk arranézve, hogy ez az iskola is nagy lendülettel fog előrehaladni.

Jubileumok és gyűlések.

Jelentem, hogy a debreceni világkongresszuson, az ORLE nagygyűlésén szép számmal vettünk részt egyházkerületünkből. Az ott végzett áldott munkák hatásai feledhetetlen élményekké lettek számunkra.

A debreceni ősi kollégium 400 éves jubileumi ünnepe alkalmából az elnökség — kerületünk részéről is elküldötte a testvér Alma Materhez áldáskívánásait. Ugy érzem azonban, hogy jelen kerületi gyűlésünkből is el kell küldenünk meleg üdvözletünket s velük együtt imádkozva áldani a magyarok Istenét a debreceni Alma Materen keresztül az egész magyarságnak ajándékául adott kegyelem áldásaiért.

Püspöki birtok invesztálás.

Felhatalmazást kaptunk arra, hogy a tiszadobi püspöki birtok gazdasági épületekkel való invesztálásának költségei fedezésére a miniszteri engedély megnyerése után a tiszaecsegi birtokot eladhassuk. Sikerült lebonyolítanunk úgy az eladást, mint az építkezések megvalósítását. A 21.800 pengőt kitevő eladási árból 5 épületet tudtunk emeltetni — hozzájárálván ehhez a mostani bérlő természetben szolgáltatott anyagszállító munkája is, amely szállítási munka értékben becslésünk szerint 3.000 pengőt jelent.

Az épületek már tető alá kerültek. A végső simitásokat azonban csak a jövő tavasszal eszközli az építőmester és az átvétel így csak akkor fog megtörténni. Nagy megnyugvással jelenthetem be ennek a munkának megvalósítását és hálát adok az én Istenemnek azért, hogy belső emberem sugallatának engedve, jelentős összegű évi jövedelemről mondottam le azért, hogy utódaim számára biztosítsam a tiszadobi birtok jobb gazdasági kezelhetését és értékesíthetését.

Egyházmegyék élete.

Egyházmegyéink élete — hivatalos lapunk közleményei utján nyiltan áll és él kerületünk népe előtt, mégis szükségét érzem annak, hogy egyet és mást mai jelentésem során is közöljek egyházmegyéink örömteljes vagy fájdalmas dolgairól.

Alsózemplénben őrségváltás volt az elnökségben. Kiss Ernő esperes — a mindenható Isten akaratából mennyei Atyjának hajlékába költözött. A boldogságot csak kereső, keservesen megpróbált férfiú volt, kinek a vállaira sokszor elbírhatatlannak látszó keresztek súlya nehezedett. Mint lelkipásztor több szolgálati helyen szolgálta Isten ügyét. Ha emberi gyarlóságból, egyben vagy másban nem úgy történtek dolgai, amint azt ő valójában elgondolta — ne itélje el őt ezért senkisem. Ez a szenvedő ember előttünk mindég mosolygott — én jól tudom, hogy befelé meg patak módjára hullottak könnyei. Mint esperes erős kézzel, törvénytisztelettel, rendszeretettel tartotta kezét a kormány rudján. Én szeretett munkatársamat sirattam meg ő benne s buzgón imádkozom érette Istenünkhöz most is, hogy adjon az ő megfáradt jó-szándéku szolgájának örök nyugodalmat.

Örökébe, nagyszerű, egyhangú megnyilatkozások elhívó szavának engedve, a mindnyájunk őszinte szeretetével körülvett *Janka Károly esperes testvérünk lépett.*

Egyházkerületünk szine előtt is, soha el nem muló hálás köszönetemet fejezem ki ennek a nagy hitű, óriási munkát jelentő újabb megbizatását alázatosan elfogadó, jóságos testvérünknek. Könnybe lábad a szemem, ha arra gondolok, hogy a tisztes, szép öregség jöttével, ifjakat megszégyenítő lelkesedéssel, kemény akarással, törvény és tekintély tisztelettel, mindent elbíró és megbocsátó szeretettel,

fegyelmezni tudással, rendszeretettel ügyel arra, hogy egyházmegyéje méltó legyen régi jóhiréhez.

Kivételes ajándékok ők elnöktársával: *gróf Bethlen Pállal együtt* a sárospataki főiskola számára is, akit nem tud úgy szeretni senki, amint ők szeretik.

Nagy megnyugvás lehet számunkra az esperesi jelentésnek ama közlése, hogy ő maga szerte járván a gyülekezetekben, mint esperes tanít, vígasztal, fedd, aki már most is elérte azt, hogy lássa egyházmegyéje megújhodását. Áldja és segítse meg őt az Isten minden jó szándékú munkája megvalósításában!

Alsóborsodban, még fokozottabb és mozgalmasabb az élet — mint a megelőző esztendőkben. Előljár minden jóban példaképen a hegyen épitett város: Miskolc, mindegyre erősebben építvén ki ez a gyülekezet — az egyházépítő munkák új meg új ágazatait.

A tiszta látású és kemény kezű esperesnek gondja van arra, hogy fejlődés legyen egyházmegyéjében. Esperesi jelentéséből szivet megremegtetően szép ama bejelentése, hogy a valóra vált édes valóság, a magyarság felszabadulásának öröme, szinte már most szemmel láthatóan mássá formálta az egész egyházmegyét. Igyekeznek javítani a régi bajokat. Ha itt-ott vannak elintézésre váró ügyek, higgadt irányitással tanácsol és békéltet mindenütt. Ebben az egyházmegyében egynéhány nagyobb gyülekezet erősen birkózik a be nem fizetett közalapi és egyéb járulékok terheinek hordozásával. A körzeti lelkipásztor találkozók, konferenciák ebben az egyházmegyében is élénk ütemben folynak.

Ne itéljen meg senkisem, ha ebből az egyházmegyéből egynéhány dolgot felemlíteni kivánok. Nem dicsekedés ez a részemről, hanem hálaadás kifejezése az Isten iránt.

Miskolc, közel 80.000 pengős költséggel felépítette a valóban magyar műemléknek tekinthető gyönyörű szép új Deszkatemplomát. Ezenkivül 16.000 P. költséggel napközi otthonát átadta használatba. Az avasi templom belső berendezésének megújítására nézve is komoly kezdeményezések történtek, áldozatok megmutatásával. Épülés előtt áll a felsővárosi vég, új ifjúsági kultur-háza. Egy tiszteletre méltó nyugdijas öreg lelkipásztor — a miskolci születésű és lakos *Nagy Lajos volt tardonai lelkész,* atyánkfia 10.000 P-t adományozott az új templomépítés céljaira. Már végrendelet felbontása utján tudomásunkra adatott, hogy egy hűséges miskolci presbiter *Bodnár Lajos* végső meghagyása szerint a másik 10.000 P-t adományozta az avasi templom megújítása céljaira. Ezenkivül elősorolhatnék még sok mindent, hogy szegény ügyre és más segítő munkák végzésére milyen sokat tud áldozni ez a szent gyülekezet. Nehéz időkben nagy dolgok ezek! Tisztelettel kérem Egyházkerületünket, hogy a gyönyörű adományttevő nyugalmazott lelkipásztor testvérünk részére jegyzőkönyvileg mondjunk köszönetet. A másik adakozó részéről nincs senki, aki e köszönet elfogadására számíthatna. Egyedül az örökkévaló Isten szine előtt álló jól tevőé az elismerés s az ő jutalmát Isten adja meg.

Miskolc mellett, meg kell emlékeznünk még arról is, hogy Ónodon a Kormányzó Ur Őfőméltósága adományozott 4 000 P-t a templom megújítása céljaira. Mezőkeresztes 3.600 P-t fordított építkezésekre, Szirma, Maklár, Átány, Noszvaj, Tiszakeszi új iskolákat épitettek. Bükkzsérc is sokat fordított építkezésekre. Jelek ezek mind arranézve, hogy minél több a mi szenvedésünk, annál jobban lobognak az áldozatos egyházszeretet oltártüzei

A felszabadulás örömének mámorától, az ősi főváros *Kassa* visszaszerzésének és egy egész sereg tiszta abauji magyar gyülekezetnek visszatérése örömétől boldogan, — szinte a szó is elakadt az *Abauji egyházmegye* vezetőinek ajakán, — mikor jelentésüket hozzám bemutatták.

Abaujból, jóformán annyit jelenthetek — a legtalálóbban, hogy ők arról bizonykodnak, hogy nincs önáluk ma a világon boldogabb!

És én ezt el is hiszem nekik. Lobogó lángok, égő tüzek, egyházszeretet hevítik az abauji vezérek, mint elnökség és a lelkipásztorok, tanítók és presbiterek szivét is. Az ifjúsággal való törödés, a konferenciák tartása, az élénk belmissziói munkák, nagy megnyugvással tölthetnek el mindnyájunkat.

A legnagyobb baj náluk az, hogy az abauji kicsiny gyülekezetekben hiányzanak valóban sok helyt a tanítók. Nagyon sok iskolában százon felüli növendékkel küszködik, 6 osztályt tanitva egy tanító. Uj iskola is kevés épült, mert az államsegély erre a célra szűken adatott. Emeljük fel mai gyülésünkön kérő szavunkat ömellettük és támogassuk azirányú kérésüket, hogy a zsufolt iskolák megszüntetésére *több tanító kerülhessen Abaujba és hogy sok új iskola emeltessék a nemzet nagy céljainak szolgálatára.*

Felsőborsod — régi, hűséges sáfára, a jellemesség, a becsületesség, a rend-szeretet, a fáradságot nem ismerő szolgálat és kötelesség-tudás evangeliumi példányképéül szolgálható esperese: *Szentmártony Dániel* testvérünk lemondott esperesi tisztségéről.

Nehéz örökséget vett át. Én bizonyitom, hogy ezt az örökséget eredménnyel gyarapította. Ugy járt az élen, mint az áldott napsütés, a kicsi házak felett, Csendben, alázattal, áldást vive mindenfelé magával: — szerte járt és jót cselekedett.

A halál kapujából jött vissza közénk. Áldott legyen az Ur, hogy visszaadta drága egészségét s meghallgatta jóbarátainak, munkatársainak imádságát s a nagy beteg ápolásában fáradhatatlan hitvesének kérését..... Egyik kezéből letette a kormánypálcát, másik kezében még egy ideig megtartotta a bibliát. Lelkipásztori őrtálló helyén még megmaradt. Áldja meg őt és példás életű hitvesét, az áldásokkal gazdag Isten, mind a két kezével. Én teljes elismeréssel veszek tőle bucsut mint esperestől..... Légy áldott Isten kedves embere.....

Tóth János sajóvelezdi lelkipásztor testvérünk vette át az esperesi hivatal vezetését. Beiktatásán ott voltam. Szivem szerint gyönyörködtem széles látókörű, az anyaszentegyház szerelmétől izzó, nagyszerű igehirdetésében és székfoglaló beszédében. Uj meglátások is bőven akadtak ez elkötelezésben s szeretném, ha a nagy nyilvánosság is tárgyalás

alá venné egyik másik elgondolását. Jó reménységgel nézek eljövendő eredményes munkái elé annyival is inkább, mert egyetemes egyházunkban is szinte példátlanul nagy hűséggel szolgáló fáradhatatlan egyházmegyei gondnoka s elnöktársa: *Zsóry György úr* — szív szerint való támogatásának megigérését is gyönyörködve láthattam.

Beszámolót az új esperes még nem adhatott, de a hivatalomon átfutó dolgaikból úgy látom, hogy ebben az egyházmegyében is éber, vigyázz állásban dolgoznak hűséggel az anyaszentegyház őrtállói.

Gömörből is, — az újjongó felszabadulás öröme érintette meg lelkemet a kapott jelentés során. Esperes és egyházmegyei gondnok testvéreim nagyszerű példát adnak itt arra, hogy milyen sok áldás fakad abból, ha a történelmi osztály egyházat szerető világi vezérei testvérként szeretik egyházunk fekete palástos szolgáit. Jól esik látnom azt a mélységes nagyrabecsülést és szeretetet, amellyel versenyre kelnek ők a gömöri vezetők, hogy a kis egyházmegye éljen és viruljon. Ez egyházmegye népe bizony nagyon szegény. Tervbevett sok jószándékú munkájuknak utjába áll a paizsos férfiu. Isten kegyelméből ők most nagyon megszaporodnak. A kicsi egyházmegye, jó nagyobbik része újra hazatér. Gömörországból jövőre már mozgalmasabb és többet beszélőbb jelentést kaphatunk. Isten hozza vissza hozzánk gömör-tornai elszakadt véreinket!..

O. R. J. Ó.

Az egyházmegyék dolgairól való megemlékezés kapcsán újitom meg, már több alkalommal megismételt ama kérésemet, hogy az ORJÓ sok irányú, segítő, áldásos munkáinak felkarolását — tegyük mindnyájan szinte becsületbeli kötelességünké. Ha nem valósitottuk meg az általam évekkel ezelőtt javasolt egyházkerületi segítő pénztárt, takarékos életünkkel legalább igyekezzünk úgy belekapcsolódni az ORJÓ biztosítási és egyéb gazdasági, jóléti intézményekbe, hogy szemmel láthatóan legyen kimutatható egyházkerületünknek a takarékos, a földet szerető munkájából fakadó áldásoknak az eredménye.

O. R. P. Sz.

Az Országos Presbiteri Szövetség és az Országos Szeretetszövetség istápolását is ismételten a lelkére kötöm minden kerületbeli testvérünknek.

Emlékezések.

Megnyugtatásul jelentem be azt is, hogy a miskolci deszka temetőben megkészitettük — néhai *dr. Tüdős István és dr. Révész Kálmán nagynevű püspökeink* sírja fölé a kerület határozata szerinti díszes sírköveket. Ünnepélyes formák között lepleztük le a szépen sikerült emlékezés köveit. Azt is megnyugvással jelentem be, hogy *néhai Fejes István püspökünk* születése 100 éves évfordulója eljötte alkalmából lelkeket megnyugtató emlékünnepélyt tartottunk Sárospatakon. Legyen közöttünk örökkétartó a kiváló — volt vezéreink emlékezete.

Halottaink.

Halottakról emlékezem immár, akik eltávoztak körünkből s nem érhették meg a magyarság örömének beteljesedését.

Balogh Elemér testvérünk, a rabságban élő magyar nép egyik kerületének volt szeretett püspöke. A tudományok szerelmese, a magyar történelem búvára, a lelkes magyar — a nagy arató ölébe hajtotta fáradt fejét. Legyen áldott közöttünk emlékezete.

Makláry Károly a tiszántúli nagy egyházkerület püspöke váratlanul tért pihenőre. Kerületünk neveltje volt. Ároni házban ringatták bölcsőjét s az alsóborsodi egyházmegyéből indult el — mint lelkipásztor, az életre. Érett férfi korában, mikor telve volt a lelke eszményekkel; amikor megadatott a magasra való állittatásban meglátásainak és elgondolásainak valóraváltása, le kellett tennie kezéből a munka eszközét. A mi fiúnk volt ő, akivel dicsekedni tudtunk. Nemesen megfutott életével méltó arra, hogy igaz könnyekkel megsirassuk őt.

Lukács Géza a felvidéki magyarság egyik lángoló lelkű vezére, a szlovenszkói tiszáninneni egyházkerület tb. örökös egyházkerületi főgondnoka, az országos zsinat és konvent világi elnöke — ez az ízig-vérig kálvinista magyar úr sem jöhetett vissza erre a szent magyar földre mint élő. Ugy járt a gömöri végeken, mint Isten jó kedvéből itt felejtett kuruc vezér. Kihült szíve a rabságból felszabadult magyar földben pihen már. Amit nem adott meg neki az Isten, mint élőnek, — megadta mint halottnak. A derék férfiúnak nyomába léptek a méltó utódok — a derék fiúk. Őket is, akik siratják az édesatyát s holtat is takarja be az édes hazai föld lágy ölén, a gondoskodó Isten jóságos keze.

Domján Elek az ágostai hitvallású evangélikus testvérek püspöke is sietett hazafelé. Tisztességtételre álljunk meg az ő koporsója mellett is. A nagy Rákóczi fejedelem irásainak hűséges megörökítője nyugodjék csöndesen a szabolcsi temetőkertben.

Az igazán hívő keresztyén ember lelki arcát, a fájdalmak, a nagy szenvedések óráiban ismerhetjük meg igazán. Minél nagyobb a próbául adatott szenvedés, annál megnyugtatóbbak a szív mélyéről feltörő könnyek — ha azokra reáhajol, mint áldott takaró: az imádságunk! Áldott az Isten, aki könnyeket termő és imádkozó szívet ád megpróbált gyermekeinek balzsamul.

Sok könnyhullatásra, még több alázatos imádságra hívta el Istenünk akarata, ez esztendőben a mi szeretett Főgondnokunkat és mindenek tisztelő szeretetére méltó drága hitvestársát. — Földi, nagyon boldog vőlegénység és vitézkedésből Krisztus mellé, — mennyei vőlegénységre és vitézkedésre hívta haza az Úr magához *ifj. Farkasfalvi Farkas Istvánt,* a szeretet fiút.... Hónapok óta nézem, a keményen megpróbált édes szülőknek lelki ábrázatát, úgy érzem, hogy lassan-lassan felragyog orcájukon a Krisztusra talált és őbenne megnyugvást találó hívő emberek orcájának a szépsége. Engedjétek! — hadd sírják el mind-mind a könnyeiket s velük együtt imádkozzunk mindnyájan azért, hogy újra élővé legyen az ő szerető szülei szivükben a mennyei hajlékokba hazatért kedves fiúk....

Lelkipásztoraink seregéből pihenni tértek: *Bársony György, Andó Lajos, Kádár Lajos* és *Bartha Mihály* nyugalmazott lelkész testvérek. *Ro-*

hoska József nyug. sárospataki teol. tanár testvérünk, a sok szenvedések embere is megtért atyái örökébe. A boldog viszontlátás reményében veszünk búcsút mindnyájuktól.

Ráczy Árpád miskolci kántortanító, *Rácz Endre* az ondi egyház ny. tanítója sírjaik mellett is őszinte könnyhullással állunk meg.

Mikor megnyiltak az új iskolai év kezdetén az iskolák kapui — új meglátásokkal, céikitűzésekkel állott a megszaporodott számú ifjú sereg, tanártársai és előljárói elé, a miskolci leánygimnázium nagyhűségű igazgatója: *Péter Pál.* Buzdító szavai még most is ott élnek a lelkemben. Az őszirózsák már az ő sirja felett hervadtak el. Erdély neveltje volt mint ifjú ember. A férfi — minálunk küzdött és álmodott. Hiv volt mindenkor és mindenekben. Amire magát eligérte, azt meg is tartotta. Egész embernek bizonyult. Szerettük őt s nem feledjük el soha.

Új őrtállók.

A halottak nyomában az élők járnak.

Tiszántul új püspöke *Dr. Révész Imre:* — a mi kedves fiúnk. Szinte példanélkül álló, nagy egyetakarással hivatott el a püspöki székbe. Dr. Révész Imre, kivételes nagy ajándék az örök Istentől nemcsak a tiszántuli egyházkerület, hanem az egyetemes egyház és az egész magyarság számára is. Mai gyűlésünkből is köszöntsük őt igaz és őszinte szeretettel és nagyrabecsüléssel. A Krisztus testének egysége ápolása; a testvéri szeretet és szolgálat munkáinak végzésére felajánlott életének szent szándékait eredményekben tegye gazdaggá az áldások Istene.

Sörös Béla, a hazatérő magyarok egyik új püspöke is legyen szeretettel köszöntve.

Novák Sándor a sárospataki főiskola országos hírű igazgatója is félreállott a küzdőtérről s átadta helyét az új igazgatója *Tárczy Árpádnak.*

Novák Sándor neve fogalommá vállott széles körökben. Izzó magyar. Lelke mélyén vérperzselő kuruc dalok, nóták születtek. Az Alma Mater kebelén élő tanárság és ifjúság előtt a Rákóczi lelkének lángjait lobogtatta. Hogy is meglátta álmai valóraválását, azzal veszek tőle búcsút, hogy ez a jó üzenet legyen lantjának ihletője, hogy zengjen ajkán újra sok-sok kuruc ének Isten felé szárnyaló zsoltára. Az utód: Tárczy Árpád is legyen szívünk szerint köszöntve. Én megfogom erősen a kezét. Megyek vele s bátorítom őt most is, hogy az ősök nyomában járva — szent egyezségben összeforrva, tegyünk meg mindent arra, hogy az Alma Mater éljen és viruljon, irányítása alatt.

Zsiros Józsefre az új teológiai igazgatóra drága kincs őrizete bizatott. Az új papi nemzedék lelki kiformálását várjuk tőle. Ha az elődök, a *Mátyás Ernők* hűségével és ifjúság szeretetével sáfárkodik — bizonnyal hiszem, hogy áldott magyar aratás megkészítője leend ő is. (Vége köv.)

— Zempléni lelkésznék figyelmébe. A decemberi bibliaórát dec. 6-án kedden d. e. 10 órakor tartjuk a Főiskola teológiai tanári városzobájában. Testvéreinket szeretettel várjuk.

Egyházkerületi közgyűlésünk.

Borongós, csepergős volt az idő november 22-én, egyházkerületi közgyűlésünk napján. Mégis annyi derű és mosoly ömlött el a megjelentek orcáján, amennyit csak kiválthatott a teli szívek visszasugárzása. Ha egy szó sem esett volna a viszszatért Felvidékről, akkor is mindannyian arról beszéltünk volna a köszöntésben, a kézfogásban. Mind a kilencmillió magyarnak ünnepi harangozás volt a Felvidék szívének boldog dobbanása, de nekünk Tiszáninnenieknek talán még többet is jelentett, mint másoknak, mert közvetlenül a fülünk mellett zendültek meg a felvidéki szívharangok. Mi a lázasan harangozó szíveket szinte láttuk is, itt a közelségben. Tiszáninneni egyházkerületünknek talán csak 14 gyülekezetét siratjuk még. A többiek itt állanak ünneplő ruhában, sugárzó tekintettel a szülei ház kapuja előtt és halljuk örvendező zsoltáréneklésüket... Ilyenféle érzések ömlöttek el a közgyűlés lelkivilágán, amikor kilencórakor megzúdult az ének: Te benned bíztunk eleitől fogva. Az isteni üzenetet Ésaiás 12. részének 1—6 verseiből olvasta fel a Püspök úr. Lehajtott fővel és alázatos szívvel imádkozott az egész sereg püspökünkkel... Édes Atyánk, igaz érzésekkel simul Hozzád a lélek e reggelen... Vallomások nélkül is tudod, hogy csordultig van a szívünk... Elfordítottad tőlünk haragodat... összeterelted a szétszakított nyájat. A felszabadulás öröme úgy omlik ránk, mint a májusi eső... Jól esik nekünk imádkozni szent színed előtt... Hajlítsd egymáshoz a magyar szíveket. Köszönjük, hogy összetörtél, hogy a magyar bűnbánat végén felhajnalodott... Maradj velünk. Ezt a sereget Te magad tolmácsold jó tanácsokra, hogy építsük a romokat. Ha hazatérnek fekete palástos szolgáid, zengjen az ének, Te voltál és Te vagy eleitől fogva erős Isten... Olyan jól esett az imádság után elénekelni: Egyedüli reményem óh Isten csak te vagy. Mert reménykedünk, reménykedünk...

Farkasfalvi Farkas Géza főgondnok úr rövid tartalmas megnyitóját férfias könnyei szivárványozták be... Szemem homályosan lát arra, hogy a jövőbe nézzek... Megvilágosodott a mai magyar éjszaka... Köszöntöm Abauj, Zemplén, Ung hűséges kálvinista magyar népét. Külön is köszöntöm szülőföldemet, a gömöri tájakat, a Balog virágos völgyeiben élő magyar reformátusokat... Visszavárni nem szüntünk meg őket... Büszkék voltunk reájuk, mert megmaradtak magyaroknak, reformátusoknak... A LX. zsoltár szavaival mondom: Istennel győzedelmet nyertünk... Óriási áldozatot hozott nemzetünk letérve a történelmi jogalapról és elfogadva a népi alapot... Ám a történelmi alap igazság és hatni fog, hacsak mi magunk nem térünk el az evangéliumi alaptól.... Addig is, amíg ez az isteni igazság győzni fog, szeretetünk fogja kísérni az ottmaradtakat... Nem mulaszthatjuk el legelől haladó és irányító vezérünknek, hetvenéves Kormányzó Urunknak mély-

séges tiszteletünk kifejezését és reá Istennek minden áldását kérjük.

Ezt a mindnyájunk szivéből kizengő hódolatot táviratban terjesztettük Kormányzó Urunk elé. Ugyancsak táviratban köszöntöttük *Imrédy* Béla miniszterelnököt. Dr. Magda Sándor püspököt szívből üdvözöltük. Határozatunkban jegyzőkönyvi kivonattal üdvözöltük a visszatérőket. Kifejezésre juttattuk, hogy a történelmi jogalapot Isten szívünkbe írta és arról le nem mondhatunk.

A megalakulás során megállapíttatott, hogy alkotó tagok közül igen kevesen maradtak távol.

Fél tíz órakor kezdte meg *Farkas István* püspök úr bibliai fénytől és a magyar nép emésztő szeretetétől csillogó püspöki jelentésének felolvasását. Lapunk az egész jelentést közli. Mégis jólesik idevetíteni néhány villanását. Valaki járt itt... Aki nagyobb és több, mint a békeszerzők! Isten azt is akarja, hogy valóban szebb és jobb legyen ez a magyar világ... Meg kell tanítani a világot, hogy egyedül Istené a dicsőség... Akik hazajöttek, azoknak jobb dolguknak kell itt lenni, mint volt... Minden keresztyén felekezet, elszívlelvén egymást, béküljön meg. Krisztus nem a felekezetekért, hanem az emberekért jött.

Itt van a történelmi pillanat a megújulásra, lássuk meg az idők jeleit... Minden reform legyen itt magyar és a magyar fajta életét szolgálja, az egyetlen vezér: a Kormányzó Ur vezetése alatt. A mi népünk olyan lesz, mint amilyen a lelkésze, tanítója, földesura, jegyzője...

Örömmel hallottuk a püspöki jelentésből, hogy „egészségesen lüktető élet folyik egyházkerületünkben."

Szívünk teljességéből köszöntöttük a püspöki jelentés hangjaival *Rothermere* lordot, aki meglátogatta ősi pataki Főiskolánkat; *dr. Révész Imre* és *Sörös Béla dr.* beiktatott püspököket; dr. *Zsiros József* theologiai igazgatót és *Tárczy Árpád* gimnáziumi igazgatót. *Makláry Károly, Domján Elek, Kiss Ernő, dr. Rohoska József, Bársony György, Andó Lajos, Farkasfalvi Farkas István, Ráczi Árpád, Rácz Endre és Péter Pál* friss sírhalmaik felett kegyelettel és a vigasztaló Krisztussal megállottunk egy percre.

Testvéri köszöntéssel üdvözöltük az újonnan választott lelkipásztorokat. Áldást kivántunk negyedszázados szolgálatok után *Lenkey Lajos, Takács Mihály, Szondy Lajos* lelkipásztorokra és *Zsóry Lajos* egyházközségi főgondnokra.

A püspöki jelentés megémlékezett arról is, hogy kétszer indult a püspök úr generális vizitációra, de Isten, betegséggel mind a kétszer visszatartotta. Hálát adtunk az Urnak a gyógyulásért.

Pontosan egy óra hosszáig szemléltük a püspöki jelentésben, egy fénylő vízcseppben, egyházkerületünk hullámzó folyójának az egyévi életét.

Dr. Enyedy Andor egyházkerületi főjegyző határozati javaslatait elfogadtuk és megköszöntük *Szily Kálmán, Zsindely Ferenc* államtitkároknak, *Bernáth Géza* miniszteri tanácsosnak egyházkerületünkkel szemben megmutatott jóindulatukat. Kérjük és szorgalmazzuk a kulturadó bevezetését. Egyházkerületi tisztségekre december 31-ig kell beadni a szavazatokat.

A tavaly választott egyházkerületi tisztviselői kar megerősítést nyert. Megbizatása 1950. december hó 31-én jár le.

Lelkészjelölő bizottság egy évre: Elnök, a püspök, helyettese a főjegyző, továbbá *Kovács István, Zsóry György;* póttagok *Román Ernő, dr. Trócsányi József.* Az egyházkerületi tanács a tavalyi tagokból áll, csupán *Janka Károly* és *Tóth János* ujak. Konventi póttag *Pósa Péter.* A sárospataki főiskolai igazgatótanácsban két új tag *Darányi Lajos* és *Tóth János.* A miskolci leánygimnázium igazgatótanácsa a régi maradt egy évig; egy üres helyre *Tóth János* választatott meg. A lelkészképesítő bizottság is a régi. *Lord Rothermere* a sárospataki angol internátus *honorary governor*-a lett.

Szünet után.

Az elnökség 12 órakor 10 perc szünetet adott. Ezután megindult az adminisztrációs malom őrlése és ömlött az elintézett ügyek zsákjába még a 111 pontból álló tárgysorozat őrleménye. A theologiai tanfolyam 5 évre való felemelésének szempontjait elfogadtuk. — A vallástanári vizsgák céljára országos, állandó bizottság létesítése, nagyon költséges. *Dr. Marton János* szerint kívánatos, hogy a középiskolai vallástanári oklevél megszerzésének a megkövetelését kisérje a középiskolai tanári fizetés megadása is. Külföldön járt theológus ifjaink tudományos munkáiról az egyházi és nemzeti szempontból való értékes kapcsolatok létesítéséről szóló jelentést, örömmel hallgattuk meg. Az iskolát fenntartó leányegyházak külön szavazatáról az a vélemény, hogy ez idő szerint vétessék le napirendről. A hat osztályú népiskolai bizonyitvány megszerzésére az Elnökség a fennálló jogszabályok szerint, keressen megoldási lehetőséget. Keresztelésekről, kitérésekről, esketésekről, az illetékes egyházközség lelkipásztorát értesíteni kell, aki ezeket az adatokat köteles feljegyezni.

A belmissziói jelentést rövid alkudozás után, teljes egészében meghallgattuk... Holt vizek változnak élő vizekké, különösen az evangélizáció nyomán. Egyénenként kell megnyerni a lelkeket és ezt a szolgálatot a lelkipásztorokon kell kezdeni. Egyházmegyénként meghallgattuk a belmissziói munkák eredményét. Megnyugtató a kép. A vasárnapi iskolának, ifjúsági munkának alaposan el kell mélyülnie. A női tábornak, táborba kell csakugyan szállania. Az evangélizáció egységes előkészítésére az esperesekből, missziói előadókból és a konventi missziói előadóból bizottság alakult. Egyházközségenkint arra alkalmas férfiak és nők fogják bejárni az egyházkerületet evangélizációs szolgálattal. *Barabási Kun József* kerületi tanácsbíró azt mondja: az egyház jövője a belmisszióhoz van kötve. Megkérdi, hogy a reverzális ügyben miként áll a bíráskodás ügye. Miskolcon most indul. Igen fontos lenne a református napilap. *Kun József* hozzászólásával, megindult a lelkekről való beszélgetés. *Dr. Enyedy Andor, Farkas István* püspök, *dr. Marton János, Nádházy Bertalan* felszólalásainak nyomán úgy alakult ki a tennivalók ügye, hogy komolyan

számon kell kérni a belmissziói munkát mindenkitől; fegyelem alá kell fogni belmisszió tekintetében is a lelkipásztorokat és teljes támogató segítséggel kell lenni a belmissziót végző lelkészekhez. Élesen előtérbe került a szórvány és a tanyamisszió szüksége, erre a célra külön lelkimunkások, lelkészek, tanítók kiképzése igen fontos feladat volna.

Az egyházkerületi missziói bizottságba *Janka Károly* és *Tóth János* esperesek választattak meg ujonnan. *Nádházy Bertalan*

(Folyt. és vége köv.) egyházker. jegyző.

IRODALOM

— **Előfizetési felhívást** bocsátott ki **Szabó Imre** *budapesti lelkipásztor, esperes.* Egy évi igehirdetéséből és előadásaiból gyült egybe egy kötetre való: 1937. adventtől 1938. adventig. **Magyar sorskérdésekre** kellett feleletet adni ebben az esztendőben a református szószékeken. Az ismert író és igehirdető adta ezeket a feleleteket. „A bizonyságtételekre néha hetekig készültem írja —, néha csak egy éjszakai idő jutott a készülésre a gyorsan rohanó eseményekben. Mindenütt a felfokozott figyelem forró légkörében hangzottak el beszédeim.“ „Ösztönöz egy másik nagy érzés is ennek a könyvemnek még ebben az esztendőben kiadására. Húsz esztendő óta nem lehettem otthon azon a földön, amely a szülőföldem. ahol gyermekségem, ifjúságom ideje eltelt, ahol legelső szárnypróbákat tettem az igehirdetésben. A somorjai, negyedi, szilasi, laki, apácaszakállasi, perbetei és öregkomáromi parókiák és szószékek ezek. Ezzel a könyvvel, melyet szülőföldemnek ajánlok, köszöntöm református magyar testvéreinket, akiknek oly nehéz volt 20 évig magyar reformátuskként kitartani — de kitartottak.“ A könyv 10 ív terjedelmű. Előfizetési ára 2 P 80 fillér és a portóköltségbeküldőknek portómentesen küldöm meg december hó elején a könyvet. Budapest, Vilma Királyné-ut 5—7.

— **Új könyv a karácsonyi könyvpiacon.** Karácsonyra jelenik meg *O. Chambers* világhírű angol könyvének magyar fordítása „Minden tőlem telhetőt az Ő uralmáért“ címmel, amely rendkívül mélyen szántó, rövid elmélkedéseket tartalmaz az év minden napjára. A könyv egész sereg angol kiadás mellett más nyelveken is több kiadást ért már el. Megjelent németül, hollandul, franciául, finn nyelven is. Magyarra Döbrössy Lajos és Tóth Kálmán dr. fordították, akiknek a fordítását Kováts J. István dr. revideálta. A famentes papírra nyomott, szép kiállítású, egész vászonkötéses könyv ára 6 P, vékony biblia-papíron 8 pengő. Karácsonyi ajándékul kiválóan alkalmas. Megrendelhető a Bethlen könyvkereskedésben: Budapest, IX., Kálvin-tér 8.

— **Megjelent „Kierkegaard és a világháború utáni teológia“** címmel *Koncz* Sándor doktori disszertációja, melyet a Debreceni Egyetem Hittudományi Kara „summa cum laude“ fogadott el. A nagy anyagi áldozattal kiadott műre felhívjuk lelkésztestvéreink figyelmét. Ára 3 P.

A Lenkey Gyula indítványához.

Legtanácsosabb lenne valamennyi egyházközségünkben presbitériumban tárgyalni a tervet és a szeretetadományt (c. 10—12 P. összeg) legkésőbb *dec. hó 14-ig* beküldeni. A lap legközelebbi számában mindenközelebbi tájékoztatást megadunk.

HIREK

— **Lelkészképesítő vizsgák főiskolánkban.** Főiskolánkban a lelkészképesítő vizsgákat december 16—17 napjain fogjuk megtartani. Irásbeli az I. és II. vizsgázók számára is dec. 16-án d. e. lesz. Ugyanezen nap d. u. és a következő napon szóbeli vizsgák lesznek. A lelkészi vizsgára 1, a II. vizsgára pedig 9 ifjú jelentkezett.

— **Lelkészbeiktatás Sátoraljaujhelyben** Szívet örvendeztető szép ünnepség keretében nyert beiktatást nov. 20-án a sátoraljaújhelyi gyülekezet meghívás útján választott új lelkipásztora: *Dr. Nagy Sándor Béla.* A nagy gyülekezet és díszes közönség soraiban ott láttuk a vármegye és a város vezető tisztviselőit, a környékbeli lelkipásztorok szép sorát s a főiskola közigazgatóját és tanári karának több tagját is. A beiktatási szertartást *Janka Károly* esperes végezte. Az Ap. Csel. 18 : 9—10. alapján tartott beszédében erőteljes gondolatokkal tárta fel az új pásztor előtt, milyen súlyos és felelősségteljes, de egyben örvendetes és vigasztaló szolgálatra kell elköteleznie magát „Istennek a városban való sok népe“ között. *Nagy Sándor Béla* beköszönő prédikációjában (Habak. 2 : 1—2.) Isten kegyelmében bízva tett fogadást arra, hogy mindvégig hűséggel fog „megállni a bástyán“, de ugyanerre kérte a gyülekezetnek nemcsak előljáróit, hanem minden tagját is, mert Krisztus által mindnyájan „őrállók“ vagyunk a gyülekezetben, kiki a maga helyén. — Az ünnepi istentiszteletet szeretetteljes üdvözlések követték.

Az egyházkerületi elnökség által elrendelt szavazásokkal kapcsolatosan közöljük, hogy komoly meggondolás után a következő nevek kerültek forgalomba: *Janka Péter* kerületi tanácsbíróságra, — *Tárczy Árpád* sárospataki gimn. tanárképviselőre, *Domokos György* leánygimnáziumi tanárképviselőre és *vitéz Nyitray Károly* tanítóképviselőre.

— **Dr. Nagy Barna** theol. rk. tanár november 23-án a nyiregyházi Kálvineum vallásos délutánján előadást tartott *„A zsidókérdés a magyar református egyházban“* címen.

— **Kolláth József IV. é. theol.** hallgatónk nov. 2—9 ig. résztvett a tolnai missziós úton, melyet a tolnai egyházmegye indított, Két községben: Sárpilisen és Faddon végezte ezeken a napokon az ifjúsági és gyermekmissziót. Jelentése szerint: Áldást jelentett számára ez az út.

— **Kérelem a lelkész Urakhoz!** Keresem Kazay Endre bánhorváti tanító és Czakó (Chakó) Erzsébet házassági bizonyítványát. Az esketés valószinüleg a tiszáninneni kerületben, Zemplén, Abauj

vagy Borsod (esetleg Gömör) megyék valamelyik egyházában történt 1849—52 között. A szíves megtalálót kérem, értesítsen az eredményről. Fáradságát szívesen jutalmazom. Tóth Géza, meteorologiai intézeti adjunktus Budapest II. Margit körut 56. III. 7.

— **Harmonium,** egészen új, keveset használt **eladó.** Rövid leirása: diófa politúrozott szekrényben 10 változatú, 2 térdregiszteres, teljes 2 hangsoros, 5 oktáv hangterjedelmű, orgonahangú, nagyon szép hangszínezetű; kis templomban, vagy gyülekezeti teremben kitűnően megfelel közének vezetésére. Érdeklődőknek bővebb leirást küld ármegjelöléssel: *Ferencz Lajos* ref. lelkész Égerszög. (Abaúj-Torna vm.)

HIVATALOS RÉSZ.

XXXV. és XXXVI. sz. Körlevél.

Valamennyi Lelkésztestvérem figyelmébe. Szavazások elrendelése.

I.

A november 22-i egyházkerületi közgyűlés rendelkezése szerint felhívom kerületünk összes presbitériumait, hogy a következő tisztségekre adják be szavazataikat:

1. Egy egyházkerületi lelkészi tanácsbiróságra.
2. Egy sárospataki gimnáziumi tanárképviselőre.
3. Egy leánygimnáziumi tanárképviselőre.
4. Egy egyházkerületi tanítói képviselőre (Zemplén egyházmegyéből.).

A szavazatok december hó 31-ig küldendők be a püspöki hivatalba. A szavazatok az összes szavazásra bocsátott tisztségekre nézve egy szavazólapon adandók be.

Minden szavazólap lelkész, gondnok és a presbiteri jegyző aláirásával, valamint a hivatalos pecsét ellátásával küldendő be. A szavazó lapon, valamint a külső levélborítékon is feltüntetendő az egyház szavazati számértéke.

Az egyházak szavazatának számát az 1934. évi egyházkerületi közgyűlés állapította meg hivatalosan, ezt a Sárospataki Ref. Lapok 1934. évi december 9-i (50.) száma is leközölte.

II.

Az Országos Közalapi és Nyugdíjintézeti járulékok befizetése tekintetében — a közelgő esztendő vég miatt is, ismételten felkérem Lelkipásztor testvéreimet, hogy kövessenek el mindent arranézve, hogy úgy a közalapi, mint a nyugdíjintézeti járulékok és a fenntartói járulék is, — december 15-ére mindenütt be legyenek fizetve. Rá kell egyszer már döbbennünk mindnyájunknak a mulasztások okozta károknak veszedelmes voltára. Ha fizetetlen marad egy évi járulék — a köveikező évben már a duplájánál is többre emelkedik. Leleményesen, a személyes pásztorolás útján — de elő kell teremteni, mindenütt az évi kivetés összegét. Ha nem lehet kivetés útján, akkor rendezzünk más helyről hivott ünnepi szónokokkal műsoros estét, vagy más efajta előadást. A mi népünk — mert magyarok vagyunk! az adókivetéstől retteg, de a szép szóval való hivogatásra és a szép előadásokra megy és nem sajnálja az áldozatát sem.

Ebben az esztendőben az Egyetemes Konvent már elrendelte azt, hogy ahol két évnél több a közalapi hátrálék oda kiszállni köteles az egyházkerületi vizsgáló bizottság. Valószinűnek látom, hogy jövőre ugyanez az eljárás lesz kiterjesztve a nyugdíjhátralékos egyházakkal szemben is. A magunk érdeke megkövetei tehát, hogy mindent megtegyünk a hátrálékok eltüntetése érdekében.

Miskolc, 1938. nov. 30. Atyafiságos szeretettel:

Farkas István
püspök.

493/1938. sz.

Pályázat. A Miskolci Tóth Pál Református Nőnevelő-intézet Leánygimnáziumánál 1939 január 1-én betöltendő helyettes tanári állásra, mely fizetéskiegészítő államsegéllyel van egybekötve, pályázat hirdettetik. Pályázhatnak fizika-mathematika szakos református vallású férfitanárok. Pályázók az igazgatótanácshoz intézett folyamodványukat, amelyben életkoruk, vallásuk, családi állapotuk, magyar állampolgárságuk, hazafias érzésük, megbizhatóságuk, végzett tanulmányaik, tanári képesítésük és esetleges eddigi szolgálatuk okmányokkal igazolandók, december 15-ig a Miskolci Tóth Pál Református Nőnevelő intézet Igazgatóságához küldjék be.

Alsózempléni tanítók figyelmébe! Az 1939. évre szóló arcképesigazolványok érvényesítésére az utolsó határidő 1939 január 31. Erre a körülményre azzal hívom fel tanítótestvéreim figyelmét, hogy úgy az utazási kedvezmény mérve, mint az arcképesigazolványért járó térítési díj (24) változatlanul megmarad.

Akik politikailag Szabolcs- és Ung k. e. e. vármegyékhez tartoznak, azok arcképesigazolványukat már f. évi december hó 10. előtt érvényesítsék, mivel az érvényesítés a MÁV debreceni üzletvezetőségénél eddig az ideig történik. Az üzletvezetőséghez a térítési díj (21 P.) a 12.123 sz. postatakarékpénztári csekkszámlán a Debreceni Üzletvezetőség címére fizetendő be. A befizetést tanusító postai csekk-elismervényt a kérvényhez csatolni kell.

Novembdr hó folyamán kitöltendő és felterjesztendő volt az új minta szerinti „Bejelentés a Nem Állami Tanszemélyzet Országos Nyugdíjintézete" részére. Szabály szerint a bejelentések minden esetben a felettes hatóság útján mutatandók be. Hivatalomhoz csak 3 iskolafenntartó küldte el a Bejelentést. Fel kell tételeznem, hogy a többi iskolafenntartó a kir. tanfelügyelőséghez küldte el; megóvandó azonban az iskolafenntartók érdekét minden káros következmények ellen, e helyről emlékeztetem az iskolaszéki elnököket és iskoláink tanítóit, hogy ha ebbeli kötelességüket ne talán elmulasztották volna, annak haladéktalanul tegyenek eleget s azok, akik a Bejelentést a kir. tanfelügyelőséghez küldték el, megnyugtatásomra ennek megtörténtét egy levelezőlapon *azonnal* jelentsék.

Cigánd, 1938 november hó 28-án.

Janka Károly
esperes.

„Jósvafői református egyház bizonytalan időre helyettes kántortanítót keres. Fizetés megegyezés szerint. Állás azonnal elfoglalandó. Jósvafő, (Abauj-Torna vm.) 1038 nov. 30. *Ref. iskolaszék.*"

Szerkesztői üzenetek. Cs-y I-n. Megérkezett. — R-n E-ő. Látod az óriási anyagunkat. Legközelebb jön. L-y Gy-a. Az urvacsorai jegyek összes költségét 10-12 P-re tesszük. Bort a főiskolától tervezünk.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel Sárospatak, 1938.

XXXIII. évfolyam. 49. szám. Sárospatak, 1938. december 11.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF.

TARTALOM: *Gyülvészi István:* Adventi csendben. — *Farkas István:* Püspöki jelentés. (Folyt. és vége.) — *Tárczy Árpád:* Problémák a főiskola köréből. — *Nádházy Bertalan:* Egyházkerületi közgyűlésünk (Folyt. és vége.). Lelkészszentelés. — *Román Ernő:* Pálóczi Czinke István zsoltárátdolgozásainak ismertetése. — Hírek. — Hivatalos rész.

Adventi csendben.

Leszállt az este, nem zajlik semmisem,
Csak szívem dobog most halkan csendesen:
S e csendes szívből egy sóhaj röppen ki
Ez új adventben
Óh, áldott Jézus, Téged vár mindenki!

Sok ma az éhes, lerongyolt szegény,
A szárnyaszegett, összetört remény,
Hol nincs már többé tápláló szeretet,
Ez új adventben
Drága két kezed szeljen kenyereket!

Óh nézd, a sötét téli éjszakába'
Neved kiáltja millió kis árva,
Kiket megvetett s mindenki elhagyott,
Ez új adventben
A titkon sírókat úgy-e betakarod?

Sáppadt betegek halovány arcára
Hadd hulljon áldón szerelmed sugára,
S akiknek szívét égeti egy mély seb:
Ez új adventben
Hadd gyógyítsa meg a Te érintésed!

Adventi estén én is Téged várlak,
Elgyötört szívem eseng Te utánad,
Éhség, árvaság és bűn törte össze,
Ez új adventben
Neked adom át Uram, örökre,
Legyen a tiéd, mindörökre . . .

Gyülvészi István

Püspöki jelentés.

1938 november 22.

(Folyt. és vége.)

Lelkészváltozások.

Lelkipásztorok egész serege, vagy csere, vagy új szolgálatba való állíttatás útján talált egyházkerületünkben, vagy másutt új megbízatást.

Névszerint emlékezem róluk a következőkben. *Örkényi Sándor* Bodroghalászról Nádudvarra távozott. Örökébe *Szundy Béla* lépett. *Benke Imre* vizsolyi lelkész, *Tóth Lajos* felsődobszai, *Nagy Sándor* geleji lelkész lett. *Erős Gyula* vasgyári hitoktatóvá alkalmaztatott. *Molnár Pál* sátoraljaujhelyi, *Sándor Ernő* miskolci. *Hubay Lajos* egri hitoktató lelkész lett. Ifj. *Hubay Kálmán* ragályi lelkésszé választatott. *Nagy József* poroszlói lelkészül hivatott el. *Dr. Hegyaljai Kiss Géza* Bőcsről debreceni lelkészségre emeltetett s helyébe nagy egyetakarással az egészen ifjú *Kalmár András* választatott el. A beérkezettek és a távozók egyenegyen és összesen legyenek Istentől áldottak, minden jó munkájok végzésében sikert felmutatók.

Még csak annyit kívánok bejelenteni nagy örvendezéssel, hogy ez év őszén a Debrecenben tartott vallástanári vizsgákon 3 ifjú lelkész tette le a vizsgát jó sikerrel éspedig: Sándor Ernő, Molnár Pál és Szücs István testvéreink. Elismeréssel adózom a jó igyekezetű és hűséges ifjú testvérek munkái iránt.

Püspöklátogatás.

Sajnos, ebben az esztendőben püspöki körútra nem szállhattam ki. A lélek kész volt bennem tavasszal is és ősszel is. Az úti terv is meg volt készítve mind a kétszer. Isten másként rendelkezett velem. Betegségem akadályozott mind a kétszer s most itt állok az egyházkerület szine előtt alázatos imádsággal köszönöm meg az én Istenemnek, hogy ha nem engedett ki a végekre, de legalább visszaadta egészségemet.

Három alkalommal azonban mégis megjelentem püspöklátogatás céljából is a gyülekezetekben. A *hernádkaki* kicsiny gyülekezet — óriási nagy áldozatokkal építette meg gyönyörű szép új templomát. Ezt a szép templomot Isten segedelmével felszentelhettem. A *bánhorváti* és *ózdi* egyházak jubiláris örömünnepéből is kivettem a részem. Ezekért is áldom az én jóságos Istenemet.

Jubilánsok.

Takács Mihály, Szondy Lajos, Lenkey Gyula testvéreink 25 éves lelkipásztori szolgálatukat betöltvén velük együtt örvendeztem dicsőítve az Istent.

Zsóry Lajos a bükkzsérczi egyháznak 25 éves főgondnoka lévén, őt is szeretettel zártam és zárom e helyen is a szívemre.

Végeztem! Lehetne még temérdek mondanivalóm. Magam munkáiról nem akarok emlékezni. Sok jó szándékom mellett is alázatosan vallom be Istenem előtt, hogy még többet kellett volna dolgoznom. Amit reám bíztatok atyámfiai! — azt irodámon át igyekeztem mind elvégezni. Köszönöm, hogy esperes testvérek, titkárom és irodám segítő személyzete segítettek nekem abban, hogy terhes munkáim végzése közben — könnyebbé tegyék számomra e hivatal ellátását.

Köszönöm elnöktársam sokszor megtapasztalt meleg támogató szeretetét is. A betegségem alatt engemet helyettesítő egyházkerületi főjegyző testvérem is fogadja hálás köszönetemet.

Nagy hálaadással hajtván a felszabadulás örömei miatt könnyező orcámat az Ur Isten kezére — további szeretetetekbe ajánlva magamat és minden jószándékú munkámat, vagyok

Miskolc, 1938 november hó a Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi közgyűlésnek alázatos szolgája: *Farkas István*
püspök.

Problémák a főiskola köréből.

Édesanyánk arcát nem felejtjük el soha. A pataki Főiskola arculata sem törölhető ki a pataki diák lelkéből. Az Alma Mater hű fiai meg is tudnának halni e második édesanyáért. Láttam „*öreg*“ pataki diákokat, akik hosszú idő elteltével jöhetvén el ismét Patakra a Felvidékről, a boldog viszontlátás örömében megölelték, megcsókolták az Alma Mater kövét. Nem valami színészi póz, hanem a Lélek késztette őket erre! Pár ezer ilyen lélekre volna szükségünk, akik velünk tudnának hinni, remélni, s mindenekfölött imádkozni és dolgozni az Alma Materért. Nagy szüksége volna most az Alma Maternek, hogy ilyen fiai ne rejtsék véka alá fiúi szeretetük ki sem oltható lángját! Hanem jöjjenek s egy nagy szent egységbe, a szeretet egységébe összeforrva segítsék megoldani valamiképen a megoldásra váró nagy kérdések egyik-másikát.

Mert sok kérdés vár a Főiskola körében megoldásra s ezek között sem utolsó *a Főiskola fejlesztésének problémája.* Az internátusok és egyéb kedvező adottságok révén a világháború óta, s különösen az utolsó 7—8 esztendőben, új távlatok és lehetőségek nyiltak a Főiskola körében. Folyton nő az ifjúság serege, annak ellenére, hogy a pataki Főiskola „Hinterlandjának“ nagy területét szakította el Trianon. Öröm látni a Patak iránt való vágyakozást, de fájdalom viszont, hogy immár több mint 100 diákot vagyunk kénytelenek elutasítani évente internátusi férőhely hiányában. *Ez a szám méginkább növekedni fog a Felvidék magyar tömbjének visszacsatolása folytán* Lelkeket oltogató eljárás lesz elutasítani olyanokat, akiknek apja, nagyapja, dédapja a pataki iskolában tanult. Hiszen már eddig is láttunk messzeföldről jött szülőt könnyezni, amikor megtudta, hogy fiát nem tudja Patakon elhelyezni. A Főiskola és intézményeinek vonzó ereje a következő években fokozódni fog, meg kell tennünk tehát minden lehetőt, hogy el tudjuk helyezni a hozzánk vágyakozókat!

Az internátusok problémáját más alkalommal fogjuk érinteni, ez alkalommal csak arra hívjuk fel a figyelmet, hogy *magának a Főiskola épületének kibővítése elodázhatatlanul szükséges.* Ki kell építeni a Kossuth-utcai részen a keleti szárnyat, hogy ott tantermeket nyerjünk. A nagykönyvtár fejlesztése miatt a főépület egyik-másik helyiségének rendeltetését szintén csak az építendő keleti szárnyban tudjuk megoldani; de alapos meggondolás tárgyává kell tenni, hogy ne építsünk-e bele ebbe az új szárnyba egy 100—120 személyes Kis-internátust. Ez a keleti szárny tehát a következő problémákat oldaná meg egy csapásra: Uj tantermek kérdése, a főépület mentesítése bizonyos vonatkozásban a Nagykönyvtárra tekintettel és a Kis-internátus problémája. Ha komolyan akarjuk, hogy növendékeink száma gyarapodjék, gondoskodnunk kell új tantermekről, mert máris tarthatatlan a helyzet az angol tagozat teljes kifejlődése miatt. Már most is, a jelenlegi létszám mellett, tisztán a bi- és trifurkáció miatt, szükség van pár tanteremre. A növendékek számának növekedése pedig újabb párhúzamos osztályok felállítását fogja szükségessé tenni. A tanulói létszám várható növekedése pedig e kérdéssel kapcsolatban a Kis-internátus problémáját helyezi előtérbe. A keleti szárny kiépítésével ezt is generaliter meg lehetne oldani.

Más probléma a tanári keret bővítése és megfelelő számban való állandósítása. Jó munkát csak állandó tanerőkkel lehet végezni. De legfőképen olyanokkal, akik élni és halni tudnak a Főiskoláért. E tekintetben jó úton vagyunk, mert saját tanítványainkból a legkiválóbbakat a Főiskola e célra szolgáló alapítványának jelentős anyagi támogatásával tanári pályára irányítjuk.

Külön probléma, de a párhúzamos osztályok számával összefügg, egy második tornaterem építése. (Ezt is el lehetne helyezni az építendő keleti szárnyban!) Már ma is az a helyzet 5 párhúzamos osztály esetén, hogy 59 testnevelő órát kellene egyetlen tornatermünkben ellátni, holott legfeljebb 36 órát tudunk ott tartani, ha a délelőtti 6 órában mindennap minden órában van is testnevelő óra. Kénytelenek vagyunk tehát a párhúzamos osztályok testnevelő óráit összevonni, ami merőben ellenkezik a modern testnevelési célkitűzéssel és a testnevelő órák nemzetvédelmébe is torkolló fontosságával.

Tömegeket *oktatni* sem lehet eredményesen, *nemhogy nevelni.* Nemcsak arról van szó, hogy párhuzamos osztályokat ne vonjunk össze általában, de ellenkezőleg a gyengébb osztályoknak csoportokra való felbontása lép lassanként előtérbe az oktatás-nevelés eredményesebbé tétele végett. Dr. Mitrovics Gyula helyesen mutat rá a Protestáns Tanügyi Szemle decemberi számában, hogy *„a ref. egyetemes Konvent már 1937-ben határozott állást foglalt a modern nyelveknek csoportokban való tanítása mellett, s hogy a tiszántuli egyházkerület*

iskoláiban ezt el is rendelte a folyó tanévre." Hiába vonnók ki magunkat az utókor előtt a felelősség alól azzal, hogy szegények vagyunk s nem tudunk lépést tartani a kor követelményeivel, *a felmentést nem kapnók meg.* S méltán!

Nem elégedhetünk meg tehát azzal, hogy a pataki iskolát keresik messze földről is, *fenn kell tartanunk, meg kell őriznünk, sőt fokoznunk kell ezt a keresettséget minden rendelkezésünkre álló módon!* Persze, ha volna egy millió pengőnk terveink és szükségleteink megvalósítására, akkor nem volna más dolgunk, mint boldog örvendezéssel hírül adni, hogy ezt meg ezt valósítjuk meg. De talán jobb így, mert így nagyobb felelősséget érzünk az Alma Mater jövendő sorsa által szorongatva. Azonban kétségbe nem esünk, az Alma Maternek a benne 400 éven át felhalmozódott megmérhetetlen erkölcsi tőke biztosítani fogja problémáinak megoldását.

Nem szégyelljük bevallani, hogy egyelőre nincs anyagi fedezetünk, sőt még könnyen felvehető kölcsönre sincs kilátásunk. De hisszük, — *s a hit: az erő* — hogy a tanítványoknak és jóltevőknek a főiskola iránt táplált szeretete és hálája integráns része a főiskolő erkölcsi tőkéjének; s nyugodtan mondhatjuk, hogy e tőkének épp ez a *mobil* része.

Ám itéljék meg mások pesszimisztikusan a főiskola fejlesztésének kérdését, én szentül meg vagyok győződve, hogy *e probléma meg fog oldódni!* De csak úgy, ha intra et extra muros minden idegszálunkat megfeszítve napirenden tartjuk azt. A megnémult Alma Maternek különben még a leghűségesebb fia sem értené meg szavát.

Ezek után azonban kicsik és nagyok, szegények és gazdagok elhelyezhetik a főiskola oltárán imádságukat, tanácsukat, s bármi módon felajánlandó áldozatukat, — mert mindezekre kivétel nélkül szükség van, ha a Lélek indításából fakadnak ezek.

Tárczy Árpád.

Egyházkerületi közgyűlésünk.

(Folyt. és vége.)

A belmissziói jelentés tárgyalása után *Pósa Péter* legidősebb esperes vette át a lelkészi elnöklést. A szabályrendelet készítő bizottság jelentése foglalkozott a hozzánktérők mélyebb lelkielőkészítésének ügyével. Az özvegyi csonka és kegyeleti évről szabályrendeletet fogadott el közgyűlésünk. A Magyar Presbiterek Szövetségébe való belépésre, felhívja az egyházkerület a presbitériumokat. A Kállay—Sípos ügyben kifejezte egyházkerületünk azt a felfelfogását, hogy a személyeskedő és dúrva hang elítélendő a lelkipásztor írásában. Köszönettel fogadtuk el a Leánygimnáziumnál tett három alapítványt: Tóth Irén 1000 P., Hidvéginé Horváth Bóra 800 P. és Vályi Nagy Istvánné Boda Erzsébet 400 P. A sárospataki főiskola tápintézeti díját közgyűlésünk 230, drágulás esetén 240 pengőben állapította meg. Kéri a pataki főiskolára nézve az államsegély szerződés revizióját. Az ifjú Farkasfalvi Farkas Géza és István, 25.000 pengős alapítvány megerősíttetett, úgyszintén özv. Weiser Károlyné 13.000 pengő értékű házalapítványa. A főiskolai dollárkölcsön felerésze törlesztéses kölcsönné alakittatott. Örömmel hallottuk, hogy egy névtelen Szeretetfalva alapítványa címén, míg él, évente 300 pengő ösztöndíjat adományoz. A humán-internátus szabályzata egy próbaévre megerősíttetett.

Az egyházmegyék költségvetései és számadásai megerősittettek. Tárgyaltuk a párbérkérdést is. Nehéz ügy ez, de szociális elintézése, mindinkább elodázhatatlan. A Nyiregyházai Leány-Kálvineum tanítónőképzőjének fenntartását, most már a Felvidék hazatérte is erősen indokolja. Alapos megbeszélést váltott ki a gömöri egyházmegye nyugdíjügyi előterjesztése. Igen terhesnek találja az új járulékokat. Azt mondja, hogy nem is szociális alapon oldatott meg ez az ügy. Reviziót kér. *Román Ernő, báró Ragályi Balassa Ferenc, Szilva István* hozzászólása után az előterjesztés a Konvent elé megy, azzal a módosítással, hogy az államtól erőteljesen kérjük a nyugdíjintézeti hozzájárulás felemelését.

Gimnáziumaink számos ügyét *Csorba György* c. főigazgató nagy szakértelemmel adta elő. Minden javaslata változtatás nélkül ment keresztül.

A népiskolai ügyekről *dr. Komjáthy Aladár* referált. Minden tanítást bibliaolvasással kell kezdeni. A könyvtárgyarapodást jelenteni kell. A tanítók kötelesek otthonukban is meglátogatni a tanulókat. Sürgetjük az egységes konventi tanterv megjelenését. Az előírt konfirmációi káték, sajnos, kemény kritikát nem bírnak ki. Az iskolák fejlesztése, új állások szervezése, csak az egyházmegyei és egyházkerületi elnökség hozzájárulásával lehetséges, mert a fejlesztés több helyen megingatta az egyházközség anyagi állapotát.

Az egyházkerületi számvevőszék minden jelentése megerősítést nyert. A megszervezendő püspöki másodlelkészi állás céljaira, elvileg lakáspénzül 1200 pengőt szavazott meg a közgyűlés. Örömmel hallottuk, hogy főiskolánk és gimnáziumaink egyensúlyozott költségvetéssel és számadással végzik nagyszerű feladataikat. A Baldácsy-alapból 300 pengőt közgyűlés a felszabadult tiszáninneni egyházkerület részére tartalékolt.

Pósa Péter esperes, elnökhelyettes háromnegyedhat órakor imádságra emelte föl lelkünket. Atyánk meghallgattad kérésünket... Megszenteltél munkáinkban... Áldd meg kimenetelünket..... *Farkasfalvi Farkas Géza* főgondnokunk bezárta az egyházkerületünk közgyűlését. *Nádházy Bertalan egyházker. főjegyző.*

Lelkészszentelés.

(1938. november 22.)

A miskolci Kossuth utcai templomba Farkas István püspök, Farkasfalvi Farkas Géza főgondnok vezetésével, dr. Enyedy Andor egyházkerületi főjegyző élén vonult be 28 fiatal lelkipásztor.

Enyedy Andor egyházkerületi főjegyző Igeolvasása és buzgó imádsága után Szilva Sándor átányi lelkipásztor Máté 7 : 1 és I. Kor. 4 : 3. 5. alapján hir-

dette az Igét. Majd Farkas István püspök tartotta meg az I. Kor. 4 : 1 alapján szertartási beszédét. Ha kérdeznék, ki volt az első lelkipásztor, azt felelném: a te és az én életemben az édesanyám volt az első lelkipásztor, mert mindenikünk az anyai csókon érezte meg először elkötelezőleg, hogy ő Istennek legyen rabja. Az ótestamentumi papságot Isten intézményesen szervezte. Ez a papság, mint áldozó papság előkészített a Krisztus eljövetelére. Krisztussal megszünt a papság. Egyetlen egy pap és főpap a Krisztus. A lelkipásztor nem pap, hanem Isten szolgája, Isten titkainak sáfára, azaz hatalmasság alá vettetett. Ez a szolgaság nem lealázó. Krisztus is szolgálni jött: engedelmeskedni, megjelenteni Isten titkait és megkészíteni az üdvösség utjait. A szolga a gazda javainak őrizője. Kulcsot kap, úgy megy kastélyba. Kedvében jár gazdájának. Ismernie kell, melyik kulcs nyitja a kincsesház ajtaját. Ez a kincsesház a könyvek könyve. A gyülekezet legkisebb tagja is ember. Ezt a lelket is személyesen kell pásztorolnotok. Vigyétek el magyar fajtátokhoz a Szentirást; énhozzám pedig mindenikőtök jöhet, mintha haza jönne. Magyar kálvinista lelkésznek lenni annyi, mint Isten titkaival sáfárkodni.

A püspök felszentelő igehirdetése a lelkek mélyére hullott és a fiatal pásztorok arcán meglátszott, hogy nagy elhatározások erői keltek életre a lelkekben.

Ezután Enyedy Andor dr. egyházkerületi főjegyző bemutatta a gyülekezetnek a következő felszentelésre váró lelkipásztorokat. Mindenik, az Istentől néki rendelt gyülekezetben szolgálja az Urat. Benke Imre, Vizsoly. Fürjész István, Kovácsvágás. Medgyaszay Pál, Szala-Szend. Misley József, Felsőcéce. Tóth Lajos, Felsődobsza, Kalmár András, Belsőbőcs. Mauritz Gyula, Bükkaranyos. Pósa Dezső, Ládháza. Sándor Ernő, Miskolc. Szilva Sándor, Átány. Turáni Tóth Ferenc, Tiszapalkonya. Bakos Zoltán, Mezőzombor. Balázs Csaba, Bodrogolaszi. Faragó György, Golop. Fiedler István, Láca. Karászy Dezső, Tiszaladány. Kenyeressy Károly, Berzék. Szakolczay Bertalan, Csobaj. Szundy Béla, Bodroghalász. Veress Lajos, Karcsa Szendy Pál, Tolcsva. Bertha István, Dédes-Bántapolcsány. Fülöp Sándor, Sajókápolna, Kocsis Béla, Nagyvisnyó. Kutass Imre, Tardona. Szobonya Sándor, Rakacaszend. Fodor Lajos, Perkupa. Ifj. Hubay Kálmán, Ragály.

Miután a felszentelendők készségüket nyilvánították az igehirdetésre és az eskü letételére, az egyházkerület főjegyzője olvasta az eskü szövegét, amit hangosan mondott utána a 28 fiatal lelkipásztor.

Az eskü után püspök és esperesek megáldották a felszentelt lelkipásztorokat, akikhez Farkasfalvi Farkas Géza főgondnok szólott így: Kegyelem néktek és békesség Istentől a mi Atyánktól és a Jézus Krisztustól... Kegyelmet akkor nyertek, ha a Krisztus lelkét átviszitek a társadalomba... Napi kötelességetek mellett legyetek hiveiteknek minden jóban vezetőik... Osztozzatok bánatukban, biztassátok a reményteleneket. Az igaz istentisztelet, meglátogatni az özvegyeket, árvákat és nyomorultakat. Megmaradni szeplőtelenül... Ha nem jártok elől a jóban, példátok, szavatok, csak zengő érc és cimbalom... A küzdelmek és méltatlan támadások között legyetek türelmesek s gyakoroljátok a megbocsátást. Jézus mondja néktek: ha gyülöl titeket a világ, engem előbb gyülölt... Kétségekben Jézushoz forduljatok az Ő tanácsától semmit el ne térjetek... Legyetek férfiak, legyetek erősek. Krisztus kegyelme, Isten szeretete és a Szentlélek közössége legyen veletek.

Az ünnepség a püspök imádságával s a himnusz és a 181. dicséret utolsó verseinek eléneklésével ért véget. *Nádházy Bertalan.*
egyházkerületi jegyző.

Pálóczi Czinke István zsoltárátdolgozásainak ismertetése.

A miskolci és ónodi járáskörök lelkészi értekezletén Román Ernő birálatos ismertetést nyújtott P. Czinke István nyug. püspök zsoltárátdolgozásairól és szemelvényeket olvasván fel azokból, az ismertetés és a szemelvények meghallgatása után véleményöket kérte. A kivonatolt ismertetés és arra vonatkozó határozat következőleg hangzik:

A P. Czinke István zsoltárátdolgozásai nem szószerinti fordítások, — amilyeneket versben a dolog természeténél fogva nem is igen fog produkálni senki, — de azért hűek az eredetiekhez viszonyítottan, — mert a lényegök, lelkök, a mi csak a keresztyén kultusz és gondolkodás számára átmenthető belőlök, mind be van ezekbe sűrítve, e tekintetben semmi se megy az eredetiekből veszendőbe. S ezek a lényeges alkatrészek egységesen láncolódnak bennök egymáshoz, úgy, hogy kivétel nélkül mindenik egy-egy egységes, szabatos, kerek egészet képez. Minden zsoltár homlokára oda van tűzve útmutatóul a vezérgondolat; még pedig szellemesen, találóan, kifejezően és költőien megformulázva: Pl. III. zs. Nem félek! IV. zs. Ölébe nyugtatom fejem! V. zs. Jókor reggel téged keresek! VI. zs. Könnyek között hívom az Urat! És így tovább.

E munkát én az eredeti héber szöveggel nem tudom összehasonlítani, s azt is tudom, hogy a szerző sem ez után dolgozott, hanem a revideált zsoltárszöveg alapján, amelyet azonban az eredetit a lehetőségig fedőnek kell tartanunk, hiszen nem is elavult fordítás, és a legkiválóbb bibliafordítóink munkájának az eredménye, amelyet igehirdetésünkben is vezérfonálnak használunk, ami pedig nem kevésbbé lényeges, mint az ének. Nos ezzel a fordítással egybevetve a P. Czinke István átdolgozása szöveghűbb, mint a ma használt zsoltárai az énekeskönyvünknek, — s ezzel szemben nagy előnye, hogy minden zsoltárt végig énekelhetünk anélkül, hogy az összefüggés, a folyamatosság, az egység megszakasztatnék, ami a ma használatban levő zsoltárainkról épen nem mondható el. Másik nagy előnye ez átdolgozásnak az, hogy P. Czinke István igazi költői tehetséggel megáldott lélek is, aki a zsoltárokat közelebb tudja hozni a mai irodalmi nyelvhez is, a fejlettebb izléshez is, de viszont azt is tudja, hogy a zsoltárköltészetnek egy külön ki-

alakult nyelve és kifejezési formája van, azért kellő megbecsülésben részesíti a régi bevált értékeket és ódon, patinás szépségeket. Az ő prózai stilusa is különösen alkalmas volt e nemű munkára. Gondosan elkerül minden túlmodern szóhasználatot és kifejezést, s ügyel arra, hogy a nép, tehát a többség, egyszerűbb szófüzéseit és fordulatait túl ne szárnyalja, mert bölcsen tudja, hogy e nélkül bármily költői és pompázó lenne is az ilynemű munka: hatástalan maradna, mert a nagy többség számára érthetetlenül idegen lenne. E nagy erénye dacára is azonban sohasem válik köznapivá vagy pongyolává, hanem megmarad mindig s mindenekfelett magyarosnak és emelkedett, választékos szinvonalúnak. Helyesen jellemezve, nem annyira a fennséges szépség, mint az üde bájosság az, ami megragad az énekekben. A szépség azonban a maga kimértségével lehet unalmas is: a báj ellenben folyton változó, azt nem lehet megunni sohasem.

Nagy erényének tartom azt a sikerrel kecsegtető kisérletezését is, hogy magyar dallamra is megpróbált átírni néhány zsoltárt, pl. a „Ne szállj perbe én velem", az „Örül mi szivünk" és „Dicsőült helyeken" dicséretekére, sőt egyet az „Ah, hol vagy magyarok...." régi magyar ének dallamára, amilyenekre 300 évi nélkülözés után egyre nagyobb szüksége volna a kálvinista magyar léleknek.

Ennyi jeles tulajdonság láttára önkéntelenül felébred bennünk a vágyakozás: vajha nyomtatott alakban s minél szélesebb körben olvashatnók e ma még elrejtett gyöngyszemeket! Kivánatos lenne ez 2 szempontból. Először, mert úgy a lelkipásztoroknak, mint a tanítóknak egy kiváló segítő eszköz kínálkozik ezekben bármely egyházias jellegű egyesületben vagy összejövetelen felolvasásra vagy szavalásra, aztán szóló vagy közös énekelgetésre, s végül üdítő olvasmánynak. Másodszor ez után lehetővé válnék, hogy egy emelkedett lélek drága gyöngyszemei ne kallódjanak el az íróasztal fiókjában, hanem nyomtatásban maradjanak meg példamutatóul és irányitóul, sőt egyes teljes értékű darabjai kész művekül egy minél előbb elkövetkező zsoltárrevizió számára, tehát forrásul és kész anyagul. Ebben tehát már kifejeztük azt is, hogy a megjelenendő művet nem templomi használatra, s nem a jelenlegi énekeskönyv helyettesitőjének vagy versenytársának szánjuk, mert azt világosan tudjuk, hogy ahoz felsőbb egyházi hatósági approbáció kell. Nos szerzőben meg van a hajlandóság arra, hogy munkáját saját maga Mécénásaként 1000 példányban kinyomassa, s ha esetleg az összes el is kelne: a tiszta jövedelmet ref. jóléti célokra adományozná. Első sorban egyházkerületünk, de szélesebb körben az egész magyar ref. egyház lelkipásztoraihoz és tanítóihoz, s általuk minden jó magyar ref. lélekhez, amelyik kedvét leli az ilyen tápláló mennyei mannával való élésben, intézzük ama szives felhívásunkat, hogy igyekezzenek akár a lelkészi, tanítói vagy iskolai könyvtár számára, akár magán használatra portóval együtt 1 P. 20 f.-es árban megrendelni e művecskét. Cím: P. Czinke István, Miskolc. Lévay József u.

Köztudomású dolog az, hogy a mi népünk nagyon szeret énekelni, tulajdonképen vallásossága ebben csúcsosodik ki, meg esetleges biblia szeretetében, és olvasásában. Ám amíg ez a kettő meg van, addig a mi hitünk cselédeit nem kell félteni, mert ez talán még gyermekkorából fülébe csengő énekszöveg és dallam megőrzi és megtartja őt minden kisértés és csábítás ellen mindhalálig! Ha e szent tudomány birtokában van, akkor mindent tud! S hogy ilyenné vállhasson, arranézve nem jelentéktelen dolog, hogy a zsoltáraink olyan tisztes köntösbe öltöztettessenek, amely a mai kor előnyösen megváltozott, erőteljesen kifejlődött, szépségesen megfiatalodott irodalmi igények és ízlésének a visszatükrözője, nem pedig a 300 év előttinek. Minden idegszálunkkal ragaszkodjunk a mult értékeihez, amíg azok emelnek és építenek, — de ez a hűséges ragaszkodás nem zárja ki azt, hogy meg ne becsüljük és fel ne használjuk a jelenből is az ilyenekül kínálkozó értékeket.

Értekezlet tagjai Isten iránti hálaadással s nagy lelki gyönyörűséggel értesültek a Szenczi Molnár Albert évszázadok által megszentelt nyomdokain járó Istenes öreg emberünk, P. Cz. I. magasztos irányú munkálkodásáról és ennek tisztes sikerű eredményéről, s amennyiben a szemelvényekből teljesen igazoltnak látták az előadó megállapításait, ahhoz egy szívvel s lélekkel, s egyező akarattal csatlakoztak, s felkérik lelkipásztor, tanító s általában a jót és szépet kedvelő református hittestvéreket, hogy e munka megjelenésének elősegítését tehetségük szerint igyekezzenek szivügyöknek tekinteni.

Farkas István püspök, Pósa Péter esperes, dr. Enyedy Andor e. ker. főjegyző, Román Ernő e. ker. tan. bíró, Nádházy Bertalan e. ker. jegyző, Komjáthy József e. m. tan. biró, Zsóry Lajos orsz. gy. képviselő, e. m. tan. bíró, Szabó Dániel, Derencsényi István, Gombos Imre, dr. Pápay István, Pósa Dezső, Illosvay Ferenc lelkipásztorok, Cseh József, Nagy József, Mikes Géza, Veres Imre, Erőss Gyula, Kigyóssy Dezső, Kolumbán György hitoktatók, Kalmár András, Kádár Zoltán, Kolláth Károly s. lelkészek, mint az értekezlet tagjai.

Bemutatóul 1 drb. zsoltárátdolgozást mellékelek. Elolvasása után kiki megitélheti, hogy sikerült átdolgozásokkal van-é dolgunk, vagy nem? Nekem jólesik hinnem a szépnek és jónak diadalában.

Az Úr az én pásztorom.

23. Zsoltár. *Saját dallamára.*

1. Az Úristen az én őrző pásztorom,
Ő vigyáz rám keltemen és jártamon,
(vagy: Az Úr az én pásztorom és áldásom,
Nincs is nekem semmi fogyatkozásom.)
Gyönyörű szép mezőkön át terelget,
Megenyhitget csendes, kies viz mellett,
Megnyugtatja lelkemet szent nevével
S az igazság ösvényein vezérel.

2. Még a halál árnyékában se félek.
Ott is együtt vagyok Uram te véled,
Megvígasztal pásztorbotod s vessződ is
Engem minden gonosz ellen megőriz,
Megteritett asztallal vársz s poharam,
Ellenségim bánatára tele van.

3. Megadod a mindennapi henyerem,
Áldásodat árasztod el fejemen,
Véghetetlen jóságod és kegyelmed
Rám az egész életen át kiterjed,
Követ engem, mint az árnyék, míg élek
S egy hajlékban lakom Uram tevéled.

Román Ernő.

HIREK

Kérelem! Szeretettel kérjük azokat a testvéreinket, akik a Lenkey Gyula bánhorváti lelkipásztortestvérünk által kezdeményezett karácsonyi urvacsorai akcióban részt óhajtanak venni, hogy az urvacsorai jegyekre vonatkozó megajánlásokat az ügy sikeres lebonyolítása érdekében dec. hó 14-ig jelentsék be szerkesztőségünkbe.

— **Kormányzó urunk névnapján**, dec. 6-án főiskolánk és a tanítóképzőintézet tanári kara és ifjúsága a városi nagy templomban tartott hálaadó istentiszteleten vett részt, amelyen az Igét *Vályi József* főiskolai szénior hirdette.

— **Uj igazgatótanácsos és gazdasági választmányi tag.** A gimnáziumi szék *Tárczy Árpád* gimn. igazgató igazgatósága idejére *Dávid Zoltán* gimn. tanárt az Igazgatótanács, *Szabó Ernő* ének- és zenetanárt pedig a Gazgasági választmány tagjává választotta.

— **Az ökomenikus mozgalom** világtitkára *P. C. Toureille* francia ref. lelkész Ferencz József unitárius lelkész kíséretében dec. 5-én meglátogatta főiskolánkat, s a theol. ifjúság előtt az ökomenikus mozgalom történetéről előadást tartott.

— **Szavazatbontás.** Az alsózempléni ref. egyházmegye szavazatbontó bizottsága folyó hó 7-én bontotta fel a lelkészi aljegyzőségre és tanítói képviselőre beadott szavazatokat. Általános többséget nyertek Csathó József vámosujfalusi lelkipásztor és Károlyi János tarcali igazgató-tanító.

— **Főiskolánk volt széniora,** Koncz Sándor, konventi missziói segédlelkész a szolgálat lelkétől áthatott meleghangú levélben mutatkozott be az egyházi felettes hatóságoknál s kérte, hogy az ifjúság között végzendő felelősségteljes munkájában támogassák.

— **Szavazatbontás.** A felsőborsodi egyházmegyei közgyűlés által az egyházmegyei lelkészi főjegyzői és egy lelkészi tanácsbírói tisztségre elrendelt szavazás alapján beérkezett szavazólapokat dec. hó 6-án bontotta fel a szavazatbontó bizottság. Lelkészi főjegyzővé: Veress Károly e. m. lelkészi jegyző, balajti lelkész, lelkészi tanácsbíróvá pedig Lenkey Gyula e. m. számvevő, bánhorváti lelkész választatott meg.

— **A sajószentpéteri ref. énekkar** *Szigethy Ferenc* lelkipásztor vezetésével nov. 20-án vitte el Tompa Mihály gyülekezetének, a hanvai eklézsiának azt a díszes nemzeti zászlót, amelyet a visszacsatolás emlékére és örömére ajándékba készítettek. A sajószentpéteriek kedves ajándékáért *Ablonczy Pál* hanvai lelkész mondott köszönetet. A templomi istentisztelet után a sajószentpéteriek a leányegylet koszorújával Tompa Mihály sírját is megkoszorúzták.

— **Lelkipásztor-beiktatás Ricsén.** A ricsei gyülekezet dec. 4 én iktatta be új lelkipásztorát *Varga János* volt tokaji hitoktatót. A beiktatási szertartást *Janka Károly* esperes végezte És. 43: 18—19. v. alapján. Az új lelkipásztor 1 Kor. 4: 1—2. v. alapján hirdette Isten Igéjét.

— **A bécsi magyar reformátusok számára** az osztrák reformátusok templomában (I. Dorotheengasse 11.) dec. 11-én d. u. 3 órakor és dec. 25 én d. u. 3 órakor *Dr. Incze Gábor* istentiszteletet tart.

— **Kalmár András** bőcsi ref. lelkipásztornak hivatalába való beiktatása nov. 27 én történt meg. A beiktatást Pósa Péter esperes végezte Dr. Fekete Gyula világi tanácsbíróval.

— **A sátoraljaújhelyi ref. leányegylet** a felszabadult szőllőskei ref. egyháznak nemzeti zászlót ajándékozott. A szépen himzett zászlót *Polányi Lajosné* elnöknő vezetésével adták át a szőllőskei egyháznak. Az ünnepélyen *Polányi Lajosné* mondott üdvözlő szavakat, *Kállay Irénke* és *Lakatos Zsuzsa* szavalatokkal, *Mocznik Sárika* pedig énekszámmal szerepeltek. Az ajándékot *Sallay Béla* helybeli lelkész köszönte meg.

HIVATALOS RÉSZ.

Pályázati hirdetmény.

A bodrogkereszturi megüresedett lelkipásztori állásra pályázatot hirdetek. Javadalma: 24 kat. hold föld, 12 kat. hold rét. Legelő 9 drb. marhára. 3 öl fa a lelkész udvarára szállítva. Egyház pénztárából évi 100 korona. Stóla jövedelem 30 korona. 1927-ben kelt díjlevél a lelkészi jövedelmet 641 K. 65 fillérben állapította meg. A fizetést kiegészítő államsegélye évi 1480 P 32 fillér.

A megválasztandó lelkipásztornak az elöd által bevetett (őszivel) földek és 2 drb. lucernás vetőmagja és munkájának megváltása tekintetében kell annak idején elszámolnia.

Pályázati határidő 1938. év december 25.

Az állás azonnal elfoglalandó. A kellően felszerelt pályázati kérvények Janka Károly cigándi esperes címére küldendők.

Miskolc, 1938 decemcer 7. ***Farkas István***
püspök.

— **Alsózempléni** lelkésztestvéreimet kérem, hogy a kalászszedés eredményének háromnegyed részét pénzben juttassák el hozzám minél előbb, hogy a nyilvánosság előtt elszámolhassak már a befolyt összeggel. Az egynegyed részt, bármily kevés összeg, az iskolás gyermekek nevén gyülekezeti ház alapra kérem takarékba helyezni, hogy kézzelfoghatóan is érleljük ennek a sokszor emlegetett szükségnek gondolatát, amíg egyszer mindenütt a megvalósulás stádiumába ér. A takarékba tett összegről szóló betétkönyv őrzését a gyülekezet gondnokára bizzuk, ahol az egyházi hatóság felügyelete alatt áll. Testvéri köszöntéssel: F. L. missziói előadó.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatak, 1938.

XXXIII. évfolyam. 50. szám. Sárospatak, 1938. december 18.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF.

TARTALOM: *Dr. Gesztelyi Nagy László:* Gondolatok főiskolánk jövője felől. — *Csabai István*: Abaúji egyházmegyei közgyűlés. — Köszönetnyilvánítás. — Úrvacsorai szent jegyek felajánlása. — Kormányzógyűrűs doktoravatás. — Hírek. — Hivatalos rész.

Gondolatok főiskolánk jövője felől.

Körülbelül most esztendeje voltam Sárospatakon, ahol a főiskola három vezető egyéniségével beszélgettem arról, hogy miképen lehetne, a volt tanítványokon keresztül, a főiskola megerősödését biztosítani. Arra gondoltam, hogy ha minden volt pataki diák, aki a főiskola jóságát élvezte, évi 10 pengőt adna, évenként hatalmas összeg gyülne össze, amely 10—20 esztendőn keresztül igen jelentősen tudná szolgalni a főiskola jövőjét és fejlődését. Aki nem tudna 10 pengőt adni, adna kettőt, vagy hármat és volnánk többen, akik nagyobb összeget adnánk és ezzel pótolnánk azoknak a csekélyebb hozzájárulását, akik nem tudnak 10 pengőt áldozni.

Az urak, akikkel tárgyaltam, nagyon szomorú képet festettek a Pataki Diákszövetség hősies munkájáról. Elmondották, hogy olyanok, akik éveken át ingyen tanultak az iskolában, visszaküldik a befizetési lapot s azt az évi 4 P-t sem fizetik meg, amely a Szövetség tagdíjaként szerepel. Ez engem nagyon elszomorított s azóta folyton azon gondolkozom, hogy miképen lehetne az iskolát *mégis* megerősíteni, főleg pedig lehetővé tenni azt, hogy arravaló, tehetséges falusi gazdagyermekek, egyszerü szülők gyermekei ne kallódjanak el a falvakban, hanem intézményesen felkutatva, kitaníttatva, a magyar élet vezető rétegébe kerüljenek. Mindenütt meg van ez a világon, csak Magyarországon hiányzik ennek intézményes megszervezése (kivéve a kath. klérust). Franciaországban Foch, a nagy marsall, pireneusi parasztoknak a gyermeke; Lebrun paraszt szülők leszármazottja, fivére ma is földet turó kisgazda; Briand korcsmárosnak a gyermeke, Laval kis parasztnak a gyermeke.

Hitler Fuldában létesített egy olyan iskolát, amelyben államköltségen nevelik az egyszerű tehetséges gyermekeket, akikben vezetői képességek vannak, hogy kiképezve a birodalom vezetői közé emelkedjenek. Amint most értesültem, a bécsi Therézianumot is, amelyet Hitler lefoglalt, ilyen „Führer“ iskolává alakítják át. Ide is, a birodalom egész területéről, a legkiválóbb gyermekeket szedik össze olyan családokból, amelyek nem képesek taníttatni és kiképezik a birodalom leendő vezető egyéniségeivé.

Nálunk is vannak itthon és külföldön is állami ösztöndíjak, de ezt többnyire jó családok gyermekei foglalják le, akik amugy is tudnák gyermekeiket itthon, vagy külföldön taníttatni.

Felvetődött már többizben az a gondolat, hogy paraszt gyermekek, a nép fiai számára országos internátus volna létesítendő, lehetőleg valamelyik vidéki kollégium mellett, ahol nevelnék őket, ahol kiképeznék őket és a társadalom fogyó fajmagyar rétegeit helyettesítenék velük. Sajnos, nálunk a felekezeti elkülönülés és harc miatt ez csak állami intézmény lehetne.

Mindezekkel szemben a pataki főiskola megcsinálhatná azt, amit Amerikában és Svédországban csinálnak a nagy kollégiumok. E mellett a rendszer mellett az egyetem, vagy főiskola a szegény, de tehetséges amerikaiaknak, vagy svéd diákoknak a tanittatásához kölcsönt ad s kötelezi, hogy ha az illető állásba jut, azt visszafizesse kis részletekben. Ennek olyan erkölcsi ereje van, hogy senki nem meri ezt a kötelezettségét elhanyagolni. De kényszeríteni is lehet őket különböző utakon.

Ha pl. az egyházkerület, mint a főiskola fenntartója, olyan rendelkezést hoz, hogy a jövőben nincs ingyenes diák, vagy kedvezményes diák a kollégiumban, hanem mindenki a kedvezményt, amit kap, kölcsön kapja és azt erkölcsi kötelezettség mellett visszafizetni tartozik, ha pedig így nem tenné, akkor a munkaadója, a főiskola közbenjárására és intézkedésére, levonhatja fizetéséből és úgy fizeti vissza az iskolának ezt a költséget: akkor olyan lélek alakulhatna ki a diákokban s olyan lehetőség kinálkoznék a főiskolának, hogy egészen szegény, de kiváló gyermekek légióját tudná évenként — az iskola szellemével telítve — a nemzet javára biztosítani.

Talán merésznek látszik ez a gondolat, de miután fájdalommal hallottam, hogy olyanok, akik 6—8—10—12 éven át élvezték a főiskola jótéte-

ményét, rá se gondolnak az életben többet: intézményesen kell tenni valamit. Ezt nem lehet a jövőben így folytatni! Hovatovább az állam kevesebb összeggel tudja a sárospataki kollégiumot is támogatni, önanyagi erejére kell támaszkodnia, ennek pedig ez megfelelő formája lenne. Nevelni kell már az első osztálytól a diákokat arra, hogy erkölcsi kötelességüknek érezzék azt, hogy a főiskola iránt hálásak legyenek, amikor nyolcadik gimnázium, vagy negyedik theológia, vagy az öt éves képző után eltávozik a jótéteményt élvező diák, alá kell vele iratni egy erkölcsileg kötelező levelet, amelyen keresztül is éreznie kell, hogy anyagiakkal tartozik a főiskolának.

Én lehetek a tanu rá, hogy soha nem tudtam volna emberré lenni, ha nincs a pataki főiskola, annak sokféle jótéteménye. De nemcsak én, hanem két öcsém, egy sereg unokatestvérem, szóval családunk rengeteg tagja hálás a főiskolának azért, hogy emberré tett bennünket. (Ezidőszerint 3 alapítvány már őrzi is családunk nevét és emlékét a főiskolában.)

Gondolkoznunk kell ezen és mielőbb határozzunk.

Dr. Gesztelyi Nagy László.

Abaúji egyházmegyei közgyűlés.

Az abaúji egyházmegye nov. 18-án tartotta Szikszón évi rendes közgyűlését. Fél 9 órakor templomi istentiszteleten vettek részt az egyházmegye alkotó tagjai, majd a templomból vonultak át a községháza tanácstermébe, mely nemzeti színbe öltözötten várta az egyházmegyét. Ez a rendestől eltérő, ünnepélyes külső jelezni kívánta azt a belső örvendezést, mely eltöltötte lelkünket Istennek ama nagy kegyelmessége felett, hogy régi, nagy egyházmegyénk elszakított egyházai — ötnek a kivételével (Eperjes, Magyarbőd, Petőszinye, Nagyszaláncz, Tarcavajkóc) — ismét visszatérhetnek a csonka egyházmegyéhez s ha most még nem küldhették is el képviselőiket a közgyűlésre, hisszük, hogy lélekben együtt voltak velünk, midőn imádságra borultunk le az őket nekünk visszaadó hatalmas Isten előtt.

Esperes bibliaolvasása és imája után, Téglássy András gondnok nyitotta meg a gyűlést I. István királyunkra való emlékezéssel s a cseh uralom alól felszabaduló Felvidék visszatérésének a méltatásával. Hálásan emlegette meg mindama nagy államférfiakat, kiket Isten hatalmas eszközökül használt fel szabadító kegyelmének megéreztetésére. Farkas Elek esperesi jelentése egyházmegyénk életének minden területét bejáró, minden megmozdulást hüen méltató, a jövendő teendőire reávilágító volt. Egyházmegyénk területein kívül eső, egyetemes református gyászos és örvendetes eseményeiről is beszámolt. A halottakról (Kiss Ernő, Farkasfalvi Farkas István, Makláry Károly, Domján Elek, Kádár János) kegyelettel emlékezett, az új elhivásban részesülők (Janka Károly, dr. Révész Imre, Tóth Lajos, Benke Imre) életére s működésére Isten gazdag áldását kérte. Antalfi Gyula 25 éves lelkipásztori pályáját megküzdött testvérünk örömében együttérző örvendezéssel osztozunk s további szolgálatát Isten segítő kegyelmébe ajánlottuk. — Esperesi jelentésből folyóan hódoló táviratban köszöntöttük Kormányzó urunkat, a miniszterelnököt, kultusz- és külügyminisztereinket, cseh megszálló református testvéreinket elnökségüknek küldött táviratban biztosítottuk irántuk soha meg nem szünt, most minél előbb körünkbe váró szeretetünkről.

A tanügyi bizottsági jelentésből megtudtuk, hogy a tanítás eredménye 37 helyen kitűnő, 18 helyen jeles, 9 helyen jó, csak egy helyen elégséges, elégtelen pedig nincs sehol. Pedig a tantermek, azok felszerelése sok kivánni valót hagynak fenn.

Belmissziói jelentés a belmissziói munkákban bizonyos stagnálást észlel. Kivánatosnak tartja az általános evangélizálását gyülekezeteinknek, lelkészek számára oly több napos konferenciát, mely a lelkipásztorok lelki életét gazdagítaná, 3—4 egymásmelletti egyház minkét nembeli ifjúságának minél sűrűbben tartott konferenciákon való találkozását.

Tóth Lajos felsődobszai lelkészi állásába beerősíttetett, Zádori Károly, Kiss Balázs, Rémán László, Kovács Mihály tanítók esküt tettek, az egyházmegyébe bekebeleztettek.

Ujj Lajos kázsmárki lelkész telket adományozott kultúrház céljára. Bérleti szerződések, Telkibánya egyházi törvényeink értelmében megalkotott új egyházi adókulcsa megerősíttettek. A különböző bizottságok megalakíttattak s a jövő évi egyházlátogatás rendeztetett. Birósági ügy nem volt.

Csabai István.

Köszönet-nyilvánítás.

Esperes társaim nevében is hálás szívvel mondok köszönetet Főtiszteletű Farkas István püspök urnak, aki az új lelkészek felszentelésével kapcsolatban 280, azaz kettőszáznyolcven pengőt juttatott el hozzám mint legidősebb espereshez azzal, hogy az egyházkerületünkben szokásos kulcs szerint osszam fel és juttassam el az egyes egyházmegyékre eső összegeket esperes testvéreimhez abból a célból, hogy azt a legjobban reászorult lelkészözvegyeknek karácsonyi segély címén juttassák el. Kedves kötelességemnek ismerem a hálás köszönet kinyilvánítása mellett annak a nyilvánosságra hozatalát is, hogy ez összegből az alsóborsodi és alsózempléni egyházmegyék 70—70 pengő, Abauj és Felsőborsod 56—56 P., és Gömör-Torna 28 P. összeget kaptak. Hogy tiszta kép álljon mindnyájunk előtt, a nyilvánosság előtt ki kell jelentenem, hogy a püspök úr által hozzám juttatott 280 P. a felszentelt ifjú lelkészek által fizetett felszentelési dij.

Miskolc, 1938 dec. 14. *Pósa Péter* s. k.
esperes.

Urvacsorai szent jegyek felajánlása

visszacsatolt tiszáninneni ref. testvéreink számára december hó 14-ike után is tart.

Áttekintést az eddigi tényleges adományokról, azok beosztásáról, a bejelentett hozzájárulásról, a tervezett eljuttatásról stb. a következőkben adunk:

I. 1. *Farkas István* püspökünk 50 P. szeretetadományát a lap szerkesztősége osztotta be: *a)* Runya (esperesi székhely), *b)* Szeszta (esperesi székhely), *c)* Ladamóc (esperesi székhely), *d)* Csicser és *e)* Nagydobrony számára.

2. *Dr. Enyedy Andor* alkalmi küldöttel juttatta el a szent jegyek árát Szirénfalva részére.

3. *Pósa Péter* esperes útján a tibolddaróci szőlősgazdák 130 liter bort ajánlottak fel. Az esperes úr felosztotta a boradományt: Rimaszombat, Rimasimonyi, Harmac, Gömörszkáros, Rimaszécs, Balogiványi, Zsip, Bátka, Uzapanyit, Alsóbalog, Serke és Nemesradnótfalva közt. Ő maga megajánlást tett szülőfalva: Nemesradnót és első gyülekezete: Kiskövesd részére.

4. *Lenkey Gyula*: Két gyülekezet számára tett megajánlást. Tornalja és Feled központból akarja a kenyér és bor szétküldését irányítani. Hozzá utaljuk ezeket a befizetett összegeket: 1. Poroszló 10 P, 2. Dédes—Bántapolcsány 20 P (Szalóc és Vigtelke számára); 3. Ládháza 10 P, 4. Mályinka és Máté Zoltán 10 P (engedjék meg, hogy Kiskövesd helyett máshol használják fel), Mező-Nagymihály 10 P, Nagybarca 10 P, *Kérészy István* 12 P, *Fehér Zoltán* 5 P, és Tiszadorogma 10 P adományát.

5. *Tiszakarád* Rozsnyónak szánt adományát küldje a Lenkey Gyula címére, valamint az ő címére küldje: *Zubogy* és *Átány* is. *Sajóvelezd* vele állapítsa meg a megajándékozandó szomszéd gyülekezet nevét. Varga Imre tudósítsa Lenkey Gyulát.

6. *Gőőz Béla Pelsőcnek*, *Kuttor Jolán Bátkának* küld szeretetadományt.

7. *Tállya* ügyes ötlettel *Szepsibe* küld 60—65 l. bort. Felosztatja a szepsii lelkésszel.

8. *Farkas Elek* esperesnek utaljuk át: Almássy Bertalan 10 P. adományát Nagyida számára, Kiskinizs 5 P., Halmaj 5 P., Szikszó 12 P. adományát és 8 P-t Hernádzsadány számára.

9. *Virágh Béla* esperes címére küldjük: Cigánd 20 P. — Királyhelmec részére, Taktaharkány 8 P., Vajdácska 7 P. és Monok 10 P. adományát. Ujcsanálos neki küldje Nagygéres részére tett megajánlását.

10. *Dobos Sándor* esperes címére megy: a Diósgyőr adománya 15—15 P. Kistoronya és Nagytoronya számára, a sárospataki theol. kar adománya 20 P. Bodzásújlak és Alsómihályi (emlékezéssel dr. Tüdős István püspök, volt pataki theol. tanárra!), Felsőregmec 9·50 P., Bakk Sándor, Kiss Pál és Prügy 20 P. és Gesztely 12 P. adománya.

10. *Diósgyőr* még küld 30 P. adományt Tiszasalamonnak. *Sátoraljaújhely* természetben küldi a szent jegyeket *Nagykaposnak*. Tiszaoszlár küldött Körtvélyes és Szádalmásnak, Bódvalenke és Abaújvár küldjön a szomszédos gyülekezeteknek tetszése szerint.

II. A cigándi gyülekezet presbiteri jegyzőkönyvi kivonatot küld a megajándékozott gyülekezetnek a lelki egység ilynemű ápolása alkalmából. „Kívánja, hogy Isten áldó keze kösse össze jövőben örökre magyarral a magyart és tegye eggyé az ő szeretetében a szíveket."

Küldjenek ilyen üdvözlő sorokat az ajándékozó gyülekezetek. Felhívjuk erre a figyelmet.

III. A megajánlást tevők adományaikat ezután már ne Patakra küldjék, hanem, ha szándékuk van, közvetlenül az egyes gyülekezetekhez.

IV. Egyes utalványok, mert különböző címekre jöttek, még elintézés alatt vannak. A fentiek nem adnak teljes képet.

V. Az elküldött adományokról teljes híradást szeretnénk lapunkban kapni és adni. Várjuk a híradást.

Komáromi János emléke és a visszacsatolt Felvidék ünneplése az öreg pataki diákok közgyülésén.

Öreg pataki diákjaink december hó 10-én, Budapesten műsoros estet rendeztek, hogy ünnepi formában üljék meg a Felvidék egy része visszacsatolásának nagy örömét és hogy ezen az összejövetelen megújítsák e vidék feledhetetlen lantosának: *Komáromi Jánosnak* az emlékezetét. *Keéky István* író, a hűséges barát szólaltatta meg a halhatatlan író lelkét s hangoztatta, hogy szimbolumként legyen az összejöveteleken ott a baráti asztalon — ősdiák ritus szerint — az ő fapohara. *Keéky István* aztán kifejtette, hogy ha a pataki puritán szellem lehetne urrá a magyar életen minden vonatkozásban, eljönne a szebb jövő szegény hazánkra. — A társas vacsorán több értékes felszólalás hangzott el.

Kormányzógyűrűs doktoravatás.

A Debreceni M. Kir. Tisza István-Tudományegyetemen dec. 15-én rendkívül fényes ünnepséggel avatta fel az egyetemi tanács *Hargitai Zoltánt*, a sárospataki református liceum és tanítóképző fiatal tudós tanárát a bölcsészettudományok sub auspiciis gubernatoris doktorává. Doktori értekezése „Nagykőrös flórája" a legújabb növényföldrajzi kutatások módszerei alapján készült. E felfedezésekben gazdag munka és eddigi mindig kitüntetéssel végzett tanulmányai alapján Hargitai Zoltán méltán megszolgálta a legmagasabb helyről jövő kitüntetést. Az avatási ünnepségen a Főméltóságú Kormányzó Urat dr. Zsindely Ferenc vallás- és közoktatásügyi minisztériumi m. kir. államtitkár képviselte.

HIREK

— **Értesítés.** Most jelent meg új kiadásban *dr. Ravasz László:* **Gondolatok** című műve a szerző arcképével. A negyedik kiadásban megjelent mű árai: egész vászon kötésben 4·20 P., műbőr kötésben 6·50 P., amatőr kötésben szerző aláírásával 15·— P. Megrendelhető a Bethlen Gábor irodalmi és nyomdai r. t. könyvkereskedésében, Budapest, IX., Kálvin-tér 8.

— **Karácsonyheti istentiszteletek a miskolci ref. egyházban.** A nagyheti esti istentiszteletek Miskolcon *a család* körül forognak. A család és a társadalom; a család és az iskola; a család és az egyház; a család és a nemzet; a család adventje; a család karácsonya címeken lesz sorozatos igehirdetés.

— **Választás.** Az alsóborsodi egyházmegye közgyűlése szavazást rendelt el a H. Kiss Géza lemondásával megüresedett lelkészi-jegyzői és a Dr. Kosztolányi Zoltán nyugalomba vonulásával üressé vált Lévay József gimnáziumi tanárképviselői tisztségre. A beadott szavazatok szerinte *Kovács József* noszvaji lelkipásztor egyházmegyei lelkészi jegyzővé és *Soós Mihály* gimnáziumi tanár tanárképviselővé választatott. Őszinte örömmel köszöntjük a megválasztottakat, kérve reájuk az Úr áldását.

— **Ajándék a főiskolai könyvtárnak.** Eszlinger Lina diakonissza testvér 3 láda könyvet adományozott a főiskolai könyvtárnak, köztük egykori főnöknőjének ajándékát is. Legyen érte köszönet.

— **Kérelem a lelkész Urakhoz!** Keresem Kazay Endre bánhorváti tanító és Czakó (Chakó) Erzsébet házassági bizonyítványát. Az esketés valószínüleg a tiszáninneni kerületben, Zemplén, Abauj vagy Borsod (esetleg Gömör) megyék valamelyik egyházában történt 1849—52 között. A szíves megtalálót kérem, értesítsen az eredményről. Fáradságát szívesen jutalmazom. Tóth Géza, meteorologiai intézeti adjunktus Budapest II. Margit körut 56. III. 7.

— **A mádi egyházközség** harmadik harang és harangállvány céljára gyűjtést indított s Várhelyi Györgyné szül. Kovács Emma és leánya Várhelyi Ilona, férj. Dr. Barna Gézáné 500 pengőt, Koroknay Gyula gondnok 100 pengőt, Palumby Sándor, Rácz Sándor, Bartha Lajos és Rácz Gáborné szül. Palumby Krisztina 50—50 pengőt adományoztak. Igy 1.600 pengő pár nap alatt összegyűlt. Dicsőség érette Istennek!

— **Betegsegélyezés és az ORJÓ.** Református Jóléti és Gazdasági Társulatunk Igazgatóságához többször és többen fordultak azzal a kérdéssel, hogy foglalkozunk-e betegsegélyezési biztosítással. A helyzet az, hogy ma már majdnem mindenféle foglalkozásbeli részére történt vagy társadalmilag, vagy kormány hatóságilag valamelyes betegségi biztosítás. A magunk szétszórtsága és szegénysége nem teszi lehetővé, hogy egy pénzügyileg és biztosítási technikailag komolyan alátámasztott általános és református betegsegélyező intézményt lehessen felállítanunk és fentartanunk. Szükebb körben azonban a lelkészi családok betegsegélyezésére, Jóléti Társulatunk még 1927. évben készített egy tervezetet, melyet a Zsinat a IX. t. c. 38. §-ban törvényerejűvé tett. a Konventre bizván a végrehajtást. A Konvent van tehát hivatva arra, hogy ez intézményt létre hozza, felismervén annak sürgősségét.

HIVATALOS RÉSZ.

1360/1938. szám.

Alsózempléniek figyelmébe! Az elemi népiskolai beiratási díjak felerésze — köztudomás szerint — népiskolai kölcsönkönyvtárba olyan könyvek beszerzésére fordítandó, amely tankönyvek az 1930. évi VII. tc. végrehajtása tárgyában kiadott utasításban megállapított szabályoknak megfelelnek. Most a vallás- és közoktatásügyi miniszter ur f. évi november hó 28-án kelt 65.882/1938. sz. rendelete értelmében, amennyiben legalább is a tanulók olvasókönyv-szükséglete már kielégítést nyert, — a vallásoktatáshoz szükséges, az illetékes egyházi hatóságok által jóváhagyott tankönyvek, bibliák és énekeskönyvek is beszerezhetők és elhelyezhetők a kölcsönkönyvtárban. Miheztartás céljából hozom ezt az iskolafenntartók tudomására. Egyuttal felhívom az iskolák igazgatóit és iskolaszéki elnökeit, hogy ha a beiratási díjakról az elszámolást a f. iskolai évben a kir. tanfelügyelőséghez még nem terjesztették be, erre nézve az idézett törvénycikk rendelkezésének haladéktalanul tegyenek eleget!

A „Magyar a magyarért"-mozgalom eredményéről a mai napig mindössze 10 egyházközségből jött jelentés. December hó 23-ig a jelentést minden egyházközségtől elvárom.

Az iskola-fűtésről, illetőleg a fűtéshez szükséges tüzelőanyag beszerzésének megtörténtéről, iskolatakarítók alkalmazásáról még a következő egyházközségek nem küldték be jelentésüket: Golop, Karcsa, Láca, Monok, Tállya, Tiszakarád, Tokaj, Sára, Zemplénagárd. Erre nézve is december 23-ig kérem és várom befelelésüket! — Istentől gazdagon megáldott, békességet és örömet hozó karácsonyi ünneplést szivem szerint kívánok gyülekezetinknek, lelkipásztor és tanító testvéreinknek és az egyházközségek előljáróinak!

Cigánd, 1938. évi december hó 16. napján.

Janka Károly
esperes.

Alsóborsodi lelkészek figyelmét felhívom, hogy a jövő év január 8-ig sziveskedjenek a családjukban az 1938. év folyamán történt változásokat az esperesi hivatalnál bejelenteni. Egyuttal a vonatkozó egyházi anyakönyvi kivonatokat küldjék be a születésekre, házasságkötésekre és halál esetekre vonatkozóan ezzel a felírással: „Lelkészi nyugdíjintézeti ügyben bélyeg- és díjmentes." Áldott ünneplést kívánva atyafiui szeretettel vagyok

Pósa Péter s. k.
esperes.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel
Sárospatak, 1938.

XXXIII. évfolyam. 51. szám. Sárospatak, 1938. december 25.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF.

TARTALOM: Jézus születése és a mi újjászületésünk. — *Szigethy Ferenc:* Karácsonyi ének. — Ünnepélyes deklarációban... — *Darányi Lajos:* A tűznek nem szabad kialudni. — *Pálóczi Czinke István:* A mélységből kiáltok hozzád, Uram. — *K. T. I.:* A gömöri református egyházmegye közgyűlése. *Komjáthy Aladár:* Ujbóli kérelem. — Angol levelezés megszervezése. — Szülői értekezlet a sárospataki gimnáziumban. — A Kálvin János Társaság januári konferenciája. — Hírek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenet.

Jézus születése és a mi újjászületésünk.

„Imé, a szűz fogan méhében és szül fiat s nevezi azt Immánuelnek“. Ésaiás 7, 14.

Jézus születése a történelemben. „Azért, ami születik is, szentnek hívatik, Isten fiának“ (Luk. 1, 35). Jézus Krisztus *ebbe* a világba született, nem pedig *ebből* a világból. Nem úgy fejlődött ki a történelemből, hanem kívülről lépett bele a történelembe. Jézus Krisztus nem a legjobb emberi lény, hanem olyan Valaki, aki nem írható egyáltalán az emberiség számlájára. Jézus Krisztus nem Istenné lett ember, hanem testet öltött Isten, emberi testbe leszállt Isten, Aki kívülről költözött belé. Élete a Legnagyobbnak és Legszentebbnek a belépése ebbe a világba a legalacsonyabb ajtón. Urunk születése valóban advent volt.

Jézus születése bennem. „Kiket ismét fájdalommal szülök, míglen kiábrázolódik bennetek Krisztus“ (Gal. 4, 19). Éppen úgy, ahogy az emberiség történelmébe kívülről érkezett Jézus, az én életembe is kívülről kell belépnie. Engedtem-e, hogy az én személyes emberi életem „Betlehemmé“ váljék Isten Fia számára? Nem léphetek be Isten országába anélkül, hogy újjá ne születném felülről, a természetes születéstől egészen különböző születéssel. „Szükség néktek újonnan születnetek“ (Ján. 3, 7). Ez nem parancsolat, hanem alapvető tény. Az újjászületés jellemző vonása az, hogy annyira tökéletesen átengedem magam Istennek, hogy Krisztus kiábrázolódik bennem. Mihelyt kiábrázolódik bennem Krisztus, az Ő természete azonnal munkába kezd általam.

Isten megjelent testben — ez az, ami mélységesen lehetővé vált számodra és számomra a Váltság révén.

Karácsonyi ének.

Angyaléneksző nagyörvendve zengjen:
Ma született meg Krisztus Betlehemben!
Ma lett öröme mind az egész népnek,
A földnek s égnek!

Új nap kelt fel ma: új csillag az égen:
Isten jósága teljes fényességben
S evangyélium mihozzánk küldetett,
Hogy Isten szeret!

Oda visz minden út a nagy világból,
Hol fényben áll a betlehemi jászol,
Hol tisztességet neked sokan tesznek
Isteni gyermek!

Keljünk fel mi is minden pásztorokkal,
Örvendezőkkel, síró gyászolókkal
S ha más ajándék nincsen csak a szívünk:
Neki azt vigyük!

Most egy gyermekre bízzuk rá magunkat,
Egész jövőnket és boldogságunkat,
Erős kezünket két kicsiny kezére —
Legyen vezére!

És énekeljünk gazdag királyokkal,
Tudós bölcsekkel s szegény pásztorokkal,
Énekeljük el a most hirdetett
Örömeneket:

Legyen Istennek az égben dicsőség,
Földi embernek a földön békesség,
Legyen Istennek nagy oltalma alatt
Itt jóakarat!

SZIGETHY FERENC

Ünnepélyes deklarációban

jelenti a magyar református egyház legfőbb vezetősége: püspökei és főgondnokai a visszacsatolt felvidéki terület püspökeivel és főgondnokaival együtt minden magyar reformátusnak azt a közös lélekből fakadt megállapodásukat, hogy a Felvidék magyar református egyházközségei a visszacsatolás tényétől kezdve az egységes és osztatlan történelmi magyarországi református egyház élő tagjai lettek. Elmondják, hogy ennek a ténynek ünnepélyes megállapítására, törvénybe iktatására és az ebből folyó következmények levonására az országos zsinat illetékes és ennek sürgős összehívása iránt a törvényben rendelt intézkedések megtörténtek: az ország Főméltóságú Kormányzó Urától engedélyt kértek a zsinat megtartására.

E zsinat képviselőit a visszacsatolással kiegészült és megnagyobbodott magyar református egyház összes presbitériumai fogják megválasztani.

Átmeneti intézkedéseket is kell tenni, mint az állami közigazgatásnál.

Két évtized alatt a Csehszlovákiában küzdő és szenvedő magyar református egyháznak olyan intézményei, alkotásai, jogviszonyai és helyzeti átalakulásai támadtak, amelyeknek a történelmi magyar református egyházba való beillesztése s az ezzel járó összes függő kérdések elintézése kemény és hosszú munkát kíván. Evégből a mielőbb összeülő zsinat ünnepélyes megnyilatkozása után egy átszervező bizottságot fog kiküldeni, amely minden kérdést törvényesen és méltányosan az atyafiúi szeretet és megbecsülés teljességében fog megtárgyalni és javaslatát még a jövő év tavaszán a zsinat elé terjeszti. A zsinatnak e javaslatra hozandó határozata véglegesen elintézi egyházunknak ezt a különösen fontos és kedves feladatát, a teljes egyesülés művét. Mindaddig a Felvidékről visszacsatolt gyülekezetek megmaradnak a belőlük származott egyházi tagozatok és felsőbbségek közigazgatási és biráskodási illetékessége alatt s zavartalanul érvényben marad törvényesen megválasztott egyházi tisztviselőik joghatása.

Hivatalosaink szavuknak egymás bizonyságtételétől fokozott erejével kérnek mindenkit az eltörölt határokon innen és túl, hogy a magyar református egyház történelmi és lelki egységét az egyház Urának, a mi Urunk a Jézus Krisztusnak való alázatos engedelmességgel, a Szent Lélek ajándékainak hálás elfogadásával, egyházi törvényeink és a törvényes egyházi felsőbbségek rendelkezéseinek megtartásával elémozdítani boldog kötelességének tartsa.

A tűznek nem szabad kialudni.

Arra a tűzre gondolok, amit Tárczy Árpád és Gesztelyi Nagy László gyújtottak írásaikkal ennek a lapnak előbbi számaiban-

1. Először egy élményt mondok el.

Az elmult vasárnap egy abauji gazda járt Patakon, hogy átvegye itt a „mozgósított" lovát. Futotta az idejéből, hát eljött az egyházat megnézni. Irást szerető ember volt, így kezébe vette a mellette levő ujságot. Ez a Sp. Református Lapok volt. Elolvasta belőle Gesztelyi Nagy László cikkét. Látszott rajta, hogy szíve szerintit olvas. Búcsúzóul arra kért, hogy adjam oda néki azt az ujságot, mert szeretné elvinni magával. Neki is van egy fia. Első tanuló. Szeretné taníttatni, de szegény. Egy eset a számtalanból.

Annak a gazdának igaza volt. Valahová el kellene vinni a Sárospataki Református Lapoknak azt a számát. Azokhoz kellene elvinni, akiknek a hatalom adatott meg az állami pénzek kiutalására is.

2. Most már határozottabb formában mondom ki a lényeget.

Sárospatakon egy olyan Kis-internátust, vagy Diákotthont kell építeni, ahol helyet kapnak a taníttatásra alkalmas szegény-, gazda- és cseléd-gyermekek.

A Patakon felállítandó Diákottonnak nemcsak az lenne a rendeltetése, hogy tanulni segítse azokat, akik akarnak tanulni, hanem az is, hogy keresse ki azokat, akiket érdemes taníttatni.

Ezt mi úgy gondoljuk, hogy abban a Diákotthonban lenne egy előgimnázium féle. Olyan jelöltek jönnének be ide, akik otthon elvégezték az elemi iskola négy osztályát. Itt végeznék az ötödik osztálynak megfelelő tanfolyamot. Hozzáértő pedagógusok foglalkoznának velük, akik aztán egy éven át kilátnák, hogy kik azok, akik eszük és lelkük alapján alkalmasak arra, hogy a következő évben gimnáziumba mehessenek A lehető legszigorúbban kellene rostálni őket. Itt még a kettessel sem kellene szóbaállni. Lesz elég kettes és hármas azok között, akiknek van pénzük a taníttatásra. Erre a tehetségkutató intézetre azért lenne szükség, mert a tehetségkutató vizsgák legtöbbször csak azt mutatják, hogy milyen tanítója volt annak a gyermeknek addig, vagy hogy mit tanult addig az a gyermek, de azt nem mindig mutatja meg, hogy mire képes az a gyermek.

Amikor ilyen gondolatok foglalkoztatnak egyeseket, annak nem az az oka, mintha attól félnének, hogy Magyarországon nem lesz utánpótlás a középosztályban. Az lesz mindig fölös számban is. De áll a kérdés, hogy olyan lesz-e az az utánpótlás, amilyen kellene, vagy amilyen lehetne? A minőséget akarjuk emelni, amikor a falvakban és tanyákon keressük a választottakat.

3. Ennek a Diákotthonnak és tehetségkutató intézetnek a felállítására és fenntartására kérjünk az államtól segítséget. Patak szelleme azt is lehetővé teszi, hogy Patakon legyen Magyarországon az egyetlen ilyen intézmény. Már van itt egy nagyon jól bevált „egyetlen." A pataki főiskola nem ismeri a felekezetieskedést. Mint a pataki gyülekezet lelkipásztora adott esetekben ezt többször helytelenítem is, de itt, egyetemes magyar szempontról lévén szó, örömmel állapítom meg, Patak kezdeményezett és előljár a falukutatásban is. Sok értéket mentett már meg onnan. Hadd menthesse meg a magyar élet számára ezeket az értékeket is.

4. Valóigaz, hogy a Főiskolától kapott kedvezményt tartozásnak, adósságnak kell tekinteni.

Gesztelyi Nagy László szavai nyomán az engem terhelő adósságból törlesztésképpen felajánlok 1939-től kezdve minden esztendőben ötven pengőt. Amíg Isten éltet és a szükséges mindennapival megáld, ezt a felajánlott összeget mindig megfizetem. Ha lehet még többet is. Ezt az összeget minden megkötés nélkül a Főiskolának adom. Használja fel arra, amire jónak látja.

Itt még azt jegyezzük meg, hogy az alapítvány is gazdagodást jelent a Főiskolánál, de az alapítvány nem az Édesanyát, hanem a fiakat gazdagítja. A Főiskola akkor tud fejlődni, hivatott vezetői elgondolása nyomán haladni, ha az adományokat megkörés nélkül neki adjuk.

Különösen most, amikor Patakon is a legújabb idők legújabb énekeit várjuk.

Ha mindjárt magát ezt a cikket dobjuk is a tűzbe, de a tűznek, amit a Főiskolát szerető szívek meggyújtottak, nem szabad elalndni.

Darányi Lajos.

A mélységből kiáltok hozzád, Uram!

130. Zsoltár.

„Egyedüli reményem" magyar dallamára.

1. A mélységből az égre
Kiáltok szüntelen,
Hogy szívemre, szegényre
Hajolj le, Istenem!
Ne ródd fel mind hibámat,
Mert akkor meg nem állhat
Előtted senkisem

2. Szentül hiszem a nagy szót
És várom az Urat,
Jobban, mint a virasztók
Várják, hogy megvirad,
Te nálad a bocsánat,
Megigérted s én várlak,
Egyszer csak megvirad.

3. Óh nemzetem, csak őt várd,
Az Úrnak higyj te is
S megéred még, hogy megvált
Bűnödből Téged is.
Bízzál: az Ur kegyelme,
Ha véle vagy betelve,
Elég lesz néked is.

A gömöri református egyházmegye közgyűlése.[1]

A gömöri református egyházmegye folyó évi december 15-én, Feleden tartotta meg őszi rendes közgyűlését. A rimaszombati tavaszi gyűlés alkalmával még a legboldogabb álmában sem igen álmodta volna senki, hogy ezt az őszi gyűlést már a Magyar Hazában, a magyar szent korona fénye alatt tartjuk meg. Felszabadult lélekkel, túláradó szívvel énekeltük el a Himnuszt, majd *Lenkey Lajos* esperes imádsága és *dr. Zehery István* egyházmegyei gondnok megnyitó beszéde után esperesbeiktatás következett.

Lenkey Lajos runyai lelkipásztort a gyülekezetek túlnyomó többsége még a nyár folyamán választotta meg esperessé. Közben örvendetes, nagy változáson mentünk át. Átalakulás előtt álló helyzetünk arra késztetett, hogy az esperesbeiktatást minden szokásos ünnepélyesség mellőzésével hajtsuk végre. Viszont tovább halasztani sem lehetett, mert azt kívántuk, hogy az elkövetkező esetleges tárgyalásoknál a hazatérő egyházmegyénket ne helyettes, hanem rendes, beiktatott esperes képviselhesse. Még tán sose volt ilyen egyszerű, de tekintve, hogy már újra szabad magyar földön tartottuk, sose volt ilyen egyszerűségében is meghatóan szép esperes-beiktatás.

Most lett beiktatva a nyári választások eredményeként: Konkoly-Thege István jánosi lelkész a főjegyzői és Székely Bertalan felsővályi lelkész a tanácsbirói tisztségbe.

A főjegyző javaslatára a közgyűlés hódoló táviratot küldött a Kormányzó Urnak, és üdvözlő táviratot küldött dr. Magda Sándor felvidéki tiszánínneni püspöknek, Farkas István anyaországbeli tiszáninneni püspöknek, dr. Ravasz László dunamelléki püspök, konventi elnöknek és P. Czinke István legelső felvidéki püspökünknek, aki már nyugalomba vonult, de agg Simeon gyanánt nem hiába hirdette híveink szabadulását.

Az esperesi jelentés az egyházmegye életének legcsekélyebb mozzanatát sem hagyta figyelmen kívül. Megnyugvással vettük tudomásul, hogy a lelkészi hivatalok portómentes levelezése — a felvidéki postaigazgatósággal történt megállapodása szerint — egyelőre biztositva van. Örömmel vettük tudomásul, hogy birósági ügy nincs, mert ami lett volna, azt az esperes saját hatáskörében elintézte. Helyesléssel vettük tudomásul, hogy az egyházak életéről, pótlást kivánó hiányairól az esperes személyesen kíván meggyőződni, miértis az egyházlátogatásokat az egész egyházmegyében a főjegyzővel együtt saját maga óhajtja elvégezni. Részvéttel emlékeztünk meg Lukács Géza ny. főispán, egyházkerületi főgondnok és volt konventi világi elnök elhunytáról, valamint dr. Dapsy Béla egyházmegyei világi tanácsbirónknak és Zsudel István hanvai segédlelkésznek a magyar feltámadás hajnalán történt haláláról.

Határozattá lett, hogy közjogi helyzetünknek a zsinat által történendő rendezéséig az itteni lelkészi állások betöltésére csak felvidéki lelkészek és segédlelkészek alkalmazhatók.

Az elnökség, a főjegyző, dr. Batta Pál ügyész és Boross Zoltán vil. tanácsbiró személyében bizottság küldetett ki, mely az anyaországi egyházzal való esetleges tárgyalások alkalmával egyházmegyénket szükség esetén képviselje és mindent kövessen el egyházmegyénk, egyházaink, lelkészeink, iskoláink, tanítóink szerzett jogainak megtartása érdekében.

Több más ügy eilintézése után, melyek között kiemelkedő volt Kovács Bertalan tanügyi bizottsági elnök jelentése, a főszámvevői tisztnek Deési Sándor által és a belmissziói előadói tisztnek Samu István által történt betöltése, — a 28 pontból álló tárgysorozatnak délben a végére jutottunk. A gyűlés a Szózat eléneklésével véget ért.

K. T. I.

[1] Első közgyűlési tudósitás a felszabadult Gömörből. Önként küldték. Szeretettel fogadjuk. Nagy örömmel üdvözöljük. *Szerkesztő.*

Ujbóli kérelem.

Egyszer már arra kértem lelkipásztortestvéreimet, hogy azt az 1 pengőt, amit éveken keresztül olyan szívesen adtak a szegény theologus diákok részére, adják meg ismét. Most is vannak szegény diákok, akiket hazulról nem segélyezhetnek, akik tisztán az Alma Mater pártfogására vannak utalva. Nem kell magyarázni azt a lelkipásztortestvérek előtt, hogy milyen nehéz annak az ifjúnak a helyzete, akinek tanulmányai mellett a mindennapi kenyérről is kell gondoskodni? Hiszen számosan átéltük ezt az ifjúságot, egyikünk kis részben, a másik pedig teljes egészében. Az egyikünknek szegénysors volt az ifjúságunk, a másikunknak pedig még szegényebb sors. Nincsen benne semmi szégyen, áldjuk érte az Istent, hogy olyan korán megismertette velünk az élet küzdelmét, hogy akadályokkal birkózva készültünk fel a lelkipásztori hivatásra. A szegénység mindig erkölcsi tőkét jelentett számunkra, mert nagyon sok áldás fakadt belőle. Legalább is sok lelkipásztor ezt mondja küzdelemmel teljes ifjúságáról. Azonban évtizedekkel ezelőtt az Alma Mater enyhített az ifjúság küzdelmein, amikor diákjait támogatta tanulásban. Jó is volt csaknem minden diáknak ez a támogatás, annyira jó volt, hogy ezt nem lehetett elfelejteni. Csak úgy lehet némi részben is a nekünk adott jótéteményt meghálálni, hogy mással szemben, tehát a mai ifjúságnak mutatjuk meg, hogy a Főiskola jótéteményeiről nem feledkeztünk meg. Csak a morzsáját fizetjük vissza úgy is annak, amit mi kaptunk. Nekünk sokkal többet nyujtottak, mint amennyit mi adni tudunk mostan. Ne hagyjuk el soha az ifjúságot, mert a szegénységből könnyen lehet nyomor, ami már nem viselhető el. Nyomorban nem tudja az ifjú kötelességét végezni, de nem fejlődhet sem testben, sem pedig lélekben.

De a másik ok, ami kérelmem megújítására bíztatott az, hogy a második félévre a losonci teológia hallgatói közül sokan jönnek át Sárospatakra. Szintén szegény ifjak. Kedvezményeket kaptak eddig is, kedvezményeket kérnek ezután is, mert különben megakadnak a tanulmányaikban. Ugy tudom, hogy akik Debrecenbe mennek, azok előtt a bőkezü támogatás lehetősége nyilt meg. Ne felejisük el, hogy az állam sok minden olyan dolgot megtehet, amire a szegény ref. egyház, vagy szegény ref. felekezeti főiskolák soha nem lesznek képesek.

Örüljünk annak, hogy a losonci diákokkal növekedni fog a létszám Sárospatakon, köszöntsük jó reménységgel ezeket a derék ifjakat és igyekezzünk egy kis anyagi támogotást összehozni, hogy valamit segíthessünk rajtuk. *Komjáthy Aladár.*

Emlékeztető. **Felhívom a lelkipásztor urak figyelmét arra, hogy január 1-én az egyházkerület által elrendelt szavazások határideje lejár.** *Püspöki titkár.*

Angol levelezés megszervezése.

A Magyar Rádió vezetősége *Sárospatakot* kérte fel az angliai és amerikai propaganda levelezés megszervezésére.

Dr. Ortutay Gyula leveleti ntézett a Rádió nevében egyik főiskolai tanárhoz, dr. Újszászy Kálmánhoz, irván, hogy a rádió rövidhullámú osztályához, amely a külföldön élő magyarságnak és a külföldi közvéleménynek a tájékoztatásával foglalkozik, gyakran érkeznek olyan értelmű amerikai és angol levelek, amelyekben a levelek írói angolul tudó magyar levelezőnek a címét kérik. Ezek az angol és amerikai érdeklődők állandó összeköttetésbe szeretnének kerülni intelligens, tájékozott magyarokkal, akiktől részletes felvilágosításokat kaphatnának Magyarország történetéről, a magyar alkotmányról, a magyar kereskedelemről és iparról, művészeti és irodalmi életünkről, szóval az egész magyar életről. (Természetesen a magyar választ adó levelezőnek tudnia kell a finom határt, hogy hol végződik a baráti információ és hol kezdődik a magyar érdekeket veszélyeztető indiszkréció!)

Sárospatakon ennek a levelezésnek a megszervezése a kollégium angol nyelvű tagozata és theol. tanári kara által kultúrája, magyarsága és nyelvtudása folytán könnyen és értékesen megvalósítható.

A főiskola természetesen készséggel vállalja ezt a munkát. Hiszen már eddig *száznál több diákunk* folytat külföldi levelezést. Ez már felügyelet és irányítás alatt áll. Pedagógiai szempontból is. Sőt már kiállítást is terveznek a levelezésből. Jutalom várja a legügyesebb levelezőt.

A Magyar Rádió felszólítása új lendületet ad az ügynek.

Szülői értekezlet a sárospataki gimnáziumban.

Páratlan érdeklődéssel folyt le. A szülők közül vidékről annyian jelentek meg, hogy az utóbbi időben ez még iskolai ünnepélyeknél is feltünő lett volna.

Nem lehetne ebből azt a következtetést levonni, hogy a szülők valóban érdeklődnek a szellemi műhely iránt, melyben legdrágább kincsüknek, gyermekeiknek életformálása folyik?

Talán hatott a gondos előkészítés, az igazgató figyelmes meghívása is és a kitűzött tárgy: Az osztályozásról és annak módjáról.

Dr. Jakob Károly gimn. tanár aztán valóban nagy szolgálatot tett nemcsak a szülőknek, hanem a tanároknak és a gimnázium munkáját szeretettel kisérő minden érdeklődőnek, hogy az osztályozás kérdését rendkívül frappánsan, annak minden kényességét, de teljes súlyát is nagy hozzáértéssel és felelősségsugárzó gonddal a szemek elé állította.

Mintaszerűen vonta be a figyelmet e kérdés lényegébe a miniszteri rendelet pontos ismertetésével. Feltárva, pl. hogy a *magaviselet* megállapí-

tásánál mennyi szempont veendő figyelembe: 1. valláserkölcsi meggyőződés; 2. nemzethűség; 3. jellembeli tulajdonságok [a) egyeneslelküség, b) akarati fegyelmezettség, c) tiszteletttudás, d) jóindulat stb.]; 4. kötelességtudás és szorgalom; 5. magatartás az iskolában és az iskolán kívül; 6. a tanulótársakra gyakorolt hatás és 7. fegyelmi büntetések.

És ami a leglényegesebb: megéreztette és beláttatta a gondos előadó, hogy a tanár a százrétű nevelői munkát lelkiismeretesen látja, lelkiismeretesen törekszik végezni és azután osztályoz.

A Kálvin János Társaság januári konferenciája

1939 január 11—12.-én lesz Budapesten a Ráday-utca 28. szám alatt lévő Ref. Theol. Akadémiai díszteremben. A konferencia előadásainak összefoglaló címe: *„Isten mindenható uralása (szuverénitása) és az emberi élet"*. — Ez a főtéma a következő hat előadásban kerül tárgyalás alá: I. „Isten szuverénitása a református theologiában." (Előadó: Hörömpő Gergely.) II. „Isten szuverénitása a hívő életében." (Előadó: Pap Ferenc.) III. „Isten szuverénitása az egyház életében." (Előadó: dr. Csekey Sándor.) IV. „Isten szuverénitása a család életében." (Előadó: Zugor István.) V. „Isten szuverénitása a társadalmi és gazdasági életben." (Előadó: dr. Patay Pál.) VI. „Isten szuverénitása a politikában". (Előadó: dr. Sebestyén Jenő.) A konferencia két napján a reggeli és esti bibliatanulmányokat Galambos Zoltán révkomáromi lelkész, továbbá dr. Magda Sándor, Bertók Béla és Sörös Béla felvidéki püspökök tartják. — Az egyes előadásokhoz Joó Sándor, Tóth Lajos, Dobos Károly, dr. Komjáthy Aladár, Záborszky János, B. Pap István, vitéz Komáromi János, Demjén István, Dóczi Antal, Bogdán Gyula és Pap Géza szólnak hozzá először. Az elnöki megnyitót dr. Benkő Ferenc ny. államtitkár tartja. Elnökökül dr. Kenessey Kálmán, dr. Rácz Gyula, dr. Polchy István, Tornallyay Zoltán, Szilassy Béla felvidéki főgondnokok, illetve gondnokok kérettek fel.

A konferenciára a kedvezményes vasúti jegy váltására jogosító igazolványokat a Kálvin János társaság vezetősége már megszerezte. A felszabadult Felvidékről 50 százalékos kedvezménnyel utazhatnak a konferencia résztvevői. Egyéb helyről a a szokásos 33 százalékos kedvezménnyel. Jelentkezések Dr. Sebestyén Jenő ref. theol. professzor, a Kálvin János Társaság elnöke címére (Budapest, Ráday-u. 28.) küldendők.

— **Diáktornászaink sárospataki versenyén,** amelyen résztvettek a sátoraljaujhelyi kegyesrendi gimnázium, a sárospataki ref. gimnázium és a sárospataki ref. tanítóképző-intézet versenyzői, vasjelvényt nyert a sárospataki gimnáziumból: 17, a tanítóképzőből: 6, a sátoraljaujhelyi kegyesrendi gimnáziumból: 4 tanuló. Bronzjelvényt szerzett összesen: 16. *Ezüstjelvényt* kapott Nagy György és Szinyéri György. A versenyzőkhöz *Hallgató Sándor* sárospataki igazgató-helyettes intézett szép beszédet.

HIREK

— **Előfizetőinknek, olvasóinknak és minden jó barátunknak áldott karácsonyi ünnepeket kívánunk.**

Ifj. Görgey János A pataki diákok hősi halottainak névsora egy névvel szaporodott. Most kaptuk a megrendítő hírt, hogy Főiskolánk volt növendéke: ifj. Görgey János fűzérkomlósi s. jegyző, emléklapos zászlós életének 33. évében folyó hó 19-én hősi halált halt. A magyar föld védelmében becsülettel teljesített szolgálat közben érte a gyilkos golyó. December 22-én, csütörtökön Kassáról katonai pompával kísérték Zsujtára. Itt született a ref. parókián. Itt temették el. Emlékét, mint az örök pataki diákeszmény egyik megszemélyesítőjét Főiskolánk s annak ifjúsága kegyelettel őrzi meg s a gyászbaborult szülők fájdalmára a Mindenható vigasztaló kegyelmét kéri.

— **Magyar szívek szeretetével** küldötték gyülekezeteink közül többen az urvacsorai szent jegyeket visszacsatolt református testvéreinknek. A gömöri gyülekezetek közül talán valamennyihez jutott — Lenkey Gyula testvérünk — kimondhatatlan örömére a szeretetközösség drága megpecsételésére adomány.

— **Első cikkünk** Chambers: Minden tőle telhetőt az Ő uralmáért c. művének magyar fordításából mutatványul közölt elmélkedés.

— **Farkas István** püspök Miskolcon nagy beszédet mondott a Máv-telepi kulturházban tartott szeretetvendégségen, amelyre nagy tömeg gyült össze, hogy hallhassa püspökének szívből és lélekből fakadó szavait.

— **Két évforduló.** Mielőtt a muló 1938-ik évből kimennénk, emlékezzünk kegyelettel két névről. 1838-ban, száz évvel ezelőtt halt meg *Galvácsy Imre*, egykori pataki tanár, később kir. táblai jegyző, a legelső magyar ujságok egyikének: a „Hazai és Külföldi Tudosítások" nak és melléklapjainak: a „Hasznos Mulatságok"-nak szerkesztője. — Száz évvel ezelőtt született Ujfehértón *Margitay Dezső*, volt pataki jogász, Kossuth és Kazinczy Gábor barátja, nagyműveltségű regény- és színműíró, ki a jogi szakirodalmat és több értékes munkával gazdagította. Mindketten Bessenyey vármegyéjének, Szabolcsnak szülöttei, Alma Materünk szellemének hordozói voltak. Áldott legyen emlékezetük.

— **Jubileumi ünnep.** A debreceni kollégium őszről elhalasztott jubileumi ünnepségét június hó 2—3-án fogja megtartani.

— **Péntek Esték** előadás-sorozatában dec. 9-én *Hegyi József* gimnáziumi tanár tartott előadást a *Nemzeti Sajtóról*. Feladatát befelé a szociális Magyarország felépítéséért, kifelé a teljes magyar igazság elismertetéséért folytatandó harcban mutatta fel.

— **Lelkészképesítő vizsgálatok Sárospatakon.** December hó 16-án és 17-én Sárospatakon lelkészképesítő vizsgák folytak le. Első vizsgálatot

lett Nagy Géza végzett theológus jó eredménnyel. Második vizsgálatot tettek: Héthy Lajos, Kiss Ernő, Miskolczy József, Nagy Zoltán és Tóth Pál. Héthy Lajos sárospataki gimnáziumunk helyettes tanára. A második vizsgán egy tárgyból elégtelent kapott egy vizsgázó. A kibocsátási szertartást végezte dr. Enyedy Andor püspökhelyettes.

— **Tóth Lajos és Kiséry Béla** Miskolcon lettek segédlelkészek. Előbbi már előbb Miskolcon működött a füzesúti imaháznál, most Pósa Péter esperes mellé nyert beosztást, Kiséry Béla eddig különböző falvakban működött.

— **ORJO zászlóavatás Tarcalon.** Kedves ünnepe volt a tarcali gyülekezetnek december 18-án, amikor az ORJO-tól kapott és a helybeli gyülekezet által kihimezett fekete gyászlobogót adta át Egerházy Lajos Orjó igazgató a gyülekezetnek. Az ünnepség a d. e. istentisztelet keretében folyt le. Az igét Kiss Ernő s. lelkész, irodavezető hirdette Ján. 14: 18—19. v. alapján. Majd a Nagy Bertalan s. lelkész által betanított gyermek és leánykar éneke között tartotta meg Egerházy Lajos Orjó igazgató mély hatású avató beszédét s adta át a tarcali gyülekezetnek a fehér betükkel himzett fekete zászlót, hogy lobogtassa a szél, valahányszor segélycsoportunk tagjai közül kisérnek ki valakit a temetőbe és hogy emlékeztessen mindenkit: „Rendeld el házadat, mert meghalsz" (Ézs. 38: 1.). A gyülekezet nevében Éles István lelkipásztor vette át a zászlót. Molnár Mária művészi szinezéssel szavalta el Szigethy Ferenc sajószentpéteri lelkész Orjó versét. A himnusz és XC. zsoltár éneklésével fejeződött be a lélekemelő ünnepély.

— **Megjelent az első magyar református világgyűlés Emlékfüzete** nyolcvankét-lapnyi terjedelemben. 1 P 50 fillérért megrendelhető az ORLE tanulmányi főtitkárnál (Debrecen, Központi Egyetem). Az Emlékfüzet bolti ára jóval magasabb lesz.

HIVATALOS RÉSZ.

XXXVII. sz. Körlevél.

Esperes és Lelkipásztor Testvéreimhez!

A november 22-i egyházkerületi közgyűlés a missziói bizottság javaslata alapján elhatározta az egyházkerület gyülekezeteiben az evangélizáció megindítását. Ebből a célból megbizta az elnökséget, a főjegyzőt és kerületi missziói előadót, valamint az egyházmegyék espereseit és missziói előadóit, hogy a kerületi evangélizáció tervét kidolgozva, tegyék meg a szükséges lépéseket annak megvalósítására.

1. Az egyházkerületi evangelizációs albizottság f. dec. hó 13-án ülést tartott s annak határozata értelmében felhívom az egyházmegyék espereseit, hogy legkésőbb a jövő évi január 15-ig az egyházmegyei missziói előadókkal együttesen jelöljék ki egyházmegyéjük számára a szükséges evangelizációs programmot, már mint azokat az egyházközségeket, 10—15 gyülekezetet lehetőleg egy csoportban, ahol a március—április hónapokban lefolytatandó evangelizáció végbemegy. Állapítsák meg az evangelizáció időpontját és utiprogrammját is, egy gyülekezetre 2 napot számítva.

2. Kérem azokat a lelkésztestvéreket, akik ebben az életbevágóan fontos és szent munkában mint evangelizátorok óhajtanak résztvenni, engedve az Isten Lelke hívásának, tíz nap alatt jelentsék be hozzám ezirányú szándékukat. Szükségesnek látom már ezuttal felhívni a jelentkezőket, hogy azzal is számoljanak, hogy január havában a munka megkezdése előtt saját költségükön egy napot fognak Miskolcon tölteni, közös épülésben és elmélyülésben és azért, hogy a munka egyöntetűsége tárgyban és szellemben biztosíttassék. Azzal is számolniok kell, hogy az evangelizáció körülbelől 10 napig tart s 3—4 gyülekezet látogatására irányul. Az evangelizációs albizottság terve szerint a kiküldött munkások esetleg nem a saját egyházmegyéjökben fogják ezt a munkát végezni. A munkában forgolódók szomszédos testvéreit már most figyelmeztetem, hogy adandó esetben kötelesek beszolgálni az utonlévő lelkész gyülekezetében.

3. A gyülekezeteket kérem, fogadják szeretettel a tiszáninneni egyházkerület követeit, mint Isten szolgáit. Kettőnként látogatják meg az egyházközséget s a céljuk és küldetésök nem uralkodás vagy ellenőrzés, hanem kizárólag segítés és szolgálat. Számukra kétnapos igazán szerény és egyszerü ellátást kérünk, valamint fuvart egyik egyházközségből a másikba. A meglátogatandó gyülekezeteket az esperes és ehm. missziói előadó jelöli ki, de ha valamelyik gyülekezet nem esnék a kijelöltek közé és mégis már most óhajt bekapcsolódni ebbe a szent hadjáratba, a legrövidebb idő alatt jelentse be szándékát a saját espereséhez s az evangelizációs bizottság a legnagyobb örömmel fogja teljesíteni a kérést.

4. Az egyetemes konvent őszi közgyűlése határozatot hozott a nőszövetségek és leányegyesületek megalakítására és munkába állítására. E konventi határozat alapján felhívom az egyházmegyék espereseit, hogy a közös női munka irányítására az egyházmegyei missziói bizottságok albizottságaként alakítsanak egyházmegyei női bizottságot s az egyházkerületi missziói bizottság női albizottságának megalakítása céljából egyházmegyénként 2—2 tag megválasztására tegyenek javaslatot hozzám.

Atyafiúi szeretettel

Miskolc, 1938 decemcer 7. *Farkas István*
püspök.

— **Alsózempléniek figyelmébe!** Egyházmegyei közgyűlés határozata értelmében az újévi perselyt az egyházmegye belmissziói céljára kell kitenni. Midőn erre lelkésztestvéreimet emlékeztetem, azt azzal a felhívással teszem, hogy a perselypénznek az egyházmegyei pénztárba való elküldéséről legkésőbb az újév keddjén feltétlenül gondoskodjanak, mert a halogatás és késedelmeskedés feledékenységre vezet. Az elküldést biankó csekklap kitöltésével eszközöljék — „Alsózempléni egyházmegye pénztára, Kesznyéten u. p. Girincs". Csekkszámla: 43.141.

A családi változások 1939. január 8-ig hozzám bejelentendők és az esetek egyházi anyakönyvi kivonattal igazolandók.

Atyafiságos tisztelettel *Janka Károly*
esperes.

Szerkesztői üzenetek. N. B. Rk. érdekes, de megkésett. — **B-g I-n Sz-ő.** Hálás köszönet a kedves és gyors intézkedésért. Igen jó szolgálatot tettek. — **K-n. Z-n.** Oly szép, hogy új évre marad.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatak, 1938.